8
40 I
9

14-5. F. 35.

Digitized by Google

Jacobi Janueñ in vita Raymundi Lulli.

¶ Tabula primi libri methaphisicales.

¶ De generalitate principiorum generalis artis Raymundi doctoris illuminati. fo. j

De alphabeto seu tabula artis huius generalis ad dirigendū potētias rōnales p nature arborē. fo. ij

Epistola reuerēdi magistri Jacobi janer: ad Bartholomeū gentil ingenuum. fo. iij

De titulo huius artis methaphisicalis et naturalis ordinis arboris nature: in modo naturaliter addiscendi et sponte oēs scientias speciales. fo. iiij

De phemio huius methaphisices seu artis methaphisicalis realis naturalis ordinis arboris nature: in quo ostenduntur scientiarū subiecta et facilitatem addiscendi et breuitatem. fo. iiij

De diuisione methaphisices seu huius artis methaphisicalis naturalis ordinis arboris nature. fo. vij

De arte methaphisicali seu methaphisica et eius diffinitione. fo. viij

De bonitatis methaphisicalis absoluta ꝯsideratione in primo circulo prime figure sine respectu absolute naturalis ordinis arboris nature. fo. ix

De secūda ꝯsideratione bonitatis absoluta et quiditatiua in p̄mo gradu p̄mi modi et in secūdo discursu p̄me figure generalis artis et nature arboris. fo. x

De bonitatis ꝯsideratiōe subiecti methaphisices in ordine ad suū cōcretū in secūdo prime figure circulo et in eius tertio discursu. fo. xj

De bonitatis ꝯsideratione in eodē circulo et discursu: pro vt est formalitas obiecti formalis: in prima intentione subiectiue et obiectiue. fo. xj

De bonitatis ꝯsideratiōe pro vt subalternat alijs principijs in tertio discursu prime figure. fo. xij

De bonitatis consideratione pro vt respicit in obiecto formali alia artis principia denominatiue in quarto discursu prime figure. fo. xiij

De bonitatis methaphisicalis abstractiōe et ꝯcretiōe. fo. xiiij

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

De bonitatis ꝓcernẽtia scõm consideratiõẽ inteꝛ
riorem eius ꝛ exteriorem. fo. xvj
De ordinatione naturali bonitatis quidica ꝛ inteꝛ
riori: ad suã propriã quidicã substantialem ꝛ in
teriorem diffinitionem. fo. xvj
De bonitatis artis generalis methaphisicalis na
turalis ordinis arboris nature q̃ditatiua diffini
tione exẽplaris ꝓncipij: potẽtie rationalis. fo. xvij
De ꝓsideratiõe quiꝯ ꝓditionũ bone diffinitionis
bonitatis ꝛ aliꝯ principiorũ artis ge. fo. xix
De ratione formali quidica absoluta: ꝛ ꝓstitutione
substantiali interiori bonitatis artis generalis
methaphisicalis naturalis ordinis arboris na
ture: exemplaris principij. fo. xxj
De ordine bonitatis essentiali naturalis ordinis
nature principij artis generalis. fo. xxij
De emanatione originatione ꝛ pullulatiõe propri
etatum relatiuarũ in fecunda ꝛ fundamẽtali bo
nitate generalis artis. fo. xxiij
De abstractiõe bonitatis exĩstẽtis ꝛ ꝓtractiõe boni
tatis entis ꝛ gñalis artis ꝛ ꝓceptuũ q̃dicoꝯ eiꝰ. fo. xxv
De consideratione significationis bonitatis artis
generalis applicationis ꝛ attributionis ꝛ illati
onis sue diffinitionis. fo. xxvij
De septẽ ꝓclusionibꝰ de bonitate formatis metha
phisice consideratis. fo. xxviij
De magnitudine ꝛ eiꝰ diffinitiõe artis methaphi
sicalis naturalis ordinis arboris nature. fo. xxix
De duratione ac eius diffinitione artis methaphi
sicalis generalis: naturalis ordinis nature arbo
ris ac sonantia origine ꝛ attributione. fo. xxx
De potestate artis methaphisicalis naturalis or
dinis arboris nature ꝛ eius quiditatiua diffini
tione ꝛ sonantia designatione genitura applica
tione: ꝛ attributione. fo. xxxij
De sapiẽtia artis methaphisicalis naturalis ordi

8-Ho-Y-9

nis arboris nature: ꝛ de diffinitione quiditatiua eius ꝛ ſonantia formali denominatiua: ꝛ de his que ab ea pullulant. fo. xxxvij
De volũtate artis methaphiſicalis naturaꝝ ordi⁹ nis arboris nature: ac de diffinitiõe eiꝰ ꝛ ſonãtia ac attributiõe eiꝰ ꝛ generalitate ꝛ ſignificatiõe. fo. xl
De virtute artis methaphiſicalis naturalis ordi⁹ nis arboris nature: ac de ei⁹ diffinitiõe ſonantia attributione ꝛ generalitate. fo. xliiij
De veritate artis methaphiſicalis naturalis ordi nis arboris nature: ꝛ de eiꝰ quiditatiua diffiniti⁹ one: ac ſonãtia attributione applicatione ſignifi catione generalitate ꝛ gemtura. fo. xlvij
De gloria artis methaphiſicalis naturalis ordi⁹ nis arboris nature. ꝛ de eius quidica diffinitiõe ſonantia origine ꝛ applicatione. fo. l
De differẽtia artis methaphiſicalis naturalis or⁹ dinis arboris nature: ꝛ de diffinitiõe eiꝰ quidita tiua: ac ſonantia origine ꝛ applicatiõe. fo. liij
De diſtinctione rationis ſimpliciter. fo. lv
De diſtinctione rationis ſecundũ quid. fo. lv
De diſtinctione ex natura rei ſimpliciter. fo. lvj
De diſtinctione formali ſimpliciter ꝛ proprie. fo. lvj
De diſtinctione formali ſcõm q̃d ꝛ impropꝛie in p⁹ mo modo improprietatis: ſecũdo ꝛ tertio. fo. lvj
De diſtinctiõe reali interiori ſimpliciter. fo. lvij
De diſtinctione reali ſecundũ quid. fo. lvij
De diſtinctiõe eſſenciali que inter creaturas tantũ inuenit immediatas ꝛ mediatas. fo. lvij
De diſtinctiõe nũerali ſubſtãtiali ꝛ interiori. fo. lvij
De diſtinctiõe nũerali accidẽtali exteriori ſcõz q̃d. fo. lviij
De diſtinctione modali ſimpl'r ꝛ ſcõm quid. fo. lviij
De diſtinctione ſe tota ſubiectiua. fo. lviij
De diſtinctione ſe tota obiectiua. fo. lx
De ꝯcordantia artis generalis methaphiſicalis naturalis ordinis arboris nature ꝛ de ei⁹ diffini

Digitized by Google

tiõe.ſonãtia.origine.applicatiõe:ꝛ attributiõe.fo. lx
De ꝓtranetate artis methaphiſicalis naturaliſ or dinis arboris nature ꝛ de eiꝰ diffinitiõe ſonãtia genitura ſignificatione ꝛ applicatione. fo. lxij
De ꝓcipio artis methaphiſicalis naturalis ordi nis arboris nature:ꝛ de diffinitiõe eiꝰq̃ditatiua ac ſonantia.origine.applicatione.ꝛ attributio/ ne ſignificationeq̃. fo. lxiiij
De medio artis methaphiſicalis naturalis ordi/ nis arboris nature gñalis ꝛ de diffinitione eius quidica.ſonantia.genitura.applicatione.ſigni/ ficatione ꝛ attributione. fo. lxvij
De fine artis generalis methaphiſicalis natural ordinis arboris nature:ꝛ de diffinitione. ſonan tia.applicatione.deſignatione ꝛ genitura. fo. lxix
De maioꝛitate artis methaphiſicalis generaliſ na turalis ordinis arboris nature:ꝛ diffinitiõe eiuſ ac ſonantia applicatione ꝛ origine. fo. lxx
De eq̃litate artis gñalis methaphiſicalis natural ordiniſ arboris nate:ꝛ de diffinitiõe eiꝰ.ſonãtia origie.applicatiõe ac attributiõe ꝛ ſignificatiõe.fo. lxxij
De minoꝛitate artis generalis methaphiſicalis naturalis ordinis arboris nature et de diffiniti/ one eius ſonantia origine ꝛ applicatione ſigni/ ficatione ꝛ attributione. fo. lxxiij
¶ Tabula ſecũdi libri methaphiſi/ cales qui tractat de concretis quiditatibus: ꝛ primo de ſubiecto abſoluto ipſius. fo. lxxv
De ꝓpria paſſione ſubiecti:ꝛ de deſignatiõe entis ad ſua ꝓpria reſpectiua ꝛ de eius quiditatiua diſ finitione ꝛ de medio naturali arguendi. fo. lxxviij
De paſſionibꝰ ſubiecti annexis ſibi ꝛ appropriatiſ ac de diſiunctis:ac de ꝓſtitutione eius ꝓcretiua ꝛ de predicatione denominatiua. fo. lxxix
De ente generali ꝛ vniuerſali ꝛ de ꝓditionibus et modis intrinſecis principiorꝫ artis generalis in

ꝑma intẽtiõe ſubiectiue ⁊ obiectiue ⁊ de mõ agẽ
di ſciẽtiã ⁊ intelligẽdi ſcientiã factã. fo. lxxxj
De ente reali ⁊ obiectali ſeu de obiecto formali ſci
bili potẽtie cognitiue: ⁊ amabili potẽtie volitiue
⁊ recolibili potentie recolitiue. fo. lxxxiiij
De quiditate ꝓcreta ſubiecti ⁊ formalis obiecti: q̃ ẽ
primus ꝓcept⁹ intelligibilis a potẽtia intellecti⁹
ua: ⁊ prim⁹ actus poſitiõis eſſendi poſitiu⁹ obie
cti eius formalis ac de eius diffinitione. fo. lxxxv
De naturali inclinatione ſeu naturalitate quidita
tis ad ſuã perfectionẽ: ⁊ de diffinitione eius qui
ditatiua: ac de ſcõo actu poſitionis eſſendi ſubie
cti ⁊ obiecti methaphiſices. fo. lxxxvj
De eſſencia ſubiecti ⁊ obiecti ⁊ diffinitione ei⁹ qui⁹
ditatiua: que eſt tertius ꝓceptus actuſq; quidi⁹
cus impoſitione eſſendi ipſorũ. fo. lxxxvij
De natura ſubiecti ⁊ eius diffinitione quidica: q̃ ẽ
quartus ꝓceptus quidicus in poſitione ſubiecti
⁊ obiecti formalis rõnalis potentie. fo. lxxxvij
De ſubſtãtia ſubiecti ⁊ de diffinitiõe ei⁹ quidica: q̃ ẽ
quĩtus conceptus quidicus in ordine eſſẽtiali ⁊
naturali poſitõis ipſius ⁊ obiecti formalis po⁹
tentie rationalis. fo. lxxxviij
De eẽ ordinato ſubiecti q̃dico ⁊ diffinitiõe ei⁹ q̃dica
qõ eſt ſext⁹ act⁹ ⁊ ꝓcept⁹ q̃dicus impoſitiõe eſſen
di ſubiecti ⁊ obiectiq; formalis potẽtie rõnalis. fo. lxxxviij
De deſignatione conceptum quidicorũ ſeu contra
ctiõe methaphiſicali ad modos intrinſecos me
diante pullulatione paſſionũ ſeu proprietatum
obiecti reſpectiuarum. fo. lxxxix
De ente ⁊ obiecto ſingulari ⁊ exiſtentie ⁊ deſigna⁹
tione obiecti formalis ac ꝓtractione ad modos
vltimos ⁊ motione obiecti materialis. fo. xc
De motione obiecti ſingularis ⁊ potentie ſingula⁹
ris: ⁊ de eorundem formali ⁊ quidica adequati⁹
one ac materiali. fo. xcj

Digitized by Google

De abstractione subiecti ꝛ obiecti a designatiõe vl=
timata eius: ꝛ de contractione eius vsq; ad vlti=
matam designationem. fo. xciij

¶ Tabula primi libri theologie: qui
est de eisdem principijs abstractis et concretis
seu de eadem entitate ꝛ de eodem ente infinita=
te deitate ꝛ immensitate designatis. fo. xcvj

De pullulatione ꝛ originatione seu emanatione p=
prietatũ psonaliũ idiuidualiũ in essentia ꝛ natu=
ra ac infinita substãtia: ꝛ ente infinito ꝛ eterno. fo. xcvij

De prima bonificatione diuine bonitatis seu enti
ficatione ꝛ eterna generatione entis infiniti eter
ni ꝛ summi boni. fo. xcix

De principio quod principiante producente ꝛ ge=
nerante ꝛ de persona generantis ꝛ supposito et
de constitutione eius ꝛ proprietate paternali et
eius concreto. fo. c

De principio quod producto ꝛ genito ꝛ de perso=
na ꝛ supposito seu de filio deificato deificantis
dei patris. fo. ciiij

De principio quo spiratiuo ꝛ volificatiuo: ꝛ de prĩ=
cipio quod volificante ꝛ spirante ꝛ principio qõ
spirato ꝛ volificato: ꝛ de proprietate spiratiua: ꝛ
de proprietate spirata. fo. cv

De patre ꝛ eius persona virtute ꝛ potestate: suppo
sito ꝛ indiuiduo. fo. cix

De filio eterno ꝛ eius persona virtute ꝛ potestate
supposito ꝛ indiuiduo. fo. cx

De spiritu sancto ꝛ persona eius virtute ꝛ potesta=
te supposito ꝛ indiuiduo. fo. cxj

¶ Tabula secundi libri mystice me=
thaphisice ꝛ theologie contingentiũ exterioꝝ cu
ius subiectum est deus creans conseruans bea
tificans puniens miserans ꝛ parcens. fo. cxiij

De ente ꝛ causa causante ꝛ efficiente seu de princi

Digitized by Google

pio quo ꝛ quod creatiuo ꝛ creante. fo. cxiiij
De operatione exteriori entis infiniti cauſantis et creantis immediate ſeu de cauſa cauſante ꝛ de modo cauſatiõis ad ſilitudinẽ cauſe cauſatiue. fo. cxv
¶ Tabula primi libri artis methaphiſices theologie: ꝛ naturalis philoſophie myſtice: ꝛ primo de ſubiecto eius. fo. cxvij
De naturali motione ſecundariarũ cauſarum ad componendũ ſubſtantiã primam materiam in primo gradu nature arboris phiſice ad omnes formas ſibi aduenientes: ꝛ dicitur quodeſt: ꝛ ſecundũ ſubiectum methaphiſices. fo. cxviij
De ſpiritualitatũ ſeu naturarũ angelorum animarũq; creatione ꝛ ſpirituũ compoſitiõe ſeu de ſubiecto angelicali. fo. cxx
De principio effectiuo formali materiali ꝛ coeſſentiali in angelorum compoſitione ꝛ animarũ rationaliũ ꝛ cauſatiuo. fo. cxxj
De medio in angelorum compoſitione. fo. cxxij
De conſiſtentia extrema. fo. cxxiij
De proprietate. fo. cxxv
De corporeitatis creatione ꝛ primi corporis naturre factione ſeu compoſitione quod eſt materia prima in ſecundo gradu. fo. cxxvij
De formarũ celorum creatione ꝛ eorundem compoſitione: ꝛ primo de empyreitatis creatione: et empyrei cõpoſitione ac ſtatione ꝛ eius attractiõe. fo. cxxxj
De criſtallineitatis creatione ꝛ criſtallini compoſitione virtute ꝛ perfectione. fo. cxxxj
De prime motiuitatis creatiõe ꝛ primi motiui cõpoſitione: ꝛ eius motione: ac influentia. fo. cxxxij
De ſignoꝝ actionibꝰ: ꝛ pmo de arietis tauri gemiſiq; actionibꝰ quas habẽt in iſta inferiora. fo. cxxxiij
De cãcri leonis virginiſq; actionibꝰ: ꝙs habẽt in iſtis inferioribꝰ ſe mouẽdo ꝛ ſilitudinẽ ſuoꝝ pncipiorũ per influentiã tranſmittendo. fo. cxxxiij

De libre scorpionis sagittarijq; actionibus: quas influendo in ista inferiora transmittunt se naturaliter mouendo secundum similitudinem principiorū naturalium ipsorum. fo. cxxxiij
De capricorn: aquarij: piscisq; actionibus quas habent in hec inferiora. fo. cxxxiiij
De septem planetis t primo de saturneitatis creatione et saturni compositione: et influentia et motiuitate. fo. cxxxiiij
De ioueitatis creatione: et iouis compositione et eius influentia t metu. fo. cxxxv
De marseitatis creatione t marti compositione. fo. cxxxv
De soleitatis creatione t solis compositione ac influentia t motu. fo. cxxxvj
De veneitatis creatione t veneris compositione: ac influentia t motu. fo. cxxxvij
De mercureitatis creatione t mercurij cōpositione ac eius influentia t motu operationeq;. fo. cxxxvij
De luneitatis creatione t lune compositiōe: ac influentia t motu. fo. cxxxviij

¶ Tabula secūdi libri phisice naturalis: qui tractat nō solū de cōpositione: sed etiā de generatione t corruptione rerū pteribiliū t generabiliū. Et de subiecto phisice seu de secūdo naturalis philosophie subiecto: qō est corp⁹ mobile successiuo motui subsians.

fo. cxxxix
De quattuor elemētoq; formis igneitas siue naturis immediate creatis: t primo de creatione et de ignis phisicali compositione. fo. cxxxix
De aereitatis creatione t aeris compositione. fo. cxl
De aqueitatis creatione t aque compositione. fo. cxl
De terresteitatis creatione: t terre compositione. fo. cxlj
De elementatiue compositione seu elementi cōmunis seu materia prima tertie gradationis generabilium corruptibiliūq;. fo. cxlj

Digitized by Google

De secundo elementato absoluto: seu quattuor speris & primo de ignis spera et de massa eius de qua & in qua fit corruptio & generatio. fo. cxliij
De aeris spera eiusq; constitutione ac massa eius & gradatione mixtorum accidentali. fo. cxliiij
De aque spera eiusq; compositiõe ac massa & gradatione accidentium specialium. fo. cxliiij
De terre spbera eiusq; constitutione: ac massa eius accidentium gradatione. fo. cxlv
De vegcitatis creatiõe & vegeitatiue compositione siue de subiecto vegetali & operationibus eius. fo. cxlvj
De sex sensuum formis: & primo de visitiuitatis creatione & visus compositione ac de subiecto sensuali & eius virtute. fo. cxlvij
De auditiuitatis creatione & auditus compositione: ac de eius virtute & potestate. fo. cxlviij
De olfatiuitatis creatione & olfatus cõpositione: ac eius potentia obiecto & actu. fo. cxlviij
De affatiuitatis creatione & affatus compositiõe: ac de eius potentia obiecto & actu. fo. cxlix
De gustatiuitatis creatione & gustus cõpositione: ac de eius potentia obiecto & actu. fo. cxlix
De tactiuitatis creatione & tactus compositione: ac de eius potentia obiecto & actu. fo. cl
De sensus communis seu sensitiue compositione: & de potentia obiecto & actu ipsius. fo. cl
De imagineitatis creatione & imaginatiue cõpositione siue subiecto imaginali. fo. clj
De primo actuatore specierum generum in primis indiuidus precipiendo vniuersalibus agẽtibus & secundarijs causis vt operarentur secũdum causalitatis dignitatem potestatem & virtutem agendi propter finem. fo. clv
De modo secundũ quem particularia coartant et iuuant vniuersalia ad istorum indiuiduorũ singularium generationem. fo. clvij

De quattuor digestionibus q̃ fiunt naturaliter in quolibet viuo ante actū vegetationis. fo. clxiij
De modo scōm quem particularia agētia naturaliter ministrant portionē generatiuā generando in nature agro seminando ꝛ quattuor substātias mundi scindendo de.iij.chaos et nature artificium. fo. clx
De formatione naturali corporis humani substantialis: ꝛ de formatione corporis mixti statualis organici: ꝛ cuiuslibet alterius viuentis particularis statualiter in vltimata existentia. fo. clxij
De creatione spiritualitatis rationalis anime et eius compositione phisica ꝛ intra corpus substāciale infusione. fo. clxiiij
De informatione anime rationalis actiua ꝛ corporis substantialis imaginati passiua. fo. clxvj
De modo scōm quem se habet rationalis anima ad corpus ipsum informando. fo. clxx
De originatione naturalium in compositione homiuis virtutum a partibus totoq;. fo. clxxij
De moralium ac theologalium virtutum originatione in humano supposito. fo. clxxiiij
De vitiorum originatione in subiecto rationalis nature. fo. clxxvj
De potentijs anime rationalis attinctiuis tribus ꝛ earundem compositione ꝛ reali essentiali ꝛ numerali distinctione. fo. clxxviij
De actione ac passione humanarum personarum suppositorumq;. fo. clxxx
De conceptibus quidicis intellectus rōnalis anime seu persone humane: ꝛ de habitu attinctiuo naturali: ꝛ cōcreato: ꝛ lumine naturali: ꝛ de habitibus tribus accidentalibus: ꝛ de eius naturali compositione. fo. clxxxj
De intellectu agente ꝛ de eius originatiōe in essen

tia eadem et actione productiua intellectus pos
sibilis. fo. clxxxij
De intellectu possibili in ordine originis in eadem
essentia et natura. fo. clxxxiij
De intellectu seu potentia intellectiua et eius ob/
iectu et actu. fo. clxxxiiij
De voluntate rationali seu de potentia volitiua:et
de eius obiecto ⁊ actu interioribus ⁊ exterioribꝫ
diffinitiue procedendo. fo. clxxxvij
De voluntate totali ⁊ de voluntate agente ⁊ de vo/
luntate possibili:⁊ de potentia obiecto ⁊ actu in/
terioribus totalis voluntatis. fo. clxxxviij
De triplici obo volũtatis scz obiecto interiori sub/
stantiali ⁊ de obo exteriori formali quidico ⁊ sibi
adequato:et de obiecto materiali modali moti/
uo ipsius. fo. cxc
De rectitudine voluntatis et aliarum potentiarũ
primorum parentum ante deuiationem:ac fine
vltimo:⁊ de deuiatione earum post peccatũ. fo. cxciij
De memoria seu potentia recolitiua et eius obie/ De arte memoria
cto et actu. fo. cxcvij
De arte humane memorie iuuatiua ⁊ nature ipsi/
us cõmoda memoratiua. fo. cc
De prima regula huius artis nature recolitiue cõ
moda iuuatiuaqꝫ. fo. cc
De secunda regula huius artis nature recolitiue
cõmoda ac iuuatiua. fo. ccj
De tertia regula huius artis memorie commoda
iuuatiuaqꝫ. fo. ccj
De quarta regula huius artis nature recolentie
iuuatiua et commoda. fo. ccij
De quinta regula huius artis nature memorie cõ/
moda iuuatiuaqꝫ. fo. ccij
De sexta regula huius artis nature memorie com
moda iuuatiuaqꝫ. fo. cciij

¶ De titulo septimi libri et artis breuissime ⁊ potentiarū artificij. fo. cciiij
De huius artis breuissime seu artificij subiecto. fo. cciij
De alphabeto seu tabula artis huiꝰ generalis ad dirigēdū potētias rationales ꝑ nature arborē. fo. ccv
De prima parte huiꝰ artis generalis breuissime: scz de decē ⁊ octo principijs fundamētalibꝫ oīuz sciaꝝ: ⁊ de diffinitionibꝫ quidditatiuis corū. fo. ccvj
De primo modo dicendi per se. fo. ccvij
De scōo mō dicendi per se ꝓprie et appropate. fo. ccviij
De tertio modo dicendi per se. fo. ccviij
De quarto modo dicendi per se. fo. ccix
De p̄dicatione methaphisicali idemptica. fo. ccix
De p̄dicatione idēptice idēptica methaphisicali. fo. ccix
De secūda ꝑte huiꝰ artis breuissime seu artificij intellectꝰ humani q̄ est de decē regulis generalibꝫ ⁊ q̄stionibꝫ ⁊ ꝑmo de vtrū: qō est regula de .b. fo. ccix
De prima questione seu regula que est de vtrū per b. significata in alphabeto. fo. ccx
De secūda regula seu q̄stione q̄ ē de q̄d ꝑ .c. ī alphabeto significata iuestigatiua oīuz entiū diffinitionū q̄ditatiue: ꝺscriptiue: notificatiue: ⁊ exaratiue. fo. ccxij
De tertia regula seu q̄stione q̄ est regula de quo ꝑ .d. in alphabeto significata querens de rerū quiditatibus ꝑ modū materialitatis. fo. ccxiij
De quarta regula seu questione que est de quare ꝑ .e. significata in alphabeto inuestigatiua formalitatū entiū ⁊ finalitatum causarum. fo. ccxiiij
De quinta regula seu questione que est de quantū per .f. significata in al. inuestigatiua continuatus rei ⁊ discretionis. fo. ccxv
De sexta regula: seu questione que est de quale per g. significata in alphabeto inuestigatiua ꝓprietatum omniū rerum per modum qualitatis ꝓprie ⁊ appropriate ⁊ operatiue. fo. ccxvj

De septima regula seu questione que est de quando per .b. in al significata muestigatiua quiditatū rerū omniū per modū tēporalitatis. fo. ccxviij
De octaua regula seu questione q̄ est vbi per .i. in al significata muestigatiua quiditatū omniū rerū per modum localitatis. fo. ccxviij
De nona regula seu q̄stione que est de quō p. k. in al significata muestigatiua rez quiditatū p modū essendi z agendi interius z exterius. fo. ccxix
De decima regla seu q̄stiōe q̄ ē de cū quo p. k. in alphabeto significata inuestigatiua oiuz q̄ditatū p modū instrumētalitatis z opatiōis exteriors. fo. ccxxij
De tertia parte huius artificij artis methaphisicalis ordinis naturalis arboris nature: scz de q̄tuor figuris generalibz: z primo de prima figura p a. significata in arte doctoris illuminati Raymundi lull. fo. ccxxiij
De modo procedēdi p istā figurā sciētiā agēdo de nouē principijs absolutis z cū ipis dente z nouē subiectis scōm q̄tuor discursus quos habet intellectus p nature arborē discurrēdo principia p subiecta scōz theoricā z practicā huius figure: z primo de primo discursu z modo procedendi theorice z practice. fo. ccxxv
De secūdo discursu huius figure z modo procedēdi theorice z practice. fo. ccxxv
De tertio discursu z mō procedēdi prime figure in secūdo circulo in secūdo mō dicēdi per se p tertiā speciem quiditatis z regulam. g. fo. ccxxvj
De q̄rto discursu huius prime figure z de mō procedēdi in quarto discursu in secūdo circulo. fo. ccxxvij
De secūda figura huius artificij: q̄ est cōstituta de tribus triangulis: z q̄libet triāgulus de tribz principijs respectiuis z suis scalis: rōe cuius dicitur figura triangularis: quia de nouem principijs respectiuis est constituta. fo. ccxxviij

De triangulis secunde figure: & primo de triangulo viridi: & primo de angulo. b. fo. ccxxxj
De primo angulo primi trianguli scilicet de differentia que est principium respectiuum & explicitum in arte. fo. ccxxxij
De secūdo angulo & scala trianguli viridis: qui est de pcordantia p. c. in al. significato. fo. ccxxxiij
De tertio angulo triāguli viridis q̄ é de ptrarietate p. d. significato in alphabeto & de scala eiꝰ. fo. ccxxxiiij
De secundo triangulo secunde figure: qui est triangulus rubeus constitutus de principio medio & fine & primo de angulo. e. fo. ccxxxvij
De secūdo angulo secūdi triāguli qui est de medio piunctiōis mensurationis extremitatū. fo. ccxxxix
De angulo tertio secūdi triāguli qui est de fine pfectionis terminationis priuationis. fo. ccxlj
De tertio triangulo scōe figure qui est triangulus croceus: & primo de angulo. b. fo. ccxliij
De secūdo angulo tertij trianguli qui est de equalitatis angulo & scala eius p. i. in al. significato. fo. ccxlv
De tertio angulo tertij trianguli qui est de minoritate per. k. significato. fo. ccxlvj
De tertia figura huius artis generalis que descēdit a prima & secūda p essencialē originationē et cōpositionē sicut riuus a fonte. fo. ccxlvij
De practica tertie figure. fo. ccxlviij
De quarta figura q̄ est de inuentione medij & cōpositione syllogismoꝝ & multiplicatiōe rationꝝ ad vnā pclusionē & de theorica eius. fo. ccl
De practica quarte figure. fo. cclj
De tabula huiꝰ artis generalis q̄ est subiectū intellectus artiste cū quo se ptrahit ad omnia intelligenda: & primo de eius theorica. fo. ccliij
De primo probandi modo veritatē per rationes necessarias per artem generalem: & practica huius tabule. fo. ccliiij

De secundo modo probandi per media naturalia syllogistice arguendo per nature arborem; & primo de prima figura. fo. ccliiij
De tertio modo probandi per consequentias veritatem fidei catholice. fo. ccliiij
De quarto modo probãdi inductiue entimeumatice & exemplariter in camera.b.c.d. fo. cclv
De quinto modo probandi in camera .b c d. per loca. fo. cclv
De sexto modo pbãdi in camera.b c d. est pdemõstrationẽ quid: quia & equiparantiã. fo. cclv
De septimo modo probandi per diuersitatẽ medij & cognoscendi paralogismos. fo. cclvij
De fallacia equiuocationis. fo. cclvij
De fallacia ambibologie. fo. cclvij
De fallacia compositionis. fo. cclvij
De fallacia diuisionis. fo. cclviij
De fallacia accentus. fo. cclviij
De fallacia figure dictionis. fo. cclviij
De fallacijs extra dictionẽ & fiũt de sophisticis ppositionib9: & cã apparẽs est ex pte rei: & sũt septẽ: scz accidentis scõm quid ad simplr: ignorantia elenchi: petitionis principij: consequentis: non cãe vt causa: & scõm plures interrogatiuis: & primo de fallacia accidentis. fo. cclix
De fallacia scõm quid ad simpliciter. fo. cclix
De fallacia elenchi ignorantie. fo. cclix
De fallacia petitionis principij. fo. cclx
De fallacia consequentis. fo. cclx
De fallacia secũdũ nõ causam vt causam. fo. cclxj
De fallacia secundũ plures interrogationes. fo. cclxj
De fallacia contradictionis nouiter inuenta ẽm artem doctoris. fo. cclxj
De fallacia impossibilitatis et possibilitatis contingentie & necessitatis nouiter inuenta secundũ artem a doctore illuminato. fo. cclxij

De quita ꝓte huiꝰ artificij: q̃ ē de formis ꝑplicatis in ꝓncipijs artꝫ applicabilibꝰ ad ꝓncipia explicita sciaz agēdo ꝑ applicationē de nouē subiectꝫ seu de applicatiōe ꝓncipioꝝ ꝑplicitoꝝ ad artē. fo. cclxij
De formis applicabilibꝰ ad ꝓncipia explicita generalis artis vt cū ipsis ꝛ eaꝝ diffinitionibꝰ subiectū artis extēdat qꝫ est respōdere ꝛ interrogare de oībus q̃stionibꝰ postq̃ superiꝰ habeē q̃d ꝑ nomen dicitur ꝛ significatur. fo. cclxiij
De huiꝰ artis methaphisicalis natalis ordīs arboris nate opatōe ꝛ ꝓfirmatōe acta ꝑ reuerēdū dñz in sacra theologia magistrū Jacobū comi canonicū sedis valentiñ. et vicariū gñalē reuerēdissimi cardinalis valētinēsis dioceſis archiepiscopi et cācellariū vniuersitatis gñalis studij inclyte vrbis valentie. Et ꝑ reuerēdū in sacra theologia magistrū Johannē alfageri canonicū ꝛ vna vicariū generalē eiusdē reuerēdissimi cardinalis cū ꝓlibato: cū sibi collegis reuerēdo in sacra theologia mgr̃o Johāne Bayari: et reuerēdo i sacra theologia magistro Johāne bor. fo. cclxxvj
De fine huiꝰ artis methaphisicalis naturalis ordinis arboris nature. fo. cclxxvij
De priuilegio elargito reuerēdo ꝛ in sacra theologia ꝓfessori mgr̃o iacobo ianer monacho ꝑ serenissimū illustrissimū xp̃ianissimū ꝛ obseruādissimū regē hyspanie ferdinādū neapolis ꝛ insulaꝝ legendi artē generalē illuminati doctoris ꝑ oīa regna eiꝰ ꝛ signāter in regno valēcie ꝛ discipulis eius. fo. cclxxviij
Metra alphonsi de proaza ad lectorem. fo. cclxxx
Eiusdem alphonsi de proaza in laudem artis magnū illuminati doctoris magistri raymūdi lull indecasyllabum carmen. fo. cclxxxj
Officium glorioſissimi ꝛ beatissimi martyris magistri raymundi lulli. fo. cclxxxj

Ars methaphisicalis naturalis or

dinis cuuslibz rei intelligibilis arboris nature reuerendi doctoris ꝑclarissimi magistri Jacobi Januarij monachi Terraconensis diocesis: ꝑ semoub⁹ iunioribusqz: qui in antiqs codicibus proficere minime valuerunt: vel nequaqz inceperũt: ad intelligendũ facillime ꝑmũ subiectũ prime philosophie: z obm ꝑme sciẽtie: aliarũqz subiecta sciaz: ipsa posterioz: sciẽdũqz obm formale primũqz scibile: aliaqz scibilia obiecta: ipo posteriora rõne cuius absqz ꝓceptore ipsa mediãte: oẽs vtqz libros sciẽtificos: artesqz artificiosas: illũinati doctoris magistri Raymũdi Lull: ac etiaz ceteroz oẽs doctoz preclarissimoz dissertissimorumqz libros per se conspicere scire atqz itelligere. vt experientia nos edoctos reddit profecto in prescitis.

ꝑclu: bone.

¶ Primis pncipijs non cognitis: nõ cõtingit aliquid posteri⁹ scire: quia oĩis doctrina atqz disciplina scientifica: ꝑo obiecto primo habz prius intelligibilia ordine nature et scibilia. j: metb. c: j:

ꝑclu: bone.

¶ Primuz subiectũ methaphisices ẽ primũ quodquidelt: cũ ꝑma quiditas sit: et oĩno ꝑma. primo metha. c: j:

ꝑclu: bone.

¶ Ad methaphisicũ ꝓprie pertinet tractare de ydeis platonicis: z de separatione vniuersaliũ a singularibus et singularium ab vniuersalibus: z de separatione methamatica a sensibilib⁹ abstrahẽdo. 7: metha. c: j:

Liber artis metha. primus

De generalitate principiorũ generalis artis Raymũdi doctoris illũinati.

Hec ars nake potẽtiaꝝ rõnaliũ est gñalissima: primitiua: supma: vniuersalissima: necessaria: verissima: simplicit simplex: realis: vniuoca: et persenota: ad intelligẽdũ q̃ditates oim entiũ: ꝛ ad sciendũ realẽ sciẽtiaꝫ atq; agendũ de realib9 obis subiectis ꝛ obiue real'r: ꝛ obiue intẽtionalit tñ in potẽtia: qꝫ cõstituta est de principijs ꝛ regulis gñalissimis cõmunissimisq;. Jgit est regulãs ꝛ dirigẽs artiste potẽtias rõnales: p totũ vtiq; tractatũ: nature arborẽ discurrẽdo: a p̃mis q̃ditatib9 inchoando: vsq; ad vltimas finiẽdo: p angulũ dse descẽdendo: inter p̃mus ꝛ posteri9: intellectuale equale ꝛ intellectuale distinctionẽ ponẽdo: et idez in diuersa: ꝛ vnũ in multa distinguẽdo: ꝛ priorẽ ꝓceptũ ad posterio rẽ designãdo. Quapꝛopt alphabetũ ponim9 sicut doctor: vestigia eius sequẽdo: et minime ab eius arte discrepare intẽdo: imo ipsaꝫ p virili mea cũ omnib9 in quantũ potero in lucẽ deducere conabor doctorib9 cõ cordãdo. Jgitur p̃cipia absoluta prime figure: ꝛ respectiua secũde: ac regulas gẽnales atq; tabulã ipsi9 gẽnalis artis: et significationẽ ipoꝝ: ꝛ signa significataq; ponere volo: nã. b. sex habz significata in arte generali: ꝛ ipm est coꝝ signũ: ꝛ sic de. c. ꝛ aliis signis. Et qꝫ nouẽ sũt signa: significãtia in arte quinq̃ginta quatuor significata: vt possint oẽs sciẽtias sub se ꝓtinere: vt apparet in alphabeto sensualiter ꝛ in potẽtia intellectualiter artiste rõne vtẽti: ꝛ aliis si sint. Hã hec ars tres habet amicos. s. subtilitatez intellectus: rõnem vsumq; eius: et bonã intentionẽ: vt ait doctor in arte breui. c. vltimo: quia sine ipsis adisci minime valet.

ꝓclu: bone.

¶ De vniuersalibus est tantum scientia ꝛ diffinitio: de singularibus vero et particularibus: nec sciẽtia neq; diffinitio haberi potest: igit non sunt de cõsideratiõe intellectus: sed ꝓcisse sensus ꝛ ymaginatõis. 7°. metb. c. 3°.

ꝓclu: phi.

¶ Vniuersalia ex intellectũ existũt in suis singularibus plato. ꝛ bone. §°. m. c. j°.

ꝓclu: bone. sco. ꝛ fran.

¶ De vniuersalibus habetur noticia scientifica: ratione cuius valent ad agendum sciam de rebus quidicis et particularia de quibus non est talis noticia: nihil valent: nisi p̃ abstractionez ad vniuersalia. 7. me. c°. 6.

ꝓclu: sco. ꝛ tho.

¶ Principia rerum sunt generalia: realia: necessaria: vera: vniuersalia: vniuoca: persenota: priora nãliter. j°. metha.

De alphabeto seu tabula artis huius generalis

ad dirigendum potentias rationales per nature arborem.

¶ Alphabetū est ordo ⁊ regula dirigēs ⁊ regulās intellectū ad intelligēdū ꝺa obiecta: ⁊ memoriā ad recollēdū durabilia oba: ⁊ volūtatē recte ⁊ ꝓformit' ad amādū bona natal'r obiecta ⁊ libere moral'r.

	Principia signi; absoluta.	Principia respectiua.	Regule gñales.	Species gñalia.	Obiecta gñales.	Virtutes vl'ia.	Vicia
ficat.	Bonita;	Differē	Vtrū.	Dubitatōz	Deus.	Justiciā.	Auari
¶ B	(tem.	(nā vl' dissi	ctōz	Affirmatōz. Negatōz.			ciam.
¶ C	Magni; (tudinē.	Concor;	Quid. (dantiā.	Est in se.	Angelū	Prudē;	Gulā.
				Habz i se.			
				Est i alio.			
				Hēt i alio			
¶ D.	Duratio; nē seu eter nitatez.	Cōtrarie tatē seu op posititatē.	De quo	difinitie (tiam. ōscriptie (phisice nonficatie exaratie.		Metha (phisice	Logi; (ce.
				Primitie	Celus.	Fortitudi	Luxu;
				Deriuatie ad iferiora (nem. ad supiora			(riaz.
				Cuis est possessiue vel cōparatiue.			
¶ E.	Potesta; (tem.	Princi; (piuz	Quare.	Formal'r.	Boicz.	Tēpantiā.	Sup;
				Fmaliter p se aliō, ppt' se aliō.			(biaz.
¶ F.	Sapiaz.	Mediū.	Quātū.	Cōtinue.	Imagia	Fidem.	Acci;
				Discrete.	(tuā.		(diaz.
¶ G.	Volūtatē.	Finem	Quale.	Propie.	Sēsiti;	Spē.	Inui;
				appropriate	(uam.		(diaz.
				Et qualiter opatur.			
¶ H.	Virtutē.	Maiori; (tatez.	Ali hēt	Per r'las (xv. spēs.	Vegeta (c.d.k.	Charitatē	Jraz. (tuā.
¶ J.	Veritatē.	Eqlitatē	Vbi habet. xv. species. (p regl'as. c.d.k. ōsignatas			Elemē tatiaz	Paciētiā Mēdatiū
¶ K.	Gloriaz.	mioritatē.	Quo°. Cū quo ps ē in se: cū quo pars ē in pte. cū quo ps ē in toto. cuz quo totū ē in ptib; suis: et cuz quo totū trāsmittit silitudinez suā ⁊ partiū suaz extra se.	Est pars i se. ps est in parte. ptes. sūt in toto totū i ptib; suis. totū transmittit simlitudinē suā: ⁊ partiū suaz extra se.			Incō.tātia

Ens
a. b. c. d. e. f. g. h.
ar. gl. bil. qdl. tiz. de.
glia
dr. com. pm. mc. fr. ma. eqlr. m. k. h. j. g. f. e. d. c. b.
qcēsta māgñ9
incoz peuz
corp cum
cozpus matia
inaia tum
aia tum
elemen tatum
mine rale
vege tabil'
aiatū ve getatū
pl n ta
sensi bile
animal sensatū
bza tum
yma gina
ymagi natum
irrō nale
ratio nale
aial ra tionale.
ibus rpus

¶ Epistola reuerēdi magistri Jacobi ja/ner: ad Bartholomeū gētil ingenuum.

¶ Jngenuo atq; prestantissimo viro dño Bartholomeo gentil ex Januensiuz ci uitate exorto in valētina emz degenti inclita vr be. Jacobus januarius cenobij sanctoz crucū cisterciensis ordinis monachus humillime se totuz suis mancipatum cōmendat obsequijs: et hanc methaphisicalem dedicat artem natu ralis ordinis arboris nature.

¶ Tarbitroz magnifice vir in genuo nēpe subtilissimo: t veritatj forma lis iuestigatissimo docilitati q̄ppe tue nil enigma fieri valet. Cūq; tātaz siquidē ingeniositatē speculatiuā studiosamq; oēs simulate predicent moz tales statualiter (licet viuētes euiternitate extrema liter) q nullū omnino iuuenū senūq; nobili vtiq; stir pe natoz eisdē studijs vehementius incūbentē oppo/nere valeā: quē nequaq; superare facillime videaris Virtutib9 quinimo nobilitū proleq; principatū inter pcellētissimos obtines speculatiuos: q si tuas veliz ostēdere laudes: subtilitatesq; extēplo eaz multitudi ne audientiū aures eramussim obtūderē: q̄ illas ex haurire verbis possim. Ea propter cūq; in his specu lationi docilitatis tue maiorez neq; parē prescire mi/nime queā. Ergo fas est tantā quippe speculatiuam docilitatē transfinalē hominē iudicare omnē. Cōspi ciat igitur subtilissima solertia hanc naturalis ordi nis rerū artē methaphisicalez nature arboris exēpla rem intellectus speculatiui: meis lucubrataz noctur nis equidē valētimisq; vigilijs. Nō eniz quicq; pro fa

Cōclusio hiero.

¶ Sācta rusticitas soluz sibi pdest: t q̄z tū edificat eccliā in moribꝰ: tm derogat eccle: si pugnātibꝰ ꝫ ciꝰ vitatē nesciat re sistere viua rōne in ppbatiōe biblie.

Cōclusio be.

¶ Scta simplicitas sibi soli pdest: docta tm iusticia: nō solū si bi: sz ēt ecclīā erudit atq; ōffēdit sup ioā.

pclu. be.

¶ Qui edocti fuerit fulgebūt sic splē dor firmamenti: t q̄ ad iusticiā t sciētiaz alios erudiūt q̄si stel le in ppetuas etnita tes. Daniel. iij.

pclu. ysido. t be.

¶ Obscuriozes sentētias sacre scriptu re: q̄s simplicesq; cape re nō pūt: magri t ec clie doctores in ppo condere dñt intellec tu: vt necessitatj tpe ꝫ hereticos articlos fidei deffēdāt. Ysido rus de sūo bo. t oīa.

pclu. ppbe.

Deꝰ de celo pspexit sup filios hoiz vt vi deat si ē itelligēs aut requrēs deū. ps. xiij.

ꝙ: ppbe

¶Intellectū tibi da bo ⁊ iſtruā te in via hac q̄ gdieris firma bo ſup te oc̄los meos: g̃ nolite fieri ſic̄ equꝰ ⁊ mulꝰ q̄bꝰ nō eſt intellectꝰ. ps. 33:

ꝙ: augu. ⁊ petri.

¶Fec̄ deꝰ rōalē creaturā vt ſūmū bonū intelligeret ⁊ itelligēdo amaret: ⁊ amādo poſſiōſt. j: ō tri. ij: ſ. d. ij

ꝙclu. ſapic.

¶Sōjce hūeꝛ tuuz ⁊ porta ſapiam: ⁊ ne abceſſerꝛ a viclis eiꝰ: ⁊ i aio tuo accede ad ſciaz ⁊ i oi ꝛtute tua ſua vias eiꝰ iueſtiga illā ⁊ māifeſtabit tibi: ⁊ ꝓtinēs ſcſs ne ō reliq̄s cā: qꝛ i nouiſſimis inuenies requiem in ca. iij. capſo.

mulatu tante docili ſpeculatiom pro nunc impēdere queo: quomā ſincere intelligo: q̄ auro argentoq̄ minime eges: honore gloriaq̄ nequaq̄ cares. Ingenio autē inter ſpeculatiuos abundas. Inclinatione quidem ad ſciēnas q̄ plurīos excellis mortales. Inter nobilitatū largitatumq̄ cultores laudaris: omneſq̄ ſuperas ſtudioſos. Tantam ergo obſecro ſpeculatiuam ſtudioſitatem nobiliſſime vir ipſaz artem ⁊ me dignetur benigne ſupſcipere: et q̄ maliuolis eam minime comunicet meis formaliter inimicis. Ratione cuius cū ꝓpba clamare nō ceſſo. Domine libera animā meaz a labijs iniq̄s ⁊ a lingua doloſa. Eo q̄ grasꝺ malicie in nōnullis plꝰ exercet q̄ charitatis. Tandem pro tuo libito māda ⁊ rege vere digneq̄ mi diſcipule: datū valentie nobiliſſime ciuitati ꝑdie kl̄. aprilis. Anno milleſimo quigenteſimo quinto.

De titulo huius artis metha

thaphisicalis ꝛ naturalis ordinis arboris nature: in modo naturaliter addiscendi ꝛ sponte omnes scientias speciales.

SAmma veritas cuꝫ tua virtute sapientia et bomtate. Ars methaphisicalis ordinis naturalis nature arboris incipit: ad agendum scientiam de obiectis realiter scibilibus: scom rerum naturalem ordinem: per modum primoꝝ parentum ante eoruꝫ deuiationem: studentibꝫ pauperrimis senioribus iunioribusqꝫ. Edita a preclarissimo doctore reuerendo magistro Jacobo Januarij. monacho Cisterciensis ordinis. Terraconensis diocesis: in sacra theologia professore: artizato naturaliter scientifice raymundina in arte: ꝛ artificiose libere: ꝛ aliꝫ doctorum artibus.

¶ De prohemio huius methaphisices seu artis methaphisicalis realꝫ naturalis ordis arboris nature: in quo ostendunt sciaꝫ subiecta ꝛ facilitatē addiscēdi ꝛ breuitatē. ¶ Capitlo. j.

QVoniā magnifice virthoplaustus per summū conditorē eternuꝫ in cāpo nempe damaceno de subtilissimo virgineo artificij nature materialiꝫ formatꝫ. Intra cuius materiam quippe substācialiꝫ formā creauit quidicā: et ex ipsis ipm fecit: et sic factꝫ est bō eius bomificās ꝗditatiue: suppositū vo ꝛ psona

pclu: aristo.

¶ Negātes vitatē indigēt spū: ꝛ dñt flagllari donec pcedāt vitatē. iiij. metha.

pclu. bone.

¶ Methaphisica ē in ordie nale: alie scie in ordie doctrie nicho. bone. ij. meth. c: x:

pclu: bo.

¶ Alla scia pōt inēiri: nisi meth. pꝰ sit inēta: cū sit ō prio sbo disticte cognito. bo. ij: metha. capl'o. x:

pclu: bo.

¶ Dita noticia distincta entꝫ: stati hr noticia distincta passionū qꝫ sbz icludit pdicatū ecntr. ij: met. c: x:

pclu: bo.

¶ Methā. facilꝰ addiscit qꝫ sbm eꝰ qō ē es pria ipssiōe ipmix in aia natalr: vt obm naturale potētiarū. bo. ij: meth. c: x:

pclu: phi.

¶ Nulla scia meliox ꝛ noblior honorabliorqꝫ ē meth. tū qꝫ ō deo ē tū qꝫ hāc solus deꝰ bēt: iō dea scientiaꝫ qꝫ dignior oībus alijs. j: metha.

ꝯclu:bo.

¶Pria itr̃ligẽtia ẽ q̃ dtatie sb̃a ipi⁹. ꝯ:me

ꝯclu:bo.

Primũ sb̃z passiõis scibil̃: ⁊ de sb̃o demo strabil̃ ẽ ipz vl̃e ens: ⁊ nõ singlare vl̃ ifinitũ aut fitũ. g:met.c.3:

ꝯclu:pb̃e.

¶Ecce adã q̃si vnuꝰ ex nb̃ fct⁹ ẽ scies bonũ ⁊ malũ. geñ. j:

ꝯclu.pb̃e.

¶Dix̃t fpẽs ad mlie rẽ: neq̃q̃ morte morieminiꝰ: apienꝯ ocli vr̃i: ⁊ eritꝭ sic̃ dij scientes bonũ ⁊ malũ. ge. j:

ꝯ: ray.

¶Justicia originalis ẽ rectitudo pncipio rũ ad agẽdũ bonũ ⁊ nõ malũ. in libro de ꝯceptu virginali.

ꝯclu:sapis.

¶Trãsite ad mẽ oẽs q̃ ꝯcupiscitꝭ me: et a gñatõib⁹ meis adimplemi: spũs ei me⁹ sup mel dlcis: ⁊ hereditas mea sup̃ mel⁊ fauũ: ⁊ mẽoria mea in gñationẽ seculoꝝ.

ꝯclu:bo.

¶Ens ẽ pmũ qõ q̃d ẽ: ⁊ priz ꝑncipiũ: cuilibet habenti qõ q̃d est. iij: metha. c. j:

sb̃al̃r prescise idiuidual̃r. Et in terrestrẽ q̃ppe padisũ translatꝰ. plenusq̃ ab initio sue formatiõis intelligẽtia. sapientia. scientia. doctrina. gratuitis: ⁊ originali iusticia: sciẽs atq̃ intelligens. primo simpliciter simplicia scõo sume simplicia: tertio simpliciter cõponibilia atq̃ cõposita scõm rerũ naturalẽ ordinem arboris nature. Prelibatꝭ nẽpe fortius armatꝰ liberi arbitrij scuto noluit se ꝯra sagittas cooperire: ⁊ ea simplicit̃ ab eius principijs gratis collata custodire: ⁊ cũ gratuitis ⁊ originali iusticia a suggestione serpentis callidioris: et a viraginis inordinato amore deffendere: primã intentionẽ amoris obiecti ꝯseruãdo. Imo vnius pomi precio omnẽ sapientiã atq̃ scientiã iusticiamq̃ originalẽ pro ignorãtia cõtulit: bina precepta sibi indita transgrediẽdo quẽadmodũ propheta asserit. Nõ cũ in honore esset nõ intellexit: cõparatus est iumẽtis insipiẽtib⁹: ⁊ similis factus est illis. De quo lucas crist̃ sume veritatis testis inquit. Nõ quidaꝫ descẽdebat ab iherusalẽ in hierico: ⁊ incidit i latrões qui etiã despoliauerũt eũ: ⁊ plagis impositis abierũt semiuuo relicto: gr̃a cuius medicamine mirũ in modũ: ⁊ auxilio sũmi medici sapiẽtissimi idigebat. lumine gr̃a: et refectiõe. ad purgãduz ignorãtiaz: ⁊ recuperandũ sapientiã. Quapropt̃ sũma sapiẽtia sui bonitate flagitata: nos boies ad incolumitatez ⁊ refectionẽ vere ⁊ realis intelligẽtie. sciẽtie atq̃ sapiẽtie affectuose inuitat: per euãgelistã inquiẽs. Uenite ad me oẽs q̃ laboratꝭ ⁊ honerati estis: et ego reficiã vos: sciẽtiaꝫ subiectꝭ: potẽtiarũq̃ obiectꝭ. Nãq̃ hõerati sũt boies ignorãtie onere: ⁊ laborãt scire: ⁊ a vitute liberari q̃ p̃ pb̃z oẽs boies natura scire desiderãt: pmo metha. Ea propt̃ vt sciẽdo se perficere valeant: per intellectꝰ discursuꝫ sciẽtiaz acquirẽdo: est ergo ens: in quantuz

est ens: et nõ bonũ: nec verũ sub ratione absoluta et sua ꝓpria passione: et non appropriata: per rl'am. g. subiectũ methaphisices primũ: cui oia entia ⁊ quidi tates quiditatiue sub tali rõne vniuoce: collectiue p angulũ ꝓcordantie tanꝯ ad vnũ primũ qõ quidest attribuũtur: rõne cuiꝰ est subiectũ attributionis prime philosophie: nõ habẽs prius se quod quidest: quanꝯ sit quod q̃dest: cuilibet quiditatiue ipm quod q̃dest in cludẽti tanꝯ ꝑmũ principiũ quidicũ indesignato esse. ¶ Idẽ aũt quodq̃dest sub primitiuitatis rõne: supmi tatis. realitatis. vniuersalitatis. gñalitatis. veritat⁹. necessitatis vniuocatiõis ⁊ persenotationis. est obiectũ formale potẽtie intellectiue: sub rõne tñ veritatis et potẽtie volitiue sub bonitatis rõe: et recolitiue sub duratiõis rõne. que quidẽ sũt cõditiones principiorũ artis gñalis in prima intẽtiõe: cũ quibꝰ se repsentat potẽtijs in ꝑma intẽtione obctie: quo mediãte scõm naturalẽ ordinẽ potẽtia intellectiua q̃dq̃d est per an gulũ differẽtie naturaliꝫ cognoscit: sic volũtas amat et memoria recolit quiditatiue ratione cuius boni/ tas ⁊c. ¶ Principia prime figure cõcretiue in. iij. discur su sunt passiões ꝓnexe subiecti methaphisices. ¶ Pri cipia vero secũde figure: et centũ forme disiũcte: q⁊ si/ cut ille quidice in sunt ei prio absolute: iste ei denomi natiue secũdo ⁊ respectiue. ¶ Sub modoꝝ quippe in terioꝝ substãtialiũ rõne: obiectũ est materiale p̃dicta rũ motiuũ triũ: quo ad suã mouẽtur ꝓpriã naturaliꝫ per regulas. c. e. g. k. operationeꝫ naturalẽ: ex eo q̃a per pbm. j. metha. omnis actꝰ. motus. ⁊ operatio sũt circa singularia. Igiꝫ singulare obm ad singularez mouet potẽtiaz: et singular⁹ potẽtia ad singulare ob/ iectũ: gra cuiꝰ singulare est id quo: operatiões. actꝰ ⁊ motꝰ: a natura tanꝯ a principio quo inchoant ac etiã

ꝓclu: cano.

¶ Nichil ẽ sup̃ ens: nec sb dẽs ididuali b⁹. j: metha. q. vj.

ꝓclu: pbi.

¶ Nihil ẽ extra rõez entis. iij: metha.

ꝓclu: scoti.

¶ Ens ẽ nãli ordie p mũ sbm metha. sine quo itellcts dcmia ta oba itelligere nõ valet ⁊ cũ eo oia q̃ st sub eo intligit ⁊ co/ gnocit nãl'r qõli. i. 4:

ꝓ: bone.

¶ Pria pbia ẽ metha. ⁊ hẽt. ij. pbie: ymo ⁊ oi scie posteriou ibꝫ mistrare cuꝫ addita mẽto. s. oria ẽcntiali diuisiua ent⁹ ⁊ pstituti ua alicui⁹ p se sb en/ te. ix: metha. ca. j:

ꝓclu: scoti.

¶ Abethã. p: ebꝫ sba oibus alys scis sb ea ꝓtẽt⁹: qñ sbm ei⁹ p se est inclusũ in oi sbo scibili. vj. met. c. ij:

ꝓclu. frãci.

Bõitas ⁊ alie fosali tates absolute st pas sões sbi ꝓnexe: sz ñ st ꝓtibiles cũ eo: nisi concretie sũmãt nc ò ipo q̃ditatie p̃dicari valẽt sz ònoiatie i. j. q̃. j. ꝓclu: bo.

¶ Oria ⁊ cete fosali

tates respectie sĕ pas finiunt. ¶ Sub eniz designatiõis deitatis ⁊ infinitatis rõne obm est carũdẽ vltimũ beatificũ et theologie subiectũ ad qõ tanq̃z ad finẽ vltimuz pfectionis eaz ordinant sponte ⁊ nõ natural'r: qz per Augu. fecit deꝰ rõnalem creaturã et illã ad sũmuz bonũ ordinauit: eo q̃ ad vitã et nõ ad mortẽ ipsam finaliter p secundam speciẽ regle. c. ⁊ angulũ. g. ꝓdidit. ¶ Quãq̃ intellectus diuinꝰ ordine conuerso ipz idẽ obiectũ cognoscat: nã priꝰ ordine nature obiectũ primariũ eius absolutũ infinitũ ⁊ eternũ infinite cũ potestate absoluta eternaliter intelligit intelligibile ⁊ volibile: intll'ectiuũ ⁊ volituũ: vt potentia infinita essential'r absoluta in primo eẽ nature in scõo vero esse nature ꝓductũ/intellectuz ⁊ amatũ: ꝑz ordine nature ꝓprietatũ pullulatõe persona p̃cedente obiectũ a deitate abstractũ sibi scõariũ itelligit p artẽ artificiose creablie/ꝓducibile/causabile/ideale/⁊ exẽplar: vt diuina volũtas libere ⁊ artificialiter ad similitudinẽ illiꝰ creaturas ad existẽtiaz euiternã: de nõ esse in esse inducat. rõne cuiꝰ emanationes creaturarũ p̃suponũt prioritate nature emanationes psonaz diuinaz in alteruitate nature. ¶ Ideo q̃a obiectũ scõariũ deo ⁊ primariũ rõnali creature est bonũ/magnũ/durabile/intelligibile/possibile/amabile/vez/virtuosuz/gl'iosuz. ⁊c. ¶ Itellectꝰ hũanꝰ in ipo obiectare bonitatẽ cũ sua diffinitione natural'r tenet ⁊c. gñalis artis realia ꝓncipia ⁊ totã nature arborem q̃ditatiue: ꝓmo naturaliter ꝓcretiue ⁊ ꝓfuse: secundo vo abstractiue distincte: vt ꝺ ipso noticiã abstractiuã (sibi ipsum formal'r adequãdo) ⁊ distinctã habeat actã intuitiuã ꝓcretiue ipm apprehendẽdo practice: suũ scire ⁊ intelligere a cõfusione remouẽdo ⁊ ignoratia: p angulũ differẽtie distinguẽdo: ⁊ ꝓcordãtie colligẽdo: ⁊ in vez scire se realiter ꝓstituẽdo: et ab oppinione

¶ Exña sig'ar' obi actual'ĩ ẽ rõ obal' ad itlligẽdũ lz sit rõ motia potẽtie. 3ª meth. q. 7. ⁊ bo. 2ª met. c.).

ꝓclu: cano.

¶ Exña obi ũ p̃t ap p̃hẽdi p noticiaz abstractiaz: qz obz itlligibile abstrahit ab exñia: ⁊ tale obz rea l'r ẽ exẽ aiaz: ⁊ ẽ actua l'r exñs. ij. meth. c.).

ꝓclu: ray.

¶ Deꝰ itlligit cũ p̃'te absola filiũ ⁊ spũz scñ: vt cũ p̃'te ordiata possit ipos ꝓducere itra suã ẽñiaz ⁊ ꝺ tota sua ẽñia ifita ⁊ etna i arte. g. c. ꝺ po.

ꝓclu: frãci.

¶ Deꝰ ordie nãli absolute p̃ꝰ itll'igit obz priariũ ifitũ ⁊ etnuz vt de ipo possit ꝓducere ordiate itra ẽntiã suã psonaz ꝓducibiles: 2ª vo intlligit obm scõar. bonũ tñ vez ꝓducibile creabile: vt possit bonas et vas creatas creare: extra suã ifinitã ẽntiam in con. q. 1).

falsitateq; separãdo. ¶Sub alit rõne finitatis ẽ obm ciusdẽ potẽcie ꝛ scõm subiectũ metaphisices gra cuius dr̃ qdest icludẽs quodq;dest q;ditatiue: ex quo qidẽ ꝛ quodest nõnulli angelos ꝛ animas rõnales cõpoñt methaphisice ꝛ subiectũ naturalis philosophie: ꝛ motũ naturalẽ instãtaneuz penitus ignorãtes: ceco rũ viã philosophoꝝ tñ sequẽdo. ¶Sub rõne siquidẽ naturalis naturalitatis ꝛ mobilitatis ꝓpõibilitatisq; atq; cõtrabibilitatis est mediãtibꝫ suis ꝓncipijs concretiue subiectũ naturalis philosophie: ex quo materialiꝫ cũ formis ꝓtractuis ex vno latere: substãtia dr̃ phisice spiritualis ex alio vero corporalis: ꝛ sic se cuz alijs ꝓponẽdo: per nature arborẽ descẽdit vsq; ad humanã q;ditatiue speciẽ. ¶Sub rõne q;dem vtibilitatis est subiectũ in logica: eo qꝛ logicus mediãte tali vniuersali termino: cui attribuit oẽs alios tminos subalternos ꝛ specificos intẽtiõalẽ cogniscionez hz de subalꝫnis ꝛ specificis vtẽdo oibꝫ termis i. ij. itẽtiõe iũcta prie. ¶Sub rõe ãt ꝓtinuitatis linee est sbm geometrie qꝛ geometricꝰ de lineis cõtinuis abstractis ab existẽtia reali ꝛ singularitate: rõne subiecti in sua arte cõsiderat. ¶Methamatice p scõam speciẽ. c. ꝛ p primaz. f. ꝛ. d. ¶Sub rõne q;ppe discretionis quãtitatis est subiectũ in arismetica ꝛ musica de numero ꝓsideratibꝫ p scõaz. f. Ideo oñs p̃dicte artes particulares inducũt veritatẽ cupientes scire: ad verã realẽ ꝛ gñalem ꝛ Ray mũdi artem: sub rõne cuiꝰ simplr implicite ꝓtinẽtur rõe cuiꝰ sine noticia ipius: potẽcia de alijs sub se cõtẽt sꝫ verã noticiã habere nõ valet. Igit scõz naturalẽ ordinez intelligendi methaphisicalẽ: pus, pcedere debz naturã ꝛ ordinẽ eius naturalẽ interius habitũ imitãdo: qꝛ ars debz naturã imitari quãtuz potest: dimittẽdo, pcedendi modũ ꝓtra naturã; naturalis ordinis ar

ꝓclu. scoti.

¶Cõgnitõ p̃ã ent; ẽ ꝓfusa ꝛ absol. q̃li 14:

ꝓclu. scoti.

¶Cognitio abstractia ꝛ distincta ẽ exñtꝫ ꝛ nõ exñtis: intuitiva ẽo obi existẽtis tñ. q̃li: 14.

ꝓclu: phi.

¶Abatia ẽ vna nũero i oibꝫ. J. metha.

ꝓclu: boe.

¶Angli ꝛ aie rõales ꝓponũt ex qõ ẽ et q̃ ẽ s. ex ẽe ꝛ ẽntia: seu ex matia ꝛ fora. i li. di.

ꝓclu: tho.

¶Qõ est scu sba est ꝓncipiũ i gñe hñs esse tiã: ꝛ ciꝰ ptes sñt forma ꝛ matia. iõ q̃daz accñtia ꝓsecũt mãz: et q̃dã formã. 7: meth.

ꝓclu: cano.

¶Sba sb rõe nãlitatꝫ ẽ sbz nãlis pbie et noblitatꝫ. J: met. q. J.

ꝓclu: frãci.

¶Sbm geometrie ẽ lica ꝓtinua a sensibilitate abstracta methamatice. li. J. q. 13.

ꝓclu: scoti.

¶Sbz arismetice et musice ẽ q̃ntitas discreta p̃scise. 7: meth.

ꝓclu: bone.

¶A ꝓrib9 scõm na

turā oi hoi desiderā ti scire nakalr ē incipiēdū: a q̄ditate oio irresolubili ⁊ cōissima ꝓio meth.c.j:

ꝙclu: cano.

¶Scia ꝺ ꝓia q̄dita te ē methā. trāscēdēs quā iubeo ꝑ⁹ adisce re: ſm nakalē ꝓiorū parentū modum naturalr.z: meth. q̄.8.

ꝙclu: bone.

¶Noticia distincta cōclonū ꝺpēdet a noticia ꝺstincta ꝓncipioꝝ ⁊ noticia distincta ꝓncipioꝝ: ex noticia distincta ẽmioꝝ resolubiliū: ⁊ noticia iꝑoꝝ ex noticia irresolubili liū q̄ditatū quousq; puēiat simplr ad formalitates irresolubiles nalr.j: meth.c.j:

ꝙclu: scoti.

¶Cognitō euidēs ēnccia ad ꝓbādū deū ēe oipotētē: eo q: hēt ꝓncipia: realia: vera vniuersalia: ꝑmitia: ⁊ ꝑ se nota. q̄.j:4:

ꝙclu: cano.

¶Noticia ꝓme q̄ditat⁹ simplr irresolubil' methā. appellat: cū sit oio ꝺ ꝓia q̄ditate. j: meth. q̄.4.

ꝙ: egi.ro.

boris nature: quez hñt veteres ꝙtra naturā rei ⁊ eius modum scientiam studentes docendo ratione cuius ad finem optatū difficile aut nunq; ꝙuenire possunt. ¶Natura quidē rōnalis per talē modernū modū recuperat intelligēdi modū ꝑmoꝝ naturalē parentū: quē ante lapsuz nakralr a ꝓncipijs possidebat naturalib⁹: et ipa supra naturā grat⁹ habuere: et si nō simpliciter: qz imersa ꝑ naturā est materie infecte: tñ artificiose aliqualiter per artē: qz vbi natura deficit: ars incipit. Eget ergo potētia arte: qz ars supplet defectū nature nam ars multa cōplet: q̄ natura perficere nō pōt: mediantib⁹. gratia. ꝓceptoꝝ. libris et vacatiōe studij: sine quib⁹ ars nature prodesse nō valet. Recedāt ergo vetera de oze vestro. ij. regū: qz deus scientiaꝝ dns est: qñ. iij. ca. per danielē: est de⁹ in celo reuelās hominib⁹ misteria. s. artē generalē ⁊ ordinē naturalē methaphisicalē naturalis arboris nature: vt citi⁹ veritatē obiecti potētia cognitiua attingat. Igit non mirer antiquitas si moderni ac iuniores ꝓfūdiora rimāt: subtiliusq; inuestigāt reꝝ veritates: cū hūana cōdicio: gr̄a mediāte: et ꝓtinuis exercitijs artificiose ꝓfect⁹ quottidie recipiat incremētū: ꝓpterea moderni sciūt melius docēdi modū: q̄s veteres: qz .j. metb. signū sapiētis est posse docere rōne addiscēdi facilitatis: cum sapientis sit ordinare ⁊ non ordinari. Ergo nō miremini si per nature arborem proceditur a simplicib⁹ principijs simpliciter transcēdentib⁹: ad diuina simplicit simplicissima: ⁊ ab ipis ad simplicit cōponibilia: et de ipis ad simpliciter cōposita: ꝑ naturę arborē: per angulū differentie: vsq; ad speciez indiuidua descendendo. ¶Et qz zelus domus tue dñe comedit me: ait ꝓpheta: ideo extrane⁹ fact⁹ sum fratrib⁹ meis: et peregrin⁹ filijs matris mee: in tradendo

sciētie modū optātib⁹ scire modernū. Verūtamē humana potētia cognitiua ad predicta obiecta cognoscēda atq; intelligēda per deū ordiata est tandē scōm nature arborem q̄ quidez arbor est illa: quā vidit Danielis. iiij. Nabugodonosor in medio terre posita: cuius altitudo nimia celos tāgebat: cius autē latitudo erat terrā velans: cui⁹ etiaz folia et fruct⁹ erāt dulcissimi: sub qua pascebant animalia et bestie: quē fructū dulcissimū cōcedere nobis dignet summa sapientia per suam bonitatē: animalia quidez gustantia fructū huius arboris nature: homines sunt sapiētes: de quib⁹ propheta. Delectasti me domine in factura tua: et in operibus manuū tuaz exultabo. Beste enim sūt ignorantes hanc arborem eius folia edentes: de quibus propheta. Vir insipiēs non cognoscet: et stultus non intelliget hec. sed rursus propha: Homines et iumenta saluabis dñe. Ideo ceteris animantib⁹ sese et ipaz ignorare natura est: hominib⁹ vero vitio venit vt ait Bernardus boeciusq;. ¶ Eapropter ad cognitionez arboris nature insudare debem⁹: q; sicut res se habz ad esse: sic ad intelligi et significari. igitur de abstractis et ꝯcretis oportet diserere: de simplicib⁹ et cōpositis: de trāscēdentib⁹ et determinatis: de infinito et finito tractare intēdo: et qñ de ꝑtib⁹ prior est speculatio: ergo de ipis ꝑtibus est agēdū. iō prio⁹ de principijs artis gñalis et de ꝯceptib⁹ inferioribus: et sic discurrēdo nature arborē vsq; ad individua specieq; methaphisice absolute et distinctiue: et theologice determinate emanatiue: gñatiue spiratiue: creatiue: factiue: et ꝓseruatiue: et phisice naturaliter cōpositiue motiueq;: et logice realiter subiectiue et obiectiue: et intētionaliter obiectiue tm̄: et moraliter exteri⁹ operatiue. Idcirco ens est primū scōm interi⁹ cōcretū; et exteri⁹ abstractū; in cuius latitudine integri

¶ Doctores moderni sunt nani: supꝫ colla gigātū sedētes: sup antiqs doctoribus conspiciendo illa et ista. li. j:

ꝯclu: pbi.

¶ Sapiētē ordinare et nō ordinari opz: et sapiētia ē scia ꝑmaz causaz. j: metb.

ꝯclu: sco.

¶ Qualis est ordo nālis inter distincta realr: vel formalr: vl ex nā rei: talis ē interi⁹ ordo cognoscibilitatis naturalis inter eadem. quoli. 14:

ꝯ: cano. et yſido.

¶ Sapiētes sciaz atq; sapiaz addiscunt: sauēt: custodiūt et defendūt cōtra figmenta. j: metha.

ꝯclu: sapi.

¶ Sapiētiaz atq; doctrinam stulti despiciūt, pueri. j:

ꝯclu: ray.

¶ Fructū arboris nature edūt realiter: folia vo sophiste i ar. g

ꝯclu: pbi.

¶ Ens ē ꝑmū quod q̄dest nālr et scōm methaphisices: et obm formale intellect⁹. j: metha. etbi.

cluſco.

¶Ens:bonū: verū res:ꝛ vnū:vtualr cō tinēt oia.q̄li:14:

cluſtho.

¶Ens absolutū est ſbiectū methaphiſice et ens qđ ē q̄ditas rei materialis est obiectū adequatuꝫ foꝛ male intellectꝰ.j.p. q.12.ar.4:ꝛ ſco.quo libeto.14:

cluſphi.

¶Primū ꝓncipiū i aliqua ſciētia debet esse firmiſſimū ꝛ notiſſimū:ꝛ potētia circa ipſuꝫ mentiri nō pōt.4.metha.

cluſco.

¶Ens est ꝑmū nāle veriſſime obm qđ nāliter deo ꝙuenit: rōe cuiꝰ nāliter diſticte cognoſcit.q̄:14.

cluſco.

¶Cognitio diffinitia ꝛ diſtinctia est perfecta determinata ꝛ ſcientifica.q̄li:14:

cluſboe.

¶Dis bona diuiſio est bi mēbris ꝛ imediata.in li.di:

cluſboe.

¶Diuiſio ē tripler .ſ.entis i infinitū ꝛ finitū:generis in ſpēs

dēptice tota arboꝛ nature virtualr ꝓtinet: ꝛ deſignatiue eminēter:rōne cuiꝰ ens infinitū theologie ē ibm ꝛ ens finitū naꝯalis philoſophie ſub quo oia finita entia ꝓtinent. ¶Et qꝛ dis hō mēdax vt ait ꝓpha:nō nō est q̄ faciat bonū ſimplicit: nō est vſq; ad vnū ꝑ naturaꝫ: et aliū ꝑ ꝓncipioꝝ eius naꝯaliū gr̄aꝫ. Igit ſubmitto coꝛrectioni ſacro ſcte matris eccle hāc artē methaphiſicalez artificioſaꝫ:lectoꝛes obſecrādo: velint me benivole ꝛ patiēter tollerare:qꝛ nō ſciēter:ſed a caſu erit ſi q̄d nō recte editū fuerit: qm̄ nō est de bonitatis gñere atq; equitatis:totū ꝑ parte radicitꝰ abolere:ſed est de caritatis geñe:partē ꝑ toto optie ſuſtētare: ꝛ ſenſū bonū ei dare:nā bonū est esse ꝛ malum est non esse.

¶De diuiſione methaphiſices

ſeu huius artis methaphiſicalis naturalis oꝛdinis arboꝛis nature.¶Capitulo.ij.

¶Via indifferētie claritate et diſtinctiōe omne intelligere ꝓſiſtit atq; ſcire:nō amittēdo ſpeculatiuū credere ꝛ poſitiuū:ſine quo mortaliū nēo:ꝛ lumīe ſup naꝯaliter inſpirato:de ſūmo obo ſub deitatis rōne valet aliq̄d attigere: licet ſub entis rōe aliq̄d de eo cognoſcere naꝯaliter poſſit. Igit hec methaphiſica: ꝛ ars naꝯalis ordīs arboꝛis nature in tres diuidit partes: ad diuine trinitatis honoꝛē.ſ.methaphiſicā: theologiā: et philoſophiā. ¶Qm̄ ſicut ꝑſona ꝑris a nullo originat priori (vt nō ſit proceſſus infinitꝰ in ordīe oriģinis) ſic methaphiſica a nulla quidē priori quiditate originē ſumit (vt nō ſit proceſſus infinitꝰ in ordine eſſentiali nature) cū ſit q̄ditatiue ꝛ naꝯaliter prior omnibꝫ determinatis. ¶Et ſic ꝑſona filij etnaliter a ꝑre ꝑſona per etnaꝫ gñationē pullulat in eadez q̄ditate et

naka:sic theologia a methaphisica:scom qdicā prose-
cto rōnem fundamētaliter ortū habz qditatiue: essen
tialiter z numero. ¶Et sicut spūs scī's a duab⁹ perso
nis tanq̄ ab vno pncipio infinite z etnaliter pducit:
sic philosophia a methaphisica z theologia:tāq̄ quo
z qđ pncipiū p creatiuā proculdubio opacionez:scom
quādaz silitudinez vnitat⁹ z trinitat⁹ exēplar⁹ obiecti
exordiū sumit:nō nūero absolute:neq̄ essentialit': sed
ordiata potestate:vt nō sit ō essentia dei: filia nakalis.
¶ De qb⁹ quippe trib⁹ breuiori quo potero modo p⁹
tractare intēdo:vt citius ad optatū ꝓcuīāt docites:
intelligere simul credere atq̄ scire affectanti⁹ deside
rātes:fastidij matrē penit⁹ euitando (que est plenitas
tractādi:z obscuritas vetustatis) et ꝑmo de abstract⁹
scō de ꝑcretis per nature arborē descēdendo: a boni
tate incluſiue:vsq̄ ad specieruz indiuidua incluſiue:
agendo scīētiā de ente:et de oibus entib⁹ realib⁹ sem
per diuidendo idem in diuersa:et vnū in multa: p tri⁹
angulū differētie descēdendo per nature arborem: et
assendēdo colligēdo multa in vnuz:z diuersa in idez.
per angulum ꝓcordātie. ¶Propterea plato ante oēm
mulatudinē ponit vnitatē diuidēdo. Et pbs: Oīnes
idēptitates fundat in vnitate colligēdo. Et q⁹ ignoratā
tia pncipioz vt plurimū impedit intellectū: in modū
intelligēdi:ideo habet.iij.phi. Ignorato quid dicitur
p nomē:impossibile est habere disciplinā. Et doctor i
ar.ge. Oportet scire qd dicit⁹ p nomē Et canonic⁹.iij.
metha.sciat qd nominis. Jō de cognitiōe ar.ge.pan
cipioz pri⁹ pagere intēdo. Qm̄ q virtutū ēminoz sūt
ignari ō facili parologizant.j.elencoz.z cū scom hui⁹
art⁹ sit rūdere de oīm qditate.igr̄ ꝛc. ¶Ut euidēti⁹ vide
bit nature arborē discurrēdo: sic̄ largi⁹ in methaphi
sica maiori z in cometo supra artem gīalez actuz est.

toti⁹ in ptes etheroꝫ-
geneas:vt in ꝓza et
omogeneas vt in po
steriora.in li.diui
ꝓclu:ray.

¶Diuisio sb̄ diuisio
ne ñ ē nisi sb̄ diuisio.
in li.de cō.et.diui.
ꝑ:sco.z frā.

¶Ens diuidit i ab⁹
solutū z respectiuū:
in ꝓma sui diuisiōe.
in li.j:sen.
ꝓclu:boe.

¶Diuisio gīris ad
min⁹ ē sp i duas spēs
vel plures:in li.di.
ꝑcano.z ray.

¶Ens diuidit i secū
da sui diuisione: in
ens infinitum:et in
ens finitū:vt ō signa
bile in sua designa
ta.z:metha.
ꝓclu:boe.

¶Diuisio potius fa
cīēda ē per finitum:
q̄ p infinitū.i li.di.
ꝓclu:tho.
sco.z ray.

¶Ens diuidit i ter
tia sui diuisiōe in de
cē ꝓdicamēta anolo
gice z:metha.
ꝓclu:ray.

Diuisio pot⁹ est in
ꝓza resolutio: q̄ in
posteriora ō signatio
in li.diui.z cōpo.

¶ De arte methaphisicali seu methaphisica et eius diffinitione. Capitulo. iij.

ARs methaphisicalis generalis est collectio explicitoꝝ principioꝝ ꝛ regulaꝝ: collata Raymũdo militi doctori illuminato in rande podio: supra modũ humanũ: p spũm sc̃m: vt esset ei ꝛ aliis fidelibꝫ xp̃ianis gñale mediũ cognoscendi oĩa veritates entiuz: et instrumẽtuz expellẽdi errores ꝛ opiniones sophistaꝝ et infideliũ hereses: per verũ intelligere atq; scire: scoz nature arboꝛẽ mueniẽdi vitatez: qz ars. iij. de aĩa sem per insequit naturã ꝛ veritatẽ eius: eo qz ars colligit ad vnuz finẽ tẽdentia multa pcipia ꝛ regulas: p sc̃a lã ꝓcordãtie ad min⁹ nouẽ pcipia absoluta: vt sẽm metha. absolutũ ꝛ mediũ ꝓclusionũ demõstratiuũ: et nouẽ respectiua: vt sit oẽm formale potẽtie: ꝛ predicatũ essentiale cuiuslibet demõstratiõis: rõne cui⁹ dicit ars nãlis ordinis arboris nature peragẽdi sciẽtiam in ꝑma intẽtione subiectiue ꝛ obiectiue de omnib⁹ rebus scibilib⁹ realit̃: siue p equiparãtiam: siue p quid: aut p quia. ¶ Que q̃dez ars naturalis est potentie rõnali: rõne cui⁹ facilis ẽ ei ad adiscẽduz: cũ sit oẽm naturale potẽtie cognitiue volitiue ꝛ recolitiue adeq̃tuz formali adequatiõe. Ars enim ꝓcedit scientiaz: eo qz ẽ mediũ istrumẽtale potẽtie muẽtiue ad iueniẽdũ ipaz et scientia sequit artẽ. Ars quidẽ ex parte hois abilis se habz: sciẽtia aũt ex pte rei scibil̃: est ergo ars neccaria hoi defectuoso ad agẽdũ sciaz ꝛ ad recupandũ modum intelligendi naturalẽ arboris nature sciendiq; quez ante deuiationez a fine a principijs formalibus imediate creatis suc nature et p gratiã coz habuit cũ ꝛ per ꝓceptoꝝ trãsgressionẽ pdidit. ¶ Methaphisica cũ realis est ars gñalis trãscẽdẽs: ꝛ dr̃ metha qõ est

ꝛclu: ray.

¶ Diuisio simpliciter nõ potest esse nisi per resolutionẽ in prioza. vl̃ in posteriora per designationẽ. in li. di. et con.

ꝛclu: lobe.

¶ Ars generalis est donũ spiritussancti data raymũdo et suis sequacibus supra moduz humanũ ad expellenduz errores et opiniones sophistarum infidelium cognitaveritate cũ ipa incon. cez:

ꝛclu: ray.

¶ Ars artat intellectum cum regulis et pcipijs ad recte scire. et vere intelligere ꝛ errores cuitare. in art. gñia.

ꝛclu: phi.

¶ Ars multa cõplet que natura perficere non potest: secundo phi. et septio ars suplet defectũ nature: et ttio de aĩa: ars semper i sequitar naturam.

ꝛclu: lobe.

¶ Ars ẽ regulatio potẽtie collectõ mul

termin⁹:ꝛ phīsis q̄ est natura:quasi ars et sciēcia naturalis:potētie cognitiue trāscēdens methas theologie positiue:ꝛ naturalis philosophie. Methaphīsica aūt absolute nō est scientia. Expte ei rei scibil' in obo formali est scia:nā res scibilis determinatōem hēt:ꝛ abstractionem retinet: igit' p abstractionem est vna tantum res: et per determinationem sunt plures res. Jdeo methaphīsica absoluta non est vna: neq; plures in p̄mo circlo per scitate.iij.modi ꝛ p̄mi Jn scōdo circulo est vna:p scitate.iij.mōi ꝛ.ij.ꝛ p determiatōem plures. Et ideo de abstractis p̄mo tractat:scōdo de cōcretis. Tertio aūt de designatōe ipoꝝ. Ergo methaphīsica primo nō est realis:neq; intentiōalis: neq; obm scibile rōne absolute cōsiderationis. Scōdo vero est scia realis natural'r necessaria:ꝛ obm scibile: ꝺ quo potētia obiectiue sciaz agit: i illis in quib⁹ naturaliter ipsa determiatur: vsq; ad boiem inclusiue: eo q; potētia naturalis cognitiua q̄ditatiue ꝛ naturaliť includit obm scibile:igit' natural'r impīmit' p̄ma impōssiōe in potentia. Ergo de methaphīsica p̄us est agēdus: scōm nature ordinez rez et positiue. Et p̄mo de abstractis ꝛ quiditatib⁹ absolutis:q̄ in primo circulo absolute a potētia ꝯsiderātur itellectia. Sed q; methaphīsica est alia absoluta simpl'r:alia absoluta scōz quid: et respectia scōm q̄d ꝛ alia respectiua simpl'r. Jdeo p̄ncipia.ge.ar.ꝛ totā nake arborē a p̄mo discursu absoluta prime figure: vsq; ad boiez iclusiue:trib⁹ oportet modis cōsiderare:intelligere: ꝛ scire: proprie ꝛ simpl'r:ꝛ bonitatē p̄mo:vt sit exemplar: et speculū ad singl'a: vt in p̄mēto supārtē et in meth.maio.dr.

¶ De bonitatis methaphīsicalis absoluta consideratione in primo circulo prime fi

toꝝ p̄ncipioꝝ ꝛ regulaꝝ gñaliū ad vnū finē tēdētiū. in ar.ge. ꝯclu: bone.

¶ Ars methaphīsicalis hz p̄ncipia realia ꝛ cōia: q̄ dīr cuilibz scie ꝯuenire q̄ditatiue.j:metha.c.9: ꝯ: antho.

¶ Methaphīsica p̄cedit oīnes scientias de q̄bus q̄ditatie dicit ad quā resoluunt tanq; ad vnū p̄mum p̄ncipiū.j:metħ.c.j: ꝯclu. bone.

¶ Methaphīsica ē ars vniuersalis ꝛ generalis atq; cōis: inquirens de ratōe formali subiectia i cōi: q̄ omni rōni formali subiectie ꝯuenit: sb̄iecti cuiuslibz scientie. igit' intellect⁹ illam applicet subiectis determiatis ad ꝓpositū.j.metħ.c.9. cōclu:sco. fran. bone.antho.

¶ Methaphīsica p̄oz est omnibus scientijs:in ordie inueniendi veritatem:et in ordie docēdi ꝛ addiscēdi:nec alia scia inueniri potest nisi p̄us methaphīsica sit

iuēta.2:metħ.c.10: ?:antho.

¶Sicut celoꝝ influentie regunt ⁊ nutriūt corpa inferiora sic methaphisica regit oēs alias scias ⁊ corrigit xp̄ga veritatē et defēdit ⁊ roborat at q̄ pbat.j:metħ.c.j: ?:cano.⁊ bone.

¶ Methaphisica ē in ordie nature: alie vero scie in ordie doctrie.2:metħ.c.10: ?:frā.⁊ bone.

¶Methaphisica facili⁹ addiscit̄:q: ꝯm ei⁹ ꝑma impꝫssione i aia naturaliꝫ impmitur: vt obm pō: naturale.2.metħ.c.10: ?clu:bone. sco.fran.

¶Methaphisica aristotel non est pure methaphisica: ymo theologia ⁊ phia. ꝺ posterius fuit tradita:non pri⁹: ratione cui⁹ in ordine inueniendi:⁊ in ordie docēdi est posterior.2: metha.c:10. ?clu:bone. cano. fran.

¶Bonitas subiecti absoluta in primo

gure sine respectu absolute naturalis ordis arboris nature.¶Capitulo.iiij.

INtellectus diuinus neqz angelicus siue humanus nichil generalius absoluta cōsideratione considerare: neqꝫ obiectare valet quiditate:et cum bonitas sit quiditas absoluta: et ratio rei absolute subiectalis natura. et sic de magnitudine: duratione: seu eternitate:potestate:sapiēa:volūtate:virtute:veritate ⁊ entitate:⁊ sic de alijs quiditatib⁹ implicatis:absolute in prima artis gñalis figura ꝯsideratis. Jgit̄ prius ipsa absoluta quiditatiue (in tertio modo discēdi ꝑ se) cōsiderantur q̄ respectiua. rōne cuius absolutū dicit̄ id qꝺ se habet ad se quiditatiue simpliciter sine respectu ⁊ distinctiōe in ꝑmo prime circulo. ¶ Quāquidez absolutā quiditatē et ceteras quiditates ipe obiectat absolute perfectate tertij modi:in primo discursu ꝑme figure:per primā speciē regule.d.e.in quo bonitas solitatiue:non est absolute nisi bonitas:absqꝫ formali reduplicatione:sui ipsius in semetipsa:⁊ sine copula vt sit p̄dicatio mere quiditatiua absolute sine cōpositiōe subiecti ⁊ predicati:eo q: p̄dicatio solitatiua:in primo discursu: pfectate tertij modi:est simpliciter quiditatiua. Rōne cuius bonitas tantū est absoluta subiecti q̄ditas:vel rō naturalis eius:seu quid rei:⁊ nō quid nominis.gratia cui⁹ sine determinatiōe ad esse obiectale in primo discursu:potius est boneitas absolute ⁊ q̄ditatiue q̄ bōitas: cū pro illo priori:quo pri⁹ est absolute:in positiōe essendi sine posteriori: minime possit diffiniri:rōne absolute cōsideratiōis:absqꝫ distinctione aliqua:eo q: absolute est quiditas solitatiua in se tā tum.gratia cui⁹ nec respicit cōceptū cōcretū se poste

riorē:nec cōformalitatē sibi coequalē. Quapropt nō est vna: neq diuersa: neq plures:neq multa: neq distincta:neq nō distincta: neq realis: neq intētionalis:sed p̄scise:id quod est absolute: absq aliquo respectu. Neq ens cōcretiue:nec nō ens seu nihil: neq nichileitas abstractiue: sed dūtaxat quidica ꝛ absoluta ratio:seu quiditas subiecti bonitas:et quāuis int̄ ens et nō ens non sit dare mediū ꝓcretiue: est tñ dāda medialitas abstractiue. Cōcluditur ergo q̄ ipsa est in nature prioritate absolute considerata:ab intellectu speculatiuo in subiecto methaphisices in primo discursu circuli superioris:prime figure tantū quiditas.

¶ De secunda cōsideratiōe bonitat̄ absoluta ꝛ q̄ditatiua in p̄mo gradu primi modi ꝛ i secūdo discursu p̄me figure gñalis artis et nature arboris. Cap'o.v.

INtellectus totalis absolute methaphisicus bonitatem cum reduplicatiōe formali in itellectu possibili speculando cōsiderat:et obiectādo intelligit perfeitate primi modi:ꝛ quiditate eius primi gradus:in primo circulo:ꝛ in secūdo eius discursu:per primā speciē regule.d.e.f.in quibus de ipsa predicatiōes cū reduplicatione formali fiunt quiditatiue sine copula: que sunt bonitas:in quantū bonitas:est tantū bonitas: aut bonitas tantū est bonitas:cū reduplicatione formali sui ipsius in semetipsa: vel conceptus posterioris supra conceptum priorez: nam boneitas prior est bonitate: sicut bonitas bono: et non solum de bonitate subiecti fiunt predicationes mere quiditatiue in abstracto. Verum etiam de magnitudine: et ceteris quibij

gradu est imperfecta: et bonitas obiecti est in secūdo gradu: et perfectior. 3: metha.c.16:

ꝓclū:lobe ꝛ bo.

¶ Bonitas tantum absolute dicitur bonitas:et nō alia quiditatiue formalitas 2:metha.c:3:

ꝓclu:sco.ꝛ lobe.

¶ Bonitas quiditatiue est solum bonitas:quia predicatio mere quiditatiue ē i abstracto .2.metḥ. ca:4.

ꝓclu:tho.

¶ Comunicatio bonitatis generalis et comūis procedit ex bōitate absoluta naturaliter per naturam boni. in sū.3.g.

cōclusio bone et lobe.

¶ Quiditas prescisa et abstracta inesse cognito ab oīni alia quiditate: que non est de ratione sui formali: lucet i intellectu 3:metha.c.14:

ꝓclu:lobe.

ꝛ cano.

¶ Forme absolute sē rationes tantum es-

ſcendi entꝫ: ſic bõitas abſoluta: q̃ eſt ratio p̃maria ẽndi: ꝛ ſic ō magnitudie ꝛ ceterꝫ abſolutꝫ ꝯ: metha. c. 4

ꝙclu: ray. ꝛ fran.

¶ Bonitas. bõitas. vl inq̃ntũ bonitas. tñ eſt abſoluta quiditas. ſubiecti et ratio. ꝯ: metha.

ꝙclu: ſco. ꝛ fran.

¶ Bonitas eſt p̃ncipiũ gñale: de quo fiunt demõſtratões ꝛ ꝓpoſitões ꝙ ſe note. in. ꝯ: ſen.

ꝙclu: yſido.

¶ Bonitas et bonũ ☞tualit oẽs bõitates ꝛ omnia bona cõtinẽt dc. ſum.

ꝙclu. bõe ven.

¶ Bonitas veritas ꝛ alia p̃ncipia communia ſunt reb⁹ oib⁹ ō quib⁹ q̃ditatiue p̃dicantur in. ꝯ. ſen.

ꝯ: ray. ꝛ lobc.

¶ Bonitas. bõitas eſt p̃dicatio ſine cõpla ſimplr q̃ditatia p̃mo metha.

ꝯ: fran. ꝛ bone.

¶ Bonitas et ſic de magnitudie ꝛ ceteris: nõ eſt vna: neq; plũres: ſed tãtum id qõ eſt. ꝯ: metha.

ditatibus ſubiecti abſolutis: nã entitas in quãtuz entitas: tantum eſt entitas: ꝛ non bonitas: neq; ens: qa abſolutum non reſpicit ſuum concretuz: neq; abſtractum alterius rationis: ſed ſe ipſum dumtaxat. Ergo ſapientia tantũ eſt ſapientia: et non voluntas: et ſic de aliꝫ quiditatibus abſolutis. Ideo abſolute bonificatiuitas tantũ eſt bonificatiuitas: et bilitas tantuz eſt bilitas: et paternitas tantũ eſt paternitas: ratione cuius ait doctor in ar. ſci. q̃ pater inquãtum deus nõ eſt pater: ſed ſuppoſituz cõe: ꝛ ſic de filio et ſpũ ſcõ: igr̃ de⁹ inq̃ntũ ens: nõ ẽ de⁹: ꝛ ens infinitũ inquantuz hoc ens exiſtens ſingulare: nõ eſt ens infinitum: et ens inquantum ens non eſt ens ſed entitas. Ergo bonitas: non eſt infinita: ſed tantum ſubiecti formalitas: in p̃mo circulo per primaz ſpeciem regule. c. Ergo petrus inquãtum homo: non eſt petrus: ſed homo abſolute: et homo inquantuz homo: nõ eſt homo in cõcreto: ſed humanitas in abſtracto. Abſtractuz vero tantuz eſt id quod eſt abſolute: ſicut ſpiritualitas inquantum ſpiritualitas: vel ſine reduplicatione formali. vt bonitas: bonitas. deitas: deitas. corporeitas: corporeitas. quia igneitas: tantum eſt igneitas. ſicut vegetas: et ymagineitas: viſitiuitas: et ſic de ceteris quiditatibus ſimpliciter abſolutis. Concluditur ergo q̃ predicatio mere quiditatiua tantuz fit in abſtracto in primo gradu primi mõi et perfcitate. iij. in primo circulo prime figure gñalis artis arbor⁹ nature naturalis ordinis quando id de ſe ipſo predicatur ſine copula: eſt veriſſima predicatio. gratia cuius in obiecto infinito: bonitas et veritas: licet conuertantur eſſentialiter ratione infinitatis: non tamen conuertuntur formaliter: ratione predicationis q̃ditatiue mere: in primo modo perfcitatis: in primo circulo prime figure

per primam speciem.d.7.e.in secūdo discursu.

¶ De bonitatis cōsideratione subiecti methaphisices in ordine ad suum concretū in secundo prime figure circulo et in eius tertio discursu. Capitulo.vj.

Intellectus artiste methaphisicus amplius in secūdo prime figure circulo candez intelligit bonitatē absolutaz: et obiectādo cōsiderat: cum eius quiditatiua diffinitione: et cōpleta ipsius formali cōceptiua ratione: in respectu ad suum coessentiale cōcretum: quod est ei⁹ bonum interius habitum quiditatiue: non tamen ad alias cōformalitates: sibi coequales: vt valeat generalis artis principium esse explicitū: et subiecti tot⁹ methaphisice naturaliter passio appropriata denominatiue sibi: per secundam speciem regule.g. ratione cuius de ipso conuertibiliter denominatiue predicatur 7 cōcretiue: et non quiditatiue: gratia cuius est passio eius in prima intentione sibi ꝓnexa subiectiue: de qua cum subiecto fiunt predicationes equales cōcretiue: sicut ens est bonū: et bonū est ens: vel entitas est bona: bonitas est ens: in tertio discursu prime figure: bonitas ergo sic cōsiderata a suo ex natura rei diffinguitur concreto: et formaliter improprie: et sic de magnitudine: 7 ceteris principijs generalis artis: tali modo consideratis: et in tali consideratione suas rationes formales includunt quiditatiuas: vt possint principia artis esse.ge. et per ipsas diffiniri interius substancialiter quiditatiue: in prima intētione subiectiue: in respectu ad suā diffinitionē q̄dicā: et ad subiectū cui⁹ sunt passiōes appropiate p secūdā.g. speciez.

ꝓ: lobe. 7 bone.

¶ Forme absolute st vnitates pūctuales de trib⁹ vnidēpticis ꝓstitute t̄minis. s. rō ne cōi determiatōe 7 sufficiētia: abstracte a correlatiuis in primo signo essendi subiectic. ꝓ: metha. c. 4: ꝓ: scoti 7 ray.

¶ Bonitas ꝓsiderata in abstracto tm̄ ē absoluta: ꝫ ꝓsiderata cū determinatōe interiori ē bonū sic cū infinitate est infinita: et cū finitate finita eo q̄ contracta in primo sen.

ꝓclu: tho. 7 frā.

¶ Bonū ē formaliꝫ p bonitatē: 7 est idē cū ente: 7 dicitur i sua posteriora: ratione cuius est anologum .ꝓ.p.q.ꝯ.ar.ꝯ.

ꝓclu: lobe.

¶ Bonitas ꝓstituta est de trib⁹ vnidēpticis t̄minis absolute 7 de tribus relatiuis ordinate: rōe cui⁹ includit abstractum 7 ꝓcretū .ꝓ. metꝫ. c. 4.

ꝓclu: phi.

¶ In oibus p̄dicatiꝫ reduplicatio formal ponēda ē: ad magis

extremū: vt bōitas i quātū bōitas. 2. me. 2clu: sco.

¶ Bonitas ēēntiat q̄ vna res ē melior alia nō ē res addita essen tie rei. quoli. j:

2clu frā. ⁊ ray.

¶ Bōitas abstracta ab ente infinito. ē formalitas entis tm̄: sz̄ de signata ad deū ē bōi tas entis infiniti. j. sen.

2clu. fran.

¶ Bōitas vēitas entitas absolute entis sūt formalitates: sz̄ determinate obi infiti. j: ⁊ finiti. 2: in phc. sen.

2clu: tho.

¶ Dē ē ois boni bonū: i se hās oēs bonitates: igr̄ bonitas et deesse nō pōt. insu. q̄. ge. ca. 60:

2clu: bone.

¶ Bōitas tm̄ ē bonitatis .tm̄ excludit bonitatē ab oi p̄dicato p se vl̄ p accīs. j. me. .c. 9. 2: ca. ⁊ bo.

¶ Bōitas magis veritas ⁊ vnitas sūt passiōes ēntis et cuiuslibz entis. j: metha. c. 16:

2clu: dioni.

¶ Bonitas sic bonū ei⁹ se extēdit ad existētiā ⁊ nō existētiā:

¶ De bonitatis consideratione

in eodem circulo et discursu: pro vt est formalitas obiecti formalis: in prima intentione subiectiue ⁊ obiectiue. ¶ Capitulo. vij.

Intellectus quippe artiste methaphisicus candez bonitatē in prima intentione obiectat pro vt est formalitas obiectabilis obiecti formalis subiectie et q̄d nominis diffinitiue ⁊ obiectiue principiū artis generalis in prima intentione: gratia cui⁹ est prima representatio rei realis ⁊ vniuersalis ad ipsum intellectū: et ens reale ipsa prima intentio extra animā: quoniaz si alia principia concretiue respiceret: iam principium subalternū foret: ⁊ nō gn̄ale. vniuersale. reale. necessariū. p̄mitiuū. supremū p̄senotū ⁊ vnuocū: q̄ sunt 2diciões p̄cipioꝝ art̄ gn̄alis et p̄ma intētio rei obiectabilis: q̄ cū ipa p̄cipia artis: vt oīm formale se representāt potētie artiste cognitiue: vt cū ipsis gn̄alibus de subalternis et specialissimis verā noticiā habeat. Igit̄ bonitas. magna: et magnitudo. bona: nō sunt p̄cipia generalia artis: sed potius subalterna: ratione cuius cū ipis potētia notitiā generalē ō oibus quiditatib⁹ per triangulū viridē nō haberet: sed solū specialez: gratia cuius ars nō esset generalis: sed specialis: q̄d est impossibile: cū ars ⁊ principia eius sint mediū: ⁊ instrumētū intellect⁹ ad inuestigandū: p nature arborē descendēdo oīm rerū veritatē: et agendū sciētiaz de omnib⁹ obiectis: subiecto formali naturaliter cōtentis: ¶ Concludit ergo q̄ bonitas nō est p̄cipiuz artis pro vt alteri principio subalternat: sed p̄cise p vt est p̄cipiū gn̄ale: reale: ⁊ vniuersale: cū sua diffinitiōe p̄cisum ab oīi nō tali: ⁊ sic de magnitudine ⁊ ce

teri principijs explicati artis gñalis p angulū.e:t.b.et regulā.c.talis vitas artis est ostēsa t confirmata.

¶ De bonitatis cōsideratiōe pro vt subalternatur alijs principijs in tertio discursu prime figure. Capitulo.viij.

Intellectus artiste methaphisic⁹ speculādo candē bōitatē: t idez principiū in.iij.discursu prime figure obiectat: p vt alteri principio subalternat: t tūc de ipo fiunt p̄dicatiōes denoiatiue perfectate q̄rti modi:duobus modis: vno q̄dē modo nō puertibilit:alio vo modo puertibiliter:t tūc oia principia de vno pcretiue t denoiatiue p̄dicant:in.iij.discursu absq; cōuertibilitate subiecti t p̄dicati:vt bōitas magna:bōitas durās:t sic de alijs absq; copula t puersiōe p̄dicati in subiectū. In q̄rto vero discursu ciusdē figure:t in.ij.circulo fiūt p̄dicatiōes puertibiles denoiatiue: t nō q̄ditatiue in p̄mo gradu q̄rti modi methaphisice t nō phisice nec logice:rōne cui⁹ in p̄ma intēiōe:extra intellectū:sbm t p̄dicatū realis propositionis essentialit cōuertūtur:in obo p̄mario t secūdario intellecto speculatiui artiste: vt bonitas.magna:magnitudo.bona:cōcretiue idē̄ p̄ficant semp:alioquin puersio p̄dicati in subiectuz fieri minime valeret:Cōuertit ergo p̄dicatū in subiectū:et ecōuerso in obo formali: et in obiecto infinito. et quāq; hec sit vera:bonitas est magna denoiatiue t pcretiue: hec tñ est falsa bōitas est magnitudo abstractiue t q̄ditatiue formalit:t licet hec sit vera. bōitas diuina est magnitudo diuina puertibilit ideptice: t bonitas diuia est bōitas:et bōitas creata est bōitas: nō tñ ecōuerso cōuertibiliter: q; bonitas subiecta methaphisices nunq; subijcit: licz p̄dicet. Cōcretiue autē

entitas xo t ens ad existentiam tantum .).c.de di.no.

pclu:tho.

¶Bonū t ens sūt idē secundum rem concretam: sed differūt secūduz quiditatem aut rōnem vt formalitatem abstractam tñ.j.p.q.).ar.j.

pclu:hoc.

¶Intuco⁹ in ceb⁹ alia sōalitatē: p quā est bonc: t aliā p quā actualiter sunt in ce in li.de ebdo.

pclu:tho

¶Ens est naturalr secundū primū actū t est bonum simplr secunduz vltimū actū.j.p.q.).ar.j:

pclu:hoc.

¶In rebus aliud ē q̄ sūt bona: t aliud ē q̄ sūt encia:t aliud ē quo sunt magna. in li.j:ebdo.

pclu:bonc.

¶Passiōes entis vt bonitas in concreto p̄dicant de ente:perfectate scōi modi: et pfectate p̄mi modi p̄dicantur de quolibz vniuocato posteriori.j.metha.c.17.

ꝓclu:cano.

¶Bonitas abstracta ab alia q̃ditate tñ ẽ id quod ẽ: ſz cõtracta ad illaz est ẽa ens tc̃.2:metha.

ꝓclu:ſco.

¶Bonitas ſbalẽna ta alt̃i passiõi ꝓcreta ẽ:eo qz ẽ ens.2: met.

ꝓ:frã.t ſco.

¶Bonitas anteriozẽtj t cuiuſcũqz entj ẽ naturalis ſbalis et realis:cuiꝰ bonũ ſbaliť dicit: t ꝺcnoiatie ꝺe illo cũi interiꝰ cõuẽit nãlr i ꝓmo ſen. t in quol.8.

ꝓclu:tho.

¶Bonũ inquãtuz ẽ ens:ẽ actualitas oiꝰ rei:rõne cuiꝰ bonuz t ens ꝓcretie ꝓuertũtur:ſz nõ abſtractic: qz bonũ dic̃ poſitionẽ eſſẽdi t ens actualitatẽ.j.p. q.j.ar.1.

ꝓclu:ꝺio.

¶Bonũ ens vez ꝺi cunť ꝓcretie ꝺe ꝺeo t bonitas entitas t veritas abſtractie.ʒ.c. ꝺe.ꝺi.no.

ꝓclu:pbi.

¶Bonũ ẽ quod oia appetunt.j:etbi.

ꝓclu:ray.

¶Bonitas in ſe q̃ꝺi

predicationes cõuertibiles fiũt ſic methaphiſicales: bonũ eſt ens:ens eſt bonũ. magnũ eſt ens: t ecõuerſo rõne cuius paſſiones ꝓcreꝺe ſubiecto methaphiſices predicãtur t nõ ſoluz paſſiões prime figure artis generalis ei ꝓcreꝺe:verũ etiã paſſiões ſibi diſiuncte ſe cũde figure artis gc. naz ens eſt differẽs t differẽs eſt ens:ens eſt cõcordans:et ꝓcordãs eſt ens: ens eſt primũ principiũ:ſeu primũ quoꝺq̃ꝺeſt: primũ pricipiuz et primũ quoꝺq̃ꝺeſt eſt ens:ens eſt vnũ:t vnũ eſt ens: et ſic ꝺe aliis paſſionibꝰ eius. Et qz predicatio cõcreti ua cõuertibilis fit in reſpectiuis:gratia cuius vnum relatiuũ cũ alio ſibi ſimili cõuertitur: vt bonificatiuũ eſt magnificatiuũ t ecõuerſo:bonificabile eſt magnificabile et ecõuerſo: bonificare eſt magnificare t ecõuerſo:ex eo quia cõuertibiliter ideptice bonitas et ceſtere formalitates ſunt cõuertibiliť vna eſſentia t vna natura. licet in ea formaliter ſint nõ idẽ: vl̃ diſtinguãtur:ſunt ergo vna ideptitas t nõ plures: rõne cuiꝰ tiuũ in tiuũ cõuertitur:et bile in bile:vt generãs tbeologice ſit bonificãs ꝺeificans t ecõuerſo: et genitꝰ ſit bõificatus ꝺeificatus t ecõuerſo: t generare ſit bonificare ꝺeificare t ecõuerſo: et ſic ꝺe volificãte volificato:et volificare:qz in ſubiecto tbeologico omnia ꝓcreꝺuntur:preter proprietates perſonales:notiones:t relationes: eo quia in ſubiecto methaphiſices omnia cõuertuntur:preter abſtracta t proprietates reſpectiuas ſeu relationes: et licet quiꝺitates methaphiſicales non conuertantur formaliter:conuertuntur tamẽ eſſencialiter et naturaliter:quod eſt impoſſibile in ente finito hoc fieri poſſe: ex eo quia quelibet creatura in mediate creata diſtinguiť eſſentialiter ab alia creatura:gratia cuius tale eſſe t ordo conſeruatur in ipis Ideo in homine corporeitas et ſpiritualitas eſſentia

liter et numero inter se distinguūtur: et sic de ignea/ te ⁊ corporeitate i igne: ⁊ de spūalitate ⁊ sība intellectu ⁊ volūtate in angelo ⁊ aia: et de bonitate magnitudie in substantia finita ⁊ corpore et ceteris per nature ar/ borē ab ente vsq; ad hominez inclusiue descendendo: per triangulum viridem ⁊ rubeum atq; croceum.

¶ De bonitatis consideratione

p vt respicit i obiecto formali alia artⁱ pricipia denoiatiue in ārto discursu pme figure. ca. ix.

Intellectus artifice speculan do candē quidē bomtatē ⁊ artis pricipiuz obiectat: pro vt sonat methaphisice in pri ma itētione: et in obo formali realiter po sitie in magnitudine: et ceteris pricipijs: et ecōuerso: Nā sicut bōitas in alijs pricipijs cōcretiue sonat: sic illa in ipa. q̄ quidē sonātia cōcretiua denoiatiua et cō notatiua originē habuit a ꝓuersiōe ꝓdicati i subiectū essentialr ⁊ ecōuerso substātialr methaphisice: nō tm phisice accidētalr: neq; logice intēcionalr: nō solū er go rōne sonātie formalitates seu pricipia secūde figu re sonāt in principijs prime figure et ecōuerso. Verū etiā centū forme q̄ quippe formalitates: in principijs absolutⁱ pme figure statuales ab intellectu speculati/ uo obiectantr: eo q; stare faciūt in obo formali pricipia absoluta interius in respectu: ⁊ formali distinctiōe cō paratiue inᵗ se ⁊ ꝓcretiue: q; passiōes subiecti formali ter inᵗ se distinguūtr: et ex natura rei inᵗ cōceptus qui dicos essentialr ordinatos: ⁊ realiter inᵗ correlatiua cuiuslibet pricipij vt ꝓbat. b. p triāgulū viridē i ārto discursu ⁊. iij. Est igit in eis vera simplicit nalis et essentialis sonātia ⁊ denoiatiua p̄dicatio i prima na/ ture arboris figure metha. Propterea pontate natu tatie coessentialr hz ꝓcreta realia: ex qb⁹ est id qd̄ est: ⁊ sinc qb⁹ esse nō pōt princi pium artⁱ generale. in pro. c: de bo.

ꝓclu: lobe.

¶ Bonitas tm̄ ē bōi tas absolute: ⁊ nō a/ lia formalitas q̄dita tie formalit: lz alijs sbalternet pricipijs. 2: metha. c. 4:

ꝓclu: fran.

¶ Bonitas q̄ditatie ē solū bonitas: q; p̄ dicatio mere q̄ditatia est tm̄ in abstra cto i ꝓbe. pmi sen.

ꝓclu: sco.

¶ Bonitas est pnci piū gñale persenotū de q̄ fiūt diffinitiōes demōstratōes ⁊ ꝓse notę ꝓpositōes i. q̄.

ꝓclu: phi.

¶ Res nō est vna p rem additam sue es/ sentie: lz est vna per suū esse ꝓcretū: p qō est ens bonū verum ⁊ cetera. 4: metha.

ꝓclu: ray.

¶ Bonitas in se nō ē vna neq; plures ab solute: q̄a abstrahit ab alijs rōnib⁹: sed ē vna ꝓcretie ⁊ magna ꝓsonātiam alioz in

ar.mag.c:de me.
ꝯclu:tho.

¶ Bōitas ē:eo q; ali q̄d ea nata l'r bonū ē p̄ria.p.q.6.ar.3:
ꝯclu:plato.

¶ Bōitas ē idea bōi sic̄ entitas ent̄:z vnitas vni⁹:z sic bonū ē p bōitatē:z ēs p entitatē fora l'r i ēti meo.
ꝯclu:auic.

¶ Eq̄nitas tm̄ ē eq̄nitas i se:sz i alio est bōa x̄a ens.tē.3.me
ꝯclu:phī.

¶ A p̄a ētitate z bōitate p suā ēntiā nāl'r vnū quodq; est bonū z ens.3.metb.
ꝯclu:sco.

¶ Bōitas ifīor ent̄ z cuicūq; ē nāliſ real' x̄a gñal' z ſbal'.q. 18:
ꝯclu:tho.

¶ Dis res nāl'r ē bona p suā bōitatē formal'r: ḡ bōitas ē eīa boni .1.p.q.4.ar.4:
ꝯclu:fran.

¶ Trāſcēdētia vt sūt bōitas. x̄itas. vnitas tē:lz ꝓstituāt ꝑcretū si ꝓponūt: eo q; sunt simpl'r ſiplicia.incō. .q.7. ꝯbone.

¶ Illa res pōt ſbter fugere rōez ent̄ z boni q̄ditatiue vl' idēpti re p̄ius sonat propria passio subiecti i passiōib⁹ sibi appropriatis:q̄ ipe in illa:ſcōo vero quadā ſecūdaria ritate nature passiones cōnexe sibi:z etiaz diſiūcte ſonāt in ipſa:ratione cuius est mutua talis ſonantia: vt est ſententia doctoris in ar.ge.de mixtione in tertia figura principioꝝ: vt patet per diffinitiones ipſorum. Sonat ergo entitas ſubiecti actualitatez z actū esſendi in omnibus suis passionib⁹:in ſecūdo circulo p̄me gratia cuius ab omnib⁹ natura p̄ſupponitur tanq̄ ſubiectū passionuz. ratiōe cuius per ſcōaz.c.d.e.f.g. cōtrahitur ad passiones ſubiectuz perfeitate ſecundi modi z quarti:ſed perfeitate tertij modi z p̄mi abſtrahitur ab ipſis per primā.d.c.f.g. Quemadmodū bonitas positionē realem et cōuenientiaz eſſendi finalē et cōicabilitatem interius z exterius concretiue. Et magnitudo ſufficiētiā z copioſitatē eſſendi. Et duratio permanentiaz eſſendi impreteribilitatem immortalitatem incorruptibilitatē eternitatez et cuiternitatē. Et poteſtas vigorem exiſtendi naturalē et agendi poſſibilia fortitudinez z potentiam cōtrarijs nocuis reſiſtendi. Et ſapiētia intelligibilitatē.noticiā.cognitionē.declarationē.ſcientiam z naturalem productionem.artē.ideam.et exēplar.modū:q; agēdi z operandi.per regulā modalitatis. Et volūtas amabilitatē. deſiderabilitatē naturalē appetitū. artificialē opationē.et diffinitiaz ſentētiā ſeu p̄deſtinationē z reprobationē.ſaluationē:p regulā modaliat'ſ. Et veritas ſinceritatē.eſſeitatē.integritatē et excluſionem oppmionum. Et virtus rectitudinez et ordinē pullulatiōis z originis. Et gloria delectationē.quietudinē.z ſanctatē. Et differētia diſtinctionē. claritatē. reſpectū. relationē.perfectā z diſtinctā cognitionē. Et cōcordantia q̄uenientiaz.et in vnū collectionē.cōmunitatem. z vniuerſalitatē. Et cōtrarietas reſpectū actiuū z paſſiuū.

et correlatiuoꝝ coessentialiū oppositionē oppositiam aut priuatiuā. Et principiū prioritatē. ꝓductionez. et gñalitatē. Et mediū correlatiuoꝝ cōiunctionez ꝛ formalitatū mensurationē. Et finis perfectionez. terminationē. et priuationē. Et maioritas gñalitatē. ambitū. ꝓtinentiā. virtualē. cōcernentiā exteriorez. causalitatē. ꝓcretionez: et vniuersalitatē. Et equalitas correlatiuoꝝ similitudinē imaginez relationemq; in ea dē natura ꝛ substātia vni⁹ ꝛ alteri⁹. Et minoritas abstractionē. absolutionē. imperfectionē. ꝛ ab omni esse positiuo remotionē ꝛ denudationē. Et vnitas vnā bonitatē ꝛ non plures vnionē correlatiuoꝝ in vnā essentiā ꝛ naturā: et formalitatū in vnū subiectū absolutū: et in vnum obiectuz formale: ratione cuius est vnum subiectuz tantum: et vnum obiectum formale tantū. et vnum obiectuz singulare tantum: et vnuz obiectuz beatificū tantuz: et sic descēdendo per nature arboreż est vnū quidez finitum tantū: et sic de corpore: animali ꝛ boīe: et ceteris vnitatibus cōibus: et sicut data est notitia de sonātia pricipioꝝ artis: sic haberi pōt de sonātia cētuz formaꝝ applicabiliū ad artis pricipia: vt actū est de entitate ꝛ vnitate: sic agēduz est de simplicitate ꝛ alijs formis: nā sicut artis pricipia sūt passiōes subiecti methaphisices: sic sonātie coꝝ sūt passiones ipoꝝ: et cētuz forme eorūdez sūt passiōes imediate: et subiecti methaphisices mediate; qz mediātib⁹ pricipijs artis gñalis de subiecto ꝑdicant denominatie.

¶ De bonitatis methaphisica lis abstractiōe ꝛ concretione. Cap'o. x.

Intellectus artiste methaphisicus bonitatē in. ij. circulo prime figure: et in quarto discursu eius: per seitate pri/ce: vl' ōnoiatie. 6. m. .c:n: ꝓico.

¶ Bōitas pmi entis ē tm i se bōitas: sz ei⁹ integritas positiaē ꝓuenietia final' ēndi entitati sic entitas ē actualitas ēndi bōitati: ꝛ sic p ꝓuēiētiā sē ꝓnexe sortalitates. q. 18: ꝓtho.

¶ Dis res ē bona p suā bonitatē formaliter. j. p. q. 3. ar. 3. ꝓclu: bone.

¶ Idee seu ḋditates sepatevl' abstracte sē bone magne: ꝛ ꝛe intligibiles. amabiles ꝛ recolibiles: rōe cui⁹ idē ē itellēs: et id qō itelligit sortali ad eqtōe. 7. math. c. 3: ꝓclu: fran.

¶ Bōitas ē rō ḋditatia bōi: ꝛ entis denoiatie: qz de bono ḋditatie aliqd dr: et sic de alijs passionib⁹ entis incō. ꝛ in prohe. ꝓclu: lobe.

¶ Bōitas ñ folū abstrahit se ordie nāli: a ꝓcretis ꝛ rōib⁹ aliaꝝ ḋditatū: sz a suo ꝓpo concreto. j. metha. ꝓclu: fran.

¶ Quiditas vl' bōitas put abstrahit se ab oi

respectu ē depurata ab oi eo qđ nō est bonitas seu đditas in-con.di.42.q.6.

ꝑclu:pbi.

¶In oib⁹ p̄dicatis reduplicatio ponenda est ad mai⁹ extremū:vt bonitas iquātū bonitas: et bonitas inquātū existēs abstractiue ⁊ cōtractiue.4: metha.

ꝑclu:tho.

¶Mathematica sī sepata seu abstracta scōm đdicā rōnē tm̄: q: amotu ⁊ materia abstrahunt nō subsistūt sc̄z ee bonū:đa a rōe finis abstrahū tur.j.p.q.j.ar.j:

ꝑclu:sco.

¶Licz ꝑcretū p̄dicetur de ꝑcreto: nō tm̄ abstractū de abstracto q: absolutū i sua ratiōe abstracta nō includit ꝑcretū relatiuū.quoli.1j:

ꝑclu:fran.

¶Duplex est abstractō:vna ē i re p ꝑmā intētōez:i q̄ vna rō ō alia abstractie nō p̄dicat:sz ꝑcretie. alia ē p scōaz itētōez in q̄ vna fōalitas ō alia si of.n.i pō icō.q.7.

mi modi:obiectat abstractā:ab omni singularitate: ⁊ ꝑcretam de suis tribus relatiuis: per secūdaz speciez regule quiditatis: ratione cuius abstractū est essentia sui ꝑcreti ergo bonitas est essentia boni:⁊ prior illo:rō ne abstractionis ⁊ nature ordinis: q: abstractuz naturę priozitatez in bonitate. et in alijs principijs sonat. igit formaliter per se: rōne abstractionis: bonitas absoluta abstracta est a bono: seu ab esse eius ordinato. ¶Concluditur ergo q̄ bonitas absoluta in primo circulo: perfeitate tertij modi:et primi gradus primi est abstracta:absolutecz ꝑsiderata quiditas:⁊ in secūdo circulo est ꝑcreta:nā concretū est fundamentū abstractionis sumēs ab eius abstracto denominationē: perfeitate quarti modi:vt bonū a bonitate: et bonificatiuū a bonificatiuitate:et est posterius suo abstracto natura posteriozitate:et est includens plura:ad minus formale ⁊ materiale seu abstractū ⁊ substractū. ¶Quapropter abstractio cū reduplicatione formali fit intra cōcernētiam ipius ꝑcreti reduplicādo rationē eius formalē: nam bonū in quantum bonum:vel in quantuz bonitas: naturam boni significat seu bonitatez absolutam:abstractam a suis tribus relatiuis:ratione cuius substractuz illius abstracti non est bonum:abstracta bonitate ab eo:licet sit ens magnum.⁊c. ¶Est ergo bonitas ꝑcreta in suis correlatiuis: ⁊ abstracta in sua essentia et quiditate. ¶Concernit igitur cōcernentia interioꝛ bōitas abstractiōcz et cōcretionē:in sua ratiōe formali: et quidica quiditatiue: in secundo circulo: perfeitate primi modi:per regulā quiditatis. materialitatis: et finalitatis: vt valeat per suum concretum eius abstractuz quiditatiue diffiniri. ¶Eapropter per ethimologiam: prius est bonitas quiditas rei subiectalis: cuius boni est reitas bona: et boni entis

tas:et eius qndica formalitas boneitas:nam forma et quiditas abstracta:vel ratio q̃dica est:qua naturaliter bonũ est cõcretiue bonũ de trib⁹ correlatiuis coessentialib⁹ cõstitutũ coessentialiter: gra cuius est triuz coessentialiũ bonorũ vnitas cõcordãtia ⁊ equalitas: eo qua eadẽ ratio est coessentialiũ ip̃oruz triũ: et oim bonoꝝ in vnũ:ratione cõcordantie per se ⁊ equalitaſ recolligẽdo per scalã.c. cum sit omnitas cõmunis:⁊ quidica formalitas:et ratio formalis ꝓstitutioni equiparantie ⁊ cõuenientie trium bonoꝝ interioꝝ: et exterioꝝ omniũ:per angulum cõcordantie colligẽdo tria correlatiua in vnã naturã: et plura indiuidua in vnã speciez:et plures species in vnum genus:et plura entia bona in vnũ ens bonuz impreteribiliter. ¶ Est ergo ordinatum bonum constitutũ seu concretũ et principiuz primum vnicuz de bonitate absoluta et suis p:o prietatibus:vt sit principiũ generale vniuocũ primitiuũ.supremũ.cõmune.vniuersale.necessariũ.veruz et per se notũ in prima intentione subiectiue primo:⁊ obiectiue secũdo. ¶ Que quidẽ sũt ꝓditiones principioruz artis generalis: vt bonitas sit generale principiũ ad specialia pricipia: vniuocãdo ad se oia vniuoca in prima intẽtione: sicut equiuocãdo equiuoca in secũda intentione. ¶ Est ergo bonũ sub specie. natura. virtute.rõne.causa.et formalitate contentũ bonitaſ: cũ sit ei naturaliter absoluta bonitas bona: et sonãtia eius: et finalis cõuenientia ipsius: et sic est in primo prime bonitas quid rei absolute: de qua intellectus artiste scientiam in tertio perfeitatis modo:et in gradu primo prime perfeitatis agere nõ valet:p illo priori quo pri⁹ sine respectu est absolutũ: et cũ bonitas sit huiusmodi:cõsiderata est absoluta simpl'r:et cũ scientia realis non sit de absolutis simpliciter: eo quia nõ

ꝓclu:augu.

¶ Bonũ est ens: et ens est bonũ p bonitatẽ formalr:sic magnũ magnitudie: et durans duratiõe: et vnũ vnitate.ut ii.de natura boni.

ꝓclu.bone.

¶ Existẽtia obiecti ñ pt apꝓhendi p noticiã abstractiaz bonitatiz ⁊ aliaꝝ q̃ditatũ:qz ob'm intelligibile abstrahit ab existẽtia:⁊ tale obiectũ est eꝫ aiam realit et actualit exñs:ꝛ:n.etba.ca.):

ꝓclu:tho.

¶ Ens ⁊ oime ens iquãtũ est ens est naturalr bonũ ꝓcretic ⁊ actualr.j.p.q.).ar.3

ꝓclu.augu.

¶ Tolle bonũ ℔: tolle bonũ illõ:⁊ remabit cõe ⁊ gñale bonũ 3:de tri.⁊ in ii.de natura boni.

ꝓclu:dioni.

¶ Bonũ:ens:veruz magnũ:⁊ ẋtuosuz õ dco dicũt: et ci⁹ fact̃ vniuocc ꝓcretic õ ꝓcret̃:⁊ abstractic de abstractis. 3: ca: dc.di.no.

ꝓclu.franci.

¶Plures formalitates absolute i ꝑdicatõe q̃ditatia ꝓ̃t esse in eadẽ re penit⁹ idiuisa: vt ſũt bonitas entitas: vitas: vnitas ⁊c̃. in con. q. j.

ꝯclu: ansel.

Eſſentia vita. ſapia. vitas. bõitas. magꝑtãs. vnitas. vt⁹ glanafa ſũt ens vnũ viuẽs bonũ ſapiẽs potẽs ⁊ volũtate volẽs in mono. j. c. j.

ꝯclu: tho.

¶Triplex ẽ ꝯſideratio bõitat̃. ſ. absolute q̃ditatie vt bõitas bonitas: et reſpectie denoiatie vt bõitas ẽ ens ⁊ deſignatie vnu noce vt bõitas iſita ẽ bõitas. q̃. g̃: ar: j:

ꝯclu: lobe.

¶Ens ẽ vnũ vnitate ꝙuẽtie: nõ ãt vnitate nũerica: q̃ nõ ẽ nũer⁹ areitatib⁹ ꝓn cipioꝝ ipoſitiõe ſbi nuda absoluta ⁊ idiſinita: nã q̃libet q̃ditatũ ꝓſtãs ẽ tm̃ ó trib⁹ t̃mis vnidẽpticis ſic̃ absoluta bonitaſ boneitate: res reitate: rõne cui⁹ reitas ⁊ bõitas ſũt eſſentia vna ent̃: lz eaꝝ ꝯcreta formal̃r diſtigant ſunt realia neq̃ intẽcionalia. Eſt ergo ſcia ꝓprie de reſpectiuis realib⁹: ꝓout ſunt obiectum formale: q̃a ſcientia realis non eſt de ſubiecto methaphiſices abſoluto: ſed de obiecto reali ſubiectiue in re: ⁊ obiectiue: ⁊ in potẽcia intentionaliter per ſimilitudinem obiectiue tm̃ eſt habit⁹ ſcientie accidentalis. ¶Conclditur ergo q̃ in primo circulo perſcitate. iij. modi et primi gradus primidum taxat in abſtracto et abſoluto eſt eſſe ꝑ primã ſpeciez. d. e. f. fiuntq̃ in eo ꝑdicationes ſimpliciter ⁊ mere quiditatie: absq̃ aliquo reſpectu ad cocqualia principia artis: ⁊ ad poſteriora. Nã bonitas. bonitas: in. ij. diſcurſu ſine copula: vel bonitas inquãtum bonitas: aut bonitas vt bonitas: vl̃ bonitas tãtum. bonitas: aut ſolitatiue in primo diſcurſu: vt bonitas: magnitudo: duratio: poteſtas: ſapiẽtia voluntas: virtus: veritas: gloria. ratione cuius forme formales absolute habẽt in ſubiecto ꝓmũ. ẽe quiditatiue absolutũ: et ſic ſunt quiditates ⁊ rõnes abſolute: in primo actu eſſendi entis. ¶Et talis cõſideratio bonitatis eſt absoluta ſimpl̃r ⁊ mere q̃ditatiua: q̃ tm̃ dicit abſtractie eſſe absolutũ: gr̃a cui⁹ determinatiões formales bonitatis: magnitudinis: ⁊ alia q̃ditatũ ſũt absolute. boneitas. magneitas. durcitas. ⁊c̃. et quia absolute ⁊ ſubſtantialiter quidicc ſunt ꝓme determinationes annexe formis ⁊ q̃ditatib⁹ ſimpliciter primis: ⁊ non ſunt eaꝝ paſſiones: q̃ ſubſtancialit̃ q̃ditatiue ⁊ absolute ſunt in ſubiecto metha. et nõ reſpectiue: et cũ paſſio ſit poſterior ſbo ⁊ q̃ditates ſint ꝓorer ergo nõ ſunt paſſiones principioꝝ artis: ſed ꝓme eſſendi actuales poſitiões q̃dice ⁊ absolute in ſubiecto ꝓmo: gr̃a cuius tm̃ ſunt q̃d rei absolute: ⁊ nõ ꝓncipia artis reſpectiue: ſed reꝝ q̃ditatiue. Et q̃ ſcia ꝑ quid nois de reſpectis habet. Rõne cui⁹ bonitas et ccte⁊

ra ꝓncipia: scom suas ꝓpas diffinitões sunt ꝓncipia realia: artis gñalis in ꝓma intẽtõe. igr ꝑ ꝓncipia gña lia ꝛ coz diffinitões subctic intellect artiste hz sciaz realẽ in ꝓma intẽtõe de obo reali: ꝛ in scda intẽtiõe ꝑ silitudinẽ sciam intẽtionalẽ: eo qz obm reale nõ venit ad potẽtiã: nec potẽcia vadit ad obm: sz soluz species ei vel silitudo ꝑ mediũ cõtinuũ: vt sit semp tale accidẽs in sbo. ergo scia realis est tm in obo reali subiecti ue: ꝛ obiectie extra aiam: ꝛ scia intẽtiõalis intra aiaz obctie tm intẽtionaliꝛ: oportet igit diffinire bõitatẽ vt sciaz ois ipa bẽam ꝛ de illis: q sub ambitu ei ꝓtinent.

¶ De bonitatis cõcernẽtia scdz cõsideratiõz interiorẽ ei ꝛ exteriorẽ. Capꝛo. xj.

Intellectus artiste speculati u ꝓcernẽtiã bonitatis subiecti in obo obiectat formali speculãdo rõnez formalẽ ꝛ q̃picã iteri: ꝑ quã ꝓgnoscit diffinitõis si ipi possibilitatẽ. Cõcernit ergo bõitas in scdo circulo: ꝛ q̃rto discursu ꝓme figure: ꝑ secũdã speciẽ q̃ditat esse absolutũ: ꝛ esse ordinatũ in ꝓmo modo pseitat: in qbꝫ q̃ditatẽ naturalitatẽ. essentiã. naturã. ꝛ esse ꝓcernit: siue naturaz talitatẽ tantitatẽ: ꝛ naturatiuũ naturabile ꝛ naturare: sine q̃bus principiũ artis ꝛ subiecti passio esse nõ valet: nec obiecti formalis formalitas neqz obiecti singular ꝛ existentis q̃ditas: nec infiniti obiecti dignitas: nec ꝓpone diuine attributalitas: nec esset ens reale concretiue quod est impossibile in regula. b. Cõcernit ergo bonitas in quarto discursu suam quidicam rationem formalem: vt valeat diffiniri methaphisice: perfeitate primi modi: per primam speciem regule q̃ditat: et diffinitiõis interi habite sbaliter. ¶ Exterius aũt bonitas artis cõcernit ꝓcernẽtia exteriori

.j. methꝫ. c. 2: ꝓclu: sco.

¶ Prim cognitũ notitia distincta ẽ ens ꝑ q̃ditatẽ: qz ẽ ꝓma q̃ditas: nã distincte cognoscere opz hũtẽ incipere: ꝛ ꝺ cognitiõe incognitionẽ peruenire vsqz ad hominẽ in ꝓmo sen. q. j. di. z. ꝓclu: bonc.

¶ Cũ methã. sit ars gñalis ꝛ vniuersalis opz hfe q̃ditatẽ gñalẽ ꝛ sbz vniuersale et comũe. j. methꝫ. c. 21: ꝓclu: sco.

¶ Null ꝓcipit ꝓpetatẽ sbi nisi hẽat ꝓceptũ ei q̃ditatiz. s. q̃ditatẽ nãz ẽcñiam et ẽc: sz nllis sñ ipis ꝓcipit dignitates dei et ꝓpetates atbutales q̃ hẽt ꝓceptũ ꝑ se de deo q̃ditatiz vniuoce i. j. d. z. q. j. ꝓ: dio.

¶ Bõitas ꝛ ei ꝓcertũ bonũ se extẽdit ꝓcernẽdo ad exñiam: et non exñiam: ens ẋo ꝛ ẽtas ad existẽtiaz tm. j. c. ꝺ di. no: ꝓclu: tho.

Bõitas ẽ bõa cõcretie ꝓcernẽs suũ ꝓcretum ꝛ abstractum. .j. ꝑ. q. 6. ar. 4:

¶ Comunicatio bonitatis procedit ex bonitate nãlr per naturã bonu: nã bonũ est actio ꝛ pfectio ei⁹ ꝛ diffundit bonitatẽ: qa bonũ diffusiuũ ẽ sui esse: rõne cui⁹ cõpetit deo diffusio: cũ sit p se sũmuz bonũ ꝛ ens necessariũ ꝛ alijs causa essendi insũ. ꝛ. c. 38.

procl. bo.

¶ Primũ subiectuz pme scie est vnũ gñale scibile hñs pmum abstractiõis moduz ꝛ cõtractiõis a bonitate ei⁹ vsq; ad bonitatẽ homis ꝛ ecõuerso. j. metha. c. 8.

procl. lobe.

¶ Bonitas artis cõcernit interi⁹ suos dicos cept⁹ ꝛ ptiet exteri⁹ oẽs bõitates vsq; ad hois veri bonitatẽ. j. metha. c. 4:

procl: bone.

¶ Diffinitõ passionũ sbiecti metha. nõ pt cẽ mediũ in ostratõe potissima: co q; ẽt sunt passiões: tot sunt diffinitiões et media: igit ad concludẽduz passiones nõ solum bonitates singulares existẽtes: verũ etiã infinitã ꝛ finitã: racione cuius non solum est cõcreta interi⁹ quiditatiue: per secundã speciẽ. c. perfeitate primi modi: verũ etiã exteri⁹ nõ quiditatiue: perfeitate quarti modi: ex eo quia nõ solũ est: extra rõnez formalez: singularis ꝛ existens: verũ etiã infinita. immẽsa: eterna: necessaria simpliciter: et indepẽdens simpliciter in obiecto infinito: et prima intelligẽtia: sed etiam scõm quãdaz similitudinẽ finita et noua: dependens simpliciter: ꝛ cõtingẽs. Ambit ergo per diffinitionez magnitudinis: ꝛ angulũ differẽtie oẽs extremitates essendi: vt possit sub ambitu eius oẽs bonitates positiuas ꝛ reales integridẽptice virtualiter cõtinere: sicut diuina bonitas eminẽter. Quoniã sicut bonitas finita ambiendo cõcernit bonitatẽ spiritualẽ: et bonitatẽ corporalẽ: et bonitas corporalis bonitatẽ. celestialem. elementalem. vegetalẽ. sensualẽ ꝛ imaginalem: sic bonitas artis cõcernit ambit ꝛ virtualiter cõtinet bonitatẽ infinitã: et bonitatẽ finitã: per. iij. ꝛ. iij. c. in quibus scõm quidicã racionẽ designatiue: ꝛ non per cõpositionẽ cõtracta et determinata: ab intellectu patrico artiste inuenitur: sed quãdo diffinitur ab omnibus ceptibꝰ nõ quidicis abstrahitur: qz quiditatiue ꝑcise diffinit methaphisice: ꝛ non phisice: nec logice.

¶ De ordinatiõe naturali bonitatis q̃dica et interiori: ad suaz propriã quidicã sub stãtialẽ et interiorẽ diffinitionẽ. Cap'o. xij.

ORdinatur quidẽ per primaz speciẽ quiditatis bonitas ad suaz propriã ꝛ quidicã methaphisicalẽ diffinitionẽ: vt per ipsam sit principiũ artis simpliciter ad agenduz

scientiã de omnib⁹ designatis bonitatib⁹. Diffinitur ergo bõitas absoluta ꝛ abstracta primi circuli: p bõitatẽ respectiuã ꝛ ꝓcretã secũdi circuli perfectate p̃mi modi: p p̃maz speciẽ regule diffinitionũ q̃ditatiue substãcialiꝫ interi⁹ gra cuius ei⁹ diffinitio naturali ordine includit esse ordinatũ ei⁹ et non absolutũ: q; soluz dicit potentiã naturalẽ agẽdi actiuã et passiuã: ꝛ actũ eius actiuũ ꝛ passiuuz interi⁹ naturalez. Ratiõe cui⁹ diffinitio dicitur in suis terminis quidicis interioribus ꝛ conceptibus finitio quiditatiue. ¶ Per secundam vero eiusdem quiditatis speciem describitur. ¶ Per tertiam quidẽ notificatur. ¶ Per quartã autem exaratur. Ordinatur ergo naturaliter in prima figura nature arboris bonitas artis ad suam propriã diffinitionẽ ꝛ demostratiuã propositionẽ. Igitur diffinitur bonitas absoluta per bonitatẽ respectiuã methaphisice. Bõitas ergo sine correlatiuis diffiniri nõ valet: eo q; absoluta: ꝛ cũ diffinitio sit respectiua. Jõ sine respectiuis: et coessentialibus relatiuis: diffiniri non potest: quia nullũ absolutũ inquantũ absolutũ in primo circulo perfectate tertij modi: diffiniri nõ valet: ꝛ in hoc fuere decepti dicentes: q; transcendentia non possunt diffiniri: considerantes methaphisicam esse absolutam: in subiecto tantum: in primo circulo ꝛ in tertio modo: ignorãtes obiectuz formale: in quo methaphisica est respectiua in primo modo: ꝛ diffinitiua in secũdo circulo prime figure: in quo passiones de subiecto predicantur denomiatiue: q; non agerẽt si methaphisica foret simplr absoluta. Diffinit ergo bonitas ꝛ cetera ꝓncipia artis methaphisice: in pria intentiõe respectiue: ꝛ non absolute sine concreto ei⁹: ergo bonitas artis gñalis ꝛ non bonitas rei: quia generalis ꝛ trãscendẽs diffinitur: perfectate p̃mi modi de sbo tiñ est vnũ medium: lz sint plures demõstratões p diffinitões ꝛ q̃dicã rõez bõitatiꝫ ꝛ aliox ꝓncipiorum. j: metha. c.): ꝓclu: lobe.

¶ Bõitas plena suis q̃dicꝫ ꝓceptib⁹ absolutiꝫ ꝛ respectis ordinat nãlr adsuã ꝓpaz diffinitõez. j: metb. ꝓclu: tho.

¶ Unũqq̃ bonuz forãlr ẽ p suã bonitatẽ: p qõ diffinitur ip sa. insu. ꝑ. c. 38: ꝓclu: sco.

¶ Cõcept⁹ absolut⁹ determiat p ꝓceptũ absolutũ vsq; ad vltim absolutũ: ꝛ ipm p respectiz: ꝛ ipz p relatiuuz: ꝛ ipm p correlatiz simplr vt bõitas absoluta per respectiaz. quoli.): ꝓclu: tho.

¶ Unũ qq̃ bonuz suã appetit ꝓfectõez vt ꝓpuz bonũ: sic bonitas in bono p suã ꝓpam diffinitionem in su. ꝑ. c: 38: ꝓclu: fran.

¶ Nõ formaliꝫ boni aut est prio diuersa: aut nõ: ꝛ si rõ boni ẽ prio diuersa ẽ simplr

siplex q̄ditatiue p su-
az q̄dicā diffinitōez.
igit rō formalis bōi
ē q̄ditatiue ens ꝑcre
tiue: ꝛ licz bonitas ñ
sit quiditatiue ꝓmo
diuersa: quia diuer-
sitas dicit respectuz
qui nō est de q̄ditate
absoluti: bonuz tñ
q̄ditatiue dicit respe-
ctū. incon. ꝛ in ꝓbe.

ꝙ: pbi. ꝛ ray.

¶ Methaphisic⁹ ac
cipit q̄dicam rōnem
interiorē diffinitēdo:
ꝛ nālis phs formā ꝛ
materiā: logic⁹ autē
gen⁹ ꝛ differentiā. j:
de aia in li. de aia in
.j. specie. c:

ꝙ: pbi. ꝛ ray.

¶ Diffinitio est cō-
gnitio q̄ditatis rei
teri⁹: ꝛ ipsius qō q̄
est. 2: poste. in. j. spē.

ꝙclu: ray.

¶ Diffinitio metha
phisicalis ꝙstat ex ac
tu et potētia naīalib⁹ ꝛ eēlib⁹ substātia
liter interi⁹: igitur ē
melioꝛ ḡ illa q̄ est p
formaz et materiam
phisice: vel gen⁹ ꝛ di
fferētiaz logice. in ar
ge. c. de di. ꝛ. j. spē. c:

ꝙclu: pbi ꝛ ray.

¶ Diffinitio pfecta
discēdi per se: diffinit etiā bonitas infinita: ꝛ bonitas
finita: et bōitas spiritualis: et bonitas corporalis: ex
eo qꝛ ipaz icludūt vniuocē: vniuocat ergo bōitas ad
se bōitatez vniuocatā dei ꝛ creature: scōm idez no-
mē ꝛ q̄dicā diffinitionē eandē. ¶ Sed qꝛ alia est diffi
nitio methaphisicalis: scōz actū ꝛ potētiaz in prima
intētione. ¶ Alia est diffinitio scōz formā ꝛ materiaz
phisicalis in recta linea. ¶ Alia est diffinitio logica-
lis: scōm gen⁹ ꝛ differētiaz in specie tñ: ꝛ secūda intē
tiōe: bōitas aūt et cetera trāscendēntia: scōm suū naīa
lē ordinē interi⁹ hitū methaphisice diffinit in ꝓma in
tentōe: ꝓ vt est q̄d nois respectiue: in secūdo circulo ꝓ
me figure ꝓ ꝓmā. c. ꝛ nō ꝓ vt ē q̄d rei absolutū i ꝓmo
circulo ꝛ in. iij. modo nec ꝓ vt est spēs in recta linea.

¶ De bōitatis artis generalis metha phīcalis naturalis ordinis arboris nature q̄ditatiua diffinitione exemplaris principij: potentia rationalis. Capitulo. xiij.

BOnitas est ens: ratiōe cuius
bonū agit bonū: ꝛ sic bonū est esse: et malū
est nō esse. Sonat ergo ei⁹ diffinitio: ꝙ bo
nitas est raditio boni ꝑcreti in actu essen-
di per se: ꝛ in actu agēdi per bonū: rōne cui⁹ bonū est
est. et esse bonū est formaliṫ ꝓ bonitatez essentialiter
et naturaliter q̄ditatiue: ꝛ denoiatiue interius substā
tialiṫ fūdamētaliṫ ꝛ radicaliṫ ꝓ ꝓmā ꝛ scōaz speciē r'e
formalitatū ꝛ finalitatū: gr̄a cui⁹ bonū ē bōitatē esse i
se absolute: in ꝓmo discursu ꝛ scōo ꝓmę figure: et res-
pectiē i suis relatiuis in. iij. ꝛ. iiij. ei⁹ discursu: ꝓ. iij. ꝛ
iiij. q̄ditatis speciē: eo qꝛ est ens: ꝛ raditio essendi agē-
di ꝛ cōicandi boni. ¶ Diffinit ergo bonitas ꝓ demō
strationē equiparātie; ꝛ nō q̄d; nec qꝛ; sic in recta linea

rõe cuiꝰ in eiꝰ diffinitiõe diffinitũ: copula etiã illatio ꝓsiderãt. Bõitas eniz absoluta diffinitũ est ꝓcernẽs in absoluto esse q̃ditatẽ nãlitatẽ essentiã ꝛ naturã or die nãli: rõne cuiꝰ ꝓpitate nature dr̃ abstractũ for/ male: ꝓscitate. iij. modi: in ꝑmo circulo: ꝛ diffinit per suũ ꝓcretũ: in. ij. circulo ꝓsitate ꝑmi modi: ꝑ ꝑmã. c. et nõ est pars diffinitiõis: neq; in q̃ditate eiꝰ includit: eo qꝛ tm̃ est id qõ est absolute: i ꝑmo discursu: ꝛ secũdo ꝑme figure. Est vo copula ꝓnectiua diffiniti ꝛ diffini tõis appellat: priꝰ tm̃ cũ diffinito q̃ cũ diffinitõe vnit.

¶ Diffinitio aũt includit ens rõne cuiꝰ bonũ agit bo nũ: ꝛ cõtinet duo genꝰ methaphisicale. ſ. ꝛ dr̃an. me thaphisicalẽ naturaliꝛ ꝛ q̃ditatiue interiꝰ: ꝑ ꝑmã ſpc/ ciẽ. c. In hac q̃dẽ nõ est genꝰ predicamẽtale. logicale nec materiale phisicale: priꝰ diffinito nature ꝓpria te: nec differẽtia lateralis cõpositia phisice vel logice sed ꝑ eãparãtiaz ẽ natura genꝰ methaphisicale nãa/ le: ꝛ coeq̃le potẽtiale: ꝛ differẽtia actualis illiꝰ nãalis potẽtie cuiꝰ ẽ talis nãalis actꝰ Rõne cuiꝰ ẽ diffinitio formalis naturalis: ꝛ actualis: ꝑ potẽtiã ꝛ eiꝰ actũ terminatiuũ ꝛ ſbalem: trãscẽdẽs ꝛ q̃ditatiua: ꝛ nõ est matia lis: sic diffinitio phisicalis ꝛ logicalis in recta linea: in qua est genꝰ ꝓdicamẽtale ꝛ materiale: et differẽ: cõpositiua: in ꝑma intẽtione realiter ꝛ in secũdo intẽ/ tionaliꝛ. ¶ Bonitas autẽ et cetera artis ge. ꝓncipia sunt transcẽdentia: et diffinitur ꝑ equalia q̃di: et interiora: et non per priora neq; posteriora: per qd ꝛ qꝛ: vt nõ sit ꝓcessꝰ infinitꝰ i ordie essentialiũ: q̃ foret si ꝑ q̃d ꝓdicabile esset eoꝝ diffinitio: igiꝫ ꝓncipioꝝ artis ge. diffinitio ẽ in suis intrioribꝰ q̃dicq; eãliter ꝓceptibꝰ finitio esse q̃dicũ eoꝝ intrisecũ intellectui oñdens vo/ lũtati et memorie: in ꝑma intẽtione exteriꝰ distincte ꝛ clare ei repsentãs: nõ dr̃ q̃d nois repsentatiuũ obiectic

ij

ꝛ q̃dica ex concepti/ bꝰ ꝓstat q̃dicis: ex q̃ bꝰ res diffinita ẽ ꝓsti tuta. 9ꝰm. i rla diſi.

ꝓclu: ꝓbi. ꝛ ray.

¶ Unius rei nõ sũt plures diffinitiones ſz vna simpliciter. 6. topi. in. j. c.

ꝓclu: ꝓbi. ꝛ ray.

¶ Diffinitio ẽ res di ffinita. 7. me. in. j. c.

ꝓclu: ꝓbi ꝛ ray.

¶ Diffinitio oſo in/ dicat q̃d ẽ esse rei: ꝑ eiꝰ essentialia q̃dita tie iteriꝰ. 7. m. i rla. c

ꝓclu: ꝓbi. ꝛ ray.

¶ Diffinitio ſimpliꝛ ẽ ipſiꝰ ſbe ꝓcretiue ꝛ ñon abstractiue. 7: metha. . i. j. c.

ꝓclu: lobe.

¶ Diffinitõ ꝓncipio ũ artis gñalis dar methaphisice per eã lia essentialia ꝛ inte riora ipſoꝝ q̃ditatie ꝓuertibilit: ꝛ nõ phi ce ꝑ formã ꝛ mate riã: nec logice ꝑ genꝰ ꝛ ꝺiam in secũda in tẽtõe icõpẽ. c. de bo.

ꝓclu. bonc.

¶ Una diffinitio q̃/ ditatia infert vnũ di finitũ ꝓuertibiliꝛ: vt ꝑz ꝺ diffinitõe paſſi/ onũ ſbi. j: metha.

ꝙclu:fran.

¶Secundum se formaliter nihil pōt abstrahi:sꝫ fundamentalr bene pōt abstrahi:ꝛ cōtrahi: et diffiniri.q.j.

ꝙ:bone ꝛ ray.

¶Scia sbaltna ꝓpe nō ē scia:sꝫ transcendēs eo qꝛ sbm scibile ꝛ diffinibile non est ens in anima:sed in se realit: vt bonitas ꝛ cetere passiones.j: metha.c:4:

ꝙclu:cano.

¶Bonitas tñ ē bōitas:li tñ excludit cā ab oi ꝑdicato ꝙ se vl ꝙ accñs:sic sapia tñ ē sapia.j.methꝫ.c:9.

ꝙclu.bone.

¶Subiectū scie realis ē bonū sub diffinitōe bonitatis.vel vnū.ens: ꝛ cetera in prima intentione.j: metha.c:4.

ꝙclu:fran.

¶Prio diuersis nihil est cōe:sꝫ bonitas magnitudo ꝛ cetere passiones sbi sunt ꝑmo diuersa:ꝛ vltime differentie:qꝛ rō formalis boni nō ē formaliter rō formalis veri.incon.q.j:

et nō quid rei subiectiue: gratia cuiꝰ diffinitio q̄dita ua est exēplar potentie ꝛ speculū:ad agendū scientiaꝫ de obiectis designatis.¶Cōcluditur ergo ꝙ ens nō ꝑdicatur de bonitate.vt prius sicut genus phisicale et logicale:vt animal de homine: et substantia finita de corpore ꝛ spiritu:sed vt equale: quia bonitas est ens: est sonātia eius actualis ꝛ equalis:ideo sibi vult perfectate primi modi:bonitas est bonitas: et actualis q̄ditas seu formalitas. Mā ens actualitatē essendi sonat in bonitate:vel entitas: sicut bonitas cōuenientiam finalē positionē realē essendi in entitate. Mā sic passiones ꝑdicantur de subiecto:ꝛ subiectū de passionibꝰ cōuertibiliter:rōne cuius vnū principiū artis ꝙ sonantiā alterius principij diffinitur a doctore illūminato Raymūdo in arte gene.vel per suam propriā in gradu primo:primi modi per primā quiditatis speciēꝫ: vt bonitas est id:cui proprie cōpetit bonificare. Agit ens.non est genus phisicale nec logicale: sed sonat in bonitate potētiaꝫ naturalē actiuaꝫ ꝛ productiuam;cū respectu ad producibile: eo qꝛ bonitas ab eo abstrahitur:tanꝯ a posteriori cōcreto alterius formalitatis:et nō solū ab eo sed a proprio cōcreto: et a quocūꝯ alio:qđ nō est de rōne eius:sicut ab entitate et ceteris formalitatibꝰ:q̄ nō includunt in eius rōne ꝛ quiditate absoluta formaliter:nec ipsa in ipsis:perfectē.iij.modi:in primo circulo:per primā speciē.d.e.f.g.cū bonitas tantū sit bonitas:et nō alia formalitas: et absoluta quiditas:sicut entitas tñ est entitas:ꝛ nō veritas.¶Cōcluditur ergo ꝙ quiditas absoluta vnius nō ingredit formaliter quiditatē absolutaꝫ alteriꝰ: rōne cuiꝰ absolute nō distinguūt:in primo ꝛ secūdo discursu:prime figure arboris nature:licet in tertio ꝛ q̄rto respectiue formaliter distinguant: per diffinitionē

differẽtie ⁊ angulũ eiꝰ. ¶ Sonat ergo entitas volẽs ꝓcretiue in principijs artĩ gñalis actualitatẽ eẽndi ꝓ/ritate subiectali: ⁊ non solũ in ipis: verũ etiã in oibꝰ p nature arboꝛẽ descẽdendo: vsq; ad speciẽ indiuidua rõne cuiꝰ bõitas duita est ens. i. actualitas essendi: et bõitas creata est ens. i. actualitas essendi. ergo id qõ est ens actualr habz esse q̃ditatiuũ: et id. qõ nõ est ens ꝓcretiue vel abstractiue actualr est nihil: ⁊ ens rõnis simplr vel scõz q̃d: qõ oũ fit est noialit̃: et duz nõ fit nõ est in reꝛ natura. ¶ Rõne cuiꝰ bonũ agit bonũ: est diff ferẽtia actualis methaphisicalis iterioꝛ ⁊ sõalis: que q̃dez est actꝰ interioꝛ sõalis potẽtie ꝓductiue nãalis ⁊ interioris: q̃quidẽ genꝰ naturale methaphisicale: ⁊ principiũ quo ab intellectu intelligit speculatiuo: ergo p potẽtiaz naturalẽ ⁊ eiꝰ actũ naturalẽ diffiniũtur ꝑn cipia scibi q̃ditatiue artĩ gñalis methaphisice: in pri ma intẽtiõe obiectiue. Jõ rõne cuiꝰ bonũ agit seu vir tute: vel vigoꝛe: aut ꝓpꝛietate vel exigẽtia. aut natura vel causa: seu formalitate vel q̃ditate: intelligit q̃ bo nũ bõificatiuũ ꝓcretũ bonificãs ⁊ ꝓducẽs agit bonũ: seu ꝓducit bonificatũ in ꝑma bonificatiõe: ⁊ boncãs ꝓducit boncatũ in secũda bõificatiõe seu boncatione in ⁊ de tota naturali potẽtia ꝓductiua essentia ⁊ natu ra essentiatiua et naturatiua interiꝰ sõalit̃: exteriꝰ vo substãtialit̃ ⁊ ꝓtingẽter: cũ designatiõe infinitatĩ i obo infinito: et accidẽtaliter cũ finitatis designatiõe in ob iecto finito. Est ergo bõitas nãalis potẽtia: ⁊ princi/ piũ quo in operatiõe interioꝛi: et bonũ eiꝰ principiũ qõ ꝓducẽs actiue: ⁊ productũ passiue: vt interiꝰ sit cõplẽ ta rõ eius: et q̃ditatiua diffinitio ꝓuertibilis substãtia liter cũ suo diffinito. Nã sic bonitas est ens: rõne cuiꝰ bonũ agit bonũ: est bõitas essentialiter realiter et qui ditatiue naturali ordine: ⁊ sic habet ꝓditiones bone ⁊

ꝓclu: ꝓbi.

¶ Bonuz simplr est illud: cui in est ꝓma nẽtia ẽendi. 2: de ce.

ꝓclu: tho.

¶ Oñia sunt bona inquantuz sunt per esse ꝓpꝛium: sua ꝓ ꝑa bõitate. j. p.

ꝓclu. bo. ⁊ ray.

¶ In genere sciẽtiaruz est dare ꝑmũ sbz sicut in ordine subiectoꝝ: ⁊ in ordine diffinitoꝝ ꝑmum diffinituz. igitur me thaphisica est ꝓioꝛ nature ꝓioꝛitate et originis oibus scien tijs. j. metha. c. 7:

ꝓclu: lobc. ⁊ ray.

¶ Diffinitio quidi tatia simpliciter bonitatis artis est methaphisicalis ⁊ conuertibilis cũ diffini to incompẽ. c: de bo. in. j: metha.

ꝓ: sco. ⁊ fran.

¶ Bonitas supuem ens entitati est conuenietia finalis eiꝰ ⁊ aliorum ensiendi: sicut entitas bonita ti actualitas. quoli: 18: in probc.

ꝓclu: tho.

¶ Ad hoc quod aliquid sit perfectum ⁊

bonū requirit nccio hꝫe formā q̄dicam: p quā sit formaliter id quodest. j. p.

ꝯclu: bo. ꝛ lobe.

¶ Subiectū metha-phisice est obz intellectꝰ ꝛ p̄ncipioꝝ: in q̄ diffinitū et diffinitio conuertūtur: eo quia est quiditatiua ꝛ datur per interiora eius: et non conuenit alijs ab ipso: et conuenit omnibꝰ sub ipso contentis. .j:metha.c.7:

ꝯclu:lo.ꝛ ray.

¶ Abethaphisica scibilis ꝛ diffinibilis ē obiectuz intellectus formale: ꝛ ens reale: in quo bonitas et cetera p̄incipia quiditatiue diffiniuntur. .j:metha.

ꝯclu:bone.

¶ Subiectū scientie ꝑprie ē subiectū passionū: ꝛ obm diffinibile: ex pluribꝰ ex nā rei distinctꝫ ꝯstitutū i eo ꝑse iclusis. j. me.

ꝯclu:tho.

¶ Ens nō potest esse genꝰ nec ratōez gñis hꝫe: cū sit cōe deo et creaturis: igr deꝰ nō ē in gñe: cū sit ens bo q̄ditatie diffinitōis. ¶ Differt ergo bōitas a magnitudie ꝛ ceterꝫ p̄ncipijs artꝫ. ge. p suā ꝑpam diffinitōz: ꝛ pactū naturalē differētiabilē p regulā. g. ꝛ p̄mā. c. bonitatē ab alijs p̄ncipijs: qꝛ p agere bonū differt bonitas a magnitudine formaliter: sicut magnitudo per agere magnū a bomtate: ꝛ sic differēciant p propriaꝫ differentias actuales naturalꝫ interiores et ꝑpriaꝫ passiones: vt probat. b. p. c. d. e. f. g.

¶ De consideratiōe quinqz cōditionū bone diffinitionis bonitatis et alioꝝ p̄nciporum artis. ge. Capitulo. xiij.

Intellectus artiste ī difinitione bonitatis q̄ditatiua q̄nqz cōsiderat cōditiones: sine quibꝰ ipsa ē nulla quaꝝ prima ē: q sit talis diffinitio q̄ditatiua: perfeitate primi modi: p p̄mā quiditatis specīē: in secundo circulo: p̄me figure gñalis artis. ¶ Secūda vero est q cōuertatur cū suo diffinito: in p̄mo modo: per p̄mā. c. in q̄rto discursu p̄me figure arboris nake. ¶ Tertia aūt est q cōpetat omni cōtento sub diffinito: per p̄maz speciē quiditatis ꝛ qualitatis. ¶ Quarta enīz ē q nō cōpetat alijs a diffinito: per p̄maz. c. ꝛ. g. ¶ Quinta q̄ppe est q detur ꝛ exprimatur per interiora ꝛ essentialia diffiniti substantialꝫ: naturali ordine: interiꝰ in ea inclusō cōcernētia interiori: ꝛ talis inclusio est absqz respectu: ad aliquod aliud p̄ncipiuz. ge. ar. perfeitate p̄mi modi p regulam. c. ꝛ cū diffinitio bonitatis sit huiusmodi: ergo est bona et quiditatiua ratione conuertibilitatꝫ subiecti ꝛ predicati: ꝛ cōditionum bone diffinitionis. ¶ Ratione cuius bonitas cū sua diffinitione cōcretiue est p̄ncipium ad formandū conclusiōes obiectiue: ad probandum oīa entia habere esse rea

le trinū ⁊ vnū naḳaliter ꝓ rōnes neḉarias mediāte ſbo
metbaphiſices tanḉ medio. ¶ Eſt ergo bonitas for
ma p̄mi boni ⁊ ratio illi ad bonū agēdū: et naturā rei
ſequēdo eſt q̄d fundamētale: ⁊ q̄d abſolutū: ⁊ ꝓueniēs
neceſſariū ſubiectiue in p̄mo circulo p̄me figure per
ſeitate. iij. modi. ¶ Sed obiectiue in quantū virtuali
ter ꝓtinet oīa poſitīa realia: q̄ ſunt ſue rōnis formalis
eſt exēplar. reale. vniuerſale ⁊ generale intellect⁹: ad
agendū ſcientiaz de rebus quidicis in ſingularibus.
¶ Et in quātuz ea repreſentat potētie: q̄ interi⁹ habet
eſt ſpeculū eius: ad cognoſcenduz veritatē ⁊ videndū
oīm. ¶ Et inquātuz eſt ratio ⁊ cauſa p̄ducēdi ⁊ cau
ſandi cauſata ad ſimilitudinē cauſabiliū eſt idea cau
ſabilis ⁊ cauſatrix: et creabilis creatura: ad cui⁹ ſi'li'
tudinē diuīa bōitas volēs eſt creās: ⁊ de nō eſſe exiſtē
tie euiterne ad eſſe actuale exiſtentie euiternalis, pdu
cēs: ⁊ ſic bonū q̄ eſt potētia ⁊ ſubiectū ei⁹ naturale
agit bonū: bñs actū bonū: nō ſolū neḉio interi⁹: verū
etiā libere exteri⁹ ⁊ artificialit̄: ꝓducēs ⁊ repſentans
potētie obiectiue ꝓdiciones p̄me intētionis obiectabi
les: p̄ ſ̄gulas. b. i. k. c. t. f. g. in ſcalis ſcōe figure in. ij.
circulo: rōne cui⁹ bon⁹ artiſta bonas attingit ꝓcluſio
nes demōſtratiuas: ſcōz eſſe reale. gñale. ⁊ vniuerſa'
le ipſius in p̄ma intētione obiectiue: cū quib⁹ demon
ſtrat oſtēdit. coroborat. et de neceſſitate veritatē, pbat
ap̄bēſiue intelligēdo deū eſſe trinū ⁊ vnū: et nō ꝓpre
bēſiue vt aliq̄ putarūt: nō parū ſenſuales: ſciētiam di
uinaz ⁊ artē ei⁹ modūq̄ penit⁹ ignorātes. ¶ Concludi
tur ergo q̄ bonitas ſcōm artez in prima intentione eſt
ens poſitiuū reale cum ſua tamē diffinitione: et deſi'
gnatū exemplar: mediū ⁊ principium ſciendi: ⁊ ſpecu
lū intelligēdi: ⁊ deſignatuz ſciēdi obiectiue: rōne cui⁹
ens ē oīm formale potētie volitiue q̄dicū ⁊ adequatū

nū ⁊ vez ſba'r. inſu.
ꝑ. c. 26: ꝓclu: ſco.
¶ Quodcūq̄ trāſcē
dēs per abſtractiōez
ab intellectu creato
cognitū: pōt in ſua i
differentia intelligi:
⁊ q̄ditatiue diffiniri:
p q̄ cēnalia diffiniti.
ſic bonitas. entitas.
tē. ⁊ tūc ꝓcipitur de
us in oīo cognito q̄
ſi ꝓfuſe. quoli. 1-4.
ꝓclu: ſco.
¶ Ens abſolutū ſb⁹
ē methaphiſice: ⁊ ēs
q̄ ē quiditas rei ma
terial' ē oīz adequa
tū formale intellect⁹
igf de⁹ nō pōt demō
ſtrari, ppt' quid, pp̄o
ſbo: ſz ſbo cōi: quod
ē ens. quoli. 1-4:
ꝓclu: bo. ⁊ fran.
¶ Ens bonū res ve
rū p̄ma p̄ciſione im
p̄mūtur intellectu
in ordie diſtincte cō
cipiendi: nam diſtin
cte concipire eſt dif
finire: ⁊ explicite p̄n
cipium exemplare ⁊
alias quiditates in
teriozes diſtincte co
gnoſcere noticia di
ſtincta. 2: metb. c: 9.
ꝓclu: phi. ⁊ ray.
¶ Abſurdū ē ſimul
querere ſciam ⁊ no-

dū sciendi: eo q; sciē tia psuponit artez ⁊ modū agēdi scientiam: ⁊ intelligendi ipsaz: ⁊ modus siue ars nō pſuponit sciē tiam. 2: metb.

clu: bone.

¶Ordo distincte cō cipiēdi potētie est or do ꝓritatis nature ⁊ originis: sic̄ est quiditas vel ens seu pa ssiones ei⁹ quoz cō ceptus quidici interiores causant noticiā distinctā ipi incō paratōe ad ordinem abstractionis essentialē. 2: metb. c: 8.

clu: lobe.

¶Ars generalis data est raymundo ad defendēdū fidem catholicā ꝫ hereses: et corrigēdū errores et opiniōes sophistaz infidelū incōpē. c. 8.

clu: fran.

¶Ens bonū magnū ⁊ cetera transcēdentia nullū. tertiū ꝓsti tuūt eo q; sūt simplr simplicia ⁊ sic inueniunt in ente infinito ⁊ finito incō. q.).

clu: bo. fran.

¶Cognitio distincta includentis secūdū formaliter. ¶Propterea ars gñalis doctoris illūinati Raymūdi est modus sciēdi: ⁊ scientiaz verā agendi ⁊ intelligēdi de nouē subiectis realib⁹ veritatē: et nō est sciētia cū sciētia dūtaxat sit de ipsis: q̄ possunt proba ri per principia pſenota in subiecto cōi ⁊ nō proprio: et nō de principijs perſenotis artis gñalis: q̄ non valent probari cū sint principia perſenota: de quib⁹ fiūt propositiōes perſenote: demōstratiōes: ⁊ ostēsiones: ad probandū nouē subiecta artis ge. entia realia esse de necessitate naturali: gr̄a cui⁹ de principijs pſenotis nō est sciētia: sed ars tm̄ agēdi sciētiaz: ex eo q; sciētia sequitur artē: tanc̄ posteri⁹ suū pri⁹. et ars nō seq̄tur sciētiaz sed agit ipaz ⁊ cognoscit veritatē eius: nā pri⁹ sine posteriori q̄ditatiue: perfectate. iij. modi esse pōt: ordine naturali p primā ſpeciē. d. e. f. posteri⁹ vero mi nime. ¶Est ergo ars gñalis in ꝑmo ⁊ secūdo discursu. prime figure absolute subiectiue subiectū methaphi sices: et in tertio ⁊ q̄rto in prima intētione obiectiue obiectū formale. realc. gñale. et vniuersale potētie: et modus sciendi ei oēs sciētias: et inuestigandi veritatez eaz: et corrigēdi errores ⁊ oppiniones hereticoz: infidelū ⁊ philosophoz tantū naturaliū et sophistaz noīaliuz: quas quidē edidērūt doctores tā fideles ꝙ infideles: et tā reales ꝙ intētionales. ¶Et peragēdi sci entiaz de reb⁹ omnib⁹: de quibus ipsi noticiaz habuerē aliquā minime valuerūt: q̄n ars gñalis de oīb⁹ noticiaz habz interi⁹ ⁊ exteri⁹: nā ꝓtrahit p scalā differētie vniuersalia ad particularia: p nature arborē descēdēdo: et abstrahit vniuersalia a particularib⁹ p scalā ꝓordātie colligēdo p nature arborē plura indiuidua in vnā speciē vsq; ad bōitatē indifferētez ⁊ trāscendētē. ¶Cōcludit ergo q̄ ars gñalis ⁊ p̄cipia ei⁹ cū suis diffinitiōib⁹ est nec̄aria ad agēdū scientiā: ⁊ ad itelligē

dū ꝛ corrigēdū sciētias factas: ꝛ ad cognoscēdū erro
res ꝛ oppiniões sophistaꝝ noialium: nā sic domifica
tor cū sua arte geometrica ꝓgnoscit domū esse bene ar
tificiatā: aut male proporcionatā scōz artē geometri/
cā: sic artista cū arte gñali cognoscit vitates aut erro
res sciētiaꝝ pticulariū: vt vult camera. b. i. k. ꝛ. e. f. g.
sic ꝓbat. b. ꝑ triangulū viridez rubeū ꝛ croceū: vt in
ꝓmē. supra ar. ge. ꝛ in metha. maiori vberiꝰ dixim9.

¶ De ratiõe formali quidica ab
soluta: et ꝓstitutiõe substãtiali interiori bõitat/
artis gñalis methaphisicalis naturalis ordis
arboris nature: exẽplaris principij. Caplo. xv.

BOnitas siquidē methaphisi/
calis absoluta subiecti in ꝓmo circulo et
respectiua obiecti in. ij. artis gñalis est cū
sua diffinitiõe principiū formale ab alijs ꝑ
scisuz ꝓncipijs: ꝓfeitate. iij. modi ꝛ ꝓmi: nõ tñ a suo cõ
creto ꝑ secūdaz. c. d. e. rõne cuiꝰ ꝑ secūdū eiusdē q̄dita
tis ꝛ finalitat/ interiꝰ quinq̄ q̄ditatiue ꝓcernit q̄dicos
ꝓceptꝰ essentiatiue: scōm ꝓcernētiaz ꝛ eiꝰ naturalē or
dinē interiorē ſbaliter: videlicet q̄ditatē. naturalitatē
seu inclinationē. essentiā. naturaz. ꝛ esse de relatiuis
ꝓstitutū: seu q̄ditatē. naturā. talitatē. tātitatez: ꝛ essen
tie esse: aut absolutiõez in ꝓmo ꝛ. ij. discursu ꝓme figu
re artis ꝛ inclinationē. fecūditatē. et tria coessentialia
naturalia relatiua in. iij. ꝛ. iiij. discursu seu essentiā et
esse. Quibꝰ ineſſe absoluto ordine naturali: ꝓfeitate. iij.
modi ꝑ ꝓmā. d. ꝓmo ꝓstituit in ordie subiectali q̄dice
ꝛ absolute. scōdo vo in esse ordiato respectiue in ordie
obiectali: perfeitate ꝓmi modi: ꝑ secūdā speciē q̄dita
tis. materialitat/: et finalitat/. Tra cuiꝰ ꝑ regulas. c. d.
f. duo ꝓcernit esse in se q̄ditatiue: scōz artē ꝑscisa ab oi
artē ꝓsuponit noticia
am distictaz oim in-
clusoꝝ: resoluēdo vſ-
q̄ ad ꝓma ꝓncipia:
q̄ nō hñt ꝓceptū reſo
lutoriū q: noticia cō
creti noticiaz abstra
cti ꝓsuponit: sic ꝓpo
siti ꝓponētiū. 2. mc.
.c:9. in cõſia.

ꝓclu: sco.

¶ Abstractio entis
ab hoc ente ꝛ huius
entis a sūmo ente isen
sibilibꝰ est nālis ꝛ ꝑ
ꝑis in itelligibilibꝰ
q: nāliter ꝓceptꝰ por
aposteriori se abstra
hit: ꝛ ab equali quo-
li: 1-4.

ꝓclu: fran.

¶ Rō entis dicit q̄
ditatiue de hoc ente
incon. q. 5.

ꝓclu: augu.

¶ Potentia signit
noticiā actualē sui: ꝛ
talis signitio ē nālis
rōe cuiꝰ genitū dicit
obm ꝛ ples signētis
natura. 9: de tri.

ꝓclu: sco.

¶ Opatio est in ma-
nens: productio vo
trans siēs: eo quia in
absoluto est tantuz
quiditas essentia et
natura: in respectio
nō solum natura bo

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

na: ſz ꝓprietates eiꝰ naturales.q̄li:14.

ꝯclu:cano.

¶In bonitate eſt q̄ditas:a qua ē cēnia: ⁊ abīpa fluit naſa: ⁊ ab ea pō actiua: a q̄ ē obm:a q̄bꝰ ē actus vt ſit rō q̄dica ⁊ formalis pfecta.7.me.

ꝯclu:dio.

¶Bonū rōe bonitatiſ ē ſui ipſiꝰ diffuſiuū ⁊ cōicatiz.in li.de di

ꝯclu:fran.

¶Duplex eſt p̄dicatio denomiatiua ſcz vna ē a ꝑori eſſentiali vniuoce:vt ens eſt bonū:bomtas ē magna:deꝰ eſt bonꝰ:homo eſt magnꝰ:⁊ alia ē aposteriori equiuoce: vt homo eſt iuſtꝰ iuſtꝰ eſt bonꝰ: iuſticia eſt bona:homo ē albus.incon.q.ſ.

ꝯclu:fran.

¶Predicatio trāſcēdētiū ſp ē vniuoca ſz ſit ōnoiatia.icō.q.ſ.

ꝯclu:bo.⁊ ray.

¶Bonuz res ⁊ cetera concreta ſemp habent conceptuz reſolubilē i plura et nō i res:ſz i ꝑora ſc ſic̄ tiz bile ⁊ are:.z:me.c:ſ:

ꝯclu:cano.

poſteriori ſingulari ꝯceptu:abſolutū ſubiectiue in ꝑmo circulo ꝑme figure:⁊ reſpectiuū obiectie in.ij.circulo eiuſdē in diſtinctiōe ſimplr ex natura rei ⁊ formali ipropie:p angulū dr̄e: ⁊ primā formalitatū ſpeciē. Quoꝝ q̄ttuoꝝ meſſe intelligunt ipius abſoluto: ab intellectu artiſte ſpeculatiuo in diſtinctiōe ex natura rei Quiꝰ ꝺo ⁊ vltimꝰ in eiꝰ ordiato eſſe ⁊ relato:p ſcōaz c.d.f.ſpeciez. Ea ꝓpt̄ bōitas artiſ ,p vt eſt p̄cipiū eiꝰ gñiale obiectiue in ſemetipa abſq; reſpectu ad alia coequalia p̄cipia:⁊ ad ſuā det̄minationē:⁊ modalē deſignationē:duobꝰ ſpeculat modis:ſcōz duo eſſe ꝑme figure arboris nature:ſubiectiue.ſ.⁊ obiectiue poſſit eſſe q̄ditas abſoluta ſubiecti:⁊ formalitas reſpectiua obiecti:⁊ paſſio entis annexa appropata. Igitur vna ⁊ eadē formalitas in ſeipſa ⁊ in ſua rōne q̄dica interiori ſubſtātialiter abſoluta intelligit̄ et reſpectiua in prima figura:per.ij.q̄ditatis ſpeciē:perfeitate primi modi:ab intellectu ſpeculatiuo ⁊ adequatiue practico in ꝑma intētione. Tali quidē modo ſumpta bonitas eſt oīno p̄cipiū gñiale:in ꝑma figura arboris nature artis gñalis. In quātuz q̄dez q̄libet p̄cipiū artis p ſe ſūptuz ſine reſpectu ad aliud coeq̄le p̄cipiū:eſt oīno gñiale.vniuerſale:et cōmune obiectiue:⁊ reali in prima intētione:per primā ⁊ ſcōaz ſpeciē q̄ditatis.tertiā ⁊ quartā cōparatiue per triangulū croccū. In quātū quippe eſt obiectū formale concretiue:exēplar et ſpeculū ſubiectiue et obiectiue:ad intelligendū nouē ſubiecta generalis artis:diuidendo vnū in plura:et colligēdo multa in vnū per angulū cōcordantie per naturē arborem ipſaz diſcurrendo:contrahendo vniuerſale ad particulare:⁊ gñiale ad ſpeciale: et abſtrahendo a determiatis naturas cōmunes:et ſic bōitas: ⁊ cetera p̄cipia artis gñalis ſunt media ſubiectiue realia

in prima intētione ad agendū sciētiaz realē: de entib⁹ nouē realib⁹ extra aiaz ⁊ obiectiue tm̄ in secūda intentiōe: ad agendū sciētiaz intēcionalē intra aiaz: rōne cuius prīcipia artis sūt vniuersalia realia ante rē de quib⁹ est sciētia realis extra aiaz in ꝑma intentione: licet sint in secūda iutētione in anima vniuersalia intentionalia post rem: de quib⁹ est sciētia intētionalis in aia tm̄ per species adquisitas. ¶Rōne cui⁹ concernentiaz habet exteriorē ad suaz propriā modalē designationē et in ipsis determinationē per secūdā speciē. iij. ⁊. iij. c. perfeitate secūdi modi vt largius dixim⁹ in comē/to supra artem ⁊ methaphisica maiori.

¶ De ordie bōitatis essentiali naturalis ordinis nature principij artis gn̄alis. ¶a. xvj.

QUidici bonitatis conceptus essentialit̄ ordiati sunt vna substātialis q̄/dica: ⁊ simplicit̄ simplex bonitas: sed solū ex natura rei simplicit̄: et formalit̄ impro prie: p angulū differētie distinguūt̄: eo q⁹ scōz ordinez naturalē ⁊ essentialē ei⁹ impositiōe essendi: et in natu re ꝑioritate ⁊ posterioritate ordiati sūt positic: in quoz positiōc q̄ditas est ꝑior: in ordie eni essendi sic diffinit̄. ¶Quiditas bonitat̄ est radix primitiua essendi positie: rōne cuius est iditas radicea positiua: cui prope cōpetit naturalē ad essentiā inclinatōz ⁊ abilitatē habere ipsaz fundando: ad perfectionis finem tendēdo: per scōam. e. et angulum. g. naz conceptus prior quidicius cōceptum se posteriorē fundat: igitur quiditas est primus conceptus posituus ⁊ vltimus irresoluibilis: abstrabens: abstractiuus: abstrahibilis ⁊ abstractus: sicut cōtrabens: contractiuus: cōtrahibilis ⁊ contractus in simultate essentiali: et cum ex natura ¶Res in recto ē cōstituta ex plurib⁹ necessario positis: q̄rū neutr⁹ ē ipa res ꝛ alicd rei tm̄. ꝛ: m. c: 4: ꝛclu: bone.

¶Trāscendētia sūt idez idēptitate essentiali: ⁊ non formali predicatiōe scōi modi: ꝛ: metha. c: 6: ꝛ: antho. andre.

¶Quiditas oio ꝑma primitate nate ⁊ p̄dicatiōis pse ꝑncipia hēt intrinseca: vt passiones ꝓuertibiles cū ipsa: vt bōitas. veritas. vnitas. tē. j: metha. c: 9. ꝛclu: sco.

¶Passiōes sunt extra rōnē quiditatiaz sbi ⁊ diffinitionē: vt bōitas ⁊ cetera: que sunt posteriores sbo origine: natura et pfectione. j: metha. ꝛclu: tho.

¶Entitas cōstituit̄ ordine nāli: q̄ditate: ēcīa nā ⁊ esse: et sic de bōitate: ⁊ alijs passionib⁹. j: m: ꝛ: phi.

Scia alicui⁹ nō ē nisi q̄n q̄cit̄ ad q̄ditatē postrēaz: ꝛ ordiez nālē q̄ditat̄. 2. met.

ꝯclu:sco.

¶ Bōitas primi entis inse importat positiue quidicaz ꝛ naturalem rationē formalem : ordine naturali : in prioritate nature: ꝛ posteriozitate: a quiditatevsqꝫ ad ēe interius inclusiue. quoli. 18:

ꝯclu:fran.

¶ Transcendēs nō hēt partes etherogeneas: neqꝫ homo geneas vel subiectias: sz est icludens naturali ordine quatuoz cōceptus quiditatiuos: sicut bonitas ꝛ bonum: veritas ꝛ verum: entitas et ens. incon. q. 5.

ꝯclu:lobe.

¶ Bonitas secundū ordinē methaphisicalē cōcretiue ē interiꝰ icludēs quiditatē. essentiā. naturā. ꝛ ēe in sua formali ꝛ q̄dica rōe in ꝓpositate nature. 5: metha.

ꝯclu:bone.

¶ Sbm scibile ꝛ diffinibile sicut bōitas ꝛ entitas: ꝛ eius diffinitio est medium ad concludēduz passionē de sbo cōcretie rei distinctione per secundā. c. speciē. ¶ Natura vo et melioz naꝯalitas inclinatia ipius vel inclinato ciꝰ et abilitas: ē id cui ꝓpe cōpetit essentiā fūdare: ꝛ q̄ditatē ad secunditatē ordine naꝯali naturaliꝛ incliare ꝛ abilitare: ꝛ respiciēs cōceptū se ꝓrē abstrahit a concretōe: gra cuiꝰ dicit in abstracto natureitas: sz ꝓout fundat essentiā ē cōcretiue q̄ditatiꝫ naturalitas: naꝯaliter inclinās q̄ditatē: ꝛ habilitas ad pullulationē relatiuoꝝ eiꝰ. ¶ Essentia eni bonitatiꝫ ē id cui ꝓprie ꝓpetit naturā ꝛ eius fecūditatē fundare: ꝛ respiciēs ꝓceptu fundātez abstractiue dicit essencietas distincta ex natura rei a ꝓri cōceptu: ꝛ respiciēs ꝓceptū fundabilē dicit ꝓcretiue essentia. ¶ Natura aūt bonitatiꝫ ē id cui ꝓprie ꝓpetit fecunditatē ꝛ plenitudinē cū bitudine respectiuoꝝ cōstitutiua habere: radicaliꝫ ꝛ fundamētaliꝫ ēc de respectis fundare: mediāte pullulatiōe ꝛ emanatione respectiuoꝝ ꝛ proprietatuz eius: ꝛ abstractiue considerata est abstractum : ꝛ esse de relatiuis constitutum est eius concretum: inter quos quidem conceptus quidicos est ex natura rei prōprie distinctio: in nature prioritate. Nam prioritas nature ē presuppositio huius ab hoc : in simultate nature: et idemptitate: quia in ordine essentiali interius substātialiter: semper est talis prioritas. ¶ Esse q̄ppe bonitatis de respectiuis constitutum est id cui proprie cōpetit aptitudinem dispositionem ꝛ essentialem actuz interiorē ꝛ substācialem absolutum indifferenter includere: cū fundamēto ꝛ bitudine coꝝ cōstitutiua: fūdans relatiua vnius ꝛ eiusdē essentie ꝛ nature: ꝛ respiciendo naturam est abstractiue esseitas : sicut natura respiciendo essentiaz natureitas. sicut naturalitas respiciendo q̄ditatē est inclinatiuitas: sicut quiditas absoluta est quidcitas: sicut bonitas boneitas i sc: absqꝫ

respectu ad aliū conceptū se priorē: in primo discursu z secūdo prime figure nature arboris perfectate tertij z primi gradus primi per camerā. b. c. d. a qua quidē nulla pōt fieri abstractio: in ordine essentiali naturali ter: rōne prioritatis essendi. Nā deuenire est in ordie interius naturali: in quolibet principio artis: ad vnū ꝓmitiuū ꝓceptū quidicū: supra quē nō sit ali⁹ cōcept⁹ vt nō sit processus infinitus: in naturali ordie interi⁹ substātialiter. Jdeo vbi terminat ordo naturalis rō/nis interi⁹: absolute substātialiter: ibi incipit originis ordo in relatiuis: et vbi terminatur originis ordo in relatiuis: ibi incipit originis ordo creabilium. Jdeo de pullulatione et originatione fundamentali: in secū da bonitate peragendum est.

¶ De emanatione originatiōe et pullulatione proprietatum relatiuarū in secūda et fundamētali bōitate generalis artſ. Ca. xvij.

QUilibet enīz quidicorūz bonitatis methaphisicalis ar. gc. cōceptuum sua habet respectiua propria relatiua seu correlatiua: cōcreta coessentialia: ad tria profecto reducibilia. Jgīt esse eius ꝓstitutū est de tribus correlatiuis z proprietatib⁹ naturalib⁹: mediantib⁹ tñ pullulatiōe: emanatiōe z originatiōe: coessentialiter in originis prioritate: scōm naturalē originationis ordinē ipsoꝝ. Propterea tiuū eius p se sua propria fundamētali absoluta potestate: emanat pullulādo fundamētaliter: z originādo in secūda z de tota bonitatis natura: tanq̄ fundabile in suo proprio fundamēto. Jn qua quidē includit naturā secundā z ei⁹ naturatiuitatē z aptitudinē: rōne cuius est principium quo ꝓductiuū bonificatiuū z naturatiuū: vt sit prope

ꝓclu: fran.

¶ Quattuor sūt a q̄ b⁹ si pōt abstrahi cōcept⁹ q̄ditatiu⁹ cōis .s. q̄ditates seu rōes formales trāscēdentes: z pfectiōes simplr: z simplr simplicia z dīa vltie icō. q. 9.

ꝓclu: sco.

¶ Vbi ordo ratiōis in ēcentialib⁹ desinit ibi icipit originis ordo: z vbi termiatur origis ordo: ibi incipit creaturaꝝ productōis ordo: i bonitate designata. q. 1.

ꝓclu: pbi.

¶ Vnitas addita vl sbstracta variat nūeri speciem. g: metb.

ꝓclu: tho.

¶ Jnclinatō naturalis est ad finē z actionē: iquātū ptinet ad pond⁹ centri z ordinē pfectionis rōnis bōitatis z boni cōcretiuc. 1. p. q. 5. ar: 5:

ꝓclu: sco.

¶ Productio ꝓtigētiū p sup ōt ꝓductionē necessarioꝝ: igīt si pōt ordo incohari ꝓductoꝝ extra: nisi p us terminato ordie ꝓductoꝝ intra in bonitate quoli: 1.

Pclu: bone.

¶ Passiões entis ꝑme sunt absolute q̄ditates sine respectiuis ordine naturali vt bonitas ⁊ passiones scõe sũt respective cũ relatis ordine origis. j: metb. c. 1).

Pclu: ray. ⁊. frã.

¶ Quecũq; sũt ꝓceptibilia iterius per se pfcitate scõi modi sũt cõceptibilia per se pfcitate tertij modi: vt bonitas ab intellectũ speculatiuo .2. metha. c. 11.

Pclu: frã. lobe.

¶ Prꝰ est a quo nõ conuertitur subsistẽ di: cõia in essentialiter ordinatis ordine nature: sed a quiditate ad essentiam: vt ab esse absoluto ad esse ordinatum: aut ab abstracto ad concretũ: vel ab ente ad deũ. ĝ. tẽ. q.).

Pclu: bone. ⁊ lo.

¶ Passiões ꝑme absolute non includũt ens vt boncitas: sed solum respective vt bonitas respectiua. .j: metha. c: 16.

Pclu: sco. ⁊ ray.

¶ Idem absolutum tas ꝑsonalis bonificatiua gñatiua ⁊ ꝓncipiatiua: pse ⁊ vtute sui pullulãs: ⁊ originãs in prio originis signo gra cuiꝰ ẽ a se emanãs ⁊ nõ ab alio cũ sit ꝓncipiũ ꝓductiuũ ⁊ nõ ꝓducibile: cui bonitas secũda in ꝓmo signo nature est rõ vt sit simplr: in secũdo vero ciusdẽ nature signo ẽ sibi rõ: vt optetur bonificãdo: ⁊ sic est ꝓncipiũ bonificãs. ꝓncipiãs: ⁊ ꝓducẽs de suo q̄d in eodẽ q̄d aliq̄d. ¶ Bile vo in eadẽ natura absoluta ⁊ secũda ipsius bonitatis pullulãdo emanet: ⁊ oriẽdo originatur: nõ tñ ꝑ se originari põt: qz bile sz ꝑscise ꝑ tiuũ simplicit: cui ptãs essendi ꝑ se absolute: ⁊ pullulãdi atribuitur agendi ⁊ ꝓducendi ordinate: ⁊ originãdo ꝑ tiz fundamẽtaliter candẽ includit essentiã secundaz naturã: ⁊ ipsiꝰ dispositionẽ seu naturabilitatẽ: a qua denoiatur formalit: vt sit ꝓprietas ꝑsonalis ꝓducibilis bonificabilis. ꝓncipiabilis. ac gñabilis: rõne naturalitatis dicitur naturabile: ꝑmo ordine naturali: ⁊ naturatũ. secũdo rõe naturificabilitatis: sicut essentiabile rõe essentiabilitatis in secũdo originis signo: eo quia ab alio est et vno: ⁊ sicut tiuũ cõstitutũ est de bonitate secũda: ⁊ de bonificatiuitate substãtialiter ꝑ se: sic bile constitutũ est ꝑ tiuũ: de eadẽ bonitate secũda: ⁊ de bonificabilitate substancialiter. ¶ Ire aũt methaphisice indifferenter est per tiuũ et bile: ratione ꝓdicationis vniuoce originando emanat: non tamen per se: ⁊ cõstituitur de tiuitate tiui: ⁊ de bilitate bilis substãtialiter interius: ⁊ est actus in se absolutꝰ amboꝝ originãs a tiuo tanq̄ a fundamẽto relatiõis ⁊ terminans in bili tanq̄ ad terminũ eiusdẽ: producit ergo relatio realis a fundamẽto tanq̄ a causa ꝓductiua ipsius: est ergo relatio binalis rõnis inter fundamentũ ⁊ terminũ a quo actuat. refert ergo natura ad suppositũ ⁊ idiuiduũ in eius relatiõe rõnis a ratione rei gra cuiꝰ

talis actꝰ est essentialis ꝛ absolutꝰ: ꝛ nõ de genere pro ductiõis: nec realis relationis: qꝛ p illo pori nõ intelli gitur suppositũ neqꝫ persona: sed solũ cõmune bonuz concretũ de tiuo bili ꝛ are. Sed si are pro supposito ꝛ persona in secũda sumat bõificatiõe de signatiue: eam dez includit essentiaz ꝛ secũdaz naturã in eadẽ bonei tate: cũ sit cõstitutus de eadez bonitate: et bonalitate productus fundamentaliꝫ: et boncatus: ꝛ tũc signifi/cat spiritus sancti personã. Sed si pro actu absoluto simpliciter et essentialiter in primo nature signo su/matur tantũ cõstat de aptitudine et dispositõne: seu tiuitate ꝛ bilitate ipsius: sine respectu reali: et sic est ta lis actus absolute essentialis: et de genere absolute qualitatis: ratione cuius productiui aptitudo: et actꝰ agentis productiuus ꝛ producibilis ꝛ producti: ex na tura rei simpliciter distinguũtur ꝛ formaliꝫ improprie: cũ sint in nature priozitate: ꝛ formalitatũ diuersitate. Si autem pro actu prime bonificationis sumatur: constans est de bonificatiuitate bonificantis actiue: et de bonificabilitate bonificati passiue: gratia cu/ius bonificatio est in bõificato actiue actio: et passiue passio: ratione cuius talis actus constituens agen/tem ꝛ bonificantem est de genere actionis relatiue et ꝓductionis: et de essentia bonificantis actiue ꝛ boni/ficati passiue: sicut primus cõmuniter de genere ab solute qualitatis. Si vero pro actu sumatur boncatio nis boneantis actiue et boncati passiue: cõstat de bõi tuitate boncantis ꝛ de bonalitate boncati tñ in secũ da bonificatione seu volificatione: gratia cuius est de genere actionis actiue ꝛ productionis: cum sit actus boncãtis ꝓducẽtis ꝛ actiue volificãtis: ꝛ boneati vo/lificati passiue ꝓducti: est ergo actio pullulãs ab agẽ te: cuiꝰ illatio est passio in paciẽte interiꝰ substãnaliꝫ. est ꝓncipiũ quo cõe multorum interius actuũ: quia respectu vniꝰ et alterius ẽ ea dem potẽtia memo/ria secunda: vt boni tas bonificatiua et bonificabilis. q. 1):

ꝯclu: ppẽ.

¶ Ostenaã tibi om/ne bonuz: hoc est sũ/muz bonum: in quo sunt omnia bona: et ꝓ qõ ꝛ a quo sũt om/nia bona: ꝛ sine quo nihil est bonuz: ꝛ in q̃ solum est perfecta delectatio q̃tatio et fruitio. exo. 22:

ꝯclu: tho.

¶ Omnis res est bo na per suam bonita/tem: ergo bonitas ẽ quiditas essentia et natura boni: et bo/nũ est ꝯcretũ et ꝓductio eius. j. p. q. 4.

ꝯclu: cano.

¶ Bonitas nature ꝓpzitate est quiditaſ ꝛ boneitas: secundo essentia vel nã: ny bo nũ actiue ꝛ passiue pullulatiõe ꝓpzieta/tũ eius. 4. metꝫ.

ꝯclu: sco.

¶ Essentia vt ẽssñia vl nã non ẽ absolute ꝓncipium agendi in

bõitate: nisi p modũ nate respectie: ꝛ opatõem intllctis. q. 1):

ꝛclu: lobe.

¶ Bonitas est cõstituta de tiuo. bili. et are in ẽe ordinato: ꝛ de q̃ditate eĩa ꝛ nã in ẽe absoluto.):me.

ꝛclu: sco.

¶ Incognitõe intũitia res in ꝓpa exĩtia ẽ p se motiua obiecti ue potẽtie: in cognitõe aũt abstractia ẽ pse motiua ad aliq̃d in q̃ res hẽt ẽe cognoscibile quodli. 1):

ꝛclu: bone.

¶ De vniuersalib⁹ ẽ tm scia et diffinitio: de singlarib⁹ vero ꝛ pticularib⁹ nec scia neq; diffinitio hẽri põt: igr nõ sũt de ꝛsideratõe intellctis: ʒ sensus solũ ꝛ imaginatõis. 7: metb. c: ʒ:

ꝛclu: lobe.

¶ Bõitas in se absolutũ hz esse: ꝛ ꝛcreta relata: ꝛ sibi coẽnia: ex q̃b⁹ est simplr q̃ditatie ꝛ diffinitie: sine q̃b⁹ esse non põt principiuz generale artis incompe.

ꝛclu: sco.

¶ Bonitas interior ergo actio actũ agit inagibili: igitur agẽtis actio actũ causat simplicit̃ et nõ passum: est ergo actio in acto: q̃ quidẽ actus est notio agẽtis actiue: ꝓpetas ꝛ realis relatio: ꝛ respect⁹ realis inferior ei⁹ et passiue patient⁹: exteri⁹ vero in bonitate infinitate designata a simili ẽ act⁹ substãtialis: sed in illa q̃ finitate designat simplr est act⁹ accidẽtalis. Eapropt̃ bonitas art⁹ gñalis methaphisicalis est realis necessaria. vniuoca ꝛ perfecta: per secũdã q̃ditat⁹ speciẽ: perfcitate ꝑmi modi: in prima artis figura: et ꝓstituta in esse absoluto de quiditate naturalitate essentia ꝛ natura: et in esse ordiato de trib⁹ coessentialib⁹ ꝛ naturalib⁹ correlatiuis. s. bõificatiuo bõificabili ꝛ bomficare: sicut boneitas de boneitiuo boneabili ꝛ boneare: vt ostẽdit itellectui ꝑma species quiditatis per quiditatiuã ipius diffinitionẽ: perfcitate primi modi: absq; modis interioribꝰ ꝛ exterioribꝰ: vt asserit. b. p. c. d. e. f. et p triangulũ viridez et rubedĩ: ex eo q; cũ ipis nõ est principiũ artis gñale: licet sit obm motiuũ potẽtie naturaliter ad obm formale: confuse intelligẽduz concretiue: et ad sciendum distincte abstractiue: per diffinitionẽ differentie ꝛ eius angulũ: vt subiectũ primũ naturali ordine arboris nature methaphisices: sit obm primũ scibile ꝛ scituz: a potẽtia intellectiua: vt scientiaz ipo mediante valeat agere de omnib⁹ rebus naturaliter interiꝰ quiditatiue bonis ꝛ veris: cũ sit principiũ artis ꝛ exẽplar cautandi: et speculuz repsentandi: et mediũ sciendi oĩa obiecta scibilia. Est ergo bonitas subiecti quiditas: ꝛ formalis obiecti formalitas: et singular⁹ obiecti ratio motiua: et infiniti obiecti dignitas absolute ꝛ attributũ respectiue boneati et finiti obiecti naturalis ratio quiditatiua cũ designatione scõm ordinez eius naturalẽ essentialez quidicũ ꝛ substantialẽ impreteribilez

in variabilē ⁊ incorruptibilē: et illoꝝ in qb⁹ scōz essen tiaz ⁊ numeꝝ. Ipsius vero qꝺ̄ est solū scōm quandam sue rōnis formali similitudinē: rōne cuius bōitas in finitate dicitur designata: et finitate determinata per angulū. b. inter se essentialiter ⁊ subiectiue distincte: sed per angulū. c. in entis bonitate ꝓuenientiā habēt gratia cuius obiectiue sunt idem: qꝛ in obo nō est nisi vnidemptitas essentialis quiditatiue. ideo hūt in ob⁹ iecto proportionē cōmunitaſ quidicā ⁊ participatio nē: nā sicut participationes speciei plures boies sunt vnus homo: et participatōe generis plures species sunt vnū gen⁹: sic participatione bonitatis entis plu res bōitates sunt vna bōitas quidica formalis realis cōmunis ⁊ vniuersalis substātialiter ⁊ quiditatiue: q̄ est principiū artis gīale: et mediū sciendi reale in pri ma intētione: vt sit scientia realis in reb⁹ realibus ex tra intellectū: qua mediāte bonitas finita participat bonitate infinita: eo quia bonitas creabilis ideabilis p diffinitionē medij coniūgit bonitatē ideantē: ⁊ bōi⁹ tatem ideatam obiectiue in ratione formali quidica: scōm ordinem naturalē methaphisicalem nature ar boris: quia sicut p cōtractionē methaphisicalē vnum est plura in angulo differētie: et plura sunt vnū in an gulo concordātie per methaphisicalē abstractionez: realiter in ꝑma intentōe: subiectiue ⁊ obiectiue.

¶ De abstractōe bonitatis entis ad bonitatem entis ⁊ cotractione bonitatis entis et generalis ar tis et conceptuū q̄dicoꝝ eius. Capitl'or. viij.

BOnitas siquidē infinita eter na. immēsa. necessaria. simplicit': et inde⁹ pendēs simpliciter: et deitas: abstractio nē in sua designatione infinita retinet: ⁊ entis ē natural' rea lis et substātialis or dic naturali ⁊ originis: ideo bonitas q̄ deus entia diligit ē mere natural' et q̄di ca sibi: ⁊ sic oīe ens bonitatē hāt natura lem qua bonū est na turali'. quoli:j8:

ꝓclu:lobc.

¶ Bōitas gīalis ar tis: vt sit gīale p̄ncipiū duplicē hz ꝓcernentiā interiorē ⁊ ex teriorē: igī cōcernit absolutū ⁊ ordinatū interi⁹: et omnes bo nitates singl'ares ex teri⁹. incō. c: de bo.

ꝓclu. bone.

¶ Subiectū scibile est diffinibile sic bo nitas artis: ⁊ ciuſ di ffinitio ē mediuz ad agēduz sciaz de oib⁹ bonis. j: metħ. c: j:

ꝓclu:clapeo.

¶ Bōitas gīalis ar tis est ens continēz in se oīs bonitates specialeſ in subiectz specialibus substen tatas. j: metħ. c: 4:

ꝓclu:lobc.

¶ Forme absolute sī ꝓstitute de trib⁹ vni demptis concepti bus in ratōe ꝓmuni

abstracte' correlatis in ꝑmo signo essendi sbiue ⁊ in.2. signo essendi ⁊ agẽdi ꝺ trib⁹ subsistentijs relatis .j:metha. c:4.

ꝓclu:tho.

¶Pri⁹ sp ẽ rõ posteriozi:vt sit ꝓtractiue et ꝓcretic: ⁊ remoto posteriozi remãet ꝑ⁹ ius ista q̃ditate p abstractõez.q.§:ar.j:

ꝓclu:fran.

¶Abstractio i ꝑma intẽtiõe ẽ realis: per quã ꝓcept⁹ poz bonitatẽ:vl alteri⁹ forlitatẽ:vl ipa vl vna formalitas abstrahit a posteriozi:vl ab eẽlitẽ i.2.intẽtõe abstractio ẽ ꝓcept⁹ mẽtalis ⁊ silitudo.j. abstractiõ.s.incon.q.7.

ꝓclu:tho.

¶Esse cõe ẽ aliq̃d ꝑter oẽs res existentes p abstractiõez realit ⁊ sit extãs p ẽctiõez ꝑ ozius ad posteri⁹ jnsu c:27.t.j.p.q.3.ar.§:

ꝓclu:sco.

¶Nõ ent̃ boni magni ⁊ veri ẽ ꝓcept⁹ in se indeterminat⁹: ⁊ determiat⁹ in ẽtib⁹ bõis magnis ꝛis designatijs vt bonitas entitat ẽtiat'r ꝓseruat: scõz ordinẽ naturalẽ ⁊ methaphisicalem eius interius quidice in ea repertũ:realiter a potentia cognitiua.abstractiua:distinctiua ⁊ discretiua. ¶Nam bonitas infinita inquantum existens ⁊ singularis: in ꝑma intentione naturaliter abstrahitur methaphisice ab obiecto ifinito subiectiue extra aiam:et logice in secũda intẽtiõne intra potẽtiaz obiuc:rõne cui⁹ ꝓhabita abstractiõe: est obm potẽtie materiale motiuũ:mouẽs ipaz ad intelligẽduz bonitatez subiecti ⁊ formalis obiecti. ¶Et bõitas existẽs singularis iquãtũ bonitas q̃dica ⁊ formalis abstrahit positiue ab obiecto potẽtie materiali motiuo: gratia cuius est formale obiectũ concretiue adequatũ: formali adequatione per actum reflexiuũ: et nõ per rectuz potentie appetitiue bonũ. ¶Et bonitas quidica formalis ⁊ generalis inquantũ bonitas absoluta abstrahit realiter positiue a formali vtiq: ⁊ ab esse principiuz generale:generalis artis vniuocũ ratione cuius est tantuz bonitas subiecti absoluta quiditas:perfectate terminj modi:in ꝑmo circulo ꝑime figure arboris nature de qua quidẽ nulla scientia haberi potest sub absolutionis ratione:⁊ ab oĩni respectu abstractionis. ¶Et sic est ordo naturalis abstractionis subiecti realiter ⁊ naturaliter in ꝑma intentione:scõm naturalem ordinem eius interiozem substãtialiter:licet obiectiue intentiõaliter per similitudinẽ sit in potẽtia: quia posterius sequit suũ ꝑius:sicut accidens naturaliter substantiam;tali quidem modo scientia realis habetur in prima intentione:extra potentiã in re de reali abstractiue:sicut est scientia intentionalis intra potentiam in secunda intẽtione de abstractione intẽtionali:est ergo abstractio realis positiua subiectiue in prima intẽtione;sicut abstractio intentionalis obiectiue in secũ

da intentione. ¶Concluditur ergo q̄ bonitas in secun
do circulo prime figure: perfeitate primi modi per
triangulum viridem: rubeum: ⁊ croceum est principi
um generale primitiuū. vniuersale. vniuocū. necessa
rium. verissimū ⁊ persenotū generalis artis: in capi/
te arboris nature: ad agenduz scientiam de rebus bo
nis per angulum. b. c: ipsam designando et contrahē
do ad omnia bona: vsq̄ ad eorum consistentiam fina
lē: in vltimata existentia. ¶Ideo ordo naturalis ab/
stractionis versetur in naturalis contractionis ordi
nem: scōm quidicam essentialem et formalem ratio/
nem interiorem ⁊ substantialem ipsius bonitatis sub
iecti. Nam sicut abstractio est ad sui esse attractio: sic
ordine conuerso contractio est de esse imperfecto ad
esse perfectum attractio: sed de absoluto ad ordinatū
designatio: ratione cuius bonitas absoluta subiecti
inquantum generalis bonitas obiecti formalis: de
absolutione ⁊ imperfectione contrahitur ad esse desi/
gnatum principium arboris nature generale. vniuer
sale persenotum: et vniuocum: habens completam:
et perfectam diffinitionem. ¶Et bonitas generalis
persenota et vniuoca: inquantum singularis et ex/
istens: de generalitate artis obiectalis ad modos cō
trahitur huius entis intrinsecos. desinendo esse prin
cipium artis: generale determinationez assumendo.
¶Et bonitas singularis et existens inquantum infi/
nita. immensa. independens simpliciter: et necessa/
ria simpliciter et eterna: de modis intrinsecis ad dei
tatem immensitatem et infinitatem designatur: vt
absolute infinite ⁊ eterne: sit deus: ens infinitum et
eternum: ratione cuius bonitas cum designatione in
finitatis est bonitas infinita cōmunicabilis interius
infinite et eterne: Exterius vero quidice tantū: scōm
magnitudo et veri
tas. j: sen. di. 2. q. j.

Pclu: lobe.

¶Bōitas abstracta
ab obo motiuo pstitu
ta ē de q̄ditate nā
litate ēntia nā ⁊ ēe
⁊ sic de magnitudie
et cet̄is formis: ⁊ sic
sūt res ⁊ ens absolu
te sbiue: ⁊ obz forma
le respectie ⁊ obiecti
ue: j: metb. c: 4:

Pclu: sco.

¶Intelligim⁹ vl̄e ab
stractie ⁊ q̄ditatie: ⁊
sentim⁹ et imagina
mur singlare pcretie
igf intellect⁹ pōt co
gnoscere obm sb rōe
q̄ditatiua absoluta
abstractie: ⁊ oēs for
malitates ei⁹: et n̄ sb
hic ⁊ nūc: sensus xo
⁊ imaginatio sb rōe
existēt̄ hic ⁊ nunc tē
poris. quoli: j:

Pclu: pbi.

¶Unum et multa
immediate diuidūt
ens per abstractio
nem et contractionē
. jo. metba.

Pclu: pbi.

¶Omnis scientia ē
de re: nō p̄scise exi
stens est: sed vt esse q̄
ditatiuum habet. 8.
metba.

ꝓclu:sco.

¶ Methaphisic⁹ fidelis ⁊ infidelis cū dē hñt cōceptū transcēdētez ⁊ quiditatiuū.quoli:18.

ꝓclu:pbi.

¶ Pbia pma cōsiderat ens inq̄ntū ens: et ꝑncipia absoluta ⁊ passiões ei⁹ reales ⁊ vniuersales. 4:m.

ꝓclu:lobe.

¶ Forme absolute sī rēces essendi q̄ditatiue:ꝓueniēta absoluta ⁊ forme respectiue sūt secūdarie et causc agendi:vt bonitas absoluta ⁊ ordinata .j:metha.c:4:

ꝓclu:boe.

¶ Dia sūt bona rōe bonitatis: sicut magna per magnitudinē.in li.de ebdo.

ꝓclu:tho.

¶ Dia sūt bōa inq̄ntu sūt p ēe ꝑpuz: sua ꝑpa bonitate. j.p.q.6.ar:4. ꝓ:bo.

¶ Inq̄libz scia dare vnū ꝑmū ꝑncipiuz: qđ est ſbm ꝑmū ꝑmescic gñale ꝓgnoscibile hñs ꝑmū abstractōis ⁊ ꝓtractōis modū.j:metb·c:8:

ꝓclu:sco.⁊ frā.

quādaz similitudinē exēplaris idee: gratia cuius cū designatiōe finitatis est bonitas producta de non esse ad esse finita et noua: includens in sua ratione formali vnitatez absolute: et trinitatem respectiue: vt asserit Augustinus vltimo de trinitate dicens: ea que arte diuina facta sunt vnitatem speciem ⁊ ordinem in se interius ostendunt. Est ergo bonitas infinitate designata deitas et deus et bonuz realiter infinitū essentialiter et numero. Igitur est ens reale infinitum imēsuz eternū ⁊ indepēdēs:⁊ nō ens intentionale: vt sensuales: in conceptu mētali simpliciter consistens putarunt: omnia agenda per entia rationis facilius euadendo omnia difficilia: nescientes prescindere intellectum ab imaginatiua:imo tales sophiste semper habent actuz intellectus mixtum cū actu imaginatiue ⁊ sensitiue: ratione cuius nō valent intelligere res reales:sed imaginari ⁊ sentire simul accidentia colozata et figurata: gratia cuius scientiaz realem nunq̄ habere valent extra potentiā:sed intentionalez dūtaxat intra ipsam. Concluditur ergo q̄ bonitas infinitate designata ⁊ diuinitate est eternaliter realis:ex eo quia bonitas obiecti exemplaris est realis: vt non sit ens rationis vt sophiste infideles nominales putant hec ꝓsequentia est bona: nam ex oppositum ꝓsequentis sequitur oppositum antecedentis:sed tale oppositum est impossibile:ergo est bonitas realis tam in obiecto infinito q̄ in obiecto ideali: bonū est ergo ⁊ vtile vti prima intētione ſbiectiue ⁊ obiectiue extra potentiam in rebus:vt quiditates eaꝝ realiter cognoscere valeamus:et scientiaz realem de ipsis realiter habeamus in prima intentione:et cū secūda de reali veritate argumentando disputare: et in fine cognita veritate quiescere per regulam.c. ⁊ angulum.g.

¶ De consideratione significatio nis bonitatis artis generalis applicationis ⁊ at tributionis ⁊ illatiõis sue diffinitiõis. Ca. xix.

Considerat ergo bõitas ar tis ꝑ vt est indifferẽs: ⁊ q ei⁹ indifferẽtia sit absoluta in essentia in ꝑmo circulo ꝓsci tate. iij. modi: ⁊ q sit ordiata in suis correlatiuis ⁊ ꝓcreta in. ij. circulo: ꝑ regulã. c. persceitate pri mi modi. Et aũt est absoluta est cõueniẽtia in se sine aliquo respectu in ꝑmo discursu: sed vt est ordiata ad suaz determinationẽ significationẽ ⁊ declarationem sui ipsius habz ad sustãtes terminos species. Cuius significatio realis ⁊ declaratio ẽ bõitas boni entitas q̃d entis formalitas: bõificatitas. bõificatiz. bõifica/bilitas. bonificabile: bonificãs: bonificatũ: bonifica re. bõificator. bõificatrix. bonificax. bõificatio. bonifi co. bonificor. Bõitas. boneitas. bõitiuitas. bõitiuuz bonalitas. boneabile. boncãs. boncatũ. boneare. bo/neator. boneatrix. boneatio. boncax. boneo. boneor. bitudo. aptitudo. dispositio. act⁹ essentialis. act⁹ ꝓso nalis. act⁹ cõmunis. act⁹ ꝑpus ꝑductiu⁹. act⁹ ꝑpus ⁊ cõis ꝑductiuus simul. act⁹ pur⁹ sine potẽtialitate. act⁹ intrior absolut⁹ ⁊ respectiu⁹ ⁊ act⁹ extrior. act⁹ na turalis ⁊ neccari⁹: et act⁹ liber ⁊ volũtari⁹. act⁹ sẽalis act⁹ accidẽtalis. ¶ Et sic bonũ est esse: ⁊ malũ est nõ esse: est illatio seu correlariũ pullulãs a diffinitiõe bõi tatis artis q̃ditatiue: ⁊ q bonũ ẽ esse naturale entis: est bõitas eẽntia: ⁊ radix vel naꝛa seu rõ: aut causa eẽndi realr positiua: ⁊ interi⁹ agẽdi ⁊ extri⁹: et ꝓueniẽtia na turaliꝫ finalis in fine ꝓfectiõis boni esse: ꝑ angulũ. g. ⁊ regulã. e. q esse rõne bõitatis interi⁹ naꝛaliter posi/tionẽ habz essendi absolute: ⁊ agẽdi interi⁹ naꝛaliter:

Scientia ẽ magis abstracta q̃ nã eo q nã ꝑpetates relatias ꝓtinet indiuales et modos intrinsecos. di. 18. q. p. ꝙ: tho.

¶ Una res nãlez hz ordinẽ ad alteraz: et vn⁹ ꝙcept⁹ q̃dic⁹ ad aliũ interi⁹ habr: et taꝛ ordo nãlis ẽ essen tialr in essentia ⁊ origi nis realr in relatis. quoli. j. ar. 2:

ꝙclu: fran.

¶ Ubi ñ solũ fuerũt certi: q de⁹ ẽ ens rea le bon⁹ ⁊ ver⁹: in. 2. intẽtõe obiectiue: ꝫ ꝺ ꝙceptu vniuoco co respõdẽte sbiue mẽti ⁊ voci: vt obm cõe re ale ⁊ vniuocũ. incõ. ⁊ i. phe. ꝙ: bone.

¶ Ens inq̃ntũ ens q̃ ditatie nõ ẽ ens i aia ymo ẽ ens reale ⁊ xa q̃ditas ꝑscindẽs ab oi esse in aia subictie ⁊ sic de bõitate reali ⁊ ceterꝫ passiõib⁹ ci⁹ j: metha. c: 10.

ꝙclu: lobe:

¶ Bonũ nãle ẽ ẽe q̃ditatiuũ rei: ⁊ bonũ morale ẽ viuere i pace: ⁊ q̃ete malũ aũ est in nõ ẽe tẽdere. incõ.

ꝙclu: ysido.

¶Perpetrare flagitiū mors est aie t angelo: desparare xpo ē descēdere i ifernū. ō subo. ꝓclu. ray.

¶Virtutes morales originant p opatōez extiorē subiecti rationalis bōitatis t voluntatis. in ar. di. ꝓlobe.

¶De bonitate p̄dicāt septē opa mic taz spūales q̄ corpales: cōgruū. benignū. et ceta: q̄b⁹ bōitas ē rō essēdi positia. incō. ꝓclu: sco.

¶Bōitas moralis ē act⁹ t ꝓuenietia oim nāliuz rōnū interiorum regulatus iudicio recte rōis. q: 18: ꝓclu: fran.

¶Ex actu interiori nāli t sbali exit act⁹ exterior i ente bono reali rōe cui⁹ act⁹ exterior hz bōitatē moralē distinctā a bonitate act⁹ interioris. .3: sen. di. j. q. 3. ꝓclu: sco.

¶Act⁹ amoris bon⁹ q̄etat volūtatē: t act⁹ desidery ñ: iō ē pfectior itēsiue. q̄l: 17. ꝓclu: sco.

¶Dilectio nālis: et et exterius libere t artificialiter: t sic bonū est esse: vt bonuz agat bonū naturaliter: sicut tiuū producere bile: t libere sicut tiuū producere amorem: t rem dilectam per actum elicitū spontaneum recta rōne directum: vt sit praxis potētia libera cōtingenter: ex quo in ipa pullulāt vtutes morales: tāq̄ fundamētū materiale: ad cardiales t theologales: vt sint bonū positiuū morale entis finiti spūalis: rōe cui⁹ bonuz aliud naturale interi⁹ p bonitatē naturalē formaliter quidditatiue t naturaliter: t aliud morale exterius positiuū et accidentale per bonitatē moralez formaliter. ¶Ea ꝓpter sunt de bonitatis gentura. necessitas. ꝓncipiū cōgruitas. sinceritas. nitiditas. licitum. dignitas. cōcabilitas. realitas. positiuitas. propetas. pertinētia. ꝓuenientia. positio. honestas. puritas. vtilitas. humilitas. virginitas. beneficiuz. trāquillitas. dilectio. pietas. charitas. debitum. beniuolentia. elimosina. oro. deprecatio. ieiuniū. ¶Cunquidez subsant subuenire miseris: iuuare debiles: procurare comoda: euitare dāpna: cōicare indigentibus necessaria: ordinē m agēdis et fiēdis ponere: bona appbare: mala extirpare: nudos vestire: ꝓsiliū dare: infirmos visitare: incarceratos t tribulatos consolari: corp⁹ xpi cōcomitare: mortuos sepelire: p defunctis exorare: in doctos docere: verbū dei p̄dicare: veritatē articuloz fidei ignorantib⁹ ostēdere: hereśim t errores fugare verbis veris et necessarijs t cōtra ipsos pugnare. ¶Et maluz est non esse: ex eo q̄ malum est peccatum: t mors rationalis create: et ens ꝓuatiuū: ꝓuans bonū morale: quod est vita rationalis creature. Ratione cuius demones t dampnati ꝓuati sunt a bono morali: per angulum cōtrarietatis: t tertiā speciez finis: cum dicat nil et ꝓuationē boni moralis: t quia pcm est nil non

dat penã: sed est causa ipsius: sine qua nõ: bonuz enz ponit z ornat subiectũ rationale p angulum. c. t. g. per scitate quarti modi. Bonũ ergo est esse positiuũ: non solũ naturale et quidicũ: qõ est cõmune rectis et obliquis a fine deuiatis: veruz etiaz bonũ morale qõ est similitudo eiꝰ: ꝓducẽs rõnales creaturas ad ꝑfectiõis finẽ z t̃minationis: p angulũ. g. in quo pricipiũ reruz oim tanq̃z in vltimo fine quiescit: vt in obo sine medio glia beatitudis z fruitionis habeaꝯ in potẽtijs rõnalibus: vt probat. b. per triangulũ viridẽ z rubeũ: sicut in cõmento supra artez z in metha. maiori diximus.

¶ De septẽ cõclusiõibus de bonitate formatis metha phisice ꝓsideratis. Ca. xx.

¶ Prima ꝓclusio bonitatis artis gñalis.

BOnitas esse absolutũ et quidicũ habet: preter z vltra sue formalitatis singularia quiditatic: eo qz posteriꝰ ordic naturali sine prioꝝ esse nõ valet: priꝰ vero inquantuz priꝰ absolute naturaliter: sine posteriori esse põt z intelligi: scõm naturalẽ ordinẽ interiorẽ ipsius metha phisice: persitate primi modi: p secũdã quiditatis speciẽ: et p primã materialitatis z formalitatis speciez: nã ꝓceptus quiditatiuꝰ naturaliter se abstrahit: a conceptu nõ quiditatiuo: qualis est modus intrinsecus vel extrinsecus. Igitur et cetera.

¶ Secũda ꝓclu. bonitatis ar. ge.

QUod bonitas tanta z talis qualis in se est: est in illis in quibus cũ modis interioꝝ est: ex eo qz omne tale inquantuz tale vbicunq̃z est semper est tale imediate simpliciter numero z essentia: vel p similitudinez per regulas. c. e. g. z triangulũ viridẽ z rubeũ.

¶ Tertia ꝓclu. bonitatis ar. ge.

dilectio meritoria distinguũt ex nã rei z formalr: igf actꝰ moralꝫ z actꝰ meritorius distinguũt in specie amoris: nõ virtutes morales z theologales differũt spẽ z actꝰ ip sax: actꝰ ei virtutis moralꝫ ẽ actꝰ virtutis nãlis cũ formali ẽe actꝰ eliciti a volũtate. q. 17:

ꝓclu: pbi.

Bonũ p bõitatẽ simplr ẽ: cui iest realẽen di pmanẽtia i bõitate. 2. de. celo.

ꝓclu: frã.

¶ Dis ꝓceptꝰ realꝫ q ditatic cõicabilꝫ ẽ realit positiuꝰ z vniuocꝰ vt bõitas ipb. q. 2

ꝓclu: tho.

¶ Bonitas nõ ꝓtrahit entitatẽ: nec bonũ ens: cũ sint cõlia sz ꝓtrahũt entitatẽ z ens a dca: q sb eis virtualit ptinentia qbꝰ nãliter astrahũt. j. p q. 5. ar. 3:

ꝓclu: sco.

¶ Abstractio vnius cõceptus quidici interioris ab alio fit cũ reduplicatiõe: z entis ab hoc ente: z bonitatis abhac bonitate i rebꝰ subiectis

realiť: ꝛ in pō obiue intētiōaliť. q̄li. 14:
ꝓclu: tho.

¶ Ea q̄ addūt aliq̄d supēns ꝛ ciꝰ rōez formales q̄ditatiaz ꝯbūt ipz ad passiōes ꝛ modos realiť cū sit entia realia. j. p. q. j. ar. 3:
ꝓ: pbi.

¶ Abstrahētiū nō ē mēdatiū. 2: pbi.
ꝓclu: fran.

¶ Cōceptꝰ bōitatiz ꝓ or nāliter a posteriori sbiue abstrahiť in pma intētiōe formaliť q̄ditatis: ꝛ in. 2. accidētaliť obiue in phe.
ꝓ: anscl. ꝛ bila.

¶ Tolle vez hoc: tolle verū illud: ꝛ remanebit vez gñale cum sua vitate. in li. mo. ꝛ. 3: de tri.
ꝓclu: tho.

¶ Unūqōq̄z ē bonū inq̄ntū ē ens pfectū simpliť p suā formaz sic est dēsignatū i suo modo. j. p. q. j. ar. j:
ꝓclu: lobe.

¶ Bonitas in pmo ordie ēndi ē tm̄ absoluta q̄ditas: in. 2: vero essendi ordie ē diffinibil formalitas in. 3: ūt est designata rō essendi: in illis in

Quod bonitas est realis generalis vniuersalis vniuoca ꝛ persenota inpma intētione in obo formali subiectie ꝛ obiectiue: ꝛ intētionalis et mētalis i potēcia intellctia obiectie: ꝛ in hoc vocalis ꝛ in libro scripta in scda intētione: ex eo qz cōditiones pme intētiōis sunt q̄d nois realiť ꝛ gñaliter: ꝛ nō q̄d rei in primo discursu prime figure: in bonitate exēplari ꝛ ideali obiecti primarij potentie finite: ꝛ secūdarij infinite sapientie: est ergo bonitas realis extra aiaz in obo reali ꝛ intencionalis in aīa subiectiue ꝛ obiectiue.

¶ Quarta cōclu. bonitatis ar. ge.

Quod quiditas bonitatis est abstrahens ordine naturali abstractiua abstrahibilis: et abstracta semp methaphisice ab oī ꝓceptu posteriori: et sic de nalitate: essentia: natura: ꝛ esse: ex eo qz quiditas primis positionis essendi bonitatis est terminus: et vltimus irresolubilis: et sic de alijs conceptibus essentialiter ordinatis: nam prior conceptus scōm ordinez methaphisicalem naturaliter se abstrahit a conceptu posteriori per angulum. b. d. e.

¶ Quinta conclusio bonitatis. ar. ge.

Quod bonitas designatiue est infinita vel finita: licet in se absolute nec hoc nec illud: ex eo quia omnis bonitas distribuendo personaliter pro suis designatis est infinita vel finita: ergo bonitas artis abstractis prescindit: vt nō sit vna neq̄z plures: neq̄z omnis: neq̄z nulla: neq̄z quedam: ꝛ cum omnis ꝛ nullus supponāt pro duobus: aut tribus ꝛ non pro vno tantum. ergo ꝛ cetera sicut vult. b. per. c. d. e.

¶ Sexta cōclusio bonitatis. ar. ge.

Quod bōitas est indifferēs ad vtrāq̄z designationē: et ꝓtracta ꝛ determinata: ex eo qz bonitas artis gñalis in obo est principiū gñale. vniuersale. vniuocū:

et persenotū: in obo vero infinito est designata simpli citer: in obo vero finito nō qz vniuersalis est in genere z specie in predicando versando z causando: est ergo in se non contracta et in alijs designata z determinata per regulas.c.d.e.et triangulū viridem.

¶ Septima conclusio bonitatis ar.ge:

QVod inter cōceptus bōitatis q̄dicos et non q̄dicos est abstractio: cōtractio. ꝓcretio: et distinctio per triangulū viridē: eo qz prior cōceptus natūaliter a posteriori p se abstrahit: sicut p se ad cundē ꝓtrahitur: cū reduplicatiōe formali inquantū: sicut esse inquātū essentia: et quiditas inquantū naturalitas: sicut asserit.b.per.c.d.e.f. vt largius in comento super artem ge.et in methaphisica maiori experti sumus.

¶ De magnitudine et eius diffinitione artis methaphisicalis naturalis ordinis arboris nature. ¶apitulo.xxj.

MAgnitudo est ens: ratione cuius bōitas z cetera p̄cipia sunt magna: ambiēs oēs extremitates ēndi q̄ditatie ex eo qz ē magni altitudo seu mītitudo vl gēitudo z rei plēitudo. ¶Cuiꝰ diffinitio ē q̄ditatiua demōstratio: nā diffinitiōes rex sūt earū demōstratōes p pbm. rōne cuiꝰ magnitudo cū sua diffinitiōe est artis ge. p̄cipiū: z sciēdi mediū: et requirit tātaz declarationē habere sic bōitatis diffinitio. ¶Sed prolixitatē euitādo dico qꝰ ciꝰ diffinitio multitudinē sonat respectuoꝝ et suffitientiā z copiositatē essendi z agendi: in alioꝝ correlatiuis principioꝝ artis: perfectatate secūdi modi: appropriate per secūdā q̄ditatis speciē z tertiā: in ārto discursu ꝓme fi. qm̄ ꝓcretionē sine respectiuis sonare nō valz: nec passio ꝓmaria entis appropata quibus est quiditatiue et modaliter. in con.c: de bo.

ꝓclu: bone.

¶Cōceptꝰ q̄ditatis abstrahit nāliter a cōceptu essentie: z ꝓceptꝰ essentie a ꝓceptu nate: z ꝓceptus nate a ꝓceptu respectioꝝ z ipē a ꝓceptu relatiuoꝝ. J. metb.c.7:

ꝓclu: tbo.

¶Id qōest ꝑus semp est rō posteriori cōtractie: z remoto posteriori remanet ꝑus abstractiue: nō autē ecōuerso. q̄li.8.ar.j:

ꝓclu: fran.

¶Magnitudo transcēdēs ē q̄ditaſ: ñ molis ſz entis: eo qz cōuenit oñi enti: ambit oēs q̄ditates inphe.

ꝓclu. sco.

¶Magnitudo vna ē i tribꝰ correlatis et diuis psonis: sic eadē ēssia z nā. q. 18.

ꝓclu. augu.

¶Id ē esse insunt enti z magnū ēe formaliter p magnitudinē J: de tri.c.2:

ꝓclu: sco. z frā.

¶Magnitudo essentie ē ipa ēssia: magnitudo ipi essentie ē

eiꝰ infinitas in.j:sen. ꝓ:bone.ꝛ sco.

¶ Predicatio vniꝰ formalitatis ad aliã nõ est vera in abstracto: igit magnitudo nõ est bõitas formaliꝛ iz magnũ sit bonũ in concreto essentialiter. 2:metha.

ꝓclu:lobe.

¶ Vnicũ ꝛ idẽpticũ cõuenit̃ in q̃ditate concreta magnitudinis et aliaꝝ formaꝝ: eo quia sũt forme absolute quidice: licet magnitudo et bonitas in nullo ꝓdicto abstractiue cõueniant .j:metha.

ꝓclu:bone.

¶ Omnes magnitudines quiditatũ ab ente cõtente sb magnitudine cõis entis sũt p se demonstrabiles ó illis in q̃bꝰ sũt .3:metb.c:16:

ꝓclu:fran.

¶ Non solum in abstractis est predicatio vere quiditatiua sed etiam idemptica essentialis:vt magnitudo:magnitudo in ente: et in deo magnitudo infinita ẽ bo esse põt. Sonat ergo ꝓcretionẽ p secũdaz.c.ꝛ tertiã: ꝛ secũdaz.d.in secũdo circulo pscitate secũdi ꝛ q̃rti modi p regulã.g. ¶ Ea propt̃ magnitudo rei est magneitas:ꝛ subiecti methaphisices absoluta quiditas:in ꝑmo discursu q̃ditatiue mere ꝛ simpliciter pscitate.inj. modi p.d.et i secũdo vo discursu est tantũ q̃ditas pscitate ꝑmi gradus ꝑmi modi: p primã.d.e.f. gr̃a cuiꝰ est q̃d rei absolute: ꝛ determinatio eiꝰ ad esse ꝓcretuz in secũdo circulo:de q̃ ꝓdicatiões sũt̃ mere q̃ditatiue:vt magnitudo: vel magnitudo in quãtum magneitas. ¶ Secũdo vo est formalitas respectiua obiecti formalis ꝛ q̃d nois in ꝑma intẽtione:ꝛ principiũ gñale:vniuersale:reale:vniuocũ:perfenotũ:et passio subiecti ap propata:et exẽplar designatũ causabile: ꝛ speculũ intelligibile: et mediuz sciendi:et intelligẽdi omnia obiecta magna quiditatiue:propterea intra quodquidẽ exẽplar: intellectus diuin9 obiecta magna creabilia ꝛ causabilia: creata ꝛ causata intelligit; et scit:et ipso mediante intellectus finitus de omnibus magnis obiectis scientiam agit. ¶ A qua q̃dez emanant abũdantia.sufficientia.copiositas.fecunditas. felicitas. multitudo.habitudo.aptitudo.complemẽtum. amplitudo.longitudo.latitudo.transcendentia.eminentia.comprehendentia. continentia. ambientia. concretio.et infinitas. ¶ Que quidez cum designatione modozum interiozum est formalitas obiecti motui potentie ad agendum scientiam de entibus magnis naturaliter ꝛ quiditatiue: ratione cuius ambit omnes extremitates essendi quidice magnas ordine naturali:vt mediãte magnitudine intellectus ꝓgnoscat dei magnitudinẽ et omniũ creaturaruz: nam vniuoce in ipis vniuocatis vt vniuocãs ad se vniuocata reperit igitur per angulũ.c.de ipis colligẽdo ipa plu

ra in vnū vniuoce ꝓdicatur. ¶ Cū designatione vero infinitatis: imensitatis ⁊ indepēdentie ē infinita dei/tas abstractiue ⁊ eius dignitas: ex nata rei a priori se distincta: ⁊ rō q̄dica requisitioni nature diuine ad magnū pullulandū: et ad producendū magnū productū. ¶ Cōcretiue aūt est deꝰ infinitus immēsus et indepen dens essentialiter ⁊ numero eminentiꝰ ⁊ attributū fi/lio personale: gr̄a cuiꝰ est rō ens infinito vt causet de causabili immediate causatum per actum q̄ppe creatiuū: ad similitudinē exēplaris ⁊ idealis magnitudis cōicabilis: de nō esse initiatū ad esse initiatū: rōe cuiꝰ est creata imediate causata ⁊ creata: a causa causāte: infinita ⁊ et̄na simplr̄. ¶ Que quidez ꝑ cōtractōz cō trahit̄ phisicalē naturaliter et mouetur motu naturali ⁊ instātaneo per. b. c. e. vt forma scōz q̄d phisica: ad bonitatē materiā scōm quid phisicam: de quibus qō est phisice quiditatiue cōponitur: et sic de compositione descēdit in cōpositionē naturaliter: per nature arborez vsq; ad speciē humane magnitudinē cūpositā de genere in speciē et de specie in indiuidua: vt cōcludit. b. ꝑ. c. d. e. ¶ Hāc siquidē veritatē ꝓfirmat docto. i. ⁊. ij. prouer. ca. de mag. inquiens magnitudo est id ratiōe cuius bonitas ⁊ cetera principia sunt magna metha phisice ambiens omnes existentes magnitudines in sua ratione formali: gratia cuius est ratio magno vt magnum producat: sed quia magnū sine magnificare producere non potest habet tria correlatiua in ꝓductione sua: ratione cuius ex ipsa paruū producere non potest ideo dei magnitudo nō posset esse infinita si potestas dei aliquid ex ipsa non posset producere: magnitudo enim ratione infinitatis et magnum conuertuntur: et quia deus est magnitudo: omne ens naturaliter appetit esse magnum: in creaturis enim nitas infinita rōe infinitatis incō. q.).

ꝓclu: bone.

¶ Magnitudo alia comunis: alia infinita: alia finita: finita in se nec per se ē hoc vel illud: sed p differētias specificas fit magnitudo spiritualis finita ⁊ magnitudo molis finita. 6: metha. c: 8:

ꝓ: ppbe.

¶ Magnus dominꝰ ⁊ laudabilis nimis: ⁊ magnitudinis eiꝰ non est finis et magna ꝟtus eius. in p̄o:

ꝓclu: lobe et bone.

¶ Duratio subiecti nō est ab eterno nec non ab eterno: quia absolutum naturaliter est a suo concreto abstractum: ratione cuius non est passio subiectis in. j: actu essendi. j: metha.

ꝓ: bone. ⁊ sco.

¶ Magnitudo non est separabilis a subiecto vniuersali: sz a particulari tantū iultimata existētia q: sic q̄litas simbola

trãsit de corrupto ad genitũ: sic quãtitas quando ex viuo fit mortuum manẽt eadẽ accidentia in magnitudie. 8. me. c. 3:

2:bo. ⁊ sco. ⁊ frã.

¶ Infinitas et finitas in sunt quãtitati seu magnitudini: qz sola magnitudo ẽ infinita vel finita essentialiter: et omnia alia sunt infinita vl finita denomiatiue: 9:metha. c. j:

2clu:fran.

¶ Transcẽdentia vt sunt entitas bõitas magnitudo duratio ☧itas: ⁊ carũ concreta sũt immortalia et impreteribilia i omnib⁹ in quibus quiditatiue reperiunt. incon. q. J.

2clu:ray.

¶ Bõitas ita durat pdurationez in obiecto formali: sic duratio substãtialiter est bona per bonitatem: ideo si potestas nõ posset de ratione: non posset durare per seipsam in nouem subiectis. 2:p uerbio.

magnitudo maior est per suũ actũ: cz̃ pactũ alienum ⁊ quia de⁹ est magnitudo infinita sibi melius ꝓuenit magna opera facere cz̃ parua. ¶ Magnitudo quidem substantialis est naturalis vt accidens nõ sit sine substantia: rõe cui⁹ ei⁹ silitudo est magnitudo accidẽtal⁹ et nalis existẽs in ꝑpo sbo. ¶ Dis ei magnitudo moralis ẽ accidẽtalis. ¶ Est ergo magnitudo essentia magni ⁊ in cõcreto generale ꝓncipiũ vt supra ipsam nõ sit aliq̃d vt sustentat. b. p triangulũ rubeũ ⁊ viridem et regulas. b. i. k. sicut extensius in ꝓmento supra artem ⁊ in methaphisica maiori diximus.

¶ De duratione ac eius difinitione artꝭ methaphisicaꝝ gñalis: naturaꝝ ordis naturе arboris ac sonãtia origie ⁊ atributõc. La. xxij.

Duratio ẽ permanentia essendi seu ꝑpetas p quã ⁊ rõne cui⁹ durãt bõitas magnitudo: ⁊ cetera ꝓncipia gñalis artis: ⁊ oia q̃ sub eis quiditatiue cõtinent ergo rõe durationis: aut causa: vel propetate: seu naka durabiles sũt q̃ditates obiecti: ⁊ formalitates oim rerũ realiuz: gr̃a cui⁹ est passio sbi sibi annexa in prima intẽtõc. ¶ Sonãtia igr̃ cui⁹ est ꝓmanẽtia essendi semper: impreteribiliter et incorruptibiliter: propterea de eius genera sunt firmitas. statio. impreteribilitas. incorruptibilitas. inuariabilitas. immortalitas. indiuisibilitas. inseparabilitas. permanentia. constantia consistentia. eternitas. et euiternitas: in quidico rei esse: cum modis eternis ⁊ euiternis: scom eius differentiam: per triangulũ viridem: ⁊ qz est passio sbi methaphisices: ei⁹ diffinitio demõstrat potentie: ⁊ oñdit immortalitatẽ ⁊ incorruptibilitatẽ ipsius quodq̃dest et cuiuslibet quodquidest: p triangulũ rubeũ: ⁊ viridẽ

ſicut probat.b.perſeitate primi modi:ſecūdi et tertij. p regulas.b.i.k.t.e.f.g. ¶ Que q̄dez nature ꝓnita te (ſcōm ordinē methaphiſicalē) pr⁹ eſt ſubiecti ab ſolute q̄ditas: in primo diſcurſu.ij.modi perſeitate: per primā ſpeciez.e.t.d.et quid rei abſolute: ſine reſ/ pectu t ordine ad poſteriora: ratione cui⁹ eſt predica tio mere t ſimpliciter quiditatiua ſolitatiue abſq; for mali reduplicatione. In ſecūdo enīz diſcurſu prime figure perſeitate primi modi cum reduplicatione for mali ſine copula ſumit in abſtracto quiditatiuā predi cationē ſimpliciter.vt duratio inquantū duratio ab/ ſtractiue eſt dureitas: t deſignatio durationis: et det minatio eius ad concretionē.ij.circuli: per regulaz q̄ ditatis t proprietatis. ¶ Secūdo aūt eſt paſſio anne/ xa t appropriata ſubiecti: in quarto diſcurſu: per ſecū daz ſpeciē.g. perſeitate.ij.t.iiij.modi: conuertibilis cū ipſo ꝓcretiue: t nō abſtractiue: vt ens eſt durabile: t durabile eſt ens. Et formalitas obiecti formalis cō cretiue ſcibilis: exemplar: idea: t forma. Rōne cuius eſt mediū ſciendi: et principiū generale artis: vniuer ſale: reale vniuocū: t perſenotū potentie intellectiue: t creatura creabilis: producibilis: cauſabilis. et per ſi/ militudinez cōmunicabilis: in obiecto intellectus di uini ſecūdario: gratia cui⁹ dicūt methaphiſici: q̄ de⁹ eſt homo ab eterno: ſicut pbs ait deus eſt animal ſem piternū: in li.de ani. vt eſt ſentētia Raymūdi in ꝓmo ſen. dicētis q̄ effectus diuini intellect⁹ nō eſt nou⁹ in quātuz idea: cū ſit in codē nūcro cū ipa: nec diſtinguit ab ea: niſi ex natura rei proprie: ſed eſt effectus nouus quo ad ſe ipſuz: inquātuz eſt de nouo creat⁹. Igit mū dus t partes ei⁹ ab et⁹no ſūt per ideā in intellectu di uino: q̄ per ideā totus mundus repſentat intellectui in principio ſeu obo exēplari t ideali ſecūdario. Idco

ꝓclu.bo.et lote.

¶ Omia entia q̄ditati uc ſūt rōe durationis icorruptibilia: ſic q̄ impoſſibile ē qui enſ ſp exiſtat: vſq; ad na ture ſupopſitū hūa: ne iclusiue. 2⁹ metr⁹.

ꝓclu:ſco.

¶ Illa p̄dicatio nō ē vera: i q̄ per abſtrac tiōez p̄dicatū abſtra hit⁹ a ſbo: vl ſbm a p̄- dicato: nō duratio di cit⁹ de hac duratiōe: ſic bōitas de hac bo nitate. quoli⁹ 4⁹

ꝓclu:ray.

¶ Si duratio nō ēet p̄ncipiū ſbale: nulla ſba duraret pſeiāz: iō ſine actu duratio nis bonitas t cetera p̄ncipia durare non pſūt in obo formali: nec in aliq̄ alio ōter- minato. 2⁹ puer.

ꝓclu:fran.

¶ Creatura ſpecifi- ca habet aliquā vni- tatez durabilē i duo bus quoz vnū pōt a nihilari: alto rema nente incozruptibi- li t in mortali p ſba lem durationē: quia quiditas nō ꝓducit de nichilo: ideo non cozrūpitur neq; a ni

chiiaf.incon.q.j.

ꝓclu:lobc.

¶Si duratio nõ ẽet ꝓncipiũ sõstanciale quidicum nulla substãtia p seipsaz durare:igr sine actu dũrationis ꝛ sonantia ꝓncipia artis durare nõ possũt.incon.

ꝓclu.bone.

¶Quiditates entiũ sunt simpliciter incorruptibiles perdurationẽ:ꝛ oino imortales in re inqua sũt quiditatie perfectiones.g:metha.c:2:

ꝓclu:pbi.

¶Perpetuo et corruptibili nichil est cõe.nisi scõm nomẽ .io:metha.

ꝓclu:tho.

¶Effectꝰ dei sũt ppetui: ꝛ corpa mixta sũt corruptibilia.g.ꝛ cetera.quo:2:ar.j:

ꝓclu:sco.

¶Creatura ẽ p se pmanẽs semp: nã nulla creatura respectu dei ẽ fcta in ẽe:ꝫ optime fit in esse: g esse create ẽ ꝓtinue pduratiõez i fieri ꝛ respectu sui ifacto ẽe iduratõe cuiꝰna:rõe cuiꝰ nõ põt ꝓteriri nec diuina voluntas voluit id qõ per ideam ab eterno habuit de nouo creatuz esse:ratione cuius quo ad esse nouum mũdus est creatus quiditatiue in durationeeui terna:qua mensuratur sine fine:scõm rationẽ formalem ꝛ quidicam tantũ. ¶Tertio enim duratio substãtialis et quidica est formalitas: seu ratio motiua obiecti intellectus artiste materialis: ad intelligendũ quiditates subiecti absolutas:in primo circulo perfecte.iij.modi:et ad sciendũ obiectũ scibile est principiũ et ad cõcludendum est mediuz conclusionũ: eo qꝛ singularis ꝛ existens:est causa motionis potẽtie naturalis:qꝛ per pbm omnis motꝰ actus ꝛ operatio sunt circa singularia naturaliter. ergo duratio singularis et existẽs ꝓ illo ꝓior:quo mouet potẽtiaz recolitiuaz ad recolẽdũ omnia obiecta recolibilia nõ est infinita licet sit eterna:naz eternitas creaturis comunicat ex parte finis euitatis: rõne cuiꝰ de ipis põdicatur rõne imꝑteribilitatiꝫ ꝛ incorruptibilitatis ac imortalitatis q̃ditatis ꝛ vniuersalitatis. ¶Quarto aũt est ordine naturali subiecti ꝛ obi designata q̃ditas essentialiꝫ et numero infinitate incomunicabilitate exteriori et ceteris modis designatiuis eius nõ vniuersalitatis: rõne cuius est ratio ꝛ dignitas beatifica infiniti obiecti:et eternitas pfecta tria habẽs coessentialia relatiua fundabilia in ipa eternitate absoluta per secũdam quiditatiꝫ speciẽ pfeitate ꝓmi modi ꝛ secũdi. ¶Quanto quidẽ ꝓ modo intrinseco sumitur ꝛ eterna mẽsura gr̃a cuius p Bocciũ.v. de con.eternitas est interminabilis vita tota simul pfecta possessio dicens carentiaz termini a quo ꝛ quẽ. nã mẽsura eterna: est interminabilis ab vtroq; termino gr̃a cuius dicit immensitas. ¶Sexto vero ꝓ creatura causata actualiter de nõ esse ad esse nouũ sumitur:ad rationis idealis ꝛ exem

plaris similitudinez de nihilo producta: et essentialiter realiter ⁊ numero distincta: ⁊ omnibus distinctionibus a bonitate creata: et ceteris creaturis immediate causatis: et cū ipsis mouetur mediante motu naturali physice instantaneo: imp̄teribiliter et euiterna/liter ad cōponendū quod est finitum ⁊ nouū: vt possit per nature arborē de compositione incompositionez vsq; ad hominez inclusiue: per rectam lineam euiternaliter descendere scōm ordinem methaphisicalem: cui est ratio quiditatiua: vt sit permanens in vita naturaliter interior et substantiali euiterna: in rebus quiditatiuis primo pro quiditate ⁊ ratione quiditatiua sumitur: secūdo autem pro mensura euiterna terminabilis in termino a quo: ⁊ interminabili in termino ad quē: qua mensurant creature imediate create: ⁊ dei facture mediate facte: et oēs dei effect⁹ q̄ditatiue: quo ad intrinsecum esse: et extrinsecum instantanei naturalis vel euiternalis voluntarij motus simpliciter: per regulas. b. i. ⁊. k. et trianguluz. c. f. g. ¶ Septimo quippe pro mensura sumitur terminabili in termino a quo: et in termino ad quem simpliciter: eo quia est mensura successiua temporalis et preteribilis simpliciter: et ea que tali mensurantur mensura: vt motus celorum mobilium exteriores successiui ordinati: naturaliter ad generationez istorum particularium generabilium simpliciter ⁊ corruptibilium: et motus et operationes elementorum vegetatiue sensitiue ymaginatiue et individuorum nature humane. ¶ Quequidem duplici mensurantur duratatione. scilicet euiterna terminabiliter a parte principij: et interminabiliter a parte finis: et successiua quo ad operari exterius terminabiliter ex parte principij et finis quia summa veritas ait: celum et terra transibunt.

corrūpi: ⁊ḡ est a causa dāte semp sibi esse et nūq; simpliciter in facto esse. q̄li. 1):

ꝓclu: augu.

¶ Si de⁹ se abstraheret ab actu creandi: ⁊ ꝓseruādi: oēs creature diffinerēt esse super gene. ad li.

ꝓclu: fran.

¶ Quidq̄d est eiusdē rōis formal' cū ōo ⁊ cū creatura rōe durationis nō pōt anihilari: ḡ de⁹ imortalis ⁊ creatura incorrupti bilis: ⁊ posset in ea anihilari totū id qō ñ ē eiusdē rōis cū deo. incō. q. 1). ꝓ: bone.

¶ Ens est rōe durationis incorruptibile ⁊ immortale et nō est nihil: imo est ens reale: ⁊ vle subiectiue in ꝑma intentione: in quibuscūq; reperit. 1: methᵇ. c: 10.

ꝓclu. sco.

¶ De⁹ formal' simt creat ⁊ ꝓseruat creaturas rōe durationis sp q: cadē ē volūtas ⁊ etnitas creāt⁹ ⁊ cōseruāt⁹. quoli. 1):

ꝓclu: bone

¶ Corpa mixta sunt gñabilia simpliciter

ꝛ corruptibilia: in q̃ bꝰ quiditas entis ꝓ ſbo ponit incorupti biliter exiſtẽs: ſ̃ incoꝛ ruptibilitas eſt ſepa tionis quiditatis en tis impoſſiblitas ab exiſtentia perdura= tionem. 2ꝰ metha.

ꝓclu: tho.

¶ Homo enī nil eſt aliud q̃ quodq̃deſt hois ſubſtantialr et q̃ditatie q̃li: 2: ar. 4:

ꝓclu: phi.

¶ Unūq̃q; indiuiduū idē ē: ꝛ q̃q̃deſt eiꝰ: in his q̃ ſūt ꝓ ſe ſbalit. 7ꝰ metha.

ꝓclu: ſco.

¶ Idee ſūt cões cuilibet pſone rōe dura tōis eēne: lz a ꝓpit x̄bo rōe gñatiōis: rō ne cuiꝰ x̄buꝫ ꝓtinet in memoria paterna bitualit. quoli. 1ȷ.

ꝓclu: lobe.

¶ Duratio eterna ē in eſſentia q̃ditas et dignitas in patre ve ro atributū pſonale in ſubſiſtentijs vero mēſura i timinabilis et modus intrinſeꝰ entiȷ ifiniti. incon.

ꝓclu: fran.

¶ Deus poteſt eſſen tiã facere nō exiſtere

¶ Cetera vero mobilia ꝛ gñabilia ſub globo lune termi nabiliter tam ex parte principij: q̃ ex parte finis ſim plicit mēſurant duratiōe preteribili ratiōe cuiꝰ clau dentur fine: et ex inde de ipſis non fiet mētio: neq; re ſuſcitabūt neq; venient ad finale iudiciū: qꝛ ſimplicit ſunt mortua: tã quo ad eſſe: q̃ quo ad operari: naz de ipſis fit regreſſus vſq; ad artificiū nature ſimpliciter quo ad eſſe q̃dicū eoꝝ ſed quo ad eſſe mixtū ſimplicit redeūt in nibilū: vt patet de ligno cōbuſto. Non autē eſt ſic de hoie propt reſurrectionē in quo duratio ſubſ ſtātialis cuꝫ ſpiritualitate q̃ditatiue eſt memoria libe ra humana: et arca ſpeciꝝ cōſeruatiua: rōne cuius eſt principiū actinctiuū in recolēdo preꝫita ꝛ perma= nendo humana indiuidua vt inferius dicetur. ¶ Ea ꝓpter eſt ſententia Raymūdi. ij. prouer. ca. v. confir mās poſitionē noſtrā inquiēs q; duratio eſt id per qō bonitas magnitudo poteſtas ꝛ cetere ratiōes durant ideo bonitas ita durat perdurationē: ſicut duratio eſt bona ꝓ bonitatē per primã. c. ꝛ. g. plus duraret per alia principia q̃ per ſeipſaz perfcitate. mj. modi qō eſt im poſſibile in. b. per. c. d. c. Igitur ſine actu et ſonantia durationis bonitas ꝛ cetera principia durare non va lent perfcitate. ij. modi vt aſſerit. b. p. c. e. g. Igitur ſi poteſtas nō poſſet de duratione per ſonātiaz eius con cretā in quarto diſcurſu prime figure nō poſſet per ſe ipſaz in primo diſcurſu durare perfcitate. mj. modi et primi gradus primi: ideo bonitas ꝛ cetera principia a duratiōe ſimilitudinē ita accipiūt ꝛ ſonantiā in. mj. ꝛ. mij. diſcurſu perfecūdaz ſpeciez. g. perfcitate. ij. mo di: ſicut duratio ab ipſis per predicationē denomina tiuā et ꝓnotatiuā cōcretiue ꝙuertibilez i correlatiuis. Ideo ſi duratio nō eſſet principiū ſubſtātiale quidicū

ꝛ reale: nulla substãtia quidica duraret per seipaz: est ergo duratio pricipiũ substãtiale: q̃ cũ designatiõe est eternitas: ꝛ si nõ aliqõ ens se ipsuz produxisset: et sic ẽet anteq̃ esset. Et̃nitas eniz absq̃ et̃nare plena sui ipi⁹ esse nõ põt: puenit ergo et̃nitati et̃nificare in gñatiõe et̃na: sicut et̃nare inspiratiõe infinita: sicut pfectiõi p̃ficere: et sapiẽtie intelligere ꝛ intellificare: ergo absq̃ actu et̃nitatis sapiẽtia in et̃nitate extẽdi nõ põt: ergo extẽsitas infinitatis est extẽsitas quã sapiẽtia habz in eternitate ꝛ rõe et̃nitatis p diffinitionẽ magnitudis ꝛ duratiõis. Impossibile ẽ ergo q̃ nat⁹ ꝛ gẽit⁹ met̃nitate ꝛ infinitate: sit in tẽpore ꝛ quãtitate: licet sit pricipiat⁹ rõe cui⁹ et̃nitas extra se nõ eget aliquo qõ sit extra diffinitionẽ eius: gr̃a cui⁹ et̃nitas potestaꝭ ꝛ ptãs et̃nitatis p et̃nificare ꝛ et̃nare est sine ociositate: ergo si de⁹ nõ posset plus in et̃nitate p et̃nare: q̃ in cuit̃nitate p cuit̃nare sua ptãs maioꝛ essz exteri⁹ in cuit̃nitate q̃ in et̃nitate interi⁹: in qua et̃nitas etern⁹ et̃nificatiuz ꝛ et̃nificãs: ac eternãs ꝓuertũtur: rõe cui⁹ est bona ꝛ magna p suũ actũ purũ sicut sapiẽtia ꝛ volũtas: eo q̃z in fine pfectionis sic est nec̃arius act⁹ et̃nitatis sicut actus infinitatis in duratione infinita: gr̃a cuius mometa in ea minime cõputari valent: absq̃ eni singularitate singularissima infinita duratio non est in oi modo sũmitate: rõne cui⁹ diuina volũtas amat i eternitate eternare: sicut diuina sapiẽtia intelligit et̃nitatẽ: q̃m absq̃ actu eternitatis ratiões diuine quietem in fine perfectionis minime haberent: neq̃ creature absq̃ cuiternitate quiescere valent: naz absq̃ et̃nitate cuiternitas esse non potest: cuius est speculum in vltimo fine: ratiõe cuius graue est cuit̃nare in igne cuiterno cõsiderare: q̃q̃ duratio mali nõ sit substãtialis: est tñ cuit̃na. nã si esset substãtialis esset de q̃dita/

c

p ad nichilatõez mixti corpis: ꝛ tñ ñ põt facere qui hõ sit aial duratõe cuit̃na i cõ. di. 42. q. 6.

ꝓclu: bone.

¶ Dia ẽtia mixta sẽt gñabilia ꝛ corruptibilia: ꝛ in ipis q̃ditas exist̃it i corruptibilr p duratõez cuit̃naz. 6: metha. c: 10:

ꝓclu: sco.

¶ Productio pfone die sp est in fieri ꝛ pmanẽs in ẽe: q̃z sp est pducibil' ꝛ producta sicut et̃nabil' ꝛ eterna i et̃nitate. Jõ creata respectu dei ẽ i fieri ꝛ pmanẽs: rõe cui⁹ ẽ creabilis sp ꝛ nõ põt ꝑteriri nec corrũpi: q̃z sp in ẽendo ẽ depẽdẽs a deo in ẽe p idẽ velle: q̃z siẽ filiꝰ accipit deitatẽ a pfe creata accipit ẽe a creatore: ꝛ ei sp cõicat esse: gratia cui⁹ creare et cõfuare sũt essentialr in creatore: lz foraliter distigãt: q̃ de⁹ simul formaliter creat ꝛ ꝓfuat creaturas: nã eadẽ opatio ẽ creare ꝓfuare: q̃li: 1).

ꝓclu. sco.

¶ Est volũtas ꝛ ptãs

ꝛ ꝓfuãt̃: igf creata ẽ pduratõem pmanẽs ſp qñ idẽ ẽ reſpect⁹ crea ẽ ad creãtẽ ꝛ cõ ſuãtẽ cuit̃nalit̃. q. 1.

ꝓclu: ſco.

¶ De⁹ ꝓuat creatu rã: ꝛ t̃min⁹ illi⁹ cõ-ſuatõis nõ ẽ aliq̃d no uũ: ſz idẽ ꝛ ſcõm idẽ ẽ qđ p⁹ habuit pdu ratõez. q. 1.

ꝓclu: lobc.

¶ Per ptãtis ſonan tiã bõitas ꝛ cetẽ for-malitates pñt ẽ ab ſolute: ꝛ opari reſpectiue: rõe cui⁹ ens ſbz põt eſſe abſolute: et obz ſcibile reſpectiue incõ. ꝛ. 4: metha.

ꝓclu: bone.

¶ Poteſtas ſubiecti in ꝑmo actu eſſendi ẽ abſoluta ꝛ impfecta: et ptãs obi eſt re ſpectiua: ꝛ in. 2: actu ẽndi pfecta: qz dicit rõez et q̃dicã diffini tionẽ ꝛ ſic de bonita te ꝛ cetis paſſionib⁹ ſbi. z: metha. c: 16:

ꝓclu: tho.

¶ Deus põt oia poſſibilia recti⁹ ꝛ nõ a-lia: et ob hoc eſt oñi potens per ptãtem abſolute formaliter .ĩ. p. q. 2 J: ar: z:

te rei: qđ eſt impoſſibile in. b. p. b. i. k. durat ergo cor-ruptio ſub lune globo p anguluz. d. vt duret gñatio p angulũ. c. Si ergo gñatio ꝛ corruptio eiuſmodi aliter du-rarẽt: numer⁹ eiuſmodi haberet renouationẽ: qñ ſi per petuo durarẽt nulla cauſa ꝑmaria nec ſecũdaria ſuũ attingeret finẽ per angulũ. g. et regulã. e. nã ſi finem nõ attingerẽt durare pdurationẽ minime valerẽt. nõ duratio exiens de gñatione et corruptiõe modicũ du rat: ſicut agit duratio finẽ nõ habẽs: duratio enim z pan gulũ. c. plus durat in genito q̃ꝑ per angulũ. d. ſicut p equales partes q̃ꝑ p inequales. Cõcludit ergo qꝫ ſub ſtãtia quidica: et nõ cõpoſita de contrarijs ſine corru ptiõe ſemper in euiternitate perdurationẽ durat ſub ſtãtialẽ in trunco nature arboris pfectate. iij. modi ab ſolute: et ꝑmi modi diffinitiue ꝛ q̃ditatiue: et. ij. modi paſſionatiue: in ꝑmo. ij. iij. ꝛ. iij. diſcurſu prime ſi. ar boris nature ſic̃ probat doctor in. b. p rl'as. c. d. e. f. g. vt i cõmẽto ſup̃ artẽ largi⁹ dixm⁹: ꝛ in metha. maiori.

De poteſtate artis methaphiſicalis naturalis ordinis arboris nature ꝛ eiꝰ q̃ditatiua diffinitiõe ꝛ ſonãtia deſignatiõe genitura applicatione: et attributione. Capitulo. xxiij.

POteſtas eſt id per quod bõitas et cetera principia poſſunt exiſtere: et agere. Ergo rõne ipſius naturali aut ꝓpriatate: vel natura: aut cauſa: ſeu quidita te bõitas exiſtit in ẽtia ꝑſe abſolute ꝛ agit i correlati uis reſpectiue. Igitur p poteſtatẽ principia artis ge-agere ꝛ exiſtere poſſunt rõne poteſtatis et nõ ſui: eo qꝫ bonitas perfectate. iij. modi tñ eſt bonitas in primo diſcurſu: et in ſecũdo ꝑme ſi. pfectate ꝑmi modi ꝛ non eſt poteſtas nec rõ poſſificatiua: ſicut nec poteſtas eſt

rō bonificatiua. Igit habet bōitas et cetera pncipia
exīstētiaz in primo signo essendi ꝛ agentiaz: in secūdo
perse et nō rōne sui: sed pticipatiue rōne ptātis sic ꝓfirmat:
b. per regulas. c. d. e. f. g. Est ergo eius sonātia in. ij.
circulo in alijs principijs artis ge. vigor essendi seu exi
stēdi naturaliter: et agēdi actualiter. primo absolute:
et secūdo respective: et non solum talem habet sonan
tiam in principijs artis generalis explicitis ꝛ implī
citis: verūctiam in omnibus entibus realibus ꝓcre
tiue sumptis: in quibꝫ q̄ditatiue realiter ꝛ substātialit
scōm ordinē naturalez et contractionē metaphisica
lem includitur: vt ratio naturalis essendi vel existen
di prima exīstentia: et vigor: prima agentia et potētia
nam assonantia potestatis actiua sumitur potētia ac
tiua ꝛ productiua in bonitate ꝛ alijs artis pncipijs
et a potestate possibili pullulat potentia passiua: sine
quibus nullum ens agere valet seu potentia interius
in obiecto possibili substantialiter vel exterius: nam
eo quo ens agit ratione potestatis potest agere: licet
per se agat. Ergo bomtas potest agere: non ratione
sui: cum sit tantum vnica ratio bonificatiua: sed ratiō
ne potestatis per se: potest igitur bōitas exīstere ꝛ age
re interius exteriusq; quia potestatem habet exīstēdi
essendi ꝛ agendi asseritur ergo q̄ intellectus nunq̄ in
telligeret: nisi potestatē itelligēdi haberet: nec volun
tas vellet: nisi vigorē volēdi naturalē retineret p se rō
ne potestatis. ¶ Cōcludit ergo q̄ pmo sumit absolu
te p pmā speciē. d. e. f. ꝛ sic est rō absoluta ꝛ q̄ditas sibi
methaphisices et quid rei absolute in pmo circulo et
in. m. q̄ditatis modo: rōne cuius subiectum potest ēc
absolutū formaliter quiditatiue sine respectu ad alia
principia: et ad eius passiones sibi appropriatas p re
gulā. g. ꝛ ad sui posteriora: et q̄ absolute cōsiderat: nō

ꝓclu: sco.

¶ Omnipotētia dei nō est passiua: licz sit absoluta: ſz simpliciter actū hz respectu rei causabilis ꝛ pducibilis imediate vel mediate: quia potentia causatiua interius includit omnipotētiā absolute: ꝛ quādaz vniuersalitatez: nā oīnipotentia absoluta nō est formaliꝛ potētia causatiua essētialꝛ tīn. q̄li. 7:

ꝓclu: bone.

¶ Potestaſ seu potētia alia methaphisica: alia theologica: alia phisica: et alia logica. 6: metha. c. 4:

ꝓclu: fran.

¶ Potestas vel potētia dei absoluta est quiditatiue entis respiciēs interius omnia possibilia: et potestas seu potentia eius ordinata respicit possibilia interiꝰ naturalia eternaliter ꝛ exterius artificialia euternaliter. in cō. di. 43. q. 6:

ꝓclu: bone.

¶ Potestas seu potentia obiectiua est correspōdēs potetie

infinite p̄fic itelligē-
tie: ptās vero neccia
simplr nō ꝓuēit enti
ſz deificāti deificatū
.6:metha.c:4:

ꝓclu:tho.

¶ Deꝰ ē ptās:cui po
tētia actia attribuit
vt p̄ncipiū agēdi: vt
ſit oipotens abſolu-
te.inſu.ꝫ.ge.c:7:

ꝓclu:ſco.

¶ Ptās ē cuiꝰ potē-
tia actiua eſt cauſa-
tiua:cui correſpōdet
cauſabile: t ciꝰ potē
tia,productiua ē cui re
ſpōdet poſſibile: rōe
cuiꝰ oipotētia ipiꝰ ē
abſoluta inq̄ntū nō
reſpicit notionale:ſz
tm̄ abſolutū poſſible
igf nec pſonas.q:7:

ꝓ: bone.

¶ Ptās cuius pō ex
cludit ipoſſibilitatē
t ꝺdictionē cōuenit
enti:t ē ciꝰ paſſio igi
tur t oi enti quidita
tiue.6:metb.c:4:

ꝓclu:bone.

¶ Ptās cuius pō eſt
exīs neccia nō ꝓuer
tit cū ente.6:m.c:4

ꝓclu:fran.

¶ Ptās cuiꝰ pō ab-
ſoluta ſimplr eſt exe
cutia q̄ ad illa: q̄ po
teſt tm̄: eſt ordinata
valet dici ſapienter in p̄mo actu intelligēdi p̄cipiuz
reale:neq; intētionale:rōne abſolutiōis:nec ſubiectū
methaphiſices:gr̄a cuius in p̄mo diſcurſu t ſecūdo:
methaphiſica nō eſt realis neq; intētionalis:eo quia
nō eſt ſciētia:ſed ſolū intellectꝰ t melꝰ intelligētia ſb
iectiue q̄ditatū ſubiecti. Jn.ij.vero circulo ē ſciētia re
alis t vniuerſalis obiectiue:rōe cuiꝰ in eo ſb̄m eſt ob̄m
potētie formale.reale.vniuerſale:vt ꝓfirmat.b.p.b.i.
k.t.e.f.g. ¶ Methaphiſicus aūt artiſta ſcōo conſide
rat poteſtatē reſpectiue cū intellectu ſpeculatiuo p vt
eſt formalitas formaliter diſtincta a bonitate et alijs
p̄cipijs t ſubiecti paſſio et ſic eſt ratio reſpectiua ob
iecti formalis t potētie. Rōne cuiꝰ nō ſolū habz diffi
nitionē q̄ditatiuā: t eſt paſſio ſbi annexa t ſibi appro-
pata et nō ſolū: ſonat in alijs p̄cipijs:rōe cuiꝰ ſubal
ternat eis.ſed etiā eſt exēplar.ſpeculuz.forma. Jdea.
cauſa:et rō creabilis t cauſabilis (ſicut in p̄ma intel
ligētia cauſa cauſatiua:et cauſans:t rō creatiua t cre
ans) et mediū formale potētie ad ſciēdū ob̄m ſcibile:
et ad intelligēdū ob̄m intelligibile: q̄ cōtigit potētie
vnū tm̄ ob̄m intelligere ꝓfuſe cōcretiue:t in ipo diſtin
cte plura ſcire abſtractiue. Jā ob̄m ſcibile:m vno di-
uerſa includit:rōne quoꝝ eſt ſcibile m intellectu poſſi
bili : et ſcitū in intellectu agēte p intellectū totalē:q̄m
oia ob̄a ſcibilia p̄nt eſſe ſub rōne poſſibilis ptātis vir
tualit̄ t ciꝰ formalitatis. Et ſic eſt q̄d nois t p̄cipiū
ar.ge.in p̄ma intētiōe:et ens reale.gn̄iale.vniuerſale.
perſenotū vniuocū nec̄ariuz ſupremū p̄mitiuū:et obz
creādi cōicabile t ſecūdariū intellectus diuini p ſil'itu
dinē t volūtatis ciꝰ artificialit̄ cauſanti et infinite po
teſtatis p regulas.h.i.k.vt affirmat.b.p triāgulū ru-
beū t viridē. Jgit ob̄m reale a potētia intelligi pōt et
ſciri rōne poteſtatis:quodcunq; ſit illud naturaliter: tā

ex parte obiecti: q̄s ex parte potētie: alioquin foret im possibile ipsuz intelligere atq; scire. ¶ Artista huius artis etiā ꝓsiderat potestatē in quātuz obiecti existen/tis est formalitas potentie motiua: ad obm scibile: vt cū ipo noticiā ō nouē subiectī realib⁹ ꝛ possibilib⁹ na turalit bēat: cū sit vigor mouēdi inipo: potentiam ad sciendū scibilia: nā potestas singularis singularē mo uet potētiaz: et potestas intelligibilis apbenditur ab ipsa intellectiua potētia: q; solū esse q̄ditatiuū eius est itelligibile in quolibz ente reali ꝛ vniuoco: vt ars gnā lis sustētat p triangulū viridē ꝛ rubeū pfeitate. ij. mo/di ꝛ pmi in. ij. pme figure circulo. ¶ Intellect⁹ artiste speculatiu⁹ rursus scōz ordinē methaphisicalez ptā/tez speculatur: ipsaz ꝓtrahēdo ad suā determinationez: inquātuz est dignitas: ꝛ rō absoluta: et pfectio diuine essentie: cū immēsa bcitatis ꝛ infinitatis ōsignatiōe: rōne cui⁹ est obm pmariū diuni intellect⁹ ꝛ volūtatis: absolutū possibile: et potestas absoluta in pmo signo essendi ꝛ existēdi: sine respectu absolute ad ꝓductionē relatiuoz ꝓducibiliū ꝛ ꝓducētiuz: q; ptās absoluta in deo pcise respicit pnus q̄ quidest: et nō posteri⁹ ordi natū esse: rōne cuius est attributū tiui ꝛ nō bilis: cum eniz de⁹ se itelligit absolute. est pncipiū quo intelle/ctiuū intelligēdi ꝛ intelligibile: ꝓductiuū ꝛ producibi le: in pmo nature signo: et sic est ptās absoluta p pmā speciē. c. d. e. f. g. et sic tm respicit obm absolutū pma riū infinitū ꝛ eternū: et primū quodq̄dest: in quo abso lute intelligit gnabile ꝛ spirabile: vt valeat in sua essē tia et natura eternaliter bonificare ꝛ boneare: p posse absolute et possificare ordinate. Sed inquantū possi/ficātis est attributū ꝛ deificātis se intelligit ordinate: vt pncipiū quod producens ꝛ possificās in secundo nature signo: obiectum immediate productū et possi

pō ꝛ ē eadē essētialit in bitudie ad regla recte rōis in agēdis incō. di. 43. q. 6.

ꝓclu: bone.

¶ Ptās cui⁹ potētia subiectiua ē attrabi bilis ad actum sub stātialez ē absoluta: q; nullū actuz dicit absolute in sbiecto. metha. 6: metb. c. 4:

ꝓclu. pbi.

¶ Ptās ent; est cui⁹ potētia obiua ē ens positiuū: fundās re spectū: q̄ est possibili tas fokal⁹ essendi ad itellectū. j: metb.

ꝓclu: bonc.

¶ Ptās ē cui⁹ pō pmo ē positiua obiue .2: xo ,put opponit obo. 3: ,put opponit impossibile .4: ,put dicit necessitatez ori ginandi. j: prout di cit passionem. 6. me tha. ca: 4:

ꝓclu: fran.

¶ Possible de pō ab soluta: pōt esse ipossi bile de pō ordinata. Pō ō pō absoluta po ssibl'e ē ꝓtinētia xtu alis iteri⁹ būs vi ,pductiaz illoz: q̄ si oīno necessario icadez essentia et nū ꝛ ex te-

terio dicit impossibilitatē de ptāte ordinata incō. di. 43. q. 6.

Sctho. z sco.

¶ Deus nō ē opōs: eo qz hz vim ꝓductiuā respectu ipossibiliū: sz qz hz vim ꝓductiuaz respectu possibiliū z effectibiliū. j. p. q. 25. ar. 3: z. j: sen. di 44. q. p.

Sclus: ray.

¶ Diuina ptās infinita ē absoluta q ad se interio sine respectu inquātū nō ꝓducē sz pōt ꝓducere inq̄ntū ē ꝓductiua z ꝓducōs nō ē absoluta: sz ordiata in li. de po. abso. Sbone.

¶ Ptās cuius pō obiectia ē passio entis dicē vnā q̄ditatē cōez realē bonā magnā z ordinatam. G: metb. c: 4:

Sth.

¶ Deo nō est oīnipotens quia potest omnia nature create: eo qz si deo est omnipotens quia potest omnia possibilia sue potētie: circulatio erit in ostensione sue oipotētie: et sic est ipossibile q deus sit omnificans in secūdo nature signo: obiectū immediate productum z possificatū: in et de tota natura et essentia possificatiui: qz simul cū potestate absoluta et ordinata infinite interius et eterne se intelligit substantialiter. Exterius vero tñ cuz potestate simpliciter ordinata se intelligit esse abstractiue obiectum secundariuz comunicabile z creabile: vt ideatum seu creatum in actu existentie externali: non sit de essentia et natura absolute potestatis: numero et essentialiter: sicut sunt bonificatum et boncatum in eterna originatione bonificatione et boncatione: quod est impossibile: in. b. per. b. i. k. et. e. f. g. Quodquidem ipossibile essz possibile si externus cum potestate absoluta se creantem et causantem conseruantem et predestinantem intelligeret quia si sic esset: essent plures dij: quod est inconueniens in. b. per triangulum viridem. rubeū. et croceum. Sicut confirmatur per doctorem in ar. ge. ca. de po. dicentem deus se intelligit intrinsece cū potestate absoluta z ordinata simul: vt productuz sit de essentia absoluta producentis. Extrinsece vero cū ordinata tantum: vt creature create actualiter inesse sui non sint de essentia absoluta creantis causantis et conseruantis: q̄ forent si absolute z nō ordinate crearet: ergo omnipotens deus cum potestate ordinata et non absoluta agit in creaturis z facturis suis sine repugnantia ad quam recipiendaz sine impossibilitate sunt capaces: aliam vero sine repugnantia et impossibilitate recipere non valent: quia per philosophum omne quod recipit: ad modum rei recipientis recipitur: gratia cuius creatura repugnat creatori ratione sui defectus in non posse recipere perfectionez dei tatis infinitatis et immensitatis sui conditoris: sicut lagena aqua plena vinum recipere amplius non pōt

talis quidem defectus est creature et non creatoris: nam non posse agere: de creaturis predicatur: et non de creatore cum sit purus actus sine potentialitate materiali. Igitur omnis defectus eis attribuendus est p verum artistam: et non deo: per regulam modalitatis et quiditatis ac angulum et diffinitionē minoritatis. ¶ Artista huius artis potentiatem etiam considerare potest inquantū diuina potestas ordinata: tangēs principium quod ipsam immediate ad similitudinem potestatis exemplar⁹ et idealis: de non esse eiterno ad esse eiternum creat causat et producit theologice: ratione cuius dicitur potestas eiterna creata finita et nouo absolute: et sic est de consideratione theologie ordinata per regulaz.e.et angulum.g.ad finem perfectionis intensiue ⁊ extensiue. Eapropter physice cōsideratur: vt forma scōm quid: componēs cum alijs principijs seu maternis scōm quid: substantiam eiternam eiternaliter: mediante motu naturali eiterno ⁊ instantaneo: et sic per nature arborez de compositione in cōpositionem descendit: se cōponendo cum natura spirituali et corporali: rōne cuius angeli. celi. elemēta. vegetatiua. sensitiua. ymaginatiua. homo: et cetera animalia pñt existere ⁊ agere. ¶ A qua quidē in hominib⁹ exit exteri⁹ potestas moralis ad exercendū virtutes et dignitatuz officia: et talis est in se absoluta sine respectu: sed efficitur ordinata exercendo dignitatis officiū: quia mortalium nemo sine ordine ad agibile agere potest: cū oīs operatio interior vel exterior substātialis vel accidentalis: sine ordine et respectu: agentis ⁊ agibilis esse nō possit: ergo agens sine ptāte ordinata agere nō pōt: postq̄s cū ptāte absoluta nullū ens sit agens sed solum existens simplicit⁹ possibile ad agere: igit⁹ absolute est existētia ptās absoluta

nipotens: ſz est opō: q: potest oīa possibilia: q̄ potest absolute sine respectu: ⁊ ordinate cuz respectu. j. p.q.2ȝ.ar.3:

Pclu: luce.

Non erit ipossibile apō deū oīne verbuz .ſ. rectū ⁊ ōbitū.c.j:

Pclu: fran.

¶ Ptās cui⁹ pō ordinata pscise respectu illoz: q̄ volūtas diuina actualit⁹ determiat Et ptās absoluta est cui⁹ pō absoluta ē respectu illoz q̄ voluntas diuia pōlit⁹ et possibil⁹ ōrmiat: ⁊ vtraq̄ sequtur volūtatem absolute aut ordinate incō. di. 43. q. 6.

Pclu: bonc.

¶ Ptās cuius potētia obiua ē denudata ab oi actu sui ē passio puertibil⁹ cū ente. 6: metb. c. 4:

Pclu: tho.

¶ De⁹ est opō scōm potētiam actiuam ⁊ passiuā: q: nō potest moueri: nec pati: et talis omnipotentia: nō repugnat ei. j. p. .q.2ȝ.ar.3:

Pclu: fran.

¶ Ptās absoluta est

volũtas diuia abſolute cõſiderata: ⁊ poteſtas ordinata ẽ ipa met: vt eſt pfectio in formata legalis iuſticie exiſtẽtis recte: qz ſolũz illud põt de potẽtia ordinata: qđ in legib⁹ ſuc volũtatis ẽ inſtitutũ: ſicut ꝓnceps: q̃ iuſtis legib⁹ ſũt inſtituta ſolũ de iure põt: de põ ordiata. icõ. di. 43. q. 6

¶ Iclu: bonc.

¶ Ptãs cui⁹ potẽtia obiua eſt correſpondẽs potẽtie ꝓductiue agentis i actuali exiſtentia eſt abſoluta. 6: metha. c: 3:

¶ Iclu: tho.

¶ Quidqđ põt rõez entis hẽre abſolutũ: ? tunc ſ̃ poſſibilibuſ abſolutis: reſpectu q̃z de⁹ eſt opã: ergo qđ q̃dcſt abſolutũ ſ̃ddit diuie oipotẽtie. j. p. q. 25. ar. 3:

¶ Iclu: fran.

¶ Quidqđ põt de⁹ de ptãte ordinata eſt ſibi cõueniẽs ⁊ poſſibile: qz ſi de⁹ ordinat agere ꝙueniẽs ẽ ⁊ poſſibile: ⁊ idẽ eſt de potẽtia abſoluta: qz anſelm⁹ ait minimũ in ⁊ ordinate eſt agẽtia poteſtas ordiata: ⁊ cũ opatio ſit reſpectiuoz: ⁊ nõ abſolutoz. ¶ Ergo ens cuz poteſtate ordinata agit: vt eſt agens: ⁊ non cũ abſoluta: cum ſit ad eſſe ⁊ poſſe agere: ⁊ nõ ad agere actuale: ſic ars ſuſtentat cũ. b. p regulas c. d. c. f. ¶ Hanc veritatez cõfirmat doctor ꝓmo et ſecundo ꝓuer. ca. de poteſ. inq̃ ens bonitas poteſt eſſe p ſe rõe ptãtis ⁊ p ptãtez: inq̃ntuz põt eſſe per ꝓmaz ſpeciez regule. c. in q̃ bẽt perfectiõ. et peralitatẽ. ¶ Poteſt ergo bonitas p ſe rõe poteſtatis: inq̃ntuz bẽt agẽdi actum: ⁊ exiſtendi p poteſtatem denoiatiue. ¶ Nam ptãs qz poteſt de magnitudine: poteſt per ſe ratione magnitudinis eſſe magna: ſicut bonitas eſt poſſibilis: ⁊ magnitudo per ſe ratiõe põtatis. ¶ Iõ qz deus eſt poteſtas: ois poteſtas eſt amabilis: ratõe cuius finita poteſtas contra infinitam poteſtatem agere nõ valet: gratia cuius creatura nõ poteſt cogere dei poteſtatẽ abſolutã ⁊ ordinatam: q̃ põt de infinitate et eternitate eſſe omnipotens abſolute: ⁊ nõ eſſet pfectiſſima niſi poſſet de ſe poſitum producere. rõe cui⁹ eternitas abſq̃ infinita ptãte nõ põt infinita eſſe. ¶ Eſt ergo neceſſariũ q̃ ptãs dei ſit libera perfecta infinita immẽſa independens et eterna: bñs infinitam poſitiuitatẽ ⁊ poſſibilitatẽ eternã poſituũ: et poſſibile poſſificantẽ ⁊ poſſificatuz: poſſe abſolute et poſſificare ordinate infinite et eterne: eo quia non poteſt tantũ de alio ordinate: ſicut poteſt de ſe ipa abſolute. poteſtas ergo q̃ nõ poteſt tñ dare ſicũt recipe: nõ eſt infinita neq̃ eterna: imo debilis ⁊ infirma. Si ergo poteſtas creata non eſſet pars ſubſtãtialis ſubſtãtie non poſſet eſſe ſubſtantia qđ eſt metha phiſice: ⁊ materia ꝓma in ꝓmo gradu phiſice. Si enĩ ptãs tñ poſſz de quãtate: ſicut de magnitudie: nõ foret de nata ſubſtãtiali: igit ptãs nõ eſt accẽs: vt ſubſtantia poſſit ma

gis per seipaz existere ⁊ agere: ꝯ p accidēs: p potesta tē enz subiātia finita pōt esse de forma ⁊ materia absolute cōposita: et oia q̄ sūt in linea p̄dicamētali quiditatiue. Nā sine actu potestatis subiātia cuiterna formam et materiā totius simpliciter cōnectiue habere nō valet. Igitur ois potestas maioz est per suā propriam q̄litatez ꝯ p appropataz: ideo errādi potestas: nō est ptās: cū sit p priuationē sui actꝰ: sicut est ptās agēdi bonū per durationē sui actꝰ: rōne cuius est maioz p actionē ꝯ per passionē: et qz potestas corporis substātialis nō est ita magna: sicut ptās rōnalis anime: habz ipsa potestatē ipm̄ ꝑseruandi: vt nō redigeat ad nature artificiū cuiternaliť: vt iudiciū finale sit verū: rōne cuius ois possibilitas in creaturis est materialis: nō solū in corporalibus: sed in spiritualibꝰ: eo qz priꝰ ptās se cōicat per actionē ꝯ per passionē. Ideo primus est ptās absoluta: secūdo principiū exēplare: tertio creans ⁊ cōicās actiue possificatiua p infinitā actiōez formaliť: ꝯ possibiliť materialiť p possibilitatē cuiternaliť.

¶ De sapiētia artis methaphisicalis naturalis ordis arboris nature: ⁊ de diffinitiōe q̄ditatiua eiꝰ ⁊ sonātia formali denoiatiua: et de his que ab ea pullulant. ¶ Capitulo. xxiij.

SApientia est proprietas naturalis: rōne cuius sapiens intelligit in primo actu essendi absolute: et in secūdo respectiue: et producit de sapiētia absoluta notitiā sibi relataz. Absoluta ergo diffiniť interiꝰ methaphisice q̄ditatiue: sapientia abstracta in primo discursu: p sapiētiā respectiuā ⁊ ꝑfectā in .ij. circulo: p̄fectate p̄mi modi: p p̄mā speciē q̄ditatis. Est ergo sapiētia rō naturalis sapiētis: in actu ꝓprie attingēdi: veruz cōueniēs ē ꝺo impossible icō. ꝺi. 43. q. 6. ꝓclu: bone.

¶ Ens est possibile: ens ē in pō: iste ꝓpositiōes nō pūt demōstratiue a ꝓori p̄dicato ⁊ a posteriori ibo cōcludi: ꝯ solū ab eq̄li: ꝯ ꝺcꝰ ē ens possibile: pōt concludi a ꝓori: predicato: qz ens ⁊ possibile ꝓpria sūt ordine naturali ꝺco .6: metha. c: 6: ꝓclu. pla.

¶ Ꝓpria intelligētia est sapia: et nō est aliqua entitaſ determiata positio: ꝯ ois sapientia est quiditas et entitaſ ōsignata determiatio eminēter ꝟsistēs. 3: metha. ꝓclu: bone.

¶ Per diffinitiones sapie veritaſ bonitatis ⁊ ceterarū q̄ditatū ⁊ ꝟbi passionū trāscēdētiū fit ōmōstratio vere ipsiꝰ q̄d rei: rōe cuiꝰ sic dicit q̄d est sapia: dicit q̄d est ꝺcus: q̄d est vnitas: q̄d est trinitas diffinitiue et demonstratiue. 3: metha. ꝓclu: tho.

¶ Esse modale non

ponit in nature diffi
nitiõe: ſz ẽe q̃ditatiz
t ꝓcretiz ei⁹. q̃. 2. ar.
.4. ꝓ: pbi.

¶Subſtantia rei dr
nã ei⁹ ſignificãs q̃d
q̃deſt.): metha.

ꝓclu: ſco.

¶Sapiẽtia t volun
tas ſũt p̃ncipia eſſen
tialia: ſz ſapiẽs dicẽſ
t volificãs itellectũ
intelligibile volitũ t
volibile ſũt p̃ncipia
notiõalia. q̃. 1: ar. 3:

ꝓ: lobe.

¶Sapientia et cete
re forme formales ab
ſolute i ſbiecto p̃mũ
eſſe hñt quiditatiue
t fiunt paſſiones ei⁹
perſonantiã formaꝝ
ratione cuius forme
formales t forme ſta
tuales diſtinguũtur
in abſolutione entis
et ordinatione: quia
forme abſolute plus
dicũt in ſubiecto q̃
reſpectiue.): metha.
ca: 3:

ꝓclu: fran.

¶Primo diuerſa: ſz
nõ ſint q̃ditatiue ens
cõcretiue: nõ tamen
ſunt q̃ditatiue nihil
abſtractiue vt ſapiẽ
tia veritas et cetera.
incon. q.).

obz per p̃iaz. c. t. g. t angulũ. b. t. g. t ſecũdã. c. Rõe
cuius ſapientia dicit ſagax capientia t ſedula obiecti
intelligibilis veri actingentia. Idco in alijs concreti
ue p̃incipijs naturalem ſonat inſtinctum ad agen
dum: t intelligibilitatez ad intelligendum: ratione cu
ius ſubiectum p̃out eſt obiectuz eſt intelligibile per
ſe: t non ratione ſui: ſed ratione ſapientie: t cetera p̃
cipia artis: que in ea concretiue includuntur ſunt in
telligibilia. igitur eſt obiectum intelligibile per ipam
formalitatem et potentie adequabile: formali et qui
ditatiua adequatione. ¶ Ea p̃opter ſequendo ordi
nem methaphiſicalem naturalez arboris nature p̃i
us eſt quiditas et ratio abſoluta: et quid rei ſubiecti
abſoluti ſine reſpectu t diſtinctione in p̃imo diſcurſu
t ſecundo p̃me figure perfectate tertij modi: t p̃imi
gradus p̃imi modi: t hanc veritatez p̃obat t confir
mat ars ge. cum. b. per p̃imam ſpeciem. d. c. f. k. ra
tione cuius p̃o illo p̃ior tantuz eſt idquod eſt abſolu
te abſq; correlatiuis et diffinitiõe ac ſonãtia et paſſio
ne: t ſic non eſt paſſio ſubiecti appropriata: ſed quidi
tas abſoluta dumtaxat: gratia cuius non eſt realis
neq; intentionalis. nam realitas in correlatiuis ſun
datur et non in abſolutis: ratione cuius eſt modus
intrinſecus eorum reſpectus et relatio ac diſtinctio.
¶ Preterea intellectus artiſte ſapientiam ſpeculan
do conſiderat inquantum eſt quidica ratio obiecti for
malis potentie. t quid nominis in p̃ima intentione
ſubiectiue ſimul t obiectiue extra ſe: t obiectiue intra
ſe intentionaliter: rõne cuius eſt paſſio annexa ſubie
cti appropriata: predicabilis de ipſo cõuertibiliter in
quarto diſcurſu: perfectate ſecundi modi et quarti: et
p̃incipium generale artis diffinibile: et per diffini
tionem obiectum ſcibile: et ratio exemplaris. idea

lis formalis: et speculum. forma. et creatura creabilis per similitudinem communicabilis: et causa sine qua non: et medium formale rectum intelligendi et realiter sciendi obiecta scibilia: et proprie iudicandi actiue causatiue actiuntiue creatiue productiue et communicatiue: ratione cuius est sonantia persone nature intellectualis. ¶ De genere enim cuius sunt scientia. intellectus. sapientia. prescientia. prouidentia. ars. ratio. regula. scinderesis. iudicium. intelligencia. consilium. habitus intellectualis. concreatus. lumen naturale. conscientia. dictamen. arbitrium. lex. persona. magisteriuz. misterium. meditatio. contemplatio. speculatio. practicatio. speculum: discretio. prudentia. predestinatio. iusticia. sententia nõ diffinitiua: et sic de alijs attributis: ei per artistam. Jn tali quidem transcendentia obiecti scibilis est instinctus prescise: ratione suc confusionis et indeterminationis: et sic est principium artis generale: et vniuersale: ad intelligendum intelligibilia: et ad sciendum scibilia realia per angulum differentie: ratione cuius obiectum est intelligibile ꝛ intellectum: vt asserit. b. per. c. d. e. ¶ Artista huius artis etiaz inuestigat sapientiam quidicam et naturalez: pro vt est ratio quidica rei singularis motiue potẽtie: ad suaz pro priã et naturalẽ operationez obiectiue: sine qua nũq̃ posset moueri obiectando: ad suum naturalem actuz ordine naturali: a quo pullulant quiditas in ipsa: naturalitas: essentia: natura: et esse: in quo sunt ordine originis: sapiens: intelligens: intellectiuus: intellificans: sapere: intelligere: intellificare: sapibile: intelligibile: scibile: intellificabile: intellectus: scitus: intellificatus. ¶ Artista methaphisicus etiam sapientiam inuestigat: ipsam designando: et con

ꝯclu: bone.

¶ Differẽtie ẽntialeſſaciũt differre entialr: ꝛ variãt ẽẽtias singlares inter ſe: vt ſapiẽtia infinita: ꝛ ſapientia finita: et ſũt eiuſdẽ rõis formalis .6. metha. c: 7:

ꝯclu: fran.

¶ Nulla predicatio in abſtracto eſt vera niſi ſit ſimplr quiditatia: vt ſapia: vel ſapiẽtia inãntuz ſapia aut ſapia ſapientia: vel ſapia tm̃ ſapientia. incon. q. J.

ꝯclu: ſco.

¶ Nihil ẽ intelligibile niſi includat ſapiẽtiã poſitiuã: ꝛ rationẽ entis quiditatiue: rõe cuius includẽs ꝓtradictiõez nõ ẽ intelligibile: neq; ẽ obz itellect9: qz obmnis entitatez poſitiuã extra aiaz ẽ res intelligibil' rõne ſapie. quol: 3: ar: J:

ꝯclu. phi.

¶ Ens eſt vnum per ſuaz vnitatẽ: ꝛ intelligibile per ſuam ſapientiaz: et oñe ens eſt bonũ p ſuam bõitatẽ ſic verũ per ſuã veritatẽ. 4. metha.

ꝑclu:tho.

¶Ad rōnē ſapie cau ſantē ꝑtinet cauſatis iponere modū nate: vnitatē ſpeciē ⁊ ordi nē: ⁊ ad rōez bōi cau ſati ꝑtinet recipe: et bñe modū nate vni tatē ſpeciē: ⁊ natalez ordinē. j. p. q. 6. ar. j:

ꝑclu. ſco.

¶Principiū formale ꝓducēti q̄ditatiue ⁊ fūdamētalr est ſapia ſecūda: q̄ est itellect⁹ ⁊ ſecūda mēoria cuz deſignatione infinitatis. quoli: j: ar: 2:

ꝑclu: augu.

¶Ars dei ē noticia ōclaratia p⁹ ⁊ magis et noz ꝓducibiliū q̄ cauſabiliū ⁊ effecti biliū: q: p⁹ ē ee in ſc: q̄ i alio vlt. de tri. et ſco. j: q̄: ꝑ: tho.

¶Omia ꝑpas appe tūt ꝑfectiōes: appetē do deū: q: rerū perfe ctiōes ſilitudies ſūt diuine ſapie: rōe exē plaris ſapientie. j. p. q. 6. ar: j:

ꝑclu: augu.

¶Verbū ē ars ſapi entis plena oiz rōnū viuētium: nā ꝑmus act⁹ ſapie intelligēdi ē ꝑncipiū ꝓductiōis trabēdo ad theologie ſubiectū eſſentialē et numero: cū immēſa deſignatione: rōne cuius eſt dignitas. Ra tio naturalis et perfectio abſoluta diuie eſſentie: gra tia cuius deus eſt intelligētia diuina: et ſapientia ab ſoluta: ſapiens eternaliter: et infinite intelligens ab ſolute: et intelligibilis: in primo ſigno exiſtendi: vt nō ſit ignorans obiectum primarium producibile: et co municabile naturaliter et libere: ſicut obiectū ſecun dariuz creabile et comunicabile: ſcōm vnitatis et tri nitatis ſimilitudinem. Sed in quantum eſt attributū ſapientis intellificantis ⁊ producentis in actu agen di: intelligit ſe intellifficantez et intellificatum in alio ſicut: volificantem et volificatum: in ſecundo natu re ſigno interius. Exterius vero creātem comunicā tez conſeruantem creaturas cuiternas productas ſci tas et inmediate creatas: et facturas mediate factas ad ſimilitudinez obiecti creabilis: et principij exem plaris. idealis. et formalis: rōne cuius in obo ſunt ſci entia eterna infinite ſapiētie. In eſſe vero nouo ſunt ſcientia et notitia cuiterna eius: ſicut voluntas vult eas eſſe: ſic poteſtas poteſt meſſe cuiterno ipſas con ſeruare: quia ſcire creare et conſeruare ſunt idem: ſi cut ſcire: velle: et poſſe in ipſa: vt aſſerit. b. per. b. i. k. et. e. f. g. ¶Intellectus artiſte etiam ſpeculatur ſapi entiam: inquantum per diuinam voluntatem: ad ſi militudinem idee exemplaris eſt inmediate creatu ra creata: et nouitate et finitate in euiternitate men ſurata. Que quidem phiſice mediante motu natu rali inſtantaneo et mutua informatione cum bonita te et alijs principijs ſubſtantiam cuiternam compo nit naturaliter: per quā deſcendit per nature arboreꝫ ad naturas ſpirituales: cum quibus intellectuz com ponit cum libero arbitrio: et recta rōne: et ad naturaz

corporalem immediate: ⁊ ad alias naturas corpo/
reles mediate cū quibus instinctuz naturalē componit
ratione cuius cognoscunt: in tēpore debito suas na/
turales operationes: vt patet de celis: elemētis ⁊ ve/
getatiua. ℑn homie vero et phisicalē ꝓpositionē est in
tellectus: ⁊ sagax intelligēcia: ⁊ rationalis potētia ac
tinctiua plurium simū: discernitiua inter bonū ⁊ ma/
lum. gratia cuius persona humana: ac etiā angelica:
rez quiditates naturaliter actingere potest: speculan
do in intellectu possibili ⁊ scientiā de ipsis agēdo. cuz
intellectu agente: tam transcendētes q̄s designatas:
prout sunt rationes rez singularium et quiditates.
ℑntellectus autē spiritualis cuz instinctu corporeo cō
iunctus ordine naturali: ⁊ humanus intellectus in/
cludens binas naturas: ex quibus essentialiter et na
turaliter est compositus: ⁊ mensura euiterna mensu/
ratus infinali esse: substātialis interioris hominis cō
sistentialiter et substantialiter: non solum in consisten
tia quidica: sed etiā in nō quidica. ℜatione cuius ab/
sq̄ organis itelligere potest: obiecta intelligibilia me
diante habitu naturali sibi cōcreato ⁊ conaturaliē seu
naturali lumine per species ignatas: ⁊ mediante ha
bitu adquisito per species iam adquisitas cū ⁊ orga/
nis dum est indumento accidentali ⁊ corruptibili in/
dutus successiue: per discursum potentiaz naturali/
uz: sed sibi difficiēte vita accidentali: ⁊ humido nutri/
mētali: ratione cōtrarietatis ꝑ mortem et corruptio/
nem cum humido radicali: ⁊ vita substātiali euiterna
liter intelligēdo sine discursu speciebus ⁊ organis re/
manet viuens ⁊ intelligens intelligibilia obiecta cuz
habitu quē de ipsis habet: licet sit separatus a corpo
re corruptibili mixto secundū quid: nō per species si/
bi nouiter influxas: nec per adquisitas nouiter; sed ꝑ
x̄bi: ⁊ scōs actꝰ itelli
gēdi nāli x̄bū ꝓduc̄
⁊ imediatas creatas
.6: de tri. c: vlti.

ꝓclu: sco.

¶ Primꝰ actꝰ sapie
itelligēdi obm itelli/
gibile: nō ē actꝰ opa/
tiꝰ: rōe cuius sapiēs
deꝰ ñ ꝓduc̄ x̄bū prio
actu intelligēdi: sz se
cūdo actu x̄bū nāliē
ꝓduc̄: lz ꝑmꝰ actꝰ sit
nālis siē secūdꝰ. q̄: j:
ar: 2: ꝓ: augu.

¶ Ita est x̄bū ars sa
pietz siē sapia intelli
gētz: rōe cuiꝰ filiꝰ deꝰ
sapia ⁊ lumē pris: et
sic est sapia de sapia:
siē lumē de lumie: et
deꝰ verꝰ de deo vero
7: de tri. c: 4:

ꝓclu: sco.

¶ Quare deꝰ filiꝰ sa/
pia ⁊ ars sapis pris:
ex vi sue ꝓductōis si
bi ꝓpetit: vt sit notī/
cia declaratia declara
ta ⁊ ꝓducta pactū
mēozie fecūde itelli
gēdo ꝑ sapiaz ⁊ volē
do ꝑ voluntatē. q̄: j:
ar: 3: ꝓ: pbi.

¶ Sapis ē ordiare ⁊
nō ordinari. j: metb.

ꝓclu: tbo.

¶ Intellectꝰ incōple
xꝰ quodq̄dest intelli

gẽdo appẽdit rei q̃ditatẽ itelligibilẽ: et sic est verꝰ p se: sꝫ per accñs aliq̃tiẽs est falsus isu. ꝫ. ge. c: 60:

ꝙ: bone.

¶ In entibꝰ realibꝰ cuilibet cõceptui est correspõdẽs q̃ditas abstracta a suis singularibꝰ in pma intentione realiter extra aiam: in secunda vero intra aiaz intẽtionaliꝫ: sꝫ in entibꝰ simpliciter rationis nihil respõdet a pte rei: qz sũt realitatis ꝓuationes: correspõdet. ergo sapia obiecti sapiẽtie infinite: ꝛ sapientie finite. ꝫ: metha. c: ꝫ:

ꝙclu: pbi.

¶ Sciẽtia refert ad scibile et scibile ad scientiã: sicut sapientia ad intelligibile ꝛ itellectim ꝛ econuerso. ꝫ: metha.

ꝙ: lobe.

¶ Methaphisica intelligibilis ꝓ sapiam ꝛ scibilis ẽ obm formale intelectus artiste. ꝫ: metha.

ꝙclu: tho.

¶ Intellectꝰ diuinꝰ ꝓ suã spiam licz solũ bituz ex antiqs specieꝰ genitũ: ꝛ bitum cõcreatum sine discursu cuiternaliter. ¶ Hanc veritatẽ ꝓfirmat doctor. j. d. xij. puer. c. de sapi. iq̃ens qõ sapiẽs itelligit rõne sapiẽtie ꝙcipiẽdo obm itelligibile: nã sine actu sapiẽtie sapiẽs intelligere nõ valet absolute ꝙcipiendo ꝛ ordinate producendo obiectũ intellectum: ergo sapientia est naturalis rõ ꝛ causa sapiẽti intelligendi rõe cuius ignorare non põt: nã cuz sapia priuat ipsuz ignorare: nã si priuaret habitꝰ sapiẽtie: esset ociositas in ipsa: rõe cuius non est sapiens: qui intelligit cuz sapientia sine bonitate. Igitur si sapiens est sapiẽtia nõ potest ignorare: et si nõ est sapientia ignorare potest. Est ergo sapientia bona perse ꝛ potens rõe bonitatis et potestatis: sicut bonitas et potestas sunt intelligibiles perse rõe sapientie. Est ergo sapientia ratio obiectalis adequata intellectui formaliter ꝛ vnuoca tã creato q̃z increato. Rõne cuiꝰ sapia infinita absq; intelligere esse non valet sicut absq; eterna intelligibilitate eternũ intelligere absolutum ꝛ intellificare bẽre non potest: gratia cuius deus sua sapientia absq; medio omnia obiecta intelligit intelligibilia: eo qz in eiꝰ intelligere non est ociositas. Nã ad se oñia intelligit: per regulã. k. ratõe cuius seipsum: cuz suo intellectu intelligit: sicut cum sua volũtate. Ideo inquãtum intelligit se esse intelligentẽ ꝛ intelligibilem per intelligere: intelligit se posse producere: quia inquãtuz se deum intelligit: deum nõ producit: sꝫ inquãtum se deũ producentem intelligit: productum filium deuz producit in sapientia: ꝛ de sapiẽtia sapientẽ naturaliter: ꝛ distinctũ personaliter a se ꝛ realiter: et quia ambo simul intelligunt posse producere aliam personaz deũ producunt: volificatus enĩ ꝛ boneatus intelligit non posse ꝓducere aliũ deũ: igitur nõ ꝓducit aliaz pſonã

ex eoq; sapientia tñ est absolute vna: & ordinate trina in numero trinario rõe concordãtie: sicut vult.b.p.c. d.e. Deus enim & suum intelligere cõuertũtur: rõne cuius malũ qõ deus intelligit non est malum in suo intelligere: qz deus in seipo intelligit id qõ intelligit: rõne cuius est deus: qz intelligere dei non extenditur extra suam substantiam. igitur id qõ deus extra se intelligit non est deus: cum sit eternus intra se et creatura euiterna extra ipsum: et ratio est: nam si intelligibilitas in deo esset creatura: deus in eternitate omnia obiecta nõ intelligeret: et si aliquid ignoraret: illud esset malus q3 deus: intelligit ergo deus q3 ab hominib9 & angelis intelligit & amat. Intelligit ergo diuina sapiẽtia: q3 sapientia creata vnum habet intelligere: qõ est de sua essentia & natura substantialit̃: et aliud intelligere de sua operatione: ratione cuius sapientia accidentalis habet accidẽtale intelligere: eo sapiẽtia vero substantialis est pars essentialis sapientis substantialis: et sapiẽtia accidẽtalis est pars accidentalis sapientis accidentalis. Sapientia autem in abstracto nõ intelligit: sed est ratio naturalis & principiũ quo ad intelligẽdũ: sapiẽs quippe in ꝯcreto: vt principiuz qõ cum sapiẽtia intelligit interius substantialiter: et exterius accidentaliter: nam finis sapientie est sapiens: sicut anime & corporis homo: potestas enim sapiẽtie est virtuosa: igitur non potest esse mala: cũ omnis intelligibilitas sit bona: et ignorantia mala: ratione cuius sapientia est lumen actibus partium: cũ quibus participat per naturalem compositionẽ. Igitur sapiens non potest sapientia frui sine dispositione illius et sui obiecti: quia dispositio partium cũ qua sapientia participat est via et modus sui intelligere: sed quia intelligere substantiale: interius est causa naturalis: in ꝯplexa cognoscat sp̃ ẽ ver9: suã cognoscẽdo q̃ditatẽ sapiaz & bõitatẽ. isu. 5. ge. c. .60: ꝯ bone.

¶ Dñe hñs qõq̃ dest q̃ditatie ẽ obz scible p sapiam et sbm scie si hẽt aliqõ p̃dicatuz q̃ditatiue de secũdo modo. 7. metha. c. j: ꝯclu: fran.

Sapia & ẽẽnia ab ex istẽtia ex natarci distiguũt: rõe cui9 creatura in põ obiua: & creata i actu sũt idẽ diffitiue. di. 42. q. 6. ꝯclu: tbo.

¶ De9 p bona cognoscit mala: nã bonũ ẽ q̃si rõ cognitiõis mali: cũ maluz nihil sit aliud: q3 ꝑuatio bõi. in su. c: 72:

ꝯclu: sco.

¶ Si de9 p̃ter causarũ ordinẽ in vniuerso posset quẽcũq; effectũ p sapiẽtiaz causare: ordo causalitat̃ i causis secũdarijs nõ esset simplicit̃ necessari9: ꝯ nec essẽtialis: qõ ẽ icõueniẽs q: ipossibile ẽ deũ dstruere rez ẽẽis cuz sint sofal'r in eo metbaphisice quoli. 13.

ꝯclu:tlio.

¶ De⁹ itelligit malũ ꝑ bonũ oppositũ malo ⁊ ꝓuatiõez bõi ab eo:qz de⁹ ꝑ bona cognoscit mala nã bonũ ẽ rõ cognitiõis malicũ malũ nihil sit nisi ꝓuatio moral' bõi.j. p.q.j.ar.4:⁊ isu.ꝯ.g.c:72: ꝯ:sco.

¶ Illa ꝑdicatio ñ ẽ x̃a: i q̃ ꝑ abstractõez ꝑdicatũ abstrahit a ibo:vl' sbz a ꝑdicato. q̃:13: ꝯ:lobe.

¶ Intlligẽtia ẽ de q̃ditatib⁹ absolutis ⁊ intellectus de principijs x̃is: et scia de obo scibili cõcreto:⁊ ars de ꝓncipijs diffiniblib⁹. icõ.c:de ꝓn.

ꝯclu:bone.

¶ ꝓria intelligẽtia ⁊ sapia ex pur⁊ nãlib⁹ põt nãlr appꝓhẽdi ab intellectu finito. ꝯ:metha.c:11:

ꝯclu:sco.

¶ Potẽtia itellectia nãlit inclinat ad primũ obm ei⁹: vbi nõ est plenitudo bẽitudinis quoli.13:

ꝯclu:lobe

¶ Volũtas ẽ sbi absoluti quiditas: ⁊ respectiue passio eius: intelligere eius accidẽtale:exterius ex pluribꝫ specieb⁹ accidẽtalib⁹ ꝯstitutũ. Rõne cuiꝫ intellectus ꝓmo habz rõne sapiẽtie habituz nãlez ⁊ lumẽ nãle substãtialit interi⁹. Secũdo vero exterius habit⁹ accidẽtales.ſ.intelligẽtiaz de quiditatib⁹ seu metbaphisicã absolutã:⁊ intellectũ de principijs veris:⁊ artẽ de pẽcipijs gñalib⁹ ⁊ vniuersalib⁹ et regulis ⁊ figuris artis ge.et sciẽtiaz de obꝰscibili ꝯstituto de ꝯceptib⁹ quidicis:et quiditatib⁹ formaliter distinctis:⁊ correlatiuis realiter: q̃ cõtigit plura scire:⁊ vnũ intelligere obm. Et sapientiaz de dignitatib⁹ ⁊ attributis diuinis dei infinite ⁊ eterne: gr̃a cuius habz habitũ fidei caritatis et spei ꝑ infusionẽ gratie:et sic de alijs virtutib⁹:q̃ sũt habit⁹ potẽtiaꝝ:sicut prudẽtia:fides ⁊ iusticia intellectus:et caritas volũtatis:et spes memorie: vt abũdãtius in cõmẽto dixim⁹ supr̃ artẽ ⁊ in metha.maiori.

¶ De volũtate artis methaphisicalis nãlis ordis arboris nature:ac de diffiniẽ tiõe ei⁹ ⁊ sonantia ac attributione eius et generalitate ⁊ significatione. ¶ Capittulo.xxv.

VOlũtas est id ratione cuius bonitas ⁊ cetera principia sũt desiderabilia in subiecto ⁊ amabilia in obiecto. Est ergo volũtas rõ naturalis volẽdi: et volificãdi naturaliter:et cligẽdi vero ac amorẽ producendi libere diffinitur.ergo voluntas quiditatiue metbaphisice:perfeitate primi modi in quarto discursu per primã speciẽ quiditatis:. vt ꝯcludit.b.p.c.d.e.g. q̃q̃ in ꝓmo discursu perfeitate.iij.modi non possit diffiniri:sed solum solitatiue predicari: et mere quiditatiue in abstracto:⁊ in secũdo discursu perfeitate primi gradus primi modi mediante reduplicatiõe formali:rõe

cuius volũtas tm̃ est volũtas: ꝛ sic ẽ quiditas. ꝛ ratio subiecti absoluta: ꝛ quid rei: ꝛ non q̃d nois: sicut vult .b. per p̃mã. d. c. f. ℞ōne cui⁹ nō est realis: neq; intentōnalis: nec diffinibilis nec scibilis; p illo prioꝛi: quo ꝑus pōt intelligi ꝛ cōsiderari sine posterioꝛi scōm ordinem methaphisicalē interioꝛē naturalē ei⁹. ¶ Cui⁹ sonantia in obo formali ẽ volēdi vnitas in quo diffinit p quartū discursuz: ꝛ primã speciē. c. rōe cui⁹ ẽ id pq̃ bonitas ẽ desiderabilis ꝛ amabilis p se: rōe volūtatis: ꝛ nō sui: qz tm̃ est bonitas: sicut magnitudo ꝛ potestas: ꝛ nō volũtas: sicut ipa est bona ꝛ quiditas positiua p se rōe bonitatis: ꝛ nō sui. Est ergo voluntas rō naturalis: ꝛ formalis inclinādi se ꝛ alia ꝑncipia: ad pfectionis finē: ꝛ illū naturaliter desiderare ꝛ libere p̃ficere. Igitur inclinationē ad finē natural⁹ interioꝛē in alijs sonat ꝑncipijs artis ge. ꝛ in nouē subiectis: qz per ipsã inclinātur: ad suam ꝓpriaz opationem natural⁹: per regulã. g. ꝛ angulū ei⁹: ꝛ secūdam speciē. e. rōe cuius obiectū formale est a potētia volitiua desiderabile: ꝛ oīa ꝑncipia ī eo inclusa: eo qz ẽ abilitas inclinatio: ꝛ facultas: circa perfectionis finē: per angulum. g. et regulaz. e. vt asserit. b. ¶ Sonat ergo naturalē inclinationē ad pullulationē coꝛrelatiuoꝛuz naturalē et ad virtutē adquirēdā libere. ¶ De cui⁹ significatiōe sunt quiditas. naturalitas. essentia. natura. ẽ absolutū: ẽ ordinatū: ordo essentialis: ordo originis: habitudo naturalis: aptitudo naturalis. volitiuitas. volitiu⁹. volibilitas. volibile. velle. act⁹ essentialis: absolutus cōis: volificās. volificat⁹. volens. volitus. volificare. act⁹ electiu⁹. act⁹ electiu⁹ libere. ꝛ volūtari⁹ ac artificiosus. ¶ Propterea de genere ꝛ aplicatiōe ei⁹ sūt optatio. dilectio. desideriū affectus electio appetitus amatoꝛ. amatriꝛ. volitio. ꝛ volificatio naturaet artis ꝑncipiū generale reale vniuersale ꝑsenotū ꝛ vniuocū. incō. c: de ꝑn.

ꝑclu: pau.

¶ Deus est maxime bonus et amabilis. j. ad thi. c: 4:

ꝑclu: phi.

¶ Sicut intellectio ẽ actio imanēs sic et volitio ẽ actio volūtatis i manēs. 9: met.

ꝑclu: lobe

¶ Volūtas in ꝑmo actu ẽ rei absolute: i 2:ꝺo ẽ rei respectiue ꝛ ꝑncipiū artis ꝗuale et passio sibi incon.

ꝑclu: ray.

¶ Velle subsistēntiale volūtatis ẽ incoꝛruptibile: sicut ei⁹ essentia absoluta ꝛ natura: ꝛ velle accidentale est ymago ei⁹. 1: puer.

ꝑclu: cla.

¶ Voluntas cū sua volibilitate ẽ causa ꝛ sonātia de noiatia volibilitatis sapie et bōitatis in sua lectura. ca: de vo.

ꝑclu. sco.

¶ Sic̃ sapia ẽ ars ꝑ ꝑe ꝛ verbū apropria te: sic volūtas ẽ artifex artificialis volēs q̃: i): ꝑcano.

¶Sic̄ sapia ē rō nā-
lis ens: vt sit intelli-
gibile ⁊ potētie vt sit
itelligēs: sic volūtas
est rō naturalī vt ens
sit amabile: ⁊ poten
tia amatia. 4: metb̄.
ꝯclu: sco.

¶Sicut sapiētia est
absoluta rō subiecti
in pmo actu essendi
⁊ in. 2: passio eius re
spectiua: sic volūtas
est ratio eius et q̄di-
tas absoluta ⁊ passio
respectiua conuerti-
bilis. 3: metha.
ꝯclu: pbi.

¶Ad sapiam ptinet
p̄ncipia aliaꝝ sciaꝝ:
⁊ ad volūtatē cādē ꝯ
siderare amare ⁊ ap-
bare: ⁊ sic sī p̄ncipia
oiꝫ sciaꝝ. 6: metb̄.
ꝯclu: fran.

¶Volūtas sapiētia
⁊ veritas sunt quidi
tates entis et passio
nes eius: et cuiuslī-
bet entis naturaliter.
incō. di. 43. q. 7.
ꝯclu: ray.

¶Dē⁹ absq̄ medio
amat oia p̄ suam vo-
lūtatem bona: et in-
telligit p̄ suā sapiam
ad se ⁊ in se ipsum
amando cum volun
tate ⁊ intelligēdo cū
lis electio. amor. caritas. supernaturalis seu liberalis
amicitia. vnio. cōnexio. placētia. praxis. regulatio. sa
nitas. benuolētia. deuotio. oīo. virtꝰ. diffinitiua sen
tentia in fine. p̄destinatio cuiꝰ in vltimata existētia
et sentētia nō diffinitiua: cuiꝫ sit in principio ⁊ medio:
regimē ⁊ imperiuꝫ. sicut ꝯfirmat. b. p regulas. b. i. k.
et. e. f. g. et triangulū viridē ⁊ rubeū. ¶Preterea in
tellectꝰ artiste speculatiuꝰ cū intellectu possibili ipam
speculatur absolute p̄us in p̄mo discursu in quātum
est absoluta q̄ditas et rō naturalis positiōis subiecti me
thaphisices: rōe cuiꝰ est q̄d rei absolute: de qua nō est
sciētia nec p̄cipiū agendi sciētiaꝫ: nec quid nois re
spectiue: nec passio subiecti in prima intētione: perfei
tate. iij. modi et primi gradus primi: sicut ostendit. b.
p primā speciē. d. e. f. licet fiant p̄dicatiōes de ipa me
re quiditatiue vt volūtas: et volūtas inquantū volun
tas tantū est absoluta quiditas: ⁊ rō naturalis subie
cti cōsiderabilis ⁊ intelligibilis confuse: et nō scibilis
distincte: quia potētia actu recto fertur in simplicem
quiditatem subiecti absolutam: absq̄ distinctione et
abstractione confuse: gratia cuius nō est scibilis: nec
medium sciendi: ratione sue cōfusionis ⁊ indetermi
nationis: igitur nec realis nec intētionalis: nec ens:
nec non ens seu nihil: nec entitas nec non entitas seu
nihileitas dici potest sapiēter: cum tantuꝫ sit id quod
est absolute in sua cōfusione indesignata p̄ illo pri
ri: quo prius ordine naturali essentiali ponitur et in
telligit in esse positiuo sine positiōe posteriōris conce
ptus absolute: est ergo methaphisica absoluta cū sub
iecto absoluto in primo discursu ⁊ secūdo: perfeitate
iij. modi solitatiue: ⁊ primi gradus p̄mi: q̄ methaphi
sica respectiua in. iij. ⁊ quarto discursu: perfeitate pri
mi. iij. et quarti modi; vt corroborat. b. per. c. d. e. f. g.

¶ Preterea intellectus artiste cum intellectu agente considerat ipsaz quiditatem: non pro ut est absolu/ta: sed in quantum cit formalitas obiecti formalis: et passio appropriata t annexa subiecti conuertibilis cũ ipso concretiue: de quo denominatiue predicatur in tertio discursu: absq; conuersione predicati t subiecti et in quarto cum conuersione amborum persentate se cũdi modi t primi gradus. iiij. vt asserit. b. per. c. e. g. Ex eo quia scõm artem diffinitiue est eius principiuz ad intelligendum vniuoce vniuocata: et medium sciendi et amandi obiecta amabilia formaliter et natu/raliter methaphisice naturali ordine arboris nature et designatũ exemplar. speculum. forma: et idea per rõnem formalez et quidicã: quã interius concernit in illis in quibus designatiue reperitur: per methaphisicalem ptractionẽ (expellendo phisicalẽ semper t logicalem) et sic se ostendit et representat intellectui et voluntati sub ratione vnitatis t trinitatis: rõne cuius dicitur causa t ratio causabilis: et creatura creabilis de qua fiunt propositiões methaphisicales t demonstrationes t assertiones: ad ostendendũ nouẽ subiecta et demostrandũ necessario esse entia realia in vnitate et trinitate naturaliter permanẽtia impreteribiliter: vt ostẽdit. b. p triangulũ viridez t rubeũ et regulas. c. e. k. in. ij. circulo psentate pmi modi. ij. t. iij. ¶ Tum intellectus artiste speculatiuz t practicus intuet ipsaz formalitatem inquantũ est obiecti formalis rõ naturaliter motiua potentie amatiue ad amandũ obiectum volibile: et sub ratione bonitatis naturaliter amabile t omnia in eo ordine naturali t essentiali inclusa: sine qua potẽtia volitiua nunq; moueretur ad volendum primum quodquidest: neq; omne quodquidest: quod est impossibile: sicut affirmat. b. per regulas. c. d. c.

sapiẽtia. j: prouer. 2clu: tho.

¶ Sapia ẽ gñalis inter oẽs sapiẽtias singulares: sic et volũtas iter volũtates q̃dlitatiue. j. p. q. j. ar. 6: 2clu: fran.

¶ Potẽtia absoluta dei est respectu illoz q̃ volũtas diuia possibilr determiat: sic ordinata põ ẽ respectu illorũ: q̃ actualit voluntas determinat: et vtraq; sequit volũtatẽ. incon. di. 43. q. 6. 2clu: tho.

¶ Volũtas cuiꝰ obiectũ pncipale ẽ bonũ: qõest extra volũtatẽ: talis volũtas ẽ mota ab aliq̃: sz obz diuie volũtatz ẽ sua bõitas infinita t etna t bõitas: q̃ ẽ eius essẽtia q̃dica. j. p. q. 19. ar. j: 2: sco.

¶ Volũtas diuia sp suũ habz modũ causandi libere iõ cõcurrit cũ intellectu in p ductiõe rez artificialiũ libere t artificialr pducibiliũ. q. 16. 2clu: fran.

¶ Volũtas nõ ẽ formaliter entitas sapientia et bonitas: nec

deitas ē fofalr volũ-
tas ſapia ⁊ vitas: q:
abſtractio ſemp int
ipas itelligiſ formā-
litates. incō. q. 7.

ꝓclu: tho.

¶ Inquolibz hũte i-
tellectũ eſt volũtas:
ſic nã eſſentia ⁊ q̃di-
tas: g̃ i deo ē volũtaſ
ſapia ⁊ bonitas: cuz
ſit eſſentialr ens vo-
lẽs ⁊ ſapiẽs. ī. p. q. 19
ar. j: ꝓ: ſco.

¶ Volũtaſ diuia nõ
abſolute imediatas
cauſat creaturas: ſz
ordinate tm̃: q: abſo
lute ñ bz actionẽ trã
ſceũtẽ in altez. q̃: 7:

ꝓclu: fran.

¶ Volũtaſ diuia ab
ſolute ꝓſiderata ē po
teſtas ⁊ ẽtia abſo-
luta abſq; aliq̃ reſpe
ctu ad aliquã opera
tõez actualẽ: cui⁹ ob
iectũ ē tm̃ volibile po
ſſibile: ⁊ volũtas or-
dinata eſt pfectio re
ſpectu finis ad actũ
alẽ opatõez. incõ. di.
43. q. 6. ꝓ: aug.

¶ Nihil fit niſi cau-
ſa volũtaria efficiẽs
p̃cedat de ci. 9: c:

ꝓclu: phi.

¶ Volũtas vnũ itẽ-
dit: ſz ſit aliud cueni

¶ Ex inde enī intellect⁹ lumine ſuper naturali illũia
tus cũ immenſa deſignatiõe id idez principiũ ge. ar.
ꝓtractũ ⁊ determinatũ in obo ſibi ſecũdario ꝓtempla
tur: inquantũ eſt quiditas ⁊ abſoluta eius dignitas: ⁊
rõ ac pfectio rõne infinitaſ ꝙuertibilis vnidẽptice cũ
deitate numero ⁊ eſſentialiter: ſed nõ formaliter: nã li
cet ſint vna ydẽptitas eſſentialiſ: nõ tñ formaliſ: qz in
idẽptitate eſſentiali: eſt nõ idẽptitas formalis: rõe cu
ius formaliter diſtinguũt: q̃uis eſſentialiter ſint idez
in natura eſſentia ⁊ ſubſtantia. ¶ Quequidẽ inquãtũ
eſt reſpõdens requiſitioni ſue nature ꝓſiderat cum re
ſpectu et habitudine ad correlatiua: et ſic eſt aptitudo
et fundamentũ ꝓductionis: rõne cuius eſt potẽtia vo
litiua ordie naturali volificatiua ⁊ productiua: vt pri
cipium quo: qõquidez cũ actu producẽdi eſt principi⁹
um qõ producẽs de producibili productuz actualiter
in ſecũdo ſigno nature: cuius actus primus eſt comu
nis tribus. ſecundus vero eſt reſpectiu⁹ vnitiu⁹ et co
gnectiuus duoꝝ naturaliter in vnum et propri⁹ ac na
turalis. tertius autez eſt productiuus ⁊ libere produ⁊
cens interius: gratia cuius eſt attributũ volificati: q
quod ſeptem dona in creaturis veniunt rationalib⁹:
et ſicut volũtas eſt principiũ volificatiuũ et volificãs
interius: ſic et exterius in creatione creaturaꝝ quas
vult libere et artificialiter productas eſſe in cuiterni⁊
tate ad ſimilitudinem rationis exemplaris creatu
ras creabiles creatas actualiter in cuiternitate eſſe
immediate de non eſſe nouo in eſſe nouum. ¶ Rur⁊
ſus etiam intellectus artiſte idem principium ge. ar.
conſiderat pro vt eſt finitũ ⁊ ad alia principia phiſice
comparatum: vt forma ſcõm quid: qõ eſt componen
do: quo mediante eſt vnitum cum natura ſpirituali:
ratione cuius eſt potentia in primo actu et ſecundo

naturalis:m.iij.vero ꝛ.iiij.est potentia libera ꝛ artifi ciata liberū habens arbitriū: cū quo se defendit a ma lo:et tēptationibus fortius resistit: et bonū sub ratiōe virtutis eligit:et in ipsum amorez producit: regulata recta rōne:gratia cuius talis actus elicit⁹ et confor/ mis recte rōni est praxis: ad bonū simpliciter tenden do:et malū euitando:per liberū arbitriū. Rōne cui⁹ habz duos actus nales.s.velle in volūtate possibilu: et volificare in volūtate agente: ꝛ duos exterius libe ros.s.eligere obiectum bonū:vel malū libere:et spon te amorez vel odium in illud elicere: supra sue nature necessitatez:et sic odiendo malū: et eligendo bonum rite:liberū habet arbitriū in rationali creatura. Ei/ gendo vero malū deficit sibi liberū arbitriuz et vsus eius et in seruitutē ingredit (libertatem perdēdo) q: ꝙ paulū:q facit peccatū seruus est peccati:peccādo er go volūtas perdit libertatē:et acquirit seruitutē: ꝛ ca ptiuitatē. Cōcludit ergo ꝙ volūtas libertatē nō habz nisi ad agendū bonū. Igit est libera volūtas bonū sub rōe boni eligēdo:et est serua malū sub rōe mali eligē/ do et captiua ipsuz perpetrādo et in eo persecurādo.

¶ Unita quidez cum natura corporali est naturalis appetitus in corpore primo substantiali:quo mediante per nature arborem descendit in celos elementa: vegetatiuam:sensitiuaz:ymaginatiuaz:et hominem: in quo cum volūtate spiritualis forme: dicitur volun tas humana composita naturali compositione phisi ce ex forma ꝛ materia: sic homo ex anima ꝛ corpore: rōne cuius distinguntur formaliter:essentialiter:reali ter:et numero:ab intellectu ꝛ memoria. Per quē qui dez naturalem appetitum forma mouetur naturali/ ter ad materiam. Et celi ad influendum: et elemēta: vegetatiua;sensitiua:et imaginatiua ad suas propas

fuj

ens:pter intētuz ei⁹: ꝛ sic ē fortūa ꝛ nō ca sus:ꝛ hz natura sit cā euēt⁹ mediata fortui ti:nō tū ē causa ime diata.8:phi.

ꝯclu:boe.

¶ De⁹ nō pōt: q: nō vult ꝙ suā volūtatez nouū causare mūdū alīū vel alīū vl notū scōm suā totalitatez eternā:sz scōz totalitatē euitnā.li.ō pde.

ꝯclu.phi.

¶ Sol nō alīū ꝛ alīū radiū mittit:sz scōm diuersitatē ꝛcipientū 8:phi. ꝯtrar.

¶ Quelibz aia rōna lis hz nālem volūta tem: sicut intellectū et bonitatē.2:sen.

ꝯclu:bernar.

¶ Hita pma intētio ne in volūtatē ptāte ē ꝙuertere intellectū ad ꝯsiderādū:ꝫ velle vl nolle ꝛ sic pma vo litio ē a nob:ꝛ non a casu: sic pma intētio in li.de dispen.

ꝯclu:cano.

¶ De⁹ prouidēt iam hz gñalem de oibus ꝛ specialem de quoli bz:scōm quā ꝙ suam voluntatē sapiētiam ꝛ ptātez,puidet vni-

volũtas diuina absolute cõsiderata: ⁊ potestas ordinata ē ipa met: vt est pfectio informata legalis iusticie existẽtis recte: qz solũz illud põt de potẽtia ordinata: qõ in legib⁹ fuc volũtatis ē institutũ: sicut ꝓnceps: q̃ iustis legib⁹ fũt instituta solũ de iure põt: de põ ordiata. icõ. di. 43. q. 6 ¶ Oclu: bone.

¶ Ptãs cui⁹ potẽtia obiua est correspondẽs potẽtie ꝓductie agentis i actu ali existentia est absoluta. 6: metha. c: ¶

¶ Oclu: tho.

¶ Quidq̃d põt rõez entis hẽre absolutũ: ⁊ tunc ſb possibilibus absolut⁹: respectu q̃z de⁹ est opa: ergo qõ q̃dest absolutũ ſbdit diuie oipotẽtie. j. p. q. 25. ar. 3: ¶ Oclu: fran.

¶ Quidq̃d põt de⁹ de ptãte ordinata est sibi cõueniẽs ⁊ possibile: qz si de⁹ ordinat agere ꝓueniẽs ē ⁊ possibile: ⁊ idẽ est de potẽtia absoluta: qz anselm⁹ ait minimũ in ⁊ ordinate est agẽtia potestas ordiata: ⁊ cũ opatio sit respectiuoꝝ: ⁊ nõ absolutoꝝ. Ergo ens cuz potestate ordinata agit: vt cũ agens: ⁊ non cũ absoluta: cum sit ad esse ⁊ posse agere: ⁊ nõ ad agere actuale: sic ars gesustentat cũ. b. p regulas c. d. c. f. ¶ Hanc veritatez cõ firmat doctor ꝓmo et secundo, puer. ca. de potes. mq̃ ens bonitas potest esse p se rõe ptãtis ⁊ p ptãtez: inq̃ntuz põt esse per ꝓmaz speciez regule. c. in q̃ hẽt perfectatẽ. et peralitatẽ. ¶ Potest ergo bonitas p se rõe potestatis: inq̃ntuz hẽt agẽdi actum: ⁊ existendi p potestatem denoiatiue. Nam ptãs qz potest de magnitudine: potest per se ratione magnitudinis esse magna: sicut bonitas est possibilis: ⁊ magnitudo per se ratiõe põtatis. Jõ qz deus est potestas: ois potestas est amabilis: ratõe cuius finita potestas contra infinitam potestatem agere nõ valet: gratia cuius creatura nõ potest cogere dei potestatẽ absolutã ⁊ ordinatam: q̃ põt de infinitate et eternitate esse omnipotens absolute: ⁊ nõ esset pfectissima nisi posset de se positum producere rõe cui⁹ eternitas absq̃ infinita ptãte nõ põt infinita esse. Est ergo necessariũ q̃ ptãs dei sit libera perfecta infinita immẽsa independens et eterna: hñs infinitam positiuitatẽ ⁊ possibilitatẽ eternã posituũ: et possibile possificantẽ ⁊ possificatuz: posse absolute et possificare ordinate infinite et eterne: eo quia non potest tantũ de alio ordinate: sicut potest de se ipa absolute. potestas ergo q̃ nõ potest tñ dare sicũt recipe: nõ est infinita neq̃ eterna: imo debilis ⁊ ifirma. Si ergo potestas creata non esset pars substãtialis substãtie non posset esse substantia qõ est metha phisice: ⁊ materia ꝓma in ꝓmo gradu phisice. Si enĩ ptãs tñ possz de quitate: sicut de magnitudie: nõ foret de nata substãtiali: igit ptãs nõ est accẽs: vt substantia possit ma

gis per seipaz existere ⁊ agere: cꝫ paccidẽs: ꝑ potesta tẽ enz subtãtia finita põt esse de forma ⁊ materia absolute cõposita: et oia q̃ sũt in linea ꝓdicamẽtali quiditatiue. Mã sine actu potestatis subtãtia cuiterna forꝫmam et materiã totus simpliciter cõnectiue habere nõ valet. Igitur ois potestas maioꝛ est per suã propriam q̃litatez cꝫ ꝑ appꝛopataz: ideo errãdi potestas: nõ est ptãs: cũ sit ꝑ priuationẽ sui actꝰ: sicut est ptãs agẽdi bonũ per durationẽ sui actꝰ: rõne cuius est maioꝛ ꝑ actionẽ cꝫ per passionẽ: et qz potestas corporis substãtialis nõ est ita magna: sicut ptãs rõnalis anime: habẽz ipsa potestatẽ ipm ꝓseruandi: vt nõ redigeat ad naturę artificiũ cuiternalit̃: vt iudiciũ finale sit verũ: rõne cuius ois possibilitas in creaturis est materialis: nõ solũ in corꝓoralibꝰ: sed in spiritualibꝰ: eo qz priꝰ ptãs se cõicat per actionẽ cꝫ per passionẽ. Ideo pꝛius est ptãs absoluta: secũdo pꝛincipiũ exẽplare: tertio creans ⁊ cõicãs actiue possificatiua ꝑ infinitã actiõez formalit̃: cꝫ possibil' material'r ꝑ possibilitatẽ cuit̃nalit̃.

¶ De sapiẽtia artis metbapbisicalis naturalis ordis arboris nature: ⁊ de diffinitiõe q̃ditatiua eiꝰ ⁊ sonãtia formali denoiatiua: et de bis que ab ea pullulant. Capitulo. xxiij.

SApientia est pꝛopꝛietas naturalis: rõne cuius sapiens intelligit in pꝛimo actu essendi absolute: et in secũdo respectiue: et producit de sapiẽtia absoluta notitiã sibi relataz. Absoluta ergo diffinit̃ interiꝰ metbaphisice q̃ditatiue: sapientia abstracta in pꝛimo discursu: ꝑ sapiẽtiã respectiuã ⁊ ꝓcretã in .ij. circulo: ꝓpter tate ꝓmi modi: ꝑ ꝓmã speciẽ q̃ditatis. Est ergo sapiẽtia rõ naturalis sapiẽti: in actu ꝓpꝛie attingẽdi: veruz

cõuenies ẽ ꝺo impossibile icõ. ꝺi. 43. q. 6.

ꝓclu: bonc.

¶ Ens est possibile: ens ẽ in põ: iste ꝓpositiões nõ põt ꝺemõstratiue a ꝓꝛi ꝓdicato ⁊ a posteꝛiꝛi ꝺo cõcludi: ſz solũ ab eꝫ li: ſz ꝺeꝰ ẽ ens possibile: põt concludi a ꝓꝛi: predicato: qz ens ⁊ possibile ꝓꝛia sũt ordine naturali ꝺeo .6: metba. c: 6:

ꝓclu. pla.

¶ Pꝛia intelligẽtia est sapia: et nõ est aliqua entitaſ ꝺetmiata positio: ſz ois sapientia est quiditas et entitaſ õsignata ꝺetermiatio eminẽter sbsistẽs. 3: metba.

ꝓclu: bone.

¶ Per diffinitiones sapie veritaſ bonitatis ⁊ ceterarũ q̃ditatũ ⁊ sbi passionũ trãscẽꝺẽtiũ fit õmõstratio vere ipsiꝰ q̃ꝺ rei: rõe cuiꝰ sic ꝺicit̃ q̃ꝺ est sapia: ꝺicit̃ q̃ꝺ est ꝺeus: q̃ꝺ est vnitas: q̃ꝺ est trinitas ꝺiffinitiue et ꝺemonstratiue. 3: metba.

ꝓclu: tbo.

¶ Esse modale non

ponit in nature diffi nitiõe: sz ẽe q̃ditatiz ⁊ ꝓcretiz ei⁹. q̃. 2. ar. .4. ꝑphi.

¶Subst̃ia rei dr nã ei⁹ significãs qõ q̃dest. ꝯ metha.

ꝑclu: sco.

¶Sapiẽtia ⁊ voluntas sũt p̃ncipia essentialia: sz sapiẽs dicẽ ⁊ volificãs itellectũ intelligibile volitũ ⁊ volibile sũt p̃ncipia notiõalia. q̃. ꝯ: ar. 3:

ꝑ: lobe.

¶Sapientia et cetere forme formales ab solute i sbiecto p̃mũ esse hbit quiditatiue ⁊ fiunt passiones ei⁹ personantiã formaꝝ ratione cuius forme formales ⁊ forme statuales distinguũtur in absolutione entis et ordinatione: quia forme absolute plus dicũt in subiecto q̃ respectiue. ꝯ: metha. ca: 3:

ꝑclu: fran.

¶Primo diuersa: sz nõ sint q̃ditatie ens cõcretiue: nõ tamen suut q̃ditatiue nihil abstractiue vt sapiẽtia veritas et cetera. incon. q. ꝯ.

obz per p̃iaz. c. ⁊. g. ⁊ angulũ. b. ⁊. g. ⁊ secũdã. c. Rõe cuius sapientia dicit sagax capientia ⁊ sedula obiecti intelligibilis veri actingentia. Idco in alijs concreti ue p̃incipijs naturalem sonat instinctum ad agendum: ⁊ intelligibilitatez ad intelligendum: ratione cuius subiectum p̃out est obiectuz est intelligibile per se: ⁊ non ratione sui: sed ratione sapientie: ⁊ cetera p̃incipia artis: que in ea concretiue includuntur sunt intelligibilia. igitur est obiectum intelligibile per ipam formalitatem et potentie adequabile: formali et quiditatiua adequatione. ¶Ea propter sequendo ordinem methaphisicalem naturalez arboris nature p̃ius est quiditas et ratio absoluta: et quid rei subiecti absoluti sine respectu ⁊ distinctione in primo discursu ⁊ secundo p̃me figure perfectate tertij modi: ⁊ primi gradus primi modi: ⁊ hanc veritatez probat ⁊ confirmat ars ge. cum. b. per primam speciem. d. c. f. k. ratione cuius pro illo p̃iori tantuz est idquodest absolute absq; correlatiuis et diffinitiõe ac sonãtia et passione: ⁊ sic non est passio subiecti appropriata: sed quiditas absoluta dumtaxat: gratia cuius non est realis neq; intentionalis. nam realitas in correlatiuis sundatur et non in absolutis: ratione cuius est modus intrinsecus eorum respectus et relatio ac distinctio. ¶Preterea intellectus artiste sapientiam speculando considerat inquantum est quidica ratio obiecti formalis potentie. ⁊ quid nominis in p̃ima intentione subiectiue simul ⁊ obiectiue extra se: ⁊ obiectiue intra se intentionaliter: rõne cuius est passio annexa subiecti appropriata: predicabilis de ipso cõuertibiliter in quarto discursu: perfectate secundi modi et quarti: et p̃incipium generale artis diffinibile: et per diffinitionem obiectum scibile: et ratio exemplaris, idea

lis formalis: et speculum. forma. et creatura creabilis per similitudinem comunicabilis: et causa sine qua non: et medium formale rectum intelligendi et realiter sciendi obiecta scibilia: et proprie iudicandi actiue causatiue actiuatiue creatiue productiue et comunicatiue: ratione cuius est sonantia persone nature intellectualis. ¶ De genere enim cuius sunt scientia. intellectus. sapientia. prescientia. prouidentia. ars. ratio. regula. scinderesis. iudicium. intelligencia. consilium. habitus intellectualis. concreatus. lumen naturale. conscientia. dictamen. arbitrium. lex. persona. magisteriuz. misterium. meditatio. contemplatio. speculatio. practicatio. speculum: discretio. prudentia. predestinatio. iusticia. sententia nõ diffinitiua: et sic de aliis attributis: ei per artistam. In tali quidem transcendentia obiecti scibilis est instinctus precise: ratione suc confusionis et indeterminationis: et sic est principium artis generale: et vniuersale: ad intelligendum intelligibilia: et ad sciendum scibilia realia per angulum differentie: ratione cuius obiectum est intelligibile ꝛ intellectum: vt asserit. b. per. c. d. e. ¶ Artista huius artis etiaz inuestigat sapientiam quidicam et naturalez: pro vt est ratio quidica rei singularis motiue potẽtie: ad suaz pro pria ẽt naturalẽ operationez obiectiue: sine qua nũq̃ posset moueri obiectando: ad finum naturalem actuz ordine naturali: a quo pullulant quiditas in ipsa: naturalitas: essentia: natura: et esse: in quo sunt ordine originis: sapiens: intelligens: intellectiuus: intelligificans: sapere: intelligere: intellificare: sapibile: intelligibile: scibile: intellificabile: intellectus: scitus: intellificatus. ¶ Artista methaphisicus etiam sapientiam inuestigat: ipsam designando: et con

Sclus: bone.

¶ Differẽtie ẽntialeſ facitũt differre essentialr: ꝛ variãt ẽtias singlares inter se: vt sapiẽtia infinita: ꝛ sapientia finita: et sũt eiusdẽ rõis formalis .6. metha. c: 7:

Sclus: fran.

¶ Nulla predicatio in abstracto est vera nisi sit simplr quiditatia: vt sapia: vel sapiẽtia inq̃ntuz sapia aut sapia sapientia: vel sapia tñ sapientia. incon. q. 5.

Sclus: sco.

¶ Nihil ẽ intelligibile nisi includat sapiẽtiã positiuã: ꝛ rationẽ entis quiditatiue: rõe cuius includẽs ꝓtradictiõez nõ ẽ intelligibile: neq̃ ẽ obz itellect⁹: qz obmnõs entitatez positiuã extra aiaz ẽ res intelligibil' rõne sapie. quoli: 3: ar: 1:

Sclus. phi.

¶ Ens est vnum per suaz vnitatẽ: ꝛ intelligibile per suam sapientiaz: et omne ens est bonũ p suam bõitatẽ sic verũ per suã veritatẽ. 4: metha.

Pclu:tho.

¶Ad rõnẽ sapie cau
santi pt̃inet causatis
iponere modũ nate:
vnitatẽ speciẽ ꝛ ordi
nẽ: ꝛ ad rõez bõi cau
sati ptinet recipe: et
hꝛe modũ nate vni-
tatẽ speciẽ: ꝛ natalez
ordinẽ. j. p. q. 6. ar. j:

Pclu. sco.

¶Principiũ formale
pducẽti q̃ditatiue ꝛ
fũdamẽtaliꝛ est sapia
secũda: q̃ est itellect⁹
ꝛ secũda mẽoꝛia cuz
designatione infini-
tatis. quoli: j: ar: 2:

Pclu: augu.

¶Ars dei ẽ noticia
ɓclaratia p⁹ ꝛ magis
et noꝛ pducibiliũ q̃
causabiliũ ꝛ effecti-
biliũ: q: p⁹ ẽ ẽe in sc:
q̃ i alio vlt. de tri. et
sco. j: q̃: 2: tho.

¶Omia pp̃as appe
tũt pfectiões: appetẽ
do deũ: q: rerũ perfe
ctiões silitudies sũt
diuine sapie: rõe exẽ
plaris sapientie. j. p.
q. 6. ar: j:

Pclu: augu.

¶Uerbũ ẽ ars sapi-
entis plena oiz rõnũ
viuẽtium: nã p̃mus
act⁹ sapie intelligẽdi
ẽ p̃ncipiũ, pductiõis
trabẽdo ad theologie subiectũ essentialiꝛ et numero:
cũ immẽsa designatione: rõne cuius est dignitas. Ra
tio naturalis et perfectio absoluta diuie essentie: gra
tia cuius deus est intelligẽtia diuina: et sapientia ab
soluta: sapiens eternaliter: et infinite intelligens ab
solute: et intelligibilis: in primo signo existendi: vt nõ
sit ignorans obiectum primarium producibile: et co
municabile naturaliter et libere: sicut obiectũ secun
dariuz creabile et comunicabile: scõm vnitatis et tri
nitatis similitudinem. Sed in quantum est attributũ
sapientis intellificantis ꝛ producentis in actu agen
di: intelligit se intellifficantez et intellificatum in alio
sicut: volificantem et volificatum: in secundo natu
re signo interius. Exterius vero creãtem comunicã
tez conseruantem creaturas cuiternas productas sci
tas et inmediate creatas: et facturas mediate factas
ad similitudmez obiecti creabilis: et principij exem
plaris. idealis. et formalis: rõne cuius in obo sunt sci
entia eterna infinite sapiẽtie. In esse vero nouo sunt
scientia et notitia cuiterna eius: sicut voluntas vult
eas esse: sic potestas potest messe cuiterno ipsas con
seruare: quia scire creare et conseruare sunt idem: si
cut scire: velle: et posse in ipsa: vt asserit. b. per. b. i. k.
et. c. f. g. ¶Intellectus artiste etiam speculatur sapi
entiam: inquantum per diuinam voluntatem: ad si
militudinem idee exemplaris est inmediate creatu
ra creata: et nouitate et finitate in cuiternitate men
surata. Que quidem pbisice mediante motu natu
rali instantaneo et mutua informatione cum bonita
te et alijs principijs substantiam cuiternam compo
nit naturaliter: per quã descendit per nature arboꝛez
ad naturas spirituales: cum quibus intellectuz com
ponit cum libero arbitrio: et recta rõne: et ad naturaz

corporalem immediate: ⁊ ad alias naturas corporeas mediate cū quibus instinctuz naturalē componit ratione cuius cognoscunt: in tēpore debito suas naturales operationes: vt patet de celis: elemētis ⁊ vegetatiua. Jn homie vero et phīsicalē ꝓpositionē est intellectus: ⁊ sagax intelligēcia: ⁊ rationalis potētia actinctiua plurium simū: discernitiua inter bonū ⁊ malum. gratia cuius persona humana: ac etiā angelica: rez quiditates naturaliter actingere potest: speculando in intellectu possibili ⁊ scientiā de ipsis agēdo. cuz intellectu agente: tam transcendētes q̄s designatas: prout sunt rationes rez singularium et quiditates. Jntellectus autē spiritualis cuz instinctu corporeo cō iunctus ordine naturali: ⁊ humanus intellectus includens binas naturas: ex quibus essentialiter et naturaliter est compositus: ⁊ mensura euiterna mensuratus infinali esse: substātialis interioris hominis cō sistentialiter et substantialiter: non solum in consistentia quidica: sed etiā in nō quidica. Ratione cuius absq̄ organis itelligere potest: obiecta intelligibilia mediante habitu naturali sibi cōcreato ⁊ conaturaliē seu naturali lumine per species ignatas: ⁊ mediante habitu adquisito per species iam adquisitas cū ⁊ organis dum est indumento accidentali ⁊ corruptibili indutus successiue: per discursum potentiaz naturaliuz: sed sibi difficiēte vita accidentali: ⁊ humido nutrimētali: ratione cōtrarietatis ꝑ mortem et corruptionem cum humido radicali: ⁊ vita substātiali euiterna liter intelligēdo sine discursu speciebus ⁊ organis remanet viuens ⁊ intelligens intelligibilia obiecta cuz habitu quē de ipsis habet: licet sit separatus a corpore corruptibili mixto secundū quid: nō per species sibi nouiter influxas: nec per adquisitas nouiter: sed ꝑ x̄bi: ⁊ scōs actꝰ itelligēdi nāliz x̄bū ꝓduc̄ ⁊ imediatas creatas

·6: de tri. c: vlti.

ꝙclu: sco.

¶ Primꝰ actꝰ sapie itelligēdi obm itelligibile: nō ē actꝰ opatiꝰ: rōe cuius sapiēs deꝰ ñ ꝓduc̄ x̄bū prio actu intelligēdi: ꝫ secūdo actu x̄bū nāliē ꝓduc̄: ꝫ ꝑmꝰ actꝰ sit nālis sic̄ secūdꝰ. q̄: j: ar: 2: ꝙ: augu.

¶ Jta est x̄bū ars sapiēt̄ sic̄ sapia intelligēt̄: rōe cuiꝰ filiꝰ dī sapia ⁊ lumē ꝑis: et sic est sapia de sapia: sic̄ lumē de lumie: et deꝰ verꝰ de deo vero

7: de tri. c: 4:

ꝙclu: sco.

¶ Quare dī filiꝰ sapia ⁊ ars sapis ꝑis: ex vi sue ꝓductōis sibi ꝓpriꝫ: vt sit notitia declaratiua declarata ⁊ ꝓducta pactū mēorie secūde itelligēdo ꝑ sapiaz ⁊ volēdo ꝑ voluntatē. q̄: j: ar: 3: ꝙ: pbī.

¶ Sapis ē ordiare ⁊ nō ordinari. j: metb.

ꝙclu: tho.

¶ Jntellectꝰ incōplexꝰ quodq̄dest intelli

gẽdo apꝓhẽdit rei q̃ditatẽ itelligibilẽ: et sic est verꝰ ꝓ se: ſz per accñs aliq̃tiẽs est falsus isu. ꝛ. ge. c: 60:

ꝙ: bone.

¶ In entib⁹ realib⁹ cuilibet cõceptui est correspõdẽs q̃ditas abstracta a suis singularib⁹ in pma intentione realiter extra aiam: in secunda vero intra aiaz intẽtionalr: ſz in entib⁹ simpliciter rationis nihil respõdet a pte rei: qz sũt realitatis ꝓuationes: correspõdet. ergo sapia obiecti sapiẽtie infinite: ꝛ sapientie finite. ꝙ: metha. c:):

ꝙclu: pbi.

¶ Sciẽtia refert ad scibile et scibile ad scientiã: sicut sapientia ad intelligibile ꝛ itellectum ꝛ econuerso.): metha.

ꝙ: lobe.

¶ Methaphisica intelligibilis ꝓ sapiam ꝛ scibilis ẽ obm formale intelectus artiste.): metha.

ꝙclu: tho.

¶ Intellect⁹ diuin⁹ ꝓ suã spiam licz solũ habituz ex antiqs specieb⁹ genitũ: ꝛ habitum cõcreatum sine discursu eternaliter. ¶ Hanc veritatẽ ꝓfirmat doctor. j. ꝛ. ij. ꝓuer. c. de sapi. iq̃ens q̃ sapiẽs itelligit rõne sapiẽtie ꝙcipiẽdo obm itelligibile: nã sine actu sapiẽtie sapiẽs intelligere nõ valet absolute ꝙcipiendo ꝛ ordinate producendo obiectũ intellectum: ergo sapientia est naturalis rõ ꝛ causa sapiẽti intelligendi rõe cuius ignorare non põt: nã cuz sapia priuat ipsuz ignorare: nã si priuaret habit⁹ sapiẽtie: esset ociositas in ipsa: rõe cuius non est sapiens: qui intelligit cuz sapientia sine bontate. Igitur si sapiens est sapiẽtia nõ potest ignorare: et si nõ est sapientia ignorare potest. Est ergo sapientia bona perse ꝛ potens rõe bonitatis et potestatis: sicut bonitas et potestas sunt intelligibiles perse rõe sapientie. Est ergo sapientia ratio obiectalis adequata intellectui formaliter ꝛ vnuoca tã creato q̃ increato. Rõne cuꝰ sapia infinita absq̃ intelligere esse non valet sicut absq̃ eterna intelligibilitate eternũ intelligere absolutum ꝛ intellificare bẽre non potest: gratia cuius deus sua sapientia absq̃ medio omnia obiecta intelligit intelligibilia: eo qz in eꝰ intelligere non est ociositas. Nã ad se oĩa intelligit: per regulã. k. ratõe cuius seipsum: cuz suo intellectu intelligit: sicut cum sua volũtate. Ideo inquãtum intelligit se esse intelligentẽ ꝛ intelligibilem per intelligere: intelligit se posse producere: quia inquãtuz se deum intelligit: deum nõ producit: ſz inquãtum se deũ producentem intelligit: productum filium deuz producit in sapientia: ꝛ de sapiẽtia sapientẽ naturaliter: ꝛ distinctũ personaliter a se ꝛ realiter: et quia ambo simul intelligunt posse producere aliam personaz deũ producunt: volificatus enĩ ꝛ boneatus intelligit non posse ꝓducere aliũ deũ: igitur nõ ꝓducit aliaz pſonã

ex eoq; sapientia tñ est absolute vna: ⁊ ordinate trina in numero trinario rõe concordãtie: sicut vult.b.p.c. d.e. Deus enim ⁊ suum intelligere cõuertũtur: rõne cuius malũ qđ deus intelligit non est malum in suo intelligere: qz deus in seipo intelligit id qđ intelligit: rõne cuius est deus: qz intelligere dei non extenditur extra suam substantiam. igitur id qđ deus extra se intelligit non est deus: cum sit eternus intra se et creatura externa extra ipsum: et ratio est: nam si intelligibilitas in deo esset creatura: deus in eternitate omnia obiecta nõ intelligeret: et si aliquid ignoraret: illud esset maius qđ deus: intelligit ergo deus qđ ab hominib⁹ ⁊ angelis intelligit ⁊ amat. Intelligit ergo diuina sapiẽtia: qđ sapientia creata vnum habet intelligere: qđ est de sua essentia ⁊ natura substantialit̃: et aliud intelligere de sua operatione: ratione cuius sapientia accidẽtalis habet accidẽtale intelligere: eo sapiẽtia vero substantialis est pars essentialis sapientis substantialis: et sapiẽtia accidẽtalis est pars accidentalis sapientis accidentalis. Sapientia autem in abstracto nõ intelligit: sed est ratio naturalis ⁊ pr̃incipiũ quo ad intelligẽdũ: sapiẽs quippe in ꝯcreto: vt principiuz qđ cum sapiẽtia intelligit interius substantialiter: et exterius accidentaliter: nam finis sapientie est sapiens: sicut anime ⁊ corporis homo: potestas enim sapiẽtie est virtuosa: igitur non potest esse mala: cũ omnis intelligibilitas sit bona: et ignorantia mala: ratione cuius sapientia est lumen actibus partium: cũ quibus participat per naturalem compositionẽ. Igitur sapiens non potest sapientia frui sine dispositione illius et sui obiecti: quia dispositio partium cũ qua sapientia participat est via et modus sui intelligere: sed quia intelligere substantiale: interius est causa naturalis: in ꝯplexa cognoscat sp̃ ẽ ver⁹: suã cognoscẽdo qđitatẽ sapiaz ⁊ bõitatẽ. ifu. 5. ge. c. .60: ꝯ bone.

¶ Oñe hñs qđ deest qđitatie ẽ obz scible p sapiam et sbm scie si hẽt aliqđ p̃dicatuz qđitatiue dc secũdo modo .7: metha. c. 1: ꝯclu: fran.

Sapia ⁊ ẽẽntia ab ex istẽtia ex natarei distiguũt: rõe cui⁹ creatura in põ obiua: ⁊ creata i actu sũt idẽ diffitiue. di. 42. q. 6. ꝯclu: tho.

¶ De⁹ p bona cognoscit mala: nã bonũ ẽ ãsi rõ cognitiõis mali: cũ maluz nihil sit aliud: q̃ ꝑuatio bõi. in su. c: 72:

ꝯclu: sco.

¶ Si de⁹ p̃ter causarũ ordinẽ in vniuerso posset quẽcũq; effectũ p sapiẽtiaz causare: ordo causalitat̃ i causis secũdarijs nõ esset simplicit̃ necessari⁹: ĝ nec essẽtialis: qđ ẽ icõueniẽs qz ipossibile ẽ deũ ostruere rez ẽẽs cuz sint sofalr in eo metha-physice quoli. 13.

ꝯclu:tlxo.

¶ De⁹ itelligit malũ ꝑ bonũ oppositũ malo ꝛ ꝓuatiõez bõi ab eo:q: de⁹ ꝑ bona cognoscit mala nã bonũ ẽ rõ cognitiõis mali cũ malũ nihil sit nisi ꝓuatio moral' bõi.j. p.q.j.ar.4:ꝛ isu.ꝫ.s.c:72: ꝯsco.

¶ Illa ꝑdicatio ñ ẽ va: i q ꝑ abstractõez ꝑdicatũ abstrahit a ibo:vl' ibz a ꝑdicato. q:13: ꝯlobe.

¶ Intlligẽtia ẽ de q̃ditatib⁹ absolutis ꝛ intellectus de principijs xis: et scia de obo scibili cõcreto:ꝛ ars de ꝓncipijs diffinitiblib⁹. icõ.c:de ꝓn.

ꝯclu:bone.

¶ Pria intelligẽtia ꝛ sapia ex pur; nãlib⁹ põt nãlr apphẽdi ab intellectu finito. 2:metha.c:11:

ꝯclu:sco.

¶ Potẽtia itellectia nãlit inclinat ad pri mũ obm ei⁹: vbi nõ est plenitudo bẽitudinis quoli.13:

ꝯclu:lobe

¶ Volũtas ẽ ibi absoluti quiditas: ꝛ respectiue passio eiꝰ: intelligere eius accidẽtale: exterius ex pluribz specieb⁹ accidẽtalib⁹ ꝯstitutũ. Rõne cui⁹ intellectus ꝓmo habz rõne sapiẽtie habituz nalez ꝛ lumẽ nale sub stãtialit interi⁹. Secũdo vero exterius habit⁹ accidẽtales. ſ. intelligẽtiaz de quiditatib⁹ seu methaphisicã absolutã: ꝛ intellectũ de principijs veris: ꝛ artẽ de principijs gñalib⁹ ꝛ vniuersalib⁹ et regulis ꝛ figuris artis ge. et sciẽtiaz de obo scibili ꝯstituto de ꝯceptib⁹ quidicis: et quiditatib⁹ formaliter distinctis: ꝛ correlatiuis realiter: q: cõtigit plura scire: ꝛ vnũ intelligere obm. Et sapientiaz de dignitatib⁹ ꝛ attributis diuinis dei infinite ꝛ eterne: gra cuius habz habitũ fidei caritatis et spei ꝑ infusionẽ gratie: et sic de alijs virtutib⁹: q̃ sũt habit⁹ potẽtiar: sicut prudẽtia: fides ꝛ iusticia intellectus: et caritas volũtatis: et spes memorie: vt abũdãtius in cometo dixim⁹ supra artẽ ꝛ in metha. maiori.

¶ De volũtate artis methaphisicalis nalis ordis arboris nature: ac de diffinitiõe ei⁹ ꝛ sonantia ac attributione eius et generalitate ꝛ significatione. ¶ Capitulo. xxv.

VOlũtas est id ratione cuius bonitas ꝛ cetera principia sũt desiderabilia in subiecto ꝛ amabilia in obiecto. Est ergo volũtas rõ naturalis volẽdi: et volificãdi naturaliter: et eligẽdi vero ac amorẽ producendi libere diffinitur. ergo voluntas quiditatiue metha phisice: perfeitate primi modi in quarto discursu per primã speciẽ quiditatiꝫ. vt ꝯcludit. b.p.c.d.e.g. ꝯ ꝯ in ꝓmo discursu perfeitate. iij. modi non possit diffiniri: sed solum solitatiue predicari: et mere quiditatiue in abstracto: ꝛ in secũdo discursu perfeitate primi gradus primi modi mediante reduplicatiõe formali: rõe

cuius volũtas tñ est volũtas: ꝛ sic ē quiditas. ꝛ ratio subiecti absoluta: ꝛ quid rei: ꝛ non q̄d nois: sicut vult .b. per p̄mā. d. c. f. ¶Rōne cui⁹ nō est realis: neq; intentōnalis: nec diffinibilis nec scibilis; p illo priori: quo ꝓus pōt intelligi ꝛ cōsiderari sine posterioꝛ scōm ordinem methaphisicalē interioꝛē naturalē ei⁹. ¶Cui⁹ sonantia in obo formali ē volēdi vnitas in quo diffinit p quartū discursuz: ꝛ primā speciē. c. rōe cui⁹ ē id p q̄ bonitas ē desiderabilis ꝛ amabilis p se: rōe volũtatis: ꝛ nō sui: q; tñ est bonitas: sicut magnitudo ꝛ potestas: ꝛ nō volũtas: sicut ipa est bona ꝛ quiditas positiua p se rōe bonitatis: ꝛ nō sui. Est ergo voluntas rō naturalis: ꝛ formalis inclinādi se ꝛ alia ꝓncipia: ad p fectionis finē: ꝛ illū naturaliter desiderare ꝛ libere p ficere. Igitur inclinationē ad finē natural'r interioꝛē in alijs sonat ꝓncipijs artis ge. ꝛ in nouē subiectis: q; per ipsā inclinātur: ad suam ꝓpriaz operationem natural'r: per regulā. g. ꝛ angulū ei⁹: ꝛ sc̄ūdam speciē. c. rōe cuius obiectū formale est a potētia volitiua desiderabile: ꝛ oīa ꝓncipia ī eo inclusa: eo q; ē abilitas inclinatio: ꝛ facultas: circa perfectionis finē: perangulum. g. et regulaz. e. vt asserit. b. ¶Sonat ergo naturalē inclinationē ad pullulationē correlatiuoruz naturalē et ad virtutē adquirēdā libere. ¶De cui⁹ significatiōe sunt quiditas. naturalitas. essentia. natura. ēe absolutū: ēe ordinatū: ordo essentialis: ordo originis: bitudo naturalis: aptitudo naturalis. volitiuitas. volitiuꝰ. volibilitas. volibile. velle. act⁹ essentialis: absolutus cōis: volificās. volificat⁹. volens. volitus. volificare. act⁹ electiuꝰ. act⁹ electiuꝰ libere. ꝛ volūtari⁹ ac artificiosus. ¶Propterea de genere ꝛ aplicatōe ei⁹ sūt optatio. dilectio. desiderū affectus electio appetitus amatoꝛ. amatrix. volitio. ꝛ volificatio naturaꝛ et artis ꝓncipiū generale reale vniuersale pfenotū ꝛ vniuocū. incō. c: de ꝓn.

ꝯclu: pau.

¶Deus est maxime bonus et amabilis. j. ad tim. c: 4:

ꝯclu: pbi.

¶Sicut intellectio ē actio imanēs sic et volitio ē actio volūtatis i manēs. 9: met.

ꝯclu: lobe

¶Volūtas in ꝓmo actu ē rei absolute: i 2: ꝰo ē rei respectiue ꝛ ꝓncipiū artis gñale et passio sbi incon.

ꝯclu: ray.

¶Velle subst̄ātiale volūtatis ē incorruptibile: sicut ei⁹ essentia absoluta ꝛ natura: ꝛ velle accidentale est ymago ei⁹. 1: puer.

ꝯclu: cla.

¶Voluntas cū sua volibilitate ē causa ꝛ sonātia de noiatia volibilitatis sapie et bōitatis in sua lectura. ca: de vo.

ꝯclu. sco.

¶Sic̄ sapia ē ars p ꝓpe ꝛ verbū apropriate: sic volūtas ē artifex artifitial'r volēs q̄: 1): ꝯcano.

¶Sic ſapia ē rō nālis enti: vt ſit intelligibile ⁊ potētie vt ſit itelligēs: ſic volūtas eſt rō naturāl vt ens ſit amabile: ⁊ potentia amatia. 4: metb. ꝯclu: ſco.

¶Sicut ſapiētia eſt abſoluta rō ſubiecti in pmo actu eſſendi ⁊ in. 2: paſſio eius reſpectiua: ſic volūtas eſt ratio eius et q̄dita abſoluta ⁊ paſſio reſpectiua conuertibilis. 3: metha. ꝯclu: phi.

¶Ad ſapiam ptinet p̄incipia aliaꝝ ſciaꝝ: ⁊ ad volūtatē cādē ꝯſiderare amare ⁊ ap̄bare: ⁊ ſic ſt̄ p̄incipia oiꝫ ſciaꝝ. 6: metb. ꝯclu: fran.

¶Volūtas ſapiētia ⁊ veritas ſunt quiditates entis et paſſiones eius: et cuiuſlibet entis nāliter. incō. di. 45. q. 7. ꝯclu: ray.

¶Deꝰ abſq̄ medio amat oia p ſuam volūtatem bona: et intelligit p ſuā ſapiam ad ſe ⁊ in ſe ipſum amando cum voluntate ⁊ intelligēdo cū lis electio. amor. caritas. ſupernāalis ſeu liberalis amicitia. vnio. cōcretio. placētia. p̄axis. regulatio. ſanitas. benuolētia. deuotio. oꝛo. virtꝰ. diffinitiua ſententia in fine. p̄deſtinatio cuiꝰna in vltimata exiſtētia et ſentētia nō diffinitiua: cuiꝫ ſit in principio ⁊ medio: regimē ⁊ imperiuꝫ. ſicut ꝯfirmat. b. p regulas. h. i. k. et. e. f. g. et triangulū viridē ⁊ rubeū. ¶Preterea intellectꝰ artiſte ſpeculatiuꝰ cū intellectu poſſibili ipam ſpeculatur abſolute p̄us in p̄mo diſcurſu in quātum eſt abſoluta q̄ditas et rō naālis poſitiōis ſubiecti methaphiſices: rōe cuiꝰ eſt q̄d rei abſolute: de qua nō eſt ſciētia nec p̄icipiū agendi ſciētiaꝫ: nec quid nois reſpectiue: nec paſſio ſubiecti in prima intētione: perfeitate. iij. modi et primi gradus primi: ſicut oſtendit. b. p primā ſpeciē. d. e. f. licet fiant p̄dicatiōes de ipa re quiditatiue vt volūtas: et volūtas inquantū volūtas tantū eſt abſoluta quiditas: ⁊ rō naturalis ſubiecti cōſiderabilis ⁊ intelligibilis confuſe: et nō ſcibilis diſtincte: quia potētia actu recto fertur in ſimplicem quiditatem ſubiecti abſolutam: abſq̄ diſtinctione et abſtractione confuſe: gratia cuius nō eſt ſcibilis: nec medium ſciendi: ratione ſue cōfuſionis ⁊ indeterminationis: igitur nec realis nec intētionalis: nec ens: nec non ens ſeu nihil: nec entitas nec non entitas ſeu nihileitas dici poteſt ſapiēter: cum tantuꝫ ſit id quod eſt abſolute in ſua cōfuſione indeſignata p̄o illo p̄ori: quo p̄ius ordine naturali eſſentiali ponitur et intelligit in eſſe poſitiuo ſine poſitiōe poſterioris conceptus abſolute: eſt ergo methaphiſica abſoluta cū ſubiecto abſoluto in primo diſcurſu ⁊ ſecūdo: perfeitate iij. modi ſolitatiue: ⁊ primi gradus p̄mi: q̄s methaphiſica reſpectiua in. iij. ꝯquarto diſcurſu: perfeitate primi. iij. et quarti modi: vt corroborat. b. per. c. d. e. f. g.

¶ Preterea intellectus artiſte cum intellectu agente conſiderat ipſaz quiditatem: non pro ut eſt abſoluta: ſed in quantum eſt formalitas obiecti formalis: et paſſio appropriata ⁊ annexa ſubiecti conuertibilis cū ipſo concretiue: de quo denominatiue predicatur in tertio diſcurſu: abſqz conuerſione predicati ⁊ ſubiecti et in quarto cum conuerſione amborum perſentate ſe cūdi modi ⁊ primi gradus. iiij. vt aſſerit. b. per. c. e. g. Ex eo quia ſcōm artem diffinitiue eſt eius principiuz ad intelligendum vniuoce vniuocata: et medium ſciendi et amandi obiecta amabilia formaliter et naturaliter methaphiſice naturali ordine arboris nature et deſignatū exemplar. ſpeculum. forma: et idea per rōnem formalez et quidicā: quā interius concernit in illis in quibus deſignatiue reperitur: per methaphiſicalem ꝓtractionē (expellendo phiſicalē ſemper ⁊ logicalem) et ſic ſe oſtendit et repreſentat intellectui et voluntati ſub ratione vnitatis ⁊ trinitatis: rōne cuius dicitur cauſa ⁊ ratio cauſabilis: et creatura creabilis de qua fiunt propoſitiōes methaphiſicales ⁊ demonſtrationes ⁊ aſſertiones: ad oſtendendū nouē ſubiecta et demoſtrandū neceſſario eſſe entia realia in vnitate et trinitate naturaliter permanētia impretcribiliter: vt oſtēdit. b. p triangulū viridez ⁊ rubeū et regulas. c. e. k. in. ij. circulo pſentate p̄mi modi. ij. ⁊. iiij. ¶ Tum intellectus artiſte ſpeculatiuꝰ ⁊ practicus intuet ipſaz formalitatem inquantū eſt obiecti formalis rō naturaliter motiua potentie amatiue ad amandū obiectum volibile: et ſub ratione bonitatis naturaliter amabile ⁊ omnia in eo ordine naturali ⁊ eſſentiali incluſa: ſine qua potētia volitiua nunqz moueretur ad volendum primum quodquideſt: neqz omne quodquideſt: quod eſt impoſſibile: ſicut affirmat. b. per regulas. c. d. e.

ſapiētia. j: prouer.

ꝓclu: tho.

¶ Sapia ē gñalis inter oēs ſapiētias ſingulares: ſic et volūtas iter volūtates q̄dlitatiue. j. p. q. j. ar. 6:

ꝓclu: fran.

¶ Potētia abſoluta dei eſt reſpectu illoz q̄ volūtas diuia poſſibiliꝫ determiat: ſic ordinata pō ē reſpectu illorū: q̄ actualiter voluntas determinat: et vtraqz ſequit volūtatē. incon. di. 43. q. 6.

ꝓclu: tho.

¶ Volūtas cuiꝰ obiectū p̄ncipale ē bonū: qōeſt extra volūtatē: talis volūtas ē mota ab aliq̄: ſz obz diuie volūtatiꝫ ē ſua bōitas infinita ⁊ etna ⁊ bōitas: q̄ ē eius eſſētia q̄dica. j. p. q. 19. ar. j: ꝓſco.

¶ Volūtas diuia ſp ſuū habz modū cauſandi libere tō cōcurrit cū intellectu in ꝓductiōe rez artificialiū libere ⁊ artificialiꝫ ꝓducibiliū. q. 16.

ꝓclu: fran.

¶ Volūtas nō ē formaliter entitas ſapientia et bonitas: nec

naturalis:m.iij.vero ꝛ.iiij.eſt potentia libera ꝛ armſi ciata liberū habens arbitriū: cū quo ſe defendit a malo:et tẽptationibus fortius reſiſtit: et bonū ſub ratiõe virtutis eligit:et in ipſum amorez producit: regulata recta rõne:gratia cuius talis actus elicit⁹ et conformis recte rõni eſt praxis: ad bonū ſimpliciter tendendo:et malū euitando:per liberū arbitriū. Rõne cui⁹ habz duos actus naſales.ſ.velle in volũtate poſſibili: et volificare in volũtate agente: ꝛ duos exterius liberos.ſ.eligere obiectum bonū:vel malū libere:et ſponte amorez vel odium in illud elicere: ſupra ſue nature neceſſitatez:et ſic odiendo malū; et eligendo bonum rite:liberū habet arbitriū in rationali creatura. Intelligendo vero malū deficit ſibi liberū arbitriuz et vſus eius et in ſeruitutẽ ingredit (libertatem perdẽdo) qz ꝙ paulū:q̃ facit peccatū ſeruus eſt peccati:peccãdo ergo volũtas perdit libertatẽ:et acquirit ſeruitutẽ: ꝛ captiuitatẽ. Cõcludit ergo ꝙ volũtas libertatẽ nõ habz niſi ad agendū bonū. Egit eſt libera volũtas bonū ſub rõe boni eligẽdo:et eſt ſerua malū ſub rõe mali eligẽdo et captiua ipſuz perpetrãdo et in eo perſeuerãdo.

¶ Unita quidez cum natura corporali eſt naturalis appetitus in corpore primo ſubſtantiali:quo mediante per nature arborem deſcendit in celos elementa: vegetatiuam:ſenſitiuaz:ymaginatiuaz:et hominem: in quo cum volũtate ſpiritualis forme: dicitur voluntas humana compoſita naturali compoſitione phiſice ex forma ꝛ materia: ſic homo ex anima ꝛ corpore: rõne cuius diſtinguitur formaliter:eſſentialiter:realiter:et numero:ab intellectu ꝛ memoria. Per quẽ qui dez naturalem appetitum forma mouetur naturaliter ad materiam. Et celi ad influendum: et elemẽta: vegetatiua;ſenſitiua;et imaginatiua ad ſuas propas

fuj

ens:ꝓpter intẽtuz ei⁹: ꝛ ſic ẽ fortũa ꝛ nõ cauſus:ꝛ ly natura ſit cãcuẽt⁹ mediata fortuiti:nõ tñ ẽ cauſa imediata.8:phi.

ꝓclu:boe.

¶ De⁹ nõ põt: qz nõ vult ꝙ ſuã volũtatez nouũ cauſare mũdũ aliũ vel aliũ vl notũ ſcõm ſuã totalitatez eternã:ſz ſcõz totalitatẽ euitñ.li.ỏ põde.

ꝓclu.phi.

¶ Sol nõ aliũ ꝛ aliũ radiũ mittit:ſz ſcõm diuerſitatẽ ꝛcipientiũ 8:phi. ꝓricar.

¶ Quelibz aia rõnalis habz nãlem volũtatem: ſicut intellectũ et bonitatẽ.2:ſen.

ꝓclu:bernar.

¶ Ihita ꝑma intẽtione in volũtati ptãte ẽ ꝙuertere intellectũ ad ꝓſiderãdũ:ỉ velle vl nolle ꝛ ſic ꝑma volitio ẽ a nob:ꝛ non a caſu: ſic ꝑma intẽtio in li.de diſpen.

ꝓclu:cano.

¶ De⁹ prouidẽtiam habz gñalem de oibus ꝛ ſpecialem de quolibz:ſcõm quã ꝙ ſuam voluntatẽ ſapiẽtiam ꝛ ptãtez,puidet vni-

cuiꝯ hominũ ſcõm
merita ꝓſentia vl̃ fu-
tura: ⁊ nobis occlta:
ſũt ſibi ꝓuia: qz ciuſ
iudicia iuſta ſũt: lz
ſp nob occlta. ℣: met:

ꝓclu. pla.

¶ Homo lz ſit bñ for
tunat⁹: tñ nihil ẽ no
uũ in deo: ⁊ in ei⁹ vo
lũtate ſapia ⁊ ptãte:
qz ẽ in ĩminabil̃ eter
nitas eius voluntas
℣: metha.

ꝓclu: ſco.

¶ Sicut nõ eſt incõ-
ueniẽs ꝑ ꝓceptũ inp
fectũ itelligibilẽ: co-
gnoſci aliq̃d intelle-
ctũ ẽe ꝓfectiſſimũ ſic
nõ ẽ ipoſſibile ꝑ ꝓce-
ptũ volibilez amare
obz ꝓfectiſſimũ ama
tũ ſic ꝑ finitũ actigit
⁊ amat infinituz. ℣:
metha. ⁊ in quoli:

ꝓ: fran. ⁊ ſco.

¶ Sic̃ cognitio me-
thaphiſica de deo ex
cedit cognitionẽ phi
ſicaz extẽſiue ꝓpt̃ mł
titudinẽ paſſionũ et
ꝓꝑtatũ obi cognita
rũ: ⁊ itẽſiue ꝓpt̃ ma-
iorẽ ꝓfectiõem ⁊ mo-
dũ cognoſcẽdi ꝑ itel-
lectũ: ſic ẽ d amore et
dilectiõe ꝑ volũtatẽ
methaphiſice obm i

et naturales operationes interiꝰ ſubſtãtialiter ⁊ exte
rius accidẽtaliter: vt patet in plãtis ⁊ aialib⁹ ſe mouẽ
tib⁹ ad agẽdũ generationẽ in tẽpore oportũo: ⁊ nõ in
alio: rõc naturalis appetit⁹. ¶ Hanc poſitionẽ veraz
corroborat doctor ꝓmo ⁊ ſecũdo ꝓuer. aſſerẽs q vo
lũtas eſt id ꝑ qõ bõitas magnitudo ⁊ ceꝛa ꝓncipia ſũt
amabilia ⁊ deſiderabilia: rõne cui⁹ volũtas cũ ſua vo
libilitate eſt cauſa volibilitatis alioꝝ: gr̃a cui⁹ talis vo
libilitas eſt amabilitas bõitatis: ⁊ aliaꝝ q̃ditatũ. Eſt
ergo volũtas rõ naturalis: rõne cui⁹ volẽs habz velle
naturale. Jõ deus eſt totũ qõ eſt in diuina volũtate: ſi
cut eſt in diuina ſapiẽtia: ⁊ in eterna memoria: vt ipſa
nõ habeat odire. nolle. irã: et furorẽ: qm̃ ſi haberet de
us nõ foꝛet (qõ eſt impoſſibile per triangulũ viridem
et. e. f. g.) diligit ergo tm̃ diuina volũtas oẽs diuina-
rũ rationũ actus: ſicut ſeipſaz. Jgitur ſi volũtas diui
na nõ haberet infinitã poteſtatẽ: totũ ſuũ amare natu
raliter bonificato non cõicaret: vt poſſet naturaliter
amare: et libere amorẽ ꝓducere. ¶ Propterea deus in
quantũ ſe deũ abſolute in obo primario diligit deum
perſonalit̃: neq; amorẽ producit: in ꝓmo actu eſſendi
et nature ſigno: ſed inquantũ ſe volificantez intelligit
deũ: volificatuz per volificare deũ ſeu amoꝛez produ-
cit in ſecundo actu et nature ſigno: in quo intellificat
itellificatũ: cũ quo amat ⁊ producit amatũ: rõne cu-
ius deus de deo eſt infinite et eterne intelligibilis: et
amabilis: intellectus et volitus: gratia cuius ſine di
ligere interius deus cum hominibus non valet exte-
rius participare. Jdeo homines ipſum odientes dili
gere non poteſt: ratiõe indiſpoſitionis. Jgitur diligẽs
aliq̃d plus q̃ deũ: ex illo ſuũ facit ꝓtra legẽ primũ pre
ceptũ. Jgit negãtes dei dignitates et rõnes eius rea
les: ⁊ formalitates obiecti formalis ⁊ ſubiecti metha.

deū negāt ꝛ odiūt: qz productionez diuine volūtati et alijs rationib⁹ negando auferūt: sicut eas esse reales asserendo cuz humilitate et pacientia infinitā excitāt volūtatem bonitatez et ceteras dei dignitates ad pie/tatē. misericordiaz ꝛ amorē. Igitur q̄ cū volūtate totū deū nō diligit: nihil de deo amat: nā de⁹ id qō diligit cū toto seipso amat: ergo hō cū toto se ipso: totū deū diligere tenet: p primū legis p̄ceptū. Mā diuia volūtas tm̄ bonū diligit boiem: sicut sapiētia intelligit: malū vero hominē nō tm̄ diligit: sicut ei⁹ sapiētia intelligit Volūtas aūt eterna est pars substātialis substātie: rōne cuius naturaliter plus diligit substātiaz q̄ accidēs: gr̄a cuius vnū velle habz per substantiā: et aliud per accidēs. Velle enim substātiale est incorruptibile: et velle accidētale est ymago ipressio ꝛ similitudo ei⁹. Igitur cū velle substantiali mouet velle accidētale in operatione exteriori: et qz essentia eius nō est ex cōtrarijs: odibilitas non est de essentia ipsius. Voluntas enim species adquirit amabilitat⁊: sicut intellect⁹ intelligibilitat⁊: et qz intellect⁹ intelligit v̄itatē: et volūtas illius diligit amabilitatē: et licet omne intelligibile sit amabile: nō tm̄ omne intellectū est amatum: quia propter malas operationes est odibile. Ideo potestas data est voluntati: vt possit amare deū propter se: et creaturas propter deū in via mediante specie: et in patria simpl'r sine medio intra essentiā suā sicut in via extra ipam: rōne cuius frui. gloriari. et beatificari sūt in patria simplicit̄ immediate: vt libenti⁹ in cōmēto supra artem ꝛ in methaphisica maiori disputauimus.

¶ De virtute artis methaphisicalis naturalis ordinis arboris nature: ac de eius diffinitione sonantia attributione et generalitate. Capitulum. xxvj.

finitū amādo ꝛ itelligēdo. di. 43: q. 7. icō. et sco. quoli. 19.

ꝙclu: bone.

¶ Sic̄ intellect⁹ simul' appꝛhēdit p̄ncipia vera ꝛ terminos: sic volūtas simul diligit p̄ncipia bona et terminos. 2: metha.

ꝙclu: sco.

¶ Volūtas vt ē simpl'r volūtas absolute nō ē p̄ncipiū act⁹ notionalis elicitiuū: q̄ p̄ducit̄ simile informa ipsi producenti. quoli: 16:

ꝙ: tho.

¶ De⁹ cognoscēdo se bonū qō est ipe: non cognoscit malū: ꝛ qz cognoscit se ꝛ entia i quibus sunt p̄uationes bōi: ꝛ sic p volūtatem bonū amat et nō p̄uatiōes boni. insu. 5. gē. c: 72:

ꝙclu: sco.

¶ Dilectio nālis: et dilectio meritoria i volūtate distiguunt̄ solū formal'r ꝛ ex natura rei. quoli: 7:

ꝙclu: augu.

¶ Ifc deū nō est: nisi ꝙgnoscere ꝛ amare eū p volūtatem ꝛ intellectū. in li. 8⁊: q.

ꝑ:lobe.

¶Volũtas absoluta ẽ nãlis: ⁊ volũtas respectiua libertatẽ hz ꝓducẽdi actũ ꝑsti tutiz alicui⁹ relatiui incõ.c:de vo.

ꝑclu:sco.

¶Opatio bt̃ifica est exñtz intelligẽtz amãtz ⁊ amati itellecti:et sic ẽ ituitia dilectio ⁊ intellectio.q̃li:16.

ꝑclu:lobe.

¶Virt⁹ ẽ absoluta i ꝑmo termio ẽcndi: ⁊ in.2:ẽ passio ſbi et ꝓncipiũ gñale. reale vniuocũ:⁊ simplr̃ ꝑsenotuz .j:metha. et incõpẽ.c:de vir.

ꝑclu:cano.

¶Virt⁹ ẽ q̃ditas ſbi ⁊ fo⁊alitaſ ⁊ ꝓncipiũ ⁊ passio ei⁹.7:metb.

ꝑclu: fran.

¶Virt⁹ absoluta nõ ꝑdicaſ de ſbo abstractie: ſz x̄t⁹ respectia de ipo ꝑcretie ꝑdicaſ q⁊ passio ei⁹ ꝓnexa ⁊ apꝑata. i phe.q.j.

ꝑclu:bone.

¶Virt⁹ ẽ passio entz q̃ ad noticiã ꝑplexaz ⁊ q̃ditas ei⁹:q̃ ad noticiam in cõplexam. j:metha.c:6:

ꝑclu:sco.

VIrtus est origo vnionis bonitatis:et ceteroꝝ artis principioꝝ in vno bono.magno:et ceteris cõcretis. Diffinitur ergo virtus quiditatiue ꝑsonãtiaz sue rõnis naturalis:per quã quidẽ demõstratur ꝓductio naturalis in correlatiuis bonitatis sapiẽtie ⁊ volũtatis. Est ergo virtus vigoris rectitudo bonitatis ⁊ aliox ꝓncipioꝝ:et interi⁹ in cõcretis rectus essendi act⁹ naturalit̃. Sonat ergo eius diffinitio: q virtus de rõne sui formaliter ⁊ quiditatiue est rectitudinis vigor ⁊ originãdi origo:et aliox ꝑformaliter denoiatiue. Igit̃ prius ordine naturali indifferentẽ sonat rectitudinez formalem conceptuũ quidicoꝝ suoꝝ et aliorum interius:et vnionis originẽ artiz ge.principoꝝ realiũ p angulũ ꝑcordãtie ⁊ diffinitionẽ eius:in vno ente ꝑcreto bono.magno:et sic de alijs relatie. Rõne ergo vniõis consistentiã virtus oim ꝑcretiue sonat passionũ: ⁊ formalitatũ subiecti ⁊ obiecti methaphisices. Ea propt̃ prius est absoluta quiditas ⁊ naturalis ratio subiecti et quid rei absolute:de qua predicationes fiunt mere quiditatiue:perscitate.iij.modi:et primi gradus primi:in primo ⁊ secundo discursu prime figure arboris nature (vt probat.b.per.d.e.f.k.) Ratione cuius dicitur virtus solitatiue:et virtus inquantũ virtus: tantum est quiditas absoluta abstracta ab omni respectu formalitatis equalis: et conceptus se posterioris: gratia cuius pro illo priori non est passio subiecti: nec artis principiũ:sed tantuz rõ rei subiectalis. Ideo scientia de ipsa sub tali ratione haberi non potest: cum non sit realis:neqꝫ intentionalis:neqꝫ ens nec mbil: sed tantum est id quod est absolute considerabile in intellectu possibili; et non scibile: sicut ostendit.b. per

primam speciem.d.c.f. ¶ Amplius autez intellect⁹ artiste virtutez considerat inquantū subiecti est passio concretiua subiecti annexa conuertibilis in quarto discursu cum eo prime figure:et obiecti formalis for⁊ malitas respectiua realis in prima intentione subie ctiue in subiecto:et obiectiue in obiecto vniuersalis et generalis: ratione cuius cōcretiue est passio entis ap propriata:per secūdā speciez.g.gratia cuius eius cor relatiua rectam in eadez essentia ꝛ natura. bona. ma gna.vna.habēt vnionez substantialem per ipsaz:sicut et oēs conformalitates in subiecti et obiecti constitu⁊ tione concretiue.Igitur in esse obiectali ꝓformaliter et naturaliter cū alijs quidicis ratiōibus respectiuis est concretum virtuosum.ens: et bonum cū subiecto conuertibile: in secundo circulo per secundaz speciez c.d.f.vnionem trium in eadem substantia sonans: et sic est formalitas ab alijs conformalitatibus formali ter distincta: ratione sue quiditatis: licet concretiue p sonantiaz conformalez denominatiuā ꝛ conotatiuam substantialiter conuertantur methaphisice in prima intentione subiectū ꝛ predicatuz non tamen formali⁊ ter vt virtuosum est ens:ens est virtuosuz et cetera: p quartum discursuz:et perfectate secūdi modi:et primi gradus quarti.Igitur licet subiectiue sit quiditas ab soluta in primo ꝛ secūdo discursu quiditate tertij mo⁊ di: tamen scōm artez in.iij. ꝛ quarto discursu quidita te primi et secundi modi est principiuz generale eius vniuocū.reale.perfectū.origo.exēplar.causa.specu lū.et rō idealis:rōe eius rectitudinis vnionis cōsistē⁊ tie extreme oim obiecti quiditatū: causa cuius in pri ma intētione obiectiue est principiū: ꝛ mediū formale intellectus artiste intelligendi: et sciēdi nouē obiecta intelligibilia quiditatiue naturaliꝛ ꝛ scibilia:rōne cu

¶ Virt⁹ ꝑmo ē absolute sbi q̄ditas: ꝛ.2: obi passio ꝛ formalitas ꝛ ꝓncipiū cū sua diffinitiōe gñale sciē di oia obax̄tuosa.J. metb. ꝓ:aug.

¶ Virt⁹ est vt de⁹ sit nāliꝛ x̄tuosus:sic ē naturaliꝛ bon⁹ itelligēs ꝛ potēs.in li.de spi. ꝓclu:bonc.

¶ Sic x̄t⁹ calefactia ē in sole causaliꝛ ꝛ ñ formaliꝛ:sic est x̄tus x̄tuificatia causaliꝛ denoiatiue i sbo:vt pa ssio denoiatia:a q̄ de noiaꝛ x̄tuosuz naturaliꝛ.J:metba.c:6: ꝓclu:franc.

¶ Predicatio x̄tuo⁊ si de x̄tuoso designato nāliꝛ ē q̄ditatia:eo q: mod⁹ ñ variat rō⁊ nē formalē q̄ditatiuaz sbi:vt virtuosuz infi nitū ē x̄tuosū: ꝛ sic ō finito x̄tuoso. incō. .q.6. ꝓ:tho.

¶ Virt⁹ ōo attribuiꝛ essētialiꝛ ꝛ nūcro:igf x̄t⁹ē ꝑmo p̄ia x̄t⁹:ꝛ sūma x̄t⁹.2: isu.p̄.g. ꝓclu:sco.

¶ Virt⁹ est absolute x̄t⁹ sbi: sz designatiue x̄t⁹ est finita ꝛ infini ta:ꝛ agūt in eq̄li mi⁊

sura apte finis.q.1.

ꝯclu:tho.

¶Sūmū bonū verū addit supꝫ bonū ẋtuosuz formale q̄dicū: nō rē aliquā absolutā:sz relatiōez t ꝓtractōez tm̄.i.p'q.6.ar.2:

ꝯboe.

¶Oia alia a deo sūt ẋtuosa nālit:t bona p ꝓticipatiōez t creationē et nō per essentiam.in li.de ebdo.

ꝯlobe.

¶Ens ẋtuosū ē vnū vnitate a ꝑori ꝙuenientie ẋtuosa: et non vnitate nūerica aposteriori:qz numer9 ñ ē arcitatib9 ꝓncipiorū in positiōe sbi absoluta:sz obm sofale ē vnū ẋtuosuz vnitate nūerica.i:me.c:2.

ꝯclu:hilarij.

¶De9 ē ẋt9 t ẋitas sbsistēs.in li.de tri.

ꝯclu:tho.

¶Esse ẋtuosuz creature respectu ēe dei ẋtuosuz dicit accīs: non q̄ sit accīs:sz actualitas cuiuslibz sb stātie ẋtuose t sz de9 sit sua actualitas et suū ēe: qz ẋt9 infinita nō tū creata:qz ē ẋt9 finita.q̄li:2:ar:3:

ius obm ē virtuose scibile:t intellect9 recte ipm scit t intelligit. Nā vtus rectitudinē sonat potētie itelligē/tis t obi formal' intellecti:t alioꝝ obiectoꝝ: scōm rōnē formalē t q̄ditatiuā interi9 habitā:quā vtus obi recte ratione rectitudinis repzesentat exterius potentie et virtus eius recte mouet potentiam ad recipiendum rectam rationem obiecti intra ipsum: in prima intē/tione realiter subiectiue: vt sit scientia realis obiecti/ue extra animam: et obiectiue mediāte specie intra potētiam in secunda intentione similitudinarie. Est ergo virtus rectitudo potentie t obiecti: vt habitus sciētie realis sit verus et nō falsus:quia virtus sine veritate esse nō valet:nec veritas sine virtute:cum con/uertantur cōcretiue:sicut concludit.b. affirmatiue p b.i.k.t.c.f.g.quiditate ꝑmi et secundi modi et primi gradus quarti in secundo circulo ꝑme figure:t in prima camera.iij.figure per triangulū viridē t rubeuz.

¶Rursus autez intellect9 artiste cū intellectu possibili artis virtutē obiectat intuitiue inquātū est ratio singularis motiua artiste intellect9 obiecti existētis sub/stātialit' interi9 ad intelligēdū t sciendū formale obiectuz:t obiecta q̄ sub eo virtualiter cōtinent: vt per abstractionez et contractionem p triangulū viridē:sciat in eo scibilia:vt corroborat.b.p.c.c.k. ¶Amplius si/quidē intellectus artiste lumine fidei: t habitu ci9 habituat9 eandē virtutē intelligit t obiectat cuz designatiōe independētie:et necessitat' simplr:rōe cui9 est dignitas essentie diuine cōuertibilis idēptice cum dei/tate:ꝑmo ordie naturali essentialr.ij.vero cū infinitate t īmensitate: nā infinitas deitatē ꝑsupponit: sic deitas virtutē:scōm ordinē naturalem essentialez et me/thaphisicalem obiecti infiniti eterni necessarij et idependentis simplicit':sz solū est formaliter distincta ab

alijs q̃ditatiue ꝓformalitatib⁹: ⁊ licet cū ipis sit vnidē
ptas essentialis: est tñ nō ydēptitas formalis: qz for
malitates simplicit': formalit' distiguūt p angulū diffe
rētie, ppe vt asserit. b. p. c. d. e. in. iiij. discursu ꝑme fi⁄
gure. In quantū vo est attributū in correlatiuis perso
nale attribuitur bili in ꝑmo nature signo: et intellifi
cato in secūdo in quātū virtus exit de veritate sicut sa
piētia de sapiētia: et potestas de potestate dñs in ordi⁄
ne pullulatiōis ⁊ originis. tuū bile ⁊ are: rōe cui⁹ sūt
notiones et ꝓprietates personales ⁊ relationes: et ac⁄
tus essentiales: et personales interius et exteri⁹ essen
tialis absolutus: vt creature immediate non sint filie
naturales creantis ⁊ cōcreantis volentis ⁊ cōseruan
tis: sed adoptiue per amorez voluntatis cui attribuit
libere ⁊ artificialiter creare in euiternitate: vt cōcludit
b. p tri⁹gulū rubeū: et regulā. g. ⁊. k. ¶ Preterea in⁄
tellect⁹ artiste p nature arborē descēdendo eandē q̃di
tatē obiectat: inquantū p actū creatiuū ad rōnis idea
lis si'litudinē: de nihilo in tēpore cui⁹no absolute crea
tur: rōe cuius finita dicit' ⁊ noua: ac creatura imedia
ta theologice: sed phisice cōponibilis est cū alijs crea
turis immediatis. s. bonitate ⁊ ceteris principijs ex
qua quidē formaliter ⁊ materialiter substantia euit'na
cōponitur essentialit' ⁊ substātialit': qua mediāte p na
ture arborē ad angelos ⁊ anima rōnales descēdit per
natalē cōpositionē ex vno latere: ex alio vo ad corpus
substātiale nature ꝑmū: p qō descendit ad celos ⁊ ele⁄
mēta vsq; ad hominē inclusiue: causa cuius naturali
ter interi⁹ entia ⁊ substātialiter sūt virtuosa. Ratione
cuius angeli virtutem habēt intelligendi recte: et ce⁄
li influentias ad generabilia influendi: et elementa
materiam disponendi: et sic de plantis et animalib⁹
ac lapidib⁹: nā virtus cōsistit accidētaliter in vbis er

ꝓclu: anscl.

¶ Virt⁹ vitas sapia
⁊ bonitas de deo p̃di
cāt ⁊ creatura: sicut
voluntas duratio et
ptās. li. mozologi.

ꝓclu: ysido.

¶ Ratio ⁊ q̃ditas vi⁄
tuosi ē vtus: sic bon
tas boni nāliter: rōe
cui⁹ de⁹ ē virtuosus
quia est sua vtus: si⁄
cut bon⁹: quia ē sua
bonitas. in li. de su.
bo. et in ethi.

ꝓclu: bone.

¶ Ordo q̃ditatū re
rum talis est: nam p̃
ma quiditas est ent⁄
cōstituta de bonita⁄
te virtute ⁊ veritate
Secunda quiditas ē
dei qui est ens virtu
osum. Tertia quidi⁄
tas est sba q̃ ē virtuo
sa. Quarta quiditas
est spirit⁹ bon⁹ mag
nus ⁊ virtuosus qui
cū differētie idiuidu
ali est p̃ma virtus in
finita et intelligētia
perfectissima. 9: me⁄
tha. ca: 3:

conclu: anscl.
et bernar.

¶ Bon⁹ ver⁹ ⁊ vtuo
sus est dñs sperantī⁄
bus in cuz: et anime
querenti illum. c: 3:

li. de diſpē. ⁊ mora.

ꝯclu: augu.

¶ Virtuoſus ⁊ bonꝰ nāl'r ē deꝰ: ſumꝰ nos ⁊ inq̄ntū ſumꝰ: bonꝰ nāl'r ⁊ v̄tuoſꝰ ſumꝰ. in li. de doct. xp̄iana

ꝯclu: boe.

¶ In rebꝰ aliō ē p qō ſūt v̄tuoſa: ⁊ aliud ē p qō ſūt bona: ⁊ aliō ē p qō ſūt entia: ſic̄ v̄tuoſum p v̄tutē: ē id qō eſt. in li. de ebdo.

ꝯclu: pb̄i.

¶ Bonū omia appetūt: ſic̄ verū ens ⁊ virtuoſum. ꝯ: ethi.

ꝯclu: augu.

¶ Oñe bonū verū et v̄tuoſuꝫ: aut deꝰ eſt aut a deo ē. i li. ō ci.

ꝯclu: pp̄he.

¶ Magnꝰ dñs nr̄: ⁊ magna virtꝰ eiꝰ: ⁊ ſapie eiꝰ nō ē nūerꝰ. in pſal: ꝯ: ſco.

¶ Virtutes moraleſ cardialeſ ⁊ theologales differūt ſpē: ⁊ actꝰ ipāꝫ i codē ſbo: qꝫ actꝰ v̄tutꝭ moralis ē nālis. quoli: 17:

ꝯ: fran. ⁊ ſco.

¶ Non eſt dignus v̄tutis p̄emio: niſi pſona operās cū ſit totū qō agit v̄tutē: naꝫ ptes nullam habent bis et lapidibus: vt patet de rubino contra ſanguinē ⁊ de magnete erga calibē: ⁊ de verbis apō vulnꝰ. Ex virtute enī naturali in rōnali natura v̄tus moralis p ſubiecti operationeꝫ exteriorem ſpontaneā origmanſ tur: qꝫ ſicut p bonitatē ſūt bone: ſic per v̄tutē ſunt virtuoſe: ſicut iuſticia prudētia. fortitudo. tēperātia: quiꝭ bꝰ natura materiale preſtat: ⁊ volūtas cū cōſenſu ſpōtaneo libere formale dat: rōe cuiꝰ virtuales morales ꝯpoſite ſūt ex formali ⁊ materiali: et ſūt materiale ad cardinales dirigēdo potētiā liberaꝫ adipas: ⁊ ipſe ſūt materiales ad virtutes theologales dirigentes potētias rōnales ad ipſas: quaꝫ formale ē gratia imediate creata intra potētias: rōe cuiꝰ ſunt in p̄teribiles in p̄ma ſpecie regule. f. rōe ꝯtinuitatis: ⁊ ſūt eaꝫ actus corruptibiles in ſecūda: rōe diſcretionis actꝰ exterioꝝ ſ augibilis p gradꝰ ⁊ diminuibilis. ¶ Hāc veritatē cōfirmat doctor p̄io ⁊. ij. li, puer. dicēs virtꝰ ē ortꝰ vl origo bōitatiſ magnitudinis ⁊ alioꝝ p̄incipioꝝ. Jō virtꝰ naturalis maior ⁊ pfectior ē p ſubſtātiaꝫ cꝫ per accidēs: gratia cuiꝰ virtus obi eſt gñalior et vniuerſalior ⁊ virtꝰ diuina nobilior ⁊ pfectior: ⁊ virtꝰ creata bona magna in cuiternitate: ſz dei virtꝰ eſt finis oim virtutū p angulū. g. ⁊. ij. ſpeciez. e. ſz ſine actu nō poteſt eſſe a vitio remota. Jn deo enim non eſt virtus moralis: cū ſint cōtingēs: ⁊ virtꝰ dei eſt nāalis: ⁊ ſimpl'r neceſſaria. Hō enī de v̄tute cū bono amari: poteſt habere quidq̄d vult delectabile. Eſt ergo virtutū recolere intelligere: ⁊ amare in ente: ⁊ in oñi ente. Jgitur homo de virtute fatigari non poteſt: qꝫ in cuiternitate viuit: qui cum virtute moritur. Jdeo qui odit virtutē deū ⁊ proximum non diligit: ſed vitium tñ ex virtute enim vitiū ſequi non poteſt: virtus enīz ita eſt poſſibilis: qꝫ quilibet ſi vult ipſaꝫ habere poteſt: quia plus valet in

amare deuz q̄z in auro: rōne cuius virtus plus valet in homine parui generis: q̄z bonor ⁊ vitium in rege: ideo absq; virtute nullus hō ad deuz pōt peruenire. Deus enīz in lapidibus verbis et herbis virtutē posuit: a fortiori in suis nominib⁹: ergo plus valet intelligere virtutem q̄z aurū sentire ⁊ argentum: gratia cuius virtuosus non indiget auro: ideo habens plus de virtute: maiorē imprimit virtutem in suis effectibus: bona virtus quippe nascitur: ex obuiatione bonaruz rationū. Virtus enīz alia communis: et alia singularis: communis nascitur in comun specie: et singularis cū sua conuertitur specie: in creaturis quidē virtus interior est substātialis ⁊ communis q; pullulat ex plurib⁹: exterior vere est accidentalis: et similitudo interioris virtutis. Igitur nulla virt⁹ moralis est substantialis: sed si virtus substantialis non foret in substantia per naturalem cōpositionem: accidēs haberet maiorem virtutem q̄z substantia: sicut supra artem in cometo ⁊ in methaphisica maiori satis enucleamus.

¶ De veritate artis methaphisicalis naturalis ordinis arboris nature: et de ei⁹ q̄ditatia diffinitiōe: ac sonātia attributiōe applicatiōe significatiōe gīalitate ⁊ gēitura. ca. xxvij.

VEritas est id: quod est veruz realiter de bōitate: ⁊ ceteris ar. ge. principijs. Per hāc quidem diffinitionē exprimit exteri⁹ esse q̄dictū veritatis cōcretiue in bōitate ꝓcreata ⁊ in alijs p̄cipijs. Nā bōitas vera est p se: sed nō rōe sui: imo rōe vītatis ꝓcretiue substātialiter methaphisice: ⁊ sic bōitas est vera realiter rōe veritat⁹ p se: sic veritas est bona realit⁹ p se rōe bōitat⁹ naturalit⁹: sunt ergo oia vera rōne veritatis: sicut opationē in toto preter informatiuā nālez de q̄ nō merēt nec digne sīt xtut⁹ p̄mio nisi p totū: vt hētur ge. 4: respic̄ de⁹ abel ⁊ mūera ei⁹: ⁊ nō formā nec materiā eius sz suppositū ⁊ psonā eius quoli. 17:

ꝓclu: sco.

¶ Act⁹ meritor⁹ virtuosus charitatē ⁊ inclinatōez ad illā req̄rit hīc: de⁹ enī se diligit naturaliter perse igit charitatē ⁊ graz diformi ifundere potest: vt fiat formis xp̄tuosus ⁊ sibi gratus quoli. 17:

ꝓ: sco. ⁊ fran.

¶ Dilectio natural⁹ est ex q̄ oriūtur xp̄tus: q̄ē diffusa ⁊ diuisa i quatuor xp̄tutes morales p q̄z q̄dem dilectione naturalez: boni ⁊ mali diligūt deuz creatorē factorem ⁊ cōseruatorē: p moralē vero boni dumtaxat. quoli. 17:

ꝓclu: lobe.

¶ Nichil absq; veritate potest esse verū eo quia si veritas entis quidica non est formalitas et princi

pium generale artis omne quodest est falsum:quod est impossibile.incompen. c: de ve.

Cclu:sco.

¶Habitus intellectus concreatus est lumen naturale cognoscendi veritatez naturalem ⁊ realem obiecti quoli:i:.

Cclu:fran.

¶Omnis nostra cognitio naturalis presuponit veritatez obiecti virtutem et bonitatē. in.ph:c.j:sen.

Cclu:tho.

¶Veritas entis obiectalis quidica: est rō in deo essentialit ⁊ numero:rōe cuius deus est sua veritas insu.c:61:

Cclu:damasce.

¶Essentia diuina ē sūma veritas virtus ⁊ bonitas:⁊ pelagus omnium diuinaruz pfectionū: eo qa formalitates subiecti:⁊ obi quiditates essentialit cōcernit.li.j:

Cclu.phi.

¶Sicut ē rez diposito in ēe q̄dico:ita et in veritate ei⁹ bōitate ⁊ vtute.2.metb.

bona rōe bōitat⁹:vt asserit.b.p.c.c.g.pscitate.ij.⁊.iiij. modi in.ij.⁊.iiij.discursu p̄me fig. arboris nate. Diffinit ergo vitas absoluta cōcretiue p sonantiā sue rō nis. Rōne cui⁹ veritas dicit veri sinceritas:⁊ ei⁹ quiditas est rectus ritus veniendi ad esse naturale ⁊ substātiale:ac reale sibi positiuū. Sonat ergo ei⁹ diffinitio: q̄ veritas est id:qō est cōsonuz rōni naturaliter essendi realiter ⁊ vniuoce de bonitate:ceteris ar.ge.principijs regulis ⁊ subiectis:q̄ vitas nō habz angulos: sz orbicularitatē p diffinitionē medij:vt sustentat.b.p c.c.i. Est ergo veritas obiectalis naturalis adherendi intellectui abilitas ⁊ intelligendi in obiecto p:opiq̄tas. Patz ergo ē absoluta essendi rei q̄ditas:⁊ ratio subiecti absoluta:⁊ q̄d scōm rem ipsi⁹ absolutū q̄ditate.tertij modi ⁊ p̄mi gradus p̄mi in primo circulo:in quo fiunt de ipsa predicationes mere q̄ditatiue dēq̄ quidē potētia sub tali rōne sciam agere non valet nec modus sciendi ei esse pōt sic cōcludit.b.per.c.d.c.f. ¶Secūdarie quippe est quiditas realis obiecti ⁊ formalitas vniuersalis vniuoca persenota:⁊ p̄ncipiū cū sua diffinitione ar.ge.cognoscēdi obiecti veritatē:rō ne cuius ens est subiectiue subiectū:⁊ obiectiue in p̄ma intētione obiectum realiter extra animā: ⁊ sic est passio eius appropata per secūdam.g.⁊ tertiā.c. Jō scōm artē in esse formali se hēt ad potentiā cōcretiue et abstractiue seu distincte ⁊ p̄fuse: sic potētia ad obm vez in actu respectie cognoscēdi sciēdiq̄. Ergo vitas p̄ma ē subiecti formalitas:⁊ essendi rei rō:⁊ q̄ditas absoluta:rōe cui⁹ subiectū absolute absq̄ respectu ⁊ distinctiōe p̄fuse speculādo cognoscit ab intellectu speculatio cū suo bili:p regulā istrumētalitat⁹ modalitatis vt valeat absolutas q̄ditates absolute ei sine distinctōe applicare et attribuere:vt sit sbiectū attributōis qui⁹

ditatiue et applicationis absolute: vt in oib⁹ sit absolutū fūdamētū respectiuoꝝ: vt ostendit. b. p angulū. c. ꝛ diffinitionē ꝓcordātie: colligēdo multa in vnū: ꝛ diuersa in idē: p nature arborē ascēdēdo in ꝑma artis figura diuidēdo p resolutionē totū in ptes: et ꝓstitutum in sua ꝓstitutōia: vsq; ad veritatē q̄ditatē: p secūdā speciē regule. f. pscitate tertij modi. Est ergo ꝓcretiue veritas ꝑmū obm ꝓfuse intelligibile absolute: ꝑmo actu intellectus: in. ij. cuiꝰ actu est distincte ꝛ respectiue scibile p quādaꝫ reflectionē obi ad potētiā abstractiue: se ꝛ obm verū sub rōe veritatis realiter intelligēdo: ꝛ de ipo vt obm scibile: et diffinibile scientiaꝫ agēdo: eo q; sicut res se bēt ad esse q̄ditatiue imꝑterebilit̄: ita se habꝫ ad intelligi ꝛ significari: absolute subiectiue: ꝛ respectie obiectiue: in prima inentione realiter extra aiam: scōm ipsius rei naturalē ordinē interiorē ꝛ quidditatiuꝫ: scōm quꝫ se ꝛepsentat intellectui artiste: in prima intētione obiectiue: vt formale obm. Rōne cuius ait doctor q̄ si veritas cōcretiue nō esset obm veri intellectꝰ artiste nō foret obm per volūtatē amabile: et p memoriā recolibile: eo quia qui nō intelligit veritatē: nō amat naturaliter nec moraliter bonitatē: nec recolit duratione m: vt Augustin⁹ affirmat q̄ ignorō ignēs: nec memini: nec volo. Propter ea sūt nōnulli artē raymūdinā nolētes: eo q; sūt eam nescientes: et penitꝰ ignorātes: sic infideles xp̄i legē nostri redēptoris despicientes. Igit̄ ꝑs ait: q̄ nō itelligit verū ꝛ vnū nihil itelligit in re; natura. ¶ Cōcludit ergo q; vitas inquātuꝫ est forma bñs esse absolutuꝫ ꝛ respectiuū ac q̄ditatiuā diffinitionē per primā speciē q̄ditatis: perfectate ꝑmi modi: inquarto discursu est formalitas obiecti q̄dicā: ꝛ p̄cipiū ge. ar. et q̄d nominis in ꝑma intētione obiectiue: reale. vniuocū. et persenotū. vniuersale. ꝛ artifi;

ꝓtho.

¶ Veritas rei ē proprietas: ꝛ ce ei⁹: ergo siue de veritate rei: siue de veritate intellectus: deus ē sua veritas: q; icludit entiꝫ veritatē insu. c. 61.

ꝓclu: sco.

¶ Deꝰ ꝓcernit virtualiter ꝛ optinet actualiter veritatē q̄dicam ꝛ necessariaꝫ ibi methaphisice: igit̄ q̄cūq; veritas in aliquo includitur ibo: et sic est veritas rei necessaria. quoli. 17.

ꝓclu: bone.

¶ Una veritas q̄dica et vniuoca ē in oibus suis vniuocatis indiuisa in partes. J: metha. c: 2.

ꝓclu: p̄bē.

¶ Principium verborum veritas: ꝛ veritas de terra orta ē. in psalmo.

ꝓclu: tho.

¶ Veritas diuina ē prima veritas intuitiue: inquantum est veritas abstractiue ꝛ distictiue ꝑfectate nate. insū. ꝑ. 5. c: 63.

ꝓclu: p̄bi.

¶ Veritas itellectꝰ adequature rei vere

intellecte: ꝛ veritas rei intellectui: et causa eorum equalitatꝫ est vnitas ipsorum in vnum vero. ℣: metha.

℣clu: bone.

¶ Qui querit vnitates reales et veritates vniuocas extra intellectum preter illas que sunt averitate entis inclusiue vsqꝫ ad veritatem hominis inclusiue impossibilia querit. ℣: metha. c. 2:

℣clu: sco.

¶ Cognitione habituali cōmuniora et ꝛ vniuersaliora sunt prius nota intellectui: noticia distincta abstractie: vt sūt veritas bonitas ꝛc. ℣: sen. di. ī. q. 3.

℣clu: fran.

¶ Rationes formales inquid de deo et creaturis dicuntur: vt veritas: entitas: bonitas ꝛ cetera. in con. q. ℣.

℣clū: dio.

¶ Deus est omnia eminenter: sicut ens est omnia virtualiter: quia per eminentiā deuenimus incognitionem dei: sibi attribuendo perfectiones omnium creaturarum: vt sapientem: intelligentem: et huiusmodi. ¶ Ideo dicit dionysius: quod deus est supra omnia: et non est aliquid eorum que sunt: quia nullum eorum que sunt: est sicut deus. ¶ Deus est ens: non quia sit ens: sed quia est causa entis. ¶ Deus est vita: non quia sit vita: sed quia est causa vite. ¶ Deus est sapiens: non quia sit sapiens: sed quia est causa sapientie. ¶ Deus est intelligens: non quia sit intelligens: sed quia est causa intelligentie. ¶ Deus est bonus: non quia sit bonus: sed quia est causa bonitatis. ¶ Deus est lux: non quia sit lux: sed quia est causa luminis. ¶ Deus est veritas: non quia sit veritas: sed quia est causa veritatis. ¶ Deus est essentia: non quia sit essentia: sed quia est causa essentie. ¶ Deus est substantia: non quia sit substantia: sed quia est causa substantie. ¶ Deus est vnitas: non quia sit vnitas: sed quia est causa vnitatis. ¶ Deus est pulcher: non quia sit pulcher: sed quia est causa pulchritudinis. ¶ Deus est potens: non quia sit potens: sed quia est causa potentie. ¶ Deus est fortis: non quia sit fortis: sed quia est causa fortitudinis. ¶ Deus est iustus: non quia sit iustus: sed quia est causa iustitie. ¶ Deus est misericors: non quia sit misericors: sed quia est causa misericordie. ¶ Deus est pius: non quia sit pius: sed quia est causa pietatis. ¶ Deus est clemens: non quia sit clemens: sed quia est causa clementie. ¶ Deus est mansuetus: non quia sit mansuetus: sed quia est causa mansuetudinis. ¶ Deus est humilis: non quia sit humilis: sed quia est causa humilitatis. ¶ Deus est patiens: non quia sit patiens: sed quia est causa patientie. ¶ Deus est longanimis: non quia sit longanimis: sed quia est causa longanimitatis. ¶ Deus est misericors: non quia sit misericors: sed quia est causa misericordie. ¶ Deus est pius: non quia sit pius: sed quia est causa pietatis. ¶ Deus est clemens: non quia sit clemens: sed quia est causa clementie. ¶ Deus est mansuetus: non quia sit mansuetus: sed quia est causa mansuetudinis. ¶ Deus est humilis: non quia sit humilis: sed quia est causa humilitatis. ¶ Deus est patiens: non quia sit patiens: sed quia est causa patientie. ¶ Deus est longanimis: non quia sit longanimis: sed quia est causa longanimitatis.

cioſum exemplar. ſpeculum. ars. idea. forma. cauſa. ſine qua non: rō naturalis intellectus creatiui ꝛ creatis: per ſimilitudinē de non eſſe ad euternū eſſe: ꝛ me diū ſciēdi interius diſtincte obm ſcibile: ſub rōne deſignata eius: ꝛ obm creabile. formale potētie: quo intelligibilia intelligit mediāte: et ſcibilia: qꝛ cōtigit plura ſcire diſtincte abſtractiue: et vnū tm confuſe intelligere cōcretiue: nā cōcretū obiectū cōfuſe intelligitur: et abſtractū diſtincte ſcitur. ergo q̄ neſcit abſtrahere ꝛ cōtrahere: ac potētiaꝫ ꝛ obiectū formaliter practicando adequare: atqꝫ materialiter: ſcientiaꝫ cum intellectu agente minime valet cognoſcere: nec modū eius peragendi īuenire: vt cōcludit. b. per triangulū viridē ꝛ rubeum: ꝛ quiditate primi et ſecundi modi: in prima figura ar. ge. ¶ Cōſiderat etiaꝫ intellectus artiſte veritatē: pro ut eſt ſingularis entis q̄ditas ipſius materialiter motiua ad ſuū formale obm quiditatiue: ꝛ formaliter ſibi adequatū: per triangulū viridē ꝛ rubeuꝫ: vt noticiā de ipō formalē et quidicā attingat: vt cū ipō de alijs obiectis ſcōm ordinez naturalē amboꝝ interiorē habeat noticiā: ꝛ veritatez agnoſcēdo appbenſiue: nā ſine eiꝰ cognitiōe eſt īpoſſibile veritatē oboꝝ nouez attingere: vt cōcludit. b. per. b. i. k. et. c. d. e. g. ¶ Amplius nēpe artiſte intellectꝰ veritatez obiectat cū immēſa deitate: rōe cuius deſignatiue eſt dignitas infiniti obiecti pfectio: et ratio eius naturalis idēptifica ꝛ cū ea puertibilis: idēptificatiōe nature ꝛ eſſentie et cū alijs cōformalitatibꝰ: licet eniꝫ formaliter diſtinguātur eſſentialiter tm idēptificant. ¶ Rōne cuiꝰ in obo primario diuini intellectꝰ volūtatiſqꝫ eſt idēptica p̄dicatio in abſtracto ꝛ ꝓcreto eſſentialiter ꝛ numero: naꝫ veritas diuina eſt deitas ꝛ e cōuerſo. ¶ Quequidē in obiecto ſecūdario dicat impoſſibilitatē in abſtracto: per

regulaz.b.et angulū eius ſicut in obo primario poſſi
bilitatez per regulā.b.et angulū.c.rōne oppoſitionis
et contradictionis. Jn quantū vero habet tria corre/
latiua eſt perſonale attributū principio qđ verificāti ⁊
bonificāti: de quaquidē perſonaliter ꝓcedit infinita ⁊
eterna virtus: nā virtus ſemper naſcitur de veritate
verificāte. Jdeo falſitas nec viciū in obiecto infinito
locū habere nō valēt qz v̄itas falſitatē nakaliter exclu
dit:et virtus viciū expellit in tali obo. Rōe cuius dr
dicit ꝓprie ſūmuz verū: ſūmū virtuoſuz:ſūmuzbonū:
ſummū magnū incōcreto. Jn abſtracto vero ſūma v̄i
tas: ſūma virt⁹:ſūma bonitas;ſūma magnitudo: ſū
ma ſapiētia:ſūma volūtas:ſūma ptās;ſūma eternitas:
ſūma gloria:et ſic de alijs dei nominib⁹ proprijs ab/
ſolutis ⁊ reſpectiuis quib⁹ noiatur a fidelib⁹ ſuis rea
liſtis,ꝓprie (vt vult dioni.in li.de diui.⁊ Raymūdus
in li.de cētuz dei noibus) iō aūt a ſaracenis infidelī/
bus ⁊ ſophiſtis noialib⁹:q̄ nolūt deū eſſe bonum. ma
gnū.verū.eſſentialiter:et quiditatiue interi⁹: ſed ſolū
dū creat bonas ⁊ magnas creaturas noialiter exteri
us:et ſic ꝓcedūt bōitatē ⁊ ceteras dei dignitates qua
litates eſſe nō accidētales neq; ſubſtantiales:ſed no/
minales ſupra ſubſtātiaz ⁊ accidēs noialiter tantū: et
nō realiter quiditatiue:qđ eſt cōtra veritatē et eius fi
dem catholicā:ſicut hui⁹ veritatē eccleſia docet in cī/
bolo canens:deū de deo lumē de lumine deū verū de
deo vero:et prophēta in pſal. Bon⁹ es tu de⁹ et in bo
nitate tua doce me iuſtificatiōes tuas:⁊ lucas in cuā.
Ego ſuz via v̄itas ⁊ vita: et ſc⁹ doctor in ſūma cōtra
gen.et in .j.pte .inquit dicēs: veritas diuina eſt ꝑma
veritas:inquātū eſt veritas:⁊ nō inquātū eſt infinitas
nature prioritate:et ſic veritas deo attribuit eſſentiali
ter ⁊ numero:rōne cuius eſt prima veritas ⁊ ſūma:et
buēdo oñes pfectio
nes rez: vt ſūt x̄itas
bonitas.virtus.ma
gnitudo. eternitas.
ſapia.voluntas.glo
ria.cōcordātia. ꝑnci
piū.finis ⁊cetera.de
di.⁊ frā.q.j.incō.

ꝑclu:pbi.

¶Unū quodq; ens
ſicut ſe habet ad ac
tuale eſſe per entita
tem: ſic ſe habet ad
verum eſſe per veri
tatem.2.metha.

ꝑclu:boe.

¶Si vis lumine cla
ro cernere verum ob
iectum: tramite rec
to carpere callez per
veritatem rei obie
ctabilem.in libro de
conſolatione.

ꝑclu:lobe.

¶Si veritas concre
tiue nō eſſet obm ve
ri intellect⁹ formale
non foret obiectū ve
re amabile incompē
.c:de ve.

ꝑ:fran.⁊ ſco.

¶Verū eſt obiectū
formale adequatum
intellectus:quod eſt
ens bonuz magnum
et cum deſignatione
eſt deus bonus mag
nus ver⁹.cē.j:ſen.

ꝯclu.phi.

¶Cõsuetudo in pueritia in rebus legis est fortissimuz ipedimẽtuz ad cognoscendum veri obiecti veritatem.2:metha.

ꝯclu:ricar.

¶Si veritas in concreto nõ essz obiectũ intellectꝰ:nũqz pueniret ad cognoscẽdũ veritatez infiniti obiecti.j:senten.

ꝯclu:phi.

¶Prima causa causalissima dignior est in esse entis:z veritate veri:qz oia alia entia:q̃ adq̃rũt ee z vitatẽ ab ea.2:metha.

ꝯclu:alexã.

¶Qui nolũt veritatez obiecti formalis: nõ amãt dei bonitatem virtutem z veritatem.2:senten.

ꝯclu.phi.

¶Veritatis apphẽsio in obiecto:z comprehensio nõ est impossibilis in multis rebus ab intellectu speclatiuo.2:metha.

ꝯclu:lobe.

¶Veritas bonitatz nõ ẽ veritas magnitudinis:qz bõitas et magnitudo nõ sunt qz vez ens.bonũ.se inuicẽ ꝙuertũtur: est deꝰ bonitas ꝑma z entitas:z sapi.sentite de dño in bõitate. Ergo deus bonꝰ ẽ essentialiꝫ:z magnus.sapiẽs.volẽs.verꝰ et vtuosus ꝓ suas dignitates infinitas essentialiter et quiditatiue ꝓ q̃ditates entis z nõ noialiꝫ ꝓ accidens qualificãter exterꝰ:vt ipi putãt cõtra fidẽ:et scꝫz catholicã ecclesiã:et eiꝰ veritatẽ:quã tenẽt Augu. Anselmꝰ.Hylariꝰ.ysidorus.Ambrosius.Gregoriꝰ.Jeronimꝰ.Petrus lõbardus.Thomas. Bonauẽtura Alexander de ales.Hugo.Frãciscꝰ.Bonetꝰ.Ricardus.Scotꝰ:z Raymũdus doctor illũinatꝰ: ꝓbans z cõfirmãs cõtra infideles sophistas ꝑdictos doctores veritatẽ cũ eccl'ia tenere p.b.c.d.e.f.g.h.i.k. ¶Intellectꝰ artiste etiã veritatẽ obiectat inq̃ntum finitate z nouitate absolute ẽ designata creatura:ad rõnis exẽplaris et idealis sil'itudinẽ:imediate creata z ordinata per regulã.e.c.et angulũ.g.ꝓ ꝑmã causam:ad finẽ sue intense z extense pfectionis:rõne cuiꝰ est cõponibilis cũ bonitate z ceteris secũdarijs causis:cõponens scõm subiectum methaphisices: quo mediãte p naturę arborẽ et triangulũ viridẽ:z rubeuz descendit ad naturas corporales et spirituales se cuz ipsis phisice cõponẽdo:vsqz ad hoiem inclusiue:sic ꝓpha in psalmo:ꝑncipiũ v̊boꝝ tuoꝝ veritas: z veritas de terra orta est.s.de v̊gine imacl'ata nata est sũma veritas z humana veritas de veritate:qz ex purissimis sanguinibꝰ.s.elemẽtatiua vegetatiua sensitiua z imaginatiua: ꝓ spũm scm in vtero virginis formatũ est vere corpꝰ xpi substãtiale: qõ cõicauit i cena apostolis ex pte elementalis z vegetalis substãtie tñ. Et sic v̊itas generica diuidit i multas spẽs:z v̊itas specifica in plura i diuidua nũero dria:vt asserit.b.pangulũ eiꝰ z regl'as h.i.k.z.e.f.g. ¶Hãc veritatẽ corroborat et cõfirmat

doctor illūnatꝰ raymūdꝰ lullin li. puer. j. t. ij. asserēs qꝫ v̄itas ē idqđ est vez de bōitate magnitudie duratōe ptāte t cctis pncipijs sbis t regul' ar. ge. Mā absqꝫ veritate nullū ens pōt esse vez: t sine ipsa ecōuerso ēet, ergo si substātia nō hret veritatē substātialē: essz v̄a p accns. Et si falsitas ē substātia: nulla substātia ē veritas: qđ est ipossibile in. b. p. c. d. e. igit deꝰ est sua veritas: qz si deus veritas non esset: infinitꝰ t eternꝰ non foret. Igitur est veritas de veritate in infinita bonitate: qm̄ si veritas nō est obm sapie: veritas nō est amabilis: rōne cuiꝰ q̄ veritatē obi nō intelligit: eiꝰ amabilitatē nō diligit. Igit deꝰ sine veritate: deꝰ nō est intelligibilis: nec sine bonitate amabilis. Mā q̄ veritatez obi formalis nō intelligit: nihil de obo intelligit: rōne cuiꝰ bō fit bō p intelligere veritatē: t amare bōitatez qz intellectus plꝰ diligit veritatē: cꝫ honorē t prospe/ritatē: gratia cuiꝰ nullꝰ bō fit pauper veritatē intelligēdo: t diligendo. Mā p veritatē sunt hoies audaces t p xpi veritate moriētes: vt apli t martyres: t veritatē artis sciētes: qz nulla veritas est infirma: nec debil' nisi sit absqꝫ charitate. Jō v̄itas cū falsitate nō pōt ēe via dei ad paradisuz: qz falsitas est hitus puatiuꝰ veritatis moralis: rōc cuiꝰ falsitas caligat itellectū: sicut cecitas visuz: sic̄ falsa sil'itudo veritatis. Jō nihil est cō/tra intellectū nisi falsitas: t veritatis vacuitas: igit veritas obi t potētie: plena est q̄ditatiue t substātial'r tribus correlatiuis: sine q̄bus potētia nō valet veritatē obi substātialit attingere: et accidentaliter. Maz sine actu veritatis: ens: substātia: deꝰ: homo: t cetera oba: nō essent intelligibilia in intellectu possibili: neqꝫ itellecta i itell'ctu agēte: p itellectū totalē: vt extēsiꝰ i ꝓmēto supra artē gñalē: t i methaphisica diximꝰ maiori. Igit illic recurre si vis de v̄itate vez melꝰ informari.

formaliter vnū t idē quia si essent veritas earum esset eadem. incompen.

ꝓclu: bone.

¶ Si intellectus et obm eius non essent vera falsum nō haberet subiectuz nec nomen.): metha.

ꝓclu: bonauē.

¶ Veritas accidentalis substētatur in substantiali: igitur falsitas sbiectū sbale non hēt. 2: sen.

ꝓclu: lobe.

¶ Gloria absoluta ē subiecti quiditas: et gloria respectiua est passio eius t obiecti formalitas: t existentia designata est rō motiua materialiter potentie: t designata deitate ē obiectuz potētie beatificū incōpen. t. 2: metb.

ꝓclu: sco.

¶ Gloria quiditatiua est trāscendens: sed gloria perfecta ē beatitudo t frūitio fine medio: t talis ē fatiatiua potentie: quia in fine est quies: et non in medio. quoli:):

¶ De gloria artis methaphisica

lis naturalis ordinis arborꝫ nate: et de ciꝰ q̄dica diffinitōc ſonātia origie ꝛ applicatōe. Ca. xxviij.

GLoria ē ipſa delectatio in qua bonitas magnitudo ꝛ cetere q̄ditates q̄ eſcūt in fine pfectōis ꝛ t̄minatōis. Queq̄ dez diffinitio ſonat q̄ p̄ncipia artis in eſſēdo abſolute q̄ditate. iij. modi: i p̄mo diſcurſu q̄eſcūt in ſua ꝓpa q̄dica rōe: ꝛ reſpectiē p ſe rōe glorie in ſuis coeſſentialibꝰ correlatiuis: in q̄bꝰ eſt opatio ꝛ pfectio nature: inq̄ntuz eoꝝ qōlibz ſuā lz formalē ſimplr̄ interiꝰ quidicā rōnez ſubſtātialr̄ diffinitiuā. Haz ſicut gloria hēt ꝙuenientiā finalē in ſuis correlatiuis eſſendi p bonitatē formaliter: ſic bonitas habet delectatiōnē in pullulatione correlatiuoꝝ rōne glorie: et in tali opatione delectatur bonitas ꝛ q̄tatur. Sonat ergo gloria in correlatiuis p̄ncipioꝝ artis delectationē: delectat ergo tiuū ī pullulādo ꝛ originādo bile: ꝛ ambo ī are delectāt: ſic bonificās in ꝓducēdo bonificatū: et bōeans boneādo boneatū: qꝛ ſemp q̄es delectatio ꝛ pfectōis finis ꝓducēt ꝙſiſtit in ꝓducto natal'r̄. Quie eſcit igr̄ ꝛ delectat q̄lz p̄ncipiū ſonando in alio p̄ncipio: ſicut gl'ia in bonitate ꝛ ecōuerſo. ergo rōe gl'ie bonitas eſt p ſe ꝙpleta rō ſubiecti methaphiſices abſolute: ꝛ obiecti formalis reſpectiue rōne glorie cui ptinet talis ꝓpetas delectādi: in fine perfectionis nature Eſt igitur gloria forma: et ratio formalis quidica glorioſi concreti rationem dicens delectandi reſpectiue in omni formalitate interius reſpectiue: et exterius. Delectantur ergo omnes vtiq̄ formalitates in vno ente concreto: et plura correlatiua in vna abſoluta eſſentia et natura: rōne illius formalitatis: q̄ eiꝰ ſonātiā

ꝙclu: ray.

¶ Sine gl'ia bonitaſ magnitudo ꝛ cetera principia delectatione p eſſentiaz et participationem immediate hr̄e nō valēt. j: puer. c: de glo.

ꝙclu: clapes.

¶ Cū gloria q̄libz rō p ſuū ꝓpriū actuz ratiōe glorie natura liter ſuā hēt delectationē: deſignata infinitate ſine medio ſatiat potentias rationales in fine pfectionis ꝛ terminationis ſine fine in lectura ſupza artem.

ꝙ leonis pape.

¶ Bte trinitaſ vna ē ſubſtantia indiuiſa in ope: concors in voluntate: par in oi potentia: equalis in gloria. in ſer. de tri.

ꝙclu: ray.

¶ Abſq̄ gl'iari infinito: gl'ia infinita ēe nō pōt: cū ſine infinitate ꝛ deitate gl'ia: et gl'iari trāſcendentia ſūt. j: puer. c: 28:

ꝙclu: ſco.

¶ Beatitudo dei formaliter conſiſtit in operatione: igitur ꝛ gloria. quoli: 16:

¶De genitura cuiꝰ sunt gaudium.leticia.solatiū.io cūditas.pſperitas.gratitudo.cōtentatio.placētia.de lectatio.fruitio.bītudo.scītas.pfectio.saluatio.gīa misericordia.iusticia.charitas.reuelatio secretoꝝ:vi sio intuitiua imediata:vltimꝰ finis.cōplemētuꝫ.cau sa finalis.obm beatificū:satietas.equalitas cōicabi litatis:finis terminationis ad quē ordinātur facture rōnales finaliter p angulum.g.ꝛ secūdam.e.speciꝫ.

¶Intellectus artiſte ipſam etiam gloriam conſide rat abſolute:ordine naturali:prout eſt ſubiecti quidi tas:ꝛ ratio eius abſoluta:abſtracta a ſuo concreto:p ſcitate:tertij modi et primi gradus p̄mi:vt concludit b.per.d.e.f.¶Intellectꝰ ſiquidē artiſte etiā ſpeculat eandem quiditatem inquantum contrahitur ad ſuā diffinitionem de primo ad ſecundum circulum:ꝛ de ratione ſubiectali abſoluta de qua ſcīētia minime ha beri poteſt:ad formalitatem obiectalem reſpectiuam et diffinituā:ac principiū artis generalis:gratia cuꝰ eſt cū ſua diffinitione concreta rō formalis obiecti cōſſimi:ratione cuius potētia rationalis delectatur in obo intelligendo:ipſuꝫ amando ꝛ recolēdo:p regu lā.e.ꝛ angulū.g.vt cōcludit.b.p.d.f.g. In quo ſcōm artem eſt paſſio ſubiecti conuertibilis cōcretiue in ſe cūdo diſcurſu cū eo:ꝛ gīale p̄ncipiū intelligēdi ꝓfuſe per noticiā intuitiuā concretiue:ꝛ ſciendi p noticiam diſtinctaꝫ abſtractiue:ꝛ ſic eſt exemplar ſpeculū idea creabilis:et mediuꝫ formale probandi concluſiones ſub ipſo ordine naturali contentas:que non ſunt per ſenote:et ſic poſſunt probari. ¶Conſideratur etiam prout eſt contracta talis quiditas ad modos intrin ſecos:ratione cuius dicitur ſingularis ꝛ exiſtens mo tiua potentie ad delectationem formalem:et fruitio nem euiternaliter:et beatitudinem infiniti obiecti.

ꝓclu:augu.

¶Pater filiꝰ ꝛ ſpūs ſanctus ſunt vnū p̄n cipium creature in creando beatificando et glorificādo per gloriam ſicut per bo nitatē.):de tri.

ꝓclu:ricar.

¶Ultimuſ finis hu mane vite eſt beati tudo eterna ꝛ gloria infinita: quia ſicut de us naturaliter ē bo nus per bonitatem eſſentialiter:ſic ē na turaliꝫ glorioſus per gloriam eſſentialiter 4:ſen.di.49.

ꝓclu:dio.

¶Deꝰ cōuertit om nia ad ſeipſum: tan cꝫ ad vltimum finez glorioſum ꝛ beatifi cū.in li.de di.no.

ꝓ:tho.ꝛ pbi.

¶Finis eſt duplex .ſ.terminus rei in q̄ ratio boni iuenitur: ꝛ vſus ꝛ adeptio rō nis bōi:ꝛ ſic i patria eſt ſūma gloria in fi ne termini ꝛ vſus j. 2.q.j.2:ph.ꝛ.):mc.

ꝓclu:fran.

¶Gloria methaphi ſice ē quiditas ſbi et p̄ncipium entis:et formalitas obiecti:

ſz theologice ê glia: et beatitudo infinita z eterna: z finis vltimus omnium creaturaz. j: metb. c: 9: ꝛclu: augu.

¶ Finis boni ê quodcꝫ cuz peruenerit glorioſus z beatus. z in li. 8: de ciui. ꝛclu: ſco.

¶ Optatio vltima cuiuſcũcꝫ entis tã finiti cꝫ infiniti eſt finis pfectionis eius: inq̃ eſt briſica operatio z glioſa exiſtentis tã obiecti cꝫ potentie: z ſic eſt gloria viſio intuitiua. quoli: 16: ꝛclu: tho.

¶ Diligere deuz vt ê obz glorie z bitudinis: eſt gratuite dilectionis: in q̃ meritũ ꝛſiſtit. q̃li: j: ar: 8: ꝛclu: bone.

¶ Primũ obm ê primũ ꝑmitate adcõtionis pfectionis z ozigis: z cũ ỏtermiatione ê glorioſuz infinitũ z eternũ ac obm beatitudinis z glia. .2: metha. c: 7: ꝛclu: phi.

¶ Bonũ omnia appetũt: z bonũ eſt cuius contrariũ eſt

¶ Intellect⁹ artiſte ſpeculãdo ipam detminat ad modos entis infiniti rõne cui⁹ obiecti eſt dignitas abſoluta beatifici: et cum ipſo idemptice conuertibilis: predicatione idemptica in quarto diſcurſu pme fi. vt concludit. b. per angulum. c. ideo beatificat equaliter: et glorificat rationales potentias beatoruz: cum ſit obiectũ finale vltimũ earum imediate: ſed reſpectiue in correlatiuis eſt attributũ perſonale perſone ſpiritus ſancti: ſicut bonitas. voluntas. mediuz. equalitas. caritas. miſericordia: et pietas. Et dicitur gloria eſſentialis in bilibus z tuis potẽtiaz interius: quia bilia ſunt et tiua lumina potentiaz intra eſſentias iparum: ſuper quibus potẽtie recipiũt gloriam ſeu obiectum beatificũ: et glorioſuz intelligibile amabile z recolibile: ponẽdo ſuaz intelligibilitatez ſub intellificatiuitate intellectus beati ſine medio: vt gloria ſit perfecta in fine: in quo eſt perfectioz pncipij: et quia potẽtia non eſt capax infinitatis et deitatis oſtendit ei qꝺ quideſt dando ei virtutez z gratiam: vt aliquid de modis obiecti (ipſum intelligendo) attingat abſtractiue et concretiue: ſeu per modũ ſubſtracti z abſtracti: vt ſit in potẽtia noticia duplex intuitiua. ſ. z diſtincta per ſcire obiectũ z intelligere theologie ſubiectũ: et qz gloria attingitur in bilib⁹ potentiaz cũ tiuis eaz ſine ſpecie media dicitur gloria perfecta: z beatitudo intra eſſentias potentiarum: quia deus intimioz eſt potentijs cꝫ potentie ſibi ipſis: et qz obiectũ beatificum eſt intra eſſentias potentiarũ interius: eſt gloria eſſentialis et ſubſtãtialis eui⁹naliter in ipis: cũ ſint infime pfectionis z t̃minatiõis ſine medio: z ſic eſt gl'ia et beatitudo atcꝫ fruitio eſſentialis eque in potentijs: et non per prius eſt glorioſa et beata potentia intellectiua cꝫ volitiua et recolitiua: necꝫ econuerſo: et ratio eſt. Nã

potentia sine specie media intelligit diligit ꝛ recolit: vt gloria ꝛ beatitudo sint in fine ꝛ nō in medio. Secundo vero obiectū intra essentiaz potētie ostendit se ei intelligibile simul amabile ꝛ recolibile: et nō ꝑ ꝓpꝰ vni ꝯ alteri: iō simul beatificātur et gloriantur potentie in patria: alioquin vna potentia esset gloriosa ꝛ altera non: rōne cuius sanctus fouet beatus: et nō beatus simul: qđ est impossibile: ꝛ oppositū in obō: vt ostēdit. b. ꝑ. b. i. k. et. e. f. g. ergo simul sūt glorioſe potētie in patria absq; ꝓritate nature: originis: ꝛ tēporis. In via vero obm est extra potentiaz ꝓptercā est necessaria species media: gratia cuius vna potentia scōm quid pōt esse gloriosa ꝓritate tēporis ꝛ nature: ꝯ alia: ea propter illi q̄ ponunt mediū seu lumē vel specie in patria inter potentiaz et obiectum nesciunt distinguere inter viā ꝛ patriā. Ratione cuius ignoranter incidūt in errorē: ponēdo beatitudinē in medio: et non in fine terminatiōis ꝛ perfectionis: qz si sic mediū foret obm beatificū: et nō finis: qđ est impossibile qm̄ finis est id in quo ꝓncipiū quiescit: nā ꝓncipiū nō quiescit in medio sed in fine: igit mediū nō est obm glorie et beatitudinis: qz non dicit quietē: sed viaz ꝛ modum quietis: ꝯcluditur ergo q̄ finis est obm glorie ꝛ beatitudinis et nō mediū: ergo in actu fruitionis glorie ꝛ beatitudinis potētiaꝝ nō est ponēdū mediū ꝑ obo: sed finis dū taxat: igitur paruus error in ꝓncipio: maximus est in fine: quia qui aufert finem: aufert omne bonuz: vt concludit. b. ꝑ. b. i. k. et. e. f. g. gloria autem accidētalis ē illa qua potentia habz de obiecti fruitu gl'ia: et dicitur accidentalis: eo qz obiectū nō est intra essentiā potētie: neq; habet ꝑ primā intētionē ſz ꝑ secūdaz: neq; obm est finis potētie: neq; q̄etat simplicit potentiā nec tale obm se facit intelligibile amabile: et recolibile malū. Igitur melius est esse: q̄ non esse. j: ethi. ꝛ. j: thopi. et. 2: de ge. ꝛ. coꝛ

ꝯclu: ꝑbe.

¶Spiritus tuus bonus deducet me in terrā rectā. psal: 93:

ꝯclu: ꝑpbe.

¶Ego autez in iustitia apparebo conspectui tuo: ꝛ satiabor cuz apparuerit gl'ia tua. psal: 17:

ꝯclu: apli.

¶Oculus non vidit ꝛ auris non audiuit nec in coꝛ hominis ascendit que preparauit deus his: q̄ diligūt illū ad coꝛ. 2: c:

ꝓ: iohā. cuāg.

¶Hec ē vita eterna vt cognoscā te vez deuz: ꝛ quē misisti ihm xp̄m filiū tuū. 17: c:

ꝯclu: gregō.

¶Si consideremus que ꝛ quanta sunt q̄ nobis promittūtur in celis: vilescūt animo omnia que habē tur in terris. in li. de gaudijs paradisi.

ꝯclu: augu.

¶Ego sū h. crōimus q̄ in hac oza in bethleez carnis onere depositō iocūd⁹ ꝛ glos⁹

pgo ad regna celoꝝ. intrã. hier. scri. aug. ꝑclu: tho.

¶In dei visiõe sine corpe accidẽtali cõsistit q aia hũana põt ẽe beata ⁊ gl̃iosa: qm̃ intellect⁹ ad sui opationẽ nõ indiget corpore statuali: nisi ꝓpter fãtasmata: inq̃b⁹ intelligibile cõtinet veritate: dia aũt essẽtia p fãtasmata videri nõ põt: g̃ cũ in visione diuine essentie p̃fecta gl̃ia hois ⁊ beatitudo cõsistat: sine alĩq̃ medio: igit̃ gl̃ia hois ⁊ beatitudo nõ dependet a corpore: quare ad pfectionez gl̃ie ⁊ beatitudinis corpus mixtũ nõ req̃ritur. j. 2. q. 4.

ꝑclu: ricar.

¶Beatitudo ẽ nobilissimũ gl̃iosuz esse i hoie: ergo cõsistit in actu ꝓprio homi nobilissimo. Act⁹ enim homis ꝓprius est p formã qua hõ est id q̃ est. Et talis ẽ aia intellectiua: rõe cui⁹ aia hũana: vel hõ põt esse sine corpore gl̃iosus ⁊ beatus: cuz beatitudo sit accidibile in bilib⁹ potẽtiaꝝ: nec dat virtutẽ potẽtie supa naturã ei⁹ ad intelligẽdũ ⁊ amãdũ: quẽadmodũ oĩm infinitũ: rõe cui⁹ est gl̃ia accidẽtalis: q̃ extra ei⁹ essentiã: et nõ essentialis ⁊ substãtialis: q̃ intra sine discursu ⁊ specie media: nã oĩm infinitũ est lumẽ illũinans potẽtiã intra essentiã suaz sine alieno medio: vt sit finis pfectiõis ⁊ terminatiõis potẽtie: sicut ꝑcludit. b. ꝑ angulum. g. ⁊ regulas. b. i. k. et. c. f. g. habebit ergo potẽtia rõnalis gloriã fruẽdo essentia sine personis ⁊ dignitatib⁹ sine essentia abstractiue ꝑ angulũ. b. distincte ⁊ fruẽdo omnib⁹ simul ꝓcretiue ituitiue ⁊ indistincte ⁊ aia etiã corp⁹ substãtiale cũ corpore substãtiali iesu x̃pi: sicut potẽtia elemẽtatiua: vegetatiua: sensitiua: et imaginatiua cũ suis similib⁹: et indumẽtũ accidẽtale eaꝝ cũ indumento obiectoꝝ ipsaꝝ: et sic simile cũ suo simili gloriari et beari oportet: vt fruitio sit perfecta intelligẽdo: amando: ⁊ recolẽdo oĩm spirituale infinitũ: et vidẽdo: audiendo: tangendo: ⁊ osculando x̃pi pedes: ⁊ cũ eo loquẽdo: ⁊ perambulãdo ab oriẽte ad occidentẽ: et de meridie ad septẽtrionẽ: per oẽs celos: et artificiũ nature: q̃ gloria dñi et eius misericordia plen⁹ est vniuersus orbis. ¶Artista speculatiu⁹ huius artis etiã cõsiderat gloriaz inquantũ ad similitudinẽ rationis exẽplaris est ꝑ actũ creatiuũ inesse eui terno ꝓducta de non esse actu finito ad esse finitũ simpliciter deducta: et rõe finis pbilice cõponibilis: cuz alijs causis secũdarijs in substãtia finita: per cui⁹ mediũ descẽdit p angulũ differẽtie inclusiue vsq̃ ad hũanã speciẽ: et in corporali natura est delectatio naturalis dũtaxat: rõne cui⁹ celi se mouẽdo delectantur ad generationẽ generabiliũ vsq̃ ad hominẽ. Delectantur etiam materia ⁊ forma naturaliter tertium cõponendo: et planta generando aliã plantam: et leo leonem:

et homo hominē. Quoniā si nō foret talis delectatio naturalis naturaliter in operationibus creaturaruz nulla creatura naturaliter moueretur ad finē siue perfectionis: ad que naturaliter ordinat: rōne cuius cessarent operationes rerū naturales interius exteriusq: et per ꝯsequēs fines eaz (qđ est impossibile) sicut cōcludit. b. per triangulū rubeū. ¶ Hanc veritatem sustētat doctor primo li. z secūdo prouer. asserēs qđ gl'ia est delectatio: in qua bōitas. magnitudo: et cetera principia quietē hñt: nā sine gloria bonitas per bōificare delectationē non haberet: nec magnitudo per magnificare: si delectationē rōne glorie per participationē nō haberet: ergo rōne glorie delectationē habēt oia principia per intelligere velle z recolere: eo qz gl'ia est quies omnis boni: igitur q nō habet gloriā habet penaz: est ergo gloria desiderabilis: et pena odibilis: et quanto gloria est maior: tanto desiderabilior: ergo si nō est gl'ia substātialis nulla substāna per suaz naturā habz gloriā: igitur per gloriā substantialez desiderabilior ē maior gloria q̄z minor: rōne cuius quanto magis propinquior est gloria suo fini: tanto magis est maior: ergo gloria accidentalis non pōt esse finis perfectōis substantie iō absq; gloriari infinite glorie nō pōt esse infinita. igitur qui est gloria de gloria remotissimus ē a pena: ideo gloria eternitatis est eternare: ergo delectabile est eternaz glorificationē considerare. ¶ Die enī eūdi ad gloriam: sunt virtutes: ratione cuius magna gloria est in bonitate donū infinitū dare: plus valet ergo gloriari per intelligere et amare: q̄z per sentire et vegetare: sed maior gl'ia est in xp̄o z in corpore eiꝰ accidētali p sentire q̄z in corporibꝰ sc'or accidētalibꝰ ex eo qz magnā gloriā habz: q deū boiez intelligit: amat z recolit: et corpꝰ xp̄i sentit: nā in deo maior finis gl'ie tꝰ hois ex pte forme rōal'. i. 4: sen. di. 49.

ꝯclu: bonauē.

¶ Beatꝰ pōt esse per essentiā: p p̄mam influētiam: z p quādā redūdantiā: p essentiā suam solus deus est gloriosus z beatꝰ. ¶ Per p̄maz influētiā solus spiritus rationalis est gloriosus z beatꝰ. ¶ Per redūdantiam ē corpꝰ hūanū beatum p cōiūctionē forme et materie. .3: di. 28.

ꝯclu: luce.

¶ Xp̄us dixit edatis et bibatis super mēsam meam in regno meo. 22:

ꝯclu: mathe.

¶ Thesaurizate vobis thesauros in celo. c: 6: z. c: 25:

ꝯclu: iohā.

¶ Ciuitas beatoz figet sole neq; lūa: nā claritas dei illumiabit illā. apoc. 21: c.

ꝯ: ysaie, ppbe.

¶ Non erit tibi amplꝰ sol ad lucēdum pdiē: neq; explendoz lune illūinabit te: sz erit tibi dñs in lucez sempit̄nā: z deꝰ tuus in gl'iam tuā. c: 40:

cōsistit: rōne cuius status est credēs cū vnio gloriaz bīe: iō indiscretus ē vendēs gloriā patrie ppt̄ gloriā mūdi: qz oia defficiūt cui paradisi gloria ōfficit. ¶ Delectatio cni p vegetare est gloria plante: z p sentire z imaginari est aialis irrationalis: z p intelligere diligere: z recolere: est facture rationalis: gr̄a cuius gl'ia extra finē nō ctiā attingi: qz gloria cū medio p speciē nō est magna: sz defectuosa: nā a fine denoiat res z nō a medio neqz a pncipio: qz finis est id in quo pncipiū q̄escit vt sustētat. b. p. h. i. k. z. c. f. g. z triangulū virdē rubeū et croceū: vt vberi⁹ incō. supra ar. z metha. ma. dixim⁹.

¶ De differentia artis methaphisicalis naťal' ordis arboris nate: z de diffinitiōe eius q̄ditatia: ac sonātia origie z applicatiōe. Ca. xxix.

DIfferentia est id per qō bonitas magnitudo: z cetera pncipia sunt rōnes clare distincte z incōfuse oīno in obiecto. Diffinitur ergo differentia quiditatiue p differentiatiuū differentiabile z differētiare: cōcretiue: quoniā abstractiue nō potest diffiniri. Sonat ergo eius diffinitio formaliter naturalē potētiā p ductiuā distinctionē rōis: z distinctionē realē: z relationē rōnis: z relationē realē: z actualiter sūpta sonat actū potētie distinctiue: z distinguibil': z actū differēciant̄ distinguētis: z differētiati distincti. Sonat ergo differētia cōcretiue in bōitate distinctionē formalē inter q̄ditatē eius cōparatā ad magnitudis q̄ditatē formal'r p̄mo. secūdo vero inter cōceptus q̄dicos ipsius essential'r ordinatos nature positate z posteriozitate distinctionē ex natura rei: z inter correlatiua realē simpl'r: sic bonitas indifferētia sonat positionē essendi z cōuenientiā finalē: ac cōicabilitatē: z realitatē essendi positiue: rōe cui

ꝓclu: tho.
¶ Deo est idē esse qd intelligere: z ē oibus causa itelligēdi: z sic est: z of esse lux. in su c:). z: z. j. p. q. 12. ar:) z. j. 2. q.). ar.): z. 6:

ꝓclu: iohā.
¶ Erat lux vera: q̄ il luminat oēm hoiez: ḡ de⁹ lux ē illūinans sine medio. c:):

ꝓclu: ppbe.
¶ Amict⁹ lumine sic vestimenta. psal: 93:

ꝓclu: aristo.
¶ Intellect⁹ agēs est lumē intellect⁹ totalis agētis intelligibilia i actu: sic intellect⁹ possibilis ē lumē ei⁹ ad agēdū intelligibilia i potētia. z: li: de aia.

ꝓclu: ppbe.
¶ In lūine tuo videbim⁹ lumē. s. in x̄o hūanato videbimus lumē. s. diuiaz sbam. 40. ꝓ: ray.
¶ Differētia ē id per qō bonitas z cetera artis pncipia sūt rōnes distincte z incōfuse. 2: puer. c: 13:

ꝓclu: bonc.
¶ Differētia ē lumē intellect⁹ ad intelligēdū obm formale z alia oba. z: me. c:):

i⁹ de vno ꝓncipio sine alio solitarie scia fieri nō valet: ꝑfcitate.iij.modi:vt asserit.b.p ꝓmaz.d.c.f. Est ergo sonātia ⁊ differētia ad agēdū sciaz de ꝓcretis:ió est differētia ꝓncipiū respectiuū ⁊ rō distictiua ⁊ illūinatia cōfusionis potētie:⁊ obi cū sit rō iullūinatiōis claritudinis distinctiōis relatōis ⁊ incōfusionis:in ꝓncipijs ar.gc.subiect ⁊ regul':pangulū.b.⁊ regulā ei⁹ ꝓ⁹ ergo cōsiderat ordine naturali absolute q̄ditate tertij modi:per primā speciē.d.e.f.⁊ sic est tiñ q̄dica rō subiecti ⁊ ei⁹ q̄ditas absq; respectu ⁊ sonācia:rōe cui⁹ differētia in ꝓmo circulo dici nō valet: neq; in subiecto absoluto methaꝑhisice dictictio: ſz rō rei absoluta: et q̄d ei⁹ absolutū:sic̄ q̄ditas subiecti:vt ſbm sit absolutū simpl'r in ꝓmo ⁊.ij.discursu ꝓme figure ꝑfcitate tertij modi ⁊ ꝓmi grad⁹ ꝓmi:vt affirmat.b.p.c.d.e.f. ¶ Intellect⁹ artiſe speculādo eandē quiditatē rursus cōsiderat inq̄ntuz est subiecti passio appata divisūcta non ꝙuertibil' cū eo:⁊ formalitas obi formal':⁊ q̄d nois diffinitiue i ꝓma intētiōe:⁊ ꝓncipiū respectiz diffinibile ar.gc.ſbale dictictiuū differētiatiuūz illūinatiuū potētie ⁊ obi:rōe cui⁹ bonitas ⁊ magnitudo sūt rōes ⁊ forma litates clare distincte incōfuse ⁊ illūinate interius exteriusq;:nō solū in obo formali ſz etiā in nouē subiectis:q; sine differētia potētia noticiā hēre nō valet de reb⁹ obabilib⁹: ex eo q; absq; differentia potētia ⁊ obiectū eius: confusione sunt induta: etiā est intellect⁹ gñale ⁊ vniuersale exēplar ad discernēdū inter formalitatē ⁊ formalitatē:⁊ cōceptū quidicū et quidicū:⁊ inter realitatē ⁊ realitatē:⁊ inter realitatē et intentionalitatem:⁊ inter determinatū ⁊ indeterminatū:⁊ inter vniuocū ⁊ equiuocū:⁊ inter ꝑsenotū ⁊ nō ꝑsenotuz: et sic ꝙ nature arborē descēdendo vsq; ad hominez ⁊ suppositum eius incluſiue:quoniam de alijs non est sciē

ꝙlobe.

¶ Differētia ē lumē potētie cognitiue ad cognoscēdū distincte obia incōpen.c:io.

ꝙclu:clapes.

¶ Differētia causat distinctionem inter artis principia: ⁊ inter conceptus ⁊ cor respectiua:igitur est trāscendens in lectura supza artem.

ꝙclu:sco.

¶ Idemptitas ⁊ diuersitas sunt a differentia transcendēte: rōe cui⁹ ꝓncipia sūt distincta.z:metha.⁊ in ꝓmo sentē.

ꝙclu:ray.

¶ Sine ſbali differētia nulla dria ē magna bōa ⁊ ẋa.2:puer.

ꝙclu: fran.

¶ Ex dria sine actu nō seq̄tur aliqua distinctio: q; sine differentia re dria absoluta ē:sic̄ distictio sine distiguere: ⁊ relatio sine referre.j:sen.

ꝙclu:godo.

¶ Ex maiori ⁊ cōi differētia in obo:ē maior claritas ⁊ maius lumē in potentia ad cognoscendū obi veritatē.quoli:z:c:j:

2clu:ray.

¶ Per ſbalez dr̃iam ẽ intra bõitatẽ diſtinctio formal': ex natã rei ⁊ real'.in ar.di.

2:lobe.

¶ Differentia eſt ꝑn cipiuz gñale ad plura:eo q; includit nouẽ diſtinctiones. incõpen.c:de di.

2clu:cano.

¶ Per differẽtiaz generalẽ ẽ q̃libz ſba: et q̃libz ꝓcept⁹: ⁊ q̃libz ſofalitas: ⁊ q̃libz nã in diſtictõe.):metb.

2:antho.andre.

¶ Per differẽtiã ſbalez forma ⁊ materia ſubſtantialiter ſunt differẽtes: ⁊ realiter ſiue ſimpliciter ſummantur interius: ſiue ſcõm quid exteriꝰ.):metha.

2clu:bone.

¶ Differentia eſt forma diuidens genus in plures ſpecies: et ſpecies inplura indiuidua.z:metha.

2clu:ſco.

¶ Multitudo et diuerſitas ſũt ſbm i cõcreto gñal' ⁊ cõis differẽtie.in repoz.c:6:

2clu:ray.

¶ Nulla eq̃litaſ põtia:rõne corruptionis ⁊ gñationis. ¶ Etiã eſt ei⁹ ſpeculũ in quo oſtẽdit intellectui obm clarũ ⁊ inconfuſuz cũ diſtinctionib⁹ ſibi pertinẽtibus: rõe cuius obm intelligibile cõfuſe fit ſcibile ⁊ ſcitũ clare ⁊ diſtincte: gr̃a cuius intellectus ſcientiaz realẽ attingit in prima mẽtione in obiecto reali obiectiue. ¶ Etiã dicitur idea creabilis: ⁊ cauſa naturalis cauſatiua cauſabilis: ad cuius ſimilitudinẽ diuina volũtas eſt cauſans reſpectu cauſati artificialit': ſicut diuina ſapiẽtia eſt ars cauſatiua reſpectu cauſabilis. ¶ Etiã eſt formale mediũ intellect⁹ ad diſtinguẽdũ diſtingunbilia: et ad differẽtiandũ differẽtiabilia: et ad referendũ referibilia. Jõ inquantũ diſtinguit eſt diſtinctio: et tũc ſonat inter illa q̃ diſtiguũtur aliqua diſtinctiõe: et in quãtum ſonat inter illa q̃ referũtur eſt reſpectus ⁊ relatio: et inquãtuz ſonat inter illa que differẽtiantur per agere ⁊ pati vel per eſſentias aut numeros vel genera aut ſpecies dicitur differentia differentiando vnum conceptuz ab alio interius ſubſtantialiter: et exterius ſubſtantialiter et accidentaliter vſq; ad indiuidua ſpecierum: ratione cuius omnis differentia eſt diſtinctio ⁊ relatio: ſed omnis diſtinctio ⁊ relatio non ſunt differẽtia: naz differẽtia ordinẽ originis relatiuoꝝ ⁊ pullulationis in reali ſonat diſtinctione ⁊ relationẽ. Diſtinctio vero ordinẽ formalẽ: ⁊ ordinẽ eſſentialẽ: et naturalẽ cõceptibilem: et reſpectus et relationem rationis in primo actu eſſendi nature dumtaxat. Sonat ergo differẽtia in obiecto formali diſtinctionem ſimpliciter formalẽ inter ſubiectum ⁊ obiectum: et diſtinctionem ex natura rei inter conceptus quidicos eſſentialiter ordine naturali ordinatos ſimpliciter: et diſtinctionem realẽ inter correlatiua principiorũ generalis ar.et paſſionum ſubiecti perfectate primi modi ⁊ primi gradus.

quarti in.iij.t.iiij.discursu: sicut defedit.b. per trian gulū viridē t rubeū t regulas.c.e.k. ¶ Intellect⁹ ar tiste speculādo virtutē differētie ipsaz ꝓsiderat: inquā tū est formalitas obiecti existētis: et rō motiua poten tie ad intelligēdū t sciēdū distincte obiecta scibilia: ra tione cui⁹ plurificatur in octo distinctiōes: vel est plu rificabilis ꝓ octo modos distinctionū: vt potētia cla/ rā noticiā t distinctā habeat de obiectis: t pcscindat suū intelligere a cōfusione atq; scire. ¶ Propter ea alia est distinctio rōnis simpliciter. ¶ Alia est distinctio rō nis scōm quid. ¶ Alia ē distinctio ex natā rei. ¶ Alia distinctio formalis ppie simplicit. ¶ Alia formalis improprie t secūdū quid. ¶ Alia realis simplicit inte/ ri⁹ substātialit. ¶ Alia realis exteri⁹ secūdū quid sba liter t accidentaliter. ¶ Alia essentialis simpliciter. ¶ Alia numeralis substantialit. ¶ Alia numeralis accidētalit. ¶ Alia modalis. ¶ Alia se tota subiecti/ ua. ¶ Altera vero se tota obiectiua. Et talis differen tia per angulū.b. primo cadit inter intellectuale t in tellectuale. scōo inter intellectuale t sensuale seu cor/ porale. tertio eniz inter sensuale t sensuale: de quibus seriatim tractare intēdo diffinitiue ꝓcedēdo. Nā disti ctio comunis est claritas cōceptuū formalū quidico rum et realium interius t exterius: et primo de distin ctione rationis simpliciter dicetur.

¶ De distinctione rationis simpliciter. Capitulum. xxx.

DIstinctio rōnis simpliciter: est alietas cōceptuū simpliciter dependē tiū a potētia distinctiua: t cū tali distinctio ne entia rōnis simplicit incōpossibilia se repsentāt potētie in secūda intētione sine obiectis t sine differētia. ꝓ: sen. t i ar. diui. t i puer.

ꝓclu: lobe

¶ Absq; differētia ō seipa neq; de alio po testas agere t ꝓduce re ac ꝓfuaf mime pt ergo nccia ē differen tia vt res possint age re t pati. ꝓ: li. cōpē.

ꝓclu: ricar.

¶ Dzia ō gñe plures attrahit spēs: t ō spē plura indiuidua in terius ſbaliter: t ex terius substātialit et accidētaliter. ꝓ: sen.

ꝓclu: cla.

¶ Absq; differentia reali ipossibile ē ꝓncipia artē cē ꝓcretiue t absq; distictiōe for mali abstractiue. in lectu. c: de di.

ꝓclu: cano.

¶ Absq; differētia ī ꝓncipijs rer⁹ foret eē les omnes veritates quod est impossibile .7. metha.

ꝓclu: lobe:

¶ Entia rōis simplr sunt illa: quoz ptes oīno sunt incōpossi/ biles: nō solū sensua liter: sed t intellectua liter: qz cōtra rōnem intellect⁹: cōsistūt in tali fabricatione abs

q3 obis: ⁊ q3 talis fabricatio ē simplr actie a potētia Jō ens rōis simplr dicit: ⁊ p distinctōez rōnis distinguūtur simpliciter adinuicem comparata. 3: metha.

ꝑclu: petri.

¶ Chimera simpliciter fabricata: est ens rationis simpliciter in li. formali.

ꝑclu: fran. ⁊ sco.

¶ Chimera scōm q̄d fabricata icoceruus mōsaure9: ⁊ similia sunt entia rōnis scōz quid: ⁊ adinuicē cōparata distinguunt ratione scōm quid: quia a potentia ⁊ obiectis habent esse. j: sen. et. 7: metha.

ꝑ: petri ⁊ tho.

¶ Distinctio ex natura rei simplicit̄ cadit inter cōceptū pre supponētem ⁊ ꝑsuppositū inature idēptitate vel alternitate 7: metha.

ꝑclu: clapes.

¶ Distictio ex nata rei simplr inter cōceptōs q̄dicos vnius rei tñ inuenit̄: vt sunt q̄ditas nālitas essentia nā ſba ⁊ esse: quia formantur per negationez ⁊ affirmationē intra ipsas: vt bonitas non est quiditas: et quiditas est finitas; vt vult regula. b. affirmatiue et negatiue.

¶ De distinctione rationis secundum quid. Capitulū. xxxj.

DIstinctio rōnis scōm quid ē alietas ꝑceptuū scōz q̄d dependentiū a potētia distinctiua: ⁊ scōm quid ab obis realib9 potētia distinctiua attrahit sīlitudies species: et ymagies: ex q̄b9 formar ⁊ cōponit tale ens: vt icocerus monsaureus homileo. ⁊c. et si ꝑparent ad inuicē: distinguūt rōe scōm quid: solū ex pte potētie distinctiue: in q̄b9 ꝑceptib9 rōnis intra potētiā simplicit̄ vl̄ scōz q̄d tota dialectica sophistax ifidelīū ⁊ simpliciter noialiuz ꝑsistit: ⁊ tale ens rōnis dū fit: est in potētia ⁊ nō in reb9: et dū nō fit nihilū reuertit. Et q3 potētia in quātū est naka a nō esse habz esse: licz in quātū effect9 a sūmo esse habeat esse: ꝑtingit ergo ꝑmo moueri ab his q̄ sūt circa nō esse: q3 ab his q̄ simplr būt ēe: rōe cuiꝰ ꝑmo mouent ad noialitates q3 ad realitates sensuales vsu rōis carētes: ⁊ deuiationē nake seq̄ntes sicut fecit sophistax magister parisi9 religionē ingressus fct̄a discipuli dānati apparitiōe: penitētiam de sophismatib9 agere cupiēs hos v̄sus cōposuit dicens. Linquo ranis coax: cra cornis: vanaq3 vanis. Ad logicā pergo: q̄ mortis non timet ergo. Et talis est ens reale infinitū ⁊ eternū realiter intelligere amare ⁊ recolere in ꝑma intētiōe: qm̄ realitas obi nō timet ergo sed solū intētionalitas mort̄ ergo timet spiritualis.

¶ De distinctione ex natura rei simpliciter Capitulum. xxxij.

Distinctio ex natura rei ẽ alietas cõceptuũ quidicoꝝ positiuoꝝ se ꝑsupponentiũ ordine naturali: et prioritate nature: in eadẽ natura: et essentia cõsistẽtiuꝫ sic sũt natalitas. essentia. nata. sba. spũs. esse. ꝑsona. et q̃ditas ꝓcreta: bõ ⁊ animal. deꝰ ⁊ ens. bõitas creata: et bõitas entis: creatura ⁊ creator in alternitate nature: bonũ ⁊ ens: passiones ⁊ subiectũ: actꝰ creatiuus et trinitas: ꝑsone ⁊ deꝰ: esse ⁊ sba: natura ⁊ essentia: q̃ditas ꝓcreta ⁊ quiditas abstracta: contẽtus ⁊ cõtinẽs includẽs ⁊ inclusũ: ꝑstitutũ ⁊ ꝑstituẽtia: cõpositũ ⁊ cõponẽtia: cõcretuꝫ ⁊ abstractũ: respectiuũ ⁊ absolutuꝫ: posteriꝰ ⁊ prius: inferiꝰ ⁊ superius: indiuiduũ accidẽtale ⁊ indiuiduũ substãtiale: et ipsum ⁊ species: et ipa ⁊ suũ genus: accidens ⁊ suum subiectum: et omnia q̃ naturaliter se presupponũt sunt in prioritate nature: que est presuppositio huius ab hoc: tali distinguũtur distinctione: quia prius potest esse sine posteriori absolute: ⁊ posterius respectiue sine priori esse nõ põt. Igitur distinguit ab eo ex natura rei ꝓ respectũ quẽ habꝫ ad ipm: vt ostẽdit per artẽ doctor in. b. per regulas. c. d. c. et angulũ. b. Sed distinctio ex natura rei scoꝫ q̃d põt esse sine põsuppositiõe inter eãlia ꝓ angulũ. c. i.

De distinctione formali simpliciter ⁊ proprie. Capitulum. xxxiij.

Distinctio formalis ẽ alietas ꝓceptuũ formaliũ vel q̃ditatũ: i eadẽ nata ⁊ ẽentia vel i diuersis ꝑsistẽtiũ ꝓcretiue ⁊ abstractiue: sũt q̃dẽ formalitates simplr (int ãs cadit distinctio formalis) q̃ditates rez trãscẽdẽtiũ ⁊ designatꝫ siue sumant i simplicit simplicib⁹: siue in cõpositis formalit distinguũtur intra se cõpate nã formalitas ꝑpe possint reduci ad q̃ditatẽ ẽntiã. ⁊ ẽe in lectura supꝝ artẽ.

ꝓ: sco. ⁊ fran.

Distictio ex nata rei scõm q̃d est inter modos ⁊ cõceptus q̃dicos: ⁊ inter modos ⁊ modos: ⁊ inter ꝓceptũ intrinsecũ ⁊ passionẽ ei⁹: ⁊ inter passionẽ ⁊ passionẽ: ⁊ inter formalitatẽ ⁊ formalitatẽ. ꝙ: metꝫ.

ꝓclu: fran.

Distinctio formal simplr cadit iter formalitates simplicit sũptas. ꝭ: sen. di. 8.

ꝓclu: godofre.

Formalitates simplicit sunt alietates a formis: vt sunt primi cõcept⁹ positiõis essẽdi: siue in simplicibus: siue in compositis: inter se formaliter distinguuntur simpliciter. q̃li: ⁊:

ꝓclu: lobe

Distinctio formalis in ꝑmo modo ꝑpetatꝫ cadit int bonitatẽ ⁊ magnitudinẽ includẽtes q̃tuor simplr q̃dicos ꝓceptꝰ interiores: si adintuicẽ ꝓparent vsq; ad hoiez. in. ꝭ: li: ꝓpen.

ꝯclu:cano.

¶Passiões cuiuscũ q̃ rei distinguũtur cõparate inter se formaliter in secundo modo inp̃prietatis. .J:metha.

ꝯ:petri.ꝛ tho.

¶Conceptus quidici dempta quiditate ꝛ nõ quidici seu modi interiores sbales: ꝛ exteriores accidentales:p̃us ꝛ posteriꝰ totũ ꝛ pars: superiꝰ ꝛ inferius:ꝑstitutuꝫ ꝛ cõstituẽtia: ꝯcretũ ꝛ abstractũ: ꝯpositũ ꝛ cõponentia: genꝰ ꝛ species:species ꝛ idiuiduum ꝛ suppositũ: supositũ ꝛ persona:persona ꝛ statua eius formaliter distinguũtur:in tertio modo in p̃prietat̃:sic ex natura rei scꝫ quid .7:metha.

ꝯclu:sco.ꝛ fran.

¶Correlatiua cuiuscũq̃ rei iteriora simplicit̃ distinguũt̃ realiter: q̃ distictio realis cadit inter rẽ realẽ.J:seu.ꝛ in repor.et .7:metha.

ꝯclu:petri.

¶Distinctio realis scõm quid cadit iter et diffinitiue est q̃ditas cuiuslibet rei realis: et sũitur p̃ primo ꝯceptu quidico rei vt patet de q̃ditate bõitatis vel boni:et magnitudinis vel magni: et de q̃ditate boĩs ꝛ angeli p̃ quas si cõparẽtur ad inuicẽ formaliter p̃prie ꝛ simplicit̃ distinguũtur sic̃ vult.b.p trianguli viridẽ ꝛ croceũ vt egim⁹ supra artẽ in cõ.

¶De distinctione formali scõm quid ꝛ inp̃prie in primo modo inp̃propetatis: secundo: ꝛ tertio.Capitulo.xxxiiij.

Distinctio formalis in primo mõ inp̃propetatis est alietas formalitatuꝫ includẽtiũ simpliciter quiditatẽ, essentiaꝫ naturã.ꝛ esse.cõparataꝫ ad inuicẽ:formaliter distinguũtur: sic̃ bonitas p̃scisa a modis: et magnitudo in creaturis:et sic de boĩe ꝛ sole:igne ꝛ aqua: corpore ꝛ spiritu: tiuo ꝛ bili: et dicit̃ in p̃mo inp̃propetatis modo:q̃ includit naturã ꝛ p̃maꝫ formalitatem vt asserit.b.per.c.d.e.ꝛ angulũ eius. ¶Distinctio formalis in secũdo modo inp̃prietatis est alietas formalitatũ simpl'r actiuaꝫ ꝛ passiuaꝫ: vt patꝫ de tinita te ꝛ bilitate in formalitate ꝯcreta in ente: ꝛ in oĩi ente: p̃ angulũ dr̃e vsq̃ ad boĩez inclusiue: sequẽdo naturalẽ ordinẽ methaphisice arboris nate: sic̃ ostendit.b.p secũdã.c.d.f.ꝛ p̃mã.e. ¶Distinctio formalis in.iij.mõ inp̃propetatis est alietas ꝯceptuũ vniuocoꝝ ꝛ eq̃uocoꝝ ad inuicẽ se respicientiũ:vt sũt ꝯcept⁹ quidici interiores ꝛ vniuoci dẽpta q̃ditate:ꝛ oĩa accidẽtia int̃ se:et a sbo formalit̃ distinguũtur:si ad inuicẽ ꝯparent̃: Jõ formalitas sũitur vno mõ p̃pe ꝛ trib⁹ modis inp̃propr̃e cui⁹ formalitas se extẽdit ad q̃dicos ꝛ nõ q̃dicos ꝯceptus:q̃ oĩa sb se ꝯtinet:vt demõstrat.b. p suũ angulũ sicut plen⁹ in cõmẽto supra artẽ ꝛ in metha. maion.

¶ De distintione reali interio-ri simpliciter. Capitulum.xxxv.

DIstinctio realis simpliciter i teriꝰ et substantialiter est alietas cõceptuꝫ realiuꝫ relatiuoꝝ interioꝝ realiter adinuicem se respicientiũ: vt sunt agens ⁊ agibile in bõitate: ⁊ in alijs vsqꝫ ad hominẽ inclusiue: cõcretiue descendẽdo per nature arborez: vt asserit. b. p angulum differentie: et secundam speciem. c. d. f. ꝗa semp distinctio realis inuenit int̃ correlatiua realia ꝓducentia ⁊ ꝓducta in eadez essentia et natura: qm̃ realitas relatiuoꝝ realiuꝫ interioꝝ est modus eoꝝ intrinsecus: rõne cuius dicuntur tria correlatiua: tres res reales realiter distincte: nã res in concreto dicit essentiam et suam determinationem actiuã vel passiuam vt patet de tiuo ⁊ bili in bonitate: ⁊ in bonetate: sicut supra ar. incõ. et methaphisica maiori egimus.

¶ De dinstinctione reali scõm quid. Capitulũ. xxxvj.

DIstinctio realis scõm quid ẽ alietas formalitatum realium includentium interius substantialiter realẽ distinctionem simpliciter se respicientiũ adinuicez realiter scõm quid distinguunt: quia scõm quid sunt res: vt pꝫ de bonitate ⁊ magnitudine: prout sunt creature includentes res reales interius simpliciter: ⁊ sic de spiritu ⁊ corpore: homine ⁊ leone: sole et luna: igne ⁊ aqua: descendendo per scalam differentie diuidendo: a bonitate generica vsqꝫ ad bonitatem specificam: sicut vult. b. per regulam. c. et. e. vt in cõ. supra ar. et methaphisica maiori diximus.

res reales: scõm ꝗd includentes distinctionem realem: vniuoce vel equoce. ℣: metb. ⁊. ℣: sen.

℣: lobe. ⁊ rubio.

¶ Distictio essentialiꝫ simplr cadit inter res diuersas habentes essentias: ⁊ reperit simplr inter creaturas imediate creatas: ⁊ scõz quid iter facturas fctoris ⁊ genituras agentiũ nãliũ et secũdaruꝫ causaꝝ. incõp. ⁊. ℣: sen.

℣: cano. ⁊ cla.

¶ Distinctio numeralis simplr cadit inter creatas imediate creatas diuersos bũtes nũeros: ⁊ scõz ꝗd inter facturas facientis causę ⁊ genituras agẽtiũ generãtiũ. ℣: sen. ⁊. ⁊: metha.

℣clu: ray.

¶ Bonitas ordinata finita et magnitudo ordinata ⁊ noua comparate adinuicẽ numero distinguuntur simplicit: ⁊ scõm ꝗd: sol ⁊ luna: homo ⁊ leo: petrus ⁊ iohãnes. ⁊c. in ar. di.

℣clu: sco.

¶ Partes i toto rea-

liter essentialiter et numero int se distinguũtur. quoli: 17:

¶ Conclusiray.

¶ Bonitas finita et magnitudo a substãtia finita vsq; ad hominem in compositione conseruant suas essentias: ꝛ suos numeros: ꝛ suas distinctiones. in mistica theo. ꝛ philo.

¶ Conclusiobe.

¶ Statue numeros habẽt statuales pretribiles: per quos numero distinguuntur inter se statualiter sicut statua naturalis petri: ꝛ statua naturalis iohannis si comparẽtur adinuicem numero distinguuntur accidentaliter duz viuũt ꝛ post resurrectionez in sbiecto de homine. et de corpore statuali accidentali.

¶ Conclusiotho.

¶ Statua bois nũerũ hz accidẽtalẽ per quẽ distinguitur numero accidentaliter ab statua alterius cuz quo nõ resurget: qa ꝓteribilis est. insu. ꝛ gẽ. ꝛ in quoli:

¶ De distinctiõe essentiali que inter creaturas tantum inuenitur immediatas et mediatas. Capitulum. xxxvij.

DIstinctio essentialis simpliciter est alietas essentiarum absolutarum et comparataruz adinuicem in diuersis subsistentijs existentium: vt bonitas immediata: et magnitudo adinuicem comparate: Et sic de spiritu ꝛ corpore: homine ꝛ leone: deo ꝛ creatura: petro et iohanne: in finali tantum consistentia: sicut notificat. b. per angulum differentie: et regulas c. d. e. affirmando veritatem: et negando falsitatem: ergo bonitas finita et magnitudo in homine: et sic de intellectu ꝛ voluntate: et de alijs imediatis creaturis essentialiter distinguũtur: qr per secũdaz. c. ꝓseruat suas rõnes q̃ditatiuas: vt sint id qõ sunt semp ꝛ euiterna liter sicut in co. supra artẽ ꝛ in metha. maiori dixim9.

¶ De distinctione nũerali substãtiali ꝛ interiori. Capitulũ. xxxvij.

DIstinctio nũrealis substãtialis est alietas numeroz in diuersis essentijs discretionatoz substãtialiter existẽtiũ ꝛ quiditatiue: vt bonitas ꝛ magnitudo: ꝓ vt sunt create concretiue cõparate ad inuicẽ ꝑ numeros ternarios interius inclusos numero distinguũt et sic de corpore ꝛ spiritu: homine ꝛ leone: sole et luna: deo ꝛ creatura: correlatiua vnius principij artis non distinguũtur numero cũ constituãt numerũ ternariũ: licz fundamẽtalitate numeri distigui a doctore in ar. diui. cõcedatur: ergo per numeros interiores ternarios res a bonitate creata vsq; ad bonitatez petri nũe

ro distinguũtur substantialiter ꝛ quiditatiue: si tamen sunt dei effectus: et quia talis numerus est quidicus substantialis est effectus dei: cuz sit similitudo principij exemplaris ꝛ impreteribilis ꝛ incorruptibilis ꝛ p consequens immortalis: vt probat.b.per.c.d.f.g. et angulũ differentie ꝛ concordantie ꝛ contrarietatis affirmatiue vel negatiue: vt in comento supra artem et in methaphisica maiori largius diximus.

¶ De distinctione numerali accidẽtali exterioꝛ scõm quid. ¶Capitulum.xxxix.

DIstinctio numeralis accidẽtalis est alietas numeroꝝ accidentaliũ statualiũ: in diuersis statuis fundatoꝝ: et in diuersis numeris substantialiꝫ indiuiduatis in ꝓsistẽtia finali. Quecꝫdẽ statue si adinuicẽ cõparẽtur nũero statuali distinguũtur: sicut ꝓsone ꝛ suppositа ac entis indiuidua ꝛ substãtie numero substãtiali distinguũtur: igitur sicut petrus ꝛ iobãnes distinguũtur numero seu ꝓsone ipoꝝ substãtialiꝫ: sic statue ꝛ corpora accidentalia eoꝝ nũero statuali distinguũtur accidẽtaliter: et talis numerus est mortalis ꝑteribilis ꝛ simpliciter corruptibilis: et hec distinctio nõ inuenit nisi inter indumẽta animaliũ vegetatoꝝ ꝛ elemẽtatorũ: q̃ sunt genita ex accidentibus elementorum: sicut probat ꝛ sustentat.b. veritatem tenendo: per.h.i.k. et e.f.g. ac triangulum viridem rubeum ꝛ croceum.

¶ De distinctione modali simpliciter ꝛ scõm quid. ¶Capitulum.xl.

DIstinctio modalis simpliciter ꝛ substãtialis ẽ alietas modoꝝ interioꝝ substãtialiũ adinuicẽ se respiciẽtiũ: vt

ꝓclu: lobe.

¶ Modi interiores substantiales causant distinctionez modalem substantialẽ. Et mõi accidẽtales causant distinctionẽ accidentalem modalẽ: rõne cuius bonitas finita ꝛ bonitas infinita modaliter distinguũtur si inter se cõparentur: ꝛ bonitas singlaris ꝛ exis creata si ad magnitudinẽ creatam cõparet modaliter distinguitur: ꝛ sic de corpeitate ꝛ spũalitate: igneitate ꝛ ceteris bõitas finita et noua comparata ad magnitudinem finitam ꝛ nouam modaliter distinguũtur scõm quid: ꝛ sic oia finita et noua inter se comparata modaliter distinguunt in li. distinctio. seu formali.

ꝓclu: petri.

¶ Distinctio se totis subiectiue presupponit oñes distinctionum modos preter se totis obiectiue distinctionem: ratiõe cuiꝰ essẽtia petri nõ ẽ essentia iobis: nec

aliquid quodest ivn
us: ē alteri⁹: ideo se
tot⁹ subiectiue distin
guūtur: q⁹ subiectū
vnius a subiecto al
terius numero est di
stinctū. 4: metha.

ꝯclu: clapes.

¶ Se totis sbiectiue distincta sūt q̄cunq⁹ nūero vel subiectis ꝓpr⁹ijs distiguunt in lectura. sup̄ artē.

ꝯclu: fran.

¶ Se totis obiectie distinguūntur p̄mo diuersa seu vltime differentie t principia entis seu passiones subiecti et creature imediate. p̄mo sen. distin. 8.

ꝯclu: sco.

¶ Illa distinguuntur obiectie: que nō cōueniunt in aliqua nata vniuersali cōmuni t reali: vt sunt formalitates entis: et cuiuslib⁹ entis: q⁹ nō conueniunt in aliqua natura concreta cum sint priores illa naturaliter: nam abstractum prius est concreto naturaliter. j: senten. t. j: methaphi.

patz de singularitate t existentia: individuatate: sup positiuitate: personalitate. Quequidē si ad inuicē cōparētur modaliter distinguūtur substātialiē interius et primitiuitas: supremitas: realitas: vniuersalitas: necessitas: veritas: generalitas: vnuocatio: et perfe notatio: que si ad inuicez cōparentur modaliter distin guūtur: cū sint modi intrinseci principioz artis gene ralis: et cōditiones eorūdez in p̄ma intētione: vt vult b. per. c. d. e. et angulū differētie. ¶ Distinctio moda lis accidētalis est alietas modoz exterioz accidētali um dependentiū a modis substātialib⁹ per causationē secūdaz causaz: vt patet de finitate t nouitate. absolute. in p̄mitiuis creaturis: et de accionalitate. passio nalitate relatione minuta: qualificatione: situatione: habituatione: et vbificatione: q̄ si ad inuicē cōparent modaliter distinguūtur scōm quid: accidētaliter: t sic de calliditate. humiditate. et ceteris accidentib⁹ vsq⁹ ad modū individui humani: per nature arborē descē dendo: vt affirmat. b. per. b. i. k. et. c. f. g.

¶ De distinctione se tota subiectiua. Capitulum. xl.

Distinctio se tota subiectiua: est alietas subiectorum in diuersis per manētium existentijs: vt patet de bonita te et magnitudine cum suis pertinentijs considerat⁹: si ad inuicem cōparentur se totis sub iectiue distinguūtur: per nature arborē descendēdo: vsq⁹ ad indiuiduorum bonitates specierum: et sic videtur coincidere cum numerali tamen cum addi tamento pertinentiarum: vt confirmat. b. per. b. i. k. et angulum differentie.

¶ De distinctione se tota obiectiua. Capitulum. xlij.

DIstinctio se tota obiectiua est alietas obiectantium minime in aliqua realitate ⁊ natura comuni ac obiecto quidico cõuenientiuz: ⁊ simpliciter discordantium: vt patz de bonitate magnitudine ⁊ ceteris quiditatibus: tam transcendentibus: q̃z imediate creatis: q̃ si adinuicẽ cõparentur se totis obiectiue distinguũtur ex eo q̃ nõ cõueniũt perfeitate. iij. modi in primo discursu ⁊ in. ij. in aliquo comuni reali in ꝑma intẽtione: vt asserit. b. p primã. d. e. f. Et licet differẽtie indiuiduales nõ conueniãt in aliquo cõi quiditatiue non tñ distinguũtur obiectine cuz sint differentie simpl'r distinctiue: ⁊ illa que sũt simpliciter distinctiua nõ sunt distincta: nec distingui possunt sine contradictione: q̃ essent distinctiua ⁊ nõ distinctiua respectu eiusdem quod est impossibile. Igitur tñ sunt id quo distinguibilia distinguũtur: sicut tiuitas ⁊ bilitas in bõitate sũt id quo tiuũ ⁊ bile distinguũtur realiter simplicit ⁊ tiuitas ⁊ bilitas nõ distinguũtur realiter: cũ nõ sint res reales: ſz soluz respectus intrinseci ⁊ realitates: ⁊ sic est de ecceitate ⁊ equeitate: q̃ sunt id quo petrus et iobãnes numero distinguũtur: ⁊ sic de petreitate ⁊ ceteris gradibus ⁊ differẽtijs indiuidualib⁹: tã substãtialibus q̃z accidentalibus. Concluditur ergo q̃ dũtaxat distinguũtur se totis obiectiue q̃ditates vltimate abstracte in ꝑmo circulo pfeitate. ij. modi sic affirmat. b. pangulũ differentie. Deꝰ vero ⁊ qõ est nõ distinguunt obiectiue: q̃ in obo ꝓueniũt: cũ sint eiusdẽ rõnis obiectiue ⁊ q̃ditatie: ⁊ sic de angelo. corpore. celis elemẽtis. vegetatiua. sensitiua. ymaginatiua. ⁊ hoĩe:

ꝓ: petri. ⁊ lobe.

¶ Gradꝰ indiuidua les se totis obiectiue distingui non valẽt: cum non sint quiditates ⁊ formalitates simpliciter vel in ꝑmo modo in proprietatis. 4: metha.

ꝓclu. petri.

¶ Gradus est ecceitas seu equeitas simpliciter distinctiua: igitur distinctus esse non valet se totꝫ obiectiue. J: metb.

ꝓ: sco. ⁊ fran.

¶ Deus et creatura sunt idez se totis obiectiue: licet distinguantur se totis subiectiue: ⁊ sic de angelo ⁊ corpe sole ⁊ igne homie ⁊ leone. J: sen. ⁊. 7: metha.

ꝓclu: tho.

¶ Quelibz materia singularis impedit intelligibilitatem: ſz mouet potẽtiam ad intelligendum obiectum formale. 4: methaphi.

ꝓclu: phi.

¶ Oĩis motꝰ actus ⁊ operatio sũt circa singularia. J: metb.

ꝓclu: bone.

¶ Obiectum scibile

est vnuz pfeitate pri-
mi modi: ꝛ nō secun
di: nec tertij: vl quar
ti: ꝛ obiectū materia
le mouet potētiā ad
sciendum clare ꝛ di-
stincte. j: metl⁹. c: 4:

Cōclu: sco.

¶ Relatio requirit distinctionē: ꝛ ꝙ fun
detur in vno fundamēto siue in multis
sicut relatio rationis:
quę est in essentia di
uina: quę est tantuz
vnum fundamentū
relationis rationis:
ꝛ distinctionis ex na
tura rei proprie ꝛ for
maliter in proprie:
quia requirit distin
ctionem extremoruz
et equalitatem fun-
damenti ꝛ vnitatez:
nam equalitas disti
ctionem personaruz
dicit inter se realez:
Nam extremum in
quantū extremū re-
aliter distinguitur
ab extremo: et dicit
vnitatem ipsaruz in
eadem essentia: quę
scōm equalitatez nō
refertur ad se: nec di
stinguitur: nec etiaz
scōm equalitatez pa
ternitatis refertur ad
filiationem nec disti
qui sunt eiusdem rationis obiectiue: ratione cuiꝰ nō
distinguuntur obiectiue: quia semper concreta poste
riora in aliquo ꝓcreto ꝓdicant realiter ꝛ q̄ditatiue i ꝑma in
tētione cōuenīūt: rōne cuiꝰ nō distinguūtur in rōe cō
muni: vt asserit. b. per angulū ꝛ diffinitionē cōcordā
tie. ¶ Concludit ergo ꝙ differentia singularis ꝛ existēs
mouet potētiā cū ꝑdictis distinctionū modis: ad intel
ligenduz obiectū formale: cū tribus distinctionibus cla
re ꝛ inconfuse: et obiecta materialia cū ipsis: ꝛ alijs si
bi ꝓtinentibus ad alia obiecta vltimata existētia cum
alijs ꝛ alijs scōm qō eis incūbit: ratione cuius claruz
distinctum et incōfusuz obm potentie differentia rep
sentat in. ij. circulo vsq; ad primū p abstractionē ꝛ dis
tinctionē cū claritate vt ipsa realē scientiam agat de
formali obiecto materiali infinito ꝛ finito vsq; ad sup
positū boīs p nature arborē descēdendo de quiditate
inq̄ditatez, put entia sunt: q: solū ens est obm scibile
vna in plura diuidendo: ꝛ idē in diuersa p scalaz. b. et
plura in vnum ꝛ diuersa in idē colligēdo p scalā. c. sic
a radicibus ad fructū arboris nature: ꝛ a fructu ad ra
dices cūdo ꝛ redeundo: vt confirmat. b. p trianguluz
viridē rubeū ꝛ croceum. ¶ Intellectus artizatus iterū
differētiaz cū designatione deitatis considerat ꝛ infi
nitatis: inq̄ntū est dignitas ꝛ pfectio in obo primario
intellectus diuini: ꝛ volūtatis infinite; rōne cuiꝰ inter
formalitates eius est distinctio formalis: ꝛ inter cōcep
eiꝰ q̄dicos: ꝛ essentialiter naturali ordine ordinatos:
idēptitate essentie nature ꝛ substātie: est distinctio ex na
tura rei: ꝛ inter naturā ꝛ indiuiduū ꝛ suppositū eiꝰ re
latio rōnis a rōne rei: ꝛ nō intellectus: inpotēta natali
ꝛ nō materiali: ꝛ infūdamēto ad t̄minū eius: ꝛ p pullu
lationē t̄mini relationis rationis: ꝛ fundamēti relatio
nis realis sūti actu tres relatiōes: due binales ꝛ vna

ternalis: ratione cuius differẽtia primo facit referre: et secũdo ꝓstituit individuũ suppositũ ⁊ psonã. iij. vero distinguit vnã psonã ab alia: ⁊ tũc est attributũ generã ti distinguẽtis ⁊ spirãti ⁊ creãti distinguẽti ase realiter rez, pductã infinitã: ⁊ rem, pductã finitã. Rõne cuius re psentat intellectui obm primariũ ⁊ volũtati in bonifica tõe etna ⁊ boneatione seu intellificatõe ⁊ volificatõe infinitũ ⁊ clarz: ⁊ obm secũdariũ abstractũ ab infinita te ⁊ deitate creabile: ⁊ intellectui beatoꝝ repsentat or dinẽ natalez essentialẽ in nature ꝓpitate ⁊ origis or dinẽ absq; modis obi primarij imediate: vt potẽtia sit capax fruitiõis ⁊ bitudinis. Nã obm absq; modis ẽ itelligibile. amabile. ⁊ recolibile natural'r: scõm ordi nẽ potẽtie ⁊ obi natalẽ iteriorẽ: ꝫ cũ modis nõ ẽ intelli gibile neq; amabile ꝓ naturã ipaz ꝫ tñ supra caz na turã: qz modi impediũt adequationẽ potẽtie ⁊ obiecti nam inter finitũ ⁊ infinitũ: mensuz ⁊ imensuz: et num ⁊ euiternũ: nulla est adequatio: rõe cui⁹ potentia fini ta nõ potest nisi finite obm infinitũ intelligere: ⁊ sic de volũtate et memoria. Ideo fecit deus rationalez crea turam: vt sũmuz bonum intelligeret cum claritate et distinctione per angulum differentie ⁊ non cũ confu sione per angulum contrarietatis: ⁊ finem priuatio nis. ¶ Artizatus artista huius artis etiam inuestigat differentiam: inquantum designatione finitatis ⁊ no uitatis est creatura cuiterna ad rationis exemplaris similitudinem creata: vt non sit confusio in creatu ris immediatis: et in facturis mediatis. imo clari tas distinctionum: et quia ordinata est ad finem in tensiue ⁊ extensiue: per secundam. e. et angulum. g. per suuz conditorem: est componibilis cuz aliis cau sis secũdarijs: rõne cui⁹ qõ est phisice cõponitur ꝓ qõ descẽdit ꝗditatiue vsq; ad differentias specici huma

nitatis. Secundum vero esse reale ẽ relatio realis et distinctio inter extrema realia: ⁊ secũduz esse fundamẽtale est relatio rationis ⁊ distinctio extra rei et formalis in propa inter extrema possibilia rationis. quoli: 17:

pclu: fran.

¶ Differentia causat distinctiones in obiecto formali ⁊ eas dem exercet in obiecto infinito. In creaturis autez octo causat distinctiones: et sonat in differentijs lateralibus: ratione cuius causat distinctionem specificam: vt patet de homine et leone: sole ⁊ luna: angelo et corpore. j: sen. di. g: ⁊. 7: metb.

pclu: lobe.

¶ Concordãtia plura in vnum concordare facit sicut tiuitates in vnum ens: ⁊ tria correlatiua in vnam absolutã essentiam: ⁊ sic subiectuz ẽ vnũ vnitate absoluta cõuenientie: ⁊ obm

ē vnū vnitate nūeri-
ca.j:metb.c:2:
pclu:ray.

¶Per cōcordantiaz omnia p̄ncipia cōsti tuunt vnum.enſ.bo num magnum.vnū. verum:ſine qua om-nes res eſſent cōtra-rie: quod ē impo.2: prouer.c:14:
pclu:tho.

¶Inqualibz creatu ra eſt aliud p̄ter-q̄ ipſa creatura: eo q̄a quando aliquid p̄e dicatur ō altero per participationem et concordantiaz:opoz tet:in eo aliquid eſſe vltra id quod partici-patur: ratione cu-ius ens comune nō ponitur indiffinitio ne creature: phiſice nec logice: ſed ſolum methaphiſice: quia pticipatur:ſicut ali-quid non exiſtens ō eſſentia rei per com-poſitionez:gratia cu ius concordāt in en-te omnia entia ratio ne concordantie vni uoce vel anologice: quoli:2:ar.3:
pclu:bone.

¶Subiectuz eſt cau ne incluſiue: di cēs ꝛ ſonās interi9 tres diſtictōes ſub ſtātiales.ſ.formalez ex natura rei et realē ſimpliciter. Exterius vero ſonat diſtinctionē eſſentialē numeralē ſubiectiuā ſpecificā: differentiā ꝛ indiuidualē: ſubſtā tialē ꝛ accidētalē:et realē ſcōm quid: et modalē. ¶Rōe cui9 eſt plurificabilis p ſcalā dī-e ꝛ diminuibilis p ſcas lā p̄cordātie: ſeu reducibilis ad idēptitatez formalez: eſt quidē differētia creata ſubſtātialiter quiditas ꝛ for malitas eſſentialis cuiuſlibet rei cōpoſite: tā ſpiritua lis q̄z corporalis:vt affirmat.b.per.b.i.k.ct.e.f.g.vt extēſi9 in co.ſup artē ꝛ ī metha.maiori diſputanim9.

¶De concordantia artis generalis methaphiſicalis naturalis ordis arboris naſ ture et de eius diffinitiōe.ſonātia.origine.applis catione:et attributione.Capl'm.xliij.

¶Concordantia eſt id: ratione cui9 bonitas magnitudo et cetera ar.ge. p̄cipia in vno et in plurib9 concordant: rōne ergo concordantie p̄cordant plures formalitates in vno eſſe abſoluto: et tria correlatiua in vna eſſentia. Sonātia cui9 eſt ratio: vel cauſa: aut natura vel proprietas pluriū ineſſe vnuz:vt plura cō9 cordent ineſſe vnū. Eſt ergo ratio plurib9 et cauſa in eſſe vnuz eſſentialiter: et vni eſt ratio ineſſe plura: vel plura ineſſe vnius. Igitur bonitas rōne cōcordantie: et non ſui:eſt plura in ſuis correlatiuis:et vnū in eſſen tia ꝛ natura:ſūt ergo plura correlatiua in oēo formali rōe pluralitatis:et oīa illa ſunt vnū rōe vnitatis: ꝛ cō cordāt in eadē eſſentia ꝛ natura rōne p̄cordantie: gr̄a cui9 oēs tiui ſunt vnus tiu9:et cōuertibiliter vnus de alio p̄dicatur:in quarto diſcurſu p̄me fi. et in p̄imo gradu quarti modi; et omnes biles ſunt vnus bilis

conuertibiliter:et omnia are sunt vnum are idemptice:per angulum.c.t diffinitionem eius. Sonat ergo cõcordantiam correlatiuorũ in eadez essentia t natura:et pluralitatez in vnitate nature: sicut multa entia in vnũ ens:et multas species in vnuz genus:et plura indiuidua in vnã speciẽ t naturã cõmunez. Mã sicut differẽtia per scalam.b.sonat diuidendo vnũ vniuersale ante rem in multa: sic concordantia sonat vniuersale colligendo multa diuisa in vnum collecta vniuersale:per scalam.c. Nam differentia significat et ostendit vniuersalia et naturas cõmunes interius per diuisionẽ: t exterius per diuisionẽ:et ꝓcordãtia in vnũ ꝓ collectionẽ descẽdendo ꝓ nature arborẽ: t ascẽdẽdo in ꝑma intẽtiõe realiter: in secũda vo intẽtionaliter. ¶ De origine cuiꝰ siquidẽ sũt idẽptitas.vnidẽptitas ꝙuertibilitas.similitudo.equalitas.vnio. ꝙuenientia. adhesio.conformitas.vniformitas.vnanimitas.vniuersalitas. gñalitas. cõitas. vniuocatio. denoiatio. cõnotatio.collectio.ostẽsio.originatio.emanatio. pullulatio.gñatio.spiratio.origo.plurũ in vno ꝙsistentiũ par.adherẽtia.inherẽtia.cõcomitãtia.societas.participatio.vicinitas.propinq̃tas.et sic de alijs attributis eius. ¶ Intellectꝰ eniz artizatꝰ ꝑmo absolute ipaz quiditatez inuenit: prout est q̃ditas absoluta subiecti absq; sonãtia:et sic est quid rei sine respectu t noie: de qua sciẽtia minime habet. ¶ Intellectꝰ artiste cupit artẽ t modũ sciẽdi inuenire cõcordãtiã intelligit principiũ diffinibile ẽe t formalitatẽ respectiuã obi t passionẽ disiũctaz subiecti sonantẽ in correlatiuis principioꝝ realiũ ꝑme t.ij.figure:rõe cuiꝰ est formalitas statualis in correlatiuis eoꝝ:t rõ exẽplaris et idealis obiectũ q̃creabile:t sic est speculũ representans intellectui vnitates reꝝ per collectionẽ t mediũ formale ꝓ fatum ratione concordãtie a causis intrinsecis:inquãtum est diffinitum constitutum de conceptibus quidicis diffinitionis:quoruz vnus est determinabilis: t alius determinãs: ex quibus est per se vnum per concordãtiaz perfeitate primi modi.j:metha.c:j:

ꝙclu: fran.

¶ Ens ratione concordantie eadem ratione formali vniuoce de deo predicatur et creaturis:eo quia distributio concordatiua solum est de vniuoco: et non de equiuoco: igitur deus t creatura cõcordant in ratione formali quiditatiua:in quo sunt idem obiectiue.j:sen.q.10.

ꝙclu:sco.

¶ In primis intellectus principijs ratione concordãtie quaz habet cum ipsis obiectum intelligendo non errat: igitur in conclusionibus formatis ex primis ꝑncipijs nõ decipitur

neq; fallitur: siue sit diuinus intellectus siue humanꝰ. insu. ꝫ.gen.c:62:

ꝯclu: lobc.

¶ Ens ⁊ res in abstracto absolute cõsiderãt in sua propria quiditate: in concreto vero ratione concordantie in sua propria differentia et eẽ litate atq; sonantia: ratione cuius ẽ vnũ bonum et verum. j: methaphi.

ꝯclu: sco.

¶ Cognitio principij seipsa ẽ certa: rõne cõcordantie potẽtie et obiecti: a p̃ncipio enim quod est a se verũ ⁊ manifestũ est vel saltem ex terminis concordãtibꝰ qui sunt per se cause euidentie per cõcordantiam principij q̃ includuntur ratiõe concordantie in ipsa. quoli: 17:

ꝯclu: pbi.

¶ In fundamẽto nature absoluto nõ est aliquid dinstinctuz ratione concordãtie ⁊ conuenientie in vnũ q̃ditatiue. 2: metb.

tẽtie ad sciẽdũ vnitates rez: ⁊ sic ẽ p̃cipũ artis reale vniuersale vniuocũ ⁊ persenotũ. Est ergo formalitas statualis in p̃cipijs absolutis vnionẽ trium in vnuz sonãs: rõne cuius plura sunt vnũ absolute: et vnũ eᵗ plura respectiue in eadẽ essentia. natura et substãtia. Igitur est vnũ ens cõcretũ ex pluribꝰ in vnũ cõcordãtis absolute: rõne cuius absolutũ ⁊ respectiuũ sunt primo diuersa: et idem ⁊ diuersuz: et vnũ ⁊ multa: q̃ sunt relationes p̃cipioꝝ artis ge. et rõne ꝯcordãtie ipsuz ens diuidũt: iõ sunt relationes positiue transcẽdẽtes diuisiue et collectiue. Bonitas ergo rõne ꝯcordantie per se tria habet correlatiua in vnidẽptitate formali. Concordantia enim semper est inter multitudinem et pluralitatem concordando ipsas in vnum: et nunc̃ est inter quiditates absolutas: sed semper inter respectiuas: vt nõ sit distinctio realis inter absoluta: sed solũ inter relatiua: quod est impossibile in. b. per. c. d. e.

¶ Intellectus etiam inuenit speculãdo candez formalitatem: inquantũ est huius entis formalitas motiua potentie naturaliter ad suaz propriã ⁊ naturalez operationem: vt naturaliter moueatur ad obiectũ formale: sibi distincte formaliter adequando: vt ipso mediãte obiecta: q̃ sub eius rõne q̃ditatiua cõtinent: a potẽtia cognoscant. ¶ Intellectꝰ artiste candez quiditatẽ respectiuã cõtractã methaphisice sub deitatis determinatione inuenit: et cum tali designatione est dignitas absoluta: sed inquantuz ad correlatiua ꝯtrahitur est attributũ generãtis cũ proprietate actiua: ⁊ cũ proprietate cõmuni actiua est attributũ volificantis: ⁊ cũ proprietate neutra est atributũ volificati: eo quia concordat in eadez essentia ⁊ natura tria correlatiua per difinitionẽ ⁊ scalãem: vt ꝯcludit. b. p. c. e. g. ¶ Artista huiꝰ artis etiã ꝯsiderat idez p̃cipiũ cũ finitatis et

nouitatis designatiõe ad similitudinẽ cause creabilis et rõnis exẽplaris: et sic est creatura substãtialis imediata: sed physice est cõponibilis cũ creaturis imediatis: cũ quib⁹ simul cõponit pmũ ens finitũ et qõest scõm subiectũ methaphisices: quo mediante ꝓtrahit nãaliter ad spiritũ ꝛ corp⁹: pmo methaphisice cũ reduplicatiõe formali: secũdo vero physice mediãte motu nãali instantaneo per formas physicas contractiuas ꝛ determinatiuas: per nature arborem descendẽdo de contractione in contractionẽ vsq; ad concordãtiam mduiduoꝝ in speciem: et speciem in suum genus: sicut concludit. b. per. c. d. e. ¶ Hanc veritatem cum sua arte corroborat doctor. ij. proue. ca. de con. dicẽs: cõcordantia est id rõne cuius artis principia m vno ꝛ in pluribus ꝓcordãt respectiue: qm̃ si ꝓcordantia nõ esset realiter omnes res essent contrarie per angulum d. concordat ergo bonitas et cetera principia in cõstituẽdo vnũ subiectũ methaphisices et vnũ obiectũ potẽtie bonũ et magnũ: vez: et cetera: et in ꝓstituẽdo plura subiecta: ꝛ suppositа: bõa: magna: ꝛ cetera. ¶ Cõcordat etiã bonitas cũ magnitudine ipsam bonificando et magnitudo cũ bonitate eam magnificando: et sic̃ bonitas ratio est concordãtie: essentialẽ habet bonificantẽ bonificabilẽ ꝛ bonificare: sic magnitudo habet magnificantem bilez ꝛ are. Maior ergo cõcordantia est substãtie ꝛ substãtie: cꝫ substãtie ꝛ accidẽtis. ¶ Concordãtia enim principiũ est substãtiale: vt substantiã cũ substãtia ꝓcordare possit rõe cuius cõcordãtia ꝑus bẽt naturã ꝓcordãdi in se ipa: cꝫ in alio: ꝛ sic est principium ggiale: vt ꝓbat. b. ꝓ triãgulũ viridẽ ꝛ rl'as. c. d. e. vt largi⁹ disptauim⁹ in co. supra artẽ ꝛ in metha. maiori.

¶ De contrarietate artis methaphisicalis naturalis ordinis arboris nature:

ꝓ: sco. ꝛ augu.

¶ In vniuerali ratõe concordantie est conuersio ꝑdicati et sbi: ꝛ non in singulari nã formale potest formari cum sit reale: ꝛ quod non est reale non potest formari. q̃li: 1): ꝛ. 12: cõsc.

ꝓclu: lobe.

¶ Contrarietas diuersorum finium cau sat in diuersis ꝑncipijs ꝛ medijs contrarietatẽ: cum sit quorundã mutua resistẽtia propter diuersos fines: ratione cuius est contra concordãtiam ꝛ cõtra finẽ ei⁹ in. 3: li. compen.

ꝓclu: ray.

¶ Contrarietas priuationem ꝛ opositionem dicit in sbstãtia lib⁹. In accidentalibus vero guerraz destructiõez corruptionem ꝛ mortem. in tabula generali.

ꝓclu: sco.

¶ Magnitudo concordãtie est vna i trib⁹ correlatis: ꝛ ipsa sũt vna magnitudo per concordãtiam ꝛ equalitatẽ: ꝛ sic sunt

tres persone: vt vna essentia cadē in oō infinito quoli:14:

Pclu:fran.

¶Essentia est bona vera concordans: vt essentia ē pmuz obz scibile:tā illi9 rei: q̄ isti9 in ordine nature.in.j:sen.t inpa.

Pclu:phi.

¶Proprie passiões causantur ex concordantia ppriox pncipiox subiecti:ratiōe cui9 ineox diffinitione ponitur subiectū .7:metha.

Pclu:ray.

¶Accidentia dicūt guerrā t destructionem naturalē t mortem.in ar.diui.

Pclu:bone.

¶Corruptiblitas t incorruptiblitas sunt ptraria: rōe cōtrarietatis t ñ sūt drie essentiales entis cōis q̄dicis sz sunt corpis mixti dūtaxat.6:metha.

Pclu:sco.

¶Potētia infinita i creatis t dei facturis est magnitudo durationis cuiusne extēsiue absq; ptrarietate accidētali destructia t corruptia.q̄li:14.

et de eius diffinitione sonantia genitura significatione et applicatione.Capitulum.xliij.

Contrarietas est quorūdam mutua resistentia propter diuersos fines Sonat ergo diffinito ipsius q; rōne cōtrarietatis: vel causa aut virtute: vel natura plura opposita ad diuersos tendūt fines pangulū.g. rōe cui9 sonātia eius substātialis interi9 est relatiuox oppositio substātialiter interiox in cadē essentia:natura t substātia. Mā oppositio substātialis est relatio inter opposita substātialia: q̄ posita se ponūt: et perēpta se perimūt imediate simplicit:talis quidē ptrarietas ē oppositiuitas respectiua sonās in correlatiuis principiox artis:rōe cuius est respect9 cox t relatio,pcedēs a fundamēto: et dicēs habitudinē termini ad ipm in terius substātialiter:rōne cui9 positiuo in esse respectiuo:ponit t bile t ecōuerso:qz vnū per aliud intelligit:nā simul sunt naturali intelligētia: vt patet de correlatiuis principiox inter q̄ est contrarietas oppositiua: ratione cuius dicitur passio disiuncta substantialis subiecti perfectate.ij.modi appriata:gratia cuius oppositiuitas est forma statualis in correlatiuis principioruz. Exterius vero accidentaliter sumitur inter opposita diuersax essentiax.Correlatiua enim opposita in pncipijs sunt pmo diuersa: nō diuersitate essentiali:sz tm̄ distinctiōe reali:nā diuersitas pceptabilis ē distictio fūdamētalis ex nata rei vel formalis int̄ formalitates seu rōnis inter naturā t eius indiuiduum vel realis inter res reales ciusdez vnidemptitatis formalis. Est ergo contrarietas non idemptitas realis in correlatiuis: seu oppositiuitas: aut diuersitas: vl̄ distictiōalitas: aut relatiuitas: hñtib9 se ad oppositos fines:rōe cui9 ptrarietas ē oppositox diuersitas:

vel distinctio:aut relatio:seu realis differẽtia inter correlatiua realia oppositaeiusdez vnideptitatis formalis: et sic est oppositiuitas inter correlatiua eiusdem essentic:vt asserit.b.p triangulũ viridẽ. Sumitur ergo ꝓtrarietas ꝑ vt est artis prĩcipiũ gñale ꝛ vniuersale ꝑ oppositiuitate: diuersitate:vnitate:distinctiõe:relatione:ꝑuatione:ꝛ negatione:gña cuius ꝑdicatur de subiecto ꝛ obo: qz cũ designatiõe est distinctio realis: rõne cuius opponũtur correlatiua respectiue:et obm et potẽtia in primo signo essendi absolute:et in secũdo relatiue interi9 ꝛ exterius. ¶ Quecuidẽ cũ designatione finitatꝭ est cõponibilis cũ alijs causis secũdarijs ipm quodest seu tertiũ quodq̃dest cõponendo:et sic est in cõpositione ꝓtractio ꝛ mutua informatio inter q̃ditatẽ ꝓtractiuã:ꝛ q̃ditatẽ ꝓtrahibilẽ; rõne cuius opponũtur cõtractiuũ ꝛ ꝓtrahibile:forma ꝛ materia:obm et potẽtia in ꝑma intẽtiõe:et sic sũt oppositiones ꝛ relationes ꝑ totã nature arborez interi9 substantialiter: et exterius accidẽtaliter: int' differẽtiã ꝛ gen9 in secũda intẽtione: et talis est cõtrarietas logicalis sicut int' gen9 ꝛ speciẽ:int' speciẽ ꝛ indiuiduũ:et int' vnã ꝓpositionẽ ꝛ aliã:inter vnũ ꝓceptũ ꝛ aliũ: et talis oppositiuitas est ens rõnis:et dũ fit est:et dũ nõ fit nõ est: q̃a ꝑ nr̃m affirmare vel negare nihil mutat in ente reali. Est aũt alia ꝓtrarietas oppositiua succeſſiua inter celũ ꝛ celũ obuiatiue:qz vnũ ad orientez ꝛ aliud ad occidentẽ tẽdit:vt influentie descendãt: quãdo celi se oppõũt obuiãdo:et inter obuiãtes inuia est cadẽ ꝓtrarietas. Est aũt alia ꝓtrarietas oppositiua moralit' bona inter bonos sicut inter angelũ ꝓsie:et angelũ ierusalẽ: et inter paulũ ꝛ barnabã:et inter bonũ angelũ ꝛ malũ inter virtutẽ ꝛ vitiuz: inter bonũ ꝛ malum obiectiue nam cõtrarietas spiritualis est moralis et obiectiua.

ꝓclu:fran.

¶ Oppositaintentionalia sunt agẽs ꝛ agibile per agitiuitatez et agibilitatẽ:quia agere binas includit oppositiuitates:vt operatio trãseat de potentia operãte in obiectum ꝑ operari:vt in termino ad quem naturaliter ordinatur:ratione cui9 operãs per operari eternaliter habet operatum.j:senten.

ꝓclu:sco.

¶ Potẽtia oppositiua est actiua ꝛ causatiua:cui correspõdet causabile sibi oppositum: ꝛ potentia productiua: cui correspondet producibile sibi oppositũ positiuũ.quoli:i.4.

ꝓclu:bone.

¶ Potentia ꝛ obiectum sunt opposita peractum:rõne cui9 respectus fundamẽtalis potest esse sine termino opposito in potẽtia naturali naturalis rationis: et sic est potẽtia obiectiua tiuus respectus fũdamentalis.6:metha.ca:j:

¶ Est autē alia contrarietas naturalis ꝛ accidētalis subalterna ꝛ sub globo lune dumtaxat ꝛ subiectatur exterius in quattuor elemētis:ꝛ talis est effectus elementoꝝ:sicut caliditas ignis:ꝛ humiditas aeris: et frigiditas aque:et siccitas terre:ratione cuiꝰ ignis ꝛ aqua contrariantur naturaliter:per suas qualitates actiuas:et acr et terra contrariantur per suas qualitates passiuas. Nam calidum et frigidus semper sūt impelio:sicut humidum et siccum: perquā naturaliter elementa sibi inuicez obuiantur opprimūtur et cōtrariantur:ratione cuius est inter ipsa mutua resistētia propter diuersos fines:ꝛ signanter per actiuas q̄litates:q̄s per passiuas:quia ignis et acr tendunt sursum:terra vero ꝛ aqua deorsum:gratia cuius fit naturalis corruptio mixtoꝝ:quam immediate seq̄tur generatio:quia facta vnius corruptione:immediate alterius fit generatio vsq; ad vltimum in mundo inferiori generandum:ꝛ sic non suscipiunt crementum: neq; decremētum:in quo claudentur fine: quia post resurrectionem in regione viuentium de ipsis nulla fiet mentio sicut nunc:quia corrumpuntur vapores et generantur nubes:et corrumpuntur nubes et generantur pluuia: nix: grando:fulgur: ꝛ tronitruus. ¶ Corpora vero accidētalia glorificata simpliciter erūt in sūma concordantia et equalitate: eo quia gradus accidentium aque et terre erunt simpliciter ad nibilati:et gradus accidentū ignis ꝛ aeris erunt insumitate perfectionis:ratione cuius erunt quatuor dotes incorporibus glorioſis:vt valeant sine grauitate per glorificationem supra naturam et per leuitatez naturaliter ascendere:ratione agilitatis sine passione:ꝛ rōne claritatis sine vmbra:ꝛ ratiōe penetrabilitatis sine resistentia:et non solum glorificata;sed ꝛ glorioſa; vt

ꝑclu:ray.

¶ Principiū ꝓncipiatiuū:ꝛ ꝓncipiū ꝓncipiabile sūt opposita positiua interiꝰ sbaliter ꝛ ipreteribiliē: sic gñatiz ꝛ gñabile: sic tiuū ꝛ bile.i li.ꝯ. phi. ꝑlobe.

¶ Cōtrarietas se extēdit vsq; ad transcēdentia: ratione cuiꝰ diuiditur in oppositionē respectiuoꝝ et in relationem relatiuoꝝ:ꝛ in correlationē correlatiuoꝝ:ꝛ in obuiationem obuiatiū:ꝛ in cōtradictionem contrariantiuz moraliter per intellectus ꝛ voluntates et contrarias q̄litates i sbo elemētato.c:ꝯ:

ꝑ bone.

¶ Ens potēs acquirere ee existētie: ꝛ definere esse existentie est ꝓducibile generabile: incorruptibile: imortale:corruptibile ad nibilabile:mortale ꝛ preteribile:qa ꝓducere est trahere quiditatez ad existētiam: ꝛ corrūpere est separare eandē q̄ditatē a tali mixtica exña.ꝯ:metꝫ.c:ꝑ:

in xpi ſti natiuitate in templo: in nazaret ambulans ſuper aquas: et in mõte taboꝛ ibꝰ expertꝰ eſt: in quibus glorioſum coꝛpus oſtendit: non ſolum ſubſtantiale: ſed etiam accidentale: ratione cuius ſumma maternitas et virginitas integra et ſincera poſt partuꝫ et pura remãſit per locum conſuetũ naſcens: vt eſſet verus hõ: et naturalis ex parte matris: et nõ fictus: ſicut mamchei ⁊ albigẽſes heretici dixerunt. Eapꝛopter coꝛrupta contrarietate ſunt incoꝛruptibilia. impaſſibilia. agibilia. penetrabilia. clara ⁊ explendida. per ſuas vnqꝫ dotes abſqꝫ accidentali ⁊ naturali contrarietate. Remãebit ergo ꝓtrarietas in nihilũ deducta: ſic de põderoſitate ⁊ groſſitudie: licet in ſuis pꝛopꝛijs ſubiectis remancãt eoꝝ qualitates: nõ tñ cũ gradibꝰ: ſed cũ concordãtia. equalitate. ⁊ pꝛopoꝛtiõe: ſine ꝓtrarietate: Rõne cuiꝰ actiões ⁊ paſſiões elemẽtoꝝ accidentales ⁊ celoꝝ motus ceſſabunt. ſicut ſumma veritas ait: celũ ⁊ terra tranſibũt: verba autẽ mea nõ trãſibũt: ymo in eternũ ꝓmanẽt: igit effectꝰ ꝓme cauſe imꝑtenibiles ſũt: licꝫ effectꝰ caulaꝝ ſecũdariaꝝ ſint ſimpliciter coꝛruptibiles Jõ intellectꝰ artiſte facilꝰ cognoſcere põt aſcẽſuꝫ coꝛpoꝝ glꝛificatoꝝ ad celũ empireũ: ſcõo iudicio finali in die cuiꝰ no: tanctꝫ ad finẽ ter/miniõis pfectiõis: ⁊ cauſe finalis p triãgulũ rubeũ ⁊ viridẽ: quẽ deſiderant oẽs creature: ſcõm qõ apoſtolꝰ ait ſuperiora ad fruẽduꝫ: cẽlia ad cõmuendũ: inferiora ad fuiendũ nobis fcta ſũt: et Aug. Feciſti nos dñe ad te: et inquietũ eſt coꝛ noſtrũ donec quieſcat in te: in li. confe. Ergo finis concordantie creaturaꝝ abſqꝫ cõtrarietate eſt manere in celo empireo mediãte homie cotã principio ⁊ fine oim rex: vt ꝛcludit. b. affirmatiue p triãgulũ rubeũ: et. b. i. k. e. ¶ Hãc veritatẽ ꝓfirmat doctoꝛ. ij. puer. dicẽs: ꝓtrarietas eſt quorũdã mutua

ꝛclu: pbi.

¶ Albixtũ nõ ẽ elemẽtatum neqꝫ elemẽtũ: neqꝫ ex elemẽtis cõpoſitũ: ſz ẽ realitas facta vel truncata ex contrarijs q̃litatibꝰ elemẽtoꝝ. ⁊ metha.

ꝛclu: cano.

¶ Calidum frigidũ humidum et ſiccum ſunt coꝛpus mixtuꝫ coꝛruptibile moꝛtale pꝛeteribile viſibile per figuram coloꝛataꝫ ⁊ tangibile. ȝ: metha. c: 9:

ꝛclu: aureo

¶ Sba coꝛporea eſt coꝛpus ꝑmum de genere ſbe: ⁊ non eſt ſbiectũ contrarietati naturali nec moꝛali ſubſtantia vero ſpiritualis ſba eſt cõtrarietati moꝛali: ⁊ non nãli: ſba elemẽtalis ẽ ſba ꝓtrarietati naturali. J: metha.

ꝛ: pbi. ⁊ bone.

¶ Sola ſba eſt nõ ſuſceptibilis cõtrarioꝝ: quia ſba non ſuſcipit magis nec minus: nam ſbe nichil eſt contrarium: ⁊ ſic eſt incoꝛruptibilis ⁊ imoꝛtalis. ȝ: metb.

ꝯclu:bone.

¶ Inter relationes semper est oppositio relatia realis habēs fundamentuz ⁊ tminuz extra animā. Iō in quocunq; reperit oppositio ꝓuatiua contraria vel relatia ibi reperitur contradictio. z:metha.

ꝯclu:pbi.

¶ Cōtradictio logicalis est affirmatio: et eius contradictorium est negatio: ad idem ⁊ scōm idem in eodem tempore predicari. z:thopi.

ꝯclu:ray.

¶ Per nostruz affirmare vel negare nihil mutatur in re: ergo negationes mentales: vl̄ vocales: aut scripte: nō sunt in rebus: sed in anima tātum. in artis gn̄alis ⁊ in li. Ō gome.

ꝯclu:dio.

¶ Negatiōes de deo sunt vere: ⁊ affirmationes sunt incōpacte. li. de di. nomi.

ꝯclu:lobe.

¶ Maria est virgo ⁊ non virgo: canis est animal: ⁊ nō animal petr⁹ est homo: ⁊ nō

resistētia propt̄ diuersos rer̄ fines: rōne cuius diuersorū finiū ꝓtrarietas in diuersis p̄cipijs ⁊ medijs causat cōtrarietatē: qz cū esse nulla cōtrarietas accidētalis cōcordantiā habere valet: gr̄a cuius p̄cipiū substātiale esse non pōt: qm̄ si posset: cōtra aliquē finē nō esset si cū concordātia cōuerteretur: non foret habitꝰ priuatiuꝰ eius: et incōcordantia bonitatis ⁊ nō in malicia. Cōtrarietas enim est p̄cipiū generale oīmbus cōtrarietatibꝰ specificis: qz aliter non esset sub aliqua specie: ꝓtrarietas ⁊ priuatio cōcordātiaz positiuaz nō ponūt: sed oppositiuā: qz si sic ꝓtrarietas esset ꝯcordātia qđ est impossibile in. b. Corruptio enim ꝓtrarietatis et ꝓuationis est subiectū: sicut cōcordātia gn̄ationis ⁊ positionis. Iō solus intellectꝰ ꝓtrarietatis ⁊ corruptionis ꝯcordantiā agit logice. Nullū enim p̄cipiū incōtrarietate habz q̄tem: eo qz quāto magis ipsa tangit tantomagis multiplicatur: rōne cuius nunq; finē attingere pōt. igit̄ in celo empireo nō est cōtrarietas: summa cōcordātia: vt probat ⁊ cōcludit. b. p triangl̄ viridē ⁊ rubeū: et regulas. b. i. k. e. vt secūdiꝰ in cōmēto supra artē: ⁊ in metha. maiori declarauimus.

¶ De principio artis methaphisicalis naturalis ordinis arboris nature: et de diffinitiōe eius q̄ditatiua: ac sonātia. origine. applicatiōe. ⁊ attributiōe significationeq;. Ca. xlv.

PRincipiū ē id qđ se habet ad omnia: rōne alicuius prioritatis. Ergo rōne vl̄ causa: aut virtute principij bonitas et cetera artis principia se habēt ad oīa designata: significat ergo principiū prioritatē nature essendi principioꝝ absolutoꝝ ⁊ respectiuoꝝ: ex eo q̄ dicit primū esse subiecti: ⁊ passionum eius concretiue

in tertio ⁊ in q̄rto discursu ꝑme figure: ꝓscitate. ij. modi ⁊ ꝑmi gradꝰ. iij. vt affirmat. b. pangulū. e. Est ergo eiꝰ sonātia in. ij. circulo capiēs ꝑmū esse absolute vt quo possibiliter: ⁊ sic est ꝓncipiuz possibile ⁊ positiuū ⁊ posse respectiue: ⁊ sic est ꝓncipiuz qꝺ possificans indifferenter ad oia designata: a quo differunt ex natura rei: rōne ꝓnitatis p̄cedentie ⁊ ꝑmitiuitatis idcirco sonat primitiuū esse absolutū scōm rē: ⁊ ꝑmitiuum esse indifferēs respectiuū scōm artē: ⁊ sic se hēt absolute ad subiectū absolutū: vt sit fundamentū ad fūdabilia: sed respectiue se hēt ad obm formale: ⁊ sic est passio subiecti sonās incorrelatiuis relatiuis ⁊ respectiuis ꝓncipioꝝ artis: gratia cuiꝰ dicit primū actū essendi absolute in subiecto: ⁊ scōm actū essendi in obo: rōne cuius ē passio cōcretiue subiecti apropata sibi per secūdaz speciē. g. ⁊ sic denoiatiue p̄dicatur ꝓscitate ꝑmi gradus q̄rti modi: in quarto discursu. Mā ens est primū principiū: ⁊ primū p̄cipiuz est ens in modo sciendi q̄ditatiue ⁊ intelligendi. Est ergo ens primuz qꝺ q̄dest: ⁊ primū quodq̄dest est ens. Sonat ergo p̄cipiū in omnibꝰ artis p̄cipijs. Mā sicut ꝓncipium est bonum ꝓ bonitatem habēs bonū ꝓncipiatiuū principiabile ⁊ principiare positiue: vt sit cōpletū ꝓncipiuz ⁊ perfectum perse rōne bonitatis: sic bonitas ꝓpse rōe ꝓncipij est generalis artis: principiū gñale ⁊ vniuersale primitiuū intelligēdi ꝓfuse: ⁊ sciendi distincte oia bona principia: ⁊ quia est obiectū secundariū diuini intellectus ⁊ primariū intellectus finiti: est exemplar speculū: ⁊ idea creabilis: ⁊ ꝓncipiuz causandi secūdarias causas: ⁊ mediū sciendi obm scibile ⁊ intelligendi intelligibile: de quibꝰ vniuoce predicatur in prima intentione: de quo formantur cōclusiones perscnote methaphisice: ⁊ propositiones ⁊ sillogismi: ad probā-

homo: oculus bois ē albꝰ ⁊ ñ albꝰ: ignis cōburit ⁊ nō cunburit: xp̄s est viator: et nō viator: petrꝰ ē intelligēs ⁊ nō intelligēs: xp̄s ē hodie rex iudeoꝝ ⁊ nō: vinum est ꝓhibitū ⁊ nō: oēs iste ꝓtradictiōes logicales sunt in aia ⁊ nō sunt ꝓtradictiones: i logica maiori. .c: de cōtrarietate.

ꝓclū: pbi.

¶ Idē dicit ꝑmuz et ꝓncipiū in ordine nature cēnali. j: poste.

ꝓclu: sco.

¶ Primū ꝓncipiū ē ꝓmuz cognitū: notitia distincta quiditatiue: qꝺ est ens. verū bonū. tē. j: sen. 3. di. .q. i. ꝓ: bone.

¶ Primū ꝓncipiū ē ens: vex. vnū. bonū. ministrans alijs scientijs sōm: igit oportet q̄ descēdat ꝓ conceptꝰ q̄ditatios: ⁊ differētias ēntiales per quos ꝓhik advitiatā exñiaz. 9: metha.

ꝓclu: sco.

¶ Quia ens est principiū rōe ꝓncipij fūdamētalis: rōe cuius diuina essentia ē ꝓn

cipiū vnū fundamē tale ⁊ formale ordiationis ⁊ pullulatōis suoꝝ correlatiuorū. quoli:14:

ꝯclu:ppbe.

¶ Principiū verboꝝ duoꝝ veritas ⁊ tecū principiū in die vtuꝫ tue in psalmo.

ꝯ:sūme vitatis.

¶ Ego sū principiū q̄ loquor vob. in euāg.

ꝯclu:bone.

¶ Ens ē pmū quod q̄dest: ⁊ pmum pncipiū cuilibet hūti qō quidest. 3:metb.

ꝯ:iobā.cuāg.

¶ In principio erat verbū: ⁊ verbuz erat apud deū: ⁊ deꝰ erat verbum: ⁊ principium eius. j:c:

ꝯclū:phi.

¶ Principia maxime valent ad sequentia primo ethi.

ꝯclu:phi.

¶ Principiuz ptāte est maximū. 2: cle.

ꝯclu:fran.

¶ Omne causatum habet causaz: ⁊ oñe pricipiatū habet pncipium: vt non sit p̄cessus infinitus in genere causaruz ⁊ causatorum. Igitur in dū illa entia: q̄ nō sūt pfenota: sore entia realia: vt pncipiū est pducēs respectiue: sz deus est pncipiū: ergo deꝰ est pducēs. Sonat ergo principiū incorrelatiuus bonitatis: q bonitas est pricipiū: ⁊ pncipiū est bonū: ⁊ bonificatiuū pse est pncipiū quo pncipiatiuū: rōne pncipiatiui: ⁊ bonificās est pncipiū qō pncipiās pse: rōe pncipiāt⁹: ⁊ nō pncipiabile nec pncipiatū. Et bonificable est pncipiū quo pncipiabile: ⁊ bonificatū est pncipiū qō pricipiatū: ⁊ bōcatiuū est pricipiū quo pncipiatiuū: ⁊ bonecās est pricipiū qō pricipiās: ⁊ bonea bile est pricipiū quo pricipiabile: ⁊ boneatū ē pricipiū qō pricipiatū: ⁊ nō principiās: neq pricipiatiuuz: vt nō sit pcessus infinitꝰ in originatōe ꝓprietatū principij sonātis pductionē: originationē: emanationē: et p̄ petatū respectiuaꝝ pullulationē ⁊ priozitatē originis inter correlatiua ⁊ priozitatē nature iter q̄dicos ꝯceptꝰ essentialiter ordiatos: ⁊ signa nature inter pricipium quo ⁊ qō: ⁊ actū pmū esse endi ⁊ secūdū. Habz ergo pncipiū suā vtiq̄ diffinitiōez q̄ditatiaz: inq̄ntū est passio subiecti: ⁊ pncipiū ar.ge. in qua tria hēt relatiua in pmo nature signo: ⁊ in. ij. tria correlatiua. Rōne cuius fundantur in eo primo ordine naturali pricipiatiuuz pricipiabile ⁊ pricipiare: ⁊ secūdo pricipiās pricipiatū ⁊ pricipiare: sine q̄bus nō ēct ens cōpletū: neq̄ artis pricipiū generale: ⁊ sic est formalitas obiecti formalis scibilis: ⁊ cū designatione modoꝝ ē pncipium singulare: ⁊ exñs motiuū potētie ad obiectū scibile et diffinibile: ⁊ ad cetera obiecta vt de ipsis p̄ nature ar borē et ordinē naturalē potētia noticiā hēat: et sic est obiectiue principiū motiuū materialr: ⁊ primū qō̄d est: ⁊ pricipiū sciēdi formaliť Et subiectiue est nō bñs qō̄quidest. ſ. supza se aliquā q̄ditatem. Jdeo qui nō cognoscit vnū pmum pricipiū: nihil intelligit: ymo ē pe

nit⁹ ignorãs:q⁹ p ꝑbm.j.metha.q̃ non intelligit vnuz nihil intelligit: et ſanct⁹ doctor in qõli.deus intelligit vnũ primũ ens:et oñe ens. ¶ Cũ deſignatione ſiqui dez deitatis eſt dignitas dei: et cũ deſignatõe infinitatis eſt p̃mũ p̃cipiũ infinite exñs z et'ne:q⁹ ſicut ſubiectũ nõ eſt qõquideſt: ſic z obm formale ẽ p̃mũ qõquid eſt:z obm ſingl'are ẽ bñs p̃mũ qõquideſt exñs motuũ potẽtiaz:ſic de⁹ eſt ordie naturali p̃mũ qõquideſt et' nalit' z infinite exñs z agẽs intelligẽdo z amãdo: rõe cui⁹ eſt ens infinitũ et eternũ z ſummũ p̃ncipiũ quo abſolute et quod reſpectiue:vt ſit p̃ncipiũ p̃ncipiatiuũ generatiuũ actiue:et generabile paſſiue: et ſpiratiuũ actiue z ſpirabile paſſiue: et p̃ncipiũ p̃cipiãs generãs.ſpirãs creãs.ꝓſeruãs.beatificãs:et glorifi' cans.et p̃ncipiũ p̃ncipiatũ bonificatuz z boncatũ et p̃ncipiũ cauſans z cauſatiuũ:rõne cuius bonitas et cetere ratiões in obo ſunt cauſatrices in cauſando imediate cauſabilia:et ſic eſt cauſa cauſans interius: et exterius ſubſtantialiter: et etiaz in faciendo eſt cauſa efficiens cõponens de ſimpliciter creatis effectus ſuos. Nam cauſa cauſans ſimpliciter nõ habet effectus:ſed ſolũ cauſa efficiẽs:de⁹ enim cauſa eſt cauſaliſ' ſima cauſans imediate z faciẽs mediate ſicut ait prophet a:q̃ facit angelos ſuos ſpiritus: et miniſtros ſuos ignẽ vrentẽ. ¶ Quãdo vero p̃ncipium cum deſignatione finitatis nountatiſq; ſpeculatur: ad ſimilitudinem eius idee creatum:de non eſſe euiterno in eſſe euiternũ dicitur p̃ncipium creatum compoibile: phiſice:et compoſitum cum aliis cauſis ſecundariis in qõeſt: primũ p̃ncipiũ in recta linea: ſicut eſt p̃mũ bonum: in compoſitione cuius decem p̃ncipia rerũ originantur.ſ. ſubſtantia.quantitas.quando.qualitas.actio. paſſio. relatio.ſitus.vbi. et habitus:quia eſſentialiter ordinatis:neceſſe ẽ dare p̃mum p̃ncipiũ quidditatiuũ:primam quiditatem: z primum conceptum intelligibilem: vt ſit mediuz ad formandum ꝓpoſitiones totales complexas: ad concludẽ dũ vere de deo z creaturis.j:ſen.in.phe.

ꝓclu:tho.

¶Eſſe ꝓmune eſt aliquid eſſe p̃cipiũ: p̃ter omnes res exiſtẽtes:ergo ſupra deum eſt aliquod p̃cipium:non ſolum in intellectu:ſz in rerũ nata:nõ eſt ergo de⁹ vniuerſale p̃cipiuz cõmũe z p̃dicabile nec obiectum formale:ſed ens bonum verum vnũ.zc.inſu.ꝫ. ge.c:27:z.j.p.q.3.

ꝓclu:pbi.

¶P̃cipiũ eſt maximuz z difficilimum omnium.2:elen.

ꝓclu:lobe.

¶Ens eſt p̃ncipiũ generale z genus generatium eſſe quidditatiuũ actus vnius eſſendi actualit' methaphiſice: rõe cui⁹ gen⁹ methaphiſicu:

est actuale rei ꝓncipiū q̄ditatiuū ēēntia le idēpticum ſbale ⁊ absolutuz. incō. c: de ꝓn. ⁊. j: metha.

ꝛclu: pbi.

¶ Pbi antiqui deos ꝓncipia entium dicebāt ēe imortalia ⁊ incorruptibilia: q̄ nectar ⁊ manna gustauerūt: illa vero mortalia que nō gustauerūt: illa vero mortalia que nō gustauere. z: metha.

ꝛclu: ſco.

¶ Pricipiū essendi ē ens bonū verū ⁊ formale, pducendi q̄ditatie: ⁊ fundamētaliter ē memorie secunde. quoli: j: ar: z:

ꝛclu: pbi.

¶ Primuz ꝓncipiuz quidicum prius est in ordine essendi: q̄ō est primo principio formali propinq̄us. .j: metha.

ꝛclu: fran.

¶ Sicut primus effectus est a prima causa sic ꝓma cōclusio ē a primis principijs: quia conclusio scientifica illatio est principioruz realium. j: sen. in probe.

ꝛclu: pbi.

¶ Pincipiū est pluſ principia principiata originē habēt a principijs īmediate creatis: rōne cuius ſubſtātia originatur a ſuis pricipijs p ſe: et accidētia p ipam: rōe cuius ſubſtātia ē pricipiū metbaphisice reale. vniuersale: ⁊ vniuocū. Phisice vero est principiū materiale: ⁊ naturale. Logice aūt est principiū gñalissimū genericū: et sic p nature arborē descēdendo in rectā lineā: omnia sunt pricipia materialia: In lateribꝫ vero principia formalia et talia principia sunt essentialia: et essentialiter cōpositionē ingrediūtur: vt probat. b. per angulū. e. ⁊ regulas. c. d. e. ¶ Hanc asserſionē asserit doctor. ij. puer. ca. xvj. inquiēs: principiū est id q̄ō se habz ad oīa rōne alicuius prioritatis: rōe cuius principiū est bonū: rōne bontatis: et magnū rōe magnitudinis sicut ipe sunt pricipia rōne principij. sonat ergo vnū principiū in alio ſubſtātialiter denominatiue pſentate ꝓmi gradus quarti modi: q̄ pricipiū est subſtātiale. finis ſubſtātie est subſtātialis. Principiuz ergo ⁊ finis sunt in maiori ꝛcordantia q̄ꝫ alia entia: iō si ſubſtātia non est de pricipio: nō habz quietē in principiādo aliā ſubſtātiaz: ſed q̄ est: ergo quietatē habz in principiādo: et q̄ ſubſtātia est de principio ſubſtantiali: est ſubſtātialiter principiatiua: et principiabilis: ac principiare: rōne cuius in principiare finis est prior q̄ꝫ agens: et agens q̄ꝫ forma: et forma q̄ꝫ materia: q̄ causa finalis est principiū p̄cedēs oēs alias causas: iō principiū q̄ō est propinquiꝫ fini: est principiū illiꝫ q̄ō est remotio: igit vna forma est principiū alterius forme: sicut pricipiatiuitas est principiū principiabilitatis. Igitur principiare pꝫ est i pricipiatiuitate ⁊ pricipiabilitate q̄ꝫ in bonificare. Ideo principiuz sine medio finem attingere nō valet. ¶ Cōditio enim pricipij est: q̄ de ſua essentia ſit aliq̄d, pductū: vt principiū ſit de pricipio: rōne cuius

principiatum de principio: est de natura principij: gratia cuius principium primum est ens generale. reale. vniuersale: et vniuocum: vt affirmat doctor in b. per triangulum rubeum: et regulas. c. d. e. sicut dixim⁹ in comento supra artem ⁊ in methaphi. maio. i.

¶ De medio artis methaphisicalis naturalis ordinis arboris nature ḡnalis ⁊ de diffinitione eius q̄dica. sonātia. genitura. applicatiōe. significatione ⁊ attributione. Ca. xlvj.

Medium est subiectū per qđ finis influit principio: et principiū refluit fini: et est sapiēs naturaz vtriusq;. Rōe cuius cognoscit artiste intellectus q̄ finis p diffinitionē medij rōnē ⁊ q̄ditatē suā principio cōicat: et principiū eandē refluit fini: et sic est sapiēs naturā ⁊ rōnez formalē amboz. Nā mediū includit q̄ditatiue rōnez formalē principij ⁊ finis. Sonat ergo mēsurationē ꝓtinuā in absolutis ꝑmo: p ꝑmā speciē regule. f. rōe cui⁹ bōitas absoluta est ꝓtinua mēsura p totā bonitatē rei spectuā: vt pūct⁹ cētrualis in medio circuli q̄ est medium mēsurationis oīm linearū diametraliū equaliū a centro vsq; ad circūferentiaz. Secūdo vero sonat cōtinuitatē extremoz: sicut natura principioz rōne medij continua est in pullulatione ⁊ origination⁹ ⁊ ordine naturatiui naturabilis ⁊ naturare vt patet de bonitate ⁊ ceteris principijs. Tertio eniz sonat in correlatiuis artis principioz vnionē naturātis ⁊ naturati p naturare i eadē essentia ⁊ natura interi⁹ sbaliter: exteri⁹ vero accidētaliter in reb⁹ finitis: vt patet de forma et materia. Ea, ppt̄ ꝑmo ē formalitas absoluta subiecti et quid rei absq; sonātia respectiua: rōe cui⁹ subiectū methaphisices est medium absolutū mensurationis

q̄ dimidiū. j: ethi. ꝓclu: ꝑbi.

¶ Homo est principium quod suarum operationum et anima ⁊ corp⁹ sunt ꝓncipium quo toti⁹ hominis. j: ethi. ꝓ: sco. ⁊ frā. tho. ray. ⁊ augu.

¶ Deus est principium quo suarū operationuz: ⁊ deus deificans ⁊ gignens est principium quod ge nerationis actiue: et deus deificatus genitus personaliter ē principium quod ge nerationis passiue: ⁊ de⁹ volificās ⁊ spirās personaliter est principiuz quod spirationis actiue: ⁊ deus personaliter volificatus ⁊ spiratus ē principiū qđ spirationis passiue. in. j: sen. ꝓclu: lobe.

¶ Medium est metharu⁹ diuisiuū: ⁊ sonātia ei⁹ est neutrū ab illis q̄ fūt ꝑmū ⁊ vltimū mēsure ꝓsistētie ordis. incō. c: ō me. ꝓclu: ray.

¶ Medium est sbm p qđ finis influit principio: ⁊ principium

refluit fini naturam ꝛ punctus centrualis cõtinens ꝛ mensurãs oĩa en
vtriusq; sapiẽs: igit tia equaliter: quia a puncto centruali vsq; ad circũfe
medium est predica rentiã eque igitur ens et equaliter mensura oĩa ens
tio respectiua: ꝛ ẽ de tia: ex eo qua eque sunt in ipso secundum quidicam
terminatio constitu rationem ꝛ vniuocam impreteribiliter ꝛ incorruptibi
ta de rationibus re liter: cũ nõ sit in rebus per cõpositionem methaphy
spectiuis extremoꝝ: sice: ſz solũ p methaphisicalẽ cõtractionẽ ꝛ designatio
ꝛ sic est subiectuz de nẽ. Secũdo aũt est q̃d nois in prima intentione: ꝛ pn
signatuz per quod fi cipiũ huy artis gñale: cũ sua diffinitione: ꝛ passio en
nis est terminus ad tis apropiata: ꝛ forma respectiua statualis sonans in
quem influit princi correlatiuis passionum subiecti: ratione cuius ens est
pium dando ei ratio medũ ꝯclusionũ: vt ens est vnũ: ſz dey est ens. Ergo
nẽ quidicã: ꝛ pncipi deus est vny bonũ est vez: ſz dey est bony: ergo dey est
uz refluit se fini scõz verus methaphisice in pma intẽtione abq; signis se
illã rationẽ ꝛ sic me cunde intentionis. Nam methaphisica est scia realis
diũ est sapiẽs de rõe ꝛ non admittit signa intẽtionalia: sicut logica: que est
principij et finis: vt scia intẽtiõalis. Concludit ergo. b. p. c. f. g. ꝛ angulũ
neutrũ ab illis in li. f. q rõe mediẽs ẽ medũ cõclusionũ: sicut rõe pncipij
de medio. naturali. est pmuz medũ: p q passiones eiꝰ ꝓbãt ipm esse ens
ꝯclu: pbi. reale. vniuersale. ꝛc. et bonũ et cetere passiões subie
Medius est illud cti sunt scõm medũ cõclusionũ ad probandũ oĩa esse
qđ est in alio: ꝛ aliud realiter bona. magna. ꝛc. vt bonũ est ens: ſz homo est
est in illo. j: prio. bony: ergo hõ est ens. Ea ppter est obm intellectꝰ cõ
ꝯclũ: pbi. cretiue exẽplar creabile. speculũ. idea ad creanduz et
Medium in demon causandũ: ꝛ medium formale ad intelligendũ: ꝛ scibile
stratione est ratio pmi termini: ꝛ principia demonstrationũ sunt reruz diffinitiones quiditatiue causa enim et medium idez sunt. pmo prio. ꝛ pmo poste.

ꝯclu: bone.

Sicut ens ẽ cõmunicabile ꝛ contrabibile ad designationẽ sic est medium ad cõcludendũ passiones

ad scẽdũ: rõe cuiꝰ vnt diuersa in vnũ vmbilia: ꝛ sic
est medium methaꝛ ꝛ mẽsurationis cõiunctõis ꝛ vno
nis pmo indifferenter. ij. eternaliter. iij. euiternaliter
. iiij. tẽporaliter: rõe cuius est medũ cõiunctionis mẽ
surationis: ꝛ extremitatũ: gña cuiꝰ est pũctus cẽtrua
lis mẽsuratiuꝰ vsq; ad circunferẽtiaz p lineas diame
trales cãles: ex eoꝝ linea ꝯtinua mediat inter duo
pũcta; ꝛ vno ꝯiugit tiuũ ꝛ bile; ꝛ maiorẽ ꝓpositionẽ ꝛ

mmorē:ꝛ maior ꝛ minor ꝓ cōclusionē ꝯiūguntur:ꝛ cō tinuātur:vt oīe agēs habet actionē ꝛ ꝓductionē:sed de⁹ est agēs:ergo de⁹ hēt actionē ꝛ ꝓductionez:ꝛ per ꝯsequēs filiū ꝛ spūz sc̄z:ꝛ sic est mediū formale ad sciendū oīa designata oba:q̄ sub eo ⁊tualiter cōtinētur ¶Tertio enī est mediū materiale motiuū potētie ad intelligēdū intelligibilia:ꝛ ad sciēduz scibilia:rōe cui⁹ est formalitas respectiua hui⁹ entis existētis singulariter. ¶Quarto aūt cū designatōe deitatis est dignitas dei:ꝛ cū ꝓprietate gn̄atiua et generabili actui generādi:attributū:ꝯiūgēdo generātez cū genito: ꝫ cuz ꝓprietate spiratiua tm̄ ꝯiungit spirātes in vnū tm̄ spiratorem:ꝛ cū ꝓprietate actiua ꝛ passiua cōiungit spiratorē ꝛ spiratū:ꝛ cū assumptiuitate ꝛ assumibilitate cōiungit diuinā naturā:ꝛ humanā in vnū suppositū ꝛ personā:in quo finis refluit ꝓncipio:ꝛ principiū influit fini ꝓ mediū vnionis:gratia cui⁹ mediū sapit naturā ꝓncipij ꝛ finis:cū sit subiectū vnionis nature humane ꝛ diuine in vno suppositō:inquo ꝓncipiū rez influit eaz fim:ꝛ finis refluit ꝓncipio. ¶Cum designatione autez fimtatis nouitatisq̄ creatura est nouiter producta:ad similitudinē exemplaris rōnis: rōne cuius est phīsice cōponibilis cū causis secundarijs:et ꝓmo cōponit substātiā finitā.ij.vo corp⁹ ꝛ spiritū:vsq̄ ad hoiem inclusiue:rō cui⁹ substātia est mediuz naturale in ꝓma intētione ad ꝯcludēduz realiter ꝛ in secūda intētione est mediū intētionale ad cōcludēdū intēționalit̄:ꝛ sic de corpe elemētato.vegetato.sensato.ymagiato:ꝛ hoīe:ꝛ sic ō alijs. Est ergo substātia fimta mediū ꝯtinuū naꝛale:ꝯtinēs sub se q̄ditatiue oīa substātiata:ꝛ corp⁹ oīa corpulēta:ꝛ elemētatū elementa:ꝛ vegetatū vegetata:ꝛ sensatum sensata:ꝛ ymagiatum ymaginata:et homo sua indiuidua suppositā

de subiecto ꝛ deum ꝛ creaturā de passionibus:naz ens est ꝓmū ꝓncipiū ꝛ ꝓma q̄ditas:ꝛ ꝓmū predicatuz quiditatiuū ꝓmitatem hīs respectu omniuz posteriorū.ȝ:metha.

ꝯclu:aūice.

¶Ens vt esse ꝛ essentia repꝛesentatur ꝓncipalius intellectui:ꝛ in eo concipiūtur: vt mediuz naturale ad cognoscendū omnia determinata .ȝ: methaphi.

ꝯclu:tho.

¶Veruz ꝛ ens se inuicez conuertuntur ratione cuius sunt media ad concludēdum: nam ens medians vero ē obiectuz formale potentie ad sciendum insu.ꝫ.ge.

ꝯclu:sco.

¶De ꝓmis ꝓncipijs ē ⁊itas: q̄ est mediū ꝛ obm potētie ad oīa dēdum entia determinata vera ce.q̄li.19.

conclu:fran.

¶Obiectū formale est medium ad concludēdum de deo et creaturis: quia dionisius dicit.2:ca: de

diui. noi. q nomina diuina creaturis attribuũt. j: sen. q. 2.

¶ Nota: tho.

¶ Ens ō solo deo numero ⁊ essentialiter predicatur: eo quia esse diuinum: est esse subsistens et simpliciter absolutum. De qualibet enim creatura p participationem ⁊ similitudinez ratiõe cuius est medium ad concludendum entia designata esse: igitur nulla creatura est suum esse: ſz est habens esse: da solus deus est suum esse bonuz veruz. ⁊c. quoli: 2: ar. 3:

¶ Nota: pbi.

¶ Paruus error in principio maximus ẽ in fine. j: celi: mũ.

¶ Nota: lobe.

¶ Finis est finiẽtis terminus, ppter quẽ inquo: ⁊ inquẽ: cuiꝰ sonantia est vltimitas perfectionis. terminationis: ⁊ priuationis. ratione cuiꝰ finis ẽ terminus reflexus ꝓncipio in cursu determinationis: ⁊ ordinationis in li. de ꝓnci. c: de fi. et personas in prima intentione subiectiue realiter: sicut genus species: et species individua in. ij. intẽtiõe obiectiue intẽtionaliter: vt confirmat. b. per triangulũ rubeũ: concludendo et regulas. e. f. g. ¶ Hanc veram positionẽ confirmat doctor. ij. prouer. ca. xvij. asserẽs q medium est subiectum in quo: ⁊ rõe cuiꝰ finis influit principio suã similitudinẽ: et principium refluit fini: ⁊ sic sapit naturã vtriusq. Influit ergo bonificabilitas suam similitudinẽ bonificatiuitati: vt ipaz ad bonificare moueat: rõe cuius bonificans refluit bonificato q bonificare: qõ est similitudo bonificabilitatis: ⁊ sic est bonificare medium: rõne cuius ꝓiungũtur tiuũ ⁊ bile: sicut amicus et amatus p amare in amore vniuntur: rõne medij: sunt ergo principium ⁊ finis per totum mediũ qõ est ex eis. Est ergo substãtia mediũ cõtinuũ forme ⁊ materie simpliciter: nã si nõ haberẽt mediũ substãtiale forma simpliciter ⁊ materia: substãtia ex ipis composita resultare non posset. Est ergo medium inẽ bonitatẽ et magnitudinez et alia principia transiens in tertiũ numerũ: gratia cuiꝰ principia remotiora sũt apparuitate et vacuitate in medio: cꝫ in extremis: rõne cuius mediũ eque se habet principio ⁊ fini: igitur priuato medio priuatur finis: ideo per principiũ: mediũ est in labore: et per finẽ est in quiete. Medius enim accidentale est ex siẽtudinibꝰ medij sbalis. Oportet ergo mediũ esse intra sbaliter: et extra accidẽtaliter: sed virtꝰ nũcꝫ in medio ꝓsistit nec gẽia ⁊ bẽitudo: ſz in fine dũtaxat vt asserit doctor: i regula. b. p. e. f. g. ⁊ trãgulũ rubeũ sicut in co. supartẽ ⁊ in metha. maiori dixiꝰ.

¶ De fine artis generalis metha

phisicalis naturalis ordinis arboris nature: et de diffinitione. sonantia. applicatione. designatione ⁊ genitura. ¶ Capitulum. xlvij.

FInis est id in quo principiuz quiescit: ergo rõe finis vel nata. aut causa seu virtute: principiũ quiescit: naz adepto fine ꝙescit agens cõpleta ⁊ pfecta ei⁹ operatione: qz nõ solũ natura: vez etiã intellect⁹ agit propter finẽ: iõ ꝙ aufert finẽ: aufert bonũ nature: quies ergo est sonãtia ei⁹ in termio ad quẽ vltimate: quiditas enim naturaliter ordiatur ad finẽ sic bonitas absoluta cũ bitudine natali nataliter ordinat ad bõificatiuũ: ⁊ ipz cũ aptitudie ad bile: in quo nataliter ꝙescit: tanc̃z in suo fine pfectiõis: ⁊ terminatiõis: ac causę finalis: rõe cui⁹ de ipo p̃dicãtur: rõe eius sonãtie. pfectio. terminatio. assecutio. cessantia. terminus ad quẽ. cõplemẽtum. plenitudo. gloria. beatitudo. fruitio. patria. obm. noticia pfecta. sacietas. saturatio. posteriora. cõcreta. particularia. singularia. producibilitas ⁊ pductũ: Quiꝗdez pmo absolute ꝑsiderat i subiecto absqz sonãtia: gra cui⁹ est rõ ei⁹ ꝗdica ⁊ ꝗd rei absolutũ. Secũdo vero est passio disiũcta subiecti: rõe cui⁹ est finis oim ꝗditatũ p angulũ ꝓordãtie collectiue per attributionẽ ⁊ p angulũ. g. p applicationẽ: et ẽ formalitas obiecti formalis: rõe cui⁹ sonat interi⁹ in bilibus principioz bui⁹ artꝭ finẽ pfectionis termiationis ⁊ causę finalis: et qñ fit abstractio a termio a quo ad terminuz ad quẽ res ordinat ad finẽ ꝓuationis p angulũ minoritatis. Sonat ergo in obo rõnez exẽplarẽ: speculum idẽ creabilitatẽ: et mediũ formale: ad intelligenduz: ⁊ amandũ obiecta designata. Est ergo obm finis potẽtie: rõe finis: ⁊ bile est finis tiui: sonat ergo finis perfectionẽ. terminationẽ. ꝓuationẽ: et causaz finalez rei agẽde rõe ꝓductiõis. Tertio ꝗppe est rõ obi materialis mouẽs potẽtiaz ad suã propriã opationẽ nataliter: qz oñe agens naturaliter agit propter finẽ: nã finis mo

ꝓclu: pbi.

¶Finis ẽ melioz omnibus causis: quia alie cause sunt propter illã. 3: metha.

ꝓclu: pbi

¶Forma finis ⁊ efficiẽs sepi⁹ quo incidunt. 2: phi.

ꝓclu: ricar.

¶Beatitudo ⁊ gloria est finis pfectionis ⁊ terminationis rationalis creature simul consistens in actu intellect⁹ et voluntatis. in .4: sen. distin. 49.

ꝓclu: augu.

¶Fruitio dei ẽ finis potentie ⁊ sũmuz p̃miũ ꝑsistens in actu intellect⁹ ⁊ volũtat⁹: ⁊ sic est summa merces frui deo: ⁊ sic est beatitudo et fruitio actus voluntatis simꝫ et intellect⁹. j: de tri. ⁊. j: ꝺ doctri. xp̃i.

ꝓclu: bernar.

¶Deus est vltimus finis maxime sub ratione qua bonus est nam creature in ipsum ordinantur: vt in finem inquantuz in eis est ratio bonitatis. in libro de libero arbitrij.

Conclu: hilarij.

¶ Finis est exemplar rationalis creature ratione veritatis: gratia cuius deꝰ sub ratione sub qua est vltimus finis est beatificans obiectum gloriet beatitudinis et finis bonus. verus. et eternus: simul tribus potentijs. in li. de tri. poten.

Conclu: ray.

¶ Finis ē id in quo principium quiescit perfecta et completa operatione .j: senten. et in ar. gene.

Conclu: tho.

¶ Beatitudo est bonum perfectissimuz verum et eternum desiderans totaliter appetitum potentiarum et sic est vltimꝰ finis ipsarum. j. p. q. 2.

Conclu: augu.

¶ Fecisti nos domine ad te: et inquietū est cor nostrum: donec quiescat i te: quies finis est vltimus rationalis creature. in li. j: confe.

Conclu: sco.

¶ Circa finem et conuct agens ad agendū naturaliter. Quarto enim cum designatione infinitatis est dignitas obiecti infiniti: rōe cuius deus dicit finis oim rez: cū ꝓprietate enim ꝑsonali in bonificatione attribuit bonificato: q̄ est perfectio et finis bōificātis: et causa finalis eius: sicut domificare domificatoris: et in boneatione est attributuz boneabilis: gratia cuius boneatus est finis. perfectionis. terminationis: et causa finalis boneātis: quia bile semper est finis tiui: sicut filiꝰ est finis: et causa finalis patris et matris: sicut genitus generantis: et actꝰ agentis: et passio actionis. Ideo dicitur cōcludendo qꝫ deus est finis suoꝝ effectuū: inquantū est deus hō: et homo deus: sicut est p̄cipiū inquantū est deꝰ creans simul et conseruans suos effectus: qꝫ deus refugium. adiutor et protector factꝰ est nobis: ratione finis: vt prophetа ait psal. xx. ¶ Cum designatione vero finitatis et nouitatis creatura creata intelligitur ad similitudinē idee creabilis. Est enim ꝓnibilis cū causis secūdarijs mediatis ipsuz tertiuz quodq̄dest finitū cū quo ꝓtrahitur per formas ꝓtractiuas phisice: et sine ip̄is methaphisice ad naturas spirituales et corporales: per nature arborē et angulū differētie: vsq; ad ī diuidua speciez: q̄ sunt finis totius nature: sicut xp̄s ibs est finis perfectionis et terminationis intēsiue totius nature tanq; hō miraculosus: et b'a virgo maria mater eius immaculata in puris naturalibꝰ est finis perfectionis intēsiue totius nature ergo in xp̄o assequitur natura intensiue suū finē perfectionis vt in homine vero: et in virgine maria: vt in homine puro: ex quibus oritur cōclusio qꝫ ibs xp̄s est nobilioz inquātū creatura omnibus creaturis: cum sit finis perfectionis intensiue et terminationis ipsaz: et virgo maria post ipsum mater eius sine peccato cōcepta sunt ergo no

biliores omnibus quia finis: et causa finalis sunt no
biliores ꝛ perfectiores omnibus causis: et cū iesus et
mater eius sint finis perfectionis ꝛ causa finalis toti
us mūdi ergo sunt nobiliores ꝛ perfectiores omnib⁹
creaturis: q̄ sunt finis sub fine infinita ꝛ eterna: sicut
concludit ars m.b. per triangulū rubeum ꝛ regulā. c.
¶ Hec vītas ꝓfirmatur a doctore. ij. prouer. ca. xvij.
inquēte finis est id rōe cuius ꝛ in quo principiū quie
scit: ratiōe cuius finis dicitur vltima forma: et quies
primaꝝ formarū: gratia cuius finis est perfectior me
dio ꝛ principio: Nā p finē principiū ꝛ mediū ꝓficiunt
et sunt in quiete in triāgulo rubeo: et in regula. c. Est
ergo ens ꝛ substātia in perfectione p finē. igitur finis
substātie est maior quies: q̄ finis accidētis. Est ergo
finis substātia: vt ptās sit plus de substātia q̄ de acci
dēte: rōe cuius nullus finis est malus: cū malū sit ac⁹
cidens: et finis ſba: nā si finis esset malus bonitas in
ipso quietē nō haberet: q̄ priuatio boni est malus fi⁹
nis: gratia cui⁹ talis priuatio non est positiua: sed vir
tutis ꝓuatiua: nā si esset positiua ꝓuatio ꝛ finis essent
idez: et tunc vacuitas principij ꝛ medij esset priuatio
finis: in cuius priuatōe omnia mala ꝓsistunt. Semp
enī magn⁹ finis magnū dicit principiū et medium:
finis enim de fine maior est omnibus: ratione cuius
deus est vltimus finis rerū ꝛ primum principiū. nā
in ore spiritus sanctus Johānis ait in apo. ego sum.
alpha et. o. principium ꝛ finis. igitur vltra finem nō
est aliqua perfectio. ¶ Conseruantur ergo per finē oēs
substātiales effectus: q̄ nihil propiquius est infinito
q̄ finis: rōne cuius est conseruatio rer̄ iō ait apostol⁹
in nouissimis diebus locutus est deus nobis in filio
suo: quem cōstituit heredez vniuersoꝝ: per quē fecit et
secula tādē: vt affirmat. b. ꝓcludēdo p regulas. c. d. e.
tingentiam semper
est libertas: cum sit
ordinare ad finem li
bertatem habere: et
sic voluntas est libe-
ra ꝛ intellectus. quo
libeto: 16:

ꝓclu: bonauē.

¶ Obiectum ē finis
potentie: ratione cu
ius deus est finis ho
minis: ꝛ homo est fi-
nis aliarum omnū
craturaruꝫ: quia ho
mo finis est sub fine
.4. senten.

ꝓclu: lobe.

¶ Maioritas est ma
gni superioritas et ma
ior entitas seu maio
ris omnitas: cuius
sonantia est multuꝫ
excedens seu multi
excedētia inli. de ṗn.

ꝓclu: ray.

¶ Maioritas ē yma
go immensitatis bo
nitatis magnitudi-
nis et alioruꝫ princi
piorum: ratione cu-
ius bonitas entis ē
maior in generalita-
te versandi ꝛ predi-
candi: ꝛ bonitas est
maria in nobilitate
ꝓfectione virtute po

restate et causatione in ar. diui.

Nclu: clapes.

¶ Maioritas est manentia actum gerēs essendi immensitatis bonitatis ad idē nam sicut immensitas est designatio bonitatis: sic et maioritas: maior eni ē designatio respectiua: q̄ designatio absoluta in lectu. sup̄ artem.

Nclu: sco.

¶ Prima intentio i bonitate. veritate. vnitate: et cetera per maioritatem sicut secunda est minor per minoritatem: igitur secunda intentio prima intentionez destruere nō valet: cui aduenit et quam p̄supponit quia quod vere est nulli accidit primo phisi. Ergo secunda intentio vere non est: quia prime intentioni accidit. quoli: primo.

Nclu: bone.

¶ Obiectum intellectus adequatum nomen habet impositum ad significandū omnia entia positiua realiter ratione et triangulum rubeū: sicut largi⁹ diximus in cōmento supra artē et methaphisica maiori.

¶ De maioritate artis methaphisicalis gñalis nalis ordis arboris nate: et diffinitōe ei⁹ ac sonātia applicatōe et origie. Ca. xlviij.

Maioritas est ymago imensitatis bonitatis magnitudinis: et ceteror⁹ p̄incipio⁹: cui⁹ sonātia est magni superiorit⁹ vel p̄ontas: aut gñalitas: seu vniuersalitas: aut cōmunitas. Sonat ergo multū excedens seu multi excedentiā: et manētiā gerentē essendi actū ad idē imēsitatis bonitat⁹ et alio⁹ p̄ncipio⁹: qñ si est imēsitas maioritas ē dignifica bōitatis et ceteror⁹ designatio p̄ncipio⁹. Est ergo maioritas designatio absoluta tñ oitatis gñalitat⁹ vniuersalitat⁹ et cōitat⁹ in ſbo methaphisicos: vt passio diuīcta ei⁹: rōe cui⁹ est in eo absoluta absq̄ sonātia. In obo ꝯo est designatio tñ respectiua: exteri⁹ vniuersalitatē sonās gñalitatez ambitū. cōitatem: et continētiam virtualē ratōis exē plaris: et sic est idea: speculū et forma: respectu reruz creabilū: ratōe cui⁹ est medū formale potētie ad cōcludendū recte et vere: ad intelligēduz entia designata: et sciēdum respectiua. Idco est formalitas obiecti motiui exterior: et exteri⁹ potētiaz mouēs: ad maiora obiecta maioritatē pfectionis in eis sonās. Rōe cui⁹ sonat exterius et nō interius in respectu ad effectus et inter ipsos. Quequidem cum designatione immensitatis in respectu ad effectus sonat in obiecto infinito. Nam in respectu ad effectus deus maior dicitur omnibus creaturis perfectione. virtute. dignitate et potestate. et sic de alijs dignitatibus. Ratione cuius deus eminenti⁹ continet oīa: sicut ens virtualiter

interi⁹ vero nullã habet ſonantiã: eo q; deus eſt ſumma equalitas: rõne cuius vna perſona non eſt maior alia: neq; vna dignitas alia eſt maior. licet Hilarius dicat pater eſt maior filio: hoc aũt intelligit dignitate paternali: et auctoritate agendi p ſe: rõne cuius dicit agẽs eſt prestãtius paſſo: nõ aũt dicit maior bonitate natura ꝛ eſſentia: vt Athanaſius aſſerit: qualis pat̃: talis filius: talis ſpũs ſctũs: et eq̃lis patri ſcõm diuinitatẽ: gr̃a cui⁹ relationes ꝛ notiões nõ dicũt maioritatẽ pfectiõis ꝛ nobilitatis: ſed ſolũ maioritatẽ dignitatis ꝛ auctoritatis: ex quib⁹ nõnulli theologi aſſerunt q; beatiſſima virgo maria dei homis mater eſt maior deo hoic filio: non aũt deo patre ꝛ ſpiritu ſcto rõne dignitat̃ maternalis: cũ ſit mater illi⁹ ſuppoſiti: quod eſt de⁹ hõ ꝛ hõ de⁹ p angulũ. c. Jõ ens in reſpectu ad creaturas maiorẽ hz ambituz cõtinẽtie virtualis: ſic deus eminẽtie. Nã deus eminẽtius oẽs cõtinet effectus ſubstãtiales: q; in ipſis eſt p creationẽ ꝓſeruationẽ gratiã eſſendi eſſentiaz p̃ſentiã ꝛ potẽtiã. ¶Cũ finitatis ꝛ nouitatis deſignatiõe ad ſimilitudinẽ vnitat̃ ꝛ trinitatis principij exẽplaris eſt creatura: cõponibilis eniz cũ dignitate cauſalitatis cũ alijs cauſis ſecundarijs cõponens ens finitũ maiorẽ habẽs ambitũ et cõtinẽtiã: q̃z aliud ens finitũ: ſicut quod eſt: magis q̃z corpus: et corpus q̃z elemẽtatuz: et elementatũ q̃z vegetatũ: et vegetatũ q̃z ſenſatũ: et ſenſatũ q̃z imaginatũ et imaginatũ q̃z hõ: et hõ q̃z petrus: rõne cuius vna ſpecies maior eſt alia: et vna ſubstãtia q̃z alia in nobilitate ꝛ perfectione: et nõ magis cũ dicat quãtitatẽ. iõ vnus ſpũs eſt maior alio: et vn⁹ hõ alio maior: ſed nõ magis: cũ dicat augmẽtuz quãtitatis dimenſionate. maioritas aũt tm̃ nobilitatẽ nature atq; perfectionez generalitatẽ: ꝛ vniuerſalitatẽ dicit inter ſubstãtiam ꝛ maioritatis generalis que ſunt extra nihil realia et a ratiõe rei rationis. 2: metha. c: 7.

Oclu: cano.

¶Ens rationis nõ eſt obiectuz adequatum intellectus ratiõe minoritatis entitatis nominalis ſz ſimpliciter ens reale. 9: metha.

Oclu: phi.

¶Impoſſibile eſt q; mũd⁹ ſit maior aut minor q̃z nunc eſt. 2: celi ꝛ mũdi.

concluſio ſume veritatis.

¶Inter natos mulierum non ſurrexit maior iohanne baptiſta. iohãnis. 14:

Oclu: phi

¶Terra minor eſt q; bũſdam celeſtibus. 1: methaphi.

Oclu: ray.

¶Terra maior ẽ organo ſolis: ꝛ eſt minor orbe ſolis ſuperiora enim maiora ſunt inferioribus generalitate et continentia et inferiora ſunt maiori ſuperioribus incluſione: et

con:positione. li.vi. et compo.

ꝯclu:lobe.

¶Equalitas est cadez alitas in designatione sufficientie mẽsure:cuius sonantia est conueniẽtie plurium vnitas in designatione idemptitatis.libro de princip. .c:de equali.

ꝯclu:claues.

¶Equalitas est subiectum in quo finis concordantie bonitatis ⁊ aliorum principiorũ quiescit: ḋa talis finis nequit ee sine sufficientia: plurium:quorũz est idẽptitas:⁊ conuenientie vnitas in designatiõe:quia finis ordinationis est in actu: seu intentus finalis est in termino: qui ẽ equalitas in lectu. supza artem.

ꝯclu:ray.

¶Equalitas est proportio et conuenientia in tantitate: ratione cuius adequãtur maiora minoribꝰ ⁊ minora maioribꝰ in mystica theologia ⁊ philosophia.

ꝯclu:sco.

substãtiã:substantiã et accidẽs:et accidens ⁊ accidẽs vt confirmat.b.cõcludendo pertriangulũ croceũ:⁊ regulas.b.i.k.et diffinitionẽ differẽtie:sicut in cometo et in methaphisica maiori actũ est. ¶Hec positio vera cõfirmaꝫ adoctore illũinato Raymũdo.ij.prouer. ca.xix.dicente:ꝙ maioritas est imago infinite ⁊ imensẽ bõitatis magnitudinis ⁊ alioꝝ principioꝝ:nã maioritas maiorẽ habz similitudinẽ cũ infinitate ⁊ imensitate:sicut minoritas cũ mẽsitate ⁊ finitate. Est ergo bõitas gñalis ⁊ vniuersalis ꝑ maioritatez:sicut maioritas positio ⁊ cõuenietia finalis essendi ꝑ bonitatem rõne cuius magnitudo cũ maioritate maiorez habet ꝯcordantiã:q̃ cũ minoritate:eo qꝛ cõcordat cũ esse:et minoritas cũ non esse. Per maioritatẽ enz oĩia pricipia ꝯsistunt maiora:et sine ipsa sunt equalia: gratia cuius gradus comparationis sine ipsa esse nõ valet: sine enz correlatiuis maioritas sonare in substantia substãtialiter nõ põt: neqꝫ in accidẽte accidentaliter. Est ergo maioritas substãtialis inter substãtias:et accidẽtalis inꝯ accidẽtia:vt sit siꝫtudo accidẽtalis eius rõe cuius vna substãtia est maior alia duplici maioritate.ſ.ſbali ⁊ accidẽtali: gra cuiꝰ substãtie q̃ sunt in fine pfectiõis ⁊ terminatiõis sũt maiores:q̃ substãtie q̃ sũt in fine ꝓuatiõis. Cõcludiꝫ ergo ꝙ ſba q̃ est de pluribꝰ rebꝰ maioribꝰ est maior omnibꝰ alijs substãtijs: et cũ bõ sit huiusmodi ergo ⁊ cetera: vt ꝯfirmat cum arte regula.b.ꝯcludẽdo per triangulũ croceũ viridez ⁊ rubeũ: sic in co.supra artẽ ⁊ in metha.maiori diximꝰ.

¶De equalitate artis generalis

methaphisicalis naturalis ordinis arboris nature:et de diffinitione eius.sonãtia.origine.applicatiõe ac attributiõe ⁊ significatõe. ¶a.xlix.

¶Qualitas est subiectū in quo finis concordantie bonitatis magnitudi/nis ⁊ alioꝝ principioꝝ quiescit: rōne eniꝫ equalitatis vel natura. aut causa. seu virtute vniūtur in vnū equale plura. iō eius finis est ꝑcordātie inesse vnū sine differētia: et ad vnū vnice se cum differētia habere: qñ sine ipsa talis finis plurium in vnū insimultate nature. essentie. ⁊ substātie. nequit ēe nam idēptitas et vnitas cōuenientie indesignatione equalitatis est pluriū insimultate essentie et nature interius quiditatiue et substātialiter. ergo equalitas si/ne pluriū concordantia inter se differentia esse nō valent: cū sint respectiua. Sonat ergo equalitas vnitatē vniformitatem. vnidēptitatē simultatez: et idēptitatē conuenientie pluriuz int' se differētiuz interius realiter vel formaliter (Exteriꝰ vero essentialiter) in designatione sufficientie tantitatis ⁊ formalis vnidemptitat' fundamētalis. Que quidē absolute tantū est quid rei et rō q̄dica absq; sonātia subiecti. In oīb' v̄o est formalitas respectiua ⁊ passio subiecti disiuncta: ⁊ sibi appropriata: ⁊ rō exēplaris: rōne cuiꝰ oia entia designata q̄ditatiue sūt equalia in subiecto comuni: cū sint idem obiectiue in eo: gr̄a cuiꝰ est causa. idea: ⁊ speculū potētie itellectiue: et forma statualis in correlatiuis p̄cipioꝝ: et mediū formale cōcretiue cōclusionū ⁊ potētie: ad intelligēdū intelligibilia: et ad sciēduz scibilia in vnidēptitate comuni fundamētaliter ꝓueniētia in fine ꝑcordātie. ¶Que q̄dez cū modoꝝ designatiōe interioꝝ huiꝰ entis est formalitas motiua potētie ad intelligēduz equalia in vnū. ¶Cū deitat' vero designatiōe est ꝑtracta ad oīm infinitū et absolute ē dignitas dei ⁊ nat̄a diuina: rōe cuiꝰ tres ꝓsone sūt vna essentia nat̄a ⁊ substātia: sic̄ Athanasiꝰ de respectiuis asserit

¶Qualis est ordo realis iter distincta realiter vel formaliter aut ex natura rei talis est ordo cognoscibilitatis inter eadem: qualitercunq; distincta in esse cognoscibili. q̄li: ⁊ conclu: fran.

¶Relatio requirit extremoꝝ distinctionem: et equalitatem fundamenti. in primo. sentē. ꝑ sco. et ray.

¶Essentia nō est cōlis sibi: nec tiuuz est equale sibi: ſz tiuum et bile sunt cōlia in essentia substantia ⁊ natura: ⁊ distingu/untur realiter inter se. quoli: primo. ⁊ in arte generali. ꝑclu: bilarij.

¶Similitudo non est sibi equalis: ergo requirit extremoruz distinctionez. tertio de trinitate. ꝑclu: augu.

¶Prima equalitas est in filio: secunda vero in spiritu sancto: in deo enim non est cōalitas nisi sit in eo genit⁹ et spiratus. 9: de trinitate.

¶ Simile a simili vel equale ab equali realiter distiguitur. de trinitate.

conclu: fran. et sco.

¶ Eqlitas nō est relatio realis: sed relatio rationis a ratione rei fundamentaliter. quoli: j: et. j: sen. distin. 7:

conclu: ray.

¶ Sicut tria correlatiua sunt equalia in essentia bōitatis: sic sūt eqlia plura in diuidua i vna specie et plures species in vno genere: et plura entia in vno ente in tabula generali.

conclu: lobe.

¶ Minoritas est nō eminens reitas 7 mino: entitas: cuius sonantia est paruitas cuz descendentia excedentie in libro de principijs.

conclu: ray.

¶ Maioritas est ens circa nichil: ratione cuius minoritas nō est nichil: sed est prope nihil. Ita q inter minoritatem 7 nihil non est medium. in absolute loquēdo: qualis pater: talis filius: talis spiritus sanctus: nā absolute tres persone sunt vnus deus: vna bonitas infinita et eterna: et non plures diſ. Respectiue vero in relatiuis est qualitas respectiua designatiua actionis agentis 7 passionis agibilis: rō ne cuius catholice non potest dici quale est producēs tale est productū: cū distinguātur realiter p qualitatez respectiuā. Cōcludit ergo q sicut qualitas absoluta sonat plura in vnū esse idem: sic econuerso: qualitas respectiua sonat diuersitatez. relationē: 7 realem distinctionem: inter illa que sunt idem: nam licet tiuū 7 bile sint equalia in essentia 7 natura: non tamē in proprietate propa psonali 7 indiuidual: cū tiuū sit formaliť p tiuitatē: et bile p bilitatē: et huiusmodi vt cōcludit regula. b. p. g. 7. c. et triangulū croceuz. ¶ Cuz designatione vero finitatis 7 nouitatis ad rationis exemplaris creabilis p similitudinē ē creata creatura: cōponibilis: cōpositiua: 7 cōpnens phisice cū alijs secundarijs causis imediate creatis qō est finitū: per qō cōtrahitur ad naturā spiritualē 7 corporalē: per quā cōtrahitur ad celos elemēta vsq; ad hominē inclusiue: per nature arborē descendēdo methaphisice scōm rationē quiditatiuā: et phisice scōm naturalē cōpositionē: rōne cuius methaphisice rō quiditatiua abstrahitur a creatione in omnib9 creatis: theologice autez non. Ideo ratione equalitať absolute plura indiuidua sūt equalia in eadē specie obiectiue: quāuis inter se subiectiue sint inequalia: rōne inequalitatis respectiue numeralis: et plures species in vno genere: et plura qō quid est: in vno quodquid est. ¶ Hec veritas confirmat per doctorē illuminatū Raymūduz. ij. prouer. ca. xx. inq̄entez: q̄ equalitas est subiectū in quo finis cōcordātie p̄cipioz quietē habz: q; p equalitatē plura ad

vnū ꝛ eundez finez tendūt cōcordando: et maioritatez atqz minoritatē simpliciter expellendo. Jō per equalitatē substātialē est substāna in maiori maioritate: ex eo qz de maiori substātia: maior est equalitas: sicut de minori minor: rōnc cuius in equalitate entis obiectiue conuenīūt oīnia entia: sicut in corporis equalitate omnia corporalia: et in boie oēs homies. De maiori bꝰ aūt accidētibꝰ est maior equalitas: et de minoribꝰ minor: q̄ est similitudo equalitatis substātialis in qua substātie quietē nō hñt: sed solū in substātiali equalitate. Consistit enim per formā simpliciter ꝛ materiam maior equalitas substātie absolute: sicut in bonitate per equalia tiuū. bile. et are. rōne substātialitatiꝫ eorū Equalitas enim substantiarū finitarū pars cōpositiua est illarū alioquin nō esset per oēs earū partes: ergo sine ipsa nō pōt habere accidentia equalia. Jdeo absqz equalitate actuū substātialiū nō est quies cōcordantie eorū. Ex maiori enim equalitate: maior sequitur cōcordantia: ergo absqz equalitate ens: genera: et species esse nō possunt: vt asserit. b. concludendo per regulas b. i k. et. e. f. g. et triangulum croccuz: sicut experti iumus in comento supra artē: et in metha: maiori.

¶ De minoritate artis generalis methaphisicalis naturalis ordis arboris nature et de diffinitiōe eius sonātia origie ꝛ applicatione significatione ꝛ attributione. Capz. i.

Minoritas est ens circa nihil rōnc enim minoritatis vel causa: aut virtute: principia abstractionē dicunt a sua concretionc ꝛ perfectiōe. Est ergo minoritas non eminēs reitas vel entitas: aut minima quiditas Sonat ergo minoritas paruitatē: descendentiaz: desi

k

pclu: athana.

¶ Equalis patri scōm diuinitatem: et minor patre scōm humanitatem. in fide catholica.

pclu: fran.

¶ Minoritas in abstractis sonare videtur: ꝛ non inconcreto: ratione cuius inpersonis diuinis nō potest reperiri: ꝫ solum increaturis: inquibus vna est maior: et alia minor. j: senten. et in pa.

p: tho.

¶ Deꝰ est prima causa causatiua rerum substantialiter immediatarum absqz minoritate: licet creet et causet minores creaturas: ratiōe cuius ūmum bonum est maius omnibus creaturis: et ipse sūt co minores. in sum. ꝛ in quolibe.

pclu: bone.

¶ Ens de vltimis p

dicatur differentijs: ꝛ primo diuersis: igi tur nulla formalitas seu differentia po test esse extra entis rationem. ꝑmo methaphisices. c:u:

ꝓclu:fran.

¶ Dependens independens: necesse esse possibile esse: infinitum esse: eternum ẽe finitum esse: nouũ ẽe eternum ẽe: mensuꝫ esse: immensum esse: mortale esse: immortale ẽe: corruptibile incorruptibile. ꝑterribile ipterribile: maiꝰ esse: ꝛ minus esse: sũt deo ꝛ creature posteriora sicut ens bonũ magnum. verum. ꝑ ra. j: senten. q. 4.

ꝓclu:sco.

¶ Quoniam creatura est in minoritate: oportet ꝙ ens non solum sit limitatum: sed ꝛ illimitatum: vt sit obiectum naturaliter motiuũ intellectus minoratenentiaꝫ: deficientiã: et diminutionẽ vsq; ad minimuꝫ cum abstractione a ꝓcretione: rõne cuius minoritas est quiditas prope nihil: nõ ꝙ sit nihil neq; nihileitas sed minima quiditas. Igit non est mediũ concretiue neq; abstractiue inter minoritatẽ ꝛ nihil. atq; nihilitatẽ: ergo abstractionẽ formalitatum ꝛ conceptuum a sua perfectione qnidicorũ denominatiue sonat ꝛ dicit: rõe cuius formalitas seu quiditas subiecti cõcreta esse nõ valet. Sonat ergo in subiectis abstractionẽ a rei pfectiõe sicut maioritas ꝓcretionẽ et pfectionem. ¶ Que q̃dꝫ cũ designatiõe finitatis ad similitudinẽ vnitatiſ ꝛ trinitatis creatura dicitur finita ꝛ noua cũ dignitate causalitatis: licet enim sit similitudo concreti: non tamen abstracti: et quia in cõditore est similitudo in absoluto: et dissimilitudo in correlatiuis: creat similia sibi: et dissimilia: vt melius per simile cognoscat et dissimile: cꝫ per simile tantum: ratione cuius creant minoritatẽ imediate: et ꝓtractatẽ mediate: ꝙ cũ ignobilitate ꝛ alijs. Que quidẽ methaphisice ꝓtrahitur vsq; ad hominẽ per nature arborẽ inclusiue. Phisice autem est componibilis cũ alijs causis: cum quibus componit materiam primam in primo gradu: et sic naturaliter et materialiter per ipsam contrahitur ad naturam spiritualem ꝛ corporalem: per quam cõtrahitur phisice ad celos: elementa. ꝛc. vsq; ad speciẽ indiuidua: et sic est pars essentialis in omnibus. Et quando maioritas sonat generalitatem: minoritas sonat particularitatem: et quando maioritas sonat concretionem: minoritas sonat abstractionem: Et quando maioritas dicit perfectionem ꝛ nobilitatem: minoritas dicit imperfectionem ꝛ ignobilitatẽ: rõne cuius deus est maior. nobilior ꝛ pfectior omnib9 creaturis: sicut sũma veritas de se ipa asserit. Pater maꝰ

tor me est: quia licet sit equalis patri secūdū diuinita/ tem est minor patre scōm humanitatem: vt fides ca/ tholica tenet. Est ergo homo assumptus: ⁊ mater ei⁹ nobiliores ⁊ perfectiores alijs creaturis: ratiōe ma/ ioritatis: ⁊ omnes alie creature sunt īperfectiores et ignobiliores ratione minoritatis. Est ergo vna crea tura minor alia: sicut vna substantia est minor alia: et vnum accidens minus alio: vt patet in nature ar/ bore de celis: angelis: ⁊ alijs naturis. Et licet in ho/ mimis exterioris morte sonet destructionem ⁊ corrup/ tionem ac dissolutionē mēbroꝝ: nō tamē dicit in eo ni hil sed solū diminutionē entitatis ei⁹ accidētalis: nā sicut maioritas dicit entitatē cōpletā seu simul totuꝫ inconsistētia finali: sic minoritas dicit entitatē dimi/ nutā in eadē: ⁊ nō dicit nihil: gratia cuius dicit q⁹ mi noritas dicit aliq̄d circa nihil scilicet minorem entita tem: sicut maioritas maiorē. Ign̄ homo post mortez accidētalem in finali consistentia minorē habet enti/ tatem accidentalem: sicut ante mortē maiorē per cor pus accidentale seu statuā longā latā ⁊ profundā de genere quātitatis molis: diminuitur. ergo hominis per mortem ēntitas: nō tamen eius natura ⁊ huma nitas: q⁹ aia rationalis semper cuit̄naliter aia huma na est: ⁊ per mortem non deponit suum esse humanū quia humana forma est semper. Ea propter bonitas ēq̄ē in abstracto non sit ens per sonantiam minorita tis concretuꝫ: non sequit hec consequētia. ergo est nō ens vel nihil: cum inter ens ⁊ nihil non sit dare medi um: quia per Augustinuꝫ p̄mo de tri. q⁹ nulla res est omnino: nihil est: ⁊ bene vtiq̄: nā id quod non est res inconcreto: vel reitas in abstracto: omnino nihil est: bonitas autez ⁊ cetere quiditates in p̄mo circulo nō sit res incōcreto pfectate, iij. modi: est tamē reitas in

ti: ita ⁊ ens est obiectum naturaliter ad equatum ad vtrumq̄ naturale: vt mior potentia ad maius obiectum ascendere possit. quoli: 1-4:

pclu: augū.

¶ Certa oculis tuis interioribus lux mō strat ens eternum. bonm. ⁊ verum: sed que igitur est causa: curatie fixa ipsaꝫ lu cem videre non pos/ sis: non nisi infirmi/ tas quā tibi fecit in quitas: ratione mi/ noritatis. decimoq̄n to de trinitate.

pclu: ray.

¶ Insonare: seu si/ gnificare consistunt diffinitiones princi/ piorum ⁊ species re/ gularum. in ar. ma/ gna. c: de inuētione mediorum.

pclu: bone.

¶ Uniuersalia sūt p abstractiōez minora ⁊ p̄cretionem ⁊ de-

signationem maiora nã includens ens addit ad ens inclusum semper aliquẽ conceptũ ente posteriorez .9: methaphi..c.j:

¶clu:plato.

¶Uniuersalia simplicit abstracta sunt absoluta methaphisica:ꝛ ratione minoritatis abstractionis nichil valent ad sciẽtiam de singularib⁹ habendam.j:metb.

¶clu:bone.

¶Res permodum sbstracti sumpta includit substantiale: et accidentale: et sic iustus est res:albus petrus est res:ꝛ si sũmatur res permodũ predicati: homo est res:animal:ꝛ cetera. et si summatur permodum constituti: tiuum: bile: et are: sunt res:et si permodum absoluti bonitas boneitas minoreitas sunt reitates et non nichil ꝛ nibil citas.z:metba.

abstracto:ergo nõ est nibil incõcreto: et nõ ens: neqꝫ nichileitas in abstracto. Mã sicut inter cõcretũ et cõcretum:nõ est dare mediũ cõcretiue:sic neqꝫ inter abstractuz et abstractũ abstractiue:ratiõe cuiꝰ cẽuis bonitas non sit res cõcretiue:est tamẽ reitas abstractie boneitas ꝛ q̃ditas ponitua. ¶Cõcluditur ergo qcẽuis bonitas nõ sit ens in subiecto formali: nõ tamẽ est nichil:neqꝫ nichileitas:neqꝫ nõ ens per sonãtiaz minoritatis ꝛ tñ ei⁹ quiditas:ꝛ sic de boie:ꝛ alijs substãtijs nã minoritas nõ sonat nibil:ſz abstractionẽ a suo concreto abstracti. Igitur nõ valet bonitas non est ens: ergo est nichil vel non ens:cõsequẽtia est nulla: nam licz nõ sit ens concretũ: est tamẽ entitas ꝛ actualitas essendi abstracta a bono: rõe cuius non est oino nulla res:cuz sit aliquid entis:ꝛ quid rei: ac quiditas: ꝛ rõ absoluta subiecti pfectate tertij modi: in ꝑmo ꝛ secundo discursu: vt asserit.b. concludẽdo affirmatiue per .b.i.k.et.c.d.e.ac triãgulũ croceũ. ¶Hec veritas cõfirmatur ꝑ doctorem illuminatũ raymũduz.ij.puer. xxj.asserentẽ qꝫ minoritas est ens circa nõ esse: rõne cuius substãtia inclinationẽ habet ad corruptionem accidentium ipa minorificãdo:ergo minoritas nõ est nullũ ens:sicut maioritas est omne ens:gratia cuius relatiua se hñt in eodẽ subiecto. Idco relatio substantiarũ necessarior est:cꝫ relatio accidentiũ:ergo si minoritas substãtialis non esset: nulla pars substantialis esset maior alia:quod est impossibile in.b. Igitur in minor potẽtia est minor actus:ꝛ in minor substantia est minor virtus. ¶Prioritate enim minoritate sunt maioritas ꝛ equalitas natura:ꝛ prius minoritate est nichil.igitur non esse est centrum minoritatis: ergo in ipsa finis attingi nõ potest:ratione cuius est minor respectu maioritatis:gratia cuiꝰ nulla minoritas bo

ni desiderabilis est: sed mali: iō nihil est min⁹ q̄z ocio sitas: ratione cuius maius peccatū: minus subiectū habet in virtute. igitur maioritas mali est mala: ⁊ minoritas mali est bona: omnis ergo minoritas naturalis est bona naturaliter: et moralis est mala moraliter. Ea propter ratiōe minoritatis ens in ente est odibile quia per minoritatem et non ens priuatur ens reale a suo fine ad quem ordinatur per primam intentionē ratione ergo minoritatis deficiendo peccatuz non est ens in ente reali. Naturaliter enim nullum ens reale est de non ente q̄n si esset non est foret aliquid quod est impossibile: quia dūtaxat creature īmediate per creationez ratiōe minoritatis sunt ens de non ente. Per peccatum enim ens reale ad non ens inclinationem habet vt patet in primis parentibus peccantibus volentibus naturam deuiando ad principium quod non est regressum habere ⁊ in nihilū redire ratiōe minoritatis cum sit ens circa nihil: sicut cōcludit. b. per b. i. k. et. e. f. g. et triangulos secunde figure: vt in cōmento supra artem et in methaphisica maiori eiuidēticius declarauimus.

¶ Explicit primus liber methaphisices qui tractat de abstractis ⁊ quiditatibus.

Pclu: bone.

¶ Methaphisic⁹ sequēs nāt̄ p̄ncipia: cōcedēs vniuersalia separata de possibili vl' abstracta: pcedere necessario hz illa existere de facto cū sint ppetua: ⁊ ippetuis: nō differunt ēe ⁊ posse. 7: metha. c: 6:

Pclu: bone.

¶ Bonitas magnitudo maioritas ⁊ minoritas p̄scidūt ab existentia absolute ⁊ respectie. ergo vniuersalia realit̄ ex̄ intellectū existūt: cū sint q̄ditates cōtrahibiles ad realē existentiam. 8: methaphi. c: 1:

Pclu: cano.

¶ Vniuoca realiter existūt extra intellectum. 8: metha.

Pclu: phi.

¶ Vniuersalia sunt ipfectiora sui singlaribꝰ et sūt idē ⁊ pse ō suis singularibꝰ p̄dicant. 8: metha. c: 1:

¶ Incipit secundus liber metha phisices: qui tractat de cōcretis quiditatibus: et primo de subiecto absoluto ipsius. ¶a. primum.

Ens absolutum est quid rei ⁊ subiectū methaphisices inquātū est ens: rōe cuius dicit subiectū methaphisices est ens absolutū: ⁊ a passionib⁹ abstractū: non solū ꝑ priꝰ sed appropriatus: cui absolute oēs passiōes ⁊ alia entia q̄ditatiue ꝯsiderata attribuū tur per angulū. c. absq; realitate ⁊ intētionalitate: in ꝑmo ⁊. ij. discursu ꝑme figure nat̄alis ordis arboris nature: vt affirmat ꝯcludēdo. b. perfeitate. iij. modi: ⁊ ꝑmi gradus ꝑmi: ꝑ regulas. d. e. f. ¶Cōcludit ergo q̄ in ꝑma ꝯsideratione ens est ꝯfusuz ⁊ innominatū absolute: rōe cuius absolutū confusuz: ⁊ innominatū: in primo circulo de subiecto mathaphisices predicant: sicut ens de deo: substātia: ⁊ accidente anologice. ¶a propter de subiecto abstracto a passionib⁹ sibi appropriatis annexis ⁊ disiūctis sciētia haberi nō pōt: cū nō scit oīm scibile: eo q̄ nō est diffinibile: naz cū formali reduplicatiōe abstrahit a sua ꝓpria ⁊ q̄ditatiua diffinitiōe: dicēdo ens inquātuz ens abstrahit absolutū a respectiuis. Jō de subiecto methaphisices nō habet: nisi methaphisica absoluta: q̄ quidē nec realis: nec intētionalis dici pōt sapiēter: sed solū q̄d absolutū qō est cōfusuz: indeterminatuz: et innominatum aliquo noie. ¶a propter de subiecto dūtaxat fiūt p̄dicatiōes q̄ditatiue nō simplicit̄: sed sc̄m q̄d: rōne cōcretionis eius: perfeitate. iij. modi et ꝑmi gradus primi: in ꝑmo ⁊. ij. discursu ꝑme fi. dicēdo ens inquātum ens: vel ens: ens: vel ens tñ ens: vel ens solitatiue: iste enim p̄dica

ꝯclu: lobe.

¶ Methaphisica absoluta ē de veritate ⁊ potestate absolute: quia est de ente abstracto inquantum est ens: ⁊ inquantuz tale est vnidēpticum de gñe q̄ditatis ⁊ vnidēptitatis. j: metb.

ꝯclu: bone.

¶ Subiectuz metha phisice ē ens inquātum ens absolutum cum sit prima quiditas: omnino ꝑmo ꝑma. 7: metb. c: j:

ꝯclu: sco.

¶ Ens absolutū ē sb iectum metha. ⁊ ens quod est q̄ditas rei materialis ē oīm ad eq̄tū formale potētie itellectiue. q̄li. 14.

ꝯclu: fran.

¶ Ratio q̄ditatiua absoluta ē ens absolutū ⁊ sbz methaphisice. j: sen. q. 10.

ꝯclu: augu.

¶ Ome qō relatiue dicit: ē aliquid absolutū exceptis relatiuis: vt ens absolutū sōm metha. 7. de tri.

ꝯclu: sco.

¶ Absolutū ⁊ confusuz in sua rōne abso

tiones de subiecto in cõcreto nõ sunt mere q̃ditatiue: ex eo q̃ fiunt in ꝓcreto: et p̃dicatio mere q̃ditatiua methaphisice fit tm̃ in abstracto: vltimata abstractione abstracto: et nõ in ꝓcreto: q̃ cõcretũ semper dicit ꝫ cõcernit plura: in sua quiditate cõcretiue: ad minus formale ꝫ materiale: siue abstractũ ꝫ substractũ: rõne cuius de ipso nõ possunt fieri predicatiões: quiditatiue mere ꝫ simpliciter: q̃ predicatio mere quiditatiua nõ concernit: nec dicit plures cõceptus quidicos: sed solum vnũ: rõne formali reduplicatũ. ¶ Predicatio autẽ concretiua plures includit conceptus quiditatiuos: gratia cuius non est mere quiditatiua simpliciter: et licet dicatur quiditatiua: non tamen mere et simpliciter: ratione cuius diffinitio concretiua non potest dici mere et simpliciter quiditatiua: sed solum sc̃m quid. Igitur deus est ens: non est predicatio quiditatiua simpliciter: nec deus est deus: nec homo inquantum homo: nec humanitas inquantum humanitas: eo q̃ includunt concretionem. Deitas autem inquantum deitas est quiditatiua mere et simpliciter: sicut bonitas inquantum bonitas: et entitas: entitas: aut entitas solutiue vt tenet. b. affirmatiue quiditate primi modi: et tertij in primo circulo. ¶ Concluditur ergo q̃ ens inquantum ens abstrahitur a passionibus propijs et appropriatis: ratiõe cuius est subiectũ methaphisices absolute absolutum: de quiditatibus absolutis innominatis et confusis concretum: ratione cuius est quiditas cõcreta innominata et confusa: absq̃ respectis propijs ꝫ appropriatis: et talis methaphisica absoluta: et sub tali subiecto contenta: nõ est realis neq̃ intentionalis: ex eo q̃a non est bona: nec mala: nec magna: nec parua: nec scibilis: neq̃ ignorabilis pro illo priori. ¶ Pro quo absolutum ordine luta: nõ icludit relatiua: vt ens sm̃ methaphisices: vl̃ essentia. quoli. 16.

ꝓclu: tho.

¶ Ens est inꝑmo actu essendi naturalr sm̃ metha. ꝫ est bonũ simplr in vltio actu essendi. j. p. q. j.

conclu: fran.

¶ Quiditates abstracte a relatis simplicr dicũt p̃dicationẽ q̃ditatiuã: rõe cuius deitas nõ est formalr ꝫ q̃ditatiue entitas: nec bonitas vl̃ x̃itas: nã abstractio inter ipsas quiditates semp̃ itelligitur. Ideo deitas p̃scindit ab entitate: nõ ẽ entitas q̃ditatie formaliter: ſ solũ denominatiue: q̃ licꝫ vna ratio entꝭ sit alia absolute essentialr: nõ tm̃ formaliter: q̃a cuius deitas sit entitas denoiatiue essentialr: nõ tm̃ diffinitiue formalr: cum sit alia diffinitio deitatis: ꝫ alia entitatis: ꝫ alia bonitatis. ergo licet sint idẽ: nõ tm̃ oĩb9 modis. j. sen. q. 7.

Nclu:dio.

¶In diuinis ⁊ inen te cōi ē aliq̄ alteritas ⁊ diuersitas ⁊ forma lis distinctio. libro ō diuinis nomi.

Nclu:lobe.

¶Sb̄m metha. ē actus essendi absolut⁹ in bonitate ⁊ ceteris q̄ditatib⁹. j:metb̄.

Nclu:ray.

¶Subiectū matha. ē ens confusum inde terminatum ⁊ inno minatum absolute sumptū in logi.c:j:

Nclu:tho.

¶Ens ē sb̄z metha. ⁊ rō formalis ad sb̄a lia in actu rōne causalitatis. j.p.q.j.

Nclu:fran.

¶Rō entis est Nceptus cōfusus indeterminat⁹ ⁊ innomina tus. j:senten.q.7.

Nclu:ray.

¶Ens ē id qō oñia habz. ergo qui nomi nat ens oñia nomi nat igitur extra ens non est aliquid quia ens centrum est omnium rerum vt subiectuz: ideo nihil est maius generale cōe ⁊ vniuersale q̄ ens. naturali potest Nsiderari sine respectiuo: et cōfusum si ne determinato: et in nominatū sine nominato: pluri bus nominibus. Propterea de subiecto methaphi sices absoluto passiones proprie neq̄ appropiate predicari non valent quiditatiue: neq̄ denominatiue: cū tantū sit id quod est absolute: sine respectu ad passiones. Cōcluditur ergo q⁹ subiectū methaphisces tm̄ est ens includēs cōcretiue in primo actu essendi q̄ditates cōfusas ⁊ innominatas proprijs nominib⁹: rōe cuius nō est bonū: neq̄ magnū: neq̄ verū: neq̄ est id cui prope cōpetit entificare: sed dūtaxat est ens inquā ens absolutū: et abstractū subiectū ab ommib⁹ passionib⁹ Ncretiue sūptis: rōe cuius ens in actu subiectali: nō est ab et'no: nec nō ab et'no: q⁹ absolutū ⁊ abstractū est a cōditionib⁹ pme intētionis: passionib⁹: pfectionib⁹: modis: et diuinitate: cuz quib⁹ est ab eterno. Jō ens absolute tantū habet actū essendi: sicut res est radix essendi: ergo ens ⁊ res sunt idez: sicut reitas ⁊ entitas: ex eo q⁹ positionē actus essendi subiectiuā simpliciter sonāt: rōne cuius subiectuz metbaphisice est positio actus essendi subiectiua in bonitate. magnitate. dureitate: et alijs quiditatibus: nā reitas est positio nuda: et indifferēs predicabilis de positione quiditatū: sicut res de positione concretoruz. Concluditur ergo q⁹ ens subiectū est vnū cōcretum Ncretione cōuenīētie p̄ quiditatū in vnū subiectū absolutū: ⁊ nō est Ncretū cōcretiōe numerica sed vnū absolutū sine nūero: qñ a principio⁹ artis ge. reitatib⁹ seu quiditatib⁹ in subiecti positione nō est numerus ternarius scibilis ⁊ diffinibilis: eo q⁹ talis positio subiecti est nuda pscisa ⁊ absolute indiffinita. Propterea in positione essendi subiecti: in pmo circulo pscitate. nj. modi ⁊ pmi gradus primi: formaz enizq̄libz necessariarū con

stans est vni trib⁹ terminis ⁊ cõceptib⁹ q̃dicis et vni dempticis sufficientia ⁊ determinatione absoluta: sicut bonitas boneitate: et res reitate: et magnitudo magneitate: et duratio dureitate: ratione cuius reitas. boneitas. magneitas. dureitas. et sic de ceteris quidditatibus sunt idem idemptitate essentiali naturali. gratia cuius sunt vna essentia et natura: atq; substantia quidica absoluta: et abstracta a secundo actu essendi: vt valet subiectum esse absolutum prime methaphisices absolute. Concludimus ergo in regula b. per. c: d. e. f. et angulum concordãtie: q̃ ens inquãtum abstrahitur ab passiõibus sibi anneris et appropriatis ⁊ a passione propria est subiectum absolutũ et confusum de tribus terminis quidicis seu cõceptib⁹ concretum: ratione cuius dicitur vnum vnitate conuenientie se priorum: seu concretuz concretione quiditatum se priorum: et non est vnum vnitate numerica passionũ: neq; vnitate conuenientie posteriorum: q̃a tunc foret vnitas post rem intentionalis simpliciter in potentia: quod est impossibile: in. b. per regulas. c. d. e. et rõ est: nã concretũ nõ est ꝓcretũ p posteriora formaliter: sed simplicit̃ p se priora: sicut bõificatiuũ: q̃d est ꝓcretũ p bonificatiuitatẽ ⁊ bonitatẽ absolutã: q̃ sũt ipso priora ordine naturali: rõe cuius bonificatiuum est vnũ vnitate cõuenientie se priorũ nature priozitate et ꝓcretum cõcretione abstractoꝝ fundamentalium: et non vnitate numerica equalium: neq; vnitate conuenientie posterioꝝ. Est ergo ens subiectũ methaphisices vnitate prioꝝ ꝓueniẽtie: qñ ens inq̃ntũ ens nõ est subiectum methaphisices. inquantũ est vniuocuz et predicatur de suis vniuocatis: sed inquãtuz absolute abstrahit̃ a correlatiuis relatiuis ⁊ respectiuis habitudine: aptitudine: et actu operãdi: ⁊ ꝓducẽdi. Jn/

.2: puer. ca: 2: ꝓclu: lobe.

¶ Methaphisica absoluta est ens vnicũ ⁊ vnidempticum inq̃ditate absolũta cõueniendo: sicut boneitas. magneitas. in bonitate magna ⁊ magnitudie bona .J: metha. ⁊ incõpẽ. ꝓclu: pbi.

¶ Ens ⁊ vnum idez ⁊ vna natura cõuertũtur: ⁊ se consequũtur: sicut principiuz ⁊ causa: sed non vna rõe ostensa. 4: metb. conclu: bone:

¶ Ens inquantum ens habz formaliter quiditatiue ⁊ subiectiue essendi primitiuitatem: ratione cuius ens inquantum ens est subiectum se cõmunicando tanq̃ quo: ⁊ indiuiduum eius tanq̃ quod: q̃a tantũ quiditas absoluta est principiuz quo: ⁊ indiuiduum eius principium q̃d: ⁊ est per se solitatiue sine indiuiduo alterius entis: ⁊ de tali indiuiduo oportz tota methaphisica esse

et non alia inferior scientia. z: metħ. c: 17:

ꝓclu: pħi.

¶Ens est necesse ee subiectiue quia subiectum: z obiectiue quia obiectuz reale. 6: methaphi.

ꝓclu: augu.

¶Ens est prius bono cuz sit actualitas endi: z sic bonū est ens formaliter denoiatiue: sic ens e bonū: in li. de natura bo.

ꝓclu: pħi.

¶Id quod nō est cognitū confuse aut distincte: non est ens. .j: de ge. z cor.

ꝓclu: lobe.

¶Ens absolutū est sm metha. primū: z qđ quidest ꝑmuz nature priozitate: z nō e reale subiectiue: qz nō e intentionale obiectiue. j: metha.

ꝓclu: tho.

¶Ens est ꝑus bono dicēs actuale ee simplr: bonuz aūt dicit ee: z nō ee: igit bonū sine ente ee nō pōt: z ens sine bono ee pōt insu. z in quoli:

conclu: bone.

¶Ens inquātū ens digent ergo methaphisica absoluta sensuales imagināndo absq; actu intelligendi: dicendo qz ens est tātuz cōmune deo z creaturis vnitate cōuenientie posteriori inquantū deus est ens: z creatura est ens: conueniunt in ente vnitate cōuenientie in secūda intētione: isti quidē carent intellectu: ex eo qz non intelligunt doctorez quē inducūt ad corrobozandū eoz grossaz z rudaz ymaginationē: nā talis vnitas est logicalis z ens rōnis scōm qd: z vniuersale post rē: z nō est vnitas absoluta qdica z methaphisicalis: de q̄ dicerut lobet. j. methaphisices: que nō est vniuersalis: nec generalis nec numerica: neq; intencionalis: neq; a posteriori: neq; respectiua: sed dumtaxat absoluta: z a priori cōcreta: vt tenet. b. affirmatiue: ꝑ ꝑmam speciē. d. e. f. et secūdā. c. z angulū ꝓcordātie. ¶Concludit ergo qz ens est subiectū in methaphisica. j. z absoluta simpliciter absolute sumptum: absq; passiōib; ꝑpriis z appropatis: sicut ꝓbat. b. sic arguēdo idest subiectū methaphisices absolute ad qđ attribuūtur oia absoluta: z absolute ꝓsiderata: sz ad ens inq̄tuz est ens attribuunt z applicantur omnia absolute cōsiderata: ergo ens inq̄ntū ens est subiectū in ꝑma methaphisica absoluta cū tñ habeat essentiā absolutā: z naturā abstractā ab oi respectu: eo qz est de se absolute z per se: z est tāta q̄ntā ē sufficiētia sue qditatis naturalitatis z essentie absolute. ¶Est ergo ens subiectū absolutū methaphisice absolute: cui absoluta z absolute cōsiderata natural'r z quiditatiue applicant: eo qz subiectum.

¶De ꝓpria passione subiecti: et de designatione entis ad sua ꝓpria respectiua z de eius quiditatiua diffinitiōe z de medio naturali arguēdi. Capl'm. ij.

Ens est subiectū quidicuz cui ꝓprie cōpetit entificare: vel est id ratōe cuius entificans entificat actualiter: vel potest aut debet agere interius primo naturaliter ꝑfectate primi modi: sicut probat. b. ꝓ regulaz c. affirmatiuā tendēdo in. iij. t. iij. discursu prime figure naturalis ordinis arboris nature. Designatur ergo ens inquantū ens de ꝓmo actu essendi absoluto ad secūduz actū ēndi respectiuū. Igit nō solū est ens absolute: sed etiā est ens respectiue: includēs nō soluz esse absolutū: in quiditate naturalitate essentia nata t substātia: verū etiaz tria relatiua sibi coessentialia: in quib9 suā includit propriā passionē: vt asserit concludendo. b. per regulas. c. e. g. Cōcluditur ergo q ens ꝑ suā diffinitionē quiditatiuā ostēdit t representat potētie intellectiue: suaz quidicā rationē formalē: abstractam ab omnibus passionibus sibi appropriatis: seu a principijs artis generalis concretiue sumptis: ratiōe cuius diffinitur ens per sua tria correlatiua: et propriam passionem. Quoniam sicut bonitas diffinitur per suum concretum: sic entitas diffiniri potest per suum concretum: gratia cuius dicitur entitas est bona: ratione cuius ens agit ens. Ideo in primo circulo nō debet dici ens respectiue: sed ens absolute concreti: et non entitas simpliciter abstracta. Cōcluditur ergo q ens cōsideratū sine reduplicatiōe formali contractū ad suaz propriā passionē: perfectate secūdi modi: nō est subiectū methaphisices absolutuz: neq3 est obiectum formale potentie cognitiue: cū non sit verz: nec volitiue cum non sit bonum: nec recolitiue cum non sit durabile: sed est tantum medium ad concludēdum: vt methaphisice arguendo: ens est verū: deus est ens: ergo de9 est ver9. Ens est bonū magis est oino ꝓma quiditas indemonstrabilis concretiue a ꝓpri. j: metha. ca. 10:

ꝓclu: bone.

Ens significat q̄ditatem determinatam seu vnam rationem cōnumerabilez contra alias rōnes t quiditates: vt sit subiectum absolutū metha. t habeat suam propam passionem. j: metha. c: 11:

ꝓclu: sco.

Ens significat id quodest extra nihil: siue sit ens reale concretum: siue abstractum: siue passiones. 7: methaphi.

ꝓclu: cano.

Ens non est ens in anima: imo est vera quiditas includens propriam passionem prescindens ab omni esse in anima: vt sint medium concludendi passiones de subiecto. j: methaphisices.

ꝓclu: bone.

Extra rationez subiecti quiditatiuā: et diffinitionē ei9 q̄dicā: sunt passiōes posteriores origie nata

t pfectione subiecto .j:metha.c:ij:
conclu:fran.

¶Ens quiditatiue de passiōibus predicatur accipiēdo quiditatiue cōuertibiliter:t non formaliter vt ens est bonuz:bonum est ens. primo senten.q.12.
pclu:bone.

¶Subiectum continet noticiam predicati t mediū:t passionis:t predicati posteriozis:t predicati conclusionis per ꝓncipia intrīseca:t noticiam habitus scientifici.2:metha.c:j:
pclu:cano.

¶Medium sui subiecti t passionis noticiam continet:t totius demonstrationis.2:metha.c:j:
pclu:sco.

¶Subiectū methaphisice non est diffinibile: quia diffinitio ꝺmonstrationis mediuz dicit: igitur ens inquantum ens non est medium sciēdi:sed ens cuz sua ꝓpria passione t diffinitione.7:metha.

nū est ens:ergo magnū est bonū. Entitas est bona:veritas est ens:ergo veritas est bona:t sic in prima figura arboris nature in q̄rto discursu pscitate ꝓmi gradꝰ q̄rti modi est mediuz ad ꝓbandum:non solum deū et creaturas:sed etiam principia artis generalis: ratione cuius artista medium inuenit naturale ad ꝓbandum passiones:dici de subiecto metaphisices:igitur mediāte tali medio passiones ꝓme figure arboris nature ꝓdicanꝫ de subiecto methaphisice ꝙuertibiliꝫ cōcretiue:t etiā passiones secūde figure: t cetere forme t passiōes statuales incorrelatiuis:ac in absoluto esse ꝓncipioꝝ ar.ge.absolutoꝝ prime figure eiꝰ. Est ergo ens cū sua passione mediū:vt passiones seu ꝓncipia ar.ge.verificenꝫ de subiecto:t de omnibꝰ sub eo contētis virtualiter. Igiꝫ ens prius est subiectum methaphisices absolutum. Secundo autem est mediuz naturale: cū sua diffinitione: t propria passione naturaliter potentie cognitiue ad concludendū necessario:t ad formandum necessarias conclusiones:t ad agendū ꝓpositiones persenotas: cū quibus pōt cōcludere naturaliꝫ t deneccessitate: secundū naturā potentie et obiecti:nā in tali operatione ꝺm seu mediū dicit naturale:t potentia a simili est naturalis:eo quia mediuz naturale secundum suam rōnem quidicam t naturalem naturaliter absq; passionibꝰ t modis se repreſentat potētie naturali:t ipsa naturaliꝫ p sua ꝓncipia naturalia ipsuz recipit:t qz nō est eternū:neq; nō eternū:neq; infinitū:neq; nō infinitū:nō est necessaria virtꝰ theologica ad ipsum cognoscēdū: ymo naturaliter mediante gratia essendi t conseruādi vnusq̄sq; methaphisicꝰ cū sua naꝝali potētia mediāte methaphisica pōt ipm naꝝale mediū cognoscere t cū eo necessarias t naꝝales ꝙclusiones t ꝓpositiōes persenotas

methaphisice formare ꝛ nõ logice: qꝛ logicꝰ extra ītellectũ nõ põt formare ꝓpositiões: ꝛ methaphisicus intra intellectũ nõ põt formare reales ꝓpositões: sed extra ipm in rebꝰ ꝙcretꝰ: ꝛ sic ecõuersõ se habz mõ in cognoscẽdo q̃ditates rer. ¶ De quoquidẽ medio intellectꝰ methaphisicꝰ gignit vnũ habitũ nakalẽ nakalit̃ adquisitũ: q̃ methaphisica nũcupat: quo mediãte cognoscit ipm naturale mediũ: et oia q̃ sub eiꝰ rõe nakaliter cognoscũtur: et põt dici talis habitꝰ intelligẽtia: eo qꝛ ꝓ diffinitionẽ tale mediũ est nakaliter intelligibile: sed qꝛ pro illo priori: ꝑ quo esse põt absq; tali esse ꝑ regulã q̃ditatis ergo est ens sine bono: vero: ꝛ ceteris passionibꝰ ꝙcretis: rõe cuiꝰ licet sit ens intelligibile ꝛ a potẽtia cognitiua cognitũ: scõm suã q̃dicã rõnez: nõ tñ est scibile ꝑ illo ꝑori ordie naturali eiꝰ: neq; est prici piũ sciẽdi: gra cuiꝰ de ipo nõ põt haberi simplicit̃ nisi ītelligẽtia seu methaphisica: ꝛ nõ intellectꝰ: neq; sciẽtia: cũ ītellectꝰ sit de pricipijs veris ꝛ neccarijs: ꝛ sciẽtia de ꝙclusiõibꝰ ꝛ diffinitiõibꝰ realibꝰ ꝛ gñalibꝰ. ¶ Cõcludit ergo. b. p. b. i. k. et. e. f. g. affirmatiue in secũdo circulo ꝓsentate primi modi: q; tñ de ipo medio nakali habeꝫ methaphisica ꝛ nakalis intelligentia sicut habuit plato nakalit̃. aristoteles. dionisiꝰ. thomas. rayꝰ mũdus. scotꝰ. frãciscꝰ. bonetꝰ. canõicꝰ. anthoniꝰ. andreas. lobetꝰ. clapes. ꝛ daguinꝰ: q̃ fuere methaphisici subtilissimi: et doctores speculatiui abstractꝫ a sensualitate ꝛ ymagiatiõe ꝛ ab oibꝰ alijs sciẽtijs: alioq̃n ad cacumẽ veritatis transcẽdentis naturalis mortaliuz nemo ascendere valet: concluditur ergo q; qui nescit se a corporeis abstrahere per angulum ꝙcordantie: nescit ad ītelligibilia incorporea ascendere per nature arborez: neq; de intelligibilibus ad sensibilia descendere per angulũ differẽtie: igitur cẽ. vt manifesti ꝙclude. ꝛ bone.

¶ Subiectum cõclusionis in demonstratione potissima: totam continet virtualiter noticiam: ꝛ discursum talis potissime demõstrationis: cuius mediũ est ens cuz sua diffinitione demõstrando posterius per prius: dicẽdo omne ens est magnum: omne magnũ est vnuz: ergo omne ens est vnum: sed deus est ens: ergo deus est vnus. secũdo methaphi. ca:): ꝙclu: lobe.

¶ Ens prius consideratur inesse absoluto: secundo cũ sua propꝛie passione: tertio autem cuz passionibus sibi annexis: ꝛ sic est bonum. vn ũ verum. ꝛ cetera concretiue ꝛ conuertibiliter. ꝙ: metha. ꝙclu: bone.

¶ Passiones conũcte cum subiecto methaphisices cõuertũtur. Passiones vero disiuncte cum subiecto non conuertuntur: ꝫ solum cum ob

iecto formali. tertio metha phi. c:13:

ꝓclu: phi.

¶ Unitas entis est vnitas absoluta: ratione cuius indiuisio entis est absoluta abstractiue: ꝫ cōcretiue est vnitas respectiua ꝛ addit enti passionem cum sit vnum numero formaliter per vnitatez .ꝫ: metha phi.

ꝓclu: sco.

¶ Bonitas. magnitudo. duratio. veritas: ꝛ cetere conformalitates sunt passiones subiecti: sed non conuertibiles: nisi concretiue sumantur: vt ens est bonum: bonum est ens. 7: metha.

conclu: fran.

¶ Ens non predicatur quiditatiue formaliter de passionibus ꝛ vltimis differentijs: sed denominatiue formaliter: et de primo diuersis. j: senten. q. ȝ.

ꝓclu: cano.

¶ Bonitas subiecti in primo gradu est imperfecta: ꝛ bonitas diuinꝫ in comento supra arte ꝛ in metha. maiori.

¶ De passiōibus subiecti annexis sibi ꝛ appropriatis: ac de diuisiūctis: ac de ꝓstitutiōe eius ꝓcretiua: et de ꝑdicatiōe denoiatiua. Ca. iij.

Passio annexa subiecto metha phisices mediante naturali medio est id qđ de ipo denoiatiue ꝛ appropriate: ꝛ nō q̄dditatiue ꝛ ꝓprie ꝑdicat: in ꝓma intētione: in q̄ fit ꝑdicatio denoiatiua: seu cōnotatiua metha phisice ꝛ sbalit extra aiam: et nō q̄dditatiue ꝓfectate. ij. modi ꝛ ꝓmi gradus. iiij. sic ꝓbat. b. ꝓ triangulū viridē in. iiij. discursu ꝓme figure arboris nature. ¶ Predicātur ergo passiones annexe de subiecto ꝙuertibiliť denoiatiue ꝛ ꝓcretiue ꝛ nō abstractiue. ¶ Que q̄ppe sūt p̄cipia artis gñalis absoluta in ꝓma figura: et in quarto eiꝰ discursu: in quo subiectū ꝛ ꝑdicatū ꝙuertunť essentialiť cōcretiue ꝛ nō formaliť q̄dditatiue: dicēdo ens est bonū: bonū est ens: ens est magnū: magnū est ens: ens est durabile: durabile ē ens: ens est possibile: possibile est ens: ens est intelligibile: intelligibile ē ens: ens est amabile: amabile est ens: ens est verū: verū est ens: ens est virtuosū: virtuosuz est ens: ens est gl'iosuz seu delectabile: gloriosū est ens. Tali q̄dē mō cōuersiz de sūo metha phisices sonatie ꝑdicātur p̄cipia ꝓme figure: et ꝓ illo ꝓri artꝫ gñalis p̄cipia gñalia ꝛ vniuersalia dici nō valēt: sed solū passiones subiecti annexe ꝙuertibiles cū ipo essentialiť in. iiij. discursu: ꝛ pro illo ꝓri: nec diffiniri valēt: nec realia sūt: sed solū ens denoiatiue: rōne cuiꝰ nō sūt artis realia ꝛ gñalia principia diffimbilia: et licet sint p̄cipia: nō tñ artis: sed entis dūtaxat: ꝛ subiecti recipiēdo actuale esse ab ente ꝛ se abstrahēdo ab vniuersali: et reali esse: rōne cuiꝰ

correlatiua principioꝝ cũ correlatiuis entis actiue ⁊ passiue essẽtialiꝫ ⁊ nũero quertunt. nã bonũ est ens cũ copula: et ens ẽ bonũ: et significat q entificatiuũ est bõificatiuũ: ⁊ ecõuerso: ⁊ entificabile est bõificabile: ⁊ ecõuerso. ⁊ entificare ẽ bõificare ⁊ ecõuerso. et sic de alijs passionibꝫ respectiuis ꝓcretiue sũptis: nã tiuũ bile ⁊ are in ꝓcreto passiões sũt: nõ solũ entis ⁊ principioꝝ: sed oim rerꝝ p naꝫ arborẽ descẽdẽdo vsqꝫ ad boiez: rõe cuius de passiõibꝫ actiuis ꝓcretis est cõuersio int se: ⁊ nõ de actiuis ⁊ passiuis sil: gra cuiꝰ cũ passiõe ꝓpria actiua entis ꝓcreta quertunt oẽs passiões ꝓcrete actiue ꝑncipioꝝ sibi annexe ⁊ appropate p rl'az. g. Et cũ passione passiua ꝓcreta sibi ꝓpa quertunt oẽs passiões ꝓcrete passiue principioꝝ sibi appropata. et cũ actu cognectiuo passionũ entis quertunt oẽs actꝰ passionũ principioꝝ naꝫlũ. iõ entificatiuũ ẽ bõificatiuũ: ⁊ entificabile ẽ bõificabile: et entificare ẽ bõificare: taliqdẽ mõ passiões principioꝝ quertunt cũ ꝓpria passione medij naꝫlis ⁊ sbi methaphisices: ⁊ sic declaraꝫ intẽtũ oim methaphisicoꝝ de quersione passionũ principioꝝ: cũ ꝓpa passione entis. Causa enim talis quersiõis est vni dẽptas essentialis ⁊ naꝫlis: nã oẽs passiões tã principioꝝ qꝫ entis sũt fũdate in vno fũdamẽto essentiali. Passiões enim sunt fundabiles qꝫ respectiue essentia enꝫ naꝫ ⁊ substãtia sũt fundamẽtũ absolutũ in quo fũdãtur respectiua: p essentialẽ pullulationẽ ⁊ originationẽ: vt vnidẽptas absoluta fundamentalis possit esse in suis relatiuis existẽs vltimata existẽtia: in qua est finis pfectiõis terminatiõis: et cause finales entis ⁊ principioꝝ eiꝰ. De qbꝰ potẽtia cognitiua coꝝ gñat siue adqrit vnũ habitũ naꝫliter acquisitũ: q intellectꝰ principioꝝ veroꝝ apellaꝫ a philosophis nã de quersiõe passionũ nõ adquirit intelligẽtia: neqꝫ sciẽtia: sed solũ tas obiecti est perfectioꝝ in secundo gradu essendi subiectorum. ꝫ: metha:

ꝓclu: tho.

¶ Ens inquantum est ens est naturaliter et actualiter bonum ideo vnumqõdqꝫ est bonum inquãtũ est ens p suaz formam simpliciter: nã ens ẽ actus ⁊ pfectio rei rationẽ rei habẽs pfectã. j. p. q. j.

ꝓclu: augu.

Modus ꝑspecies ⁊ ordo consistunt in ratiõe quiditatiua ꝑncipioꝝ tanqꝫ generalia bona. in li. de natura boni.

ꝓclu: bone.

¶ Ens est bonum: ens est vnuꝫ: ens est verum: sunt propositiões methaphisicales a priori nõ demõstrabiles: quia cum sint immediate: non habent prius: dicendo omne vnum est bonum: omne ens est vnuꝫ: ergo omne ens est bonũ iste silogismꝰ: licꝫ sit necessarioꝰ nõ ẽ demõstratiuꝰ: quia cuius sit ex

necessarijs principijs non tamen ex prioribus: sed equalibus. .3:methaphi.

conclusio ricar. cano.t bone.

¶ Passiones entis prime sunt absolute abstracte: et passiones secunde eius sūt respective et concrete.pmo senten.

2:sco.t fran.

¶ Passiones entis habentes conceptuz concretuz resolubilem in priora quiditatiue includit ens. pmo senten.

2:bone.t ray.

¶ Passiones constitutiue entis sunt scibiles de ente t demōstrabiles de eo:quia sunt persenote et de eo immediate dicuntur.1:metha.

2:antho.andre.

¶ Ens quiditatiue de passionibus predicatur: cum sit conuertibiles cum ipso essentialiter concretiue non tamen formaliter abstractiue

2:scō.fran.

¶ Entis passiones de ipso predicantur intellectus:q; de principijs veris nō nisi verus intellect⁹ haberi pōt:co q; talia principia nō sūt scibilia neq; intelligibilia:sed solū cōuertibilia:gr̄a cuius de quer sionib⁹ verus habitus gignitur: q̄ dicit intellect⁹ a simplicitate potētie t obiecti:et nō dicitur habit⁹ intellectualis q; nō est de ente solū:nec dicit habit⁹ sciētific⁹ q; nō est de oō scibili realit̄: ergo est intellect⁹ talis habit⁹ de quersione passionū principioz:t passiōis entis sicut ꝓbat ars in regula.b.affirmatiuā tenēdo.p regulas.c.c.g.in.iij.discursu pme fi.pfectate.ij.modi: et pmi gradus ārti:p angulū.c. Et licet passio ꝓpria entis quertat in ꝓcreto: cū ꝓprijs passionib⁹ principioz subiecti:et ecōuerso essentialiter t numero:nō tn q̄dtatiue formaliter:nā semp in quersione denoiatiua cōcretoz:in.ij.circulo ꝓseruat nō idēptitas formalis in abstracto:t formalis distinctio in pmo circulo q̄ semp cōseruat quiditatē rei in.ij.circulo. Igit̄ q̄uis ens sit bonū: t bonū sit ens essentialiter t nūero denoiatiue: nō tamen entitas est bonitas formaliter quiditatiue: qm̄ q̄q; quertat substātialiter naturaliter t essentialiter non tamē quiditatiue formaliter vt asserit.b.persecta te.iij.modi per pmā ſpeciē.c.t angulu differentie.

¶ Passiones aūt disiuncte t statuales cōuersim predicātur ꝓcretiue de propria passione entis t nō de ente: et de passionib⁹ principioz eius in tertia artis gñalis figura:in qua fit mixtio t cōbinatio principioz prime t secūde figure:vt in camera.b.c.tertie figure: in qua bōitas est magna differēs t ꝓcordans:et differētia est bona magna t ꝓcordās: et magnitudo est bona differēs t ꝓcordās:ergo t entitas est bona magna differēs t ꝓcordās:et differentia est bona magna cōcordās t ens. Predicātur ergo cōuersim passiones disiuncte de ente ꝓcretiue: et pōt fieri in cōcreto in pma

figura in eius quarto discursu: discendo bonū est differens t ꝓcordans: et differēs est bonū cōcordās: t ens est bonū differēs cōcordās: et differēs ꝓcordās est bonū ens: rōe cui⁹ denoiatiue in .iij. discursu: et in tertio ꝑmę figure: perfeitate ꝑmi gradus .iij. modi: et secūdi gradus .ij. p secūdaz ſpeciē regule .g. fiunt ſbaliter ꝑdicationes cōnotatiue seu denoiatiue in ꝓcreto: grā cuius differētiatiuū seu distinctiuū est entificatiuū: et ecōuerso: et entificabile est distinguibile t differentiabile t ecōuerso: et differētiare est entificare et distiguere: et ecōuerso. Ut in obo infinito deificatiu⁹ sit entificatiu⁹ differētiatiu⁹ simul et distinctiu⁹: et sic de bili et are: q⁹ ordo nalis conuersionis est impteribilis p designationē eius q⁹ oīne tale inquātuz tale: vbicūq; reperiatur semp est tale innumerabiliter t incorruptibiliter per pbm. In secūda autem figura a simili possunt fieri in triangulis eius predicationes denominatiue. ¶ Ea propter cōſtituitur ens de principijs artis gñalis t centū formis sine quib⁹ non foret id quod est q̄ditatiue t denoiatiue formaliter. Prius enīz ſtituitur in .iij. discursu de pricipijs absolutis: agēdo de vno principio subiectū t de alijs ꝑdicatū. Secūdo vero de respectis. Tertio aūt de centū formis statualib⁹ sonatiue t denoiatiue: dicēdo entitas ē bōa differēs essentians t naturās. Scōo aūt ſtituit in quarto discursu cōcretiue: p ꝙuersionē subiecti t ꝑdicati essentialit t nūero nalit er q; dicēdo: ens est bonū: bonū est ens ens est differēs: differēs est ens: ens est essentiabile: essentiabile est ens: ens est nabile: nabarabile est ens: sic nalatiuū ē essentiatiuū: sic entitatiuū est nalatiuū t essentiatiuū: sic entificabile est nabile t essentiabile. Cōſtitutū ē ergo ens in ꝓcreto de cōcretis respectiuus sic in abstracto de abstractis absolutis q̄ditatib⁹.

perfeitate secūdi modi t ꝑmi gradus .4. perfeitate vero ꝑmi modi de quolibz vniuocato predicantur posteriozi. ꝑmo sen. et inpassis.

ꝙclu: lobe.

¶ Passiones entis cōuertibiles sunt cū eo per totam tertiaz figuraz artis: de quibuscunq; enim ens quiditatiue predicatur: vel idēptice aut denominatiue t ei⁹ passiones. j: metb.

ꝙclu: tho.

¶ Entis passiōes nō includūt ens formaliter quiditatiue: ſz inquolibet ente vniuocato quiditatiue includunt: t sic sunt quiditates simpliciter simplices: t rationes omnino irresolubiles. in sum. t in .j. p. t in opu.

ꝙclu: bone.

¶ Prius absolute ē omnino irresolubile cui insunt per se passiones immediate perfeitare secundi modi per quas a priori demōſtrari nō pōt: sed a posteriori vl ab cōſli. j: methaphi.

pclu:lobe.

¶ Methaphisica absolute de principijs: nec de subiecto non est realis nec intentiōalis: quia abstrahitur a conditionibus principiorum: rōe cuius ens est absolutum ꝛ subiectus metha. ꝑmo ꝛ secundo ē ꝑmū qōquidest ꝛ priozitate nature: non ē reale subiectiue: qz non est intentiōale obiectiue: cuz sint passiōes ipso posteriozes: et cum ipsum sit absolute abstractum ab eis simpliciter: ergo pro illo ꝓri nō ē reale neq; intentiōale: ſz ens inquātū ens ꝛ ens: ꝛ ꝑmuz quodq;dest tātuz. ¶: metha.

pclu:bone.

¶ Omne diffinibile includit ens quiditatiue: igitur nulla sciēcia realis potest inueniri: nisi prius methaphisica sit inuenta: cum sit de primo sbiecto distincte cognito. Jō est scia realis: quia de realibus principijs est sim

Sunt ergo oīa ꝑme figuere principia absolute ens in quātū ens q̄ditatiue ꝛ subiectū methaphisices respectiue enī ꝛ cōcretiue vnū ens primū qōquidest primū principiū oīm rez: nō habēs prius se qōquidest: neq; principiū primuz: et licet subiectū methaphisices sit priꝰente: et ens sit priꝰente bono: nō tū est ꝑmū quod q̄dest: nec ꝑmū principiū: cū. ens. vnū. bonū. magnuz. cōcordans. ꝛc. sit primuz qōquidest cōcretiue ꝛ denominatiue ꝑmū principiū subiectū aūt metha. nō est vnū nec bonū: et sic de ente: ergo nō pōt esse primū principium seu primū quodq;dest. ¶ Cōcluditur ergo oq; ens vnum. bonū. ꝛ cetera. est primū quodq;dest: nō habēs quodq;dest: sed est quodquidest: cuilibet habenti quodq;dest: indesignato esse. Est ergo ens bonū. vnū. ꝛ cetera primū principiū essendi omnium rerū: et ꝓ illo prius ri: quo priꝰ pōt intelligi sine posteriori: ordine naturali nō est primum principiū reale: neq; intētionale: neq; vniuersale: neq; particulare: neq; generale neq; speciale: rōe cuius bomtas et cetera principia in ipso qō quidest non sunt artis generalis principia ꝓ illo prius ri: cū nō sint gñalia: ſz solū sūt simplicit̄ principia absq; q̄ditiōibꝰ ꝑme itētiōis: sine q̄bꝰ artꝭ principia ēe nō valēt: vt ꝓfirmat. b. ꝓcludēdo ꝓr'as. b. i. k. et. e. f. g. ꝛ triangulū viridē ꝛ rubeū sic̄ i co. ꝛ i maio. metb. diximꝰ.

¶ De ente generali et vniuersali et de q̄ditiōibꝰ ꝛ modis intrinsecis principioꝝ artꝭ gñalis i ꝑma intētiōe subiectiue ꝛ obiue ꝛ de mō agēdi sciētiaz ꝛ intelligēdi sciētiaz fcēaz. ¶ a. iij.

¶ Ens generale. vniuersale sup̄mū. primitiuū. reale. necessariū. verū. vniuocū ꝛ persenotū. est natale mediū intellectus artiste ad agendū sciētiā de nouē sub

iectis scibilib⁹. Jn quo q̄dez intellect⁹ artiste ꝓsiderat speculādo pricipia gñalia. vniuersalia. suprema. ꝑmitiua. vera. necaria. realia. vniuoca. ꝑsenota: ꝛ simpli/citer simplicia in ꝑma intēt̄oe. Que q̄dē realitas gña litas. vniuersalitas. supmitas. ꝑmitiuitas. necessitas veritas. vniuocatio. ꝑsenotatio. sunt ꝓditiões ꝑme in tētionis: et pricipioꝝ ar. ge. et modi intrinseci pricipioꝝ ꝓcretoꝝ: cū q̄b⁹ q̄ppe ens gñale. reale: ꝛ vniuer/sale methaphisice i ꝑma intētiõe. subiectie q̄ditatiue ꝛ obiectiue cū modis seu ꝓdiciõib⁹ se rep̄sentat potē/tie vt obm ꝛ subiectū gñale ꝛ vniuersale: vt būan⁹ in tellect⁹ de pricipijs sibi rep̄sentat⁹: cū ꝓditionib⁹ coꝝ ꝛ modis interioribꝫ ꝓstituat artē gñalē. vniuersalez. realē. primitiuā. supremā. necessariā. verā. vniuocā. persenotā. et simpliciter simplicē: subiectiue de prin/cipijs absolutis in ꝑma figura: vt habeat subiectū in methaphisica ꝑmo: ꝛ in alijs scietijs scōo. Et de prin cipijs respectiuis in secūda figura obiectiue: vt hēat obm naꝰale. intelligibile. ꝛ scibile: vt ipo mediāte va leat nouē subiecta intelligere ꝛ scire q̄ditatiue: et age/re scientiā de ipsis realē in ipsis subiectiue: ꝛ obiectiue in ꝑma intētione: licet in potētia obiectiue sit p sil'itu dinē scietia intētionalis: eo q⁹ secūda intētio est sil'itu do ꝑme intētionis que est in rebus subiectiue se rep/sentās potētie obiectiue. Ea propt̄ de pricipijs gña lib⁹ cū suis diffinitionib⁹ ꝛ ꝓditionib⁹ intellect⁹ agit artē absolutā in ꝑma figura quidicā: et in secūda figu ra artē respectiuā ꝛ diffinitiuaz: cū qua habet moduz sciēdi nouē subiecta: ꝛ scientiaz agēdi cū regulis gene ralibus discurrendo ipsa per pricipia absoluta ꝛ re/spectiua obiectiue: et p regulas ꝛ coꝝ species subiecti ue ꝛ sic itellect⁹ habz modū agēdi sciētiaz cū pricipijs et regulis de oēo formali: et cū ipso de nouē subiectis

pliciter: nam methaꝛ sica est scientia rea/lis in ordine nature alie vo scie sūt in or/die doctrie. 2: metḥ. ꝓclu: fran:

¶ Transcendentia sunt realia vniuersa lia ꝑmitiua. supre/ma necessaria. vera. vniuoca. persenota. simpliciter. simpli/cia: ꝛ idem concreti/ue idemptitate essen tiali ꝛ naturali: ꝛ nō idemptitate forma/li: ꝓdicatione secū di modi. ꝑmo sentē. ꝛ in passis. ꝓclu: sco.

¶ Pricipia trāscen dentia habēt condi/tiones prime intten/tionis: que sunt mo/di intrinseci passio/num subiecti methaꝛ phisice: ꝛ sunt vide/licet realitas vniuer salitas. supremitas. ꝑmitiuitas. neces/sitas. veritas. vniuo catio. persenotatio. generalitas. simpli/citas. idemptitas. di uersitas: ꝛ similiter sunt passiones prin/cipioꝝ. secundo me thaphisices. ꝛ ꝑmo senten. ꝛ in quoli.

pclu: bone.

¶Si ens nō esset obiectum scibile: nō ēet subiectuz methaphisices: neqz alterius scientie: quia cuz methaphisica sit ars generalis vniuersalis ꝑa necessaria realis ꝑmitiua supma vniuoca: oportet habere quiditatem realē z subiectum vniuersale z reale: cū supra quiditatem eius sb̄iecti non sit alia quiditas prior generali or neqz vniuersalior eo quia quiditas prime intelligentie nō est cōmunis et vniuersalis in predicando: neqz quiditas finita est communis deo z creaturis. primo metha. c: iz:

pclu: lobe.

¶Proprietates obiecti scibilis respective repugnant subiecto methaphi. sed nō proprietates absolute ratione cuius ens seu subiectuz est prius naturali ordine: omni medio demonstratiuo de ipso. 2: metb. z incōpen.

et etiā bz modū intelligēdi z sciēdi distincte scientias particulares ꝑ doctores actas: coqz particulare sub vniuersali ꝑtinet: et speciale sub generali. Rōne cuiꝰ Raymūdus diuino lumine illūinatus: sicut deus voluit z ordinauit permissione diuina suaz artē gñalem et vniuersalem cōstituit et ordinauit: vt essz intellectui humano modus ad intelligēduz z sciendū omnes artes particulares z scientias: que sub arte generali integre ꝑcipiuntur: et ad corrigenduz errores infideliū sophistarum nominaliuz z philosophoꝝ tantuz naturaliū: et ad interpretandū scōz quatuor sensus sacraz scripturam expellendo hereses christianorū hereticoꝝ: et ad agendū verā scientiā de his de quibus nunqz noticiaz antiqui doctores habuere: qz ad hoc elargita est hec ars in fine seculoꝝ per trianguli rubeū: vt mortaliū nemo in finali iudicio excusationē habeat de cognitiōe veritatis legis gr̄e z doctrine ihesu xp̄i filij dei z hois. Jō iſudare debz vnusquisqz fidelis ad cognoscēdū ens gñale in quo sunt principia artis generalia realia z vniuersalia: cū quibus oppitulāte diuina gratia valet habere z assequi noticiam verissimā de nouem subiectis: ꝑ quā vitaz eternaz valeat possidere: quoniā primū subiectū virtualit̄ continet noticiā totius habitus methaphisice: rōne cuiꝰ dicitur subiectū primū prime scientie: cui p se ꝙuertibilit̄ inest passio: gr̄a cuius est priꝰ nouē subiectis: de quibꝰ pertractat in ordine sciētiaꝝ priozitate nature: originis. cognitionis. et quiditatiue formalis perfectionis: formando propositiones ad ostendenduz nouem subiecta vera esse. Hā ens est primū cognitū ꝑ oritate nature z origis: oñi subiecto scibili: cuuslibet alteriꝰ sciētie: et est inclusum in principijs artis et nouē subiectis: et licet subiectū metha. nō sit diffinibile

est ũ diffinibile ens qđ est medium demonstrationis: nã diffinitiones sunt nouem subiectoꝝ demonstrationes quiditatiue. igitur mediũ demõstrationis est entis diffinitio: et principioꝝ artis: presupponens noticiaꝫ distinctam oim: in diffinitione eius pse inclusorum. ¶Continet ergo mediuꝫ demonstratiõis noticiam subiecti et passionis et totius demonstrationis: quod est prescise vnũ ab vnitate habitus medij demonstratiõnũ numeralis: sic demõstrando per equiparantiã equalia: et p priora quidica posteriora non quidica arguendo methaphisice: ens est vnũ: ens est verũ: ens est bonũ: ens est magnũ: ens est intelligibile: ens est desiderabile: iste ꝓpositiones nõ demõstrant ens a ꝑori: sed a posteriori: sed demõstrãt nouẽ subiecta a ꝑori dicendo ens est bonũ: ꝛ magnũ est ens: ergo magnũ ẽ bonũ hec demõstratio est p eq̃lia: sed demõstrãdo a priori arguit sic oñe ens est magnũ: sed oñe magnũ est vnuꝫ: ergo oñe ens est vnũ: sed deꝰ est ens: ergo deꝰ est vnꝰ: demõstratur ergo deũ esse vnũ p istũ silogismũ scientificũ ꝺmõstratiꝫ a ꝑori vnitatis dei methaphisice ¶Et rursus omne ens intelligibile cõcretiue est trinũ: sed verũ est ens intelligibile: ergo verũ est trinũ: sed deus est verus infinite et etne: ergo deus est trinus. ¶Et rursus oñe pricipiũ est ꝓductiuũ ꝛ ꝓducens de se ipso ꝛ in se ipso: sed deꝰ est principiũ: ergo deꝰ est ꝓductiuus ꝛ ꝓducẽs de se ipso ꝛ in se ipo: ꝓbatũ est ergo a priori deũ esse trinũ ꝛ vnũ methaphisice: qz p quiditatẽ ꝓbatur et demõstrat ꝓductio cõcreti: eius existẽtia et singularitas: prioritate nature: et isto modo presuppositi fide articuli eius demõstrantur: et ꝓbantur: tanq̃ fundameto firmissimo. ¶Et hãc veritatẽ sustẽtat doctor p suã artẽ gñalez: et p alios doctores inquiens q erro res infideliũ p quos fides ipugnat nõ essent destructi

ꝓclu: bone.

¶Obiectum scibile est diffinibile propꝑtates habẽs affirmatiuas. Obiectũ noticie est nõ habens aliquid prius se: ꝛ ẽ oino irresolubile cui insunt pse passiones immediate pseitate secundi modi: p quas a ꝑori demonstrari nõ potest: sed a posteriori. Obiectũ intelligibile est obiectuꝫ principioꝝ predicati primi modi: quoꝝ habitus est intellectus. Jdeo dicitur intellectus ꝓncipioꝝ ũ. J: methaphi. 21: c:

conclu: fran.

¶Ens quod est ſbm metha. non est obiectũ scibile neq; intelligibile: sed est obiectuꝫ noticie immediate: sicut est subiectuꝫ passionis immediate: igitur obiectuꝫ pseitate primi modi ẽ includens ens obm scibile. J: sen. di. 8.

ꝓclu: sco.

¶Ens inquãtũ ens est omnino primũ ꝓ oritate nature: neq; aliquid ẽ prius eo: rõ-

ne cuius passiones insunt ei immediate vt sunt abstractiue. bōitas. magnitudo. duratio. potestas. voluntas: ꝛ concretiue bonum. verum. vnū ꝛ cetera: gratia cui⁹ est obiectum scibile. .7. methaphi.

ꝓclu: cano.

¶ Medium ad pbā dum passiōes de sbo sūt eax diffinitiōes. .j: metha. c: 20:

ꝓ: lobe. ꝛ bone.

¶ Centuz passiones sbi non est difficile memoriē tenere: sal tē apud intellectū a coꝛpoꝛe coꝛruptibili abstractū .2. metha.

ꝓclu: ray.

¶ Una passio subiecti mediante alia nō ꝓdicatur de eo: ſz immediate. 2: metha.

ꝓclu: bone.

¶ Diffinibilia sunt scibilia: ꝛ demōstrabilia: ꝛ resolubilia. .2: metha. c: 4:

ꝓclu: godo.

¶ Nullum obiectuz scibile est proꝛie opinabile: qꝛ si sic haberet euidētiaz ꝛ nō euidentiaz: quod est

biles: vnde maioꝛ falsitas ꝓcualeret ꝓtra maioꝛē ꝛe ritatē: q̄ est veritas fidei. ¶ Preterea laboꝛ theologoꝝ esset inutilis nā ipossibile esset eis peruenire ad cogni tionē eoꝝ: q̄ sunt fidei: circa quaz cognitionē semp la/ boꝛāt: et sic coꝛ laboꝛ fine careret: ꝛ ꝓ ꝓsequēs merito ꝛ gloria. ¶ Preterea si articli sunt demōstrabiles ex co rū demonstratiōe sequitur illūinatio dubitantiū: cōfir matio credentiū: et directio incredulox: et etiaz sequi tur magis dilectio in anima hominis: cū certū sit ꝙ illud bonū quod magis intelligitur magis diligitur. Quapꝛopt negantes mediū probationis articuloꝝ et principia artis gc. cōtradicūt beato thome in ꝓmo sen. dicēti: rō manuducta per fidē excreſcit in tantuz: vt ipsa credibilia penitus cōprehēdat: et tūc ipsa quo dāmodo intelligit: vnde dicitur Ysa. vij. nisi credide/ ritis non intelligetis. ¶ Preterea ꝓtradicūt beato Au gustino in. ij. de. li. ar. ca. ij. inquienti: rationē reddi tus suz: nō vt fidē reſpuas: sed vt ea iā fidei firmitate tenēs: etiā rōnis luce ꝓſpicias. et in li. viij. tria sunt de genere credibiliū: quedam sunt: q̄ ꝓius creduntur et postea intelliguntur: sicut sunt articuli fidei: qui sunt supra rationem. Et in li. de cog. vere vite. Cum xp̄s veritas ꝛ vita dicat: Hec est vita eterna: vt te solum ve rū deum cognoscam: constat profecto naturam ratio nalē ad hoc solū factam: vt factoꝛem suum intelligat: et intelligendo diligat: et diligendo in eo qui est eter/ na vita eternaliter viuat: diuinitatis ergo eſſentiaz rō nabiliter inueſtigare est ad vitā festinare: hāc vero ne gligēdo ignoꝛare ē vtiq̄ ad mortē properare: qꝛ nimi rū hic ab ea ignoꝛabitur: ꝺcide a beata vita sequestra bit. Et etiā ꝓtradicūt magꝝo sen. in. ij. di. ij. dicēti fecit deus rōnale creaturā: vt summū bonū intelligeret: et intelligendo amaret: ꝛ amando posſideret. Et etiam

contradicunt Ricardo de sancto victore dicenti ad ea que sunt fidei: non solum possunt haberi rationes probabiles: sed etiã necessarie: licet eas contingat nos latere. Etiaz in li. de tri. ca. viij. ꝓmittens se nõ solũ fide sed etiã rõnib⁹ necessarijs dei vnitatẽ ⁊ personaꝝ trinitatẽ fore ostẽsuꝝ. Etiaz ꝓtradicũt Ancelmo mona. xiij. ca. dicenti: duo opuscula feci. tẽ. vt certa rõe non auctoritate que ad deũ pertinẽt. manifestarẽ. Et etiaz ꝓtradicũt bẽo Petro in canonica sua dicenti. Estote parati ad satisfactionẽ semp oñi poscẽti vos rõnez de bis que in vobis sunt fide ⁊ spe. Et etiã ꝓtradicũt sancto doctori in scõa scõe. q. ij. inquiẽti: q⁹ bõ nõ habẽs volũtatem credẽdi ea que sunt fidei: nisi ꝓ rõnem ad id inducatur perdit meritũ fidei: sed homo voluntatem credendi habens: ea que sunt fidei ex sola diuia auctoritate: nõ perdit meritũ fidei: licet habeat rõnez demonstratiuã: ad demonstranduz deũ esse trinum et vnũ: nam propt̃ hoc nõ diminuitur meritũ fidei. Jõ sapiens maius meritum habet non recedente a fide: propter rõnes philosophoꝝ naturaliũ: nõ perditur fides. Ma tantum augetur fides: quantum volũtas est magis prompta deum amare: cũ eniz gratia non tollat naturã: sed perficiat: oportet ergo q⁹ naturalis rõ subseruiat fidei ad intelligendum: et veritatem eius demonstrandũ: sicut naturalis inclinatio volũtati obsequitur ad amandum. Pbi autẽ sine fide mediante ente naturali volebant per rõnes naturales noticiaz de deo habere naturaliter (qõ est impossibile) fideles enim mediante fide theologica: conantur per rõnes fidẽ probare conseruando meritũ. Ma oñe ꝑceptuz a deo fct̃m est bonũ ⁊ sanctũ: sed de⁹ precepit thome vt mitteret manũ suã in latus eius: ⁊ digitũ in fixuram clauoꝝ ad demõstrandũ veram fidẽ: ergo fides ẽ demõ impossibile: cum de obo scibili sit tantuz cuidẽtia. quol: 4:

ꝑclu: sco.

¶ Propositio pse nota ẽ: quãdo intellect⁹ tminos concipit ꝓpꝛijs rõnibus q̃ dicis. Et cõclusio scibilis ẽ quando intellect⁹ terminos concipit sub rationibus q̃dicis ⁊ propꝛijs cũ euidentia terminoꝝ ⁊ sic est conclusio scientifica. Conclusio oppinabilis termiorum euidentiam nõ habz: ideo ẽ dubia: ⁊ non affirmatiua. j: sen. ⁊ quol: 17:

ꝑ fran. ⁊ cano.

¶ Intellectus certitudinẽ habz de ente ⁊ q⁹ ens habz vnũ cõceptũ vniuocum ⁊ q̃dicum de quo est cetus: vt de propo obo adeq̃to. j: sen. q. 2.

ꝑ sco. ⁊ fran.

¶ Obiectum formale eandem rationem formalem quidicam habz in deo ⁊ creatura. j: senten. q. 3.

ꝑclu: tho.

¶ Absolute ens ẽ ꝓmum quodquidest:

ꝛ per suam essentiaz est ens bonū vnū verum ꝛ cetera. in summa ꝛ. j. p. q. 6.

Nota: 2co.

¶ Primo intelligit ens in se solitatiue. Secundo intelligitur ens per se prout distinguitur contra ens quod est in alio. Tertio intelligitur ens prout actualiter habet actum essendi ꝛ operandi in cōmunicabilit quoli. 1).

Nota: luce 8ag.

¶ Post passionez suam dominus prebuit seipsuz discipulis suis viuum in multis argumentis per dies quadragita apparens eis ꝛ loquēs de regno dei. actuuz apostolorum. c. 1:

Nota: lobe.

¶ Ens generale primitiuuz ꝛ vniuersale est actus quiditatum sū biecti metha phisices: ratione cuius actualiter ē methaphisicuz generale genus gerens esse quidicum omnibus vltimate designatis de quibus secunduz

strabilis: nā xps talē demōstrationē de articulo resurrectionis nō pmitteret: si meritū thomas pderet: sed qz permisit: vt fidē perditā p experimentū thomas recuperaret: rōe cuiꝰ xps sibi dixit: noli esse incredulus sed fidelis: cui respōdens: ego credo q tu es deus: et dñs meꝰ: nā vidēs (precedēte experientia demōstratiua) hoiem exteriorē: cōfessus est istum deuz ꝛ hoiem interiorē assumptū esse vnū suppositū ꝛ personā: per angulum cōcordantie. Concluditur ergo q fides nō perditur p rōnes demonstratiuas scibiles mediante medio naturali ꝛ obo scibili: nec etiā per experimēta sensualia a xpo facta. Actuū. 1. p quadraginta dies loquēs cū apostolis de regno dei cū multis argumētis vt exprobaret incredulitatē illoꝝ ꝛ duriciā cordis: qz his qui viderant cū resurrexisse: nō crediderunt teste Marco. ergo per rōnes euidentes demonstratiuas probatur fides ꝛ euidentius demōstratur: vt fideles augmentū meriti augeāt: et nō credētes credāt: vt fidē habeant: per quā vitā eternam possideant: ad quā ostēsionē principia artis ꝛ fidei augmentationē cū regulis sunt necessaria: mediāte obiecto formali: ꝛ medio demonstratiuo: ad formāduz propositiones: ꝛ rationes demōstratiuas et necessarias: sine quibus defensio fidei ꝛ ostēsio eius ac augmētatio meriti: ipius fidei est impossibilis: aut valde dificilis: vt in comento supra artem et in metha. maiori experti sumus.

¶ De ente reali et obiectali seu de obo formali scibili potētie cognitiue: ꝛ amabili potētie volitiue: ꝛ recolibili potētie recolitiue. Ca. v.

Ens reale. generale. vniuersale. verū. bonū: ꝛ durabile est obm scibile: rōne cuius potētia intellectiua naturaliter

intelligit cõfuse intuitiue: et distincte abstractiue. Jn quoquidē obo scibili sciūtur pricipia realia artis gñalis cū suis diffinitonib9: cū qb9 sunt pricipia explicita artis ad agendū scientiā de nouē subiectis ex eo qz diffinitiones pricipioz sunt demōstratiões ad demōstrandū deū et creaturas q diffinitiones demōstratiuas Propterea doctor int' principia explicita sue arge. nō posuit entitatē: ex eo qz non tractat de esse: sed de modo pagēdi scietiaz de nouē subiectis: rōne cui9 decē et octo principia sūt ens z obm sub rōne veritatis ad agendū scientiā de omnibus entibus: nā verū concretū est obiectū intellectus: et bonum ens est obiectū voluntatis quo mediante omnia entia bona naturaliter diligit: et moraliter in ipsa amorē vel odium producit: et est durabile obiectum formale memorie cū quo omnia entia durabilia recolit. Jdco intellect9 mediante obiecto vero. bono. magno. z sic de alijs cō stituit artē de decē z octo principijs in prima figura z secunda: tertia: z quarta: vt cū ipsa arte habeat modū primo intelligendi confuse: scōo vero sciendi distincte Ea ꝓpt' est ens obiectū bonū magnū verū concretuz nā obiectū intellectus artiste nō sumitur abstractiue: sed solum cōcretiue: qz prima intuitione intellectus non fertur in quiditates abstractas a cōcretione: sed in quiditatē concretam includentē quiditates omniuz artis ge. principioz habentē in eius ꝛcretione quiditatem. naturalitatē. essentiaz. naturā. subsiātiā z esse: ex quibus est concreta se ostendit z representat intellectui: et quia est concreta de ipsa concretiue bonitas: magnitudo z cetera predicantur cum designatione suorum abstractorum: ratione cuius quiditas entis est in secūdo circulo pfectate ꝑmi gradus q̄rti z secūdi gradus secūdi modi in. iij. discursu est bona. magna. quidicam rationem z nomē vniuoce predicatur: quia genera le omnibus. primo methaphisices.

ꝛclu: bone.

¶ Proprietates subiecti sunt q non sit ens prohibituz: nec equiuocum: nec ens peraccidēs: nec ens i anima: nec ens coz ruptibile z mortale nec ens incōicabile: nec ens demonstrabile perse prius. Et proprietates obiecti sunt realitas. perfectas. actualitas. gñalitas. primitiuitas. supremitas. veritas. necessitas. vniuocatio: z persenotatio. ꝑmo methaphi.

ꝛclu: pbi

¶ De non ente non est scientia. 6: metb. de subiecto metha. non est scietia de ꝑncipijs generalib9 potest haberi scientia. ꝑmo poste.

ꝛ: fran. z bone.

¶ De non ente nihil potest concludi nisi non ens: sicut de ente positiuo nō potest cōcludi nisi ens rea-

liter positiuuz bonū t verū: cum ens idemptice sit quid positiuum realiter extra nichil. primo methaphisices.

¶ Quiditas subiecti est medium concludendi passionem de subiecto: ratione cuius subiectum fit scibile obiectum: et quid positiuum: et primum principium scibile: t primuz qō quideſt. primo methaphisices.

¶ Ens positiuum realiter est habens determinatam passionem denominatiue: alias esset processus infinitus impassionibus quod est impossibile. j: sen.

¶ Ens veraccidens non est scibile: vt album: neq; ens rationis simpliciter: nec subiectum alicuius scientie esse potest: neq; obiectum scibile intellectus. secūdo methaphisices.

durabilis. possibilis. intelligibilis. desiderabilis. rectra. virtuosa t delectabilis. ¶ Quequidē cū inclinatione t habilitate ad fecūditatē est naturalitas positiua. bona. magna: t cetera. t cū fecunditate ē essentia fecūda. bona. magna. tē. t cuz habitudine cōstitutiua respectiuoz est natura: t cū aptitudine t dispositione est substātia: t cū actu pducētis t pducti est esse: de tribus subsistētijs ꝓstitutū. Jncludit ergo obm formale puta cipia artis concretiue: rōne cuius cuz quiditate. naturalitate. essentia natura. substantia. t esse. sc repleſentat potentijs rōnalibus obm scibile. Extra enim ipm obm nihil est scibile: neq; intelligibile: qm extra ipm non sunt nisi modi: qui non sunt intelligibiles postq; non includit pclibatos sex quidicos cōceptus naturales interiores t substantiales: ac reales ꝓmunes t vniuersales: quiquidem ad quatuor reducuntur licet ad quiditatem. naturam. essentiam: t esse: et isti quattuor quidici concept⁹: etiam resoluuntur in esse tiam t esse: sz vt melius de formali obiecto noticia distincta hēatur: de quolibz seruatī diffinitiue ptractare intēdo: t ꝑmo de ꝑmo termino positiuo ipsiꝰ subiecti methaphisice: t formalis obiecti potētiaꝝ rōnalium sine quo intellectus artiste huius artis de nouē subiectis minime noticiam habere valet: neq; scientiā facere potest: quia noticia ipsoꝝ noticiam subiecti t formalis obiecti ꝓsupponit. Jgitur ad noticiam obiecti formalis debet artista figere pedem: nam ipso cognito t scito omnia nouem subiecta sunt cognita et scita: quoniam cognitio ipsius est cognitio eorum: et sic de scientia. ¶ Concluditur ergo q; qui habet scientiam t noticiam de obiecto formali: scōm suos quidicos conceptus: t rationem formalē quiditatiuam: habet scientiam t noticiam de nouem subiectis: cuz

de ipsis alia scientia realis nõ habeat q̃ditatiue: nisi illa que habetur de obiecto formali: scõm suos q̃dicos cõceptꝰ: de quibꝰ scientia realis est subiectiue in ipo et obiectiue in ꝑma intentione: de qbꝰ scientiã agere queo: et ꝑmo de q̃ditate obiecti formalis impositiõe subiecti methaphisices: q̃ de priori conceptu positionis subiecti ꝫ formalis obiecti prius agendum est: et cum quiditas sit primus cõceptus positionis essendi positiuus: ergo de ipso primo peragitur: quia in ordine essentiali interiori naturaliter ꝫ naturali: deuenire est ad vnum primum conceptum concretuz: supra quem non sit alius: et talis est quiditas concreta obiecti ꝫ subiecti: vt non sit processus infinitus in ordine essentiali: q̃ foret si quiditas non esset status omnium terminorum: sicut concludit. b. per. b. i. k. et. e. f. g. et triangulum viridez rubeum et croceuz per scalas eorum ascendendo.

¶ De quiditate concreta subiecti et formalis obiecti: que est primus ꝯceptus intelligibilis a potẽtia intellectiua: et primus actꝰ positionis essendi positiuus obiecti eius formalis ac de eius diffinitione. Capꝫm. vj.

QUiditas obiecti formalis est primus conceptus concretus intelligibilis: et primus actus in ordine essentiali et naturali positiuꝰ positiõis essendi subiecti ꝫ formalis obi ꝯcretiue: ꝯcernẽs q̃ditates in ꝑmo ꝫ. ij. discursu primi circuli: omnium absolute p̃cipiorum ge. artis. perfectate. iij. modi ꝫ primi gradus primi: rõne cuius est radix nascentie naturalitatis cum habilitate ad fecũditatem: sed q̃ absolute sine respectu ad posteriores cõceptus cõsideratur: dicit primꝰ ꝯ bone.

¶ Subiectum et obiectum scientie realis est ens. vnum. verum. bonuz reale. generale. vniuocum: ꝫ persenotum. primo methaphisices.

conclusio an tho. andre

¶ Respectus secunde intentionis ẽ consideratio logicalis: ꝫ ens ratiõis simpliciter vel scõm quid. .2. metha.

ꝯclusio bone. ꝫ fran.

¶ De sbo perfectate secundi modi et tertij: ꝫ primi gradꝰ primi non est scientia ratione defectus vnitatis medij. ꝑmo methaphisices.

ꝯclu: ray.

¶ Methaphisicus mediante methaphisica habet cognitionem de causis ꝑmarijs ꝫ separatis a suis causatis ꝫ effectibus: sine qua minime valeret habere. in arte magna: in cõtum formis. capitlo de methaphisica: et in arbore scientie.

ꝑ:lobe.ꝛ bone.

¶Nulla scientia suū ꝓbat sūm: sꝫ semp ipsum ꝓsupponit ēc ens positiuū realiter.ꝯ:metha.

ꝑ:bone.ꝛ sco.

¶Quiditas subiecti est oino ꝑma ꝑmitate nature ꝛ ꝑdicationis: ꝑ se ꝑncipia hūs interiora rōe cuius ē bona.vna.magna.vera: ꝛ sūꝫ necessariū stabilitū q̄ditatū,ꝑ sūo.ꝯ:metha.

ꝑ:sco.ꝛ godo.

¶Per quiditatē sūi intelligunt diffinitū interi⁹ꝛ ei⁹ q̄ditatia diffinitio.ꝯ:metha.

ꝑclu:fran:

¶Habens quiditatem est diffinitum:ꝛ q̄ditas ei⁹ est diffinitio q̄dica.ꝯ:sen.

ꝑclu:lobe.

¶Subiectū ꝛ sua q̄ditas conuertuntur ꝛ ꝓpria passio ciusꝛ diffinitū ꝛ ei⁹ diffinitio.ꝑ:metha.

ꝑ:bone.ꝛ clapes.

¶Quiditas subiecti non potest cōtrahi perse: neq; permodos intrīsecos: neq; extrinsecos: sꝫ soluꝫ essendi cōceptꝰ ordine naturali.abstrahēs.abstractiuus.abstrahibilis.ꝛ abstractꝰ methaphisice.in ꝑma intentione subiectiue ꝛ obiectiue: cessante actu intelligendi:gratia cuius nō distinguitur quiditas formaliter neq; ex natura rei ab alia quiditate concreta priori:qz non est licet a quiditatibus principiorum subiecti ex natura rei sit distincta: ratione cuius in primo actu essendi abstrahitur ab oīni respectu: gratia cuius est quidcitas p̄rescissiue:sed inquantuꝫ respicit cōceptum se posteriorem est concreta quiditas:ꝛ radix essendi naturalitatis:fundans ipsaꝫ cum inclinatione ad secūditatem:ꝛ sic est primꝰ actꝰ essendi subiecti obiectiq; formalis.Inquaquidē intellectus artifice ipsam obiectat ꝛ q̄ditates omnium formalitatum cū distinctione ex natura rei ab eis: ꝛ formali inter se per angulū.b.ꝛ diffinitionez differentie: vt distincta noticia abstractiue adequatiue ꝛ contractiue de quiditate concreta obiecti habeatur sicut concludit.b.p..c.d.e.f.g.vt incommento supra artem generalez extensius diximus ꝛ in methaphisica maiori.

¶De naturali inclinatiōe seu naturalitate quiditatꝭ ad suā perfectionē:ꝛ de diffinitione eius q̄ditatiua:ac de.ij.actu positiōis essendi subiecti ꝛ obi methaphisices.Capꝫm.vij.

NAturalitas est quiditatis habilitas ꝛ inclinatio naturalis ad secūditatē:ꝛ radix nascentie essentie ꝛ fūdamētuꝫ eius:ꝛ inq̄ntuꝫ respicit quiditatē dicitur naturcitas abstractiue naturalis: quia abstrahit ab essentie fundatione:ꝛ sic est secūdus conceptꝰ q̄dicus positionis essendi subiecti ꝛ obiecti formalis abstrahēs.abstractiuus.abstrahibilis ꝛ abstractꝰ.a ꝑceptu

quidico se posteriore sine quo quiditas nunq̄ ad perfectionis fine puenire posset: sed quia ad illum naturaliter inclinat ordiaturq̄ naturali ordine positiōis obi ⁊ subiecti: respicit fecūditatē suā: ratōe cui⁹ naturalitas est naturalitas quiditatis cōcretiue. bona. magna. fundans. ordine naturali ⁊ essentiali essentiam: ⁊ tertiū conceptū quidicuz positionis essendi obiecti formalis cōtractiue cū reduplicatiōe formali in secūdo discursu perfeitate primi modi: p secūdaz speciem q̄ditatis: ⁊ angulū differētie: qñ sicut q̄ditas inquantū naturalitas contrahit quiditas ad naturalitatez: scōm ordinē methaphisicalē naturaliter ⁊ essentialit sic naturalitas inquātum essentia cōtrahitur metha phisicali cōtractione naturalitas ad essentiā: p reduplicationē formalē cōcepti⁹ prioris q̄dici: supra conceptū posteriorē quidicum. ¶ Quequidem methaphisicalis ⁊ q̄dica cōtractio est cōceptus prioris quidici ad conceptū se posteriorē quidicū atractio impositione act⁹ essendi subiecti metha. et obiecti formalis: rōne cui⁹ cū maiori pfectione differētia repsentat obiectuz cū quiditate ⁊ naturalitate q̄ cū q̄ditate tantuz: rōe finis propinquitat: vt concludit. b. p. c. d. ⁊ angulū. g. ⁊ distinguit a ꝯceptu priori: ex natura rei simpl'r: ratiōe priorit atis nature: et formaliter impropie m tertio modo improprietatis: vt largius in cōmento ⁊ in meth. maiori dixim⁹ supra artē generalē.

¶ De essētia subiecti et obiecti et diffinitōe ei⁹ q̄ditatiua: q̄ est tertiꝰ cōceptus actusq̄ q̄dicus impositione essendi ipsoꝝ. Capitulū. viij.

Essentia est fontalitas quiditatis ⁊ naturalitatis ꝓpinq̄ssima pullulationi trium subsistentiū ipsius q̄ditatis: ⁊ per formalem reduplicationē sui supra conceptū posteriorē quia cōtrahens semper est ex essentiā cōtrahibilis ex quoꝝ contractione sequi cōpositio. j. metha.

ꝯclu: ray.

¶ Sicut q̄ditas designatur designatiōe essentie: sic essentia ō signatur designatiōe nature: et natura designatione ſbe ⁊ substantia contrahitur ad psonas diuinas: sicut truncus ad brā cas ⁊ ramos. j. sen. ⁊ in ar. diui. ⁊ in libro de natura.

ꝯclu: bone.

¶ Ratio formal' subiectiua ⁊ quidica se hēt ad ſbm: sicut abstractum ad concretum in eadem essentia ⁊ natura ſba ⁊ cē primo methaphi.

ꝯclu: sco.

¶ Ratio formal' obiecti subiectiua ⁊ q̄ditatiua ad subiectū ⁊ formale obiectū se habz: sicut abstractū ad concretum et hūanitas ad hoiem ⁊ homo ad supositū

sic subiectum ad obiectū: ⁊ cōm ad indiuiduū ⁊ suppositū ⁊ psona. 6: metha.

2: cano. ⁊ bone.

¶ Essentia ⁊ rō quidica absoluta sbiecti prior est ordie naturali omni passiōe attributali demonstrabili de sbiecto: ratione cuius prioritatis contrahitur ad conceptuz se posteriorez vt designetur in primo indiuiduo entis personali. 7. metha.

2: fran. ⁊ lobe.

¶ Ratio subiectiua quidica formalis sbiecti ⁊ obiecti nō est contracta p differentiam essentialez: nec lateralē: nec moduz intrinsecum: neq; extrinsecū. 3: metha.

2clu: lobe.

¶ Quiditas obiecti ad essentiam: ⁊ essentia ad naturaz: ⁊ natura ad finale esse: reduplicatione formali designat. 4: metha.

2clu: bone.

¶ Quiditas essentia ⁊ natura entis p alias contrahitur q ditates ens designā respiciēs naturalitatē se priore potiꝰ essentialitas metha physice dicit abstractiē: q̄ ēntia 2cretiue: rōe cuius est abstrahens cōceptus q̄dicꝰ. astractiuꝰ. abstrahibilis: ⁊ abstractꝰ a cōceptu se posteriore: ⁊ sicut naturalitas contrahitur in positione subiecti ⁊ obiecti ad essentiā: sic essentia 2trahit metha physice ⁊ q̄dicē ad naturā: rōe cuiꝰ essentia inq̄ntuz fundat cōceptuz quidicū se posteriorē q̄ditas ipositione subiecti obiq; dicit natura: q̄ est fecūditas essentie ⁊ bitudo q̄dital; 2stitutiua triū subsistētiaꝝ sub vnica existētia respectiue in relatione rōis rei fundamētalis ad suū fundabile: sic enī est fundamētū emanatiōis originationis et pullulationis ipaꝝ: ⁊ distinguit ex natura rei a cōceptu priori simpliciter: ⁊ in ꝓprie formaliter: gra cuiꝰ differētia p suū angulū ⁊ diffinitionē pfectiori modo repsentat obm formale potētie cū q̄ditate. naturalitate: ⁊ essentia: q̄ cū duobꝰ cōceptibus tm̄. nā essentia bōa est magna. vera. vna. ⁊c. Igit maiorē hēt cōcretiōez q̄ cōceptꝰ quidici se ꝓpriꝰ: rōne cuiꝰ q̄ditas ꝓpinquioꝛ est fini suc pfectionis in q̄dica ⁊ naturali positione obi formalis: vt cōcludit. b. p. c. d. e. ⁊ angulū ei⁹ ⁊. g. sicut in cōmento ⁊ in maiori metha. pagimus.

¶ De natura subiecti et eius diffinitōe q̄dica: q̄ est q̄rtus cōceptꝰ q̄dicus in positōe subiecti ⁊ obi formalis rōalis potētie. Cap'm. ix.

Natura subiecti ipositione obiecti est fecunditas quiditatis: ⁊ quartus actus quidicus essendi obiecti: cui propecōpetit nakare: ⁊ respiciēs essentiā est naturalitas seu natura in fecūda: qꝛ abstrahit a fundatōe subiecte rōe cuiꝰ est 2ceptꝰ quidicꝰ abstrabēs. abstractiuꝰ. abstrahibilis: ⁊ abstractꝰ a oi 2ceptu se poste/

rioꝛi: gr̃a cuius ex natura rei ⁊ formaliter distinguit a ꝓceptu se ponꝛ: sed in quãtũ fundat subsistãtiaz ꝓsidera tur cũ aptitudine ⁊ dispositõe: rõne cui⁹ est fundamen tũ formale relatiõis ratiõis rei absolute: rõe cuius re ferꝛ: vt fundamẽtuz ad suũ fundabile vt ad terminuz talis relationis. Igit talis naꝛa secunda dicit ens ra tionis: a rõe rei secũda: inquãtuz relatio rõnis in ipa fundat tanꝯ in naturali potentia: et nõ materiali: de ducit de tali potẽtia naꝛali ⁊ actuali ad actũ p pullula tionẽ respectiuoꝝ: gr̃a cui⁹ relatio ratiõis de naꝛa ad suppositũ vl̃ ad suũ indiuiduũ est relatio rõis binalis et p relationẽ realẽ binalẽ ⁊ realẽ ternalẽ exit in actu de naꝛali potẽtia: rõne cuius naꝛa req̃sitoni sue naꝛa li correspõdens est secũda fundãs quintũ ꝓceptũ q̃di/ cũ in ordie subiectali obiecti formalis: gr̃a cuius dr̃a nobiliori modo repsentat obm scibile: cũ natura potẽ tie: ꝯ sine ipsa: vt cõcludit. b. p secũdaz. c. d. c. et angu lũ. g. sicut in co. experti sumus ⁊ in metha. maiori.

¶ De substantia subiecti et de dif finitione eius quidica: que est quintus concept⁹ q̃dicus in ordie essentiali ⁊ naꝛali positiõis ipius et obiecti formalis potẽtie rõnalis. Cap'm. x.

SUbstantia est subsistẽtia ap titudo ⁊ dispositio quiditatis naturalita/ tis essentie ⁊ naꝛe secũde cui ꝓprie in vni ca existẽtia essentiali vnius essentie ⁊ naꝛe tres subsistẽtias sustẽtare: nã sustẽtando tria respecti/ ua i cadẽ essẽtia ⁊ naꝛa substãtia dicit vna ⁊ nõ plures in ordie naꝛali positionis essẽdi subiecti obiꝯ rõe cu/ ius est quint⁹ act⁹ essendi q̃dic⁹ ipsius. Que q̃dez re spiciẽs naturã substãtietas nuncupatur abstractiue: q; abstrahit ab esse finali obiecti; ratione cuius est cõ tes ad obiectum so: male potentie adeq̃: tum: tanꝯ absolutũ ad respectiuum ⁊ cõ fusum ad determina tum. 2: metha.

ꝓclu: sco. ⁊ ray.

¶ Natura entis ab soluta prescindit ab oñi alia positiua q̃: ditate inquantuz q̃: ditas: ⁊ tali mõ non est obiectuz adequa tũ potẽtie. 7: metb.

ꝓfran. ⁊ rubio.

¶ Mõ solũ entis q̃di tas potẽtiã mouet ad sui noticiã: ſz ⁊ oñs quiditates quidita: te entis posterioꝛes. .2: methaphi.

ꝓcano. ⁊ lobe.

¶ Quelibet natura abstrahit ⁊ prescin: dit ab oñibus suis singularibus: licz sit in ipsis formaliter ⁊ actualiter. 4: metb.

ꝓlobe. ⁊ bone.

¶ Entis q̃ditas na: tura essentia: ⁊ ẽ vi: deri potest in homi: ne expuris naturali bus: absq; hoc q; vi: deatur homo: ⁊ sic ꝺ deo ⁊ angelo: quia intellectus vnico ac tu apꝛehendit na: turam: et essentiam.

esse: ⁊ quiditatē concretiue: ⁊ talis notitia potest naturaliter acquiri expuris naturalibus: ratiōe cuius q̄ditas. natura. essentia: ⁊ esse pōt in deo videri apprehendi: absq; hoc q̄ deus videat. 4. metb. ⁊. 2: ꝓphi. ⁊ plato.

¶ Prima intelligentia ⁊ sba naḱaq; eius expuris naturalib⁹ videri potest intuitiue et confuse ab intellectu finito. secundo methaphi.

ꝓclu: claues.

¶ Quiditas entis: et sic de essentia: et esse eius naturaliter est natura cōmunis intellectuj mouens concretiue ad sui noticiaj: ⁊ confuse: per se perfectate secundi modi: rōe cui⁹ dīfert a pma intelligentia: nam deus extra se nichil naturaliter mouet: nec causat nec necessario: sed libere ⁊ artificiose: sic̄ creare: conseruare: ⁊ cetera. in lectura supra artem genera.

cēptus quidicꝰ distinctꝰ ex natura rei simpliciter ⁊ formaliter impropric a ꝓceptu se ꝓdit: ⁊ sic est abstrabēs abstractiuꝰ: abstrahibilis: ⁊ abstractꝰ ab esse de correlatiuis constituto: sed inquātuj fundat sextū cōceptū quidicū se posteriorē dicitur substātia sine. p. ⁊. b. sine p. vt nō sit substantia finita spiritualis: sine. b. vt non sit substantia finita corporalis: sed dūtaxat substantia substentās tres subsistētias respectiuas sub eadē quiditate essentia et natura: vna sola singularitate ⁊ existentia: gr̄a cuius ni vna substantia sunt substātificatiuū. bile. ⁊ are. in eadē essentia ⁊ naḱa: rōe cui⁹ substāna essentialr ⁊ nūero ō deo p̄dicat: ⁊ de creatis ꝓpriū dinē vniuoce: vt ꝓcludit. b. p. c. d. c. ⁊ angulū. g. ⁊. b.

¶ De esse ordinato subiecti quidico ⁊ diffinitōe ei⁹ quidica: quod est sext⁹ actus et ꝓcept⁹ q̄dicꝰ impositōe essendi subiecti ⁊ obiecti q̄ formalis potētie rōnalis. Capl'm. xj.

Esse de respectiuis et subsistētijs ꝓnstitutū est actꝰ actualis q̄ditatis essentie nature ⁊ substātie cōstitutꝰ de esse entiuitate ⁊ essentibilitate cōcretiue. Nam esse cōcretuj est essentie sicut tuū. bile. ⁊ are. q̄ditatis naturalitatis. essentie. nature: ⁊ substātie: q̄n quilibꝫ cōceptus quidicus in rōe formali q̄dica perfecta ⁊ cōpleta tria hēt respectiua. relatiua. ⁊ correlatiua: sine quibus rō formalis subiecti obiecti formalis esset im perfecta: ⁊ incōpleta: rōe cui⁹ foret obiectū ignorabile ⁊ nō scibile: ratione imperfectionis rōnis formalis obiecti. Ideo respiciendo conceptū q̄dicum se ꝓdit abstractiue dicit essentias: q̄ abstrahitur a sua pfectione: gratia cuius ex natura rei ⁊ formaliter impropc distinguitur a conceptu se ꝓdit: sed inquātum fundat con-

ceptū modalez se posteriorē: dicitur esse sextus actus essendi ⁊ cōceptus q̄dicus formalis obiecti: cum quo est cōpleta ⁊ perfecta ratio formalis quiditatiua obi scibilis: ⁊ nō indiget alio conceptu posteriori: quoniā si alium cōceptum ipso posteriorē ei adderes ametha physica quidica ⁊ rōe formali quidica obiecti scibilis denares. Nam p̄scise est scibile obm formale p suā rōnē interiorē q̄ditatiuā ⁊ formalē extra quā nō se extendit scibilitas eius neq; intelligibilitas. Jgit cōcepti modales substāciales: lz sint iteriores ⁊ substātiales nō tñ sūt scibiles neq; intelligibiles: q̄uis sint motiui potētie ad intelligēdū obm cōfuse: ⁊ ad sciēdū distincte pabstractōez ⁊ ptractionē methaphisicalē: ea ppt̄ differētia cū rōe formali q̄dica ⁊ pfecta repsentat obm formale scibile potētie intellectiue p triāgulū vt ridē ⁊ rubeū: ⁊ sic est obz scibile i sua rōe q̄dica formali ⁊ interiori cōcreta: in q̄ cōcernit scōm cōcernētiam interiorē quiditatē. naturalitatē. essentiā. naturā. substantiā: ⁊ esse: ⁊ reducuntur ad quiditatem essentiam ⁊ esse: vt concludit. b. per. h. i. k. ⁊. e. f. g. sicut in cōmēto ⁊ in metha. maiori euidentius diximus.

¶ De designatione conceptum quidicoz seu ptractiōe methaphisicali adinodos intrinsecos mediāte pullulatiōe passionū seu ppriētatū obi respectiuaz. Capl'm. xij.

Contractio quiditatis et eius designatio est ad nakalitatez atractio. Jō q̄ditas i positiōe obi pcreta ptrahit ad naturalitatē dicendo q̄ditas inq̄ntum naturalitas: ⁊ ipsa inquātuz essentia contrabitur ad ipsaz ⁊ essentia inquātuz natura contrabitur ad ipsaz: ⁊ natura inquantum substantia contrabitur natura ad ip

m

pclu: ray.

¶ Esse cōcretū coessentiale entis ⁊ formalis obiecti est cōstitutū de trib⁹ subsistentijs respectiuis constitutiuis ipsius ⁊ cōstitutis de eodez fundamento: ⁊ de suis ppr̄ijs ppetatibus in reali inter se relatione. inli: de ente reali. ⁊ ratio.

pclu: godo.

¶ Esse de trib⁹ respectiuis eiusdem sbstātie pcretū concernit interius quiditatez naturam essentiā et substantiam: tanq̄ rationem quidicam ⁊ absolutam indesignatiōe sue proprietatis. quoli: ⁊:

pclusio fran. de marchia.

¶ Quiditas ad naturaz: ⁊ ipsa ad essentiā: ⁊ essentia ad esse ⁊ sic est completa ratio quidica subiecti ⁊ obiecti formalis: nec indiget additione alterius conceptus. j: sen. di. 7.

p: cano. ⁊ petri.

¶ Formalitas ē quiditas cuiuslibet rei:

ꝑma enī q̄ditas ẽ entis cōmunis formalitas: ⁊ vltima quidditas est bois formalitas. ℣: methaphi.

ꝓclu: bone.

¶ Methaphisica facillime adicitur: q̄a subiectum eius est q̄dicū ens: ⁊ ꝑma imprimitur impressiōe naturaliter in anima: vt obiectum naturale potentiarum eius. 2: methaphi.

ꝓclu: frā. de mar.

¶ Ens formale sine deo ⁊ creaturis potest intelligi quidditatiue. abstractiue: et distinctiue: ⁊ substātia sine corpore ⁊ spiritū: ⁊ homo sine petro et iohanne quolibeto. 7:

ꝓclu: sco.

¶ Quidquid per se inest ꝓfectate secundi modi prioris: inest posteriori: sed conceptibilitas ⁊ intelligibilitas simul ꝑse naturaliter inest enti cōmuni secundi modi perfectate: ergo ꝑse inest omni quidi-

faz: ⁊ substātia inquātuz esse cōtrahit ipsa ad esse pullulatione ꝓprietatuz ⁊ passionū constitutū de constitutū de cōstitutis: nā substantificatiuū est ꝓncipiatiuū ꝓductiuū ꝓstitutū de ꝓncipiatiuitate substantificatiuitate ⁊ ꝓductiuitate: ⁊ substāna secūda fūdamētali ꝑse sua ꝓpa virtute ptāte: rōe cuiꝰ in ꝑmo actu pullulandi ẽ ꝓncipiatiuū ꝓductiuū substantificatiuū naturatiuū ⁊ essentiatiuū ⁊ nō principiabile nec ꝓducibile. In secūdo vero actu essendi est ꝓncipiās ꝓducēs substātificās ⁊ naturificās: ⁊ nō ꝓncipiatū neq; ꝓductū: q; oē tale inq̄tū tale semp est tale: ⁊ pullulādo in essentia ⁊ natura ꝓducit ⁊ pullulat originādo ꝓncipiabile ꝓducibile substātificabile ⁊ naturabile: ⁊ ꝓncipiādo ꝓducit substantificat ꝓncipiat ⁊ naturificat ꝓncipiatū ꝓductū naturificatū: ⁊ substātificatū: q̄bꝰ mediātibꝰ obz scibile cōtrahit ad modos intrinsecos huius entis: ⁊ nō entis formalis: cū non habeat modos intrinsecos neq; extrinsecos: sz solū obm materiale habz modos intrinsecos: ⁊ nō obz formale: sz solū q̄dicā bēt ⁊ ꝓcernit formalē rōez: ꝓquā ꝓtrahit ad ipos ⁊ in ipsis designat: mediāte originatiōe trū ꝓprietatū: dicēdo esse inq̄tuz hoc esse: ꝓtrahit ens ad hoc ens: vel obm formale: ad obm materiale seu obm scibile ad obm motiuū ad scire: ergo ens nō ꝓtrahit ꝑ modos intrinsecos neq; extrinsecos quos minime habet: sed designat et contrahitur methaphisice per cōcepus intrinsecos quidicos: ratione cuiꝰ cōtractio alia methaphisicalis q̄ est designatio cōceptus quidici prioris in conceptu q̄dico posteriori mediāte reduplicatione formali prioris super posteriori: in qua nō est motus neq; actio et passio contractiui ⁊ cōtrahibilis. Ergo ens nō cōtrahit ꝑ se: q; nullū ens seipsum determinat: nec virtute ꝓncipioz interioz appetitu naturali motoz ad intrīs

secū rei singularizātis et existentis: sicut genera ⁊ species interius substātialiter: nec ꝓtrabitur per ꝓtractiua exteriora sicut materia: qꝫ tūc resultaret tertiū cuz nouē ꝑdicamētis extra numerū eius. Igitur dūtaxat designatur per cōceptus quiditatiuos et ꝓtractionez methaphisicalē cui⁹ subiectū est rō q̄ditatiua in ꝑma intētiōe. ¶ Alia est ꝓtractio physicalis cui⁹ subiectū est forma ⁊ matia in ꝑma intentiōe: ex q̄ mediāte mutua informatiōe resultat tertiū ⁊ nouē ꝑdicamēta cū ipōrōe cui⁹ ꝓtractiuū ⁊ ꝓtrabibile distinguūtur realiter essentialiter ⁊ numero in ꝓtractiōe physicali: in qua tertiū resultatū nō retinet nomē parciū et per talem contractionē nō cōtrabitur ens nec modi sunt contractiui eius. ¶ Alia est ꝓtractio logicalis cui⁹ subiectū est gen⁹ ⁊ dīa in scōa intētiōe: ex q̄b⁹ resultat species secūda intētio: talis ꝓtractio est cōcept⁹ vel terminus mētalis: vel vocalis: vel script⁹: de qua nō est ad ꝓpositū nr̄m: cū de q̄ditate ⁊ rōne formali q̄ditatiua: et de ꝓtractiōe eius ad modos buiꝰ entis sit intētio nostra subiectum ⁊ obiectum scibile formale designare.

¶ De ente et obiecto singulari et existētie ⁊ designatiōe obi formal' ac ꝓtractiōe ad modos vltimos ⁊ motiōe obi matialis. ¶a.xiij.

Obiectū formale contrabitur ad obm singulare ⁊ existēs: dicendo obm formale inquātū singulare ⁊ existēs: ꝓtrabitur formale ⁊ q̄dicuz ad matiale. modale. sbale nō q̄dicū: qō quidē ēe modale est hoc ens: ⁊ ꝑmū idiuiduū ent⁹: qꝫ ꝑmū singulare ⁊ existēs: rōe cui⁹ dicit: q̄ cuius ens nō habeat modos intrīsecos neq; extrīsecos: hoc ens tū habz modos intrinsecos: quoꝝ rōe est obm matiale seu singulare ⁊ exīs motuū potētie tiue ens cōmune includenti: sed deus q̄ditatiue icludit ens cōmune. Igitur naturaliter ab intellectu cōcipitur ⁊ intelligitur. ꝑmo senten. quoli:):

ꝓclu: ray.

¶ Designatur ⁊ contrabitur abstractuz ad suum concretum quia abstractum nō dicit ꝑfectionem et concretum dicit perfectionem: igitur abstractum vult cōtrahi ad concretum ordine naturali: vt sit imperfectionis fine. in libro ō natura. in .2. specie. c. d. et. e.

ꝓclu: bone.

¶ Ordo essentialis oritur ex rationibus formalibus constitutiuis entibus sex conceptus quidicos ⁊ ordo originis ex correlatiuis ipsarum. Igitur ordo essentialis est prioritas nature et ē imutabilis cū sit realis ⁊ positiuꝰ: ⁊ ordo originis ē ꝓritas origis ⁊ ē ordo fundaꝰ

in prima origine actiue: ⁊ in secunda et tertia origie passiue: ⁊ posteriozitas origi nis est ordo fundat⁹ in origine passiua. 6. methaphisices.

Cōclu: sco.

¶ Quiditas entis ratiōe pozitatis nature p̄scidit ab omni conceptu posteriori inquacūq; re. 7: methaphisices.

conclu: bone.

¶Ens est simplicit primuz respectu omnium rerum: cūz sit primuz obiectuz scibile incomplexum: cuius priozitas methaphisice est indemonstratiōe potissime: ratiōe cuius formaliter habet primitiuitatem sicut vnitatem veritatez ⁊ bonitatem. 3: metha.

Cōclu: phi.

¶Unumq̄q; indiuiduum: idem est et quodquidest eius in his que sunt perse. 7: methaphisices.

Cōclu: bone.

¶Ens propriuz habet indiuiduū sicut alie q̄ditates: quoniintellectiue ad intelligendū obiectū ⁊ sciendū: et volitiue ad volēduz: ⁊ recolitiue ad recolendū: sub rōe veritatis bonitatis ⁊ durationis: quia singulariuz sunt actiōes passiōes act⁹ ⁊ opationes ad agēdū actiue et passiendū receptiue. Ideo dicitur obiectū materiale est singulare motiuū potentie vniuersaliter ⁊ gñaliter ad intelligendū ⁊ sciendū oīm formale quiditatiue et adequatiue formali et quiditatiua adequatione. Tale quidē ens singulare ⁊ existens pro illo priori naturali ordine eius: quo prius pōt intelligi ⁊ sciri sine posteriori: nec deus est: nec creatura: sed vniuersale generale cōmune et predicabile modaliter et substantialiter de deo ⁊ creatura: sicut ens quidicum quiditatiue. Igit hec est vera deus est ens singulare et existēs modaliter: vel deus est hoc ens singulare et existēs: et creatura creata est ens singulare et existens: vel hoc ens modaliter sicut illimitatuz est ens quiditatiue: cui proprie competit entificare: et limitatum est ens cui proprie cōpetit entificare. Concluditur ergo q̄ sicut ens vniuoce ⁊ quiditatiue predicatur de ente illimitato: et de ente limitato: sic hoc ens singulare ⁊ existens predicatur modaliter: et non quiditatiue: sed vniuoce de ente illimitato: et de ente limitato: ergo ens illimitatum est hoc ens singulare et existens: et ens limitatum est idem ens singulare ⁊ existens. Est ergo ens singulare et existēs generale. vniuersale et comune modaliter vniuoce enti illimitato ⁊ enti limitato: ratione cuius diuiditur ens singulare ⁊ existens in prima sui diuisione per illimitationem et limitationem et non per infinitatem ⁊ finitatem vt putarūt non nulli: paruz scientes ordinem rerum naturalem interiorē ⁊ exteriorē. Sunt ergo singularitas ⁊ existētia modi intrinseci huiꝰ entis designati: et nō sunt mo

di entis formalis ꝛ q̃dici: ꝛ illimitatio ꝛ limitatio sũt modi ei⁹ extrinseci quoꝝ designatione designat singulare ens: sicut designatur deitate ens illimitatum sic designatur deus infinitate immensitate indepen/dẽtia simpliciter ꝛ necessitate simpliciter. Contrahi/tur ergo ens singulare ad illimitatum: ꝛ illimitatum ad deum: ꝛ deus ad infinitum immensum eternuz in depẽdens simpliciter: ꝛ necessariũ simplr sicut limi/tatum contrahit ad finitũ ꝛ nouũ. Concludit ergo ꝙ vnũ ꝛ idem ens singulare ꝛ existens est vniuersaliter cõmuniter ꝛ generaliter designatũ: ꝛ methaphisice contractum in ente illimitato: ꝛ in ente limitato: rõe cuius: sicut ens illimitatum nõ potest dici creatiuz nisi habeat creaturas creabiles: nec creãs: nisi habe/at creaturas creatas: sic ens limitatum non potest di/ci creatum: nisi sit actualiter euiternũ finitũ ꝛ nouuz ꝛ sicut deus inquãtum ens illimitatum non est deus ꝛ ens illimitatum inquãtum ens singulare ꝛ existens non est ens illimitatum: sed singulare existẽs vniuer/sale cõmune ꝛ generale ꝛ vniuocc predicabile: sic cre/atura finita ꝛ noua inquantum creatura limitata ab/strahitur ab ipsis: ꝛ creatura limitata inquãtum ens singulare ꝛ existens abstrahitur a limitatione: ratio/ne cuius in obiecto singulari est creatura creabilis tã/tum: sicut deus creatiuus. productiuus. principiati/uus: ꝛ conseruatiuus: sicut creatura creabilis. produ/cibilis. principiabilis. causabilis. et conseruabilis. beatificabilis: ꝛ predestinabilis. Concludit ergo. b. p/h. i. k. ct. e. f. g. ꝛ triangulum viridem ꝛ rubeũ: ꝙ ens singulare ꝛ existens est obiectuz motuum potẽtie in/tellectiue: ꝛ volitiue vniuersaliter: ꝛ generaliter ad in/telligendum ꝛ sciendum omnia obiecta designata vl/timata designatione intra obiectum formale quidi/am individuum entis solitatiue est per se sine alterius entis individuo: ꝛ de tali individuo tota me/thaphisica oportz esse: ꝛ nõ alia scientia inferioꝛ. ꝛ: metha.

ꝓclu: tho.

¶ Ens ō solo deo nu/mero ꝛ essentialr pre/dicatur quiditatiue ꝛ modaliter: ratione cuius esse diuinum est esse subsistens et absolutum simplici/ter: eo quia de⁹ ē ens singulare individu/um existẽs quoli: 2:

ꝓclu: boe.

¶ Res realis est: id quod distiguitur ex/tra modum rei. Igi/tur res entitatez ha/bet extra animã rea/liter: ratione cuius res cũ mõ ē ens mo/dale. vniuersale. gña/le: ꝛ predicabile de il/limitato ente ꝛ limi/tato.. in li. diui.

ꝓclu: augu.

¶ Omnis res a se sub/sistit qz subsistere for/maliter dicit pfectis/simũ esse: quia existẽ/tia dicit quiditatem essentiam: naturam

ꝛ per suam essentiaz est ens bonū vnū verum ꝛ cetera. in summa ꝛ. j. p. q. 6.

ꝛclu: sco.

¶ Primo intelligit ens in se solitatiue. Secundo intelligitur ens per se prout distinguitur contra ens quod est in alio. Tertio intelligitur ens prout actualiter habet actum essendi ꝛ operandi in cōmunicabilit quoli. 1).

ꝛclu: luce euāg.

¶ Post passionez suam dominus prebuit seipsuz discipulis suis viuum in multis argumentis per dies quadragita apparens eis ꝛ loquēs de regno dei. actuuz apostolozuu. c. j:

ꝛclu: lobe.

¶ Ens generale primitiuuz ꝛ vniuersale est actus quidditatum su biecti metha phisices: ratione cuius actualiter ē methaphisicuz generale genus gerens esse quidicum omnibus vltimate designatis de quibus secunduz strabilis: nā xps talē demōstrationē de articulo resurrectionis nō pmitteret: si meritū thomas pderet: sed qz permisit: vt fidē perditā p experimentū thomas recuperaret: rōe cui? xps sibi dixit: noli esse incredulus sed fidelis: cui respōdens: ego credo qz tu es deus: et dñs meꝰ: nā vidēs (precedēte experictia demōstratiua) hoiem exteriorē: cōfessus est ītatum deuz ꝛ hoiem interiorē assumptū esse vnū suppositū ꝛ personā: per angulum cōcordantie. Concluditur ergo qz fides nō perditur p rōnes demonstratiuas scibiles mediante medio naturali ꝛ obo scibili: nec etiā per experimēta sensualia a xpo facta. Actuū. j. p quadraginta dies loquēs cū apostolis de regno dei cū multis argumētis vt exprobaret incredulitatē illoz ꝛ duriciā cordis: qz his qui viderant cū resurrexisse: nō crediderunt teste Marco. ergo per rōnes cuidentes demonstratiuas probatur fides ꝛ euidentius demōstratur: vt fideles augmentū meriti augeāt: et nō credētes credāt: vt fidē habeant: per quā vitā eternam possideant: ad quā ostēsionē principia artis ꝛ fidei augmentationē cū regulis sunt necessaria: mediāte obiecto formali: ꝛ medio demonstratiuo: ad formāduz propositiones: ꝛ rationes demōstratiuas et necessarias: sine quibus defensio fidei ꝛ ostēsio eius ac augmētatio meriti: ipius fidei est impossibilis: aut valde dificilis: vt in comento supza artem et in metha. maiori experti sumus.

¶ De ente reali et obiectali seu de obo formali scibili potētie cognitiue: ꝛ amabili potētie volitiue: ꝛ recolibili potētie recolitiue. ¶a. v.

ENs reale. generale. vniuersale. verū. bonū: ꝛ durabile est obm scibile: rōne cuius potētia intellectiua naturaliter

intelligit cõfuse intuitiue: et distincte abstractiue. In quoquidē obo scibili sciūtur pricipia realia artis gñalis cū suis diffinitionib⁹: cū qb⁹ sunt pricipia explicita artis ad agendū scientiā de nouē subiectis ex eo q⁹ diffinitiones pricipio⁹ sunt demōstratiões ad demōstrandū deū et creaturas p diffinitiones demōstratiuas ¶Propterea doctor int' principia explicita sue arge. nō posuit entitatē: ex eo q⁹ non tractat de esse: sed de modo pagēdi scietiaz de nouē subiectis: rōne cui⁹ decē et octo principia sūt ens ⁊ obm sub rōne veritatis ad agendū scientiā de omnibus entibus: nā verū concretū est obiectū intellectus: et bonum ens est obiectū voluntatis quo mediante omnia entia bona naturaliter diligit: et moraliter in ipsa amorē vel odium producit: et est durabile obiectum formale memorie cū quo omnia entia durabilia recolit. Ideo intellect⁹ mediante obiecto vero. bono. magno. ⁊ sic de alijs cōstituit artē de decē ⁊ octo principijs in prima figura ⁊ secunda: tertia: ⁊ quarta: vt cū ipsa arte habeat modū primo intelligendi confuse: scōo vero sciendi distincte Ea ꝓpt' est ens obiectū bonū magnū verū concretuz nā obiectū intellectus artiste nō sumitur abstractiue: sed solum cōcretiue: q⁹ prima intuitione intellectus non fertur in quiditates abstractas a cōcretione: sed in quiditatē concretam includentē quiditates omniuz artis ge. principio⁹ habentē in eius cretione quiditatem. naturalitatē. essentiaz. naturā. substātiā ⁊ esse: ex quibus est concreta se ostendit ⁊ representat intellectui: et quia est concreta de ipsa concretiue bonitas: magnitudo ⁊ cetera predicantur cum designatione suorum abstractorum: ratione cuius quiditas entis est in secūdo circulo pfectate ꝑmi gradus ārti ⁊ secūdi gradus secūdi modi in. iij. discursu est bona. magna. quidicam rationem ⁊ nomē vniuoce predicatur: quia genera le omnibus. primo methaphisices.

ꝙclu: bone.

¶Proprietates subiecti sunt q⁹ non sit ens prohibituz: nec equiuocum: nec ens peraccidēs: nec ens i anima: nec ens corruptibile ⁊ mortale nec ens incōicabile: nec ens demonstrabile perse prius. Et proprietates obiecti sunt realitas. perfectas. actualitas. gñalitas. primitiuitas. supremitas. veritas. necessitas. vniuocatio: ⁊ persenotatio. ꝑmo methaphi.

ꝙclu: ꝑbi

¶De non ente non est scientia. 6: metb. de subiecto metha. non est scietia de ꝑncipijs generalib⁹ potest haberi scientia. ꝑmo poste.

ꝙ: fran. ⁊ bone.

¶De non ente nihil potest concludi nisi non ens: sicut de ente positiuo nō potest cōcludi nisi ens rea-

liter positiuuz bonū ¶ verum : cum ens idemptice sit quid positiuum realiter extra nichil. primo methaphisices.

Pclu:sco.

¶Quiditas subiecti est medium concludendi passionem de subiecto : ratione cuius subiectum fit scibile obiectum : et quid positiuum : et primum principium scibile: ¶ primuz qō quidest. primo methaphisices.

Pclu:aurco.

¶Ens positiuum realiter est habens determinatam passionem denominatiue: alias esset processus infinitus impassionibus quod est impossibile. j:sen.

Pclu:cano.

¶Ens veraccidens non est scibile: vt album: neq; ens rationis simpliciter : nec subiectum alicuius scientie esse potest: neq; obiectum scibile intellectus. secūdo methaphisices.

durabilis. possibilis. intelligibilis. desiderabilis. vera. virtuosa ¶ delectabilis. ¶Quequidē cū inclinatione ¶ habilitate ad secūditatē est naturalitas positiua. bona. magna: ¶ cetera. ¶ cū secunditate ē essentia secūda. bona. magna. ꝛc. ¶ cuz habitudine cōstitutiua respectiuoz est natura: ¶ cū aptitudine ¶ dispositione est substātia: ¶ cū actu ꝓducētis ¶ ꝓducti est esse: de tribꝰ subsistētijs ꝓstitutū. Jncludit ergo oīm formale principia artis concretiue: rōne cuius cuz quiditate. naturalitate. essentia natura. substantia. ¶ esse. se repꝛesentat potentijs rōnalibus oīm scibile. Extra enim ipm oīm nihil est scibile: neq; intelligibile : qm̄ extra ipm non sunt nisi modi: qui non sunt intelligibiles posq; non includit ꝓlibatos sex quidicos cōceptus naturales interiores ¶ substantiales: ac reales ꝓmunes ¶ vniuersales : quiquidem ad quatuoꝛ reducuntur scilicet ad quiditatem. naturam. essentiam: ¶ esse : et istli quattuoꝛ quidici conceptꝰ: etiam resoluuntur in essentiam ¶ esse: ſz vt melius de formali obiecto noticia distincta hēatur: de quolibz seriati diffinitiue ꝓtractare intēdo: ¶ ꝑmo de ꝑmo termino positiuo ipsiꝰ subiecti methaphisice: ¶ formalis obiecti potētiaꝝ rōnalium sine quo intellectus artiste huius artis de nouē subiectis minime noticiam habere valet: neq; scientiā facere potest: quia noticia ipsoꝝ noticiam subiecti ¶ formalis obiecti ꝓsupponit. Jgitur ad noticiam obiecti formalis debet artista figere pedem: nam ipso cognito ¶ scito omnia nouem subiecta sunt cognita et scita: quoniam cognitio ipsius est cognitio eoꝝ : et sic de scientia. ¶Concluditur ergo ꝙ qui habet scientiam ¶ noticiam de obiecto formali: scōm suos quidicos conceptus: ¶ rationem formalē quiditatiuam: habet scientiam ¶ noticiam de nouem subiectis ; cuz

de ipsis alia scientia realis nō habeat ꝗditatiue: nisi illa que habetur de obiecto formali: scōm suos ꝗdicos cōceptꝰ: de quibꝰ scientia realis est subiectiue in ipo et obiectiue in ꝑma intentione: de ꝙbꝰ scientiā agere queo: et ꝑmo de ꝗditate obiecti formalis impositiōe subiecti methaphisices: qr de priori conceptu positionis subiecti ⁊ formalis obiecti prius agendum est: et cum quiditas sit primus cōceptus positionis essendi positiuus: ergo de ipso primo peragitur: quia in ordine essentiali interiori naturaliter ⁊ naturali: deuenire est ad vnum primum conceptum concretuz: supra quem non sit alius: et talis est quiditas concreta obiecti ⁊ subiecti: vt non sit processus infinitus in ordine essentiali: qꝰ foret si quiditas non esset status omnium terminorum: sicut concludit. b. per. b. i. k. et. e. f. g. et triangulum viridez rubeum et croceuz per scalas corum ascendendo.

¶ De quiditate concreta subiecti et formalis obiecti: que est primus ꝯceptus intelligibilis a potētia intellectiua: et primus actꝰ positionis essendi positiuus obiecti eius formalis ac de eius diffinitione. Capl'm. vj.

Quiditas obiecti formalis est primus conceptus concretus intelligibilis: et primus actus in ordine essentiali et naturali positiuꝰ positiōis essendi subiecti ⁊ formalis obi ꝯcretiue: ꝯcernēs ꝗditates in ꝑmo ⁊. ij. discursu primi circuli: ommuz absolute ꝑcipiorum ge. artis. perfectate. iij. modi ⁊ primi gradus primi: rōne cuius est radix nascentie naturalitatis cum habilitate ad fecūditatem: sed qr absolute sine respectu ad posteriores cōceptus cōsideratur: dicit primꝰ ꝯ bone.

¶ Subiectum et obiectum scientie realis est ens. vnum. verum. bonuz reale. generale. vniuocum: ⁊ perfenotum. primo methaphisices.

conclusio auctho. andre

¶ Respectus secunde intentionis ē consideratio logicalis: ⁊ ens rationis simpliciter vel scōm quid. .2. metha.

ꝯclusio bone. ⁊ fran.

¶ De sbo perfe pfeitate secundi modi et tertij: ⁊ primi gradꝰ primi non est scientia ratione defectus vnitatis medij. ꝑmo methaphisices.

ꝯclu: ray.

¶ Methaphisicus mediante methaphisica habet cognitionem de causis ꝑmarijs ⁊ separatis a suis causatis ⁊ effectibus: sine qua minime valeret habere. in arte magna: in cētum formis. capitlo de methaphisica: et in arbore scientie.

q:lobe.t bone.

¶Nulla scientia suū ꝓbat sībm:sz semp ipsum ꝓsupponit ēc ens positiuū realiter.j:metha.

q:bone.t sco.

¶Quiditas subiecti est oino ꝑma ꝑmitate nature t p̄dicationis:p se ꝓncipia hūs interiora rōe cuius ē bona.vna.magna.vera:t sūz necessariū stabilitū q̄dritatū,p sūo.j:metha.

q:sco.t godo.

¶Per quiditatē sūi intelligunt diffinitū inter ī̄ t eī̄ q̄ditatia diffinitio.j:metha.

q:clu:fran:

¶Habens quiditatem est diffinitum:t q̄ditas eī̄ est diffinitio q̄dica.j:sen.

q:clu:lobe.

¶Subiectū t sua q̄ditas conuertuntur t ꝓpria passio ciusdē t diffinitū t eī̄ diffinitio.2:metha.

q:bone.t clapes.

¶Quiditas subiecti non potest cōtrahi per se:neq; permodos intrinsecos:neq; extrinsecos:sz soluz essendi cōceptꝰ ordine naturali.abstrahēs.abstractiuus.abstrahibilis.t abstractꝰ metha physice.in ꝑma intentione subiectiue t obiectiue:cessante actu intelligendi:gratia cuius nō distinguitur quiditas formaliter neq; ex natura rei ab alia quiditate concreta priori:q; non est licet a quiditatibus principiorum subiecti ex natura rei sit distincta:ratione cuius in primo actu essendi abstrahitur ab oīi respectu:gratia cuius est quidcitas p̄scissiue:sed inquantuz respicit cōceptum se posteriorem est concreta quiditas:t radix essendi naturalitatis:fundans ipsaz cum inclinatione ad secūditatem:t sic est primꝰ actꝰ essendi subiecti obiectiq; formalis.Inquaquidē intellectus artifice ipsam obiectat t q̄ditates omnium formalitatum cū distinctione ex natura rei ab eis:t formali inter se per angulū.b.t diffinitionez differentie:vt distincta noticia abstractiue adequatiue t contractiue de quiditate concreta obiecti habeatur sicut concludit.b.p.c.d.e.f.g.vt incommento supra artem generalez extensius diximus t in metha physica maiori.

¶De naturali inclinatiōe seu naturalitate quiditatis ad suā perfectionē:t de diffinitione eius q̄ditatiua:ac de.ij.actu positiōis essendi subiecti t obi metha physices.Cap'm.vij.

NAturalitas est quiditatis habilitas t inclinatio naturalis ad secūditatē:t radix nascentie essentie t fūdamētuz eius:t inq̄ntuz respicit quiditatē dicitur naturalitas abstractiue naturalis:quia abstrahit ab essentie fundatione:t sic est secūdus conceptꝰ q̄dicus positionis essendi subiecti t obiecti formalis abstrahēs.abstractiuus.abstrahibilis t abstractꝰ a ꝓcepto

quidico se posteriore sine quo quiditas nunq̄ ad perfectionis fine puenire posset: sed quia ad illum naturaliter inclinat ordiaturq̄ naturali ordine positiōis obi ⁊ subiecti: respicit fecūditatē suā: ratōe cui⁹ naturalitas est naturalitas quiditatis cōcretiue. bona. magna. fundans. ordine naturali ⁊ essentiali essentiam: ⁊ tertiū conceptū quidicuz positionis essendi obiecti formalis cōtractiue cū reduplicatiōe formali in secūdo discursu perfeitate primi modi: p secūdaz speciem q̄ditatis: ⁊ angulū differētie: qñ sicut q̄ditas inquantū naturalitas contrahit quiditas ad naturalitatez: scōm ordinē methaphisicalē naturaliter ⁊ essentialit̄ sic naturalitas inquātum essentia cōtrahitur methaphisicali cōtractione naturalitas ad essentiā: p reduplicationē formalē cōcept⁹ prioris q̄dici: supra conceptū posteriorē quidicum. ¶ Quequidem methaphisicalis ⁊ q̄dica cōtractio est cōceptus prioris quidici ad conceptū se posteriorē quidicū atractio impositione act⁹ essendi subiecti metha. et obiecti formalis: rōne cui⁹ cū maiori pfectione differētia repsentat obiectuz cū quiditate ⁊ naturalitate cz̄ cū q̄ditate tantuz: rōe finis propinquitat̄: vt concludit. b. p. c. d. ⁊ angulū. g. ⁊ distinguit a ꝯceptu pri: ex natura rei simpl̄r: ratiōe prioritatis nature: et formaliter impropie in tertio modo impropietatis: vt largius in cōmento ⁊ in meth. maiori dixim⁹ supra artē generalē.

¶ De essētia subiecti et obiecti et diffinitōe ei⁹ q̄ditatiua: q̄ est tertiꝰ cōceptus actusq̄ q̄dicus impositione essendi ipsoꝝ. Capitulū. viij.

Essentia est fontalitas quiditatis ⁊ naturalitatis ꝓpinq̄ssima pullulationi trium subsistentiū ipsius q̄ditatis: ⁊ per formalem reduplicationē sui supra conceptū posteriorē quia cōtrahens semper est ex essentiā cōtrahibilis ex quorū contractione sequi cōpositio. j: metha.

ꝯclu: ray.

¶ Sicut q̄ditas designatur designatiōe essentie: sic essentia ō signatur designatiōe nature: et natura designatione ſbe ⁊ substantia contrahitur ad psonas diuinas: sicut truncus ad brācas ⁊ ramos. j: sen. ⁊ in ar. diui. ⁊ in libro de natura.

ꝯclu: bone.

¶ Ratio formal̄ subiectiua ⁊ quidica se hēt ad ſbm: sicut abstractum ad concretum in eadem essentia ⁊ natura ſba ⁊ ēe ꝑmo methaphi.

ꝯclu: sco.

¶ Ratio formal̄ obiecti subiectiua ⁊ q̄ditatiua ad subiectū ⁊ formale obiectū se habz: sicut abstractū ad concretum et hūanitas ad hoiem ⁊ homo ad supositū

sic subiectum ad obiectū: ꝛ obm ad indiuiduū ꝛ suppositū ꝛ psona. 6: metha.

2: cano. ꝛ bone.

¶ Essentia ꝛ rō quidica absoluta sbiecti prior est ordie naturali omni passiōe attributali demonstrabili de sbiecto: ratione cuius prioritatis contrahitur ad conceptuz se posteriorez vt designetur in primo indiuiduo entis personali. 7. metha.

2: fran. ꝛ lobe.

¶ Ratio subiectiua quidica formalis sbiecti ꝛ obiecti nō est contracta p differentiam essentialez: nec lateralē: nec moduz intrinsecum: neq; extrinsecū. 3: metha.

2clu: lobe.

¶ Quiditas obiecti ad essentiam: ꝛ essentia ad naturaz: ꝛ natura ad finale esse: reduplicatione formali designat. 4: metb.

2clu: bone.

¶ Quiditas essentia ꝛ natura entis p alias contrahitur ḋ ditates ens designā respiciēs naturalitatē se priore potiꝰ essenticitas metha physice dicit abstractiue: q̄ ēntia ꝓcretiue: rōe cuius est abstrahens cōceptus q̄dicꝰ. astractiuꝰ. abstrahibilis: ꝛ abstractꝰ: a cōceptu se posteriore: ꝛ sicut naturalitas contrahitur impositione subiecti ꝛ obiecti ad essentiā: sic essentia ꝓtrahit metha physice ꝛ q̄dice ad naturā: rōe cuiꝰ essentia inq̄ntuz fundat cōceptuz quidicū se posteriorē q̄ditas ipositione subiecti obiq; dicit natura: q̄ est fecūditas essentie ꝛ bitudo q̄ditatis ꝓstitutiua triū subsistētiaꝝ sub vnica existētia respectiue in relatione rōis rei fundamētalis ad suū fundabile: sic enī est fundamētū emanatiōis originationis et pullulationis ipaꝝ: ꝛ distinguit ex natura rei a cōceptu priori simpliciter: ꝛ in ꝓprie formaliter: gra cuiꝰ differētia p suū angulū ꝛ diffinitionē pfectiori modo repsentat obm formale potēte cū q̄ditate. naturalitate: ꝛ essentia: q̄ cū duobꝰ cōceptibus trñ. nā essentia bōa est magna. vera. vna. ꝛc. Igit maiorē hēt cōcretiōez q̄ cōceptꝰ quidici se ꝓpres: rōne cuiꝰ q̄ditas ꝓpinquioꝛ est fini siue pfectionis in q̄dica ꝛ naturali positione obi formalis: vt cōcludit. b. p. c. d. e. ꝛ angulū ei⁹ ꝛ. g. sicut in cōmento ꝛ in maiori metha. pagimus.

¶ De natura subiecti et eius diffinitōe q̄dica: q̄ est q̄rtus cōceptꝰ q̄dicus in positōe subiecti ꝛ obi formalis rōalis potētie. Capm. ix.

NAtura subiecti ipositione obiecti est fecunditas quiditatis: ꝛ quartus actus quidicus essendi obiecti: cui prope cōpetit nātare: ꝛ respiciēs essentiā est naturalitas seu natura in fecūda: qz abstrahit a fundatōe subiecte rōe cuiꝰ est ꝓceptꝰ quidicꝰ abstrabēs. abstractiuꝰ. abstrahibilis: ꝛ abstractꝰ ab oi ꝓceptu se poste/

rion: gra cuius ex natura rei ⁊ formaliter distinguit a ꝯceptu se ponr: sed in quātū fundat substātiaz ꝯsidera tur cū aptitudine ⁊ dispositiōe: rōne cui⁹ est fundamen tū formale relatiōis ratiōis rei absolute: rōe cuius re fert: vt fundamētuz ad suū fundabile vt ad terminuz talis relationis. Igit talis nata secunda dicit ens ra tionis: a rōe rei secūda: inquātuz relatio rōnis in ipa fundat tanꝯ in naturali potentia: et nō materiali: de du cit de tali potētia natali ⁊ actuali ad actū p pullula tionē respectuoz: gra cui⁹ relatio ratiōis de nata ad suppositū vl ad suū indiuiduū est relatio rōis binalis et p relationē realē binalē ⁊ realē ternalē exit in actu de natali potētia: rōne cuius nata reꝯsitoni sue nata li correspōdens est secūda fundās quintū ꝯceptū q̄di/ cū in ordie subiectali obiecti formalis: gra cuius dra nobiliori modo repsentat obm scibile: cū natura potē tie: cꝯ sine ipsa: vt cōcludit. b. p secūdaz. c. d. c. et angu lū. g. sicut in co. experti sumus ⁊ in metha. maiori.

¶ De substantia subiecti et de diffinitione eius quidica: que est quintus ꝯcept⁹ q̄dicus in ordie essentiali ⁊ natali positiōis ipius et obiecti formalis potētie rōnalis. Cap'm. x.

Substantia est subsistētia aptitudo ⁊ dispositio quiditatis naturalitatis essentie ⁊ nate secūde cui ppie in vni ca existētia essentiali vnius essentie ⁊ nate tres subsistētias sustētare: nā sustētando tria respectiua ī cadē essētia ⁊ nata substātia dicit vna ⁊ nō plures in ordie natali positionis essēdi subiecti obiꝯ rōe cuius est quint⁹ act⁹ essendi q̄dic⁹ ipius. Que q̄dez respiciēs naturā substātietas nuncupatur abstractiue: q: abstrabit ab esse finali obiecti: ratione cuius est cō tes ad obiectum formale potentie adeq̄tum: tanꝯ absolutū ad respectiuum ⁊ cō fusum ad determinatum. 2: metha.

ꝯclu: sco. ⁊ ray.

¶ Natura entis absoluta p̄scindit ab oī alia positiua q̄ditate inquantuz q̄ditas: ⁊ tali mō non est obiectuz adequatū potētie. 7: metb.

ꝯfran. ⁊ rubio.

¶ Nō solū entis q̄ditas potētiā mouet ad sui noticiā: sz ⁊ oīs quiditates quiditate entis posteriores. .2: methaphi.

ꝯcano. ⁊ lobe.

¶ Quelibet natura abstrahit ⁊ p̄scindit ab oībus suis singularibus: licz sit in ipsis formaliter ⁊ actualiter. 4: metb.

ꝯlobe. ⁊ bone.

¶ Entis q̄ditas natura essentia: ⁊ cē videri potest in homine expūris naturalibus: absꝯ hoc q̄ videatur homo: ⁊ sic ꝺ deo ⁊ angelo: quia intellectus vnico actu app: ehendit naturam: et essentiam.

esse:t quiditatē concretiue:t talis noticia potest naturalit acquiri expuris naturalibus:ratiōe cuius q̄ditas. natura. essentia:t esse pōt in deo videri apprehendi:absq; hoc q deus videat. 4. metb. t. 2: 2:phi. t plato.

¶Prima intelligentia t sūa naturaq; eius expuris naturalib⁹ videri potest intuitiue et confuse ab intellectu finito. secundo methaphi. 2clu:clapes.

¶Quiditas entis: et sic de essentia: et esse eius naturaliter est natura cōmunis intellectuz mouens concretiue ad sui noticiaz: t confuse: per se persentate secundi modi: rōe cui⁹ differt a p̄ma intelligentia: nam deus extra se nichil naturaliter mouet: nec causat nec necessario: sed libere t artificiose: sic̄ creare: conseruare: t cetera. in lectura supra artem genera.

ceptus quidic⁹ distinct⁹ ex natura rei simpliciter t formaliter impropric a 2ceptu se pōt: t sic est abstrabēs abstractiu⁹: abstrahibilis: t abstract⁹ ab esse de corre latiuus constituto: sed inquātuz fundat sextū cōceptū quidicū se posteriorē dicitur substāna sine. p. t. b. sine p. vt nō sit substantia finita spiritualis: sine. b. vt non sit substantia finita corporalis: sed dūtaxat substantia substentās tres subsistētias respectiuas sub eadē quiditate essentia et natura: vna sola singularitate t existentia: gra cuius ut vna substantia sunt substātificatiuū. bile. t are. in eadē essentia t nata: rōe cui⁹ substāntia essentialr t nūero ō deo p̄dicat: t de creatis p̄situdinē vniuoce: vt 2cludit. b. p. c. d. c. t angulū. g. t. b.

¶De esse ordinato subiecti quidico t diffinitōe ei⁹ quidica: quod est sext⁹ actus et 2cept⁹ q̄dic⁹ impositōe essendi subiecti t obiecti q̄s formalis potētie rōnalis. Capl'm. xj.

¶Esse de respectiuis et subsistētijs 2stitutū est act⁹ actualis q̄ditatis essentie nature t substātie cōstitut⁹ de essentiuitate t essentibilitate cōcretiue. Nam esse cōcretuz est essentie sicut tuū. bile. t are. q̄ditatis naturalitatis. essentie. nature: t substātie: qñ quilibz cōceptus quidicus in rōe formali q̄dica perfecta t cōpleta tria hēt respectiua. relatiua. t correlatiua: sine quibus rō formalis subiecti obiecti formalis esset im perfecta: t incōpleta: rōe cui⁹ foret obiectū ignorabile t nō scibile: ratione impfectionis rōnis formalis obiecti. Ideo respiciendo conceptū q̄dicum se pōz ad stractiue dicit essentias: q: abstrahitur a sua pfectione: gratia cuius ex natura rei t formalit impropc distinguitur a conceptu se pōre: sed inquātum fundat con-

ceptū modalez se posteriorē: dicitur esse sextus actus essendi ꝛ cōceptus q̄dicus formalis obiecti: cum quo est cōpleta ꝛ perfecta ratio formalis quiditatiua obi scibilis: ꝛ nō indiget alio conceptu posteriori: quoniā si alium cōceptum ipso posteriorē ei adderes amethaphisica quidica ꝛ rōe formali quidica obiecti scibilis deuiares. Nam precise est scibile obm formale p suā rōnē interiorē q̄ditatiuā ꝛ formalē extra quā nō se extendit scibilitas eius neq; intelligibilitas. Igitur cōcepti modales substāciales: ꝫ sint iteriores ꝛ substātiales nō tñ sūt scibiles neq; intelligibiles: q̄uis sint motiui potētie ad intelligēdū obm cōfuse: ꝛ ad sciēdū distincte pabstractōez ꝛ ptractionē methaphisicalē: ea ppt̄ differētia cū rōe formali q̄dica ꝛ pfecta repsentat obm formale scibile potētie intellectiue p triāgulū vi ridē ꝛ rubeū: ꝛ sic est obz scibile i sua rōe q̄dica formali ꝛ interiori cōcreta: m q̄ cōcernit scōm cōcernētiam interiorē quiditatē. naturalitatē. essentiā. naturā. substantiā: ꝛ esse: ꝛ reducuntur ad quiditatem essentiam ꝛ esse: vt concludit. b. per. h. i. k. ꝛ. e. f. g. sicut in cōmēto ꝛ in metha. maiori euidentius diximus.

¶ De designatione conceptum quidicoꝝ seu ptractiōe methaphisicali adinodos intrinsecos mediāte pullulatiōe passionū seu pprietatū obi respectiuaꝝ. Capm. xij.

Ontractio quiditatis et eius designatio est ad naturalitatez atractio. Jō q̄ditas i positiōe obi cōcreta ptrahit ad naturalitatē dicendo q̄ditas inq̄ntum naturalitas: ꝛ ipsa inquātuz essentia contrabitur ad ipsaz ꝛ essentia inquātuz natura contrabitur ad ipsaz: ꝛ natura inquantum substantia contrabitur natura ad ip

m

pclu: ray.

¶ Esse cōcretū coessentiale entis ꝛ formalis obiecti est cōstitutū de trib⁹ subsistentijs respectiuis constitutiuis ipsius ꝛ cōstitutis de eodez fundamento: ꝛ de suis, ppriis, ppetatibus in reali inter se relatione. inli: de ente reali. ꝛ ratio.

pclu: godo.

¶ Esse de trib⁹ respectiuis eiusdem sbstātie cretū concernit interius quiditatez naturam essentiā et substantiam: tanq̄ rationem quidicam ꝛ absolutam indesignatiōe sue proprietatis. quoli: ꝛ:

pclusio fran. de marchia.

¶ Quiditas ad naturaz: ꝛ ipsa ad essentiā: ꝛ essentia ad esse ꝛ sic est completa ratio quidica subiecti ꝛ obiecti formalis: nec indiget additione alterius conceptus. j: sen. di. 7.

p: cano. ꝛ petri.

¶ Formalitas ē quiditas cuiuslibet rei:

ꝑma eni q̄ditas ẽ entis cōmunis formalitas: ⁊ vltima quiditas est bois formalitas. ℑ: metha ꝓbi.

ꝓclu: bone.

¶ Metha ꝓbilica facillime adicitur: q̄a subiectum eius est q̄ dicū ens: ⁊ ꝑma imprimitur impressiōe naturaliter in anima: vt obiectum naturale potentiarum eius. 2: metha ꝓbi.

ꝓclu: frā. de mar.

¶ Ens formale sine deo ⁊ creaturis potest intelligi quiditatiue. abstractiue: et distinctiue: ⁊ substātia sine corpore ⁊ spiritu: ⁊ homo sine petro et iohanne quolibeto. 7:

ꝓclu: sco.

¶ Quidquid per se inest ꝑfectate secundi modi priori: inest posteriori: sed conceptibilitas ⁊ intelligibilitas simul ꝑse naturaliter ineſt enti cōmuni secundi modi perfectate: ergo ꝑse ineſt omni quiditatiue: ⁊ substātia inquātuz esse cōtrahit ipsa ad esse pullulatione ꝓprietatuz ⁊ passionū constitutū de constitutū de cōstitutis: nā substantificatiuū est ꝓncipiatiuū ꝓductiuū ꝯstitutū de ꝓncipiatiuitate substātificatiuitate ⁊ ꝓductiuitate: ⁊ substāna secūda fūdamētali ꝑse sua ꝓpa virtute ptāte: rōe cui⁹ in ꝑmo actu pullulandi ẽ ꝓncipiatiuū ꝓductiuū sustātificatiuū naturatiuū ⁊ essentiatiuū ⁊ nō principiabile nec ꝓducibile. In secūdo vero actu essendi est ꝓncipiās ꝓducēs substātificās ⁊ naturificās: ⁊ nō ꝓncipiatū nec ꝓductū: q; oē tale inq̄tū tale semp est tale: ⁊ pullulādo in essentia ⁊ natura ꝓducit ⁊ pullulat originādo ꝓncipiabile ꝓducibile substātificabile ⁊ naturabile: ⁊ ꝓncipiādo ꝓducit substantificat ꝓncipiat ⁊ naturificat ꝓncipiatū ꝓductū naturificatū: ⁊ substātificatū: q̄b⁹ mediātib⁹ obz scibile cōtrahit ad modos intrinsecos huius entis: ⁊ nō entis formalis: cū non habeat modos intrinsecos nec extrinsecos: ꝫ solū obm materiale habz modos intrinsecos: ⁊ nō obz formale: ꝫ solū q̄dicā bēt ⁊ ꝓcernit formalē rōez: ꝓquā ꝓtrahit ad ipos ⁊ in ipsis designat: mediāte originatiōe triū ꝓprietatū: dicēdo esse inq̄tuz hoc esse: ꝓtrahit ens ad hoc ens: vel obm formale: ad obm materiale seu obm scibile ad obm motiū ad scire: ergo ens nō ꝓtrahit ꝑ modos intrinsecos nec extrinsecos quos minime habet: sed designat et contrahitur metha ꝓbilice per cōceptus intrinsecos quidicos: ratione cui⁹ cōtractio alia metha ꝓbilicalis q̄ est designatio cōceptus quidici ꝓrioris in conceptu q̄dico posteriori mediāte reduplicatione formali ꝑ oris super posteriori: in qua nō est motus nec actio et passio contractiui ⁊ cōtrahibilis. Ergo ens nō cōtrahit ꝑse: q; nullū ens seipsum determinat: nec virtute ꝓncipioz interioz appetitu naturali motoz ad intrīs

secū rei singularizātis et existentis: sicut genera ⁊ spe cies interius substātialiter: nec ꝓtrahitur per ꝓtracti ua exteriora sicut materia: qr tūc resultaret tertiū cuz nouē ꝑdicamētis extra numerū eius. Igitur dūtaxat designatur per cōceptus quiditatiuos et ꝓtractionez methaphisicalē cui⁹ subiectū est rō q̄ditatiua in ꝑma intētiōe. ¶ Alia est ꝓtractio physicalis cui⁹ subiectū est forma ⁊ matia in ꝑma intentiōe: ex q̄ mediāte mutua informatiōe resultat tertiū ⁊ nouē ꝑdicamēta cū ipo: rōe cui⁹ ꝓtractiuū ⁊ ꝓtrahibile distinguūtur realiter essentialiter ⁊ numero in ꝓtractiōe physicali: in qua tertiū resultatū nō retinet nomē parciū et per talem contractionē nō cōtrahitur ens nec modi sunt contra ctui eius. ¶ Alia est ꝓtractio logicalis cui⁹ subiectū est gen⁹ ⁊ dīa in scōa intētiōe: ex q̄b⁹ resultat species secūda intētio: talis ꝓtractio est cōcept⁹ vel terminus mētalis: vel vocalis: vel script⁹: de qua nō est ad ꝓpo/ situ nr̄m: cū de q̄ditate ⁊ rōne formali q̄ditatiua: et de ꝓtractiōe eius ad modos bu⁹ entis sit mētio nostra subiectum ⁊ obiectum scibile formale designare.

tiue ens cōmune in cludenti: sed deus q̄ ditatiue icludit ens cōmune. Igitur na turaliter ab intellec tu cōcipitur ⁊ intel ligitur. ꝑmo senten. quoli:):

ꝓclu:ray.

¶ Designatur ⁊ con trahitur abstractuz ad suum concretum quia abstractum nō dicit ꝑfectionem et concretum dicit per fectionem: igitur ab stractum vult cōtra hi ad concretum or dine naturali: vt sit imperfectionis fine. in libro ō natura. in .2. specie. c. d. et. e.

¶ De ente et obiecto singulari et existētie ⁊ designatiōe obi formal' ac ꝓtractiōe ad modos vltimos ⁊ motiōe obi matialis. Ca. xiij.

Obiectū formale contrahitur ad obm singulare ⁊ existēs: dicendo obm formale inquātū singulare ⁊ existēs: ꝓtrahi tur formale ⁊ q̄dicuz ad matiale. modale. sbale nō q̄dicū: qōquidē ēe modale est hoc ens: ⁊ ꝑmū idiuiduū ent⁹: qr ꝑmū singulare ⁊ existēs: rōe cui⁹ di/ cit: q ꝙuis ens nō habeat modos intrīsecos neq⁹ ex trīsecos: hoc ens tñ habz modos ītrinsecos: quoz rōe est obm matiale seu singulare ⁊ exīs motuū poētie

ꝓclu:bone.

¶ Ordo essentialis oritur ex rationibus formalibus constitu entibus sex concep tus quidicos ⁊ ordo originis ex correlati uis ipsarum. Igitur ordo essentialis est ꝓioritas nature et ē imutabilis cū sit rea lis ⁊ positiū⁹: ⁊ ordo originis ē ꝓsitas ori gis ⁊ ē ordo fundat⁹

di entis formalis ꝛ q̃dici: ꝛ illimitatio ꝛ limitatio sũt modi ei⁹ extrinseci quoꝝ designatione designat singulare ens: sicut designatur deitate ens illimitatum sic designatur deus infinitate immensitate indepen/dẽtia simpliciter ꝛ necessitate simpliciter. Contrahi/tur ergo ens singulare ad illimitatum: ꝛ illimitatum ad deum: ꝛ deus ad infinitum immensum eternuz in depẽdens simpliciter: ꝛ necessarũ simplr sicut limi/tatum contrabit ad finitũ ꝛ nouũ. Concludit ergo q̃ vnũ ꝛ idem ens singulare ꝛ existens est vniuersaliter cõmuniter ꝛ generaliter designatũ: ꝛ methaphisice contractum in ente illimitato: ꝛ in ente limitato: rõe cuius: sicut ens illimitatum nõ potest dici creatiuz nisi habeat creaturas creabiles: nec creãs: nisi habe/at creaturas creatas: sic ens limitatum non potest di ci creatum: nisi sit actualiter euiternũ finitũ ꝛ nouuz ꝛ sicut deus inquãtum ens illimitatum non est deus ꝛ ens illimitatum inquãtum ens singulare ꝛ existens non est ens illimitatum: sed singulare existẽs vniuer sale cõmune ꝛ generale ꝛ vniuoce predicabile: sic cre atura finita ꝛ noua inquantum creatura limitata ab strahitur ab ipsis: ꝛ creatura limitata inquãtum ens singulare ꝛ existens abstrahitur a limitatione: ratio/ne cuius in obiecto singulari est creatura creabilis tã tum: sicut deus creatiuus. productiuus. principiati/uus: ꝛ conseruatiuus: sicut creatura creabilis. produ cibilis. principiabilis. causabilis. et conseruabilis. beatificabilis: ꝛ predestinabilis. Concludit ergo. b. p b. i. k. ct. e. f. g. ꝛ triangulum viridem ꝛ rubeũ: q̃ ens singulare ꝛ existens est obiectuz motiuum potẽtie in tellectiue: ꝛ volitiue vniuersaliter: ꝛ generaliter ad in telligendum ꝛ sciendum omnia obiecta designata vl timata designatione intra obiectum formale quidam indiuiduum entis solitatiue est per se sine alterius entis indiuiduo: ꝛ de tali indiuiduo tota methaphisica oportz es se: ꝛ nõ alia scientia inferioꝛ. ꝛ: metha.

ꝓclu: tho.

¶ Ens ō solo deo nu mero ꝛ essentialr pre dicatur quiditatiue ꝛ modaliter: ratione cuius esse diuinum est esse subsistens et absolutum simplici/ter: eo quia de⁹ ẽ ens singulare indiuidu um existẽs quoli: ꝛ:

ꝓclu: boe.

¶ Res realis est: id quod dist iguitur ex tra modum rei. Igi/tur res entitatez ha/bet extra animã rea/liter: ratione cuius res cũ mõ ẽ ens mo/dale. vniuersale. gña le: ꝛ predicabile de il limitato ente ꝛ limi/tato.. in li. diui.

ꝓclu: augu.

¶ Omnis res a se sub sistit q̃ subsistere for maliter dicit pfectis/simũ esse: quia existẽ tia dicit quiditatem essentiam: naturam

bili speculatur modū p artez pagēdi scientiā de obiecto recepto ⁊ cognito: gratia cuius totalis intellectus ratiōe intellectus possibilis est receptiuꝰ obi passiuꝰ speculatiuꝰ inquisitiuꝰ. aspitiens aūt cōfuse obiectuz reflectitur supra se ⁊ supra intellectionē suam abstrahēdo a se omnes formalitates se expoliādo ab omni quiditate: et ab omni illo quod non est de ratione sui: et sic intelligit se distincte et abstractiue simpliciter cum intellectu agente. Quadā vero secūdarionitate rursus eodem actu numero distincto a priori fertur in obiectum prius cognitum ipsum cum intellectu agente et lumine naturali abstrahendo a cōceptibus non quidicis agendo de obiecto materiali obiectū formale: et ipsum expoliando et abstrahendo ab omni concretione: et solum sapientiaz in eo dimittendo: et peragendo adequationez formalem ⁊ quidicam: rōe cuiꝰ totalis intellectꝰ mediāte habitu nakali ⁊ ꝑcreato est ꝑstitutiuꝰ adeq̄tiuꝰ induitiuꝰ diuisiuꝰ ⁊ ꝑpositiuus ex parte intellectꝰ agētis ⁊ noticie de obo scito ꝑductiuꝰ ⁊ sciētificus: sciēdo distincte interiꝰ obm scibile adequādo ordie naturali nakaliter obm intelligibile sibi simile cū intelligēte. Secūdarie vero adequat obz ⁊ se iduēdo dissimile sibi cū dissimili obo formaliē et q̄ditatiue: ⁊ non solū adequat obm formale formaliter et quidditatiue: verū etiā obm materiale materialiter: adequatur ergo obm potētie adequatione formali: et adequatione materiali seu modali interius substantialiē: non aūt adequatiōe modali exterius accidētaliter: quia modi exteriores nō sunt adequabiles cū inter finitum ⁊ finitum: eternum ⁊ nouū: immensum et mensuz: independens ⁊ dependens: necessariū simpliciter ꝓtingēs: nulla sit proportio, similitudo: imago: neq; adequatio. Cōcluditur ergo in. b. affirmatiem iiij

ꝯclu: tho.

¶ Intellectus in primis principijs obiectū formale intelligēdo nō errat. Jgiē in cōclusionibꝰ formatis ex ꝑmis ꝓncipijs nō decipiē: neq; fallitur: siue sit diuinꝰ intellectus siue angelicus: siue humanus. insu. ꝯ. gen. c: 62:

ꝯclu: ꝓbi.

¶ Veritas in nostro intellectu rei intellecte adequat. Equalitatis aūt causa cor ē vnitas ipōr. J. met.

ꝯclu: lobe.

¶ Oīne ens in sua ꝑpria differētia ē vnū singulare ⁊ existens motiuū cuiuscunq; intellectꝰ ad obm scibile formaliē ⁊ q̄ditatiue: cū q̄ditas rei materialis sit obiectum scibile potentie intellectiue. 4: metꝰ.

ꝯclu: sco.

¶ Dēmis ꝓncipijs ē veritas scibilis rōe cuiꝰ obm singulare potentiaz mouet ad adeq̄tionē formalez obi ex ꝑmis principijs cōstituti seu cōcreti. quoli. 19:

cla:fran.

¶Unius potentie ē vnū obiectū ꝓmum ⁊ adequatum formaliter: ſz intellect⁹ volūtas ⁊ memoria ſūt potētie: ergo habent obm adequatū adequatione formali: qꝛ ens eſt ſubiectū metha. ꝓncipiū intelligendi: ⁊ obm formale ſciendi ⁊ materiale mouendi potētias ad ſuos ꝓprios act⁹ ꝓbat methaphiſica de deo aliquid ꝑ ens ⁊ ōcreaturis cū oporteat ens in vtroq; ente determinato formaliter ēe: vt intellect⁹ valeat deū ⁊ creaturā quiditatiue ſcire: ꝙuenit ergo ens formaliter deo ⁊ creaturis: quia vez eſt dicere de⁹ eſt ens ſupmū ⁊ creatura ē ens primitiuū. Jgf quidqd cōuenit vni inq̄ntuz tale: conuenit alteri inquantum tale: ſed ens formale ⁊ quidicum conuenit deo: ſcōm ſuā rationē formalem ⁊ quidicā. ergo ſcōm eandem rōnē cōuenit creature. ꝑ angulū. c. et. g. ⁊. b. q obm adequatū naturaliter potentie finite formaliter eſt obm formale includēs in ſua rōne formali q̄dica dūtaxat q̄ditatē. naſalitatez. eſſentiā. naturā. ſubſtantiā ⁊ eſſe: ⁊ obm adequatū potētie materialiter ⁊ ſubſtātialiter: eſt obm ſingulare ⁊ exiſtēs ſimpliciter abſtractuz ab omni alio conceptu modali poſteriori ex quibus cōcludit. b. ꝑ diffinitionē ſapiētie ⁊ poteſtatis et regulas. b. i. k. et. e. f. g. ⁊ triangulū viridem ⁊ rubeum: q intellectus in obiecto comuni ⁊ nō in ꝓprio pōt habere naturaliter mediāte gr̄a eſſendi ⁊ cōſeruādi noticiā ſcientificam ⁊ ſcientiā de trinitate et vnitate dei et de omnipotentia abſoluta eius. Non autez de infinitate et diuinitate et perſonis diuinis quia noticia ipſoz eſt ſapientia ⁊ nō ſcientia mediante fide infuſa ꝑ gratiā gratis datā ſpecialē: rōne cuius theologia eſt ſciētia ꝓprie ꝑ intelligere obm adequatū ſcibile: et eſt ſciētia appropriate ꝑ credere: vel ſapiētia per fidē infuſaz ꝓprie: vt aſſerit. b. ꝑ regulas c. ⁊. g. Cōcludit ergo q intellect⁹ mediāte habitu naturali ꝓmo ordine naſali acquirit habitū methaphiſicū abſolutū de quiditatib⁹ abſolutis in ꝓmo diſcurſu: et ſecūdo ꝓme figure ꝓcitate. iij. modi: et ꝓmi gradus ꝓmi q̄ditatiue. Scōo vero de paſſione entis ꝓpria ꝑ primā. c. et. g. acquirit vnū habitū: q̄ intelligentia appellatur. Tertio aūt de ꝓcipijs veris ⁊ neceſſarijs acquirit habitū vnū quia ſimplicitate potentie et obiecti intellect⁹ nomine potētie intellectiue ⁊ obi intelligibilis nuncupatur. Quarto eniz acquirit aliuz habitū de obiecto formali ſcibili ꝑ abſtractionē ⁊ contractionē atq; adequationē diſtincte ſcitū ſcientificū: qui ſcientia realis aſſeritur: cū ſit de oō ſcibili et realiter ſcito: quia contingit plura ſcire: vnum autem intelligere. Quinto aūt vēdicat ſibi habitū de oō inſi-

nito ⁊ eterno mediante fidei infusione q̄ sapiētia affir matur: quo mediāte intellectus errare non pōt: q⁊ su pra naturā suā per gratiā specialem elargitus est ei li bere per infinitū obiectum: quo supposito et median te. pōt probare et demonstrare supra vires suas artī culos fidei: vt affirmat. b. concludendo per. b. i. k. affirmatiue et. e. f. g. ⁊ triangulos omnes secūde figu re: vt in comento et metha. maiori probauimus.

¶ De abstractione subiecti et ob iecti a designatiōe vltimata ei⁹: et de cōtractione eius vsq̄ ad vltimatā designationem. ¶ a. xv.

ABstractio est cōceptus poste rioris reduplicatio ad ꝓceptū priorē attra ctio: rōe cuius sine ꝓcretione cōcept⁹ po sterioris abstractio cōcept⁹ prioris est im possibilis: ergo oportet ꝓcretū formaliter p abstractū pri⁹ esse: vt posteri⁹ natura fiat abstractio ab ipso na turaliť in pma intētione scōm nakalez ordinē metha phisicalē subiecti ⁊ obiecti: prius ergo in abstractiōe cōfuse ordine naturali ꝓsiderať ꝓcretū q̄z abstractū di stincte: vt fundamētuz abstractōis: sine quo nulla pos set fieri abstractio. Jō dicit ꝓcretū est fundamētuz ab stractionis et a quo fit vera abstractio realis metha phisice in prima intētiōe: q⁊ abstrahētiū nō est mēda cū: sicut in secūda intētione logice fit abstractio men talis ⁊ intentionalis intra potētiaz: sicut abstractio re alis fit intra rem realē realiť: sicut intētionalis inten tiō aliť. Jdcirco ꝓcretū interi⁹ ꝓcernit plura ad min⁹ abstractū: ⁊ substractū illi⁹ abstracti seu formale ⁊ ma teriale: sine q̄b⁹ minime foret. Quapropter ens infi nitū est ꝓcretū includēs plura: rōe cui⁹ fieri pōt scōm ordinē nakalem ei⁹ in eo abstractio realiter in pma in

Jgitur idem ens est in eis scōm eādez rō nē nomē ⁊ diffinitio nēvniuoce. 2: sē. q. 2.

ꝓclu: dioni.

¶ In anima nostra est potētia act⁹ natu ralis hit⁹ ⁊ acquisi tus ⁊ species rep̄sen tatiua obi formalis: rōe cui⁹ de⁹ a nobis intelligiť et scitur p remotionem oim rō nū a sua deitate infi nita et immensa. de. diui. nomi. c: 4:.

ꝓclu: bone.

¶ Habit⁹ intellect⁹ naturalis concreat⁹ est lumen naturale sibi: rōne cuius hit⁹ eius ali⁹ specialiu⁹ in recipiēdo: ali⁹ ab stractiu⁹ p artē mo duz sciendi inquirē do: alius intuitiuus cōfuse cognoscendo: alius inq̄sitiu⁹ p̄acti c⁹ ⁊ adeq̄tiu⁹ distin cte sciendo. 2: metb.

ꝓclusio sco. frā. ⁊ bone.

¶ Noticia precipio rū est simplr simplex ⁊ pma nature ⁊ ori ginis priorit⁹: et q̄ terminorū habitus generaľ: inquoz̄ de:

monstratione intellectus tres habitus acquirit: quoꝝ ꝑm⁹ est de subiecto et talio habit⁹ est metha physicalis absolute: ꝛ nō est oppinatiu⁹ sed scientificus: cuꝫ sit ꝓnexio necessaria ꝑdicati ad subiectū et non est oppinatiuus cum non sit silogisticus nec dialeticus sed de q̄ditatib⁹ impossibilib⁹ aliter se habere. Secund⁹ vero est de medio naturali ꝛ talis est intellectus ꝑncipioꝝ veroꝝ. Tertius aūt est de predicato incōclusiōe ꝛ de subiecti passione cum sit noticia ꝓpositionis prīi principij complexa ꝛ sic ē habitus scientificus et scientia realis. 2: metha.

ꝓclu: fran.

¶ Omne cognitum abstractiue resolūit in rationeꝫ entis cōcretā quidicam ꝛ formalē: qz talis resolutio est in essentialia ꝓpoꝛa. j: sen. q. j.

ꝓclu: sco.

¶ Abstractio huius tēnōe: nā concept⁹ prioꝛ in ordine naturali nataliter abstrahitur a cōceptu se posterioꝛi. Abstrahitur ergo deus ab infinitate naturaliter methaphisice cū reduplicatiōe formali cōcept⁹ posterioris supra conceptū se prioꝛē. Igitur infinitū inquantū deus abstrahitur deus ab infinitate: et deus in qnantū ens existēs abstrahitur ens existens a deitate: et existēs inquantum singulare abstrahit ab existētia: et singulare inquātū obm formale abstrahit obm formale ab obiecto materiali: et formale obiectuꝫ inquātum ens abstrahitur ens ab ipso: et ens inquantū ens abstrahitur ens absolutum ꝛ subiectū methaphisices ab ente concreto respectiuo de passionibus propꝛijs ꝛ appropꝛiatis cōstituto: rōe cuius est ens inquantum ens absolute est subiectuꝫ methaphisices et quiditas enti infinito: et qō est imediate: et alioꝝ vsqz ad hominem inclusiue mediante secūdo qōquidest seu primo qōest. A quo q̄ dē subiecto etiam possunt fieri abstractiones: qꝛ quelibet q̄ditas abstrahitur ab ipso in primo discursu prīme figure pscitate. iij. modi ꝛ i secūdo discursu perscitate primi gradus primi: et ibi est status abstractiōis in ordine naturali q̄ditatiuo ꝛ essentiali interius subiecti ꝛ obiecti: vt nō sit ꝓcessus infinitus in ordine ei⁹ substātiali ꝛ natali: vt cōcludit. b. affirmatiuā tenēdo per regulas. b. i. k. et. e. f. g. et angulum concordātie.

¶ Ea ꝓpter versando ordinē abstractionis in ordinē cōtractionis ꝛ designationis: vt methaphisica sit abstracta in se ꝛ indeterminata: et ꝓtracta designataqz in secūdo qōquidest: ꝛ in. iij. qōquidest imediate: ꝛ i alijs mediate qōquidest: vsqz ad hoiez inclusiue: sic̄ ostēdit b. p. c. d. e. ¶ Cōtrahūtur q̄dē q̄ditates principioꝝ artis ge. ad q̄ditatē ꝓcretā subiecti in ꝑmo circulo: et quiditas ꝓcreta subiecti ꝓtrahitur ad suā propꝛiā passionē

concretã:per ꝑmã ſpeciẽ.g.et.c. rõe cuius paſſio ſub iecti cõtrahitur ad paſſiones ſibi appropatas ꝑ prin cipia ar.ge.gra cui⁹ ſubiectũ abſolutũ cõfuſuz indeꝰ minatũ ꝛ innominatũ deſignatur ꝛ methaphiſice cõ trahit ad ſuũ ꝓpriũ nomẽ q̃ditatim a ꝯfuſiõe exeũdo: qz ſicut per abſtractionẽ ſubiectũ de eſſe determinato abſtrahitur et fertur ad cõfuſum ꝛ abſolutum eſſe:ſic per deſignationẽ eius ꝛ contractionẽ attrahitur ad de terminationẽ et diſtinctionẽ per anguluz differẽtie et triangulum rubeũ. ¶Propterea deſignando ſubiectũ abſolutum inquantũ ens attrahitur abſolutũ ad ordi natũ ꝑfecũdaz ſpeciẽ quiditatis ꝛ formalitatis:et ens inquantũ primũ principiũ cõtrahitur ens ad ipſum: et primũ principiũ inquantũ primũ quodquideſt con trahitur prius ad poſterius:et primum quodquideſt inquantũ obiectũ formale de ꝓri ad poſterius fit de/ ſignatio:ꝛ obm formale inquantũ obm motiuũ ſingu lare ſeu materiale:ens indifferens deſignatione mo/ dali deſignat:ꝛ obm motiuũ inquãtũ exiſtẽs deſignat indiuiduatione ꝛ ſecũda modalitate: et obm exiſtens inquãtum deus deitate deſignatur: ꝛ deus inquantũ infinit⁹ vltima deſignatur deſignatiõe: que infinitas indepẽdentia immenſitas ꝛ ſimpliciter neceſſitas nũ cupatur. ¶Inquodeſt enim deſignatur imediate dicen/ do:hoc ens exiſtens inquãtuz ens euiternũ.limitatũ. finitũ ꝛ nouũ:rõe cuius obm motiuũ eſt euiternũ per creationẽ ꝛ eternũ ꝑ infinitã deſignationez: ergo ens nõ eſt intẽtionale:vt ſophiſte infideles imaginant cuz nullũ intẽtionale et equiuocũ: ſit ſubiectum in aliqua ſcientia:ſed qz ens eſt ſubiectũ methaphiſice abſolutũ ſub rõe abſoluta:ꝛ in theologia idẽ ens ẽ ſbm ſub rõe tũ infinitat⁹.deitatis.gñatiõis.ꝛ ſpiratiõis:ergo nõ ẽ ens rõnis ꝑ ꝓximẽtiuz poſterior:ſz eſt ens reale ꝑ cõ/ ent⁹ eſt a ſummo en te ſic abſtractio en tis ab hoc ente.quo/ libeto.14.

ꝯclu:augu.

¶Deus veritas eſt: cum dicitur veritas magne inueritatis intellectione: ꝛ ſi in telligas veritatẽ: nõ tantũ in cõmuni ob iecto ꝑciſe:ſz ꝑ eſſen tiam:nã habes cõce ptuz quodãmodo,p priũ de deo abſtrac tiue.g:de tri.c:z:

ꝯclu:ſco.

¶Quodcũq; tranſ cendens per abſtra ctionem cognitũ po teſt in ſua differẽtia intelligi: ꝛ ſic quaſi confuſe ꝯcipitur de⁹ ꝛ creata.quoli.14:

ꝯclu:ſco.

¶Intellectio requi rit abſtractionez ab indiuiduo: quoniaz indiuiduuz non eſt intelligibile:quia in telligere eſt operatio immaterialis. ¶Igi tur ſine corꝓre orga nico homo ſeu ania humana obm ſcibi le abſtractiue ꝛ diſti cte poteſt intelligere quolibeto.15:

ꝯ bone.

¶ Differentie cōtrahētes ens absolutuz non sunt absolute sz respectiue sicut vnū verum differens. tertio methaphi.

ꝯclu: bone.

¶ Quiditas scibilis z obiectū scibile realiter z essentialiter sūt idem. j: metha. c: 6:

ꝯclu: fran.

¶ Subiectuz metha phisice z obm scibile ex natura rei simpliciter z formaliter in ꝓpõe distiguunt. j: metha. c: 6:

ꝯclu: sco. z ray.

¶ Primū subiectuz scientie noticiaz virtualiter continet primi ꝑdicati quod includit perse formaliter sicut diffinitū ꝙditatiuā diffinitiõez j: methaphisices.

ꝯclu: bone.

¶ Primū subiectuz prime scientie realis ē vnuz generale vniuersale cognoscibile habēs ꝓmuz abstractionis modum: rōe cuius oīa se posteriora cognoscuntur. j: metha. c: 8:

uenientiā priorū: ergo vandū est ens cōmune z reale: ꝓter fabricā intellectꝰ: cū idē ens sit subiectū methaphisice sub rōe absoluta: z theologie sub rōe determinata: z obm secūdariū sub rōe exēplari diuini intellectus: et obm ꝓmariū sub rōe absoluta infinita z etna bōificabilitatis z boneabilitatꝭ cuiusdē. ¶ Cōcludit ergo. b. p. b. i. k. et. e. f. g. et triangulos secūde figure: q subiectū methaphisices theologie z nakalis pbie est ens reale: z realit habz ēe circūscripto actu cuiuslibz intellectus: vt methaphisica sit scientia realis z scibilis: z sic de theologia z pbia. qm̄ nullū obiectuz oppinabile est obm scibile: neqz itelligibile: nec obm scibile ē oppinabile: rōe cuiꝰ de subiecto methaphisices ē noticia scientifica z nō oppinatiua: eo qz cōtingēter nō se bēt ad passiões sibi appropatas: sz necario pfectate scdi modi p ꝓmā. c. z scdaz. g. Igit bitꝰ methaphisica lis nō ē oppinatiuꝰ sic habitꝰ logicalis: neqz ē actꝰ ꝓductiuꝰ talis hitus: et licz sit ex veris principijs z nec̄arijs z ipossibilibꝰ alit se habere nō ē scientificꝰ ꝓpter: rōe cuiꝰ cū scientia z bitꝰ scientificꝰ sint ꝯclusiõis demõstrate p ꝓpria principia: z causas seu rōnes formales: vt sūt principia ar. gc. p q cū medio nakali formant ꝯclusiões demõstratiue: p quas demõstrat obm formale qz scire est res p causas z rōnes formales priores cognoscere posteriꝰ ordic nakali z nature ꝓpitate: rōe cuiꝰ de obo formali est scientia realis z habitꝰ scientificꝰ z nō de alio obo: z si de obo theologico itellectꝰ habz scientiaz realē z habitū scientificū bēt: eo qz includit essentialiter z numero obm formale: rōe cuiꝰ theologia est scientia realis, pt e p itelligere z scire: z appropate p credere z sapere. ¶ Propterea silogismꝰ demõstratiꝰ z scientificus format de principijs realibꝰ z gñalibꝰ: et silogismus dialeticus formatur de conceptibus mentalibꝰ et in

tentionalib⁹: gratia cuius non sunt sub eadē rōne formali: nec de eadē rōe obiectali. ℙropterea de principijs artis gñalis formantur ꝓpositiones ꝑnote: ex quib⁹ silogismus demōstratiu⁹ ꝛ scientificus ꝯstituit in obo formali: ꝙ quē ostēdit intellectus subiectū methaphisices esse ens reale. vniuersale. supmū. primitiuū. nēcariuz. verū. vniuocū. et persenotū: ex eo quia pncipia artis gñalis includit in sua cōcernentia interiorē rōne cuius cōcretiue cōcernit suaz rōnez formalem quidditatiue cōcretā: et qz nullū equiuocū est subiectum alicuius scientie cū sit variabile ꝛ mobile: oportet ergo vniuocū ꝛ persenotū esse subiectū methaphisices imobiliter ꝛ inuariabiliter. ℑgitur primū subiectū nature est ens absolutū: et secūdū subiectū nature est obiectū scientie realis: et noticie distincte: et primuz adequatū potentie formali adequatione. Et qz infinite diuinitate deitate immēsitate necessitate simplicit et indepēdentia simpliciter et exterius incomunicabiliter designatur ꝙ methaphisicū tale diuinū ens infinitū et eternū theologo speculatiuo methaphisica inducto in presentiaz simpliciter relinquatur: cū sibi pertineat de eo cū modis negociari cū omni submissione: et theologoz speculatiuoz fidelium correctione: vt in principio actū est: pleraqz possem⁹ de subiecto absoluto metha. et de obo formali potētie: et de obo materiali dicere: de quibus sufficiēter in comēto supra artem et in metha. maiori peregimus: exinde de theologica veritate peragere intendo: simul cum methaphisicali veritate immensa designatione designata

¶Explicit secūdus liber methaphisices q̄ tractat de subiecto ꝛ passionibus eius.

ꝯclu: pbi

¶Uniuersalia sunt existentia extra mentē. 7: methaphi.

ꝯclu: plato.

¶Uniuersalia abstracta sunt necessaria ad scientiam. 7. methaphisices.

ꝯ: bone. ꝛ sco.

¶Ens absolutū est vniuocūz: quia vnū nomen ꝛ vnaz rationem ꝛ diffinitionem dicit tantum. primo methaphi. c: 2:

ꝯ: fran. ꝛ bone.

¶Quidditates ens contrahentes ꝓscidūt ab eo: ꝛ designāt cum ipso: et phisice substantiam componunt finitam: vt bonitas magnitudo et cetera. ꝫ: metha.

conclu: fran.

¶Sicut priꝰ abstrahitur aposterioꝛi: sic contrahitur ab eo sicut cōtrahibile a cōtrahēte: vt ens a bono magno et ceteris se posterioꝛibus. primo senten. q. 6:

Ens
qdū.
glia
qdēsita mēgsi?
corp cum
incorpeus
corpus matia
aiatum
inaiatum
elementatum
vegetabile
minerale
aiatīi vegetatū
sensibile
planta
animal sensatū
ymaginā
brutum
ymaginatum
ratio nale
irrō nale.
aial rationale.
ihus xpus

¶ Incipit primus liber theologie: qui est de ciscez principijs abstractis ⁊ cõcretis seu de eadẽ entitate et de eodẽ ente infinitate deitate⁊ immẽsitate designatis. La. j.

GIas idem sine sui mutatione est subiectũ theologie inquãtũ infinitũ. et nuz. ⁊ diuinũ: cui proprie infinite ⁊ eterne cõpetit entia care entearcez sub tñ rõne gñatiõnis ⁊ spiratiõis infinite ⁊ eterne interius nec̃arie: ⁊ sic est theologia necessariorũ: vt creatiõis ꝓseruatiõis externus: et sic est theologia ꝓtingentiũ: libere ⁊ artificiose p volũtatẽ: cõcludit ergo. b. per b. i. k. et angulũ differẽte q deus sub rõe determinata q̃ est ens: est subiectũ theologie: et nõ sub rõe absoluta: sub qua est subiectũ methaphisices ꝓcernens interius: vt primũ infinite ⁊ et̃ne existẽs p secũdã q̃dtatẽ specie. q̃dtatẽ. naꝑalitatẽ. essentiã. naturã. substantiã. spũm ⁊ ce trinũ sic̃ subiectũ metha. Cuiꝰ q̃dtas ꝓcreta bona infinita magna et et̃na cũ inclinatiõe ad suã secũdtatẽ et̃naliter est essentia diuia ⁊ imensa: rõe cuiꝰ q̃dtas diuina ꝓtracta est seu designata ad essentiã: vt suũ finẽ pfectiõis assequi valeat: gr̃a cuiꝰ est plẽa oim q̃dtatũ seu rõnuz p̃cipuoꝝ vel formalitatũ: ⁊ essentia inquãtũ natura infinita ⁊ et̃na diuia essentia ad naturã infinitã designaꝫ: ⁊ plẽa oim rõnuz naꝑaliũ est obm ꝑmariũ absolutũ intelligibile cõceptibile: et volibile absolute: ⁊ sic̃ essentia p̃scisa ab infinitate diuinitate: ⁊ deitate est obm diuum itellectꝰ ad creandũ creabilia possibilia: sic diuia ẽntia ad itelligẽdũ ⁊ volẽdũ absolute infinitũ ⁊ eternũ bonificabile ⁊ boncabile ẽ obm ꝑmariũ Et natura diuina designaꝫ ad diuinã subsiã

ꝓclu: lobe.

¶ Ens est subiectuz positiuuz abstractũ ab omni actu cõtractiuo ⁊ determinatiuo q: purum contrahibile perse ẽ passiocuz ente conuertibilis: quia natura est primo diuersa nõ potest contrahi perse: quia nichil contrahit seipsum Ideo denominatiue contrahitur ad obiectum formale ⁊ materiale vsq̃ ad vltimum obiectum ⁊ primũm in cõpẽ. ca. de obiectꝫ.

ꝓclu: sco.

¶ Ens inquantum ens est contrahibile et determinabile ad ens: ⁊ ad hoc ens: et ad infinitum ens pactum determinatiuum ⁊ differentiam contractiuam immediate vel mediate ad predicatum immediatum vel mediatũ vsq̃ ad vltimatam existentiaz. septimo methaphisices.

2clu:cano.

¶Ens est purum cõtrahibile ⁊ potentiale methaphisicum p ordinem obiecto:uz vsq; ad infinitatem et finitatem. quinto methaphisicos.

2:bone.⁊ lobe.

¶Resolutio mixtorum sicut est ad elementa:sic est resolutio omnium entium ad ens: quia ens est solum primuz predicatum simplicit simplex quiditatiuum: cuius quiditas contrahit ad obiectum formale:⁊ ipsum ad obiectum singulare ⁊ existens:et cum diuina designatione ẽ infinita existẽs essentia ⁊ obiectuz primarium diuini intellectus ad generationez absolute ⁊ spirationez ⁊ ordinate ad creationem formaliter.3:metha.

2clu:damasce.

¶Essentia diuina ẽ infinite substãtie pelagus infinituz et interminatum.7:ca:

tiam:rõne cuius natura dicitur fontanea ⁊ fecunda: plena oim perfectionũ naturaliũ:rõne cuius quelibz perfectio:et naturalis rõ requirit naturaliter habere suũ actũ:sicut bonitas bonificare: et magnitudo magnificare:⁊ eternitas eternificare: ⁊ potestas infinita infinitũ possificare et sapiẽtia etnuz intelligere ⁊ intelligificare:et voluntas diuina infinitũ velle ⁊ volificare cũ deus sit actus purus infinitus ⁊ eternus p primaz speciẽ.d. quelibet dei dignitas ⁊ perfectio est alia naturaliter idẽptice:et essentialiter ⁊ numero de ipa predicatur:in quarto discursu prime figure: et talis predicatio est idẽptica : quia subiectũ cõuertitur in predicatũ:et econuerso:essentialiter et numero: sicut cõcludit.b.c.d.g. perfectate scũdi ⁊ pmi gradus quarti. vt quiditas infinita est essentia infinita: essentia infinita est quiditas infinita:essentia diuina est natura diuia; natura diuina est essentia diuia:natura diuina est substantia diuina: et substanna infinita est deus: deus est substãtia infinita:deus est deitas:deitas est deus:bonitas diuina est deitas infinita:deitas est diuina bonitas: magnitudo diuina est sapientia diuina: sapiẽtia infinita est voluntas diuina ⁊ ecõuerso: potestas diuina est sapientia eterna ⁊ volũtas infinita est bonitas infinita:et oĩs dei dignitates sunt deitas:et deus:et deus est bõitas diuina:et omnes sue dignitates eternaliter et infinite:deus est ens infinitũ:ens infinitum est deus:summũ bonũ est deus:et summũ magnũ : et potens:et conuerso:deus est pater eternus: pater etnus est deus:filius eternus est deus:et deus est filius eternus :spiritus sanctus est deus eternus et ecõuerso:paternitas infinita est deus ⁊ ecõuerso:filiatio infinita est deus ⁊ ecõuerso:spirabilitas ⁊ spiratiuitas etnaliter sunt deus etnus ⁊ ecõuerso;intelligere eternũ

est velle diuinū ꝛ ecōuerso: ꝛ ambo sunt deus eternaliter: gñatio eterna est deus: ꝛ econuerso: spiratio eterna est de⁹ etern⁹ ꝛ ecōuerso: intellectiu⁹ et n⁹ est volitiuus. bonificatiu⁹. gñatiu⁹. possificatiu⁹: ꝛ sic de aljs eternaliter ꝛ ecōuerso: intelligibilis diuin⁹ est amabilis. possificabilis. generabilis. eternabilis: ꝛ sic de aljs eternaliter ꝛ ecōuerso: intelligere diuinū est velle. posse. bonificare. magnificare: ꝛ sic de aljs eternalit Concludit ergo. b. ꝙ. c. d. e. ꝛ angulum cōcordantie ꝛ equalitatis ꝙ oia idēptice cōuertunt in ente infinito: preter ꝓprietates psonales indiuiduales relationes ꝛ relatiua atq; correlatiua seu psonas diuinas ꝛ supposita infinite ꝛ eterne: sicut in ente cōi cōcreta ex⁹ ꝙ idēpticam predicationem: vt ostendit. b. ꝙ triangulus viridē ꝛ rubeū ꝛ angulū ꝑmū sicut in cōmento supra artem ꝛ methaphisica maiori actum est.

¶ De pullulatione et originatiōe seu emanatione ꝓprietatū personaliū indiuidualiū in essentia ꝛ natura ac infinita substātia: et ente infinito ꝛ eterno. Capm: ij.

OUiditas infinita īmēsa et eterna cum inclinatione est fontanea essentia ꝛ cū fecūditate ē naka fecūda ipsius diuīe essentie: cū sustētatione emanatiōe est substātia cū sit plena oīz ꝑfectionū formalitatū ꝛ rationū diuinar: rōne cuiꝰ q̄libet ear requirit habere tria respectiua ꝙ infinitū actū: gr̄a cuiꝰ natura diuīa bona magna sapiēs ꝛc. est correspondēs requisitioni bonitatis. infinite. magnitudinis. eternitatis. potestatis. sapientie. volūtatis. ꝛ ceterar dignitatū ¶ Jdeo ꝑmo cū habitudine cōstitutiua ꝓprietatū psonaliū est aptitudo actus essentialis ꝛ dispositio: ratiōe cuiꝰ diuina

n

ꝑclu: ray.

¶ In deitate sūt plures ratiōes existētes eedem numero cum ipsa ꝛ quelibet cum alia. j: sen. q. 2.

ꝑclu: ray.

¶ Sapiens ratione sapiētie intelligit se necessitatum ad producenduz intellectū in infinitate ipsiꝰ sapientie sicut ignis q̄ cuz suo appetitu naāli necessitat se ad ꝙducendum ignitum cum ignire per totā suam essentiam. primo senten. q. 30.

ꝑclu: sco.

¶ Substantia diuia indetermiata est pelagus infinitum diuine pullulatiōis ꝓprietatum personaliuz: et ꝓout diuina substantia est pelagus infinite pullulationis infinitum et eternum non includit attributa personalia nec nociōalia. quolibeto. j:

ꝓclu:ray.

¶ Deus inquãtum se vnuz essentialiter considerat non considerat plures rationes sed inquantum considerat se non posse esse sine pluribus rationibus numerat ipsas realiter. in ar. magna. in ꝑmo capitulo ꝑmi ſbi.

ꝓclu:augu.

¶ Actio nõ potest ẽe nisi suppositi existẽtis:quia agere ꝓsupponit existere:sed agere non ꝓsupponit esse ipostaticum. primo de trinitate.

ꝓclu:tho.

¶ Diuina simplicitas omnium perfectionum est plena: quia in suo esse simplici habet quidq̃d perfectionis in reb⁹ creatis inuenitur ꝑ aggregationem ⁊ cõpositionez perfectionum ⁊ formarum. in ſu. ℨ. gen. c:60:

sapiẽtia est correspõdẽs (⁊ sic de voluntate bonitate ⁊ alijs dignitatib⁹) tribus modis requisitioni nature diuine entis infiniti. Ẽra cui⁹ diuina sapia inquãtuz refert ad suũ indiuiduũ hẽt quẽdã respectuz: ⁊ sic est correspõdens bono cõi. ℜõe cui⁹cũ bitudine ⁊ tali respectu ad ipm respiciẽs est bonificatiu⁹. sapiẽtificatiu⁹. magnificatiu⁹. bonificatiu⁹:⁊ sic de alijs: q̃ ꝑ se et v̊tute sui pullullãt in ipa:⁊ de tota ipsa diuina natura bona. magna. sapiẽti. ⁊c̃. ¶ Secũdo v̊o est rõ naturalis intellectiuo. bonificatiuo. magnificatiuo. et⁹nificatiuo:q̃ pullulãdo ⁊ originãdo (sua ꝓpria ptãte ⁊ v̊tute) pullulet intelligibile. bonificabile. magnificabile. et⁹nificabile. ⁊c̃. ¶ Tertio q̃dez diuia natura. bona magna. infinita ⁊ et⁹na est natural' rõ volificatiuo. bonei⁹tiuo. intellectiuo. magneitiuo. et⁹neitiuo. spiratiuo: q̃ pullulãdo ⁊ originãdo in eadẽ essentia ⁊ de eadẽ natadiuia:⁊ substãtia cõi pullulẽt volibile. boneabile. magnabile. et⁹nabile. spirabile. ⁊c̃. vt sint tres ꝓprietates ꝑsonales ⁊ induiduales in ente infinito. bono. et⁹no ⁊ cõi:⁊ in eadẽ essentia quiditate natura ⁊ substantia:q̃n tres ꝓprietates ꝑsonales in eodem ente ⁊ bono cõmuni essentia ⁊ natura:ac substantia fundantur tanq̃ ꝓprietates fundabiles in suo cõmuni fundamẽto infinito ⁊ eterno:ratiõe cuius natura refertur relatiõe ratiõis suo indiuiduo cũ sit fundamẽtũ relatiõis rationis:et talis relatio dicit binalis: ex eo q̃ non sũt nisi in tali relatione duo scilicet fundamentuz formale relationis:et terminus eius ad quẽ terminatur: vt in fine sue ꝑfectionis:et est in potentia naturali et non materiali. deducitur autem ad actũ per originationẽ relationis binalis realis:⁊ ternalis realis. Concludit ergo. b. ꝑ. c. d. e. f. g. et trianguluz viridem et rubeum:q̃ ꝑma ꝓprietas ꝑsonalis pullulat per se ⁊ vir

tute sui: rõe cui⁹ attribuit ei sapiẽtia. potestas. differẽtia. pricipiũ. ⁊ vitas. Et nõ p essentiã effectiue formaliter neq; efficiẽter neq; p aptitudinẽ ⁊ tuitatẽ cũ p illo priori nõ sint suppositа nec pſone: ratiõe cuius agere nec pati valent: ⁊ per ꝯsequẽs nec ꝓducere: neq; ꝓduci: et quia prima ꝓpetas personalis est a se: in ꝑmo dicitur originis signo: ⁊ nõ ab alio: vt nõ sit processus infinitus in proprietatuz personarũ origination̄e. Igitur in ordine originis est deuenire ad vnũ primitiuuz principium: per se pullulans ⁊ originãs. sicut in ordine essentiali ad vnũ primitiuũ conceptũ quidicum: supra quem nõ est alius cõceptus quidicus. Ratiõe cuius q̃ditas ẽ prior naturalitate: ⁊ naturalitas essentia: et essentia natura: et ipsa substantia: et ipsa proprietatib⁹ personalib⁹: sic prima proprietas est prior origine secũda proprietate: et ꝑma ⁊ secunda sunt priores tertia proprietate: et q; secũda proprietas personalis est per primam pullulata: et non per se: neq; per essentiã et dispositionem seu bilitatem: est in secundo originis signo. Et quia tertia proprietas non est per se neq; p essentiam ⁊ bilitatem originata: sed per predictas binas ꝓpetates est in tertio originis signo. ¶ Que quidẽ signa originis sunt esse a se ⁊ per se formaliter ⁊ esse ab alio ⁊ vno formaliter ⁊ causaliter: et esse a duob⁹ formaliter finaliter ⁊ causaliter. Ratione cui⁹ prima ꝓprietas est in primo: et secũda in secũdo: et tertia in tertio originis signo. ¶ Quecꝺez ꝑma ꝓpetas personalis ꝯstituta est de bõificatiuitate: intellificatiuitate. magnificatiuitate. cẽnificatiuitate. possificatiuitate. volitiuitate. deificatiuitate. gñatiuitate. pricipiatiuitate. ꝓductiuitate: ⁊ sic de alijs: ⁊ secũda naka cũ sit bõificatiua. itellectiua. gñatiua. ꝓductiua. pricipiatiua. bõa. magna ifinita. ⁊ etna: potẽtia subiectiua gña

ꝯclu: bone.

¶ Origo ordines dicit binos realiter scilicet ordinẽ interius originis fundamentalem in originatione productiua actiue ⁊ in originatione producibili passiue: et ordinem originis exterius causalez inter causam ⁊ effectũ .6: metbaphisices.

conclu: fran.

¶ Ordo realis: ordo essentialis: ordo immutabilis: ⁊ talis ordo realis essentialis ⁊ immutabilis est ordo nature ⁊ prioritas eius: a qua non conuertitur subsistẽdi consequentia. primo. senten. di. 7.

ꝯclu: sco.

¶ Proprietas personalis constituit relationez: ratione cũius proprietas personalis est de genere q̃litatis sicut paternitas ꝺ genere relationis. quolibeto. j:

ꝑclu:augu.

¶ Mouit de⁹ omnia in se ⁊ in filio tanꝯ in seipso:quia pater vt est prior origine filio nouit seipsum: nō tamen per memoriam in actu primo: sed per intelligentiā in actu secundo.i): de trinitate.

ꝑclu:pbi.

¶ Actus productiuus semper est alicuius termini perse: q̄ per se ipsum accipit esse.io:etbi.

ꝑclu:sco.

¶ Ut: pf sit prior origine. intelligit essentiam diuinaz distincte non tamen in uerbo producto: sed in seipso intelligendo se esse patrez.quo libeto.j:arti:z:

ꝑclu:sco.

¶ Emanatiōes pullulationes ⁊ originationes sunt ratione tiua ⁊ memoria secūda:seu eternitas eternificatiua ⁊ principium quo generatiuū:principiatiuum:productiuū.possificatiuū.respectiuū.absolutū. ¶ Scōa vō pprietas psonalis ꝑstituta est de eadē essentia secūda nata ⁊ subsistātia ⁊ deificabilitate intellectiuitate intelligibilitate bōificabilitate magnificabilitate:eternificabilitate:principiabilitate pricipiatiuitate bonificabilitate volificabilitate volificatiuitate gñabilitate ꝓducibilitate,ꝓductiuitate ⁊ sic de alijs. Tertia enī prō prietas psonalis cōstituta est de eadē subsistātia secūda essētia ⁊ nata ⁊ de spirabilitate.bōcabilitate.magnealitate:eternalitate.dealitate.intellectiuitate.bonificabilitate:⁊ sic de ceteris:et sic sunt tres ꝓpetates personales cōstitute in eadē essentia nata ⁊ subsistātia ac ente infinito ⁊ etno bono cōi fundamētali trib⁹ psonis. ¶ Quodquidē ens infimtū et eternū ac bonū cōe cū actu intellificandi cōtrahitur actiue ad intellificātez suppositū designatū ⁊ cū actu itellificādi passiue ꝓtrahit ad itellificatū suppositū designatū. Et cū actu volificandi passiue ꝓtrahit ad volificatū designatū suppositū. Cōcludit ergo.b.p.h.i.k.t.e.f.g. ⁊ triāguluz viridez ⁊ rubeū: q̄ in diuino ente ⁊ bono infinito sunt tres ꝓpetates personales formaliter distincte ⁊ ab essentia ex natura rei ⁊ formaliter impropē:⁊ tria suppositā ⁊ tres psone cōstitute de eodē ente infinito:et de suis proprijs ꝓpetatib⁹ psonalib⁹ ⁊ relationib⁹ realiter distincte per angulū differētie et essentialiter ⁊ numero idez per angulū ꝓcordātie ⁊ equalitatis licet fundamētalitate numeri p doctorē distinguant nō tñ numero vt ostēdit secūda ꝑs.cies.d.f.et.c.vt in cōmēto et in methaphisica maiori experti sumus.

¶ De prima bonificatiōe diuine

bonitatis seu entificatione ⁊ eterna generatione

entis infiniti eterni ꝛ summi boni. Ca.iij.

EIAs infinitū eternū summuz bonū ꝛ sūmū sapiēs in ꝑmo actu essēdi ꝛ intelligēdi intelligit absolute se intelligētez ꝛ oēm primariū intelligibile ꝓducibile ꝛ gñabile. ꝛ volibile. ꝛ intelligēdo se esse intellectiuū cōcipit oēm ꝓducibile absolute: ꝛ de potestate absoluta vbū ꝓcipit ct'nal'r esse ꝓducibile ꝛ infinite ꝛ ambo spirabile. ꝓcipiūt in codē nature signo esse ct'nal'r ꝛ infinite volificabile spirabile ꝛ ꝓducibile: vt ordiate de ente infinito possit ꝓducere: ꝛ in codē actu ct'nal'r ꝓductū bōificatū ꝛ sil' boneatū itellificādo ꝛ volificādo. Jō in scō nate signo ꝛ natali actu se itelligit natal'r se ēe declarantē vbū ꝓceptū in oēo ꝑmario absolute: ēc itellificatū ꝛ declaratū genitū bōificatū, ꝓductū ꝛ ꝓncipiatū ct'nificatū in eadē ct'nitate itelligēdo se esse gñantē itellificātē bōificātē, ꝓducētez deificātez ꝛ pricipiātez sic in codē nate signo ambe pſone se itelligūt ēe volificātes ꝛ spirātes volificatū ꝛ spiratū. Ea ꝓpt' pricipiū quo pricipiatiuū gñatiuū deificatiuū ꝛ itellectiuū cū actu pſonali ꝛ suppositali intellificādi actiue gñandi ct'nificādi ꝛ deificādi ē actualit' pricipiū qđ gñans. intellificās. pricipiās. ct'nificās. deificās. bōificās. cē. rōe cui⁹ đ actu gñandi actiuo ꝓstituit suppositū ꝛ pſona gñans ꝛ ꝓducēs pſonā. Qua ꝓpt' bōitas infinita ꝛ ct'na ē diuina essētia deitas nata ꝛ sba sola ꝛ p̄scisa in ēendi nate ꝓpositate: ꝛ sic tñ est q̄ditas plena oib⁹ formalitatib⁹ q̄ditatib⁹ ꝛ rōnib⁹. ¶ Scđo vo eadē bonitas cū inclinatiōe itellectuali ꝛ absolutiōe ē essētia: et eadē bōitas cū itellectu fecūdo talitate ꝛ tātitate prima natali appitudie ꝛ dispositōe ad essentiādi naturādi bōificādi deificādi ct'nificādi ꝛ gñandi actū bōitas ē essētia nata ꝛ substātia fōtanea. Et eadē bōitas

ēentie: generatio autez ꝛ spiratio sub ratione memorie fecūde scilicet intellect⁹ et voluntatis. quolibeto ꝑmo. arti:3:

ꝓclu:fran.

¶ Plures formalitates possunt esse in eadem re penitus indiuisa quia formalitas ratio est diffinitiua vnius cuiusq; rei. ut probe. super len.

ꝓclu:tbo.

¶ Diuina substantia est veritas: ꝛ veritas diuina est bonitas: ꝛ deus est sua veritas substantia: ꝛ bonitas. insu. ꝫ. gē ꝛ in. j. ꝑ. q. 16.

¶ ꝓclu:augu.

¶ Quod relatiue dicitur nō substantiā: vel essentiam: sed ꝓducentem ꝛ ꝓductū dicit.): de trinitate.

ꝓclu:sco.

diuia et naka fecūda cū itellectu. fecūdissimo fōtalis simo primion nēpe actu agēdi est fecūdissima naka ⁊ substātia ac memoria ad actū agēdi intelligēdi ⁊ volē di: ⁊ cū oīb⁹ req̄sitis ad generādi actū est ordiata diui na bōitas sapiēna ⁊ volūtas ad pfectiōis finē et inte⁹ riorē opationē: videlicz itelligere ⁊ itellificare: velle ⁊ volificare: et'nare ⁊ et'nificare: bōcare ⁊ bōificare. ⁊c. Et tali q̄dē mō bonitas magnitudo. et'nitas. ptās. sa piēna. ⁊ volūtas: ⁊ sic de ceteris p̄cipijs trib⁹ vtiqz modis correspōdēt req̄sitioni rōnabilit' nake ⁊ substā tie: seu memorie fecūdissime: ex eo q⁹ oēs rōnes q̄di⁹ tates ⁊ formalitates requrūt naka re. essēnare. substā tificare ⁊ actus infinitos ⁊ et'nos habere: ⁊ p ꝯsequēs essentiatiuū naturatiuū et substātiatiuū. essentia bile. nakabile ⁊ substātiabile: vt naka ⁊ substātia non sint si ne opatiōe ⁊ fine: ⁊ essz si itellect⁹ ⁊ volūtas nō essent p se rōe p̄cipij duo p̄cipia ꝓductiua i gñante: ⁊ volū tas vnū p̄cipiū ꝓductiuū in spirāte ⁊ volificāte. Est ergo p̄ma ꝓpetas pullulās ⁊ originās actiue i essētia naka ⁊ memoria fecūda p̄cipiū quo gñatiuū. intelle ctiuū. volificatiuū. spiratiuū. ꝓductiuū. ꝓducibile. i telligibile. volibile. spirabile. ⁊ gñabile. p̄itelligere ⁊ velle: q̄ sūt act⁹ ⁊ operatiōes imanētes refulgēnales fluxiui ⁊ refluxiui: rōe cui⁹ sunt act⁹ opatiui infiniti ⁊ eterni (nō trāseuntes) p fluxū ⁊ refluxū: ⁊ cū sint sine actiōe ⁊ passiōe sūt act⁹ essēnales absoluti: ⁊ operatio nes absq; ꝓductiōe cōes trib⁹ respectiuis: q⁹ q̄libz in telligit se ⁊ aliā pſonā. sic̄ vult se ⁊ aliā absq; actu ꝓdu cēdi interi⁹. Sed inquātū p̄cipiū quo cū aptitudie se itelligit ꝓductiuū cū potestate absoluta ⁊ obm ꝓdu cibile nō est ꝓducēs: sed est potēs ꝓducere: sicut obm ē possibile ꝓduci: ⁊ sic ē ꝯcipiēs ꝓducibile. itellificabi le ⁊ volificabile: sic̄ ꝯcludit. b. g. b. i. k. ⁊. e. f. g. ⁊ trian

Operatio dei habet cum obiecto veram vnitatem ⁊ idempti tatem infinite ⁊ eter ne: quia operatio vl tima cuiuscunq; en tis infiniti vel finiti est finis perfectionis cius: quia ens non ē beatum cum relatio ne sine operatione interiori ⁊ exteriori. quolibeto vltimo.

ꝯclu: augu.

Deus vna est sapi tia quia vna est essen tia: ⁊ sic est sapientia de sapientia: sicut es sentia ō ēēntia. quia pater filius ⁊ spirit⁹ sanctus vna sunt sa piētia. ⁊: de tri.

conclu: magi stri petri.

Deus vna est essen tia substantia natu ra ⁊ summa res: non genera ns nec genita primo sententiaꝝ di stinctione quarta.

gulū viridē ꝛ rubeū. rōc cuiꝰ talis actꝰ absolutꝰ pductiuꝰ. intellectiuꝰ ꝛ volitiuꝰ ē de gñe q̄litatis absolute essentialis: cuiꝰ fundamētū est essētia ꝛ naka cōis cuz sit in ꝑmo actu essēdi absolute: ꝛ opandi i respectu rōnis ꝛ relatiōe: absq; reali respectu cū ꝑ illo ꝓor nōdū sūt respectꝰ realis: nā sūt respectꝰ rōnis a rōe rei dicti. Et licz talis actꝰ ꝑmariꝰ sit intellectiuꝰ. intelligibil'. volitiuꝰ ꝛ volibilis de gñe aptitudinis ꝛ dispositiōis. In pricipio quo gñatiuo ꝛ spiratiuo: nō tñ ē de gñe actionis ꝑducētis ꝛ passiōis ꝑducti in pricipio qō generāte gēito spirāte ꝛ spirato cū sit in ꝑmo signo nature ꝛ actu essēdi i quo nulla ē actio ꝑducēt/ ꝛ ꝑducti. pducit ergo pricipiū qō ꝑ se ꝛ ꝑtute sui ꝑ actū trāseuntē in alū ꝑductū ꝛ nō pricipiū quo. Cōcludit ergo ꝙ bonū cōc: neq; essētia cōis absoluta ꝛ ꝑscisa a respectu reali ꝛ sic de naka ꝛ sba: nō gñat neq; gñak: nec spirat neq; spirak. Rōe cuiꝰ hec adiectiue ē falsa ēentia gñat essē tiā: essētia gñat psonā. psona gñat essētiā absolutā: sic ista ē vera psona gñat psonā. Et si substātiue dicak cū respectu reali essēna relata ad patrē gñat essentiā relatā adfiliū: et essētia relata ad spiratorē spirat essētiā relatā ad spiratū. Intelligit ꝙ pricipiū qō generās gñat pricipiū qō gēitū: ꝛ pricipiū qō spirās spirat pricipiū qō spiratū psonal'r. Et ꝯꝑ canōiste dicāt i glo. ca. j. de su. tri. ꝛ fi. ca. ꝙ essētia adiectie gñat ꝛ substāti ue nō gñat itelligēdo grāmaticalit substātiue ꝛ adiectiue repugnādo positiōi theologoꝝ: q̄ est nobilioꝝ sanioꝝ tutioꝝ ꝛ verioꝝ dicētiū ꝙ ēentia adiectiue nō gñat qz absoluta ꝛ cōis naka ꝑscisa ab omni actu psonali ꝛ suppositali. Rōe cuiꝰ nō valet gñare neq; gñari neq; spirare neq; spirari: ꝛ substātiue gñat ꝛ gñak: spirat ꝛ spirak: qz relata ad patrē. filiū. ꝛ spūz sc̄m. Ergo essētia relata ad patrē est suppositū psona ꝛ pat' generās

psclu: pbi.

¶ In nature fundamento non est aliqd distinctum realiter. .2: methaphisices.

psclu: sco.

¶ Operatio nature est summa perfectio dei: ꝛ aliorum. quolibeto vltimo.

psclu: pbi.

¶ Speculatio est actio immanens ꝛ refulgencialis. ℣: methaphisices.

conclu: magistri petri.

¶ Nec pater generat essentiam nec diuina essentia generat filium: nec diuina essentia generat essentiam. in primo senten. di. ℣:

psclu: augu.

¶ Nulla res gignit se ipsaz. ꝑmo de tri.

et spirās. Et essētia relata ad filiū est suppositū psona gēita filiꝫ et spirās principiū. Et essētia relata ad ipūz sctm ē spirata suppositū et psona. Jō ait magr. j. scn. q pater se intelligit p essētiā ingenitā et inascibilē: sic de us se intelligit p essētiā itellectuā et intelligibilē: sicut se amat p essentiā volitiuā et volibilē: de potestate absoluta. Et filiꝫ se itelligit p essētiā gentā et volituā. Et spūs sctus se intelligit p essētiā spiratā volificatā et beneatā. Cōcludit ergo. b. p. h. i. k. et. e. f. g. q principiū quo absolute nō generat: nec generat: nec spirat nec spirat: licz sit principiū cōe intellectiuū intelligibile intelligere: volitiuū volibile et velle: principiatiuū productiuū: principiabile et pducibile fecūdissimū et potētia subiectiua generādi et spirādi obiectiue cū aptitudie et dispositōe et actu essentiali absolute imanēte et relul gētiali: vt i co. sup arte et metha. maiori claritate dixim⁹.

¶ De principio qđ principiāte producēte et gīante et de psona gīanti et supposito et de pstitutōe eiꝫ et ppetate patrnali et eiꝫ pcreto. ca. iij.

QJuina sapiētia est rationalis bono cōi et i quātū habz quādā actiuitatē correspōdēs requisitōi nate eiꝫ est sapiēs itelligēs. sapiētificatiuꝫ et itellectiuꝫ. et sic ē aptitudo talis actuitas agēdi et intelligēdi rōe cuiꝫ ē ppetas pma psonalis p se originās seu pullulās in fecūda sapiētia: gra cuiꝫ est principiū quo productiuū intelligēs et sapiēs pducibile. Cōsequidē in quātū se itelligit cū actu pducēdi bōificādiqz itelligit se esse principiū qđ pducēs suppositū et psonā: et eodez actu declarat verbū pducibile esse pductū in secūdo actu essendi et operādi genitū intellificatū. bōificatū. etnificatū. et deificatū ac principiatū. qm̄ sicut in pmo i

pclū: sco.

¶ Primū motiuum ē essentia diuina sui intellectus: ratione cuius operatio eius est immanens: et productio trāsiens: que est noticia obiecti primary naturaliter genita sine actu libero voluntatis simpliciter. quoli: 1-4.

conclu: fran.

¶ Pater prius intelligitur deus infinitus et eternus: et in illo priori non intelligitur habere filium nec ambo spiritum sanctum: quia relatio realis non est de ratiōe obiecti et suppositi cōmunis beatificī: sed personarū et suppositoruz finalium. primo senten. distin. j. q. j.

pclu: sco.

¶ Quodlibet emanans recipit id perfectionis ab eo cuiꝫ est capax: si sibi non

telectuōis actu ꝛ nature ſigno habz noticiā ꝓceptā de obo ꝑmario in ſuo itellectu poſſibili: ſic i ſecūdo actu ſeu i ſecūdo nate ſigno bz noticiā diſtictā ꝛ declaratā a ſe ꝓducēte i ſuo itellectu agēte itellificāte gracuꝫ ꝓductū dr v̄bū ꝛ filiꝰ ꝓducēt ſ dicēt ſq: qz v̄bū ꝑmo ꝓcipitur i obo ꝑmario ꝓducibile ꝛ gnabile. Scōo v̄o naturali ordie declarat ſ: ꝓſona ꝛ filiꝰ dicit gra cuꝫ v̄bū ꝓceptū a ꝓcipiēte eſſētialiter abſolute ē relatiue ꝛ ꝓſonalit genitū ꝓductū ꝛ ꝓcipiatū in eadē et nitate ꝓdicere declarare et diſtiguere: ꝓactū trāſeuntē in ꝓſonā diſtictā dictā ꝛ declaratā a verbū dicēte. Eſt ergo filiꝰ noticia gēita a gignēte ꝑ modū nate ꝛ opationē itellect. ꝑ modū q̄dē nate gignēs ꝓcipiū qō ꝓcipiās et obiectās obm ꝑmariū ifinitū ꝛ et nuꝫ natal r in eo obtectādo v̄bū ꝓducibile in ꝑmo ſigno et actu itelligēdi et opandi nō pōt nō ꝓducere noticiā de eo poſtq̄ bz i obo v̄bū ꝓceptū ꝓducibile dicibile ꝛ gignibile imo naturali neceſſitate debz et bz ꝓducere ꝛ gignere in ſcōo actu et ſigno nate v̄bū dicere et declarare ꝓ angulꝫ dr̄ie in quo ſe itelligit ꝓcipiū qō actual r gignēs ꝓducēs ꝓcipiās deificās et et nificās v̄bū itelligibile generabile et ꝓducibile deificabile ēe declaratū dictū et a ſe realit diſtinctū ꝓductū genitū deificatū et in et nitate ꝓcipiatū et nificatū deificatūq; vt gēitꝰ ſit et nꝰ ſicut gignēs. ¶ Per opationē q̄dē intellectꝰ ꝓducit itellificās: qz intelligēdo ꝓcipit v̄bū gnabile intelligibile itelligēdo ſe i obo ꝑmario itellectiuū ꝓductiuū ꝑmo actu opandi: et ſcōo itelligēdo ſe ꝓducētē itellificātez et generātē actu opandi: qz i gnatiōe ſapiētia ſeu itellectꝰ dūtaxat ē ꝓcipiū ꝓductiuū quo: et ꝓcipiū producēs qō noticiā ꝓductā et genitā de obo ꝑmario cōi in diſtinctiōe ex nata rei ꝛ formalit: ꝛ talis noticia producta et gēita ē filiꝰ ꝓducēt ſ et gnant ſ: et in tali actu repugnat: ꝛ illius recepti eſt cauſa cauſatiua ꝛ primaria infinita et diuina eſſentia: ſed cauſe cauſatiue ſiue ratiōes formales ſunt entitas formalis cuiuſlibet emanantis ab ipſa. quolibeto. 4:

ꝓclu: tho.

¶ Solus pater ē deꝰ intelligitur q̄ nullꝰ alius eſt pater niſi deus: quia qui ſolus dicitur pater eſt deꝰ .j.p.q.31.ar:4:

ꝓclu: augu.

¶ Cum dicimus te ſolum deum verum ſi intelligatur de perſona patris non excluduntur alie perſone propter eſſentie vnitatem in libro de fide ad pe.

ꝓclu: hilarij.

¶ Proprium eſt patri q̄ ſemper ſit pater ꝛ filio q̄ ſemper ſit filius: non eſt ni

vnius pſone niſi vna
proprietas perſona-
lis. 12. de trinitate.

concluſio ricar.

¶ Proprietaſ prime
perſone non oportet
q̄ aliquid per ſe im-
portet niſi primā en-
titatem in comuni-
cabilem. j. ſen. di. 3:

ꝓclu: tho.

¶ Potētia dei eſt ac
tio eius: quia diuia
potentia eſt ſubſtan
tia ⁊ actio eius ē in
operatiōe itellectu-
ali: ergo diuia actio
eſt ſua ſubſtantia: et
ſuum agere ſunt po-
tentia actiua agens
⁊ ens. in ſu. ꝫ. gen.

ꝓclu: ſco.

¶ In prima perſona
non eſt uncōmunica
bile niſi proprietas
pertinens ad primū
originem. quoli: 2:

ꝓclu: damaſce.

¶ Ingenit⁹ ⁊ in na-

gñatiuo pſona ſuppoſitū ⁊ ꝓncipiū qō intellificās ge
nerās ⁊ ꝓducēs eſt pr̄: pſone genite ꝓducte eternifica
te ꝓncipiate ⁊ deificate: ſicut oñdit. b. p. b. i. k. et. e. f.
g. ⁊ triangulū viridē: rōe cui⁹ act⁹ eſſendi paternalis
ꝑſupponit actū opandi iteri⁹ cū eſſe ex opari ꝓſtituat
¶ Qua ꝓpter de⁹ in ꝓmo actu opandi eſt intellectu⁹
intelligens vt potēta ꝓductiua: ⁊ intelligibilis ⁊ in⁹
tellect⁹ vt obm̄ ꝓducibile: rōe cui⁹ de⁹ eſt potētia infi
nita itellectiua ⁊ intelligēs: et eſt obz infinitū ⁊ et̄nuz
intelligibile et itellectū: ⁊ talis mod⁹ itelligēdi ⁊ opan
di ꝓpetit trib⁹ pſonis abſolute ꝓut p angulū ꝓcordan
tie collectiue ſūt vnū ſūmuz ꝓncipiū quo opandi inte
ri⁹: et vnuz ꝓncipiatū qō et quo opandi exteri⁹ in obo
ſecūdario diui intellect⁹: rōe cui⁹ de⁹ eſt vnū et idē pn
cipiū quo ⁊ qō diuerſimode p angulū differētie reſpe⁹
ctu obiectoꝝ ꝓmarij ⁊ ſecūdarij: q̄ q̄uis ſint idē am
bo oba ēternal'r et nūero p diffinitionē ꝓcordātie: ſunt
tñ diſtincta ex natura rei ſimpl'r: et in ꝑpe formal'r p
diffinitionē differētie. De⁹ enī tali modo abſolute ſe
intelligēdo ꝓmo intelligit ſe eſſe ꝓductiuū et̄nū et in
finitū: et verbū ꝓducibile: et ſpirabile amore et̄nale
et infinite: et. ij. ſe intelligit creatiuū: et creatas creabi
les et̄naliter et infinite in ꝓtate nate. ¶ In ſecūdo
vero actu opandi et ſigno nature deus ſe intelligit or
dinate nō ſolū poſſe ꝓducere: ⁊ ꝓſonā intelligātez et
ꝓducētez ⁊ ſuppoſitū: ꝙ ꝓncipiū qō ꝓncipiās, ꝓducēs
bonificās. poſſificās et et̄nificās: cū actu gñatiuo, ꝓ⁹
ductiuo: et intellificatiuo: et ſic de ceteris actib⁹ dignis
tatū et ꝓncipioꝝ dicēdb⁹ gñatiōez actiuā de gñe actio
nis gignētis: et ꝓductionē ꝓducētis: et intellificatio⁹
nē intellificātis: ex q̄bus actib⁹ infinitis et eternis cū
q̄ditate eſſentia natura et ſubſtātia ꝓſtituit pſona ge⁹
nerans. bonificās intellificās et ꝓducens: gra cuius

est pur⁹ act⁹ psona ꝓducēs: cū sit cōstituta ex actibus generatiuis et spiratiuis infinitis et eternis mere actiuis: rōe cui⁹ est forma formalissima: absq; aliq̄ materiali potētialitate: sicut affirmat. b. ꝓ regulā. d. Jō psona intellificantis dei est indiuidua substantia et incōicabilis existētia: et suppositū gignētis est in sui ēe positum in cōmunicabiliter: et indiuiduū indiuiduātis bonificās ⁊ indiuisuz et indistinctū a se indiuiduāte et distinguente: et est diuisum ab indiuiduato genito bonificato et distincto: ratione cuius persona indiuiduās et distinguens indiuiduando personam indiuiduatam distinguit ipsam realiter a se: gratia cuius persona gignens: et persona genita realiter distinguuntur: ⁊ ad inuicem realiter referuntur: et differentiantur. ¶Concludit ergo. b. ꝙ deus bonificando non se in se: sed in bonificato ens volificato per regulam quiditatis et modalitatis magnificando: intellificando: indiuiduando: et generādo est pater: quia gignēs semper dicitur pater inquacunq; natura aut mater: ⁊ genitus filius: aut filia. ¶Et sic est generatio: non solum in deo eternaliter et infinite vnuoca: que est generare sibi simile in essentia spetie natura ⁊ substantia: sed etiam: sub globo lune in rebus finitis: ⁊ in rationali factura per intellectum de obiectis notitiam genitam producendo: sicut spiritus sanctus per os Jsaie veritatē inquiens: omnibus rebus generationem tribuo: ⁊ ego sterilis ero: nobis ostendens ꝙ ad similitudinem dei generationem increatione contulit dignitatem causalitatis causis secundarijs: vt possent generationē agere per intellectum spiritualem et per corp⁹ substantiale corporalē generationē substātialem euiternā: ⁊ ꝙ corp⁹ accidentale ⁊ statuale generationē accidētalem tpalem: successiuam terminabilem.

scibilis nō significat substantiam sed modum existētie patris libro ꝑmo. c. 8:

ꝓclu: sco.

¶Intellectus secundus in deo est prima rō ꝓductia gñabilis ⁊ secunda rō ꝓducti ua spirabilis est volūtas secūda. q̄li: 2:

conclu: fran.

¶Nulla entitas absoluta est ꝓprietas psonalis: nisi sit formaliter incōmunicabilis: quia persona est formaliter idiuidua substātia ⁊ incōmunicabilis existentia. ꝑmo sentē. di. 8.

ꝓclu: augu.

¶Substātia est q̄ ꝑ se pater est: ⁊ omnis res perse subsistit: quia subsistere est ꝑ se esse: ratione cuius sunt tres subsistētes persone ⁊ vnum ens bonum et magnum commune eis. 7: de trinitate. c: 8:

Pclu:tbo.

¶ Potētia respectū dicit ad alterū in rō ne principij: nam potentia actiua principiuz est agendi in alium.): metha. ergo in deo ē potētia scōz moduz intelligendi intelligibile: ꝛ volendi volibile: qz in deo sunt intelligere velle producere res ꝛ similia: ꝛ non sunt res diuerse: sz vnū ꝛ idē in su. ℈. gen. c:10.

Pclu:sco.

¶ Proprietas personalis inconcreto de ēntia cōmuni et bono ente p̄dicatur infinite: ꝛ nō de psona ifinali ēe abstractie quia circum scriptis ꝓprietatibus personalibus deus est infinitus eternus ꝛ bonitas magnitudo et nitas potestas sapiē tia voluntas virtus veritas glia quesūt deitas ifinita diuia essentia ens ifinituz intēsiue ꝛ entitas in

lē abstractis parte. Sicut pcludit ars generalis in. b. p. b. i. k. et. c. f. g. ¶ Ea propt̄ est ordo nature in constitutiōe psone generāt̄: inquātuz dicit naturā substātiā indiuiduā: actum: psonalē suppositalez: ꝛ indiuidualem. notionē relationē. correlationē. ꝛ respectū: ratione cui⁹ ordine natali prior est q̄ditas essentia p̄dicamentale: ꝛ in ipa fundātur emanatōes pullulatōes ꝛ originatiōes ꝓprietatū personaliū: inq̄ntuz bēt essentiatiuū. essentiabile ꝛ ēntiare: gra cui⁹ essentiat tres p̄petates psonales ineadē et̄na essentia ꝛ ifinita: ꝛ ēntia eterna est p̄or ordie natali natura: inq̄ fundant respect⁹ psonales: rōe cui⁹ vna ꝓpetas psonalis respicit aliā ꝓprietatē psonalē: rōe cui⁹ psone sunt relatiue inrelatiōe reali: ꝛ natura est p̄or ordie naturali substātia: mq̄ fundant correlatōes: rōe cui⁹ sunt tres psone correlatiue. ¶ Cōcludit ergo. b. q̄ pater ordie naturali p̄supponit ad suū esse pat̄nitatē ꝛ gignentē: ex quib⁹ cōstituit in esse paternali ꝛ per consequēs p̄supponit genitū ꝛ spiratū intellificatū ꝛ volificatū: ꝛ pat̄nitas intellificatiuitatē volificatiuitatē ꝛ volificabilitatez: cū distinguatur ab ea ex natura rei ꝛ formaliter ipsa prie: sicut pat̄ est gignēs: ꝛ intellificās: ergo pater inquātuz pater tm̄ est correlatiu⁹ ad filiū ꝛ nō generās eo qz rōne gignitiuitatis ꝛ intellificatiuitati est formaliter ꝛ causaliter gignēs ꝛ intellificans: ꝛ nō rōne paternitatis: sub rōe cuius tantū est simul natura cū filio seu simul correlatiue naturali intelligētia: huiusmodi ratione intellectus intelligit vnū obiectū infinitū ꝛ eternuz: ꝛ in ipso scit multa scilicet tria correlatiua ꝛ plurificationē formalitatū. Et intellificans nēpe ꝛ gignēs p̄supponit personā ꝛ ꝓprietates eius psonales notiones ꝛ relationes: ex q̄bus cōstituit: ꝛ psona intellificās et gignēs p̄supponit suppositū: ꝛ

ſuppoſitum ꝓſupponit naturali ordine indiuiduũ: et ꝓprietates ſuppoſitales ex qb⁹ cõſtituit: ꝛ a quib⁹ diſtinguit: et indiuiduũ ꝓſupponit principiũ qõ principians: ꝛ indiuiduitatẽ: ex quib⁹ cõſtituitur q̃ditatiue et a quib⁹ diſtinguit per diffinitionẽ differẽtie. Et principiũ qõ principiãs et intellificãs preſupponit naturali ordine dei infiniti ꝛ eterni principiũ quo principiatiuũ intellectiuũ ꝛ productiuũ: et actuz principiatiuũ intellificatiuũ naturificatiuũ generificatiuũ: ex quib⁹ cõſtituitur in actu intellificãdi et gignendi actualiter a quib⁹ diſtinguit ex natura rei ꝛ formaliter. Et principiũ quo preſupponit apptitudinẽ ꝛ diſpoſitionẽ: ex q̃bus eſſentialiter ꝛ abſolute cõſtituitur: ꝛ aptitudo naturalis habitudinẽ et eſſentiã preſupponit: et eſſentia quiditatẽ cõcretã et quiditas ꝯcreta oĩes quiditates principioꝝ: et ſic eſt ordo naturalis ꝛ eſſentialis inter actus q̃dicos ꝛ eſſentialiter ꝛ naturaliter ordinatos: in eadẽ eſſentia natura: et diuina ſubſtãtia: rõne cuiꝰ actus eſſendi paternalis: ꝛ filialis eſt poſterior natura actu gignẽdi ꝛ intellificandi: et actus bonificandi eſt poſterior actu operandi: q̃ operatio eſt actus abſolutus ꝛ imanens: vt intelligere ꝛ velle. Jõ eodez actu agendi ꝛ producendi perſona ꝑ ſe ꝛ virtute ſui origiñãs eſt intellificãs gignẽdo genitũ: et volificãs ſpirãdo ſpiratũ: et q̃ꝫ̃ habeat duas ꝓprietates relatiuas ſ. gñatiuitatẽ ꝛ ſpiratiuitatez non eſt due perſone: ſed vna dũtaxat: licet habeat pro illo priori anteq̃ ſit pat duos reſpectus: et duas relationes conſtituentes gignentẽ ꝛ ſpirãtem relatiue: non tamẽ ꝓſonaz ꝑ ſe pullulantẽ ꝛ originantem: relationes cuius ſunt plereq̃ videlicet generatiuitas bõificatiuitas: intellificatiuitas: et principiatiuitas: et ſic de aliis ꝛ notiones eius ſunt innaſcibilitas. ꝛ ingenitus. gignens. ꝓncipiãs tenſiua in virtute nobilitate vitate ꝛ poteſtate. quoli. j:

ꝯclu: damaſce.

¶ Eſſentia diuina ẽ ens comune plenuz omnium diuinaruz perfactionum: eo qa oĩnes quiditates ꝛ obiecti formalitates includit. li. j: 8: c:

conclu: fran.

¶ Generatio eterna non eſt tranſiens: ſed ſemper ꝑmanẽs: ratione cuius potentia generatiua ꝛ natura generans eſt fũdamẽtum generationis infinite ꝛ eterne primo ſenten.

ꝯclu: augu.

¶ Omnis res a ſe ſb ſiſtit: quanto magis deus. quia ſubiſtere formaliter perfectiſſimum dicit eſſe: et exiſtentia dicit eſſentiam ꝛ incommunicabilitatez. tertio de trinitate. c: 8:

intellificãs.eternificãs.deificãs:ꝛ sic de alijs.nã notificãt nobis pſonã gignẽtez ꝛ ingenitã:et correlatio eiꝰ eſt patꝛnitas:rõe cuiꝰ correlatiue ſe habz ad filiũ. Jgitur paternitas eſt correlatio: et nõ eſt notio: neqꝫ relatio:neqꝫ reſpectꝰ realis:neqꝫ reſpectꝰ rõnis: ſed eſt dignitas ꝛ auctoꝛitas patꝛ̃ſ : rõe cuiꝰ hilariꝰ dicit qꝫ pater eſt maioꝛ filio dignitate ꝛ auctoꝛitate patꝛnali:quã filius nõ includit in ſua ꝓſtitutiõe filiali pſonali ꝛ ſuppoſitali: nã pater generando filiũ cõmunicat ei oẽna eſſentialia cõmunia cõmunicabilia: q̃ concurrunt in actu generãdi: vt principiũ quo: et rationes naꝰales et eadẽ naturalia principia:ſcu rõnes naturales eſſẽtiales cõmunicat cũ perſona filij tanqꝫ vnuꝫ principium ſpiritui ſcto:ſed non cõmunicat filio proprietatez indiuidualẽ.ſuppoſitalẽ.perſonalẽ.generatiuã: et paternalẽ:qꝛ principiũ generatiuũ ꝛ generãs incõmunicabile eſt:rõne cuius eſſentia relata ad patrẽ incõmunicabilis eſt:ſicut eſſentia abſoluta: ꝛ nõ relata eſt cõmunicabilis. Jgiꝫ de eſſentia abſoluta cõmunicabili generat ꝛ nõ de eſſẽtia relata generatiua generãſqꝫ Cõmunicat ergo volificatiuitatez perſone genite: vt poſſit ſpirare ꝛ nõ intellificatiuitatẽ:vt nõ poſſit generare. ¶ Notiões aũt ꝛ relatiões nõ dicũt pfectionez: neqꝫ ĩperfectionẽ:neqꝫ maioꝛitatẽ:neqꝫ minoꝛitatez: cũ nõ ſint dignitates ꝛ pfectiones eſſentiales : qꝛ ſolũ eſſentialia infinita ꝛ etꝛna dicũt pfectionẽ. Relatiões vero ꝛ ꝓpꝛietates indiuiduales ꝛ correlatiões de creaturis ꝑdicanꝫ:q̃bꝰ cõicanꝫ : nã deus inquantũ eſt patꝛ nõ eſt infinitus neqꝫ eꝛnus : licet pater inquantũ deꝰ ſit infinitꝰ eternꝰ ꝛ ſuppoſitũ cõmune:et indiuiduum bonũ magnũ:ꝛ abſolute potens : qꝛ ſicut abſolutũ bonũ cõmune deſignaꝫ ꝛ ꝓtrabiꝫ ad bonũ ſingulariter ꝛ ſimpliciꝫ gignẽs ꝛ intellificãs pſonaliter ꝛ ſuppoſita-

ꝓclu:ſco.

¶ Actio non eſt niſi ſuppoſiti infiniti:et eterni:ratione cuiuſ philoſophi rationez ſuppoſiti in communicabilis ad ſuppoſitum commune abſolutum ꝛ relatiuum non conceperunt. quolibeto.4:

ꝓclu:cano.

¶ Relatio conſtituens primaꝫ perſonã pertinet ad originez cuꝫ ſit originatio ab ente communi ꝛ ſuppoſito ad hoc ens pſonale.J:metha.

ꝓclu:tho.

¶ Deus eſt intelligens per eſſentiam ſuam concipiens intelligibile ꝛ volibile eternaliter ꝛ infinite: quia in deo ſua eſſentia eſt ſua infinita operatio intellectualis.in ſũma ꝓtra gentiles.c:J7:ꝛ.1.p.q.14.arti:J:

liter: sic ecouerso ꝓtrabit ꝑsona relatiua: ⁊ pater correlatiuꝰ ad absolutū bonū cōmune: vt ꝓcludit. b. ꝑ. b. i. k. et. e. f. g. affirmatiue veritatē tenēdo: pertriangulū viridē rubeū ⁊ croceū: in prima figura perfeitate primi. ij. iij. ⁊. iij. modi: vt in comento supra artem et in metbaphisica maiori vberius habetur.

¶ De principio qō ꝓducto et genito ⁊ de persona ⁊ suppositō seu de filio deificato deificantis dei patris. Capitulum. v.

PRincipiuz quo: inquantuz in eternitate est pricipiū qō genitū. bōificatū: magnificatū. deificatū. intellificatū et etnificatū: atqz possificatuz est ꝑsona. suppositū. indiuiduū ⁊ filius: sed inquātū est filiꝰ nō refertur ad intellificātez gignētez: sed solū ad patrē: cū sint pat' ⁊ filiꝰ correlatiua: et simul nakali intelligētia. Rōne cuiꝰ filiꝰ ꝑsupponit ordīe nakali genitū bōificatuz deificatū etnificatū ⁊ ītellificatū: ⁊ gēitꝰ ⁊ ītellificatꝰ ꝑsonā: et ꝑsona suppositū: ⁊ suppositū indiuiduū: ꝝ cuiꝰ filiꝰ inquātū deꝰ abstrahit a filiatiōe. Rōne cuiꝰ nō est filius nec ꝑsona: sed suppositū cōe vel bonū magnū ⁊ eternū cōe: qz nō sūt tres dij: sed vnꝰ tm̄ deꝰ. Resoluūtur ergo tres īmynū. bonū. verum: ⁊ eternum cōmune tribus subsistentijs et vnidemptitatibus finalibus: ⁊ ipse tres vnidēptitates finales sunt vna vnidemptitas formalis ⁊ fundamentalis: nam licet sint tres fundabiles: non tamen est nisi vnum fundamentū formale vnidēpticū ipsis tribus vnidēptitatibꝰ finalibꝰ. Rōe cuius tria sūt vnū cōe ens ⁊ tres sūt vna cōmunis substātia: ⁊ sic cōcludit. b. ꝑ. c. d. e. ⁊ angulū differētie ⁊ ꝓcordātie in prima figura perfeitate tertij modi ⁊ ꝑmi. propt'ea qz pricipiū qō ītellificās cōicat

ꝓclu: augu.

¶ Actio ⁊ actiua originatio non pōt esse nisi suppositi existētis: eo quia agere ꝑsupponit existere: ſz agere non presupponit ipostaticum esse ꝑmo de trinitate.

ꝓclu: sco.

¶ Origiatio actiua est prima entitas incōmunicabilis infinite: quia illaz nihil precedit: nisi memoria natura ⁊ essentia ac substantia perfecta ⁊ secunda: ⁊ totū hoc est cōmunicabile eternaliꝰ. quoliꝫ:

ꝓ: fran. ⁊ sco.

¶ Infinitas ē magis modus intrinsecus diuine substantie q̄ attributum personale: rōe cuius proprie loquendo non ēvera paternitas est infinita ⁊ sic de filiatione: qz infinitū sumptuz intensiue ē omnino

sūmū ens obm̄ p̄mū
bificuz. q̄li. 4.

Conclu. bone.

¶ Relatio originis
est infinita formalit̄
cū sit essentia eterna
z aptitudo eius. 7.
metha. z. j. senten.

Conclu. petri de aq.

¶ Relatio non p̄supponit suppositū: sed
solū essentiam z fun
damentū sicut actio
nō p̄supponit suppo
sitū: z solū essentiaz
tanq̄ rationē agēdi
formalē z naturalez
z essentialē: q̄a actio
z passio formaliter z
essentialiter sunt re
latio. j. senten.

Conclu. aureo.

¶ Deus est generās
essentia est generās:
de⁹ est spirās: z essen
tia ē spirans iste p̄di
cationes in concreto sūt
benoiatiue z adiecti
ue. primo senten.

Conclu. sco.

¶ Entitas ipostatica: z entitas relatiua
non hīt quātitatem
virtualē seu infinita

principio q̄ intellificato nō solū quiditatē. essentiā. na
turā z substātiā z oia ēentialia: vez etiā volificatiuita
tē z spiratiuntatez: rōe cuiꝰ dicit nō solū principiū prin
cipiatiuū z principiabile: verū etiā principiū principia
tiuū z principiās: volificatiuū z volificās. In primo q̄
dē signo nature sunt ambe psone vnū principiū volifi
catiuū spiratiuū boneatiuū. tē. rōe cuius intelligens
vult z diligit itelligibile: z itelligibile vult z diligit in
telligētē nakaliter. Rōe cuiꝰ itellificās nakaliter vult
z amat generare z genitū: et genitus nakaliter amat
z vult amare suū genitorē: et ambo p fluxū et refluxuz
se volūt inter se nakaliter: q̄ sic̄ gignens diligit et vult
nakaliter suū genitū: sic z genit⁹ nakaliter vult z amat
suū genitorē. Ex his aūt q̄dicta sūt: nō sequitur q̄ vo
lūtas sit principiū generatiuū. nec principiū generās:
sed cōcurrit naturaliter. sicut bonitas z cetere rōnes
naturales. Et nō vt principiū productiuū quo: z pro
ducēs q̄d. sicut sapientia seu intellectus. q̄ gīnatio na
turaliter est p modū nature: z operationē intellectus.
et non p modū z operationē volūtatis. Ergo gignēs
nō gignit per volūtatē formaliter: sed p intellectū for
maliter z causaliter. ¶ Cōcludit ergo. b. per. e. f. g. q̄
licet generās sit volēs: gignendo tñ nō producit amo
rē. sicut producit intellificationē z noticiā genitā: na
turaliter de nakali obo primario. Et sicut intelligibile
essentiale z volibile est obm̄ primariū intelligētis: sic
intellificatū est obm̄ imediatū intellificātis. Ygit nul
la est potētia sine obo z actu. Ratione cuius generās
ex actu generatiuo actiue ꝓstituit actualiter generās
et sic est potētia gīnatiua z potestas possificans. et ge
nitus cōstituitur ex eodez actu generatiuo passiue: ex
obo generabili z obiectiua potētia cōstituitur actuali
ter genitus. et sic est ex generare generās: et generari

genitus. Nõe cui⁹ potẽtia generandi dicit quid in primo signo nature absolutũ cõe generatiuo ⁊ generabili et in secũdo nature signo dicit aliquid respectiue nõ cõe: sed proprũ gignentis actiue ⁊ gemti passiue. ¶ Cõcluditur ergo q⁹ sicut pater nõ est generans: qz pater: sed est pater qz gignẽs. sic et filiꝰ nõ est genitꝰ qz filiꝰ: sed est filius qz genitꝰ. Est ergo filius de potestate ordinata genitus: sicut de potestate absoluta gignibilis quẽadmodũ generatiuꝰ de potestate absoluta põt intelligere infinite ⁊ etne verbũ ꝯceptũ generabile: ⁊ volubile spirabile: et sic de potestate ordinata generans gignit genitũ: et volificãs volificat volificatũ: qz absolute nulla est productio: nec generatio: nec spiratio: sz ordinate dũtaxat: cũ sit ordo sũmus originis inter generantez ⁊ genitũ: spirantẽ ⁊ spiratũ: ergo de potestate ordinata est actio realis ⁊ actualis relatio. distinctio pluralitas. differẽtia. ꝯordãtia ⁊ equalitas. ergo de potestate absoluta tantũ est possibile esse: sine respectu ⁊ distinctione: sicut ꝯcludit. b. p. c. d. e. f. g. ⁊ triangulũ viridẽ. ¶ Sũt ergo respectiue proprietates personalis filij ⁊ notiones relatio ⁊ correlatio. Quñ cũ filiatio ms est correlatiuꝰ cũ patre: cuius notiões sũt genitꝰ nascibilis. generabilis gignibilisq; natiuitas ⁊ natꝰ. Et relatiões sunt nascibilitas ⁊ gignibilitas generabilitas intellificabilitas bonificabilitas etnificabilitas. ⁊c. erga generãtez. Et quãꝯ habeat binas relationes vnã ad genitorẽ: ⁊ aliã ad spiratũ ⁊ volificatũ: nõ tamẽ est vna persona inquãtuz est genitus: et alia inquãtũ est spirãs: sed est vna ⁊ eadẽ persona habens duos respectꝰ vnũ passiuũ ad gignẽtez: et aliũ actiuũ ad spiratũ. Nõe cuiꝰ binas habz relationes: vnã per quã refert ad gẽitorẽ: ⁊ aliã p quã refert ad volificatũ Ergo si persona filij vna cũ persona patris nõ produ te: qz quãtitas ✻tualis seu infinitas non conuenit nisi entitati absolute et cõmuni. quolibeto. ℑ:

ꝯclu: pbi.

¶ Finitum ⁊ infinitum congruunt quãtitati. ℑ: pbi.

ꝯclu: sco.

¶ Finitum ⁊ infinitum non diuidunt ens nisi inquantum entitas est quidditatiua ⁊ diuina: licz in se sit absoluta tamẽ est persona ipostatice. quolibeto. ℑ:

ꝯclu: fran.

¶ Ratione principij fundamentalis diuina essentia est principiuz formale ordinationis ⁊ pullulationis correlatiuorum. primo senten.

ꝯclu: sco.

¶ Persone propẽ et perse non ꝯpetit infinitas intensiua: cuz nõ sit capax talis q̃ntitatis: nam relationibus personalibus formaliter repugnat infinitas: ratione cuius paternitas non est formaliter infinita: nec formaliter fi-

nita sed solũ paterni tas: nec essentia vt es sentia est formaliter infinita: inq̃ntũ essen tia: ꝫ non repugnat ei ratio infinitatis: ꝛ sic ẽ formaliter in finita: quia nulli es sentiali repugnat in finitas quoli: ℈:

ꝙ: frã. de mar

¶ Essentie diuine re pugnat in persõis relate ꝙmunicari: ra tione cui⁹ pſona ge nerans realiter non est persona genita: ꝛ non repugnat ei cõ municari: inquantũ est essentia ꝛ natura absoluta: ꝛ sic essen tia est persona incõ municabilr: ꝛ pſona est essentia absoluta cõicabilit. ℈: sen.

ꝙclu: ambro.

¶ Impossibile est ge nerationis scire secre tũ mens deficit vox silet: ꝫ per originem gñationis ꝛ spiratio nis trinitas in diui nis personis distin guitur in li. de tri.

ꝙclu: augu.

¶ Cuz queritur q̃d tres in deo dicitur: cerẽt spiritũ sc̃m: nõ distingueret ab eo realiter. Nec referret ad ipm ꝑ lealẽ relationẽ: nec persona patris a persona filij: si nõ gigneret ipſaz: et ratio est nã res ꝑ ducens semper distinguit a seipsa rem productã rea liter ꝛ agit eam referri relationi reali. Est ergo distin ctio realis ꝛ dr̃ia ꝛ relatio int̃ intellificantẽ ꝛ itellifica tũ: ꝛ volificãtẽ ꝛ volificatũ. sicut ꝙcludit. b. p. c. d. e. et triangulũ viridẽ ꝛ rubeũ: vt ertẽsius supra artẽ in co mento ꝛ in metbaphisica maiori peregimus.

¶ De pr̃icipio quo spiratiuo et vo lificatiuo: et de principio qõ volificãte ꝛ spirante et principio qõ spirato ꝛ volificato: et de proprie tate spiratiua: et de proprietate spirata. ℒa. vj.

¶ Pr̃incipiũ quo spiratiuũ et vo lificatiuũ est id rõne cuius principiuz qõ spirans ꝛ volificãs spirat et volificat spi ratuz ꝛ volificatũ qõ pr̃icipiũ pricipiatũ. Principiũ enim spiratiuũ et volificatiuũ est vnũ dũta xat: vt sit vna spiratio actiua: et vnus spirator ꝑsise: vt spiratus non sit cõpositus ex duabus spirationib⁹: aut non sint duo spiratores spirantes binos volifica tos et spiratos: est impossibile ꝛ magnũ icõueniens vt ostẽdit. b. p. c. f. g. et triangulũ viridez. oportet ergo q̃ spirator sit vn⁹: et pr̃icipiũ quo volificatiuũ vnum ꝛ idẽ per angulũ ꝙcordãtie ꝛ equalitatis: et nõ diuersuz ꝑ angulũ differẽtie. Abstractis ergo a dc̃minationi bus proprijs actiua ꝛ passiua remanẽtibus fundamẽ tationib⁹ ꝛ proprietatib⁹ amboz pſonalib⁹ tantũ cõ stituitur ex ipsis ꝓprietatib⁹: vna propetas cõmunis ambobus actiua ꝓductiua principiatiua spiratiua ꝛ volificatiua. Quocꝺdẽ cõmunis propetas volificati ua ꝛ ꝓductiua tertie ꝓprieatis est spiratiuitas ꝛ volifi

catiuitas: de qua ꝙppe ꝯstitutū est cū ipsa fecūda volū tate principiū spirās ⁊ volificās in qua sunt substātia liter respectiua relatiua ⁊ correlatiua: et fundantur in ipsa tanꝯ fundabilia in suo fundamento absoluto. Quoniã sicut sapientia vel intellectus in ꝑmo natu/re signo et actu operādi est ꝓcipiū quo ꝓductiuū ⁊ in tellectiuū habens absolute intelligētem intelligibilē et intelligere: sic volūtas in eodē nature signo et actu operādi est principiū quo productiuū et volificatiuū: habēs volentē volibile ⁊ velle essentialit' et absolute: absq; actione ⁊ passione: quia sicut intelligere est act9 essentialis absolutus ⁊ operatio imanens absq; actio ne et passione: sic velle est actus absolutus cōmunis essentialiter tribus personis cuz sit operatio imanēs et refulgentialis ꝑ influxū ⁊ refluxū: rōe cuius velle ⁊ intelligere non sunt actus ꝓductiui ⁊ relatiui: nec de gñie actiōis ⁊ ꝓductiōis: sed simpliciter sūt act9 absolu/ti ⁊ opationes imanētes: et refulgētiales ꝑ influxū et refluxum intelligentis et intelligibilis: volentis et volibilis. ¶ Et sicut sapientia et intellectus in secun do nature signo et actu operandi cum actu transitiuo de genere actionis est principiuz quod actualiter pro ducens habens tria relatiua per generationē. ſ. intel lificantē intellificatū et intellificare simul eternaliter et infinite: Sic et voluntas in eodem nature signo et actu operandi et producendi est principium quod producēs actualiter infinite ⁊ eterne habēs tria rela/tiua. ſ. volificantē volificatū ⁊ volificare: seu spirātem spiratū ⁊ spirare. Et qz eadē spiratiuitas est ꝓprietas persone gignētis ⁊ geniti cōmunis productiua voli/ficatiua ⁊ spiratiua tertie proprietatis constituitur tā tū (ex duab9 propetatibus psonalib9 pullulātib9 ter tiā ꝓprietatē psonalē) vnū ꝓcipiū quo spiratiuū: nō

dico q tres psone: qz cōmune est eis id qō est persone ⁊ suppo-situm. ꝯ de tri.

ꝯclu: tho.

¶ Persona tribus p sonis est ꝯmunis ab solute qz est substan tia bona ⁊ vera: ⁊ nō respectiue: ex eo quia realiter distinguitur ab alia per respectū realem ⁊ sic ipsa qui dem persona signifi-cat rem subsistētem in natura: ⁊ est ꝯmu nis scōm rationē tri bus: vt vna quecq; ea rum sussistat in natu ra distincta ab alijs: prima. p. q. 30:

ꝯ leonis pape.

¶ Trinitas est inse-parabilis: sed nunq; intelligeretur ee tri-nitas: si semper inse-parabiliter seu abso lute diceretur in ser. de trinitate.

ꝯclu: bone.

¶ Ens fundat origi nem actiuam: ⁊ origo actiua fundat ori ginis prioritatem. Igitur ens prius de noiatiue originans ē: ⁊ noticia originata ab obiecto primario

est posterior origine illo. g: metha. c. 3:

Pclu: tho.

¶ Generatio est causa filiationis: eo q; relationes nō sunt res nature: ex ratione respectus ad alterum: ſz relatio ex sua causa ē res perquaz vna res naturalē ordinē ad alteram rem hēt: ⁊ talis ordo naturalis ⁊ realis est in ipsis. quoli. j. ar. 2:

P: leonis pape.

¶ Trinitas est vna substantia bona magna ens: indiserecta i ope exterius in inseparabilis dilectione iteri⁹ indifferēs ptāte: simul implēs oia simil cōtinēs vniuersa inser. de tri.

Pclu: bone.

¶ Prioritas origis primi gradūs fundatur i actiuo origine ideo est a se: rōe cui⁹ ḋditas est in producta: eo quia est omnino rex omniuz ṗma ḋditas: cū quiditas ꝑse in ṗma includatur intelligētia. Jgitur est omnino a se ⁊ non ab alio: vt sit ḋ- tiā ab eis distinctū nūcro: vt non sint sex suppositā nec numeri discretione: vt nō sint quattuor psone: sed solū ex natura rei simpliciter: ⁊ improprie formaliter: nā sic sūt idez nūcro persone spirātes per spiratiuitatē ⁊ cōmunē volificatiuitatē: sicut sunt idez numero pessentiā naturā substantiā ⁊ quiditatē. ¶ Cōcludit ergo. b. ꝑ b. i. k. et. c. f. g. et triangulū viridē rubeū ⁊ croceū. q; ꝑ sona gignēs et persona genti nō spirāt nec volificāt tanq̄z duo principia spiratiua ⁊ spirātia: sed solū tanq̄z vnū principiū simpliciter per anguluz. c. ⁊. i. licet sint due persone spirantes: eo quia spiratiuitas est tantuz vna cōmunis propetas constituens tantū vnū principiū quo spiratiuū in primo actu operādi: et vnū principiū qō actualiter spirās in secūdo actu operandi: et nature signo: constitutū est ergo principiuz spiratiuuz quo: et spirās qō per cōueniennā duarū proprietatū: Nā proprietates psonales spirātes ꝓuenūt in pullulādo (per regulā modalitat⁹ ⁊ angulū ꝓcordātie) tertiā proprietatez psonalē: sic ⁊ due persone cōuenūt in vna vi spiratiua ⁊ in vnico actu elicitiuo ⁊ ꝓductiuo amoris personalis: et psone spiritus sancti. ¶ Jdeo a veritate deuiatur illa oppinio q̄ dicit: q; pater ⁊ filius tanq̄z duo principia spirant spiritū sc̄m: ex eo q; veritas per angulū ꝓcordantie ⁊ equalitatis in regula de b. ꝑ. b. i. k. et. c. f. g. affirmatiue tenet q; tanq̄z vnū principiū quo spiratiuū absolute fundamentaliter pullulando: et originando in eodē quid ⁊ de eodez quid proprietatē spirabilē ⁊ volubilem: et in secūdo actu volificandi ⁊ spirandi tanq̄z principiuz qō actualiter volificans ⁊ spirās per modū nature voluntatis et operationem eius: et non per modum nature seu rationis naturalis sapientie: vt nō sit spirare generare: sed simpliciter per modū rōnis naturalis voluntatis: et ope-

rationē eius naturalē:et actū liberū elicitiuū amoris et productiuū:ex quo cōstituitur principiū qō actualiter volificās ꝛ spirās:cui volūtas secūda principium quo productiuū est rō naturalis: vt persone cōstituentes.principiū qō spirās se inuicē naturaliter diligāt absq; productiōis amore: et q; per talez dilectionē naturalē sint ambe absolute principiū quo ꝛ potētia volitiua naturalē ꝛ spiratiua obiectādo obm primariuz absolute infinite ꝛ eterne cū potestate absolute volendo volibile ꝛ spirabile naturaliter in primo nature signo ꝛ actu operandi essentialiter ꝛ naturaliter concipiendo producibile esse possibile produci: et se intelligēdo posse producere absq; aliquo respectu: quoniaz si cū potestate absoluta potentia intellectiua ꝛ volitiua non intelligeret se posse producere ꝛ appitudinez producēdi habere:et intelligibilem ꝛ volibilē possibiles:in eodez ꝛ de eodē primario obiecto produci:infinite et eterne:nūq; valeret cū potestate ordinata intellectum ꝛ volūtū:de eodē ꝛ in eodē obiecto primario et naliter et infinite actualiter producere ꝛ possificare: sed q; pōt potentia volitiua et spiratiua velle producere volibilē ꝛ spirabilē:put est principiū volificatiuū productiuū ꝛ spiratiuū:ergo pōt eadem potētia:prout est principium qō volificans ꝛ spirans producēsq; possificans producere.volificare.spirare.eternare.boneare.magneare.volificatum. spiratum. principiatum. boneatum.magneatum.eternatum: et deatum libere:per actum libere ꝛ sponte elicitum ab infinita voluntate volificante.spirante: personam spiritus sancti producente et eliciente:quoniaz q̄q; primus actꝰ voluntatis sit naturalis absolutus ꝛ essentialis absq; actiōe et productione absolute:nō tamē secūdus actus elicitiuꝰ ꝛ productiuꝰ amoris est naturalis. Naz si esset deitas prima essentia natura sua ꝛ absolutū esse:rōne cuiꝰ ens est priꝰ origie passione et notīa formata ꝛ producta de ipso est posterior origine ipso ente entificante.6:methaphisicoꝝ.c3:

Pclū:sco.

¶Intelligere obm ē per opationem ipm attingere:ꝛ licz nō sit actualitas relatiōis realis:est tñ actualitas relationis rōnis fundamētalis:eo qa nō ois operatio ē vera actio:sz ppria opatio de gñe actiōis: vt sunt intellectio absoluta ꝛ intellificatio realis: ꝛ sic ē relatio rōis primo ꝛ secundo relatio realis insummo ente in ente et in omni ente.q̄li:7:

Pclu:augu.

¶Proprium solius patris est: non quia non est natus ipe: sz quia filium genuit. libro de fi.ad pe.

Pclu:hilarij.

¶Paternitas natiuitatē sequit ꝛ generationem. Igitur pa

ter nō est pater: et eo q̄ generat: ſz p̄ſciſe, put hēt genitū filium correlatiue. 9: de trinitate. 1): ca:

Cōclu: ſco.

¶ Paternitas ad patrē non hz aptitudinē niſi rationis: t p conſequens nec diſtinctionem: quia in abſtracto non est vera paternitas est innaſcibilitas. q̄li: 4:

Cōclu: fran.

¶ Relatio immediate reſpicit p̄maz perſonam: ſed relatio rationis non conſtituit ꝑſonaz: ſz ꝓprietatē eius: ſed relatio realis ē ꝓpetas cōſtituens ꝑſonā: ſibi correſpondēs relatō quo: ratione cuius primus origie est p̄us p ꝓpetatem ſpecificā fundamentalem: vt per realē relatiōez poſſit referri ad genitum. quoli: 4: t. 1: ſen.

Cōclu: augu.

¶ Non est hoc dicere ingenitū q̄ō est dicere patrē: q: t ſi filiuz non genuiſſet: nihil, phiberet ipz esse ingenitū. 1: de tri.

naturalis foret abſolutꝰ abſq; actione t paſſione: t p cōſequēs abſq; ꝓductione: ſicut intelligere: q̄ō est impoſſibile in. b. p. b. i. k. t. e. f. g. perfectate. ii). modi t p̄mi gradꝰ p̄mi t in p̄mo t. ii). diſcurſu p̄me figure. Cōcludit ergo. b. p trīāgulū virdē t rubcū q̄ in. ij. nature ſigno volūtas volificās t ſpirās est p̄ncipiū q̄ō habēs actū elicitiuū amoris per ſpirare t amare ſponte ꝑſonam ſpiratā boneatā t volificatā: q: volūtas licet habeat naturale velle ſine libertate: nō tamē habz diligere amare volificare t ſpirare atq; elicere amoreꝫ ſine libertate. producit ergo volificās t ſpirās amorē libere t ſpirabilitatē t volificabilitatē: ex quibus cuz ſecūda volūtate cōſtituta est producta t ſpirata: perſona ſpūſſancti in ſecundo quodq̄dest infinite t eterne.

¶ Jnq̄quidē ꝓductione volūtas diuina cōcurrit vt p̄ncipiū quo, ꝓductiuū p̄ncipiatiuū t volificatiuū: et vt p̄ncipiuz q̄ō, ꝓducens p̄ncipians t volificans. bonitas vero magnitudo. eternitas. poteſtas. ſapia: t cē. p̄ncipia non cōcurrunt: vt p̄ncipia productiua nec ꝓducētia: ſed preſcise vt rationes naturales req̄rentes a ſecūda volūtate naturaliꝫ ꝓductionē liberā. volificationē. ſpirationē t ꝓductū amorē: rōe cuiꝰ ſicut ſapia est correſpōdens req̄ſitioni rōnū naturaliū in generatione t productione intelligificatiōis: ſic volūtas est correſpondens requiſitioni omniū rationū naturaliū in productione volificationis t ſpirati amoris: q̄ñ tantum ſunt duo p̄ncipia ꝓductiua in p̄ma perſona. ſ. ſapientia t voluntas: t in ſecūda vnum tantū. ſ. voluntas. Est ergo vnū p̄ncipiū volūtas t idē in duabus ꝑſonis: rōne cuius nō poſſunt eſſe duo ſpiratores: ſed vnꝰ dūtaxat: t quia non est niſi vna ſapiētia: nō poteſt eſſe niſi vnū p̄ncipiū generatiuū. Sunt ergo due perſone conſtitute ex actu generādi: t vna tātum ex actu

spirādi. Sūt ergo dūtaxat tres psone pangulū diffe rētie distincte ⁊ relate realit in sctissima trinitate: nā trinitas trinissima est triū vnitas: ⁊ vna essentia sapia volūtas. natura: ⁊ substātia pangulū cōcordātie ⁊ eq̄litatis: vt cōcludit. b. p. b. i. k. ⁊. e. f. g. Sunt ergo pro pietas personalis spūsancti ⁊ respect⁹ reales. relatio nes. nociōes: ⁊ correlatio. spirabilitas. bonalitas. ma gneitas. eternitas, possibilitas. dealitas. volificabili tas. amabilitas. diligibilitas. spirabilis. volibilis. spi rat⁹. volificat⁹. amat⁹. ⁊c. rōe cui⁹ dicit principiū pnci piabile ⁊ pncipiatū in trinitate trinissima: ⁊ nō pnci piatiuū: nec pncipiās: sicut pater ⁊ filius in spiratiōe sunt abstractiue ⁊ absolute vnū pncipū pncipiatiuū ⁊ respectiue principians: vt principiū sit perfectus in generatione habet pncipiatiuū principiabile ⁊ pncipiare: ⁊ in spiratione: vt genitās habet genitū per generare: et spirās spiratum per spirare. ¶ Concludit ergo. b. per angulū differentie q̄ ille tres propietates ratione infinitatis eternitatis deitatis: ⁊ imensitatis sunt tres persone finales et tria suppositā: ⁊ tria indi uidua finalia: et per angulū concordantie et equalita tis vnus sūmum bonū: vnum sumināū principiū in diuiduū magnū: et numq̄ habēs principiatiuū: indi uiduatiuū. suppositiuū. psonatiuū: principiabile. indi uiduabile. suppositabile: et personabile: et principia re. indiuiduare. suppositare: et personare: rōne cuius sūt tria principia: tria indiuidua: tria suppositā: tres psone in sanctissima trinitate trinissima sicut ecclesia catholica canit dicēs. Sancta ⁊ indiuidua trinitas: quā emanationes creaturarū presupponūt: q̄ propt filium suum ⁊ spiritū sanctum creat deus vnus et tri nus tanq̄ quo ⁊ quod principium omnes immedia tas creaturas et facit facturas de imediatā creaturā.

2clu: 8bo.

¶ Nāta nō ē vna res et suppositus alia res ⁊ sūt ambo vna res singularis ⁊ existēs idiuidua suppositū ⁊ psona: ⁊ omne q̄dlt inq̄ntuz est: vnū ē p vnitatē essentie ablo lute. q̄li: 2: ar. 4. ⁊.):

2clu: 9bi.

¶ Intellectio ⁊ volitio sūt actiones imanētes: q̄ intellectus intelligere ē intellectiōez recipere intelle ctu possibili ⁊ volitū velle ē volitionē reci pere in volūtate possibili. 9: metha.

2clu: 10co.

¶ Volūtas diuina nccio vult suā bōitatē sic sapia diuia itel ligit suā bitatez: ⁊ tñ inuolendo caz est li bera. quodli: 17:

2clu: augu.

¶ Intellect⁹ mouet nccio ad obm: volū tas autē libere. libro .8o. trium. q.

2clu: 11co.

¶ Volūtas diuina naturaliter et nccio vult et amat in pri mo nature signo: ⁊

libere volificat ⁊ spirat amorē ⁊ psonam spiritussancti producendo tanq̄ vnū p̄ncipiuz spiratiuum ⁊ vnus spiratoꝛ: quia licz in persona patꝛ sint duo p̄ncipia producriua scilicz intellect⁹ ⁊ voluntas: in persona filij nō est nisi vnū. s. volūtas: rōe cui⁹ p moduz ⁊ opationē voluntatis spirat spirās infinitum ⁊ eternum. j: senten. ⁊ quolibeto. 16:

ꝯclu: augu.

¶Trinitas diuinarū psonaꝝ est sūmuz bonum: quod purgatissimis mētib⁹ cernitur. j: de trini.

ꝯclu: tho.

¶De⁹ est sūmuz bonū in se simplr ⁊ i rerum ordine: qꝛ ab eo oēs pfectōes effluūt vt a prima causa: nō aūt vt a bono vniuoco: licz vt a bono creāte trino ⁊ vno. p̄ma p. q. 6. arti: 2:

ꝯclu: tioni.

¶Bonas est de⁹ formaliē per bonitatez qꝛ trin⁹ in: personis ⁊ vn⁹ in bonitate: ex

Quequidem trinitas trinissima est numerus perfectissimus ternarius alioꝝ: cū sit in eo ꝯcordantia infinite dilectiōis: productiōis: bōcationis: ⁊ volificationis: rōe ꝯuenīētie vnidēptitatū finaliū suppositaliū psonaliū: propt̄ea p̄ma vnidēptitas finalis ꝓducit secūdaz: et p̄ma ⁊ secūda p ꝓuenientiā ꝯcordātie ⁊ equalitatis ꝓducūt tertiā vnidēptitatez: cū sit ambaꝝ vnio et cōnexio: sine qua inter intellificantē ⁊ intellificatū essent auaricia. iniusticia ⁊ ingratitudo: qō est ipossibile: in. b. p. c. d. e. Quapropt̄ nō possūt esse duc persone tantū in ct'no ente et infinito: vt non sit vacuitas ⁊ defectus cōcordātie ⁊ vnionis eq̄litatis volūtatꝫ ō'rie principij medij ⁊ finis. Nec possunt esse quattuoꝝ psone in eodē ente ifinito: vt nō sit in eo superfluitas discordia ateq̄ distātia de vna psona ad aliā: eo qꝛ quarta psona si p possibile foꝛet: distaret a prima ⁊ secūda: nec cū ipīs cōcordantiam habere posset: cū nō esset ab ip̄is ꝓducta: sed simpliciter a tertia psona: qō est ipossibile in. b. p. e. f. g. cū nō habeat ꝓprietatē interi⁹ ꝓductam de genere actiōis. Tū etiā esset dare mediū int̄ p̄maz secūdā ⁊ quartā psonā: et p ꝯsequēs vacuitas: qō est in ꝯuenīēs in. b. p. b. i. k. ⁊. e. f. g. Cōcludit ergo. b. affirmatiuā tenēdo p triāgulū viridē. rubeū: ⁊ croceuz. q̄ in ente infinito dumtaxat sunt tres persone: tria suppositа: tres discretiones: et vnidēptitates finales sub sistentes in vna vnidemptitate formali fundamentaliter ergo non sunt plures neq̄ pauciores q̄ tres psone in sanctissima trinitate trinissima: qꝛ tot sufficiunt ad concordantiam numeri ternarij: et eius perfectionē: qꝛ in deo nūerus incipit in vno de vno ⁊ est pfect⁹ ⁊ ꝑpletus imo de duob⁹: rōe cui⁹ ipīs sctus est perfectio numeri diuinaruz personaꝝ: qꝛ in ipso numerus pficitur ternari⁹. Trinitas trinissima est tres psone:

rõe cuiꝰ dicitur: ꝓsona est rõnalis nata indiuidua sub stãtia ꝛ incõicabilis existẽtia: nã ꝓsona in ꝑma intẽtione dicit rẽ ꝛ modũ eiꝰ. ſ. substantiã fecũdaꝫ singulariꝫatã ꝛ existentiatã: atq; ꝓprietatẽ actiuã vel passiuaꝫ eius idiuidualẽ ꝛ respectiuã: ꝛ cũ sint due ꝓprietates in entificatiõe et generatiõe ex eadẽ substãtia fecũda cõstituũtur due psone ex actu generãdi ꝛ bonificandi: videl: ex ꝓsona generãs actiue ꝛ ꝓsona genita passiue: et ex boneatiõe seu spiratiõe ꝛ ex actu volificandi cõstituit passiue persona spirata: ex eadẽ substãtia et ꝓpetate ꝓsonali seu spirabilitate: et principiũ spiratiuũ ꝛ spirans: ex eadẽ substãtia ꝛ spiratiuitate: nõ tñ ꝓsona cõstituitur: vt non sit quaternitas: nec potest cõstitui: cũ principiũ spirãs sit per cõuenientiã: de duabus personis cõstitutũ. ¶Persona enim nõ ꝯstituit ꝓsonã: sed solũ principiũ volificans. Suppositũ vero: sicut idiuiduũ duobꝰ sumit modis. vno ꝗdẽ mõ cõiter methaphisice absoluteq;. alio vero modo ꝓsonaliter theologice relatiue ꝛ determinate: ꝛ sic de ꝓsona: ratiõe cuius diffinit suppositũ ꝓsonale ꝛ finale est in sui essẽtia positũ incõicabiliter sicut suppositũ seu bonũ cõe est positũ in alio cõmunicabiliter: et sic de indiuiduo ꝛ ꝓsona: q̃ methaphisice sunt vnũ absolute ꝛ indeterminate in angulo. c. et theologice sunt tria relatiue ꝛ determinate ꝑ angulũ ꝺrie: sicut vnũ ꝑ angulũ ꝓcordãtie ꝛ eq̃litat; : sicut sũt vnũ sũmuꝫ principiuꝫ absolutũ ꝛ indeterminate: et tria principia respectiue: seu tres ꝓpietates: in qb⁹ ꝓcipiũ est in ternario nũero ꝑ diffinitionẽ finis ꝓfectissimũ. Indiuiduũ enim est indiuisũ a se ꝛ diuisũ a quolibꝫ alio ꝑ ꝓpetatẽ ſ: bi propriã in ꝗrto mõ. ¶Propter ea ꝑ gignẽdo: filio suã ꝓpetatẽ propriã idiuidualẽ suppositalẽ ꝛ ꝓsonalẽ minime cõicat cũ sit notio sibi incõicabilis: ſz solũ ei cõicat essẽtialia quo omnia subiisti in li. de di. no.

ꝓclu: ſco.

¶Est ordo necessitatis in deo: ꝑmo ē necessitas q̃ deus necessario viuit. 2: q̃ necessario intelligit. 3: qua necessario ſpirat. 4: q̃ necessario diligit se: in quo ē libertas volendi: ex eo qꝺ ꝺelectabiliter ꝛ eligibiliter actum amoris elicit semper. q̃. 1: 16:

ꝓclu: augu.

Si pater est oꝑs filiuꝫ gignere potest: ergo filiꝰ oipotẽs potest esse genitus. Igitur infinita generatio demõstrat et per ꝓsequẽs infinita ſpiratio. sunt ergo tres persone infinite ꝛ ene. ꝑmo de trini.

ꝓclu: ſco.

¶Potest esse sciẽtia theologica in itellectu viatoris per demonstrationẽ q̃d: ex eo qꝺ deus continet virtualiter oĩes veritates necessarias de ſbo. Igit quecũq; veritas sufficienter in aliquo ſubiecto iclusa est necessaria:

ꝛ demõstrabil.q:ꝛ:

conclu:fran.

¶Causa intrinseca non constituit individuuꝫ ꝛ suppositũ: nisi cum relatione ꝛ essentia Igitur essentia ꝛ relatio constituunt personam: nõ nisi vt relatio est in essentia ad eius individuum. ꝑmo sen ten.distin.9.

ꝓclu:bone.

¶Individuum entis est per se sine individuo alterius.ꝫ: methaphisicos.

ꝓclu:sco.

¶Relatio non constituit personam nisi sit res individua et suppositum:alioquin persona non esset res formaliter cõstituta: ergo relatio comparata ad essentiam est res.q̃li:ꝫ:

ꝓclu:fran.

¶Paternitas non est formaliter infinita nec filiatio: ideo predicatio concreta est vera: ꝛ abstracta est falsa.Igitur licet cõmunia tribus:et non personalia propria et notionalia:vt cõcludit.b.p.e.f.g.Filiꝰ enim codẽ modo propietatẽ sibi propriã individualẽ suppositalem ꝛ psonalẽ volificãdo ꝛ spirãdo vna cũ prima persona: nequaq̃ cõicat spirato:cũ sit sibi notio incõmunicabilis:et hu iusmodi rõne filius nõ potest gignere: sed solũ gigni: cũ nõ includat in sua proprietate personali propietatẽ generatiuã gignẽtis:sed solũ ꝓprietatẽ generabilẽ ge niti:et spiratiuã spirãtis. Nec spũs scꝰ aliã psonaꝫ ꝓducere valet: cũ nõ habeat ꝓprietatẽ gñatiuã: neq̃ spiratiuã inclusaꝫ in sua ꝓpa ꝓprietate psonali. Igit sũt tres psone tantũ:vt cõcludit.b.p secũdaꝫ.c.d.f.Jõ patꝛ nõ est filiꝰ psonaliꝫ:nec filiꝰ est patꝛ nec spũs scꝰ ẽ patꝛ ꝛ filiꝰ:nec ecõuerso: licꝫ idẽptice ꝛ essẽtialiꝫ sint vna idẽptas formalis absoluta fundamentaliꝫ q̃ est vnũ sũmuꝫ pricipiũ:vniꝰ deꝰ:vnũ cõe bonũ tribꝰ: rõe cuius absolute sine distinctiõe sũt idẽ:relatiue tñ supꝰ positaliꝫ psonaliꝫ ꝛ realiꝫ ꝑ angulũ ꝺ fie realꝛ distinguũ tur:sic ꝑ angulũ ꝓcordantie in vnũ realꝛ colliguntꝛ.ergo patꝛ inquãtuꝫ deꝰ nõ est patꝛ sed deus absolute:ꝛ sic de psona suppositoꝫ:et individuoꝫ:q̃ trinitas est trium personaꝝ suppositoꝝ ꝛ individuoꝝ vnitas:vt conclu dit.b.p.b.i.k.et.e.f.g.et triangulos secũde figure.

¶De patre et eius persona virtute ꝛ potestate:supposito et individuo. Capꝫ.vij.

Doctor noster raymũdus cuꝫ sua arte gñali verissima:hanc veritatẽ de vnitate dei ꝛ trinitate triuissima psonarũ verificat ꝑmo pue.ca.vj.indens deꝰ intelligit q̃ tñ põt de se ipo: sic ipe est: ꝛ sic est deꝰ patꝛ dei filij:alioquin ĩ sua ptãte absoluta occiositatẽ ꝛ opationis vacuitatẽ itelligeret:q̃ est ipossibile; ꝛ magnũ in

cõueniẽs in.b. p angulũ ofie ⁊ ꝓcordãtie: rõe cuius est ipossibile q; ante paternitatez sit aliud correlatiuũ: qm̃ si esset pat': nõ haberet p paternitatẽ: naturã: p quã essz ꝑmus pater: ꝑmo filio: ergo deꝰ vt sit ꝑmꝰ pat': facit se primi filij patrẽ: et eo q; magis ꝓprie p regulã. g. ⁊ primã. c. est deus dei pat': q̃s hõ hominis pat': ⁊ q; deꝰ pater deũ filiũ, p gñationẽ etnaz tantũmodo habz de se ipo sine alio: p similitudinẽ de seipo hõ cũ alio filiũ habz p gñationẽ finitã in sua specie vnuoce vel i alie na eq̃uoce. Jn deo ergo oportet vnaz psonã esse patrẽ actiue tm̃: et aliã filiũ passiue ⁊ actiue: rõe cuiꝰ est con cordãtia ⁊ eq̃litas pfectissima int' psonã gignentẽ ⁊ ge nitã: gra cuiꝰ maioꝛ ꝓcordãtia esse nõ põt scõm natu rã: q̃s illa q̃ ẽ plurũ: ⁊ q; vnꝰ sit ex alio p, pductionẽ: er go nulla ꝓpinq̃tas nec similitudo ⁊ ymago est tante p fectionis: sicut dei filij nascẽtis de patre gignentẽ et' nalit': rõe cuius deo melꝰ cõpetit paternitas ⁊ pater p naturã et'ne gñationis: q̃s p creationẽ ⁊ cõseruationez creaturaꝝ: ratiõe cuiꝰ dicimꝰ pater noster q̃ es in ce lis: ergo si in deo nõ esset gñatio et'na: nõ haberet cuz quo a cõfusione remotꝰ esset. Oportet ergo in deo ẽe id q; qõ est itellificatꝰ: et volificatꝰ in se ipo: intellectꝰ ⁊ volitꝰ. Jõ si in diuina nata nõ est pater dignitas pa ternalis non est prima p paternitatẽ. Est ergo pater et' nus ⁊ infinitus in ente infinito habẽs filiũ infinitum et eternũ. quoniã si deus nõ esset pater: nõ posset eter nitatis pater esse: cuiꝰ est pater per eternã gñationẽ: et'nitatẽ filio cõicando suo. Est ergo maioꝛ nobilitas in ente infinito ⁊ dignitas vnius filij infiniti ⁊ et'ni pa trẽ esse: q̃s oim entiũ euit'noꝝ p creationẽ. Jgit' si deꝰ pater nõ esset: filius deus non esset: nec essz ens et'nuz in quo relatio eterna et infinita fundaret' eternaliter: rõne cuiꝰ pat' suũ habet filiũ de infinitate: ⁊ filiꝰ in ea pater sit generans ⁊ filius genitus non tamẽ paternitas est filiatio nec spiratiui tas est generatiuitas nec ecõuerso. qlz.

ꝓclu: sco.

¶ Predicationum̃ formalitatis ad aliꝰ nõ est vera in abstra cto: quia licz nõ sint opposita: sunt tamẽ disparata formaliter ratione cuius boni tas non est magnitu do formaliter: nec e conuerso: ⁊ sic de ꝓ prietatibus que ab strahunt ab infinita te: gratia cuiꝰ pater nitas nõ est filiatio: nec in nascibilitas est spiratiuitas nec filiatio: nec econuer so. quoli.2.

ꝓclu: cano.

¶ Relatio immedia te respicit primam p sonam: ratione cuiꝰ pater priozitate ori ginis est prima per sona ⁊ primum sup positum. J. metha.

ꝓclu: sco.

¶ Id qõ constituit formaliter ens reale

est formaliter reale: sed essentia diuina cõstituit personam patris filij ⁊ spũssancti nõ tamẽ put ẽ essentia absoluta: ꝫ put apprietatibus distinguit formaliter ⁊ ad ipas refert. q̃li. 2:

2: bonc. ⁊ lobc.

¶ Diuinitas absoluta non est res nec cõparat ad rẽ: ꝫ prout est relatio comparata ad essentiam ẽ res ⁊ prout est paternitas est res comparata ad filium ⁊ personam quia est incõmunicabilis substantia ⁊ simpliciter existẽs. 7: methaphisices.

2: sco. ⁊ fran.

¶ Relatio nõ ẽ in diuinis pfectio neq; i pfectio: ꝫ talis relatio ẽntialr sit ad alterum: ⁊ semp sit res ⁊ nunq̃ sit non res. quolibeto. 2:

2clu: augu.

¶ Verbũ nrm de nostra scientia nascit: quemadmodum dei verbuz de patris scientia natũm est. 1): de trinitate.

dem est genitus ⁊ natus: pater non est maior filio suo infinito ⁊ eterno: ex eo quia pater suũ generat filium de eternitate ⁊ in eadem filius nascitur: gratia cuius pater non potest esse ante q̃ filius: sed quia filius est de tota essentia natura ⁊ patris substantia: non valẽt distincti essentialiter esse in diuersis naturis ⁊ essentijs: ratione cuius sunt eiusdem infinitatis et eternitatis: est ergo filius de patre ⁊ in patre natus: gratia cuius pater nõ potest esse in loco nec extra locũ: m q̃ bus non sit filius: quia cum sit de tota sapientia patris vnũ ambo tm̃ habent intelligere: ⁊ q; sunt eiusdẽ bonitatis est vna bonitas patris et filij sicut natura et essentia ⁊ non plures. Amat ergo pater filium sicut seipsum in primo actu essendi alioquin filius de tota patris voluntate nõ essz: ⁊ sic esset finitus sicut creatura quod est magnũ incõueniens: sicut 2cludit. b. p. h. i. k. ⁊. c. f. g. p totã secundã figurã: vt in cõmento largius ⁊ in methaphisica maiori peragimus.

¶ De filio eterno et eius personalitate et prãte supposito et indiuiduo. Capz viij.

Doctor nostcr raymundus cũ sua arte de filio eterno infiniti patris hãc probat veritatẽ: primo puer. capo. vij. dicẽs q; filius natus est de toto pre: ergo est de tota eius bonitate sapientia ⁊ eternitate: rõe cuius est bonus sapiẽs ⁊ eternus sicut pr̃. Igit filius est filius vt pater sit pater: sicut est dc9: vt pat̃ sit dc9. Est ergo amborum vnus finis ⁊ non plures: rõne cuius in ente infinito non potest esse nisi vnus pater: ⁊ vnus filius: ⁊ vnus deus: quia si filius posset esse pater: vnus finis nõ posset sufficere eis. Ergo in eternitate vna paternitas ante aliã esse nõ valz. Igitur in ente eterno filius

nō potest esse pater: qz in infinitate nō valent esse plures filij infiniti nec plures patres: cū ergo filius distinctus realiter a patre per generationē eternam: sicut est vnus cum patre per essentiam: cū sint eiusdē essentie. Est ergo filius de tota patris essentia: gratia cuius creaturaz pater esse potest per patrem ratione cuius filius fuit dispositus ad assumendū hominez quidicuz ⁊ substantialem in ꝓsistentia extrema: et non pater: eo quia in filiatione assimilatur filius creaturis: ratione cuius si non esset deꝰ filius: nulla creatura posset esse dei filia. ideo si peccatum foret creatura: similis dei filio esset: et quia peccatū est contra creaturaz: magis contrarium est dei filio q̄ patri eterno: et quia filius est magis similis creature q̄ pater est magis peccato contrarius q̄ pater. Ideo quia filius magis cōtrariatur peccato q̄ pater: est contra peccatum hūanatus filius et non pater: et quia cum creaturis in filiatione habet filius similitudinez: sunt create creature ratione illius similitudinis. Propterea creature tribus modis sunt filij dei similitudines: primo p creationem: scōo per similitudinē vnitatis ⁊ trinitatis: tertio per imaginē idealem: ⁊ quarto per recreationē: ex eo quia sine deo filio creature similitudinē pfectaz habere nō valent obiecti idealis: Ideo dixit deus faciamꝰ hominē ad similitudinē homis idealis: rōe cuius nemo de peccatoribꝰ tantū curat sicut dei filius hō: ſz hō diligit plus filiū suū q̄ dei filiū: rōe cuius magis ꝓtraiat deo p filiū: q̄ p patrē ⁊ spūm sc̄m: sic ꝓcludit b. p triāgulos scōe figure ⁊ cameras. b. i. k. ⁊. c. f. g. vt in co. supra artē ⁊ i metba. maio. latiꝰ enucleauimꝰ.

¶ De spiritu sācto et persona eius virtute ⁊ potestate suppositō ⁊ individuo. ca. ix.

ꝓclus: sco.

¶ De rōne verbi est nasci de scientia que est in memoria patris secūda productio filij ⁊ dicitur produci vel dici aut generari ratiōe cuius memoria secunda est principium productiuū generatiuū ⁊ spirauū. q̄li: j: ar: 3:

ꝓclus: augu.

¶ Pater est prior filio origine. Igit deꝰ pater in se nouit omnia: nouit ⁊ in filio tā q̄ in seipō. ergo pf vt est prior filio origine nouit seipsum nō tātum per memoriā sine actu primo: sed per intelligentiaz sine actu secundo. 15: de trinitate.

ꝓclus: fran.

¶ Deus per intelligere comprehendit essentiam suam. Igitur infinitum comprehendit infinituz sub ratione qua est infinitum: quia infinitas intensiua non competit nisi enti reali infinito. ꝑmo sententiarum. distin. 6.

¶ Memoria secūda ē intellect⁹ hūs obz itelligible ⁊ ppoztionatū actu sibi p̄sens quoli: ꝑmo. ar: 2:

ꝑ: iohā. cuāg.

¶ Rogabo pfez meuz ⁊ aliū paraclituz dabit vobis: q: spūs sanct⁹ a patre ⁊ filio procedit. i):

ꝑclu: atha.

¶ Spiritussanct⁹ a patre ⁊ filio non factus: nec creat⁹: nec genitus: sed ꝓcedēs in fide catho.

ꝑclu: tho.

¶ Genitus est similitudo generantis: ⁊ sic verbum est similitudo rei intellecte: ſz amoz non est similitudo amantis: ymo similitudo est principium amandi ⁊ productiuum amoris. Igitur tanꝯ vnum principium: et non tanꝯ duo spirāt spirantes spiritum sanctum. i. p. q. 27.

ꝑclu: augu.

¶ Trinitas diuina est personaꝝ inuicez relatiua. 7: de tri.

ꝑclu: fran.

¶ Unum est princi-

Doctor hanc veritatē de persona spūs scti asserit. j. puer. c. viij. asserēs q amoz patris ⁊ filij ꝓduct⁹ est ꝑsona subsistētialis ⁊ individua substātia ⁊ in cōicabilis existētia: cū gñare in ente infinito non sit nobilius ꝙz amare: eo q: ꝓuertunt cōcretiue rōe infinitatis ⁊ entitatis. Oportz ergo ꝑsonā sequi p amare sic p intellificare: qñ supfluuz est in bonitate bonificare si non est tertia ꝑsona: ⁊ in volūtate volificare p amare: q: filius tm̄ non posset patrē amare: sicut pater posset ipz gñare bonificare ⁊ intellificare: ⁊ sic nō esset tertia ꝑsona p substātiale volificare: qđ est ipossibile in. b. pangulū eq̄litatis ⁊ cōcordāne. Est ergo sic naturali⁹ p̄ri volificare ⁊ amare sic intellificare ⁊ bonificare: ⁊ filio est ita ꝓpriū p̄rem amare p regulā. g. sic intelligere Considerat ergo pat ita pfecte id qđ amat: sicut id qđ pōt: qñ sic euitat ociositatem ⁊ vacuitatē opatiōis volēdo ⁊ volificādo: sic intelligēdo ⁊ intellificādo. Est ergo ita necessariū amorē exire de duobus: sic nasci de vno: vt nūer⁹ initiū bēat in vno de vno: ⁊ finē pfectuz in vno de duob⁹: igr̄ spūssanct⁹ est ita pfect⁹: sic pat ⁊ filius: vt in ipo diuinaꝝ nūer⁹ pficiat ꝑsonaꝝ. Igit adeo nobilis spūssanct⁹ est p binas passiones: sic pat per duas actiones: ⁊ fili⁹ p actionē vnā ⁊ passionē. ꝓterea q̄libet rō diuinaꝝ dignitatū in filio est p̄ncipiū per patrem: ⁊ per filiūest mediū: ⁊ per spiritū sanctū est finis pfectionis ⁊ quies: pertriangulum rubeum: ratione cui⁹ personā spiritussanctus nō producit: vt appetitus semper rationū: ⁊ cuiuslibet persone finez ⁊ quietem in ipso habeat: ideo tertia persona est cōnexio amoris duaꝝ personaꝝ ꝓdiēs ab ipsis: gratia cuius per amorē se habēt ad vnuz finē pater ⁊ fili⁹: q̄ est spūssanct⁹: ergo sic ꝑsona filij est finis pfectionis per

nasci: sic ꝛ persona spūs sancti p̄ volificare. Igitur est ignoscēs spiritus sctūs patri ꝛ filio in quantū ad producendū quartā personaz appetitū nō habet. ideo est sanctus qz de sanctitate ipsoz productus est et spirat⁹: qz sanctitas psonaliter attributū est spiritus sctī: licet essentialiter sit cōmunis trib⁹: sicut spirit⁹ sctūs per os Ysaie ait: sanctus: sanctus: sanctus: dñs deus sabaoth. Sunt ergo tres persone vna sanctitas: ꝛ singularitas singularissima infinita et eterna: rōne cui⁹ deus est singularis in potestate infinitate eternitate ꝛ summitate: magis per generare ꝛ spirare q̄z per creare: ratione cuius est in eo singularis paternitas. filiatio. et spirabilitas proprietates singulares individuales et personales: sicut singularis infinitas et eternitas: rōne cuius mūdus nō pōt esse eternus: neq̄z infinitus: cū sint pprietates entis infiniti ppter p primaz c. ꝛ. g. Et sicut est deus singularis ꝛ singularitas singularissima: sic est existens et existentia existentialissima: in qua tres subsistentie fundantur: per emanationē. originem. paternitatez. filiationem: et spirabilitatez: quia per ipsas deus est perfectissimus: et quelibz rō per suū actū est pfectissima. s. per generare ꝛ spirare. Igitur cū sanctitate est ignoscēs omnib⁹ reb⁹: ꝛ cū libertate gratiosus hominibus ꝛ angelis: et cū generare et spirare prim⁹ omnib⁹ operib⁹: et cū eternitate nouitatib⁹: et cū infinitate finitatib⁹: et cū bonificare est remot⁹ a malicia et cū intelligere ab ignoratia: ꝛ cū pietate ꝓtritiōe ꝛ oratiōe est prope peccatorē: ꝛ cū iustitia ē ꝓtra supbū: et cū p̄tate est ꝓtra puersum p̄cipē: et qz est infinit⁹: est essentialiter potēter ꝛ p̄sentialiter in omni loco nō inclusus: ꝛ extra omnez locuz nō exclusus; rōne cuius de⁹ tantū est deus per finem suę operationis interius; sicut per suā deitatem et sic

pium numeri ꝛ non vnitas. Igitur tria principia faciūt numerum fundata in vnitate: ratione cuius p̄ncipiuz fundamentale numeri est tiuuz: numerus enī resoluitur in vnum fundamentuz: ꝛ per consequens suppositā ꝛ persone. primo sen. di. 25. q. 2.

conclusio philosophoz ꝛ fran.

¶ Philosophi non errauerunt circa diuinam vnitatem ponentes vnicum suppositum cōmune respectiuuz: cui oēs actus ꝛ operationes diuinas atribuerūt exteriores creādo et conseruando. j⁹ sen. distin. 25. q. j.

pclu: boe.

¶ Diuia eēntia est i diuidua sbstātia natura suppositum ꝛ p̄sona. in li. de tri.

conclu: fran.

¶ Prius est suppositum cōe: non absolutū: neq̄z relatiuū: qa rō suppositi abstrahit ab vtroq̄z: nisi de signet⁹: sen. di. 25.

habet operationē infinitā ⁊ eternā extra tēpus ⁊ motū cū sit de essentia opantis opabilis ⁊ opati: qñ absq; opere diuine rōnes in dei substantia essent ociose Naturaliter enim omnis causa suū diligit effectū: eo quia deꝰ suā diligit operationē interius per trinitatē suaz operationem habz exteriꝰ per creationē ⁊ incarnationē: sz pōt magis de se ipo q̄ de creatura opari. Ideo potest magis supra naturam q̄ creatura p naturam: rōe cuiusꝰ agere potest simul per sapiētiam volūtatez ⁊ ptātem: magis per suū finē ppriū q̄ propt̄ finē creature. Ideo absq; distinctione agentis ⁊ actiu nulla operatio esse pōt: neq; perfecta sine fine concordātia ⁊ equalitate: ⁊ qz opatio interior ordine naturali p̄supponit ab operatione exteriori. Rōne cuius emanationes ⁊ originationes creaturaꝝ p̄supponūt in alterꝰ nitate nature emanationes pullulationes ⁊ origiationes diuinaꝝ psonaꝝ. Ideo prius de ipsis agitur scōz nature ordinē: per posteriꝰ de origie creaturaꝝ agendum est: licz deꝰ codē actu eterno ⁊ infinito intelligat in obiecto p̄mario filiū generabilē: ⁊ spiritū sanctum spirabilē absolute: ⁊ in obiecto secūdario codē actu et no creaturas creabiles ⁊ causabiles: ordine tñ naturali prius generat simul ⁊ spirat: posteriꝰ vero simul cū filio ⁊ spiritu scō immediate creat: ⁊ mediate facit cōseruādo creaturas imediatas: ⁊ facturas mediatas: sicut cōcludit. b. p. b. i. k. ⁊. c. f. g. ⁊ triāgulos seq̄ntes figure: vt diximꝰ largiꝰ supra ar. in cō. ⁊ in metha. ma.

¶ Explicit primus liber mixtice methaphisice ⁊ theologie necessariorum interiorum cuius subiectum est deus infinitus ⁊ eternus sub rōe gñationis ⁊ spiratiōis.

p: fran. ⁊ sco.

¶ Quādo natura indiuidua ē in pluribꝰ suppositis ⁊ personis vnū indiuiduū pōt dici de plurib⁹: sicut p̄ncipiū: ⁊ sic de supposito: et persona. p: sentē. di. 26.

p clu: boe.

¶ Relatio multiplicat tritatē inli. ō tri.

p clu: augu.

¶ Quidq̄d est ad se oib⁹ est cōe: relatio nō est ad se: sz ēentia est ad se natura ⁊ substātia. p: de tri.

p clu: damasce.

¶ Solis p̄petatibus relatis p̄p̄ijs differt die ipostaces. p. sen.

conclu: fran.

¶ Propetas psonal pfis p̄stituta ē sb rōe gñatiōis actiue magis q̄ sub rōe paternitatis: qz gñatio actiua ē p̄ma p̄petas: paternitas aūt ē scōa propetas: sic̄ p̄petas cōstituta p̄sone filij est gñatio passiua p̄mo ⁊ filiatio secūdo: ⁊ p̄petas p̄stitutiua p̄sone spūs scti est spiratio passiua: ⁊ sic ē trias p̄stituta ex tribꝰ psōis. p: sc̄. d. 26. q. 4

¶ Incipit secūdus liber mixtice metbaphisice ⁊ theologie cōtingentiū exterior cuius subiectū est deus creās conseruans beatificās puniēs miserās ⁊ parcēs. ¶ Capm̄. j.

Ens infinitū et etnū vnūqz vt principiū quo creatiuū: ⁊ principiū qō creās est de⁹: ⁊ sūmū bonū: sūme cōicabile: rōe sue bonitatis naturalis: nō solū interi⁹ infinite ⁊ eterne: sz etiā exteri⁹ euternalit̄. Ideo de sua bonitate vult cōicare: nō solū bonitatē exēplarē: verū etiā magnitudinē: ⁊ oēs alias rationes ⁊ formalitates Hā ens alteri cōicabile ⁊ pducibile ē secūdū exēplar qōquidē exēplar est in pducēte essentialr: ⁊ nūero: et tale obm est potētia obiectiua correspōdēs potētie p̄ductiue ⁊ creatiue ac agēti: ⁊ actuali ei⁹ exīue: rōe cui⁹ alia est potētia metbaphisica obiua: ⁊ alia est potētia theologica obiua p̄ma potētia correspōdēs est infinite potētie ⁊ p̄me intelligētie: nō ens p̄i⁹ diuidit in potētiaz ⁊ actū: q̄z in idē ⁊ diuersū ⁊ vnū ⁊ multa: rōe cui⁹ q̄ditas rei possibilis est creabilis ⁊ producibilis q⁊ bona. magna. durabilis. possibilis. intelligibilis. desiderabilis. virtuosa. vera: ⁊ gl̄iosa: gr̄a cui⁹ est cōicabilis exteri⁹ p similitudinē vnitatis ⁊ trinitatis: ⁊ q̄a: vt q̄ est filius in eternitate: sit fili⁹ in euitnitate ⁊ būnitate: creat sūmū agēs: ⁊ sūmū p̄ncipiū intelligēs p sapiam: artē ⁊ creationis modū: ⁊ p voluntatē naturaliter volēs artē ⁊ modū creationis in obo creabili: sz in esse euiterno libere vult creaturas imediate esse creatas finitas ⁊ nouas ꝓtingenter. Hā creaturis cō tigit tale esse creatū euitnū ⁊ nō deo eterno ⁊ infinito. Eapropt̄ diuīa volūtas est artifex libere ⁊ artificialr creās sicut diuīa sapia est ars: ⁊ mod⁹ creādi: ea que

ꝓclu: dioni.

¶ In deo vnā intelligimus essentiā ⁊ formalitatū ⁊ rōnuz cōmunicabiliū multiplicitatē li. de di. no. ꝓ: phi ⁊ petri lō.

¶ Prima intelligentia est plena formis cōicabilib⁹ ⁊ omnis intelligentia. Igitur ex perpetuitate creaturaruz intelligitur pdito⁹ eternus: ⁊ ex magnitudine omnipotēs infinitus ⁊ ex ordine ⁊ dispositiōe sapiens: ⁊ ex gubernatione bonus. in li. vite ⁊ cause. t. 2: sen. ꝓclu: ray.

¶ Bonitas infinita est plena omniuz rationum causatriciū: ratione cuius obiectū creabile ⁊ cōmunicabile est bonuz magnum durabile possibile intelligibile volibile virtuosum verum gloriosum vnū absolute ⁊ trinuz respectiue ad cuius similitudinez bonitatē et alias rōes creabiles deducit ad esse actualiter creatum. li. de mūdi crea.

ꝯclu:godo.

¶Diuia bōitas trina ⁊ vna creaturam creat trinā ⁊ vnam: vnā vnitate essentie trinā trinitate ꝓprietatū actie passiue et neutri⁹.2. q̄li:ar.4:

ꝯclu:augū.

¶Ops vt creatorem p ea q̄ facta sūt consp̄icientes intelligam⁹ trinitatē: cui⁹ in creatura dignum est vt appareat similitudo ymago ⁊ vestigiū vnitatis ⁊ trinitatis. .6:de tri.c:vltimo.

ꝯclu:pauli.

¶Inuisibilia dei p ea q̄ facta sūt a creatura mūdi intellectu cōspiciūt. ad ro.1:c:

ꝯclu:tbo.

¶Oportet in effectib⁹ sil'itudinē cause i uenīri insū.q̄.gē.⁊ in .3.p. bonitas diuina pactū creationis cōicatur creaturis scōz quādaz sil'itudinem vnitatis ēntie ⁊ trinitatis ꝓpetatū.

ꝯclu:ricar.

¶Creature imediate create emanant a deo p modū ⁊ opationē libere volūtatis: arte diuia creata sūt vnitatē spēz ⁊ ordinē i se ofidūt. ō tri.vltio.c.aug Emanāt ergo create imediate a deo p modū volūtatis libere ⁊ opatōez ei⁹:ad sil'itudinē rōis exēplaris ⁊ idealis:a c potētie obiue:qm̄ potētia obiua est obm̄ secūdariū diui intellect⁹:⁊ volūtatis increatiōe ꝓseruatiōe ⁊ opatione exteriori:repsentās (p̄suppositā interiori opatiōe) intl'ctui diuio ⁊ volūtati oēs creaturas creabiles ⁊ causabiles ⁊ possibiles creari ⁊ causari. Diuin⁹ enī intellect⁹ ipas creatas itelligit causabiles ⁊ creabiles atq; ꝓduabiles:⁊ sic itellect⁹ diuin⁹ itelligit sic dia volūtas easdē creatas creabiles ⁊ causabiles vult esse causatas:⁊ actu creatas:nō de p̄ia cēte materia:cū creare sit de nibilo aliq̄d ꝓducere. Nā creare nō p̄supponit materiā:sz solū obm̄ creabile:ad cui⁹ sil'itudinē potētia creatiua ⁊ causatiua inq̄ntū est creās ⁊ causans atq; ꝓduās creat causat ⁊ ꝓduat simil' Rōe cui⁹ in potētia creatiua simpl'r actiua ē creatiui tas causatiuitas ⁊ ꝓduatitas: nā creare causare et cō duare et'nal'r sūt ⁊ essential'r:idē in diuia volūtate.sa/pia.⁊ ptāte:q; act⁹ infiniti ent⁹ eterni sūt ⁊ simpl'r ac/tiui:q; nulla passio est ex parte creātis increatōe:sz solū ex pte create create:nā sicut increatore creāte ē creatitas simpl'r ꝓpa passio p p̄mā.g.⁊ rō formal' creāt⁹ ⁊ causant⁹:sic increatura creabili ⁊ creata est creabilitas ꝓpria passio ipsi⁹:rōe cui⁹ creatio et creabilitas sunt de essentia creature:⁊ creature simpl'r:sicut creatiuitas de essentia creātis:gr̄a cui⁹ deus nō refert ad creaturā:cū possit ēe sine ipa absolute:⁊ nō ecōuerso. Est ergo de⁹ natural'r p̄ncipiū quo ad intellectū cōi/cans q̄ditates obi p ideā:⁊ supnaturalit' p opationē li berā ⁊ modū volūtatis:⁊ q; sub vnica idea trina ⁊ vna oēs q̄ditates potētia obiua repsentat potētie creatiue diuina volūtas secūduz talē repsentationē ad similitu

dinē cuiuslibz q̄ditatis idee creaturā creat de esse creabili ad esse creatū: vt de potētia obiectiua actuali creabili ⁊ possibili veniat ad actū creatū actualit̄. Qua ꝓpter ad similitudinē bonitat̄ possibilis creabilis ipsius idee bonitatē creabilē ad actualiter creatā euit̄nalit̄ creat: vt sit in euit̄nitate finita ⁊ noua: ⁊ magnitudinē creabilē de potētia obiectiua deducit actualiter ad esse creatū: ⁊ durationē creabilē de possibili deduc ad ēe creatū actualr: i quo ꝓducit finitatē ⁊ nouitatē: ⁊ sic de ptāte. sapia. volūtate. vtute. veritate. gl'ia differētia. ꝯcordātia. oppositiuitate. ꝑncipio. medio. fine. maioritate. eq̄litate. minoritate. entitate. natura essentia. quiditate. simplicitate. abstractiōe. ꝯcretiōe: ⁊ sic de ceteris creaturis imediate creatis: q̄bus vnitatē essentie ⁊ trinitatē ꝓprietatū ⁊ potētiaꝝ relatiuarū cōicat: vt sint create ⁊ causate ad sil'itudinez idee ⁊ rōnis exēplaris ipsaꝝ: vt concludit. b. p. b. i. k. ⁊. c. f. .g. ⁊ triangulū viridē rubeū ⁊ croceum: vt in cōmēto supra artez dirum⁹ ⁊ in metha. maiori.

¶ De ente et causa causante et efficiēte seu de ꝑncipio quo ⁊ qō creatio ⁊ creāte. ca. ij.

Alls infinitum et eternuz est causatiuū ⁊ causans: ratiōe cuius est ꝑncipiū quo creatiuū: ⁊ ꝑncipiū quod creās ¶Principiū enīz quo nō causat: nec creat. nec cōseruat: cū sit absolutū ab omni opatiōe interiori ꝓducēte: ⁊ ab oñi respectu rea'i. sed solum est naturalis rō ad agendū ꝓductiua interi⁹ exteriusq̄. ¶Principiū vero quod nō solū agit ⁊ operat̄ ꝓducēdo actualit̄ interius vel etiā exteri⁹: rōe cui⁹ ꝑncipiuz quo est causa causatiua simpl'r: sicut est potētia creatiua ⁊ cōseruatiua: ⁊ nō causa causans ⁊ ꝓseruās exteri⁹: eo q̄ nō tñ de necessitate: sz idiuersitate sūe nature ⁊ ēentie vnitat̄ ⁊ trini. i. ꝑ: sen. di. 10. ꝓclu: 5co.

¶Bonitas creata presupponit bonitatez creatoris ex eo quia emanatiōes creaturarum presupponūt emanationes personarum ⁊ vnitatē ipsarum ad similitudinem cui⁹ vnitatis et trinitat̄ creank̄ imediate creature ferentes similitudinē imaginem et vestigium sui creatoris. 2: sen. disti. j. q. 14.

conclu: fran.

¶In deo sunt q̄daz rationes cōmunicabiles interius ⁊ exterius: ⁊ nulla illaruz de se est hec: ⁊ huiusmodi est ens cōmunicabile per vnitatē et trinitatem: ⁊ quedam sunt incommunicabiles exterius sicut infinitas deitas ⁊ cetera. primo sententiaꝝ. di. j.

ꝓclu: augu.

¶Deus est bon⁹ magn⁹ ⁊ cetera ab eterno

in nullo derogat suc bonitati magnitudi ni ⁊ ceteris rōnib⁹ dū ē causa bonitatis crea te magnitudis et ce teraꝝ in tpe cuius no: ꝗ̄uis bonitas creata lōge sit inferior bon tate increata. in li. de tripli. habita.

Pclu: pbi.

¶ Res recipiūt bōitatē influxā a pma cā scōm capacitatez sui esse. in li. de causis.

Pclu: ray.

¶ De⁹ vn⁹ et trinus creator entitatis q̄dlīe imediate ⁊ factor mediate cōicat creaturis imediatis silitudinē pceptū q̄dicoꝝ trinitatis ⁊ vnitatis idee exēplaris: q̄ deus infinit⁹ ñ sūt metha physice absolutez obiectiue. in ar. diui.

Pclu: tho.

¶ Rōes formales et exēplares sūt vnū pncipiū ideale exēplar: ⁊ tales rōes ponitate nature cōtinctur in diuia ēcentia ⁊ intelligētia: posteri⁹ vero sūt creables ⁊ causabiles. pma parte.

Pclu: augu.

nō est creās cū nō repugnet ei nāaliter cōicari iteri⁹ extiusq̄. Jō dūtaxat pncipiuz qđ est causans ⁊ creās creaturas creabiles: deducēdo de potētia obiectiua creabili ad ēe creatū actualiť: eis cōicando dignitatē causalitatis virtutē actiuā ⁊ passiuā: vt sint cause secū de finitatē ⁊ nouitatē ⁊ cetera accidētia post esse creatū ad suā similitudinē causādo ⁊ pducēdo. Cōcludit ergo. b. p angulū. e. q⁹ de⁹ creādo ⁊ pseruādo ē simplr causa causatiua vt quo in obo secūdario: ⁊ causa causās vt qđ in obo pmario ⁊ nō causa efficiēs: cū non sit causa efficiēs: nisi qñ facit ⁊ compōit: ergo imediate de⁹ ē causa causatiua: et causa causās. mediate vō est causa efficiēs ⁊ pncipiū effectuū faciēdo: et causa cōponēs in cōponēdo mediate: de forma ⁊ matia tertiū cōpositū: vt pcludit. b. p triāgulū rubeū. Et tale pncipiū effectiuū seu causa efficiēs nō ingredit cōpositionē: cū nō sit pars formalis nec matialis alicuius rei facte vel cōposite: licz sit causa intrinsica rei create: q̄ ipa res sibi ipi: q⁹ cuius pma intelligētia sit extra essētias creaturaꝝ: creature tū nō sūt extra essentiā pme intelligētie ex eo q⁹ ens est oia virtualiť ⁊ eminēter: sed pma intelligētia est oia eminētius rōe ambitus ⁊ pfectionis: vt dionisius tenet. Jgit q̄ nomiat ens oia nomiat vt vult raymūdus ex eo q⁹ q̄ditatiue ad ipm p angulū pcordātie oia reducunť: vt pcludit. b. per diffinitionē magnitudis ⁊ p angulū. e. ⁊. g. igr causa causās ⁊ causa causatiua nō bñt effectū: nec distinguūtur a re causata nisi ex natura rei vel formaliť ipsope et p correlatiua realiť aut modaliť subiectiue: q̄ditas enim causa est causatiua naāalitatis ⁊ causās: ⁊ naāalitas essētie et essētia naāe: et naāa substātie: ⁊ sba bitudinis: ⁊ habitudo aptitudis ⁊ dispositiōis: et ambe tiui ⁊ bilis: et tiuū ⁊ bilis ⁊ ecōuersio in eadē essētia ⁊ naāa: rōe cu

ius origiatio fūdamētalis nō dicit cām efficiētē neq; effectū sz solū dicit cām sine q̄ nō causatiuā ꝛ causātez l eadē ēentia ꝛ naka: ꝓceptū q̄dcū rōis: vl' ꝓceptū realē in ordie nature: vl' ꝓceptū realē in ordie origis. ¶Cō cludit ergo. b. q̄ nō ois causa bz effectū p angulū. c. ꝛ .g. Jō doctor dic. j. sen. ꝛ in ar. sci. q̄ bōitas ꝛ ceteꝛ formalitates sūt creatrices ꝛ causatrices: creādo ꝛ causando oēs imediatas q̄dcas creakas: nō solū silesp silitudinē: verūetiā dissilēs p dissilitudinē: vt pz ō minoritate corpeitate ꝛ ceterꝫ: qꝛ bz sint ad silitudinē trinitatꝫ ꝛ vnitatꝫ rōe silitudinis: sūt tñ ad dissilitudinē noīs rōe dissilitudinis: ꝛ qꝛ deꝰ est vna causa ꝛ nō plures: causat vnū mūdū ꝛ nō plures: vnā bonitatē ꝛ nō plures: vnā corporcitatē: vnā būanitatē ꝛc. p angulū ꝓcordāte: ꝛ qꝛ in deo sūt tres psone ꝛ pluralitas relatiuoꝝ causat: in q̄libz creaka tres ꝓpietates relatiuas pangulū drie: vt creake possint agere interius ꝛ exteri us causando naturaliter plura sub vno: vt concludit b. per triangulū rubeum viridem ꝛ croceum.

¶ De opatiōe ettrioꝛi entis infini ti causantꝫ ꝛ creātꝫ imediate seu ō causa causāte ꝛō mō causatiōis ad silitudinē cause causatīe. ¶a. iij.

CAusa causalissima ē idcui pro pe ꝓpetit ad silitudinē cause causatie creaturas imediatas i actu cuit'no ꝛ ꝓpetuo causare ꝛ in codē ꝓbuare cuit'naꝛ p̄m mē surā finitā terminabilē: ꝛ cuit'nā in t'minabilez. ¶Cū quēadmodū sigillū qō est causa finita causatīa ꝛ causās litteras cere causāt p̄m dispositiōez ei9 ad silitudinē litteraꝝ suaꝝ ēentialiū causatriciū: ꝛ littere cere nō sūt de essentia litteraꝝ sigilli: sz sūt simplr ad silitudinē ipaꝝ. Sic igit causa cās cālissima ad silitudinez

¶ In diuia sapia sūt rōes causatrices oiz rez: q̄ sūt idee et forme exēplares in mēte diuia existētes cōi cabiles q̄ ad vnitatez ꝛ trinitatē. i li. 83. q. ꝓtho. ꝛ augu.

¶ Rōes exēplares licet mltiplicēturꝫ secū dum respectū ad res creatas: non tñ sunt realiter aliō a diuia essentia: ꝑut tñ ē ei9 similitudo ad diuersis ptcipari pōt diuersimode: nō tñ infinite: sed quiditatiue. j. p. ꝛ. 83. q. ꝓclu: plī.

¶ Deꝰ est causa oīb9 imediate vel mediate. z: methaphi. ꝓclu: plato.

¶ Adūd9 ē fact9 a dō mediate: q̄a auctoꝛ maxim9 ē deꝰ mēti. ꝓclu: plī.

¶ Causa prima existit in oībus scōm vnā dispositionē: sed res oēs nō existūt in ea scōm vnaz dispositionē. in li. causis. ꝓclu: ray.

¶ Deꝰ est prima causa causalissima: et finis vltimus omniū

rerum.2: proverbiorū.c:de cau.

pclu:sco.

¶Quidquid potest deꝰ causare imediate necessario causat: qz non est contingēs tia incausare z in nō causare nisi in agēte mutabili et mobili. 16:quoli:t.2:sen.

pclu:ray.

¶Causa causans et causa causatia z causa formalis: et causa materialis: z causa originationis: z causa relationis nō būt effectum: sed solum causa efficiens: z licz causa occasiōalis sit contingens nō tamē causa sine qua non causatiua necessario in arte diuina.

pclu:pbi.

¶Causa pma regit oīs res creatas pcterēq; pmiscentur eis in li.de causis.

p:ray.z frā.

¶Sola causa efficiens habet effectꝰ factos et cōpositos ex forma et materia: et nūq; ingreditur corationū exēplariū causatriciū causat imediatas creaturas z sicut littere cere nō sunt littere sigilli: quo ad exītiā z nūerū: sic creature quo ad exītiā z nūerū: non sūt rōes cause causantis: sz solū ordine nakali ex nakarei distiguunt: z qz creature de esse creabili ad ēe creatū actualiꝫ sūt deducte singulares z exīstētes: euiꝫna luter causant tāq; cause secūde formaliꝫ z causaliꝫ vtēdo dignitate causalitatiꝫ vtute z ptāte absolute ad suā siliꝫtudinē finitatē z nouitatē: respectiue vo q̄lificationē.actiōalitatē.passiōalitatē.respectū minutū.bītuationē situationē: z vbificationē. Ideo creatura causat vtute sue causalitatis a pte añ mēsurā terminabilē finitā z nouā z deꝰ a pte post in ea causat mēsurā mīmi nabilē ppetuā z euiꝫnā. Causat ergo deꝰ quiditates quo ad euiꝫntatē creatas singlares z exītes ad siliꝫtudinē obi creabilis: z creatura post suū ēe creatū singlare z exīs causat nouē accidētia predicamētalia z pleraq; alia ad sui siliꝫtudinē. Causat ergo deꝰ creaturas imediate z accidētia mediāte creatura. Cōcludit ergo.b.p.h.i.k.z e.f.g.z trīagulū rubeū q; mūdꝰ in se nō est etnꝰ licz increatore interiꝰ sit etnꝰ: neq; fuit in bitu potētiali: neq; in potētia maīali cū deꝰ sit purꝰ actꝰ: z potētia obiectiua eiꝰ sit etna z purꝰ actꝰ p pmā.d. nec deꝰ motꝰ in eaz creatiōe fuit de nō opari ad opari: qz infinitꝰ z etnꝰ est: neq; cedit impositione ipaz. Neq; est mediū tpis duratio inꝫ creatorē z creaturā. Neq; est deꝰ por creaturis durationis tpalis poritate: sz solū nake poritate in alteruitate nake: z cuius sit pmꝰ motor remanet imobiliꝫ dās cūcta moueri tpo pmanēte infinito z etno: vt cōcludit.b.p.d.b.c. ¶Cōcludit ergo.b.p angulū.g.z secūdā speciē.e. q; oīes creature imediate create sūt cause secūdarie: sicut deꝰ est causa pmaria: z sūt ordinate ad finē sue pfectionis

pangulū.g.t.ij.e.qz oīne qđ est ad aliquē ordinatī finē ꝯ sicut de⁹ est ꝓm⁹ motor mouēs creatas mobiles: mouēdo de nō ee actuali ad ee actuale: remanēs imobilit imobilis: et de ee actuali mouet ipas imediatas ō simplicitate ad cōpositionē: t de ꝓma cōpositōe ad secūdā: et de secūda ad tertiaz: sicut de vna factōe ad aliā: p naīe arborē descēdendo vsqz ad cōpositionē et bois factionē: in quo est finis cōpositōis t factōis sb stātialit oim rez cōponibiliū: et sic ordinauit de⁹ pri/mor ordinator causas secūdarias imediate creatas ꝓmo interi⁹ substātialit: scōo vero exteri⁹ naturaliter et accidētalit: rōe cui⁹ q̄libet creatura interi⁹ hēt sub stātialit ordinē naturalez inter cōceptus quidicos: et ordinē originis: inter proprietatē actiuā t passiuā: cū q̄bus cuilibet naturaliter ordinatur exterius ad finē sue perfectionis. Igitur primo mouentur cause secūdarie per suā mobilitatē et motuitatē naturalit ad cōtrahēdū et informandū se ad inuicē: vt valeāt substantiā phisicam cōponere: scōo vero spiritus t corpus: et tertio celos elemēta et cetera: vsqz ad vltimū cōpositū: et sicut bonitas est motiua t mota rōe motus naturaliter p se: sic motus est bonificatiuus t bonificabilis per se naturaliter rōe bonitatis: et sic de magnitudine t ce/teris mobilib⁹ finitis t nouis: que ordinātur naturaliter ad agendū primā cōpositionez rerū omniū: in primo gradu linie predicamētalis: sicut cōcludit.b. per triangulū viridem t rubeuz: vt ociositas et vacuitas operationis euitentur a perfectissimo ꝓditore in suis effectib⁹ sic in co. sup artē optim⁹ t in metha maiori.

¶ Explicit secundus liber methaphisices et theologie cōtingētis mixtice artis naturalis ordinis arboris nature.

rum compositionez: sed solum causa formalis t causa materialis. 2: puerbiorū. t. 2: sententiaz.

ꝓclu: sco.

¶ Causa prima non potest causare t cōponere compositum sine causa secunda: nec generare genitū nec illuminare orbē: nec predestinare petrum: nec reprobare iudam: quia mediate agit infacturis suis. quoli: 17:

ꝓclu: augu.

¶ Sic de⁹ res quas cōdidit administrat vt eas agere valeant proprios motus t proprietates assignet: ꝛ posset agere omnia: t sic agēdo entitates reruz nō destrueret: sed eas ecciosas t vacuas relinqueret: dedit ergo eis virtutez actiuam t ꝓpriaz actionez t virtutē propriam passiuam: vt perfectionem rebus non substraberet: cuius sunt capaces. 7: de trinitate. c: 3:

Ens
glia
qđ̄ēsſa mūgſi?
corp eum
incor peuz
corpus matio
aia tum
inaia tum
elemen tatum
vege tabil'
mine rale
aiatū ve getatū
ſenſi bile
plan ta
animal ſenſatū
ymā gina
brū tum
ymagi natum
ratio nale
irrō nale
aialra tionale.
ihūs xp̄us

¶ Incipit primus liber artis metaphisices theologie: et naturalis philosophie mixtice: et primo de subiecto eius. Capm.j.

Ens sub ratione naturalitatis et naturalis mobilitatis instantanei motus: prout est natura naturata motiua ⁊ mobilis est subiectum naturalis philosophie cuz natura naturata sit principium: motus ⁊ quietis primo interius substantialiter ⁊ secundo exterius accidentaliter. Concludit ergo. b. q̄ ens in concreto vel entitas cōcreta naturata sub ratione naturalitatis: et melius natura naturata finita et noua est subiectū naturalis philosophie sub ratione instantanei motus: et naturalis compositionis ex naturali forma: et ex naturali materia. Natura enim naturata est ens. bona magna. durabilis. possibilis. recta. vera. integra. delectabilis. differentiabilis. cō cordabilis: et principium causale. materiale. formale. et finale. mediante motu instantaneo naturali: et euiterno per angulum. c. Quequidem natura naturata se extendit ad quamlibet naturam motiuam et mobilem: instantaneo motu: cōpositiuam: et componibilem: vt asserit. b. per. b. i. k. et triangulum rubeū et viridem. ¶ Eapropter motus est instrumentuz naturale: cum quo naturale mouens mouet mobile: sapiens naturam principij: medij: ⁊ finis: et quia natura est motiua et mobilis: motus est naturatus et naturabilis. ¶ Propterea quia motus est alius instantaneus naturalis et euiternus. ¶ Alius successiuus naturalis tēporalis ⁊ terminabilis simpliciter. ¶ Et alius liber ⁊ volūtarius. Quoz rōne sunt tria subiecta

pv

ꝑclū: sco.

¶ Si deꝰ preter causarū ordinem posset in vniuerso causare quēcunq; effectum: causalitatis ordo in causis secūdarijs simpliciter necessarius non esset: ergo nec ordo essentialis ⁊ originis: quod est inconueniens. quoli: 17:

ꝑclū: fran. bone. sco. ⁊ lobe.

¶ Potentia actiua est causa causatiua: cui correspōdet causabile: sicut potētia productiua: cui correspōdet possibile producibile: ratione cuius dei omnipotentia est absoluta respiciens absolutū semper: ⁊ non notionale Igitur nec patrez filiuz ⁊ spiritū sanctū ꝗli: 17: ⁊. 7: metha.

ꝑ: fran. ⁊ lobe.

¶ Causa causis vniuersalis ē extra causabilia et causata: vt possit causare: alioquin causaret se ipsam quod est impos-

sibile. j: sen. t ineō.

pclu: sco.

¶ Deus pot ' cau sare mediate vel ime diate quodcūq; cau sabile possibile: quia causa nō dependens pfectissima ē in cau sando sic de'. ql: 17:

pclusio fran. t sco. t cano.

¶ Deus non absolu te causat: sed ordina te immediatas creaturas in obo secūda rio: quia deus id qō agit sine medio nece ssario agit. j: senten. t quolibeto. 17.

p: sco. ray. t frā.

¶ Deus necessario agit quidqd potest agere imediate. Igi tur agit sine medio creando t causando creabilem possibile ac actuale creatum t euiternum esse. 2: sen. t quol: 17:

in philophia: et per ꝓsequens sunt tres philosophie. ¶ Scōm quippe primū motū natura naturata bona magna. cns: vera: sub rōne naturalitatis t naturalis motiuitatis mobilitatisq; includens formā t materi am totius simpliciter: per primā speciē. e. est subiectū in naturali cōpositiua et cōponibili philosophia seu phisica. ¶ Scōm vero secūduz motū successiuū t sim pliciter terminabilem: corpus mobile est subiectū in philosophia seu phisica nakali cōpositia et generaꝯ tiua cōponibili t generabili. ¶ Scōm alit tertiū mo tū liberū t volūtarium rationalis natura per actum electiuū et elicitiuū potentie libere est subiectuz moꝛa lis et contingentis philosophie. ¶ Ea propter prinꝯ cipia philosophie naturalis sunt forma materia t priuatio per accidēs. Quoꝝ conditiōes sunt q; nō sint ex alijs neq; exalterutris: sed q; oīa fiant ex his: ex eo quia principia et cause secundarie: nam principiū est id qō se habet ad omne: ratione alicuius priorita tis nature: vt cōcludit. b. per angulū. c. et regulas. b. i. k. ¶ Dicitur ergo forma phisica a foris manentia: et ab extra formādo: rōne cuius forma est id cuipprie cōpetit formare. Igit forma phisica dat esse materie phisice ipsaz informādo: cōtrahēdo t determinādo: qꝛ ꝓtrahere est ad suū esse aliā entitatē attrahere t inꝯ formare est suum esse substātiale t accidētale materie cōmunicare. Est ergo forma: alia methaphisica simpliciter: et talis est forma totius rei: et sic est tiuum in quacūq; formalitate p tertiā. d. t primā. e. vt cōclu dit. b. p primā. c. ¶ Alia est forma phisica: et est forma scōm quid: qꝛ cū sit forma pōt esse materia t dicit altera pars cōpositi: ex qua formaliter tertiū cōponitur. ¶ Materia alit est alia methaphisica simplicit': t est totus p tertiā. d. t primā. e. Et alia est materia phisi

ca cui ꝓprie cõpetit a forma iformari: rõe cui⁹ est ens in potẽtia ad recipiẽdum formas: licet in se sit ens in actu: qz recipere presupponit actualiter esse: et dicit materia scõm quid: qz cũ sit materia põt esse forma: z ecõuerso. Quaꝝ instrumẽta naturalia ad agẽdum et patiẽdũ sunt: tiuuz. bile. et are. naz cum bili recipiunt passiue: et cum tiuo dant actiue: se adinuicem cõmunicando per medium mutue informatiõis: naz vnio informationẽ presupponit naturali ordine. Quoniaz primo habilitantur: scõo appropinquantur: tertio informant. q̃rto vniunt.. quito cõponunt. sexto resultat tertiũ sbalc. septio resultat nũer⁹ accidẽtalis nakal'r.

ꝑclu: bone.

¶ Subiectũ naturalis philosophie ẽ natura naturata sbrõe nakalis motiuitat⁹ z mobilitatis. 7: metb et in predica.

¶ De naturali motiõe secũdariarũ

causaꝝ ad cõponẽdũ substãtiã ꝑmã materiã i ꝑmo gradu nake arboris phisice ad oẽs formas sibi adueniẽtes: z dicit qõest: z scõz subiectũ metba. ca. ij.

ꝑclu: ray.

¶ Subiectũ naturalis philosophie ẽ natura naturata bona magna ens sub rõne naturalis motiuitatis z mobilitatis instantanei motus. j: phisicorum.

QEinceps aũt nature ordinem ꝓsequẽdo: vt ei⁹ seriẽ ꝓnectẽdo dicim⁹: q̃ posq̃ bõitaſ magnitudo z cetere cãe secũdarie z nature nakate sũt create z posite ꝑ dr̃iam ptãtez naturãtẽ: rõe bõitatis et ne sua volũtate imensa i suis singularitatib⁹ z existẽtialitatib⁹ ordinãtur z mouẽtur ꝑ ꝑmũ motorẽ: z a se nakaliter ad finẽ z opationẽ nakalẽ exteriorẽ z accidẽtalẽ ꝑ. ij. e z angulũ. g. eaꝝ q̃libz: scõz suã naturã: z nõ alienaz: motu vnoq̃ istãtaneo nakali: quo mediãte forma mouck ad materiã informãdã: expellẽdo successiuũ z volũtariũ motũ. Ea propt̃ bõitas nakata phisice dicit forma informatiua z informãs scõm q̃d: ꝑ vt informat magnitudinẽ ceteraſq̃ ꝓformalitates de q̃ ꝑ pbm dr̃: forma dat esse rei formale: et ꝓseruat eã in esse tali. Sec⁹ aũt ꝑ doctorẽ dicit. Forma est ens: cui actio ẽ magis ꝓpria

ꝑclu: cano.

¶ Subiectum naturalis philosophie ẽ substantia naturata bona magna sub ratione naturalitatis z mobilitatis in suo conceptu communi primo metba.

ꝑclu: sco.

¶ Natura naturalr

naturata sub ratione naturalis compositionis ⁊ mobilitatis est subiectum naturalis philosophie .7: methaphi.

qclu:fran.

¶Subiectum naturalis philosophie ē ens naturale naturatum sub ratiōe naturalis mobilitatis ⁊ motiuitatis.2: sen ten.⁊ in passu.

qclu:tho.

¶Subiectum philosophie compositiue est quodest:et subiectuz philosophie generatiue est corpus mobile.6:⁊.7: methaphisices.

qclu:phi.

¶Corpus mobile ē subiectuz inphisica. ꝑmo phisi.

conclu:alberti magni.

¶Substantia est sb

qua qualitas q̄ alicui alij per regulā.g.Et dicitur ea dez bonitas materia scōm q̄d: dū informat a magnitudie ⁊ ceteris:de qua dicitur. Materia est ens in potētia receptiua formaꝝ sibi ab extrinseco venientium cui passio est magis propinqua qualitas alicui alteri sic materia est essentia simplicer passiua. ¶Ita q̄ bonitas cum suo bonificatiuo: q̄ō est eius forma simpliciter potentia ⁊ virtus actiua instrumentalis est agēs in materiam aut aptitudine tanq̄ instrumēto:vt cuz quo super suo bili scu potentia passiua:virtute aut dispositione tanq̄ instrumēto: vt super quo agit in magnitudinē (vt patet de fabro) ipsaz informando bonificando contrabendo ceteraſq̄ ꝓformalitates ipas faciendo informatas bonificatas et contractas: eis cōmunicando per similitudinem totuz suum esse substantiale. ¶Magnitudo quidem recipi ipsam in suo bili:vt in quo:et se cōicant mutuo. Primo enim conceptus quidicos et substantiales. Scōo vero accidentales. Nam tanta est profecto aptitudo forme in dando:quāta est dispositio materie in recipiendo:et sic iustitia in earum actibus naturalis semper conseruat: oportet ergo q̄ omnes circulariter se informent: et dicantur forma et materia: quelibet alijs scōm quid: et causa formalis ⁊ materialis tertij resultati et compositi formaliter ⁊ materialiter ex ipsis: ratione cuiꝰ carum quelibet alteri est forma acquisitie ratione cō moditat: et nō alteriꝰ possessiue:qm̄ eaꝝ quelibz suaz habet simplicit formā ⁊ materiā possessiue: ita q̄ mutua informatiōe cōicationeq̄ circulari mediante vnius et alterius actiua et passiua resultat tertiuz:in tertio numero et secunda quiditate nomine cunuslibz formalitatis nominatum: et ratio est: nam in eo earum q̄libz suā ponit formalez rōnem quidicā ⁊ naturalez.

Igitur quiditatiue rõe entitatis dicit ens formaliť:et rõe bonitatis bonũ:et magnitudinis magnum:et veritatis verũ et vnitatis vnũ.ꝛc̃.et tertiũ quodq̃dest: et ꝑmũ qȯest methaphisice. Et substãtia a pricipioꝝ interioꝝ ipaz cõponẽtiũ substãtialitatẽ:qñ oia pricipia substãtialia sunt ꝑ creationẽ substãtialẽ:cũ ois simlitudo infimi entis ꝛ cẽtri creatoris sit substãtialis. Igit oẽs creature imediate create sunt substãtiales:et per ꝓñs eaꝝ cõposita quiditatiua. Igitur nõ a subijciẽdo substãtia ꝑ primã intẽtionẽ dicit(vt nõnulli putarũt) nõ parũ ignorãtes esse intrinsecũ eius. Ergo melius possessiue ꝑ tertiũ.d.et a suis principijs ꝓoribꝫ ꝛ interioribꝫ nomẽ sumit:qñ res primo est in se:ꝛ in sua q̃ditate:cꝫ ad aliud cõparetur: vt ꝓcludit.b.ꝑ regulas c.d.e.ideo in se qȯest ꝑ põm appellatur includens quodq̃dest: anteꝫ a subijciẽdo vel substãdo dicatur ꝛ ad aliud cõparetur ꝑ tertiã ꝛ quartã speciẽ quiditatiſ. ¶ Et qñ sic ex principijs ꝓfecto substãtialibꝫ per primã vtiqꝫ intentionẽ ipsoꝝ vna resultat substãtia cõposita ex forma ꝛ materia formaliter ꝛ causaliter phisice:sic per secũdã eoꝝ intẽtionẽ:ex finitatibus cõponitur quãtitas formaliter:et nõ causaliť. Et ex nouitatibꝫ quãdo:et ex q̃lificationibꝫ q̃litas:et ex actionalitatibꝫ actio:et ex passionalitatibus passio:et ex respectibus minutis relatio cõpleta: et ex situationibꝫ ipsoꝝ situs:et ex habituationibꝫ eoꝝ habitus: et ex vbificationibꝫ vbi. ¶ Que siquidẽ in numero sunt denario: ideo decẽ dicunť predicamẽta vniuersalia a coordinatiõe ſcẽz sub ꝛ supra: ac gña gñalissima a ꝑdicabilitate generalitateꝫ:ac vniuersalia ante rem ab eoꝝ cõitate vniuersali. Sunt enꝫ ipermixta inquãtuz eoruꝫ qȯlibet suã facit ꝛ cõstituit ꝑdicamentalẽ lineã:qz per ꝑm.iij.thopi. Essentie ꝑdicamẽtoꝝ sunt ipermixte. iectũ inphilosophia compositi a: ꝛ corꝑ mobile in philosophia generatiua. li. ꝓmo.ca:j:

ꝓclu:liconi.

¶ Corpus mobile ẽ subiectum philosophie sub globo lune ꝛ substãtia extra ipsum.libro ꝓ primo.

ꝓclu:lobe.

¶ Motus alius instantaneus ꝛ cuiternus substãtialis interius ꝛ accidẽtalis exterius: ꝛ alius tẽporalis successiuus ꝛ ꝑteribilis: ꝛ alius voluntarius ꝛ libere.incompen.

ꝓclu:ꝑbi.

¶ Materia que vna est nulli est contraria.ii:metha.phi.

ꝓclu:ꝑbi.

¶ Forma ꝛ materia non sunt separata secundũ esse: sed scõm rõnem.2:phi.

Jgitur vnū non ingreditur alterius predicamētuz: ⁊ in tali coordinatiōe p̄dicamētali oia sunt absoluta: ſz ī eoz cōpositiōc tria dūtaxat sūt absoluta: reliqua vero respectiua: et scōm platonē in sophistes et porphiriuz sunt decē rerū p̄ma principia in ordīe cōpositali et. v. p̄dicabilia realia in p̄ma intētione: et intētionalia in secūda: ex eo q̄ ex istis decē sunt cōpositē oēs facture ⁊ mediate creature tā spūales q̄z corporales: vt videbit in ꝓcessu huiꝰ tractatus p̄ nature arborē naturaliter et ordiatim descendendo. Quequidem finitas et nouitas principialitates substantie cōpositiuas in absolutione siue absolute p̄supponūt: actionalitas vero ⁊ cetera in respectu ⁊ operatione exteriori. Et q̄z q̄z habeāt equalitatē in vniuersalitate predicabilitate et cōicabilitate: verūtamē inter se mirabiliꝫ ordinē gerūt: q̄m substātia prior est omnibus nouē: triplici prioritate: videlicet priozitate nature: originis ⁊ perfectionis: non tamen temporis: vt aliqui asserūt peripatheticī. ¶ Priozitate nature est eis prior quia ipsa ad suum esse nihil p̄supponit: et accidentia ad suum esse eam p̄supponūt: que priozitas nature est p̄suppositio huiꝰ ab hoc. ¶ Priozitate originis est prior: q̄ per se originatur: accidētia vero per ipsaz. ¶ Priozitate p̄fectionis est prior: q̄ substātia est in se: de se: p̄ se: ꝓpter se: et sui possessiue (vt vult regula. c. d. c.) accidentia vero in ipsa: de ipsa: p̄ ipaz: ꝓpter ipam: ⁊ ipsiꝰ possessiue. Dicit enim phisice materia p̄ma in primo gradu. cabos. hile. cōfusuz. ens in forme. determinabilis vō iformabilis ꝓtrahibilis ⁊ specificabilis per oīs formas sibi aduenientes tā spūales q̄z corporales: determinatiuas iformatiuas: ꝓtractiuas ⁊ specificatiuas eiꝰ determinabilitatis informabilitatis ꝓtrahibilitatis: ⁊ specificabilitatis. Q̄m p̄ se ad esse spūale vel corporale

ꝓclu: auctoris sex princi.

¶ Forma est compositioni simplici contingens ⁊ inuariabili: essentia consistēs. capitulo primo.

ꝓclu: phi.

¶ Forme non sunt sensibiles neq̄ imaginabiles: ſz dūmtaxat intelligibiles et sicō materijs. 12: methaphisices.

ꝓclu: phi:

¶ Forma est magis principium q̄z materia in compositione substātie finite: cum sit forma substātiua vtilitatis materie. Jdeo forma dicitur magis natura q̄z materia. primo phi. ⁊. j: de anima.

ꝓclu: augu.

¶ Ex illa i formi materia quaz deꝰ in p̄ncipio ex nihilo cōdidit cūctarum rerum hoc est sensibiliuz et insensibiliū ⁊ intelle

minime determiari pōt: qz p Augu. nihil gignit se ipm seu determiat. Et cū cōtractuū z ptrahibile sint coz relatiua: q̄ posita se ponūt: et perēpta se perimūt: opoz tet ergo q ipsas formas essentialiter ab ea distinctas determinari: cū sit materia in fieri semp: et in facto esse. Igit est pura potētia: prout est in fieri: nō aūt inquātū est in facto esse: qz iaz habz formaz cōtractiuarū eius actū. Jō est materia ens in potētia: ad formas recipiē das. Opportuit ergo ad latus ei9 scōz creatiōis ordi nē: et ei9 pfectionis finē: q de9 oim creator binas cre at creaturas: vnā videlicz corporalē: q̄ tm̄ vna nūero est: z alterā spūalē q̄ plurificabilis differētiabilis: spe cificabilisq̄ est in tot suppositā: quot sunt angeli z rō nales aie: qz tot naīas spūales creat ipse quot species spūales sūt: cū q̄libet spūs sit suamet species: vt vult prophēta gene. pmo dicētis. In principio creauit de us celū z terrā. Quātū ad litteraz ita est: sicut textus narrat. Allegorice vero celū naturā spiritualē nobis signficat: et terra naturā corporalē. Principiū vero p̄dicamētalē substātiā: et nouē ei9 accidētia p̄dicamē talia q̄ sūt decē rez pma principia significās. Ergo bi dicit i principio. i. in sba p̄dicamētali z nō extra ambi tū ei9 plibatas naīas ꝓditor oim deus semp creat Et qz ista decē rez pma principia ambiunt oēs extremita tes ēndi. i. naturā corpalē z spūalē. Igit diuia boni tas in ambitu eoz z nō extra eas creat: z nō supra eo rū ambitū. Ergo de ambitu principij intelligit textus sacre scripture: et nō de filio vt aliqui asserūt vt sba fie ret corporalis z spūalis: qz de se talis esse nō poterat.

¶ De spiritualitatū seu naturarū angeloz animarūq̄ creatione z spirituū cōposi tione seu de subiecto angelicali. Capl'm. ij.

ctualiuz z intellectu carentiuz in species multiformes diuisit inli. de mira. sa. scri'

ꝓclu: pbi.

¶ Materia est sbstā tia substans forme: z forma ē substātia: vel natura compo nens compositum: quod est substantia finita. 7. metha.

ꝓclu: pbi.

¶ Materia est pro pter formā. 2: de aia.

ꝓclu: pbi.

¶ Materia z forma sunt eiusdem consi derationis ex quib9 componitur substā tia finita. 2: phi:

ꝓclu: ysido.

¶ Omne quod mo uetur materiā habz: sz angelus mouetur ergo habet materiā: quia solus deus est immaterialis. j: de sūmo bono.

pclu: boe.

¶ Angeli et anime rationales cōponuntur ex quo ē: ⁊ ex qō est: scilicz ex essentia et esse: vel ex forma ⁊ materia. in libro de diui. et composi.

Eus autē bonus infinitus et eternus nature ordinez creās cōtraneando ad latus materie vtiqz prime et in primo siquidem gradu naturas spirituales angeloꝝ animarūqz rationalū de nihilo creat natura tas ad sui profecto similitudinē simpliciter simplices vnitatiſ trinitatiſqz imaginē: quib⁹ in eaꝝ quidē creatione q̄ditatē: naturā: essentiam ⁊ esse cōicat: ipaſqz p creationis actū in earū singularitate et existentia ponēs: qñ de nō esse simpliciter ad esse sunt deducte: finite enim dicūtur ⁊ noue caꝝ q̄libet. Queq̄dez aduenient eis post totū esse cōpletū ex ipſaꝝ defectu rōe incapacitatis: gerēs caꝝ quelibz virtute sue nature: virtutē proculdubio attictiuā pluriū finiū ⁊ arbitrij libertatē. Ordiatur quippe naturaliter haꝝ q̄libet ad specificandū predictā materiā: dabim⁹ quidē de vna forma seu natura specifica exēplū et sic de alijs intelligēduz affirma. Natura siquidē spiritualis instictu naturali cognoscit materiā ⁊ appetitu mouetur naturali ad informandū cōtrahendū specificandū et in suaz speciez determinandū cōmunez naturā cū suo tiuo vt cū quo in suo bili vt super quo ⁊ non extra (vt vult regula de h.) cū nulla natura valeat extra sua instrumēta naturalia opari cōicādo materie totū suū ēe: tā substātiale q̄z accidētale. Jō materia recipit esse quale non habeat scōm se acceptā p forme cōtractionē. Jgitur versato ordine naturali iusticiā seruādo naturalē substātia forme spirituali totū eius esse cōicat tā substātiale q̄z accidētale. Jgit rōe mutue cōicatiōis spiritualis natura recipit tale ēe quale nō habebat scōm se acceptā ipſaz in suo bili recipiēdo: et illa cū suo tiuo seu potentia actiua vt quo super suo bili seu potētia passiua vt super quo: et sic mutuo se cōicant: facta igitur mutua

pclu: metha. phisices: et quolibeto: 8: ⁊ insu. ⁊. z: de anima.

pclu: bonauen.

¶ Omnis creatura est composita ex actu ⁊ potentia: ratione cuius in substantijs spiritualibus est forma et materia cōpositiua: quia oīa que conueniunt materie conueniunt ſ substantijs intellectualibus ⁊ corporalib⁹. J: methaphisices: et

¶ Angeli ⁊ rationales anime ex forma ⁊ materia naturaliter componūtur: qa nullum ens abstrahika materia et mobilitate nisi de⁹ simpliciter. 2: sen. di. j.

pctho. ⁊ phi.

informatione vnius ꝛ alteriꝰ ꝛ cõtractõe actiua: videlicet et passiua in nũero tertiũ resultat ternario in scõa q̃ditate. Quod q̃dẽ ꝙ spũs dicit. b. vel. c. suppositus videlicet ꝛ ꝑsona: q̃ quidẽ nec materia nec cabos vt est vniuersalis substãtia dici põt cũ q̃libet sit suamet species: qꝛ q̃libꝫ spiritualis natura cũ ipsa substãtia suaꝫ cõstituit speciẽ. Cũ ad hoc ꝙ sub vnica pleraq̃ sint indiuidua specie requirit ꝓculdubio ꝙ sint generatione masculini mediãte et feminini: in quibꝰ siquidẽ genitalia reperiãtur instrumẽta sine quibꝰ nakalis gñatio foret nulla Jgit sub lune globo sub vnica plura reperiũtur specie indiuidua gñationis rõne: et cũ extra lune globũ non fiat generatio per ꝙñs non valent esse sub vnica specie plura vtiq̃ indiuidua. Propterea angeli aie rõnales ꝛ celi int̃ se specie differũt: cũ tãtuꝫ habeant per compositionem forme ꝛ materie esse specificũ: et nõ ꝙ gñationẽ: rõe cuiꝰ est multiplicatio sub specie bũana indiuiduoꝝ: et cũ spũs ꝛ celi nõ sint per generationẽ. Jgit differũt specie. Cũ sicut eoꝝ natura ante cõpositionẽ ipoꝝ erãt specie differẽtes: sic eoꝝ cõposita post ipsoꝝ cõpositionẽ specie differũt rõe formarũ specificantiũ ipm genus: rõe cuius diuersaruꝫ sunt specierũ oẽs angeli ꝛ rõnales aie. Jn quoꝝ cõpositõe ꝛ in quacũq̃ ꝓsiderãtur q̃ttuoꝝ. ſ. p̃cipiũ mediũ ꝓsistẽtia ꝛ ꝓpietas: sine q̃bus nulla cõpositio fieri põt.

¶ De principio effectiuo formali materiali et coessentiali in angeloꝝ cõpositõe et animarũ rõnaliũ ꝛ causatiuo. Capm. iij.

ANgelus quidem quilibet in suo vtiq̃ compositione concernit principium in triplici differentia. scilicet. effectiuũ. essẽtiale: et coessẽtiale. ¶ Effectiuũ

q

ꝓclus: sco.

¶ Omnis creatura naturaliter est mobilis ꝛ composita ex actu ꝛ potentia: seu ex forma ꝛ materia: taꝫ spiritualis q̃ corporalis. primo sententiarum distinctione .j.q.2. et in.2: disti. .j. et in methaphisica: et in quolibetis.

conclusio alberti magni.

¶ Substãtia est ꝓposita ex forma ꝛ materia ꝛ angeli et animerationales phisice ꝛ ex ipa. libro ꝓmo sue philosophie. ca. j:

ꝓclus: fran.

¶ Angeli et anime rationales ꝛ omnes creature sunt mobiles et composite ex forma et materia:

ne ⁊ bilis pullulatione q̄daꝫ irradiatio media a tiuo in bile;que dicit are includēs in se dūtaxat determinatione tiui ⁊ bilis. Et sic pullulata sūt ⁊ origiata nō tñ cōposita:sed constituta in eadē essentia ꝓposita ⁊ vnica tria profecto coessentialia correlatiua. Duo vero in ea imediate:vnū aūt mediate. Et dicunt coessētialia concreta:q̄ essentiam rei cōposite ⁊ suas determinationes concernuut:⁊ eandem consequūtur. Et sūt ip̄i vtiq̄ speciei in nata quippe ꝓncipia a quib⁹ proprīū ipsius speciei pullulat substantialiter ⁊ fūdamētalit̄: originat. Jdeo cōposita simpliciter:vt aliqui asserunt dici non debent:cū nō includāt in eoꝝ esse quidico:nisi vnicā essentiam:licet cōpositā:⁊ cū cōpositio dūtaxat sit ex diuersis essentijs. Jgitur de tiuis bilibusq̄ interioribus simp̄l'r ꝓpositio fieri non potest. Ergo illud ex quo sequit:ꝫ solū designatio ꝓpositionis.

ꝑclū.anticebzon.

¶ Omnes philosophi concedunt cōpositionem in angelis ⁊ animabus forme ⁊ materie naturaliter esse inli. fontis vite.

¶ De medio in angelorum compositione. Capitulū.v.

ꝑclū:tho.

MEdium siquidem est in tripli ci differentia:nā aliud est principij effectiui:aliud essentialis:altez vero coessentialis. Cuz quo quidem opans ꝓncipiansq̄ in exteriori operat opatione. ¶ Primo mediuz q̄ppe effectiui forma materiaq̄ tertiū cōponentes nūcupatur. Jdeo deus ratione factionis ꝓpositionisq̄ factor ⁊ compositor ex forma ⁊ materia asserit. Jgitur reruz conditur qñ mediate cū medio operatur factor profecto sapiēter aspicitur. ¶ Secūdo componentiū autez ꝓncipioꝝ essentialium mediū est mutua nempe informatio:quaquidem mediante forma contractiua vnitur in extremali esse substantialiter in intimitate interiori materia contrahibili ⁊ econuerso:ratione cuius

¶ Quelibz materia impedit intelligibilitatem: ratione cuius materia ꝓia nō est corporalis nisi sit sub forma corporaliter:neq̄ est spiritualis nisi sit sub forma spirituali. Jgit̄ materia impedire habz a forma corporali intelligibilitatez in actu:sic̄ a forma spiri-

tertiuz resultat ex ipsis essentialiter et quiditatiue in finali esse qđ totum formaliter ꝑ primaz. e. et totalitatem asseritur. Que quidem vnio substantialis informationē presupponit accidentalē priozitate nature. ¶ Tertio principium coessentialis mediū est illa irradiatio media et cōnexio: que cōnectit tiuū cū bili: ⁊ bile cū tuo: qđ spiritualificare in eoz quolibz itelligit.

tuali habet intelligibilitatem in actu: cuius forma corporalis sit actu intelligibilis: sicut forma spiritualis. 4. metha.

¶ De consistentia extrema. Capitulum. vj.

COnsistentia autez alia extrema: altera vero finalis. ¶ Extrema enim est simul stantia partiū: in qua ꝺdez vnite sunt essētiales totalitates scoz substātialē itimiorē vnionē ꝓcedēte mutua accidētali iformatōe sine q̄ vnibilia vniri nō valēt: cū sit mirabilis ordo inter formā ⁊ materiā. Nā ꝓmo habilitant et disponūtur. Scō appropiquant vt ita dixerī. Tertio mutuo informant accidētalit. Quarto vniūtur substātialit. Quito cōponunt ꝺditatiue ⁊ essētialiter. Sexto resultat tertiū totale in secūda entitate: ⁊ in tertio nūero singulari ⁊ existētiali esse. Septio cōponūtur accidētia ꝑdicamētalia. ⁊c. q̄ accidūt indiuiduo ⁊ ꝑ indiuiduū speciei. In q̄ quidē priozitate nature vnit ꝺditas forme ꝓtrahētis cuz ꝺditate materie ꝓtrahibili: ex ꝺbus ꝺditatiue substātialit vna efficit tertij cōpositi ꝺditas ⁊ nō plures: et sic de natis eaz ⁊ essētijs in tiū q̄ in ea fit ex diuersis cōpositio ēentijs sine ꝺbꝫ fieri nō pōt: et vbicūq̄z iueniunt est ipa. Itaq̄ in deo et i ente formali nō est cōpositio: cū nō sit i eis nisi vnica sola ēentia nuda ab oñi alteriꝫ vniōe ꝑ cōpositionē. Eapropt extremalis ꝓsistētia tertij dicit ꝺditatē formalē afi eiꝫ resultationē indiuiduationēq̄z: q̄ est rō formalis cuiuslibet

ꝓclu: sco.

¶ In motiōe necessaria primum principiuz est naturale ratione intellectus: ꝺa intelligere obiectuz intelligibile est intellectionez recipere in intellectu possibili: in motiōe vero cōtingenti primum principium est liberum in voluntate possibili: ad eligenduz ⁊ eliciendum actum virtuosum et praxim. quoli. 14:

nalis speciei. Igit in extrema est species nalis cu iuslibet angelice facture specialissima. Que qdez species spualis vnicu habz indiuiduu in quo cuit naliter ꝓseruat: et rō est: nā qlibz spūs cōpositꝰ ex spualitate formali et ex substātia matiali phisice est iuamet species specialissima q̄ de vno solo tm̄ ꝑdicat indiuiduo. Idco oēs angeli seu spūs t anime rōnales inter se specie differūt substātialit̄ ꝑ suas formas t dīas interiores substātiales specificas specificātes materia m primā in esse specifico tanq̄ genꝰ nale. Qm̄ species gradus est genericꝰ phisice primo: scōo vero logice: in quibꝰ substāa put est genus naturale est grada ta. Hinc est q substātia i spiritibꝰ ꝓiugibilibꝰ nalit̄ter: et nō ꝓiugibilibꝰ nalit̄er nale dicit genꝰ: t spiritus illi⁹ generis species in ꝑma mtētiōe nalit̄er: et in secūda artificialiter. In qua qdē sic diffinit. Angelꝰ siue spūs est substāa spualis corpori nō ꝓiuncta nec nalit̄ ꝓiugibilis. In hac enī oīditur spūz ꝓpositio oīz ex forma t matia nalit̄er. Quāq̄ sint nō nulli oppositū asserētes dicēdo q angeli ex ēe t ēentia aut ex actu t potētia: seu ex quo t qō methaphisice cōponūtur: et nō ex forma t matia phisice. Ista qdē non se intelligūt ex eo q ꝓcedūt cōpositionē: et negāt ꝓtra dictoriū includētes: quibꝰ respōdem⁹. q qūocūq̄ sumatur cōpositio angeli et rōnales aie cōpositi sūt. nā potētia in naturali philosophia materia est: et forma actus: vt patet superiꝰ in suis diffinitiōibꝰ. Materia aūt ens est in potētia: et forma in actu: ex quo ꝓcludit q in eoz integritate cōpositi sunt ex forma t materia phisice: t ꝓstituti methaphisice seu ex gñe t dīa logice: vt ipi asserūt: parū angeloz seu spūz facturas itelligētes. Talis qdē nalis spēs scōz realistas t coz vitatē i ꝑma itētiōe: ē rō nalis t nata cōis In secūda

ꝓclu: pbi.

¶ Ordo specierum ē sicut ordo numerorū. 8: methaphi.

ꝓclu: sco.

¶ Angelus est in materia t dependet a materia: inquantum ip sam includit per cōpositionez: t dicitur in materialis inquātum nō intelligit cū materia corporali. quolibeto. 1ꝯ:

ꝓclu: tuo.

¶ In anima intellectiua non est materia corporalis ñc forma: sed est in eis cōpositio forme t esse: seu quodest: vel sub-

vero vniuersalis ⁊ ꝑdicabilis q̃ditatiue de suo ꝓpo in diuiduo: vt patz hic iferi⁹ de phenice: superi⁹ vero de specie gabrielis: q̃ solũ de gabriele dicit: et idẽ de sole ⁊ luna ⁊ ceteris. Et si forsan aliq̃ cõe de oib⁹ reperiatur spiritib⁹ ꝑdicabile in scõa intẽtiõe: est q̃dẽ illud tale vnitas vniuersalis ⁊ predicabilis equiuoce de ipis oib⁹ post rẽ tanq̃ gen⁹ de suis specieb⁹: aut tanq̃ species de suis idiuiduis. Jõ nõ põt dici cabos: bile sed vniuersale ꝑdicabile in secũda quidẽ intẽtiõe. Spũs ꝟo ex forma ⁊ matia vere cõpositi nõ vt superi⁹ relatũ est: sed solũ substãtia talez bẽt respectuz formaꝝ cõditiões: cũ sit potẽtia contracta materialis in facto ẽe et pura potẽtia ꝓtrahibilis nakal⁹ in fieri quo ad formas sibi vẽturas. ¶ Finalis aũt ꝓsistẽtia est simul stãtia singularitatũ ⁊ exĩstẽtialitatũ in tertio nũero et resultato esse in secũda entitate vt patz ꝑ tertiã speciem c. et secũdã. d. f. e. Jn q̃b⁹ siq̃dẽ ꝓpositũ singulare ⁊ exĩstẽs idiuiduũ suppositũ et ꝓsona resultat ex forma ⁊ matia in q̃ditate secũda q̃ntificatũ q̃lificatũq̃ ꝑ vnionẽ ⁊ cõpositionẽ substãtialẽ ꝓlibatoꝝ. Jn q̃ q̃dez spẽs specialissima in suis idiuiduatis gradib⁹ indiuidualib⁹: ⁊ rõ est. Tã indiuidua grad⁹ sũt ip⁹ specifici in q̃ b⁹ gradant sbal⁹ i ꝓma itentiõe coꝝ spẽs ⁊ idiuiduãt nõ eniz ꝑ grad⁹ cũ nõ sint formalitates ꝓtractiue ex eo q̃ indigent naka ⁊ nakalib⁹ instrumẽtis ci⁹: rõe cui⁹ agere nec pati valẽt: sz detrminãtur ipe ꝟtute suoꝝ pricipioꝝ iterioꝝ appetitu nakali motoꝝ ad intrinsecũ rei idiuiduate exĩtis. Qñ principia cuuslibz indiuiduatiõis finite sũt forma ⁊ matia nakaliter ꝓmo et ꝑ se de perfectate tñ operãdi ⁊ nõ essendi. Scõo vero quantitas quando et cetere forme accidẽtales. Jgit species specialissima dũtaxat detrminat ꝑ se ⁊ ꝟtute sui ⁊ nõ ꝑ aliud detrminatiuũ extrinsecũ cũ nõ habeat laterales

stantie ⁊ spiritualitatis. 4: methaphi.

ꝟ: bone.

¶ Species dicẽ quod q̃dest: ⁊ indiuiduuz sbstãtiale hoc est sbstantialiter ⁊ indiuiduum accidentale: hoc est accidentaliter. 9: methaphi.

ẽclusio frã. ⁊ boneti.

¶ Substantia limitata alia est spiritualis: alia corporalis: per esse enim spirituale intelligitur forma spiritualis contractiua substantie ⁊ cõpositiue spiritus: per esse corporale intelligit forma corpalis cõtractiue substãtie et compositiua corporis. 9: methaphisice capitulo. 3:

conclusio ca. no. et sco.

differentias determinatiuas sui esse in suis gradib⁹: non tñ per grad⁹ determinari pōt cū non valeant operari ratione carētie rōnis formalis: gra cui⁹ est oīs naturalis operatio: ⁊ sine q̄ nulla. ¶ Propterea rōe determinationis ipsiusq; vniuersalis cōtractiōis ad differentias indiuiduales seu nature gradus: rōe differentie reperiūtur spūs maiores: aut medij: vel minores: inq̄tū cor quilibet est maior aut minor altero: aut medius rōe nobilitatis indiuiduationis gradus. Non enī q; cor alter plura includat in eius compositione naturalia quippe p̄ncipia realia ꝓpositiua et essentialia q̄s alter. Ideo talis differētia nō est generica cū sint eiusdē generis natura: neq; notiatiua: cū sint eiusdē nomis formaliter ⁊ specifice: sed est in extrema specifica in gradu maioris nobilitatis aut medialitatis: seu minoritatis determinata ꝓtracta et indiuiduata: sed potius hec differentia sūmitur ex parte indiuidualis gradus q̄s specificabilis speciei. Iger inter spūs duplex est differētia vna quidē specifica altera vero indiuidualis. Quequidem solum modo fuit imprimentis sapientia potestate voluntateq; creātis concreantis atq; componentis: ex eo q; intellexit: potuit sicut voluit scōm recipiētū dispositionē capacitatēq; magis in vno suā ipressionē similitudinē q̄s in alio: qr oīe qđ recipit ad modū rei recipiētis recipit ⁊ nō dātis seu coicant⁹. Ergo vna natura spūalis per creatorē fuit posita in nobiliori gradu q̄s altera: rōne cui⁹ vnū induiduū angelicū nobili⁹ ē alio: aut in nobili⁹: aut medi⁹: vt ostenditur talis differētia in tabula aurea cera coopta. ¶ De⁹ aūt cor cōditor ad sui trinitat⁹ similitudinē tres ꝓfecto ꝓdidit hierarchias: in earū enī q̄libet tres ꝓstituit spirituū seu angelor ordines: ⁊ in qualibet: ⁊ in quolibz repit differētia maioritat⁹

¶ Species specialissima virtute principiorum interiorum naturaliter motorū determinatur in esse indiuiduali suppositali ⁊ personali substantialiter. 6: methaphisices.

ꝫ: bone.

¶ Perfectio et imperfectio attendūt scōm naturam specificam ⁊ scōm indiuidualez graduz. Ideo est impossibile reperire duas differentias indiuiduales cōples imperfectiōe. 9: methaphisices.

medialitatis ꝛ minoritatis. In superiori quidē sera/
phin q̄ sibi ꝓpinquiora ꝛ charitate ardentiora intelli/
gunt quib⁹ diuina archana tanq̄ consiliarijs assidue
assistēnt⁹ a sūmo fonte reuelationis imediate reuelā
tur simpl'r immediateq̄:ꝛ sic ꝓ ordinē de altero in al
terū hic inferi⁹ ad nos dei reuelationes descendūt in/
q̄ens dionisius. Angeli superiores purgāt inferiores
in quibus non est macula. Et thronos sup q̄bus sum
mū bonū iudicia ꝓagit:de q̄bus ꝓpba. Sedes tua
deus in scl'm seculi. Et seraphin q̄ plena sapia nūcu/
pant. ¶ In secūda vero ꝛ media cōstituit dñationes q̄
dñantur demonibus. Virtutes per q̄s miracula fiūt
Potestates ꝓ q̄s demonū potestas est coartata vt ne
nob⁹ noceāt scōm eoꝝ volūtates:sed scōz dei volūtatē
ꝛ licētiaz. ¶ In tertia siquidē ꝓncipatus posuit ad cu
stodiēdum regiones et ꝓncipes eis cōsiliū dādo. Ar
changelos ad delegationes ꝑlaturas ꝛ nūciationes.
Angelos ad nr̄am vtiq̄ custodiā ordinant. Et in ea
rū qualibet inuenīt talis differētia rōe indiuidualis
grad⁹. Et rōe status ipoꝝ in cōicabilis aspicīūtur an/
geli indiuidui suppositā ꝛ ꝓsone quoꝝ diffinitiones ꝛ
q̄ditates supius inuenies. Indiuiduum q̄dem est du
plex aliud cōicabile alterū vero in cōicabile. Cōicabi
le enī est in recta linea vniuersale in sua singularitate
indiuidual:ꝛ tale dicīt ꝑm q̄d. In cōicabile enī est in
vltimata exītia vt hic sūmīt. Suppositū aūt a simili
aliud cōicabile:alteꝝ vero nō. Cōicabile quidē nata
dicīt cōis:ꝛ ꝑm q̄d suppositū In coicabile vo dicīt in
vltimata exītia in gñe substātie in cōicabil'r vt vult re/
gula.c. Persona quippe est per se sonās intelligēdo
diligendo ꝛ amādo suū creatorē per ꝓmā intētionem
ꝛ creaturas ꝓ secundā:ꝛ regīt a recta rōe intellectus
liberoq̄ arbitrio ꝛ non a natura vt animalia bruta:et

conclusio ray/
mūdi ꝛ sco.

¶ Propria passio cō
munis omnibus spi
ritibus concretiue ē
spiritualificare acti
ue in agente ꝛ pati
ue in agibili. secūdo
sententiarum.

pclu:lobe.

¶ Angelus intelli
git cum ꝓpassionibus
ꝓpriis per species
ignatas et adquisi
tas: se in ipsum per
ignatas: ꝛ alios per
vtraſq̄. incompen
dio.2: subiecto.

tñ in gñe substantie inuenit: ⁊ hec tria nõ distinguunt gradatiz imo sũt idẽ qz vnũ sine alio esse nõ põt: sic cõceptus q̃dici: rõ est qz vnũ et idẽ bis tribꝰ notat noibus. Jgit caret distinctione proprie ⁊ simpliciter.

concluſio franſco. ⁊ ray.

¶ Angelus habet intellectum possibilez ad recipiendum obiecta passiue: ⁊ intellectum agentem cuz quo producit ⁊ generat noticiam de obiecto itelligibili per suum proprium intelligere. 2. ſen.

¶ De proprietate. Cap. vij.

Proprietas aũt: alia coĩs. altera vero propa ⁊ particularis. ¶ Coĩs spirituũ ꝓprietas est id ratione cuꝰ eis cõpetit cõmunez habere opationẽ interiorẽ exteriorẽq; natura. Jgitur in tali cõi oẽs ꝙueniunt proprietate in extremali esse: ⁊ in finali inquantũ tñ sunt species queq̃dez est spũalificare: ⁊ qz oẽs sunt species specialiſſime in extrema: talis eis ꝓuenit oibus cõis ꝓprietas rõe vniuersalitatꝭ speciei: vt vult secũda species q̃ditatis: ⁊ diffinitio ꝓncipij. Et qz spiritꝰ specificꝰ est spũalificatiuꝰ per ꝓmã spẽm regule. g. Gabriel induiduꝰ est spũalificatiuꝰ: sicut qz bõ est bomificatiuꝰ ⁊ risitiuꝰ: petrꝰ est bõificatiuꝰ ⁊ risitiuus. Quancũ spẽs extremalis specialiſſima ꝑ illo ꝓdi a tali abstrahabatur ꝓprietate cũ solũ dicat naturã a tali abstractã ⁊ preſcisaz ꝓprietate ſcõm regulã q̃ppe metbaphiſicalẽ: ⁊ in tali preſcisione diffinitio nõ põt conuerti cũ diffinito: cũ tñ dicat abstractũ nudũ a suo cõcreto. Angelus est substãtia spũ. ⁊c. ¶ Sñ vero cũ diffinito ꝙueritur nõ solũ dicit extremã verũetiã finalẽ partũ in toto consistẽtiã cũ tali q̃ppe ꝓpetate cõi: ⁊ hoc vniuerſaliter in quocũq; subiecto gñalis artis q̃quidẽ est ꝓpassio cuiuslibz subiecti: q̃ ꝙuerſiz qñ dicit ambas cõſistẽtias de subiecto põdicat: ⁊ ꝙuenit oi soli ⁊ semp. Jõ ẽ in q̃rto mõ ꝓpetas. ¶ Sñ subiectũ finale esse i ꝓpoſitõe dic̃ ſuppoſitiue cũ tali ꝓpetate: põdicatũ vo oino abstractã naturã a tali ꝓfecto ꝓpetate seu passiõe ⁊ hec

¶ Quilibet angelus habet ſuum proprium intelligere amare et recolere a proprijs principijs innatis ſpeciei: ratiõe cuius quilibet angelus habet ſuam propriã formam ſpecificam per quam differt ſpecie a alio angelo. g:

positio in quocūq; inuenit ente: si tñ subtilit' p nature arborē ex aiētur: ꝫ est difficile ad hoc cacumē ascendere: nisi intellectus speculatiu⁹ abstrahatur ab actu imaginādi sentiendiq;. ¶ Propa vero spirituū proprietas suppositalis personalisq; est id ratione cuius suppositū ⁊ spiritualis persona p regulaz. ꝟ. suas exercet propas indiuiduales suppositales psonalesq; opationes in finali consistētia mediāte naturali concreatoq; bitu trāsmittendo cū tuo extra se sil'itudinē suam partiūq; suaz: ⁊ in bili obiectū recipiēdo intellectuale: ⁊ sub ratione veritatis vez: quo acq̄rit scientiā intelligentiam ⁊ sapiētiam: et de speciebus innatis intelligendo noticiā intellificādoq;. Quapropt intelligere et intellificare: velle ⁊ volificare: recolere ⁊ recolificare propetates sūt in eis particulares indiuiduales suppositales ⁊ personales ꝓprie ⁊ non cōiter: qñ sic reperiunt i vno supposito psonal'r singl'ariterq; et nō in alio cū solū gña ⁊ species sint cōia ⁊ nō indiuidua suppositata ⁊ psōata: vt eoz q̄libz suū ꝓpuz supposital'r psonal'rq; bēat itellectuz: volūtatē atq; memoriā. Jgit gabriel p suū ꝓpuz itelligit itellectū ⁊ nō p raphaelis itellectū: et sic de volūtate ⁊ memoria. Et hoc dicimꝰ ad destruendū radicit⁹ illā erronēā auerroisticā oppinionē p reqsitionez illūinati doctoris raymūdi ab vniuersitate parisiēsi ꝯdēnatā: q̄ bēt q; oēs itellectuales ⁊ rōnales substātie vnicū habēt intellectū quo intelligūt: ex quo videt q; vno intelligēte oēs intelligerēt: et vno ignorāte oīes ignorarēt: ex quo seq̄retur q; vno saluato oīes saluarēt ⁊ ecōuerso. Ergo ꝯcludimꝰ ꝯtra auerroim vnitatē ostēdendo ⁊ fidē corroborādo q; q̄libz angel⁹: et q̄libz hō suppositalit' personalit'q; suū bēt ꝓpuz itellectū quo itelligit vniuersalia pticularia genera: species ⁊ indiuidua: et p ꝯsīs suā habz ꝓpriaz

methaphisices: et in subiecto de an.

conclusio ray. ⁊ scoti.

¶ Intellectus angeli distinguitur essentialiter ⁊ numero a voluntate ⁊ memoria ⁊ ecōuerso sicut bonitas magnitudine. 2: sententiaz.

ꝯclu: bone.

¶ Sicut vnus angelus differt a alio numero in finali esse sic differt specie ab eodem in extremali ēe. incompen. c: de an.

ꝑpriatē q̄ alijs ſuppoſit⁹ nequaq̄ q̄ditatiue ⁊ vnuo
ce ꝓuenit licz eq̄uoce in ſecūda intentiōe tanq̄ vniuer
ſale poſt rē de oib⁹ p̄dicet. Cōcludit ergo q̄ q̄libet an
gelus ſuppoſitat⁹ ⁊ pſonat⁹ et ſic de hoie intellectuz
habz eſſentialiter diſtinctū ab alteri⁹ angeli intellectu
et p ꝓpꝛias volūtatez memoriāq̄. Igit vno intelligente
nō ſequt̄ q̄ ali⁹ intelligat ⁊ ecōuerſo: ſic̄ vno hoie co⁹
medēte nō ſequit q̄ ali⁹ comedat ⁊ ecōuerſo. Cōclu⁹
dim⁹ ergo q̄ oēs nake itellectuales ⁊ rōnales nō bñt
vnū itellectū: q̄uis hēant vnā ſapiaz: ſic̄ vnā bōitatez
imo qōlibz ſuppoſitū rōnale ſuū hēt ꝓpꝛiuz intellectuz
quo attigit intelligitq̄ oia oba itelligibilia: mediate
tñ hītu attinctiuo nakali cōcreatoq̄ q̄ eſt lumē cuiuſli
bet intellect⁹ rōnalis nake: ſine quo eſt ipoſſibile noti
ciā de obiectis intelligibilib⁹ habere. Eſt q̄dez intel⁹
lect⁹ in ſua rōne formali includēs abſolutū eſſe tanq̄
q̄ditatē naturā ⁊ eſſentiā ⁊ ordiatuz tanq̄ intellectuz
agētez poſſibilē actūq̄ mediū amboꝝ ꝓnectiuū tāq̄
tiuū bile ⁊ are: ſine q̄b⁹ potētia ſuū obm attingere nō
pōt. Habēt q̄dē habitū ctiā attinctiuū ex parte forme
ꝓtrahētis quo oia atingūt ſcōm plures fines ⁊ liberū
arbitriū formaliť ⁊ actualiť ex pte eiuſdē forme: q̄ vni
ta cū ſubſtāne ſapiētia in ratiōali natura intellect⁹ bo
nus magn⁹ ver⁹ ⁊c̄. rōe cōpoſitiōis dicit. Et cū volū⁹
tate eiuſdē volūtas bōa magna vera ⁊c̄. dicit. Et cuz
eiuſdē quiditatis cōtrahibilis duratiōe memoria ſeu
recolentia bona magna vera. ⁊c̄. nūcupatur. Jn qua
obiectoꝝ ſpecies cōſeruantur ſimilitudinarie. Quā
obrem tam rex q̄ potētiarum regina liberum habet
arbitriū cū non ſit aliqua ipſarum potētia imo diſtin
ctum eſt ab eis: licet habeat vnum pedem in rege ali
um vero in regina. Quoniam intellectus libere reci
pit obiectum verū: ⁊ libere id idez dimittit ſicut ⁊ ipſa

ꝓclu: grego. pau. ⁊ dio.

¶ Nouez ſunt in tri bus hierarchijs or dines ſcilicet cheru bin ſeraphi thronos dominationes virtu tes poteſtates archā gelus principatus ⁊ angelus. in omeli. in li. ō hierar. ⁊ i ephi.

conclu: pbi. ⁊ boetij.

¶ Natura partium eſt vt ex vno corpore ſubſtātiali ⁊ vniuer ſali plura ⁊ diuerſa componantur cor pora ſicut ipſum cō poſitū eſt ex vna cor porcitate. li. 3: de cō. ⁊. 6: methaphi.

Quoquidē vnuz est in quolibz et non plura: et quāuis bom sint cōfirmati in gratia: semper habent ipsuz ad cuitandū maluz et eligēduz bonū. quodquidē assidue appetūt z maxie summū: cū ab eo recipiāt cōtinue.

¶ De corporeitatis creatione et primi corporis nature factione seu cōpositiōe qō est materia prima in secūdo gradu. Ca. viij.

DEus enim omniuz creator et mediate factor nature serie creando connectēs naturā de nihilo creat corporalez simpliciter simplicē substātialē vniz et cōponibilez: q̄ corporeitas scōm nomē nature a doctore in libro c:bos nū cupatur: vel in arbore scientie corporealitas cui in eius creatione similitudines sue vnitatis cōi cat quippe z trinitatis in quiditate videlicz natura essentia z esse ipsaz ponēs in sua singularitate et entitate: sine quibz creatura imediata dici non pōt. Et qz ipsa creatura p̄actū creatōis a principio effectiuo de nō esse simpliciter ad esse est deducta ponit ante se finitatē et nouitatem: creator vero post ipsam perpetuitatē sine termio ad quē ipreteribilr: rōe cuiz deductionis finita est z noua: gerēs quidē virtute sue nate trinā siquidē dimēsionalitatē in eiz finitate: includens quidē z pcernēs tria interiz coessentialia cōcreta correlatia tanqz nature ītrumēta natalia ad exteriz agēdū: et naturā secūdā: vt principiū quo motiuū ad idez faciēdū. Quoz rōe ad finē ordinat mediatū propter immediatū: qñ mediante corporeare interiori ad corporeatū ab eo productū: z corporeare exterius accidē tale naturalez ordinez tenet: vt suū assequatur pfectionis finē: ad quē per suū creatorez ordinata est vt vult scōa species regule. e. Quāobrez cōtractiua q̄ppe pre

conclusio ray. et lobe.

¶ Corpeitas seu corpoalitas est creatura immediata. Corpus autem est factura mediata concreta mediate cuiz abstractum est corporeitas in arte generali: et in compendio.

pcla: pbi.

¶ Omne corpus est in loco: z in omni loco est corpus vniuersale et substantiale. 4: phisicoz

pcla: pbi. z ray.

¶ Corpus animaliū est ex femina: et anima ex patre z matre. 14. de anima.

dicte matīc ⁊ determinatiua est eiꝰ ꝓtrahibilitatis ⁊ determiabilitatis: ipāz nēpe nāaliter in ēe specifico specificādo in suā naturā ⁊ speciē deducēdo. Mediante quidē sua potētia actiua: et virtute causatiua: vt quo tanq̄ instrumēto cōtrahit. informat. specificat: et determinat sup suo bili instrūmētali virtute ⁊ potētia passiua p̄dicte materie cōicando totū suū esse: tā substātiale q̄ accidētale ipsaz faciēdo corporalē: qm̄ de se in se nec scōm se talis nō erat: qualis nūc est facta p corporeitatē ipāz cōtrahentē ⁊ informantē: seruata tm̄ naali m actibꝰ forme ⁊ materie iusticia ordinē cōicatiōis versando. Substātia q̄dē p vt est phisica materia forme corporali totū suū substātiale ⁊ accidētale cū suo instrumēto actiuo cōicat i suo bili: et vtute passiua ipāz recipiēdo. Mediāte igit mutua informatiōe: fcta mutua cōicatione vnius ⁊ alterius actiua ⁊ passiua in finali esse in secunda quiditate: et numero ternario tertium resultat: quod corpus substantiatuz nomine forme cōcretiue formaliter et actualit dicit. Quōquidez est ex forma ⁊ materia cōpositum resultatūq̄ de gñe substātie absq̄ aliquo accidēte in p̄ma intētiōe a methaphisico corꝰ ꝓsiderat sbalit ⁊ q̄ditatiue suā includēs ⁊ ꝓcernēs dūtaxat rōnem formalē ⁊ q̄ditatiuam suosq̄ modos intrīsecos ⁊ substātiales sine q̄bꝰ ꝓsistētia extrema minime foret determiata i finali. Est siq̄dē in tali esse species naīalis phisice respectu sui generis naīalis naīaliter. Scōz vo logicū species artificialis respectu sui generis artificialis in secūda intētione: rōe p̄dicabilitatis ⁊ vniuersalitatis. Que nēpe species naturalis naturalr de ꝓsistētia extrema i finali in sua singularitate ⁊ existētia siue gradu determiatur interius exteriusq̄. Jō nō simplicit dicit determiari: interius quidē virtute suoꝝ principioꝝ appetitu naīali

ꝓclusio lobe. ⁊ bone.

¶ Corpus substantiale substantialiter est cōpositum ex corporeitate ⁊ substantia: ⁊ corpus accidētale ex finitatibus ⁊ dimensionibus accidentaliter: ⁊ sic sunt duo corpora: scilicet corpus de genere substantie: ⁊ corpus de genere quantitatis. .9: methaphisicos.

ꝓcla: tbo.

¶ Substātia est p̄ncipium in genere habens essentiaz ⁊ esse substantiale ex forma ⁊ materia compositum: sic ex accidente componitur ⁊ ex subiecto ens de p accidens sic corpus in genere substantie

motoꝝ ad intrinsecū rei singularizātis existēsq; idcir co corpus de gñe substātie ꝓmo singulare dicꝫ ꝫ exñs seu individuū cōicabile in suo numero ternario consi stēs in prima intētione (vult Boetius ibidem. Oñe qō est ideo est: qꝛ vnuꝫ numero ꝫ singulare est) anteq̄ vniuersale cōtrahibile determinabile ꝫ ꝑdicabile in se/ cūda intētione (vt vult regula.c.) cū ꝑdicari ꝑsuppo nat ꝓtractionē versationēq; et ꝓtractio exñtiam ꝫ in gularitatē: cū opationes sint singulariū ꝓ pbm: et nō vniuersaliū. Igit corꝰ ante fuit singꝫare ꝫ exñs q̄ cō trahibile vniuersale ꝫ ꝑdicabile. Oñ vero exteriꝰ deꝫ minat ꝓ formas exteriores: ꝓtractiuas ꝫ determinati uas siue ꝓtrahibilitatis: tūc dicit ꝓtrahibile cōicabile vniuersale ꝫ ꝑdicabile i scōa intētiōe: cū accidēs suū subiectū nataliter ꝑsupponat: sic scōa intētio ꝓmā. est ergo corꝰ gen⁹ i balꝫ nuꝫ vniuersale añ rē singulare ꝫ exñs: ꝫ species subalterna vniuersalis ꝓter aiam ꝓ il lo poꝛ: quo puꝫ pōt: nō solū esse in ꝓceptib⁹ q̄dicj ite/ rioꝛib⁹: verū etiā existere ꝫ agere in nō quidicis medi anub⁹: qō est ꝓta noiales: q̄ tñ in aia dicūt ee vniuer sale ꝫ nō in re: ꝑfirmātes coꝛ parū scire cū ꝑbi aucto/ ritate dicētis. Intellectꝰ facit vniuersalitatez in reb⁹. Verū dicūt: sed veꝛ dicere nesciūt. Nā licꝛ intellectꝰ faciat vniuersalitatē intētionalē in reb⁹ intelligendo eis eam tribuendo: que in rebus minime est quidita/ tiue: nec in eis subiectatur: sed solū in intellectu cuius est subiectū: nō tamē facit res reales esse in suis parti cularibus nec rerū quiditates realitatesq; q̄ditatiue ꝫ substātialiter: cū nō sit deus creatoꝛ ꝛeꝝ omniū sub/ stātialiter ꝫ factoꝛ de simplicit̄ creatis: vt patet ꝓ regu laz. c. d. et. e. et diffinitionem principij: angulūq; diffe rentie et cameram. b. c. d. t. ¶ In cuiꝰ cōpositione cō cernit quippe principiū: mediū: ꝓsistēnā ꝫ ꝓprietatē.

est substantia coꝛpo rea ꝫ in genere acci/ dentis est quantitaf dimensionata. 7ⁿ: me thaphisices.

conclu: fran.

¶ Coꝛporeitas sub/ stantialiter compo/ nit coꝛpus de gene/ re substantie: ꝫ sua fi nitas componit coꝛ/ pus longum latum ꝫ profundum de ge/ nere quantitatis. ꝓ: methaphisi. 4o. c:

ꝓcu: tho.

¶ Forma nec mate/ ria in genere substā/ tie ponuntur: sed cō positum ex ip̄is sub stantialiter: scilicet substantia coꝛpꝰ ani mal angelus et ho/ mo. 7ⁿ: methaphi.

¶ Primo quidē dicit principiū effectiuū ꝛ exteri⁹ in quātū cōpositionē alicui⁹ nō ingredit compositū: tale enim in forme ꝓtrabēns creatiōe ꝛ in corporis ꝓpositione est deꝰ q̄ creator imediate ꝛ factor mediate dicit ¶ Scōo enim dicit pricipiū essentiale et est duplex: aliud est formale: alterū vero materiale. Tale quidē esse tialiter ꝛ quiditatiue cōpositi cōpositionē ingreditur et ibi euitnaliter est pmanēs. ¶ Tertio vero principium dicit coessentiale et tale concernit duo videlicz formā totius rei simpliciter et materiā eiusdē simplicit essentia cuius ꝓsequēs. ¶ Mediū aūt dicit primo sui factoris qō est forma ꝛ materia de quib⁹ factor eterno mediate ipm corpus cōposuit atq; fecit sicut cū virtutib⁹ facit miracula: et cū sole illūiat orbez. ¶ Scōo q̄dē est essentialis principij mediū mutua vnius ꝛ alterius informatio qua mediāte ꝓcept⁹ vniūtur interiores: et resultat in esse finali tertiū. ¶ Tertio est quippe mediū coessentialis principij act⁹ qui in se absolutus est: in tuo enim actuꝰ: in bili vero passiu⁹: ideo est subiectū actionis ꝛ passionis cū cōcernat in sua ꝓstitutione actiōalitatē ꝛ passionalitatē: quo mediāte tuū influit bili suū esse quidicū ipm ꝓducēdo: et bile refluit pricipio esse quidicū ab eo recipiēdo: ꝛ sic est are medius et subiectū sapiens naturā vtriusq; actiue videlicet ꝛ passiue: vt vult diffinitio medij. et diffinitio principij: angulusq; differētie. ¶ Cōsistētia siquidē extrema est in cōpositiōe eius in qua quidē vniūt quidici interioresq; substātialit ꝛ quiditatiue ꝓceptus in secūda quiditate: mutua quippe informatiōe singularū totalicitatū precedēte in trinitate vniōis substātialis: q; vnio est interioꝝ intimioꝝq; cōceptuum absq; actione et passione accidētalibus cōtrancatio cōcathenatioq; ad tertij resultationē in finali esse tendēs. Jō dicit cō-

ꝓclu: bone.

¶ Subiectū scibile non est ens corrupti bile ꝛ mortale vt substantia spiritus corpus animal humana natura. ꝑmo methaphisices: ꝛ in predicamentj.

ꝓclu: plato.

¶ Substantia corpus elementatum animal vniuersaliter per se extra animam existunt ꝛ componūtur ex forma ꝛ materia phisice. ꝛ: metha phisices.

conclu: bone.

¶ Uniuersalia in suis singularibus extra intellectum existunt sicut ens substantia corpus substātiale ꝛ corpus accidentale. 8. metb.

sistentia extrema simulstantia rationū formalium ad inuicē in intimitate nature substātialiter ꝛ q̄ditatiue. ¶Finalis nēpe consistentia est in qua cōceptus non q̄ dici substantiales ꝛ modi iteriores natureq; gradus cōicabil'r in tali esse specifico tertiū resultando cōpo/ situm physice vniunt: in quibus species virtute inte/ rioꝝ naturalium principioꝝ determinat naturaliter: quoꝝ ratione corpus est resultatum singulare ꝛ exi/ stēs cōcernens interiꝰ suas partes essentiales: ꝛ oīs substantie formalitates: quaꝝ rōne bonū: magnū: ve/ rum ens: substantiatū: bonificatū: ꝛ ceteris substan/ tialiter inesse specifico dicitur p̄scisuꝫ ab oīni accidēte cōi ꝛ speciali scōm ordinem methaphisicalē: licet phi sica cōpositione sit compositum quā nō nulli metha/ phisicalē appellant: quod est error in naturali phia: cuꝫ componere minime methaphisico pertineat: sed dūtaxat q̄ditates indifferentes determinataſq; abso/ lute considerare per regulam. c. d. ꝛ. e. et diffinitionē principij: angulumq; differentie: ꝛ cameram. f. i. t. b. ¶Operepretium est mirūim modū notare: qm̄ sicut ex corporeitate ꝛ substantia substātialiter ꝛ q̄ditatiue formaliter ꝛ causaliter vniuoce et simpliciter p primā vtiq; intentionez resultatū est ꝛ compositū corpus na ture primū de genere substātie sic per secūdam resul/ tata sunt ꝛ composita nouē quippe accidentia cōmu nia p̄dicamentalia: que ad cōtractionem subiecti for/ maliter dūtaxat contrabūtur: ꝛ ad eius compositiōez equiuoce componunt. Mā finitas corporalis tantuꝫ formaliter materie q̄ntitatez contrahit completā spe cificat ꝛ determiat in esse specifico ex quibus resulta/ tū est formaliter corpus accidentale solū: quod quidē dicitur de genere q̄ntitatiſ physice corpus. Quod q̄ps pe longū latum ꝛ profundū rōe triū dimēsionū quas

r

pclu: phi.

¶Uniuersalia realiter existūt in suis singularibus vt eoꝝ substantia finita primū corpus nature animal ꝛ hō. 8: metha.

pclu: cano.

¶Uniuersalia sunt abstracta in se: ꝛ existentia in suis singularibus: ratione cuius sunt ingenerabilia ꝛ incorruptibilia ꝛ imortalia sicut sba corpus elementatuꝫ que dicuntur chaos ile: materia prima. .7: methapi.

pclu: bone.

¶Corpꝰ est in genere substantie vniuersale ꝛ singulare sine soliditate superficie linea ꝛ punctis preter mixta accidentalia corpora: ꝛ in tali abstractione non est mendaciū. 8: metha.

2: bone.

¶Magnitudo non est separabilis a sbo vniuersali: ſz a particulari tm̄: q: sic̄ qualitas symbola tran-

sit de corrupto ad ge
nitū: sic q̄ntitas ⁊ ce
tera p̄dicamenta q̄n
do ex viuo fit mortu
um remanēt eadē ac
cidētia p̄dicamēta
lia non solum spiri-
tualia sed ⁊ corpora
lia. g: metha.

ꝑclu: docto.

¶ Corpus est substā
tia constituta ⁊ com
posita naturaliʳ ex ꝓ
tibus corporalibus:
q̄ sūt forma corpori
ficatiua et materia
corporeata. Ideo forma et
materia q̄ sūt corpo-
reitas et substantia
absolute ⁊ corporifi-
catiuum ⁊ corporifi
cabile respectiue sic
est corpus vniuersa-
le ad omnes formas
sub ambitu eius cō-
tētas. 2: puerbioꝝ. ⁊
in arte genera.

ꝑclu: docto.

¶ Bonitas substan
tialis corpeitatis est
pūctus naturalis in
linea corpali substā-
tiali ⁊ magnitudo sb
stātialis ē aliꝰ pūctꝰ
sbalis corporalʳ ⁊ sic

actualiter formaliterq̄ in sua cōpositione includit: ⁊
subiectatur in corpore de genere substantie sicut vere
accidens in suo proprio subiecto ꝓ tertiam speciez. d.
Quaꝝ ratione dū corpus substantiatū sapienter lon-
gū: latum ⁊ profundum: dimēsionatūq̄ tribus dimē
sionibus: que sunt longitudo ex qua efficitur linea: la
titudo seu amplitudo ⁊ profunditas. Huc quidez vir-
tute nature corporalis erāt in eius finitate corporali
potentialiter ⁊ dispositiue in materia: non tamen in
tota: vt patet de vitriolo ⁊ aqua in atramenti cōposi-
tione: ⁊ sic de cōpositione ceteroꝝ accidentiū seruata
differētia intelligendū puta. ¶ Est quidē corpꝰ substan
tiatum substātia corporea includēs formaz ⁊ materiā
cui proprie competit substantias corporificatas cum-
naliter in ordine essentiali cōponere. ¶ Est corpus quā
tificatum longuz latum ⁊ profundum includēs tres
dimensiones formaliter cui proprie quantificare di-
mensionatiue: idest q̄ntitates dimensionatas com-
ponere per regulas. c. d. k. ¶ Est tamen intelligēduz
q̄ corpus substantiatū longum latū ⁊ profundum q̄n
tificatū q̄ndoificatuz qualificatū ⁊c. cōtinet totam ꝓ-
fecto ⁊ ambit corporalem naturā: q̄ vniuersalibus
cōmunibusq̄ substantijs conuenit virtualiter aut ac
tualiter eorum inferiora continere sub eorum genera
litate generalissima aut subalterno vel specialissima
Posterioribus vero vel particularibus vniuersalia:
aut eorum priora actualiter includere: cui vt tactum
est naturaliʳ competit per primam speciem. c. corpori
ficare: quod est suam naturam per omnia corporalia
corporificataq̄ cōponendo extendere continue ꝓ re-
gulaz. f. ⁊ discrete substantialiter accidentaliterq̄: ra
tione cuius dicatur substantia corporea materia in se
cundo gradu prima in nature arbore cabos: ile: ens

informe:confusum:indeterminatum: ens in potētia recipiendi. Determinabile vero cōtrabibile informabile specificabileq; nō tñ per se cū nullū ens se determinare possit:sed dūtaxat per vigiti binasq; formas. Celestiales videlicz elemētales:sensuales:vegetalē: imaginalēq;. Quñ eius ptrabibilitas ad amplius non se extēdit:qz p eas totū remanet determinatū specificatūq;. Jgit si alia qđ est impossibile veniret forma ad ptrabēdū ipm minime ptrahere valeret. Quaz octo animate intelligūtur:inquātuz res animatas essētialit qđitatiuceq; formalit causaliterq; cōponūt:quaz situatio i eius latere dextro a sapiēte aspicitur. Et quatuordeciz inanimate appellantur inquātū res inanimatas seu vegetatiua carētes essētialiter z quiditatiue cōponunt formalit causalit: quaz situatio in ciz sinistro latere in nature arbore conspicit. Jdeo dixere pbi q; corpus diuidit p animatū z inanimatū. Et qz cōtrabibile siue cōtractio intelligi non valet: creator oim deus pelibatas ad latera eius creat naturas cōtractiuas:vt determinent z specificent pbisice suum naturale genericum esse in gradibus vtiq; specificis vt naturaliter corpus nature primum cōsequatur suum perfectionis finem terminationisq; ad quem cōditor ipsum ordinauit per suam sapientiam infinitaz et eternam potestatem: voluntatem atq; bonitatem per regulas.b.i. et diffinitionem sapientie et angulum principij et differentie z per cameram.i.e.t.e. vt de subiecto celestiali.

de duratione z aliis pncipijs ex q̄bus pūctis corpalibus fit linea corpis: z ex pluribus lineis vna longa alia lata:z alia,pfūda ex q̄bus fit corpus sbale.j:z corpus accidentale.2: ex illi tudinib⁹ multoz ibi stantialiuz z lineaz .2:puerbioz.z in arte elementis.

pclu:lobe.

¶ Corpus est genus pbisicum:z materia pbisica:sic sba et elemētatū:z sic sūt tres materie naturales.s. sba in pmo gradu:et corpus in.2: gradu: z elemētatum in.3: gradu.incōpen.

pclu:sco.

¶ Corporeitas est rō essendi per se in loco z rō formalis corpis nō est in loco: sed id qđ posteri⁹ est ei rōe cui⁹ corpeitas est rō fundamentalis localitatis.qli:6:

De homarum celorum creatione et eorumdē compositione: et primo de empyreitatis creatione: et empyrei cōpositione actiatione t eius attractione. Capitulū. ix.

Quina quidē creatrix bōitas immediate ad materie secūde gradatiōis lat⁹ empirealē naturā seu empireitatem simpliciter simplicez substātialēq; ad sui silitudinē de nichilo creat: ferētem sue virtute nature virtutem immobilē atq; stabilem potentialiter et trinā nempe figurā orbicularē videlicet cōcauā atq; cōuexam. Que siquidem de non esse simpliciter: ad esse essentie existentieq; est p creationis actū deducta noua dicitur finitaq;: est enīz p diuinā sapiētiaz ordinata ad predictā materiam cōtrahendū ratione finis p fectionis sui vniuersiq;. Quapropt̄ apta mediāte naturali motu instantaneo ⁊ continuo est: corpus naturē primū: cū sua potētia actiua: sup sui passiua contrahere determinare informare empireificare: ⁊ in suaz speciē specificare atq; naturā ei cōicando totū suum esse tā substātiale quā accidētale. Et id ipsaz recipit in sua passiua potētia: seruata tñ naturali iusticia: materia id idē forme cōicat: mutua igitur informatione mediante: vnius actiua: ⁊ alteri⁹ passiua: resultat tertiū cōpositū in secūda quiditate p tertiā spēm regule .c. in numero tertio qōquidē noīe forme empireū nominatur: celū vero acclando bētur: ambit quippe ceteras se inferiores creaturas atq; facturas. In cui⁹ cōpositione p̄ncipiū mediū consistēta ⁊ ꝓprietas inueniunt. Que quidē est empireificare idest aīas sc̄as corporaq; ad se attrahere p refluxā quidē influentiaz atq; attractiuā: rōe finis ad quē fuere condita: p diuinā sapiētiam: quē ineo cōsequūtur. Quodquidē est i⁹mobile stabileq; formaliter actualit̄q;: rōe q̄ctis gl̄ie bēitudinis pfecteq; fruitiōis: est enī tante nobilitatis splēdoris q; videt̄ coloratū v̄milio colore: cuius nō sit: mēsurat̄, mēsura eui⁊na simplr̄ rōe imobilitatis.

ꝑclu:ray.

¶ Celum empireuz naturaliter est compositum ex corpore primo et empireitate immobiliter ⁊ attrahit ad se corpora hominum sicut magnes calibem et riubarbarum coleram. .2: sen. ⁊ in ar. eui⁊.

ꝑclu: bede. ⁊ strabo.

¶ Celum empireuz factum est immobile ad habendum requiez cuitarnam in omelia.

¶ De cristallineitatis creatõe et cristallini ꝓpositione virtute ꝛ pfectiõe. Ca.x.

ꝓclu:bone.

¶ Sicut angeli componuntur naturaliter ex substantia: et formis specificis: sic empireum componitur ex forma specifica ꝛ corpore ꝑmo naturaliter vt sit finis et requies omnium corporum ad finem tedencium. 2:sen.

DEus enim qui diuina sapia est natura cristallina seu cristallineitate simpl'r simplice substãtialeq; : ad obi ꝓfecto vnitatis trinitatisq; similitudine de nichilo creat afferẽte in vtute sue nature vtute imobilẽ stabileq;:trinãq; figurã orbicularem vedelicet cõcauaz ꝛ conuexã. Et qz peractũ creatiuũ formalẽ habuit rõnẽ in singularitate ꝛ existẽtia: finita dicit ꝛ noua : que aduenit ei post substantiale ei⁹ esse. Est qdez per diuinã sapiam ordinata ad specificanduz ꝑmuz nature corpus materiãq; secũde gradationis. Eapropt' appetitu instantaneo vtiq; naturali motu mouetur assidue: scõm nature sue naturalẽ ordinẽ: apta id idẽ specificabile specificare cum suo tiuo super suo bili substãtiale accidentaleq; ei suũ esse cõicando. ¶ Mutua igit mediante informatione: vnius ꝛ alterius actiua passiuaq; (seruata tñ naturali iusticia) in numero cõpositũ resultat tertio in secunda entitate: a forma cõpositiua noiatũ concretiue cristallinum: sicut vult tertia species regule. c. ꝛ secunda. d. ꝛ regula .k. ꝛ angulus principij. ¶ In cuius compositione principiũ medium: consistentia: ꝛ proprietas conspiciũtur. Immobilitas enim de eo predicatur. Ideo quãdo euiterno imobiliter inꝛminabilit' induisibiliterq; mẽsurat simpl'r dicit aũt cristallinũ: eo qz bẽt se p cristalli inclaritate modũ: ex quo videt diaphani colozis: cuius minime sit: dicit eni aqueũ rõe diaphani splẽdozis. De quibus nẽpe philosophi naturales nullã habuere noticiã rõe immobilitatis: bñ quidez phi xpiani inc̃ptũ sunt dei facture: ꝛ theologi inc̃ptum eius sũt creature

ꝓclu:lobe.

¶ Celuz cristallinũ phisice compositum immobiliter splendidum est habitaculũ illozum est: qui in fide parentum: ꝛ non propria defecerunt. in compen. c:2:

ꝛ ambo nullã bñt stellã siue organũ: sꝫ totus orbis est splendidus ipsorꝫ ꝛ figura eius conuexa ingreditur figuram concauam eius.

¶ De prime motiuitatis creatiõe et primi motiui compositione: ꝛ eius motione: ac influentia. Capitulum. xj.

ꝓclusio raymũ. sco. ꝛ fran.

OEus qui infinita est eꝫnitas: ꝑmã siquidẽ motiuitatẽ simplr simplicẽ substãtialẽqꝫ ad silitudinẽ vnitatis trinitatisqꝫ de nihilo creat: gerẽtẽ sue v̊tute nature: virtutẽ quippe motiuã: trinãqꝫ figurã orbicularẽ videlz cõcauam ꝛ conuexã: ꝛ causalitatis dignitatẽ: ex eo qꝫ de nõ esse simplr: ad esse ꝑ actuꝫ creatiuuꝫ est deducta finita est ꝛ noua: ordinat quidẽ per diuinã sapientiã ad cõtrahendũ ꝛ specificandũ primũ naturę corꝑ: vt verã materiã. ¶ Mutua igt informatiõe mediãte actiua passiuaqꝫ vni ꝛ alteri cuꝫ suis tiuis sup suis bilibus: in tertio secũda resultat quiditas numero composita essentialr ꝛ q̃ditatiue ex forma ꝛ materia: q̃ primũ motiuũ formaliter concretiueqꝫ appellatur. ¶ In cuius compositione ꝓncipiuꝫ: mediũ: cõsistentia: ꝛ proprietas considerantur: que est se inferiora mouere: quia actualiter ꝛ formaliter habet motum naturalem ratione forme (gratia cuiꝰ dicitur celum est animatum non vegetatiua: sed anima motiua vel natura) cum habeat actualiter formaliter motum actuatum a primo motore immobili: cum dicatur per ꝓphetam. Ego sum deus ꝛ non mutor: ratione cuius mouetur ꝛ mouet: quiquidem motus est proprietas interior ꝛ propria: cum qua mouens mouet motũ. Ex quo infertur contra sensuales infallibiles conclusio: q̃ est qꝫ celũ non mouetur ab angelis: sꝫ

¶ Empireum et cristallinũ sunt celi immobiles explendidi ꝛ lucidi ꝛ sũt ordiati ad requiẽ et quietez corꝑum sanctorũ. Igitur empireum dicitur ab ignis splendore et cristallinum a cristalli colore. in astrono. ꝛ. 2: sen.

conclusio ray. et lobeti.

¶ Creator cõcreauit in octo formis celoꝝ virtutẽ motiuã: que ó potẽtia ad actũ deducta nafalr mouẽ-

a natura nã alit fruſtra haberet ipſi⁹ motiuã: licet angeli ſcõm ſuã virtutẽ poſſint celũ mouere: ſicut aerez ꝓdẽſare: et corpora fantaſtica aſſumere: qz virtus ſuperioz inferiori vtit: rõe poteſtatis ad placitũ. ¶ Adoꝛ uetur quidẽ octaua ſpera ab oriẽte naturaliter ad occidentez velociſſime naꝯaliter: qz motũ habz velociſſimũ. Ideo ſecũ fert ſeptẽ errãtes planetas contra coꝛ naturas: in quolibet enim die ſuũ naturalẽ cõplet curſum motumqꝫ. ¶ Quequidẽ ſex nominaꝯ nominib⁹ firmamentũ: videlicz celũ ſtellatũ: octaua ſpera: primuz mobile: primũ motiuũ: ꝛ primũ mouẽs. Firmamentũ enim dicit: ex eo qꝫ in potẽtia influendi ad actũ eſt firmũ ſubiectũ: idẽ et nõ diuerſuz: permanẽs ꝛ nõ variabile: in eius motu ꝛ influentia: rõe cui⁹ ꝓ ipſum oẽs hũt influendi poteſtatẽ. Et in eſſe firmo ꝓ ipm generalia vniuerſalia particularia ponũtur: et ſingularia determinanꝯ: cõfuſa ſpecificanꝯ indiuiduãturqꝫ: quia inferioza peregrinas ſuſcipiũt impreſſiões: a coꝛpulẽtis celeſtialib⁹ naturis: cũ ab eis reganꝯ naturaliter: ſcõm coꝛpulẽtaz ſubſtãtiaz. ¶ Stellatũ quippe dicit: eo qz ſtellarũ multitudine eſt plenũ innumerabiliũ: decoꝛatũ vero ꝛ oꝛnatũ. ¶ Octaua quidẽ ſpera dicit: ex eo qz coꝛpus ſpericũ circulare rotũdumqꝫ eſt: in ordine aſcẽdendi octauũ ꝓtentiuũ. ¶ Dicit primũ mobile motiuũ ꝛ mouẽs: eo qz ẽ habẽs motiuũ mobile ꝛ mouere in actu actiue paſſiueqꝫ naꝯal'r: ꝛ ꝓmũ in ordie. ¶ In quo enim ẽ zona ſignoꝝ: q̃ ſũt in nũero. xij. videlz aries: geminis: taurus: cãcer: leo: virgo: libra: ſagittari⁹: ſcoꝛpius: capricoꝛnus: aquarius: ꝛ piſces.

tur circulari motu: cum ſuo inſtinctu et appetitũ naturali⁹ vt ad finem cũr mouentur in principio peruenãt: quia ceſſare non valent: ratione figure oꝛbicularis. 2: ſenten.

ꝓclu: pbi.

¶ Adotus circularis non habet contrariũm: non in eo qꝫ eſt motus abſtractus a coꝛporibus naturalibus: ſed inquãtũ ẽ in coꝛpoꝛe moto ſcõz naturaz ſuam: vt eſt motus celoꝛum. primo de celo.

¶ De ſignoꝛum actionibus: et primo de arietis tauri geminiſqꝫ actionib⁹ quas hũt in iſta inferioza. Cap'm. xij.

ACtiones arietis sunt diuturnitas: masculinitas: motiuitas. Et dicuntur actiones eo q̄ cū bonitate: magnitudine et ceteris formalitatib⁹ rōne tuoꝝ bi/liūq̄ in hec inferiora actiue passiueq̄ influit: mediātib⁹ calliditate siccitateq̄: quarū rōe callidus siccusq̄ effectiue: et non formaliter dicitur: igitur est de cōplexione ignis: cuius planeta est mars: et eius regio est persia babiloniaq̄: habet quidē caput in hominis statua faciēq̄: trigintaq̄ gradus: decē enīz in principio et decē in medio: decēq̄ in fine: per triangulū rubeū. et in eoꝝ quolibet habet suū iudiciū. ¶ Actiones tauri sunt femininitas et nocturnitas: quas habet in his inferioribus mediāte siccitate effectiue frigiditateq̄ ideo dicitur nocturnus femineus siccus: et frigidus effectiue ꝛ non formaliter: et fixus: cuius planeta est venus: et eius regio est nigroꝝ: habet enim in hominis statua collū: et gutturis nodū: ꝛ in plātis arbores plātatas. ¶ Actiones geminis sunt neutralitas siue cōmunitas masculinitas ꝛ diurnitas quas habz in his inferioribus mediantibus humiditate aeris ꝛ calliditate ignis: ideo dicitur callidus effectiue ꝛ siccus: et eius plāeta est mercurius: et regio hermīnia: et est liberale signū bonū faciēs in hoībus animū: habz aūt in hominis statua spatulas: brachia ꝛ manꝰ. Et ista tria signa ꝓstituūt ver: qñ aries a medio martij vsq̄ ad medīū aplis: ꝛ taurꝰ a medio aplis vsq̄ ad medīū madij ꝛ geminis a medio madij vsq̄ ad medīū iunij regnat.

¶ De cācri leonis virginisq̄ actionibus: quas habēt in istis inferioribus sc mouēdo et similitudinem suorum principioꝝ per influentiam transmittendo. Capitulum. xiij.

ꝓclus: raymū. et phi.

¶ Solus motus circularis est vere continuus: ꝛ primꝰ motor oino est immobilis. 8. phisi.

ꝓclus: ray.

¶ Ver est constitutū de tribus mensibus ꝛ de tribꝰ signis scilicet de marcio aprili ꝛ madio: ꝛ arete thauro ꝛ gemini: inquo fit renouatio anni per calorem disponentem in marcij mense siccitatem antiquam remouendo: vt siccitas noua antiquum calorē valeat renouare: ratione cuius arbores et herbe crescere incipiunt: et aues pennas mutare: ꝛ bestie pi-

Cancri actiões sunt feminini-
tas nocturnitas motiuitas quas habet
mediãtib⁹ frigiditate aque ⁊ aeris humi
ditate. Igitur frigidus siccusq; effectiue
⁊ non formaliter intelligitur planeta cuius est luna ⁊
regio herminia oriẽtalis: habetq; in hominis statua
pect⁹ stomachũq; et in plãtis arbores naturaliter in
lõgitudine equales. ¶ Leonis sũt actiões masculini
tas diurnitas ⁊ fixitiuitas: quas habz calliditate me
diantib⁹ siccitateq;. Igit effectiue calidus ⁊ siccus:
et nõ formaliṫ et de ignis cõplexione: cui⁹ planeta est
sol: et regio tunicij vsq; ad regionẽ ĩhabitabilẽ: hẽtq;
in hominis corpore cor ⁊ spinã dorsi arboresq; altas
¶ Actiones siquidẽ virgis (quibus in hec inferiora
effectiue ⁊ nõ formaliter agit) sunt nocturnitas semi
nimtas ⁊ cõis motiuitas ad motiuitatem siccitatis ⁊
frigiditatis. Ergo est sicca ⁊ frigida: de cõplexioneq;
terre. ☿ planeta cuius est mercurius: eiusq; regio hie
rosolimitas ꝑpe hierusalẽ. Jn hois statua seu corpore
accidẽtali hẽt ventrẽ assellã telã et in testina. habetq;
ĩ semib⁹ in terra semiat⁹ dñiuz: largitatẽ bonũq; am⁹
mũ fortẽq; aialibus ꝑfert. Hec q̃dez tria statem profe
cto ꝓstituũt ex eo q; cãcer a medio iunij vsq; ad mediũ
iulij: et leo a medio iulij vsq; ad mediũ augusti: v̊goq;
a medio augusti: vsq; ad mediũ septẽbris regnat.

¶ De libre scorpiõis sagittarijq;
actionibus quas influẽdo in ista inferiora trans⁹
mittunt se naturaliter mouendo scõm similitudi
nẽ principioꝝ naturalium ipoꝝ. Ca. xiiij.

Libre quippe actiões quibus
effectiue causatiueq; in hec inferiora agit
calliditate humiditateq; mediãtib⁹ ideo

los: ⁊ sic in aprili et
mayo iã esse fructus
incipiũt: ⁊ quia ver
ẽ dea quod est finis
de. b. et mensis mar-
tij: et est finis de. c.
thauri ⁊ mẽsis apri-
lis: ⁊ ideo pulcrius
⁊ melius tempus qõ
est in vere est in men
se maij in quo homi
nes ⁊ animalia plus
cantant et letantur
q̃ in alio tempore. in
astrono. c: de. ve.

ꝑclu: docto.

¶ Uer diuiditur ꝑ
. b. c. a. per que astro
nomi iudicia faciũt
de hominibus in ve

est de aeris cōplexione: sunt masculinitas: diurnitas ⁊ motiuitas: cuius planeta ven⁹ est: et eius regio roma greciaq;. Habet enim in corpore hominis statuali pect⁹ vmbilicū vsq; ad crura arboresq; in quantitate equales: influitq; liberalitatē causaliter. ¶ Scorpiōis autē actiones (quib⁹ influit in hec inferiora frigiditate p̄habentib⁹ humiditateq;) sunt nocturnitas feminitas stabilitas: cuius planeta est mars: eiusq; regio arabia. In corpore quidē hominis statuali v̄gā genitalia instrumenta auūq; arbores longas equalesq; hz est quidez de aque cōplexione. Igitur in fluendo frigiditatem humiditatemq; in substātijs fortificat inferioribus augetq;. ¶ Sagittarij actiones (quibus influendo in hec inferiora effectiue causaliterq; callidi/tate mediantibus siccitateq; agit) sunt diuturnitas siue diurnitas masculinitas cōitas mot⁹ seu neutralitas. Cuius planeta iupiter est: et eius regio ē india seu ethiopia: in q̄ maiorē hēt influētiā virtutemq;: q̄ in alijs: in corpore bois statuali in coxis dñat. Influit agēdo ad ingeniositatē audaciāq;. Hec nēpe tria autumnū constituūt. Quoniaz libra a medio septēbris vsq; ad medium octobris. Scorpius autem a medio octobris vsq; ad medium nouembris. Sagittarius autem a medio nouembris vsq; ad decembris medium regnat: ideo ꝓstituūt autūnuz seu tēp⁹ autūnale.

¶ De capricorni: aquarij pisciscq; actionibus quas habent in hec inferiora. Capitulum. xv.

Capricorni actiones: quibus agēdo influit in hec inferiora siccitate mediante atq; frigiditate: sunt nocturnitas feminimitas et motiuitas: planeta cuius

re natis: nam per. b. fit vnum iudicium: ⁊ aliud per. c. et aliud per. a. quoniam nati sub. b. fortunati sunt in principio veris: ⁊ natis sub. c. in medio veris: ⁊ nati sub. a. infine veris ⁊ q; in v̄e maior ē. a. per bonitatem sanguinis et virtutem: qui est cōplexio melior q̄ alia. Igit̄ homines nati in. a. meli⁹ fortūati sūt q̄ homies nati in. b. c. rōe cuius homies de. a. naturaliter dominium habere requirūt ⁊ honorem super homies de. b. c. i astro. c: de vere.

saturnus ē: regioq; ethiopia: in qua habz maiorē virtutē influētiamq;: q̄ in alteris: est enīz de aque cūplexione: habet enīz in hominis corpore statuali genua: causat nocte hic inferius ꝛ res femininas frigidas sic casq;. ¶ Aquarij aūt actiōes (quib9 inferius agēdo influit būditate vtēdo calliditateq;) sunt masculinitas diurnitas et fixitiuitas: q; p eius naturā ꝛ virtutē corpora inferiora sunt fixa appetitūq; ad motū nūq; habēt: in eisq; humiditatē calorēq; auget fortificatq; res vtiq; masculinas effectiue generat: planeta cui9 saturnus est: eiusq; regio tertia pars egipti: et alie regiones: in hominis quidē corpore dñator tibijs vsq; ad canillas: et est de aeris cōplexione effectiue causatiueq;. ¶ Piscis ꝓfecto actiōes (quib9 influēdo operatur in hec vtiq; inferiora frigiditate vtēdo atq; bumiditate) sunt motus cōitas femininitas ꝛ nocturnitas: planeta cui9 est iupiter: eiusq; regio est septētrionalis cū romanis participās: in hominis statuali corpore accidētali habz quippe pedes: eumq; agit natū in eius constellatione cauillosum discretūq;: mittitq; influendo ꝛ causat plures colores: q̄b9 inferiora vtiq; corpora effectiue diuersimode sūt colorata. tria siq̄dē hec causant ꝓstituūtq; hyemē. ¶ Mā capricorn9 a medio decēbris: vsq; ad januarij mediū. ¶ Aquari9 aūt ab januarij medio: vsq; ad februarij mediū ¶ Piscis vo a februarij medio: vsq; ad marcij mediū regnat.

pclu: docto.

¶ Secundum q̄ planete se cōiungūtur se iuuare inueniunt ꝓdicionati sunt marcius aprilis ꝛ madius: naz per saturnū vnam habent condi tionem ꝛ aliam per iouē: ꝛ alīā per martem: ꝛ aliam per solē et aliam q̄ venerem: ꝛ aliam per mercurium: ꝛ aliam per lunaz: quia in marcio ē iupiter: ꝛ in mayo saturnus sunt homines arietj melius cōstellati q̄ homines gemini: eo quia in ariete nascūtur in nouitatis concordātia per calorem ꝛ humiditatem: ꝛ in geminis nascuntur in nouitatis contrarietate calozis frigiditatis siccitatis ꝛ humiditatis: ratione cui9

¶ De septez planetis et primo de saturneitatis creatione et saturni cōpositione: et influentia et motuitate. Capitulū. xvj.

OJuia virtus que deus ē quo ꝛ qō creationis ordinē ꝓtexendo saturnei tatē celestialē naturā substātialē simplici9

terq; simplicē ad idiee similitudinē de nihilo creat cō ferentē virtute sue nature mobilitatē motuitatemq; trināq; figurā orbicularē concauaz et cōueram. Et qz de nō esse simpliciter ad esse: per actū creatiōis est deducta finita dicit z noua: et per diuinā potestatem apta primū nature corpi specificare z in gradu speci fico determinare. Seruata igit naturali iusticia mu/ tua mediāte informatiōe vni⁹ et alterius cōpositum physice ex vera forma z matia resultat tertiuz in secū da quiditate: et in tertio numero p secūdā speciē. v. et f. per eaz primā intētionē: qō quidē dicit saturn⁹ con cretiue a forma nominat⁹: in cuius cōpositione cōpo sita sunt per secūdaz intētionez nouē accidētia p̄dica/ mētalia: q̄ q̄dē p̄dictas actualit formaliterq; ꝓtinet fi guras: motuitatē motubilitatēq;. In cui⁹ cōpositiōe pricipiū: mediū: cōsistēta: et ꝓprietas: cōcernunt: est quidē p̄mus msituatiōis ordie: dicit eniz de cōplexio ne terre. Cuius actiones sūt malignitas: plūbeitas: femineitas: sabatineitas: qz in illa suā maxime habet actionē z precipue in p̄ma diei hora oriēte sole: quas mediāte siccitate frigiditateq; in hec inferiora influē do exercet effectiue cōfirmādo z easdez augendo. Est eniz dom⁹ capricorni z aquarij et suuz in triginta an nis implet discursuz: mouetur naturaliter ab occidente ad orientem: sed motu violento raptoq; ab oriēte ad occidentem a primo motiuo quottidie fertur: homi/ nes nati in sua constellatione sunt malencolici et ma le conuersationis vt in comento diximus.

¶ De ioueitatis creatione: et io- uis compositiōe et eiꝰ influētia z metu. Ca. xvij.

Iuina veritas que deus est ioucitatē naturaz celestialem simpliciter nati in concordātia singnorum z planc- tarum sunt bene for tunati et nati in cor cōtrarietate sunt in- fortūati dicūt astro nomi: z scōm eorum concordantiam z cō trarietatem maiorez vel minorem est ma- ior fortūa aut minor in astrono. c: de ve.

ꝓclu: docto.

¶ Cancer leo z vir- go causant estatez ex quibus estas consti tuta est ratione cui⁹ .b. leonis. cancri. cō- stringit z virgis fri- giditatem: ratiōe cu ius fructus maturā tur: z homines in ea statualiter plus mo riuntur q̄ in alio an ni tempore iuli⁹ eni magis intensum ha- bet calorez q̄ iuni⁹

simplicē substātialemq; ad obiecti similitudinem de nihilo creat vehementē in virtute suc nature motiuā mobilēq; virtutē: trinamq; figurā cōcauā orbicularē atq; pueā. Et qñ de nō esse simplr ad esse p creatiuz actū est deducta finita dicit ꝛ noua: apta nakaliter ꝛ a creatore ordinata ad specificādum determinandūq; naturale corpus seu genericam materiam. Mutua igit informatione mediante (seruata tamen iusticia naturali) vnius et alterius: actiua ꝛ passiua tertium resultat compositum ex forma ꝛ materia in secunda entitate concretiue iupiter appellatur. cuius actiōes sunt masculinitas: diurnitas: stagneitas: bonitas et eius dictas ē ioucitas ꝛ eius prima orcitas: quas habet humiditate siccitateq; vtendo: idco dicitur de aeris cōplexione: humidus quidem ꝛ calidus effectiue ꝛ non formaliter: et domus sagittarij: piscisq; et eius discursum in duodecim cōplet annis. Mouetur quidem ab occidente ad orientem naturaliter successiue circulariter: sed motu violento primi motui ab oriente ad occidentem contra suā naturā quotidie affert.

et augusti magis intensam habz siccitatem q̄ iulij: ergo naturaliter plures sūt infirmitates in eo q̄ in alys: quia siccitas est mala complexio et distemparata. in astrono. c. de esta.

pela: docto.

Melior constellatio ē in iulio q̄ in iunio vel in augusto: naz. b. vincit. d. c. rōne cuius cōstellatio de. d. c. est subdita cōstellationi de. b. gratia cuius homines nati in mēse iulij naturaliter dominantur hominibus natj in iunio et augusto: per principatuz aut officium quod ad p-

De marseitatis creatione et marci compositione. Capitulū. xviij.

Infinita quidē gloria que deus est et principiū vnuz ipsius quo et qō creatiuū. Marseitatē celestialē naturam simplicer simplicē substātialemq; ad obiecti similitudinē e nihilo simpliciter creat: et non de aliqua p̄iacente materia: afferētez in suc nature virtute motiuitatē virtualē atq; mobilitatē: trināq; figurā orbicularē spericā pcauā ꝛ cōuexaz. Mānq; deducta est p creationis actū de nō esse simpliciter ad esse finita dicitur ꝛ noua prelibata natura: apta enuz ꝛ a crea

tore ordinata ad materiã secũde gradationis ꝓtrabẽ dam specificandã atq; determinãdã in gradu specifi co. Mutua ergo informatione vnius ⁊ alterius me/ diãte actiua ⁊ passiua cõpositũ physica compositione in secũda quiditate: ⁊ in tertio numero resultat: quod cõcretiue ex parte forme specifice mars appellatur: ⁊ in eius cõpositione nouẽ cõponũtur accidẽtiuꝫ predi/ menta: possidẽs formaliter actualiterq; predictas fi guras motũq; naturalẽ. In cuius cõpositione: prici/ pium: mediũ: cõsistentia: et proprietas cõprehendun tur. ¶ Cuius actiones sunt malignitas: masculini/ tas: nocturnitas: ferreitas: dietasq; : pumitiuitasq; eius oreitas: habet in hec inferiora : actiones vtendo caliditate siccitateq; : ⁊ huiusmõi rõe dicitur calidus et siccus ignisq; complexione effectiue et non forma/ liter: eas fortificando augendoq;. Est quidem leonis scorpionisq; domus: finitq; suũ duobus annis cursuꝫ mouet enim ab occidẽte naturaliter circulariꝫ ⁊ successi ue tẽporali motu: sed violẽter cõtra suã naturaꝫ ab oriẽ te ad occidentẽ quotidie ꝓfert a primo motuo.

sonam expectat com mũe in astronomia. capi: de esta.

ꝓclu: docto.

¶ Facta mixtiõe de duabus herbis: aut seminibus: quorũ vnum sit de comple/ xiõe de. a. ⁊ aliud de complexiõe de. b. in eo. b. vicit. a. eo quia .a. calorem habet de .b. ⁊ calor de. a. ma/ iorem habet appeti/ tum essendi in essen/ tia herbe de. b. q̃ in essentia herbe de. a. q; calor de. a. est qua litas appropriata et qualitas .b. est pro/ pria. Igitur cum iu/ piter ⁊ mars sunt in

¶ De soleitatis creatione et so lis cõpositione ac influentia ⁊ motu. Ca. xix.

SApientia quidez ĩmensa vna trinaq; : quo vtiq; et qõ soleytatẽ naturaꝫ celestialẽ substantialem simpliciterq; sim plicẽ ad obiecti q̃ppe vnitatis trinitatisq; similitudinẽ ex nihileitate quinimo creat: gerentẽ in sue nature virtute lumineytatẽ. radiositatẽ. claritatẽ motuitatẽ. mobilitatẽ: trinãq; figurã orbicularẽ seu sphericã ꝓcauã cõueramq;. Quã siquidẽ talis natura de non esse simpliciter ad esse existentiale de ideali est

leone mars iouē vincit per calorem ⁊ siccitatē per naturam: qua dicit masculinꝰ nocturnus ⁊ malus ⁊ per naturam qua habet ferruz ⁊ diem martis et est domus arietis ⁊ scorpionis: et sic habet complexiones elementorū ad influendum effectiue in astrono. capitulo de. a. b.

deducta per sapientiā creatricē simtatē nouitatemqꝫ absolute ipsa ponit: illa vero a parte pōit cuiꝰ naliter perpetuitatē. Apta enim et per eandē ordinata in formare. determinare. ꝓtrahere: ⁊ in gradu specifico specificare materiā genericā corporalē naturalē naturaliter. Quā propter vnius ⁊ alterius mutua informatione mediante actiua ⁊ passiua iusticia naturali seruata in ambaꝫ actibꝰ: tertiū in secūda entitate cōpositum physice resultat in tertio numero: sicut ex auro ⁊ argēto lanchar: qō cōcretiue formaliter a nobiliori sol nuncupatur: vt vult regula de. k. et secūda species. d. ⁊. f. In eius quidē cōpositione: principiū: mediū: ꝓsistentia: et ꝓprietates intelligūtur: sicut in ceteris cōpositionibꝰ naturalibꝰ: sine quibus cōpositio foret nulla. ¶ Actiones cuius sunt mediocritas: aureitas: durnitas: masculinitas: boneitas: maligneitas: dieytas diuinitas ꝑmaqꝫ eiꝰ oreitas. Quas quidē habet vtē do caliditate ignis siccitateqꝫ terre. Igit effectiue calidus dicitur ⁊ siccus: per calorē quidē habet bonitatē qz generat effectiue: per siccitatē vero maliciam: qz corrūpit. Est enim leonis domꝰ: facitqꝫ suū discursuz in anno quidem cōpleto. s. ccc. lxvj. diebꝰ et sex horis ex quibus causatur bissextus de quarto in quarto anno: est autem de ignis cōplexione sicut mars. ¶ Mouetur enim naturaliter ab occidēte ad orientem tempozali motu exterius successiue: sed motu violento raptoqꝫ octaue sphere ab oriente contra suam naturam ad occidentem quottidie affertur. xxiiij. horis: seu vnoqꝫ naturali die vt concludit. b. p. h. i. k. ⁊ triangulū rubeū ⁊ viridē vt in comento supra artē.

ꝓclusio raymūdi docto.

¶ Lux solis non descendit ad superficiē terre: sed solum eius similitudo q̄ in sphera ignis recipit: ⁊ ipsaz representat per continuam lucis quantitatez sphere terre: et idem est de similitudine arietis thauri ⁊ geminis: ⁊ sic de alijs vt patet in pipere ⁊ cinamomo ⁊ cetera in arbo. ce.

¶ De venereitatis creatōe et veneris ꝓpositione ac influentia ⁊ motu. Ca. xx.

¶ De veneitatis creatione et veneris ꝓpositiõe ac influẽtia ꝛ motu. Capl'm. xx.

Olũtas diuĩa et naq; ſua bõitate vt vnũ creatiuũ ꝑncipiũ quo qõq; veneitatẽ celeſtialẽ naꝯ ſbalẽ ſimpl'r q; ſimplicẽ ad obi vnitat' trinitatiſq; ſilitudinẽ tollẽtẽ ſue vtute naẽ motiuitatẽ mobl'itatẽq; potẽtia les: trinãq; figurã: orbicularẽ aut ſpericã: ꝯcauã atq; ꝓuexã: e nibileitate creat. Que q̃ppe ꝑ creatoꝛis volũtatẽ ex nõ eſſe ſimpl'r ſcõz ſe: ad eſſe exñiale eſt lata ꝛ apte añ abſolute finitatẽ nouitatẽq; ponit apta ſiq̃dem creatã: ꝑ creatoꝛẽq; ordinata ad ꝯtrahẽdũ ꝑmũ naẽ corꝑ naꝯal'r ſpecificãdũq; ad ĩdiuiduale ẽe. Mutua igr̃ infoꝛmatiõe mediãte vni⁹ alt'iuſq; actiua paſſiua q; (naturali tñ iuſticia in eaꝝ actib⁹ ꝓſuata) tertiũ reſultat ꝓpoſitũ naꝯali ꝓpoſitõe ĩ tertio nũero: q̃ditateq; ſcõa: qõ noie nobilior' ꝓcretiue ven⁹ noiaꝯ ad cuiuſ' mõi ꝓpoſitõez: nouẽ ꝓpoſita ſũt ꝑdicamẽta. Jn q̃q̃dez ꝓpoſitiõe ꝑncipiũ. mediũ. ꝓſiſtẽtia. ꝑpetaſq; vt ĩalijs ꝓſpiciunt. Actiões nẽpe ipſi⁹ ſũt bõitas: cupꝛeitas: feminitas: nocknitas: dieitasq; veneitat': ꝑmeitaſq; oꝛeitat' ei⁹. Quaſq̃dez in creatur' inferi⁹ hic bẽt frigiditate hũiditate ꝑuntib⁹. Jõ dc aque ꝓplexiõe dicit frigida vero ꝛ humida effectiue ꝛ nõ formal'r: bona eq̃dem eſt: quia tẽperat ſaturni malẽciaz per ꝯtrarietatẽ hũiditat' ſiccitatiſq;: martiſq;. Eſt enĩ thauri libꝛeq; dom⁹. ¶ Mouetur aũt natura ab occidente ad oꝛientem: ſed violenter rapaciterq; innaturaliter ab ortu ad occaſum motu ſucceſſiuo quotidie: ſuuz vno finit in anno naturalẽ motum diſcurſumq; ſicut ſol: ꝛ ſemper antecedit ſolem vna hoꝛa: vt in cõmento ſupꝛa artem ꝛ in metha phiſica maiori diximus.

ꝓclu: docto.

¶ Jn ſtellis fixis et erraticis ſũt circuli quadranguli ꝛ triangu li coꝛreſpõdentes figuris elementoꝛuz effectiue: ratione cũius aries thaurus ꝛ geminis aſcendunt de oꝛiẽte ad meridiẽ ꝛ cancer leo virgo de meridie ad occidentem deſcendunt: ꝛ libꝛa ſcoꝛpius ſagittarius de occidente aſcendunt ad ſeptentrionem: ꝛ capꝛicoꝛnus aquarius ꝛ piſcis de ſeptentrione vſq; ad oꝛientez: gratia cuius ſol maioꝛẽ calozem cauſat quãdo deſcendit q̃ quãdo aſcendit. Jgitur maioꝛem influentiã recipit de cancro leone ꝛ virgie q̃ ex ariete thauro et gemini. Jdeo ariete aſcẽdente de .a. ad .b. eius aſcenſus eſt caput: ꝛ

De mercureitatis creatione et mercurij compositione ac ei⁹ influentia ⁊ motu operationeq̄.Capitulum.xxj.

descensus de.b.ad.c est cauda ⁊. b.est medium inter caput et caudā. Jdeo fit vnū iudiciuz in.a. aliud in.b.⁊ aliud in.c. in ar.cele.

Otestas etāmussim diuina: vt vnū creatiuū principiuz mercureitatē naturā celestialē substantialē simpliciter⁊ simplicē:ad obi vnitatis trinitatisq̄ si⁊militudinē e nichileitate plasmat:portātez sue in virtute nate motiuitatē ⁊ mobilitatē:trinā q̄ figurā or⁊biculārē:⁊ scām q̄ sphericā concauā ⁊ conuexā.Et q̄a de non esse simpliciter ad esse existentiale secūdum se portata est:finitatē nouitatēq̄ est ante se absolute po⁊nens:⁊ illa post eā perpetuitatē:vt causa ipsius causalissima immediata.Apta siquidē producta ⁊ per creatorē ad cōtrahendū p̄mū nature corp⁹ ordinata:⁊ in sui esse specificandū atq̄ determinādum natura mouetur:motu q̄dem instantaneo naturaliq̄. Mediāte ꝓpterea mutua vtiq̄ iformatōe actiua passiuaq̄ vni⁹ alteriusq̄(reseruata tamen in cauz actib⁹ naturali iustitia.)Tertiū physice cōposituz in secūda entitate ternarioq̄ numero resultat:cōcretiue noie contrabētis nūcupatū mercurius:ad eius compositionē nouē p⁊dicamētalia accidētia sūt ꝓposita. Jnqua quidē sicut in ceteris p̄ncipium mediū consistētia propetaq̄ cō tinent. Eappter ei⁹ actiōes(quas in corpora hēt se inferiora:que suscipiūt peregrinas ipressiones) sunt mediocritas.masculinitas:diurnitas viua argenteitas:⁊ mercureitatis dicitas:prima q̄ ei⁹ oreitas:do⁊muscq̄ geminis virginisq̄ est. Mediocris enī est ⁊ cū venere suum in anno peragit discursum:cuius ratione complexionē per se non habet vt sit instrumentuz cum quo influentiarum conuersiones signorum pla⁊

cclusio docto.

Signa mobilia sūt aries cancer libra capricornus:⁊ res que fiunt in eorum constellatione non durant:⁊ sic fit iudiciū de ipis.in ar.cele.

cclu:docto.

Thaurus leo scorpius ⁊ aquarius sūt signa immobilia: et res que fiunt in corꝓstellatione durant: ⁊ sic fit iudicium de ipsis.in ar.cele.

cclu:docto.

Geminis virgo sagitarius ⁊ piscis sūt signa mobilia in par

netarumq; fiant supra se existentium: et eas lune tradit et per ipsaz appetitib9 instinctibusq; elemẽtoz elemẽtatoz naturalib9: rõne cuius fit generatio individuoz. ¶ Mouetur quippe ab occasu ad ortũ naturaliter succesiue circulariterq;: sed motu violẽto ab octaua spera ab oriente ad occidẽtem quottidie succesiue geritur Aut doctor in libro de assensu q; habet omniũ cõplexionẽ elemẽtoz: eoq; alterabilis cõuertibilisq;.

te: et non in toto: et res que fiunt in eoz constellatiõe in parte durant z nõ in toto z sic fit iudicium in ar.cele.

¶ De luneitatis creatiõe et lune cõpositione: ac influentia z motu. Ca. xxij.

pclu: docto.

Erfectissima siquidez diuina bonitas q̃ deus est eternus celoz creatoꝛ nez formarũ perficiens luneitatẽ celestialem naturã substãtialez simpliciterq; simplicẽ ac cõponibilẽ ad obiecti vnitatis trinitatisq; similitudinẽ ex nihileitate pdidit: et qñ de non esse simplicit ad esse scõm se est cõdita: iõ ante se absolute finitatẽ nouitatemq; est ponens: geritq; sue virtute nature motiuitatẽ mobilitatẽ: trinãq; figurã orbicularem et scõm quid sphericã pcauã videlicz z pucrã. Apta q̃dẽ naturaliterq; ordinata p summã virtutem ad contrabẽduz et in suaz speciẽ primũ nature corpus phisice determinandũ. Quapropter informatione mediante mutua vnius z alterius actiua videlicet z passiua (naturali iusticia in eaz actib9 seruata) tertium cõpositum per cõpositionẽ in secunda quiditate resultat: in tertio numero concretiue: nomine forme contrahentis luna nominatũ: in qua quippe vt in alteris principiuz. medium. consistentia. proprietasq; seruantur. ¶ Actiones quippe (quas habet supra corpora inferiora vtendo aque frigiditate aerisq; hũiditate) sunt bonitas: malicia scõm magis z min9 femininitas: noctur

¶ Saturn9 per siccitatem: est superior: z iupiter inferior per humiditatem: z sic ẽ vna linea contraria de siccitate ad humiditatem: sicut in speris elementorum: et sic est linea pcordãs inter calorem ignis z humiditatem aeꝛ ratione cuius calor iouis z aeris ad calorem ignis de marte descendit: et siccitas martis descẽdit ad solis siccitatem: z humiditas veneris descendit ad mercurij siccitatem: z mercurij siccitas ad lune humiditatem. in arbo. cele.

nitas:argenteitas et luneitatis: dieitas primeitasq; eius oreitas. Est enim domus cācri tauriq; de complexioneq; aque frigida videlicet ꝛ humida:suum cō plet discursū.xxviij.diebus:octoq; horis: colligit quidem superiorꝫ se omnes influētias distributq; singulis: igitur est bona bonis malaq; malis. Mouetur nēpe ab occasu ad solis ortum natura successiue: sed violenter rapaciterq; ab orta ad occasum per octauā speram quottidie confertur: vt fiat cōtemperamentū motuum influentiarumq; celorum mobilium. Cum istis siquidem actiombus septem planete in istis inferioribꝰ effectiue agūt: vt fiat generatio corruptioq; quoniam homo ꝛ sol generant hominez: homo vero singularis substantialiter:sol autem ꝛ septem planete cum octaua spera effectiue accidentaliter. Et quia actiones signorum planctarumq; per sensitiuū imaginatiuūq; non valemus attingere neq; apprehendere:ex eo q; celi sunt in continuo motu. Igitur intellectus scientiam de his agere nō valet:sed opinionez dumtaxat: idcirco astronomorum iudicium fallax est fallibileq;. vt concludit .b.per.b.i.k. et triangulum viridem et rubeum: vt in comento supra artem et in methaphisica maiori euidentius diximus.

¶ Explicit primꝰ liber naturalis philosophie: q̄ tractat de cōpositione simpliciter et de mūdo superiori creatione ꝛ factiōe.

pclu:docto.

¶ Potētia se habēt ad obo p lineā continuaz elemētatā: ꝛ q̄ uis potentia ad obz nō vadat nec obz potentiā veniat: inq̄ntū idiscreta sūt q̄ntitate: ꝛ actꝰ fit p naturā ambaꝝ q̄ntitatū: ita elemēta ꝛ celi se respiciūt per lineā cōtinuā ꝛ discretā: q̄uis celi nō intrēt in iferiora: nec iferiora ascendāt ad celos: ꝫ influentia supior venit inferius per cōtinuā lineā corporalez ꝛ vapores p eādez ascendūt in arbo.cc.

pclu:docto.

¶ Si organum solis terrā illuiaret per rectas lineas secūduz mēsuraſ philosophorū: maiꝰ est solis organū q̄ terra: sed si terrā illumiat venerem illūinādo ꝛ sic de venere ꝛ mercurio vsq; ad lunā: ꝛ de luna vsq; ad terrā multiplicando spēm sui splēdoris solis organum minꝰ ē q̄ terra: sic flāma candele q̄ camera. in arbo.cele.

¶ Incipit secūdus liber phisice naturalis: qui tractat non solum de compositione: sed etiam de generatione et corruptione rez preteribilium z generabilium. Et de subiecto phisice seu de secūdo naturalis philosophie subiecto: qđ est corp9 mobile successiuo motui substās. Capi. primum.

¶ Primuz subiectū passionis scibilis et de subiecto demonstrabilis est vniuersale: quoniaz omnia scibilia substātialia valent ad scientiā vt ens. substantia. spiritus. corpus clemētatum. animal: z homo. 8: metha. c: z:

pclu: bone.

OMis mobile est subiectuz phisice seu secūde naturalis philosophie scōz qđ substat motui successiuo: ratiōe cui9 corpus mobile dicit seu ens mobile successiue subiectum philosophie generatiue et corruptiue: nam secundū mot9 consideratiōnē a philosopho naturali debet poni subiectum: z quia in mūdo superiori incorruptibili z ingenerabili tractatur tantum de motu instantaneo z cuiterno: ponitur natura naturata immediate creata subiectū sub ratione naturalis motiuitatis z mobilitatis: comprehēdens omnes entitates mobiles: sub rōne mot9 naturalis instantanei. In mūdo vero inferiori per agitur de motu successiuo temporali z naturali ponitur corp9 mobile sub ratione motus successiui esse subiectuz in naturali phisica. Propterea est differentia inter philosophiam z phisicā: z inter subiectū z subiectuz: eo qz est differentia inter motuz cōpositionis: z motū gnationis z corruptionis: z dicuntur subiecta scientiaruz subiecta attributionis. Igitur omnia q̄ pertractant i methaphisica: theologia z philosophia attribuūtur subiectis eaz. Qua propter ea q̄ ordinant ad generationem z corruptionem mouentur successiue sub tali subiecto pręhēdunt: z licet forma substātialis in instanti introducatur in materia: nō tamē dispositio in

pclu: fran. et boneti.

¶ Corpus est in genere substantie sine soliditate superficie linea et punctis preter singularia: et in tali abstractione nō est mendacium: z tale corpus sub ratione mobilitatis est subiectum in phisica naturali cui attribuuntur omnia mobilia z mota successiue temporaliter. 8: methaphisices. z. 2: sententiarum.

instanti fieri põt: imo successiue: sicut agentia naturalia successiue disponũt materiam ad introducendum formam: sic successiue indisponũt ad corrũpendũ formas accidentales: ꝛ cause superiores efficientes successiue mouent ad influẽdũ: vt gñatio ꝛ corruptio naturaliꝫ fiãt: ꝛ agentia efficiẽtia naturalia particlaria successiue: ꝛ per cõtactuz mouẽtur ad generãduz gñabile in agro nature de massis ꝛ imassis elemẽtoꝝ accidentaliter ꝛ de artificio nature substãtialiter: vt patebit infra sicut asserit. b. per triangulos secũde figure ꝛ cameram. b. i. k. vt largius in commento supra artem ꝛ in maiori tractatu diximus.

pclu: plato.

¶ Intelligentia ꝛ orbes sunt incorruptibiles: ꝛ mixta corpora exqualitatibus elementoꝝ sunt tã tũ corruptibilia: iõ corpus mobile est sb iectum corruptibilitatis ꝛ generabilitatis. 7: metha. c: 9:

¶ De quattuor elemẽtorũ formis igneitas siue natis imediate creat: ꝛ ꝑmo de creatione ꝛ de ignis physicali cõpositione. Capitulum. ij.

pclusio sco. ꝛ lobeti. et phi.

¶ Materia ẽ res naturalis qua composituz potest esse ꝛ nõ esse: quia corruptibile et incorruptibile. 7: methaphi.

Alis infinituz deus naturalez ordinẽ nature arboris conseruando igneitatem elementalẽ naturã simpliczꝫ substantialem compombilemqꝫ ad similitudinem vnitatis trinitatisqꝫ sue idee creat: ꝛ de esse creabili possibili ad esse creatuz actuale cuiternaliter deducit: ꝛ in sue virtute nature quatuor accidentia specialia ꝛ sibi propria gerentẽ ꝛ dignitatẽ causalitatis videlicz caliditatẽ luciditatẽ subtilitatẽ maiorem leuitatemqꝫ maiorem. Et quoniã per creationis actuz de non esse simpliciter ad esse existentiale est collata finita dicitur ꝛ noua. Apta quidẽ contrahere ꝛ ordinata naturaliter primũ nature corpus in suam determinare speciẽ cuz suis instrumẽtis. Eapropter qz ex nõ esse simpliciter ad existentie esse affertur noua finitaqꝫ nũcupatur appetitũqꝫ naturali mota ad preliba-

pclu: docto.

¶ Tertiũ chaos physice componitur immediate ex quatuor

tam in suam speciem determinare materiã. Igit in/formatione mediante mutua vnius ⁊ alteri⁹ tertiũ ex forma ⁊ matia ꝓbie ꝓpositũ in secũda q̃ditate resultat in finali consistentia: nomine contrahentis forme cõ/cretiue ignis noiatuz. In cuius compositione ꝓnci/piuz medium cõsistẽtia ⁊ ꝓprietas aspiciũtur. Quiq̃/dem formaliter actualiter q̃z predicta habet specia/lia ⁊ sibi propria accidentia. Complens quippe totaz lune concauitatem in se manẽs existensq̃z absq̃z alio/rum pro illo priori mixtione: vt vult prima ⁊ secunda species quiditatis ⁊ ꝑma materialitatis et angulus .e.t.b. nihil potẽs generare rõe magne contrarieta/tis. Igitur instictu naturali cognoscit appentuq̃z mo uetur appetendo maiorem compositionem ratione finis perfectionis agere.

¶ De aereitatis creatione et aeris compositione. Capitulum. iij.

PRincipium quidem creatio/nis summum aereitatez naturam elemẽ/talez substantialez simpliciter simplicez et componibilem ad obiecti similitudi/nem ex nihileitate est creans. Quecquidez virtute sue nature quattuor accidentia specialia ⁊ sibi propria ge rit humiditatem diaphanitatem, subtilitatem: leui/tatemq̃z minorem. Et quia de non esse simpliciter af fertur ad esse sue existentie finitatem nouitatemq̃z ab solute ponit apta ⁊ appetitu naturali mota ad deter/minandum predictam materiam naturalem in esse specifico. Ideo mutua mediãte informatiõe fuata na turali iusticia resultat in secũda entitate tertiũ phisice ꝓpositum noie forme ꝓcretiue aer nominatũ hñs for maliter accidentia specialia ⁊ sibi propria actualiter elemẽtis simplicib⁹ compositis: ex quo pullulant quattuor sphere elemẽtoꝝ i q̃b⁹ fundat quattuor masse sensibiles ex q̃ bus corrũpuntur ea dem in ar.q ⁊ ele.

ꝓclu: docto.

¶ Saturnus est stel/la stans in suo opici/culo habens duos motus vnũ cum suo orbe per se: et alium in suo opiciculo per motum orbicularez tendunt ab occidẽte planete ad orientem ⁊ econuerso violen/ter: ⁊ per motum re/ctum mittunt influ/entiam hic inferius ratione cuius vocã/tur septem planete: septem stelle errã/tes: eo quia cursum naturalẽ multotiẽs errant et astronomi cum ipsis iudicium faciunt falsum. in li. de ascensu.

Jn cui⁹ cōpositione principiū mediū cōsistētia et pro prietas ꝓsiderant: et ꝑ illo prior licet totā cōcauitatē impleat: cōmixtionē nō habz methaphisice cū alijs: vt patet ꝑ primā ⁊ secūdaz speciē. c. ⁊ ꝑ pmā. d. ⁊. e. sz habz instinctū naturalē atq; apetitū ad agendū maio rē cōpositionē: vt valeat suū pfectiōis finē assequi: vt in cometo supra artē ⁊ in metha. maior dixim⁹.

¶ De aqueitatis creatione et aque compositione. Capitulum. iiij.

DEus quidē eternus aqueita tē elementalē naturā substantialē cōponi bilē ⁊ simpliciter simplicē de nihileitate est plasmās. Que quippe sue virtute na ture quattuor specialia ⁊ sibi proxima accidētia affert: frigiditatē videlicz albedinē grossitudinē minorez pō derositatēq;. Et qz de non esse simpliciter: ad esse ex istētie geritur: finita nouaq; habetur. Ordinata enim aptaq; est naturaliter materiam corporalem in sui fi nali esse determinare: propterea mutua mediante in formatione compositum ex forma phisice et materia (iusticia naturali seruata) in secūda quiditate resul tat tertiū: nomie forme ꝓcretiue: aqua appellatū: ha bēs formaliter actualiterq; specialia sibi et propria: cū naturaliter proprie formaliterq; sit frigefactiua. Jn cui⁹ cōpositione p̄cipiū: mediū: ꝓsistētia: ⁊ ꝓprie tas ꝓsiderant Et q̄q; totā ipleat lume ꝓcauitatē ⁊ nō sit extra alior ambitū: attamē ꝑ illo prior: quo pri⁹ pōt esse ꝑmitue sine ceteris absq; alteror est mixtiōe: nō tñ tēporis ꝓximitate: sed nāe in ei⁹ altitudine: vt patz ꝑ regulas. c. d. e. diffinitionēq; p̄cipij ⁊ angulum. b.

¶ De terrestreitatis creatione: et terre compositione. Capitulum. v.

ꝓclu: docto.

¶ Quelibz stella est sua met species: sed inter septem planetas est medium confusum ⁊ continuum ratione cuius influentie descendūt per illud medium materiale ab octaua sphera vsq; ad speraz lune in qua influentie superiores colliguntur: vt elementa ab ipsa illas recipiāt et in istis inferioribus easdem influant: qa sicut sol dat similitudinem sue lucis veneri: ⁊ venus mercurio: ⁊ mercurius lune: ⁊ lūa igni: ⁊ ignis aeri: ⁊ aer aque: ⁊ aq̄ terre: ⁊ sic sunt species adquisite influentie in sphera terre in capitulo de ce.

ꝓclu: docto.

¶ Saturnus est in planetarum ordine primus regnans in

Summa nēpe equalitas creaturarum principiatiua ĩmediataꝙ infinita et eterna terresteitatē elementalē naturā substantialē cōponibilez simplicit simplicē ad subiecti profecto similitudinez ex nihileitate est producēs. Que siquidē in vtute sue nature quattuor specialia et sibi propria fert accidētia videlz siccitatē: nigredinem: grossitudinē: maiorē ponderositatēꝙ Et qm̃ de nō esse simpliciter in esse ponit: finitatē nouitatemꝙ dicit. Ordinata enim est p creatorē aptaꝙ naturaliter ꝛ naturali motu ad specificandū corpora lē materiā mouetur. Quapropt mutua mediante in formatiōe actiua videlicet ꝛ passiua (iustitia naturali seruata) tertiū resultat cōposituz ex forma ꝛ materia ĩ scōa entitate tertioꝙ nūero: noīe forme specificātis cōcretiue terra vocatū: habēs formalit ꝓprieꝙ actua literꝙ sibi specialia ꝛ propria: cū naturaliter sit deficatiua. In cuius cōpositiōe pricipiū: mediū: cōsistentia: et proprietas ꝓsiderari debēt. Et licz sit implēs cōcauitatē tm̃ p illo priori sine alioꝝ mixtione methaphisicaliter intelligit: tendēs ad sue pfectiōis finē vt patz per regulas. c. d. k. e. angulumꝙ. c. et principij diffinitionem: vt in comento supra artem generalem et in methaphisica maiori experti sumus.

¶ De elemētatiue cōpositiōe seu elemēti cōis seu materia ꝑma tertie gradatiōis generabiliū corruptibiliumꝙ. Cap'm. vj.

Rursus equidē elemētorū materiā ꝓsequēdo: ordinēꝙ nature cōcatenādo: veritatēꝙ artis generalis enucleādo meis vticz discipulis simpliciter: dicim9 q̄ quattuor elemēta postꝙ nō attingebāt coꝝ pfectio-

hora diei sabbati ꝑma: inter primā diei horam: ꝛ solis ortuz Jn secunda vero dominatur iupiter. Jn tertia autē mars. Jn quarta enim sol. Jn q̄nta q̄ppe ven9. Jn sexta autē mercurius. Jn septima q̄dem luna. Jn octaua vero iteruz saturnus regnare incipit Et in nona iupiter. Et in decima mars. Jn vndecima sol. Jn duodecima venus. Jn decima tertia mercuri9. Jn decimaquarta luna. Jn decimaquita rursus saturnus incipit domiari. decimasexta iupiter. Et sic per diem et noctem vsꝙ ad. 24. horas. Deinde incipit dominari in prima hora iouis Jn secūda mars. Jn tertia sol. Jn quarta venus. Jn q̄nta mercurius. Jn sexta luna. Jn septia saturnus. Jn octaua itez

incipit iupiter dominari:et sic per diem ⁊ noctez vsqꝫ ad vigiti.24. horas. Deinde indie martis incipit in ꝑma diei hora regnare mars. In .2.sol.In.3.venꝰ In .4.mercurius.In.ℌ luna:⁊ sic vsqꝫ ad vigiti.24.horas.Deinde in ꝑma hora diei dominice dominatur sol.In.2.venus. In .3.mercurius. In.4 luna ⁊ cetera. Deinde in hora ꝑma diei veneris dominatur venus.In.2.mercurꝰ In.3.luna:⁊ sic de alijs. Deinde in ꝑma diei mercurij regnat mercurius. In.2.luna. In.3. saturnus. ⁊ sic de singulis.Deinde ꝑma hora diei lune dominatur luna. In.2.saturnus:⁊ sic de ceteris vsqꝫ ad vigiti.24.horas in ꝙbus planete transeunt quilibet vicibꝰ. .4:in li.plane.

nis finez intensiue nec extensiue: in suis profecto qꝫditatibus rationibusqꝫ formalibus:ad quem conditorem fuerant inmediate:et facta mediate. Quapropter instinctu naturali cognoscunt per angulum differentie appetituqꝫ naturali mouentur ad maiorem nempe compositionem: vt finem assequãtur prefatum conditoriscꝫ preceptum complendo:et istius modi ratione ignis informat contrabitqꝫ acrẽ:aquaz terramqꝫ: et aer eodem modo ignem terram aquamqꝫ: aqua ignem acrem terramqꝫ: et terra aquã acrẽ ignemqꝫ: Itaqꝫ circulariter se informant mutuo: ideo per circulum se cõmunicãt proprias calitates: ergo ignis in aere est in tertio caliditatis gradu: ⁊ aer in aqua in tertio humiditatis:et aqua in terra in tertio frigiditatis et terra in igne in tertio siccitatis. Et quia humiditas caliditati aliqualiter contradicit: accipit tres siccitatis a terra gradus: vt per aeris valeat transire domum postꝫ immediate eius contrarium mortificare non potest remittereqꝫ. Ideo remittendo acris humiditatem cum terre siccitate ad suum transit cõtrarium et sic de alijs. Mediante igitur mutua informatione vnius et alterius actiua passiuaqꝫ compositum tertium ex forma et materia phisice resultat in secunda quiditate numeroqꝫ profecto ternario:quod quidez ab eorum cõmunitate elementum dicitur cõmune tactibus exterioribꝰ correspondẽdo: seu elemẽtatiua inferioruz tamen respectu elementatoꝝ vt forma ⁊ materia:et vt causa formalis materialisqꝫ: hãc ingrediuntur compositionem. Sicut eniz ex quattuor elementorum substantijs vna cõmunis substantia resultat: sic ex quantitatibus vna cõmunis quãtitas: et sic de ceterꝭ cõmunibꝰ. Ex proprijs vero et specialibus quedam efficitur per constitutionem determi-

natio: non autem per informationem: huiuscemodi ratione per equale elementum determinatur cõmune: non enim per magis et minus cum sit in maxima ꝓcordantia equalitateq; vt vult earum diffinitio angulicq; et regula de.e. ratione cuius non valet fieri generatio corruptioq;. Nam ab equali proportione nec simpliciter ab inequali valet fieri corruptio: nec per consequens generatio: cuz post vnius corruptionem alterius fiat generatio. ¶ Est enim concauitatis prima plenitudo: materiaq; tertie gradationis prima generabilium omnium corruptibiliumq;: cahos. confusum. ile. in determinatum ens in forme: que sub globo reperitur lune. Quoniam dumtaxat ꝓtrioꝛ materia dicit gñationẽ ꝛ corruptionẽ qz gñatio successiua ꝛ corruptio precise fit in.iij.chaos qõ est ꝓtrioꝛ materia sine qua generatio ẽ nulla. Igitur omnia que ex ea suscipiunt esse genita: sunt corruptibiliaq;: predicte vero materie nequaq;. Propterea omnia que ex ea generantur corrumpũtur (dempta humana vtiq; specie propter resurrectionez) eo qua substãtialis est impteribilis incorruptibilisq; de qua in morte suppositi humani non fit regressus vsq; ad materiam primam. Ratio quidem est: quoniam omnes species preter humanam: sunt accidentales: iõ generabiles et corruptibiles: vt patet in generatione muli iolicq; in quibus corrumpuntur species agentium particularium: et nouem species generantur. Quequidem sunt in posse materie obiectiue: qz oñia semina causalia: et rõnes seminales sunt in ipa vniuersali materia. ¶ Alie quidẽ forme sũt in ea accidẽtales p subiectationẽ: et tres substantiales actualit̃ p inserionẽ scõm ei9 vniuersalitatẽ. Et qz oẽs rõnes seminales tã sbales q; accidẽtales fuerãt in materia

ꝓclu: pbi.

¶ Principia oportz semper manere impreteribiliter in illis in quibus sũt. ꝑmo phisicorum.

ꝓclu: pbi.

¶ Tria sunt principia naturalia scilicz materia forma ꝛ priuatio. .j: phi.

ꝓclu: pbi.

¶ Scõz philosophãtes ex nichilo nichil fit: sz ex forma ꝛ materia fit aliquid. ꝑmo phisicoꝝ.

ꝓclu: pbi.

¶ Materia ꝛ forma eiusdem sunt considerationis et materia dicitur natura ꝛ est propter formam .2: phisicorum. et. 2: de anima.

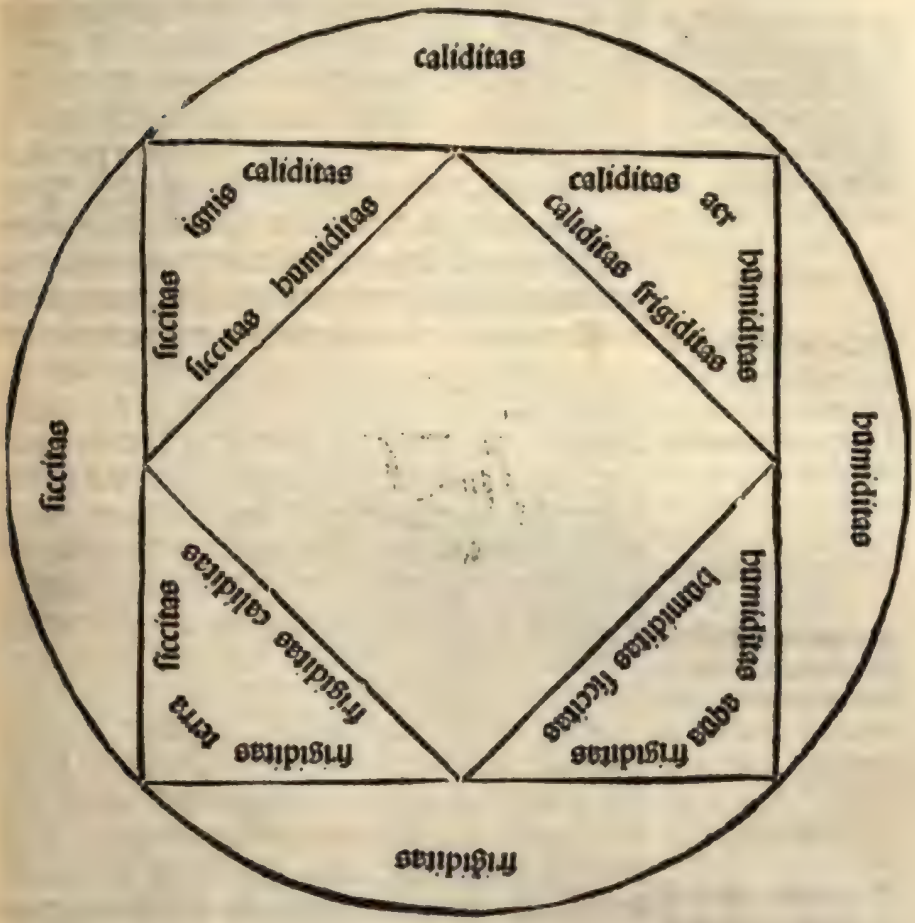

¶ De secundo elementato absolu
to: seu quattuor speris ⁊ primo de ignis spera et
de massa eius de qua ⁊ in qua fit corruptio et ge//
neratio. Capitulum. vij.

Elementatū autē absolutum

¶ Materia est fundamentum successionum formarum: locus vero ē subiectus successionum corporum. 4: phisi.

scōm quadrifariam sumit diuisionez quorum primuz est spera ignea: scōm aerea: tertiū aquea: quartū terrea: in quibus fūdantur quattuor masse sensibiles. Et fluūt ab ipsa cōtrariorū materia: sicut quattor flumina a paradiso terrestri tanqz ab vniuersalitate rē existēti: sicut Ptolo/to ait: necessarium est ante oēm multitudinez ponere vnitatē vniuersalē: per regulā. c. d. Primo quidē spera fluit ignis ab ea. z vt valeat ipse alijs dominari est existēs: nuuamine loci proprietatis: nam exteriori indigebat tactu. Igitur illi correspondens per leue elementū subtileqz in maioritate in altiori loco contigue sub lune spera immediate situatur: et superficies cōuexa eius ingreditur intra superficiē concauā ipsius lune: vt fiat cōtemperamentū frigiditatis lune z aque et caloris solis z ignis. ¶ Constituturqz essentialiter et quiditatiue ex quattuor elementis formaliter actualiterqz scōm substātiales eorū formas. Et quia ignis in altiori actuaf loco multū habens de forma ignea: z parū de materia corporea: rōne cuius raruz z dēsuz de elementis predicari possunt: quāquidez speras p triangulū constituūt: sicut materiā per circulū. ¶ In qua quidē accidētia specialia eius mixtū constituunt ideo sunt per equalez gradationē a predominio. Aliorum vero propria specialiaqz mortificata seu remissa scōm magis z minus scōz formas accidētales quas virtualiter hñt z nō actualiē oīes dicunt: gratia cuius in equaliter sunt gradata in speris z massis eoz. In qua etiā rōe caliditatis improportionisqz nihil generat valet nisi fulmē subtile cōburens mixta dura et frigida et nō mollia: licet salamādra viuat de igne et in fornace generetur: non tamen in spera eius. Que

scla: phi.

scla: phi.

¶ Principia non fiunt ex alijs: neqz ex alterutris: sz omnia fiunt ex his naturaliter. j: phi.

conclu: phi.

¶ Omnium trāsmutationem ad inuicez habentium est cadē materia. primo dege ne. et coz.

scla: phi.

¶ Materia est ex q̄ fit aliquid cuz insit per se: z non peraccidens: sed non est in actu propter priuationem ei admixtaz primo phisico.

quidē elementatū dicitur sub vnituz: in quo specialia accidētia elemētatoꝝ sunt per inequalez gradationē: et inequaliter gradata scōm magis ꝛ minus: igitur veniūt genita protinꝰ in corruptionē: rōne inequalitatis gradatiōis in finali esse determinato in vltimata existentia ꝛ dimensionibꝰ figuratis: vt vult diffinitio cōtrarietatis et angulus. d. regulaqꝫ. b. et. i. sicut veniunt in esse per ipsa et anguluz. c. c. i.

¶ De aeris spera eiusqz constitutione ac massa eius et gradatione mixtorum accidentali. Capitulum. viij.

Permanens enim per totam ipsius lune cōcauitatem ipsa cōtrariozuz materia ꝛ cabos fuerat per locuz aeri cōueniens tacta: et illa per aerem tactui corresp̄ōdens: aerqꝫ sub igne locū sibi ydoneū inueniēs: auxilio cuius se actuauit sub igne contiguc imediate speraꝫ ꝓstituens et massam ex qua mixtū generatur p triangulum concordantie ꝓtrarietatisqꝫ vt sequaf generatio atqꝫ corruptio: et ipsa finē propter quē sunt: sicut vult secūda species de. e. ¶ In qua quidem eius specialia accidentia in gradatione sunt equali. Alia vero alioꝝ propria accidētia remissa trūcataqꝫ scōm magis minusqꝫ reperiuntur ergo in equaliter gradata. Et qm̄ est leuis subtilisqꝫ i minoritate hñs magis de forma q̄ aqua: parūqꝫ de materia: sub igne in medio mediate situatur. ¶ In qua siquidē aeris massa pleraqꝫ generantur per triangulū. b. c. d. et. e. f. g. clemētata absoluta ex vapore calido. sicco. humido ꝛ frigido: quē quippe sol ꝛ luna attrahūt ab aqua terraqꝫ: vt fiat obuiatio influentie descendētis: et vapozis ascendentis in spera ignis ꝛ aeris et eoꝝ mixtio: et p ꝑs

ꝑclu: pbi.

¶ Materia prima p priam formam neqꝫ priuationem propaꝝ in se non habet: ꝛ sic est in potentia ad recipiendū omnes formas. j: phisico.

ꝑclu: pbi.

¶ Materia non est sua potentia: quia materia i genere substantie est: potentia vero in genere relationis. j: phisico.

ꝑclu: docto.

¶ Quadrangulꝰ fit per concordantiam caloris de igne ad aerem per lineaz rectā ꝛ de aere ad aquam per humiditatis cōcordantiam: ꝛ de aq̄ ꝛ terra per frigiditatis concordantiam: ꝛ de terra ad ignem per siccitatis conco:

ratione cuius veniũt q̃z citius incorruptionem: ergo vnum elementũ habet formã accidentalẽ actuatam in elementato mixto: sicut in glacie frigiditas elemẽ/ta: cetera vero formas accidentales in eodem habẽt virtualiter seu in esse remisso: scõm aũt substantiales formas q̃tuor elementa sunt in quolibet mixto eque ꝛ nõ a pdominio: eo qꝛ de substantijs nõ est gradatio: elementatis: sz solum de mixtis in massis: vt conclu/dit. b. h. i. k. et. e. f. g. sicut in cõmento supra artem ge/ralẽ ꝛ in methaphisica maiori extẽsius dixim9.

¶ De terre sphera eiusq3 cõstitu/tione: ac massa eiz accidẽtũ gradatiõe. ¶a. x.

TErra autem alijs cupiens do/minari sub aque massa locũ sibi inueniẽs cõpetentem: patrocinio proprietatis loci ab equalitate accidentali exiens conti/gue se actuauit ipsam minime dimittendo scõm acci/dentia propria sibi ꝛ specialia: ꝛ scõm substãtiam suã cum non suscipiat magis nec minus: neq3 cõtrarieta/tẽ: qꝛ substantie nihil est cõtrarium: est ergo gradatio accidentalis ꝛ nõ substantialis. Et qm̃ grossa ꝛ põde/rosa est in maioritate habẽs q̃dem multũ de materia parũq3 de forma: sub eius sphera in inferiori loco cõ/tigue situatur. ¶In quaquidez eius accidẽtia seu acci/dentales formas in gradatione equali accidẽtali ha/bet formaliter. ¶Cetera vero habent eoꝛ formas acci/dentales in equaliter ꝛ virtualiter scõm maius ꝛ mi/nus accidentali gradatione habet gradata remisso modo: ꝛ non formaliter ꝛ actualiter: ratione cuius virtualiter dicuntur esse in mixto. ¶In quaquidem sphera ex eius massa pleraq3 generantur elemẽtata vtiq3 absoluta: sicut sunt minerale metallũ argentum

t

pcla: docto.

¶Triãgulus fit na/turaliter ex linea ac/cidentali exiens de igne ad aerẽ: ꝛ ad ter/ram: ꝛ de terra ad ae/rem: ꝛ de aere ad ter/ram: ꝛ de aere igne ꝛ aqua fit naturaliter alius triangulus: et de aqua aere ꝛ terra ali9: ꝛ de terra aqua ꝛ igne est alius ꝛ sic sunt quattuoꝛ trian/guli ex duabus line/is accidẽtalibus cõ/cordantib9: ꝛ ex vna linea contrariantur in quadrãgulo sicut quadrangulus est i circulo: ꝛ iste tres fi/gure in mixto osten/duntur ad sensum p colorem ꝛ dimensio/nes in ar. cele.

pcla: docto.

¶Septem sunt pla/nete ex quibus fit q̃ drangulus ꝛ trian/

gulūs correspondan
tes figuris elemētoꝝ
naz ex saturno ioue
et marte et sole fit q̄-
drāgulus ꝛ de lun a
mercurio venere et
sole fit alius ex trib⁹
fit triangulus: et sic
causant in rebus ge-
nitis predictas figu
ras effectiue. in ar-
boꝛe celesti.

pclu:docto.

¶ Elegetatio est po-
tentia per quam fit
trāsmutatio de sb̄stā
tia in sb̄stantiā seu ō
vna sba in aliā sb̄stā-
tiā cuius partes sūt
appetitiua retētiua:
digestiua: expulsiua
corruptiua: genera-
tiua: augmentatiua
nutritiua: lineatiua
ossificatia: carnifica
tiua: mēbrificatiua.
.xc.2: ,puerbio.8:c:

pclu:docto.

Elegetatiua non est
a creante in hoie: sz
a generāte:et est ma-
terialiter ciūs vege-
tatio ex elementis ꝛ
viuuz:sulfur:auꝝ:condensatum:argentū: sal:gipsus
:lapides p̄cioſi:ꝛ lapides cāpestres:marmoꝛ calꝛ:et
huiusmodi. Jn quibus elementoꝝ accidentia specia-
lia sunt in gradatione in equali ꝛ in equaliter grada-
ta accidētaliter. ¶ Qua ꝓpter rōne in equalitatis im-
ꝓportionis cōtrarietatisq̄ deuenīūt ,ptinus incorru-
ptionē p̄teribilitatēq̄ p angulū.d.ꝛ.k.eoꝝ q̄libet ve-
muntq̄ in esse penit⁹ p duo pma: influentia corꝓoꝝ
celestiū mediāte ꝛ loci dispositione: absq̄ agente par
ticulariq̄ generātur:in quib⁹ semp vnū est a p̄domi
nio secūdū formā accidētalem reliqua vero in esse re-
misso scōm easdē magisq̄ minusq̄ scōm cuiz sbales
formas in quolibz mixto actualiter formaliterq̄ sunt
q̄ttuoꝝ oia:sz q̄d ad me si non me capis sensualis:fige
dētez caninū ꝛ sat tibi erit,p tua ignoꝛātia:addisce phi
losophiaz scōm nature ordinē:vt me hēas. ¶ per istuz
q̄ppe modū possunt gradari oia accidētia elemētali
absolutis sub vnitisq̄ in p̄mo secūdo tertio ꝛ q̄rto gra
dibus:qm̄ si ignis est in primo:terra est in secūdo:aer
in tertio:aqua vero in quarto ꝛ ecōuerso:ꝛ si ignis est
in tertio: ꝛra in secūdo: aer in p̄io: aqua vō in medio
gradu vl' quasi degradata. Jn quibus dūtaxat actua
tur materia in qua vnū elemētuz se habet,p forma res
liq̄ vero,p materia scōm formā accidētalez:vt elemē-
tatū sit vere phisiceq̄ ex forma ꝛ materia compositū.
¶ Queq̄dez oino dicunt absoluta: ex eo qꝛ actuatiōe
vegetatiue:sensitiue: imaginatiue aīeq̄ rōnalis egēt
Jdeo vt talia :oiz vniuersaliū sūt fines: nā in ipsis ad
aliud nō ordinant. Jnq̄ntuz a p̄dict⁹ absoluūt formis
Attī si dispositio i eis per aliquod tēp⁹ fiat: nō ipoꝝ
finis dici possūt:cū fiat in eis generatio:ꝛ actuētur p̄
fate forme:vt experiētia impleriq̄ locis edoctos nos
reddit;quēadmodū i lapides medio peūte dispositio

ne multotiēs ficus videtur gñari vermiculusq;. Unde ostendit vniuersalia esse vbiq; t nusq; simul: qm̄ si nō formet talis gñatio minime fieret: qz apertiōe vniuersaliū: pticularia indiuiduari intelligunt: vt cōcludit. b. p triangulos secūde figure: sicut supra artez in cōmēto t in metha. maiori dixim9.

¶ De vegetatis creatiōe et vegetatiue compositione: siue de subiecto vegetali et operationibus eius. Capl'm. xj.

DEus siquidē vniformit̄ creationis serie cōplectēdo vegetatē: seu naturā vegetalē simpl'r simplicē substātialēq; ad subiecti silitudinē eternal'r cōdidit. Quecūdez de nō esse simpl'r ad esse ducitur: igit̄ finita est nouaq;: gerēs in sue vtute nate plures vtiq; potētias appetitiuā: videlicz retētiuā: digestiuā expulsiuā: gñatiuaz: lineatiuā: augmētatiuā:: mēbrificatiuā: corruptiuā: nutritiuā tc̄. Est enz apta t naturali appetitu mota p̄mū nate corp9 ptrahere t i suā spēm det̄miare. Mutua igit̄ iformatiōe mediāte vn9 t alter9 sequit̄ t̄tiū resultādo ꝓpositū i scōa q̄ditate t̄tioq; nūero: ꝓcretie: noie ptrahēt̄ vegetatiua noiat̄ rōe cui9 nouē cōpōsita cū eo sūt resultata p̄dicamētalia accidētia: ipa vo actual'r p̄fatas hēt potētias. Inserit̄q; i ipa ptrarioz matia sic̄ olea in oleastro: cōplēs cū ea totā lune ꝓcauitatē: qz in ea imediate icerta t p totā ergo scōa ē ꝓcauitat̄ plēitudo sic̄ enz olea viuit ex oleastro attrabēdo ab eo ei9 sbaz: puertēdo cā i suā spēz sic vegetatia viuit de elemētatia attrabēdo ad se ei9 sbaz illā puertēdo i sui natāz. dr̄ aūt cōis nata iuisibiliq; i sua gñalitate: iō est ante rē gñale vniuersale hīs singularitatē exiamq; cōicabiles: qm̄ alit̄ nō posset agere formalit̄ ex se ipsa et appetit per appetitiuā sbaz: t p retētiuā retinere: t per digestiuā digerere: t ex pulsiuā expellere ex: puere sudare: t alia superflua exteri9 ejcere, puer. 2: c: 87:

ꝓclu: docto.

¶ Si vegetatio non esset de plāta in plantā: t de aiali in aial: nulla plāta neq; corpus animatū appetitū hēret ad multiplicādum suā spēm: rōe cui9 angeli t celi nō multiplicāt spēm: qz vegetationez nō hīt. 2: ꝓuerbio. c: 87.

ꝓclu: docto.

¶ Vegetatiua ē creatura et factura dei sbalis t gñalis ad vegetatiuas particulares in quibus est diffusa cui9 instrumēta naturalia vegetationis sūt quattuor elementa que sūt vegetabilia. 2: ꝓuerbiorum. ca: 87.

re nec pati:cū actiones ⁊ passiones sint singularium: et non vniuersaliū:vt vult secūda species.c.et prima d.⁊.e.et regula de.k.diffinitioq̄ principij anguluſq̄ differētie:ergo sicut elemētatiua est p totā ꝓcauitatē vniuersalis :vt nō sit danda vacuitas in natura: quā natura pati non pōt:vt patz in vētosis fluctibusq̄ maris: sic vegetatiua p totā iserta:est vniuersalis cōis generaliſq̄:vt natura perfectionis finē attingat p totaz lune globeitatē:vt patz p tertiā ⁊ quartā speciē regule c.diffinitionemq̄ bonitatis. In cuius cōpositiōe principiū:mediū:cōsistētia:et proprietas ꝓsiderant: q̄ qui dē est vegetare.ſ.vnā substātiaz in aliā trāsmutare: et accidētia in altera cōuertere mutareq̄ et talia noua nouiter generare in vltimata existētia. Ex quib⁹ nēpe duob⁹ cōponunt generāturq̄ elemētata subunita: q̄ vegetata aspiciuntur:ex eo qz elemētatiua subunitur vegetatiue. Et dicit genitū tertiū ex ipsis pticularizatis:tanq̄ ex vera forma materiaq̄: qō quidē ab ipsa anima nomen sumit.ſ.animatū:idcirco omnes plante sunt animate viueq̄:qz includunt ipsā animam aferētez viuū animatumq̄ in sua compositione per generationē. Eapropter est generatiōis terminus simpliciter:quoniam forma nec materia valent generari eo quia principia cuiuslibet gñationis finite sūt naturaliter et principia vt principia nō possunt principiari:quia tunc forent principia ⁊ non: qō est oppositum in obiecto et contra principiorum naturalis philosophie conditiones:que sunt q̄ non sint ex alijs: nec ex alterutris:sed q̄ omnia fiant ex bis. Igitur tertia entitas numeralis genita ex massis in speris est simpliciter terminus gñationis:et non forma nec materia sed mutatum esse gentum tempore mensuratum.

¶ Forma siquidem substantialis dicitur deduci de

ꝓclu:docto.

¶ Vapores elementorum ascendūt per virtutem planetarū ⁊ signorum: ratione cuius planete mouētur contra motuz signoruz vt mixtio influentiarum planetarum signorum et elementorum fiat. Ideo est obuiatio v̄tutum planetarum ⁊ signorum facie ad faciem: sicut facies arietis cum facie saturni:vt sit maioz influētia ex illa obuiatione mixtio ⁊ virt⁹ ⁊ sic sunt planete errantes habendo diuersas operationes ⁊ ordinatiōes in obuiatione vaporum: gracia cuius causantur quattuor tempora anni ⁊ bisext⁹. in arboz.cele.de.4:anno in.4m.

potentia materie subiectiue ꝛ nō obiectiue nisi sit accidentalis: quoniā materia est potētia per insertionē subiectiua per potētialitatem vero obiectiua: inquā/ tum includit oēs rōnes seminales: seminaq; causalia que possibilitatē dicūt ad actum existētie per generationem agentium naturalium: quia oīnes species sunt in dispositione generis naturalis et earum indi/uidua naturalia: propterea ei precipit q̄ produceret omnia genitorum genera. ergo forma nō est ex materia nec materia ex forma: sed genitū est ex ipsis quidditatiue essētialiter realiterq; cōpositū resultatūq;: q̄n generatio semper vtiq; terminatur ad substātialē vltimāq; formā: a qua genitū nomē sumit formaliter substantialiterq;. Nō enīz ad illā que rationē formalē nō habz ꝛ quidditā gñatio terminare valet cū sit corruptibilis scōm vniuersalitatē particularitatēq;: igit illud ex quo sequit videlz q̄ tertia entitas est simplicit̄ t̄mi nꝰ gñatiōis: rōe substātialis formalisq; forme. ¶ Oō quidē genitū vegetatūq; seu plāta dūtaxat i spera terre ꝛ massa eiꝰ generat ac reperit: qz in alijs nequaq; est possibile tātū vegetatū viuere posse: cū minime dispositio binc inde mittēdi germinādo radices sit: bēt aūt ipm elemētatū subunitū alimentū ori affixum vt viuere possit: comedēdo de pinguedine terre: ex pluuiaq; nubiū celorūq; rore bibēdo: appetēdo p appetitiuā ab extrinseco de elemētoꝝ in radicibꝰ materia retinendoq; p retētiuā in eius trūco: atq; digerēdo p digestiuā: ac expellēdo p expulsiuā: demūq; vegetat per vegetatiuā seu transubstātiat corruptis accidentibꝰ p corruptiuā alimētū de eoꝝ materia susceptuz in aliti substātiaz et nouit̄ alia p gñatiuā gñantur accidētia. ¶ Prima siq̄dē in trūco fit digestio: scōa vero in brācis: tertia quidē in ramis: quarta enīz in floribꝰ: quin

pclu: docto.

¶ Dies natalis compositus est ex viginti quattuor horis diuisis in quattuor ptes: et quelibet pars appropriatur vni triangulo elementoꝝ ꝛ planetarū. Ideo triangulꝰ aeris regnat de mane vsq; ad meridiez: ꝛ triangulus ignis a meridie vsq; ad noctem: ꝛ triāgulꝰ terre regnat de occasu solis vsq; ad mediaz noctem. ꝛ triāgulus aque regnat a media nocte vsq; ad solis ortū. in. ar. q.

pclu: phi.

¶ Tactus est maxime sensus. 2: de aia.

pclu: docto.

¶ Tactus oculos habet tanq; organa in quibꝰ appetitiua retentiua digestiua et expulsiua vtitur: vt

obiectum valeat videre per lineam continuam. in ar. sensu.

ta autē in fructibus: in quib⁹ natura generātis reponit sue impressionis sigillū: vt valeat eius speciē conseruare: quoniā principali⁹ ad speciei cōseruationē q̄ indiuidui ipsa tendit ꝛ nō ecōuerso: vt possint sub vnica specie pleraq̄ indiuidua ēe. Subsequūtur enī vegetatiōis actū alie potētie videlicz gñatiua. nutritiua. augmētatiua. lineatiua. mēbrificatiua. conseruatiua. ꝛc. vt dicet infra in būane nature generatiōe.

¶ De sex sensuum formis: et primo de visitiuitatis creatiōe ꝛ visus compositione ac de subiecto sensuali ꝛ ei⁹ vtute. ¶a. xij.

ꝙcla: pbi.

¶ Virtus visiua nō est i extremitate oculi: sed infra oculum. .j: de sensu. ꝛ sen.

¶ CReator enī deus ad subiecti similitudinē visitiuitatē ſbalē simplr simplicē naturāq̄ visiuā ex nichileitate creans. Quecūdez ab eius initio est finitatē absolute nouitatēq̄ causans: apta enī naturaliterq̄ ordinata cōtrahere: ꝛ in suā speciem p̄muz nature corp⁹ determinare: igitur mutua mediāte informatione resultat tertiū in numero profecto tertio qō noie cōtrahentis concretiue visus ꝙspicitur: qui p̄scise in aīalis corpore duo tenet organa: in quib⁹ exercet suū officium per sensus cōmunis imperiū licet per totū sit animalis corp⁹: p quē adquirūtur multe diuerseq̄ virtutes fiūtq̄ innumerabilia pcta. Et qz in se ꝛ in sua singularitate: nequaq̄ valet suuz perfectionis finē assequi: vt vult secūda species. c. igit naturalr ordinatur: per tertiā ad suā vniuersalitatē: vt possit habere p quartā particularitatē. ergo maiorē appetit naturaliter compositionē: vt sit impfectiōis fine q̄ete: vt vult. g. inquo vt in alijs. pri. me. cō. pro sunt. ¶ Est enim visus potentia visiua: cui proprie cōpetit videre: cui⁹ obm est visibile coloratum ꝛ figuratum per colorē ꝛ figuram:

ꝙcla: pbi.

¶ Visus aque attribuitur. Jdeo colorū species recipere potest. j. de sen. ꝛ sen.

ꝙcla: docto.

¶ Oculi sunt calide et humide cōplexionis: ratione cui⁹ sūt lachrimabiles. 2: p. uerbiorum.

ꝙcla: pbi.

¶ Auditus magnaz partez confert ad in

et nō color cū sit genꝰ vniuersale simplicit intelligibi le:et nō imaginabile neqꝫ sensibile cū de particulari/ bꝰ sint tm̄ et nō de vniuersalibꝰ igit ꝛc̄. vt ꝓcludit affir matiue.b.p.h.i.k.ꝛ triangulū rubeū: sicut in cōmēto supra artē generalē ꝛ in methā.maiori declarauimꝰ.

telligendum prudentiam ꝛ intelligibilia .j:de sen.ꝛ sen.

ꝓclu:docto.

¶ De auditiuitatis creatiōe et auditꝰ cōpositiōe:ac de eius virtute ꝛ potestate.Ca.xiij.

¶Aures sunt organa cum quibus auditus suum exercet actum ꝛ sunt calide ꝛ sicce cōplexiōis.in ar.sensuali.

ꝓclu:pbi.

¶Sermo audibilis ē causa discipline nō per se ſz per accidēs. .j:de sen.ꝛ sen.

ꝓclu:docto.

¶Auditus necessarius est aduuenduz ꝛ ad habendū habitus scientiarum: ꝗa sine auditu nō valem̄ scire ꝛ intelligere nec scientiaz adiscere.in ar.diui.

ꝓclu:pbi.

¶Homo babet peiorem odoratum multis animalibus .2: de anima.

¶Creatiuus siquidē sūmus deus ad subiecti silitudiez auditiuitatē sbalē nakam simplicqꝫ simplicē e nibileitate est plasmās:q̄ quidē rōe creatōis finitatē absolute nouitatēqꝫ ē causās apta enī nakalr ꝛ ordiata: ad ꝓtrahēdū determinādū specificādūqꝫ.ij.gradatiōis makiaz. Facta igit iformatiōc mutua tertiū in nūero ponit ternario:qō ꝓtrahētis noic ꝓcretic audit nūcupat. Qui q̄dē i aialis corpore solū duo ꝓtinet organa i q̄bꝰ suū exercet audiēdi officiū: q̄qꝫ sit p totū aialis corpꝰ p quē adq̄runt vtutes vitiaqꝫ:in se tm̄ ꝛ i sua singularitate minime finē sue pfectiōis attingit:igit req̄rit nakaliter p regulā.c. habere vniuersalitatez: vt valeat habere cōpositionē pticularitatē pfectiōisqꝫ finez vt vult eius angu.ꝛ dif. Jn quo vt in alijs sūt pri.mc. cō.ꝛ pro.oīes enī surdi sūt muti nakaliter. p istū sensum adquirim̄ sciētiaz de rebꝰ sensibilibꝰ. propterea aut pbs nibil est in itellectu quin p priꝰ fuerit in sensu aliquo. Jgitur edocemur magistros audientes alterosqꝫ sapiētes p auditū aliosqꝫ. ¶ Qui q̄dez est potentia cui proprie competit audire et eius obiectum audibile vel sonus actus cuius est audire: vt largius in comento diximus ꝛ in methaphisica maiori.

¶ De olfatiuitatis creatiōe et olfatus cōpositiōe ac eius potētia obo ꝛ actu. Ca.xiiij.

Bonificator quippe deus olfa
ciuitatem naturā substātialem simplicit
simplicē est producens ad obiecti simili
tudinem exterius finitatez nouitatem cz
causantē natura absolute:z septē respectiue acciden
tia. Quecdem est apta z naturaliter ordinata per sui
creatorē ad cōtrahendū specificādum informandum
determinādumcz materiaz secūde gradationis pmā
cum sua virtute passiua vticz z actiua tancz instru
mēto cū quo naturaliter operat. Acta igitur mutua
informatione vnius z alterius actiua z passiua tertiū re
sultat naturaliter:in numero vticz tertio in secunda
entitate:qō noie concretiue contrahentis olfatus ap
prehendit. In se eniz singulariter speculatiue pus in
telligitur p regulā.c.cz vniuersaliter atcz particula
riter ordine naturali. Sed ratione pfectiōis finis na
turaliter maiorē appetit cōpositionem: vt valeat ad
particulare individualecz esse descendere p cōpositio
nem:z de genere ad speciē: z de specie ad individua
per nature arborē de gradu in gradū vscz ad incom
municabilē. In quo vt in alijs pri.me.cō. z prosēt in
eius cōpositione in animalis corpore habet duo pro
fecto organa:in quibz exercet eius officiū olfandi:cz
uis per totū sit vniuersaliter corpus:p quē in id mor
bi cōtagiosi ingrediūtur. Igitur aer rosatus letificat
humanū corpus accidētale:aercz infectus inficit idē.
Eapropter fugiendū est pestē:que cōtagiosus est mor
bus scōm subiecti dispositonē:vt patet per contraries
tatis diffinitionē eqlitatiscz:est enim olfatus potētia
cui proprie cōpetit olfare z eius obiectuz est olfabile
z actus ipius est olfare:quiquidē est inter potētiam et
eius obiectū:vt disputat.b.per triangulū viridē z ru
beum:sicut in cōmento supra artem et in methaphisi

pclu:docto.

¶Olfatz lineam ha
bet continuam vscz
ad obiectum suuz: z
est calide z humide
complexionis. Igit
per calorem est atra
ctiuz:z per humidi
tatem est vapouz re
spiratiuz. in ar.sen.

pclu:phi.

¶Instrumentū odo
ratus est aer: ratiōe
cuius anima sensibi
lis fouet bono odo
re: z interficitur ma
lo odore. pmo de sen
su z sen. z in libro de
pomo z mor.

pclu:phi.

¶Odorabile inquā
tū odorabile non cō
fert ad statue nutri
mentuz: sed bene ad
sanitatem eius. pri
mode sen. z sen.

pclu:docto.

¶Aer z odor ifectus
inficit odoratum: et

ca maiora habundantius diximus.

De affatiuitatis creatione et affatus ꝓpositione: ac de eiꝰ potẽtia obꝫ ⁊ actu. Ca. xv.

SAnctissima nempe trinitas creatrix trinissima cum vnitate affatiui tatem naturam substantialez simpliciter simplicem e nichileitate est causans: ad subiecti similitudinem: scõm rationem formalem fi/nitatem nouitatẽqꝫ causantẽ naturaliter apta natu/raqꝫ ordinatam ad determinãduz corporalẽ materiã cũ actiua virtute super passiua eius. ꝑacta igitur informatione mutua vniꝰ alteriusqꝫ actiua passiuaqꝫ naturaliter resultat secũda quiditas cõcretiue nomie cõtrahentis noiata affatus singularis existẽsqꝫ in se primo: secũdo vero vniuersalis particularisqꝫ ꝓ regu lã. c. d. et. e. in quo. pri. me. com. ⁊ pro: vt in alijs con/sistũt q̃ rõe pfectiõis finis nata maiorẽ appetit cõposi tionẽ: qꝫ possit ad gradũ vltimũ puenire de gñe in spe ciẽ: ⁊ de specie ad idiuidua ꝓ arborẽ nate descẽdendo bẽt quidẽ tñ organũ vnũ in quo suũ affãdi exercet ac tũ: rõne sui officij: et qñ aĩal tangit ꝓ obm affabile sen sus cõis correspõdet tactui illi ꝓ potẽtiaz affatiuã. Et dicit potẽtia affatiua est illa cui ꝓprie cõpetit affari: ⁊ obm eius affabile est ⁊ actꝰ affari: sine qbꝰ minime fo ret xp̃ianitas: qz nõ foret locutio nec ꝓ ñõs xp̃i ⁊ ap'lo/rũ p̃dicatio neqꝫ substãtie panis in verũ corpꝰ xp̃i trã substãtiatio ⁊ sic de alijs sacramẽtis: ergo est sensus ꝓ quẽ dicimꝰ pleraqꝫ bona deũ laudãtes ⁊ ei seruiẽtes ⁊ eiꝰ legẽ rõabiliꝫ defendẽtes rõnibꝰ veris ⁊ nccarijs atqꝫ mala diabolo cõplacẽdo: siluit igit ꝓpba ⁊ tacuit a bonis vt nõ diceret mala ⁊ renouatũ est cor eiꝰ sicut disputat. b. ꝓ. b. i. k. ⁊ triangulos. ij. figure veritatẽ te nẽdo vt in co. sup artẽ ⁊ in metha. ma. clariꝰ diximꝰ.

odor rosatꝰ letificat ipsum. 6: phi.

ꝓclu: phi.

Gustus est iudex saporum. 3: ethi.

ꝓclu: docto.

Lingua saporẽ cy borũ cõmedendo et bibendo attrahit ꝓ lineam cõtinuam ca lidam ⁊ siccam in pi pere et per frigidam et humidam in cucurbita. in ar. sensu.

ꝓclu: phi. ⁊ ray.

Gustus organum est venicula quedaz sub lingua: et affatꝰ ipa tactus vero caro .j: de sen. ⁊ sen. et in doctri. puerili.

ꝓclu: phi.

Caro non est organum tactus mediatum: sed neruus mediãte carne est organum mediatum. 2: de anima.

De gustatiuitatis creatiōe et gustus cōpositiōe ac de eiꝰ potētia obo ꝛ actu. La.xvj.

¶ Organum tactus est caro calide ꝛ hūmide complexionis vbi tactus sentit actiue ꝛ sentitur passiue ꝛ est generale per totum corpus accidentale seu statuale in quo animal delectationez hēt per vegetatiōez. in ar. sen.

pclu: docto.

¶ Gustus et tactus sunt sensus necessarij: auditꝰ vero olfatus affatus et visus sunt propter melius .j: de sen. et ses. ꝛ 7: phisi. ꝛ in ar. diui.

pclu: docto. ꝛ pbi.

¶ Gustum et tactuz certiozes ceteris sensibus habemus: sed tactuz certiozem omnibus. 2: de anima ꝛ .j: de sen. ꝛ sen.

pclu: pbi.

¶ Quus siquidez deus trinusqz gustatiuitatē naturā substātialē simpliciterqz simplicē de esse creabili ad creatū ēe est creās ad subiecti creatiōis silitudinez scōm formalē rōnez: et eā singulare ꝛ existēte ponens Que q̄dez virtute sue nate finitatē ꝛ nouitatē est causans: apta quippe ꝛ nataliter ordiata in formare atqz specificare p̄mū nate corꝓ: cū eius instrumētis mediāte natali motu inflātaneo. Cōpleta ergo informatiōe mutua vniꝰ alteriusqz tertiū ponit in nūero ẗtio in secūda q̄ditate noie ptrahētis pcretiue gustꝰ appellatū. ¶ In cuiꝰ cōpositiōe pri. me. cō. ꝛ pro. a pbo ītel ligūtur. hīs aūt in animalis corpore sub lingua organū vnū cū quo suū exercet sui officij actū: quāqz p totū vniuersaliter sit corpus accidētale. Est enim gustꝰ potētia cui prope competit rez sapores gustare atqz cognoscere cuiꝰ obm est gustabile: actꝰ quippe exiens a potētia ꝛ terminās in obo est gustare: atqz de saporibꝰ iudicare: p quē gule peccatū ppetrat: vt patz in ꝓtbo plausto: q̄ exercuit eiꝰ actū edēdo fructū ligni scientie boni ꝛ mali cū p̄mū. Est aūt singularis ꝛ extīs anteqz vniuersalis atqz pticularꝭ vt vult r'a de. c. ꝛ di. pri. et angu. f. p nate arboꝛē ōscēdendo vsqz ad vltimatā singularitatē ꝛ in cōicabilē existētiaz̄ gradu indiuiduatiōis determinatā virtute p̄cipioꝝ interioꝝ in q̄bus est quies ꝛ perfectionis finis atqz terminationis. Sine quo vero animalia actuato minime viuere valēt iō deficiēte eiꝰ actuatiōe extēplo deficit animal pticulare p illiꝰ egrotationē et vita ciꝰ accidētalis: sicut affirmat. b. p. c. f. g. vt ī co. sup artē ꝛ ī metba. ma. diximꝰ

¶ De tactiuitatis creatiõe et tactꝰ cõpositiõe ac de eiꝰ potẽtia obo ꝛ actu. ca. xvij.

QLasmatoꝛ rerũ oim quidẽ deus tactiuitatẽ nakam ſbalez ad ſbi ſil'itudinẽ ſimpl'r ſimplicẽ ꝛ cõpoſibilẽ de ẽe creabili ad ẽe creatũ creat nõ enĩ de aliq̃ ꝓiacẽte maꝛia. Que q̃ppe ex ſui naka finitatẽ cauſat abſolute atq; nouitatẽ ĩſua ſingl'aritate ꝛ exñtia ſubiectataſ vt accidẽtia minuta. apta ꝟo ꝛ nakal'r ordiata ꝛ motu naturali mota: ad informandũ ꝛ determinãdũ in gradu materiã ſcdo cũ ſua aptitudie ſup ſua diſpoſitiõe. ad ĩpleta tõ informatiõe mutua vnꝰ ꝛ alteriꝰ ẽtiũ reſultat i. ij. q̃ditate nũeroq; ẽtio: noĩe forme ꝓtrabẽtꝫ tactꝰ ꝓcretiue dictũ. Jn eiꝰ q̃dẽ ꝓpoſitiõe. pꝛi. me. cõ. ꝛ pꝛo. ſapient' ſpeculak nakali. cuiꝰ ꝟo organũ totũ ẽ coꝛpꝰ ĩ quo nẽpe actꝰ ſui officij exercet. Jgit actuatꝰ p totũ habek: nõ aũt ceteri ſz ĩ aliq̃ ſui pte tm̃modo eoꝛũq; actuatiõe: ſine eo enĩ alioq; pꝛio nullũ valz viuere aial ſẽſatũ aut imagiatũ vl' rõale ergo oportet q; ĩ quolibz ãbo actuẽtur abſq; alioꝝ ꝓfecto actuatiõe bñ vtiq;: vt patz de talpa cõcha ceteriſq; multis in q̃bꝰ tm̃ hi duo actuati reꝑiunk: ꝑ quẽ q̃nimo cẽs pl'ima cõmittimꝰ luxuric pcka inordiate illo vtẽdo. hẽt q̃ppe ꝑ. ij. ſpẽz q̃ditatiſ ſuã formalẽ rõnez ĩ ſingularitate exñtia q; q̃ntitate ꝛ ceteris ꝑ. ij. c. ꝑ. iij. ꝟo eiuſdẽ vl'itatẽ. vſabilitatẽ. ꝑdicabilitatẽ. cõitatẽ. diuiſibilitatẽ. ꝓtrahibilitatẽ determinabilitatẽ: iformabilitatẽ: ſpecificabilitatẽq;: rõe pfectiõis ſims. Jõ pꝛicipaliꝰ ẽ ſingularitas cẽs vl'itas: in q̃ditatibꝰ phiſice agẽtibꝰ: qõ eſt ꝓtra noiales: q̃ rudaliter ſẽſualiterq; tẽdũt circa vniuerſalia ſingulariaq; ignorantes rez quiditates: in quibꝰ pme fũdank intẽtiones: ſup quibꝰ ſecunde per diſcurſiuã potẽtiã inueniuntur intentiones abſq; quidẽ eis quiditates ſuuz

ꝓclũ: pbi.

¶ Homo boni tactꝰ ſemper eſt diſcretus ꝛ non eſt ſic de aliis ſenſibꝰ: quia molles carnes habentes aptos eſſe dicimus. 2: de anima: ꝛ in libro de ſecretis ſecre.

ꝓclu: pbi.

¶ Tactus eſt ſenſus alimenti: et eſt pꝛioꝛ omnibus: quia ſine eo nõ poteſt eſſe animal. 2: de anima.

ꝓclu: pbi.

¶ Omnis ſenſus eſt ſuſceptiuus ſpecieruz ſine materia. 2: de anima.

ꝓclu: docto.

¶ Sicut elementatiua eſt compoſita ex quattuoꝛ elementis quiditatiue ꝛ ſubſtãtialiter interius includens ipa: ſic ſenſus: ꝓmunis compoſitus eſt quiditatiue

formale atq; materiale habent esse cum instrumẽtis exterioribus per secũdam speciẽ regule.c.et primam d.et.e.f.g.dicitur enim tactus est illa potẽtia tactiua cui proprie competit tangere:et sui obiectum est tangibile:actus cuius est tangere: qui quidez actus exterius est accidentalis ꝛ similitudo substantialis:interius vero substantialis: et fluit a principijs propijs innatis ipsius speciei:vt asserit.b.per.c.d.e. sicut in comento supra artem ꝛ in metha.maiori dixim9.

fustantialiter ex sex sensibus ipsos interius substantialiter includens.tnar.sen. ꝛ in prouerbioꝝ.

¶ De sensus cõis seu sensitiue cõpositiõe:et de potẽtia obo et actu ipsi9. Ca.xviij.

OMne nempe agens agit propter finem sue perfectionis:propterea isti siquidẽ sex sensus finẽ sue perfectiõis ad quẽ p primã causã ordiati sũt: in sui vtiq; ḋditatib9 attingere minime valẽt: instinctu ḋdẽ naturali hũc agnoscũt:igit appetitu naturali mouent rõe finis ad ingrediendũ maiorẽ ḋppe ꝓpositionẽ rõe cui9 sub ꝓsequit pfectiõis finẽ: vt de bõitate ꝛ elemẽtis actũ ẽ. Ea propt visus auditũ reliquosq; informat sensus:et auditus visũ:et sic circulariť se informãt: in tantuz q; eoꝝ ḋlibz est forma ꝛ materia alteris: et causa formalis ꝛ causa materialis tertij resultati. Mediante ergo informatiõe mutua tertiũ resultat: noie illoꝝ cõitatis nuncupatũ sensus cõis:seu sensibilũ respectu sensitiua : quia eis sensatum esse prebet tanq; genus ad suam speciem naturalem. In eius autem cõpositione pri.me.cũ et proprietas cõspiciuntur: vt in ceteris inserit enim p deũ actiue imediate in vegetatiua ꝛ mediate in elemẽtatiua substãtialiť cuilibet naturaliter ꝛ incorrupti biliť:et est tertia concauitatis plenitudo: igit p eas dez est vniuersaliť rõe insertiõis vniuersalis gñalisq; scõz

ꝓclu:pbi.

¶ Sẽsibile ẽ duplex .s. per se ꝛ p accidẽs per se est duplex scilicet proprium et cõmune : ratiõe cuius sunt sex sensus ꝓpij particulares ꝛ vnus sensus cõmunis eis. .2:de anima.

ꝓclu:docto.

Sensitiua est substãtia de qua est prope sensitiuum sensibile ꝛ sentire: ꝛ est diffusa per omnes substantias sensatas habẽs sex potentias: scilicz visuz.auditum. odoratum.gustum.affatum.ꝛ tactum : ꝛ est inserta iuegetatiua: sic ipsa in elemẽtatiua:ꝛ pvisuz sentit co

primã intẽtionẽ: vt vult regula. c. angulusq; principij et eius di. est siquidẽ integrãs cũ predictis totã vtiq; lune concauitatẽ: sicut vinũ dolium: aqua lagenã: cõtentumq; cõtinens: partesq; totũ. Quapropter generale ꝛ ante rẽ dicitur vniuersale singulare atq; exẽs: vt de elementatiua ꝛ vegetatiua. b. affirmat. Ex qua quidẽ particularizata: ꝛ ab vniuersali cisa: vegitatoq; particularizato generatur genitũ vnũ: qõ nomie forme ꝓtrahẽtis sensatum animal nominat: sed ꝓ illo priori: quo prius põt esse absq; posteriori: nec rõnale: neq; irrationale dici debet: diuina vtendo scientia: intuisq; subtilitate: ideo de rationali irrationaliq; p̃dicari asseritur. Igitur est termin9 simpliciter gñationis: taliq; modo terminatur ad formã substãtialẽ simpliciter generatio: nã aliter non foret possibile: ergo primo est animal vt vult nature ordo anteq; rõale aut irrationale dicatur. Igitur animal ante rẽ est vniuersale in ordine nature: qõ est ꝓtra nominales sensuales plerosq; alios q̃ de q̃ditatibus vniuersalib9 nullã hñt noticiã neq; scientiã. ¶ Generatur equidẽ sensatum in tribus dũtaxat speris: aeris videlicz aque atq; terre: i aerea vero papiliones: cicades: muscę: bibiliões cinifes: et huiusmodi animalia tãtũ sensatas. In aq̃ eniz cãcri: cõche: sardine ꝛ huiusmodi. ¶ In terra autẽ scarabei: formice: vermes: ꝛ huiusmodi. ¶ In quibus solũ tres actuantur substãtie: materia videlicz et hinc forme: quoꝝ aliqua sunt: in quib9 precise duo actuant sensus gustus. s. et tactus: sine quib9 nullũ valz viuere animal: et talia multociens ex putrefactione absq; masculino atq; femenino generãtur agentib9 coꝝq; semie: vt mures: talpe: cicades: limax: locuste: et huiusmodi. ¶ De quibus experientia habeẽ in natu: in qua ex eius putrefactiõe fit gñationis dispositio

lorem: per auditum sonum: per odoratũ odorem: per gustum saporem: per tactum calorem. frigiditatẽ. duriciem. famẽ sitiz ꝛ dolorem: ꝛ per affatum delectationez et tristiciam. in libro. p uerbiorum. 2:

ꝓclu: pbi.

¶ Sensus de se non est actus sensitiuus: sz est potẽtia sensitiua: quia potentia ẽ in genere substantie ꝛ actus in genere relationis. 2: de aia.

ꝓclu: docto.

¶ Sensitiua sentiẽs in suo ꝓprio sensibili attigit extraneũ sensibile. 2: puer.

conclu: pbi.

¶ Sensus cõmunis vl̃ particularis in actu est singularium ꝛ existentium: sciẽtia

ipsoꝝ. ¶ Que quidē sensitiua est potēcia: cui proprie competit sentire: cuius obiectum est sensibile: actus vero sentire: qui exit a potētia ꝛ termiatur in obiecto: interius enim est substantialis: exterius autē accidentalis: cuꝝ terminetur in rem visibilem essentialiter distinctā a potentia sensitiua. Et dicitur cōmunis sensus: qñ quādo animal tangitur per obiectū sensibile si obiectum est visibile correspondet illi tactui per sensum particularem. s. visum: et sic mediāte organo sentit obiectum: et idem intelligendū est de auditu ꝛ ceteris: seruata tamē differentia. Et isto modo cognoscit animal multa secreta in obiecto sensibili: naꝝ per accidentia elementoꝝ attingit eoꝝ quiditates: et idem de vegetatiua aliisqꝫ dicenduꝫ est suo modo: vt vidimus in comento supra artem ꝛ in methaphisica maiori: sicut confirmat. b. per triangulos secūde figure.

vero est rerūꝫ realiū ꝛ vniuersaliuꝫ: quia de sensibilib⁹ ꝛ imaginabilibus non est scientia: sed sensus: ꝛ imaginatio: vel opinio. 2: de anima.

conclu: pbi.

¶ Lingua conuenit in duo nature opera scilicet gustuꝫ ꝛ affatūm. 2: de anima.

¶ De imagineitatis creatione et imaginatiue compositione siue subiecto imaginali. Capitulum. xix.

Andeꝫ enim summū vtiqꝫ boni creationis seriem cōplectendo: tanq̄ causaꝝ causa perfectissima imagineitatē naturam substantialem simpliciter simplicem cōponibilem ex nibileitate est condens. Que q̄dē post sui rationē formaleꝫ in singularitate exiliaq̄ a termino a quo finitatē nouitatemq̄ ponit rōne cuiuꝫ ternitatis: ipsumq̄ ppetuitatē post ipsiꝫ creationē asferens sue nature virtute treꝫ nēpe potētias appetituā videlicꝫ retētiuā ꝛ extimatiuā: vt est sentētia doctoris in li. de as. ꝛ def. inte. apta quidē est ꝛ naturaliꝫ ordiata: appetituq̄ naturali mota: motu instātaneo natura cōtrabere primūq̄ nature corpus informare in suamq̄

¶ Imaginatiua est potentia cū qua animal in suo imaginabili intrinseco imaginatur obiectū peregrinum per similitudinem quam bēt a sensu ꝓmuni. inar. generali.

ꝓclu: pbi.

¶ Animalia pfecta sunt imagiata: quia loqui valent ꝛ indu

speciez determinare cū suis correlatiuis actiue passiue cz. Quapropter mutua mediante informatiōe vnius alteriusqz tertium in numero resultat tertio: nomine contrahentis forme concretiue nominatum imaginatiua in finali esse in secunda entitate in compositione cuius. pri. me. con. et pro. inueniuntur. Inseritur aūt ipsa immediate insensitiua: et in alijs media te per deum actiue et non per se cuternaliter: est enim quarta concauitatis plenitudo integrans complēsqz cum ceteris totam vtriqz lune concauitatem: ad cuitādum in natura vacuū: quod quidez natura pati non valet sine corruptione. ¶ Eapropter insertionis rōe cū pcelibatis substātijs t naturis est pstituēs sub lune circulo totā siquidez machinā mundialez actualit vniuersaliterqz: ergo est actualiter in materia cū phabitl t nō potētialit scōm tm vniuersalitatē: scōm vero gradus particulares indiuidualesqz est cū pdictis in potētia: in quos deducunt p nakalia agēcia oēs. Jōqz sic t cetere vniuersale ante rē assert: in se retinēs rōe duaz rōnuz quas includit rōnem formalē cū singularitate t existentia accidētibusqz in sui vniuersalitate absqz pradictiōe: qm hucusqz nullū aial imaginatū est in rez nakā t iā est ipa cū reliquis substātijs. ¶ Ex qua equidē t tribz pdictis essentijs p insertionē cōstitutionemqz nō tamē p informationē efficit t cōstituit vnū nature artificiū in quo et p qō t rōe cuiz interius exteriusqz naka operat ipsa: in quacūqz nakali operatiōe physice. Hā oīne qō est sub lunc globo: dr aut elemētatū: aut vegetatū: aut sensatū: aut imaginatū vel rationatum: vltra hec nihil est: vt indagatum est habentibus magisterium alquimistarum: qui oculo corporali mirabilia vident nature secreta in corruptione antiquarum specierum nouarūqz generatione in

striam magnam habent. 2: de animali.

pclu: docto.

¶ Imaginatiua est composita ex forma t materia t est inserta immediate insensitiua in alijs media te: cuius organum ē fantasia cellicla que dā in medio frontis sicut sensus pmunis in medio oculoz. in ar. ge. J: subiecto.

pclu: bone.

¶ Vniuersalia sunt semper: non tm vbiqz tota: sicut substātia finita: corp9 elemēta tiua: vegetatiua: sensitiua: t imagiatiua. .7: methaphi.

pclu: cano.

¶ Corruptibile t incorruptibile non sūt differentie entis cōmunes essentiales: sz mixti corporis dūtaxat. 7: methā.

alembico imutationeq; colo; : ex quo videtur q; oēs

conclu:fran.

species (preter humanā propter resurrexionē) sunt accidētales: sicut natura in iolij atq; iumuli muleq; generatione: in quib⁹ generantiū augentiū particulariū species corrūpuntur veterane: ⁊ generabiliū genitorūq; noue recēteq; generātur species: ergo accidē tales: vt sunt aureitas: argēteitas: plūbeitas: stāgneitas: cupreitas: ferreitas. ⁊c. ficulneitas. taroneitas. pireitas. bladeitas. ⁊c. leōeitas. boueitas. equeitas. asineitas. aquileitas. baleneitas. pegeleitas: ⁊ cetere q̄ sub globo lune reperiuntur species: quia corrupto lapide nihil remanet de lapide: non tamen est sic de humana specie: quia corrupto corpore accidentali petri ⁊ statuali accidentaliter remanet humana species in extremali consistentia in qua forma et materia eui ternaliter sunt in substantiali vnione per deum facta ergo si pro illo priori iaz erat species humana p vnionem substantialē anteq; formaretur ex elementoz ac cidentibus ⁊ dimensionib⁹ per agentia naturalia gradus ostensiuus vel corpus accidentale: seu statua vel statualis numerus generat bene sequitur destructo ⁊ corrupto tali gradu seu corpore: q; remanet forma et materia in vnione substātiali (perdita actuali ⁊ accidētali informatione) in finali esse in quo humana cō seruatur restauraturq; species cuiternaliter. Ergo et species angeloz: celoz: elemētoz: vegetatiue: sensitiue: imaginatiue hominisq; sunt incorruptibiles quia substātiales et per cōpositionē tantū: cetere vero corruptibiles: quia accidētales rōes seminales sunt p generationē vt semina causalia in materia seminata de potētia cuius deducūtur obiectiue: ideo in ipsa dicuntur esse oīes rōnes seminales naturaliter: rōne cuius est in eisdez indiuiduoz particulariū sub vnica

¶ Corruptibile ⁊ incorruptibile non sūt differentie diuisiue substantie: nec alicuius contenti per se p scitate p̄mi modi secundi ⁊ tertij sub ente: sed corporis accidentalis mixti tantum per scitate quarti mōi. 7: methaphisices. ⁊. 1: senten.

conclu:plato.

¶ Uniuersalia realia idez sunt cum suis singularibus realiter. 7: metha.

conclu:phi.

¶ Uniuersalia realia necessaria sūt ad scientiam ⁊ generationem: nam sine ipsis nō potest fieri scientia nec generatio: licet absolute sint in generabilia ⁊ in scibilia. 8: metha.

ſpecie mltiplicatio gñatio ⁊ corruptio eoꝝ. ¶Quatenus tali in artificio ⁊ chaos vniuerſaliter ſumpte ingenerabiles incorruptibileſq; ille mūdi quattuor intelliguntur ſubſtantie: qñ naturales pbi atq; tranſcedentes methaphiſici realeſq; vniuerſalia aſſerūt eſſe perpetua: ac perpetue durationis: ac etiam a parte poſt eterna. igitur inquātū talia ſūt: minime generantur: nec per cōſequēs corrūpūtur: quia quiditates ergo deſtructis ptcularibꝫ remanēt vniuerſalia in eoꝝ poſitate p̄ exiſtia ⁊ ſingularitate añ ipoꝝ deſignatiōnē in illoꝝ particularia indiuiduaq;. ¶Sūt tñ gñabiles et corruptibiles plibate ſubſtantie quo ad gradꝫ indiuiduales in q̄bus quippe gradibꝫ particulariza/te apartitione vniuerſalium ⁊ indiuiduate reperiunt p diſpoſitionē materie ⁊ habitū forme: ⁊ ſic de gradu generico ad ſpecificū: ⁊ de ſpecifico ad indiuidualem aduenīūt: vt in indiuiduis in vltimata exiſtentia virtute naturaliū principioꝝ ſpeciei ſpecialiſſime naturali appetitu motoꝝ indiuiduate inueniātur ad intrīſecū rei exiſtentis atq; indiuiduātis: qz principia productionis ⁊ naturalis indiuiduationis ſunt forma totius ſimplr ⁊ materia mediātibus nouē predicamentis ceteriſq; accidentibꝫ. Intelliguntur enim corrūpi q̄ndo p contrarietatē elemētoꝝ ⁊ corruptionē eoꝝ particularia ſecūduz gradū oſtenſiuū ſpeciēq; accidē talez indeterius veniūt ⁊ morte claudunt ſimpliciter vt cuidentiꝫ in leone ⁊ lapide conſpicitur: quiquidez quādo moriunt ſimpliciter corrumpūtur: ⁊ nihil exinde de eis oſtenditur: licet ſubſtantiale eſſe imaginati animalis per regreſſū de eſſe ſpecifico veniat ad eſſe genericū ⁊ chaos ac nature artificium. ¶Imaginatiua ſiquidē natura eſt cōmunis realis generalis ⁊ ante rem vniuerſalis in prima intentione: ex quaquidez

ꝓclu: bone.

¶Vniuerſalia realia neceſſaria ſūt ad gñatiōez: ſicut maſſe elementoꝝ in ⁊ de q̄bus fit generatio: ſicut panes ex maſſa paſte. 7: metha.

ꝓclu: plato.

¶Vniuerſalia realia ſunt in generabilia inſe ⁊ incorruptibilia. 7: metha.

ꝓclu: ſco.

¶In maſſis elementorum fit generatio animaliuz imaginatoꝝ ex materia ⁊ forma vniuerſalibus. 2: ſententiaꝝ.

ꝓclu: fran.

¶Creatura ſpecifica habet aliquā vnitatem in duobus: q̄rum vnuz poteſt corrumpi ⁊ anichilari: altero remanente in corruptibili ⁊ imortali: ratiōe cuius reſpectu diuerſoꝝ po-

teſt dici mortalis et immortalis corruptibilis ⁊ incorrupti bilis ſine contradictione.j:ſen.q.j.

forma phiſica ⁊ materia elementali ſenſata vnum generatur naturaliter concretiue a forma nuncupatuz animal imaginatum ſubſenſato immediate in genere ſubſtantie ſituatum anteq̄ extra limeam exeat ⁊ accidentibus ſubijciatur: ratione cuius eſt ſubalternū naturale genus in prima intentione realiter predicabile de homine ⁊ leone. Jn ſecundavero nominaliter predicatur de rationali ⁊ irrationali. Jdeo ordine naturali auerſando dicitur vniuerſale ⁊ a p̄dicando predicabile:⁊ a contrahendo contrahibile. ¶ Determinatur ergo in homine leone ⁊ ceteris virtute ſuorum principiorum coeſſentialium: ⁊ virtute principiorum exteriorum contrahentium ipſum naturale genus: rōe cuius ſcōm naturę ordinem predicari de inferiori ſuperius preſupponit eſſe in eo materialiter p̄eſſentialez compoſitionem. ¶ Jn quoquidem particularizātur actuantur indiuiduantur ⁊ ſuppoſitantur tres ſubſtātie formales cum fundamento materiali:quod quidē eſt ſimpliciter generationis terminus: quoniam generatio ſemper ad formam terminatur ſubſtantialē: quequidem generatio eſt progreſſus de non eſſe ſimpliciter:ad eſſe ſimpliciter ex ſimilibus ſimilia procreans:ratione cuius ingenito forma ⁊ materia non dicūtur generari ꝓpriē:ſz totuz ſimpliciter: in quo ſunt tm̄ vna forma: ⁊ vna materia:⁊ plures potētie ſubſtātiales. Aial enim imaginatū ſolum in tribus maſſis inuenit generari. Primo quidē in maſſa ſphere aeris generātur aquila vultur.falco.paſſer turtur.p̄dix colūbus.gallus.altilis.⁊ huiuſmodi ſimilia primis Secūdo vero in maſſa ſphere aque generant balena delphines.tuni.pagilli.anguile.vetus marinꝰ.ſiren canes marini:⁊ huiuſcemōi ſilia. Tertio aūt in maſſa ſphere terre generant leōes.equi.boues.lepores.

ꝑclu:bone.

¶ Concept⁹ abſtract⁹ per reſolutionez a pluribus ſingularibus eſt omnino impluificabilis in plures cōceptus ciuſdē rationis ſpecificos: vt homo ſpecificus i plures homines ſpecificos: ⁊ ſubſtantia generaliſſima in plures ſubſtantias generaliſſimas: et ens tranſcendens in plura entia tranſcendētia:quoniam ſi ſic foret ꝓceſſus infinit⁹ i abſtractiōib⁹ qō ē oppoſitum in obiecto.7:methaphi.

ꝑclu:docto.

¶ Celūm eſt quinta eſſentia abſtracta a

lupi.cerui.pantera.vrsi.canes. mule ⁊ huiusmodi si milia. Et omnia hec sunt elementata sub vnita: et sūt pri⁹ species specialissime scōo vero idiuidua signata: et quia in eor cōpositione cū materia predictas tres formas includunt quiditatiue sunt animalia imagi⁹ nata et sub vnita elementata: ratione cuius sunt om nium vniuersalium finis: ratione sui status incōmu⁹ nicabilis in gradu indiuiduali vltimo incōmunicabi li: vt talia sunt: secus autē non: cum ex eis rursus fiat generatio: vt patet de cadauere alicuius particular⁹ mixti indiuidui: in quo pleraq; aīalia sensata gīuant.

¶ Propterea tale nature examussiz artificiū nāale a mult⁹ philosophis nāalib⁹ quinta nūcupaī essētia in respectu ad quattuor relatas huiusmodi inferioris essētias ⁊ substātias: qñ ad equalē gradatōez regres sum hēnt particularia: ḋa corrūpiī primo indiuiduū accidentale: qō est simul totū ⁊ mixtum in quarto mo do ⁊ in secundo eius gradu: scōo vero corrūpitur spe cies accidentalis ⁊ remanet tantū abstractiue natura le genus in gradatione equali ⁊ equaliter gradatū: qz magis calidū nec minus frigiduz: nec magis humi⁹ dū: nec minus siccuz de quinta essentia. nec de mate ria prima ⁊ cabos naturali predicari valent: sed soluz de speris ⁊ massis mixtor elemētor: et sicut per cor⁹ ruptionē fit assensus de indiuiduo ad speciē et de spe cie ad gen⁹: sic p gīationē fit descensus de gīe ad spe⁹ ciē ⁊ de specie ad idiuiduū ⁊ mixtū accidentale: vt cō spicuū est sciētib⁹ magisteriū alq̄mistarū: q̄ per artem naturā imitanī: mutant indiuiduū in speciē: ⁊ speciē in genus in alembico per angulum contrarietatis et diffinitionē eius: corrūpēdo mixtū ⁊ speciē ei⁹ simpl⁹r vsq; ad cabos ⁊ p angulū ꝯcordātie et ei⁹ diffinitiōez faciunt gīationē: ipsuz gen⁹ naturale determinādo ⁊

q̄ttuor substātijs hu ius mundi inferio⁹ris in li. de.). essen tia: ⁊ in astrono.

ꝯclu: rupescise.

¶ Nostra quinta es sentia est celū abstra ctum ab essentijs in ferioribus: ratiōe cu ius de qualibz re po test extrahi quinta essentia in alembico dempto aceto. in lib. de.). essentia.

ꝯclu: docto.

¶ In ferro disposi tio est principiuz na turale ratione cuius nulla dispositio arti ficialis potest fieri si ne dispositione natu rali licz materia ma iorem habeat pro portionem cum na turali forma q̄ cum forma artificiali: sed quia sicut habet po sse agens naturale cum forma naturali

generandi ⁊ corrūm pendi idē posse habz cū forma accidentali. in ar. questio.

in specie specificando: ⁊ speciez in gradu indiuiduali ꝓtrahendo: qñ sicut de hoc cupro fit cuprū: de cupro fit elementatum: corrupta cupreitate p corruptionez ecōuersoꝝ generationem de elementato fit aur: et de auro fit hoc aurū: qz corrupta vna specie ꝯs ꝑmuz alia generatur: ex eo qz dempto hoīe: in alijs omnib⁹ sub artificio nature: tā in esse indiuiduali ꝯs in esse specifico oīa corrūpūtur remanēte naturali genere incorrupto cū formis substantialib⁹ in eo cuiternaliter p deū actorē actiue insertis per totū lune globuz. ¶ Doctor enī illuminatus Raymūdus ⁊ Jobānes rupiscise in suis quintis essentijs asserūt qꝫ celuz est quinta essentia respectu quatuor inferioꝝ essentiaꝝ: qñ q̄nta essentia semper respectu quattuor essentiaꝝ dicitur: nam illa que ad q̄ntaz reducunt essentiam per regressum semp ad cclū superi⁹ ascendūt: ⁊ nō inferius ad terrā descendunt: qz corruptis accidentib⁹ terre ⁊ aque rōe accidentium ignis ⁊ aeris sursum naturaliter ratiōe leuitatis ⁊ subtilitatis tendūt. ¶ Cōcludit ergo. b. ratiocinabiliter p triāguluz viridem: ⁊. b. i. k. qꝫ celū q̄nta est essentia: ⁊ nature artificiuz similit̄ rōe regressus mixtoꝝ ad superius. In oībus sic̄dem rebus mixtis tam calidis ꝯs frigidis vel humidis aut siccis inuenit q̄nta essentia. Dempto vtic̄z aceto: in quo non est q̄nta essentia nec̄z ab eo extrabi pōt in alembico: vt est predictoꝝ doctoꝝ sententia in suis q̄ntis essentijs. Extrabitur autē a particularibus ipa in alembico igne leto mediāte vsq̄z ad primaz regrediendi materiā p angulū cōcordantie ⁊ equalitatis: ⁊ qz natura dat nobis naturaliter exēpluz in iolio ⁊ in mula: nā corrūpit natura speciem frumenti ⁊ generat speciez iolij remanēte eodez elemētato subunito: ⁊ speciez asini ⁊ equi ⁊ generat speciez muli nouā: sic ars debet imitari natu

ꝑclu: docto.

¶ Opus artificiale per flāmaz de potentia in actuz fit aurū vel argentū: naz per artificiū potest ō argento fieri aurū: nā forma de potētia in actū extre potest per magisteriū artificiale: ⁊ sicut medic⁹ de se ipso sanitatē in patiēte non ꝑducit sic plumbū non ꝑducit aurū de se ipso: nec ē argentū: naz ex homine homo generatur ⁊ non leo. in ar. questionali.

ꝑclu: docto.

¶ Species corrūptionis sunt tres: quarū prima est realis ⁊ naturalis per quam substantia elemantata i priuationem suoruz

ra quantū potest corrumpendo speciem plumbi et generando artificialiter speciem auri corrumpendo colorem actuatum ꝛ actuando colorē possibilē ꝛ potentialez ex quib⁹ cōcludit.b. per triangulos secūde figure ꝛ camerā.b.i.k.perfectate quarti modi q oēs species mixtoꝝ sunt accidētales tā in elemētatis absolutis q̄ in elemētatis subunitis:q; p fluxuz ꝛ refluxum sunt generabiles ꝛ corruptibiles. Igitur sunt effect⁹ causarum secundariarum imediate: et non sunt effectus prime cause que conseruat euiternaliter et imp̄terebiliter suos effectus per diffinitionem durationis hoc aūt secūde cause agere non valent: q̄a per angulum cōtrarietatis operant in fine sui operis: sicut sūt aureitas argenteitas stagneitas blumbeitas cupreitas ficulneitas pireitas.taroneitas.persequeitas.arboreitas.berbeitas.planteitas.leoneitas.boucitas. asineitas.equiuitas.muleitas.caneitas.vrseitas.cerueitas.sueitas.aquileitas.vultureitas. turtureitas. colūbeitas.gallineitas.pdigueitas ꝛ sic de alijs in q̄ b⁹ cause secūdarie bīt posse ꝛ agētia naturalia generandi ꝛ corrumpēdi: nam causa prima causis secundis cōmendauit regimen istoruz inferiorū per dignitatē causalitatis quā eis in creatione imediate cōmunicauit eis conferendo potestatē ꝛ virtutez causandi accidētia primo predicamētalia: scōo vero accidētia generabilia ꝛ corruptibilia ex quibus mixta corpora sunt genita ꝛ cōposita: et sicut elargitū est eis posse disponēdi ꝛ generandi per angulū concordantie: sic datum est eis posse in disponendi ꝛ corrūpendi p angulū ꝓtrarietatis ꝛ minoritatis: rōe cuiꝰ dixit deus producat terra herbas arbores ꝛ animalia quadrupeda et reptātia ꝛ aqua aialia natātia et aer volatilia dādo eis posse generādi causandi producēdi cōponendi et accidentium peruenit:secunda est ex similitudinibus intētionalibus corrupti in priuationē venit. tertia est quādo homo corrumpitur per peccatum ꝛ a fine deuiatur in ar.q.

ꝓclu:docto.

¶ Species generationis sunt tres quarum prima est de forma simpliciter sine materia ꝛ corruptione vt inente infinito secunda est de forma ꝛ materia simplicit mediante corruptione vt in elementatis absolutis et subunitis. Tertia est ex similitudinibus multiplicatis per sensitiuam imaginatiuā ꝛ rationatiuam. inar. que.

ꝓclu:bone.

¶ Uniuersalia valent ad generationē inquantū singulare quiditatē vniuersalez q̄ per se includit cōmunicat per gene

rationis actū alteri singulari: sub alia tñ equicitate. ℔: metb.

ꝓclu: fran.

¶ Si nulla ēent vniuersalia realia: nlla foret generatio naturalis: q: non esset id de quo fieri possz: ergo necessaria sūt vniuersalia ad gñatiōez vt bō singularis possit gñare hoiez singularem ad ſilitudinez hois exēplarꝫ de vniuersali. 2. sententiaꝝ 7. ℔: methaphi.

ꝓclu: pbi.

¶ Uniuersalia realia sunt oino in se ingñabilia incorrupti bilia immortalia et implurificabilia. ℔: methaphisices.

ꝓclu: godo.

¶ Deꝰ supleuit vicē agētiū particulariuz ꝓcipiendo in actuatiōe speciez in ꝑmis indiuiduis. q̄li. ℔:

ꝓclu: fran.

¶ Alia inq̄ntum talia per se nō sūt gñaregendi suos effectus accidentales 7 deducendi de potētia materie obiectiue per dispositionē 7 corrūpendi 7 iterū regrediēdi ad predictā materiā successiue vsq; ad vltimū generādum: q: exinde se mouendi: et alia fas minime bñt: vt asserit. b. p triangulū rubeū. ¶ Concluditur ergo q̄ hoiez corrūpere nec producere possunt cū sit effectꝰ ꝑme cause 7 nō secūde: rōe cuius dixit deus: genesis. j. Faciamꝰ hoiem quidicū 7 substantialē ad imaginē 7 similitudinē nostrā: masculuz 7 feminā. s. hois exēplaris 7 idealis: q̄ cū designatiōne immēsitatis est deꝰ: rōe cuius bō in obo designatiue est deus: gña cuius cause secūdarie non bñt corrūpendi posse nisi suos effectus: rōne cuius corrūpunt hunc hoiem exteriorē visibilem tangibilē mixtū figuratum 7 coloratū: qui est effectus ipsaꝝ causaꝝ: 7 non hominē interiorem quidicū 7 substantialē: 7 scōm alī quos suppositum 7 personā: cū sit ipsa indiuidua substantia 7 existentia in cōicabilis. Ergo aliq̄d prestitit natura 7 cause secunde homini vt esset simul totuz includens indiuiduum accidentale seu mixtū: 7 indiuiduū substātiale supposituz 7 speciez humanam: 7 de hac matia sat q: in alijs dixim⁹ exēplis sic ꝓcludit. b. p. b. i. k. et. e. f. g. 7 triāgulo secūde figure.

¶ De primo actuatore specierū genez in ꝑmis indiuiduis ꝓcipiendo vniuersalibꝰ agētibꝰ 7 secūdarijs causis vt oparent secūdū causalitatꝫ dignitatē ptātez 7 vtutez agendi ppt̄ finē. La. xx.

OPere precium est scire auctorē oim rez substantialiū mediataꝝ 7 īmediataꝝ. Ens ergo infinitū est actuator in primitiuis indiuiduis specieꝝ generum: scōm nature ordinem 7 eius prioritatem: quoniaz an

te ſpecierum generum in ſuis indiuiduis actuationē nullum naturale agens particulare erat ꝓfecto: quo vniuerſalia iuuarentur atq; actuarent ⁊ determinarē tur in eoꝝ particularibus. Quequidē ſcōm rationes ſemiales ⁊ ſemia cauſalia: i illoꝝ poſſe fuerāt potētia liter obiectiue: ſz indigebant impſſione ⁊ tactu agētuꝫ ſingularū. Propterea requirunt in materiali gene ratione agētia naturalia ⁊ vniuerſalia: celoꝝ q; influē tie: agētia q; ꝓticularia nkalia: ⁊ loci diſpoſitio: ſine q̄ bꝰ gñatio ſub cōcauitate eſt nulla. ſz qꝫ añ ꝓmoꝝ indi uiduoꝝ ꝓductionē duo agētia haberāt naturalia ſine q̄bus gñatio de forma ⁊ materia eſt nulla. Eapropter deꝰ actuatoꝝ ſpecies geneꝝ in primis ſingularibꝰ ſu plet vicē agentiū ꝓticulariū ꝑ preceptū actuando ge neꝝ ſpecies in primis vtiq; indiuiduis: verbo ſue vir tutis poteſtatis bonitatis ſapie ⁊ voluntatſ: qꝫ per os propbe ſpūs ſanctꝰ ait ipe dixit ⁊ facta ſūt: ipe manda uit ⁊ creata ſunt: produxit ergo mediate deꝰ actuatoꝝ atq; actuauit ꝓmū leonē aquilā arboꝛē ⁊ herbā: ma ſculinū ⁊ femininū bina in qualibꝫ ſpecie quibus exi de elargitur poteſtas impreſſionandi vniuerſalia per ſigilluꝫ nature vt valeant in locis diſpoſitis ab eis iu uari ad filios filiaſq; procreandos ſuas per primā in tentionem conſeruādo naturales ſpecies: vt ſpiritus ſanctꝰ per os ꝓpbe aſſerit. ge. j. Jnq̄ens precepit vni vniuerſali oīm in loco quod ꝓduceret elementata ab ſoluta ⁊ ſubunita: ⁊ ſtatim adimpletum eſt preceptuꝫ eius: qñ de oñibus generibus ſpecies in primis in diuiduis actuauerunt Sed eis nō precepit qꝫ boiem ꝓducerēt quidicū ⁊ ſubſtātialē indiuiduū ſuppoſituꝫ ⁊ ꝓſonā: imo dixit vt tres ꝓſone ⁊ vnū ꝓncipium factu uū faciam⁹ boiem nō de nichilo: qꝫ ex nibilo nibil fit: ſz de limo ꝛre extra paradiſuꝫ in cāpo damaſceno de bilia neq; intellectua lia: ſed eis intelligi ⁊ gñari accidit qꝫ: coce ptus poſterioꝝ ſemp ē accidēs methaphi ſicum prioꝝ. j: ſen. ⁊ .g: methaphiſices.

ꝓclu: ꝓpbe.

Deus ait germiet terra herbā virētem facietē ſemē: ⁊ lignū pomifeꝝ faciēs fructū iuxta genus ſuū: cuius ſemē in ſemetipō ſit ſup terrā: ⁊ fa ctū eſt ita. ge. j:

ꝓclu: pbe.

Protulit tra herbā virentē ⁊ afferentē ſemē iuxta genus ſuū ⁊ lignū pomifeꝝ faciens fructū bñtez ſementē ſcōm ſpeciē ſuam. gene. j:

ꝓclu: ꝑbe.

Dixit deꝰ ꝓducat aer volatilia ſup ter ram ⁊ ſub celi firma mēto ſemē habentia in ſemetipis ſcōz ſpe cies ſuas ⁊ factum ē ita. geneſis. j:

ꝯclu:ppbe.

¶De⁹ ait producāt aque reptile anime viuentis ⁊ animalia natātia scōz ſpecies ſuas.gene.j:

ꝯclu:ppbe.

¶Dixit deus producat terra iumenta reptilia ⁊ beſtias ſcōm ſpecies ſuas ⁊ factū eſt ita.gene.j:

ꝯclu:ppbe.

¶Faciam⁹ hominē ad imaginem ⁊ ſimilitudinem noſtram: formauit ergo deus hominem de limo terre:⁊ inſpirauit in faciē eius ſpiraculum vite: ⁊ factus eſt homo in animam viuētem.gene.j:

ꝯclu:ppbe.

¶Creauit deus hominem maſculum ⁊ feminam et benedixit illis dicēs:creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terraz ⁊ dominamini piſcibus maris ⁊ volatilibus celi ⁊ vniuerſis ani-

terra rubea ⁊ virginea.ſ. de ſubtiliſſimo nomine terre nuncupato nature artificij hominis imaginatū corpus ſubſtantiale ſubſtantialiter formauit: forma cuiꝰ vltima non erat in poſſe ipſius cabos per inſertionez ſubiectiue:neqꝫ per rationē ſeminalem cauſalē obiectiue: rōne cuius inſpirauit in faciem eius ſpiraculū vite.ſ.animā rationalē et factus eſt homo in animaz viuentē:organizato tamen corpori mixto aliquid preſtitit naꝛa: qm̄ mixtū nō eſt effectꝰ prime cauſe prope et imediate:ſed eſt effectꝰ ſecūdaꝛ cauſaꝛ rōne cuius in homine mixtū corpus corrumpitur rōne cuius homo moritur exterius quo ad actus elemētatiue vegetatiue ſenſitiue ⁊ imaginatiue quos habēt per organa eius. Maſculum ergo ⁊ feminā creauit eos vt ad prolē procreandā vniuerſalia agentia impreſſionare et coartare poſſent portione generatiua et naturalis impreſſionis ſigillo mediante ad generationez ⁊ ſpeciei multiplicationē per numeros indiuiduatos: vt p̄ ceptū eis factū per cōditorez adimplerēt inquientes: creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā: virtus enim ⁊ poteſtas impreſſionādi ⁊ coartādi vniuerſalia oſtēdit in ouo ad ſenſuz: et in aliquibꝰ fructibꝰ arboꝛ ſeminibuſqꝫ herbaꝛ Tali q̄dē modo p̄ deūa ctiue elargitus eſt indiuiduis iuuādi modus ⁊ coartādi impreſſionādiqꝫ ad indiuiduoꝛ actuationē particulariūqꝫ ſpeciez in exiſtētia vltimata ⁊ in finali ꝓſiſtētia determinata. Sed qꝛ q̄ꝫ poſſent coire ante eſuz ⁊ potum nō tñ durare poſſet abſqꝫ corruptione humidi cōradicalis Igit̄ abſqꝫ edēdi bibēdiqꝫ actuali vſu iuuādi modus ad effectū permanēdi in eis minime poterat. Igitur de actu appetēdi cibū ⁊ potū retinēdi digerendi atqꝫ expellēdi pertractare cogoꝛ: vt melius veritas a meis diſcipulis ꝓſpiciaꝫ vt ꝓcludit.b.per.b.i.k.⁊.c.f.g.

¶ De modo scom quē particularia coartant et iuuant vniuersalia ad istorum in/diuiduoꝝ singularū generationē. Ca. xxj.

ACtuatis primis generuꝫ speciebus in primis indiuiduis precepto sū/mi actuatoris clargitus est modus iuuādi ꝛ posse edendi bibendiqꝫ vt species in suis ꝫ valeant indiuiduis conseruare vniuersalia ad generationem impressionando: ratione cuius quodlibet viuum exterius de elementoꝝ suscipit materia alimentum vt naturam ꝛ speciem filios procreando possit conseruare: quoniam natura ad specierum cō/seruationem principalius tendit ꝙ indiuiduorum. Quapropter se iuuat cum vegetatiua eiusqꝫ potētijs actū vegetationis precedentib⁹: vt generando viuere valeat appetendo per appetitiuā cibū ꝛ potū ab extrī seco edendo ꝛ bibendo ꝛ est cōplexionis humide effe/ctiue: gratia cuius cū acre iuuat se: qui est impletius totius tribusqꝫ signis gemini libra ꝛ aquario vt meli/us actum appetēdi adimplere valeat: nā appetitiua est potentia naturalis cui proprie ꝓpetit appetere ob iectum appetibile ratione cuius animal appetit ciba ria humida in vere: frigida in estate: sicca in autūno: et calida in hieme. Et per retentiuā alimentū susce/ptū in stomacho nimirū immodū retinet se iuuādo cū aqua: tribusqꝫ signis: pisce: scorpiōe: atqꝫ cācro. q̄ sūt frigide cōplexionis effectiue vt meliꝰ retinēdi actum valeat exercere: et est potētia cui ꝓprie ꝛ naturaliter cō/petit obm retinibile retinere et est de natā feminina: rōe cuiꝰ femine portionē retinēt generatiuā ꝛ vir nu/mos: et ipa in stomacho esuꝫ. Et p̄ degestiuā alimen/tū in stomacho receptū digerit iuuādo se cū igne: q̄ est malib⁹ terre: ꝛ alys animalibus: ꝛ plan/tis replete terrā aqs ꝛ aerem. gene.j:

ꝓclu: angu.

¶ Res quas de⁹ cō/didit sic admistrat: vt eas agere ꝓprios motus ꝛ operatiōes assignat: licꝫ omnia agere possꝫ: ꝛ sic agē/do rerum entitates nō destrueret: sꝫ eas ociosas ꝛ vacuas re/linqueret. Dedit er/go eis propriam vir/tutem actiuam ꝛ pa/ssiuaꝫ vt possent opa/ri quia perfectionꝫ ꝛ operationem natu/ralem rebus cuius sūt capaces minime substraxit: vt essent cause secunde imper/fectione vniuersi. ꝛ: de trinitate.

ꝓclu: docto.

¶ Appetitiua est ꝑ/stātia vegetatiue na/turaliter alimentuꝫ ab extriseco appetit de materia elemēto/ruꝫ iuuando se cum

aere gemini libra et aquario: q̄ sunt calide ⁊ hūide cōplexionis in li. de ascensu.

dilatatiuꝰ ⁊ funditiuꝰ partiū alimēti: tribusq; signis calide effectiue cōplexiōis leone. ariete. sagitarioq;: vt meliꝰ valeat ad finē digestiōis peruenire. Quocirc̄ē est illa potētia cui ꝓprie ⁊ naturaliter cōpetit obm digestibile sup suo bili cū tiuo digerere: sicut comedēdo cibaria ⁊ bibēdo potū digestiua vapores per narē respirat ⁊ digerit de vna specie in aliā transmutando p corruptionē: sicut panis speciē in carnis speciē: ⁊ vini vl aque speciē in speciē sanguinis: ⁊ speciē sanguinis in speciem carnis ⁊ ossiuꝫ ⁊ vapores grossos in subtiles p modū generationis. Cōcludit ergo. b. q̄ si vegetatiua cū digestiua digerit species accidētales et p corruptiuā ipsas corrūpit: ⁊ per mutatiuā corruptis specieb9 naturaliter transubstātiat et mutat substantiaz panis in substātiaz hūanā vegetalē et panē in carnem ⁊ ossa: bene p̄sbiter cū potestate ⁊ virtute diuina supra naturam per vim verboꝝ potest substātiam panis in substātiā vegetalē corporis substātialis xp̄i absq; ambiguitate. Et p expulsiuā alimētuꝫ sufficiēter digestū cū magno impetu foras fortius expellit: nuuādo se cū terra sordis cuacuatiua: tribusq; signis sicce effectiē cōplexionis capricorno. virgine. tauro. saturnoq;: vt melius expellendi actū valeat cū impetu exercere vt viuū sanū possit p̄manere: rōe cuius est potētia cui naturaliter cōpetit materias grossas ⁊ superfluas exteriꝰ in feces orinā sudorē ⁊ cetera expellere. Concludit ergo. b. per triangulū viridē: rubeum ⁊ croceū: q̄ quando retētiua cōtra expulsiuā materias grossas ac indigestas retinet inclinationē ad consumationez habet: ⁊ cū equale nutrimentū nō digerit est ꝓtra generatiōz et corporis mixti animalis vel vini cremētū: ⁊ cū est nimis fortis aut nimis debilis venit animalis corpꝰ mixtū in corruptionē. Ideo medici retentiuā digestiuꝫ

ꝙclu: docto.

Retētiua est potētia vegetatiue alimētū naturaliter retinēs cuz tuuamine aque piscis scorpionis cācri lūe ⁊ veneris: cū sint frigide ⁊ hūide ꝙplexionis. inar. gene. 7: subiecto.

ꝙclu: docto.

Digestiua est potētia vegetatiue naturaliter alimētum digerens cū tuuamine ignis leonis arietis sagittarij solis et martꝫ cuz sint calide ꝙplexiōis. in ar. di.

ꝙclu: phi.

Anima nutritiua semp est in actu nutriēdi: dū dispositio est in corpore mixto accidētali. 2: de aia.

uā expulsiuā ꝛ appetitiuā tenenꝫ cū medicamie artificiose ꝛ arte de gñe ꝓcordātie p angulū. c. et equalitatꝫ per angulū. i. et eaꝝ diffinitiones mixto corpori egro animalis administrare: vt ꝓcordātiaꝫ equalitatē ꝛ sanitatē amissas valeat citius recuperare cū iuuamine signoꝝ ꝛ planetaꝝ. ¶ Ea propꝫ qōlibet viuū vegetatū sensatū imaginatū ꝛ rationatū singulare ꝛ existēs indiuiduū particulare in finali ꝓsistentia p vegetalē natura: quā in sui includit cōpositione naꝫali naturaliꝫ appetit alimentū extrinsecū: vegetatū sensatū ꝛ imaginatū: vt valeat speciē ꝛ naturā ꝓseruare suā: ratiōe cuius eius vegetatiua elementatiuā in suā conuertit naturā: sicut olea substātiaꝫ olcastri appetēdo retinendo digerēdo ꝛ expellendo: vt substantiā alimēti in substātiaꝫ aliti valeat ꝓuertere: vt aliq̄d de cibo ꝛ potu in veritatē hūane nature trāsire valeat propꝫ gñationeꝫ ꝓsuppositis predictꝫ quattuoꝝ potētijs ꝛ actibꝫ eaꝝ: et alijs subsequētibꝫ potentijs vegetationis actum.

¶ De quattuor digestionibus q̄ fiunt naturaliter in quolibꝫ viuo ante actū vegetationis. Capitulum. xxij.

DIgestionis ꝓparatio fit in ore: ratione cuius ex aere aspirando et respirando digestiones fiunt: gratia cuius aialia tribus diebꝫ ex aere viuūt absqꝫ alterius cibi ꝛ potꝫ iuuamine: ergo in ore neqꝫ in gutture nō fit proprie digestio sed eiꝫ ꝓparatio. Igiꝫ prope in stomacho fit ꝛ simpliciꝫ digestio ꝛ ꝓma: qñ alimētum comestum in eo est per retētiuam retentū sicut p appetitiuā appetitum: ibi ergo digestiua digerit: ex ercet suas vtiqꝫ vires digerendo grossam materiam: vt expulsiua valeat cius feces expellere: gratiacuiꝫ

ꝓclu: docto.

¶ Indiuiduū naturaliꝫ suā appetit conseruare speciē vt arbores ꝛ aialia p ꝓmā intētionē ꝛ p secūdā ꝓseruare se. 2ꝫ puer.

ꝓclu: docto.

¶ Vegetatiua vna est in oibus viuis genere licꝫ sint diuerse vegetatiue specie et numero differentes. in arte generali.

ꝓclu: docto.

¶ Anima vegetatiua realē hꝫ ẋtutez ꝛ potestatez panis sbam trāsbstātiandi in carnis sbaz ꝛ corrūpēdi speciē panis ꝛ generandi speciē carnis ꝛ ossis. ergo corrupta vna specie accidētali alia generatur in ar. gene. 7: sbo.

ꝓclu: phi.

¶ Digestio fit ex calore: ꝛ quod modicū est cito digeritur. 18. ꝛ. 17. de aia.

¶ Preparatio digestionis fit in ore ⁊ prima digestio i stomacho. 2. in epate. 3. in arterijs: ⁊. 4. inūeis ratione cuius in tertia digestione nature ad locum generationis trāsmittit portionem generatiuaz ad speciem conseruādam: qz ibi est impressio ⁊ sigillum generātis ideo nulla alia indiget digestiōe rōe magne de coctiōis. incō. 7: sbo.

¶ Vegetatio materialiter est ex elemētis: ⁊ formaliter desipsa: ⁊ est a generāte ⁊ non a creante: ⁊ sic est embrio in femia: sicut semen in terra. .2: puerbio:um.

¶ Expulsiua iumine terre ⁊ triuz signoz grossas et non bene de coctas extrius in feces fetidas primo expellit. 2: in orinā. 3. in superflua nature. in ar. ge.

in stomacho completa prima quippe digestione: natura sagax purum separat ab impuro: impurum enī per expulsiuam foras suo vtendo officio expellitur p lienē infeces vsqz ad annū tēdendo: ⁊ est matia grossa parum de cocta: sed valet ad quartane incolumitatē: purum quidem quod superat adepar tendit ⁊ ibi per retentiuam. Iterum retinetur ⁊ per appetitiuam appetitur ⁊ p digestiuā rursus digeritur. Facta igitur hora competenti in eo digestione: natura sedula purum ab impuro seiparat: impurum autem per expulsiuam foras in orinam expellitur per instrumenta naturalia: ⁊ est materia magī de cocta q̄ feces. Puruz nempe quod superat ad arterias tendit ⁊ spiritus naturalis transmittit ad coz ⁊ cerebrum nutrimentum per nutritiuam: ⁊ per appetitiuam ibi iterum appetitur: ⁊ per retentiuam retinetur: et per digestiuam in eis rursus digeritur: completa ergo digestione tempore debito natura sagaciter puruz separat ab impuro. Purum enim in tertia digestione naturaliter natura ad generationis locum transmittit et transit in humane nature veritatem: in viris enim tendit ad renes: in mulieribus autem ad vmbilicum: vt assert iob. virtꝰ eiꝰ in lūbis eiꝰ: ⁊ fortitudo eiꝰ in vmbilico ventris eius: ⁊ ibi naturaliter ad speciez reponit conseruandam: quoniam ibi est impressio nature ⁊ agentis naturalis sigillum generantis. Secundo enim talis porcio est sic de cocta ac tenuisqz digesta: q nulla alia indiget de coctione: ergo frustra fieret inea rursus digestio: q̄ q̄ in maribus sit de albata: et in feminis rubea: ratione magne aut parue profecto de coctionis. In purum enim quod in hac tertia restat digestione ad venas profecto tendit: ⁊ ibi vlterius per appetitiua appetit: ⁊ retētiua retinet: ⁊ digestiua digerit

finita aũt digestione: natura sagacissima separat purũ ab impuro. Impurũ quidẽ foras per expulsiuã expellitur in exteriores statualis ⁊ accidẽtalis corporis mixti partes: qõ est superfluum nature: ex quo mõstrua in membris extremis corporis mixti generãtur: et licet natura non intẽdat monstruũ: quia repugnat intẽtioni eius: tñ monstruũ intendit naturã: propter supabundantiã materie accidentalis aut defectuz: et vngues pelles vermes sextipedes sudores capilli scabies intercutes simphoriani lendes morbi et cetera nature superflua. Purũ enim qõ restat p venas tẽdit nutriendo per nutritiuã corpus organicũ figurale hois ostensiuũ: sine quo homo interior substãtialis indiuiduũ suppositũ ⁊ persona minime accidẽtali vita viuere posset. Idcirco nuncupatur a medicis humidum nutrimẽtale: eo quia nutrit mixtũ ⁊ simul totum: ꝺa in eo calor naturalis vniuersaliter nutritiuꝰ consistit naturaliter particulare fouẽdo: vt viuere in numero statuali visibili ⁊ accidentali valeat: quoniaz sine ipso nequaq̃ viuere posset: nã quando ei abest: indiuiduũ speciei statuale deest moriendo ⁊ pretereũdo: quia in diuiduũ accidẽtale in simul roto presupponit indiuiduũ substãtiale sicut ipsuz speciẽ ordine naturali in cõsistẽtijs eius. Ea propter ꝺdã philosophi tantũ naturales dixere sanguinez animã rõnalez fore: alij quidẽ eius sedem. Concludit ergo. b. per. h. i. k. et. e. f. g. ꝙ tria sunt humida in homine. s. humidũ radicale: ⁊ humidũ conradicale: et humidũ nutrimẽtale: qõ quidẽ semper assidue serunt humido radicali: sicut oleũ lãpadis flãme ⁊ cera cãdele: nã sibi deficiẽte oleo flamma recedit ad suum tẽdendo vniuersale: et sic in quã tũ hic actuale esse perdit dicit mori: quia non potest videri neq̃ tangi: ꝙ nõ moriat cũ flãma sit ens reale

cõclu: docto.

Homo ⁊ canis vegetant ⁊ alimẽta comixta in sũas spẽs trãsmutant. 2. puer.

cõclu: phi.

Naturalis philosophi est de sanitate ⁊ infirmitate principia prima inuenire. primo de sen. ⁊ sen.

cõclu: docto.

Sanitas est ꝓportio partium cõiuncta rum in sũa elementa cũ maiori concordãtia ⁊ in minori cõtrarietate: qz substãtiale in plus se habz q̃ accidentale. Idco ante peccatũ concordantia erat a predominio ⁊ cõtrarietas in esse remisso. in ar. elementali.

conclu: phi.

Infirmitas ⁊ sanitas nõ insunt carẽtibus vita accidentali ⁊ corpore mixto. primo de sen. ⁊ sen.

ꝑclu:phī.

¶Exercitium vt in pluribus conseruat sanitatem.j:tho.

clu:lactancij.

¶Hoc corpusculum quo induti sum⁹ hominis receptaculuz est:nam homo neq; aspici neq; ꝓhendi pōt qz latet homo in hoc qō videt.li:j:

ꝑclu:apli.

¶Inuenio igitur legē volenti mihi facere bonum:qm̄ michi malū adiacet:cōdelectoz eni legit ei scōm interioꝛez hoiem:video autē aliam legez in mēbꝛis meis repugnantez legi mentis mee:z captiuantem me in lege peccati: q̄ est in mēbꝛis meis: infelix ego homo quis me liberauit de corpoꝛe mortis eius.

ꝑclu:plato.

¶Alia rōalis hz corpus incoꝛruptibile a quo nunq; seꝑaꝛat .7:methaphi.

sed solum presentie oculoꝛuz deficit: et talis absentia moꝛs ab incipientibus appellatur: sic eniz deficiente cōradicali humido: radicali humido extēplo suppoſitū et persona hic infertus vigibiliter et tangibiliter desunt esse in numero statuali. Isto quidez modo particulare dicitur moꝛi preteriri z actualiter coꝛrumpi: inquantū deficit hic. Igitur deficiēte sanguine vena li cū citius moꝛitur particulare coꝛrumpituꝛq; individuū accidentale et coꝛpus statuale seu numerus accidentalis mixtus. Concludit ergo.b.per.b.i.k.z.e.f.g.et triangulos se cūde figure q⁹ humidū radicale hominis est substantiale z cōuenientia formaꝛ substātialiū cū materia substātiali in cōsistētia extrema cū modis interioꝛib⁹ substantialib⁹: et humidū cōradicale est caro sanguis: et alia naturalia interioꝛa z humidū nutrimētale est cib⁹ z potus inseruiētes sanguini venali: et ipe est deseruiēs radicali humido p angulū cōcoꝛdātie. Humidū vero radicale animaliū z plātaruz dēpto homine p moꝛtē ad suū regressuz bēt vniuersale: sed rōnaliū animaliū substātialiꝫ ꝓseruaꝫ per deuz primo z p formā spiritualē scōo: ex eo qz in homīe species est substātialis in alijs vero accidētalis. Tale quidē humidū radicale non est ab aeris humiditate: sed ab vnione euiterna forme z matꝛie: eo qz totū esse quiditatiuū radicaliter ex illa vnione cōstat euiterna. Jō humidū substātialiter est radicale: qō quidez virtute tēperātie ꝓseruare debem⁹ simul cū cōradicali z nutrimētali tēperate sobꝛietate vtendo comedendo et bibendo: sicut Galien⁹ asserit: q̄ paꝛū comedit multum viuit: et qui multū comedit paruz viuit: quia plures occidit os q̄ gladius. Vegetat ergo tandem vegetatiua naturaliter transubstātiando substantiam alimēti in substantiam aliti precedētibus quattuoꝛ vegeta

tionib⁹:et corruptis speciebus accidētalibus primitiuis:aliisq; nouis genitis ex quib⁹ caro ⁊ ossa formātur: aliaq; mēbra interiora exterioraq; per generatiuā ab ipsa generantur:et per nutritiuā nutriuntur:et p mēbrificatiuā membrificantur: et per lineatiuā lineantur:et per ossificatiuā ossificantur:et p carnificatiuā carnificātur:et p augmētatiuā augmētantur: et sic fit corpus statuale mixtum organicum calidum: humidum frigidum:et siccū corruptibile ⁊ mortale. Que quidē potentie subsequētes vegetationis actus sunt corruptiua generatiua nutritiua augmētatiua lineatiua carnificatiua ossificatiua neruificatiua veni ficatiua et mēbrificatiua. Tali quidem modo est corpus particulare sufficienter fotus: et actum preparatumq; cū virtute potestatis ad impressionandū coartandumq; vniuersalia cum portione generatiua cuius qua habēt agentia naturalia particularia modum iuuandi et impressionandi agentia naturalia vniuersalia vsq; ad vltimū generandum:quoniam sicut cause superiores per medium continuū ⁊ confusus influūt et suas influentias hic inferius ad particularia transmittunt per.b.i.k.sic particularia per idem mediuz et lineam continuam coartant et impressionant cum sigillo nature ipsumcum portione generatiua ad vniuersalia agentia transmittendo per easdem regulas vt generatio ⁊ corruptio continuētur vsq; ad finē terminationis et priuationis sicut concludit.b. per triā gulos secūde figure vt in comento largius diximus.

¶ De modo scōz quē particularia agentia naturaliē ministrant portionez generatiuā generando in nature agro seminando et quatuor substantias mundi scindendo de.iij.chaos ⁊ nature artificiū. Capitulum.xxiij.

Solutio.

¶ Anima nō potest vniri corpori mixto: sz corpori sbali composito: qz mixtū corpus corruptibile est de quo nō hētur scia sicut de corpe incorruptibili ⁊ de homine.insu.ꝫ.ge.li.2:

Solu:fulgen.

¶ Stephan⁹ depositis corruptibilibus corpis sbalis idumētis ad celi palaciū ascendit in quo ser.

Solu:tho.

¶ Nihil incorruptibile potest ēe forma corporis corruptibilis:ergo soluz forma incorruptibilis ē forma corporis incorruptibilis in homine. opusculo.16:

Solu:boe.

¶ Corpea sba in incorporea mutari nō potest nec in corpore inse inuicē proprias formas mutāt: soluz eniz in se mutari possunt:que hūt vnius nature cōe subiectū. inli.de duab⁹ natis.

ꝓclu:sco.

¶Anima nō abstrahitur per mortem ⁊ corruptionem mixti corporis ab informādi ipossibilitate corpus sbale:sz a materia accidētali.q:17:

ꝓclu:augū.

¶Homo p mortem non venit in tātaz dissolutionem q̄ cedat in nō ens: imo semp remanet ens humanū in quodā.scr. ad cremi.

ꝓclu:tho.

¶De rōe speciei hominis sunt carnes ⁊ ossa:ñ aūt he carnes ⁊ hec ossa:q̄ sūt sortis ⁊ platonis: sz q̄ sunt hois sbalis quidici. infra.ꝫ.ge.c:92:li:2:

ꝓclu:bede.

¶Johānes mortuꝰ est in carne corruptibili tātū:⁊ nō in homie ⁊ anima humana sbstātiali. in omelia sup iohānem.

Corpus siquidē humanū substātiale ex quattuor substātijs huius mundi inferioris phisice cōponitur: et cuiuslibet alterius particulare corpꝰ de vniuersali efficitur per generationē: sicut per corruptionem de particulari corpore efficitur vniuersale corpus: sicut concludit.b.per.b.i.k. et triangulos scōe figure: in quarto modo discendi per se. Propterea ad eius ꝓcreationez cōcurrunt duo prenecessaria indiuidua naturalia agentia: quoꝝ vnū est masculinuz: reliquuz vero femininū: primū quidē generādo semen formale confert maioris efficacie hīs vegetalē profecto spiritū sensualez et imaginalē in potētia subiectiua. Secūduz vero materiale prebet semē minoris efficatie generādo: hētq̄ substātiaz spiritui vegetali maris: et ab eo inbibitur. Eoꝝ equidē cōpositū est quodlibz ex forma ⁊ materia phisice: in vno enim est positio vigorea per quā naturaliter aget: in alio enim est positio vigorea de qua agere pōt. Semē quidem maris est excliti superfluo: qō quidē superfluum superest alito vt possit sine diminutiōe sui esse multiplicari in numero speciez: habens esse quo ad stantiā domeam spiritus vegetalis: primo in lumbis scōo in genitali membro vt asserit.b.per triangulū rubeū. Semē profecto muliebre est aliud spermaticū in gēitali mēbro qō est proprīū eius: et alterū mēstruale sibi appropriatū ꝓ regulam.g.et.c. In spermatico enim impressio fit generea et spillea absq̄ macula ⁊ sordis vmbrositate: in menstruali vero est sordis maculatio et nō est impressio generea proprie. Igitur ex eo geniti sunt partim maculati. in semine autem virili est impressio nature peragens naturale generando imaginatū corpus stantiā domeā rationali anime: ratione cuius in loco in quo

sit superflui collectio ⁊ vegetatio est ꝓpriꝛtas media a similationis radicalis humidi ꝑ naturalē generatiõnem in superfluo radicali in muliere ⁊ in viro: gratia cuius est generatio vniuoca ⁊ propria ꝑ regulas. c. ⁊. g. Quequidem generatio est generare sibi simile in specie ⁊ natura: ⁊ in eadē ⁊ nõ extra: sicut gñatio equiuoca est generare sibi dissimile in specie ⁊ natura ⁊ extra suam speciem: vt asserit. b. pangulũ. c. et. b. Mēstrualis enim sanguis nõ est alimenti supfluus: eo qꝛ nõ cõtinue eicitur: sed ad tẽpus ad id dedicatũ: ⁊ qꝛ est scõz vegetationis modũ: ex illo corpus mixtum materialiter generari potest sicut ex spermate comixto tũ cuz virili semine absq; spermatico mulieris semine ꝑ ipsam eiecto coitus tẽpore. Jn eo enī ipa aliq̃ agit impressionē: licet sit pauꝛ mēstruale vegetatum ⁊ humiduz radicale in eo non sit: qꝛ corpus statuale in aliquibus multoticns est ad matris similitudinem: ⁊ cꝰuis non sit ibi impressio nature generea: potest esse ad eius similitudinez: qñ in mēstruali sanguine aliquid est impressionis mulieris generantis rõe proꝓrietatis loci; in quo superflui collectio: ⁊ collecti receptio: ⁊ recepti vegetatio in eo fit: ratione cuius aliquotiens ex semine virili ⁊ ex sanguine mēstruali mulicbri fit gñatio maculata monstrualis: eo qꝛ non est pura simpliciter: sz monstruũ in natura ostēdit ꝑ dissimilitudinē spermatis ex quo fit corpus accidentale: sicut ex humido radicali corꝑ substātiale. ¶ Eapropter in nature agro seu mulieris matrice fit cõmixtio seminũ: naz ratione igncitat; masculus ⁊ femina corꝓoraliter inflāmant. Jgitur ꝓpuia bullitio in nature vasis ordinatis ad gñationem incipit masculus feminã tangere ⁊ ecõuerso: ⁊ sic fit seminis defcisio rõne ꝓpactus ⁊ naturalis motus succcssiuus a renibus viri ⁊ vmbilico femine ⁊ se

ꝓclu: docto.

¶ humidũ conradicale seruit hũido radicali: ⁊ humidũ nutrimentale hũido cõradicali sic cera flãme candele ⁊ oleum flãme lampadis: ex quo dicit humidum radicale viuere: ⁊ ipso deficiente dicitur mori sicut ipso ꝓsente dicitur viuere: et dicitur humiduz radicale vnio substantialis forme ⁊ materie radicaliter ineſſe absoluto sb aliter. in ar. ge. ⁊. 2: puerbioꝝ ⁊. 2: sententiaꝝ.

ꝓclu: fran.

¶ Quiditas nõ producitur de nihilo: sz de esse creabili ad cẽ creatum. Jdeo non corrũpitur neq; anchilatur: rõne cuius creatura è immꝛotalis ⁊ incoꝛruptibilis licet in ea possit anchilari mori ⁊ corrũpi id qõ non est eiusdẽ rationis cum deo .l: senten. q.).

ꝓclu:bone.

¶Ens esse existētie
pōt acquirere:et pōt
ee existētie desinere
remanēs id qō erat
et tale ens ē gñabile
icorrūptibile morta
le imortale corrūpti
bile et incorruptibi-
le sic bō.7:metba.

ꝓclu:docto.

¶In spermate sensi
bili ē humidū radi-
cale absōditū ꝛ būi
do ꝓdicali indutū
ex quo suppositū et
hūana psona viuit:
tanꝯ ex hūanis acci
dentib⁹: ꝛ sic hūidū
radicale ꝑ agētis im
pssiōez ad actū venit
ex cōfuso vniuersali
ad determinatū sin-
gulare ꝛ exīs: vt sup
positetur ꝛ ponet
ſbaliter innūero ſba
li:ꝛ statuet ꝛ indiui-
duet accidētalit in
nūero accidentali ge
nerabili ꝛ corrupti-
bili. in li.j: testa.

minatur in mulieris matrice in qua ipsa ministrat se
men illud. ¶Quecquidez semine matrix est vas pilosuz
valde:in quo plures sunt stationes ad minꝰ septem:
ratione cuiꝰ plures filij in eis possunt procrearī:cuiꝰ
dispositio ad actū cōceptionis est per humidi tēpera
menti ꝛ calidi:ꝛ talis cōceptio est actus indiuidui mu
lieb⁹is ministrantis materiā maris ex qua cōceptioꝰ
ne assequitur seminū cōmixtio a loci proprietate:ꝛ po
tentia generca spiritꝰ a patre fluxit:ꝛ talis vegetatio
ꝑmo est elemētalis:qz pro illo priori forma vegetalis
nōdum est actualiter actuata per deū. Jn qua vegeta
tione non est trāsmutatio portionis generatiue mate
rialis in materialē dimittētis formā substantialē cui
ternā:ꝛ subijcientis forme radicalis humidi vt nutri
bilis:sed est ibi ꝓprie transmutatio materie de subꝰ
sistere vniforme accidentali ad subsistere alteri forme
accidentali per motum successiuum. Jdeo veterana
forma per corruptionem corrumpitur:ꝛ noua forma
accidentalis ꝑ generationē gñatur sicut vult.b.ꝑtriꝰ
angulū viridem:ꝛ sic fit de puratio materie ꝛ purgaꝰ
tio in nature agro per alterationes motus: vt valeat
embrio formari naturaliter:ꝛ de hac materia phisica
li exēpluz in ioachim ꝛ anna dare intendo:vt melius
a meis discipulis cōceptio sancta ꝛ immaculata bea
tissime virginis marie matris hominis dei percipiaꝰ
tur:ꝛ absq; macula originali veniali mortali ꝛ actua
li simpliciter absq; ruga intelligatur: vt a suis fideliꝰ
bus seruitoribus ꝛ amicis defendatur cōtra suos ini
micos indeuotos: quia qui bona nostra naturalia et
gratuita tollit inimicus noster simplitter est:sicut cō
cludit.b. per.b.i.k.ꝛ.c.f.g.et triangulos secunde fiꝰ
gure:vt in cōmento supra artē ꝛ in metba.maiori au
dacius diximus deo opitulante.

¶ De formatione naturali corpis bũani substãtialis: ⁊ de formatione corporis mixti statualis organici: ⁊ cuuslibet alteri⁹ viuentis pticularis statual'r in vltia. ⁊ exña. ⁊a. xxiij.

GAs infinitũ et eternũ per angelũ suũ gabrielẽ ioachim ⁊ annã eis⁹ vxorẽ sanctificãdo eis precepit vt susceptum sui corporis nutrimento: rõe portionis siꝯgillate generatiue cõuenirẽt ⁊ qꝫ in nature agro semẽ sanctũ ⁊ immaculatũ: sanctione cõnaturali: ⁊ sanctione sup naturali gratuita: ⁊ sanctione virtuali sanctificatũ seminarẽt. Propterea facto precepto cum gaudio ambo in nature agro spermaticando scisionẽ portiones humidi radicalis: ⁊ humidi conradicalis simꝫ tancꝫ vnũ ꝓncipiũ effectiuũ agẽs ⁊ generãs naturaliter genereã portionẽ sc'ificatã ⁊ a sordib⁹ mũdatã ⁊ in recta originalis iusticie ꝓceptã ⁊ ꝑcreatã ad dispositũ mittendo locũ: scõm cãdẽ sc'ificationez ⁊ iusticie originalis solidationẽ ⁊ reparationẽ ꝑ spũm sc'm per os ꝓphe dicẽtez: pat' mei ⁊ mater mea derelinquerũt me: dñs aũt assumpsit me: adiutor mei esto dñe: legẽ pone mihi in via tua: ⁊ dirige me in semita recta propter inimicos meos: qz in capite libri scriptũ ẽ de me vt facerẽ volũtatẽ tuã deꝰ mei volui: ⁊ legẽ tuã in medio cordis mei: ⁊ pos pfiarche iob: qs põt facere mũdũ de imũdo cõceptũ semie: nõne tu q̃ solꝰ es deꝰ eius infinitũ et eternũ et oi potẽs. Volẽtes igit ⁊ optãtes dei ꝰceptũ p archãgelũ gabrielẽ eis factũ adimplere: ⁊ filiã sc'am rectã ⁊ absqꝫ maculã dignissimaz gñare in ꝓncipio sui conceptus medio ⁊ fine p diffinitionẽ medij plenã gratia ⁊ omnibus virtutib⁹: respiciẽdo obm semp talis conceptionis ⁊ causam finalẽ dei filiũ esse

ꝑclu: arnaldi.

¶ Agẽs ꝓticlare vniuersalia coartat naturalit agẽtia p impssiõez factã in portione gñatiua: ideo celinccio hñt influere et elemẽta matiã disponere vsqꝫ ad vltimaz matie dispositionẽ. in li. de sani. cor. bu.

ꝑ: aug. alex. ⁊ sco.

¶ Coit⁹ cõiugal' põt ẽe meritoꝝ sctus et iust⁹ sic̃ fuit i abraaz qñ sarra concepit ex obedictia isaach: qa vbicũqꝫ ẽ meritũ: ibi ẽ gratia ⁊ sanctificatio ꝑuia mouens ad coitũ ⁊ ꝑsentia spũs scti: sz vbicũqꝫ ẽ ꝑsentia spũs scti: ibi ẽ ei⁹ sanctificatio. ḡ incoitu ꝓiugali ⁊ obedictiali ioachiz et anne ẽ sanctificatio: ⁊ solidatio linee iusticie originalis ⁊ iuris naturalis inqua gliosa mater virgo maria sine macula ẽ cõcepta genita ⁊ ꝑcreata in principio medio ⁊ fine sui ꝓcept⁹. z: sen. ⁊ in quo ser. ad be.

ꝑ:augu.ꝛ docto.

¶Coitus trib⁹ sumitur modis:ꝑm⁹ cui est generādi,plem:ſc cūdus est reddendi vxori debito:tertius est sumendi delectationez sine intētione procreandi prolē:ꝑm⁹ ꝛ secūd⁹ sūt meritorij:tertiꝰ vero non. Prim⁹ enim fuit in abrahā ꝛ sarra: ꝛ zebedeu ꝛ elizabet:ꝛ ioachim ꝛ anna in charitate ꝙ preceptuz et obediētiaz in coniugali coitu agētes sanctam generationem secūd⁹ vero est incōiugatis vt vult paulus ad cor.7.c:dicēs vxori vir debitū reddat si petit. Concludit ergo ꝙ beata virgo est concepta per coituz obediētialem sanctificatū iustū et virtuosuz mediante semine sanctificato: ꝛ nō oscio:vt sensuales putarūt sine macula ō sanctificatiōe patris in heremo: et de sanctificatiōe matris in domo in quo sermo ad here.

ꝛ futurā hominis dei filij in esse cuiterno matrē habitaculū ꝛ tabernaculū spiritus sancti: nā ꝑtinēs ꝛ contentū:quo ad materiale fundamentū vnica mēsurant puritatis pfectionis sanctitatis virtutis veritatis bonitatis atq; magnitudinis mensura: q; caro xpi caro virginis vt vult Aug.et Bernardus. Ea propt agēs naturale sanctū mundū ꝛ purgatū existēs obediētiaz seruādo naturaliter generat descendendo a lumbis ꝛ vmbilico hūidū radicale ꝛ ꝑradicale simul caliduz et humidū ꝙ conueniētiaz sanctā obediētialez in nature cāpo plantādo ꝛ seminando:ꝛ per sigillū impressiōis per mediū confusum ꝛ continuū vniuersalia coartando et eis precipiendo ꝙ disponāt materiā et influant in ipsaz tali modo ꝙ procreatū sit eiusdē speciei cum generātibus:vbi naturalia agentia rōne dispositiōis loci agunt portionē a naturalibus agentib⁹ se actiue habētibus semmatā in nature agro triturando: et de vna in aliam dispositionē mutando: scōm coz sigillationē:vt in materia substātiales forme subiective introducantur et actuentur in singularitate indiuiduali scōm gradus particulares vltimos:scōm quos intelligunt generali in cōsistentia finali:et de potētia materie subiective deduci:et in ea actualiter per deuz introduci. Quapropt in prima quippe mutatione matris sperma muliebre inbibit:vt valeat forma ex materia viuere:masculinitatis vel femininitatis formam sumēdo vt ꝑcludit.b. per secūdaz.c.d.e.f. et anguluz differentie:rōc cuius alterat materia ꝛ de vna forma in aliā corruptione precedēte et generatiōe subsequēte mutatur:quo pacto efficitur lac prima alteratione: corrumpitur enim lacteitas forma accidentalis per corruptiuam: et generatur sanguineitas per generatiuaz: gratia cuius in secūda alteratiōe materia dicit

sanguis coagulatus vnꝰ rei carnificibilis. Corrūpitur enim sanguinicitas in tertia alteratōne materie ⁊ efficitur embrio ⁊ generatur sexta quidem die. In q̄rta autem alteratione ⁊ mutatione materie forma substātialis subiectiue in actu essendi p deum introducit de potētia materie subiectiue actuatur noie vegetatiue in secūda quiditate. Que exinde est magistra in naturali operatione organizationis accidentalis inducēti corporis substātialis: ⁊ domina est elementalis spūs ei subsistentis in opatione naturali ⁊ vitali vegetatione formādo humanū corpus accidētale ⁊ statuale organizādo ⁊ corpus substātiale humanū induēdo tunica carnea ossea neruea venea pellicea ⁊ sanguinea. Propter ea ab ipa forma substātiali lectulꝰ ex mēstruali prius formatur quoniā exinde mulieres id non amittunt: intra quem efficitur embrio: ⁊ est corpulētia forma eius rotunda sicut ouum vel cor arietis: ⁊ stantia granea ⁊ domuncula spiritus vegetalis qui est in eius medio: exqua magistra nature cū generatiua generat cor membrum principale ⁊ officiale: in quo manet q̄ppe spūs vitalis ⁊ naturalis regēs ipsuz mixtuz cuz gaudio ⁊ leticia: ⁊ ad quod terminant oēs operationes ipsius suppositi: secūdo generat epar membrum principale pulmonē splenez ⁊ felle: ⁊ tertio stomachū ⁊ cerebruz membra principalia ⁊ officialia in corpore statuali ⁊ in testina ⁊ cetera membra interiora. Lectulus enī affigitur matrici ⁊ ibi successiue magistra nature quoddam generat orificium per quod viuit fetꝰ: lectulo affixum: fetuiq̄ continuum. Ab ipsa quidem corpulentia lactea: seu ab ipso embrione quatuor exeunt linee ⁊ pullulant. Binc quidem in parte inferiori acuta ex quibus generantur femora crura genua tibie ⁊ pedes. Et binc in parte superiori lata exquibus

x iij

ꝑ: ange. i legēda ioachiz ⁊ anne.

¶ Angelꝰ dñi apparuit ioachi in nemore ⁊ dixit ei. vade ioachim in domū tuā ⁊ visita annam vxorez tuā p copulā carnalē obediētialē: ⁊ inuenies in vtero eius de quo gaudebis. s. portionem gñatiuā sctificatā i vmbilico eiꝰ in isto: cor legi.

ꝑ: lobe. ⁊ clapes.

¶ Conceptio virgis marie rōe finis eius fuit scta sanctiōe cōnaturali: et sanctiōe supnaturali gratuita: ⁊ sanctione virtuali in charitate ⁊ humiditate: q̄ angelorūz dñia sanctorūq̄ regina sine peccato ⁊ cōtagione eiꝰ est cōcepta in principio: medio ⁊ fine. in li. de cōcep. virgi. cꝫ:

ꝑclu: docto.

¶ In angulo. f. malhois dei est cōcepta rōe cuiꝰ totꝰ triāgulus cōceptus eiꝰ est sctus p diffinitionez medij ⁊ triāgulū rubeum: q̄ nō suscepit

maledictionez appa
rētib⁹ ſz ſāctificatio
nē cū eis a ſpū ſcō:
q: de⁹ t pc'm' in tali
ſubiecto ꝓuenire nō
valēt: rōne cuius ga-
briel dixit Aue ma-
ria gratia plena dñs
tecū benedicta tu in
mulieribꝫ: aſſerēdo
ꝙ plēitudo gra totū
ſōm et triangulū ei⁹
dicit in li. de ꝓceptu
virgi. t in. 2: ſen.

ꝓclu: tho.

¶ Puritas intendit
per receſſuz a contra
rio: ideo pōt eſſe ali-
quod ens creatū: qō
nichil puri⁹ eſſe pōt
ſine vlla pcti ꝓtagio
ne: t tal' puritas fuit
puritaſ bte vgis ma
rie: q immunis t pu
riſſima fuit ab omni
peccato originali ve
niali mortali t actua-
li: t qz ab oi pecca-
to ē abſtracta ad ſūmuz puritatis pue-
nit. j: ſen. di. 44. .q.
.4. t di. 17. q. j.

ꝓclu: augu.

¶ Virgo magnifica
q te ab oīni pcto pre

efficiuntur brachia inter quas vna originatur capitis linea caput efficibilis t ſtantia ſpiritui aniali imaginatiue t tribus potentijs rōnalibus: nam in parte anteriori inter oculos ſenſus cōmunis morat̄: et in medio frontis imaginatiua in cellicula: que fantaſia appellatur: t in partes ſuperiori frontis intellectus: t in cacumine capitis voluntas t in occipite memoria ſicut intellectus in cincipite in ſuis celliculis in q̄bus habent ſuas proprias operationes: t extra quas nullā bñt opationem: licz voluntas p̄ncipiū ſue opationis habeat in capite: finez tñ rōne gaudij t letitie habet in corde. ¶ Tali quidē modo magiſtra nature vegetatiua cum ſuis potentijs p̄cedentibus t ſubſequentibus actū ſue vegetatiōis corpus organizat humanū: in eo formando membra ſpermatica ſicut caput brachia ſpatulas pectus cerebrum crura femora tibias clunes genua pect⁹ vbera ſcapulas humeros manus pedes teſticulos virgā ſeu ramicē oſſa oculoſ epar ſplenē pulmonē vterum inteſtina fel t cor: ex ſtācea domea ſpiritus elementalis. Et reſiduum de purationis eſt id de quo corpulēcia intra habz eſſe: intra quā cor aliaq̄ mēbra interiora bñt eſſe. Igitur magiſtra nature in membroꝝ compagatione perfecta ſpermaticorum nutrimentale recipit humidū perdictuz canale ſiue lienē: qō eſt medium continuum inter lectulum t illam corpulentiam. ¶ In corde enim ſuciſpitur in quo ipſa nature magiſtra habet eſſe formando de ſuperfluo aliti embriōis epar t cetera membra t organa interiora in quibus ipſa t alie potentie opatur. Uene autez nerui t partes ſpermatice ſunt ligamina t oſſa baſtimentū cuz quibus nature magiſtra inūcturis ligat os cū oſſe vt ſtatua maneat recta: et cuz qua perſona humana in conſiſtentia finali valeat

elemētare vegetare sentire imagiari intelligere ama re recolere ambulare videri tangi: infirmari sanari disciplinari martyrizari mori crucifigi flagellari cor/ rumpi preteriri et destrui simpliciter aut scōm quid: remanente substantia humana incorrupta cum mo/ dis suis interioribus substātialib9 ⁊ alijs exteriorib9 mensura euiterna mēsuratis. Algētia siquidē natura lia semper materiā disponēdo:et cause superiores sc/ cūdarie per lineā ꝓtinuaz suas influentias influendo nature magistra in diebus in maribꝰ quadraginta et in feminis octoginta organa corporis substātialis et melius persone būane perficit vt die quadragesimo in viris ⁊ octogesimo in feminis ꝓ deū actorē introduc/ cat ⁊ actuet de potētia marie subiectiue forma substā tialis noie sensitiua cisa ab agēte pticularij ab vniuer sali sensitiua a qua nomē sumit animal: rōe cuiꝰ dicit ammal est substātia animata sensibilis includens in sua cōpositione vegetatū ⁊ sensum cōmunez: et situa/ tur sub vegetato imediate in genere substantie ⁊ natu rali ordine in recta linea et species vegetati et genus imaginati. Et immediate post introductionem forme sensitiue in materia dispositā introducitur per deum actorez alia forma phisica substātialis in materia sub iectiue de potētia ad actū nomie imaginatiua: rōe cu ius non solū animal verum etiaz animal imaginatuz includens essentialiter in sua cōpositione sensatum ⁊ imaginatiuam ab vniuersali cisam: et est genus sub/ alternuz hominis et species subalterna sensati: ratio ne cuius situatur in genere substantie in prima inten tione in recta linea:et imediate post ipsaz creatur spi/ ritualitas intra corpus imaginatū substantiale vt ibi informet substātiaz materiā ꝑme gradatiōis ⁊ ꝑcedē te mutua informatiōe resultet anima ⁊ forma phisica

seruabit:qꝫ eni pote rit dicere sine pctoꝰ nātus ⁊ ab oi inqta te mūdus:nisi illa ꝑ go prudētissima tem plū dei excelsi ⁊ hita culuz:quā deꝰ elegit ⁊ ꝑelegit inoꝺo ante mūdi cōstitutionez: vt sancta ⁊ immacla ta dei mater dei filia ab eterno ꝑseruata ⁊ ab oīi labe pcti ab/ stracta ⁊ incorrupta in quo. sermone.

ꝓclu:hilarij.

¶ O virgo bñdicta sup omnes feminas q̄ angelos vincis pu ritate:⁊ oēs scꝯos su peras virtute ⁊ scti/ tate in quo. ser.

ꝓclu:sco.

¶ Beata ꝑgo nec for maliter:nec materia liter:nec radicaliter nec causaliter cōtra/ xerit pctm originale ·3:sen.di.3.q.1.

ꝓclu:basilij.

¶ O maria cādoris ⁊ decoris forma: cui in terris ineſt equa/ lis: neq; in celis ad intra.in quo. ser.

ꝓclu:thome.

¶ Habitudo forme ⁊ materie talis est.s. q; forma dat esse materie: rōe cui⁹ est impossibile materiā ēe sine forma: ⁊ tñ nō ē impossibile formā ēe absolute sine materia.4:metha.

ꝓclu:sco.

¶ Creatio spiritualitatis ⁊ corporeitatꝫ ⁊ aliaꝝ creaturaꝝ ꝑ ductionū verbi ⁊ amoris ꝓponit. Jō causalitas creādi et faciēdi ē in trib⁹ ꝓsonis nō causalitate ꝑfectionis: ſz causalitate ꝓplexiōis.q:16:

ꝓclu:tho.

¶ Forma partis est inquātuz materiam facit ēe in actu: ⁊ forma totius est inquātū speciez constituit vt in homine: ratiōe cuius forma ptis et forma toti⁹ sūt realiter idem: et materia partis et materia toti⁹ ex quibus ē vna realitas toti⁹ ⁊ non plures.quoli:2:ar.

ꝓtractiua informatiua ⁊ animificatiua sustātialis corporis: nā substātialis forma substātiale corpus informat: qz nullus incorruptibile corruptibile informare pōt nec sibi vnire vt resultet tertiuz ī numero ternario et secūda entitate nā ex accidēte ⁊ substātia non valet fieri cōpositio quidica ⁊ substātialis. Jnfundit ergo anima cū habitu attictiuo ⁊ informatiuo factiuo animificatiuo intra ipm corp⁹ substātiale ꝓdeū: nā infundēdo creat ⁊ creādo infūdit. Jgitur ex forma ⁊ materia dicitur facta: anima animatiua cōtractiua ⁊ informatiua: et nō fuit facta spiritus vt nō esset indiuiduū suppositū ⁊ persona incōmunicabiliter. Sed fuit facta anima ⁊ forma phisica cōtractiua et informatiua cū habitu attinctiuo natali ⁊ cōcreato ⁊ habitu informatiuo ⁊ contractiuo vt foret cōi cabilis corpori sibi euiternaliter qz finis suc creatiōis ⁊ factionis īmediatus est pmanere in substātiali corpore qz intra ipsuz fuit ꝓdita. Jgitur est articulus theologoꝝ q; qui dixerit aiaz rōnalez extra corp⁹ substātiale creari anathema sit. Ergo creatur ⁊ efficit intra corp⁹ ⁊ nō extra vt sit ei semp cōicabilis: qō nō foret si extra corp⁹ crearetur eo qz īmediate post resultationez suā foret indiuiduz suppositū ⁊ ꝓsona incōicabiliter sicut angelus q̄ īmediate est ꝓsona incōmunicabilis. concludit.b.per.b.i.k.t.c.f.g.et triāgulos ⁊ scalas.ij.figure. vt largius in co.supra artē ⁊ in metha. maiori experti sumus.

¶ De creatione spiritualitatis

rōnalis anime et eius cōpositiōe phisica ⁊ intra corpus substātiale infusione. ¶a.xxv.

Glis infinitū et eternū est summū principiū absolutū creatiuū ⁊ factiuū ordinate autē creans īmediate ⁊ actualit

faciens. Creat ergo diuina volūtas ratiōalis anime virginis marie ſpiritualitatē ſimplicē ⁊ ſubſtātialē de eſſe creabili ad eſſe creatū actualiter deducens in tra imaginati animalis corpus ſeu ſubſtātiaz corpulē tam: et in eius ambitu nō tamē ex ipſa: rōe cuius per Auguſtinū creādo infunditur: et infundēdo creatur. Jō ad ſimilitudinē vnitatis ⁊ trinitatis rōnis exēpla ris creatur ferens in virtute ſue nature dignitatē cau ſalitatis et virtutē attictiuā pluriū finiū ⁊ libertatē ar bitrij: rōne cuius eſt apta ſpecificare informare ⁊ con trahere materiam ſcōe et tertie gradationis. Jigitur cū ſua virtute paſſiua recipit obiectū ꝯtrahibile: et cū ſua virtute actiua contrahit ⁊ determinat ipm in eſſe ſpecifico humano: et ipſa materia recipit ipſaz formā in ſua potētia paſſiua. Jigitur in formatione phiſica mediante ex ipſis in ſecūda quiditate ſingulare et ex iſtēs tertium reſultat nomie forme totius per primā e. nominatum anima cōtractiua ⁊ ſpecificatiua ma/ terie corporalis et ratiōe finis nō dicitur ſpiritus nec angelus ſuppoſituz nec perſona incōmunicabiliter. Sed preſcise anima informatiua ſpecificatiua ab ani mādo ſpecificādo ⁊ determinādo corpꝰ ſubſtātiale: qō eſt aīa l imaginatum in anne matrice perhabitū infor matiuū ⁊ factiuū quē bēt a deo poſt totū ei⁹ eſſe cōple tū: qñ pmū eſt eſſe ꝯ tale eſſe ſicut ꝯcludit. b. p. c. d. e. ⁊ tri āguluz rubeū. Propterea vltima forma in hois cōpoſitiōe ſapiēter indiuiduū ſuppoſitū dici non pōt p illo priori rōe cōicabilitatſ. Qñ licz habeat p creā tionē habitū attinctiuū naturalē ⁊ cōcreatū quo natu raliter mouet ad eius naturalē operationē attingendo obiecta intrinſeca ⁊ extrinſeca: ⁊ habitū informatiuū ꝯtractiuū ⁊ ſpecificatiuū indiuiduale ſuppoſitale et p ſonale poſt ſuū eſſe cōpletū quo ſpecificat ⁊ indiuidua

ꝯclu: tho.

Subſtantie ſpiri tuales ꝯ̄uis ſint for me ſine materia cor porali: nō tñ in eis ē oīmoda ſimplici tas: nec ſunt actus: purus: ſed habent p mixtionem potentie materialis. 8: metb.

ꝯclu: ſco.

Thō intelligit ſim pliciter: aia vero ei⁹ eſt p̄incipium intelli gendi: rōe cuius hō eſt prior inquātū eſt homo ſua, pp̄ria paſ ſione: qz abſtrahit a tali eſſe: ſz inq̄ntum determinatur eſt re ſiblis: ſz hō in q̄ntuz hō nec q̄nt⁹ nec q̄lis ⁊ cetera dici pōt: ſed hō q̄ditatiue cōpoſi tus ex materia ⁊ for ma phiſice q̄li: 17:

ꝯ: tho. ⁊ auice.

In ſubſtantijs ſe paratis non ſūt plu ra idiuidua ſub vna ſpecie: imo quotq̄t ſt indiuidua: tot ſunt ſpecies. J: ⁊ 6: metb.

ꝯclu:sco.

¶Angel⁹ est in materia: ꝛ depẽdet a materia inquãtuz ipam includit: rõne cuius potẽtia angeli ꝛ opatio ei⁹ est materialis a fortiori aia rõalis est cõposita ex forma ꝛ materia sicut angelus: sed differunt in hoc ꝙ aia est cõtũgibilis corpori ꝛ cõtũcta euiternalit̃. ꝙ:):

ꝯclu:sco.

¶Aia humana siue hõ non potest attingere notitiam immediatã sũmi obi ex psectõe sua naturali immediate. ꝙli:14:

ꝯclu:sco.

¶In trãsmutatione accidẽtali sufficit ãntitas dimensionata in vltiata existentia qz agẽs naturale nõ põt causare nisi trãsmutationem accidẽtalem. ꝙli:1):

ꝯclu:tho.

¶Forme opationez nõ hũt nisi scõm exigẽtiam q̃litatũ acti

tur animal imaginatũ i gradu ostẽsiuo: et in tali esse angelorz naturas transcẽdit ꝛ superat naturaliter: in quib⁹ minime talis habit⁹ informatiuz ꝛ sui ipsius cõicatiu⁹ reperit: de quib⁹ incõicabilitas p̃dicatur: sicut de ipsa informatiua natura cõicabilitas quo ꝛ qõ qm̃ ab ipso habitu animatiuo nomẽ q̃ditatiue sumit: nã anima ab animãdo dicit: sicut forma ab informãdo ꝛ non a naka: sed ab officio sicut spirit⁹ ab officio dicit angelus vel archangelus et nõ a natura a qua spirit⁹ tm̃ dicit. b. vel. c. ¶Igitur in tali naturali operatione informatiua et animatiua ac cõicatiua angelorz anime excellẽt nakas in quib⁹ cõmunicabilitas ꝛ informatiuitas non inuenitur. ¶Cõcludit ergo. b. p. c. d. e. et angulũ differẽtie ꝙ anima rõnalis est substantia spiritualis animatiua informatiua specificatiua ꝛ cõmunicatiua corpori cõiuncta actualiter vel cõtũgibilis potentialiter: rõe cuius per talẽ habitũ naturalez nõ est indiuiduũ suppositũ et persona: sed cuz corpore virtutẽ habet ꝛ potestatẽ cõponendi hominẽ quidditatiue et essentialiter absolute in ꝑsistẽtia extrema: ꝛ cõstituẽdi singulare existẽs indiuiduũ suppositũ ꝛ persona in cõsistẽtia finali: in qua induitur persona bũana indumẽto accidẽtali. ¶Concludit ergo. b. per angulz cõcordantie et principij ꝙ homo in ꝑsistẽtia extrema est species cõicabilis suis suppositis nõ per ꝓtractionẽ pbisicalẽ exteriorẽ: sed p ꝓtractionẽ methaphisicalẽ interiorẽ p angulũ differẽtie: et in ꝑsistẽtia finali est homo incõicabilis methaphisice cuz sit in vltimata existẽtia: et qz anima singularis ꝛ existens est cõicabilis ꝛ homo incõmunicabilis dicitur homo singularꝫ persona itelligẽs ꝛ amãs: et anima solũ singularis existẽs informãs ꝛ animãs: gratia cuius nõ põt intelligere neq; amare. ¶Cõcludit ergo. b. p. b. i. k. et. c. f. g.

q̄ aia ante iformationē ad corp⁹ substātiale nō est ps̄o na: nec post mortē ꝛ corruptiōez corporis accidētalis q̄ñ cū corpore sbali i finali ēe ipaz ꝓstituit. Jgit aia in quantū aia nō potest intelligere amare nec recolere: q̄ sunt operatiōes personales ꝛ suppositales pertinē tes principio qđ est suppositū humanū: et non ptinēt pncipio quo: qđ est anima rōnalis. Jgit nō intelligit aia inquātuz abstrahit a materia sed vt dicit rōnalis animās cōicans informās ꝛ cōponens. Jgit licet pre scindatur a corpore corruptibili nō tñ abstrahitur ab impossibilitate materiā substātialē in formādi: naz q̄ natale est ꝛ cuiternū preteriri non pōt: rōne cuius bō est natura cōis in cōsistētia extrema in finali vero per sona singularꝫ incōicabilis. Cōcludit ergo. b. per. c. d. e. f. et trāgulū viridē q̄ anima rōnalis ē cōicabilis non solum corpori physice; sed etiā indiuiduo substan tiali methaphisice: ratione cuius est forma physica in quantū naturaliter incilnatur ad informandū corp⁹ substantiale imaginatū naturaliter: gratia cuius in/ tra ipsum creatur ꝛ componitur. Jgitur physice nec theologice sine ipō esse nō valet: licet a corpore mixto et organico per fidē seperetur et ipm corrumpatur et moriatur vt asserit. b. per triangulū viridem: sicut in cometo maiori supra artem et in metha. diximus.

¶ De informatiōe aie rōnalis ac tiua ꝛ corporis sbalis imaginati passiua. Ca. xxvj.

Anima rationalis est substan tia spiritualis corpori cōiungibilis ꝛ con/ iuncta per actualē ꝛ substantialē vnionez cuiternā in qua sunt binc rationes quaꝝ vna est generalis ꝛ vniuersalis quiditatiue: et altera vero singularis existens et particularis scōm quas uaꝝ ꝛ passiuaꝝ: ꝛ a liarū quib⁹ materia ad formā disponitur .J:methaphi.

ꝓclu:sco.

¶Homo interior est incorruptibilis ꝛ in peteribilis: rōne cu i⁹ aia intellectiua nō est simpliciter subsi stēs: rōe cui⁹ sine ho mie itelligere ꝛ ama re non valet cuz sint opationes suppositi ꝛ psone. q̄li:1):

ꝓclu:cano.

¶Aia ante informa tionē nec post a cor/ pore accidētali sepa tione non est psona nec suppositum: gra cui⁹ opationes sine hoie suppositales a gere nō valet. ꝛ:me.

ꝓclu:sco.

¶Anima rationalis tñ informat matiaz scōm quod est forma physica vt compōat hoiem ꝛ aliā ab opa tione toti⁹ abstractā non habet operatio nem q̄uis a corpore corruptibili sit pmo tē eius separa ꝛ pre: scisa. quoli:1):

ꝯclu:phi.

¶Qui dixerit aiam intelligere:dicit ipsaz texere seu ordiri:cuz sit tanq̄z tabula rasa in qua nihil depictū est qz intelligere t amare actiones sunt personaz t suppositoz.2: de aia.

ꝯclu:lobe.

¶De⁹ intra corpus ſbale creat spūalitatem t facit animā vt sit forma phisica cōponēs materia phisica hoiez phisicuz vt sit natura hūana cōmunis t vniuersalis in cōsistētia extrema t in finali individuum suppositū t pſona ſbalit' t materialiter seu modaliter et ſbaliter t individuū accidētale in mixto statualiter incōpen.3:subiecto.

ꝯclu:bone.

¶In corporeuz seu spūalitas est forma cōtractiua:t est alia ps ꝯpositi in anima subſtātialiter vnitur corpori imaginato subſtātiali eternalit'. ¶Corp⁹ aūt est subſtātia corporea anime rōnali ꝓportionabilis vel ꝯuncta p actualē vnionē subſtātialē eui⁹naliter hīs duas rōnes.ſ.vnā vniuersalē t aliam singularē t particularē scōm quas est ꝯtrahibile animabile t informabile per animā cōtractiuā informatiuā t animificatiuā. ¶Cōcludit ergo.b.p triangulū viridē t rubeū:q anima hīs totū esse cōpletuz per actū creatiuū t factiuū intra ipsuz corpus humanuz in se gerēs habitū informatiuū animificatiuū et contractiuū p sui factorē aptitudinez t naturalez inclinationē ad informāduz cōtrahendū t animandū nakale corpus subſtātiale phisicū t specificandum naturale genus subalternū in genere subſtātie in recta linea situatū:naturali lumine illuminata inclinatur ad ipm conspiciens vltimataz eius dispositionem. ¶Cōcludit ergo.b.per triangulū rubeū et.h.i.k.q anima forma phisica naturali habitu inclinata ad animanduz materiam phisicaz animabilē:nō valet ipm corpus subſtātiale nō informare cōtrahere animare t specificare in hūana specie detm̄inare super sua virtute passiua cū sua potestate actiua: qz cōtra suā naturalē inclinationez et causaz finalē ad quā est cōdita venire non pōt:imo coacta naturali t necessaria coactione inclinatur cū sua aptitudine actualiter sup sua dispositione: et nakali motu instātaneo ad ipsuz animandū et informandū ipsi cōmunicādo actiue illas binas ratiōes quas nakaliter p creationez includit: t corpus imaginatū passiue recipit ipsaz animā animātez actualiter t informātez ei passiue cōmunicādo illas binas rōes quas p creationē t factionez habuit: scōm quas vnit aīe passiue vniuersaliter quiditatiue in cōsistentia extrema et singulariter modificatiue et individualiter

ſuppoſitaliter ꝛ perſonaliter in conſiſtentia finali: et anima animificando ipſum eaſdez rationes ſibi vniuerſaliter et modaliter cõmunicat: vt homo poſſit ẽe vniuerſalis in extrema: et ſingularis in finali. Cõcludit ergo. b. per angulũ differentie ꝛ cõcordãtie ꝙ ſingularis anima ſubſtãtialis ſingulare ꝛ ſubſtãtiale informat ꝛ animat corpus cũ ſingulariuz ſint informationes ꝛ contractiones phiſicales ꝛ non vniuerſaliũ: quia vniuerſalia non agũt neq; patiuntur quia tantũ dicũt eſſe perpetuum euiternaliter in prima intentione ſubiectiue realiter ꝛ obiectiue. Ideo cõcludit: b. p b. i. k. et. e. f. g. ꝙ prioritate nature prius habilitãtur. Secũdo approximantur: ratiõe maxime ꝛ vltime diſpoſitionis materie. Tertio aũt informantur ꝛ anima ſingulariter in cõſiſtentia finali materia informat et anima ꝛ diſpoſita animari Idcirco forma ſingularis ſingularẽ informat materiã in finali eſſe: vt vniuerſale quidicũ in tertio numero de conſiſtẽtia extrema in finali ſingularizatur exiſtẽtietur indiuiduetur et particularizetur in ſuis ſuppoſitis: vt poſſit ratio formalis entis ſ̃qdica et vniuerſalis vnũ alteri quidico vniuerſali. Quecquidẽ forme informatio eſt a foris extra ſuam naturã manatio: et ab extra formatio: ratiõe cuius eſt accidentalis ſingularium operatio: quia foras manet extra ſubſtãtiales cõceptus quidicos exiens: et terminando in rem paſſam extra eſſentiaz cõtrahẽtis: licet ſuuz propriũ non dimittat ſubiectũ: a quo oꝛtum habz. Quarto precunte informatione phiſicali p vnionẽ ſubſtãtialem interius ꝓceptus quidici formales vniuerſales ꝛ ſubſtãtiales per medium eius methaphiſice in conſiſtẽtia vniuntur ſubſtãtialiter extrema: ex quibus ratio natura eſſentia ſubſtãtia ſiue ſpecies bũana in ꝓcreto ſubſtãtialiter ꝛ quiditatiue effi rõnali ꝛ in angelo vt ꝓponat quiditatiue hominẽ ipſa forma intellectiua: cum ſbali corpore: vt homo ſit ſba quidica ꝛ includat rõnẽ ent̃ ſ̃qdicũ. .2: ſen. ꝛ. 8: metb.

ꝓclu: ſco.

Aia rõnalis puſq; actualit̃ informet et animet corp9 ſbale ñ eſt pſona: vt ſit cõicabilis nec ſeparata acorpore accidentali ẽ pſona: qz nõ eſt p ſe ſbſiſtens: ſz p ſuppoſitũ ẽ in natura intellectuali cũ corpe ſubſtãtiali pſona ꝛ ſuppoſitũ ſbaliter: inqn tũ aia bũana rõalis dicit qz aia ſine corpore ſapiẽter dici nõ põt. q̃li: 16: ꝛ. 2: ſen.

ꝓclu: fran. ꝛ bo.

homo nõ eſt hõ p aiam niſi ſcõz quod aia informat materiã ſbale: ergo nec opatur propa hois opatione ſcõm aiam: niſi vt anima informet tantũ mater iaz ſeu corpus imaginatuz ſubſtãtiale. 2: ſen. et .8: methaphi.

cōclu:phi.

¶Partes ēntiales aie ꝛ angeli sūt fora ꝛ materia phisice et actus ꝛ potētia siue esse ꝛ ēntia: vel quo et qō methaphisice. .g: methaphi.

cōclu:sco.

¶Pars q̄ ē potētia vt materia informat a forma: ꝛ pars q̄ est act⁹ informat materiam vt forma phisica: ex q̄bus in angel' animab⁹ hoibus et ceteris cōpositis resultat nakalr tertiuz ꝓpositū formaliter ꝛ materialiter. q̄lib: 16:

cōclu:docto.

¶Angel⁹ ꝛ aia rōnalis ꝛ hō. tē. ex forma ꝛ materia nakalit' cōponūtur ſz aia non ē ꝑsona ideo intra corpus substantiale formatur: vt cū ipso hominē cōponat ſbalez ꝛ q̄dicū cū corpore ꝛ ꝑstituat indiuiduū suppositum ꝛ personā modaliter. 2: sen. ꝛ. 2. ꝙuer biox.

citur ꝛ cōponitur ex materia ꝛ forma phisice ex esse ꝛ essentia methaphisice. In cōcreto aūt includēs absolutū ꝛ respectiuū nūcupatur homo specificus seu natura cōmunis ꝛ vniuersalis cuius abstractū est būanitas eius essentia. Et in tali vnione substātiali pri⁹ ordine naturali vnitur quiditas anime cū quiditate corporis et efficitur vna quiditas humana hominis et non forme ꝛ materie. Et scōo vnitur essentia ꝛ natura anime cū suis respectiuis cū essentia ꝛ natura corpo⁹ris et suis respectiuis: ex quib⁹ efficitur et cōponitur essentia natura ꝛ substātia humana cū suis respectis Que quidē būana substātia natura ꝛ essentia non est forme nec materie: sed totius hois: et qz ad talē cōpositionez essentia forme et essentia materie veniunt cuz suis respectiuis: ipsis vnitis substantialiter ꝛ compositis in secūda quiditate: q̄ humana natura ꝛ species nūcupatur: pullulāt ex tiuis ꝛ essentia vnū tiuū: et ex bilibib⁹ vnū bile: et ex are vnū are. rōe cui⁹ būana natura habet homificatiuū homificabile ꝛ homificare: gr̄a cuius est formaliter homo et materialiter per primā speciē. e. et scōaz. d. et. c. et nominatur siue sumi⁹tur tribus modis: rōe cui⁹ siue sumat homificatiu⁹: qui est forma totius hominis: siue homo: siue natura būana: vel būanitas ꝓcreta cū respectiuis idē significāt sed būanitas abstractiue tantū essentiā humane nature significat: et non substantiā ꝛ naturaz: seu hominē. Cōcludit ergo. b. per secūdaz. c. q̄ homo est includens naturā talitatē tantitatē ꝛ respectiuū esse: et in tali esse cōicabili fuit assumpta humana natura a verbo diuino: siue homo ꝓcretus interi⁹: et abstract⁹ exterius a finali ꝙsistēna incōicabili: vt foret ꝓsese vnū suppositū ꝛ non duo: vna persona ꝛ nō due in singularitate ꝛ exist̄ēna diuia ꝛ nō humana: et ꝓsecutiue

vniunt cõceptus singulares vtriusq; ex quibus efficit singulare humanũ incõmunicabile existẽs indiuiduum suppositũ ⁊ persona infinali ꝓsistẽtia ⁊ tertij resultatio in numero tertio: quã filius dei preuenit sibi quidicũ hominẽ vniendo in consistẽtia extrema: et nõ hominẽ singularẽ mũdalem incõicabilẽ: in quo dicitur totũ incõicabiliter ⁊ inseperabiliter: vt remaneant id q̃ sunt conseruãtes in eo suũ esse simpliciter in distinctione reali essentiali ⁊ numerali secus autẽ perderet earũ quidicũ esse: q̃ deinceps non forent id qõ sũt: qõ est impossibile igit ⁊c. Quito enim cõponunt: vt compositũ in tertio numero in. ij. quiditate valeat resultare: vt sit ex duabus totalitatibus vnum totum in quo ptes dicunt: q; partẽ mũdi huiꝰ ꝓstituũt. Que nẽpe cõpositio est diuersaꝝ essentiaꝝ aggregatio preceden te vnione informationemq;. Quequidẽ fiunt in extremali esse semp. Sexto quippe resultat tertiuꝫ infinali vtiq; esse: que siquidẽ resultatio seu de cõmuni ad singulare esse ⁊ existentiale determiatio est descensus de vniuersale ad particulare vel de extrema ad finalem consistẽtiaꝫ in gradu indiuiduali existẽtiali suppositali personaliq; cũ accidentium ornatu ostensiue in tali quidẽ esse finali partes perdunt singularitatem: et exinde non sunt singulares: sed totuꝫ est singulare: gratia cuius nullã habẽt ab operatione totius distinctaꝫ operationẽ preter informatiuã quã conseruãt actualiter vel habitudinaliter vt totũ sit qõ est in sua ratiõe formali designatiue ad ꝓpriã singularitatẽ. Cõcludit ergo. b. q. b. i. k. et. e. f. g. in triangulis secũde figure ⁊ in q̃rto modo discẽdi p se q̃ principia talis quidẽ indiuiduatiõs sbalis suppositalis ⁊ psonalis sũt forma totius ⁊ matia: licꝫ prãcipia indiuiduatiõis accidẽtalis sint forma ⁊ matia ⁊ nouẽ ꝑdicamenta vt vult doctor

ꝓclu: augu.

¶ Anima rõnalis intra corpus sbale sbaliter creatur: nã creãdo infunditur ⁊ infundendo ꝓponitur ipm corpꝰ animãdo vt ex ipsis fit hõ formaliter ⁊ materialr inli. de spi. ⁊ aia.

ꝓclu: docto.

¶ humanitas sumitur ꝑ forma totiꝰ hominis in prima specie. g. ⁊. e. ⁊ secũda. c. ⁊. d. ⁊ sic est assũpta a verbo secũdo sumitur ꝑ nata ⁊ sba hũana cuꝫ suis respectiuis: ⁊ sic a filio ẽ assũpta a verbo. Tertio humanitas sumitur pro essentia humane nature vel hominis ⁊ sic abstractiue sine respectiuis non est assũpta a verbo: q; si sic filius dei non ẽet verus ⁊ ꝓpletus hõ: q; assumeret partem hois ⁊ non totũ hominẽ sic ipse dicit totũ hoiem sanuꝫ feci in sabbato. 2: sen. ⁊ 1 ar. sci. ⁊ in ar. diui.

¶ Indiuiduatio hominis dependet ex corpore z aia: qz aia nō acquirit sibi ēe indiuiduū nisi in corpore occasionaliter cuius est actus seu forma naturalis ratiōe cui⁹ destructo corpore accidentali nō destruitur indiuiduatio qz est quo facta ē forma huius corporis ſbalis acqrit esse indiuidatū: z tale ēe indiuiduuz semp remanet z mortu hoic .6: methaphi.

¶ Indiuiduatio aiaruz z multiplicatio indiuiduoz sub vna specie dependet ex corpore materialit quātū ad pncipiuz indiuiduatōis z ab anima dependet quātū ad finem indiuiduationis.6: metb.

¶ Pricipia imediata indiuiduationis sūt forma toti⁹ z materia q̄ntitas z ceteri predicamenta caliditas z cetā accīa .2: sen. z puer.2: in.ij.sen. cuiuslibet compositi virtute quorum indiuiduantur species specialissime appetitu: naturali motorum ad intrinsecum rei indiuiduantis singularizātis existentisqz: q̄dā doctor ait q materia signata quātitate est principiū indiuiduationis: non tamē sine forma: cū sint relatiua. Tali quidē modo species humana specialissima determinat in suis gradib⁹: virtute suoz interioz principioz naturaliuz motoz appetitu motuq naturali: vt substātialiter sit singularis et existens interius substātialiter in suis profecto suppositis: non enim p gradus eius determinari pōt: qz gradus non habēt vim determinandi agendi vel patendi cū nō sint formalitates: et ageāt natura et eius virtutibus actiua passiuaq: absq quib⁹ nulla est determinatio alicuius rei finite. Igitur gradus speciez cōtrahere neq determinare valet: cū sit idem essentialiter realiterq ratione fundamentationis cū ipsa specie: et cum ad veram cōtractionem z determinationē requiratur distinctio essentialis inter cōtractiuū z cōtrahibile: seu determinatiuū z determinabile: igit z̄c. requiritur etiā q ambo sint formalitates interius includentes rationē formalē z quidicā: et cum gradus nature non sint huiusmodi: ergo non possunt species determinare: in finali cōsistentia. Etaz requiritur q resultet ex tali ꝓtractiuo z cōtrahibili tertium formaliter et ex natura rei ab eis distinctū: sed gradus z species non sunt huiusmodi igitur z̄c. In qua quidez est tertiū resultatum indiuiduuz incōmunicabiliter singulare quod quidez est indiuisum a se et diuisuz a quolibet alio: suppositum qui est in sui esse positū incōmunicabiliter: persona quidē est rationalis nature indiuidua substātia incōmunicabilis existētia et gradus speciei substantialis faciens per se sonū intelligendo

amando ⁊ recolēdo se regendo a libero arbitrio ⁊ nō a natura sicut leo ⁊ canis. Jn ea q̄ppe subijcitur spēcies nouē p̄dicamentis ceterisq; accidentib⁹: ex quib⁹ post substātialē gradū indiuidualē singularē existētialēq; efficitur alius eius gradus persone hūane ostēsiuus accidentalis: q̄ statualis nūerus ⁊ figuralis a sapiētibus p̄bis intelligit̄ perquē videt hūane nature suppositum oculo corporali sicut per cristallum litteras ⁊ speculū imaginas ⁊ figuras ⁊ absq; quo eius visibilitas abscondit: vel apparet videri rōne figurati esse illius quēquidem p concordantiā naturalia agentia constituūt ex eor̄ specialib⁹ proprijsq; accidentib⁹ cū dimēsionib⁹ ceterisq; predicamētalibus: rōe cuius species p supositū ⁊ gen⁹ p speciē eis subijcitur: ideo p̄mo indiuiduū: secūdo spēs: tertio gen⁹: qm̄ naturaliter naturalia vtiq; agētia ex caliditate hūiditateq; materiā vegetatiue ipsaz disponēdo p̄parant ⁊ ipsa p gñatiuā suppositi carnē cōponendo gñat rotōe cuius est calide cōplexionis humideq;: ex frigiditate vero siccitateq; ossa generādo ꝓponit: rōe cuius sunt frigide siccēq; cōplexionis: ex quibus omnibus grad⁹ cōficitur suppositi humani ostensius per quē videre videor videri: ⁊ scōz quē dicit̄ mori ⁊ corrūpi: qui statualis numerus appellatur: in cuius corruptione individuū humane speciei a non nullis videt̄ sensualib⁹ tm̄ mori vtiq; ⁊ corrumpi sec⁹ aūt a sapiētib⁹ intelligitur. De quo nēpe predicantur in arboris pede nature passibilitas martirizabilitas mortalitas discipli nabilitas nauigabilitas ieiunabilitas abstinētiabilitas edibilitas cōmensabilitas potabilitas tormentabilitas corruptibilitas transmutabilitas generabilitas resurrectiōabilitas renouabilitas ⁊ nō de specie vel eius supposito: cum sit substantialis in euiterni

ꝓclu: sco.

¶Alia rōalis nō pōt totū pficere boiez nisi sit cōtūcta sbalr̄ cū vegetatiua stu sensitiua ⁊ imaginatiua cū q̄bus ē vnita naturaliter ⁊ sbalr̄: eo q̄a esse toti⁹ ē ab esse forme formalr̄ ⁊ ab esse matie materialr̄: rōe cui⁹ esse toti⁹ est esse partiū in scōa entitate realiter. Jdeo sūt idē realit̄ totuz ⁊ sue partes. q̄li: 16: et. J: metha. ⁊ 2: senten. ⁊ in reportatorio.

ꝓclu: tho.

¶Forma partis est idē cū forma toti⁹: et materia ptis cū matia toti⁹ ⁊ ecōuerso: rōe cuius esse toti⁹ ⁊ ee partiū q̄ditatiue essentialiter ⁊ realit̄ sunt idē: q; realitas toti⁹ est realitas partiū in secūda entitate. Jgitur non est distincta a realitate ptium realiter: cuz ex duabus realitatib⁹ sit vna realitas in genere substātie singularis existēs indiui-

duū supositū ⁊ ypostasis seu persona: q̄ est substātia indiuidua.quoli:2:

¶Anima rationalis nō est per se sb̄sistēs corpori substantiali vnita: sed per totuz quod est simpliciter subsistens. Jdeo solitariue sine corpe subsistātialiesse non pōt q̄ nunq̄ fuit in se sb̄sistēs:sz in alio semper:ratiōe cuius homo itelligit vt quod ⁊ anima est ei p̄ncipiū quo intelligēdi. .2:ien.⁊.8:metha.

?:fran.⁊ bone.

?clu:sco.

¶Ania rōnalis post mortem hominis exterioris ⁊ separatiōnē ab eo remanet id quod p̄ius erat:sed simul totū non remanet idquod erat post mortē:q̄ licet homo interior qui est ens q̄ditatiue sit imp̄teribilis ⁊ immortalis tate persistens in eius gradu substantiali incorruptibiliter. ¶Et in hoc siquidē arboris nature fructu est quidem totius nature finis omnium profecto vniuersaliū:ad quem cuncta que deus vnus trinusq̄ condidit ordinantur:⁊ in quo eorum pfectionis finē consequūtur ideo dixit deus.geñ.j. Faciam⁹ hominem ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā:in quo oia perficiā⁹tur ⁊ perquē finē perfectionis per regulā.e.consequātur ⁊ angulū.g.Jntensiue vero in virgine sanctissima immaculata dei ⁊ hominis matre tanq̄ in puro homine.Jn xp̄o enim ibu tanq̄ in hoie miraculoso.Extensiue aūt in vltimo generando: ibi enim erit cessatio vniuersaliū mot⁹ generationisq̄: qm̄ propter hoiem omnia deus condidit precipueq̄ ppter filiū sui būanitatē:q̄ mūduz creauit vt de būana natura quidica ⁊ formali specifica se hoiem finaliter per secūdā.e.artificialiterq̄ faceret: ⁊ q⁹ foret tot⁹ vniuersi vniuersalis heres:vt figuratum fuit per filiū abrahe ysaac:vt ait paul⁹ ad hebreos scribens: patrib⁹ nostris locut⁹ est in pp̄his deus:nouissimis diebꝫ locut⁹ est nobis ī filio suo:quē constituit heredē vniuersoꝝ:perquē fecit ⁊ secula: ⁊ dauid:postula a me ⁊ dabo tibi gentes hereditate tuā ⁊ possessionē tuā terminos terre: minuisti eū paulomin⁹ ab angelis gloria ⁊ honore coronasti eū:⁊ constituisti eū super opa manuū tuaꝝ: oia subiecisti sub pedibus ei⁹ oues ⁊ boues vniuersas insuper ⁊ pecora cāpi:volucres celi ⁊ pisces maris qui pambulāt semitas maris. Jdeo ppt̄ hoiem oia deus creauit:vt quo mediante suū cōsequerent pfectionis finez in eoꝝ creatore factoreq̄:vnde dicit geñ.p̄mo. Faciam⁹ hoiem.ꝛc̄.postq̄ oia fuere creata factaq̄:que sibi inseruire debebāt:vt est sentētia doctoris: in ar. apo. Omnia corporalia creata fuerunt propter hominis

corpus ei seruiēdo: ideoq; corpus bois est sic cētrū t finis ad quē se habent alie creature corporales: quia sufficit vnus finis generalitati mundi: qui fuit creat9 ad christi finem t propter illum. Nam ordo innatura positus est per primam causam: sic q; omnia homini et homo deo seruire debet: hanc siquidem veritatem apostolus confirmat inquiens superiora quidem ad fruendum: equalia ad conuiuiendū: inferiora quia ad seruiendum nobis facta sunt. ergo mundus factus est propter hominem: et homo propter deū: vt magister in. ij. di. ij. asserit dicens: fecit deus rationalem creaturam hominē t angelum vt summum bonū intelligeret et intelligendo amaret t amando possideret ipsum cū nichil sit volitum nisi precognitum in via vt Augustinus t pbs asserunt. omnia igitur nostra sunt duz deo seruimus: aliter vero non: quia scriptum est. Seruire deo regnare est: ergo ad gloriam beatitudinem atq; salutem: et non ad penam conditus fuit quia deus vult omnes homines saluos fieri: ratione cuius non desiderat mortem peccatoris sed vt conuertatur t viuat. gratia cuius gaudiū est angelis in celo super vno peccatore penitentiam agente: q; super nonaginta iustis q̄ penitentia non indigent. Igitur quāuis protoplaustus non peccaret dei patris filius humanam naturam assumeret: vt qui totum hominem fecit totum beatificaret scōm formalem rationem: qm̄ natura humana ordinata specifica creatur efficiturq;. Ideo ea dez beatificat glorificaturq; a suo creatore factoreq; accidētia vero ad ornatū dūtaxat deseruiūt igitur. rc̄.

¶ De modo scōm quem se habet rationalis a;;ima ad corpus ipsum informando. Capitulum. xxvij.

in se: in toto tm̄ inq̄n tum homo exterior ē mortalis t preteribilis in eo dicit mori t p̄teriri: ex eo quia esse ens per se est esse oino incorruptibile impreteribile et immortale: licet per accidens videat corrūpi t mori. q̄li: rc̄:

pclu: docto.

¶ Homo assumptus t x̄bo vnitus est causa causationis creationis t factionis toti9 vniuersi impreteribiliter. Igitur propter hoiez deū deus virginem matrez cōdidit ab eterno sine macla: t propter virginē ab eterno totuz vniuersum q̄dicum: t in eui eternitate positū condidit vt i eui eternitate hominē p̄pter quē virginē matrem cōdidit assumeret t sibi suppositalr t psonalit vniret: vt totū hoiez b'tificaret licz adā nō peccaret

q: vnio verbi ꝛ hois ꝑ ꝑmā intētionē ē vt de⁹ exaltaret ſuos effect⁹ tantū q̄ntū poſſet.2:vt effect⁹ ſibi aſſimilaret q̄ntū poſſz .3:vt particiꝑaret cū oibus effectib⁹ ſuis. ¶Per ſecūdā vero intētōez ē q̄ poſtq̄ peccauit redimere peccatū ꝛ recreare ipm gen⁹ hūanū ꝛ ducere ad gl̄iam beatitudinem fruitionē ꝛ finē ad quē fuit creat⁹ vt xp̄s eſſet rex et heres toti⁹ vniuerſi et nō diabol⁹.in ar.di. ꝛ in ar.ſci.ꝛ.3:ſentē. ꝛ.2:ꝓuerbio.

ꝓclu:ſco.

¶Alia intellectiua ſi ē ſubſiſtēs ſimplr cū nō ſit ꝑſona: ſz ſcōm quid:hō eni ē ſimplr ens ſubſiſtēs ¶gitur ꝑ hoiez aia eſt ens ſb ſiſtēs indiuiduū ſup poſitū ꝛ ꝑſona: q⁹ toti⁹ ſuppoſiti eſt eſſe ſimpliciter:partium vero coeſſe per participationem toti⁹ cū ſint idē realr.q̄li:16:

Propꝛea quia talis operatio eſt naturalis ipſa anima nō laudatur nec vituperat: q⁹ in puris naturalib⁹ viciū nec virtus denominari valent diſpoſitio enim corporis vltima eſt cauſa occaſiōalis (vt ipa dixerim) comouēdi ipſam ad imaginatū animal ſecū vniēduz ipſuz ad ſpeciē humanā attrahendū ꝛ organizatum corpus informandū ꝛ animādum: quoniaz ſine eius vltimata diſpoſitione:peragētia naturalia facta:anima rationalis ſcōm partem formalē intra ipſum corpus ſubſtantiale:et non extra:non crearetur:et ſcōm totū per ꝓmā cauſaz apta informare ꝛ animare non efficeretur:ꝛ appetitu naturali mota ad talē informationē naturalē et animationē:amplius ꝑ ipſaz nō foret informabile neq̄ animabile: neq̄ vlterius naturalia agētia per ſuas ꝓꝓrias naturas ſufficientiā habere poſſent redeūdi ipm ſubſtātiale corp⁹ in priſtinā vtiq̄ naturalē diſpoſitionē:niſi forſan agens ſup naturale per ſuā eſſentiā agēdo vellet in ſuū effectū agētium naturaliū defectū ſuplere:quēadmodum pegit in ſui corpore:eiuſq̄ matre: ceteriſq̄ reſuſcitatis: ac etiā aget in finali ꝑfecto iudicio ꝛ gñali reſurrectiōe: nā talis operatio nō eſt naturalis in corpore indiſpoſito ꝑ naturalia agentia:ſz ſupernaturalis:cū natura finita naturaliṫ ad talē diſpoſitionē recuperādaz minime per ꝓncipia naturalia ſufficiat:q̄ñ per philoſophātes naturales dicitur a ꝓuatione ad habitū nō fit regreſſus per naturā:ꝛ talis concluſio non ſolū veritatē continet in omni naturali operatiōe: verūetiam in morali:que includit vacuitatem. ¶Concludit ergo .b.per.b.i.k.ꝛ.e.f.g.q̄ rationalis anima ex forma et materia in ēe ſpecifico abſolute vere ꝛ naturaliter eſt cōpoſita naturali cōpoſitione inconſiſtentia extrema

z in gradu singulari determinata in secunda quidita te numerali in consistentia finali: in qua muenit vltimatã corporis dispositionẽ p agentia naturalia naturaliter facta scõm impressiõis sigillum naturalium agentium generãtium: nequaq̃ valet ipsum non informare imo coacta naturali quidem coactione: cum sua virtute actiua super passiua sui dispositione illud informat idem. Igitur corpus enim in sui passiua nempe virtute ipsam recipit vt possint se adinuicem intraneare intima vnione in extremali esse. Facta igitur informatione: ex parte aie rationalis actiua: corporisq̃ passiua in singulari esse z finali consistentia resultat tertiũ in secunda quiditate in numero ternario quod singulare: indiuiduũ: suppositũ: z persona incõmunicabiliter a sapientibus asseritur: qz ex singularibus singulare non nisi resultat rõmbus z ex vniuersalibus vniuersale: qõ determinatur quidẽ in gradu in cõicabili: rõe cuius exinde nõ valet vniuersalitatem seu cõmunitatem retinere: imo potius particularitatẽ seu singularitatẽ. Sed singulari natura indiuidua ta indiuisibiliter suppositata pfonataq̃. Nã talis informatio nõ est mutua vt de ceteris actũ est quia anima rõnalis est tota actiua in tali informatione sub rõne animificatiua sic regula de. g. designat: z corpꝰ totus passiuũ sub rõe corporificabilitatis vt vult eadẽ regula. Sz quia tota aia agit per regulã de. k. trãsmittendo extra se eius actio accidentalis induta exit passionis similitudine substãtialis interioris ab ipsa: ergo agendo aliqualiter patit: qz agẽs in agendo repatitur: z idez de corpore qõ est totũ passiuũ in trãsmittendo extra se similitudinem suam z suarum partium z sic patiendo reagit cũ eius passio accidẽtalis sit induta similitudine

Oclu: augũ.

¶ Corpꝰ mutari in corpus substaliter sine corruptione possibile est p diuinã virtutẽ z etiã naturaliter sed corpus sbale mutari in aiam rõnalez impossibile est: qz partes in toto cõseruãt quditatiue impreteribiliter suas rões formales inter se z suaz simplicitatẽ in compositione: vt sint cui ternaliter pmanentes. Ideo licz anima z corpꝰ ponant hominẽ z transeant in tertiũm numeꝝ non perdunt suũ esse quidicũ: nec esse totius distinguitur ab esse partiũ realr: cũ sint idem realiter. in lib. de spi. z anima.

Oclu: tho.

¶ Deus assumpsit sibi id quod est hominis singlaris anteq̃ pre existeret: vt non assumeret singulare suppositum: qz tunc non possz assummi a verbo. in. 3. p. q. 32.

Oclu: sco.

¶ Singulare humanũ est existens indiuiduum suppositu

vno modo substantialiter alio vero accidētaliter: vt dicitur a magistro: cū sit duplex corpus, substātiale quidē t accidētale. Sed dubitatur si manus fuerit a toto separata: quero in illa fractiōe si frangitur anima rōnalis: an nō. qz videtur sensitiua frangi: cuz pars illa seperata videatur moueri. Respondetur enim q anima non trocidatur nec diminuitur nec alteratur: licz sentiat passionem magnam: ratione vnionis ad corpus causa fractiōis: sicut sentiebat deus filius dei patris: ratione suppositalis personalisq vnionis in cruce eiusq anima: sed anima ratione indispositionis illius partis fracte non valet amplius eam informare ratio quare non trocidatur est: quia nō est longa. lata neq profunda: et cum omnis separatio fractio t trocidatio sit ratione dimensionati esse quantitatiue in vltimata existentia igitur anima nec cetera substātialia trocidari frangi nec separari minime valent. Concludit ergo. b. per. b. i. k. et. e. f. g. et triangulū viridez q anima rationalis est substātia spiritualis non coniuncta corpori accidētali: sed corpori substātiali tantū vt sit scientia realis de homine: quoniaz si esset vnita corpori mixto corruptibili non foret scientia realis de homine: quia de corruptibilibus non est scientia: sed de homine est scientia per animam t corpus substantiale diffinitiue. Ergo anima non est vnita corpori corruptibili: igitur nō valz ab eo separari: eo qz nō pōt ei vniri. Unit ergo forma substātialis materie seu corpori substātiali: et materia substātialis vnitur forme substātiali simile cū suo simili. Jō bō nō pōt trocidari nec forma t materia ex qb9 qditatiue cōponitur: licz eius statua qua suppositū est indutū trocidetur et persona sentiat cū suo indumento dolorez t egestatē talis fractionis: t quia naturaliter persona humana est bona

?clu: magi. petri.

¶ Nō sūt audiēdi: q nō verz hoiem dei filiū suscepisse dicūt: neq natū de virgine qz verissime deus hominē assumpsit totū in. 3: distin. 2.

?clu: augu.

¶ Fili9 dei hominez assumpsit: t i illo homine perpessus est. in li. de ago. xpi.

?clu: ibero.

¶ Animam t corp9 sbaliter seu hoiem siue hūanitatē vel humanā naturaz dei filius assumpsisse legitur: qz cōcretiue idē significāt non tñ abstractie qz hūanitas essentia est nate hūane in epla quadā.

?clu: magi. petri.

¶ Nō pater nec spiritussctus est hūana t9: sz sol9 fili9 psonaliter hoiez assumpsit seu naturā hūanam in. 3: distin. 2.

concludit ergo.b. per.b.i.k. et triangulū rubeum: q̄ bonitas ꝛ magnitudo substātiaq̄: corporeitas substā tia ꝛ corpus: substātia spiritualitas et spiritus: corp⁹ formeq̄ ipsuz ꝓtrahētes: elementatiua ꝛ quattuor ele menta: vegetatiua elemētatiua ꝛ vegetatū: sensitiua sensatum et vegetatuz: imaginatiua sensatum et ima ginatū: anima rationalis imaginatuz ꝛ rationatum talez conseruant naturalem iusticiam habēdo se iuste naturaliter interius exteriusq̄ sicut homo: q̄ non so lū iustus naturaliter interius dici debet: veruz etiam exterius non tantum iustus: sed virtuosus etiam mo raliter: vt valeat gratiaz dei mereri ab eaq̄ gratificaꝛi. Ideo iusticia naturalis originata est a principiis naturalibus natura ꝛ ius naturale. ¶ Fortitudo etiā in tali profecto naturali operatione partium ꝛ totius correspōsione: nam sicut forma fortit informat mate riam in eam agendo: rōne dispositionis vltimate: sic materia fortiter patitur: ratiōc aptitudinis forme vl time: gratia cuius sunt in equiualentia perseuerantie fortes: semper informatiuaz operationem coseruātes vt totum conseruetur: absq̄ sui esse defitentia: eis cor respōdendo naturaliť iuste naturali fortitudine apti tudinis: atq̄ dispositōis ambarum. ¶ Prudentia quimmo in tali operatione naturali exordiū sumit na turaliter: qm̄ forma rationalis non magis cōicat ma terie corpulēte: cū ipa pōt recipere: nec materia valet magis recipere: cū ipsa forma pōt ei cōicare: ergo for ma tota se infundit super materiā: et ipa supra formā ex qua infusiōe equalificatiua ambarū prudēna nata lis natalitez oritur: ꝛ in correspōsione totius partiūq̄ ad inuicē: que virtus naturalis naturaliter appellať cū sit a principijs natalib⁹ natalitez causata prudent ¶ Temperantia autē ex tali informatiua operatione

ꝓclu: thome.

¶ Thomo de ratione hūane speciei est q̄ ex aia ꝛ corpore com ponatur sbaliter: sz determinatio aie et corporis ē ꝑter spe ciei rationem: rōc cu i⁹ accidit hoi inquā tum est homo: q̄ sit in hac ania ꝛ ex hoc corpore: sed hoc per se conuenit huic ho mini: de cui⁹ rōc cet si diffiniretur: q̄ esset ex hac ania: ꝛ ex hoc corpore: sicut de rōc hois cōmunis est q̄ sbaliter sit ex anima ꝛ corpore sbali quidi tatiuc et talis homo cōis est assumptus ꝛ non homo hic singu laris. quoli: 2:

ꝓclu: bone.

¶ humanitas inq̄n tum est humanitas vl homo est incorru ptibilis ꝛ in ad nihi labilis ꝛ immortali ſ q̄ impossibile est q̄ sit non humanitas vel homo ꝛ non qui ditas: vel eius cuz sit quid positiuum: licz sit corruptibilis ꝛ ad nihilabilis per sepa rationem ab existen

tia actuali: ⁊ ab esse adiacēs: qz nō potest fieri hō nō ens: cum simpliciter ⁊ semper sit ens. 6: metha.

ꝓclu: tho.

¶ Hō est nomē naturę in xpō ⁊ in alijs: ⁊ filius est nomē personę: tō in triduo plus dicitur filius hominis q̄ homo quoli: 2:

ꝓclu: tho.

¶ Una quęq; pars alicuius compositi naturali inclinatione plus mouetur ad totiꝰ bonū q̄ ad proprium: rōe cuius alteri cōparti tota charitatie nata fr se infūdit ꝓfidēdoꝝ ſpectādo id idē in ꝓfuatōe totiꝰ: rōe cuiꝰ diligēdeū plus q̄ seipm est naturale: nō solū angelo ⁊ hoi: ſz etiaz demoni ⁊ cuilibz alteri creature absq; libertate: qa diligere deū: vt est p̄ncipium totiꝰ esse ad naturalez pertinet dilectionem. quoli: j:

ꝓclu: phi.

¶ Phus nata fr ē virtuosus scōm omnes partiū: ⁊ correſponſione totius ad inuicē naturali naturalit̄ nascit ipſa naturalis: qm̄ forma temperate se in materiā infundit scōm ſui natale esse ſubſtātiale q; ditatiuū extremale finale accidētaleq;: et id idez materia peragit in formam naturaliter tēperate: vt eius aptitudo ⁊ illius diſpoſitio naturaliter in proportione equali tēperate cōſeruent: gratia cuius altera tota se alteri cōfert natura: et toti in eſſendo naturales rationes: vt naturaliter et tēperate operetur: ⁊ totū eis correſpōdendo naturaliter et temperate se habet: ex qua naturali conuenientia temperata: naturalis originatur temperantia naturaliter: cū non ſit tranſitus extra modum in natura: ea propter ex operatione partium naturali ⁊ totius correſpōſione orte naturaliter ſunt quattuor naturales virtutes iuſticia videlicz fortitudo: prudētia ⁊ tēperātia. Que quidem materiale ſunt fundamentū moralibꝰ habitibus: igitur aliquid natura eis preſtat. Hanc enim vitatez cōfirmat Aug. inquiens naturalia fiunt gratuita. naz habitus naturales et gratuiti ſeu morales idem ſunt fundamentaliter in fundamento eſſentiali: ſed ſolum differunt: qz naturales quādoq; ſunt abſq; caritate: gratuiti vero et morales quādoq; ſunt cuz caritate theologali: et diſtinguūtur ſicut carbones extincti ⁊ accenſi: ergo habitus morales vel virtutes primo ſunt naturales: vt ſint materiale formalibus fundabilibus fundamentum: et dei gratia gratificari valeant: vt gratuiti ſint habitus. ¶ Fides autem in tali natalitate oritur naturalis: nam ſicut forma naturalis naturaliter ſuam materie prebet aptitudinē confidendo q; materia dabit ſibi eius diſpoſitionē: et ex tali ꝓfidētia partiuz naturalium fides naturalis originatur: cuz vna naturalis pars credat ſibi totuz alterius eſſe cōicari ⁊ ſic eſt

de materia. Igitur fides naturalis a principijs naturalibus pullulat et maxime a sapientia ⁊ potestate veritatecꝫ naturaliter. ¶ Sspes enim naturalis ibi naturaliter a principijs naturalibꝫ pullulat: qꝛ forma suũ totũ cõicat esse materie spectãdo totũdẽ ab ea recipere: id idem materia peragit scõm eaꝫ aptitudinẽ dispositionemꝫ: ex qua quidẽ naturali expectãtia spes naturaliter naturalis orit a naturalibꝫ vtiꝫ principijs totiꝫ speciei essentialibꝫ et maxime a duratiõe. ¶ Caritas quidem naturalis a naturali operatione ibi naturaliter sentitur nã forma totã sui aptitudinẽ in materiã caritatiue infundit: et materia suã in formã dispositionẽ nihil in se dimittẽdo: cũ caritas non querat que sua sunt: ex qua quippe naturali caritatiua ambarũ cõmunicatione: naturalis caritas est orta: que siquidem naturales habitus fundamentũ sunt materiale gratuitis cũ natura aliquid prestet his: quia naturalia fiunt gratuita p gratie infusionem et bonam in subiecto dispositionem ¶ Hanc confirmat veritatem Aug. ⁊ sententiaruꝫ magister dicẽtes: illa enim qualitas informis: qua malus xp̃ianus vniuersa credit: que bonus xp̃ianus accedẽte caritate remanet vt fiat virtus: et ratio est nam illa qualitas que prius erat remanet: et per accessum caritatis seu gratie fides fit virtus theologalis: et sic virtutes fiunt theologales fides spes ⁊ caritas fundamento presuppositi materiali: et gratia dei super his adueniente fiunt habitus gratuiti et gratia summi principij formati. Ideoꝫ primo naturales. scõdo morales: ⁊tio habitꝫ intelliguntꝫ gratuiti theologal'r.

¶ De moralium ac theologalium virtutum ordinatione in humano supposito. Capitulum. xxix.

species moraliuꝫ virtutum. j: phi.

ꝯclu: boe.

¶ Virtus est habitus optimi mẽtis ⁊ vitiũ est habitus deprauati eiusdem. li. viii.

ꝯclu: phi.

¶ Amor ⁊ odiũ ⁊ priuũ cõmodũ faciũt sepe iudicẽ nõ cognoscere vez. j: thopi.

ꝯclu: sco.

¶ Bonitas moralis ꝑsupponit in sbo rõnalis creature bonitatẽ naturalẽ in genere motus: rõe cuiꝫ bonitas moralis est actꝫ ⁊ cõueniẽtia oiz rõnũ interioꝝ regꝫta iudicio recte rõis gfa cuius dicit bonitas secundaria integrãs actꝫ nalis est moral' virtꝫ: in actu cuiuscũꝫ alteriꝫ agẽtis nõ est bonitas nisi mere nãlis. ql: 18:

ꝯclu: tho.

¶ Primus hõ in statu innocentie diligebat deũ sup omia: qꝛ deꝫ est bonuꝫ comune totius vniuersi: ⁊

omniū partiū eius: ratiōe cuius creatura naturaliter plus amat deū q̄ seipsam ⁊ vniuersale q̄ particulare. quol:j:

q̄clu:sco.

¶ Bonitas moralis actus est integritas eoꝝ omnium: que recta ratio operantis iudicat ōbere ipi actui conuenire vel ipsi agenti exponte actualiter operanti: sicut bonitas p̄mi entis est integritas eiꝰ in se positiue importans imperfectionis negationez. Ideo actus amoris quietat voluntatez: sed actꝰ desiderij nō. Igitur intensiue est pfectior quolibeto. 18:

q̄clu:fran.

¶ Actus meritorius non solum requirit habere charitatez: sz inclinationem ad ipsam. in. 3: senten.

q̄clu:sco.

¶ Actus ad laudandum bonum est virtuosus scōm virtutē moralez. Actus vero

Quattuor siquidem virtutes morales et cardinales: ac etiaz tres theologales in humano suppositō ab operatione naturali forme materieq̄ originant presuppositis habitibꝰ naturalibꝰ ipsarum tanq̄ fūdamento materiali: in formale fundatur cū in quolibet ente sit dare formale ⁊ materiale: tā substātiali q̄ accidentali. ¶ Quapropter forma iuste se habet materie: ratione sue aptitudinis: et materia forme ratōe sue maxime dispositionis secum cōseruādo informatiuā operationem intimam q̄ vnionem ab operatiōe totius absolutā vt totū quod est res publica conseruetur: qō est homo petrus vel raymundus: cui forma et materia oīaq̄ naturalia principia sunt rationes naturales naturaliter ad bonum vtiq̄ agendum exterius p regulam de. k. Qui quidē correspondendo suis nempe naturalibus rationibus interioribꝰ: vt iuste agat: iustus profecto intelligitur naturaliter: ab illa iusta correspōsione: non enim virtuosus pro illo priori: qz non dum exterius virtuose agit cū talis correspōsio sit naturalis et in puris naturalibus: et maxime interius nemo laudatur nec vituperat vt sentētia est pbi. Verūtamen qñ totum peragit exterius scōm q̄ principia naturalia sunt ei rōnes ad bene operandum: sicut bonitas que est ratio bono vt agat naturaliter bonum et sic de magnitudine ⁊ ceteris formalitatibꝰ seu rationibus naturalibꝰ: et si bonum quod est totuz singulare et exīstēs correspondendo suis rationibus est iustum: sed transmittendo extra se per regulaz de k. cum suis instrumentis similitudinem suam et parciū suarū ⁊ virtutū naturaliū libere agendo virtuosum dicitur tale naturale bonū moraliter totale. ¶ Cōcludit ergo. b. per. b. i. k. et. e. f. g. q̄ vtutes morales

nequaq̃ possũt naturaliter adquiri: quib⁹ bonus est homo profecto moraliter virtuosusq̃: q̃q̃ operetur p naturalia siquidẽ principia: imo adquirũtur sponte: et libera atq̃ spontanea volũtate: actu ipsius elicito spõte cõformi recte rationi mediante electiuo distincto ex natura rei ꝓtra necessarium: qui naturalis dicitur: electiu⁹ enĩz minime: imo est supra naturam: seu supra naturalẽ eius necessitatem: ex eo q̃ liber voluntariusq̃: nam si vult põt vellificare ⁊ dilectionis amoriscq̃ actũ producere: et si non: non: cũ sit libera ⁊ non naturalis in tali tertioritate sui actus: rõne cuius virtus q̃ in quattuor est diuisa gignitur: et per naturalia pullulat principia: non tñ naturaliter: sed sponte ac libere per actũ regulatũ eius volũtarium recta rõne directũ: elicitũ ad bonũ agendũ: per liberũ arbitriuz ad euitandũ malũ: cũ non sit de gñe bonoꝝ: nec naturaliuz ꝓncipioꝝ cũ sit scutũ ei⁹ ad se defendendũ: ⁊ illius arma ad preliãdũ ꝓtra inordiata ⁊ aduersa libre potẽtie Igitur rõne actus praxis ipsius virt⁹ adq̃ritur moralis: p̃supposito tñ materiali fundamento. Totũ enim humanum suppositũ actu volũtatis tertio directo tamen recta ratione volũtarie libereq̃ elicito apprehẽditur virtuosum moraliter. Et ratio est: quoniam omnes actus naturales habituscq̃ in eo regulati et recta ratione directi dũtaxat ponũt virtutis materiale: ipa conformis siquidem rationi: voluntas inter rationales potẽtias regina imperatrixq̃ regulata directaq̃ recta ratione conformiter mediante libero arbitrio regulat dirigatq̃ actus vtiq̃ naturales omnium naturalium principiorum ratione liberi arbitrij sponte formale esse in tali virtute confert morali. In examus si in operatione morali iusticia nominata est virt⁹ moralis et cetere: quia formale ẽc recepit a regulata atq̃ charitatiuus est actus meritorius: pri m⁹ dicit respectũ ad potentiam libere actum elicientem. Secund⁹ vero addit respectum ad rationẽ rectam dictãtem inclinationem ⁊ regulam virtutis ad charitatem inclinantez ⁊ diuinam voluntatẽ acceptantẽ. q̃li: 7:

ꝓclu: tho.

¶ Ignis gignendo ignem agit propter bonum cõmune: q̃ó est conseruatio speciei: ⁊ ascendẽdo sursum agit propter seipsum: ⁊ talis naturalis dilectio est in se ⁊ in alio. q̃li: j:

ꝓclu: augu.

¶ Ego euangelio nõ crederem: nisi ecclesie catholice auctoritas me cõpelleret in apla. ℨ. volu.

ꝓclu: sco.

¶ Per auditũ ⁊ affatum habemus fidez acquisitam: ⁊ per infusionem fidem spe

culatiuã ⁊ argumentatiuã. quol. 14.

Nclu. sco.

¶ Fides infusa non potest stare cum heresi: ſz fides acquisita potest stare cũ heresi sicut in grecis. quolibeto. 14.

Nclu. sco.

¶ Per fidez infusaz nõ põt haberi actus credendi sicut per fidem adquisitã: eo qz fides infusa est regula directiua in fallibilis intellectus: qz ad quodcunqz inclinat fides infusa illõ est verũ. quol. 14.

Nclu. sco.

¶ Credere sup̃ naturale est actꝰ vt elicitur scõz inclinatiõez fidei infuse: ſz credere naturale est actꝰ elicitꝰ scõm certitudinẽ acceptã ab aliq̃ testificante. quol. 16.

Nclu. pbi.

¶ Passio interior naturalis non est virtꝰ nec vitiũ: qz scõm eã nec laudamur: nec vituperamur interius naturaliter. 2. ethi.

directa volũtate in libero arbitrio optime ordinata ⁊ in actu p̃axi posita: gratia cõformitatis rationis ſine qua p̃axis esse minime posset ipſius elicitus ⁊ volũtarius actus. Ea propter recta ratiõe directus ad ad quirendũ virtutes cardinales ac theologales totum humanũ suppositũ scõm naturã et eius naturalia p̃incipia agit interiora (que ei naturales ſunt ratiões naturaliter ad agendũ) non tamẽ naturaliter exterius operatur: quia quãuis oĩes eius naturales ratiões ſibi influant naturaliter: vt ſubiectuz iuſte agat scõm easdez rationes naturales eiſqz correſpõdendo iuſtuz est et non virtuoſum scõm ſui naturaz interius: nõ tñ naturaliter exterius in actũ p̃axim operãdo exire valet: imo libere ac ſponte. Nã ſi vult emittere naturalium virtutũ exterius ſimilitudinẽ cũ ſui actiua virtute ⁊ potẽtia liberũ bẽt arbitriũ tranſmittẽdi per regulaz de. k. et ſi non vult: libertatẽ habet ad nolẽdũ: ſibi deficiẽte libero arbitrio. Ergo adq̃ſite ſunt virtutes p exteriorẽ operationẽ ſubiecti rõnalis per naturã ⁊ eius naturalia p̃incipia libere ⁊ ſpõte: nõ tñ naturaliꝫ: abſqz ſpeciali gr̃a dei: vt patz i ſaracenis iudeis ac gẽtib⁹ philoſophis: q̃ virtuoſi fuere ⁊ virtutes habuere legim⁹ ſine fide formi ⁊ fide informi: q̃ ſunt tñ in xp̃ianis et non in alijs. Et diffinitur ſic: virtus moralis est ordinare ratiõales potẽtias ad cardinales virtutes: et virtus cardinalis ad theologales virtutes: et ad eas: ipas applicare per actuũ bonoꝝ multiplicationem: ac vitioꝝ mortificationẽ. Que quidẽ ſũt ſine charitate informes: fiunt enim per dei gratiã ⁊ infuſaz charitatẽ formes: qñ vt est ſententia magiſtri illa qualitas informis qua malus xp̃ianus vniuerſa credit ⁊ infidelis: accedẽte charitate eadem remanet et fit virtꝰ cardinalis ⁊ theologalis credendo: Nam illa eadem

qualitas: que prius erat remanet: et per excessum caritatis fit virtus: ergo naturales sunt materiale ipsarum fundamentum: igitur aliquid eis prestat natura vt sint id quod sunt. ¶ Virtutes siquidem morales sunt iusticia: que est habitus cum quo prudens iustus agit iuste: reddendo vnicuiq; quod suum est: ratione cuius est ius naturale: diuinum: positiuū: canonicum: ciuile z criminale: cuius principia sunt deum diligere honeste viuere et vnicuiq; quod suum est tribuere: ex quo sequitur pax et charitas in humānis suppositis. ¶ Et fortitudo: que est habitus cum quo fortis corde agit viriliter: se defendendo ab actu inordinato voluntatis. ¶ Et prudentia que est habit9 cum quo prudens vtitur prudenter. ¶ Et temperātia que est habitus cum quo temperatus agit temperate temperando appetitus spirituales mala obiecta euitando z bona eligendo: et appetitus corporales refrenādo a delectabilibus z ad spiritualia dirigēdo vt fiant persone humāe virtuose p temperātiaz moralē. ¶ Theologales vero sunt fides: que est habitus cum quo credens credit de deo hoc quod per rationes necessarias attingere non potest et confidit in suo bono amico. ¶ Et caritas: que est habitus cū quo credens bona eius propria facit cōmunia: vt deo sit gratus z proximo. ¶ Et spes: que est habitus cū quo credens sperat a deo vitam z gloriā eternam ac beatitudinē fruitionemq; per eius infinitā misericordiaz. ¶ Et patiētia q̄ est habit9 cuz quo patiēs vincit: et nō vincitur. ¶ Et pietas est habitus: cū quo pi9 dolet de dolore proximi sui. ¶ Doctor q̄dē ait q9 hec v̄tutes in p̄bia desi. sunt adq̄site p bonos act9 potētiaz z sīlitudines naturalū virtutū: q̄ sunt de essenti a sbc: q̄s quidē totū transmittit extra subiectū p nature instrumenta

2clu: p̄bi.

¶ Tria sunt in ania .s. passiones potētie naturales: z habit9 naturales z accidentales. 2: ethi.

2clu: p̄bi.

¶ In iusticiam facere non ineſt deo: q2 ē sponte nocere: ſz deo nō p̄tingit alicui nocere. 2: thopi.

2clu: p̄bi.

¶ Nullus homo est bonus z iustus nec bīus nolens. 3: ethi.

2clu: p̄bi.

¶ Bonū z iustuz est cui9 cōtrariū est malū iniurioſuz. 1: tho.

2clu: docto.

¶ Justicia ē mediuz inter actorē z reū: cū quo iudex iustus et verax confert vnicuiq; suū ius cū bonitate et virtute. in argene. 9: subiecto.

2clu: p̄bi.

¶ Virtus est habit9 q̄ habentez perficit: z opus ei9 reddit bonum. 2: ethi.

2clu: p̄bi.

¶ Virtus certior ē et melior omni arte .2: ethi.

naturalia: vt sint intellecte amate ac recolite: per sup
positum humanū: ratione potestatis. sapientie. volū/
tatis. ⁊ recolēdo in bōitate virtutis et veritatis duratio
nisq; vt ꝯcludit. b. p. b. i. k. ⁊ triāgulū rubeū ⁊. e. f. g.

¶ De viciorū originatione in sub iecto rationalis nature. Capitulum. xxx.

Septem nempe vicia capita
lia i supposito hūano a dissimilitudinib⁹
naturaliū virtutū oriūtur: que quidē sunt
malicia paruitas desinentia impotentia
infidelitas ignorantia nolentia seu odibilitas vicie/
tas falsitas penalitas cōfusio discordia: et sicut a ma
ioribus naturaliū virtutū similitudinib⁹ maiores no
biliores ⁊ perfectiores originantur virtutes: sic enim
a maioribus eaꝝ dissimilitudinibus maiora pullulāt
vicia. Igitur humana suppositā quādiu bene mori/
genata optime viuunt mutuoq; se iuste habent iusti
cia mutua. fortitudine. prudentia. ⁊ temperantia mo
raliter: fide. spe. et caritate. Tam diu conseruatur dei
seruicium resq; publica: que est cōmune bonum: ꝙa
bonum per naturam omnia appetunt non tamen na
turaliter: cum sit bonum esse et malum non esse: et sic
dum sc̄m naturam et eius naturalia principia agūt
eorum exteriores operationes sustentatur ⁊ guberna
tur cōmune bonum congregationis illius ciuitatis:
regni: imperij: sedis: cenobij: studij: curie: palacij ⁊ cō
positi. ⁊c. qm̄ causa finalis que est prima intentio (licꝫ
sit vltima in execution̄e) est bona magna virtuosa ve
ra. ⁊c. et per ꝑs prima intētio est bona ⁊c. que est ini/
cium omnium bonarum operationum: et secūda in/
tentio est prima in execution̄e: sicut medij diffinitio
ostendit, vt principium per medium possit ad finem

ꝯclu: pqi.

¶ Bona aia sūt ma
xime bona quia vir
tutes. 2: ethi.

ꝯclu: pbi.

¶ Justitia nō ē ad se
ipsum. J: ethi.

ꝯclu: pbi.

¶ Justus secreta nō
prodit. z: ethi.

ꝯclu: pbi.

¶ Sine iusticia im
possibile ē habitare
ciuitatē. z: poli.

ꝯclu: pbi.

¶ Preclarissima vir
tutum est iustitia. J.
ethicorum.

ꝯclu: pbi.

¶ Quicūq; politice
intēdūt vtilitatez cō
mune ciuitatis recte
sūt iusti. z: poli.

ꝯclu: pbi.

¶ In nałib⁹ cōcu
piscentys pauci pec
cant: q: naturaliter
agere sine libertate
non est peccatum ni
si sit contra naturā.
. z: ethicorum.

ꝯclu: sco.

¶ Dilectio naturał
est ex qua oritur vir
tus exteri⁹ cōmunis
que ē diuisa in quat
uor virtutes mora
les: quia credere na
łale est actus elicit⁹

transire suc perfectionis. ¶ Si vero contra naturaz et eius naturalia principia. scōmqz coūdez dissimilitudines viuere cupiūt exterius operando: tunc enim vertunt actus siquidē naturales in vicioſos z malos vſus: earumqz ſimilitudies in diſſimilitudies ex quibus enim vero naſcūtur vicia: quia mutatur bonitas in maliciam: amor in odium: virtus in vciū. ¶ Que quidē ſunt ſuperbia: que eſt habitus cum quo ſuperbus conatur omnibus ſupereſſe. ¶ Et inuidia: que eſt habitus cum quo inuidioſus iniuſte bona alterius appetit doletqz de illis bonis. ¶ Et gula: que eſt habitus cum quo guloſus eſt incarceratus in poſterum in infirmitate paupertateqz: quia qui multum comedit animam cum corpore ledit mortaliter peccando. ¶ Et auaricia: que eſt habitus cū quo diues eſt pauper: et mendicat aliorum bona ſemper appetendo: et nunqz ſaciatur auarus. ¶ Et ira: que eſt habitus cuz quo iratus ligat ſuam deliberationem libertatem liberumqz arbitrium: et ſic cadit in deſperationem et obſtinationem. ¶ Et luxuria: que eſt habitus cū quo ſpeciei humane ſuppoſitum vtitur ſuis potētijs et earum inſtrumentis indebite ꝓtra nature actus. ¶ Et accidia que eſt habitus cum quo accidioſus condolet de bonis alterius: et congaudet de malis aliorum: et nunqz appetit exercere virtuoſos actus ſcōm naturā moraliter. ¶ Et mendacium: quod eſt habitus cum quo mendax agit ſiue teſtatur contra regis z proximi ſui veritatem. ¶ Et inconſtantia: que eſt habitus: cū quo incōſtans eſt multifarie variabilis ſine menſura vt oſtenditur per diſcurſum factum per principia z regulas artis generalis. ¶ Que quippe ꝓtra principia naturalia operando peruertunt naturam a fine ad quem eſt creata deuiando: et ad quem ſcōm naturaz ſcōm certitudinē acceptā ab aliquo teſtificante: eo qz ex actu interiori ſbali naturali exit actus exterior in ente reali: rōne cuiꝰ actꝰ interior habet bonitatē naturalē: z actꝰ exterior habet bonitatē moralē diſtinctā a bonitate actꝰ interioris 3.q̄li.17: ꝑclu: fran.

¶ Bonitas interior cuiuſcūqz entis ē naturalis realis z ſbalis: z ſic de iuſtitia z alijs nālibꝰ z rutibꝰ. Exterior vero bonitas z ſic de iuſticia z ceteris virtutibꝰ moralibꝰ ē accidentalis in angelo z hoie: qui exteriꝰ ſbaliter operari nō valent: nā omnis opatio creature exterior ē accidētalis: qz ſolꝰ deus exteriꝰ ꝓpatur ſbaliter Jgiꝯ deꝰ producit extra ſe res ſbalee: creaturavero dū taxat producit accidentia. 2: ſen. ꝑclu: bo:.

¶ Sicut prudētia ſine iuſticia pax vel nihil prodeſt. Juſtitia

vero sine prudentia mu tū:sicut scia sine vsu pax.pdest: vsus vero sine scia et arte multū. Igitur virtutes nales sine moralibus:z morales sine cardinalib⁹:z cardinales sine theologalibus:z theologales sinevsu ipax pax pdest.2:li.de sco.di.

Nclu:phi.

¶Prudētia ppie ē virtus plati z principis: vt sciat regere plm sibi missuz: qz regimē sine prudentia nihil valet.3: po.

Nclu:bo:.

¶Nō ē dign⁹ scia et prudētia:qui eis insurgit precepto.inli. de sco.disci.c:2:

Nclu:senece.

¶Maxima egestas est auaricia in hoie auaro nichil petas: qō tibi negatur⁹ fuerit.li.2:de morib⁹.

Nclu:phi.

¶Quicūqz intēdūt vtilitatem ppriaz:viciosi sunt:z rectaruz politicaz regularuz trāsgressores.3:poli.

tendere debēt moraliter:non tamē naturaliter:taliqz dez modo viuentes rōnales creature contra naturā agendo corrumpunt naturam z eius naturalia principia:corumqz naturales habitus:corum pūtqz mores moralesqz virtutes atqz theologales coruendo: virtutum actus in vitia mutando z instestinū bellum inter ciuitatis impetrādo menia: z lucē in tenebras: dulce quidem in amarum:dicēqz in noctē:xp̄m in demonium:saluatorem vtiqz redemptorem in seductorem z deceptorem: deum viuentem eternalemqz in deos alienos mortales z temporales: benedictionez in maledictionem:demum perit in eis dei gratia: benignitas:bonitas:z charitas:isti quidem tales expoliati ergo ab habitibus virtuosis:inductiqz vitiosis extra finem ad penas obstinati tendūt infernales absqz quiete:et deinceps nunqz per naturam ad pristinos habitus habent iustos virtuososqz regressum: prime solum est cause quod in priuationem peruenit ad pristinos habitus reducere:quoniaz facilior est via a puris naturalibus in dispositis de prauatisqz ad pristini habitus recuperationem deuenire z dispositionēqz a rationali persona deuiata in habitum pristinum eum recuperando: redigere: cum a priuatione ad habitum nō sit regressus per naturam: hec quidem positio in omni ente est intelligenda: tam enim morali qz naturali:idcirco postqz naturaliter non valēt homines virtutes recuperare de perditas oportet profecto per tertioritatem productiuam voluntatis liberum sequentis arbitrium confessori confiteri peccuminibus atrictione contrictioneqz gratiaqz gratis data motiua:oriscz cōfessione atqz satisfactiōe: bono q̄ppe ppositō:quib⁹ nēpe illa fiūt deo grata:nō tñ naturaliter sed spōte p liberū arbitriū:qō est ad bonū agendū: qm

cōcōcō ipsa perse boies valeāt p naturalia ꝓncipia spō/ te ⁊ nō natura iusticiā moralē bre ceteraſcō virtutes gracō dei pneumatis almi gratificari: absco speciali dei gra in ipsis cooperādo. Non tamen illis priuata habitibus p naturā valent: neco p morales habitꝰ vl/ terius habituari: absco speciali gratia dei cooperāte cū eis ⁊ dicitur gra gratis data: qz datur sine meritis precedentibus: qua pūguntur ⁊ mouentur ad confi/ tendum: penitentiamco agendum: quia summa veri tas ait spiritussanctus vbi vult spirat dicitur autez ea dem gratia cooperans: qz cum ipsis operatur simul: ⁊ dicitur gratia gratum faciēs: nam perfecta cōfessio ne est deo gratꝰ cū ꝓz sit gratie infusio in suppositis rationalibꝰ: cō culpe remissio: quia ꝓior gratia gra tis data: cō gratia gratuz faciens in eis ꝓioritate na ture: ⁊ gratia gratum faciens ꝓior est cō gra cōsūma ta quequidem in patria gratia appellatur cōsumata ratione finis perfectionis terminationisco: causeco fi nalis ꝓmeco intētōis: vt finis angulꝰ vult eiusco diſi. Ergo supra naturā ⁊ eius necessitatē ad pristinū hīt regressum habituz sponte libero mediante arbitrio: ⁊ non naturaliter: vt nōnulli putarunt tm naturales: si cut ꝯcludit.b.per.h.i.k.⁊.e.f.g. vt largiꝰ in cōmento supra artem ⁊ in metha.maiori diximꝰ.

¶ De potentijs anime rationalis attinctiuis tribus et earumdem cō positione ⁊ reali essentiali ⁊ numerali distinctione. Capitulum.xxxj.

Eractuz sufficienter est de habitibus naturalibus moralibus theologalibusco qui inter formam ⁊ materiam: totum ⁊ partes: qui per ipsarum exterioꝛez

ꝯclu:senece.

¶ Rodica ira gignit insaniā. Igitur ē euitāda. li.2:ad lu.

ꝯclu:phi.

¶ Pauci sunt amici propter vtile ⁊ delectabile in dopiditate. 8:ethicoꝝ.

ꝯclū:phi.

¶ Amici existētes propter bonū vtile ⁊ delectabile: his cessātibꝰ cessat amicicia rō ne auaricie. 9:ethi:

ꝯclu:senece.

¶ Magnaꝝ virtum est negligere ledentē auariciā. li.de mori.

ꝯclu:sene.

¶ Ingratus est q nō reddit id quod tenet .3:li.de moribꝰ.

ꝯclu:sene.

¶ Ingratus est qui dissimulat: sed ingratissimꝰ est omnium oblitus beneficioꝝ. li.3:de benefi.

ꝯclu:phi.

¶ Veriſimile est in multis magis fieri peccatum cō in paucis. 7:thopi.

nempe operationem causantur hic autem per agendum de potentijs eius est: quibus supposita humane speciei tales exercent actus rationales. Habet ipsa namq; rationalis anima: tres attinctiuas vtiq; potentias: sicut & angeli spiritus in corpore: quarum ratione excellit corporales substantias seu naturas: in quibus tales minime reperiuntur: nisi ratione materie absq; virtute attinctiua plurium finium: gratia cuius sunt in eis in magno defectu per forme carentiam spiritualis specificantis naturale genus ac prime gradationis materiam: per nominisq; variationem: contrahentisq; forme informationem. Nam sapientia: que immediata est creatura: licet sit bona bonificataq; per sonantiam & phisicam operationem: per contractionem contractiuam actualem et cuiternam forme specificantis spiritualis: ipsum naturale genus perficitur: ratione cuius eius compositio fit maior in virtute perfectionis & essentiarum continētia ratione maioritatis per anguluz. b. gracia cuius in rationalibus singularibus intellectus asserit: qui est potentia naturalis: cui proprie competit intelligere intellificareq;: ratione intellectus possibilis agentisq; in obiecta recipiendo de ipsisq; noticiam vera declarando: per attinctiuum eius habitum naturaliter: secundum naturalia sui nature principia.

¶ Attamen in corporali profecto natura: tale nominime assummere valet. Ratione forme corporee contrahentis primamq; materiam determinātis in corporeo: et finali esse: gratia cuius instinctus in ipis naturalis affirmatur: per quem corporea materia instinctum ad patiendum sub forme actione habet: vt tertiū compositum sequatur: finem sue perfectionis attingendo huiusmodi ratione lapis instinctum ha-

2clu: boetij.

¶ Vinū modice sūptum acuit ingeniuz: nō modice vero rōez conturbat: & intellectū ebetat: memoriā enervat: obliuionez immittit: errorem infundit: & ignorātiaz inducit. in li. de scō. discipli. c. 2:

2clu: phi.

¶ Qui spoliāt mortuos assimilātur canib9: qui mordēt lapides. 3: tho.

2clu: phi.

¶ Inuid9 ē q̄ tristat de prosperitate bonoz alterius. 2: thopi.

2clu: augu.

¶ Illa falla doctrina est que nō aliqua verba ītermisceat vera. super lucā.

2clu: phi.

¶ Omne mendaciū prauum est fugiēdū .4: ethicoz.

2clu: phi.

¶ Homo habet ampliorem potestatem super concupiscentias naturales q̄ super iraz. 7: ethi.

bet descendendi deorsum: vsq; ad eius cētrum finale: quo adepto quiescit sicut finis diffinitio anguluscq; designat: vt patet de redēptoris nostri corpore: sueq; virginis matris: que non enim per graue: nec per leue: sed per assecutionem perfectionis finis sunt in empireo mirabiliter collocata: ⁊ sic de ceteris mobilibus motisq;: que ratione finis terminationis perfectionisq; mouentur: per naturalia profecto principia interiora essentialia ⁊ quidditatiua. ¶ Voluntas autem principium attinctiuuz ⁊ potentia per forme spiritualis contrahentis naturale genus ⁊ specificātis In natura rationali composita singulari existenticq; perfectiori modo est: retinens nomē: ratione maioris compositionis ⁊ essentiarum includentie: ratione cuius rationales persone diligunt amantcq; suum creatorem factorem scōm naturam et eius naturalia ꝓncipia spōte in q̄rto actu nakaliter in primo actu et secundo ꝑ primā intentionē propter se: q; sūmum bonum: ⁊ creaturas propter dēū ꝑ secūdam: q; sunt effectus eius. Verūtamē in corporea natura tale perdit nomē per aduentū forme corporee contrahentis ac materiaz specificantis in corporeato esse singulari existenticq;: ipsum attinctiuum principium: cum minime a determinante perfectionem virtutis recipiat: imo potius rudalitatis dimensionalitatem: ratione cuius appetitus naturalis corpulentis in rebus ac naturis conspicitur: gratia cuius lapis appetit descendere deorsum: ad sue perfectionis finem tendendo: ⁊ forma informare materiam: ⁊ materia pati sub forma ⁊ humana corpora esse in paradiso: ⁊ leo leenā ⁊ equus equam ⁊ asinam: ⁊ celuz circularem ⁊ successiuum motum vsq; ad vltimum generanduz: in quo erit finis terminationis perfectionisq; extensiue cor-

ꝯclu: pbi.

¶ Malicios⁹ non est bonus neq; actu neq; potētia. 7: ethi.

ꝯclu: pbi.

¶ Verberans absq; ira peio: est verberā te cum ira. 7: ethi.

ꝯclu: pbi.

¶ Qui non penitet ex ꝓsecutione concupiscentiarū in sanabilis est. 7: ethi:

ꝯclu: pbi.

¶ Natura maxime appetit delectabile: ⁊ fugit triste cū sit sibi oppositū. 8: ethi.

ꝯclu: bone.

¶ Bonitas: qua dēs entia creata diligit: est mere naturalis: ratione cuius conuenit homini intelligere diligere ⁊ recolere naturaliter dēū quia primum principiuz essendi ⁊ cetera entia inquantuz sūt ratione cuius creatura rationalis agit scōm iudicium spirituale exteriꝰ transcēdēs oia entia finita ex cognitōe sibi intrinseca et extrinseca. 2: sen. ⁊. 8: metha.

ꝯclu: pbi.

¶ Ālia būana ē quo-

dāmodo omnia p in clusionē ⁊ participationē.3: de aia.

¶clu:magfi sen.

¶Intellect⁹ volūtas ⁊ memoria: hec tria distincta sūt realiter ⁊ essentialiter: lz sint vna aia sicut forma ⁊ materia: licet sint vn⁹ hō.j:sen.di.3.

¶clu:phi.

¶Anima intellectiua est locus specier⁹ itelligibiliū:sic̄ ima ginatiua imaginabi liū:⁊ sensitiua sensibiliū ⁊ nō hz species actu:sed solū potentia.3:de aia.

¶clu:phi.

¶Intellect⁹ intelligit interi⁹ sine sensu ⁊ imaginatione:⁊ exteri⁹ nō intelligit sine sensu ⁊ ab eo ordinem incipiendo. primo de sen.⁊ sen.

¶clu:boe.

¶Deus q̄ nos trahit ad se ⁊ ad suum esse ⁊ ad suum bene esse: ⁊ ideo adducit ignorātia li.3:de cō.

¶clu:magi.petri.

¶Intellect⁹ volūtas ⁊ memoria sūt vnuz vna ēētia vna mēs vn⁹ sp̄s vna sba spiritual: vn⁹ tertiꝰ nūer⁹ porum celestium ceterorumq̄. ¶Duratio siquidem principiū attictiuū ⁊ potentia: rōe cuius omnia recolimus: per forme spiritualis aduentum determinant⁊ specificantisq̄ naturale genus phisice generalissimū: se perficiendo nomen mutat: ex eo q⁹ in natura rationali singularizata memoria intelligitur: que per phisolophātes archa conseruatia specierum asseritur: huiusmodi ratiōe rationalis creatura spes retinet catherizatas intellificataſq̄: in ipsa per intellectum ⁊ voluntatē repositas: vt deficiente obiecto valeat intellectus per voluntatis imperium id idem per speciez in ea repositā intelligere intellificareq̄: qō est contra nominales asserētes: q⁹ ab obiecto ⁊ potētia paritur noticia absq̄ specie: qō est impossibile: nisi sit ī patria vbi potentia absq̄ specie media attingit suū proprīū obiectum vt sit gloria in fine ⁊ non in medio hic vero in via minime: rōe defectus potētie penes obiectum. Sed in natura vero corporeata idem conseruationē: et est id quo res corporales durant proprie euiternaliter: qñ oñes substātie corporales ac spirituales p̄ rationē naturalem sunt naturaliter impreteribiles: ac incorruptibiles: cū sit ad similitudinē eternitatis in euiternitate per eternū creatorem scōm sui esse posita perpetualiter: tanq̄ substantiale principium omnium rerum cōpositarum essentiale et intrinsecum: ratione cuius res substantiales remouentur ab omni corruptione et conseruantur in sua ratione quidica et formali ⁊ modis interioribus absq̄ ostensiuo gradu preteribili corruptibiliq̄: in quo ⁊ ratione cuius decepti sunt nominales tantū sensuales. Hec refert si sint sub lune globo plereq̄ substātie particulares: que videntur corruptibiles preteribileſq̄ fore scōm sensum hoc autem est tantum scōm accidens: et non scōm rei

substantiam ac eius rationem formalē et quiditatiuā substantialē interius habitā cū modis interioribus: que videri minime valet: nec tangi: neq; per aliquem sensum particularez percipi: cum ipsa non susciapiat incrementum nec decrementuz: vt vult veritas summa in transubstantiatione substātie panis in substantiam sui corporis: Augustinus pbus ⁊ raymundus. sicut extensius supra artem in comento et in metha. maiori diximus: sicut asserit. b. per. c. f. g. d.

¶ De actione ac passione hūanarum personaruz suppositoruq;. Capitulū. xxxi.

¶ Actiones enim rationales ac passiões vt ait doctor in apol. et pbus. iij. de anima sunt suppositorum rationaliuz: alie vero actiões ac passiões sūt tm̄ singularū. Igitur raymūdus hō singularis ⁊ extis. indiuiduū. suppositū ⁊ psona in gradu ostēsiuo posit⁹: ⁊ nūero statuali: intelligit ⁊ intellificat ac dicit: vult: volificat: et volificando diligit et amat: et recolit obiectorum species recipiendo. Anima vero rationalis que ante corporis informationē suppositum nec spiritus sapienter dici pōt: non valet intelligere nec intellificare: nisi sit humana persona a corpore ostēsiuo accidētali scōm quid separata: nō autē simpliciter: qz tūc nullā haberet inclinationē ad id idem resumendum: qua absente resurrectio foret nulla: qō est impossibile et cōtra fas ecclesie catholice. Que quidē exercet in patria actiones passiones ⁊ operationes suppositales absq; gradu ostensiuo: sicut peragebat in via organis enim mediantibus: q̄q̄ nō cū perfectionis complemēto simpliciter rōe informatiōis habitudinalis quā semper naturaliter ad ipsum ididem habet ergo resultat⁹ ex ipis vna aia rōnalis: ⁊ se inuicē realr essentialit et numero differunt. j: senten. di. z.

ꝓclu: docto.

¶ Alia rōnatiua ē ps hois formalis ⁊ ēntialis: cū q̄ psona humana intelligit diligit ⁊ recolit. ⁊ cui⁹ gtes sbales sūt intellect⁹ volūtas ⁊ memoria: ⁊ ē creata ⁊ facta itra corp⁹ sbale ⁊ nō genita: rōe cui⁹ informat corp⁹ sbale hois qō est ꝓpositū ex elementatiua vegetatiua sensitiua ⁊ imaginatiua: gra cuius in hoie ē intellect⁹ hūan⁹ ⁊ sic ō volūtate. 2: p. ⁊ i ar. sci. ⁊. 2: sen.

ꝓclu: docto.

¶ Ania iusta mouet corp⁹ moralr ad finē sicut olea inserta oleastrū nāliter: rōe cui⁹ ē instrumētū cum quo sbe corporales i deo suū attingunt finē. 2: puer. et. 2: sen. ⁊ in ar. diuina.

ꝓclu: docto.

In illo istāti in q̄ em bryo dispositⁿ ē: q̄ sit

aiatūs rōali aia creatur intra ipsuz ipa eo q: si essz creata anteqū foret embrio essz potētia in alia sba et nō in corpore hūano aut esset ociosa z incōmunicabilis. 2: puer. z. 2: sen.

2clu: docto.

¶ Sēsitiua z imaginatiua aiam rōnalē attigere nō valēt: iō corp⁹ imaginatū est pars materialis hois icorruptibilisq aiaz et si corp⁹ causaret: q aia ēet pars hois: corp⁹ aiam informaret: z cū sit cum ipso sbstātiali vnita mouet oīs ptes sbales corporis sbalis: vt totū hō sit sba. 2: puer.

2clu: docto.

¶ Intelligibilitas amabilitas z memorabilitas sunt durabiles in etnitate ē aia cū corpore subsātialiter durabilis i cuiternitate: rōe cui⁹ mors nō est nisi separatio aie seu abstractio a corpore mixto statuali: gra cui⁹ oīs sbe suppositū et persona intelligit z nō anima tantū scōm naturalia eius principia ad talē naturalē operationē inclinatur naturaliter. ¶ Huiusmodi ratione homo in paradiso mansonē per dei gratiā z miserecordiam habet et non per sui merita sed mediantub⁹ ipsis: cū nō sufficiāt ad illuc habitandū de per se intelligit sine organis recipiēdo obiectū nobiliori modo q̄z cū eis: et intelligit in id idē noticiā producēdo et eius veritatem declarando: ratione cuius deū obiectum infinitum z eternū angelos aliasq animas humanas sanctas celos z cetera obiectiue intelligit z intelligat obiectando obiecta inferiora: rōe illius habitus suppositalis personalisq: qui de genere est informationis factionisq quāuis non cū ad inquisitionē finis perfectionis quo ad corpus statuale per carentiam sui gradus ostendui et numeri statualis. Nam ratione individui accidētalis quod fuit coadiuuans ad bonū morale sponte operando per organa: z ad virtutes adquirendū merita lucrando: ex quibus premium assequit extēplo: debet persona cum individuo accidentali binas nempe stolas glorie a summo bono obtento infinito z beatificato recipere. Alterā quidē rōne anime rōnalis: aliā vero ratione corporis: gratia cuius beatitudinis perfectionē habere nō valet: quia nequaq̄ potest de corporis gloria accidentali gloriari ab eo abstracta licet sit in paradiso coā summo ente infinito et eterno obiecto. ¶ Recedente aūt a corpore statuali seu desinente ab actuali informatiōe id idem informare z sustentare: secum confert omnes vtiq̄ adquisitas spēs et eaz habitū: quas in hoc seculo obiectiue intelligendo adquisiuit suppositum per tēporis successionem. ac discursum silogisticum potentie intellectiue. Quapropter homines singulares studiosi sapientes

ſuperãt rudales ignorãtes: qui quidẽ de ſpecieb9 ad quiſitis nullã habebũt noticiã: et per ꝑs eſſentialem neq; accidẽtalem gloriã. Igitur licet ſint equales in quãtitate ⁊ meritis ieiunando orando diſciplinando elymoſinã faciendo: non tamẽ ſunt equales ſtudẽdo intelligendo amãdo ⁊ inſudando oĩa obiecta intelligibilia ⁊ volificãdo tã infinita q̃ finita: gratia cuius in premio equales minime eſſe poſſunt: q; ſancta ruſticitas ſolũ ſibi prodeſt ceteris vero nũq̃: ſapiẽtia vero ſibi ⁊ alijs legendo predicãdo interpretando conſitendo penitentiã ſalutiferã dando ſcripturas ſacras declarãdo ⁊ ſenſũ allegoricũ tropegogicũ et anagogicũ rudibus oſtẽdendo vt viã ſalutis poſſint inuenire: q; ſcriptũ eſt hoies ⁊ iumẽta ſaluabis dñe: ſapiẽtes. ſ. ⁊ ignorãtes. Propterea comodoſuz eſt ſtudere: et circa ſcire inſudare ſapere ⁊ intelligere vt diſtinctã noticiã et perfectã valeam9 habere beatitudinẽ gloriã et fruitionẽ ſcõm potẽtiaꝝ ordinẽ a ſumma ſapiẽtia nobis collatũ. volũtate. poteſtate. virtute. ⁊ bomitate.

De cõceptibus quidicis intellectus rõnalis aĩe ſeu perſone hũane: et de habitu attinctiuo naturali: et cõcreato: et lumine naturali: et de habitibus tribus accidẽtalib9: et de eius naturali compoſitione. Capitulum. xxxij.

Beatiſſima autez virgo hominis dei mater: ab originali macula immunis ⁊ ratione prime intentionis ⁊ cauſe finalis mundi conditoris precisa et abſtracta penitus: habet corpus anime coniunctum coram ieſu eius filio in paradiſo ecleſie: vt eſt ſententia Augu. Ber. Hiero. Raymundus intelligit perfecte diligit et recolit tantum quantũ poteſt pura creatura corpales ſunt ad ſeruiendũ anime hũane condite: ⁊ oẽs nõ valẽt vnus hõ. Ideo hõ cũ oib9 rebus ſb ſtantialibus participat. 2: prouer.

ꝑclu: phi. ⁊ tho.

Homo agit voluntate: ⁊ ei9 principiũ ẽ electio: ⁊ electionis cõſiliũ. 7: metb. et in li. de ſortu ⁊ q̃li: j:

ꝑclu: tho.

Deus mouet ſuppoſitũ rõale cũ libertate ad agẽdũ: ⁊ alia cuz neceſſitate: ⁊ põt perſona hũana huic motioni reſiſtere et ſic põt creata creatori repugnare. q̃li. j:

ꝑclu: docto.

Perſona eſt rõnalis nature idiuidua ſubſtãtia ⁊ i cõicabilis exiſtia dicens ſuppoſitũ actiones ⁊ paſſiões eius ⁊ indiuiduũ. in apoſtro. c: 7:

ꝑclu: lobe.

Homo eſt q̃ditas pmanẽs reſultãs in diuiduũ ſuppoſituz ⁊ pſona ſcõm ordinẽ interiorẽ vt p̃incipiũ principiatũ fini ꝑpetuo. 4: ſubiecto.

pclu:lobe.

¶ Vnuz esse homis rūpitur:t aliud esse nō rūpitur qz licz eē statuale ad nichilet: nō tñ homis esse formale t licet stat⁹ numeri corrūpatur:nō tamen numerus substantialis.Stat⁹ enī est designatio actionis t passionis: sed formale quidez sbm illi⁹ t illō tale nō corrūpitur.in.4:sbo:

pclu:bone.

¶ Quiditatef singularū sūt oino incorruptibiles immortales t impeteribiles eo qz sunt scibiles et diffinibiles. Igitur non desinūt esse ens bonuz tc. quia licet nō sint exītes in isto sūt exītes i illo:qz lz oēs hoies singlares t statuales essent ad nichilati q̄ditas hominis semper esset: qz sicut sepantur ab statua per corruptionem:sic ad ipsaz trahuntur p generationē in qua suppositū habet actiones t passiones.z:metha.

t magis rōe sue pfectionis nate puritatis t nobilitat⁹ in qua oīs finita nata suū assequit intensiue perfectionis finē:tanq̄z in puro hoie:in eius vero filio tanq̄z in hoīe miraculoso:q̄ est pceptus de spū scō: licz talis t tātus ex matris parte natalis ītelligat. ¶ Intellect⁹ q̄dez imaculate virgis:t sic de volūtate eiusq̄z memoria:habz naturalē quippe cōpositionē p natalia essentialia et q̄dica pncipia formalia et materialia q̄ sunt de essētia ei⁹ formaliq̄z q̄ditatiua ratiōe:quoz rōne includit formā t materiā:per intellificatiuitatē intelligibilitatēq̄z.Idcirco bon⁹ dicit:magn⁹:potēs: amabilis formalit̄ t materialiter: p formā enim intellect⁹ totalis habz intellectū agentē: p materiā aūt habz intellectū possibilē:quoz rōne actiue peragit:t passiue obiectiue obiecta obiectādo recipiēdo intelligēdo et de ipso intellificationē producēdo: intellificādo ei⁹ speciez in suo bili repertā:cū suo tiuo.Habz quidē intellect⁹ suā formalē interius rōnem q̄dicā et substātialē: rōe cui⁹ operat extrius:t sine qua nihil foret.Sumit aūt scōm philosophātes triplicit intellect⁹: nā alius est intellect⁹ totalis exteri⁹ operatiu⁹:actiu⁹:factiu⁹:receptiu⁹ intellectiu⁹ t intellificatiuus notitie de obiecti specie pductiu⁹ : cū quo t rōe cui⁹ suppositū oēs operat intellectuales opatiōes:sub veritatis rōe entitatisq̄z:in bonitate magnitudie tc.q̄ quidē agit in extrioi opatiōe: nata vero eius cū q̄ditate i clinatiua fecūda alias essētia sibi est quo pncipiū motiuū : habituſq̄z natalis et cōcreat⁹ ad exteri⁹ agēdū in obiecti spēm inquātū est rō naturalis natalit̄ sibi ipi inordiato esse ad intellifi/cāduz extrius operādo : rōe fecūditatis finisq̄z pfectionis: vt vult.ij.spēs regule de.e.t.c. et operat passiue cū intellectu possibli obiectoz species recipiēdo:et cū ītellectu agēte actiue;de specieb⁹ receptis verā gñam

do noticiã in vitate bõitatis: virtuteq; magnitudis entitatisq;: p regulaz de.c.d.c.k.t difi.sap.t an. dife. Qui siqdẽ in ei9 rõe formali icludit quattuor qdicos substãtiales ꝓcept9: scõm sui esse absolutũ ordinatũq; vel naturã: talitatẽ: tantitatẽ: relatũq; esse: p secũdaz speciẽ qditatis: rõe vero talis includẽtie et ꝓseruatio nis simplicitatis t sui essentie: ab alijs essentialiter nu mero t realiter distinguitur potẽtijs: secus aũt posset velle t recolere prope sicut volũtas t memoria: qd̃ est impossibile: cũ tantũ sit prope intellectiu9 naꝑaliter.

¶ De intellectu agente et de eius originatione in essentia eadem et actione produ/ctiua intellectus possibilis. Capitulũ. xxx.iiij.

Alius vero est itellectus agẽs q̃ in essentia secũda totalis intellectus ori ginaꝑ t pullulando ꝓstituꝑ de actiuitate t secũda essẽtia: inquantũ ipsa respõdet req̃ sitioni sue nature secũde: et in quantũ est agẽs: nõ est absoluta: q; relatiuũ est de ea ortũ: et in ea tota: et non extra: cui prope cõpetit oia interi9 facere substãtialiꝑ naꝑaliterq;. s. pducere: vt est. iij. de anima t in. ij. spe/cie. c. t. f. producit qdẽ interi9 substãtialiꝑ naꝑaliterq; p substãtialẽ opationẽ intellectũ possibilẽ: cũ sibi com petat fieri. s. ab intellectu agẽte ꝓduci et intelligificari ꝓpꝛie vt vult Raymũdus in regula de.g.c.et.d.ac.c. Hã intellect9 agens pullulãdo in primo nature signo per intelligere suam concipit essentiam: et in secudo nature signo per intelligificare pullulando de ipsa con cepta producit noticiã genitam naturaliter substãtia literq;: que est obiectũ immediatum ꝓductũ a potẽ tia intelligificatiua agente t producente originando in ipsius totalis intellect9 secũda natura ac essentia; er

ꝓclu:tho.

¶ Ex corꝓore t ania dicit hõ quidditatiue t sbaliter: t sic est ex duabus reb9 sbalib9 vna res tertia sbalit cõpositа: rõne cuius corꝓ9 sbale t aia aia-tum t rationatũ cõ-stituũt: cũ ania sensi tiua sit aial sbaliter sensatum in genere sbe. 3: metha.

ꝓclu:tho.

¶ Corpus ẽ sba corꝓo-rea primo in gene re sbe: secũdo est corꝓ-pus in genere quan-titatis habens tres dimensiones. 3: me-thaphisices.

ꝓclu:tho.

¶ Homo non est ani ma nec corꝓus: sed tertium composituꝑ substantialiter ex ip sis. 3: metha.

ꝓclu:sco.

¶ Talis fuit illa vni-o: que deum face-ret hominem: t ho-minem deum. Ideo caro pro homine su-mitur: ratione cu-ius vnio in deo t ho mine dicit ordinem

nake hūane assūpte: ⁊ verbi assumētis: et vnio increaturis est ꝑ informationē: aūt ꝑ aggregationē. ⁊ sic fit cōpositio dicēs ordinē ptiuz ad totum quodlibeto.18:

ꝑclu:sco.

¶Intellectus totalꝫ cū intellectū agēte facit intellectionē ⁊ intellect⁹ possibilis recipit ipsaz.qli:1):

ꝑclu:sco.

¶Hoc⁹ intellectiu⁹ intrinsec⁹ ē lumē nāle ⁊ principiū attinctiuū naturale ⁊ cōcreatū ad cognoscendū obi scibilꝫ vitates q: scia sb̄alis ⁊ realis deducitꝫ potētia sb̄stātiali ad sciaz ⁊ potētiā accidētalez: sic intelligere sb̄stātiale ad itelligere accidentale. quodli:1):

ꝑclu:pbi.⁊ sco.

¶Speculatio ē actio imanēs q: itelligere ē intellectiōez recipere ⁊ recipere est patiuaz actio recipiendi est ab obo ⁊ nō a pō:.9:metb.⁊ qli:19:

go tiuū producit bile ipsum de tota sua essentia natura et quiditate in formando:et non de aliena: quod faceret si ipsum de sua non produceret: et sic foret distinctio essentialis et non realis inter tiuū et bile: si bile non foret a tiuo productum: quod est impossibile: qꝺ est contra sensuales negantes productionē bilis a tiuo naturā destruentes ⁊ eius operationem interiorē: qm̄ aliter non foret realiter a tiuo et simpliciter distinctum:cum distictio realis simpliciter precise inuenitur inter producentem ⁊ productum in eadem essentia ⁊ natura:ideo ait doctor.j.sen. q; si spiritus sanct⁹ non esset productus a filio: vt greci tenent: non foret distinctus realiter ab eo: nec realem referentiam ad eum haberet:vnde sequeretur vnum in regula.b. impossibile: videlicet q; relatiua non forent simul natura:sicut vult pb̄s:igitur vt nature tanta sequantur incōuenientia irrationabilia asserēdum est per regulā b.d.f.q; omnia bilia producibilia interiora substātialiter:a suis tiuis productiuis sunt veraciꝫ producta: vt conseruetur relatiuoꝝ verissima regula: per philosophū ⁊ raymundū posita in secunda specie.c.et.f.qꝺ est contra aliquos: qui potius nominales sensualiter dicuntur: q̄ reales: de quorum intelligentia non est multum curandū:cum sint extra nature limites: methaphisicam interiorē et eius substātialem operationem ignorando. Est enim intlꝫct⁹ agens istrumentū naturale actiuū: quo totus intellectus exterius operatur actiue: seu potentia aptitudo et virtus ad obiectandum obiecta exteriora primo intelligendo: scōo vero intellificando per regulā.k. Attamen in operatione inferiori substātiali dicitur profecto p;incipium quod agit:sicut in secūdo et eterno intellectu: cū inuisibilia dei per ea que facta sunt intellectu conspiciant

ab intellectu limitato. Et natura principiū quo in quā tū est sibi naturalis ratio: rōne sue fecūditatis: vt pducat in secundo nature signo intellificabile in sui essentia fecunditate plena fontalitatecz.

¶ De intellectu possibili in ordie originis in eadē essentia z natura. Ca. xxxiiij.

EStautem et alius in eadem essentia z natura intellectus: qui possibilis nuncupatur: cui cōpetit proprie omnia interius fieri. s. a tiuo produci: et est natura le instrumentū quo totalis intellectus passiue exteri⁹ us operatur: et obiecta interius recipiendo patitur: et dicitur potentia dispositō z virtus ei⁹ passiua patiendo: super quo obiectū in eo receptum totus vt principiumqꝫ intellect⁹ cuz agēte intellificat caterzat illud a fantasmatibus denudando: vel speciem formādo fantasticando de obiecto tm̄ intelligibili: vt valeat volūtati bonum obiectū sub ratione veritatis intellectum presentare. Habet quidem totalis intellectus quiditatem: naturaz: essentiam: et esse quiditatiue et formaliter: vt vult doctor in secūda specie quiditatis z. f. ratione cuius duplicem confert habituz: vnum videlicz naturalem creatum attinctiuum consubstantialem sibi interius: qui a philosophis lumē ipius totalis naturale nuncupatur: vel eius inclinatio ac habilitas: et quo principiū: aut motiua ratio ad intelligēdum intellificādumqꝫ de quo phs. j. metha phisices oīes hoies natura scire desiderant: quo mediāte mouetur naturaliter obiecta attingendo intrinseca z extrinseca: quecq̄dē virtus est attinctiua: qua naturalis habitus attinctiu⁹ intelligitur: venit enim in virtute specificātis gīnis forme naturalis: z non solum ab ea

pclu: aug.

¶ Dis res: quācūqꝫ cognoscim⁹: cōgnat in nobis noticiā sui: q: ab obo z potenti i paritur noticia mediāte specie. 9: ō tri.

pclu: phi.

¶ Singulariū ē sensus z imagiatio: vniuersaliū vero scientia. 3: de aia.

pclu: augu.

¶ Dis potētia intellizēs obm gignit: gignendo actualē noticiā sui: z talis gignitio est naturalis: rōne cuius gēituz dicit⁹ples gignēt⁹. 9: ō tri.

pclu: phi.

¶ Intellectus ager⁹ z intellectus possibilis nō sūt eadez potētia. 17: de aia.

pclu: phi.

¶ Intellectus totalis lumē est intellectus agēs: q: sicut lumen facit colores actualiter visibiles: sic intellectus agens actualr facit intelligibilia intellecta in actu: rōe cui⁹ intellect⁹ totalis dicitur practicus. 3: de aia.

ꝯclu:pbi.

¶Intellect⁹ oia intelligit intelligibilia sicut sensus sentit sē sibilia ⁊ imagiatiua imagiat imaginabilia.3:de anima.

ꝯclu:pbi.

¶Intellect⁹ nō hēt in materia sua organū copale:licz in capite ipm hēat cōiunct⁹ icipiūt.3: de aia.

ꝯclu:pbi.

¶Intelligere ē quodā pati:intelligere ḡ ē oba intelligibilia i intellectu possibli recipere:abstrahere vero ē in potētia ea facere actu intellecta cum intellectu agente.2:de anima.

ꝯclu:pbi.

Intellect⁹ pōt seipm intlligere:⁊ oia oba itelligibl'ia.3.de aia.

ꝯclu:pbi.

¶Intellect⁹ itelligēdo itelligible suū nō ꝓcedit ad intligēdū infimū:sz magis intelligit.3.de aia.

ꝯclu:bone.

Intellect⁹ simł' appꝛehendit ꝑncipia ⁊ tmi-nos: qꝛ p pbm.2:me:ba.ꝑncipia cognos-

accepit attinctiuū naturalē ꝯcreatū ⁊ ꝯsubstātialē habitū verū etiā liberū arbitriū:qō q̄dē est ei scutū ad resistēdū:⁊ potētia ad defendēdū se a sophismatib⁹ falsis erroneis infidelib⁹ ⁊ hereticis est: et arma ꝓtra ea ad preliandū vt Raymūdus in regula dc.k.⁊.b.cū bonitate: magnitudine: duratiōe: ptāte:vitate:vtute:obi veritatē eligendo et falsitatē nominalē sophismaticā expellēdo:qō quidē est potētia distincta ab ipo: sicut ⁊ naturalis habit⁹ ex natā rei ⁊ largomodo formaliter vt est sentētia doctoris in tabula generali dicentis: q̄ habet vnū pdē in intellectu: alium vero in volūtate: ergo est potētia amboꝝ distincta. Quo nēpe naturali mediāte habitu tres gignit accidētales habitus:quorū rōe ipse est intellificatiu⁹ factiu⁹ ⁊ operatiu⁹:qꝛ nō modo cōclusiones ex quaꝝ frequētatione sibi acquirit accidētalē habitū:qui est sciētia per quid:qꝛ est per pbm: scire res per causas cognoscere p demōstratiōnē hanc que est demōstrare effectus p suas causas: et sciētificus appellat secūdus habitus: quē de obiecto scibili habet:qui nō ex actib⁹:sed post actus: sicut dies ex nocte generatur frequētatos:cū ex actib⁹ actus resultet ⁊ non habitus: et talis de dificili remouetur ab eo:quia post actus habet frequentatos: dispositio enim facillime remouetur a subiecto: habitus vero de difficili. Hec non prima principia ipso mediante potest attingere:cū primo intuitu sit simpliciuz quiditatum attinctio: ex quorum ferquentatione sibi vindicat accidentalem habituz per demōstrationē equiparātie: que est demōstrare equale vnū per aliud equale qui intellectus a simplicitate obiecti ⁊ potentie nuncupatur:vel methaphisica que intelligētia omniū est rerū:scōm eaꝝ formales rationes: et conceptus quidicos substantiales interiores: in prima intentione:

q̄ est cōcept⁹ quē intellectus habet de re primus: vel ꝑma rei ad intellectū representatio obiectiue ⁊ respectiue. Uerū etiā obiectū infinitū ⁊ eternū co mediante ꝑ ꝑt attingere gratie lumine fideiq; mediante ⁊ eiꝰ dignitates essētiales ac personalia attributa: ex quorum frequētatione per equiparantiā sibi generat accidentalē habitū: qui sapientia: quia sapida de tali obiecto est scientia nominat: seu speculatiua ⁊ intellectiua fides: per quā habet premiuz: et scōm quā fidei articuli sunt probabiles: ratione adquisitionis premij: qz ait Augu. fides positiua est meritū: et fides speculatiua ꝑmiuz: igit per credere positiuū intellectꝰ hēt meritū: qō est habitus appropriatus eius: ꝑ intelligere vero premiū: qō est habitꝰ eius propius rōne cuius theologia est appropate scientia ꝑmo: prope vero scōo scientia potētie cognitiue: ideo credētes simul ⁊ intelligētes superabūt gloria fruitione ⁊ beatitudine credētes positiue dūtaxat: tā essentiali q̄ accidētali ratiōe speculationis. Nā anthoniꝰ nūc in patria nullā noticiā habz de subtilitatibꝰ ⁊ speculationibꝰ augustini et pauli: igit in eq̄parātia meritoꝝ cū superat premijs ꝑ speculatiōez rōe oboꝝ itellificatiōis q̄ anthoniꝰ eget: ⁊ specieꝝ adq̄sitiōis de q̄bꝰ intelligētia caret. Paulꝰ enī noticiā hēt de epl'is q̄s cōposuit et aug. et raym. de sua arte ⁊ eiꝰ speculatiōe ꝑ habitū quē hūt in intellectu nō cū ꝑ modū discursiuū sic in via: sz ministātū sic i patria qz beati sūt sicut angeli. igit sūt ipi in modo intelligēdi sine discursu ⁊ tēporis successione. Sūt q̄dē ista tres intellectꝰ vnus totalis intellectꝰ fūdati i vna essētia naka ⁊ q̄ditate: licz intellectꝰ agēs ⁊ possibilis distinguātur real'r: et ab essētia ex naka rei: tanq̄ ꝑdūcēs ⁊ ꝑfluctū: fundabile ⁊ fundamētuz: vt est doctoris in secunda specie quiditatis. et. f. sententia.

cimus cū t'minos cognoscim⁹. 2: metha. 2clu: bone.

¶ Quiditas entis ē in hoie intellectꝰ total' hūs intellectū possibilē obi receptiuū ⁊ intellectū agētē: cū quo ꝑducit noticiaz ō obo recepto. 3: me.

2clu: tho.

¶ Intellectꝰ agens ⁊ intellectꝰ possibilis nō sūt eadē potētia: rōe cuiꝰ obz in intellectu possibili ē natura vniuersal' representatiua: ⁊ i intellectu agente ē naka vniuersalis predicabil': rōe cuiꝰ i intellectu possibili intelligit vniuersale reale ante rē in rebꝰ ꝑ iectiue ⁊ cū itellectu agente intelligit vniuersale intentionale in se post rē obiue: ⁊ sic est vez intellectꝰ faē vniuersalitatē in rebꝰ post rē. 4: metb

2clu: tho.

¶ Natura intellectꝰ hēt rōnez vniuersalē extra aiaz ⁊ sic cōparatur ad res reales. .4: methaphi.

naturalis ordinis arboris nature

¶ De intellectu seu potētia intellectiua et eius obiectu ⁊ actu. Capm. xxxv.

Notificatur quidem per diffinitionē rei quiditas interior eius est ergo obiectum id ratione cuius potētia mouetur naturaliter ad suam propriā operationem: hec enim diffinitio cōmunis est omnibus obiectis. Secus aūt dicitur obiectū intellectus est illa obiectabilis veritas: in qua ⁊ ratione cuius intellectus quiescit: cū intellectus per pbm sit verox: etiā dicitur obiectū intellectus est omne id intelligibile verū ⁊ potētia est intellectus cui cōpetit naturaliter intelligere et intelligere est actus inter potētiaz ⁊ obiectū et intelligificare interius substātialis exterius vero accidentalis. Habet siquidē intellectus obiectū in triplici differētia. Alterq quoq est interior: aliud vero exterius. Interius enim obiectū eius est substantiale ⁊ de essentia potētie sui productiue: qō quidē est bile: et est obiectuz imediate a potētia agente productū substātialiter: cū sit de essētia intellect⁹ agētis producētis: et actus substātialis eius intelligere ⁊ intelligificare: qui est potētia actiua totalis intellect⁹ ad intelligificādū: ⁊ obm eius est potentia passiua ipsius ad intelligendū et obiecta extrinseca recipiendū. Obiectū exterius nempe totalis intellectus: duobus sumitur modis: quoq vnum est formale: alteruz vero materiale. Formale enim est eius inquātū abstrahit a modis: seu quodq̄dest: qō est quiditas rei materialis sub veritatis tū rōne: cū proprie verū sit obiectū intellectus: quo mediante materialia obiecta intelligit apprehendit ⁊ cognoscit: q̄quidem sub ente formali cōtinentur virtualiter qz vniuersalia cōtinent: particularia vero includūt: sub ratiōe tamē

pclu: pbi.

¶ Finis scie speculatiue est veritas pratice vero op⁹. 7: metb. ⁊. 2: thopicoz.

pclu: pbi.

¶ Intellectus possibilis est vltimus in ordine intelligētiaq abstractaq. 2: d aia.

pclu: pbi.

Intellectus est intelligibilis in sua virtute passiua ⁊ intellectiuus in sua virtute actiua. 3: de aia.

pclu: pbi.

¶ Intellectus possibilis non habet naturā aliquā determinataz a natūra intellectus agētis distinctā: 3 solū hanc q̄ vocat intellectus possibilis passiue ⁊ receptiue. 3: de aia.

pclu: pbi.

¶ Idez est hō ⁊ vn⁹ homo: qz non separātur in generatōe vel corruptiōe. 4: metb.

pclu: pbi.

¶ Int⁹ est habitus principioz. 2: poste.

pclu: pbi.

¶ Sapia est scientia primarum causaruz. 1: metbaphi:

entitatis veritatisq; cū prima rerū noticia sit: qz sunt ens: scōm eius quidicā formalem rationē. Obiectuz autem materiale est motuū potētie: qz omnis motz actus z operatio sūt circa singularia; reliquū vero infinitum z finitū in designato esse. Non enim intelligas qz obm singulare sit materia ptrahibilis neq; ens sit forma cōtractiua z contrahēs. Sed qz a methaphisico: qui de materia cōtrahibili naturaliter minime considerat: fit talis cōtractandi modus in nature priozitate scōm formalitatē priozitatem posteriozitatē z singularitatem determinatā. Nā illa que in priozitate sunt nature presuppositā: forma seu formale vel abstractū scōm quidicā rationē dicūtur: ꝑsupponētia aūt materiale seu concretū substractum ratio materialis z singulare sicut vult doctor i regula de.c.et.d.ac.e. vt patet artem intelligenti subtiliter z non ceteris. Singularium eq uidem sunt operationes et non vniuersaliū quapropter ipsa quidem potētia intellectiua pariter cum obiecto mouetur natura ad id idem obiectum intelligendum cum singularium sint operationes interiozes exteriozesq; igitur obiectum singulare mouet z mouetur: et idem de potentia quia oīes homines natura scire desiderāt: et quadā naturali inclinatione mouentur: nā oīne imperfectuz appetit natā rperfici: ratione perfectiōis finis: qm̄ anima est tanq; tabula rasa in qua nihil depictū est: perficitur aūt scientijs moribus z doctrinis addiscēdo: vt veniant homines ad finem ad quem eoz potentie fuere condite qui est summū obiectum sicut dicitur in ap. Ego sum alpha et o. Singularꝰ quidē potētia cū singulari mouetur obiecto z vniuersale ab ipsa apprehenditur: qz prima intuitione actu recto in simplicem fertur obiecti ꝛempe concretam quiditatem. et non in ab ea ab-

ꝛclu: phi.

¶ Labor nichil aliō est q̄ recessus anime a coꝛpoꝛe mixtico. li. de po. et moꝛ.

ꝛclu: phi.

¶ In celestib⁹ nihil fit a casu et fortuna. .2: physicoꝝ.

ꝛclu: augu.

¶ Solū deū vere simplicem esse. j: de tri.

ꝛclu: ysido.

¶ Angeli z aie adfoꝛmam in eis materia trāsit: qō vero materiā nō hēt immutabile est z sic sunt incoꝛruptibiles. de sūmo bono. c: pmo.

ꝛclu: magri sen.

¶ Quod eni mutat nō se ruat vez esse rōne materie. Jgit angeli nō hūt vez ēe: qz mutabiles. li. j: di. 8.

ꝛclu: aui.

¶ Primuz cognitū cognitione ꝓfusa est totū qz vltimū in ordine rez cōfuse cognoscit. j: metb. c: 3:

ꝛclu: sco.

¶ Primū cognitum notitia distincta est ens ꝑ suā ꝓpriā q̄ditatē: qz ē pma q̄ditas ꝛcreta in se z abstra-

cta ab oīni posteriori:qz distincte cognoscere oportet ab ente incipere: z de cognitōe in cognitōez pue nire.j:sen.di.3.q.j.

ꝯclu:bone. z sco.

¶Cognitione habituali vel virtuali cōmuniora z vniuersaliora sunt ꝑus nota intellectui noticia distincta. 2:meba.z.j: sen.di.3.q.j.

ꝯclu:tho.

¶Quiditas rei materialis est obiectuz formale intellectꝰ voluntatis et memorie adequatū z primum cognitum distincte. .j.parte.q.12.

ꝯclu:phi.

¶Primū cognitū ꝑ mitate proportionis ē q̄ditas sensibil' : qz nihil ē in itell'tu q̄n p ꝑus fuerit in sensu .j:de sen.z sen.z.3: ō aia. ꝯclu:bone.

¶Noticia ꝑmi entiz irresolubilis simpl'r ē metha.cūsit oino ō ꝑma q̄ditate.j:meb.

ꝯclu:phi.

¶Primū cognitū p fectiōe simpl'r ē summū bonū sūmū verꝫ stractas:non in veritatē ab illa prescisam:sed in rōnē eius formalē verā de omnibus constitutaz ratiōibus seu formalitatibꝰ: ita q̄ tali mō p̄cedit libere ceteras natura potētias:qz nihil volitū est nisi precognitum hic in via:secus autez est in patria in qua tota virtus actiōis absq; specie media ē ex parte obiecti infiniti: quodq̄dem equaliter eis se repsentat:z nō scōm prius z posterius tēpus semp est euitāduz in patria ponēdo suā intelligibilitatē sub potentie intelligibilitate:vt in ipsa luce naturali ipm lumen supernaturale cū suo lumine actiuo intelligat vt ab eo illuminetur z beatificetur ¶Quāq̄ in via per voluntatis imperiū ad formale obiectum mouea per materiale motiuū qō intellectū adequatiue formaliter intelligitur z sci ¶Recipitur enim p totalem intellectū vt principiū qō in intellectu possibili. ¶Prima quidem intuitione et actu recto:z in tali obiecti receptione potentia intellectiua est tota passiue a quiditate vsq; ad modos inclusiue:non tamen simpliciter:sed scōm quid inquātum obiectum intelligibile recipit: cum eius passio induta sit actione z obiectum eius est totum actiuuz in tali receptione:non tamen simpliciter:cuz cius actio sit passione induta: quia concomittanter et simul sunt semper persistentes z vna sine alia esse nō valet: quia correlatiua sunt simul natura:z naturali intelligentia simul intelliguntur.¶Concludit ergo.b.per triangulum rubeum q̄ principium quod agens in agēdo repatitur:z patiens inpatiendo reagit:cum agēs formaliter patiat actum:z patiens materialiter agat passum in passiua qualitate:z tali quidez modo intellectus obiectum suū formale scōm quid habet in sua dispositione receptū z cognitum:non tamen simpliciter;cum talis cognitio sit tantū speculatiua z nō ꝑa

tica: ratione cuius in tali obiecti receptione dicitur intellect⁹ totalis simpliciter speculatiuus perquirẽdo modum agendi scientiam de tali obiecto recepto: ratione cuius est diuisiuus abstractiuus p̃scisiuus expoliatiuus ⁊ discernitiuus: ⁊ cum intellectu agente naturaliter totalis intellectus intellificat obiecti speciem in eius bili receptam caterizando denudando fantasmata ab illa specie: quia quãdo noticia incipit a sensibilibus in actu intelligendi oportet fantasmata speculari vel speculatum habere: quia in via nullũ obiectũ sine specie media potest intelligi. Licet valeat multotiens absq; sensu ⁊ imaginatione actũ intelligendi exercere intelligendo deum angelos virtutes ⁊ cetera obiecta intelligibilia simplicit. Secus autẽ est in vltimo fine circa obiectum infinitum: quodquidem immediate absq; specie media a potentia apprehenditur vt sit beatitudo gl'ia ⁊ pfecta fruitio sine medio: vt mediũ nõ sit obiectũ beatitudinis ⁊ fruitionis sed finis vltimus simpliciter: sicut concludit. b. pau/gulũ. g. ⁊ secũdam speciem. c. in angulo differentie et concordantie: licet tota virt⁹ actionis sit ex parte obiecti supremi: qõquidez ponit suaz intelligibilitatẽ sub potentie intellificabilitate ei⁹: ⁊ sic iuuat potentiã vt valeat ipsum intelligẽdo eo frui vt dicet: ⁊ tali quidez modo habet perfectam beatitudinem cũ sit in termino ad quem ⁊ perfectionis fine: vt vult doctor in secũda specie. e. ⁊ in angulo. g. ⁊ in ei⁹ diffinitio. Secũdarie vero eodem actu q̃uis termio differat numeroq; refert supra se suã intelligendo quiditatem contractã ⁊ de formalitatibus cõcretã q̃s obm ei⁹ formale hz cõcretie ꝓtrahibiles a determiatiõe p̃scisas. Ipa enĩ cũ ꝓtractiuo illaz formali ⁊ specificatiuo ipas hãs ꝓtractas se intelligit ꝺppe absq; expoliatõe sui ⁊ obiadeq; ⁊ sũmũ et nũ rõne scitatis. 9: ethi.

ꝓclu: 5co.

Deꝰ est naturalit cognoscibilis ab intellectũ viatoris cognitione abstractiua ⁊ quiditatia noticia distincta: non tñ cõfusa et intuitiua: qz tñ est in patria: naz deũ in via nemo vidit vnq̃. ꝓmo sen. distin. 3. q. 1.

ꝓclu: 4ui.

Methaphisica ẽ ꝓma in ordine distincte concipiendi ⁊ est vltima in ordine cõfuse concipiẽdi: ⁊ sic est ens ⁊ hoc ens. 1: methaphi. c: 3:

ꝓclu: 5co.

Triplex est cognitio. s. actualis habitualis ⁊ x̃tualis: actual' ẽ qñ obm p̃sens actu ꝓcipit ab intellectu totali in itellectu possibili habitualis ẽ qñ intellect⁹ circa obm statim hẽt actũ elicitũ. Virtualis est qñ aliq̃d in alio cõtẽtuz interi⁹ intelligit: sic ꝓcipiendo hoiem cõcipit rõe includẽtie aial. in. 1: di. 3. q. 1.

tionē formalē minime peragere posse. Igit se abstra
hit nō solū a conditionibus materialibus: verūctiaz
ab oīi formalitate de corporeitatis gñe: ac etiā spūa-
litatis: t aliaz que ab ipis abstrahūtur t in eius ꝓpo
sitione intelligūtur: t sic se intelligit potētia nuda ab
oi formalitate cōpositiua: postmodū codē actu licz ter
mino t numero distincto rursus fertur in idē obm iā
prius cognitū ipm idem a formalitatibus t rōnibus
siue quiditatib⁹ q̄ non sunt ipm formaliter expoliādo
t ab eisdez denudando: vt valeat formalē pagere ade
quationē sui obi. Expoliato q̄dem obo potētia ipz in-
telligit cū suo tiuo super bili ei⁹ p̄scisuz ab oi nō tali
rōe: t nūc talis sapia est ratio obiectalis que instinct⁹
dicitur naturalis ratione sue magne confusionis in-
determinationisq̄. Habita siquidez obiecti veritate
t cognita agit de sua q̄ditate adequationē formalē cū
obiecti quiditate: que est adequatio similis cū simili.
Secundarie nempe conuertit se ad alias quippe con
formalitates adequādo dissimile sibi cū dissimili ob-
iecti induendo se t sui obiectū p̄dictas rationes t qui
ditates: se ad alias vertendo cōformalitates sui et ob
iecti: mediante tiuo ipsum intellificando: t tali modo
habet obm adequatū adeq̄tione formali primo t p se
p secundā. c. Secundo vero per tertiaz t quartā red-
dit ei omnia sicut sibi vsq̄ ad conditiones materiales
que sunt hic t nūc tēporis: t sic habet obm adequatū
adequatione materiali ita q̄ potētia de obiecto mate
riali abstrahendo t denudādo agit formale: t de for-
mali materiale induendo determinādo intelligendo
nature ordinationē interiorē: q̄ includit in ratione for
mali t q̄dica ꝓceptus vniuersales seu cōmunes t for
malit⁹ qui sunt formale potentie obm t alios singula-
res in nature p̄rioritate et posterioritate qui sunt cum

ꝓclu: tho.

¶Si non esset omni
moda adequatio in-
tellectus diuini ad
res: falsitas ēet in re
b⁹ t nō in ipo. Igit p
suā sciam ē causa re-
rū: t ei⁹ scia ipaz est
mēsura: t talis cōpa
ratio ē intellect⁹ di-
uini ad res: qualis ē
rez ad intellectū hu
manuz: falsitas ergo
causaī ex in equalī-
tate intellect⁹ t obi.
Igit quādo obm nō
est adequatuz poten
tie est falsuz t nō ve-
rū in su. ꝫ. gen. c: 62.
.j.p.q.14.

ꝓclu: fran.

¶De⁹ est p̄mū ens
a nobis naturaliter
cognitū p statu isto
mq̄ntū est abstracti
ue t q̄ditatie ens bo
nū magnū verū vnū:
t nō ituitiue: qz solū
in patria ē cognitio
ituitiua. j: sen. di.

ꝓcu: tho.

¶Deus cognoscitur
affirmatiue t nō ne-
gatiue p dignitates
t atributa: sicut xp̄s
denoticia p̄fis ait vi
distis cuz. iohannis
.4°.j.p.q.12.

determinatione ⁊ methaphisicali contractione eius materiale obz: huiusmodi rõe intellectꝰ tali praticatione de obo facta praticus simpliciter intelligitur ⁊ nõ praxis sed ad praxim tendendo voluntati potentiaꝝ regine sui obiectũ sub rõne veritatis intellificatuz representando ⁊ ei libere dicendo voluntas inter potentias tam rationales q̃z corporales regina ⁊ imperatrix ecce obiectum bonũ ⁊ optimũ sub veritatis ratione per me cognitũ ⁊ intellectũ id recipe elige ⁊ dilige eliciendo amorem ꝓducẽdoq̃z dilectionem in ipsum Jn istis siquidẽ operationib⁹ intellectualibus totalis nẽpe intellectꝰ dicitur rõe bilis sui attinctiuꝰ receptiuꝰ speculatiuꝰ abstractiuꝰ cognitiuus ⁊ expoliatiuꝰ: ac etiã inquisitiuus inquirendo ⁊ speculando moduz sciendi ⁊ artẽ quomodo ⁊ qualiter p.b.i.k.ꝛ.e.f.g. et triangulos secunde figure habebit noticiã distinctaz ⁊ perfectã de obiecto scibili: vt per artẽ agat sciaz de obo scibili: ⁊ ratione sui tui intelligitur expoliatiuus cõpositiuus factiuꝰ informatiuus intellificatiuus declaratiuꝰ iudicatiuꝰ indicatiuꝰ veritatis cõsiliatiuꝰ volũtatis ꝓductiuꝰ noticie de obo ⁊ repsentatiuꝰ obiecti ad volũtatẽ ⁊ cõmendatiuꝰ cũ volũtate speciei obi ad memoriã: vt valeat rursus ⁊ itez idẽ obm totiens quotiens voluerit de veritate eius scientiam peragere scom sui naturam ratione cuiꝰ est praticus ⁊ scientificus quia cũ arte praticando scientiam fecit. Concludit ergo. b. per. h. i. k. ꝛ. e. f. g. in triangulo viridi ⁊ rubeo qꝰ intellectus totalis habet speculãdo in intellectu possibili modum sciendi ⁊ artem possibilez agẽdi sciam per regulã modalitatis ⁊ angulũ differentie ⁊ in intellectu agẽte habz scientiaz ⁊ praticam ⁊ adequationẽ formalẽ obi scibilis ⁊ artẽ actualẽ ⁊ praticalem scientificã ⁊ habituz sciẽtificũ de obiecto scienti/

ꝓclu: sco.

¶ Potẽtia intellectiua receptiua cõparata ad actũ naturalez ꝓ quẽ obm natale naturaliter recipit nulla est in tali actu supnaturalitaſ: quia ad quãlibet intellectionem naturaliter inclinatur: ⁊ sic perficitur potentia naturaliter in obiecto sibi naturali. j: sententiaꝝ. distin. 3. q. j.

ꝓclu: tho.

¶ Vez est bonuz potentie intellectiue: ⁊ falsuz est malũ eius naturaliter enim intellectus appetit cognoscere vez: ⁊ recusat falso decipi. insu. ꝓ. genti. c: 62.

ꝓclu: sco.

¶ Potẽtia intellectiua ꝓparata ad agẽs aquo supernaturaliꝫ intelligere recipit ꝓ gratiã ⁊ fidem infusam: tũ omnis cognitio causata ab intellectũ agẽte est sibi supernaturalis mediãte specie fantastica sicut sũt veritates cõ-

plexe de deo:vt deus generat:deꝰ est triꝰ ⁊ vnꝰ infinite pater ē deꝰ:deꝰ ē filiꝰ spiritꝰ sctūs est deꝰ: deꝰ est ens infinitū:⁊ huiusmōi fūt p inspiratione supnaturalē:qz licet deꝰ sub rōne entis naturalr cognoscat: non tñ sub rōe dei infiniti.j.sen.di.3.q.j.

Pclu:sco.

¶Necessariū est homini supnaturalr doctrinā ⁊ artē gñalem inspirari: vt cognoscat de deo idqđ naturaliter p suā naturā et pncipia eiꝰ naturalia cognoscere si pōt .j:sen.q.2.

Pclu:augu.

¶Cbis fidē habemꝰ de qbꝰ ignozare non expedit:nec per nos idonei sumꝰ sine dei iuuamine ad conoscēdū.de ciui.3:c:

Pclu:sco.

¶Cognitio supernaturalr necessaria viatori tradita est in sacrifice scito formali cū designatiōne siue determinationis: qz solū de obiecto scibili formali est sciarealis scientifica:de modis vero tā interioribꝰ q̄z exterioribꝰ non est scia realis qz nō sunt res reales sed modi rei tñ:vt cōcludit.b.per nonā regulā et angulū differētie: sicut in cōmento supra artē ⁊ in metba. maiori diximus.

¶De voluntate rōnali seu de potētia volitiua: ⁊ de eiꝰ obꝰ ⁊ actu interioribꝰ ⁊ exterioribus diffinitiue pcedēdo.Capl'm.xxvj.

Oluntas est potētia rationalis volitiua cui proprie competit in pmo actu velle naturaliter ⁊ in secundo volificare ⁊ in tertio libere eligere obiectū ⁊ in quarto diligere actum elicitū ⁊ dilectionē siue amorē in ipsum producere vel odium ⁊ sub ratione bonati volitum volificatum ⁊ electū vel odiū sub ratiōe malicie quia ideo est libera:qz libere potest eligere ⁊ amorem vel odium producere nā libera est in tertio actu ⁊ in quarto agendi ⁊ liberum habet arbitriuz si vult ipso vti.Concludit ergo.b. per nonam regulā in angulo concordātie ⁊ differētie qꝫ voluntas in sui cōpositione nō solū includit bōitatē magnitudinē ⁊ c̄. pncipia artis naturalia:sz spiritualē naturā cōtractiuā substātie naturalis gñis: rōe cuius voluntas maiorē includit cōpositionē in creatura rōali q̄z in substātia:⁊ in boie q̄z in angelo. a quaqdem natura spirituali liberū recipit arbitriū sicut atramentū a vitriolo nigredinem ⁊ aer ab igne caliditatē ⁊ sicut nigredo atramēti nō est atramētū nec atramentū nigredo sed q̄litas eius et potentia cū qua nigrū facit papirū:⁊ caliditas aeris nō est aer:sz q̄litas ⁊ potētia pignē sibi appropata ad calefaciēdū aquā:sz est potētia distincta ex natura rei

et formaliter ac etiam essentialiter ab ipsa cum veniat a forma essentialiter distincta realiter et nūero materie genite contractiua informatiua determinatiua et specificatiua: quoniam sicut forma ⁊ materia essentialiter distinguūtur et numero aliter nulla esset informatio sic omnia que ex eis sequntur: et cum liberuz arbitrium sequat ex virtute forme ⁊ dispositione materie: ergo distinguūtur ab omni illo quod in eo minime includitur. Igitur liberum arbitrium non est voluntas nec aliqua potentiarum: licet sit potentia: ratione cuius ipsa eligit bonum et cuitat malum: gratia cuius est sui scutum ad defendendum se a malis ⁊ peruersis temptationibus sophismatibus: vt ne de ipsis electionem faciat contra bonum obiectum et arma ad preliandum contra peccata venialia mortalia actualia et sophismata cū sint cōtra bonū semp. Cñ si liberū arbitriū foret voluntas vt non nulli putarūt non parū ignorantes potētiarum rationalū cōpositionem minime veniret ex parte forme cōtrabēs ex specifice naturale genus: sed quia venit igitur non est voluntas cum voluntas ⁊ forma contractiua essentialiter distinguātur: preterea si liberum arbitrium foret voluntas: intellectus non foret liber in sui receptione obi: sed qz intellectus est liber ex eo q̄ pōt vnū oīm intelligere ⁊ aliud dimittere: qō quidē agere nō possz nisi haberet liberum arbitriū: sed quia agit: ergo habet liberū arbitriuz: vt cōcludit. b. p. b. i. k. et. c. f. g. et trīa gulū viridē ⁊ rubeū: ergo liberū arbitriū nō est voluntas: nec intellectus nec etiaz memoria: sed est potētia cōis tribꝰ a forma specificatiua et virtute eius origiata ⁊ pullulata. Nam memoria a simili est libera sicut intellectus et volūtas in sua operatione: in hoc quod nō eandē speciē reddit intellectui et volūtati: sz simili

cra scriptura sufficiēter: ⁊ si non explicite tñ iplicite. j: sen. q. 2.

ꝑ: sibille ⁊ augu.

¶ Deꝰ nō deest q̄rētibꝰ corde salutez: et sic q̄rendo salutē: ad legē xp̄i multi cōuersi sūt eligēdo bonū ⁊ cuitādo malū per liberū arbitriū: rōe cuiꝰ ait: dñe si ē erroz a te dēcepti sumꝰ: nā tā ti signis confirmata sūt: q̄ per te facta sūt q̄ decipi nō possumꝰ cū sint vera p sūmaz vitatē. j: de tri. c: 2.

ꝑ clu: tho.

¶ Omis cognitio diuini intellectꝰ se hēt ad modū cognoscēti q̄ quidest: respectu cuiꝰ nō est deceptio. Isiē impossibile in cognitione entis ⁊ i diuia cognitiōe erroꝛē deceptionē ⁊ falsitatē esse: sicut ē incognitōe entis rōis. in su. ꝫ. gen. c: 62:

ꝑ clu: sco.

¶ Omis actio de genere actionis ſbalis

interioris vel est productiua termini: vel eductiua: vel inductiua: imo eo ipo quo actio talis ponit per ipsam aliquis termi nus accipit esse sicut intellificatio ⁊ volificatio siue intellificatū ⁊ volificatum: nā operatio est pfectio simpliciter operātis rōne cuius operatio interior substātialit est in genere q̄litatis in primo actu ⁊ in secūdo actu est in gne relationis. q̄li:17:

ꝓclu:pbi.

¶Omnis scia est de re non pscise: vt exīs est: sed vt habet esse q̄ditatiuū: nā demōstratio est necessario ruz diffinitio scientifica. 7: methaphi.

ꝓclu:sco.

¶De singularibus corruptibilib⁹ nō est scia in aia: qz existētia nō ēp se rō vt obiectum sit scibile: abstrahit ergo scia ab existentia obi: qz nō tudinē illius et hoc agit per suaz libertatē: ergo liber arbitriū habet retinendi illā sine quo talē operationē agere nō possit si libero arbitrio indigeret: sed qz agit ergo libertatē habet. ¶Cōcludit ergo. b. per. e. f. g. q̄ liberū arbitriū est potētia ad tribus predictis distincta et eis in operatione exteriori cōis: rōe cuius rōnales potētie attinctiue nūcupant: quā quidē virtutē attinctiuā pluriū finiuz ⁊ libertatē arbitrij a forma specifica habuere ⁊ naturaliter: et illa p gratiā creatiōis essendi: cui⁹ indigētia cetere potētie in hoie tali dignitate fungi minime valēt. ¶Cōcludit ergo. b. p. c. d. e. q̄ solū fuit cōicata talis virtus p formā ꝓtrahētez mīsi sapientie volūtati ⁊ durationi: et non bonitati ⁊ alijs principijs: quoniā deus licet sit intelligibilis amabilis ⁊ recolibilis: nō tamen est bonificabilis nec magnificabilis. ergo tantū sunt tria principia attinctiua et tres potentie attinctiue per quas possumus attingere oīa obiecta naturaliter obiecto formali mediante.

¶De volūtate totali et de volūtate agēte et de volūtate possibili: et de potētia oīb⁹ ⁊ actu interiorib⁹ totalis volūtatis. ¶a. xxxvij

¶Oluntas totalis est id qđ includit interius substātialit cui cōpetit in sua potētia passiua per velle obiectum recipere passiue ⁊ cū sua potētia actiua ipm oīm volificare actiue naturaliter: rōe cuius dicit obiecti receptiua volitiua p volūtatē possibilē et per volūtatē agētez volificatiua opatiua electiua p̄ceptiua ⁊ amoris vl' odij, productiua ⁊ elicitiua actiꝰ praxis. ¶Cōcludit ergo. b. p. c. f. g. q̄ persona et suppositum rationale cū voluntate obiectum volibile vult naturaliter et volificat: sed libere moraliter eligit diligit et amorem vel

odium elicit. ℙropterea in eius ratione formali quiditatiua includit quiditatē essentiaz ⁊ esse sc̄ōm naturalez ordinez essentialē cuiuslibet formalitatis in priritate ⁊ posteriozitate nature: naturalem ordinē originis in priozitate ⁊ posteriozitate originis: rōne cuius naturalē ⁊ cōcreatum habet habitū quo mediāte naturaliter mouet ad volēdū obiectū amabile ipm passiue recipiēdo in sua dispositione: ⁊ ad volificandū actiue idez obiectū: et ad eligendū sponte diligendumq; amorem vel odium producendo in ipsuz: et in tali libera operatione in terciozitate sui actus electuri elicitiui ⁊ productiui habet diligere ⁊ odire seu nolle ⁊ velle ℂConcludit ergo.b.per.h.i.k.et.e.f.g.et angulum.e. q; volūtas absoluta est ratio naturalis principio quo vt sit id qō est et principiū quo productiuū ⁊ producibile seu volituū ⁊ volibile: rōe cuius ratio naturalis est correspondēs naturaliter sue nature fecunde reqsitioni: in tali quippe naturali operatione interiori in pullulatione ⁊ originatione potentie volitiue interioris et obiecti eius volibile: et etiam in exteriori operatione sc̄ōm primitiuitatem posteriozitatem sui naturalis actus interioris ⁊ exterioris in recipiendo volē do ⁊ volificando obiectum in sua passiua virtute ⁊ cū actiua quas habet penes obiectū: non tamen eligendo diligendo vel odiendo cuz circa tales actus sit operatio voluntaria ⁊ libera per principia naturalia: sed non naturaliter: imo sponte. ℂConcludit ergo.b.per secundam.c.d.f.et anguluz differentie ⁊ principij q; voluntas tribus sumitur modis: nam alia est voluntas totalis. Alia est voluntas agens. Altera vero voluntas possibilis. Voluntas autem agens est potentia substantialis simpliciter actiua ⁊ productiua cui proprie competit interius suum obiectum substantiale includitur in ratiōe scibili. q̄li: 17:

ꝙclu: sco. ⁊ bon.

ℂOmis propositio vera ⁊ necessaria de extremis hūtib⁹ ꝙcipi⁹ quidicos simpliciter simplices est pnota: ⁊ talis ē illa que affirmat passiones ō obo formali et de deo. quoli: 17.

ꝙclu: sco.

ℂIllud esse inse verū ⁊ notum perse qō extrōnibus terminoꝝ ē persenotū: ⁊ talevꝝ est in se demōstrabile ꝓpter qd q; gsialiē pri⁹ ex suis extremis habet veruz q; sic posset demonstrari ⁊ tale verum est de⁹ omnipotens. q̄li: 17:

ꝙclu: tho.

ℂBonuz obiectum formale potentie volitiue: ⁊ inquantum est idem cum ente diuiditur in sua iferiora: cum sit vniuocuz ad sua singularia: ⁊ recipitur in volūtate possibili quo me-

diāte voluntas naturaliter q̄ditatiue diligit singl'a bona designata.j.p.q.j.

2clu:sco.

¶ Volūtas vt ē simplr volūtas nāl'r absolute non ē p̄ncipiū elicitiuū act⁹ notionalis quo,pducit simile i forma ipi volūtati agenti t,pducēti:q; si sic ēet: in q̄cūq; esset foret p̄ncipiū elicitiuuz actus quo,pduceret simile in forma: q̄ ē falsuz in creaturis. q̄l:16:

conclu:fran.

¶ Volūtas nūq; est p̄ncipiuz actiuū per se nāl'r:sz libere sē per: q; libere actiuū t nāliter actiuum sūt differētie p̄mi p̄ncipij actiui.j:sentē.

2clu:tho.

¶ Interior instinct⁹ et appetit⁹ q̄b⁹ xp̄s poterat se manifestare sine miraculis exterioribꝫ ptinent ad veritatem p̄me veritatis:q̄ interi⁹ boiez

inmediatum substantialiter producere in essentia natura et quiditate et de tota essentia,producibili per actū substantialem productū: cum omnis operatio interior cuiuscunq; rei formalis et quidicc sit substantialis et methaphisicalis. ¶ Cum qua quidem totalis voluntas actiue in obiecto peregrinus operatur tanq; naturali instrumēto per decimam regulam artis generalis obiecta naturaliter volendo t volificando: et exponte eligendo t diligēdo vt valeat per talem actū meritum vel demeritum acquirere: vt possit mereri aut demereri cui nāl'a productiua t producibilis est principium quo ad talem actū exteriorē exercenduz: et ipsa totalis voluntas est principium quod talē operatur exteriorem operationez. ¶ Voluntas enim possibilis est illa potentia cui proprie cōpetit interius substantialiter produci simpliciter a voluntate agente cuius est immediate obiectum substantiale in eadē essētia t natura t est instrumentum naturale cū quo totalis voluntas passiue operatur obiecta recipiendo per decimam regulam: ratiōe cuius totalis voluntas in voluntate agente dicitur volificatiua dilectiua electiua elicitiua:et amoris vel odij productiua t praxis: et in voluntate possibili est receptiua speculatiua volitiua:vt concludit b.per.e.f.g.q voluntas alia est absoluta alia respectiua: alia totalis alia agens: et alia possibilis et actus eius est velle t nolle volificare t nolificare vt in comento et in methaphisica maiori.

¶ De triplici obiecto voluntatis sez de obiecto interiori substantiali et de obiecto exteriori formali quidico t sibi adequato: et de obiecto materiali modali motuo ipsius. ¶ Capitulū. xxxviij.

OBiectuz volũtatis agẽtis ẽ id cui ꝓprie cõpetit ꝓduci apotẽtia interiori volitiua ſubſtãtialiꝫ qñ naꝰa ſecũda totaꝫlis correſpõdens requiſitõi ſue cũ habitudine ad ſuũ indiuiduũ eſt potẽtia cũ aptitudine volificatiua pullulãs ꝑ ſe et originãs irradiãdo ſuper eſſentiã ſuã tanꝯ potẽtia productiua pullulat ſuũ obiectũ imediatũ.ſ.volificabile qđ eſt obiectũ ſubſtãtiale ⁊ naturale potẽtie volificatiue: q̃ cũ actu volificãdi productiuo eſt volificãs et producens tanꝯ principiũ quod obiectuz naturale interius ſubſtantiale intra ſuã quiꝫditatem cõmunem. Ex qua quidem operatione ſubſtantiali et interiori potentie et obiectum remanẽt ex actu cõmuni ⁊ proprietate propa et cõmunia eſſentia conſtituta ſubſtãtialiter. Potentia enim ex actu actuo ⁊ productiuo et eſſentia relata ad ipſam conſtituꝫtur. Obiectum vero ex actu paſſiuo ⁊ producibili et producto et ex eadem eſſentia relata tamẽ ad ipſum obiectum productum: et licet ſit quo ad ſe idem actꝰ abſolutus ⁊ eadem eſſentia abſoluta: differt tamẽ terꝫmino cum terminetur in potentia actiua actiue: et in obiecto poſſibili paſſiue in tali operatione ſubſtantiali interiori. Concludit ergo.b.qꝫ volificatiuꝰ eſt potentia in primo actu eſſendi cuius obiectũ eſt volificabiꝫle quorum actus eſt velle: et in ſecũdo actu eſſendi volificans eſt potentia producens ⁊ principiũ quod producit: et volificatiuꝰ eſt principiũ quo et potentia productiua: et volificatus eſt obiectũ actualiter ꝓductuz cui volificabile eſt ſibi principium quo vt ſit productum. In operatione vero exteriori non ſolum differt talis actus termino: verum etiam tanꝯ ſimilitudo et ſimilatum: ratione cuius concludit.b.per anguluz differentie qꝫ in voluntate interius ſunt due potentie illũinat ⁊ docet ⁊ hõ per intellectũ intelligit veritatẽ obi ⁊ per volũtatẽ bõitatẽ eiꝰ diligit. quoli.2:

ꝑclu:ſco.

Volũtas quãdaz naturalitatẽ hẽt ad ꝓducẽdũ actũ notionalẽ: ⁊ ſic eſt potẽtia volitiua et principiuz elicitiuũ actꝰ notionalis ⁊ ſic eſt voluntas agens ꝑ ſe pullulãs ⁊ de ſe ⁊ ꝑſe originãdo pullulat volũtatẽ poſſibilẽ: q̃ cum actu ꝓducendi eſt volificans actiue ⁊ volificata paſſiue ꝑ ſuuz actum ꝓductiuũ quolibeto 16.

ꝑclu:cano.

Voluntas neceſſario agit ꝓducendo: ⁊ naꝰalr nõ agit relatiue: ſed libere. 7:

ꝑclu:augu.

Habere deuz non eſt niſi per intellectum cognoſcere cuz vez eſſe ⁊ per volũta

tē amare eū bonū ēt p memoriā recolere eū eternuz esse. in li.8o.q̄stionū.

2elu:sco.

¶ Voluntas absoluta in sua rōe absoluta non includit relatiuū rationē cuiꝰ sic intellectꝰ pōt cognoscere obm vezꝫ sb rōe quiditatiua: ⁊ nō sb hic ⁊ nunc:sic voluntas potest amare obiectū bonum sub rōne absoluta quiditatiue:⁊ sic est deus cognoscibilis ⁊ amabilis naturaliter p ꝓncipia naturalia potētie ⁊ obiecti scōm adequationē formalē ⁊ quiditatiuā amboz.quoli.i):

2:frā.bone.⁊ sco.

¶ Ens ꝓmo intelligitur solitatiue p se ⁊ bonū amat.Secūdo est ens ⁊ bonū p se:inq̄ntū est in alio ergo ens est pse inq̄ntū nō est per aliud ⁊ sic ē suppositū cōe: ⁊ in nāa intellectuali dicitur psona cōis. quolibeto.i):

sez pductiua ⁊ producēs:⁊ duo obiecta.s. producibile ⁊ productū:et duo actus.s.actus absoluꝰ respectiuꝰ: et actus realis relatiuꝰ ⁊ actus correlatiuꝰ in ordine origis ⁊ prioritatis:et sic dicēdū est de alijs principijs ¶ Obiectū quippe extrinsecū totalis volūtatis potētie appetitiue tribus sumitur profecto modis: quoz primum est formale. Secundū vero materiale et singulare. Materiale quidem aliud est illimitatum. Alterum vero limitatum. Formale autez obiectum adequatum exterius totalis voluntatis est bonum sub bonitatis ratione inquātum se abstrahit ab existentia et singularitate scōm ordinem methaphisicalē naturaliter et tale obiectū formale est ens methaphisicale et primum quodquideſt methaphisice:ratione cuius totalis voluntas cum suis naturalibus relatiuis materialia volificat obiecta:quoruz noticia scōm cuiuslibet istarū potētiaꝝ ordinē naturalem haberi pōt: non tamen inquantū deus est obiectū infinitū immensuz eternum ⁊ independens ⁊ necessariū simpliciter: naz noticia istoꝝ conceptuum singularium ⁊ modoꝝ non est naturalis:imo supernaturalis. ¶ Concludit ergo.b.per.b.i.k.et.c.f.g.q̄ per anguluz differentie intellectus potest naturaliter cognoscere per principia naturalia sibi ⁊ interiora noticia distincta abstractiue diffinitiue ⁊ per angulum cōcordantie contractiue et adequatiue obiectū suuz formale ⁊ per ipsum aliqualiter modos eius non soluz primos sed etiā ⁊ secūdos nō tm simpliciter sed scōm q̄d licet habeat impedimētū p modos icōprehēsibiles quos cōprehēdere nō valet neq̄ simplr apprehēdere noticia quoz est supernaturalis:nam solum ens infinitum cōprehendit naturaliter se ipsum transcendentia et entia finita: et licet anima xp̄i intelligat vnita verbo omnia que verbum

intelligit: non tamē per eundem modum quia verbū infinite proprie ⁊ simpliciter intensiue: homo autem vnit⁹ verbo finite scōm quid appropriate ⁊ extensiue ergo concludit. b. per. h. i. k. et. c. f. g. in triangulo vi/ridi: q infinitū imensum ⁊ independēs non est cogno scibile nec comprehensiue nisi ab infinito tantū natu raliter. ¶Concludit ergo. b. per decimam regulā q in/tellectus totalis ex inde obiectū formale precisum a materiali sub veritatis ratione naturaliter intellifica tum ⁊ purgatū a conditiōibus fantasmatis represen tat volūtati in cellicula que est in medio capitis. Vo/luntas aūt obiectū sibi representatū passiue in volūta te possibili naturaliter recipit: et non potest in primo actu operādi nolle recipere: q in tali obiecti receptio ne est naturalis ⁊ non libera potētia: nam velle est pri mus actus naturalis volūtatis: cum naturaliter scōz habitum naturalez ⁊ cōcreatū talem agat in suo bili obiecti receptione: imo coacta naturali profecto coa/ctione: et a sua necessitate inclinatione ordine nakali. Igitur nequaq̄ praxis dici pōt sapienter: licet ad il/lam ordinetur: quia pro illo prior naturalis potentia est et non libera per naturalia principia. ¶Quadaz ve/ro secundarioritate receptiōe obiecti presuppositā na turaliter cum voluntate agente totalis voluntas acti ue bonum obiectum naturaliter volitum volificat in quirendo modum per regulam modalitatis quomo do et qualiter faciet de obiecto electionem et amoris productionem speculando. ¶Et in tali secundo actu et operatione etiam est naturalis et non libera cū sit pe/tens consilium a potētia iudicatiua de obiecti electio ne. Igitur est coacta naturali coactione: cuz necessite tur per principia naturalia sue nature ad talem voli/ficationem: quoniam scōm suam naturam naturali

ꝯclu: dama.

¶Vnitū est ꝯmuni cabile ⁊ incōmunica bile: anima prius est hec q̄ vniatur mate rie: quia ꝑus est inse q̄ in aliud. Igit ha/bet intellectuz volū/tatem ⁊ memoriam: licet non sit indiui/duū supposituz ⁊ per sona: vt sit cōicabilis corpori substantiali itra quod est formata. libro. 2:

ꝯclu: pbi.

¶Illō quod potest esse sine alio sine con tradictione ⁊ nō ecō uerso est ꝑus illo na turalit̄ prioritate na ture. J: metha.

ꝯclu: sco.

¶Anima nō est ꝑor materia aptitudine licet scōm actualem vnionez sit prior: nā aia ratiōalis aptitu/dinē actualez hēt ad corpus: sed hec ania aptitudinē actualez nō habet ad hoc cor p⁹: sz aptitudinalem potētialē: rōe cuius hec aia est singulare absolutū indiuiduū suppositum ⁊ psona

singularitate absolu
ta ꝛ singularitate in
actu. Ideo aptitudo
nō ē rō formalis sue
singlaritatis. q̄li:.

Sclu:sco.

¶ Nullū ens pōt cō
prehendere seipsum
nec aliud ens nisi sit
formaliter infinitū: rōe
cui⁹ rō sibi stendi for
maliter in deo infinito
est infinitas: q̄a ens
p infinitatē formaliter
ē infinitū iō intelle-
ct⁹ diuin⁹ ē formaliter
infinit⁹ ꝓhendēs se
ipz ꝛ ceā entia ꝛ sic
de volūtate ꝛ memo
ria nō tñ vt intellect⁹
sz vt infinit⁹. q̄li:.

Sclu:sco.

¶ Intellect⁹ infinit⁹
ꝓhendit diuinā essē
tiā: q: ēntia vt essen
tia est ꝑmū obm taz
illi⁹ q̄z isti⁹ in ordie
natura: sz gñatio dia
ē incōprēsibilis in-
tuitiue a potētia finī
ta ꝛ causaliter: sz ē ꝓ-
hensibilis inquātuz
potētia diuia ꝛ essen
tia dia p cōcomitā-
tiaz ꝛ adeq̄tionē sūt

ter ad talem mouetur operationē: et non potest aliter
se habere: nec pro statu isto. in hoc secūdo actu praxis
dici potest: cū sit simpliciter naturalis: licet sit prori-
mior praxi q̄z primus. Concludit ergo. b. per. b. i. k.
et. e. f. g. et triangulus rubeum q̄ voluntas potest vel-
le et amare naturaliter absq̄z electione et libertate: ra
tione cuius demones et omnes alie creature natura
liter volūt et amant suum creatorez et factorez et de
us naturaliter vult et amat omnes suos effectus si-
ne operationibus exterioribus. Concludit ergo. b. q
g. q̄ obiecto bono formali volificato voluntas totalis
absoluta simul ꝛ respectiua tanq̄z quo ꝛ quod: et po-
cius suppositum et persona libertatem habet in ter
tio actu operandi eligendi obiectum bonum habēdo
conformitatē cum recta rōne intellectus: vel odiendi
bonū obiectū et eligendi malum ꝛ deprauatū obiectū
deformitatē habēdo contra iudiciū recte rationis ꝛ li
beruz arbitriū deformando ꝛ captiuando se cū prau
itate et captiuando suuz actum cum priuatione finis:
sicut mali angeli egerunt eligendo se ipsis frui nolen
do obiecto infinito frui: et sic in actu eligendi obiectū
fruitionis deformati ꝛ deprauati sunt. Concludit er-
go. b. per triangulum rubeum q̄ principium rectitu
dinis vel deuiationis est actus electiuus obiecti. Fa-
cta enim electione obiecti in quarto actu operādi vo
luntas ꝛ potius persona est libera producendi in obie
ctum electum amorem vel odium: ꝛ sic est conformis
cum recta rōne eliciens amorē est praxis et si non est
deuiata et in tali operatione est potētia libera: nam li
cet per principia naturalia operetur non tamen natu
raliter: sed exponte supra necessitatez naturalem: q̄a
si vult amorem producere in obiectum bonum tam
electum potest libere producere: et si tunc cuitādo ma

lum producit amorem agit per suum liberum arbi/ trium: et si odium producit in obiectum malum: tūc libero arbitrio fungitur: et si odium in obiectuz bonū producit et amorē in obiectum malū bonum morale euitādo potest ꝓducere non tamen cū libero arbitrio cū sit simplicit ex parte boni sed per actū a recto tra/ mite deuiatū captiuantez personam ꝛ potentiaz eius in seruitute peccati: quia qui facit peccatū seruus est peccati. Cōcludit ergo. b. per angulū. g. ꝙ voluntas est libera in fine perfectiōis ꝛ terminationis: ꝛ in fine priuationis est serua ꝛ captiua sub iugo peccati: ergo producendo amorem in obiectū bonum per suū libe/ rū arbitriū electū est potētia libera: et actus eius elici tus est praxis: quomā praxis est actus elicitus a volū tate cum libero arbitrio ex parte boni semper: et non ex parte mali. Cōcludit ergo. b. per primā. c. ꝛ angu/ lū differētie ꝛ principij ꝙ praxis est actus voluntatis elicitus ꝛ amoris elicitiuus conformis recte rationi vt sit rectus et recta ratione regulatus per sindere/ sim: quia nō omnis actus voluntatis est praxis: quia non primus actus nec secundus cum sint naturales: nec etiam tertius licet sit actus liber cum sit flexibi/ lis ad vtrumꝙ: sed solum quartus actus amoris eli citiuus conformis recte rationi regulans ꝛ dirigens naturales actus ad finem perfectionis per secundaz c. et angulum. g. et licet non nulli asserant ꝙ actus in tellectiuus recolitiuus imaginatiuus: et sensitiuus sunt praxes de quorum intelligentia non curamus: nisi intelligant ꝙ isti actus: inquantum ordinantur ad actum elicitum a regina potentiarum: regulati recta ratione regis potentiarum et libero arbitrio re gine sunt actus praxes scōm quid: et non simpliciter. Eo quia simpliciter actus elicitiuus amoris in formaliter infinita ꝛ etna: inquātuz gñatio diuina per naturā pſone fit ad pſonā eternaliter ꝛ infinite inquātuz natā ꝛ essē tia diuina trib⁹ cōi cabilis ē pſonis: qz i finita imensa ꝛ etna Igit rō cōicandi ē pfectissima: ꝛ rō incōi candi est relatio ab stracta a pfectione ꝛ ab impfectiōe. qli. j:

pclu: angu.

¶ Peruersitas volū tatis est vtēdo frūen dis ꝛ fruēdo vtēdis ꝛ licet volūtas nāliꝫ ꝛ necessario amet in ꝑmo ꝛ secundo actu essendi: ꝫ in tertio ꝛ ārto libere elicit ac/ tū amoris inobiectū cognitum. in li. octo ginta trium. q.

pclu: fran.

¶ Intellectus est ꝑn cipium necessarium in speculabilibus: et voluntas in agibili/ b⁹: rōne cuius actus exterioꝛes variabi/

les reducunt ad actū interiorē inuariabilē: ſīa cui⁹ intellectꝰ mouet ad obz neceſſario: volūtas aūt libertate: ideo rōe finis entia ſūt intelligibilia inq̄ntū entia z volibilia ſimplr q̄ verz bonū z durabile q̄ ſūt ens obz ipaz potētiaz nāle. 2: ſen. 2clu: ſco.

¶ Potentia naturaliter pōt cognoſcere oia oba q̄ ſunt ſb obiecto ſuo formali: et cuz deus ſit ſub obo formali trinꝰ z vnus ergo poteſt naturaliter a potētia cognitiua cognoſci: ſic vult nature ordo eſſentialis z nalis de q̄ditate vſq̄ ad modos intrinſecos incluſiue: nam intellectus poſſibilis potentia ē naturalis ad recipiendū z cognoſcēdū oia cognoſcibilia ex parte ſui nō intēſiue ſed extenſiue: q̄ cognitio intēſiua eſt ex pte obiecti infiniti: extēſiua vero ex parte potētie finite. quo li. 17.

obiectū bonū voluntatis recta rōe regulatus dirigēs oīes actus naturales potētiaz inferiorum ad finem perfectionis per angulū. g. z ſecundam ſpeciem. c. et diffinitionem finis eſt praxis que eſt actus rectus z liber ſupra naturam z neceſſitatem eius: vt ſit elicitus a libera potentia regulatus z directus per rectam rationem intellectus: alioquin praxis non foret ſi odiū in obiectum bonum produceret z amorē in obiectuz malū: cum talis actus ſit deuiatus a fine perfectiōis deficiente ſibi recto libero arbitrio: abſq̄ quo poteſt contra principia naturalia agere per electionem diformem z peruerſam malū eligendo z bonum cuitando: eo quia ſupra naturam operando poteſt eligere p illo priori anteq̄ ſit praxis bonum obiectum vel malum: ſicut fecerunt mali angeli qui elegerunt maluz obiectum et noluerunt bonum obiectum: z ſic nunq̄ habuerunt voluntatē praxim nec per cōſequens beatitudinem: quia quā q̄ vidiſſent per intellectum eſſē tiam diuinam potuerunt ipſam non videre: quia nō cum actu adheſionis z conformitatis viderunt ratione cuius non fuerunt beati quia beatus ſine actu voluntatis praxi recta ratione regulatus non poteſt eſſe ¶ Concludit ergo. b. q̄ primorum parentum voluntas fuit praxis et non praxis reſpectu diuerſoruz actu: nō tamen malorum angelorum ratione peruerſe fruitionis: quia nunq̄ habuerunt actum illicitum cōforme recte ratiom: quia nunq̄ conformitatem habuerunt cum voluntate obiecti infiniti: nā in primo actu eſſendi habuerunt gratiam eſſendi: et in ſecundo actu eſſēdi habuerunt gratiam operandi bonū: et ſic obiectuz in ſuis receperunt bilibus z cum ſuis tuis ſub ratione veritatis cognouerunt p principia naturalia ſcōm naturalem operationem intellexerūt ipſum eſſe crea

torem et factorem rerū omniū representando obiectu volūtati ꝛ ipsa in primo actu ꝛ secūdo voluit in tertio autē actu ꝛ quarto libere noluit obm eligere nec amorē in ipm producere imo odium deuiādo intellectū et alia naturalia principia a fine ad quem fuerūt condi/ti dicendo ascendam solium meuz super astra celi: et ero similis altissimo volens lucifer non habere domi nū sicut deus rōne cuius a fine deuiati ceciderunt in abissum. gratia cuius inter michaelem ꝛ luciferum originatū est plīū per angulū.g. et secūdā speciem.e. quia michael ad finem perfectionis tendēs cuz actu adhesionis ꝛ conformitatis cum voluntate diuina: ꝛ lucifer ad finem priuationis tendens cum deformita te sue voluntatis volendo se simpliciter frui et nō suo conditore: et quia est substantia spiritualis corpori non coniuncta: conuersus est simpliciter in maliciaz absqz penitētia et peccati remissione quia substantia euiterna semel est vertibilis ꝛ non bis: nam actus eui ternus in preteritum transire non valet ratione cuiꝰ angelus nihil tradit obliuioni quia eiꝰ actus mensu ra euiterna que est tota simul non habens partez post partē mensuratur: ratione cuius boni conuersi in bo nitatē et mali in maliciā euiternaliter sunt permanē/tes in suis actibus euiternis. ¶Concludit ergo.b.p an gulū.g.q videns essentiam diuinam potest eam non videre ante obiecti electionē et amoris productionē. ¶Habuerūt ergo mali angeli primo gratiā essēdi scōm maioritatē ꝛ minoritatē capacitatis ꝛ medialitatē re cipiēdi: scōo habuerūt gratiā gratis datā operādi bo/nū si voluissent sed noluerūt qz superbia eorum qui te oderunt ascēdit semper. Igit ibi ceciderūt qui operā tur iniquitatem: expulsi sunt nec potuerunt stare. vt ait prophēta in psal. Boni vero angeli nō solū habue

B

pclu:docto.

¶Liberꝛ arbitrium est ad eligendum bo num ꝛ ad euitandū maluz: ꝛ est pmo spe culatiuuz quādo ho mo speculationē cū intellectu possibili fa cit inter vnuz ens et aliud: ꝛ practicuz est in intellectu agente post deliberationez factaz: rōne cuiꝰ ho mo libere cōsistit in vtute cū libero arbi trio vel in peccato si bi deficiente liber tate. 2: senten.

pclu:docto.

¶Creauit deus an gelos in gratia de nō esse ad esse: cū facere gratiam sit dare esse ꝛ facere magnaz gra tiā est dare magnum esse: ꝛ multa magna bōa naturalia: quia deus rōne finis frui tiōis ꝛ beatitudinis ingratia eos creauit dando eis potestatē ꝛ libertatez per secū dam gratiam eligen di beatitudinē ꝛ cha

ritatē ꝛ cuitādi(penā ratione cuius boni se inclinauerūt ab finem quare erant creati mali vero non.2: sententiarum.

ꝓclu:docto.

¶ Minor angelus ō illis qui remāserūt i paradiso est maior et nobilior lucifero ꝛ oīnibus cum eo cadentibus:naꝫ bonū ꝛ iustū est ꝙ paradisus possideat nobiliorem creaturā ꝛ maiorem ꝛ infernus minorem ꝛ imperfectionem. Igitur non est bonum ꝙ infernus possideat nobiliorez creaturam ergo lucifer est de minoribus ꝛ non de maioribus licet sit de ordine seraphin.in ar.diui.ꝛ .2:sententiaꝝ.

ꝓclu:docto.

¶ Mali angeli ceciderunt de omnibus ordinibus sed solum runt gratiam essendi ꝛ operādi:sed etiam gratiā perseuerandi in iusticia veritate bonitate virtute gloria ꝛ charitate ratione cuius dicuntur creati ꝛ confirmati in gratia ratione mensure euiterne quia actus bonorum angelorum sunt euiterni in charitate perfecta ꝛ fruitione gl'ia ꝛ bt'itudine:ꝛ qꝫ semper euitāt malum ꝛ eligunt bonum merentur habere reuelationes assummo fonte per quas habent augmentuz gradum charitatis glorie ꝛ beatitudinis per secundaz speciem.f.ratione cuius credunt reuelationes habere et expectant easdem ꝛ per consequēs fidez spez ꝛ charitatem:qꝫ obiectum infimtum excedit virtutem ꝛ potestatez potentiaꝝ angelorꝝ ꝛ beatorꝝ: gratia cuius est necessaria fides ꝛ spes quo ad infimtatem ꝛ immensitatem obi:qꝫ inter finitū ꝛ fimtū nulla est proportio neqꝫ adequatio cum sint disparata sicut concludit.b.p b.i.k.ꝛ.e.f.g.et triangulos secunde figure vt in commēto largius dicitur ꝛ in metha.maiori.

¶ De rectitudie volūtatis et aliarum potentiarum primorum parentum ante deuiationem:ac fine vltimo:ꝛ de deuiatione earum post peccatum.¶ Capitulum.xxxix.

IUstitia originalis est rectitudo potētiaꝝ rōnaliū ꝛ corporaliū ad bonū agendū naturaliꝫ interiꝰ ꝛ libere exterius A quaquidē rectitudine ꝛ naturali ordiatione recta originē hēt ius naturale qō est ad discernendū inter bonū rectū ꝛ malū obliquū:ꝛ ad determinādū pene ꝗntitatē ꝛ quā penā:sicut ius ciuile ad infligendā illā ꝛ ad executandā.Secūduz quā ꝑmi parētes intelligebāt volebant ꝛ recolebant: qm̄ ꝑus actu recto obiectū formale itellexerūt vnū ꝛ trinū oipotēs

cū designatione primoꝝ modoꝝ: rōe cuiꝰ ꝑus deum intellexerūt absolute abstractū a ꝑsonis ꝙ ens infinitū cū personis: qz prius fuit representatum potentijs eoꝝ obiectum adequatum scibile ꝙ obiectum infinitū qđ non est scibile ꝫ sapibile tñ ⁊ credibile: ⁊ qz obiectuz sibi representatū erat scibile ⁊ adequabile sciuit ⁊ sibi adequauit gignendo scientiam realem subiectiue et obiectiue in prima intentione in obiecto ⁊ in se obiectiue tantum scientiam intentionalem in secunda intentione ad similitudinem. In quoquidem ⁊ cū quo fuerunt sibi representata omnia obiecta designata quidditatiue: de quibus scientiaz realē habuit sicut de formali gratia cuius imposuit nomen cunctis virtuersi scōm virtutem ⁊ proprietatez quas in ipsis inuenit per regulaz. g. vsqꝫ ad mulierē de qua dixit vocē virago: quia a viro attracta est tantum. Igitur cognouit virginem beatissimam inter alias creabiles creaturas de eiꝰ natura ⁊ specie sine macula originali nasciturā inrecta linea iusticie originalis ⁊ in rectitudine iuris naturalis cuz actu simpliciter adhesionis ⁊ conformitatis eius voluntatis cum voluntate diuina. Secundo vero intellexerunt obiectum infinitum ⁊ eternum ⁊ personas diuinas generationem spirationem creationem factionem conseruationem ⁊ gubernationem incarnationem et beatificationem per gratiam ⁊ reuelationem: quoniam ad id agendū per primā intentionē conditi erant vt asserit augustinus dicēs. Fecit deꝰ rationalē creaturā angelum ⁊ hoiez vt summū bonum intelligeret: ⁊ intelligendo amaret et amando possideret beatitudinē eternaliter eternaz rectitudinem sui potentiarum seruando cum iusticia originali. ¶Concludit ergo. b. ꝙ homo naturaliter per primā intentionē conditus erat ad intelligendū obiectum infinitum. Et ꝙ

in primis parētibus per transgressionem preceptoꝝ in ioachi ⁊ anna fuit solidata per obseruationē eorum ex qua rectitudine ⁊ in qua concepta est ⁊ nata virgo maria recta ⁊ perfectissima absq; aliq̄ obliquitate: ꝙa vbi superhabūdauit delictum superhabundauit ⁊ gratius per apostolum. ꝛ: sen. et in ar. materna.

ꝓclu: tho.

¶Ad quemlibet ꝑncipem: qui potest leges cōdere pertinet ius naturale cōmune ad determināduꝫ per ius positiuū: nā ius naturale iudicat ꝙ malefactoꝛ puniri debꝫ: ⁊ ius positiuū penā determinat talē vel talē. quoꝛ. ꝛ:

ꝓclu: apli.

¶Non minus obediēdū est patrib⁹ spi ctuꝫ formale veruꝫ ens bonū magnū ⁊ per ipm ad intelligendū deum ens infinitum ⁊ eternum: quoniam sine obiecto formali est impossibile obiectū infinituꝫ intelligere ⁊ aprehēdere: ergo est necessariū ꝙ obiectū formale obiectū infinituꝫ intelligere ⁊ aliqualiter aprehendere quia infinitum finito ⁊ finituꝫ infinito repugnat: sicut quidquicum cuꝫ quidco concordat ⁊ bonū cum bono ⁊ ens cū ente: rōe cuius potētia se intelligendo prout est ens quiditatiue omnia entia intelligit quiditatiue ꝙ angulū cōcordantie ⁊ differētie. Certio autem intelligit omnia creata immediate ⁊ facta mediate cūctis a rei ꝓprietate nomē imponens ratione siue maxime sapientie ⁊ scientie atq; intelligentie quas de rebus habebant per donum gratie ꝑncipia naturalia siue nature quā immediate habuerūt a suo creatoꝛe quā habuit natal'r mediate a suis principijs naturalibus sicut ipa supra naturā: rōe cuius sūt gratuita in ipsis: quia gratis data absq; precedentibus meritis ⁊ sic naturalia per gratiam informantem fiunt gratuita ⁊ sic naturalia sūt materiale ⁊ gratia est formale in gratuitis ⁊ iusticia originali: nam omne ens ex formali ⁊ materiali est constituū: ⁊ qꝛ deus est summū bonū est sume cōmunicabile per gratam et nō per vim creaturis immediatis cōnaturalē gratiā ⁊ virtutez supnaturalē mediatis cōmunicādo: rōne cuius dicitur ꝙ gratia alia est cōnaturalis gratuita: ⁊ alia supernaturalis cōgratuita: ⁊ alia virtualis cuꝫ iusticia pfecta. Concludit ergo. b. ptriangulū viridem rubeū ⁊ croceū ꝙ ꝑmi parentes tali ordine naturali ius naturale ⁊ iusticiam originalē ⁊ dona naturalia ⁊ gratuita volūtatē penes obiectū infinitū immensum indepēdēs ⁊ eternū habuere prꝛi mediāte libero arbitrio recta rōe directo: rōe cuius rectitudinē potētia

rum et iusticiã originalez mediante libera voluntate recta ratione regulata cum libero arbitrio conſerua/bant: nam ſicut liberũ arbitriũ eſt ad eligendũ bonuz et euitandũ maluz: ſic iuſticia originalis eſt rectitudo potentiaꝝ ad agendũ bonũ: et ius naturale eſt inclinatio principiorum naturaliũ ad agendũ bonum ꝛ non malum: quia principia naturalia ſunt rationes ꝑ ius naturale ad agendũ bonũ: rõne cuius ſunt dona naturalia: ratione cuius homines poſſunt vaticinari licet ſint mali: vt patet de balam ſaule ꝛ caypha ¶ Cõcludit ergo. b. per angulũ. g. et ſecũdaz. e. q̃ ignis innocens erat aeri: et aer aque: et aqua terre: et terra igni: et elementatiua vegetatiue: et appetetiua retentiue: et retentiua digeſtiue: et digeſtiua expulſiue: et vegetatiua ſenſitiue: et ſenſitiua imaginatiue: et imaginatiua intellectui: et intellectus voluntati: et intellectus et voluntas memorie: et memoria voluntati et intellectui. ¶ Voluntas autem per iuſticiam originalem exponte ꝛ non naturaliter cũ libero arbitrio per principia naturalia ꝛ ſcõm ea erat ad deum ordinata ſuper omnia amandi per primam mtentionẽ propter ſe q̃a ſummũ bonum ꝛ propter ipm per ſcõam intentionez effectus ſuos: nã tante nobilitatis et pfectiõis eſt ſummũ bonũ q̃ libere ꝛ ſpõte vult amari ꝛ nõ coacte. ¶ Cõcludit ergo. b. per angulũ. g. et regulã. e. q̃ m rectitudie actus elicitiui ꝛ pductiui amoris in ſummũ obm: omnes actus aliarum potẽtiaꝝ optime erant directi et regulati in poteſtate virtutis ꝛ veritatis: et in tali eſſe primi parentes liberũ habuerunt arbitriũ ad bonũ agendũ rõne finis: et ad malũ euitãdũ rõe quationis finis: et ſic poterant ſe defendere: ſi tamẽ voluiſſent ab omnibus ſophiſmatibꝰ temptationibꝰ: et eis cũ poteſtate fortitudinis reſiſtere cuz libero arbitrio:

ritualibus q̃ carnalibꝰ. ad hebr. 12:

ꝓclu: tho.

¶ Subditi regi tenẽtur obedire regi in his que pertinẽt ad gubernationem regni. quolibeto. 3:

ꝓclu: bernar.

¶ Religioſi qui obedientiam profitẽtur non tenentur obedire ſuis pꝛelatis: niſi inhis que ſunt ſcõm regulam. in li. de diſpen. ꝛ pꝛecepto.

ꝓclu: tho.

¶ Eccleſia habet cõdendi legem poteſtatem: in his que pertinent ad cultum dei. quolibeto. 2:

ꝓclu: tho.

¶ Sicut bos iure gẽtium ciuili eſt poſſeſſoris ſui: ita iure naturali filiꝰ eſt ſub poteſtate ꝛ cura patris ꝛ matris ante vſuz rõnis. ¶ Sꝫ contra iuſtitiã naturalem eſſz ſi

puer ante vsuz ratio nis a cura parētū ſb trahereꝛ in vitis parētibus:ergo non debet baptizari quo uſqꝫ ad annos diſcre tionis peruenīat in qbus puer eſt ſuus ꝛ non alteri⁹:tūc eſt inducend⁹ ad fidem iure diuio ꝛ iure na turali:non coactiōe ſed perſuaſione inui tis parētibus: eo q; pueri antiquoꝝ in fi de parētum ſaluabā tur. Jdeo ad paren tes ptinet de ſalute filioꝝ ante vſum rō nis,puidere iure na turali ꝛ nō ad alios. quolibeto.2:

ꝓclū:docto.

CDeus fecit hoiem naturaliter rationa leꝫ vt diſcerneret in ter bonū ꝛ maluz:vt diligeret bonū ꝛ odi ret malum aliter fru ſtra fuiſſet naturaliꝫ rōalis:ꝛ q; magiſ bo num eſt magis dili ſed quia noluerunt reſiſtere prime temptationi facte fragili mulieri que ſuggeſtione diaboli decepta roga uit virū ſuum vt ſibi complaceret in comedendo fru ctum arboris ſcientie boni ꝛ mali vetitū ꝛ noluerunt edere fructum ligni vite perpetue ſtabilitatis. Con cludit ergo.b.per.b.i.k.ꝛ.e.f.g.in triangulo viridi ꝛ rubeo q; peccauerunt primi parentes in comedendo fructuz vetitum ꝛ in nolendo edere fructū conceſſum ratione cuius duo p̄cepta vnū affirmatiuum ꝛ aliud negatiuum fregerunt in paradiſo terreſtri. Poterāt ergo non mori comedendo fructū vite in angulo con cordātie ꝛ equalitatis:gracia cuius homo erat īmor talis non ſolū in ſpecie incōſiſtentia extrema ꝛ in ſup poſito ꝛ perſona inconſiſtentia finali: verumetiam in individuo accidentali ꝛ ſtatuali ꝛ ſic erat immortalis Erat autem mortalis in angulo contrarietatis ꝛ mi noritatis edendo fructum vetitum : ꝛ nolendo edere fructum ſibi conceſſum: licet non comederet de fru ctu ſibi vetito.Concludit ergo.b.per triangulum ru beum q; primi parentes ante peccatum poterant fi lios procreare anteq̄ comediſſent : quia perfecti ho mines erant:ſed ſine eſu cibi ꝛ potus nō poſſent per manentiam habere in tali actu: ratione cuius deffi cerent ſi non comederent:ꝛ ſi filios in iuſticia origina li procreaſſent : ꝛ poſtea peccaſſent eorum parentes ejcerētur extra paradiſum filij in innocentia geniti remanſiſſent:quia deuiati a fine in paradiſo inhabi tare non poſſent: ſed ſolum innocentes ꝛ iuſticia ori ginali regulati. Cōcludit ergo.b.per.e.f.g.q; homo ſine libero arbitrio formari non poteſt:quoniam ſine ipſo meritum nec demeritum acquiri. Jgitur homo ꝛ angelus non poſſunt fieri nec creari ſine libero ar bitrio: quia ſine ipſo homo non eſt homo: ſed aliud

ens q̄ non est homo: ergo licet deus sciret adam peccaturū esse voluit ipm creaturā rōnalem facere: vt si vellet posset tēptationi resistere ⁊ meritum adquirere rōne resistentie et propter seruationē precepti: ideo sapiens ait q̄ deus fecit hominē rectum et posuit ipsum in manu consilij sui: et ipse miscuit se multis questionibus per actum electiuū sue voluntatis ¶Cōcludit ergo. b. per triangulum viridem rubeū ⁊ croceū q̄ perdita iusticia originali et iure naturali deuiato: primi parentes dicuntur voluntatem non paxim imo deuiatam a fine perfectionis: nam per inobedientiam iusticiam originalem perdiderunt ⁊ rectitudinem intelligendi amandi ⁊ recolendi eis deficiente libero arbitrio per actum electiuū et elicitiuū amoris in obiectū vetitum et odij in obiectum eis concessum: ratione cuius voluntas potest flecti ad vtrumq̄ in tercioxita te sui act⁹ in qua se hz ad velle ⁊ nolle: ad volificare et nolificare: ad eligere ⁊ non eligere: ad elicere actum et non elicere. ¶Que quidem sunt actus in voluntate finita exteriores accidētales circa obiectū et similitudines: aut dissimilitudines interioris actus substātialis per decimam regulā. ¶Et licet procedant ab eadē potentia: sunt tamen actus distincti realiter ⁊ essentialiter int' se sicut virtus ⁊ vicium: eo modo quo accidens habet essentiā ⁊ realitatē equiuoce. ¶Igit bonus actus et malus actus sunt opposita ꝑuata: quia posito vno reliquū interimitur. ¶Concludit ergo. b. per. b. i. k. et. e. f. g. et triangulos secūde figure q̄ ex tercioritate actus voluntatis originātur septem virtutes: et septē vicia capitalia. nā ex velle oriuntur bonum excellens et bonū delectabile: et bonū vtile: ex quib⁹ originant septē peccata mortalia qm̄ ex bono excellēti orta est in volūtate rōnali superbia p quā cecidit lucifer ⁊ sui sequaces: ⁊ summum bonū sume ⁊ libere diligeret: nam tāte nobilitatis ē q̄ libere vult ⁊ debet diligi ab homic. in apostrophe. .c: de recreatione.

ꝑclu: docto.

¶Omnis natura in rectitudine originalis iusticie est ordinata per deū ad beatitudinē libere ⁊ non coacte: vt acqrat meritum sicut erant ꝑmi parentes in apostrophe. c: de recre.

ꝑclu: docto.

¶Si ꝑmi parentes non peccassent oīs homines deriuati ab eis essent virtuosi et naturaliter haberēt virtutes politicas ⁊ habit⁹ virtuosos naturales sed nunc est impossibile. ergo peccauerūt primi parentes.

2:docto t sco.

¶Deus hominē irrationalez creare nō potuit:quia tunc nō esset homo. Igitur neqs in peccabilem: ergo licet sciret eternaliter ipsum peccaturum debuit eum creare dādo ei scutū t arma ad deffendēdū se si vellet.2:sen.

pclu:docto.

¶Anima et corpus substantiale sunt ordinata ad cōstitutionez substantialē esse specifici homis: nec est propter aliquod aliō nisi vt sit homo substantialiter:ergo anima t corpꝰ de necessitate sequūtur cōditionem t ordinem ē specifici hominis sed species t natura humana est tota in primis parētibus tota infecta ē peccato originali tantum ad corpus quantum ad animam.in apostrophe.c:de pcto origi.

quaces t primi parentes volendo fructū arboris scientie boni t mali comedere. Ex bono vero delectabili pullulāt gula t luxuria: quibꝰ ceciderūt primi parētes volendo temptatione diaboli comedere fructum arboris scientie boni t mali. Ex bono autem vtibili erit auaricia per quam peccauit Judas qui tradidit xp̄um iudeis per triginta argenteos ipsum vendendo: et Julianus apostata qui furatus est binas ollas plenas nūmis per quas negauit xp̄um. ¶Ex nolle quidem tria pullulant vitia:nam ex odire laborē erit pigritia que est mortale peccatū. Et ex odire socium pullulat inuidia:que est mortale pcz. Et ex odire cōtrarium pullulat ira que est mortale peccatū. Quecqꝫdem sunt septem vitia capitalia vniuersalia originata ab actu voluntatis exteriori deuiato a fine ad quez fuit conditus per suū conditorē per angulum.g.t secūdam speciē.e. Peccatum enim originatuz ab actu elicitiuo voluntatis pmo est veniale dum volūtas est speculatiua per primā speciem.b.huc vel illuc debeat impellere suā electionē. Secūdo idem peccatum efficitur mortale per electionem t consensum voluntatis per secūdam speciez.b.affirmādo esse talē indinatā opationem fiendā licet nō fiat. Tertio idē peccatuz tendēdo ad finē priuationis fit mortale exercēdo malū,pp̄ositum in fine p̄uationis t in angulo minoritatis t contrarietatis t sic est peccatum mortale actuale. Ergo peccatum in actu deuiato a fine voluntatis primo est veniale quod est materia ad mortale. Secundo ē mortale quod est materia ad actuale. Tertio est actuale quod est materia ad obstinationez t ad peccatū cōtra spiritū sanctū quod est obstinatio absqꝫ charitate t alijs virtutibus in articulo mortis: ratōe cuius est irremissibile:qz sine charitate subiectū eius

defficit. Cōcludit ergo q̄ persona primi hominis cū
sua voluntate defficiente sibi libero arbitrio ꝛ actu ad
besionis ꝛ conformitatis cū voluntate diuina dimi-
sit amorē producere in obm infinitū ꝛ eternū: ꝛ voluit
in obiectum finitum ꝛ sibi retitum eundē amorē pro
ducere: q̄q̄ per sui intellectū cognosceret non esse be
ne factū dimittere vez obiectū pro falso ꝛ mēdace ob
tecto lumē pro tenebris beatitudinem ꝛ gloriā pro pe
nis: rōe cuius ꝓpus errauit cognoscēdo quā peccauit:
eligendo ꝛ amorem ꝓducendo: qz velle presupponit
cognoscere. Volendo q̄ppe ꝓ prima vice mulieri obe
dire: quā pre amauit nolendo eam contristari: q̄ suo
conditori: ratione cuius a supremis ad infima cecidit
deuiādo totam massam humane nature: qz plus pōt
vniuersale defficere q̄ particulare reparare: qz natā
vniuersalis ꝛ cōmunis est deuiata ꝓ singl'arē personā
nō potest recreari ꝓ finitam personā: ꝛ creare ꝛ recrea
re sint operationes infiniti entis ꝛ eterni. Et sicut an
te peccatū intellectus ordinatus naturaliter erat ad
volūtatē ei ostendendo q̄d eligere debebat ꝛ quid dili
gere: ꝛ volūtas regulata recta rōe directa erat confor
mis recta rōni: ꝛ sic erat ordinata ad sūmū bonū libe
re in rectitudine cuius actus aliarum potentiaꝝ erāt
regulati ꝛ in deuiatione eius fuerunt deuiati: rōe cu-
ius q̄ fuit primo scibile intellectui ꝛ amabili volūta-
ti: scibile factum est post ꝛ amabile eis. Si enim serua-
rent iusticiam originalem ꝛ ius naturale non perde-
retur edendo fructum vite preceptum seruando foret
immortalis ratione concordantie ꝛ equalitatis sicut
xp̄us qui semper ligno vite fruebatur: ratione cuius
non poterat mori naturaliter: sed solum accidentali-
ter: et si post peccatū homo foret in corpore accidētali
dispositus ad recipiendū virtutē ꝓpetuandi ligni vite

peclu: docto.

¶ Peccatuz incepit
in anima qz in volū-
tate: eo quia primi
parentes noluerunt
seruare rectitudinē
iusticie originalis in
qua conditi erant et
possent si voluissent
ipsam seruare: sed qz
noluerūt tota species
humana fuit corrū-
pta ꝛ infecto pecca-
to ꝛ inimica dei: rōe
cuius homo factus
est inimicus dei cor-
poraliter ꝛ spiritua-
liter quia anima nō
est nisi vt sit hō: ergo
persona inficit natu
ram ꝛ mundatur ꝑ-
sona per baptismū ꝛ
natura remanet fo-
mite infecta: rōne cu
ius pater filio cōmu
nicat peccatū originā
le cōmunicādo ei hu
manam naturaz cor
poralit̄ licet persona
patris sit mūda per
baptismuz sicut gra-
nū frumēti mūdatū
in particulari semi-
natū in terra cōmu-

nicat naturā vniuersalem suis filijs immundā ratione cuius filij eius sunt spinis pleni in ar.diui.

¶clu:docto. ¶ frā.¶ sco.

¶Homo substantialis in finali esse cum organis vt suppositus ¶ persona peccauit ¶ cōtra precepta sibi posita peregit: ¶ hō sbalis q̄dic⁹ ¶ cōmunis ac vniuersal' fuit infect⁹:qui post peccatuz fuit per generationem substantialem cōmunicatus naturaliter ¶ corporaliter inquo vniuersaliter et cōmuniter ac virtualiter oīes homines in esse specifico corporalitē cōsistebant:rōe cuius q̄ naſa ē cōmūis cōmunicatur ingeneratione per generantē ad genitum.2:sen.

¶clu:bone.

¶habit⁹ intellect⁹ totalis alius est speciei quoniaz si dispositionem haberet etiam per petueret sicut concludit.b.per triangulos secūde figure:vt largius in comento ¶ in methaphisica maiori diximus.

¶ De memoria seu potentia recolitiua et eius obiecto ¶ actu. ¶Capl'm.xl.

Memoria est potentia recolitiua cui proprie cōpetit recolere:et quia supositum recolit obiecta per species adquisitas extrinseca et intrinseca per ignatas

Tribus vtiq; memoria sumitur modis: nam alia totalis in sua ratione formali includens principiū quo et quod:seu esse absolutum ¶ ordinatum habēs habitum naturalem ¶ concreatū inclinatiuū ¶ habilē: cui cōpetit exterius omnia agere: vtendo suis naturalibus instrumentis primo passiue. secūdo vero actiue: vt vult regula dc.k.ar.ge. Altera vero est agens: et ē potentia productiua sui imediati obiecti substantialiter in et dc eadem essentia natura et quiditate per sui actuz substantialem interioremq;:qui in se est neuter: in potentia vero actiu⁹:in obiecto enim passiuus qui dicitur are. Est quidem ipsa virtus actiua ¶ naturale instrumentū totalis ad exterius agendū species obiectorum retinendum: earumq; similitudines cognitiue appetituecq; redeūdū que per artez dicitur tuū. reliqua autē est possibilis: cui proprium sibi est producī a sui potētia productiua agente: est enim virtus et dispositio totalis passiua:et naturale instrumentū ad obiectoz species recipiendum passiue: que dc totalis essentia et quadā dispositione est constituta: que per artē dicitur bile. Obiectum memorie totalis seu recolitiue potentie est id in quo naturaliter ipsa quiescit et quo adepto ad amplius non ordinatur ratiōe finis

terminationis atq; perfectionis. ¶Habet quidē potentia agens obiectum interius substantiale imediatuz in quo quiescit ipsuz producēdo cuternaliter vt actū est. Totalis autē potētia recolitiua duplex exterioꝝ habet obiectū a se essentialiter distinctum formale videlicet z materiale. Formale quidem eius est durabile sub duratiōis rōe: qō ē ens bonū verū quodq; dest: rōe cuius recolit cetera obiecta: q̄ singularia vel materialia nūquipantur atq; existentialia includentia quodq; dest in determinato esse: et est obiectum ipsius adequatū ad equatiōe formali: quia formale cū formali adequatur semper z materiale cū materiali. ¶Materiale siq̄dem eius obiectū est hoc ens singulare et existēs z adequata sibi adequatione singulari ac materiali. Intelligēdum tū est qp iste tres memorie sunt vna dūtaxat totalis potentia recolitiua includens quattuor quidicos conceptus per secūdaz speciem. c. habens virtutem operādi actiue z passiue dicitur quidē ipsa totalis potentia archa cōseruatiua obiectarum specieꝝ vt vult secūda species. c. ¶Que siquidē accedunt ad potentias: z in eis recipiuntur: isto quidē modo. Sensitiua enim a lapide ceteriscq; obiectis visibilibꝫ est recipiēs species (quando vero noticia icipit a sensibus) in potentia passiua per medium cōtinuū intra ambitū cuius consistūt potētia z obiectum: rōne cuius potentia minime mouetur a loco nec per ꝓpīs obiectū: sed gratia cōtinuitatis obiectū est scōm speciē in potentia receptum: quia tacta vna parte cōtinui tanguntur omnes: et nequaq; fit specieruz in medio multiplicatio: vt aliqui sensuales putarūt: quia ab vno solo obiecto vnica habetur per figurā perimidalē species et non plures licet ingrossetur: et cum eius actiua potentia sensificat speciē ab obiecto receptaz in suo orgāno seu culatiuus. alius est abstractiuus. alius est concretiuus z intuitiuꝫ alius est inquisitiuus. et alius est adeq̄tiuus et practicus. 2: metha.

ꝓclu: sco.

¶Habitus speculatiuꝫ generatur ex noticia absolutorum: z sic est prior ꝓrioritate nature z originis cū sit talis habitus primus de subiecto methaphisica absoluto esse.): metha.

ꝓclu: fran.

¶Habitus abstractiuus ē de mediovniuersali: z generatur ex noticia terminoꝝ conclusionum: z habitus cōcretiuus generat ex noticia ꝓnciploꝝ verorum z de noticia conclusionum: ratione cuius primus habitus est methaphisica seu intelligentia absoluta z secūdus est metha phisica respectiua vel

intellectus: tercius vero est scientia genita ex absoluto et respectiuo.j:sen.

¶clu:bone.

¶Obiectum ꝑmuꝫ intellectus adequatū est ens reale: ⁊ nō ens intentionale: et nō est actualiter existens: licꝫ noticia intuitiua intellectꝰ sit obi tā existētis ꝙ nō existētis.2:metba.

¶clu:sco.

¶Noticia intuitiua est ad obiectū actualiter exſis: et noticia abstractiua ē ad obiectū simplr abstractū ab existentia: qꝛ de eodem obiecto intellectus potest habere noticiā intuitiua confusam: ⁊ noticiā abstractiuā distictaꝫ: nam obiectum apphēsibile intuitiue: ē cognoscibile abstractiue: quia diffinitio abstractiua est obiecti indifferētis.2:metba.

cellicula: que in medio oculoꝝ cōsistit: et in ea habet suam propriam operationē: ipsaꝫ enim in eadem rep̄sentando imaginatiue: que quidem in sensitiue absentia exercet suos actus: qꝛ in p̄sentia non pōt: illā speciem recipiendo ab ipsa in sua passiua potētia: et cuꝫ actiua virtute sui speciē receptam imaginificat super suo bili: hanc quidem exercet agentiaꝫ in suo organo seu cellicula: que siquidē est infrontis medio denudā/do speciem a sensibilitate et eam sub ratione figure ⁊ dimensionis pro obiecto habet. Secūdarie vero ipaꝫ speciem in eadem intellectui repreſentat cū suo tuo: ipse enim in sua dispositione illā recipit vt quo patiē in recipiendo eam intelligendo: et ipsa recepta cū intellectu agente vt cum quo tanq̄ naturali instrumento intellificando ⁊ eam denudando a fantasmatibus figuris ⁊ dimensionibus in sua cellicula que est inter frontē ⁊ capitis cacumen in incipiente eius: et ipsam sub veritatis ratione intellificatum catherizatamq̄ voluntati cum tuo repreſentat: conferendo ei con/silium de ipsius electione dilectioneq̄ libero vtendo arbitrio in bonam semper tendendo partē. Que quidem in sua possibili voluntate eandem recipit: et cuꝫ agente voluntate eā volificat et ipsa volificata producit in eam amorem vel odium libere sicut ipsa vult: quia spontanea potentia ipsiſq̄ productſ ambo repreſentant eam memorie: ei illam cōmendando vt sentē tia doctoris in arbo.sci.⁊ in li.de aīa ra.sibi precipiendo q̄ retineatur cōseructq̄ eandem vsquequo regina potentiarum iterū voluerit diligere: ⁊ rex intellifica/tionem ⁊ illa amorem vel odium in ipsam producere Propterea debent speculatiui mirū in modū aspicere circa potentiarū ordinem: qm̄ memoria nunq̄ per volūtatis imperium intellectui reddit eandē quippe

ſpeciē vt eſt doctoris in li. de ibus: ſed ſolū ſimilitudinē illius ſpecici hoc aūt ipſa agit vt de re ſibi cōmiſſa valeat eternaliter optimā rationē eis prebere: vt ſi forſ taſſe rurſus per volūtatis imperiū eius cupiret illaz intelligere intellificareqz: poſſet ei ſpeciem dare illi obiecti: et eandem conferret ei ſpeciem: vlterius non valeret ſpeciez obiecti petitā ei pandere: qz non haberet. Igitur preſciſe ſimilitudinez illius ei cōicat vt iterum et rurſus valeat intellectui obiecti ſpeciem queſi tam circulariter per voluntatis imperiū per ſimilitudinem cōicare. ¶ Ex quo cōcluſio infertur infallibilis: videlicz q ſuppoſitū hūanum erit in paradiſo celeſti cū omnib ſpecieb adquiſitis: quas in ſeculo adquiſiuit in ſua memoria z archa illaz cōſeruatiua: nā in patria remanebūt methaphiſica theologia et naturalis philoſophia: cetere vero ſcientie accidētia ſunt huiuſmodi ratione deficient vt aliqui aſſerunt: et forſan bene: in paradiſo quietis. Volo enim q ſciant ſpeculatiui: quoniam iſte tres potentie inter ſe in quantum ſunt id qō ſunt methaphiſice cōſiderate: in ſuis profecto rationibus formalibus et realitatibus ſimplicib realiter eſſentialiter et numero per comparationem diſtinguūt cū diſtinctio ſit claritas: abſqz qua de ipſis nulla haberetur noticia ſed habetur igitur et cetera. ¶ Qua propter eſt cuitāda illa imaginaria opinio: quā nōnulli cōcedūt methaphiſicos ignorātes inqentes: q intellectus generat voluntatē: et ambo memoriam z q ſunt idez eſſentialit: et q ſūt ſimpliciter ipſa aia rōnalis abſqz differētia: ex quo videtur incōueniens magnum ſequi: videlicz q volūtas intelligeret: et memoria vellet z intelligeret ſimul quidem impoſſibile z cōtra naturā volūtatis z memorie: cū volūtas tantū ſit volūtas z voliſicet ſcōm ſui naturā ſicut vult ars ge.

pclu: docto.

¶ Homo in principio recolendo agit z memoria eſt forma cum qua obiectuz recolit rōne cui in actu recolendi ſunt potētia obiectum et act Extra quos memoria nō habet poſſe recolendi habitus virtuoſos naturalr: ſed cū ipſis recolit obiectū virtuoſe mozalit habēs virtuoſuz habitū ſz per accidens recolit habitū vitioſum contra principia naturalia. in arte gener. c: de memo.

pclu: docto.

¶ Memoria ſit ſpecies recipit ab intellectu z voluntate: eo qz intellect facit ſcientiā: z volūtas hēt deliberationē p ſuaz libertatē. in ar. gen. c: de memoria.

pclu: docto.

¶ Memoria eſt potētia cui proprie competit recolere includens in ſua ratione formali ſubſtantialr

includēs tres correlatiuos sbales ⁊ coessentiales sine quib⁹ in subiecto non esset habitus scientiaz custodiens neqz haberet magnū actū recolēdi.in ar.g.c:de me.

pclu:docto.

¶Entia sunt recolita per memoriā compositam ex forma et materia:vt hō scientiam habere possit ō ꝓteritis.in ar.ge.

pclu:docto.

¶Qualitas sbalis propie memorie ē recolibilitas naturalis ꝫ qualitas appropata sibi est habitus moralis scilicet iusticia prudentia fortitudo tẽperātia methaphisica theologia philosophia milicia ⁊ cetera.in ar.ge.

pclu:docto.

¶Intellectus per sin regula de.c.⁊.g.et an.di. et memoria tñ est memoria ⁊ nō volūtas q̄ditatiē ⁊ itellect⁹ tñ ē itellect⁹ ⁊ nō volūtas nec memoria: sic bōitas tñ est bonitas ⁊ nō veritas in primo modo dicendi per se ⁊ tertio: vt vult doctor in prima circulatione ⁊ scōa pme figure artis ge.⁊ in ꝑma specie.c.d.e.⁊ secūda:et si partes in toto cōpositō nō ꝓseruarēt suas rōnes formales quidditas essentiales ⁊ substātiales substātial'r ⁊ real'r:pderent eaz esse q̄ditatiuū: et sic nō remanerent id qō sunt:et quaz pditiōe tota methaphisica foret i nihilū redacta qō est ipossibile in.b.p.c.d.e.f.g.h. Igitur remanent prefate distinctiōes inter plibatas potētias veraciter realiterqz ⁊ nō tantū intētionaliter vt putāt sensuales. ¶Quāqz enim intellect⁹ in sua cōpositiōe sit bonificatus volificat⁹ durificat⁹ verificat⁹ ꝛc̄.⁊ volūtas sit bonificata sapiēcificata durificata ꝛc̄.⁊ memoria sit sapiencificata volificata bonificata magnificata ꝛc̄. Non enim ex hoc sequitur q̄ vna potentia sit alia essentialiter ⁊ realiter:quoniā in tali nempe cōpositione quelibet formalitas cōseruat suū esse quidditatiuū intrinsecum substātiale ⁊ essentiale:rōne cuius intellect⁹ intelligit naturaliter ⁊ ꝓprie p rationē naturalē interiorē vt vult regula.c.⁊.g.et nō volificat nec recolitqō ageret si foret idem cum eis:et voluntas scōm conceptus naturales interiores naturaliter vult ⁊ sponte diligit: et non intelligit nec recolit: quod ageret si foret intellectus ⁊ recolentia: et memoria tantū propie recolit per principia sue nature et non intelligit nec vult ergo non est intellectus nec voluntas: Igitur sunt potentia essentialiter numero ⁊ realiter inter se distincte per suas naturas essentias numeros ⁊ realitates cū quidq̄d qō competit vni:non competat alteri scōm naturam cuiuslibet: quoniā sicut in elementato quod tertium est

resultatū ab elementis ꝛ cōpositum: ignis non est aer aqua nec terra nec ecōuerso: imo ignis in tali numero tertio conseruat suam simplicitatē naturā essentiā et numerum: aliter minime remaneret id quod est: nec ex inde posset per naturā significare nec calefacere et idem dicendus est de aere aqua ꝛ terra: qō est impossibile in. b. p. c. c. g. sed cōtrariū videtur: igitur formalitates in cōposito conseruant suū esse essentiale ꝛ quidicum: vt valeāt scōm earum naturā operari aliē perderētur operationes naturales in rebus naturalibus rōe cuius regula de. k. g. c. ꝛ. e. frustra foret ꝓ docto rez in arte posita qō est incōueniens: ergo ꝛc. Et hec sentētia doctoris in li. de dei essentia. Verūtamen in quantū oīnes iste tres potētie cū ceteris tamē ꝓformalitatib⁹ ꝛ specieb⁹ ignatis cōponunt ꝛ cōstituūt vnaz animе essentiā absolutū totalē ordinatāq; q̄ aia rōnalis nūcupat: et illa est vna ꝛ nō plures: ab illa enī nulla predictaz distinguit aliqua distinctiōe: nec ea ab eis nisi ex natura rei simplicit ꝛ formaliter improprie vt totū ꝛ partes quāuis int' se distinguātur vt assertū est qm̄ sicut ante cōpositōis ingressuz tanq; forma ꝛ materia: informatiuū ꝛ informabile essentialr realit ꝛ numero distinguebant: sic post aie compositionē permanēt per suaz rationū formalū ꝓseruationē in predict' distinctiōib⁹ vere: vt natura rei detrimentū nō patiat qō ageret si ita non foret: quod est impossibile. Igitur potentie anime formaliter essentialiter numero ꝛ realiter sunt inter se distincte examussim per angulū differentie ꝛ diffinitionē eius: qō est cōtra sensuales vsu intellectus carētes vtiq; exterius agēdo imo biecto.

¶ De arte būane memorie inuatiua ꝛ nature ipius cōmoda memoratiua. Ca. xlj.

militudinem attingit similatum: sic memoria per similitudinē recolit obiectū desideratum: sicut si q̄s aspicians aliquē hominem similem filio suo citius filium suum per similitudinem illius recolit in ar. ge. c: de memo.

ꝓclu: docto.

¶ Demetria non habet superficiez: rōne cui⁹ non potest tangi per contactū quia pars est in suo toto sine contactu: sicut quattuor elementa: in elementato et elementatiua vegetatiua sensitiua ymagiatiua ꝛ anima rationalis in homine substātiali: ꝛ intellect⁹ volūtas memoria ꝛ spiritualitas in anima nam contactus compositionem substantialem ꝛ quidicā impedit naturaliter sicut lacerno lapiduz rōe cuius caro ꝛ ossa in homine nō facilē

compositionē phisicā ⁊ naturalē cū sint tangibilia p cōtactū in ar.ge.c:de memo.

pclu:docto.

¶ Memoria rōe bōitatis recolit bonum obiectū:⁊ rōe magnitudinis magnū:⁊ ratione durationis durabile:⁊ ratione potestatis possibile: et ratione sapientie intelligibile:⁊ ratione voluntatis amabile ⁊ ratione virtutis vtuosum:⁊ rōne veritatis verum:⁊ ratōe glorie ōlectabile ⁊ p durationez facit durare suuz recolere de preteritis in arte generali.c: de memo.

pclu:docto.

¶ Memoria cum pena recolit tristiciam ⁊ cum falsitate vanā gloriā ⁊ cū vitio p̄uationz virtutum ⁊ cuz odio discordiaz ⁊ cū ignorantia tenebras ⁊ cū impossibilitate carētiā beatitudinis ⁊ cuz preteribilitate

QVina eternitas: summaqz secunda memoria infinita ⁊ imensa: deus vt ait sapiens fecit hominē rectū:⁊ posuit eum in manu cōsilij sui: et ipse miscuit se multis questionib⁹ rectitudinē potētiaz iusticiamqz originalē eaz perdēdo: et se ad obliq̄tatē p̄ferēdo illas a fine deuiādo: ad quē p te fuerāt ordinate: p p̄ceptoz eius transgressionē: huiusmodi rōe potentie rōnales sunt infecte ⁊ oblique: gratia cuiz indigent miniculo Quapropter inuenta est ars memorie cōmoda iuuatiuaqz ad retinendū mirabiliter: q̄ in quinqz est diuisa regulas vniuersales ad quinqz plagaz saluatoris nostri honorē: videlicz locū. locatū. officiū. argumentoz auctoritatū cōmēdationē: et medij argumentoz situationē: q̄ ad binas reducūtur. s. Theoricaz ⁊ practicā. scōm principia ⁊ regulas atqz figuras artis generalis nostri illūinati doctoris Raymūdi lulli: q̄ se extēdit ad omnia intelligibilia credibilia atqz scibilia.

¶ De prima regula huius artis nate recolitiue cōmoda iuuatiuaqz. Ca. xlij.

QEitas infinita quippe tanq̄ quo ⁊ qō humane cōditioni et finite potētie recolitiue inuestigandi modum p̄tulit vt ipsa defectiua potētia in bonitate virtutis potestatisqz recto nēpe valeret incedere stramite. Qua propter olim rite locū serere debitum ⁊ cōgruuz et de altero in alterū vtiqz seriatim tēdere: vt ne omittat nec obliuioni tradat: ea que in his aggregādo collocauerat: imo per ea sicut per liberū legendo tendat Idcirco opere precium est ipsa ponere: vt per artem ordinatim valeat adire. Vnde huius artis bon⁹ atqz magnus artista principia: figuras regulas earumqz

ſpecies ſumere debet: et ſi hec ſibi minime ſufficiunt agat additamentū de reliquis artis ge. Et ſi hec ſibi ad inueniendū rōne paruę materialitatis entitatiſq; difficillima ſint habeat ad materialiora recurſum circularizata triangularizata quadrangularizata: ſuis q̄ dē dimenſionib⁹ figuriſq; que ſiquidem mirū in modū ſint familiariſſima: ſecus aūt laboris inanis foret eius inſudatio. Propterea ei bonū comodoſumq; ē eccleſiā capellis abundoſam: aut domū cameris plenā ſumere ſuā artem exercendo: et earū quālibet ſub alicuius bom aut magni inuocatione: ipſam circumcirca in girum circuendo: a dextro latere inchoando vſquequo perueniatur ad ſiniſtrum: de altera in alteram ſaliendo ſeriatim: vſq; ad inchoatā redeundo. Et ſi artiſte ſumpta eccleſia vel domus huic nequaq̄ eſt ſufficiēs ad collocabilia collocāda addat ei et aliā: vt locorū copioſitatē habere valeat: magnitudinis ratione lōgitudinis atq; latitudinis. Ea propter in ea⁹ qualibet quattuor ponere tenetur ſigna valde enim inter ſe diuerſa: ratione multiplicationis ſue artis: primū quidē angulo in dextro: ſcōm vero angulo in ſecūdo: tertium enim in tertio: et quartū in quarto. Tali q̄dem modo ſigna collocare de capella in capellaz aut camera in camerā vſq; ad vltimā perutile ē memorie in magnitudine bonitatis virtutis z ptātis vnū cum alio nēpe miſcēdo inſigni atq; loci cōpoſitione.

¶ De ſecūda regula huius artis nate recolitiue cōmoda ac iuuatiua. Ca. xliij.

MEmoria diuina et ſecunda deus vnus eſſentialiter atq; perſonaliter trinus prebuit nobis nature humane ſuppoſitis locandi virtutem locabilia: et col

deſinentiam fruitionis z cum paruita te cuiuſcūq; penam z cum malitia tormentum omnium damnatoz z augmētum penarum. in ar. g. c: de memoria.

?cla: docto.

¶ Memoria cū differentia diuerſimode recolit obiecta: q⁹ ſic intellectus differentias cognoſcit obiectoz per angulūz. b. ſic memoria illas recolit p diffinitionez vſic: eo q⁹ differētia eſt gñale principiuz ſic memorie ſicut intellectui z voluntati in ar. g. c: de memo.

?cla: docto.

¶ Memoria concordat in obiecto cū intellectu z voluntate rōe concordantie: recolendo obiectūz intellectum z amatūz aut oditū: vt ſit vnū obiectuz formale tribus potentijs diuerſa tamen ratione. in ar. g. c: de memo.

locādi collocabilia. Quapropter huius artista artis quattuor vti debet collocandi modis: quibus collocātur omnia siquidem collocabilia. Primo quidem res ipsa per se collocari est necesse. Secūdo enim per rei similitudinē bonum est locari. Tertio vero per sillabas ipsius rei nominalis. Quarto autē per alphabetum. Ideo in locorum quolibz familiarissimū proculdubio locatum tenere debet gene.ar. principium aut amicum sepius visitatum: vel in consanguinitate proprinquiorem: et ad vilum frequentius in alicuius negociatione bonitatis virtutis concordantie et veritatis potentie. Huiusmodi ratione dicitur q̄ res collocabilis aut est viuens aut non. Si vero viuens collocetur in vno capelle aut camere locoꝝ quattuor: agens cum loci signo aliquam bonam vel informaz operationem: vt melius tale obiectuz defectiue repre sentetur potentie. Si autem non est viuens tale obiectum: fiat quidem de tribus electio profecto rationalibus suppositis: et officium habeant seruitorum: et sint induta vestibus crucibus signatis coloratis: vel alijs in quibus res vita accidentali carentes collocentur: quia de earum natura est non collocandi virtutē atq̄ potestatem habere: eo quia imobiles simpliciter aut scōm quid: sicuti vita vtentes foꝛent cum potestate virtutis veritatis atq̄ differentie.

¶ De tertia regula huius artis memorie cōmoda iuuatiuaq̄. Capituluz. xiiij.

Quinta sapientia secundaq̄ memoria modū nobis humane nature individuus: officiū nēpe cōmendandi locatis in locis ꝓtulit suis. Ea propter cuilibet in eius loco locato officiū illius ꝓpriū cōmēdare artistā

ꝓclū: docto.

¶ Memoria ratiōe cōtrarietatis aliquotiēs intellectui et volūtati cōtradicit: nō reddēdo eis species quas recupare appetunt q̄ non est dispo sita ad reddendū illas species: aut intellectus ꝛ voluntas recuperare eas nō appetūt: nam memoria non reddit eis illas per illū modum per quem intellectus et voluntas ei tradidērūt: aut intellect⁹ est lentus ꝛ volūtas nimis prōpta: aut intellect⁹ appetit vnaz speciem et voluntas aliaz. inar. generali. .c: de memo.

ꝓclu: docto.

¶ Memoria est principium quo ꝛ quod vt sit perfecta i recolendo principia trāscendentia esse in omnibus rebus per ac-

oportz: vt in melius locū: locatū: et eius officiū: signū signatūq; directe i sui memoria duratiōis rōe ptātis et virtutis retinere valeat ipse: cū sint sibi innata principia et spēs essentialia naturaliaq; et de interiori eiꝰ rōe q̄ditatiua: vt itez t rursus cōmendatū seriatim recolere ꝑ prelibata siquidē loca tēdēdo vsq; ad vltimuz quiescēdo. Tale q̄dem officiū habere res ipsa viuens debet cū sui loci signo vel in se ipsa: aut in re cū ea collocata. Secus aūt fuerit ipossibile memorit'. locū. locatum. officium. signum. signatumq; posse recolere. Si enim collocabilia nequaq; sint viuentia simpliciter: sed scōm quid per similitudinem collocentur: cuz seruitoribus electis: et ad tale officium deputatis: et non ad aliud: vt valeat ipe recolentiā de ipsis habere qm̄ difficile est de rebus immobilibus recolentiaz retinere. Igitur in quantū poterit artista immobilia repellat a se suaq; recolendi arte: mobiliaq; amplectari tanq; sibi cōmoda vtiliaq;.

De quarta regula huius artis nature recolentie iuuatiua et comda. Capitulum. xlv.

Eternitas eternalissima omnes euiternaliter creaturas tanq; sui effectus: immediatas mediataſq; quinimo durare desinit sustentat gubernatq;. Igitur sacre scripture in locatorum posse auctoritates: sententiasq; sua voluntate bonitateq; necessitatis tē pore permanere voluit: quia potest sua infinita ordinata potestate. Propterea omnis huiusmodi artista artis cuilibet quippe in suo loco locato sacre quidem auctoritatem pagine: aut sententiam commendare necesse est vt in sermotionandi modo; argumen

tualem existentiam: t decem predicamēta esse decem principia in naturali philosophia t quattuor causas in rebus recolere in angulo principij. in arte gene.c: de memoria.

ꝑclu: docto.

Memoria sine medio habere nō valet recolitiuuz et recolibile cum comungantur per recolere: ratione cuius mensurantur per rectam lineam equaliter terminatam inter memorantez t memorabilem. in arte gene. ca: de memoria.

ꝑclu: docto.

Memoria per finem priuationis habet habitum priuatiuum et per finem terminationis habz

habitũ terminatiuũ ꝛ per finez perfectionis habet habitũ positiuũ ꝛ perfectiuuz: vt valeat recolere obiecta positiua realiꝫ de obiecta ꝓuatiua realiter ꝛ intẽtionaliꝫ. in ar. ge. c: de me.

ꝓclũ: docto.

¶ Memoria ratiõe maioritatiꝫ recolit obiecta habentia maiorem generalitatem ꝛ vniuersalitatem: ac maiorez perfectionẽ ratione cuius beatitudinem gloriam et fruitionem in angulo eius recolit. in ar. gene. c: de memoria.

ꝓclu: docto.

¶ Memoria ratiõe equalitatis equalia recolit obiecta sicut verũ bonum durabile ꝛ cetera et decẽ gñageneralissima eꝝ lia et tria correlatiua coessẽtialia equalia in eadem essentia de natura ꝛ in diuidua in eadem specie in ar. ge. c: de me.

tandi aut dicendi: facta enim locatorum de auctoritatibus aut sententijs cõmendatione rite suam regulãꝫ do memoriam de altera in alteraz per m locis locata tendat prẽ electis: quẽadmodũ si legendo per librum tenderet: a priori inchoando vsqꝫ ad postremũ. Tali quidem modo defectuosa de iusticia originali deuiaꝫta regulatur potentia durationis ratione virtutis potestatisqꝫ. Secus aũt procedendo auctoritates atqꝫ sẽtentias: vnam vel plures collocãdo m locis: agat enĩ artista electionẽ ex duobꝫ vtiqꝫ viris ad tale officium deputatis signatis tũ stolis albis: non enim sicut ceteri: et ligent cuiusdã restis caput in loco: in quo sententia incipit vel auctoritates: circũeundo camerã. b. vel c. aut. d. per omnia signa transeundo in codẽ quidem reliquũ ligando in durationis virtute perfectionisqꝫ ambo siquidẽ semper laborent: eius capita ꝓnectere vt conspicue exordium finisqꝫ illius videatur mentaliter: ꝛ qꝫ angulus primi initiũ dicat: vltimi vero finẽ vt secũda artis ge. nos docet: quibus vti debet artista in capellarũ qualibz camerarumqꝫ: in quibꝫ collocata persistunt: et abqꝫ his ars est indocibilis atqꝫ inutilis: et recolentia est nulla.

¶ De quinta regula huius artis

nature memorie cõmoda iuuatiuaqꝫ. Ca. xlvj.

VIrtuosissima veritas verissima infinita atqꝫ eterna semper veritatis electionem diligens: vult vt cuilibet loco in sui loco argumentoꝝ proculdubio qꝫ verũ virtuosumqꝫ artis artistam cũ potestatis duratione veritatisqꝫ mediuz cõmendetur argumentationem recte assidueqꝫ audiendo: vel maiorem primo: minoremqꝫ scõ: conclusionem autẽ tertio: collocare

est necesse a primo vsq; ad vltimū rite procedēdo. Et sic tali quidē modo expleta examussim argumētatione: mediorūq; cōmendatione: maiorū: minorū: cōclusionumq; artista huius artis habebit tot quot sibi prenarrata fuerint argumenta: in suis locis locatis commēdata: et in sui memoria retenta ac per artem situata: eodem vero ordine vel econuerso recitādo a primo ad vltimū: et econuerso: et de medio ad primum vel postremum et econuerso: in libertate sue voluntatis erit inchoatio. Tali enim modo artista procedēs diuina virtute opulāte: a pleriscq; conspicitur miracula peragere: tot et tanta insignia ac mirabilia memoriter exterius proferendo: in tantum q; ferme angelus diuine sapientie aspicitur: potius cū; suppositum humanum. Secus aūt proceditur si tamē artista cupit bōitates indiuiduatas: aut specificas mobiles simpliciter aut immobiles p sillabas collocare aspicere debet: qm̄ ipsa res aut est mobilis: aut immobilis cōtinens in sui compositione sillabas et debent nomina sillabas non viuentium viuentium habere et ecōuerso: et si in prima conueniunt: ponat in collo sudariuz et si in secunda in corde: et in tertia in renibus: et in quarta in vnguine: et in quinta in genibus: et si in sexta in tibijs: et si in septima in pedibus: seruitoribus preelectis et deputatis in illorum loco defectorum collocatis: et inter se mobilia aliquam agant operationē extraneā vt melius memorie comendent cū bōitate virtutis veritatisq; in camera. b. c. vel. d. f. tē.

¶ De sexta regula huius artis nature memorie commoda inuatiuaq;. ¶apitulum. xlvij.

Pclu: docto.

¶Memoria naturaliter existit inter intellectum et voluntatem: vt equaliter recipiat species intellectas et dilectas: vt equaliter easdē reddat eis: sed quādoq; species recipit dilectas et nō intellectas per credere. in ar. ge. .c: de memo.

Pclu: docto.

¶Memoria est potencia custodiens et recolēs species quas intellectus et voluntas adquirunt. 2: p. uer. c: de memo.

Pclū: docto.

¶Memoria speciez quā accipit non reddit: sed similitudinē eius: ratione cuius si cū vno recolere speciem acciperet: et cū alio redderet ipsam conseruare non posset. 2: pro.

Pclu: docto.

¶Noua scientia est per intelligere et anti qua p recolere: rōne

cūius memoria pre-
supponit intellectuz
t voluntatez alioqn
deliberationē nō ha
beret in amādo: gra-
tia cui⁹ potestaſ reco
lēdi p amare eſt ma-
ior q̄ p odire: t p in-
telligere q̄ p credere
2:pro.

2clu:docto.

¶ Memoria ſpeciez
per recolere 2ſeruat
intra ſbaliter: t ſpe-
ciem mutat extra in
accidētalez: rōe cui⁹
eſt recolere ſbale in-
tra t recolere accidē
tale extra t act⁹ ſba-
lis intra t act⁹ acci-
dentalis extra: et ſic
ſbale recolere viuit t
nutrit de accidētali
recolere. 2:pro.

2clu:docto.

¶ Inter intellectum
memoria t volūtatē
eſt differentia realis
eſſentialis t nūeral:
nā ſi memoria intel-
lect⁹ t volūtas ēent
vna potētia: forēt re-
colere intelligere: et
velle idē actus q̄ eſt
impoſſibile. 2:pro.

Artiſta huius artis ſitu per al
phabeti modū voluerit prelibatas vtiq̄
bonitates collocare tali quidē modo ſibi
expedit procedere. Quoniam aut fuerint
mobiles vel mortue: ſi vero viue perquirere debet no
mina in quibus prima littera quā vult: et ſic ponat p
quālibet litterā ſcōm q̄ videbit per figuras ſi erūt col
locata iſto mō videlicz q̄ vna littera viua cum altera
non: et altera mobilis cum altera non: et oportet q̄ ſe
conſpiciant mutuo et agant talia in ſuis locis: in qui
bus fuerint collocata: vt memorie melius cōmenden
tur. Et ſi artiſta hui⁹ artis optauerit pleraq̄ in eodez
loco collocare: oportet ipſum ſeriatim locum ordina-
re: videlicet q̄ vnum ſit ſuperius: et aliud ſit infernus
vſq̄ ad tectum ipſius loci a pauimēto. b. c. vſq̄ ad te-
ctum. b. d. et q̄ agant operationes extra intelligendi
modum inter ſe ſenſualiter: vt melius potentie recoli
tiue cōmendētur. vt concludit. b. per. b. i. k. et. e. f. g.
et triangulos ſcōe figure ſicut in cōmento ſupra artez
generalem et in methaphiſica maio. extēſius tracta-
uim⁹. Igitur illuc recurre ſi vis de hac materia am
plius informari: quia ſolū hoc diximus ad mouendū
intellectus ſpeculatiuos ad inquirendū t inueſtigan-
dum nouem ſubiectorum aliarumq̄ rerum veritatez
contra falſitatez viriliter pugnando: quia ars illumi
nati doctoris Raymundi non docet niſi vera addiſce
re: et falſa cuitare et totaliter radicituſq̄ abolere.

¶ Explicit ſecundus liber philoſophie in quo
peragitur de phiſica naturali generatiua et cō-
poſitiua cui⁹ ſubiectū eſt corpus mobile. Et de
philoſophia morali cui⁹ ſubiectū eſt virtus.

¶ De titulo septimi libri et artis breuissime et potentiarum artificij.

INcipit artificiū huius artis naturalis ordinis arboris nature: et est septimus liber in ordine huius artis metha. habens principia figuras et regulas ad agendum scientiam de nouem subiectis: et ad defendendum veritatem habitam in libris primis metha phisicalem theologalem et philosophalem: et diuiditur in quinq; partes principales videlicet in principia regulas seu in decem questiones quattuor figuras tabulam et cētum formas seu applicationē: vt per istas quinq; partes huius artis artista sciat quiditates cognoscere: et ipsas defendere per artē artificiose procedendo: quia subiectum huius artis est respondere de omnibus questionibus et eis solutionem dare postq; scitū est quid dicitur per nomē significat et intelligit.

¶ De huius artis breuissime seu artificij subiecto.

SUbiectū huius artis breuissime est respondere et interrogare de omnibus questionibus: ratione cuius sumitur subiectum pro termino sumpto quez ars recta et rite posita habet: gratia cuius subiectum attributionis nūcupatur: eo quia hec ars et omnia que in ea cōtinentur circa illud versantur: quod est de omnibus respondere questionibus et interrogare. Concludit ergo. b. q; subiectū huius artis sumitur primo in quo. Scōo vero ad quod. Tertio aūt propter qō. In quo quidē artis subiectū est intellectus artiste: ad quē intelligentia rerum omniū mediāte arte venit. Sub/

pclu: lobe.

¶ Ars generalis doctoris illuminati rey mūdi ē donū diuinū p spīm scti datū ray mūdo in fine scl'oz supra modū hūanū: vt sit humano itellectui generale mediū et naturale instrumētū p principia generalia et regulas ad cognoscēdū articulozū fidei et noue sbiectorū vitatē: et ad expelledū errores et opiniones sophistaz noialiū et hereſim infidelitū p vez intelligere et reale scire: q; ars dicit ab artādo et arcēdo: q; naturalit p principia naturalia: et artificialiter p regulas artat et arcet et cōstringit itellectū humanū cum figuris et nature arbore ad recuperādū intelligendi modū vez et rectū sine erroze et opinioe quē ante pctm habuere: postq; p naturā talis modus recuperari nō valet rōe macule originalē: ad mi

nicat naturā vniuer
salem suis filijs im
mundā ratione cui⁹
filij eius sunt spinis
pleni in ar.diui.

pclu:docto.
t frā.t sco.

¶homo substantia
lis in finali esse cum
organis vt suppositu
tuz t persona peccā
uit t cōtra precepta
sibi posita peregit: t
hō sbalis q̄dic⁹ t cō
munis ac vniuersal
fuit infect⁹:qui post
peccatuz fuit per ge
nerationem substan
tialem cōmunicatus
naturaliter t corpo
raliter inquo vniuer
saliter et cōmuniter
ac virtualiter oīes
homines in esse spe
cifico corporalit cō
sistebant:rōe cui⁹ q:
nata ē cōmūis cōmu
nicatur ingeneratio
ne per generantē ad
genitum.2:sen.

pclu:bone.

¶habit⁹ intellect⁹
totalis alius est spe

quoniaz si dispositionem haberet etiam per petueret
sicut concludit.b.per triangulos secūde figure:vt lar
gius in comento t in metbaphisica maiori diximus.

¶De memoria seu potentia reco
litiua et eius obiecto t actu. Cap'm.xl.

Memoria est potentia recoliti
ua cui propriē cōpetit recolere:et qua sup
positum recolit obiecta per species adqui
sitas extrinseca et intrinseca per ignatas
Tribus vtiq; memoria sumitur modis: nam alia to
talis in sua ratione formali includens principiū quo
et quod:seu esse absolutum t ordinatum habēs habi
tum naturalem t concreatū inclinatiuū t habilē: cui
cōpetit exterius omnia agere: vtendo suis naturali
bus instrumentis primo passiue. secūdo vero actiue;
vt vult regula dc.k.ar.ge. Altera vero est agens: et ē
potentia productiua sui imediati obiecti substantiali
ter in et dc eadem essentia natura et quiditate per sui
actuz substantialem interiorem q;:qui in se est neuter:
in potentia vero actiu⁹:in obiecto enim passiuus qui
dicitur arc. Est quidem ipsa virtus actiua t naturale
instrumentū totalis ad exterius agendū speciesq; ob
iectorum retinendum: earumq; similitudines cogni
tiue appetituecq; redeūdū que per artez dicitur tiuū.
reliqua autē est possibilis: cui proprium sibi est produ
ci a sui potētia productiua agente: est enim virtus et
dispositio totalis passiua:et naturale instrumentū ad
obiectoz species recipiendum passiue: que de totalis
essentia et quadā dispositione est constituta: que per
artē dicitur bile. Obiectum memorie totalis seu re
colitiue potentie est id in quo naturaliter ipsa quiescit
et quo adepto ad amplius non ordinatur ratiōe finis

terminationis atq; perfectionis. Habet quidē potentia agens obiectum interius substantiale immediatuz in quo quiescit ipsuz producēdo cuternaliter vt actū est. Totalis autē potētia recolitiua duplex exteriꝰ habet obiectū a se essentialiter distinctum formale videlicet z materiale. Formale quidem eius est durabile sub duratiōis rōe: qō ē ens bonū verū quodq; dest: rōe cuiꝰ recolit cetera obiecta: q̄ singularia vel materialia nūcupantur atq; existentialia includentia quodq; dest indeterminato esse: et est obiectum ipsius adequatū adequatiōe formali: quia formale cū formali adequatur semper z materiale cū materiali. Materiale siq;dem eius obiectū est hoc ens singulare et existēs z adequata sibi adequatione singulari ac materiali. Intelligēdum tū est q̄ iste tres memorie sunt vna dūtaxat totalis potentia recolitiua includens quattuor quidicos conceptus per secūdaz speciem. c. habens virtutem operādi actiue z passiue dicitur quidē ipsa totalis potentia archa cōseruatiua obiectarum specieꝝ vt vult secūda species. e. ¶ Que siquidē accedunt ad potentias: z in eis recipiuntur: isto quidē modo. Sensitiua enim a lapide ceteriscq; obiectis visibilibꝰ est recipiēs species (quando vero noticia icipit a sensibus) in potentia passiua per medium cōtinuū intra ambitū cuius consistūt potētia z obiectum: rōne cuius potentia minime mouetur a loco nec per ꝓns obiectū: sed gratia cōtinuitatis obiectū est scōm speciē in potentia receptum: quia tacta vna parte cōtinui tanguntur omnes: et nequaq; fit specieruz in medio multiplicatio: vt aliqui sensuales putarūt: quia ab vno solo obiecto vnica habetur per figurā perimidalē species et non plures licet ingrossetur: et cum eius actiua potentia sensificat speciē ab obiecto receptaz in suo orgāno seu culatiuus. alius est abstractiuus. alius est concretiuus z intuitiuꝰ alius est inquisitiuus. et alius est adeq̄tiuus et practicus. 2: metha.

ꝓclu: sco.

¶ habitus speculatiuꝰ generatūr ex noticia absolutoꝝ: z sic est prior ꝓrioritate nature z originis cū sit talis habitus primus de subiecto methaphisica absoluto esse.): metha.

ꝓclu: fran.

¶ habitus abstractiuus ē de mediovniuersali: z generatur ex noticia terminoꝝ conclusionum: z habitus cōcretiuus generat ex noticia p̄ncipioꝝ verozum z de noticia conclusionum: ratione cuius primus habitus est methaphisica seu intelligentia absoluta z secūdus est metha phisica respectiua vel

intellectus: tercius vero est scientia genita ex absoluto et respectiuo. j: sen.

cclu: bone.

¶ Obiectum primi intellectus adequatū est ens reale: et nō ens intentionale: et nō est actualiter existens: licz noticia intuitiua intellecti sit obiectū existētis & nō existētis. 2: metba.

cclu: sco.

¶ Noticia intuitiua est ad obiectū actualiter exsis: et noticia abstractiua ē ad obiectū simplr abstractū ab existentia: q: de eodem obiecto intellectus potest habere noticiā intuitiua confusam: et noticiā abstractiuā distictaz: nam obiectum appbēsibile intuitiue: ē cognoscibile abstractiue: quia diffinitio abstractiua est obiecti indifferētis. 2: metba.

cellicula: que in medio oculoꝝ cōsistit: et in ea habet suam propriam operationē: ipsaz enim in eadem rep̄sentando imaginatiue: que quidem in sensitiue absentia exercet suos actus: q: in presentia non pōt: illā speciem recipiendo ab ipsa in sua passiua potētia: et cuz actiua virtute sui speciē receptam imaginificat super suo bili: hanc quidem exercet agentiaz in suo organo seu cellicula: que siquidē est infrontis medio denudā/do speciem a sensibilitate et eam sub ratione figure et dimensionis pro obiecto habet. Secūdarie vero ipaz speciem in eadem intellectui representat cū suo tuo: ipse enim in sua dispositione illā recipit vt quo patē in recipiendo eam intelligendo: et ipsa recepta cū intellectu agente vt cum quo tanq̄ naturali instrumento intellificando et eam denudando a fantasmatibus figuris et dimensionibus in sua cellicula que est inter frontē et capitis cacumen in incipiente eius: et ipsam sub veritatis ratione intellificatum catherizatam q̄ voluntati cum tuo representat: conferendo ei consilium de ipsius electione dilectioneq̄ libero vtendo arbitrio in bonam semper tendendo partē. Que quidem in sua possibili voluntate eandem recipit: et cuz agente voluntate eā volificat et ipsa volificata producit in eam amorem vel odium libere sicut ipsa vult: quia spontanea potentia ipsiusq̄ product; ambo representant eam memorie: ei illam cōmendando vt sentētia doctoris in arbo. sci. et in li. de aīa ra. sibi precipiendo q̄ retineatur cōseructq̄ eandem vsquequo regina potentiarum iterū voluent diligere: et rex intellificationem et illa amorem vel odium in ipsam producere ¶ Propterea debent speculatiui mirū in modū aspicere circa potentiarū ordinem: qm̄ memoria nunc̄ per volūtatis imperium intellectui reddit eandē quippe

ſpeciē vt eſt doctoris in li. de ibu: ſed ſolū ſimilitudinē illius ſpecici hoc aūt ipſa agit vt de re ſibi cōmiſſa valeat eunternaliter optimā rationē eis prebere: vt ſi forſ taſſe rurſus per volūtatis imperiū eius cupiret illaz intelligere intellificareq; : poſſet ei ſpeciem dare illi⁹ obiecti: et eandem conferret ei ſpeciem: vlterius non valeret ſpeciez obiecti petitā ei pandere: q; non haberet. Igitur preſciſe ſimilitudinez illius ei cōicat vt iterum et rurſus valeat intellectui obiecti ſpeciem queſi tam circulariter per voluntatis imperiū per ſimilitudinem cōicare. ¶ Ex quo cōcluſio infertur infallibilis: videlicz q; ſuppoſitū būanum erit in paradiſo celeſti cū omnib⁹ ſpecieb⁹ adquiſitis: quas in ſeculo adquiſiuit in ſua memoria z arcba illaz cōſeruatiua: nā in patria remanebūt methaphiſica theologia et naturalis philoſophia: cetere vero ſcientie accidētia ſunt huiuſmodi ratione deficient vt aliqui aſſerunt: et forſan bene: in paradiſo quietis. Volo enim q; ſciant ſpeculatiui: quoniam iſte tres potentie inter ſe in quantum ſunt id qō ſunt methaphiſice cōſiderate: in ſuis profecto rationibus formalibus et realitatibus ſimplicib⁹ realiter eſſentialiter et numero per comparationem diſtinguūt cū diſtinctio ſit claritas: abſq; qua de ipſis nulla haberetur noticia ſed habetur igitur et cetera. ¶ Qua propter eſt cuitāda illa imaginaria opinio: quā nōnulli cōcedūt methaphiſicā. ignorātes inq̄entes: q; intellectus generat voluntatē: et ambo memoriam z q; ſunt idez eſſentialit̄: et q; ſūt ſimpliciter ipſa aia rōnalis abſq; differētia : ex quo videtur incōueniens magnum ſequi: videlicz q; volūtas intelligeret: et memoria vellet z intelligeret ſimul quidem impoſſibile z cōtra naturā volūtatis z memorie : cū volūtas tantū ſit volūtas z volificet ſcōm ſui naturā ſicut vult ars ge.

pclu: docto.

¶ Homo in p̄ncipio recolendo agit z memoria eſt forma cum qua obiectuz recolit rōne cui⁹ in actu recolendi ſunt potētia obiectūm et act⁹ Extra quos memoria nō habet poſſe recolendi habitus virtuoſos naturalr: ſed cū ipſis recolit obiectū virtuoſe moralit̄ habēs virtuoſuz habitū ſz per accidens recolit habitū vitioſum contra p̄ncipia naturalia. in arte gener. c: de memo.

pclu: docto.

¶ Memoria ſit̄ ſpecies recipit ab intellectu z voluntate: eo q; intellect⁹ facit ſcientiā : z volūtas bēt deliberationē p ſuaz libertatē. in ar. gen. .c: de memoria.

pclu: docto.

¶ Memoria eſt potētia cui proprie competit recolere includens in ſua ratione formali ſubſtantialr

in regula de.c.t.g.et an.di. et memoria tñ est memoria t nō volūtas q̄ditatic t itellect⁹ tñ ē itellect⁹ t nō volūtas nec memoria: sic bōitas tñ est bonitas t nō veritas in primo modo dicendi per se t tertio: vt vult doctor in prima circulatione t scōa pme figure artis ge.t in pma specie.c.d.e.t secūda:et si partes in toto cōpositio nō ꝓseruarēt suas rōnes formales quidicas essentiales t substātiales substātial'r t real'r:pderent eaꝝ esse q̄ditatiuū: et sic nō remanerent id qō sunt:ex quaꝝ pditiōe tota methaphisica foret ī nihilū redacta qō est ipossibile in.b.p.c.d.e.f.g.h. Igitur remanent prefate distinctiōes inter ꝓlibatas potētias veraciter realiterqꝫ t nō tantū intētionaliť vt putāt sensuales.

includēs tres correlatiuos sbales t coessentiales sine quib⁹ in subiecto non esset habitus scientiaꝫ cu studiens neqꝫ haberet magnū actū recolēdi.inar.g.t:de me.

ꝓclu:docto.

¶Entia sunt recolita per memoriā compositam ex forma et materia:vt hō scientiam habere possit ō ꝓteritis.in ar.ge.

ꝓclu:docto.

¶Qualitas sbalis propie memorie ē recolibilitas naturalis ſz qualitas appropata sibi est habitus moralis scilicet iustitia prudentia fortitudo tēperātia methaphisica theologia philosophia milicia t cetera.in ar.ge.

ꝓclu:docto.

¶Intellectus per si-

¶Quāqꝫ enīz intellect⁹ in sua cōpositiōe sit bonificatus volificat⁹ durificat⁹ verificat⁹ t̄c.t volūtas sit bonificata sapiēcificata durificata t̄c.t memoria sit sapiencificata volificata bonificata magnificata t̄c. Non enim ex hoc sequitur q vna potentia sit alia essentialiter t realiter:quoniā in tali nempe cōpositione quelibet formalitas cōseruat suū esse quidditatiuū intrinsubstātiale t essentiale:rōne cuius intellect⁹ intelligit naturaliter t ꝑprie p rationē naturalē interiorē vt vult regula.c.t.g.et nō volificat nec recolitqō ageret si foret idem cum eis:et voluntas scōm conceptus naturales interiores naturaliter vult t sponte diligit: et non intelligit nec recolit: quod ageret si foret intellectus t recolentia: et memoria tantū propie recolit per principia sue nature et non intelligit nec vult ergo non est intellectus nec voluntas: Igitur sunt potentia essentialiter numero t realiter inter se distincte per suas naturas essentias numeros t realitates cū quidq̄d qō competit vni:non competat alteri scōm naturam cui libet: quoniā sicut in elementato quod tertium est

resultatū ab elementis ⁊ cōpositum: ignis non est aer aqua nec terra nec ecōuerso: imo ignis in tali numero tertio conseruat suam simplicitatē naturā essentiā et numerum: aliter minime remaneret id quod est: nec ex inde posset per naturā significare nec calefacere et idem dicendus est de aere aqua ⁊ terra: qō est impossibile in. b. p. c. c. g. sed cōtrariū videtur: igitur formalitates in cōposito conseruant suū esse essentiale ⁊ quidicum: vt valeāt scōm earum naturā operari aliter perderētur operationes naturales in rebus naturalibus rōe cuius regula de. k. g. c. ⁊. c. frustra foret p doctorez in arte posita qō est incōueniens: ergo ⁊c. Et hec sentētia doctoris in li. de dei essentia. Verūtamen in quantū oīes iste tres potētie cū ceteris tamē ꝓformalitatib⁹ ⁊ specieb⁹ ignatis cōponunt ⁊ cōstituūt vnaz animе essentiā absolutū totalē ordinatāq; q̄ aia rōnalis nūcupat: et illa est vna ⁊ nō plures: ab illa enī nulla predictaz distinguit aliqua distinctiōe: nec ea ab eis nisi ex natura rei simplicit' ⁊ formaliter impropie vt totū ⁊ partes quāuis int' se distinguātur vt assertū est qm̄ sicut ante cōpositōis ingressuz tanq̄ forma ⁊ materia: informatiuū ⁊ informabile essentialr realit' ⁊ numero distinguebant': sic post aie compositionē permanēt per suaz rationū formaliū ꝓseruationē in predict' distinctiōib⁹ vere: vt natura rei detrimentū nō patiat' qō ageret si ita non foret: quod est impossibile. Igitur potentie anime formaliter essentialiter numero ⁊ realiter sunt inter se distincte examussim per angulū differentie ⁊ diffinitionē eius: qō est cōtra sensuales vsu intellectus carētes vtiq; exterius agēdo imo brecto.

¶ De arte bōne memorie inuatiua ⁊ nature ipius cōmoda memoratiua. Ca. xlj.

militudinem attingit similatum: sic memoria per similitudinē recolit obiectū desideratum: sicut si q̄s aspiciens aliquē hominem similem filio suo citius filium suum per similitudinem illius recolit in ar. ge. c: de memo.

ꝓclu: docto.

¶ Adamenzia non habet superficiez: rōne cui⁹ non potest tangi per contactū quia pars est in suo toto sine contactu: sicut quattuor elementa: in elementato et elementatiua vegetatiua sensitiua ymaginatiua ⁊ anima rationalis in homine substātiali: ⁊ intellect⁹ voluntas memoria ⁊ spiritualitas in anima nam contactus compositionem substantialem ⁊ quidicā impedit naturaliter sicut lacertuo lapiduz rōe cuius caro ⁊ ossa in homine nō faciūt

compositionē phisicā ⁊ naturalē cū sint tangibilia p cōtactū in ar.ge.c: de memo.

pclu: docto.

¶ Memoria rōe bōitatis recolit bonum obiectū: ⁊ rōe magnitudinis magnū: ⁊ ratione durationis durabile: ⁊ ratione potestatis possibile: et ratione sapientie intelligibile: ⁊ ratione voluntatis amabile ⁊ ratione virtutis vtuosum: ⁊ rōne veritatis verum: ⁊ ratōe glorie delectabile ⁊ p durationez facit durare suuz recolere de preteritis in arte generali.c: de memo.

pclu: docto.

¶ Memoria cum pena recolit tristiciam ⁊ cum falsitate vanā gloriā ⁊ cū vitio ꝓpriationz virtutum ⁊ cuz odio discordiaz ⁊ cū ignorantia tenebras ⁊ cū impossibilitate carētiā beatitudinis ⁊ cuz preteribilitate

Diuina eternitas: summaqz secunda memoria infinita ⁊ imensa: deus vt ait sapiens fecit hominē rectū: ⁊ posuit eum in manu cōsilij sui: et ipse miscuit se multis questionib⁹ rectitudinē potētiaz iusticiamqz originalē eaz perdēdo: et se ad obliqtatē ꝓferēdo illas a fine deuiādo: ad quē p te fuerāt ordinate: p p̄ceptoz eius transgressionē: huiusmodi rōe potentie rōnales sunt infecte ⁊ oblique: gratia cuiz indigent miniculo Quapropter inuenta est ars memorie cōmoda iuuatiuaqz ad retinendū mirabiliter: q̄ in quinqz est diuisa regulas vniuersales ad quinqz plagaz saluatoris nostri honorē: videlicz locū. locatū. officiū. argumentoz auctoritatū cōmēdationē: et medij argumentoz situationē: q̄ ad binas reducūtur. s. Theoricaz ⁊ practicā. scōm principia ⁊ regulas atqz figuras artis generalis nostri illūinati doctoris Raymūdi lulli: q̄ se extēdit ad omnia intelligibilia credibilia atqz scibilia.

¶ De prima regula huius artis nate recolitiue cōmoda iuuatiuaqz. Ca. xlij.

Deitas infinita quippe tanqz quo ⁊ qō humane cōditionis et finite potētie recolitiue inuestigandi modum ꝓtulit vt ipsa defectuus potētia in bonitate virtutis potestatisqz recto nēpe valeret incedere stramite. Qua propter olim rite locū serere debitum ⁊ cōgruuz et de altero in alterū vtiqz seriatim tēdere: vt ne omittat nec obliuioni tradat: ea que in his aggregādo collocauerat: imo per ea sicut per liberū legendo tendat Idcirco opere precium est ipsa ponere: vt per artem ordinatim valeat adire. Vnde huius artis bonꝰ atqz magnus artista principia: figuras regulas earumqz

ſpecies ſumere debet: et ſi hec ſibi minime ſufficiunt agat additamentū de reliquis artis ge. Et ſi hec ſibi ad inueniendū rōne paruc materialitatis entitatiſq; difficillima ſint habeat ad materialiora recurſum circularizata triangularizata quadrangularizata: ſuis q̄ dē dimenſionib⁹ figuriſq;: que ſiquidem mirū in modū ſint familiariſſima: ſecus aūt laboris inanis foret eius inſudatio. ¶ Propterea ei bonū comodoſumq; ē eccleſiā capellis abundoſam: aut domū cameris plenā ſumere ſuā artem exercendo: et earū quālibet ſub alicuius boni aut magni inuocatione: ipſam circumcirca in girum circuendo: a dextro latere inchoando vſquequo perueniatur ad ſiniſtrum: de altera in alteram ſaliendo ſeriatim: vſq; ad inchoatā redeundo. Et ſi artiſte ſumpta eccleſia vel domus huic nequaq̄ eſt ſufficiēs ad collocabilia collocāda addat ei et aliā: vt locorū copioſitatē habere valeat: magnitudinis ratione lōgitudinis atq; latitudinis. Ea propter in ea⁹ qualibet quattuor ponere tenetur ſigna valde enim inter ſe diuerſa: ratione multiplicationis ſue artis: primū quidē angulo in dextro: ſecōm vero angulo in ſecūdo: tertium enim in tertio: et quartū in quarto. Taliq̄dem modo ſigna collocare de capella in capellaz aut camera in camerā vſq; ad vltimā perutile ē memorie in magnitudine bonitatis virtutis z ptātis vnū cum alio nēpe miſcēdo inſigni atq; loci cōpoſitione.

¶ De ſecūda regula huius artis nate recolitiue cōmoda ac iuuatiua. Ca. xliij.

MEmoria diuina et ſecunda deus vnus eſſentialiter atq; perſonaliter trinus prebuit nobis nature humane ſuppoſitis locandi virtutem locabilia: et col

deſinentiam fruitionis z cum paruitate culpe penam z cum malitia tormentum omnium damnator z augmētum penarum. in ar. g. c: de memoria.

pclu: docto.

¶ Memoria cū differentia diuerſimode recolit obiecta: q⁹ ſic intellectus differentias cognoſcit obiector per angulū. b. ſic memoria illas recolit p diffinitiones vſie: eo q⁹ differētia eſt ſīale principiū ſic memorie ſicut intellectui z voluntati in ar. g. c: de memo.

pclu: docto.

¶ Memoria concordat in obiecto cū intellectu z voluntate rōe concordantie: recolendo obiectū in tellectum z amatū aut oditū: vt ſit vnū obiectū formale tribus potentijs diuerſa tamen ratione. in ar. g. c: de memo.

locãdi collocabilia. Quapropter huius artis ſta artis quattuor vti debet collocandi modis: quibus collo/cãtur omnia ſiquidem collocabilia. Primo quidem res ipſa per ſe collocari eſt neceſſe. Secũdo enim per rei ſimilitudinẽ bonum eſt locari. Tertio vero per ſil labas ipſius rei nominalis. Quarto autẽ per alpha betum. Ideo in locorum quolibz familiariſſimũ pro/culdubio locatum tenere debet gene.ar. principium aut amicum ſepius viſitatum: vel in conſanguinita te propinquiorem: et ad vilum frequentius in alicu/ius negociatione bonitatis virtutis concordantie et veritatis potentie. Huiuſmodi ratione dicitur q̃ res collocabilis aut eſt viuens aut non. Si vero viuens collocetur in vno capelle aut camere locoꝝ quattuor: agens cum loci ſigno aliquam bonam vel innormaz operationem: vt melius tale obiectuz defectiue repre ſentetur potentie. Si autem non eſt viuens tale obiectum: fiat quidem de tribus electio profecto rationalibus ſuppoſitis: et officium habeant ſeruitorum: et ſint induta veſtibus crucibus ſignatis coloratis: vel alijs in quibus res vita accidentali carentes colloceꝛ tur: quia de earum natura eſt non collocandi virtutẽ atq̃ poteſtatem habere: eo quia imobiles ſimpliciter aut ſcõm quid: ſicuti vita vtentes foꝛent cum poteſta/te virtutis veritatis atq̃ differentie.

¶ De tertia regula huius artis memorie cõmoda iuuatiuaq̃. Capituluz. xliij.

IUuna ſapientia fecundaq̃ memoria modũ nobis humane nature in diuiduis: officiũ nẽpe cõmendandi locat/ſ in locis ꝓtulit ſuis. Ea propter cuilibet in eius loco locato officiũ illius ꝑpriũ cõmẽdare artiſtã

ꝓclũ: docto.

¶ Memoria ratiõe cõtrarietatis aliquo tiẽs intellectui et vo lũtati cõtradicit: nõ reddẽdo eis ſpecies quas recupare appe-tunt qz non eſt diſpo ſita ad reddendũ illas ſpecies: aut intelectus z voluntas re cuperare eas nõ ap-petũt: nam memoria non reddit eis illas per illũ modum per quem intellectus et voluntas ei tradidẽrũt: aut intellectꝰ eſt lentus z volũtas nimis prõpta: aut intellectꝰ appetit vnaz ſpeciem et voluntas aliaz. inar. generali. .c: de memo.

ꝓclu: docto.

¶ Memoria eſt prin cipium quo z quod vt ſit perfecta i recolendo principia trãſcendentia eſſe in om nibus rebus per ac-

oportz: vt in melius locū: locatū: et eius officiū: signū signatūqz directe i sui memoria duratiōis rōe ptātis et virtutis retinere valeat ipse: cū sint sibi innata principia et spēs essentialia naturaliaqz et de interiori eiꝰ rōe q̄ditatiua: vt itez t rursus cōmendatū seriatim recolere p̄ relibata siquidē loca tēdēdo vsqz ad vltimuz quiescēdo. Tale q̄dem officiū habere res ipsa viuens debet cū sui loci signo vel in se ipsa: aut in re cū ea collocata. Secus aūt fuerit i possibile memorit'. locū. locatum. officium. signum. signatumqz posse recolere. Si enim collocabilia nequaqz sint viuentia simpliciter: sed scōm quid per similitudinem collocentur: cuz seruitoribus electis: et ad tale officium deputatis: et non ad aliud: vt valeat ipe recolentiā de ipsis habere q̄n difficile est de rebus immobilibus recolentiaz retinere. Igitur in quantū poterit artista immobilia repellat a se suaqz recolendi arte: mobiliaqz amplectari tanqz sibi cōmoda vtiliaqz.

¶ De quarta regula huius artis nature recolentie iuuatiua et comda. Capitulum. xlv.

GEternitas eternalissima omnes euiternaliter creaturas tanqz sui effectus: immediatas mediataſqz quinimo durare desinit sustentat gubernatqz. Igitur sacre scripture in locatorum posse auctoritates: sententiaſqz sua voluntate bonitateqz necessitatis tē pore permanere voluit: quia potest sua infinita ordinata potestate. Propterea omnis huiusmodi artista artis cuilibet quippe in suo loco locato sacre quidem auctoritatem pagine: aut sententiam commendare necesse est vt in sermotionandi modo: argumen

tualem existentiam: t decem predicamēta esse decem principia in naturali philosophia t quattuor causas in rebus recolere in angulo pricipij. in arte gene. c: de memoria.

pclu: docto.

¶ Memoria sine medio habere nō valet recolitiuuz et recolibile cum coniungantur per recolere: ratione cuius mensurantur per rectam lineam equaliter terminatam inter memorantez t memorabilem. in arte gene. ca: de memoria.

pclu: docto.

¶ Memoria per finem priuationis habet habitum priuatiuum et per finem terminationis habz

habitũ terminatiuũ
t per finez perfectio
nis habet habitũ po
sitiuũ t perfectiuuz:
vt valeat recolere ob
iecta positiua realiꝫ
de obiecta ꝑuatiua
realiter t intẽtiona-
liꝫ.in ar.ge.c:de me.

ꝓclũ:docto.

¶ Memoria ratiõe
maioritatiꝫ recolit ob
iecta habentia maio
rem generalitatem t
vniuersalitatem: ac
maiorez perfectionẽ
ratione cuius beati-
tudinem gloriam et
fruitionem in angu-
lo eius recolit.in ar.
gene.c:de memoria.

ꝓclu:docto.

¶ Memoria ratiõe
equalitatis equalia
recolit obiecta sicut
verum bonum dura
bile t cetera et decẽ
gñageneralissima cũ
lia et tria correlati-
ua coessẽtialia equa
lia in eadem essentia
de natura t in diui-
dua in eadem specie
in ar.ge.c:de me.

tandi aut dicendi:facta enim locatorum de auctoritatibus aut sententijs cõmendatione rite suam regulãꝫdo memoriam de altera in alteraz per m locis locatis tendat pre electis:quẽadmodũ si legendo per librum tenderet:a priori inchoando vsqꝫ ad postremũ. Tali quidem modo defectuosa de iusticia originali deuiaꝫta regulatur potentia durationis ratione virtutis potestatisqꝫ.Secus aũt procedendo auctoritates atqꝫ sẽtentias:vnam vel plures collocãdo in locis: agat cũ artista electionẽ ex duobꝫ vtiqꝫ viris ad tale officium deputatis signatis tũ stolis albis:non enim sicut ceteri:et ligent cuiusdã restus caput in loco: in quo sententia incipit vel auctoritates:circũeundo camerã.b.vel c.aut.d. per omnia signa transeundo in codẽquidem reliquũ ligando in durationis virtute perfectionisqꝫ ambo siquidẽ semper laborent: eius capita ꝓnectere vt conspicue exordium finisqꝫ illius videatur mentaliter:t qꝫ angulus primi initiũ dicat:vltimi vero finẽ vt secũda artis ge.nos docet:quibus vti debet artista in capellarũ qualibz camerarumqꝫ:in quibꝫ collocata persistunt:et abqꝫ his ars est indocibilis atqꝫ inutilis:et recolentia est nulla.

¶ De quinta regula huius artis nature memorie cõmoda iuuatiuaqꝫ.Ca.xlvj.

IRtuosissima veritas verissima infinita atqꝫ eterna semper veritatis electionem diligens: vult vt cuilibet loca to in sui loco argumentoꝫ proculdubio qꝫ verũ virtuosumqꝫ artis artistam cũ potestatis duratione veritatisqꝫ mediuz cõmendetur argumentationem recte assiduecqꝫ audiendo: vel maiorem primo: minoremqꝫ secõ:conclusionem autẽ tertio: collocare

est necesse a primo vsq; ad vltimū rite procedēdo. Et sic tali quidē modo expleta examussim argumētatione: mediorūq; cōmendatione: maiorū: minor: cōclusionumq;: artista huius artis habebit tot quot sibi prenarrata fuerint argumenta: in suis locis locatis commēdata: et in sui memoria retenta ac per artem situata: eodem vero ordine vel econuerso recitādo a primo ad vltimū: et econuerso: et de medio ad primum vel postremum et econuerso: in libertate siue voluntatis erit inchoatio. Tali enim modo artista procedēs diuina virtute opulāte: a plerisq; conspicitur miracula peragere: tot et tanta insigna ac mirabilia memoriter exterius proferendo: in tantum q; ferme angelus diuine sapientie aspicitur: potius q; suppositum humanum. Secus aūt proceditur si tamē artista cupit bōitates indiuiduatas: aut specificas mobiles simpliciter aut immobiles p sillabas collocare aspicere debet: qm ipsa res aut est mobilis: aut immobilis cōtinens in sui compositione sillabas et debent nomina sillabas non viuentium viuentium habere et ecōuerso: et si in prima conueniunt: ponat in collo sudarius et si in secunda in corde: et in tertia in renibus: et in quarta in vnguine: et in quinta in genibus: et si in sexta in tibijs: et si in septima in pedibus: seruitoribus preelectis et deputatis in illorum loco defectorum collocatis: et inter se mobilia aliquam agant operationē extrancā vt melius memorie comendent cū bōitate virtutis veritatisq; in camera. b. c. vel. d. f. tē.

¶ De septa regula huius artis nature memorie commoda iuuatiuaq;. Capitulum. xlvij.

pclu: docto.
¶ Memoria naturaliter existit inter intellectum et voluntatem: vt equaliter recipiat species intellectas et dilectas: vt equaliter easdē reddat eis: sed quādoq; species recipit dilectas et nō intellectas per credere. in ar. ge. .c: de memo.

pclu: docto.
¶ Memoria est potencia custodiens et recolēs species quas intellectus et voluntas adquirunt. 2: p. uer. c: de memo.

pclū: docto.
¶ Memoria speciez quā accipit non reddit: sed similitudinē eius: ratione cuius si cū vno recolere speciem acciperet: et cū alio redderet ipsam conseruare non posset. 2: pro.

pclu: docto.
¶ Noua scientia est per intelligere et anti qua p recolere: rōne

¶ De titulo septimi libri et artis breuissime et potentiarum artificij.

INcipit artificiū huius artis naturalis ordinis arboris nature: et est septimus liber in ordine huius artis metha. habens principia figuras et regulas ad agendum scientiam de nouem subiectis: et ad defendendum veritatem habitam in libris primis metha phisicalem theologalem et philosophalem: et diuiditur in quinq; partes principales videlicet in principia regulas seu in decem questiones quatuor figuras tabulam et cētum formas seu applicationē: vt per istas quinq; partes huius artis artista sciat quiditates cognoscere: et ipsas defendere per artē artificiose procedendo: quia subiectum huius artis est respondere de omnibus questionibus et eis solutionem dare postq; scitū est quid dicitur per nomē significat & intelligit.

¶ De huius artis breuissime seu artificij subiecto.

SUbiectū huius artis breuissime est respondere & interrogare de omnibus questionibus: ratione cuius sumitur subiectum pro termino sumpto quez ars recta & rite posita habet: gratia cuius subiectum attributioms nū capatur: eo quia hec ars & omnia que in ea cōtinentur circa illud versantur: quod est de omnibus respondere questiombus et interrogare. Concludit ergo. b. q; subiectū huius artis sumitur primo in quo. Scdo vero ad quod. Tertio aūt propter qd. In quo quidē artis subiectū est intellectus artiste: ad quē intelligentia rerum omniū mediāte arte venit. Sub/

¶ Ars generalis doctoris illuminati rey mūdi ē donū diuinū p spm̄ scti datū ray mūdo in fine scl'oz̄ supra modū hūanū: vt sit humano itellectui generale mediū & naturale instrumētū p p̄ncipia generalia & regulas ad cognoscēdū articulozū fidei & noue sbiectorū x̄itatē: & ad expelledū errozes & opinīones sophistaz̄ noialiū & heresim infidelū p vez̄ intelligere et reale scire: q; ars dicit ab artādo & arcēdo: q; naturalit̄ p p̄ncipia naturalia: & artificialiter p regulas artat & arcet & cōstringit itellectū humanū cum figuris & nature arbore ad recuperādū intelligendi modū vez̄ & rectū sine errore & opiniōe quē ante petū habuere: postq; p naturā talis modus recuperari nō valet rōe macule originalē: ad mi

nus p artē t artificium artis recuperet: q; dc⁹ sic vult fieri sicut paulus testat p cognitionē veritatis deus vult oēs hoies saluos fieri si volūt ꝟitatē p artē scire: nā ars ab ares q; est virtus dicit: disponēdo artistas ad virtutes morales primo: t ad cardinales scō: t ad theologales ttio potēcias racionales in cōpen. 4: sbo.

Pclu: docto. t phi.

¶ Ars est collectio multoꝝ ꝓncipiorū t regulaꝝ ad vnū finē tēdentiū rōc cui⁹ oēs artes nitunt q̄busdā principijs et regulis cōibus vt possint reparare ōfect⁹ nature In ar: ge. et. 2: phisi.

iectum ad quod est in absolutione t artificiale regulatorium recte t debite in applicatione ad intelligibile circa quid ad quod tota ars versatur. Subiectum ꝓpter quod est subiectum artis generalis officiale inquantū est sufficiēens respondere t interrogare de omnibus questionibus: postq̄ superius habitum est quid nominis: et quid per nomen dicitur t significatur. Concludit ergo. b. q; artista ad subiectuz artis debet questiones sibi prepositas applicare t ad loca artis reducere per regulam applicatiōis: et ei attribuere. ratione cuius subiectum attributionis dicitur: ex eo quia solutiones omniū questionū implicite in arte vel explicite generali continentur: si tamen artista est bene expeditus atq; introductus in ea: potest extrahere ab ea solutiones t responsiones ad oēs questiones: quia ars generalis est et sufficiens mediū: scōm q̄ est diuisa in quattuor partes: sic solutiones responsiones t interrogationes debent fieri in illis partib⁹ applicando simile simili: equale equali: vniuocū vniuoco: denominatiuū denominatiuo: et equiuocū equiuoco: et primam intentionem prime intentioni: et secundā secūde ꝓticulare vniuersali t specialia generalī: t idiuidualia speciali arborē ascendēdo t ecōuerso.

De alphabeto seu tabula artis huius generalis

ad dirigendum potentias rationales per nature arborem.

¶Alphabetū est ordo ⁊ regula dirigēs ⁊ regulās itellectū ad intelligēdū ꝺa obiecta: ⁊ memoriā ad recollēdū durabilia oba: ⁊ volūta tē recte ⁊ cōformit' adamādū bona naka'r obiecta ⁊ libere moral'r.

Principia. Principia. Regle. Species. Obiecta. Virtutes. Vltia

signi/ absoluta. respectia. gñales. regulaꝝ. gñalia. gñales. vl'ia.

ficat. Bonita/ Differē/ Vtrū. Dubitatōez Deū. Justiciā. Auari

¶B (tem. (tiā vl' distictōez Affirmatōez. (tiam.

Negationē.

¶C Magni/ Concor/ Quid. Est in se. Angelū Prudē/ Gulā.

(tudinē. (dantiā. Habz i se. diffinitie. (tiam. Abstba

ꝺscriptie. (phisice

¶D. Duratio/ Est i alio. notificatie. Logi/

nē seu eter Hēt in alio exaratie. (ce.

nitatez. Cōtrarie De quo Primitie Celū. Fortitudi Luxu

tatē seu op Deriuatie ad inferiora (nem. (riaz.

positiuatē. ad supiora.

Cuiꝰ est possessiue vel cōparatiue.

¶E. Potesta/ Princi/ Quare. Formal'r. Moiez. Tēperātiā. Supꝰ

(tem. (pium. Finaliter p se aliō ppt' se aliō. (biaz.

¶F. Sapiaz. Mediū. Quātū. Cōtinue. Imagia Fidem. Acci/

Discrete. (tiuam. (diaz.

¶G. Volūtatē. Finem. Quale. Propzie. Sēsiti/ Spem. Inui/

apropate: (uam. (diaz.

Et qualiter operat.

¶H. Virtutē. Maiori/ Oñ hēt Per rl'as. Vegeta/ Charitatē. Irā.

(tatez. (xv. spēs. (.c.d.k. (tiuā.

¶J. Veritatē. Eqlitatē Vbi habet. xv. species. Elemē Patiētiā

(p regl'as. c.d.k. ꝺsignatas. (tatiaz Mēdatiū

¶K. Kliam. Miozitatē Quomodo. Incōstātia.

Cū quo ps ē in se: cū quo pars ē in pte. cū quo ps ē in toto. cuz quo totū ē in ptibꝰ suis. ⁊ cum quo totū trāsmittit silitudinez suā ⁊ ptiuz suaꝝ extra se.

Est pars in se: ps est in pte. ptes sūt in toto totuz in partibus suis. totum transmittit similitudinem suam: et partium suarum extra se.

Ens
qdi.
glia
qcōsta
māgsi⁹
incor
peus
corp
eum
corpus
maia
aia
tum
inaia
tum
elemen
tarum
vege
tabi.
mine
rale
aiatū ve
getatū
sensi
bile
plan
ta
animal
sensatū
ima
gina
brū
tum
imagi
natum
ratio
nale
irrō
nale
aial ra
tionale.
ihus
xp̄us

¶ De prima parte huius artis generalis breuissime: scilicz de decē z octo ꝓncipijs fundamentalibus omniū sciaꝝ: z de diffinitionibus quiditatiuis eoꝝ. Capitulum primū.

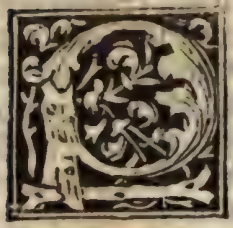

Principia generalia vniuersalia realia ꝓmitiua supma necessaria vera vniuoca z pscenota artis gñalis illūnati doctoris magistri Raymūdi Lull: tam absoluta qz respectiua in primo modo dicē di p se simpliciter, ppzie z quiditatiue conuertibiliter diffiniuntur. vt concludit. b. per ꝓmaz specie. c. z angulaz differentie. In quo q̄dez diffinitio de suo diffinito cōuertibiliter z quiditatiue in prima intentiōe predicatur subiectiue z obiectiue realiter. In secunda vero obiectiue intentionaliter. Et talis diffinitio nō debet cōpetere alijs a diffinito: z debet competere omni contento sub diffinito: z debet conuerti quiditatiue cum diffinito: z debet dari per interiora diffiniti z debet exprimere z notificare potentie totam rationē formalem z quidicam absolutam z respectiuam ipsius diffiniti: ratione cuius dicatur q̄ diffinitio est in suis conceptibus quidicis vniuocis z pscenotis finitio: eo quia per triangulaz rubeum exprimitur de ꝓncipio ad medium: z de medio ad finez est quies principij diffinibilis z diffiniti per primam. c. z in tali diffinitione quiditatiua non est genus logicale: nec physicale nec differentia: licet sint genꝰ z differentia scōz ordinem methaphisicalem transcēdenter in ea: ratione cuius principia artis generalis cum suis diffinitionibus sumpta sunt propositiones pscenote vniuoce generales vniuersales vere primitiue reales supze

pclu: pbi.

¶ Ars multa cōplet que natura perficere nō potest. 3: pbi.

pclu: pbi.

¶ Ars semper insequ tur naturā. 3: de aia.

pclu: pbi.

¶ Ars suplet ōfectū nature. 7. poli.

pclu: pbi.

¶ Ars imitatur naturā tantuz quātum potest. 2: phisi.

pclu: pbi.

¶ Ars oia agit ꝓpter finē: qz finis est bonum vniuscuiuscz rei et optimum in oi natura: eo quia finis est id in quo principium qescit. 1: metb.

pclu: pbi.

¶ Absurdum est simul querere scientiaz z modū sciēdi scientiā: quia modus sciendi est ars: z theorica eius inueniendi scientie veritatē: scientia vero nō est ars nec modus sciendi:

seu inueniẽdi sciẽtiã sed est practica artis 2: metha.

2clu. clapes.

¶ Ars est generalis ad oẽs sciẽcias particulares intelligẽdas sciẽtie vero sũt particulares seu specialeſ nã sciẽtiaꝝ alia ẽ metaphisica: ⁊ alia theologia: ⁊ alia philosophia: ars vero vna ⁊ nõ plũres: rõne cuius theorica est ꝓz practica: sicut ars est ꝓz sciẽtia: in lectu. supza artem.

2clu: lobe.

¶ Humanꝰ intellectus ꝓzꝰ debet artẽ addiſcere generalẽ illuminati doctorꝭ ray mũdi q̃ sciẽtias particulareſ: sicut primus theoricã q̃ practicã: alioquin aratrũ ante boues cõtra naturam ponereſ. Jn arnotatoria.

2clu: apli.

¶ Arma militie nostre nõ sunt corpalia sed potentia dei spiritualia ad destrume ⁊ necessarie: cum non possint probari nec demonstrari a priori. Quequidem sunt media demonstratiua ad demonstrandum a priori ꝑ quid nouẽ subiecta ⁊ ad probandum per rationes necessarias ⁊ infallibiles ipsa nouem subiecta esse entia realia ⁊ habere operationem interiorẽ ⁊ exteriorẽ ⁊ ꝓsequẽs oĩs sciẽtias sub ipsis cõtentas. Jgitur ꝓpositiões ꝓsenote et supponibiles naturaliter sunt trãscẽdentes de principijs primitiuis ⁊ supremis formatur. Cetere vero tã theologales q̃ philosophales omnes sunt probabiles ⁊ demonstrabiles ꝑ priora persenota. vt concludit .b.per.b.i.k.r.c.d.e. ⁊ triangulos secunde figure sic diffiniendo: ⁊ primo de absolutis ꝓncipijs.

¶ Bonitas est ens ratione cuius bonum agit bonuz ⁊ sic bonũ est esse ⁊ malũ est nõ esse.

¶ Magnitudo est id rõe cuiꝰ bõitas duratio ⁊c. ꝓncipia sũt magna ambiẽs oẽs extremitates essendi.

¶ Duratio est id ratione cuius bonitas ⁊ cetera principia in vno vel in pluribus durant.

¶ Potestas est id rõe cuius bonitas ⁊ cetera ꝓncipia possunt existere ⁊ agere.

¶ Sapientia est ens rõe cuius oĩa ꝓncipia sunt intelligibilia ⁊ sapiens intelligit.

¶ Voluntas est ens: rõe cuiꝰ bõitas ⁊ magnitudo et cetere formalitates sũt amabiles: seu desiderabiles

¶ Virtus est origo vnionis bonitatꝭ magnitudinis ⁊ ceteroꝝ ꝓncipioꝝ.

¶ Veritas est id quod veꝝ est de bonitate magnitudine ⁊ ceteris principijs.

¶ Gloria est ipsa delectatio inqua bõitas magnitudo ⁊c. ꝓncipia q̃escũt: ⁊ secũdo de ꝓncipijs respectiuis

¶ Differẽtia est id rõe cuiꝰ bonitas ⁊ cetere formalitates sunt rões distincte inconfuse ⁊ clare.

¶Concordãtia est id ratione cuius bonitas magnitudo ⁊ cetera ꝓncipia in vno ⁊ in pluribꝫ cõcordant.

¶Contrarietas est quozũdam mutua resistentia propter diuersos fines.

¶Principium est idquod se habet ad omnia ratione alicuius prioritatis.

¶Mediũ est subiectũ in quo finis influit ꝓncipio et ꝓncipiũ refluit fini: ⁊ est sapiẽs naturã vtriusq;.

¶Finis est id in quo ꝓncipium quiescit.

¶Maioritas est imago imensitatꝭ bonitatis magnitudinis et ceterozꝫ principiozum.

¶Equalitas est subiectum in quo finis concordãtie bonitatis ⁊ ceterozꝫ ꝓncipiozꝫ quiescit.

¶Minoritas est ens circa nichil.

¶Concludit ergo.b.per.b.i.k.t.c.f.g ⁊ triangulos secũde figure q̃ per has diffinitiones quiditatiuas ⁊ ꝓpositiones ꝓsenotas ꝓncipia artis generalis nõ solum respectiua: verũetiam absoluta cognoscunt obiectiue: quibus artista huius artis affirmatiue vel negatiue potest vti: tali quidem modo q̃ diffinitiones eorum remaneant illese: quoniam cuz ipsis agere valet propositiones reales in prima intentione subiectiue ⁊ obiectiue: ⁊ in secunda intentione tantum intentionales obiectiue: et silogismos veros et necessarios mediante medio naturali generalissimo et vniuersalissimo per quod inuemt artista multa alia media subalterna per nature arborem descendendo ab omnino generali vsq; ad non omnino generale: nec nõ omnino speciale. Et a non oino generali nec oino speciali: ad oino speciale. Et ascendendo ab omnino speciali ad non oino generale: ⁊ non ab oñino generali ad oino generale: ꝑ angulum differentie cõtractiue designatiue ⁊ determinatiue descẽdendo determinationẽ munitionũ cõsilia destruentes: et omnẽ altitudinẽ extollentẽ se aduersus scietiã dei: ⁊ in captiuitatẽ redigentes in obsequiũ xpi iesu secunda ad cor.10.

ꝓclu: apli.

¶Nemo vos decipiat in sublimitate sermonis per phiam et inanẽ fallaciaz: scõz traditionẽ hoiz: scõz sophismata huiꝰmũdi: ⁊ nõ scõm xpm iesum ad colo.2.c:

ꝓclu: fran.

¶Artista recte regulatus munitiões rõnum garrientiuz cõtra veram sapiam destruere debet: ꝓmo ⁊ secũdo cõsilia nominaliũ sophistaꝝ: ⁊ infideliũ argumẽtationum insurgentiũ ad uersus sacraz ⁊ veri ssimã theologiã et fidem eius catholicã: Tertio autẽ abolere debet secũdas intentiones ⁊ entia rationis simpliciter extol

lentium se aduersus dei sapiam sciamq;. Quarto enim vt excellentie intellectuū sublimiū ad veritatē noticiā venire cupiētiū in defentiōe fidei ortodoxe p̄ artē dirigātur ꝛ rediganf ad vez scire.j:metha.

ꝓclu:bonc.

¶Homo pscitate p̄mi modi est homificās:aial:corpus:substātia:ens: bon⁹.ꝛc. ꝛ pscitate secūdi mōi hō est homificatiu⁹ homificabilis respōdentis singularē existēs indiuiduū suppositū ꝛ persona sbaliter et non quiditatiue. Et pscitate tertij mōi hō est mere ꝛ q̄ditatiue tantuz solitatiue hō sine copula ꝛ formali reduplicatiōe. Et pscitate quarti modi hō est quālus ꝛ qualis p̄mo:ꝛ secūdo albus niger sensibil' mobilis mortalis ꝛtuosus vl' vitiosus .z:metaphi.

nando ꝛ designando quiditates ad subiectum: ꝛ subiectū ad propriam passionem concretam per regulaz quiditatis ꝛ ad medium naturale:ꝛ ipsum ad p̄mcipia artis generalis tanq̄ ad passiones concretas sibi apropatas ꝛ ipsa ad obiectū formale:ꝛ ipuz ad obiectū motuū potētiaꝝ:ꝛ ipsum ad ens illimitatū:ꝛ limitatum:ꝛ sic intellectus artiste habz descensuz vsq̄ ad speciem indiuidua. ¶Per angulum vero concordātie intellect⁹ habet ascensuz colligendo plura indiuidua in vnam speciem:ꝛ plures species in vnū genus ꝛ plura genera in vnū cōmune:ꝛ plura entia realia in vnum ens reale in quo intellectus artiste quiescit:cuz sit obiectuz eius reale in primo modo discendi per se. Concludit ergo.b.q̄ quattuor sunt modi discēdi per se:quoꝝ primus est quiditatiuus secundum quid: et denominatiuus secundum quid ꝛ diffinitiu⁹. Secūdus vero modus est propriatiuus. Tertius enim modus est simpliciter quiditatiuus ꝛ solitatiuus. Quartus auteez modus est denominatiuus ꝛ connotatiu⁹ simpl'r substantial'r p̄mo ꝛ accidentaliter secūdo.

¶De primo modo dicendi per se. Capitulum.ij.

QRimus quidem modus dicēdi per se quinq; habet species siue gradus quoꝝ primus est bonitas inquantuz bonitas cum reduplicatione formali ꝛsic abstrabitur quiditas bonitatis ab alijs conceptibus:ratione cuius non dicitur bonitas:sed boneitas ꝛ sic boneitas magneitas dureitas constituunt subiectum metbaphisice:sicut bonitas magnitudo duratio ꝛ cetera constituunt obiectum formale trium potentiarū. ¶Secundus gradus est diffinitiuus ꝛ qui

ditatiu⁹ non simpliciter quia concretiuus vt bonitas est id cui proprie cōpetit bonificare: vel bōitas est bonitas: vel bonitas est ens: ratione cuius bonum agit bonum et homo est homo vel humanitas est humanitas hec predicatio est quiditatiua nō simpliciter quia concretiua: sed sc̄m quid: quia quando idem predicatur de se ipso est predicatio verissima et quiditatiua sed dicitur propositio copulatiua composita per copulam verbalem. ¶ Tertius vero gradus est quando m facturis pars materialis predicatur vt totum vniuersale de toto vniuersali: vt homo est animal: sed ista predicatio non est quiditatiua: sed potius denominatiua: quia ab animalitate dicitur homo animal. ¶ Quartus gradus est quando diferentia concretiua predicatur de specie: vt homo est ratiōalis: hec predicatio non est quiditatiua: imo potius qualificatiua quia nulla p̄dicatio in concreto est quiditatiua: sed denominatiua aut cōnotatiua substantialiter vel accidentaliter. ¶ Quint⁹ gradus est quādo forma ⁊ materia phisice: et genus et diferentia logice predicātur de specie seu de toto composito vt homo est animal rationale: hec quidē predicatio non est quiditatiua: sed denominatiua et qualificatiua nec diffinitio homis dici potest quiditatiua: sed solum denominatiue.

¶ De secundo modo dicendi per se proprie et appropriate. Capitulum. iij.

Secūdus modus dicendi per se habet duas species siue duos gradus: quorum primus est quādo propria passio predicatur de suo proprio subiecto: vt bonitas est bonificatiua actiue substātialiter: et bonificabilis passiue proprie per primā speciē. g. et homo est

p̄clu: bone.

¶ Predicatum p̄mi modi est causa intrinseca subiecti: ⁊ est p̄pius eo p̄prietate nature Et sc̄m secūdi modi est causa predicati: et est p̄pius eo p̄prietate nature. Et p̄dicatum est reperibile sine sc̄o: ⁊ nō est conuertibile cū eo. Et p̄dicatus secūdi modi nunq̄ est sine subiecto ⁊ sc̄z p̄dicati p̄mi modi ⁊ secundi sunt idem realiter. 3: methaphi. 3: ca.

p̄clu: bone.

¶ Predicatio tertij modi est solitatiua ⁊ absoluta consideratio ⁊ est mere quiditatiua in abstracto. 3: metha: c:):

p̄: bone. ⁊ fran.

¶ Predicatio secundi modi est idemptica substaliter ⁊ conuertibilis ⁊ non accidētaliter: q⁹ passio de sc̄o cōcretiue p̄dicat cōuertibiliter ⁊ non q̄ditatiue si est sc̄stātialis sz nō simpliciter. 3: metha. c: 6:

ꝯclu: bone.

ꝛedicatio quarti modi est quãdo actꝰ profluens a causa formali ꝓdicat de effectu formali: et sic predicatio denominatiua seu conotatiua substantialiꝫ: vt ens ẽ bonũ et accidentaliꝫ vt homo est albꝰ ãntus ꝛẽ. ȝ: metha. ȝ. c:

ꝯ: bone. ꝛ plato.

¶ Predicatio idemptica est in qua oñibus modis predicatuz est idẽ cum subiecto: vt bõitas est bonitas: ens est ens: deus est deus: homo ẽ homo. ꝛẽ. ȝ: mc. c: 6:

ꝯ: bone. ꝛ plato.

¶ Predicatio idemptice idẽptica ẽ illa que ꝓsupponit aliquã idemptitatẽ extremoꝝ inaliqua tertia idemptitatem vt sunt partes in toto ꝛ constituentia in constituto. ȝ: matb. c: 6:

conclu: fran.

¶ Dec predicatio est idemptice idemptibomificatiuꝰ: ꝛ risibilis seu risitiuus: et deus deificatiuus ꝛ deificabilis proprie. ¶ Secũdus vero gradꝰ est quando passio appropriata predicatur de subiecto sibi appropato vt bomtas est magna ens est bonũ ꝛẽ. qꝛ quãdo ꝯsistentia finalis predicaꝫ de cõsistẽtia extrema tunc propria passio predicaꝫ de suo proprio subiecto vel appropriata passio de appropriato subiecto ꝑ secũdaz speciẽ regule. g. cõuertibiliter in cõcreto ꝛ nõ in abstracto: qꝛ licet ignis sit ignificatiuus substantialiter ꝛ ignificatiuus sit ignis: nõ tamen est vera ignis est ignificatiuitas nec ecõuerso. Et non solum propa passio substãtialis cõcretiue predicatur de suo propo subiecto: verũ etiã propria passio accidẽtalis ꝛ appropriata: rõc cuius ignis non solũ ẽ ignificatiuꝰ sed etiã calefactiuꝰ ꝓprie accidẽtaliter ꝛ naturaliter: et appropriate desficcatiuus: et sic de aere aqua ꝛ terra scõm suas proprias proprietates ꝛ appropriatas: sed licet ignis sit calefactiuus: calefactiuus non est ignis quia aqua calida est calefactiua ꝛ nõ ẽ ignis. ¶ Concludit ergo. b. per. c. d. c. q; ꝓprietates accidentales seu passiones nõ ꝓdicãtur de suis propꝛis subiectis vel appropriatis ꝯuertibiliꝫ: ȝ solũ substãtiales: et licz sbales passiões ꝯuertibiliꝫ in cõcreto ꝓdicẽt nõ tñ ꝗditatiue.

¶ De tertio modo dicendi per se. Capitulum. iiij.

TErtius modus dicẽdi per se est solutatiuus ꝛ in abstracto mere quiditatiuus: in concreto vero scõm quid: et habz tantum vnum gradũ siue vnam speciem sine ꝓdicato ꝛ copula ac dictiõe reduplicatiua formali: vt bõitas magnitudo. ꝛẽ. ens bonum ꝛẽ. deꝰ. sba. bõ. bũanitas. vt cõcludit. b. ꝙ. c. d. e. f. ꝛ angulũ dñe.

¶ De quarto modo dicendi per se. Capitulum. v.

Quartus modus dicendi per se ꝫ binas ſpecies ſiue duos gradus ſcz. vnum ſubſtantialē et aliū accidentalē: et dicitur denominatiu⁹ ſiue ꝓnotatiu⁹ ſubſtantialiter perſonantiā ſubſtātialē metbaphiſice et ꝓ ſonantiam accidentalē accidentaliter phiſice vel lo/gice: ſubſtantialiter vt bonitas eſt magna. ꝛc. ens eſt bonū: deus eſt bonus: homo eſt bonus: hō eſt animal homo eſt rationalis: angelus eſt magnus: ſubſtantia eſt bona ꝛ cetera. Accidentaliter vero vt bonitas eſt magnificata magnitudine: bonitas eſt finita: homo ē quantus quantitate: homo eſt albus albedine et ni/ger nigredine et rubeus rubedine: et coloratus colo re ꝛc. vt concludit. b. per. c. d. e. et. b. i. k.

¶ De predicatione metbaphiſicali idemptica. Capitulum. vj.

Predicatio idemptica eſt illa in qua idem predicatur de ſe ipſo conuer/tibiliter omnibus modis: vt hōitas eſt bonitas: magnitudo eſt magnitudo: homo eſt homo: deus eſt deus. ꝛc. et talis idemptitas idemptica eſt prior et perfectior ꝯ idemptitas idemptice idemptica vt concludit. b. per angulū cōcordantie.

¶ De predicatione idēptie idēptica metbaphiſicali. Capitulum. vij.

Predicatio idemptice idēptica eſt illa q̄ preſupponit extremoꝝ aliquā idemptitatē: in aliqua ꝓcreta tertia idemptitate in qua ſubiectū ꝛ predicatum conca bonū eſt magnuꝫ in ente concreto: ꝗa in abſtracto non cōtiet veritatē niſi ſint infinita ꝛ magnū eſt bonū: ꝛ bonitas infinita ē magnitudo infinita ꝛ ecōuerſo quia abſtractiue in creaturis ꝛ in ente ſemp ē falſa. j: ſen. di. 8.

ꝓclu: bone.

¶ Predicatū primi modi non eſt ſcibile nec demoſtrabile: et predicatum ſecundi modi eſt ſcibile ꝛ demōſtrabile per quid quiditatiue ꝛ denominatiue quia quiditas ꝓpꝛ eſt modis et paſſione. z: met. c: z:

ꝓclu: bone.

¶ Abſulte p̄dicationes ſunt vere in concreto: ꝛ falſe in abſtracto: ꝛ licet habeant in concreto idēptitatem: non tamē in abſtracto in quo habent diuerſitatez. z: metha. c: 6:

ꝓclu: bone.

¶ Quecūq; vniet eidem ſunt eadem: inter ſe ſunt eadem: et

talis idēptitas:ē idē ptitas ꝓclusionis:qz maioz ꝛ minoz sunt idē in ꝓclusiōe:ꝛ hec idēptitas est idēptitas syllogistica. tertio metha.c:6.

ꝓ:bo.frā.ꝛsco.

¶ Multe p̄dicationes sunt vere in concreto ꝛ false i abstracto rōe abstractiōis qz quādo predicatū abstrahit̄ a sūo tūc p̄dicatio est falsa: rōe cuius hec ꝓsequētia formalis ē falsa ens est bonū: ergo bonitas est entitas in primo modo: ꝛ in scōo est sil'r falsa:vt hō est risibilis: ergo humanitas est risibilitas. 3:metha.c:3:

ꝓclu:fran.cano.ꝛ bone.

¶ Affirmatio est negatio vnius ꝛ eiusdē nō nois tm̄: sed rei ꝛ nois simul ad idem ꝛ scōm idem:ꝛ in eodē tpe.3:metha.8:c.

uertuntur demptis quiditatibus per quas formal'r distinguūtur in tali conuersione denotatiua ꝛ cōcretiue cōnotatiue substātialiter in ente quidico:ꝛ accidēt̄aliter inente non q̄dico finito ꝛ nouo vt ens est bonū ꝛ bonū est ēns:ꝛ licet conuertantur essentialiter nō ī formaliter seu formali ratione:ꝛ accidentalit̄ in lacte dulce est album ꝛ ecōuerso ꝛ in pomo dulce est rubeū et econuerso non tamen formaliter: vt concludit.b.p.c.d.e.ꝛ angulum differentie ac concordantie.

¶ De secunda parte huius artis

breuissime seu artificij intellectus humani: que est de decem regulis generalibus ꝛ questionibus ꝛ ꝓmo de vtrū:qō est regula dc.b.Capm.viij.

Questiōes generales seu regule hui⁹ artis sūt decē ad quas reducūtur oēs particulares questiones q̄ sūt vtrum sit quid est.de quo est.quare est.quātum est quale est.quādo est.vbi est.quomodo est.cū quo est.cū suis speciebus. Questio quidē dicitur de quero q̄ris qz per ipsam querim⁹ dubitando: rōne cuius questio est dubitabilis propositio:regula vero est a regulo regulas:qz regulat intellectū veritatē inuestigando: vt recte per artē interroget vel respōdeat:de q̄stione sibi q̄sita:ideo intellect⁹ regulat⁹ ꝛ direct⁹ p̄ has regulas veritatē rei quesite inuenit:ratione cui⁹ mentiri non valet: neq; in errore esse: gratia cuius artista huius artis semper est verus bonus ꝛ fidelis. Xp̄ianus preponens pro xp̄o agere vsq; ad martyrium inclusiue pro eo recipere:sicut peregit Raymundus doctor illuminatus prebens suis fidelibus discipulis exēpluz martyriū pro ihesu xp̄o suscipiens in ciuitate tunici.

¶ De prima questione seu regula que est de vtrum per .b. significata in alphabeto. Capitulū. ix.

VTrum est prima questio et eius regula est possibilitas habēs tres species per quas regulatur intellectus ad interrogandum ꝛ respōdenduz videlicet dubitationem: affirmationem: ꝛ negationē: rōe cuiꝰ intellectus in principio supponit vtramqꝫ partem esse possibilem: per vtrum quod est regula de .b. et ab ipso .b. nomen sumit: ratione cuius vtrum dicitur terminus dubie interrogatiuus ad affirmationem et negationez. Ideo intellectus primo regulatur in modo procedendi: secūdo vero in modo inuestigandi. tertio aūt in modo concludendi. Igitur intellectus artiste ꝑmo attendere circa sensum q̄stionis debz. secūdo vero circo intentum querentis. tertio enī suspendere actum intellectus ꝛ a seruitute liberare voluntatis. Quarto quippe debet ad alias regulas recurrere: ꝛ per illas veritatem questionis inuestigare: ꝛ ipsa inuenta ad questionem respondere: quomā hec regula octo habet condiciones: quas declarauimus in comento supra artem: ꝛ scōm quas artista debet respōdere. Primo supponēdo. secundo vero affirmando vel negando partem verā realem questionis eligēdo et intentionalem euitando: qz hec regula q̄rit de oīni actu intelligibili: conceptu: quiditate: ꝛ formalitate ꝛ etiam de oīni actu imaginabili: ꝛ sensibili absenti: nō aūt presenti: qz qō videt̄ non intelligitur sed vez esse conceditur nec querit de fide positiua seu crudelitate vl̄ de articulis positiuis fidei positīe catholice ꝑ quā saluant̄ docti ꝛ idocti: qz iō positiua ē talis fides: eo qz ꝑ scō. ꝛ frā. ꝛ bo.

¶ Cōtradictoria seu contradictionis extrema semp distincti onē formāt ex natura rei vel formalē vel realē vel aliā distinctionē: nā sine ꝓtradictione seu ꝓtrarietate distictio formali minime valet interius neqꝫ exterius .3: methaphi.

ꝓclu: cano. bone. ꝛ antho. andree:

¶ Contradictionis extrema realez dicūt distinctionem inter res reales: ꝛ aliquaz non idemptitatez inter quiditates: et inter ꝓcept⁹ quidicos ꝛ nō quidicos: quia inter quiditatem et eius indiuiduuz est distinctio ex natura rei ꝛ inter essentiam ꝛ q̄ditatez similiter. .3: metha. c: 8:

ꝓclu: antho. andree. ꝛ fran.

¶ Contradictio seu contrarietas sumitur trāscendent̄ ꝛ sic

est relatio vel distinctio seu diuersitas secundo sumit finite et accidentaliter et sic est moralis cõtradictio inter creaturas rõales: aut sumit inter elementa: et sic est caliditas et frigiditas: hũiditas et siccitas. .z: metha.

est sine questione: sed querit de veritate intelligibili: fidei et ipsoꝝ articulorꝝ p principia et diffinitiones seu demonstrationes artis generalis: ratiõe cuius intellectus interrogãdo vel respondẽdo naturaliter exitatur subiectiue ad percipiendũ obiectũ intelligibile: sapibile: atq; scibile gratia cuius differẽtie regule questiones vero sunt: eo quia obiecta realia potentie ostẽdunt excepta absoluta prima: principia vero artis potentie sũt obiectũ reale et intellectuale: regule vero subiectũ eius: igitur obiectiue q̃stio ducitur per principia artis: subiectiue vero per regulas eiusdẽ. Artista quidẽ in hac regula oẽs debet soluere q̃stiones et mouere si vult respõdendo querenti et interrogando proptereа solutio est questionis perfecta respõsio validata et roborata: non enim omnis respondẽs solut: sed solũ qui solut recte respondit: q; subiectũ artis est respõdere de omnib9 q̃stionibus: scito tamen q̃d per nomẽ intelligit: ideo generalius est respondere q̃ soluere: sed perfectiꝰ est questionẽ soluere q̃ ei respondere ideo multi respondent querenti: et non soluunt questum: ergo artista debet soluere questionez per bas formalitates vniuersales demonstratiue per equiperantiam: aut per quid: vel per quia: videlicet necessitatez contingentiam: possibilitatem: impossibilitatem: intelligibilitatem: ignorabilitatem: amabilitatem: odibilitatem: recolibilitatem: obliuiscibilitatem: veritatem: falsitatem: et triangulum viridem rubeum et croceũ eligendo questionis maiorem et veram intelligibilitatem: et cuitando minorem: quoniã vtrum correspondet intellectui artiste ex parte scientis veritatẽ cetere vero regule ex parte rei scibilis et omnes simꝰ propter scire: quia per philosophum scire est res per causas cognoscere: scilicet per rationes formales p o

2clu: bone et anth̃o. an. .

¶ Possibile ẽ q̃ oẽs q̃ditates sint in potẽtia obiectiua in esse quiditatiuo ab eterno: rõe cuiꝰ totuz genus substantie naturale est prius ordinate singularitate et existẽtia. Igitur oia q̃ sunt in virgine maria vsq; ad existẽtiaz sunt esse q̃ditatiuuz eius impẽteribile et imortale: ratione cuius marie matri de nouo nihil aduenit nisi sola exñia statualis finita et noua et sibi contingens. .z: methaphi.c: 11:

res:que sunt cause sciendi et intelligendi; ratione cu/ius hec regula ordinatur ad scibile:cetere vero sequũ tur ipsum. Quapropter quando artiste preponitur questio: primo debet considerare:scõo supponere:ter tio recurrere. quarto saluare. quinto respondere. et sexto questionem soluere: aspicẽdo si queritur abso/lute indifferenter vel determinate simpliciter consti/tutiue aut cõpositiue: si vero absolute q̃rit debz diffini re questionẽ p termios absolutos:si determinate p determinatos:si constitutiue per constitutos: si cõpositz p cõpositos supponendo vtrãq; partem esse possibilem quia per pbm de quolibet est esse vel non esse seu affir matio vel negatio z de nullo simul ambo q; p̃mo pbi. contra negãtes puncipia non est amplius disputan/dũ:et.ij.tbo.manifesta negare irreuerentia est. Qua propter queritur vtrũ bonitas absolute sit:rñdetur q; sic affirmatiue:nã conueniẽtia finalis eius et sonãtia essendi ẽ:ergo bõitas est indifferẽter. Si vero questio determinate fiat:respõdeat artista per terminos det̃/minatos et designatos dicẽdo:vtrũ causa causans sit principiuz effectiuũ:sicut causa faciens: et rñdetur q; bõitas imediate creata est tñ causata: substãtia vero ex ipsa cõposita est effect?:ergo causa causalissima re spectu creabiliũ est causa causatiua:et respectu causa toz est causa causãs: et respectu cõpositoz effectuũ ẽ causa efficiẽs. Artista enim debz scire si vtrũ est q̃stio dubitatiua aut non:vt sciat ad propositũ respondere: qñ vtrũ deus sit vnus nõ est questio dubitatiua:quia oñs cõcedũt deũ esse vnũ.sed vtrũ sit trinus pater fi/lius spũs scꝰs z bũanat? est dubiũ saracẽis z iudeis: ratiõe cuius respõdetur q; possibilc est deũ esse trinuz humanatũ z̃.et est impossibile ita non esse:q; ad salu tez humani generis est necessariũ ita esse:q; propter

p:bone. z fran.

¶Primus mundus est incorruptibilis p petuus imortalis et eternus:secũdus mũ dus ẽ corruptibilis z mortalis ex vna par te z contingens:z ex alia incorruptibilis z imortalis.3:meth.

p:clu:sco.

¶Predicatio vnius formalitatis ad aliã nõ est vera in abstra cto:quia licet nõ sint opposita: sunt tamẽ disparata:igit bonitas nõ ẽ veritas nec ecõuerso formaliter: nec in ꝓprietatibus abstractis ab infinitate:ideo paternitas nõ est filiatio:nec in nascibilitas est spira tiuitas nec filiacio quodli.j:

p:clu:pbi.

¶De quolibet ẽ affirmatio vel negacio vl dubitacio z nõ nul lo sil ambo.2:poste.

Nota.

¶Deus esse naturaliter notū est dese: qz naturaliter hominis desiderium in deum ferf per principia naturalia: sicut in vltimū finē z primū principiū. insu. contra gen. .c:10:z.j.p.q.2.

Nota:tho.

¶Esse commune de se est aliquid preter omnes res existētes vt deus non sit vniuersalis predicabilis z communis formalis sicut ens. insu.ꝫ. gen.c.27:z.j.p.q.3.

Nota:tho.

¶Solꝰ deus est bonus de se z per suaz essentiam z bonitatem.j.p.q.6:

Nota:tho.

¶Omnis res naturaliter z formaliter ē de se bona p suaz bonitatem naturalem. .j.p.q.6.

nos primo z propter nostram salutē humanatus est: vt canit ecclesia. Et vtrū sint creature z ridetur q sicnam possibile est ipsas esse: z est impossibile ipsas nō esse: postꝫ exinternaliter habent esse: ratione cuiꝰ sint contingentes quia sibi contingit existentiale esse in se habere substantialiter z quiditatiue: igitur est possibile z contingens ipsas in esse existentie esse. ¶Artista etiam considerare debet absolutum z respectiuuz dicendo: vtrum ens sit tale tantū: aut nō: supponēdo affirmatiuam z negatiuaz ambas esse possibiles sub disiunctione: vt intellectus sit liber inuestigādo: z certus de veritate questionis insoluendo: naz quando artista respondet possibile est: tum quia intellectus eius est cum libertate nam per illo prior non se determiat immo absolute se habet ad vtramꝫ partez citius ad alias regulas z principia recurrendo: vt cuz illis partem questionis affirmatiuam vel negatiuā subiectiue per regulas et obiectiue per principia discurrēdo z partem maiorem illius veriorem meliorem eligendo: per concordantiam diffinitionis differentie concordantie maioritatis principiorum z regularuz sine lesione iporum vera vel falsa: seu vna vera: z altera falsa sit: z si forsan vtraꝫ pars illesa remanserit: vtraꝫ est eligenda: et mediante differentia subtiliter declarando questionem: soluendo cum concordantia: partem affirmando illesam: z cum contrarietate partem negando lesam: plenariam solutionem z completam questioni elargiēdo artificiose: secundum modum artis generalis: per nature arborem descendendo vsꝫ ad individua: z ascendēdo vsꝫ ad principia artis generalia omnino: vt in commento supra artem generalem: z in methaphisica maiori euidentius enucleauimus in parte de regulis.

¶ De secunda regula seu questione q̄ est de quid per .c. in alphabeto significata in uestigatiua oim entiū diffinitionuz q̄ditatiue: descriptiue: notificatiue: t exaratiue. La. r.

REgula de quid est id ratione cuius entia realia diffiniuntur vniuoce quattuor modis: t entia accidentalia eq̄uoce: propterea quid quattuor habet species in modo interrogandi t respondendi scilicet quid res est in se: quid res habz in se: quid res est in alio: q̄d res habet in alio: scōm q res quattuor modos habet essendi: et diffiniendi: ratione cuiz duob⁹ modis p̄mis q̄rit de intrinseca quiditate seu ratione rei t duob⁹ secūdis q̄rit de q̄ditate seu rōe rei extrinseca. ¶ Per primā q̄dē speciez diffinit res: p potētiaz naturalē et eius actū interiorē q̄ditatiue seu per quidditatiuā diffinitionē p quā ostēditur rō rei q̄dica t formalis: vel p essentiā t esse: vel abstractū t concretū: vel obiectū et potentiā t actū: et talis diffinitio cū diffinito essentialiter t q̄ditatiue conuertitur: q nō cōpetit alijs a diffinito: et cōuenit oīni contento sub diffinito: t datur per equalia diffiniti: rōne cuius quattuor diffinitio habet conditiones: quarum prima est q sit quiditatiua: secunda est q conuertatur essentialiter cum diffinito. tertia q non conueniat nisi diffinito proprie quarta q cōueniat omni contento sub diffinito. quinta q detur per equalia diffiniti alioquin nihil valeret sic diffiniēdo quid est bonitas: bonitas est essentia boni vel natura: t bonum est esse bonitatis: vel bonitas est essentia boni vel abstractū sui concreti. et concretū est esse sui abstracti: et deitas est essentia dei: et de⁹ est esse deitatis et būanitas est essētia hois t hō est eē būe

¶ Deus est maxime de se bon⁹: quia omne ens per creationē est bonuz. prima ad thimo. ca: 4:

¶ Omnis actus est pfectio rei: quia boni rationem de se habet perfectaz t appetibilem. j. p. q. j.

¶ Omne ens quod non est deus est dei craetura: t oīs creatura est bona naturaliter per suam naturam. j. parte. q. j.

¶ Quod⁹ vnitas species t ordo consistūt in ratione quiditatiua tanq̄ generalia bona sūt in rebus a deo p creationem. in li. de natūra boni.

pclu:tho.

¶ Bonū est idem cū ente et diuiditur in sua posteriora. j. par q. j.

nitatis: que quidem per esse ꝛ essentiam vel abstractū exprimuntur diffinitiones per primā speciē huius regule: in quib⁹ non est genus phisicale nec predicamētale nec differēcia logice: sed est genus methaphisicale ꝛ differentia transcēdenter in prima intētione ꝙ potentiā ꝛ propriū actū specificū eius dantur in eadem specie diffinitiones quiditatiue ꝛ vnidēptice: sicut bonitas est id cui proprie cōpetit bonificare: vel est ens ratione cuius bonū agit bonū: aut bōitas est potēcia cuius ꝓpriū obm est bile: et de⁹ est ens infinitū cui proprium cōpetit infinite deificare: vel deus est bonitas infinita: in qua oēs dignitates eius sūt idez nūero: ꝛ bō est ens bonificans: vel est id cui proprie ꝓpetit bonificare. ¶ Per scōam quiditatis speciē dantur diffinitiones seu descriptiones per rei essentialia. ſ. per causam formalē et materialem phisice: et per genus predicamētale et differentiā logice: ꝛ ꝙ causaꝫ causatiuā efficientem ꝛ finalem: sic diffiniendo. homo est animal rationale: deus est causa causatiua creature et factiua facture: et bonum est causa efficiens alterius boni: sicut pater finitus est generās filium finitū genitū et celū est causa efficiēs generabilū: et domificator domus: et faber claui: et deus est mundū creās ꝛ conseruans: et bonitas est causa formalis boni: et bonificatiuitas tiui: et bilitas est ratio seu causa materialis bilis: et totū est causa finalis suaꝝ partiū: ꝛ deus omniū creaturaruꝫ et est habens esse absolutū et ordinatum seu quiditatem naturam essentiam ꝛ esse. ¶ Per tertiam enim quiditatis speciē dantur diffinitiones reꝝ seu notificationes ꝙ naturales habitus seu aptitudines ꝛ dispositiones seu ꝓprietates: et naturales sonātias: sic diffiniendo bonitas in subiecto suo est habitꝰ quo habituat actiue ꝛ passiue: rōe cuius est agēs ꝛ pa

pclu:tho.

¶ Deus est bonꝰ naturaliter q: est ens ꝛ sua bonitas est ipse: ꝛ quia est bonitas ē prima bonitas in sua gen. c:37.

pclu:tho.

¶ Perfectio entꝫ cōcretiue est bonitas magnitudo sapiētia ꝛ vitas ergo dei substancia est sua bonitas in su. ꝫ gen. c:39.

pclu:tho.

¶ Bonū qđ non est sua bonitas conuertibiliter est bonum participatione ꝛ nō per essenciā sunt in su. ꝫ gen. c:39.

pclu. tho.

¶ Bonū rationē ha

ciens. igit in tuo est actiua: et in bili est passiua: sic de us q̄ in tuo est deificatiu⁹: et in bili est deificabilis: et homo in bonitate est bonus: et in magnitudine ē magnus: et creator in creatura est creans: ⁊ in factura faciens: et creatura in creatore est creabilis ⁊ in creante creata: et pater in filio est generatiu⁹ ⁊ generās: et filius in eo est generabilis ⁊ genit⁹. ¶ Per quartam speciem quiditatis diffinitiones seu exarationes omnium rerum dantur diffiniendo bonitas est essentia ordinata habēs in magnitudine suas essentiales proprietates: et actum bonificandi: et omnia que in se habet. s. naturā talitatem et tantitatē: sicut generans in genito actum generandi: et spirans in spirato actum spirandi: et celum in generabilibus actum mouendi et diabolus in dampnatis actū cruciandi: et sic p̄ istā regulā proceditur. primo quidē diffinitiue ⁊ quiditatiue intrinsece. scō vero descriptiue ⁊ intrinsece ī primo modo dicēdi per se ⁊ in primo circulo prime figure. tertio enim notificatiue extrinsece. quarto autē exaratiue ⁊ extrinsece: ratione cuius prima diffinitio est necessaria et quiditatiua: cetere vero sunt ad placitū de bene esse: et non de necessitate: quia diffinitio est in suis conceptibus quidicis interioribus simpliciter finitio: ratione cuius includit quiditatem naturā essentiam et esse: et excludit modos intrinsecos ⁊ extrinsecos: secus autem quiditatiua esse non valet: vt vult p̄ma figura gn̄alis artis ⁊ camera. b. c. d. ⁊ triāgulus viridis ⁊ rube⁹: vt in co. et maiori tractatu diximus.

¶ De tertia regula seu questiōe q̄ est regula de quo p. d. in alphabeto significata querens de rerum quiditatib⁹ p̄ modū materialitatis. ¶ Capitulū. xj.

bet finis et cōmunitatis: igitur deuenire est per nature ordinem ad primū bonū cōmune: qō nō ē bonū participatiue: sed per suā quidicā bonitatem. in su. cōtra gen. 39:

¶ Clu. grego.

¶ Beatus benedictus totū mundū vidit in diuino lumine: quia sub vno radio solis totū mundum vidit collectuz nam obiecto formali sibi representato in eo tanq̄ in speculo vidit omnia libro dia. 2:

¶ Clu. tho.

¶ Vnūquodq̄ principium angeli ⁊ anime subsistit in forma ⁊ materia eius: vt sit ei principium cognoscendi secundū totū

esse suū: quia principia in deo naturalia sunt forme creatiue ⁊ factiue: ſz in angelo ⁊ anima tantum sunt pricipia cognoscēdi. quoli: 7: ar. 3:

Quo est regula: et questio querēs de primitiuitate deriuatiōe ⁊ posſessione omnium quiditatū per modū materialitatis: ratione cuius regula de quo tres habet species. ſ. de quo primitiue. de quo deriuatiue. et cuius bine quidē species prime sunt explicite tertia vero species in ipsis implicatur. ¶ Per primā speciem queritur de primitiuitate rei seu de prioritate: in respectu ad eius posteriora: et de superioritate in respectu ad eius inferiora: et primo ꝓsiderat absolute differentiam propriam ⁊ primam et precedentiā rei vsq; ad de quo respectiue. ¶ Per primam speciem queritur de quo est bonitas primitiue ⁊ sic de magnitudine ⁊ ceteris: et dicit ꝙ de se ipsa quia a nullo dependet: cum sit id qō est simpliciter absolute in sua ratione formali per scōm discursum prime figure: ratione cuius dicitur ꝙ ens est de se ipso: qz non dependet ab alio ente vt non sit processus infinitus in ordie naturali ⁊ essentiali: et intellectus est de se ipso et non de alio intellectu generali et deus est de se ipso: quia a nullo dependet: quia simpliciter et absolute est actꝰ purus: ratione cuius deus pater filius ⁊ spiritus sanctus sunt de se independenter quia substātia est de se: et sic de qō est corpore. homine. et ceteris per naturē arborē descendendo vsq; ad specialissimuz inclusiue respiciēdo sua posteriora vel sua inferiora de nullo sūt qz prius inquātū prius sine posterior esse pōt siue intelligi: et superi? sine inferiori ⁊ non ecōuerso. ¶ Per scōam speciē querit ꝓstitutiue deriuatiue ⁊ cōpositiue creatiue. effectiue. ⁊ causatiue. emanatiue. pullulatiue. ⁊ originatiue: sic de quo est bonitas deriuatiue ⁊ cōstitutiue: dicitur ꝙ est de sua ratione formali: et de

ꝓclu: docto.

¶ Artista per istam regulam debet concludere per possibile aut impossibile: per conueniēs aut incōueniens: per necessariū aut per contingēs per amabile aut per odibile: per verꝝ aut per falsum. in tabula genera.

ꝓclu: sco.

¶ Uniuersalia realia sunt reruz quidditates intelligibiles: ratione cuius potentia naturaliter inclinatur ad primuz ob

ſuis tribus ſpecificis correlatiuis ex quibus eſt conſtituta quibus eſſentialiter conſiſtit in eſſe ordinato per eorum emanationem ſicut intellectus qui conſtãs eſt de ſuis principijs innatis: cũ quibus habet intelligere interius ſubſtantiale et ſpecificum: vt vult doctor in eadem ſpecie: et ſic de angelo. ſubſtantia. corpore. homine: et ceteris que ſunt formaliter ⁊ materialiter de ſuis principijs cõpoſitiue eſſentialibus: et creatu re de ſuo ſunt creatore creatiue: et facture de ſuo factore effectiue: et compoſita de ſuo compoſitore compoſitiue: et bile de tuo originatiue; et are de tuo et bili. et filius de patre pullulatiue: et ſpiritus ſanctus de principio ſpirante ſpiratiue: quia reſpiciẽdo ſua priora a quibus ſumunt eſſe et operari: de alio ſunt deriuatiue: deſcendendo per nature arborem vſq; ad ſpecierũ indiuidua: in quibus eſt ſtatus nature. ¶ Per tertiam ſpeciem huius regule queritur de rerum quiditate. poſſeſſiue. denominatiue. comparatiue. ſubiectiue et obiectiue ſic. ¶ Cuius eſt bonitas: et dicitur q̃ eſt ſui: quia formalitas eſt ſubſtãtialis ſubiecti metha phiſices ⁊ obiecti formalis: ſicut cuius ẽ ens: ſui ipi⁹: et cuius eſt itellectus: infinite eſt dei: finite vero eſt hominis vel angeli: quorũ eſt pars compoſitiua: et eſt dei cuius eſt effectus: et cui eſt ſubditus: et compoſitum eſt ſuorum componentium: ſicut creatura creatoris: et factura factoris: et effectus cauſe efficientis: et indiuiduum ſpeciei: et ſpecies ſui generis: et accidens ſui proprij ſubiecti: ſicut virtus virtuoſi: iuſticia iuſti: fides credentis: et albedo albi: et ſic de ceteris per nature arborem deſcendendo vſq; ad indiuidua incluſiue: accidentia vero non ſunt ſui ſed alterius: cum ſint entia entis per philoſophum in predi. et nõ ſui: vt in cõmẽto et in maiori metha. largius dixim⁹.

iectum ſuum quod eſt ens bonum verũ vbi non eſt plenitudo beatitudinis: q̃a cognitio abſtractiua eſt obiecti non exiſtentis ⁊ exiſtentis ⁊ cognitio intuitiua eſt obiecti exiſtentis ratiõe cuius eſt beatifica: nam beatitudo ſatiabilis eſt ſine medio: ⁊ cum medio non eſt ſatiabilis: co quia nulla potentia eſt quietabilis niſi i obiecto ifinito: quia vera bitudo eſt plenitudo eſſentie diuine. quoli. 14.

pclu. ſco.

¶ Manet res realiter quando ſua propria quiditas nõ eſt deſtructa per corruptionem ſui accidentis per reductionem ad poſſibilitatem et confuſionem ſui eſſe

quia vnitas numeralis substantialiter est in tribus ⁊ nō in duobus perfecta: qz nulla vnitas est vere realis nisi vnitas numeralis. Igitur res ad hoc quod sit realis necesse est ꝙ habeat vnitatem numeralem. qōli. 14:

¶ De quarta regula seu questiōe q̄ est de quare per. e. significata in alphabeto inuestigatiua formalitatum entium et finalitatum causarum. Capitulum. xij.

Quare est quarta regula regulans intellectū ad inuestigandum causas formales materiales efficientes finales causatiuas occasionales ⁊ causam sine q̄ nō: per modum perfectatis: per alitatis ⁊ finalitatis ratiōe cuius hec regula formalitatis ⁊ finalitatis bi/nas habet species scilicet quare formaliter: ⁊ quare finaliter ¶ Per q̄re formal'r ⁊ ꝙ ꝓmaz querit: seu quaz obrē: vel q̄ de re: vel qua in re: aut per quā rem est bonitas: ⁊ respōdetur ꝙuersiue ꝙ est per se formaliter: ⁊ per suū tiuū: sicut deꝰ per suū entificatiuū formaliter bile ⁊ are constitutiue: ⁊ sic de spiritu homie ⁊ ceteris et in tali esse competit sibi perfectas seu esse perfe et formaliter partiuz: ⁊ denoiatiue per quiditatē: quia tiuū est forma totius rei: quiditas vero est ratio rei denoiatiua interius substātialiter: compositiue vero dicitur q̄re est hō formaliter ⁊ matrialiter: ⁊ respōdetur ꝙ est per formam ⁊ materiā phisice: ⁊ creatiue est per creatorē: ⁊ factiue per factorē et sic cōpetit sibi peralitas seu esse per aliud: ⁊ sic descendēdo per nature arborem vsqz ad specieuz indiuidua accidentaliter vero dicitur homo est albꝰ per albedinē: ⁊ quātus ꝙ quātitatē formaliter denominatiue: sicut substātialiter denoiatiue ⁊ formaliter dicitur bonū ꝙ bonitatē: ⁊ deꝰ per deitatez: ⁊ homo per humanitatem: ⁊ sic de alijs concretis sumentibus denominationem formalem a suis abstractis: per primam speciem huius regule: ⁊ habet coincidentiam cum secunda specie regule. d.

ꝯclu: lobe.

¶ Diffinitio quiditatiua datur per primā speciem quiditatis substancialiter ⁊ quiditatiue simpliciter. Et per secundaz eiusdē datur descriptio ipsiꝰ rei: per tertiam vero notificacio eius: per quartā autem datur exaracio ipsius vt intellectus cognoscat in eadem re quattuor modos essendi. in compen. c: de regulis.

¶ Per ꝗre finaliter ꝙ secūdā speciē queriť propter quā rem seu propter quid est bonitas: et respondetur ꝙ primo est propter se: scōo vero est propter bonum: qz finaliter est: vt bonum sit: ꝛ agat bonum: quia res primo est propter se: ꝯ propter aliud: ideo intellectus primo est propter se: scōo vero est propter obiecta intelligibilia: vt sit scięntia de ipsis sicut homo qui finaliter est propter se et propter deum: virtutes ꝛ gloriam. vt Augustinus asserit ꝛ magister: fecit deus rationalez creaturam finaliter vt summū bonum intelligeret et intelligendo amaret: et amando possideret: ratiōe cuius dicitur ꝙ finaliter deus mūdum creauit: vt ipm sibi vniret: vt suum opus in fine perfectionem haberet: quia sine tali fine imperfectum foret: quia per philosophum a fine denominatur res: et qz aufert finem aufert omne bonum: qz bonum omnia appetunt: quia finem perfectum habere queūt. Ideo causa assūptionis nature humane est causa finalis creatiōis vniuez si et perfectio eius: et non originale peccatum: vt aliqui sensuales asserunt: nisi sumatur cum quadam secūdarioritate: vt virgo maria sit mater finis perfectionis: et non finis priuationis: sicut est sententia doctoris in ar. sci. vt largius in comento supra artem diximus et in maiori methaphisica.

¶ De quinta regula seu questiōe que est de quantum per. f. significata in al. inuestigatiua ꝓtinuitatis rei ꝛ discretionis. ¶a. xiij.

Quantum est regula regulās et dirigēs intellectum artiste ad inuestigādum continuitates rerum realiū ꝛ discretiones transcendenter ꝛ determinate in finite et finite spiritualiter et corporaliter: ideo designa

ꝓclu: bone.

¶ Sed iū demōstratiōis est diffinitio sūiecti: presuponēs noticiam distinctā omnium per se inclusoꝝ in subiecto: ꝛ indifferentiatiōe eius. 2: metb.

ꝓclu: fran.

¶ Impossibile est ꝙ idem intellectus sit certus ꝛ dubius de eadem ratiōe formali: ſz certus est intellectus de diuina entitate bonitate et ceteris: ꝛ dubitat ō ratiōe propria deitatis infinitatis ꝛ ceterarum. Ergo. ꝛc. ꝑmo sententiaꝝ. q. 7.

ꝓclu: bone.

¶ Actus concipiendi humanitatem petri ꝛ iohānis est vn⁹ simpliciter: sed act⁹ concipiendi equcitatem ꝛ existentiaz eorum non est vnus: immo sunt plures. 3: methaphi.

ꝓclu: bone

¶ Ordo habituz est scom ordinem obiectorum: ideo subiectū methaphisice ē prius cognitum ꝑ oritate nature t origi nis. secūdo vero mediuz naturale. quar to principia rerū: ꝙnto obiectuz formale: sexto obiectum materiale: septimo deꝰ cum sit inclusuz quiditatiue in quolibet designato. 2: metꝫ:

ꝓclu: sco.

¶ Creatio presuppo nit verbi productionem t amoris: quia prius origine est causare a se: t posterius origie est causare ab alio: ratiōe cuius filius auctoritate patris operatur: ideo causalitas creandi ē in tribus personis. Igitur quidquid est in filio t spū sancto est ens reale: sed inꝫ deuz t creaturā nō ē nisi ens rōis. ꝙli: 1:

tionem suffitientie tantitatis rei: absolute primo: respectiue vero scōo: ratione cuius binas habz species scz. quantū cōtinue absolute: et quantū discrete respectiue. Querit ergo hec regula ꝑ primā speciē de subiecto sufficientie entis realis ponderis mensure t numeri absolute in se: et in designata cōtinuitate seu virtuali cōtinue quātitate: ꝑ primā speciē eius. ¶ Per scōam vero speciē discrete q̄rit de ībo designatiōis t discretionis numeralis seu discrete quātitatiz virtutis Igit̄ per hāc regulā intellectus artiste noticiā habere valet de cōtinuo t discreto substātialiter interius per q̄dicā rōnez vniuocā: et nō quidicā eq̄uocā. ¶ Ea pro pter q̄ritur ꝑ primā speciē totaliter quāta est bonitas ꝓtinue: et rñdetur q̄ est tāta quāta ē sua ēentia t nata t est indifferēs absolute t infinita designatiue t i creaturis finita: sic̄ ens qō est tātū quāta ē sua sufficiēs cōtinua: essentia: et deꝰ q̄ est tātus quāta est sua deitas infinita: q̄ est centrū durationis t mēsurationis etne: q̄a ē mediū eius: et hō qui est finitꝰ t mēsuratus ꝓtinua quantitate in sua naturali humanitate essentia t substātia. Ideo ait doctor in ar. bre. q̄ intellectus ꝓtinue est tātus quātus ꝑ spirituālē quantitatē pōt esse t mē surari: cū sit quantitas virtutis: sine dimensionibus punctis t lineis corporalibus: q̄ non solū finitum cōuenit quantitati seu continuitati t discretioni: verum etiam ens infinitum per pbm ꝓmo phi. finiti t infiniti ratio quantitatis seu cōtinuitatis ꝓpetit: et in codē finituz t infinitū de quanto seu continuo dicuntur: et non de fine eius. Igitur descendēdo per nature arborem a bonitate inclusiue vsq̄ ad hominē inclusiue est inuenire continuū quiditatiue substantialiť in entibꝰ realibꝰ t q̄ditatibꝰ eoz̄ abstractis vniuocis t in eq̄uocis accidentaliter ꝑ similitudinē subiecti: in quo fundē

tãtur: vt patet de statua suppositi hũani. ℙer scõam vero speciem queritur discrete discendo quanta est bonitas discrete: ⁊ respondetur respective: q̃ est vna in suo nũero ternario discretionato ꝓsistens: sicut ens est vnũ cõmune in suis tribus correlatiuis ⁊ deus est vnus dũtaxat in suo nũero ternario ⁊ nõ plures: sic̃ fides catholica tenet et non tres dij: sed vnus est deus: q̃ non sunt tria entia in suis designatis sed vnũ tantũ cõmune: nec sũt tres vnidẽptitates formales sed vna tantũ: sicut non sunt tres deitates: sed vna: et sicut est vnus mundus ⁊ non plures: et vnus homo ⁊ nõ plures: et sic de sole. luna. igne. elementatiua. vegetatiua. sensitiua. et imaginatiua: quia quelibet natura est vna in suis tribus correlatiuis coessentialibus: in quibus est numerus par ⁊ impar: et non plures. ℍt quodlibet vniuersale in prima intẽtione est vnum: et nõ plura in suis posterioribus et quodlibet genus naturale in suis speciebus naturalibus: sicut genus intentionale in suis speciebus intentionalibus: et totuꝫ vniuersale in suis partibus subiectiuis: et totuꝫ essentiale in suis partibus quidicis: quia vt ait ℙioni. de di. multitudo semp dicitur de vno: et ℙlato ante omneꝫ multitudinẽ oportet ponere vnitatem cõmuneꝫ et vniuersalem ⁊ pbs: omnes idemptitates discrete fundantur in vnitate continua: et porphirius participatione specici plures homines discreti ⁊ singulares sũt vnus homo cõmunis continuꝰ ⁊ vniuersalis: cõtinuũ ergo dicit totalitatem entis realis absolutam continuam: que est tantitas ⁊ sufficiẽtia atq̃ mesura rei continua sine fine: discretum vero dicit numeruꝫ par et impar: in quo discrete res mensurantur discreta duratione: vna quidem vnitas seu finalis discretio non facit numerũ; sed est principium numeri: duc

ꝓclu: sco.

¶ Nullũ ens est simpliciter necessarium ⁊ actꝰ purus nisi sit a se ⁊ de se necessario rõne cuius creature non sunt necessarie: sed contingẽtes quo ad esse existẽtie: licet sint necessarie quo ad esse intelligentie obiectiue. quoli. 1-4:

ꝓclu: bone.

¶ ℙrima vnitas entis est absoluta: ⁊ secũda vnitas eius est idiuisio relatiua ad passiões ꝓuertibiles cum ente. 3: metha.

ꝓclu: fran.

¶ Veritas formalit̃ est conformitas aptitudinis ⁊ dispositionis. primo sen.

ꝓ: bone. ⁊ sco.

Quiditas prescisa ⁊ abstracta in esse cognito ab omni eo qõ

nō est de ratione sui est tantum obiectuz scibile potentie .3: methaphisices.

2:lobc.t seo.

¶ Forma totius est id per quod totū habet esse totuz formaliter: t materia totius est id per quod totū habet esse materialiter: t effectus habet esse efficienter p causam efficiētem: t res causata habet esse p causam causantez et creantem t compositum per causam formalem t materialez formaliter t materialiter: t quia res substātiales sunt habēt esse per se formaliter t quia ordinātur ad finem sunt propter se primo: et propter aliud. 27: metha.

2clu: bone.

¶ Diffinitio prioritatis nature enti cōuenit: t est passio ei? non cōuertibilis cū eo dicens respectum t ens absolutiōem. .6: methaphi.

vero vnitates finales seu discretiōes faciunt binariū numerum imperfectuz: tres autem vnitates finales seu discretiones constituūt numerum ternarium perfectissimum per concordantiam: differentiā: t equalitatem: sed per resolutionem quodlibz cōstitutum pōt dici plura: et quodlibz cōpositum potest resolui in sua cōponentia: et quelibet linea substantialis in sua puncta substantialia: et accidentalis in accidētalia: et hec est vera diuisio per resolutionē in sua priora sicut tiuū bile t are t cetera cōcreta. vt hō. angel?. corp?. substātia. ignis. sol. vegetatiua. t cetera generica t specifica ratione cuius per hanc proceditur constitutiue. cōpositiue. diuisiue. distinctiue t resolutiue per nature arborē descendendo a bonitate inclusiue vsqz ad hominem inclusiue per triangulum viridem t rubeum: vt in comento et in maiori methaphisica diximus.

¶ De serta regula: seu questione

que est de quale per. g. significata in al. inuestigatiua proprietatum oim rerū per modū qualitatis proprie t appropriate t operatiue. ¶ a. xiiij.

Vale est regula regulās intel

lectum ad inuestigandum proprie t appropriate proprietates proprias t appropriatas seu qualitates aut passiones omnium entium realiū vniuoce: et equiuoce: ratione cuius binas habet species nominales et vnā aduerbialē videlicet quale, ppie: et quale appropriate: et qualiter operatur. Questio autē dicitur inquantū intellectus artiste per eā dubie; querit. Et quale quidē nominaliter querit de qualitate seu proprietate substantiali rei intrinseca actiua t passiua t neutra naturaliter t appropriate de accidentali extrinseca naturaliter. Qualit

vero aduerbialiter querit de similitudine substantialis qualitatis ⁊ de rei operatione exteriori. Proprium quippe rei est id quod de sua formali ratione quidica sibi pertinet: ⁊ eius contrarium est ab illa remotissimum sicut ens cui proprium est entificare transcendenter: cuius oppositum est non entificare determinate. Igitur habet propinquam intensam naturalem in separabilem proprietatem seu qualitatem aut passionem ¶ Appropriatam vero remotam extensam denominatiuam ⁊ accidentalem separabilem seu abstrabibilem habet proprietatem appropriatam seu qualitatem. ¶ Unde per prima. ⁊ speciem nominalez queritur proprie qualis est bonitas ⁊ respondetur q̄ est propinqua intensa quidica naturalis in separabilis bonificatiua seu substantialiter actiua: ⁊ bonificabilis seu substantialiter passiua: ⁊ bonificare seu substantialiter ⁊ absolute communis ad qualitatem actiuam in tiuo: ⁊ ad passiuam in bili: eo q̄ dicit aptitudinem ⁊ dispositionem ad interiorem operationem ⁊ relationem rationis fundamentalem: ⁊ deus proprie est deificatiuus ⁊ deificabilis essentialiter in primo nature signo: in secundo vero eiusdem est intellificans. volificans. intellificatus ⁊ volificatus creans conseruans ⁊c. et homo bomificatiuus actiue ⁊ bomificabilis passiue inconsistentia extrema. In finali vero est resitiuus ⁊ risibilis licet actu non rideat ⁊ ignis ignificatiuus substantialiter ⁊ calefactiuus accidentaliter ⁊ simul naturaliter ⁊ sic de aere: aqua: terra: vegetatiua ⁊ ceteris entibus realibus ⁊ naturalibus per nature arborem descendendo a bonitate inclusiue vsq̄ ad hominem inclusiue. ¶ Per secundā speciē huius regule appropriate queritur qualis est bonitas denominatiue respondetur q̄ magnificatiua: quia per sonantiā methaphisicalē

E

2clu: fran.

¶ Bonitas alia est nature: alia pfectionis: alia originis: alia diffinitiōis: alia temporis. 6: metha.

2clu: lobe.

¶ Quiditas entis i potēcia obiectiua ē denudata ab omni actu ẓbente ⁊ determinate ipsā. J: metb.

2clu: .sco. ⁊ bo.

¶ Quiditas entis bom magni ⁊ multe alie quiditates sunt in potēcia obiectiua ⁊ obiecto scibili. 6: metha.

2clu: bone.

¶ Si infinitas esset modus itrinsecꝰ magnitudinis in cō: oē includēt magnitudinē eēt infinitū. Et si finitas eēt modus intrinsecus eiusdē magnitudinis oē magnū eēt finitū qō est ipossibile. 6: metha.

2: sco. ⁊ bone.

¶ Accidit magnitudini infinitas ⁊ finitas: nam ens ⁊ formalitates ciꝰ ab ipis prescindunt. Igitur sapientia cōmunis

non est infinita neq; finita: sz indifferens ad vtrūq; z sic de bonitate z ceteris ꝓncipijs. Ideo licz dei sapientia sit infinita: z creature sapia sit finita: sapia entis nō est finita neq; infinita sed indifferens ad vtrū q;. 6: metha.

ꝙclu: bo. z fran.

¶ Infinitas et finitas insūt huic enti pr̄ões z ꝓpr̄ias dr̄ias indiuiduales rōc cuius magnitudo infinita est de? z magnitudo finita est qōlest z sic magnitudo cōmunis: alia infinita z alia finita: sic magnitudo finita alia virtuts z alia molis cū inse nec per se sit hoc vel illud: sed tm̄ id qōest indifferēter ad vtrūq;. 6: metha.

ꝙclu: bone.

¶ Infinitas et finitas non sūt modi intrinseci magnitudi-

bonitas ē magna appropriate z denominatiue copiosa z sufficiens ratione magnitudinis: ideo bonitas dicitur passio appropriata enti denominatiue: z sic de magnitudine vnitate z ceteris principijs generalib? z formalitatibus: quia ens proprie solum est ens: appropriate vero est bonum. vnū. multa. ꝛc. ¶ Per appropriatas sibi rationes qualitates seu ꝓpr̄ietates sicut ignis appropriate est desiccatiuus z aer calefactiuus z aqua humefactiua z terra frigefactiua z luna: z sol qui est calefactiuus z mars sicut saturnus desiccatiuus appropriate: z sic descendendo per nature arborē a bonitate inclusiue vsq; ad indiuiduū humanū inclusiue: artista potest noticiam de qualitatibus et ꝓpr̄ietatibus rerum appropriatis scire subtiliter inuestigando ordinē naturalem interiorē substancialem z essencialem entiū realiū. ¶ Per tertiā speciem huius regule queritur qualiter bonitas operat proprie: z respondet q; bene bonificāter z appropriate magnificanter transcēdenter: infinite: finite: eternaliter: eternaliter: spiritualiter: corporaliter: celestialiter: elementaliter: vegetaliter: sensualiter: imaginaliter: humanaliter: intrinsice: extrinsice: substancialiter: accidentaliter: virtuose: viciose: z sic de ceteris principijs per nature arborem descendendo vsq; ad indiuidua humana inclusiue: vt largius in comento supra artē dixtimus: igitur si vis amplius z melius informari illuc recurre: z in metbaphisica maiori.

¶ De septima regula seu questione que est de quando per. b. in al significata inuestigatiua quiditatū rerum omniū per modum temporalitatis.

Capitulum. xv.

Uādo est regula generalis regulās intellectū artiste ad iuestigādū vitatē oiuz entiū vniuoce: sbal'r: t eq̄uoce: accidē talit' p regl'as c.d.k. t ē q̄stio: qz artista dubie p ipsā tē dit sic rex p suū atriū: bñs quidecī spēs: p regl'as. c. d. k. designatas p q̄s regulatur intellect⁹ interrogādo t respōdēdo p modū tēporalitatis: t de se nullā habet speciē: sz p illas quidecim quas habet mutuatiue: q̄ rit nō solū de abstractis absolutis: vez etiā de ꝓcretis t de reb⁹ determinatis a bonitate mclusiue vsq̄ ad indiuidua specie⁊. ꝑmo indifferēter. scōo determinate. ¶Et ꝑmo absolute dicēdo: qñ est bonitas t respōdet q̄ qñ est ens rōe cui⁹ bonū agit bonū t ē essencia boni t abstractū sui ꝓcreti t qñ bz absolutū eē t ordinatū et qñ est rō bono tiuo: vt bonū ꝓducat bile t qñ in bono bz actū bonificādi: t qñ ē de se ꝑmitiue substācialit' et quiditatiue t de suis specificis correlatiuis ꝓsubstāci alib⁹ deriuatiue: t qñ ē sui substācialit': qz substācialis et quidica formalitas ē in sua formali rōe: nō tñ de accidēte dici pōt cū sit alteri⁹: et ē: qñ est actiua i tiuo et ꝑncipiū ꝓductiuū ꝓducibilis rei: et qñ ē in bonificāte ꝑncipiū ꝓducēs: bonificādo bonificatū: et qñ ē passiua in bili ꝑncipio ꝓducibili et ꝓducto: rōe cui⁹ ea tiuū ē potēcia et vīus actiua et aptitudo et bile dispositio et ꝓpetas passiua: et are in se act⁹ absolut⁹ et respectiu⁹ sbal'r in ipsis: et ē qñ actiue et passiue bonificādo agit suā sil'itudinē: ponēs i re ꝓducta: vl' ipsā ꝓducēs extra se: ad suā sil'itudinē: cū tiuo actiue: et cū bili passiue: et cū are absolute bonū ꝓducēdo; ꝓpterea dr qñ sūt ꝑncipia artis: qñ sūt absoluta: et respectiua: trāscēdētia et determinata: eterna et noua euit'na et successiua: rōe cui⁹ est duracio mēsura eterna sine t'mino quo et quē: i ente infinito et eterno. Jn ente vo euit'no ē mēsura cū nis: t q̄ntitatis cōis: sed quantitatis specialis designate t determinate. 6: metb.

ꝓclu: bo. t fran.

¶Infinitas et finitas singl'aritas t existentia nō sūt passiones cōuertibiles cū subiecto nec non cōuertibiles: quia si sic oīe qđ includit ens esset infinitu⁊ t finitum simul qđ est impossibile: ergo nō sūt modi nec passiones iuncte neq̄ disiūcte entis. 6. methaphi. t ꝑmo senten.

ꝓclu: sco. t cano.

¶Infinitas et finitas sunt passiones t modi vel differentie indiuidualeſ huius magnitudis. 6: methaphisices.

ꝓclu: bone. t lo.

¶Omne id quod p se est icludens ens ē infinitum vel finitum: quia infinitas ē ꝓpr⁊tas ꝓpria

entis infiniti: ⁊ finitas est proprietas p̄pria entis finiti. 6: metha.

7: sco. ⁊ fran. ⁊ bone.

¶ Quānis intellectus scōm suam proprietatem naturalez concipiat abstractiue per cōceptum indifferentem magnitudinem cōmunem seu quantitatem sine infinitate et finitate: non tamen intuitiue: nam linea infinita et finita sūt eiusdez rationis: cōtente sub linea communi seu quantitate vel magnitudine per se: ratione cuius sunt omnino. sexto metha.

pcla: tho.

¶ Forma substancialis est huius esse non dependet a materia per suam propriam proprietatem substancialem actiuam ⁊ passiuam. 7: metha.

termino a quo ⁊ sine termino ad quem: qua mensurātur effectus dei: qui sunt in quādo euiterno ⁊ cuo: ⁊ tali modo deus est immensus: sicut fides catholica tenet. Jn ente autem tempozali successiuo est mensura habens terminum a quo ⁊ ad quē: qua mensurantur scōm quid agentia naturaliq̄: que ordinātur ad generationem: ⁊ simpliciter illa que sunt genita (dempta humana specie propter resurrectionē hominum exterioz) que erit in fine motꝰ ⁊ temporis successiui causarum efficientium formalium ⁊ materialiū in mundo inferiozi: quoniā sicut incarnatio fuit in medio: et ordinatio reruz septē in principio: in quo data fuit lex nature sic jn medio lex scripture: ⁊ in fine lex gratie per triangulum rubeum. Est ergo tempus in principio medio ⁊ fine: in quo effectus dei per triangulū differentie concordantie ⁊ contrarietatis operantur: ratione cuius sunt duo loca in tempore euiterno sita: scilicet paradisus ⁊ infernus: ⁊ vnus in tempore successiuo ⁊ motu. s. purgatoriū: ⁊ sic descendendo p̄ nature arborem a bonitate inclusiue vsq̄ ad hominem exteriozem inclusiue: per quādo potest haberi noticia de trāscēdēti ente infinito: finito ⁊ successiuo: vt largiꝰ declarauimꝰ in cōm. su. ar. cū sit ſmimꝰ trāscendēs.

¶ De octaua regula seu questione q̄ est vbi p. i. in al. significata inuestigatiua q̄dita tū olim rez per modū localitatis. Capm. xvj.

QVi est regula transcendēs regulans intellectum artiste ad inuestigandum quiditates omnium reruz: ⁊ dicitur questio: in quantum intellectus per eam dubie querit veritatem entium inuestigando trāscendēter infinite ⁊ finite absolute ⁊ determinate idifferent

ꝛ designatiue: habēs quindecī species per regulas. c. .d. k. designatas licet de se nullam habeat explicite. Absolute quidē sic ꝓceditur vbi est bonitas ꝛ sic de magnitudine ꝛ ceteris ꝓncipijs vbi est ens ꝛ sic de ceteris cōcretis. Determinate vero sic proceditur vbi est deus: vbi est angelus: ꝛ sic de homine a bonitate inclusiue vsq; ad indiuidua specierum inclusiue per nature arborem descēdendo ꝛ ascendendo. Respectiue autem ꝛ subalterne sic vbi est bonitas magna vbi est: ens bonum vbi est: ens infinitum vbi est: spiritus compositus vbi est homo existens. ¶ Primo enim q̄ritur de actu essendi absolute. ¶ Secūdo vero de actu existendi respectiue: rōe cuius respondetur q̄ bonitas est vbi est id cui proprie cōpetit bonuz agere: ꝛ est abstractiue in se: et in suis coessentialib⁹ correlatiuis habens naturā talitatem ꝛ tantitatē ꝛ actū agendi: sicut in generante ꝛ in genito: boneante ꝛ boneato: cuz sit de se primitiue: ꝛ actus purus infinit⁹ ꝛ eternus: ꝛ de suis coessentialibus correlatiuis: sine quib⁹ esse nō valet: ꝛ est sui: q; substantia est existens generatiua: et generabilis: ꝛ boneatiua ꝛ boneabilis: in bonificando ꝛ boneando q̄ modū intelligendi ꝛ volēdi: cuz actu de genere actionis intellificādi ꝛ volificandi: ꝛ sic de actu creandi ꝛ conseruādi: substantia vero ꝑdicamentalis nō solū hēt vbi gīale: sz etiā vbi locale: ꝛ predicamētale: quamuis inquātuz est qđ est ab ipso lit prescisa: ꝛ sic de angelis: corpe: celis: elemētis: ꝛ ceterꝭ vsq; ad indiuidua specierum: que mouent de vno vbi ad aliud vbi: seu de termino a quo ad terminū ad quē: sicut gabriel obiectiue mot⁹ est de celo empireo ad virginē mariā: in ciuitate nazaret euiternal'r voluntarie seu libere: ꝛ octaua spera mouet ab oriēte ad meridiē ꝛ de ipo ad occasuz: ꝛ pret⁹ de iudea ad vrbē cōditā: et

ꝑclu. tho.

¶ Forma substātialis nō hz cōpletā effectiā: nec materia ibstācialis: sz totū cōpositū: quia sicut ex forma ꝛ materia ē cē ibstācialē cōpositū sic ex accidēte ꝛ sbiecto ē cē accidētale mixtū q̄n accides subiecto aduenit in tpe successiuo ꝛ motu. 7. metha.

ꝑclu: bone.

¶ Quicq̄d ꝑdicat̄ p̄ seitate ꝓmi modi de ꝓori: et superiori predicatur de posteriori: Et q̄cquid predicat̄ seitate scōi mōi de ꝓori aliq̄ prioritate: vel superiori aliq̄ superioritate ꝑdicat̄ de inferiori aliq̄ inferioritate. j. metha.

ꝑclu: phi.

¶ Differētia vltima dicit totā rei substātiā in existētia incōmunicabili. 7: metha.

ꝑclu: bone.

¶ Homo quiditatiue includit aial p se: ꝛ q̄cq̄d aial includit sz q̄ditatiue aial nō ꝑdicat̄ de hoie: imo pot⁹ denominatiue j. metha.

sic de loco ad locū succesſiue per medium ſpacij pro-
portionatiue: ratione cuius vbi est res: ibi operat: ſi-
cut deus qui est in omni loco operās non inclusus: et
extra omnē locuz non excluſus: vt ait ysidorus de ſū.
et augu. et propba: ſi aſcendero in celū tu illic es: ſi de-
ſcēdero in infernū ades quoibo a ſpū tuo: eo qz est dās
gr̄iaz i padiſo: et in baratro iuſticiā mmiſtrās: et in pur-
gatorio miſericordiā agens: et peccata dimittens per
preſentiā: potētiā et eſſentiam: vt euidētius dixim⁹ in
cōmento ſupra artem et in metha. maiori.

¶ De nona regula seu queſtione

que est de quomodo per. k. in al. ſignificata inue-
ſtigatiua rer̄ q̄ditatū per modū eſſendi et agendi
interius et exterius. Capitulū. xvij.

QUomodo est regula modali-
tat⁹ regulās et dirigēs intellectū artiſte ad
inueſtigandum modalitates rer̄ in tran
ſcendentium infinitarum et finitaruz per
nature arborem deſcendendo vſq; ad induiduas per
modum eſſendi: exiſtendi: agendi et operandi interi⁹
et exterius: rōne cui⁹ q̄ttuor hēt ſpecies explicitas et
vnā implicitā videlicz quomodo res ē in ſe: et quomō
res est in alia re: et quomō ambe res ſunt in tertia re: et
quomō totū ex ipſis cōſtitutum est in ipſis et ex ipſis:
et quomō ipſuz totū tranſmittit ſimilitudinē ſuam in-
terius extra ſe: et exterius ad ſuā producēdo res ſil̄i-
tudinē: ideo dr̄ quomō ē ps in ente finito in ſe et quō est
ps in pte: et ptes in toto: et totū in ipis: et quō trāſmittit
ſuā ſil̄itudinez extra ſe et partū ſuaz. ¶ Propter hec
regula generalis q̄rit per primaz ſpeciē modū de re ab
ſoluta. ¶ Per ſecūdaz vero de re reſpectiua per mo-
dum ad aliam rem. ¶ Per tertiam vero de duabus

ꝓcu: tho.

¶ Eſſe eſſentiale est
eſſe ſbale: naturalit
precedens accidens
aduenies ſbo poſt ce
ſbale: ideo nō cauſat
ſōm ꝑſe ſubſiſtēs: ſz
cauſat mixtum eſſe.
. 7: metha phi.

ꝓcu: lobe.

¶ Ens cū alijs con-
cretis trāſcendēt⁹ est indifferēs: et ens
infinitū menſura in
terminabili abſq; tē
pore et na et abſq; q̄n
titate infinita et ens
eiternū in meſura
terminabili in fine:
et ens tēporale meſu
ratū meſura ſucceſ-
ſiua termiabili i p̄n-
cipio et fine p̄t ribi-
liter. in aſtrono.

ꝓcu: ſco. et frā.

¶ Deus neceſſario
vult quidq̄d vult: q:
nō pōt ei oppoſitum
ſuccedere qō ineſt:
neq; exparte actus
neq; expte obi: quia
hoc non pōt eſſe ſine
aliqua mutatione a-

rebus respectiuis per modū ad vnā rez. ¶ Per quar tam enim de vna re ad binas res: p modū respectiue ¶ Per quintā quidē per modū de vno ad vnū respectiue vel ad plura q̄stio quidē est quia dubie intellect? per eā querit veritatē entis ⁊ omnū entium realium: vt certificari possit de ipsa rei veritate: sic inquirendo quomodo bonitas est in seipsa: ⁊ respondet q̄ est non habēdo respectū neq; inclinationē aliquā ad aliquid sed solū est id qđ est includēs suā formalē rationē absolute: ⁊ sic est abstracta abomni eo qđ nō est de sua ratiōe formali absoluta: ⁊ sic de magnitudine: ⁊ ceteris formalitatibus: ⁊ principijs realib? quidditis ⁊ substātialibus in primo circulo prime figure per primam speciem .c.d.e. ¶ Per secundā vero speciem bonitas est interius in bonificatiuo bonificans ⁊ in bonificabili bonificando recipiens: sicut exterius in magnitudine sonantiā ⁊ denominationē substancialiter suscipiendo metbaphisice: sicut generans pater est in filio ipsum generando: ⁊ ens absolutum est in respectiuo se metbaphisice determinando ⁊ contrahēdo: sicut non existens in existente esse: vt consistencia extrema in finali: sic spirans est in spirato: ipsum spirando intra suam essenciam: ⁊ de tota ipsa. ¶ Phisice vero est pars in alia comparte: ⁊ melius est vna totalitas in alia cū totalitate ipsam actualiter informādo ⁊ contrahendo: sicut bonitas phisica in magnitudine phisica per accidentalem informationem: ⁊ per substancialem vnionem: ⁊ compositionem: sic corporeitas est in substancia ipsam corporeando: ⁊ spiritualitas spiritualificando: ⁊ aīa rationalis est in corpe substāciali ipsū animādo ⁊ bomificādo: ⁊ sibi vniēdo: ⁊ cū ipo boiez iternozē ⁊ substācialē euiternalit̄ cōponēdo ⁊ substācialit̄: ⁊ ī corpe accidētali organizato: ⁊ ipm

licui? vbi: rōe cuius volūtas eius libere vult participationē bonitatis obiecti: et sivult qcūq; creatū vult volicione efficacij siue determinatiua illius ad exīdū ⁊ sic vult creatas imediatas contingenter causare sicut causa: q: circa causaz finalē ⁊ ptingētā semp ē libertas: eo q: est ad finē ordinare ē libertatē habere: ⁊ sic est deus increaturis et in oi loco per gram essendi ⁊ cōseruandi ⁊ per presentiā potētiam libere. q̄li: 1):

p: sco. ⁊ fran.

¶ Essentia diuina ē quātitas infinita formaliter et virtualit̄ rōe infinitatis. q̄li. 17:

p clu: sco.

¶ Quātitas permanens in deo est eternitas ⁊ duratio permanens: in creaturis quantitas permanēs dicitur p̄mu nit̄ magnitudo mol

In deo aũt ⁊ in angelo magnitudo virtutis: ꝫ nulla quãtitas est sine discretione ⁊ ꝓtinuitate. qõli. 17.

ꝓclu: phi.

¶ Proprium est quãtitati q aliquid dicat̃ simile: ⁊ aliquid dissimile: rõe cuius finitũ ⁊ infinitũ quantitati cõgruunt. 3: phi si. ⁊ in prędi.

ꝓclu: sco.

¶ Magnitudo vna est in tribus ꝑsonis: sicut est eadẽ essẽcia natura ⁊ substãcia: eo q; infinitas intensiua ꝓuenit essencie nature ⁊ diuine substancie ex natura rei ⁊ talis magnitudo infinita ẽ diuina essencia: q; magnitudo ꝓuenit omni enti cũ sit trãscendẽs ⁊ sic de bonitate ⁊ ceteris quiditatibus. qõli. 17.

ꝓclu: augu.

¶ Idem est deo ẽẽ et magnũ ẽẽ bonũ vere gloriosũ ⁊ virtuosũ: sicut possibile intelligibile ens durabile ⁊ amabile: q; cui repugnat finitũ: ẽ magnũ infinitũ: ⁊ tale ẽ viuificando et sustentando: vt possit agere et pati successiue ad tempus per hominem exteriorẽ in cõsistentia finali ipsum suppositũ: et substãtialis persona libere ⁊ sponte: scõm rationes naturales interiores non naturaliter: et sic descẽdendo per nature arborẽ vsq; ad indiuidua est vna formalitas in alia: et forma in materia: et producens in producto: per modum essẽdi sonandi vel producẽdi aut informandi. ¶ Per tertiam vero speciem bonitas est in bono ipsum inesse concreto constituendo: sicut essentia diuina vel natura in patre filio ⁊ spiritu sancto: vt deitas in deo concretiue methaphisice: in ente vero finito phisice bonitas est in bono ipsum cõponendo: sicut forma phisica et materia in consistentia extrema: in qua sunt partes in toto per modum cõpositionis phisicalis essentialiter et quidditatiue: quia realiter ex ipsis est compositum: vt corporeitas ⁊ substãtia in corpore: et spiritualitas ⁊ substãtia in spiritu: et anima rõnalis ⁊ animal imaginatum in homine interiori ⁊ consistentia extrema: seu homo interior est in finali consistentia resultãdo ⁊ in tertium numerum transcendo tanq; in hominẽ exteriorem accidentalẽ mortalẽ preteribilem ⁊ corruptibilem per remissionem actuũ organorum: et sic descẽdendo per nature arborem: dicendũ est de omnibus quiditatibus: vsq; ad speciẽ indiuidua inclusiue: a principijs artis incipiendo scõm modum vel ꝑ modum q; habet quelibet quiditas in essendo in alio existendo ⁊ agendo. ¶ Per quartam nempe speciẽ queritur quomodo bonum methaphisice seu per quẽ modũ est in bonitate: et respondetur q; est sicut constitutũ in constituente: et posterius in priori: et concretũ in abstracto: et fundabile in fundãte: et materiale vel substractum in suo formali; sicut tuũ per se: bile per

ipsuz ⁊ are p ambo sunt in natura ⁊ de tota ipsa: ema/
nãdo: pullulãdo oriẽdo ⁊ originãdo: sic bituco inessen
tia: ⁊ aptitudo ⁊ dispositio: in natura ⁊ substãtia secũ/
da: ⁊ essentialis actus absolutus absq; actiõe ⁊ passio
ne agentis ⁊ acti: sic gignẽs est gignẽdo ex actu gigni
tiuo ⁊ genitus ex actu gignibili: sicut producẽs ⁊ pro/
ductus ex actu productiuo ⁊ ꝓducibili: ⁊ volificãs ex
actu volificatiuo: ⁊ volificatus ex actu volificabili per
modum actionis possificantis: ⁊ passionis possificati
ꝺquidẽ sũt de genere actõis sbalis ⁊ passiõis p respec
tuas qualitates sicut actus essentialis est absolutus
sine actione ⁊ passione per qualitatem absolutã: rõne
cuius sunt bine relationes scilicet absoluta rationis
⁊ fundamentalis: ⁊ respectiua realis ⁊ percõsequens
distinctio ex natura rei seu formalis in proprie: ⁊ rea/
lis simpliciter. In ente vero finito compositum phi/
sice est ex suis componentibus: resultãdo in tertio nu/
mero: sicut totum expartibus: ⁊ melius totalitatibus
sicut cõsistentia extrema est in finali resultando ex for/
ma et materia: ⁊ se contrahendo ⁊ determinando in
numero singulari suppositali substantialiter: ⁊ in nu/
mero statuali ⁊ organico accidentaliter: sicut homo i
terior in persona est indiuiduũ suppositum singulare
⁊ existens substantialiter ⁊ incõmunicabiliter: licz in
se sit cõmunicabilis naturaliter subiectiue ⁊ obiecti/
ue non tamen formaliter nisi figillatiue per volũtatẽ
prime cause volentis homo vero exterior in statua or/
ganica est indiuiduũ accidentale sensibile: ⁊ imagina
bile mortale ⁊ indumentũ indiuidui substantialis: in
quo est diciplinabile mortale ⁊ preteribile seu corrup
tibile indiuiduũ substantiale: quia per philosophum
in homine sunt duo indiuidua in prioritate nature
scilicet substantiale ⁊ accidentale: ⁊ sicut indiuiduum
essencia diuina ⁊ de/
us.): de trini.

ꝓclu: sco.

¶ Trãsire ⁊ manere
nõ sunt opposita in
diuinis neq; in crea
turis: trãsire enim, p/
pter realẽ idemptita
tem: ⁊ manere est, p/
pter propriã quidita
tẽ: manet eni res rea
liter quãdo sua pro/
pria quiditas p cor/
ruptionẽ sui accidẽ/
tis nõ est destructa:
imo remanet perma
nens corrupto acci/
dentis. qõlibe. 1):

ꝓclu: sco.

¶ Cognitio intuitiua diuine essẽcie po/
nit hominẽ extra sta
tũ vie si simpliciter:
simpliciter: si secũdũ
quid: scõm quid vel
ad tempus: eo qz ob/
iectũ infinitũ includit oẽs veritates pro
babiles ⁊ demõstra
biles de ipso: qz om/
nis ꝓpositio vera et
necessaria de extre/
mis est habentibus
conceptus simplici/
ter simplices affir/
mans passiones de
deo ⁊ sic est per se no
ta ⁊ demõstratio sci/

entifica necessariorũ
p quidditatiuaz diffi-
nitionem. q̃li:16:

2clu:pbi.t sco.

¶ Impossibile ẽ deũ
destruere rez essen-
tias cũ sint formaliter
in corã potẽtia infi
nita non põt corpus
mouere in tẽpore im
mediate: vt non sit fi
nita: q; nichil mate-
riã transmutat: nisi
illud qõ est in mate-
ria: quicq̃d ergo põt
deus causare causat
imediate necessario:
cũ in causando t in
non causando nõ sit
contingentia nisi in
ente mutabili. 2: phi
sicoz t q̃li:16:

2:pbi.t sco.

¶ Nullũ imateriale
põt immediate ma-
teriã trãsmutare. Jõ
si generãs generãdo
non ẽ hoc aliq̃d non
põt generare hoc ali
q̃d. Jõ intelligentia
celi est forma specifi
ca motiua: sicut de?
potẽtiaz hz respectu

statuale est ab individuo substãciali per modũ gene-
rationis fluxus t refluxus: sic individuũ substanciale
est a specie per modũ ?tractionis t determinationis
speciei t resultacionis individui suppositi t psone sin
gularis t existentis interius substãcialiter: t sic descẽ
dendo per nature arboreẽ a bonitate inclusiue vsq; ad
individua specierũ habet noticia de totis constitutis
t cõpositis explicite. ¶ Per quintã quidẽ speciẽ q̃r-
tur quomodo seu per quẽ modũ bonitas transmutat
suã similitudinẽ t suorũ conceptuũ quidicorũ extra se
agendo t operando primo interius in quantũ bonifi-
cans bonificando bonificatũ producit de tota sua bo-
nitate t in tota in operatione interiori: qõquidem est
similitudo substãcialis t essencialis eius: quia interi?
obiectum similitudo est potencia p.lucentis: ratione
vnideminutatis formalis t fundamẽtalis: in qua sũt
idem essencialiter: sicut generans genitũ generando
interius: t spirans spirando: quia hec species primo
dicit modum t ordinem interius essendi essencialiter
pullulandi: t operandi originaliter: secũdo vero extes
rius agendi essendi t operãdi: sic sicut deus est in cre
aturis creabilibus obiectiue naturaliter intelligendo
obiectũ creabile: t volendo ipsum esse cõmunicabile
exterius per actũ creationis actiuũ simpliciter: t in
creaturis creatis actualiter est ipsas libere t artifici-
aliter volendo t nõ naturaliter in actu existentie esse
creando t producendo ad similitudinem trinitatis t
vnitatis creaturarũ creabiliũ: vt sit verum intelligere
absolutũ naturale t velle exterius per actum liberũ
t artificialem voluntatis infinite volentis similitudi
nẽ idearũ obiecti infinite ,pducere cõtingenter t non
naturaliter: quia creature create contingentes sunt:
quia cõtingit eis esse de nõ esse: quia libera operatio

exterius transmittendo similitudinē operationis interioris: ⁊ melius ad similitudinē cōtingens est: quia per artē artificialiter fit: vnde augustinus vltimo de trini. ea que arte diuina creata ⁊ facta sunt vnitatem speciem ⁊ ordinem in se ostendunt: operatur ergo deus per suam voluntatem exterius artificiose ⁊ nō naturaliter: ꝫ libere voluntarie: ⁊ sponte. ergo respectu entis ⁊ obiecti secundarij deus per suam sapientiam ⁊ voluntatem essencialiter ⁊ absolute operatur naturaliter: respectu vero creaturarū causatarum libere ⁊ artificialiter per easdem formalitates. Bonitas vero finita informando phisice ⁊ contrahendo magnitudinem ⁊ ceteras materias transmittit similitudinem suam ⁊ suorum conceptuū quidicorum extra se vt totalitas quedam ex qua nouem efficiuntur predicamenta sic ex ipsa cum aliis substancia seu quod est ⁊ sic de spiritualitate ⁊ ceteris formis ⁊ naturis descendendo per nature arborem a bonitate vsq; ad individua inclusiue: ⁊ sic de operatiōe exteriori per hāc speciem entium realium artificiosc noticia haberi potest: vt largius tractamus in cōmento supra artez in eadem regula in metha. maiori.

¶ De decima regula seu q̄stione q̄ est de cū quo p. k. in alpha beto significata inuestigatia oīz quidditatū per modū instrumētalitatis ⁊ opationis exterioris. ¶ Capi. xviij.

¶ Cum quo est regula intellectū artiste regulans ⁊ dirigens ad inuestigandum omniū quidditatū instrumēta substācialia interius: ⁊ accidētalia exteri? naturalia ⁊ artificialia; cū quibus entia realia sunta; guut cuiuscūq; creabilis demonstrabilē p q̄d nature. ⁊ methaphi ⁊ quolibeto. 17:

ꝓclu: sco.

¶ Absolutū et relatiuū non possunt cōstituere per se vnum cū sit trīs vnus deus licet sint tres pſone: q; absolutū nō distinguitur a relatiuo per aliquod extrinsecuz sed p propriā differentiā intrinsecā sibi et relatiuū p opationē ⁊ p oba distiguit ab absoluto ⁊ ab alio relatiuo: naz operatio binas habet cōdiciones quaz prima ē q; semper sit in fieri nō in successiuo ꝫ etno q; eternaliter ē ꝓseruans generabile. Et secūda est q; trāseat opatio in obm p operari: sicut in termio ad quē naturalit ordinatur: vt operans opando p operari et nalit habeat opatuz vt creādo bēat creatum ⁊ faciēdo factū: ⁊ conseruando cōseruatū ⁊c. q̄li: 17:

2clu:sco.

¶Beatus videt essenciã diuinã immediate: vt obiectũ motiuũ ad beatitudinẽ creaturas in obiecto formali mediate q; absolutũ est principiũ cõmune multorũ actuũ interi? : q; respectu vnius act? et alterius actus eadem potentia est memoria secũda intellectiua generatiua volitiua spiratiua itelligibilis volibilis spirabilis et generabilis exterius vero creatiua et creabilis causatiua et causabilis. quodlibe. 13.

2clu:sco.

¶Nõ solum filius et spũs sanctus sunt psone pducte primeq; creature: verumetiã sunt cause ipsarũ productiue: q; per augustinũ de tri. verbum dei esse potest nõ existẽte creatura: quia nõ productis filio et spiritu sancto pater creare nõ põt. qõl. 16

2clu:fra.

¶Sicut filius accipit deitatẽ a deo pa- et operãtur exteri? : et dicitur questio quia dubie intellectus per cã querit de predictis habẽs quidem quatuor species explicitas et aliã implicitã: ad similitudinẽ modalitatis: videlicz cũ quo res est in se cũ quo res est in alia re: cũ quo hinc res sũt in vna re: cũ quo vna res est in duab? reb? : et cũ quo res trãsmittit extra se suã similitudinem et conceptuũ quidco in cute vero finito dicitur cũ quo pars est in se: cuz quo pars est in alia cõparte: cũ quo partes sunt in toto: cuz quo totuz est in partibus suis: et cũ quo totũ trãsmittit similitudinẽ suam et partiũ suaz extra se. ¶Propterea per primã speciẽ ducitur q; bonitas cũ suis correlatiuis est in se id quod est absolute. ¶Per secũdã vero cum ipis est in magnitudine sonãdo: rõc cuius est bona cõcretiue in tertio discursu prime figure. ¶Per tertiã enĩ ambe formalitates sunt inbono magno: quod est ens reale. ¶Per quartã quidẽ bonũ cũ suis correlatiuis est in bonitate fundamentaliter sumendo esse reale realiter formaliter denominatiue q̃ditatiue fundamẽtaliter et operari ¶Per quintã quippe bonitas bonificans cũ bonificare producit bonificatum: sicut creator cuz actu creatiuo volitiuo et causatiuo causat causatum et creat creatuz et cũ virtutibus angelicis agit miracula et cũ potestatibus coercet demonia: et cũ angelis custodit: boies: regiones: et ciuitates: et cũ forma et materia cõponit cõpositũ mediate: sicẽ creat immediate: et cuz bonis meritis predestinat bonos ad saluationẽ in mortis articulo: et cũ de meritis reprobat malis ad dãpnationem. Ergo sine medio in factione deus non operatur: sicut bonitas finita mediãte mutua informatione vnitur cum magnitudine: et corporeitas cum substãtia: et solcitas cũ corpore et anima rõalis cũ animali imaginato: et sol cũ claritate et luce illuminat orbẽ lu-

ne: ⁊ ignis cuꝫ caloꝛe calefacit aerē: ⁊ intellectus cum
ſuo intellectu poſſibili recipit obiecta peregrina ⁊ cū
intellectu agente de ipſis noticiam habet: ⁊ cū intelli
gere accidentali exterius agit cū quantitate quantifi
cando: ⁊ cū actione actionificādo: ſicut petꝰ cū iuſti
cia ſe iuſtificando: ⁊ faber cū martello enſem fabꝛicā
do: vt clarius in cōmento declarauimus vt patet de
ſcendēdo per nature arboꝛē a bonitate incluſiue vſq̄
ad ſpecierum individua in quibꝰ eſt ſtatus nature vl
timus ⁊ potentiarum: qꝛ ſolum ens formaliter eſt ob
iectuꝫ ipſaꝫ intelligibile amabile ⁊ recolibile: ⁊ oīe
ens materialiter eſt obiectum ipſarum motiuūꝫ: gra
tia cuius has regulas ⁊ earū ſpecies mente oportet
ſcire: vt intellectus poſſit per eas inueſtigare reſpon
dere interrogare: ⁊ tandem queſtionē deinde ſoluere:
Alioquin cū ipſis nō poterit ſe iuuare: quoniā regu
le ſūt ſibi caſtella ⁊ earum ſpecies ſunt turres: cū qui
bus ſe defendit contra ſuos inimicos ſenſuales ſopbi
ſtas ⁊ nominales: in vallo ipſius cōmorantes: ſicut
reſuſcitare coꝛpoꝛa ſtatualia in eundem numerū cum
eis preliando ⁊ foꝛas expellendo inter extercus indi
uiduoꝛum cū fetoꝛe magno ⁊ ſoꝛdibus vilibus: in qui
bus moꝛiuntur abſq̄ remiſſione omnia per entia ra
tionis agētes: Igitur facilꝫ euadunt oīa difficilia.

¶ De tertia parte huius ar
tificij artis methaphiſicalis ordims na
turalis arboꝛis nature: ſcilicet de quatu
oꝛ figuris generalibus: ⁊ p̄mo de p̄ima
figura per. a. ſignificata in arte doctoꝛis
illuminati Raymundi Lull. Capꝛix.

tre per generationē
eternā ⁊ ipſūs ſanctꝰ
ꝑ ſpiratione eternā:
Igit ⁊ creatura creā
do accipit eē a deo: ⁊
deus cōicat eē ſemꝑ
creature: qꝛ creare ⁊
ꝑſeruare idem ſūt in
creante ⁊ creato. In
creante actiue et in
creato paſſiue: rōne
cuiꝰ creatura eſt effe
ctus a cauſa: dante
eē: ⁊ nūq̄ eſt ſimplr
in facto eſſe: ſꝫ in fie
ri ſemꝑ vt deꝰ ſit eter
nus in ſua opatione
exteriori ſicut in in
teriori. qōli. 16.
ꝓclu: pbi. ⁊ do
cto. ⁊ ſco.

¶ Elementa ſcōm ſe
ſumpta ſūt incoꝛru
ptibilia: nō tamen ſi
cut celi ⁊ angeli: ſꝫ ſi
cut vegetatiua ſenſi
tiua ⁊ imaginatiua.
Ꝫ: metha.
ꝓ: docto. ⁊ ſco.

¶ Natura rationa
lis ſcꝫ homo viuit vi
ta intellectiua ſbſtā
cialiter: ⁊ vita ſenſi
tiua accidentaliter:
qꝛ abſolutum in
ratione nō inc
relatiuū in
one forma
⁊ Ꝫ: meth

p:augu ⁊ sco.

¶Omne id qđ relatiue dicit ē ad aliqđ rōc cui⁹ genitū in instāti hēt esse relatiue ad genitorē: corruptū vero nō. Igit genitū inesse hēt ꝓncipium corruptū vero i non esse. quoli: 16:

p:frā. ⁊ bo. ⁊ sco.

¶Beatitudo dei cō sistit in operatōe formaliter. quoli. 17: et 7: metb. 7. j: sen.

pclu. tho.

¶De⁹ est sūma simplicitas ⁊ sūma bōitas. Igit bonū sine infinita designatione: non est sua bonitas. in su. ꝫ. gen. c: 39:

p:matbe. cūg.

¶Nemo bonus nisi solus deus q̄ est sua bonitas essentialiter ⁊ numero. 20: ca:

pclu: bone.

¶A ꝓnib⁹ scōm naturā oi hoi scire desiderāti naturaliter ē incipiendū a qđitate oino irresolubiliter ōissima. j: metba.

pclu: sco.

vniuersali ē cō
nō in singu-
l diuersis
k forma

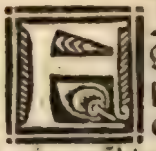

Figura circularis est regula generalis infinita regulatiua ⁊ directiua potentie rationalis artiste ad cognoscendum quiditates rer⁹ ⁊ formalitates obiectī: ⁊ quālibet per se absolute ⁊ abstractiue distinctas ⁊ simul in vnā quiditatē ꝓcretā. ꝓmo pro vt est subiectū metbaphisices: et scōo pro vt est primū qđ quid ē et obiectū formale intellect⁹. Cōcludit ergo. b. q̄ prima figura est circularis ad significandū infinitatē et eternitatē: et dicit figura de. a. ad significandū primū qđ quid est indifferenter. Et primū ꝓncipiū singulare et existens: et primū principiū infinitū et eternū et ꝓmū qđ est p nature arborē descēdendo vsq; ad hoiem inclusiue p angulū ꝓcordantie vnitates rer⁹ abstractiue intelligēdo: et p angulū differēcie cū trinitate correlatiuor⁹ ꝓcretiue ad ostendendū q̄ sicut. a. est prima littera alphabeti sic bonitas magnitudo tē. ꝓncipia artis sunt ꝓma principia rerū et pagendi sciencia de nouē subiectis: rōe cuius ens est primū principiū cōmune et deus est primū principiū infinitū et eternū: et sicut ista littera. a. habet tres angulos: significātes tres correlatiuos in quolibet principio generali et trinitatē ꝓsonar⁹ in ente infinito in vnidēptitate formali absoluta in se et respectiue in ipsis. Cōcludit ergo. b. q̄ hec figura duos habet circulos: et in primo nouē ponunt signa absolute significācia principia generalis artis explicita: et implicita vsq; ad speciem indiuidua. In scōo vero circulo nouē ponunt significata et ꝓncipia absoluta ꝓstituēta quiditatiue et absolute subiectū metbaphisices p angulū ꝓcordantie et equalitatis: in quib⁹ implicatū est quicquid est absolute et quiditatiue perfeitate tertij modi ꝓmi gradus ꝓmi: eo q̄ quicq̄d est aut est bonū p bonitatē formaliter et p sonā

tiã denominatiuã.aut magnũ:aut durabile:aut pos/sibile:aut intelligibile:aut amabile:aut virtuosũ: aut verũ:aut glorioſũ:aut reducibile ad ipſa nouẽ princi/pia abſoluta:ꝛ dicunt abſoluta in quãtũ precisa a cor relatiuis ꝛ reſpectiuis ꝛ ab omni reſpectu reali ꝛ rati onis cõſtituunt ens in quãtũ ens ſubiectũ eſſe metha phiſices. ¶Cõcludit ergo.b.q̃ hec figura depingitur circularis ad ſignificandũ naturalẽ conuerſionẽ ſub iecti in predicatũ:ꝛ p̃dicati in ſubiectũ p̃ mediũ natu/rale ſine copula metha phiſice cõiunctionẽ diſpoſiti/onẽ ꝛ ꝓportionẽ vt ad faciendũ ꝯcluſionẽ valeat me/diante copula mediũ naturale inuenire in p̃dicatiõe denoiatiua:ſine quo q̃dẽ naturali medio nulla ꝯcluſio põt eẽ va. ¶Cõcludit ergo.b.q̃ hec figura bꝫ binos cir culos ꝛ ſupra p̃mũ ponũt nouẽ ſigna.ſ.b.c.d.e.f.g.h i.k.Sub p̃mo circulo ꝛ ſup ſcõo circulo nouẽ ponũt ſignificata p̃ nouẽ ſigna ſcꝫ bonitas magnitudo dura tio ſiue eternitas:poteſtas:ſapia:volũtas:v̊tus:v̊tas: glia abſtractiue ſũpta. Sub eni ſcõo circulo ꝯcretiue ponũt ꝯcreta p̃dictoꝝ p̃ncipioꝝ vt nouẽ ſignificata va leãt diffiniri p̃ ſua ꝯcreta ꝛ q̃ vnũ ꝯcretũ de alio ꝯuer tibiliꝫ p̃dicari poſſit:rõe cuiꝰ trãſcẽdẽtia ſũt ꝯuertibi/lia i ꝯcreto p̃ ꝯbinationẽ ꝛ coꝝ mixtionẽ ꝛ ſonãtiã de/nominatiuã:quia cũ ſuis diffinitionib⁹ pſenotis ſunt principia reꝝ ꝛ artis generalis:quia per philoſophũ diffinitiones ſunt principia rerum quiditatiua:vt ad ſenſum in figura circulari inferius depicta euiden/tius apparet vt ſenſus poſſit imaginatiue veritatem oſtendere et demonſtrare et imaginatiua intellectui artiſte:et intellectus voluntati et memorie vt volun/tas poſſit deum amare et memoria recolere ſicut in/tellectus intelligere.

abſoluta q̃ eſt ſimpli citer oibus rebus p̃/or ſicut bonitas.ꝛc. principia abſoluta. quolibeto.16:

ꝯclu:bone.

¶Scia de p̃ma q̃di/tate tranſcẽdenti eſt metha.Igitur p̃nci/pia abſoluta ſunt oi no cõiſſima:ꝛ ſimpli citer ſimplicia ꝛ po/ſterioꝝ cauſe cauſa/tiue ꝛ p̃ncipia p̃mit tiua.j:metha.

ꝯclu:fran.

¶A p̃mo diuerſis ſi ue abyltimis differẽ tijs cõceptus cõis et vniuerſalis in ſecun da intẽtione: ſꝫ in p̃/ma intẽtione ſũt ra tiones q̃dice intelli/gibiles cõmunes ge/nerales vniuerſales ꝛ p̃dicabiles vnuo/ce de oibus ſuis vni uocatis.vt v̊itas bo nitas ſapiẽtia volun tas ꝛc.j:ſen.q.8.

ꝯclu:ſco.

¶Intellectus oẽm ſub rõe q̃ditatiua ab ſolute põt cognoſce re:q; ſolũ vniuerſale eſt intelligibile ꝛ par ticulare ſenſibile. q̃/libeto.16:

Intellectus artiste speculatiꝰ in suo intellectu possibili in hac figura circulari quattuor speculando discursus in modo procedendi intelligit: scom quattuor modos discendi per se. Primũ quidem discursum ꝛ modum procedendi artificiose ꝙ artẽ generalẽ in tertio modo dicendi perse intelligit in primo actu intelligendi quiditatis intelligibilis absolute in passione subiecti methaphisice. Quiquidẽ tertiꝰ modꝰ est solitatiuꝰ ꝛ mere ꝛ simplr q̃ditatiuus. Concludit ergo.b.q̃ procedatur in ꝑmo discursu ꝑmo signatiue ꝛ secundo significatiue. Signatiue .vt.b.c.d.e.f.g. b.i.k.significatiue: vt bonitas: magnitudo: duratio potestas: sapiẽtia: volũtas virtus: veritas: gloria. In hac quidẽ predicatione q̃ditatiua simpliciter ꝛ solitatiua nõ ponit nisi vnꝰ t̃m inus absq; reduplicatione formali ꝛ copula. Quia solũ ponitur subiectũ absolute sine copula ꝛ ꝑdicato: ratione cuius est mere ꝛ simpliciter predicatio quditatiua si fiat in abstracto quia in cõcreto predicatio nunq; est simpliciter q̃ditatiua: vt largius in comẽto supra artem dixim us.

¶ De secũdo discursu huius figure ꝛ modo procedendi theorice ꝛ pratice. Ca.xxj:

Intellectus artiste speculatiuus secũdum discursuꝫ huius figure speculãdo in intellectu possibili in ꝑmo modo discendi per se: ꝛ in ꝑmo eius gradu intelligit: qui est mere ꝛ simpliciter quiditatiuꝰ: rõe cuius ꝑdicationes facte in ipso sunt mere quiditatiue et simpliciter. Concludit ergo.b.q̃ in secundo discursu procedit cũ dictione formali reduplicatiue sine copula cum subiecto ꝛ predicato in primo gradu primi ꝙclu: bone.

¶ Una ꝛ eadẽ quiditas vniuoca ẽ inoiuisa ideptitas in suis vniuocatꝫ: igit rõ vel ꝙceptus vuobꝰ ꝙsideratꝫ modis ꝑmo in re realiter subiectiue ꝛ obiectiue. Scõo xo in mẽte intẽtionaliter obiue tm̃. j. metha.

ꝙclu: antho. an.

¶ Cõceptus entis ẽ naturaliter ꝑor oibus cõceptꝰ: qz priꝰ in suo ꝑori non dependet a posteriori nec q̃ntuz ad esse: nec q̃ntuz ad cognosci: qz vt sic nõ repugnat sibi esse sine posteriori: ergo ẽ aliud a posteriori. j. methaphi. q. j.

ꝙclu: antho. an.

¶ Cõceptꝰ entis naturaliter est ꝑor conceptu dei ꝛ creature Jdeo ens cõe nõ abstrahit se magis a sbstantijs materialibꝰ q̃ a substãtijs immaterialibꝰ: rõe cuius ens est cõe deo ꝛ creature: ꝛ inq̃ntum est ens ẽ sbm primũ methaphisices. j. m̃ metha phisices. q. j.

deus nõ est dc⁹: sz deitas: ꝛ pater in quãtũ deus nõ est pater: nec filius inquãtũ filius: nec spũs sanct⁹ inquãtũ deus est spũs sanct⁹: sz dũtaxat suppositũ ꝛ individuũ cõmune. Cõcludit. ergo. b. q artista methaphisicus realis nõ solũ facit predicationes sine copula absolutas abstractiue vt valeat se saluare ꝛ contra sophistas nominales conseruare: sed etiam peragit predicationes cum copula vt valeat syllogismus ex propositionibus ꝓstituere ꝓcretiue in secũdo gradu primi modi ꝛ tertio diffinitiue ꝓcedendo per primã speciẽ quidditatis vt bonitas est ens ratiõe cuius bonũ agit bonũ: ꝛ bonitas est id cui ꝓprie cõpetit bonificare: ꝛ bonitas est bonitas: bonũ ẽ bonũ: ꝛ homo est homo: ꝛ homo est ens bonificans: vl̃ homo est homo cui ꝓprie cõpetit bonificare: sicut bonitas ẽ bonitas cui ꝓprie cõpetit bonificare. Et licet iste predicationes dicant quidditatiue nõ tamen simpliciter ꝛ proprie: sed improprie et scõm quid: eo quia sunt predicationes concrete ꝛ cõplexe: ꝛ predicationes quidditatiue simpliciter sũt abstracte ꝛ incõplexe. Concludit ergo. b. ꝑ angulũ. c. q quando diffinitio concreta ꝛ cõplexa de suo diffinito conuertibiliter predicatur ꝛ quidditatiue: talis predicatio est in recto ꝛ nõ in obliquo: quia predicatio prima modi semper ꝛ simpliciter est recta ꝛ nõ obliqua: ꝛ in secũdo gradu predicatiõis ꝛ tertio bonitas ꝛ cetere quiditates formales sunt ꝓncipia artis generalis cõplexa: sicut in primo gradu ꝓdicationis sunt quidditates complere. Concludit ergo. b. per. c. d. e. q quãdo considerant sine diffinitionibus: tantũ sunt quidditates ꝛ rõnes rerũ absolute ꝛ nõ ꝓncipia artis respectiua. Quãdo vero cũ suis considerant diffinitionibus principia sunt cõplexa artis generalis in ꝓma intẽtione: ratiõe cuius bonitas est duplex quiditas absoluta ꝛ

ꝯclu: fran.

¶ Ens trãscẽdẽs nõ het ptes sẽiuas nec species humana sic substantia corpus ꝛ aial. ſ: sen. q: ſ.

ꝯclu: bone.

¶ Una diffinitio q̃ditatiua infert vnuz diffinitũ cõuertibiliter: ideo rõ cõceptus vniuoci in diffinitione accipit̃ pro obo ꝛ rõe formalia obiua ꝛ quiditate diffiniti ua: q; rõ sẽe est q̃ditas diffinitia vniuoci. ſ: methaphi.

ꝯclu: tho.

¶ Forme sẽstãtiales sũt specificantes ꝓncipiũ inesse specifico materiale. q̃li. ſ:

ꝯclu: sco.

¶ Ens ꝛ sua principia intrinseca est trãscẽdens rõe cui⁹ per abstractionẽ põt cognosci ꝛ intelligi naturaliter ꝛ sic cõcipitur deus ꝛ cognoscit naturaliter quia deo ꝓpus cõuenit esse entiũ q̃ alijs. Igitur abstrahendo numeruz

nus magnus ⁊ sic de alijs absq; ꝙuertibilitate q; ꝓ-
dicatū et subiectū in tertio discursu ꝙuertunt: quia so-
lū vnū principiū est subiectū in tali ꝑdicatiõe ⁊ aliud
ꝑdicatū in tali ꝑdicatiõe methaphisicali reali: q; ar-
guendo ab inferiori ad suū superiꝰ affirmatiue ꝑ na-
ture arborẽ ascendendo semp est bona ꝙsequentia cõ-
cretiue in prima intẽtione in recta linea: ratione cuiꝰ
melius dicit homo est animalificatꝰ: q̃s homo est ani
mal: nã prima ꝑdicatio est quiditatiua: secũda vero de
nominatiua seu ꝙnotatiua substãcialiter ꝙnotans q̃li
tatẽ substãcialẽ in ꝓma intẽtione obiectiue ⁊ subiecti
ue: rõe cuiꝰ melius dicit homo est corporificatꝰ q̃s ho-
mo est corpꝰ: ⁊ homo est substãtificatꝰ ⁊ substãciatus:
q̃s hõ est substãcia. Cõcludit ergo. b. q ꝑdicari prius
de posteriori: ⁊ superiꝰ de inferiori quiditatiue in ꝓma
intẽtione ꝑsupponit q ꝑdicatũ includat essencialit et
quiditatiue in subiecto ꝑ methaphisicalẽ designatio-
nem ꝓtractionẽ ⁊ determinationẽ. Cõcludit ergo. b.
per secundã speciẽ. g. q passio appropriata in secũdo
modo dicẽdi ꝑ se predicat appropriate de alieno sub-
iecto ⁊ nõ de ꝓprio: vt in cõmẽto supra artẽ ⁊ in maio-
ri metha. extentius hãc materiã enucleamus.

¶ De quarto discursu huius prime

figure ⁊ de mõ ꝓcedẽdi in quarto discur
su in secundo circulo. ¶ Capi. xxiij.

Quartus quidẽ discursus imõ ꝓcedẽdi huiꝰ ꝓme figure circularꝭ sit q̃n
subiectũ ꝙuertit i ꝑdicatũ ꝙcretiue ⁊ ecõuerso ⁊ ꝓmo ꝓce
dit signatiue: ⁊ scõ significatiue. signatiue. n. ꝓcedit
sic. b. c. c. b. b. d. d. b. b. e. e. b. b. f. f. b. b. g. g. b. b. b. b. b
b. k. k. b. ⁊ sic ỏ alijs. Significatiue vo sic ꝓcedit boni
tas ẽ magna; magnitudo ẽ bona; bonitas ẽ durabilis;
so dici potest q; licet
ꝓus predicet de po-
steriori: nõ tamẽ po-
steriꝰ de ꝓori: ideo q̃
uis deus sit ens non
tñ ens est deꝰ: q; tal
ꝑdicatio de ꝓori con
ceptu ad posteriorez
nõ est cõuertibilis:
q; eq̃lia ꝑsise cõuer-
tũtur cõcretie vt deꝰ
ẽ ens infinitũ: ⁊ ens
infinitũ ẽ deꝰ ⁊ boni
tas infinita ẽ magni
tudo infinita: ⁊ per
hãc circulationẽ co-
gnoscit artista ea q̃
cõuertunt: ⁊ ea q̃ nõ
cõuertũtur sicũt pat
⁊ filiꝰ deꝰ ⁊ angelus
hõ ⁊ sua bõitas. igit
cognoscũtur passio-
nes proprie ⁊ appro-
pate naturaliꝛ ⁊ mo-
raliter ꝑ istã figuraz
vt intellectus possit
attingere veritatem
cuiuslibet obi. in ar.
ge. in ꝓma figura.

ꝙclu: docto.

¶ Artista in hac fi-
gura ꝓmo cõsiderat
nouẽ signa: secundo
vo nouẽ significata
absolute: secũdo eni
cõsiderat respectiue

vt bonitas magna magnitudo bona et sic inuenit naturalē cōiunctionē inter subiectū ⁊ p̄dicatū: dispositionē ⁊ ꝓportionē ad inuuiēduz mediū naturale int sb̄m ⁊ predicatū: rōe cuius qōlibet principiū p se sumptū ē oino generale vniuersale vt sūt bonitas ⁊ cetera p̄ncipia: sz q̄n do vnū p̄ncipiū ad alio contrahitur tūc est sbalternuz ⁊ non vniuersale vt cū dicitur bonitas magna: sz si cōtrahaf ad singulare est isz specificatū: ⁊ sic est bonitaf magna: ⁊ sic intellectus per angulū differētie ad intelligēduz nouē subiecta ꝑ p̄ncipia nouē subiectorū naturaliter q: p̄ncipia artis sūt istrumēta nafalia intellectui ad intelligendū oia naturaliť. in arbre. ⁊ in. j. figu.

ꝓclu: lobe.

¶ Predicatio denominatiua fit q̄ndo vnū p̄ncipiū est sb̄m: ⁊ alia p̄ncipia sunt p̄dicata: bonitas est possibilis: potestas est bona: bonitas est intelligibilis: sapientia est bona: bonitas est volibilis: voluntas est bona: bonitas est virtuosa et recta: et virtus est bona: veritas est bona: bonitas est gloriosa: et gloria est bona. ¶ Concludit ergo b. per. b. i. k. et. e. f. g. et triangulum viridem ꝙ sic cōstituitur subiectum methaphisices et obiectum formale intellectus per mixtionem cōminationem et sonantiā absolutorū principiorū: ratione cuius concretiue et denominatiue ens est bonū: ens est magnū bonū est ens: magnum est ens: ens est durabile durabile est ens: ens est possibile: possibile est ens: ens est intelligibile intelligibile est ens: ens est desiderabile: desiderabile est ens: ens est virtuosum: virtuosum est ens: ens est verum: verum est ens: ens est glorioſum: glorioſum est ens: ens est vnum: vnū est ens. ¶ Concludit ergo. b. ꝙ ens inquantū ens est subiectum methaphisice cum tali reduplicatione formali: sine qua est primū principium: sciendi: ⁊ primū quodquid est: nō habens quodquid est: sed est quodquidest in omni designato quodquidest. ¶ Concludit ergo. b. ꝙ vnū principium sonat in alio principio et econuerso per predicationem conuertibilem subiecti in predicatum et predicati in subiectū: ratione cuius bonitas est copiosa et sufficiens ⁊ permanens possibilis intelligibilis desiderabilis recta vera ⁊ delectabilis: sicut per bonitatem generalia principia sunt realiter positiua de quibus nempe fiunt propositiōes persenote ⁊ vniuoce demōstratiue et probatiue naturaliter: per quid demonstrando ⁊ probando methaphisice nouem subiecta. ¶ Et non solum in isto quarto discursu fiūt predicationes denominatiue in secundo modo ⁊ in secundo gradu eius: sed etiam in quarto modo ⁊ in primo

gradu eius substancialiter: inconuertibiliter: vt homo est ens deus est ens: deus est bonus: deus est magnus et cetera per secundam speciem. g. sed etiam fiunt predicationes idemptice et predicatio idemptice idemptica: ꝛ quia fiunt in quarto discursu predicationes circulares conuertibiles que sunt infinite ratione infinitatis circularis discursus. Concludit ergo b. per. b. i. k. et. c. f. g. q̄ in hac figura nouem formantur camere: ꝛ in qualibet est vna questio: ꝛ vna principij diffinitio per primā. c. ꝛ per consequens vnum principium: et vna regula: ꝛ vnū subiectum: ꝛ vna virtus: et vnum vitiū: ratione cuius per quālibet camera artista soluere potest questionem pertinentē ad illam cāmeram: sed quia quodlibet principium sumptū ꝛ abstractum ab alijs cum sua diffinitione est omnino generale ꝛ vniuersale ꝛ sic est principiū artis de quo formantur propositiones per se note affirmatiue ꝛ negatiue: sed quando ad alia principia contrahitur tunc est principiū subalternū ꝛ si amplius contrahat per nature arborem ꝛ principium specialissimū: et sic per contractionē methaphisicalem principia artis descendunt ad probandū ꝛ demonstrandū per quid ꝛ per equiparantiā nouem subiecta. Concludit ergo. b q̄ principia artis sunt abstracta in se ꝛ contracta seu designata in nouem subiectis: quia simul sunt per regulam quiditatis in se ꝛ in alijs ꝛ habent esse in se et in alijs: ꝛ sunt de se: et de alijs ꝛ sunt per se: ꝛ propter nouem subiecta. Igitur omnes questiones facte in esse absoluto interius et exterius applicabiles sunt ꝛ solubiles per istam figuram: ꝛ maxime per primum discursum ꝛ per secundū: et etiam si questiones fiant designatiue vel inesse designato ꝛ determinato de nouem significatis huius figure debet artista per eadē

catū vt bōitas ē magna ꝛc. vel q̄ndo conuertitur vnuz ꝓncipiū cū alio ꝙcretiue vt bōitas est magna ꝛ magnitudo ē bona ꝛ sic ō alijs. incōpen. ca: de bonitate.

ꝙclu: tho.

¶ Ut ne ex ignorantia entis ꝛ essētie nobis cōtingat errare opz scire ēs ꝛ essētias eius. j: methaphi.

ꝙclu. tho.

¶ Res intelligibilis p̄ suaz cognoscit q̄ditatiuā diffinitionez. .2: methaphi.

ꝙclu: phi.

¶ Nomē essentie in nomē q̄ditatis mutatur p̄ abstractionez: rōe cuius dicitur qō q̄d erat ēc. 7: matb.

ꝙclu. tho.

¶ Res hēt ordinem interi⁹ rōe cuius nomē nature rei essentiā significat ꝛ nomē quiditatis significat id qō p̄ diffinitionez significat vt bonitas ꝛ bonum entitas et ens. j: metha.

principia et regulas respondere ad questiones et eas per nouem regulas declarare et per primã regulam soluere: ⁊ si questio est absoluta: absoluta sit responsio et solutio: et si questio est determinata et respectiua: responsio sit determinata ⁊ solutio sit designata et respectiua: sicut concludit .b.per.b.i.k.et.e.f.g. vt in cõmento supra artem generalem ⁊ in metbaphisica maiori euidentius declarauimus.

¶ De secunda figura huius artificij: que est cõstituta de tribus triangulis: et quilibet triãgulus de tribus principijs respectiuis et suis scalis: ratione cuius dicitur figura triangularis: quia de nouem principijs respectiuis est constituta. ¶ Capi. xxiiij.

Secunda figura artis generalis est triangularis ad regulandũ ⁊ dirigẽdũ artiste intellectũ: vt sciat discernere inter formalitatẽ abstractũ ⁊ ꝯcretũ: quidiatẽ ⁊ quiditatẽ: ꝯceptũ quidicũ: ⁊ ꝯceptũ quidicũ: cõcretũ ⁊ ꝯcretũ: ꝯtractiuũ ⁊ ꝯtrabibile: trãscendens et determinatũ: generale ⁊ subalternũ: speciale et indiuiduum per angulum .c. ⁊ .b. ratione cuius dicitur figura de .t. vt sit instrumentum intellectus artiste: quo mediante de ente ⁊ de omni ente seu de nouem subiectis sciat scientiam realem facere realiter subiectiue et obiectiue in prima intentione: ⁊ obiectiue intentionaliter intra se in secunda intentione ascendendo per scalas huius figure ⁊ angulorum triangulorum a singularibus ad vniuersalia: et descendendo per nature arborem ab vniuersalibus ad particularia. ¶ Cõcludit ergo .b. q artista huius artis in hac figura tres habet discursus seu modos p eã procedẽ

ꝯclu: pbi.

¶ Dois ista est natura: ⁊ ois nata ẽ essentia: ⁊ ois essentia est quiditas ⁊ non econuerso. ¶: metha.

ꝯclu. tho.

¶ Ista naturam significat: ⁊ nata essentiam ⁊ essentia q̃ditatẽ. ¶: metb.

ꝯclu: sco.

¶ Essentia conpata ad relationẽ est res: ⁊ relatio ꝯparata ad essentiam ẽ res: sicut hõ ꝯparatũ ad petrũ Jõ ꝑus origine ẽ p⁹ per ꝓpetatẽ fũdamẽtalẽ p q̃ refert ad cõceptũ posteriorẽ: nã quo ad alterum ꝯparatur res est extra animã. quoli: 12:

ꝯclu: antho. an.

¶ Quicq̃d cadit ſb cõsideratione scie cadit sub rõne formali ſbi: ⁊ q̃cq̃d cadit sub cõsideratione ſbi: cadit sub ꝯsideratione scie. Jdeo q̃cq̃d participat rõnez ſbi formalẽ cadit sub ꝯsideratione scientie: ⁊ q̃ens inquantum ens põit ſbz ꝑmũ metb. tali ꝑmitate q̃cq̃d rõ

di tam signatiue q̄ significatiue. Primus quidē discursus est solitatiuus perfeitate tertij modi sigillatim artificiose vel perfeitate primi modi cōcomitanter p̄dicatū cū subiecto. Secūdus vero discursus est binatiuus: ⁊ fit pfeitate secūdi modi ⁊ in secūdo ei⁹ gradu appropriate p secūdā speciē. g. Tertio⁹ vero discursus ē ternatius ⁊ fit perfeitate quarti modi. Cōcludit ergo b. per. b. i. k. et. e. f. g. q̄ p̄mo procedit signatiue sicut b. c. d. e. f. g. b. i. k. secūdo. b c. c d. d e. c f. f g. g b. b i. i k Tertio. b c d. e f g. b i k. tali quidē modo formant solitatiue nouem camere: ⁊ in earū qualibet est vna quēstio vna solutio et vna propositio. Binatim vero formantur octo camere: ⁊ in earum qualibet significata duplificantur tam in modo interrogādi q̄ in modo respondendi. Ternatim autem tres formantur camere precise. In quibus significata triplificantur per triplicia signa. Significatiue autem proceditur sic differentia: concordantia: contrarietas: principium: medium: finis: maioritas: equalitas: minoritas solitatiue: Binatiue vero proceditur differentia concordans: concordantia contrarians: contrarietas p̄ncipians: principium medians: medium finiens: finis maiorificans: maioritas equalificans: equalitas minorificans ternatim sic proceditur differentia concordans contrarians: principium medians finiens: maioritas equalificans et sic de alijs principijs: quia sicut differentia format cameram: sic potest cōcordantia formare cameram: ⁊ sic de alijs principijs respectiue. Concludit ergo. b. q̄ in hac figura formantur tres quippe trianguli et eorum quilibet constitutus est de tribus principijs respectiuis quorum. Primus est viridis. Secundus vero est rubeus. Et tertius croceus: vt melius memonē ent⁊ participat cadit sb̄ cōsideratione metha. ⁊ q̄quid methaphisica cōsiderat sub rōe entis ⁊ suo⁊ principio⁊ p̄siderat. .j: metha. q. j.

p̄clu: p̄bi.

¶ Oia sunt vnum ⁊ vnū est oia. j: phi.

p̄clu: bone.

¶ Quiditas p̄ma cū sua vnitate reali ē oi no indiuisa: ⁊ est cadē realiter ⁊ vere in omnib⁹ suis vnioca tis. j: metha.

p̄clu: fran.

¶ P̄bi cognouerūt naturaliter q̄ditates formales vt ens bonuz verum magnū bonitatē entitatē trinitatē ⁊ vnitatatē: sz infinitā bonitatē ⁊ diuinā et'nitatē ⁊ psonas diuinas nunq̄z cognouerūt: ideo deū intelligētes p̄mā naturaz ognouerūt ⁊ naturali dilectiōe dilexerūt sed nō trinitatē psonarum infinitā ⁊ immensam existentem. .j: senten. q. j.

p̄clu: fran.

¶ Judei vnū credebāt esse deum: sz non

omnes p fidē personas diuinas nouerūt ſz pbi ⁊ iudei ſine errore in gſa exiſtētes ex charitate vnuz dilegebāt deū: ſz eoz dilectio nō erat ad trinitatē infinitā ⁊ eternā ſicut nec intellectio: ſed ad vnuz ens tm̄ abſolutū bonum magnum vez. ⁊c. j: ſenten. q. j.

2clu: bone.

¶ Scōm ordinē ſubiectoz ē ordo paſſionū in ipis vnitaſeni paſſio eſt cuiuslibet ſubiecti poſitiui. 2: methaphiſices.

2clu: bone.

¶ Quiditas entis vniuoca non eſt diuiſa in partes i ſuis vniuocatis: imo ſine ſui diuiſione ē tota i q̄libz vniuocato Jgitur vna q̄ditas vniuoca eſt in omnibuſ ſuis vniuocatis: ſcilicet deo ⁊ creaturis .j: methaphi.

2clu: antho. an.

¶ Intellectus primi entis ſolū intelligit ſeip̄m vt obm adeq̄tum ⁊ intelligēdo ſe rie cōmendentur. Et eorum quilibet tres habet angulos. Et in eorum quolibet eſt tota nature arbor cōtenta: quia quicquid eſt ſignificatur per quemlibet angulum cuiuſlibet trianguli: eo quia quicquid eſt abſolute et determinate in eis continetur ſeu in ſcala cuiuſlibet anguli: ratione cuius erit figura triangularis immediate inferius depicta: vt melius memorie cōmendetur per ſenſum et imaginationez: quia quādo a ſenſibus noticia rerum incipit eſt vera philoſophi auctoritas dicentis nihil eſt in intellectu quin prius fuerit in ſenſu: ſed econuerſo ſe habet quando intellectus ad quiditatibus incipit vt ait doctor in arte gene. dicens intellectus facit ſcientiā de ſenſituis in imaginatione extra ſenſum: et de intelligibilibus in ſeipſa extra imaginationē: et ſanctus doctor quodlibeto octauo aſſerit q̄ quiditates tantū repreſentantur intellectui: eo quia q̄ ſentitur et imaginatur accidens eſt ⁊ non ſubſtancia: ⁊ philoſophus quiditates tantū ſunt intelligibiles quia remotiſſime ſunt a ſenſibus ⁊ imaginationibus. Jgitur in modo intelligēdi duobus proceditur modis intuitiue videlicet ⁊ abſtractiue: gracia cuius ſolum methaphiſici ſpeculatiui noticiam habent in gloria abſtractiua ⁊ intuitiua ceteri vero intuitiuam tantū. ¶ Concludit ergo .b. per b.i.k.et.e.f.g. affirmatiue q̄ omnes queſtiones mote de diſtinctione diuiſione relatione generatione pullulatione contractione creatione predeſtinatione ſaluatione damnatione ⁊ beatitudine reducibiles ſunt ⁊ applicabiles ad angulum differentie ⁊ ſcalam eius Et queſtiones mote de collectione ⁊ idemptitate corelatiuoz̄ in eadem eſſencia ⁊ in diuiduoz̄ in eadem ſpecie: ⁊ ſpecierum in eodem genere ⁊ infinitoz̄ ⁊ finitorum in eodem ente bono magno reducibiles ſūt

et applicabiles ad angulum concordantie et scalam eius ⁊ ibi debent solui per rationes necessarias ab artista perite per demonstrationem equiparantie quid et quia. ¶Et questiones mote de priuatione oppositione disparatione negatione corruptione ⁊ destructione preteribilitate ⁊ morte applicabiles sunt et producibiles ad angulum ⁊ scalam contrarietatis ⁊ in debent solui per possibile impossibile et conuenicns ⁊ inconueniens per necessarium ⁊ contingens. ¶Et questiones mote de causis causatiuis ⁊ de causis efficientibus et formalibus et materialibus ⁊ finalibus: ⁊ de principijs rerum primitiuis: ⁊ de principijs secundarijs seu decem predicamentis: ⁊ de generibus ⁊ speciebus debent solui per artistam peritum in angulo principij et scala eius. ¶Et questiones mote de actibus productiuis ⁊ producibilibus ⁊ de conclusionibus ⁊ fallacijs mensuratione ⁊ coniunctione ⁊ extremitatibus ⁊ sillogismis reducibiles sunt et applicabiles ad angulum medij ⁊ scalam eius ⁊ ibi debent solui per uerum artistam. ¶Et questiones mote de causa finali ⁊ de vltimo fine ⁊ de fine perfectionis rei et de fine terminationis rei ⁊ de fine priuationis ⁊ de morte eterna ⁊ de penis inferni ⁊ de deuatione primorum parentum ⁊ cuiusl libet peccatoris: ⁊ de peccato originali ⁊ de perditione iusticie originalis ⁊ de conseruatione iustice in virgine matre ⁊ q̄ non fuit deuiata a sine ad quem fuit condita: ⁊ preordinata et de libero arbitrio ad quem finem fuit conditū ⁊ de gloria et beatitudine beatorum sine medio in vltimo fine sunt reducibiles ⁊ applicabiles ad angulum ⁊ scalam finis: et ibi debent solui per artistam speculatiuū scientem quiditates rerum nouem subiectorū. ¶Et questiones mote de nobilitate ⁊ perfectione rerū et de gene intelligit q̄cūq; aliud nobilius modoq; dicat esse in se: nā essentia diuina cōtinet actualitatē perfectionē ⁊ entitatē cuiuscūq; rei: q⁊ loquēdo simplicit nobilio esse dīt in diuina essentia q̄ in seipis. Igit perfectiones modo intellectui diuino repsentatur in essentia vt inspeculo ⁊ nō mouēt ipz intellectū ad intelligēdū nisi secundū moduz finitū loquēdi cū sit infinitus ⁊ eternus .12:metha.c:4:

pclu:bone.

Inceptū ent̄ claudūtur realitates oiz entiū: et inconceptu substantie realitates oim sūar ⁊ sic de corpore aiali ⁊ homie. Igit cōceptus entis ē quo oia entia cognoscuntur: ⁊ est confusus ⁊ nō distinct⁹: in quo relucent veritates oim entiū. Igf q̄ cognoscit ens oia cognoscit naturalit ⁊ qui ignorat ēs oia ignorat rudaliter. .7:metha.

pclu:fran.

¶Ens nō est pō essē tialis nec q̄ditatiua entis infiniti neq; finiti:rōe cui⁹ nō dicitur q̄ditatiue de aliquo simplr: eo q; cōcept⁹ simplr simplex est irresolubilis in alios cōceptus se prio res.j:senten.q.4.

pclu:fran.

¶Quidq̄dest cōmune diuiditur q̄ditatiue in aliqua posteriora: ꝛ illud tale est resolubile in rōnē q; concept⁹ simpliciter simplex nō est resolubilis in pora:naz indiuisibile simplr est q̄ amplius non pōt incōcept⁹ priores q; nō sūt.j:sen.q.5.

pclu:fran.

¶In q̄buscūq; iclu ditur ratio entis: illa pueniūt in aliquo cōmuni: quia illa q̄ cōueniūt ꝛ differūt in illis est inclusa rō cōmunis: vt non sit pcessus infinitus in ordine essentiali et naturali.j:sen.q.5.

ralitate vniuersalitate et cōcretione et operatione per se ꝛ esse per se ꝛ de comparatione ad minus esse reducibiles sunt et applicabiles ad angulum ꝛ scalā maioritatis. ¶Et questiones mote de similitudine ꝛ de vnitate essencie ꝛ de relatione rationis: et de pullulatione proprietatum personarum et de imagine et de splendore ꝛ lumine ꝛ de conuenientia spirandi et obiectandi ꝛ de idemptitate rationis formalis nouem subiectorum: et de equalitate trium correlatiuorum in eadem essencia:ꝛ plurium indiuiduorū in eadem specie et specierum multarum in eodez genere ꝛ plurium entium in eodem ente sunt reducibiles ꝛ applicabiles ad angulum ꝛ scalam equalitatis per artistā speculatiuū in arte naturali et ibi eas debet soluere. ¶Et questiones mote de abstractione de imperfectione de defectu et de dissimilitudine ꝛ de corruptione preteribilitate de parua entitate de morte euiterna et de morte successiua et de paruitate substancie seu inobilitate et de paruitate accidentis ꝛ de diminutione quantitatis discrete ꝛ de destructione graduū virtutum moralium cardinalium theologalium gratiarum qualitatum elementorum ꝛ eorundem colorum sunt reducibiles et applicabiles ad angulum et scalam minoritatis: et ibi debent solui per verum artistam speculatiuū et sufficienter introductum in arte naturali et etiam de alijs que reduci possunt ad angulos et scalas principiorum respectiuorum: quoniam in ipsis continentur nouem subiecta de quibus intellectus agit scienciam mediante obiecto formali.

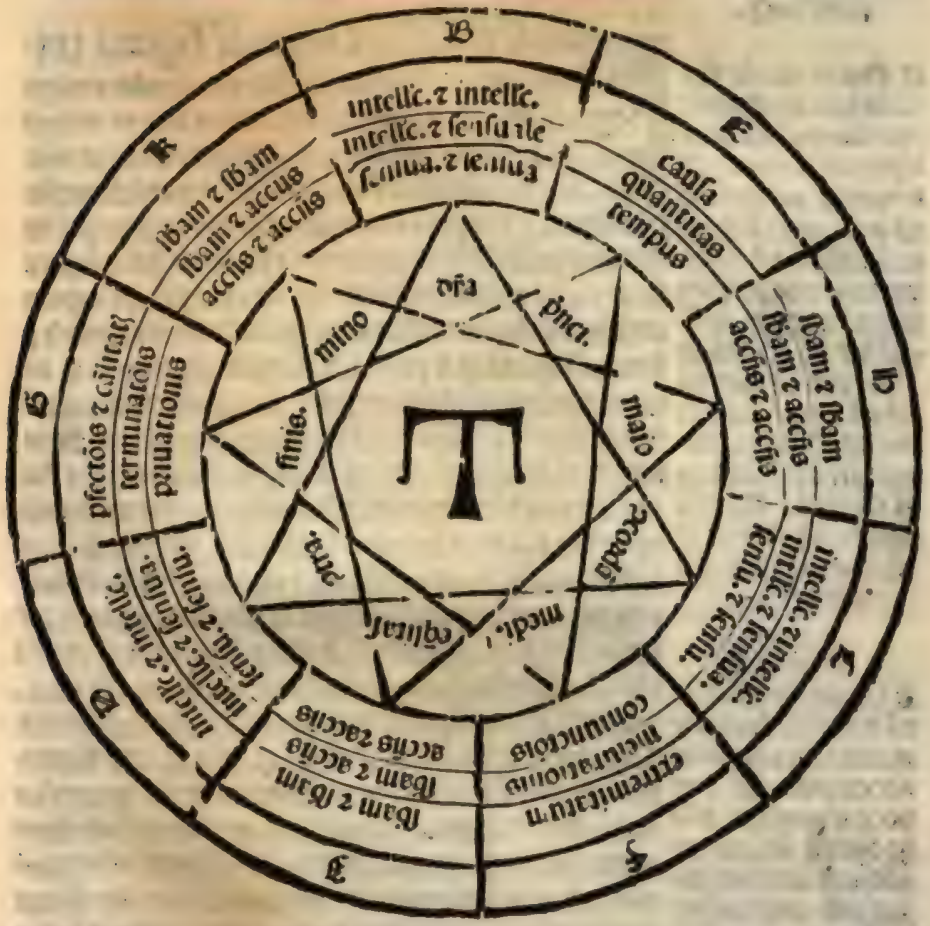

¶ De triangulis huius se
cũde figure: z primo de trãgulo virti
di: z primo de angulo. b. Capi. xxv.

lectu agente super intellectu possibili obiectum for/male peregrinū intelligit: ⁊ intellificat noticiam ge/nitam de ipso producendo. Igitur primus triangu/lus huius figure constitutus est de differentia con/cordantie et contrarietate per istam cameram. b. c. d. significatus.

¶ De primo angulo primi trianguli scilicet de differētia que est principium respectiuum ⁊ expli/citum in arte. Capitulum. xxvj.

PRimus quippe angulus bu/ius triāguli viridis est de differentia bñs tres species iter quas distinctio ⁊ dr̄ia re/periūt. Mā dr̄ia fm nature ordinē ⁊ eius prioritatē inuestigat inter intellectuale ⁊ intellectua/le: sicut inter quiditatē naturalitatē essenciā naturam substanciam ⁊ esse: et inter bonitatem ⁊ magnitud/nem: ⁊ inter nuū et bile: producentem ⁊ productum: patrem ⁊ filium: spirantem ⁊ spiratum: deum et an/gelum: angelum et angelum: animā ⁊ angelum: so/lem ⁊ lunam: ⁊ inter omnes creaturas immediatas: ⁊ facturas mediatas: ⁊ talis differentia est distinctio ex natura rei inter conceptus quidicos in prioritate nature essencialiter ordinatas: ⁊ distinctio formalis inter quiditates: ⁊ distinctio realis inter relatiua in/terioza simpliciter: et distinctio realis secundū quid: et essencialis numeralis subiectiua obiectiua mo/dalis substancialis et modalis accidentalis. Con/cludit ergo. b. q̄ distinctio ex natura rei est alictas ⁊ diuersitas ꝓceptuū quidicoꝝ i eadē eēncia. Et distin/ctio formalis est alictas et diuersitas formalitatū. Et distinctio realis est alictas relatiuoꝝ simplicit̄ realiū lia: inq̄bus subiectā/tur carnes ⁊ ossa ac/cidētalia sensibilia ⁊ imaginabilia tm̄. ⁊: methaphisices:

ꝓclu: docto.

¶ Quicq̄dest: est sb̄ differētia aut concor/dātia vl̄ ꝓtrarietate: ⁊ extra ista p̄ncipia nō est aliq̄d reperire in ar. g. in. 2. p.

ꝓclu: docto.

¶ Quicquidest: aut est in p̄ncipio aūt in medio aut in fine: et extra ista p̄ncipia ni/hil est. in ar. g. i. 2. p.

ꝓclu: docto.

¶ Quicq̄dest aut ē in maioritate: aut in cōlitate aut in mino/ritate. in ar. g. i. 2. p.

ꝓclū: docto.

¶ Intellect⁹ ascēdit ⁊ descendit p̄ scalas angulor̄ vt medium naturale inter sbm̄ ⁊ p̄dicatum inuenire/ possit: cum quo me/dio possit con/cludere veras ⁊ neces/arias atq̄ demōstra/tiuas conclusiones. in arte generali.

aturas non est differentia realis exterior: sed dumtaxat interior per quam realiter distinguuntur. Et differentia que est inter sensuale et sensuale: est tantū inter corporale et corporale: sicut inter solem et lunam: ignem et aquā: vegetatiuā et elementatiuā: arborem et lapidem et sic de alijs. Concludit ergo. b. q differentia has causās distinctiones est principium artis generalis et est passio entis disiuncta ratione cuius includitur in ente concretum: et in omni ente quidditatiue essencialiter et substancialiter: et quia omnis distinctio est differentia: et omnis differentia non est distinctio: ratione cuius distinctio vniuersalior est et generalior q̄ differentia: quia inter conceptus quidditos et formalitates inuenitur: differentia autem inter correlatiua tantū interius vel exterius inter diuersas essencias. Concludit ergo. b. per. h. i. k. et. e. f. g. q differentia in latere predicamenti specifica est personantiam differentie que est artis principiū et causat inter speciem et speciem distinctionez nempe specifica: ratione cuius est differentia specificatiua generis et constitutiua specici diuisiua contractiua et informatiua realiter in prima intentione physice: et intentionaliter in secunda intentione physice. Est autem alia differentia specifica: que est diuisiua tantū generis et nō constituit speciem vt bruteitas et irracionalitas. Est enim alia differentia: que est gradus individualis in quo species specialissima se determinat vltimate in consistentia finali virtute principiorū interiorum coessentialiū motorū naturaliter ad existentiam extrinsecam substancialiter et ad extrinsecā accidentaliter. Concludit ergo. b. q differentia representat obiectū formale cum tribus distinctionibus interioribus intellectui artiste: vt descendendo per nature arborem

pclu: docto.

Differunt realē inter substantiā et substātiā: sbam et accidens inter accidens et accidens. in 2. p. ar.

pclu: docto.

Intellect⁹ totalis in actū intelligendi necessariū habet intellectuz agentem et possibilē et intelligere coessentialia et cōcreta sibi cōnaturalia sine q̄bus agere non valet sicut voluntas voluntatem possibilē agētem et velle consubstantialia et sibi cōcreta cōnaturalia: licet intelligere extrinsecuz et velle sint accidentia: nō tū intelligere intrinsecū et sic dicelle et recolere. 2: sententiarum.

pclu: docto.

Intellect⁹ in proprio intelligibili species acquisitas imprimit et intelligibiles facit et intellectas vt in sua natura et essentia ētia sint itelligibilia p intelligere accidētale acqsitū fluēdo et refluendo i suo

intelligere cõsubstãtiali interiori quod est de sua essentia p̃pria ꝛ natura. 2: sen.

2clu: antho. an.

¶ Principia in complexa inquãtuꝫ ens sicut p̃ma causę causantes. j: metb. q. j:

2clu: antho. an.

¶ Conceptus entis formaliter nõ est infinitus neqꝫ finitus positiue: ſꝫ cõmunis: ꝛ abstrahẽs de se naturaliter ab vtroqꝫ. j: metba. q. j.

2clu: bone.

¶ Intellectus p̃mo apprehẽdit indiuiduum signatuꝫ: secũdo indiuiduũm vagum tertio ſpeciẽ: quarto genus. quito ens: et sic apprehendit. j. cõceptus: quando noticia incipit a posteriori. 7: metba.

2clu: plato.

¶ Vniuersalia abstracta a singularib⁹ accidentalibus exiſtũt in re extra animã. 7: metba.

diuidendo designãdo contrahendo ꝛ determinando: agat scientiam naturaliter de omnibus obiectis designatis vnum in multa diuidendo ꝛ idẽ in diuersa distinguẽdo negatiue procedendo: quia a prioribus ad posteriora: ꝛ a superioribus ad inferiora affirmatiue arguẽdo semper est falsa consequẽtia per nature arborem descendẽdo vsqꝫ ad gradus indiuidales substantiales interi⁹ ꝛ accidentales exterius de quib⁹ nõ est scientia: eo qꝛ non includuntur in obiecto scibili intellectus: ergo tantum est sciẽtia de obiecto quiditatiuo ꝛ nõ de modis substantialib⁹: ꝛ min⁹ de accidentalibus. Igitur de carne et ossibus nec de petro est scientia nec de alijs corruptibilibus sensibilibus ꝛ imaginabilibus: sed solũ de hoĩe incõsistentia extrema ꝛ de aia ꝛ corpore eius substantialibus: ꝛ de alijs p̃oribus homine vsqꝫ ad obiectuꝫ formale inclusiue. vt asserit .b.per.c.d.e. ꝛ angulum differentie ꝛ triangulum rubeum: vt in cõmento maiori supra artem ꝛ in metbaphisica maiori largius diximus.

¶ De secundo angulo et scala trianguli viridis: q̃ est de cõcordãtia p.c. in al. significato. ¶ Capitulum. xxvij.

Secundus angulus trianguli viridis est id ratione cuius intellectus artiſte cognoscit vnitates entium ꝛ vnitates equiuocationes vniuocationes anologias generalitates ꝛ vniuersalitates: sicut per differentiam diuersitatis multitudines pluralitates et distinctiones: nam sicut differentia distinguit et diuersificat vnum in multa ꝛ idem indiuersa per naturę arborem descendendo: sic concordantia colligendo colligit multa in vnum ꝛ diuersa in idem: et indiui

dua plura in vnam speciem: ꝛ plures species in vnuꝫ genus: ꝛ plura entia in vnum ens et particularia in vniuersale: et specialia in generale: et posteriora in suum prius: ꝛ inferiora in suum superius: et tria correlativa in vnam essenciam ꝛ naturam absolutam sicut concreta plura in vnū abstractum. ¶Concludit ergo. b per. c. d. e. q̄ concordantia est speculum intellectus artiste sibi representans per secundā speciem. f. et scalam. c. vniuersalia realia ꝛ generalia ante rem subiectiue ꝛ obiectiue vt ens bonum magnum verum substancia corpus elementatum vegetatum: sensatum: imaginatum homo elementatiuam vegetatiuam sensitiuam ꝛ imaginatiuam: ꝛ vniuersalia intentionalia logicalia priorē obiectiue intra animā per conceptum mentalem obiectiue tantū abstrahendo vnitates intentionales a rebus realibus ascendendo collectiue per nature arborem vsq̄ ad bonitatem et cetera principia inclusiue per abstractionem intentionalem in secunda intentione: et descendendo et determinando illa vniuersalia vsq̄ ad individua specierum per nature arborem. ¶Concludit ergo. b. per c. e. f. q̄ concordantia est in scala eius inter intellectuale et intellectuale: sicut inter tuum et bile bonitatem et magnitudinem et cetera principia inter deum et spiritum bonum et magnum patrem filium et spiritum sanctum animam rationalem deum et angelum. Et concordantia est inter intellectuale et sensuale est inter corpus animal imaginatum et animam rationalem: quia sensuale est corporale. Et concordantia inter sensuale et sensuale: est inter ignem et aerem aquam et terram vegetatiuam sensitiuam et imaginatiuam solem lunam aurum argentum arbores et herbas; et omnia alia animalia per na

pclu: fran.

¶Extrema contradictionis aplicātur ꝛ verificant de eodē scilicet distinguūtur ꝛ nō distinguuntur: q: ois ꝓpietas relatiua ꝓparata ad essēꝫ ē cōicabilis: nulla ꝓpietas relatiua ꝓparata ad terminū est cōicabilis: ḡ. nulla ꝓpietas relatiua ꝓparata ad terminū est ꝓpetas relatiua cōparata ad essentiā .j: senten. q. j.

pclu: fran.

¶Nulla ꝓpetas relatia ꝓparata ad eēntiā est distictiua psonarū: ꝛ ois ꝓpietas relatiua ꝓparata ad t̄minū est distinctiua psonax. j: sen. q. j.

pclu: fran.

¶In qbus includūtur extrema incōposſibilia nō possūt esse illa in eadem penit⁹ abstracta. j: sen. q. j.

pclu: fran.

¶Cōicābile ꝛ incō̄municabile: vniuersale ꝛ non vniuersa-

ſicut inter animã rationalẽ ⁊ corpus ſubſtãtiale imaginatũ ⁊ corpus mixtum calidum humiduz frigiduz ⁊ ſiccum: ⁊ angelũ ⁊ corpus aſſumptũ: ⁊ deum ⁊ corpus tam ſubſtantiale q̃z accidentale: ⁊ inter ſubſtantiam et corporeitatẽ ⁊c̃. Et contrarietas eſt inter ſenſuale ⁊ ſenſuale: ſicut inter ignẽ et aquam: ⁊ inter aerẽ ⁊ terram: ⁊ inter piper ⁊ cucurbitam: ⁊ inter coleram et fleuma: et inter ſanguinem ⁊ malenconiam: ⁊ inter frigidum ⁊ calidum: humidum et ſiccum: graue ⁊ leue: groſſum ⁊ ſubtile: nigrum et album: diaphanum et rubeum ⁊ ſic de alijs rebus corporalibus. Concludit ergo. b. per ſcalam. d. q̃ ſi queſtio fiat de contrarietate ⁊ oppoſitione relatiua ⁊ priuatione ſiue ſit moralis ſiue realis ſiue naturalis ſiue poſitiua ſiue intentionalis logicalis ſiue realis in methaphiſicã applicabilis eſt ad angulũ et ſcalam. d. per nature arboreꝫ aſcendendo vſq̃z ad petrum per nature arborem: et aſcendendo vſq̃z ad principia artis generalia: ex eo quia ſolutio eorum eſt ibi implicata et in eius diffinitione: que eſt quorumdam mutua reſiſtentia propter diuerſos fines. Concludit ergo. b. q̃ cõtrarietas alia eſt reſpectiua et alia oppoſitiua et alia relatiua et alia methaphiſicalis: et alia theologalis moralis ⁊ aduerſatiua et alia naturalis obuiatiua et alia corruptiua naturalis: et alia phiſicalis naturalis contractiua et contrahibilis: ⁊ alia logicalis diſuerſificatiua inter intellectum verum et intellectum falſum: ratione cuius logicus in triangulo viridi formatꝫ quandam figuraz quadrangularem in qua in ſecunda intentione apparẽt omnes contrarietates oppoſitiue inter ſe contrariantes vniuerſaliter: ⁊ ſub contrariantes particulariter indiffinite ⁊ ſingulariter: et ſubalternantes vniuerſaliter et ꝑticulariter. Et contradictoriantes vniuerſaliter tñ de generatione eterna ⁊ ſpiratione. j. ſenten. q. 2.

ꝑclu: fran.

¶ Theologi aliq̃ cõcedunt q̃ ꝑſone diuine per ꝓprietates ꝑſonales cõſtituunt: ⁊ dubitãt vtrũ per ꝓprietates abſolutas vel reſpectiuas quia ꝓprietas non eſt cõe vniuocuz ad abſolutum ⁊ reſpectiuum. j. ſenten. q. 2.

ꝑclu: fran.

¶ Vbi nõ ſolum fuerũt certi q̃ de⁹ ẽ ens bonũ magnũ verum res ⁊c̃. ſz etiam nõ ſolum de voce in ſecunda intentiõe obiecti ue: ſz etiã de ꝯceptu vniuoco correſpõdẽte ſbe illi voci in prima intentione ſignificãti obz cõe vniuocum. j. ſen. q. 2.

ꝑclu: fran.

¶ Theologuſ nõ eſt certus niſi de cõceptib⁹ cõibus: ſcilicet

de potẽtia ꝓncipij ꝓ ductiui: ⁊ tale esse cõ mũe est abstractũ a cõceptu absoluto et relatiuo.ꝯ:sen.q.2.

ꝯclu:fran.

¶Oñe ens ẽ bonuz de⁹ est ens: ergo de⁹ est bon⁹ ⁊ sic de creatura.ꝯ senten.q.2.

ꝯclu:bone.

¶Distinctio est relatio ⁊ respect⁹ intrisec⁹ ⁊ venies opposita indistictiõi absolute ⁊ diuisio est respect⁹ oppositꝰ indiuisioni extrinsecus aduenies.6:methaphi.

ꝯclu:bone.

¶Separatio est respectus extrinsec⁹ aduenies: sicut diuisio oppositꝰ coniunctioni.6:metha.

uersaliter et particulariter: et concordantes et differenciantes subiectum ⁊ predicatum ratione signorum vniuersalium et particularis affirmando vel negando predicatum de subiecto vel subiectum de predicato. quę quidem contradictio intentionalis ⁊ conceptionalis est affirmatio ⁊ eius contradictorium est negatio ad idem ⁊ secundũ idem in eodem tempore predicari: per omnis ⁊ nullus necesse et impossibile contrariari: et per necesse et omnis nullus impossibile contingens et possibile contradictoriari: et per omnis necesse nullus impossibile possibile et contingens subalternari: et per possibile et contingens subcontrariari: vt sensualiter ostenditur in figura de inesse inferius depicta: sed quia per nostrum negari vel affirmari dicit. b. ꝙ nihil mutatur in ente reali: igitur oppositiones simpliciter sunt in intellectu et non in rebus realibus. ¶Concludit ergo. b. ꝙ licet omnis affirmet et nullus neget bonitas non negat sed positionẽ realem et conuenientiam finalem essendi dicit: et licet nullus neget magnitudo non negat: sed sufficientiam et copiositatem essendi dicit: sicut entitas actualitatem essendi: et duratio permanentiam et potestas possibilitatem existendi et vigorem agendi et sic de ceteris principijs realibus artis gene.

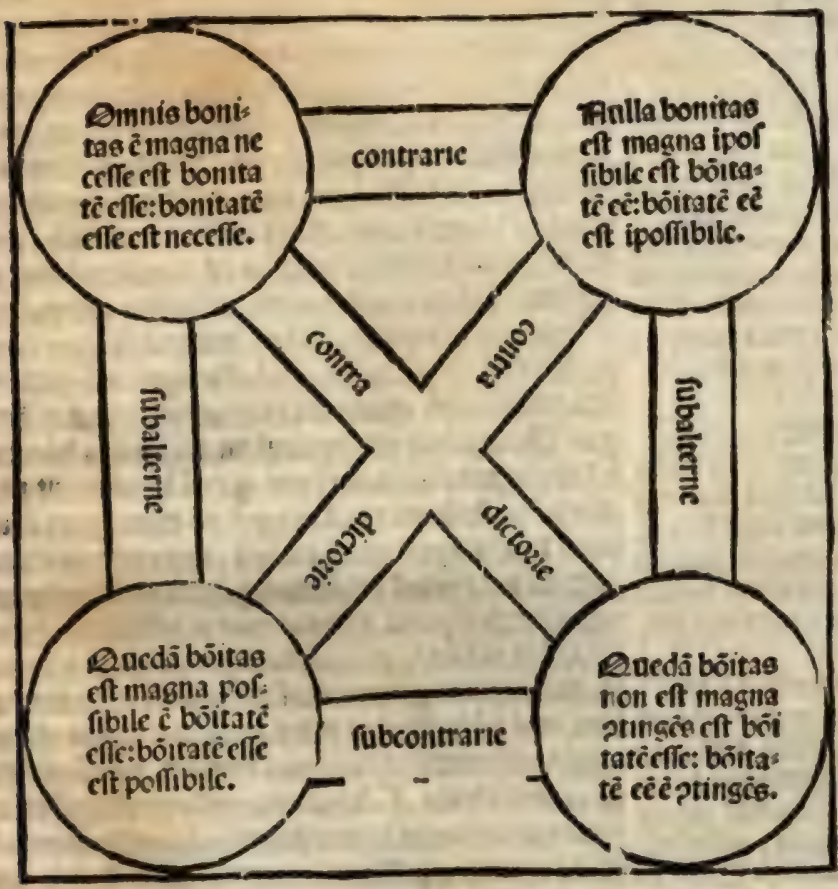

¶Concludit ergo. b. asserendo q̄ in secūda intentiōe ꝛ nō in ꝓma ꝓtrarie opponunt vniuersalis affirmatiua ꝛ vniuersalis negatiua. Et ꝓtradictorie vniuersalis affirmatiua ꝛ particularis negatiua: et vniuersalis negatiua ꝛ particularis affirmatiua: ꝛ subcōtra/

ꝓclu: bone.

¶Unio est respect⁹ intrinsec⁹ aduenies requires non idēptitate realē extremorū ꝛ ꝑmuz subiectū vnitatz nō est ens: sz obiectum formale potē tie. 3: methaphi.

ꝓclu: bone.

¶ In quocūꝫ ente reperitur oppositio ꝑuatiua cōtraria vl̄ relatiua: ibi reperit cōtrarietas ⁊ contradictoria: naꝫ relatio inter correlatiua est realis eiusdem essentie: ⁊ inter naturam ⁊ individuū eius est relatio rationis fūdamentalis a ratiōe naturali sūpta. ꝫ: metb.

ꝓclu: fran. ⁊ bo.

¶ Paternitas ⁊ filiatio nō sunt formaliter opposita: sed solū denominatiue: licet sit ibi oppositio denoiatiua ⁊ relatia. ꝫ: mc.

ꝓclu: lo. ⁊ bone.

¶ Contrarietas est oppositio realis ex animā: ⁊ cōtradictio est obiectiue tātum in anima oppositio ꝑuatiua. Igitur cō trarietas formaliter est relatio realis. ꝫ: methaphisices.

ꝓ: sco. ⁊ fran.

¶ Differentia ꝑmo formaliter significat rie particularis affirmatiua ⁊ particularis negatiua Et subalterne vniuersalis affirmatiua ⁊ particularis affirmatiua: et vniuersalis negatiua et particularis negatiua. Cōcludit ergo. b. q̄ ille ꝓpositiones ꝓcidens tribus modis inter se equipollent per negatiōnē ꝓpositā vel postpositā: et ꝑe ⁊ postpositā: vt omnis bonitas nō est magna: equipollet huic: nulla bonitas est magna contrarie: et nulla bonitas nō ē magna: equiualet: omnis bonitas est magna: nā hinc negationes valent tantū quantū valet vna affirmatio. Cōtradictorie vero vt nō oīs bonitas ē magna equipollet huic aliqua bonitas nō est magna: nō nulla bonitas est magna equiualet huic: aliqua bonitas ē magna. Subalterne aūt equiualent nō omnis bonitas nō est magna: equiualet huic quedā bonitas est magna: nō nulla bonitas est magna nō est magna: equiualet huic aliqua bonitas nō est magna: gratia cuius negatio aut p̄ponit̄ subiecto et p̄dicato aut postponit̄ aut ꝑe et postponit̄: ratione cuiꝰ ꝓpositiones opponēdo fiūt maiores ꝑ maioritatē generalitatē terminorū: aut minores ꝑ minoritatē terminorū per naturē arborē vsqꝫ ad individua descēdendo per scalas cōtrarietatis differentie maioritatis minoritatis cōcordantie et equalitatis. Cōtradictio aūt logicalis nō est in rebus: sed dūtaxat in intellectu logicantiū alterquātiū de veritate ꝓpositionū et terminorū in secūda intēnione et talis ꝓtrarietas est spiritualis libera et nō est naturalis imo contra naturam et talis contrarietas que est affirmatio vl̄ negatio de eodem termino nihil mutat in rebus: cū sit ens rationis simpliciter in aia vel scōm quid. Cōcludit ergo. b. q̄ ꝓpositiōes oppositē habēt legē seu materiā circa quā seu includentiā p̄dicati in subiecto in triplici differētia. Quaꝫ prima

est lex naturalis seu materia: in qua ꝑdicatū naturali ter et essencialiter includit in subiecto: ⁊ de eo verifi/ cat: quia predicari de posteriori ꝓsupponit esse in eo per essenciā naturaliter vt homo est animal: animal est corpus: corpus est substācia: angelus ē ens: homo est bonificatiuus ⁊ risibilis: bonitas est bonificatiua ignis est ignificatiuus: ignis est calidus seu calefaci/ ens est in lege naturali accidentaliter: sicut aer est hu mefaciens: aqua est frigefaciens: ⁊ terra est desiccans omnes iste ꝓpositiones fiunt in lege naturali alique substācialiter ⁊ aliq̄ accidētaliter. ¶ Secūda aut lex ipsa⁊ seu materia est ꝓtingens: q⁹ ꝑdicatū ꝓtingit sub iecto ꝑ accidens ⁊ nō naturaliṫ ⁊ nō verificaṫ semp de subiecto: q⁹ subiectū pōt cē quiditatiue sine tali ꝑdica to vt bonitas est magnificata: substācia est quāta: cor/ pus est lōgū latū ⁊ ꝓfundū: homo est albus: hō est car nosus: homo est mortalis: homo est ꝓteribilis discipli nabilis ⁊ martyrizabilis: deus est creans saluans ꝑdesti nans puniens: ⁊ oēs iste ꝓpositiones ponunt in lege cōtingenti. ¶ Tertia aūt lex et materia est remota: eo q⁹ ꝑdicatū remouet a subiecto ⁊ cū eo vllo mō ꝓueni/ re pōt licet sit sine negatione cū affirmatiōe vt homo est asin⁹: subiectū methaphisices est ens rationis de⁹ est corpus: christus nō est homo: virgo maria est ma/ culata: oēs iste sunt in lege remota q⁹ subiectū pōt cē sine ꝑdicato. Cōcludit ergo. b. q⁹ in lege naturali con trariaꝝ si vnica est vera reliqua ē falsa vt ois bonitas est magna: nulla bonitas est magna: omnis homo est animal: nullus homo est animal. In lege vero cōtin/ genti ambe sunt false: vt ois homo est albus: nullus homo est albus. In lege subcōtrariarū si vna est vera reliqua est falsa: vt quidam homo est animal: quidam hō nō est animal. In lege ꝓtingenti si vna est falsa re/

naturā absolutā seu fundamēturꝫ relatio/ nis: secūdo vero fun damētaliter denoiat oꝑposita relatia. j. sē.

ꝙ: bone. ⁊ cano.

¶ Veritas ⁊ falsitas nō sūt in oratione: sꝫ tm̄ in signo negatiuo vl̄ affirmatiuo: quia ꝑ negationē vel affir mationē in reb⁹ rea libus nichil mutari potest cū tm̄ sint insi gno mētali vel voca li aut scripto ⁊ sic est ens rationis simplici/ ter. 3: metha.

ꝙclu: ꝓbe.

¶ Principiū verbo/ rum tuorum veritas psalmo. 118:

ꝙclu: bone.

¶ Intellectus est ꝑn cipioꝝ verorum: q⁹ ex noticia ꝑncipioꝝ ge/ neratur talis habitus. .2: metha.

ꝙ: cano. ⁊ lobe.

¶ Primū obiectum ⁊ ꝑncipium sciendi nō ē q̄ditas rei sensi bilis neq; imagina/ bilis: sꝫ tm̄ q̄dita⁊ rei intelligibil̄. 2: metb.

ꝑ:antho.an. ⁊ fran.

¶ Intellectus separatus vel abstractus a cōpositione intelligit oīa imaterialia insensibilia ⁊ i imaginabilia: sed intellectus remistus nō potest intelligere: sed solū sentire ⁊ imaginari. ℑ: methaphisices.

ꝑclu: bone.

¶ Primū principiū intelligendi quiditatiue est primū quod q̄dest ⁊ p̄mū obm scibile. 3. methaphi.

ꝑclu: fran. ⁊ bo.

¶ Intellectus in modo cognoscēdi in naturalibus accipit p̄ma principia vel per actū intellect⁹ directe simpliciter distinctiue methaphisice: vel indirecte per modū imaginatiōis abstractiue: vel pactuz reflurū intētionalez logice: rōe cuius scientie diuersificātur et intentiones: scōm diuersūmodū accipiēdi p̄ncipia intelligibilia ⁊ abstrahendi. Jgf alia est scientia reliqua ē vera vt q̄dā hō est alb⁹: q̄dā hō nō est albus. in lege ꝑtradictoriaꝝ si vna est vera reliq̄ est falsa vt ois bonitas est magna: q̄dā bonitas nō est magna: in lege subalternaꝝ in materia ꝑtingēti pōt eē vna vera et reliqua falsa: vt ois hō est albus: quidā hō ē alb⁹: vt i comento et in maiori methaphisica largi⁹ habet.

¶ De secundo triangulo secūde figure: qui est triangulus rube⁹ ꝓstituus de p̄ncipio medio et fine ⁊ primo de angulo. e. Capm. xxix.

¶ Triangulus rubeus est īstrumentū intellectus artiste ad intelligendū quicq̄d ꝑtinet sub. c. f. g. sed angulus. e. ē id ratione cui⁹ intellect⁹ se habet ad intelligendū oīa entia sub rōe quiditatis causalitatis ⁊ finalitatis intelligēdo causas causatiuas effectiuas formales ⁊ materiales atq̄ finales: ideas: rationes exēplares ⁊ decē p̄ncipia rez cōpositaꝝ: co q⁹ p̄ncipiū est id q⁹ se habet ad oīa ratioe alicui⁹ prioritatis: cognoscit ergo artista p angulū ⁊ scalā principij abstractiue primo quiditas seu rationes formales abstractas a suis ꝑcretis: primū qō quidest: quod est primū p̄ncipium ⁊ obiectū formale vnū ⁊ nō plura humani⁹ intellectus ⁊ ipsū intelligēdo oīa intelligit: ⁊ ipsū ignorando oīa ignorat: sicut philosophus asserit dicēdo: qui non intelligit vnū nihil intelligit. Et rursus ꝑtingit vnū intelligere ⁊ in eo plura scire: intelligit ergo vnū p̄ncipiū: vnū ens obiectū cē formale: in quo plures scit rationes ideales ⁊ formalitates exēplares: ad similitudinē quaꝝ intellect⁹ diuinus creaturas intelligit creabiles ⁊ volūtas amat creatas incē existētie: quapropt̄ se intelligit p̄ncipiū quo eē intelligēs ⁊ intelligibile p intelligere in p̄mo nature signo: scōo vero se intelligit

eē ꝓncipiū qđ ꝓncipiās ꝓncipiatū itellificādo: ⁊ volificādo: rōe cuiꝰ ait doctor q̄ in eternitate ꝓncipiabile ⁊ ꝓncipiatū ꝙuertūt de necessitate: vt i ea possit eē ꝓncipiās ⁊ ꝓncipiatū: ⁊ ꝓncipiare cū numer⁹ pfectꝰ sit de ipsis: vt de potētia obiecto ⁊ actu: ē ergo ꝓncipiū ꝓncipiabile in ꝓmo nature signo ꝓncipiatiuū. i scđo vō ꝓncipiās ⁊ nō ꝓncipiatū: ⁊ ꝓncipiās ⁊ p̄incipiatū et ꝓncipiatū ⁊ nō ꝓncipians: et sūt vnū sūmū principiū creādo, pducēdo: ꝙseruādo ⁊ gubernādo: vt cā causa/tiua ⁊ in faciēdo cā effectiua: ⁊ formatiua: q̄ cā efficiēs formal ⁊ facit sicut cā causās causabilia imediate: vt habeꝫ geneſis ꝓmo. Formauit deꝰ hoiez de limo t̄re: ⁊ dixit faciam⁹ hoiez ad imaginē ⁊ sili/tudinē nr̄az de forma ⁊ materia: sumit ergo ꝓncipiū trāscendēter: vt sūt ꝓncipia artis generalis ꝙcretiue: scđo vō idealiter obiectiue: tertio eni infinite ⁊ eterne, put ē generatiuū spiratiuū ⁊ creatiuū: q̄rto aūt put ē creatura imedia/ta ⁊ cā secūdaria: quito eni put est materia i ꝓmo gra du vt sūt decē ꝑdicamēta: q̄ sūt ꝓncipia materialia et cause materiales ergo sumit principiū materiale: pro ut est causa materialis cōpositiua ⁊ cōstitutiua tertij cōpositi: ⁊ hec duo principia formale ⁊ materiale simi ta ingrediunt quiditatiue cōpositionē rei composite: septimo sumit principiū pro causa finali in ꝓma intē tione: ⁊ sic est principiū: res genita: vel composita aut constituta. Et per predictas quattuor causas artista huius artis potest diffinire res diffimbiles: vt dixi/mus ⁊ fecimus in comento per nature arborem des/cendendo vsq̄ ad indiuidua specierum: nam propositio maior ꝓncipiū ē ad minorē: ⁊ maior ⁊ minor ad cō clusionē ⁊ affectēs ad ꝙsequēs. ⁊ ꝓma ītētio ad secūdā intētionē ⁊ genꝰ ad speciē: ⁊ spēs ad idiuiduū: ⁊ mate ria ⁊ forma ad cōpositū: ⁊ bōitas ⁊ magnitudo ad sbaz alias: ⁊ alia est sciētia ꝓmo metha.

ꝙclu: sco. ⁊ bo.

¶ Primū ꝓncipiū ē ꝓmū obm scibile cōtinēs virtualit̄ notiā totius hitus metha. q: ꝓmū sbm scie est ꝓncipiū ꝓmū cui inest formalit̄ ꝓma passio ⁊ denoiatiue scđa passio. j: metb.

ꝙclu: bone. ⁊ lo.

¶ Primū ꝓncipiū ē ꝓmū sbm scie: cui ꝓmo ⁊ ꝑse inest passio ꝓpa ⁊ appropata cōuertibiliter vt ens ē bonum ⁊ econuerso j: methaphi.

ꝙclu: ꝓpbe.

¶ Tecū ꝓncipiuz in die virtutis tue ⁊ ꝓncipiū sapiētie timor dñi. psamo. 10. j:

ꝙclu: iob. euan.

¶ Ego sum ꝓncipiū ⁊ finis oiz. in apoca.

ꝙclū: docto.

¶ Principiū est idqđ se hēt ad oia rōne alicuius ꝓzitatis: ⁊ sic est ꝓncipiū bonū per bonitatē magnū per magnitudinē: sicut bonitas ⁊ magnitudo sūt ꝓncipia ꝑ ꝓncipia iar. ele. c: ō ꝓn.

ꝑclu:docto.

¶Principiuz gñale aliud substanciale ⁊ aliud accidentale: sb stãciale est ꝓncipiuz causatiuũ vl' efficiẽs aut formale vel materiale aut finale: accidẽtale aũt sunt nouẽ predicamenta in ar.ele.c:de ꝓn.

ꝑclu:docto.

¶Principiũ formale est forma materiã informãs: ⁊ ꝓncipiũ materiale ẽ materia informata: ⁊ ꝓncipiuz finale est ꝑpositũ qditatiue ⁊ sbstacialiter ex forma ⁊ materia vt hõ ex anima ⁊ corpore imaginato ⁊ ꝓncipium accidentale in homie est q̃ntitas ⁊ mensuraruz: ⁊ qualitas pricipiuz figurarum. in ar.c: de princi

ꝑclu:docto.

¶Principium efficiens est sicut deus in

sicut quiditas ad naturalitatẽ: ⁊ ipsa ad essentiã: ⁊ ipa ad naturã: ⁊ ipsa ad substãciã: ⁊ substãcia ad tiuũ bile ⁊ are fũdamẽtalit': sicut habitudo ad aptitudinẽ: ⁊ ipa ad actũ: vt pfecta rõ formalis rei realis sit cõpleta: igit in nature ordine ens est primũ qõ quid ẽ ꝑcretiue: seu ꝓmũ ꝓncipiũ: de quo potẽtia intellectiua habet intellectũ: q̃ est habit⁹ acquisit⁹ de ꝓncipijs: vt asserit philosophus dicẽs intellect⁹ est ꝓncipioꝝ. ꝓmo posterioꝝ: scilicet bonitatis ⁊ ceteroꝝ ꝓncipioꝝ artis generalis put ꝓstituũt obiectũ formale ei⁹ ⁊ subiectũ methaphisices: ergo ꝑ nature arborẽ descẽdẽdo sũt plura ꝓncipia sicut deus qui est ꝓncipiũ vniuersale ⁊ sũmũ i causando creaturas ímediatas: ⁊ in faciẽdo mediatas: nõ aũt in ꝑdicãdo: sed quod est ẽ ꝓncipiũ nõ solũ vniuersale in causando accidẽtia. sicut bonitas ⁊c. ꝓncipia finita vt vult sanct⁹ doctor quodlibeto octauo: accidẽtia ꝓdeũt a ꝓncipijs substãcie ordine quodã: vegetiã in versando ⁊ ꝑdicãdo: cũ sit vniuersale ꝓtrahibile: ⁊ gen⁹ naturale reale in ꝓma intẽtiõe: ⁊ intẽtionale in aia i scõa intẽtione generalissimũ: cui insũt iste passiones scz ꝓtrahibilitas: vniuersalitas: diuisibilitas: ṽsabilitas: partibilitas: ⁊ ꝑdicabilitas. ¶Corp⁹ aũt ꝓncipiũ ẽ subalternũ reale incẽ generico ⁊ specifico: vniuersale ꝑdicabile ꝓtrahibile ⁊ partibile i ꝓma intẽtione realit' ⁊ i secũda intẽtionalit': ⁊ sic de elementatiua: vegetatiua: sẽsitiua: ⁊ imaginatiua: q̃ sũt ꝓncipia vniuersalia ante rẽ partibilia: ⁊ versabilia i ptes discrete quãtitatis: elemẽtatũ enĩ vegetatũ: sẽsatũ: imaginatũ hõ: leo: ⁊ cetere spẽs specialissime: ⁊ ens sunt ꝓncipia cõia: ⁊ nõ sũt partibilia i partes discrete quãtitatis: ⁊ rõ est. Mã tota rõ quiditatiua formalis cuius libet ẽ in quolibet: rõe cui⁹ non se hñt vt ptes etherogenee: nec hõ genee: sz vt totũ cõe ꝑcludit': ergo questio facta ar/

tiste de principio reducibilis ē ad angulū principij et scalam eius sicut si dicat: vtrū natura humana sit assūpta vt principiū quo vl' tanq̄ principiū quod: cui dubitatiōi artista per angulum principij ⁊ regulā quiditatis materialitatis ⁊ ꝓtinuitatis respondens ait: consistentia extrema est principiū specificū quo cōmunicabile et natura cōmunis: consistentia vero finalis est indiuiduū singulare suppositū persona: et principiū quod incōmunicabile: q̄ omnis motus ⁊ operationes sunt circa singularia: ꝙ philosophū ꝓmo metha. rōne cuius est incōmunicabile. Igitur ait scotus q̄ nature quo nō repugnat cōmunicari: cū sit cōmunis: sed nature quod repugnat cōmunicari: cū sit singularis: ⁊ existēs incōmunicabiliter: ⁊ tho. in tertia parte ait q̄ deus assumpsit sibi id quod est hominis anteq̄ ēxisteret vt nō assumeret singulare existens: vt largius diximus in comento.

¶ De secundo angulo secundi trianguli qui est de medio cōiunctionis mensurationis extremitatum. Capitulum.xxx.

¶ Angulus medij est instrumētū intellectus artiste ad intelligendū oēs cōiunctiones substāciales interiores ⁊ accidentales exteriores: ⁊ mēsuratiōes substanciales cōtinuas ⁊ discretas ⁊ accidētales finitas ⁊ nouas: ⁊ extremitates substanciales interiores ⁊ accidentales exteriores: ratione cuius medij est subiectū per quod ⁊ ratione cuius finis influit principio: ⁊ principiū refluit fini: ⁊ est sapiēs naturā vtriusq̄ tāq̄ duo extrema mensurata: ⁊ ꝓiuncta per ipsū: quapropter tres habet in eius scala species: quibus artista regulat nature arborē speculando: vtputa mediū cōfaciendo ⁊ cōponendo ⁊ celi mobiles in fluēdo: ⁊ pater ⁊ mater in generādo filiū et artifex mechanicus in agēdo domus vel tecam vel clauus ⁊ tale principiuz nūq̄ ingreditur rerum compositionez: ⁊ principium accidentale a simili: sed principium formale finitum ⁊ materiale compositionem essentialiter ⁊ quiditatiue ingrediuntur: sed principiū formale quidicum ⁊ indifferēs ad vtrūq̄ nō facit compositionē quia totū designatur sine pte in vtroq̄ ente. in ar. diui. ⁊ in tabu. ge. ⁊ in li. ꝙso. celu: bone.

¶ Mediuz subiecti noticiam continet q̄ mediante demōstrātur omnia entia: nāens est vnum verum bonum magnum intelligibile ⁊ desiderabile iste propositiones demonstrant deum esse ⁊ creaturas esse a priori ⁊ non demonstrant ens esse a

priori: sed ab equali. .2: methaphi.

iunctionis: mensurationis: et extremitatū. Primo quidem est medium coniunctionis in obiecto formali inter tiuū ⁊ bile: nam per are substancialiter cōiunguntur in bonitate: magnitudine ⁊ ceteris principijs specificis ⁊ in ente vno vero ⁊ ceteris concretiue sūptis: quia personantiā ⁊ mixtionē substancialē nō solum comungunt tiuū cum bili: verū etiam tiuū cū tiuo: ⁊ bile cū bili: ⁊ are cū are: sic quādo dicit bonitas magna: magnitudo bona: subiectū conuertit in predicatū ⁊ econuerso ratione cuius bonificatiuū est entificatiuū ⁊c. et econuerso. Et bonificabile est entificabile ⁊c. et econuerso: et bonificare est entificare ⁊c. et econuerso: licet bonitas et magnitudo: ⁊ bonū et magnū ens ⁊c. formaliter distinguant quoniā in distinctione formali conseruat vnidemptitas formalis essentie: nature et substancie: et per consequens conuersio subiecti et predicati in prima intentione realiter quiditatiue et substācialiter extra animā: et intētionaliter in aīa: in secūda intentione cōiungit ergo in obiecto eterno intelligere intelligentē: et intelligibilē in ꝑmo nature signo. Et intellificare intellificātē ⁊ itellificatū: sicut velle volētē ⁊ volibilē ⁊ volificare volificātē ⁊ volificatū: ⁊ creare creabile ⁊ creatiuū: sicut amare amantē ⁊ amatū. Est enī ꝑiunctio medialis: alia naturalis: alia moralis. Moralis quidē ꝑiungit deū ⁊ boiez in vnione suppositi ex debito charitatis et in vniformē volūtatē ꝑ virtutes morales: cardinales et theologales: ac sacramēta ecclie. Que quidē est alia substācialis: sicut est inter deū ⁊ boiez: ⁊ alia accidētalis sicut inter virū ⁊ vxorē vel amatū ⁊ amantē filiū ⁊ matrē. Naturale quidē mediū per nature arborē descendendo ⁊ primo substanciale: sicut obiectum formale quod est mediū naturale ⁊ substanciale inter po

ꝑclu: sco. ⁊ frā.

Mediū reale causat de obiecto noticiam scientificaz de obiecto formali: eo qa noticia opinatiua ē ens rationis. Igitur habitus methaphisi

Sillogismꝰ demōstratiuus ⁊ scientificus fit per mediū naturale ⁊ sillogismus dialeticus fit per mediuz artificiale: rōne cuius non sunt ſb eadem ratione formali nec de eadem ratiōe obiectali: vt prima intelligentia est: est ꝓpositio ꝑsenotavni ⁊ non alter: quiavnus cōcipit terminos ſb ꝓprijs rōnibus realibus ꝙdicat ⁊ naturalibus: ⁊ alius non ratiōe cuius ꝓpositio alia realis ⁊ alia intēciōalis. 2: methꝫ.

ꝓpter sco. ⁊ frā.

tentiam naturalem ꝛ obiectum materiale ꝓnunctiuꝫ.

¶Secundo vero est medium naturale in recta linea in prima intentione reale: ꝛ in secunda intentionale: ratiõe cuius predicatum includitur in subiecto: sicut quodest:quod est mediꝫ naturale inter quod quidest: ꝛ ens finitum corporale ꝛ spirituale: dicendo substã/cia est ens:spiritus est substancia:ergo spiritꝰ est ens. et sic de bono:magno ꝛ ceteris concretis. Et idem dicendũ est de corpore elemẽtato:vegetato:sensato:imaginato:ꝛ hoie rationali:imaginabili:sensibili:vegetabili:elementabili ꝛc̃.que in arbore situantur nature: que sunt media naturalia ad inueniendũ naturalem cõiunctionẽ inter subiectum ꝛ predicatũ:vt homo est animal:ergo petrus est animal:cum sit homo naturaliter phisice. Et sic artista per nature arborem ascen/dendo affirmatiue: et descendendo negatiue: habet plura media realia et naturalia in prima intentione: et artificialia seu intentionalia extra naturam in se/cunda intentione ad formandũ propositiones: et syl/logismos demonstratiuos:ꝛ conclusiones:vt euidentius in comento patet. ¶Secunda species medij est medium mensuratione ratione cuius quelibet res mensuratur suo centuali puncto seu centro virtu/tis: vt dicitur per sapientem: omnia sunt in numero pondere ꝛ mensura: sicut ostenditur sensualiter in figura circulari: in qua punctus in medio circuli est centrum mensurationis:et medium: eo quia omnes linee diametrales ab ipso vsqꝫ ad circumferentiam sunt equales:ergo equaliter mensurat ipsas:propterea natura cuiuslibet cutis est medium mensurans tria correlatiua fundata in ipsa eque per primam speciem regule .f.quia continua est natura in suis tribus correlatiuis: et non magis est in vno quam in alio.

calis non est oppinatiuus sicut habitus logicalis cum sit de principijs veris ꝛ necessarijs ꝛ impossibilibus aliter se habere.2:methaphi.

ꝑclu:docto.

¶Medium est subiectum:ꝓ qõ finis influit principio suam similitudinem:ꝛ per quod principium refluit fini naturaꝫ sapiens vtriusqꝫ sicut tiuum influit bili pare quod est mediuꝫ inter influentez ꝛ influxum. in ar.scien.c:de memo.

ꝑclu:docto.

¶Medium tres habet species scilicet cõiunctionis mensurationis ꝛ extremitate. in ar.scien.c:de me.

ꝑclu:docto.

¶Medium coniunctiõis cõuenit tiuũ ꝛ bile pare: ꝛ mediuꝫ

intelligere cõsubstãtiali interiori quod est de sua essentia ꝓpria ꝛ natura. 2: sen.

ꝛclu: antho. an.

¶ Principia in complexa inquãtuz ens sicut ꝑma cause causantes. j: metb. q. j:

ꝛclu: antho. an.

¶ Conceptus entis formaliter nõ est infinitus neq; finitus positie: sz cõmunis: ꝛ abstrahês de se naturaliter ab vtroq;. j: metba. q. j.

ꝛclu: bone.

¶ Intellectus ꝑmo apprehẽdit indiuiduum signatuz: secũdo indiuiduum vagum tertio speciẽ: quarto genus. quito ens: et sic apprehendit. j. cõceptus: quando noticia incipit a posteriori. 7: metba.

ꝛclu: plato.

¶ Uniuersalia abstracta a singularib9 accidentalibus existũt in re extra animã. 7: metba.

diuidendo designãdo contrahendo ꝛ determinando: agat scientiam naturaliter de omnibus obiectis designatis vnum in multa diuidendo ꝛ idẽ in diuersa distinguẽdo negatiue procedendo: quia a prioribus ad posteriora: ꝛ a superioribus ad inferiora affirmatiue arguẽdo semper est falsa consequẽtia per nature arborem descendẽdo vsq; ad gradus induidales substantiales interi9 ꝛ accidentales exterius de quib9 nõ est scientia: eo qz non includuntur in obiecto scibili intellectus: ergo tantum est sciẽtia de obiecto quiditatiuo ꝛ nõ de modis substantialib9: ꝛ min9 de accidentalibus. Igitur de carne et ossibus nec de petro est scientia nec de alijs corruptibilibus sensibilibus ꝛ imaginabilibus: sed solũ de boie incõsistentia extrema ꝛ de aĩa ꝛ corpore eius substantialibus: ꝛ de alijs ꝑtibus homine vsq; ad obiectuz formale incluſiue. vt asserit. b. per. c. d. e. ꝛ angulum differentie ꝛ triangulum rubeum: vt in cõmento maiori supra artem ꝛ in metbaphisica maiori largius diximus.

¶ De secundo angulo et scala trianguli viridis: q̃ est de cõcordãtia p. c. in al. significato. Capitulum. xxvij.

SEcundus angulus trianguli viridis est id ratione cuius intellectus artiste cognoscit vnitates entium ꝛ vnidem ptitates equiuocationes vniuocationes anologias generalitates ꝛ vniuersalitates: sicut per differentiam diuersitatis multitudines pluralitates et distinctiones: nam sicut differentia distinguit et diuersificat vnum in multa ꝛ idem indiuersa per naturę arborem descendendo: sic concordantia colligendo colligit multa in vnum ꝛ diuersa in idem: et indiui

dua plura in vnam speciem: ⁊ plures species in vnuꝫ genus: ⁊ plura entia in vnum ens et particularia in vniuersale: et specialia in generale: et posteriora in suum prius: ⁊ inferiora in suum superius: et tria corre/ latiua in vnam essenciam ⁊ naturam absolutam sicut concreta plura in vnū abstractum. ¶Concludit ergo. b per. c. d. e. q̄ concordantia est speculum intellectus ar tiste sibi repꝛesentans per secundā speciem. f. et sca/ lam. c. vniuersalia realia ⁊ generalia ante rem subie/ ctiue ⁊ obiectiue vt ens bonum magnum verum sub stancia corpus elementatum vegetatum: sensatum: imaginatum homo elementatiuam vegetatiuam sē/ sitiuam ⁊ imaginatiuam: ⁊ vniuersalia intentiona/ lia logicalia priorē obiectiue intra animā per conce/ ptum mentalem obiectiue tantū abstrahendo vnita/ tes intentionales a rebus realibus ascendendo col/ lectiue per nature arborem vsqꝫ ad bonitatem et ce/ tera principia inclusiue per abstractionem intentio/ nalem in secunda intentione: et descendendo et de/ terminando illa vniuersalia vsqꝫ ad individua spe/ cierum per nature arborem. ¶Concludit ergo. b. per c. c. f. q̄ concordantia est in scala eius inter intelle/ ctuale et intellectuale: sicut inter tuum et bile boni/ tatem et magnitudinem et cetera principia inter de/ um et spiritum bonum et magnum patrem filium et spiritum sanctum animam rationalem deum et angelum. Et concordantia est inter intellectuale et sensuale est inter corpus animal imaginatum et ani/ mam rationalem: quia sensuale est corporale. Et con/ cordantia inter sensuale et sensuale: est inter ignem et aerem aquam et terram vegetatiuam sensitiuam et imaginatiuam solem lunam aurum argentum arbores et herbas; et omnia alia animalia per na

pclu: fran.

¶Extrema contra/ dictionis aplicātur ⁊ verificant de eodē sicilicet distinguūtur ⁊ nō distinguuntur: q: ois ppꝛietas relatiua ꝓparata ad essē/ tiaꝫ ē cōicabilis: nūl la ppꝛietas relatiua ꝓparata ad terminū est cōicabilis: ḡ. nul/ la ppꝛietas relatiua ꝓparata ad terminū est ppꝛietas relatiua cōparata ad essentiā .j: senten. q. j.

pclu: fran.

¶Nulla ppꝛietas re/ latiua ꝓparata ad ēntiā est distictiua psonarū: ⁊ ois ppꝛietas re latiua ꝓparata ad t̄minū est distinctiua psonaꝝ. j: sen. q. j.

pclu: fran.

¶In q̄bus includū tur extrema incōpos sibilia nō possūt esse illa in eadem penit⁹ abstracta. j: sen. q. j.

pclu: fran.

¶Cōicābile ⁊ incō/ municabile: vniuer sale ⁊ non vniuersa/

ac:generale ꝛ non generale non possunt ee in vltimate abstractis.j:sen.q.j.

pclu:fran.

¶Ens est oim hñs conceptū vnum vniuocū cum deo ꝛ creature: sed necesse esse non est vniuocuz: et cum deus sit necesse esse ergo non est vniuocus:sed solum ens .j.sententiaꝛ.q.j.

pclu:fran.

¶Oim formale de deo ꝛ creatura eūdē habet conceptuz:qa nomina diuina creaturj attribuuntur p dionisiū de diui.no.2:c:ꝛ.j:sen.q.j.

pclu:fran.

¶Pbi certi fuerunt de trinitate bonitate entitate veritate dei ꝛ mundi dubitauerūt tñ de infinitate et finitate et certi fuerunt deū esse causam primā dubitaue

ture arboꝛē ascendendo ab indiuiduis specierū vsq; ad principia artis generalis generalia. Igit si q̄stio fiat de vnitate rerū vniuersalitate cōuenientia ꝛ generalitate ante rem vel prioꝛē. In prima intentione vel in prima reducibiles ꝛ applicabilis ad scalā ꝛ angulum concordantie per quā plures species concordāt in vno genere:ꝛ plura indiuidua in vna specie:ꝛ plura correlatiua in vna essencia ꝛ plura particularia in vno vniuersali:ꝛ plura specialia i vno generali:ꝛ plura entia in vno ente:ꝛ plures bonitates in vna bonitate:ꝛ sic de magnitudine ꝛ ceteri:vt asserit.b.per angulū.c.ꝛ camerā.e.f.g.sicut in comento maiori supra artem ꝛ in metha.maiori extensius diximus.

¶De tertio angulo triāguli viridis qui est de contrarietate per.d.significato in alphabeto et de scala eius. Capitulū.xxviij.

TErtius triangulus trianguli viridis est id per qō intellectus intelligit oēs oppositiones ꝛ disparationes atq; relationes correlatiōes necessitates impossibilitates cōtradictiones possibilitates ꝛ contingentias:ratione cuiꝰ est speculū intellectus artiste sibi repsentans oēs relationes oppositiuas ꝛ positiuas interiores ꝛ exteriores ꝓuatiuas morales naturales et obuiatiuas: vt de oibus scicnciā agat artista per suū intellectū. Concludit ergo.b.q; contrarietas in scala d.est inter intellectuale ꝛ itellectuale:vt oppositio rationis:que est inter naturā ꝛ suppositum eius: ꝛ intertiuū ꝛ bile in productione reali interius: ꝛ inter deuz ꝛ angelū: ꝛ inter spiritū et spiritū: inter animā rationalem ꝛ spiritū bonū vel malum ꝛ inter deum et spiritum. Et contrarietas est inter intellectuale ꝛ sensuale

sicut inter animā rationalē ⁊ corpus substātiale imaginatū ⁊ corpus mixtum calidum humiduz frigiduz ⁊ siccum: ⁊ angelū ⁊ corpus assumptū: ⁊ deum ⁊ corpus tam substantiale q̄z accidentale: ⁊ inter substantiam et corporeitatē t̄c̄. Et contrarietas est inter sensuale ⁊ sensuale: sicut inter ignē et aquam: ⁊ inter aerē ⁊ terram: ⁊ inter piper ⁊ cucurbitam: ⁊ inter coleram et fleuma: et inter sanguinem ⁊ malenconiam: ⁊ inter frigidum ⁊ calidum: humidum et siccum: graue ⁊ leue: grossum ⁊ subtile: nigrum et album: diaphanum et rubeum ⁊ sic de alijs rebus corporalibus. Concludit ergo. b. per scalam. d. q̄ si questio fiat de contrarietate ⁊ oppositione relatiua ⁊ priuatione siue sit moralis siue realis siue naturalis siue positiua siue intentionalis logicalis siue realis in methaphisicā applicabilis est ad angulū et scalam. d. per nature arboreꝫ ascendendo vsq̄z ad petrum per nature arborem: et ascendendo vsq̄z ad principia artis generalia: ex eo quia solutio eorum est ibi implicata et in eius diffinitione: que est quorumdam mutua resistentia propter diuersos fines. Concludit ergo. b. q̄ cōtrarietas alia est respectiua et alia oppositiua et alia relatiua et alia methaphisicalis: et alia theologalis moralis ⁊ aduersatiua et alia naturalis obuiatiua et alia corruptiua naturalis: et alia phisicalis naturalis contractiua et contrahibilis: ⁊ alia logicalis disuersificatiua inter intellectum verum et intellectum falsum: ratione cuius logicus in triangulo viridi formatꝫ quandam figuraꝫ quadrangularem in qua in secunda intentione apparēt omnes contrarietates oppositiue inter se contrariantes vniuersaliter: ⁊ sub contrariantes particulariter indiffinite ⁊ singulariter: et subalternantes vniuersaliter et particulariter. Et contradictoriantes vniuersaliter tñ de generatione eterna ⁊ spiratione. j. senten. q. 2.

Scla: fran.

Theologi aliq̄ cōcedunt q̄ psone diuine per ꝓprietates psonales cōstituunt: ⁊ dubitāt vtrū per ꝓprietates absolutas vel respectiuas quia ꝓprietas non est cōe vniuocuz ad absolutum ⁊ respectiuum. j. senten. q. 2.

Scla: fran.

Ibi nō solum fuerūt certi q̄ de⁹ ē ens bonū magnū verum res t̄c̄. sz etiam nō solum de voce in secunda intentiōe obiectiue: sz etiā de ꝓceptu vniuoco correspōdēte sbe illi voci in prima intentione significāti obz cōe vniuocum. j. sen. q. 2.

Scla: fran.

Theologus nō est certus nisi de cōceptib⁹ cōibus: scilicet

de potētia ꝓncipij ꝑ ductiui: ꝛ tale esse cō mūe est abstractū a cōceptu absoluto et relatiuo. ꝯ: sen. q. 2.

ꝯclu: fran.

¶ Oīne ens ē bonuꝫ deꝰ est ens: ergo deꝰ est bonꝰ ꝛ sic de creatura. ꝯ senten. q. 2.

ꝯclu: bone.

¶ Distinctio est relatio ꝛ respectꝰ intrisecꝰ ꝛ venīs oppositā indistictiōi absolute ꝛ diuisio est respectꝰ oppositꝰ indiuisioni extrinsecus aduenīs. ɡ: methaphi.

ꝯclu: bone.

¶ Separatio est respectus extrinsecꝰ ad uenīs: sicut diuisio opposita coniunctioni. ɡ: metha.

uersaliter et particulari: er: et concordantes et differenciantes subiectum ꝛ predicatum ratione signorum vniuersalium et particularis affirmando vel negando predicatum de subiecto vel subiectum de predicato. que quidem contradictio intentionalis ꝛ conceptionalis est affirmatio ꝛ eius contradictorium est negatio ad idem ꝛ secundū idem in eodem tempore predicari: per omnis ꝛ nullus necesse et impossibile contrariari: et per necesse et omnis nullus impossibile contingens et possibile contradictoriari: et per omnis necesse nullus impossibile possibile et contingens subalternari: et per possibile et contingens subcontrariari: vt sensualiter ostenditur in figura de inesse inferius depicta: sed quia per nostrum negari vel affirmari dicit. b. q nihil mutatur in ente reali: igitur oppositiones simpliciter sunt in intellectu et non in rebus realibus. ¶ Concludit ergo. b. q licet omnis affirmet et nullus neget bonitas non negat sed positionē realem et conuenientiam finalem essendi dicit: et licet nullus neget magnitudo non negat: sed sufficientiam et copiositatem essendi dicit: sicut entitas actualitatem essendi: et duratio permanentiam et potestas possibilitatem existendi et vigorem agendi et sic de ceteris principijs realibus artis gene.

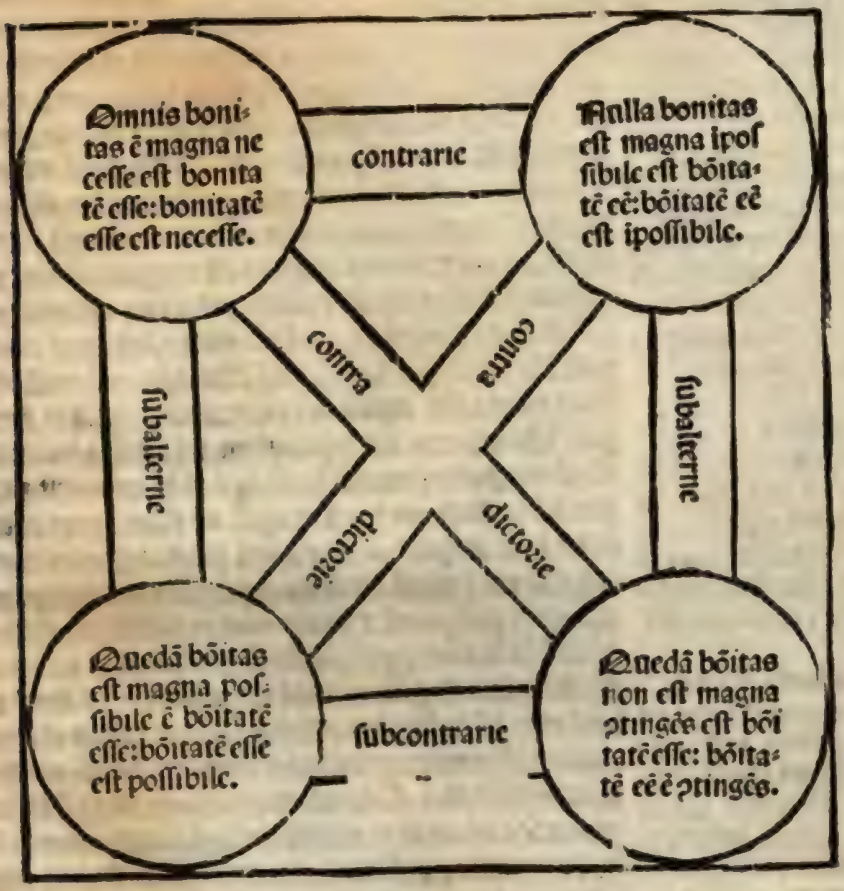

¶Concludit ergo. b. asſerendo ꝙ in ſecũda intentiõe ⁊ nõ in prima ꝓtrarie opponunt vniuerſalis affirmatiua ⁊ vniuerſalis negatiua. Et ꝓtradictorie vniuerſalis affirmatiua ⁊ particularis negatiua: et vniuerſalis negatiua ⁊ particularis affirmatiua: ⁊ ſubcõtra/

ꝓclu: bone.

¶Vnio eſt reſpect⁹ intrinſec⁹ aduenies requirẽs non idẽptitate realẽ extremorũ ⁊ ꝑmuz ſubiectũ vnitatẽ nõ eſt ens: ſz obiectum formale potẽtie. z: methaphi.

ꝑclu: bone.

¶ In quocūq; ente reperitur oppositio ꝓuatiua cōtraria vl relatiua: ibi reperit cōtrarietas z contradictoria: naz relatio inter correlatiua est realis eiusdem essentie: z inter naturam z indiuiduū eius est relatio ratiōis fūdamentalis a ratiōe nata fūpta. z: metb.

ꝑclu: fran. z bo.

¶ Paternitas z filiatio nō sunt formaliter opposita: sed solū denominatiue: licet sit ibi oppositio denoiatiua z relatia. z: me.

ꝑclu: lo. z bone.

¶ Contrarietas est oppositio realis ex anima: z cōtradictio est obiectiue tātum in anima oppositio priuatiua. Igitur cōtrarietas formaliter est relatio realis. z: methaphisices.

ꝑ: sco. z fran.

¶ Differentia ꝓmo formaliter significat rie particularis affirmatiua z particularis negatiua Et subalterne vniuersalis affirmatiua z particularis affirmatiua: et vniuersalis negatiua et particularis negatiua. ¶ Cōcludit ergo. b. q; iste ꝓpositiones p̄cidentes tribus modis inter se equipollent per negationē ꝓpositā vel postpositā: et prę z postpositā: vt omnis bonitas nō est magna: equipollet huic: nulla bonitas est magna contrarie: et nulla bonitas nō ē magna: equiualet: omnis bonitas est magna: nā bine negationes valent tantū quantū valet vna affirmatio. Cōtradictorie vero vt nō ois bonitas ē magna equipollet huic aliqua bonitas nō est magna: nō nulla bonitas est magna equiualet huic: aliqua bonitas ē magna. Subalterne aūt equiualent nō omnis bonitas nō est magna: equiualet huic quedā bonitas est magna: nō nulla bonitas est magna nō est magna: equiualet huic aliqua bonitas nō est magna: gratia cuius negatio aut p̄ponit subiecto et p̄dicato aut postponit aut prę et postponit: ratione cuius ꝓpositiones opponēdo fiūt maiores p̄ maiozitatē generalitatē terminorū: aut minores p̄ minozitatē terminozū per naturę arborē vsq; ad indiuidua descēdendo per scalas cōtrarietatis differentie maiozitatis minozitatis cōcordantie et equalitatis. Cōtradictio aūt logicalis nō est in rebus: sed dūtaxat in intellectu logicantiū alterquātiū de veritate ꝓpositionū et terminozū in secūda intētione et talis ꝓtrarietas est spiritualis libera et nō est naturalis imo contra naturam et talis contrarietas que est affirmatio vl negatio de eodem termino nihil mutat in rebus: cū sit ens rationis simpliciter in aia vel scōm quid. Cōcludit ergo. b. q; ꝓpositiōes opposite habēt legē seu materiā circa quā seu includentiā p̄dicati in subiecto in triplici differētia. Quaz prima

est lex naturalis seu materia: in qua ꝑdicatū naturali
ter et essencialiter includit in subiecto: ⁊ de eo verifi/
cat: quia predicari de posteriori ꝓsupponit esse in eo
per essenciā naturaliter vt homo est animal: animal
est corpus: corpus est substācia: angelus ē ens: homo
est homificatiuus ⁊ risibilis: bonitas est bonificatiua
ignis est ignificatiuus: ignis est calidus seu calefaci/
ens est in lege naturali accidentaliter: sicut aer est hu
mefaciens: aqua est frigefaciens: ⁊ terra est desiccans
omnes iste ꝓpositiones fiunt in lege naturali alique
substācialiter ⁊ aliq̄ accidētaliter. ¶ Secūda aut lex
ipsa ꝙ seu materia est ꝓtingens: q̄ ꝑdicatū ꝓtingit sub
iecto ꝓ accidens ⁊ nō naturaliť ⁊ nō verificať semꝑ de
subiecto: q̄ subiectū pōt eē quiditatiue sine tali ꝑdica
to vt bonitas est magnificata: substācia est quāta: cor/
pus est lōgū latū ⁊ ꝓfundū: homo est albus: hō est car
nosus: homo est mortalis: homo est ꝓteribilis discipli
nabilis ⁊ martyrizabilis: deꝰ est creans saluans ꝑdesti
nans puniens: ⁊ oēs iste ꝓpositiones ponunt in lege
cōtingenti. ¶ Tertia aūt lex et materia est remota: eo
q̄ ꝑdicatū remouet a subiecto ⁊ cū eo vllo mō ꝙueni/
re pōt licet sit sine negatione cū affirmatiōe vt homo
est asin⁹: subiectū methaphisices est ens rationis deꝰ
est corpus: christus nō est homo: virgo maria est ma/
culata: oēs iste sunt in lege remota q̄ subiectū pōt eē
sine ꝑdicato. ¶ Cōcludit ergo. b. q̄ in lege naturali con
trariaꝝ si vnica est vera reliqua ē falsa vt ois bonitas
est magna: nulla bonitas est magna: omnis homo est
animal: nullus homo est animal. Jn lege vero cōtin/
genti ambe sunt false: vt ois homo est albus: nullus
homo est albus. Jn lege subcōtrariarū si vna est vera
reliqua est falsa: vt quidam homo est animal: quidam
hō nō est animal. Jn lege ꝓtingenti si vna est falsa re/

naturā absoluta seu
fundamētuꝫ relatio-
nis: secūdo vero fun
damētaliter denoiat
opposita relatia. j. sē.

ꝙ: bone. ⁊ cano.

¶ Veritas ⁊ falsitas
nō sūt in oratione: sꝫ
tm̄ insigno negatiuo
vl affirmatiuo: quia
ꝓ negationē vel affir
mationē in reb⁹ rea
libus nichil mutari
potest cū tm̄ sint insi
gno mētali vel voca-
li aut scripto ⁊ sic est
ens ratiōis simplici-
ter. ꝫ: metha.

ꝙclu: ppbe.

¶ Principiū verbo-
rum tuorum veritas
psalmo. 1 20:

ꝙclu: bone.

¶ Jntellectus est ꝑn
cipioꝝ verorum: q̄ ex
noticia ꝑncipioꝝ ge-
neratur talis habitus.
.2: metha.

ꝙ: cano. ⁊ lobe.

¶ Primū obiectum
⁊ ꝑncipium sciendi
nō ē q̄ditas rei sensi
bilis neq̄ imaginā-
blis: sꝫ tm̄ q̄ditas rei
intelligibil'. 2: metb.

ꝑ:antho.an. ⁊ fran.

¶ Intellectus separatus vel abstractus a cōpositione intelligit oīa imaterialia insensibilia ⁊ i imaginabilia: sed intellectus remissus nō potest intelligere: sed solū sentire ⁊ imaginari. ℑ: methaphisices.

ꝑclu: bone.

¶ Primū principiū intelligendi quiditatiue est primū quod q̄dest ⁊pmū obm scibile. 3. methaphi.

ꝑclu: fran. ⁊ bo.

¶ Intellectus in modo cognoscēdi in naturalibus accipit ꝑma principia vel peractū intellect⁹ directe simpliciter distinctiue methaphisice: vel indirecte per modū imaginatiōis abstractiue: vel pactus refluxū intētionalez logice: rōe cuius scientie diuersificātur et intentiones: scōm diuersūmodū accipiēdi ꝑncipia intelligibilia ⁊ abstrahendi. ℑgf alia est scientia reliqua ē vera vt q̄dā hō est alb⁹: q̄dā hō nō est albus. in lege ꝑtradictoriaꝝ si vna est vera reliq̄ est falsa vt ois bonitas est magna: q̄dā bonitas nō est magna: in lege subalternaꝝ in materia ꝑtingēti pōt eē vna vera et reliqua falsa: vt ois hō est albus: quidā hō ē alb⁹: vt i comento et in maiori methaphisica largi⁹ habet.

¶ De secundo triangulo secūde figure: qui est triangulus rube⁹ ꝑstitutus de ꝑncipio medio et fine ⁊ primo de angulo. e. Capl'm. xxix.

TRiangulus rubeus est īstrumentū intellectus artiste ad intelligendū quicq̄d ꝑtinet sub. c. f. g. sed angulus. e. ē id ratione cui⁹ intellect⁹ se habet ad intelligendū oīa entia sub rōe quiditatis causalitatis ⁊ finalitatis intelligēdo causas causatiuas effectiuas formales ⁊ materiales atq; finales: ideas: rationes exēplares ⁊ decē ꝑncipia rez cōpositaꝝ: co q; ꝑncipiū est id q⁹ se habet ad oīa ratioc alicui⁹ priozitatis: cognoscit ergo artista p angulū ⁊ scalā principij abstractiue primo quiditas seu rationes formales abstractas a suis ꝑcretis: primū qō quidest: quod est primū ꝑncipium ⁊ obiectū formale vnū ⁊ nō plura humani⁹ intellectus ⁊ ipsū intelligēdo oīa intelligit: ⁊ ipsū ignorando oīa ignorat: sicut philosophus asserit dicēdo: qui non intelligit vnū nihil intelligit. Et rursus ꝑtingit vnū intelligere ⁊ in eo plura scire: intelligit ergo vnū ꝑncipiū: vnū ens obiectū eē formale: in quo plures scit rationes ideales ⁊ formalitates exēplares: ad similitudinē quaꝝ intellect⁹ diuinus creaturas intelligit creabiles ⁊ volūtas amat creatas inēē existētie: qua ꝑopt se intelligit ꝑncipiū quo eē intelligēs ⁊ intelligibile p intelligere in ꝑmo nature signo: scōo vero se intelligit

eē ꝓncipiū qō ꝓncipiās ꝓncipiatū itellificādo: ⁊ volificādo: rōe cuiꝰ ait doctor q in eternitate ꝓncipiabile ⁊ ꝓncipiatū ꝙuertūt de necessitate: vt i ea possit eē ꝓncipiās ⁊ ꝓncipiatū: ⁊ ꝓncipiare cū numer⁹ pfect⁹ sit de ipsis: vt de potētia obiecto ⁊ actu: ē ergo ꝓncipiū ꝓncipiabile in ꝓmo nature signo ꝓncipiatiuū. i scōo vo ꝓncipiās ⁊ nō ꝓncipiatū: ⁊ ꝓncipiās ⁊ ꝓncipiatū et ꝓncipiatū ⁊ nō ꝓncipians: et sūt vnū sūmū principiū creādo, ꝓducēdo: ꝙseruādo ⁊ gubernādo: vt cā causa/tiua ⁊ in faciēdo cā effectiua: ⁊ formatiua: q cā efficiēs formal ⁊ facit sicut cā causās causabilia imediate: vt habet genesis ꝓmo. Formauit deꝰ hoiez de limo trē: ⁊ dixit faciam⁹ hoiez ad imaginē ⁊ silitudinē nr̄az de forma ⁊ materia: sumit ergo ꝓncipiū trāscendēter: vt sūt ꝓncipia artis generalis ꝙcretiue: scōo vo idealiter obiectiue: tertio eni infinite ⁊ eterne, put ē generatiuū spiratiuū ⁊ creatiuū: q̄rto aūt put ē creatura imedia/ta ⁊ cā secūdaria: quito eni put est materia i ꝓmo gra du vt sūt decē ꝓdicamēta: q̄ sūt ꝓncipia materialia et cause materiales ergo sumit principiū materiale: pro ut est causa materialis cōpositiua ⁊ cōstitutiua tertij cōpositi: ⁊ hec duo principia formale ⁊ materiale simi ta ingrediunt quiditatiue cōpositionē rei composite: septimo sumit principiū pro causa finali in ꝓma intē tione: ⁊ sic est principiū: res genita: vel composita aut constituta. Et per predictas quattuor causas artista huius artis potest diffinire res diffinibiles: vt diximus ⁊ fecimus in comento per nature arborem desscendendo vsq; ad indiuidua specierum: nam propositio maior ꝓncipiū ē ad minorē: ⁊ maior ⁊ minor ad cōclusionē ⁊ aficedēs ad ꝙsequēs. ⁊ ꝓma itētio ad secūdā intētionē ⁊ gen⁹ ad speciē: ⁊ spēs ad idiuiduū: ⁊ materia ⁊ forma ad cōpositū: ⁊ bōitas ⁊ magnitudo ad sbaz

alis: ⁊ alia est scientia ꝓmo metha.

ꝙclu: sco. ⁊ bo.

¶ Primū ꝓncipiū ē ꝓmū obm scibile cōtinēs virtualit noticiā totius hitus metha. q ꝓmū sbm scie est ꝓncipiū ꝓmū cui ineſt formalit ꝓma passio ⁊ denoiatiue scōa passio. j: metb.

ꝙclu: bone. ⁊ lo.

¶ Primū ꝓncipiū ē ꝓmū sbm scie: cui ꝓmo ⁊ pse ineſt passio ꝓpa ⁊ appropata cōuertibiliter vt ens ē bonum ⁊ econuerso j: methaphi.

ꝙclu: ppbe.

¶ Timor dñi principium sapientie timor dñi. psamo. 10. j:

ꝙclu: iob. cuan.

¶ Ego sum ꝓncipiū ⁊ finis oiz. in apoca.

ꝙclu: docto.

¶ Principiū est idqđ se hēt ad oia rōne alicuius ꝓpositatis: ⁊ sic est ꝓncipiū bonū per bonitatē magnū per magnitudinē: sicut bonitas ⁊ magnitudo sūt ꝓncipia ꝓ ꝓncipia iar. ele. c: ō ꝓn.

omnes p fidē personas diuinas nouerūt sz pbi ⁊ iudei sine erroꝛe in gra existētes ex charitate vnuz diligebāt deū: sz eoꝛ dilectio nō erat ad trinitatē infinitā ⁊ eternā sicut nec intellectio: sed ad vnuz ens tm̄ absolutū bonum magnum vep. tē. j: senten. q. j.

pclu: bone.

¶ Scōm ordinē subiectoꝛ ē ordo passionū in ipis vnitaseni passio est cuiuslibet subiecti positiui. 2: methaphisices.

pclu: bone.

¶ Quiditas entis vniuoca non est diuisa in partes i suis vniuocatis: imo sine sui diuisione ē tota i qlibz vniuocato Igitur vna qditas vniuoca est in omnibus suis vniuocatis: scilicet deo ⁊ creaturis. j: methaphi.

pclu: anthō. an.

¶ Intellectus primi entis solū intelligit seipm̄ vt obm̄ adeq̄tum ⁊ intelligēdo se rie cōmendentur. Et eoꝛum quilibet tres habet angulos. Et in eoꝛum quolibet est tota nature arboꝛ cōtenta: quia quicquid est significatur per quemlibet angulum cuuslibet trianguli: eo quia quicquid est absolute et determinate in eis continetur seu in scala cuiuslibet anguli: ratione cuius erit figura triangularis immediate inferius depicta: vt melius memorie cōmendetur per sensum et imaginationez: quia quādo a sensibus noticia rerum incipit est vera philosophi auctoritas dicentis nihil est in itellectu qum̄ per prius fuerit in sensu: sed econuerso se habet quando intellectus ad quiditatibus incipit vt ait doctoꝛ in arte gene. dicens intellectus facit scientiā de sensitiuis in imaginatione extra sensum: et de intelligibilibus in seipsa extra imaginationē: et sanctus doctoꝛ quodlibeto octauo asserit q̄ quiditates tantū representantur intellectui: eo quia q̄ sentitur et imaginatur accidens est ⁊ non substancia: ⁊ philosophus quiditates tantū sunt intelligibiles quia remotissime sunt a sensibus ⁊ imaginationibus. Igitur in modo intelligēdi duobus proceditur modis intuitiue videlicet ⁊ abstractiue: gracia cuius solum methaphisici speculatiui noticiam habent in gloria abstractiua ⁊ intuitiua ceteri vero intuitiuam tantū. Concludit ergo .b. per b. i. k. et. e. f. g. affirmatiue q̄ omnes questiones mote de distinctione diuisione relatione generatione pullulatione contractione creatione predestinatione salvatione damnatione ⁊ beatitudine reducibiles sunt ⁊ applicabiles ad angulum differentie ⁊ scalam eius Et questiones mote de collectione ⁊ idemptitate coꝛrelatiuoꝛū in eadem essencia ⁊ in diuiduoꝛū in eadem specie: ⁊ specierum in eodem genere ⁊ infinitoꝛū ⁊ finitoꝛum in eodem ente bono magno reducibiles sūt

et applicabiles ad angulum concordantie et scalam eius ⁊ ibi debent solui per rationes necessarias ab artista perite per demonstrationem equiparantie quid et quia. ¶Et questiones mote de priuatione oppositione disparatione negatione corruptione ⁊ destructione preteribilitate ⁊ morte applicabiles sunt et producibiles ad angulum ⁊ scalam contrarietatis ⁊ in debent solui per possibile impossibile et conueniens ⁊ inconueniens per necessarium ⁊ contingens. ¶Et questiones mote de causis causatiuis ⁊ de causis efficientibus et formalibus et materialibus ⁊ finalibus: ⁊ de principijs rerum primitiuis: ⁊ de principijs secundarijs seu decem predicamentis: ⁊ de generibus ⁊ speciebus debent solui per artistam peritum in angulo principij et scala eius. ¶Et questiones mote de actibus productiuis ⁊ producibilibus ⁊ de conclusionibus ⁊ fallacijs mensuratione ⁊ coniunctione ⁊ extremitatibus ⁊ sillogismis reducibiles sunt et applicabiles ad angulum medij ⁊ scalam eius ⁊ ibi debent solui p verum artistam. ¶Et questiones mote de causa finali ⁊ de vltimo fine ⁊ de fine perfectionis rei et de fine terminatiõis rei ⁊ de fine priuationis ⁊ de morte eterna ⁊ de penis inferni ⁊ de deuiatione primorũ parentum ⁊ cuiuslibet peccatoris: ⁊ de peccato originali ⁊ de perditione iusticie originalis ⁊ de conseruatione iusticie in virgine matre ⁊ ꝙ non fuit deuiata a fine ad quem fuit condita: ⁊ preordinata et de libero arbitrio ad quem finem fuit conditũ ⁊ de gloria et beatitudine beatorum sine medio in vltimo fine sunt reducibiles ⁊ applicabiles ad angulum ⁊ scalam finis: et ibi debent solui per artistam speculatiuũ scientem quiditates rerum nouem subiectorũ. ¶Et questiones mote de nobilitate ⁊ perfectione rerũ et de genc/

intelligit qõcũqꝫ aliud nobliõi modoqꝫ hẽat esse in se: nã essẽtia diuina cõtinet ꝓtualit pfectionẽ ⁊ entitatẽ cuiuscũqꝫ rei: qz loquẽdo simplicit nobili⁹ esse bũt in diuina essentia q̃ꝫ in se ipis. Igit perfectiõ modo intellectui diuino repsentatur in essentia vt inspeculo ⁊ nõ mouẽt ipꝫ intellectũ ad intelligẽdũ nisi secundũ moduz finitũ loquẽdi cũ sit infinitus ⁊ eternus .12:metha.c:4:

pclu:bone.

Inceptũ ent clauditur realitates oiz entiũ: et inconceptu substantie realitates oim sbaꝝ ⁊ sic de corpore aiali ⁊ homie. Igit cõceptus entis ẽ quo oia entia cognoscuntur: ⁊ est confusus ⁊ nõ distinct⁹: in quo relucent veritates oim entiũ. Igit q̃ cognoscit ens oia cognoscit naturalit ⁊ qui ignorat ẽs oia ignorat rudaliter. .7:metha.

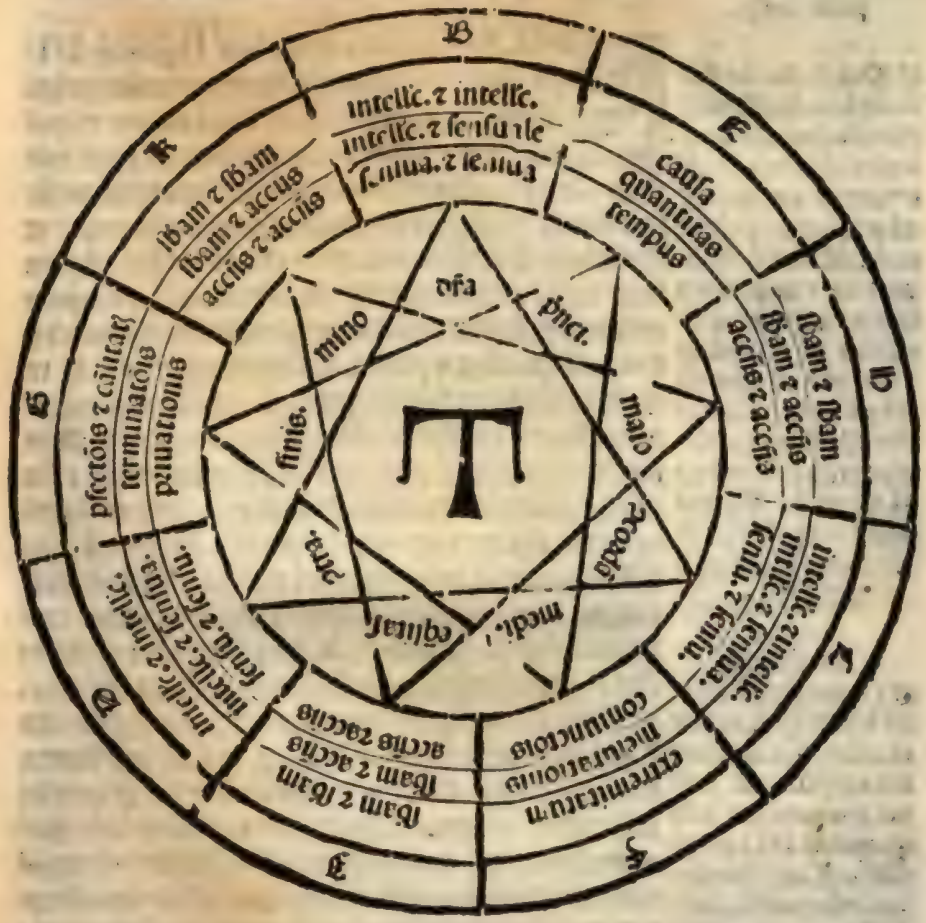

¶ De triangulis huius se
cũde figure: z primo de triãgulo virt/
di: z primo de angulo. b. Capi. xxv.

lectu agente super intellectu possibili obiectum formale peregrinū intelligit: ⁊ intellificat noticiam genitam de ipso producendo. Igitur primus triangulus huius figure constitutus est de differentia concordantie et contrarietate per istam cameram.b.c.d. significatus.

¶ De primo angulo primi trianguli scilicet de differētia que est principium respectiuum ⁊ explicitum in arte. Capitulum.xxvj.

PRimus quippe angulus huius triāguli viridis est de differentia bñs tres species iter quas distinctio ⁊ dria reperiūt. Mā dria fm nature ordinē ⁊ eius prioritatē inuestigat inter intellectuale ⁊ intellectuale: sicut inter quiditatē naturalitatē essenciā naturam substanciam ⁊ esse: et inter bonitatem ⁊ magnitudinem: ⁊ inter nuū et bile: producentem ⁊ productum: patrem ⁊ filium: spirantem ⁊ spiratum: deum et angelum: angelum et angelum: animā ⁊ angelum: solem ⁊ lunam: ⁊ inter omnes creaturas immediatas: ⁊ facturas mediatas: ⁊ talis differentia est distinctio ex natura rei inter conceptus quidicos m prioritate nature essencialiter ordinatas: ⁊ distinctio formalis inter quiditates: ⁊ distinctio realis inter relatiua interiora simpliciter: et distinctio realis secundū quid: et essencialis numeralis subiectiua obiectiua modalis substancialis et modalis accidentalis. Concludit ergo. b.q distinctio ex natura rei est alietas ⁊ diuersitas ꝓceptuū quidicoꝝ i eadē eēncia. Et distinctio formalis est alietas et diuersitas formalitatū. Et distinctio realis est alietas relatiuoꝝ simplicit realiū lia: inqbus subiectā tur carnes ⁊ ossa accidētalia sensibilia ⁊ imaginabilia tñ. 7: methaphisices:

ꝓclu: docto.

¶ Quicqdest: est ſb differētia aut concordātia vl' ꝓtrarietate: ⁊ extra ista p̄incipia nō est aliqd reperire in ar.g.in.2.p.

ꝓclu: docto.

¶ Quicquidest: aut est in p̄incipio aut in medio aut in fine: et extra ista p̄incipia nihil est. in ar.g.i.2.p.

ꝓclu: docto.

¶ Quicqdest aut ē in maioritate: aut in cēlitate aut in minoritate. in ar.g.i.2.p.

ꝓclū: docto.

¶ Intellect⁹ ascēdit ⁊ descendit p scalas angulorꝝ vt medium naturale inter sbm ⁊ p̄dicatum inuenire possit: cum quo medio possit concludere veras ⁊ necessarias atq; demōstratiuas conclusiones. in arte generali.

aturas non est differentia realis exterior: sed dumta/
xat interior per quam realiter distinguuntur. Et dif/
ferentia que est inter sensuale ꝛ sensuale: est tantū in/
ter corporale ꝛ corporale: sicut inter solem et lunam:
ignem ꝛ aquā: vegetatiuā et elementatiuā: arborem
et lapidem ꝛ sic de alijs. ¶Concludit ergo. b. q differ/
rentia has causās distinctiones est principium artis
generalis et est passio entis distincta ratione cuius
includitur in ente concretum: ꝛ in omni ente quidita
tiue essencialiter ꝛ substancialiter: et quia omnis di/
stinctio est differentia: ꝛ omnis differentia non est di/
stinctio: ratione cuius distinctio vniuersalior est ꝛ ge/
neralior ēs differentia: quia inter conceptus quidicos
ꝛ formalitates inuenitur: differentia autem inter cor/
relatiua tantū interius vel exterius inter diuersas es
sencias. ¶Concludit ergo. b. per. b. i. k. et. e. f. g. q dif/
ferentia in latere predicamenti specifica est personan
tiam differentie que est artis principiū et causat in/
ter speciem ꝛ speciem distinctionez nempe specifica:
ratione cuius est differentia specificatiua generis et
constitutiua specici diuisiua contractiua ꝛ informati/
ua realiter in prima intentione phisice: ꝛ intentiona/
liter in secunda intentione phisice. Est autem alia dif
ferentia specifica: que est diuisiua tantū generis ꝛ nō
constituit speciem vt bruteitas et irracionalitas. Est
enim alia differentia: que est gradus individualis in
quo species specialissima se determinat vltimate in
consistentia finali virtute principiorū interiorum co/
essentialiū motorū naturaliter ad existentiam extrin/
secam substancialiter ꝛ ad extrinsecā accidentaliter.
¶Concludit ergo. b. q differentia representat obiectū
formale cum tribus distinctionibus interioribus in/
tellectui artiste: vt descendendo per nature arborem

G

pclu: docto.

¶Minoritas ē inter substantiā ꝛ substā/
tiā: sbam ꝛ accidens
inter accidens ꝛ acci
dens. in 2. p. ar.

pclu: docto.

¶Intellect⁹ totalis
in actū intelligendi
necessariū habet in/
tellectuz agentem et
possibilē ꝛ intellige/
re coessentialia ꝛ cō/
creta sibi cōnaturalia
sine q̄bus agere non
valet sicut voluntas
voluntatem possibi/
lē agēte ꝛ velle con
substantialia ꝛ sibi cō
creta cōnaturalia: li
cet intelligere extrin
secuz ꝛ velle sint acci
dentia: nō tñ intelli/
gere intrinsecū ꝛ sic
de velle ꝛ recolere. 2:
sententiarum.

pclu: docto.

¶Intellect⁹ in pro/
prio intelligibili spe
cies acquisitas imp̄/
mit et intelligibiles
facit ꝛ intellectas vt
in sua natura ꝛ essen
tia ētia sint itelligi/
bilia p intelligere ac
cidētale acq̄sitū fluē
do ꝛ refluendo i suo

intelligere cõsubstãtiali interiori quod est de sua essentia ꝓpria ꝛ natura. 2: sen.

ꝛclu: antho. m.

¶ Principia in complexa inquãtuꝫ ens sicut ꝑma causę causantes. j: metb. q. j:

ꝛclu: antho. an.

¶ Conceptus entis formaliter nõ est infinitus neq; finitus positie: ſz cõmunis: ꝛ abstrahẽs de se naturaliter ab vtroq;. j: metba. q. j.

ꝛclu: bone.

¶ Intellectus ꝑmo apprehẽdit indiuiduum signatuꝫ: secũdo indiuiduum vagum tertio speciẽ: quarto genus. quito ens: et sic apprehendit. j. cõceptus: quando noticia incipit a posteriori. 7: metba.

ꝛclu: plato.

¶ Uniuersalia abstracta a singularib⁹ accidentalibus existũt in re extra animã. 7: metba.

diuidendo designãdo contrahendo ꝛ determinando: agat scientiam naturaliter de omnibus obiectis designatis vnum in multa diuidendo ꝛ idẽ in diuersa distinguẽdo negatiue procedendo: quia a prioribus ad posteriora: ꝛ a superioribus ad inferiora affirmatiue arguẽdo semper est falsa consequẽtia per nature arborem descendẽdo vsq; ad gradus indiuidales substantiales interiꝰ ꝛ accidentales exterius de quib⁹ nõ est scientia: eo qꝛ non includuntur in obiecto scibili intellectus: ergo tantum est sciẽtia de obiecto quiditatiuo ꝛ nõ de modis substantialib⁹: ꝛ minꝰ de accidentalibus. Igitur de carne et ossibus nec de petro est scientia nec de alijs corruptibilibus sensibilibus ꝛ imaginabilibus: sed solũ de boĩe incõsistentia extrema ꝛ de aĩa ꝛ corpore eius substantialibus: ꝛ de alijs ꝑoribus homine vsq; ad obiectuꝫ formale inclusiue. vt asserit .b. per. c. d. e. ꝛ angulum differentie ꝛ triangulum rubeum: vt in cõmento maiori supra artem ꝛ in metbaphisica maiori largius diximus.

¶ De secundo angulo et scala trianguli viridis: q̃ est de cõcordãtia p. c. in al. significato. Capitulum. xxvij.

SEcundus angulus trianguli viridis est id ratione cuius intellectus artiste cognoscit vnitates entium ꝛ vnidem putates equiuocationes vniuocationes anologias generalitates ꝛ vniuersalitates: sicut per differentiam diuersitatis multitudines pluralitates et distinctiones: nam sicut differentia distinguit et diuersificat vnum in multa ꝛ idem indiuersa per naturę arborem descendendo: sic concordantia colligendo colligit multa in vnum ꝛ diuersa in idem: et indiui

dua plura in vnam speciem: ⁊ plures species in vnuz genus: ⁊ plura entia in vnum ens et particularia in vniuersale: et specialia in generale: et posteriora in suum prius: ⁊ inferiora in suum superius: et tria correlatiua in vnam essenciam ⁊ naturam absolutam sicut concreta plura in vnū abstractum. ¶Concludit ergo. b per. c. d. e. q̄ concordantia est speculum intellectus artiste sibi representans per secundā speciem. f. et scalam. c. vniuersalia realia ⁊ generalia ante rem subiectiue ⁊ obiectiue vt ens bonum magnum verum substancia corpus elementatum vegetatum: sensatum: imaginatum homo elementatiuam vegetatiuam sensitiuam ⁊ imaginatiuam: ⁊ vniuersalia intentionalia logicalia priorē obiectiue intra animā per conceptum mentalem obiectiue tantū abstrahendo vnitates intentionales a rebus realibus ascendendo collectiue per nature arborem vsq̄ ad bonitatem et cetera principia inclusiue per abstractionem intentionalem in secunda intentione: et descendendo et determinando illa vniuersalia vsq̄ ad individua specierum per nature arborem. ¶Concludit ergo. b. per c. c. f. q̄ concordantia est in scala eius inter intellectuale et intellectuale: sicut inter vnum et bile bonitatem et magnitudinem et cetera principia inter deum et spiritum bonum et magnum patrem filium et spiritum sanctum animam rationalem deum et angelum. Et concordantia est inter intellectuale et sensuale est inter corpus animal imaginatum et animam rationalem: quia sensuale est corporale. Et concordantia inter sensuale et sensuale: est inter ignem et aerem aquam et terram vegetatiuam sensitiuam et imaginatiuam solem lunam aurum argentum arbores et herbas; et omnia alia animalia per na

2clu: fran.

¶Extrema contradictionis applicātur ⁊ verificant de eodē sicilicet distinguūtur ⁊ nō distinguuntur: q: ois ꝓprietas relatiua ꝓparata ad essētiaz ē cōicabilis: nulla ꝓprietas relatiua ꝓparata ad terminū est cōicabilis: ḡ. nulla ꝓprietas relatiua ꝓparata ad terminū est ꝓpetas relatiua cōparata ad essentiā .j: senten. q. j.

2clu: fran.

¶Nulla ꝓpetas relatia ꝓpataad cēntiā est distictiua psonarū: ⁊ ois ꝓprietas relatiua ꝓparata ad tminū est distinctiua psonaꝝ. j: sen. q. j.

2clu: fran.

¶In q̄bus includūtur extrema incōpossibilia nō possūt esse illa in eadem penit⁹ abstracta. j: sen. q. j.

2clu: fran.

¶Cōicābile ⁊ incōmunicabile: vniuersale ⁊ non vniuersa-

ſicut inter animã rationalẽ ⁊ corpus ſubſtãtiale imaginatũ ⁊ corpus mixtum calidum humiduz frigiduz ⁊ ſiccum: ⁊ angelũ ⁊ corpus aſſumptũ: ⁊ deum ⁊ corpus tam ſubſtantiale q̃z accidentale: ⁊ inter ſubſtantiam et corporeitatẽ ⁊c̃. Et contrarietas eſt inter ſenſuale ⁊ ſenſuale: ſicut inter ignẽ et aquam: ⁊ inter aerẽ ⁊ terram: ⁊ inter piper ⁊ cucurbitam: ⁊ inter colezam et fleuma: et inter ſanguinem ⁊ malenconiam: ⁊ inter frigidum ⁊ calidum: humidum et ſiccum: graue ⁊ leue: groſſum ⁊ ſubtile: nigrum et album: diaphanum et rubeum ⁊ ſic de alijs rebus corporalibus. Concludit ergo. b. per ſcalam. d. q̃ ſi queſtio fiat de contrarietate ⁊ oppoſitione relatiua ⁊ priuatione ſiue ſit moralis ſiue realis ſiue naturalis ſiue poſitiua ſiue intentionalis logicalis ſiue realis in methaphiſicã applicabilis eſt ad angulũ et ſcalam. d. per nature arboreꝫ aſcendendo vſq̃z ad petrum per nature arborem: et aſcendendo vſq̃z ad principia artis generalia: ex eo quia ſolutio eorum eſt ibi implicata et in eius diffinitione: que eſt quorumdam mutua reſiſtentia propter diuerſos fines. Concludit ergo. b. q̃ cõtrarietas alia eſt reſpectiua et alia oppoſitiua et alia relatiua et alia methaphiſicalis: et alia theologalis moralis ⁊ aduerſatiua et alia naturalis obnatiua et alia corruptiua naturalis: et alia phiſicalis naturalis contractiua et contrahibilis: ⁊ alia logicalis diſuerſificatiua inter intellectum verum et intellectum falſum: ratione cuius logicus in triangulo viridi formatꝫ quandam figuraz quadrangularem in qua in ſecunda intentione apparẽt omnes contrarietates oppoſitiue inter ſe contrariantes vniuerſaliter: ⁊ ſub contrariantes particulariter indiffinite ⁊ ſingulariter: et ſubalternantes vniuerſaliter et pticulariter. Et contradictoriantes vniuerſaliter et pticulariter.

rũt tñ de generatione eterna ⁊ ſpiratione. j. ſenten. q. 2.

ꝓclu: fran.

Theologi aliq̃ cõcedunt q̃ pſone diuine per ꝓprietates pſonales cõſtituunt: ⁊ dubitãt vtrũ per ꝓprietates abſolutas vel reſpectiuas quia ꝓprietas non eſt cõe vniuocuz ad abſolutum ⁊ reſpectiuum. j. ſenten. q. 2.

ꝓclu: fran.

Vbi nõ ſolum fuerũt certi q̃ deꝰ ẽ ens bonũ magnũ verum res ⁊c̃. ſz etiam nõ ſolum de voce in ſecunda intentiõe obiecti ue: ſz etiã de ꝓceptu vniuoco correſpõdẽte ſibe illi voci in prima intentione ſignificãti obz cõe vniuocum. j. ſen. q. 2.

ꝓclu: fran.

Theologuſ nõ eſt certus niſi de cõceptib9 cõibus: ſcilicet

de potẽtia ꝓncipij ꝓ ductiui: ⁊ tale esse cõ mũe est abstractũ a cõceptu absoluto et relatiuo. ꝯ sen. q. 2.

ꝯclu: fran.

¶ Oñe ens ẽ bonuz de⁹ est ens: ergo de⁹ est bon⁹ ⁊ sic de creatura. ꝯ senten. q. 2.

ꝯclu: bone.

¶ Distinctio est relatio ⁊ respect⁹ intrinsec⁹ ⁊ veniẽs oppositaindistictiõi absolute ⁊ diuisio est respect⁹ oppositꝰ indiuisioni extrinsecus aduenies. 6: methaphi.

ꝯclu: bone.

¶ Separatio est respectus extrinsec⁹ ad ueniẽs: sicut diuisio oppositaconiunctioni. 6: metha.

uersaliter et particulari: er: et concordantes et differenciantes subiectum ⁊ predicatum ratione signorum vniuersalium et particularis affirmando vel negando predicatum de subiecto vel subiectum de predicato. que quidem contradictio intentionalis ⁊ conceptionalis est affirmatio ⁊ eius contradictorium est negatio ad idem ⁊ secundũ idem in eodem tempore predicari: per omnis ⁊ nullus necesse et impossibile contrariari: et per necesse et omnis nullus impossibile contingens et possibile contradictoriari: et per omnis necesse nullus impossibile possibile et contingens subalternari: et per possibile et contingens subcontrariari: vt sensualiter ostenditur in figura de inesse inferius depicta: sed quia per nostrum negari vel affirmari dicit. b. q̃ nihil mutatur in ente reali: igitur oppositiones simpliciter sunt in intellectu et non in rebus realibus. ¶ Concludit ergo. b. q̃ licet omnis affirmet et nullus neget bonitas non negat sed positionẽ realem et conuenientiam finalem essendi dicit: et licet nullus neget magnitudo non negat: sed sufficientiam et copiositatem essendi dicit: sicut entitas actualitatem essendi: et duratio permanentiam et potestas possibilitatem existendi et vigorem agendi et sic de ceteris principijs realibus artis gene.

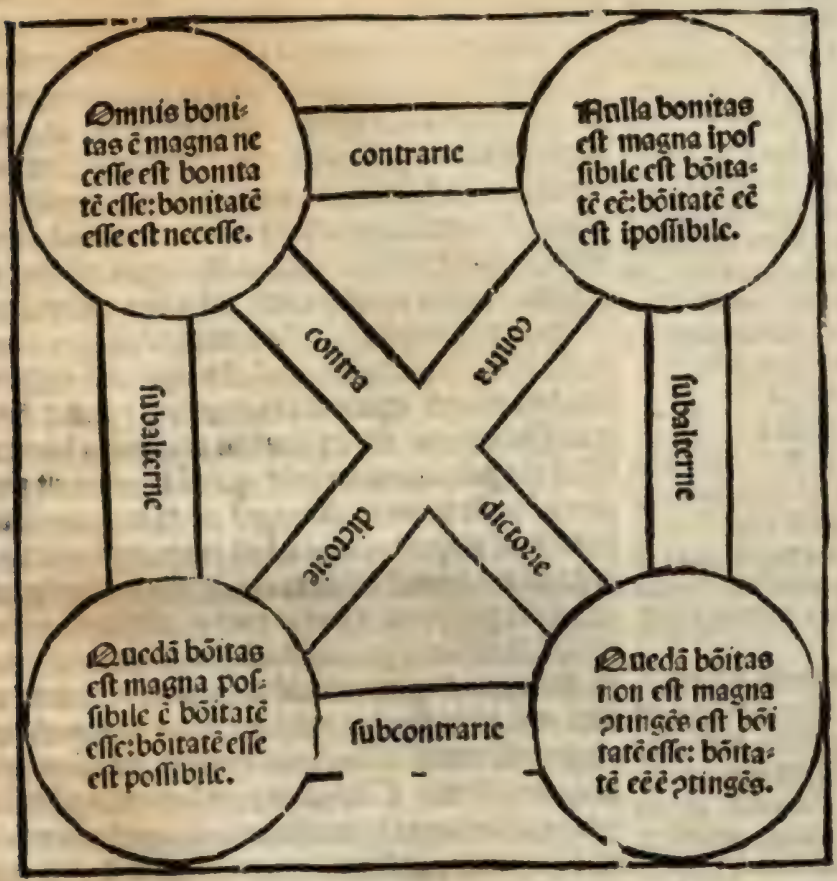

¶Concludit ergo. b. asserendo q̄ in secūda intentiōe ⁊ nō in pma ꝓtrarie opponunt vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua. Et ꝓtradictorie vniuersalis affirmatiua ⁊ particularis negatiua: et vniuersalis negatiua ⁊ particularis affirmatiua: ⁊ subcōtra/

ꝓclu: bone.

¶Unio est respect⁹ intrinsec⁹ aduenies requires non idēptitate realē extremorū ⁊ pmuz subiectū vnitatz nō est ens: sz obiectum formale potē tie. z: methaphi.

ꝯclu:bone.

¶In quocūcꝫ ente reperitur oppositio ꝑuatiua cōtraria vl̄ relatiua: ibi reperit cōtrarietas ꝫ contradictoria: naꝫ relatio inter correlatiua est realis eiusdem essentie: ꝫ inter naturam ꝫ individuū eius est relatio rationis fūdamentalis a ratiōe natali sūpta. ꝫ: metb.

ꝯclu: fran. ꝫ bo.

¶Paternitas ꝫ filiatio nō sunt formaliter oppositā: sed solū denominatiue: licet sit ibi oppositio denoiatiua ꝫ relatia. ꝫ: me.

ꝯclu: lo. ꝫ bone.

¶Contrarietas est oppositio realis ex̄ animā: ꝫ cōtradictio est obiectiue tātum in anima oppositio ꝓuatiua. Igitur cōtrarietas formaliter est relatio realis. ꝫ: methaphisices.

ꝯ: sco. ꝫ fran.

¶Differentia ꝑmo formaliter significat rie particularis affirmatiua ꝫ particularis negatiua Et subalterne vniuersalis affirmatiua ꝫ particularis affirmatiua: et vniuersalis negatiua et particularis negatiua. Cōcludit ergo. b. q̄ iste ꝓpositiones p̄cidens tribus modis inter se equipollent per negationē ꝓpositā vel postpositā: et prę ꝫ postpositā: vt omnis bonitas nō est magna: equipollet huic: nulla bonitas est magna contrarie: et nulla bonitas nō ē magna: equiualet: omnis bonitas est magna: nā bine negationes valent tantū quantū valet vna affirmatio. Cōtradictorie vero vt nō oīs bonitas ē magna equipollet huic aliqua bonitas nō est magna: nō nulla bonitas est magna equiualet huic: aliqua bonitas ē magna. Subalterne aūt equiualent nō omnis bonitas nō est magna: equiualet huic quedā bonitas est magna: nō nulla bonitas est magna nō est magna: equiualet huic aliqua bonitas nō est magna: gratia cuius negatio aut p̄ponit subiecto et p̄dicato aut postponit aut prę et postponit: ratione cuiꝰ ꝓpositiones opponēdo fiūt maiores p̄ maioritatē generalitatē terminorū: aut minores p̄ minoritatē terminorū per nature arborē vsq; ad individua descēdendo per scalas cōtrarietatis differentie maioritatis minoritatis cōcordantie et equalitatis. Cōtradictio aūt logicalis nō est in rebus: sed dūtaxat in intellectu logicantiū alterquātiū de veritate ꝓpositionū et terminorū in secūda intētione et talis ꝯtrarietas est spiritualis libera et nō est naturalis imo contra naturam et talis contrarietas que est affirmatio vl̄ negatio de eodem termino nihil mutat in rebus: cū sit ens rationis simpliciter in aia vel scōm quid. Cōcludit ergo. b. q̄ ꝓpositiōes oppositę habēt legē seu materiā circa quā seu includentiā p̄dicati in subiecto in triplici differētia. Quaꝫ prima

est lex naturalis seu materia: in qua ꝑdicatū naturaliter et essencialiter includit in subiecto: ꝛ de eo verifi/cat: quia predicari de posteriori ꝓsupponit esse in eo per essenciā naturaliter vt homo est animal: animal est corpus: corpus est substācia: angelus ē ens: homo est homificatiuus ꝛ risibilis: bonitas est bonificatiua ignis est ignificatiuus: ignis est calidus seu calefaci/ens est in lege naturali accidentaliter: sicut acr est humefaciens: aqua est frigefaciens: ꝛ terra est deficcans omnes iste ꝓpositiones fiunt in lege naturali alique substācialiter ꝛ aliq̄ accidētaliter. ¶ Secūda aut lex ipsaꝝ seu materia est ꝓtingens: qꝛ ꝑdicatū ꝓtingit subiecto p accidens ꝛ nō naturaliꝫ ꝛ nō verificat semp de subiecto: qꝛ subiectū pōt eē quiditatiue sine tali ꝑdicato vt bonitas est magnificata: substācia est quāta: corpus est lōgū latū ꝛ ꝓfundū: homo est albus: bō est carnosus: homo est mortalis: homo est ꝑteribilis: discipli/nabilis ꝛ martyrizabilis: deꝰ est creans saluans ꝑdestinans puniens: ꝛ oēs iste ꝓpositiones ponunt in lege cōtingenti. ¶ Tertia aūt lex et materia est remota: eo qꝛ ꝑdicatū remouet a subiecto ꝛ cū eo vllo mō ꝓueni/re pōt licet sit sine negatione cū affirmatiōe vt homo est asin9: subiectū methaphisices est ens rationis deꝰ est corpus: christus nō est homo: virgo maria est ma/culata: oēs iste sunt in lege remota qꝛ subiectū pōt eē sine ꝑdicato. Cōcludit ergo. b. q̄ in lege naturali contrariaꝝ si vnica est vera reliqua ē falsa vt ois bonitas est magna: nulla bonitas est magna: omnis homo est animal: nullus homo est animal. In lege vero cōtingenti ambe sunt falsę: vt ois homo est albus: nullus homo est albus. In lege subcōtrariarū si vna est vera reliqua est falsa: vt quidam homo est animal: quidam bō nō est animal. In lege ꝓtingenti si vna est falsa re/

natura absolutā seu fundamētuz relacionis: secūdo vero fundamētaliter denoiat oꝓsita relatia. j. sē.

ꝓ: bone. ꝛ cano.

¶ Veritas ꝛ falsitas nō sūt in oratione: sz tm̄ insigno negatiuo vl affirmatiuo: quia p negationē vel affirmationē in reb9 realibus nichil mutari potest cū tm̄ sint insigno mētali vel vocali aut scripto ꝛ sic est ens rationis simpliciter. ꝫ: metha.

ꝓclu: ꝓbē.

¶ Principiū verborum tuoꝝ veritas psalmo. 118:

ꝓclu: bone.

¶ Intellectus est ꝓncipioꝝ veroꝝ: qꝛ ex noticia ꝓncipioꝝ generatur talis habitus. ꝛ: metha.

ꝓ: cano. ꝛ lobe.

¶ Primū obiectum ꝛ ꝓncipium sciendi nō ē q̄ditas rei sensibilis neq̄ imaginablis: sz tm̄ q̄ditas rei intelligibil. ꝛ: metb.

ꝑ:antho.an. ⁊ fran.

¶ Intellectus separatus vel abstractus a cōpositione intelligit oīa imaterialia insensibilia ⁊ i imaginabilia: sed intellectus remistus nō potest intelligere: sed solū sentire ⁊ imaginari. ℑ: methaphisices.

ꝑclu: bone.

¶ Primū principiū intelligendi quiditatiue est primū quod q̄dest ⁊ primū obm scibile. z. methaphi.

ꝑclu: fran. ⁊ bo.

¶ Intellectus in modo cognoscēdi in naturalibus accipit p̄ma principia vel peractū intellect⁹ directe simpliciter distinctiue methaphisice: vel indirecte per modū imaginatiōis abstractiue: vel pactuz reflurū intētionalez logice: rōe cuius scientie diuersificātur et intentiones: scōm diuersūmodū accipiēdi p̄ncipia intelligibilia ⁊ abstrahendi. ℑgf alia est scientia reliqua ē vera vt q̄dā hō est alb⁹: q̄dā hō nō est albus. in lege ꝓtradictoriaꝝ si vna est vera reliq̄ est falsa vt oīs bonitas est magna: q̄dā bonitas nō est magna: in lege subalternaꝝ in materia ꝓtingēti pōt eē vna vera et reliqua falsa: vt oīs hō est albus: quidā hō ē alb⁹: vt i comento et in maiori methaphisica largi⁹ habet.

¶ De secundo triangulo secūde figure: qui est triangulus rube⁹ ꝓstitutus de p̄ncipio medio et fine ⁊ primo de angulo. e. Capt̄m. xxix.

Triangulus rubeus est īstrumentū intellectus artiste ad intelligendū quicq̄d ꝓtinet sub. c. f. g. sed angulus. e. ē id ratione cui⁹ intellect⁹ se habet ad intelligendū oīa entia sub rōe quiditatis causalitatis ⁊ finalitatis intelligēdo causas causatiuas effectiuas formales ⁊ materiales atq; finales: ideas: rationes exēplares ⁊ decē p̄ncipia reꝝ cōpositaꝝ: eo q⁹ p̄ncipiū est id q⁹ se habet ad oīa ratioc alicui⁹ prioritatis: cognoscit ergo artista p angulū ⁊ scalā principij abstractiue primo quiditas seu rationes formales abstractas a suis ꝓcretis: primū q̄d quidest: quod est primū p̄ncipium ⁊ obiectū formale vnū ⁊ nō plura humani⁹ intellectus ⁊ ipsū intelligēdo oīa intelligit: ⁊ ipsū ignorando oīa ignorat: sicut philosophus asserit dicēdo: qui non intelligit vnū nihil intelligit. Et rursus ꝓtingit vnū intelligere ⁊ in eo plura scire: intelligit ergo vnū p̄ncipiū: vnū ens obiectū cē formale: in quo plures scit rationes ideales ⁊ formalitates exēplares: ad similitudinē quaꝝ intellect⁹ diuinus creaturas intelligit creabiles ⁊ volūtas amat creatas incē existētie: quapropt se intelligit p̄ncipiū quo eē intelligēs ⁊ intelligibile p intelligere in p̄mo nature signo; scōo vero se intelligit

eē ꝓncipiū qō ꝓncipiās ꝓncipiatū itellificādo: ⁊ volificādo: rōe cuiꝰ ait doctor q̄ in eternitate ꝓncipiabile ⁊ ꝓncipiatū ꝙuertūt de necessitate: vt i ea possit eē ꝓncipiās ⁊ ꝓncipiatū: ⁊ ꝓncipiare cū numer⁹ pfect⁹ sit de ipsis: vt de potētia obiecto ⁊ actu: ē ergo ꝓncipiū ꝓncipiabile in ꝓmo nature signo ꝓncipiatiuū. i scōo vo ꝓncipiās ⁊ nō ꝓncipiatū: ⁊ ꝓncipiās ⁊ ꝓncipiatū et ꝓncipiatū ⁊ nō ꝓncipians: et sūt vnū sūmū principiū creādo, producēdo: ꝓseruādo ⁊ gubernādo: vt cā causatiua ⁊ in faciēdo cā effectiua: ⁊ formatiua: q̄ cā efficiēs format ⁊ facit sicut cā causās causabilia imediate: vt habet genesis ꝓmo. Formauit deꝰ hoiez de limo tre: ⁊ dixit faciam⁹ hoiez ad imaginē ⁊ sititudinē nr̄az de forma ⁊ materia: sumit ergo ꝓncipiū trāscendēter: vt sūt ꝓncipia artis generalis ꝓcretiue: scōo vo idealiter obiectiue: tertio eni infinite ⁊ eterne, put ē generatiuū spiratiuū ⁊ creatiuū: q̄rto aūt put ē creatura imediata ⁊ cā secūdaria: quito eni put est materia i ꝓmo gradu vt sūt decē ꝓdicamēta: q̄ sūt ꝓncipia materialia et cause materiales ergo sumit principiū materiale: pro ut est causa materialis cōpositiua ⁊ cōstitutiua tertij cōpositi: ⁊ hec duo principia formale ⁊ materiale finita ingrediunt quiditatiue cōpositionē rei composite: septimo sumit principiū pro causa finali in ꝓma intētione: ⁊ sic est principiū: res genita: vel composita aut constituta. Et per predictas quattuor causas artista huius artis potest diffinire res diffimibiles: vt diximus ⁊ fecimus in comento per nature arborem descendendo vsq; ad indiuidua specierum: nam propositio maior ꝓncipiū ē ad minorē: ⁊ maior ⁊ minor ad cōclusionē ⁊ afficedēs ad ꝓsequēs. ⁊ ꝓma itētio ad secūdā intētionē ⁊ genꝰ ad speciē: ⁊ spēs ad idiuiduū: ⁊ materia ⁊ forma ad cōpositū: ⁊ bōitas ⁊ magnitudo ad sbaz

alis: ⁊ alia est scientia ꝓmo metha.

ꝙclu: sco. ⁊ bo.

¶ Primū ꝓncipiū ē ꝓmū obm scibile cōtinēs virtualit̄ noticiā totius hitus metha. q̄ ꝓmū sbm scie est ꝓncipiū ꝓmū cui ineſt formalit̄ ꝓma passio ⁊ denoiatiue scōa passio. ;: metb.

ꝙclu: bone. ⁊ lo.

¶ Primū ꝓncipiū ē ꝓmū sbm scie: cui ꝓmo ⁊ pse ineſt passio ꝓpa ⁊ appropata cōuertibiliter vt ens ē bonum ⁊ econuerso ;: methaphi.

ꝙclu: ppbe.

¶ Tecū ꝓncipiuz in die virtutis tue ⁊ ꝓncipiū sapiētie timor dñi. psamo. 10. ;:

ꝙclu: 10h. cuan.

¶ Ego sum ꝓncipiū ⁊ finis oiz. in apoca.

ꝙclū: docto.

¶ Principiū est idq̄ se hēt ad oia rōne alicuius ꝓzitatis: ⁊ sic est ꝓncipiū bonū per bonitatē magnū per magnitudinē: sicut bonitas ⁊ magnitudo sūt ꝓncipia ꝑ ꝓncipia iar. ele. c: ō ꝓn.

ꝑclu:docto.

¶Principiuz gñale aliud substanciale ⁊ aliud accidentale: ꝑstãciale est ꝑncipiuz causatiuũ vl' efficiẽs aut formale vel materiale aut finale: accidẽtale aũt sunt noue predicamenta in ar.ele.c:de ꝑn.

ꝑclu:docto.

¶Principiũ formale est forma materiã informãs: ⁊ ꝑncipiũ materiale ẽ materia informata: ⁊ ꝑncipiuz finale est ꝯpositũ q̃ditatiue ⁊ ꝑstacialiter ex forma ⁊ materia vt hõ ex anima ⁊ corpore imaginato ⁊ ꝑncipium accidentale in homie est q̃ntitas ⁊ mensuraruz: ⁊ qualitas pricipiuz figurarum. in ar.c: de princi

ꝑclu:docto.

¶Principium efficiens est sicut deus in

sicut quiditas ad naturalitatẽ: ⁊ ipsa ad essentiã: ⁊ ipa ad naturã: ⁊ ipsa ad substãciã: ⁊ substãcia ad tiuũ bile ⁊ are fũdamẽtalit': sicut habitudo ad aptitudinẽ: ⁊ ipa ad actũ: vt pfecta rõ formalis rei realis sit cõpleta: igit in nature ordine ens est primũ qõ quid ẽ ꝯcretiue: seu ꝑmũ ꝑncipiũ: de quo potẽtia intellectiua habet intellectũ: q̃ est habit⁹ acquisit⁹ de ꝑncipijs: vt asserit philosophus dicẽs intellect⁹ est ꝑncipioz. ꝑmo posterioz̃: scilicet bonitatis ⁊ ceteroz ꝑncipioz artis generalis put ꝓstituũt obiectũ formale ei⁹ ⁊ subiectũ methaphisices: ergo p nature arborẽ descẽdẽdo sũt plura ꝑncipia sicut deus qui est ꝑncipiũ vniuersale ⁊ sũmũ i causando creaturas imediatas: ⁊ in faciẽdo mediatas: nõ aũt in ꝑdicãdo: sed quodest ẽ ꝑncipiũ nõ solũ vniuersale in causando accidẽtia, sicut bonitas ⁊c. ꝑncipia finita vt vult sanct⁹ doctor quodlibeto octauo: accidẽtia ꝓdeũt a ꝑncipijs substãcie ordine quodã: vez etiã in versando ⁊ ꝑdicãdo: cũ sit vniuersale ꝓtrabibile: ⁊ gen⁹ naturale reale in ꝑma intẽtiõe: ⁊ intẽtionale in aia i scõa intẽtione generalissimũ: cui insũt iste passiones scz ꝓtrabibilitas: vniuersalitas: diuisibilitas: v̄sabilitas: partibilitas: ⁊ ꝑdicabilitas. ¶Corp⁹ aũt ꝑncipiũ ẽ subalternũ reale incẽ generico ⁊ specifico: vniuersale ꝑdicabile ꝓtrabibile ⁊ partibile i ꝑma intẽtione realit' ⁊ i secũda intẽtionalit': ⁊ sic de elementatiua: vegetatiua: sẽsitiua: ⁊ imaginatiua: q̃ sũt ꝑncipia vniuersalia ante rẽ partibilia: ⁊ versabilia i ptes discrete quãtitatis: elemẽtatũ enĩ vegetatũ: sẽsatũ: imaginatũ hõ: leo: ⁊ cetere spẽs specialissime: ⁊ ens sunt ꝑncipia cõia: ⁊ nõ sũt partibilia i partes discrete quãtitatis: ⁊ rõ est. Mã tota rõ quiditatiua formalis cuiuslibet ẽ in quolibet: rõe cui⁹ non se hñt vt ptes etherogenee: nec hõ genec: ſz vt totũ cõe ꝓcludit: ergo questio facta ar/

tiste de principio reducibilis ē ad angulū principij et scalam eiꝰ sicut si dicat: vtrū natura humana sit assūpta vt principiū quo vl̄ tanq̄ principiū quod: cui dubitatiōi artista per angulum principij ꝛ regulā quiditatis materialitatis ꝛ ꝓtinuitatis respondens ait: consistentia extrema est principiū specificū quo cōmunicabile et natura cōmunis: consistentia vero finalis est individuū singulare suppositū persona: et principiū quod incōmunicabile: qꝛ omnis motus ꝛ operationes sunt circa singularia: ꝓ philosophū ꝓmo metha. rōne cuiꝰ est incōmunicabile. Igitur ait scotus q̄ nature quo nō repugnat cōmunicari: cū sit cōmunis: sed nature quod repugnat cōmunicari: cū sit singularis: ꝛ existēs incōmunicabiliter: ꝛ tho. in tertia parte ait q̄ deus assumpsit sibi id quod est hominis anteq̄ ꝑexisteret vt nō assumeret singulare existens: vt largius diximus in comento.

¶ De secundo angulo secundi trianguli qui est de medio cōiunctionis mensurationis extremitatum. Capitulum.xxx.

Angulus medij est instrumētū intellectus artiste ad intelligendū oēs cōiunctiones substāciales interiores ꝛ accidentales exteriores: ꝛ mēsuratiōes substanciales cōtinuas ꝛ discretas ꝛ accidētales finitas ꝛ nouas: ꝛ extremitates substanciales interiores ꝛ accidentales exteriores: ratione cuius medij est subiectū per quod ꝛ ratione cuius finis influit principio: ꝛ principiū refluit fini: ꝛ est sapiēs naturā vtriusq̄ tāq̄ duo extrema mensurata: ꝛ ꝓiuncta per ipsū: quapro/pter tres habet in eius scala species: quibus artista regulat nature arborē speculando; vtputa mediū cō/ficiendo ꝛ cōponendo ꝛ celi mobiles influēdo: ꝛ pater ꝛ mater in generādo filiū et artifex mechanicus in agēdo domuz vel tecam vel clauuz ꝛ tale principiuz nū q̄ ingreditur rerum compositionez: ꝛ ꝑncipium accidentale a simili: sed principium formale finitum ꝛ materiale compositionem essentialiter ꝛ quiditatiue ingrediuntur: sed principiū formale quidicum ꝛ indifferēs ad vtrūq̄ nō facit compositionē quia totū designatur sine pte in vtroq̄ ente. in ar. diui. ꝛ in tabu. ge. ꝛ in li. ꝗso. celu: bone.

¶ Medius subiecti noticiam continet q̄ mediante demōstrā/tur omnia entia: nā ens est vnum verum bonum magnum intelligibile ꝛ desiderabile iste propositiones demonstrant deum esse ꝛ creaturas esse a priori ꝛ non demonstrant ens esse a

tentiam naturalem ꝛ obiectum materiale ꝓiunctiuꝫ.

¶Secundo vero est medium naturale in recta linea in prima intentione reale: ꝛ in secunda intentionale: ratiõe cuius predicatum includitur in subiecto: sicut quodest:quod est mediꝫ naturale inter quod quidest: ꝛ ens finitum corporale ꝛ spirituale: dicendo substã/cia est ens:spiritus est substancia:ergo spiritꝰ est ens. et sic de bono:magno ꝛ ceteris concretis. Et idem dicendũ est de corpore elemẽtato:vegetato:sensato:imaginato:ꝛ hoie rationali:imaginabili:sensibili:vegetabili:elementabili ꝛc̃.que in arbore situantur nature: que sunt media naturalia ad inueniendũ naturalem cõiunctionẽ inter subiectum ꝛ predicatũ:vt homo est animal:ergo petrus est animal:cum sit homo naturaliter phisice. Et sic artista per nature arborem ascendendo affirmatiue: et descendendo negatiue: habet plura media realia et naturalia in prima intentione: et artificialia seu intentionalia extra naturam in secunda intentione ad formandũ propositiones: et syllogismos demonstratiuos:ꝛ conclusiones:vt euidentius in comento patet. ¶Secunda species medij est medium mensuratione ratione cuius quelibet res mensuratur suo centuali puncto seu centro virtutis: vt dicitur per sapientem: omnia sunt in numero ponderе ꝛ mensura: sicut ostenditur sensualiter in figura circulari: in qua punctus in medio circuli est centrum mensurationis:et medium: eo quia omnes linee diametrales ab ipso vsqꝫ ad circumferentiam sunt equales:ergo equaliter mensurat ipsas:propterea natura cuiuslibet entis est medium mensurans tria correlatiua fundata in ipsa eque per primam speciem regule .s.quia continua est natura in suis tribus correlatiuis: et non magis est in vno quam in alio.

calis non est oppinatiuus sicut habitus logicalis cum sit de principijs veris ꝛ necessarijs ꝛ impossibilibus aliter se habere.2:methaphi.

ꝓclu:docto.

¶Medium est subiectum:ꝑ qõ finis influit principio suam similitudinem:ꝛ per quod principium refluit finꝫ naturaꝫ sapiens vtriusqꝫ sicut tiuum influit bili pare quod est mediuꝫ inter influentez ꝛ influxum. in ar.scien. c:de memo.

ꝓclu:docto.

¶Medium tres habet species scilicꝫ cõiunctionis mensuratiõis ꝛ extremitate. in ar.scien.c:de me.

ꝓclu:docto.

¶Medium coniũctiõis cõiugit tiuũ ꝛ bile pare: ꝛ mediuꝫ

extremis: ergo vniuersale reale reperitur vnuz ꝛ non plura in suis particularibus: est ergo tale vniuersale vnū mediū inter tot particalaria extrema vt patet de boīe aīali ꝛ ceteris q̄ in recta linea ꝛ in lateribꝫ eius si tuant: vt patz de linea cōtinua ad sensum q̄ est mediū inter duo puncta extrema in accīdentalibus ad ostendendum qꝫ in substātialibus inuisibilibus id idē intellectus artiste intelligere debet ꝛ speculari qz vniuersalia linea sūt cōtinua per ꝑmam speciē. f. particularia vō vel singularia sūt pūcta discreta ꝛ extrema per secundā. f. diuisiua lineam cōtinuam in partes discrete q̄ntitatis: ratione cuiꝰ particularia dicūtur partes subiectiue ꝛ homogenee vniuersaliū. Et tūc vniuersalia dicūtur esse tota quādo vero vniuersalia cōponūt particularia quidditatiue ꝛ essentialiter sunt ptes essentiales etherogenee ꝛ particularia tūc sūt essentialia: rōe cuius totū vniuersale de toto predicatur essentiali. et nō pars de parte nec totū de parte nec ecōuerso dicēdo homo est animal: aīal est vegetatuz corpus est substātia ꝛc. vt facūdius diximus in cōmento: ergo si vniuersale continuum diuidatur in ꝑora per resolutionē tanq̄ linea cōtinua talis diuisio est in partes etherogeneas si vero diuidatur in posteriora est in partes homogeneas eo quia nō est resolutio nec simpliciter diuisio sed partio in discretas quantitatis: vt patet de qōest ꝛ ceteris vniuersalibus realibꝫ sub ipso ꝓdictis.

¶ De angulo tertio secundi trianguli qui est de fine perfectiōis terminationis ꝓpriationis. Capitulum. xxxj.

ANgulus finis est id in quo intellectus artiste cōspicit oīa q̄ ad finē perfectiōis vel terminationis aut ꝓpriationis

ꝓclu: pbi.

¶ Paruꝰ error in ꝑncipio maximꝰ est in fine: quia qui aufert finē aufert omne bonum: quia non solū intellectus: verumetiam natura agit ꝓpter finē. 6. metha. ꝛ. j. celi ꝛ mūdi.

ꝓclu: docto.

¶ Finis est id in quo ꝓncipium quiescit ratione cuius finis tres habet species: nam alius est finis perfectionis: ꝛ alius finis terminationis ꝛ alius finis ꝓpriationis. in ar. scien. et. 2: prouer. c: de fi.

ꝓclu: docto.

¶ Finis ē vltima forma igitur est perfectior oīnibus: ꝛ quia finis est substantia: est maior quies per substantiam q̄ꝫ p accidens: ꝛ quia finis est substantia plus ē finis potestas de sbstātia q̄ꝫ de accidēte: ꝛ sic nullus finis est malus vt bonitas q̄etem bēat in fine: nā

malus finis est ꝓua-
tio boni: ꝛ finis ꝓua
tio non est positiua
cum sit vacuitas ꝑn-
cipij ꝛ medij. Igitur
in priuatione finis
oīa mala consistūt
.2:prouer.c:de fine.

ꝓclu:docto.

¶Per magnum fi-
nez est magnum ꝑn-
cipiū:nam nullus fi
nis est maioꝛ q̄ finis
de fine:quia sic deus
est principium ꝑmū
ta est finis vltimus
ratione cuius vltra
finez non est aliqua
perfectio: quia oīe
quod est per finez cō
seruatiz est: ratione
cuius nichil est ꝓ-
pinquius enti infi-
nito q̄ finis.2:puer
caplo de fine.

ꝓclu:docto.

¶Nullus principiū
finē attingit sine me
dio: ideo principiuz

ordinātur ratione cuius habet tres species. primo q̄
dē respicit finē perfectionis in subiecto metha. Haz
ratio formalis eiꝰ consistit in quiditate naturalitate es
sentia natura substātia esse:ꝛ talis rō formalis ꝓout
est subiectū ꝛ obiectū nō est perfectibilis:eo qz si alius
adderetur cōceptus iā nō esset subiectū nec obiectuz
formale. ¶Diuina quidē bonitas est infine perfectio
nis inquātuz interiꝰ inopatione interiori assequit suū
finē pfectionis:qz nō indiget exterius opari:vt ait ꝑ
pba:dñe bonoꝛ meoꝛ non eges:rōe cuius finis attri-
buitur filio eo qz est pfecto generationis in ꝑma bo-
nificatione:gr̄a cuius filiꝰ nō potest generare cuz ge
neratio sit pfectissima rōe finis inipso:ꝛ si posz nō ēet
perfecta:quia per pbm a fine denominatur res:ꝛ non
solū natura . verūetiam intellectus agit propter finez
ꝛ spūs sanctus est finis perfectiōis in boncatio: ratio
ne cuiꝰ non pōt aliam personā produ̇cere: qz si posset
non esset finis perfectionis amoris producti in ipso:
sed quia est ergo ꝛc̄.Est ergo deus finis perfectioni-
creaturaꝝ rōnaliuz imediate ꝛ intensiue: vt asserit
Apoca.ꝑmo.Ego sū alpha ꝛ o:ꝑncipiū ꝛ finis:ꝛ me-
diāte hoie est finis perfectionis celoꝝ:elementoꝝ: ve
getatiue sensitiue:ꝛ imaginatiue.Et eoꝝ q̄ ex ipsis ge
nerantur ꝛ cōponūtur sub lune globo: est ergo homo
finis perfectionis sub fine eiusdem. Igitur est deꝰ fi-
nis vltimus causalis ꝛ finalis intensiue ꝛ extensiue
oīm mediatus immediatus.¶Concluditur ergo q̄ in-
ter beatos in gloria ꝛ obiectum beatificū non est dare
medium vel speciem mediā:qz tūc non esset finis per
fectionis beatitudinis nec causa finalis:qz plꝰ essz de
beatitudine in subiecto medio q̄ in obiecto:non est er
go lum̄ medium inter obiectum ꝛ beatos: nisi lum̄
sūmatur ꝓ gr̄a seu virtute:q̄ deꝰ est:qua vigorantur

supra naturā suam intelligēdo amādo ⁊ recolendo simul intra essencias suas supbilibus cū tuis: obiectū glorificatiuū ⁊ beatificū: ⁊ q̄ intra essēcias est talis beatitudo ⁊ gloria imediate nō pōt eē spēs media: ⁊ foret si cēt extra essēcias suas: sicut est in via q̄ est ipossibile. ¶Oēs eni creature imediate ⁊ facture mediate tā rationales q̄ irrationales suū assequunt finem perfectionis in virgine maria dei ⁊ hominis matre immaculata absq̄ originali contagione tanq̄ in puro homine: ⁊ in eius filio iesu saluatore nostro tanq̄ in homine miraculoso intensiue: quia ad talem finem perfectissimū fuere condita propter ipsos omnia finaliter quibus mediantibus in conditore extensiue supra naturā conditam vniuersorū per quem ⁊ secula et intensiue in vltimo vero generando naturaliter extensiue perficitur: ergo quodlibet ens reale naturaliter in sua ratione formali substanciali ⁊ quiditatiua subiectiue in quantū est ens. ⁊ in sua operatione interiori ⁊ exteriori obiectiue: adequando sibi obiectum formaliter aut materialiter: vel ens infinitum supra suam naturam sine adequatione: sed cum conformitate ⁊ virtute. ¶Perficiuntur ergo partes in toto: ⁊ totum in sua operatione interiori et exteriori: ex eo quia sunt entia completa in ipso in recta linea per nature arborem descendendo vsq̄ ad indiuidua specierum: perficiuntur ergo vniuersalia realia vt partes essenciales in suis particularibus tanq̄ in totis. Et genera realia in suis speciebus realibus in prima intentione realiter: et in secunda intentionaliter: quia per philosophum et doctorem nostrum: omne totum est manus sua parte: ratione finis perfectionis: vt largius perfecteq̄ diximus in comento supra artem generalem. ¶ Secunda autem species

quod est propinquius fini est principiū illius. Ideo imprincipiare primo est finis: secundo agens: tertio forma: ⁊ quarto materia incompositiōe. 2: prouer.

pclu: docto.

¶Sicut principium de principio in genere principij est principiatum ⁊ sic principium est ens generale: sic finis est de fine in genere finis: vt sit finis sb fine: sicut homo est sub deo: qui ē finis hominis: ⁊ homo est finis omniuz creaturarum: quia mediante ipso suum finē attingūt ad quē fuerunt condita. 2: prouerbioz. c: de fi.

pclu: docto.

¶Medium est de principio ⁊ finisconsistit in medio rōne cuius

principium ꝛ finis sunt per totū mediū quod est ex eis.2°.puer bioꝝ.c:de fi.

pclu:docto.

¶Substātia est medium forme ꝛ materie: nam si forma et materia nō haberēt mediū substantiale substātia per ipsas non esset formaliter ꝛ materialiter pfecta nec resultaret ex suis pncipijs: ideo medium accidētale exterius non est ita magnum sicut medium substātiale interi9.2°.puer

pclu.tho.

¶Mortale enim secūdum propriā rōnē differentie specifice hominis non potest esse cū passione qua designatur homo sed ponitur mortale loco differentie eius vt per mortale designet hic homo ex contrarijs cōpositus: sicut per rationale de-

finis est terminationis cū qua intellectus artifex cognoscit terminū ad quē entia ordinant: quēadmodū sunt creature rationales:q̄ ordinant ad intelligendū suū obiectū: vt ait augustin9 fecit deus rationalē creaturā: vt sūmū bonū intelligeret: ꝛ intelligēdo amaret ꝛ amando recoleret: ꝛ recolendo in termino ad quē fuit pditus pmaneret: fuerūt ergo creature rōnales ad gloriā ordinate: ꝛ nō ad penam: que quidem gloria est terminus ad quē: seu finis terminationis: igit quāq̄ adam nō peccaret dei filius hominē cōditū ad termini assumeret: vt totū ipsū in finē terminationis beatificaret: quia ad vitā nō ad mortē ipm ordinauit: sicut pfectissima causarū causa. ¶Qua propter per nature arborē descendēdo totū cōpositū est finis terminationis suaꝝ partiū: ꝛ particularia suoꝝ vniuersaliū: ꝛ specieꝝ suoꝝ generū: ꝛ indiuidua suaꝝ specieꝝ: ꝛ effectꝰ sui arū causarū: ꝛ lapis quadrāgularis fixus regni: ꝛ cāpi ꝛ murus ciuitatis ꝛ castelli ꝛ termin9 ad quē est finis terminationis motus alicui9 entis de quo ad quē cuntis vt patet de gabriele virgini misterio assūptionis annūciante ꝛ de motu celoꝝ in vltimo generando ꝛ alioꝝ vniuersaliū vt in cometo supra artem ge. extensius diximus. ¶Tertia spēs finis est finis pduationis: eo quia priuat aut vitā ex annis pstitutā accidentalē sicut mors accidentalis ꝛ tēporalis: ratione cuius priuat hō ab indumēto suo corruptibili seu organis indispositis: ratione cui9 indispositionis homo ꝛ eius potentie nō possunt exercere suos actus: sicut vegetare sentire imaginari ꝛc̄. gratia cui9 dicit homo est mortu9 equiuoce tamē ꝛ scōm quid: ꝛ nō simplr: qz scōm alterā partē tm̄ scz accidentalē in finali pstētia quo adesse accidentale per generationē: ꝛ nō in finali quo adesse substanciale. qz solus hō tendit ad incorru

ptionē: cum homo sit quod quidest tm̄: vt vult sanctus doctor quodlibeto septimo: & frāciscus in ꝓflatu & doctor noster in arbo. scien. et ar. ge. concluditur ergo q̄ mors corporalis nō tollit ab hoīe nisi vitam accidentalē: que est p comedere bibere & vegetare generare eq̄ & nō vitā substancialē priuare pōt p contrarietatē elementoꝝ: que possunt p cōtrarietatē corrūpere & indisponere id quod per ꝯcordantiā posuerūt inesse visibiliter: materiā disponendo: igit sicut bonitas entis est īmortalis: sic & vita substācialis entis humani est īmortalis: quiditatiue & substācialiter: aut priuat vitā spiritualē. Et sic finis priuationis est in inferno: quia sunt priuati a fine spiritualiter ad quē fuerūt conditi in prima intentiōe. Et talis priuatio finis dicit mors spūalis euiterna: & nō solū illi qui sunt in inferno sunt in fine priuationis simpliciter: sed etiā illi qui sūt obstinati in peccato actuali: & etiā peccatores existendo in peccato mortali sunt in fine priuationis: nō tamen simpliciter: sed scōm quid: rōe cui? possūt se abstrahere a tali fine: sed in quātū sunt abstracti a gratia & sacramētis & vnitate fideliū sūt in fine ꝓuationis: q̄ qui dē est maior pena in dānatis oīb⁹ alijs: eo q̄ appetitus nature ē ire ad finē pfectiōis & t̄minatiōis: & ipsi erūt euiternalit in fine ꝓuatiōis: q̄ est mors euiterna. Igit qñ fit mōstruū in natura fit in fine ꝓuationis: q̄ natura ꝓuat a suo intentu: ergo dānati monstra sūt in natura. q̄ ipsa ad pfectiōis finē ꝯdita est: & nō ad finis priuationē: accidit ergo nature finis ꝓuationis: cū sit extra suū intentū: ergo peccatores q̄ñ peccāt ꝓtra intētū nature agūt: eo q̄ si fm intentū nature agerēt semper operarent vtutes morales: q̄ tales sūt ꝓncipia interiora & naturales rōes: quib⁹ correspōdens totū iustū ē: & exterius operando virtuosum.

signatur homo compositus ex forma et materia substantialiter. opusculo. 3:

ꝓclu: tho.

¶ De ratione anime est: q̄ sit vnibilis corpori substātiali semper & naturaliter: ita corpus non est tota causa indiuiduationis huius anime: sz de ratiōe huius anime est: q̄ sit vnibilis huic corpori: et hec vnio substātialis remanet inanima: etiā cū corpore hoc ōstructo. in opu. 9: c: to 8:

ꝓclu. tho.

¶ Omne intelligens naturaliter ōs iderat esse perpetuum: non solū vt perpetuetur scōm speciem: sz etiā scōm indiuiduam sicut homo & angelus in su. contra. gēti. li. 2: c: 55:

¶ De tertio triãgulo.ij.figu.qui ẽ tri angulus croccus: ꝛ primo de angulo.b.Capi.xxxj.

GErtius triangulus secũde figure est id cum quo intellect9 artiste se cõtrahit ad speculandũ ꝑma ꝑncipia ꝛ omnia entia determinata: cuz sit et instrumẽtũ ad intelligẽdum obiectũ formale ꝛ oia que sub eo cõtinentur: q̃ quidquid est: sub rõe maioritatis perfectionis: aut equalitatis equiperãtie: aut minoritatis impfectionis sub eo cõtinent: ꝛ dicit croceus: vt melius memorie per sensualẽ figurã ꝛ speciẽ fantasticam cõmendetur: ꝛ ꝑmo de angulo maioritatis dicendum est: qui est instrumentũ intellectus ad cognoscendum entia generalia ꝛ vniuersalia nobiliora ꝛ pfectiora: rõne cui9 in scala eius est maioritas inter bonitatẽ ꝛ bonitatẽ: q̃ditatem ꝛ quiditatẽ: essentiã ꝛ essentiã: naz ꝛ naturã: substãtiaz ꝛ substãtiam: ens ꝛ ens igit generalioza ꝛ vniuersalioza sunt principia ar.ge. explicita q̃ implicita: ꝛ implicita q̃ determinata: sonat ergo maioritas gñalitatẽ ꝛ vniuersalitatẽ in ꝑma intentione realiter: ꝛ in se cũda intẽtional'r: est ergo substantia vniuersalioz ꝛ gñalioz finita ꝛ noua: q̃ spũs finitus et corpus ꝛ materia secũde gradationis: q̃ mal'ia tertie gradationis: ꝛ aial q̃ homo: ꝛ homo q̃ petr9: ꝛ gen9 q̃ spẽs: ꝛ spẽs q̃ idiuiduũ: ẽ etiã maioritas nobilitat' inter sbam corpoream ꝛ substãtiã spiritualẽ: et inter substãtiã hũanã in xpo et virgine: et substãtiã angelicã: et sbam seu spẽm hũam: et spẽm leoninã: bouinã ꝛc. et inter sbam ꝛ nouẽ ꝑdicamẽta accitum ꝛ inter patrez ꝛ filiuz adoptiuũ: ꝛ inter patrẽ finitum ꝛ filium finitũ rõe dignitatis paternitatis ꝛ mat'nitatis generãtiuz ꝛ subiectiõis genitoz: p̃t'tiã. d. rõe cui9 nõnulli doctores dicũt q̃ beata vgo maria ẽ maioz ei9 filio seu sup9

ꝑclu.tho.

¶ Philosophi ñ posuerũt hoc corp9 terrenum humanũ qõ palpamus ꝛ vidim9 immediate vniri animẽ ꝛ ipsaz ꝓticipare: sed posuerunt interius corpus incorruptibile ꝛ perpetuum anime vnituz sb̃stantialiter sicut et ipsa anima incorrũptibilis est itaq̃ anima cũ suo ꝓpetuo et inuisibili corpore ẽ in hoc corpore mixto ꝛ grosso: non sicut forma sb̃stantialis i materia substantiali: sz sicut nauta i naui. in opus. 9: c: j:

ꝑclu:tho.

¶ Omnis anima participabil' corpore vtitur perpetuo ꝛ ab ente habet ipostasiz in generabilem immortalem ꝛ incorruptibilez. in opusculo. ij. ca: vltimo.

posito ex ipsa nato. Mã lucas ait q̃ ihesus crescebat sapiẽtia ⁊ etate experimẽtãdo p̃ sensus seu corp̃ accidẽ tale vl̃ idumẽtale bũas miserias: ⁊ erat subdit̃ illis p. iij. d. qz ipse ait discipl̃is nõne maior est q̃ recũbit q̃ q̃ ministrat: ex quo videt̃ q̃ discipuli maiores erãt recũbendo magr̃o ministrãdo: ⁊ eoz̃ pedes abluẽdo lintеamine p̃cincto. Non enĩ maioritas ẽ p̃stitutiua entis: nec in rõe formali interius eius sonãtiaz quidita/tiue habet: gr̃a cuius vna formalitas ei? nõ est maior altera: nec vnus conceptus q̃dicus est maior altero: nec vn? coꝛrelatiu? est maior nec perfectioꝛ altero: nec relatio relatiõe nec respect? respectu nec nuitas bilitate: nec aptitudo actu nec dispositione. Concludit ergo: q̃ in ente infinito pater non est maioꝛ filio: nec nobilioꝛ: nec spiratoꝛ spirato: nec genitoꝛ genito: nec absolutũ est nobiliꝰ respectiuo nec econuerso. Sonat ergo maioritas exteri? et pfectioꝛ in respectu ad aliud ens distinctum essential'r. Igitur essentialiter ⁊ real'r ⁊ numero distinguũt illa inter q̃ est maioritas pfectionis ⁊ nobilitaꝰ. Est ergo de? maioꝛ creaturis ⁊ factu ris ei?: ⁊ michael nobilioꝛ ẽ lucifero: ⁊ ãgeli supioꝛ̃ gerarchie sũt maiores angel' sc̃de gerarchie: ⁊ ipi ãgeliꝰ ctue gerarchie rõe dignitat̃ ⁊ officij: ꝫ rõe nature specifice põt eẽ q̃ archãgel? michael q̃ ẽ supioꝛ̃ ordis ifeioꝛ̃ gerarchie sit maioꝛ ⁊ nobilioꝛ q̃busdã manẽtib? i supioꝛi gerarchia: ⁊ sic dicẽdũ ẽ de celis: nã empireũ i nobilitate maioritat̃ ẽ p̃ditũ: q̃ cristallinũ: ⁊ sol q̃ luna: ⁊ ignis q̃ aer: ⁊ imaginatia q̃ sẽsitiua: nõ solũ sbaliter: vez etiam quantitatiue accidentaliter: ratione cuius dicitur q̃ vn? angelus est p̃dit? ex maioꝛi nobilitate q̃ alter sbaliter ⁊ accidẽtaliter. Est ergo maioꝛitas per totã linẽã predicamẽtalẽ: ⁊ latera eius ex eo q̃ vna creatura imediata est maioꝛ aut minoꝛ altera:

p̃clu. tbo.

¶ Non est necessarium q̃ q̃dquid naturaliter fuit in aliquo homine in ipso resurgente resumi: sed solum tantuz quantũ sufficit admoduz debite quantitatis seruandum in su. ꝑ. ge.

p̃clu: antho. an.

¶ Nullum aliud a deo habet rationem motiui nec perficientis respectu intellectus diuini: quia per philosophum p̃mi nõ intelligit aliud a se: quia intelligẽdo essentiaz suam sibi omnia rep̃sentãtur quia eminẽtissime ⁊ distinctissime in eo continẽtur virtualiter. 12? metaphisices. c: 4:

p̃clu: antho. an.

¶ Deus ⁊ creatura habent vnitatem realem: ⁊ talis vnitas est ens inq̃ cõuenũt

deus ⁊ creatura obiectiue: ratione cuius demonstratio eorum est ex principijs propijs quia ens cōmune obiectum est adequatum ⁊ p̄mum intellectus: quia est realitas cōmunis predicabilis de ipsis 12: methaphi. c: 4:

Nclu: bone.

¶ Homo simpliciter est ratio exemplaris ad cuius idemptitatem ⁊ similitudinem homo singularis generat hominem singularem: sicut domificator producit domū extra ad similitudinem rationis exēplaris interioris. ⁊: methaphisices.

Nclu: bone.

¶ Totalitas humana est totolitas eminentie: nā homo eminenter ⁊ simpliciter est omnis homo: ḡa sicut exemplar idea ⁊ factura mediata similiter: descendēdo p̄ nature arborē vsq; ad individua speciey: q̄ licet sint eq̄lia i specie vniuoce nō tñ sūt eq̄lia in gradu accidentali: qz indumentū vni⁹ dissimile est indumēto alteri⁹ in nobilitate maioritatis ⁊ pfectione. ¶ Concludit ergo q̄ oēs q̄stiones facte de maioritate generalitatis pfectionis: nobilitatis ⁊ vniuersalitatis artiste in ente ⁊ in omni ente applicabiles sūt ⁊ reducibiles ad scalā ⁊ angulū eius: qñ eay solutio ibi est implicata: vt si q̄rat vtrū paternitas in ente infinito sit maior filiatiōe cū p̄ phi losophū agens sit p̄stanti⁹ passo: cui dubitationi respō det p̄ angulū maioritatis dicēdo: q̄ maioritas nō ingredit inter rōes formalē: substāciale ⁊ quidicā entis rōe cui⁹ nō est maioritas inter ꝯcept⁹ essencialiter ordinatos vl̄ in prioritate originis sūptos: nec agens dicit maioritatē nec patiens minoritatē: cū sint vna substācia natura ⁊ eēncia: ⁊ cū maioritas sit inter essencias distinctas ⁊ numeros distinctos: ergo ⁊c. ¶ Maioritas autem dicitur imago īmensitatis bonitatis ⁊ ceterorū principiorū: ratione generalitatis ⁊ nō ratione perfectionis: nec nobilitatis: quia principia artis sūt generalia ad omnia ideo īmensa seu sine mensura finita vel infinita ratione generalitatis: quia transcendentia ad omnia se habent ergo ⁊c. Ideo ait doctor in arte gene. q̄ vna maioritas vniuersalis ⁊ generalis intelligitur per triangulum croceum: sub qua omnes subalternate maioritates continentur: cum qua agēs maiorificat: sicut cum principio principiat: ratione cuius bonitates substanciales: et sic de magnitudine et ceteris sunt in maioritate ⁊ bonitates accidentales sunt in minoritate et sic de ente reali et de ente intentionali intelligendum puta: vt in comento et in maiori tractatu diximus.

¶ De secundo angulo tertij trianguli qui est de equalitatis angulo ⁊ scala eius per.i.in al significato. Capitulum.xxxiij.

SEcundus angulus trianguli crocei est id ratione cui⁹ intellect⁹ artiste confert ad demõstrandũ nouẽ subiecta artis generalis esse entia realia ꝓbabilit⁹ per demonstrationẽ equiperãtie: cũ ꝓpositionib⁹ ⁊ syllogismis per se notis: descẽdendo per nature arborẽ vsq; ad species indiuidua oia demonstrãdo ꝑ principia artis ⁊ diffinitiones eor̃: eo q; equalitas est subiectũ in quo finis cõcordantie bonitatis ⁊ ceteror̃ principior̃ quiescit finis: ergo principiorũ est ostendere deum esse ens bonũ magnũ: vnũ: verũ: virtuosũ: amabile: intelligibile per equalitatẽ cõcordantie bonitatis: ⁊ alior̃ est ergo equalitas principiũ generale ⁊ vniuersale ad oẽs equalitates subalternatas sub ipsa ꝓtẽtas sicut pisces sub aqua: rõe cui⁹ est equalitas ꝑcipue in subiecto methaphisices quiditatẽ ⁊ quiditatẽ seu formalitatẽ: ⁊ formalitatẽ naturalitatẽ: ⁊ naturalitatẽ et essenciã naturã ⁊ substanciã ⁊ esse: et inter tiuũ. bile. ⁊ are: qui ꝑ essenciã naturam ⁊ substãciã sũt equales: sonat: ergo eq̃litas int̃ ꝓcept⁹ q̃dicos sb̃ales essencialit̃ ordinatos ⁊ int̃ correlatiua ꝓncipior̃ artis generalis: ⁊ ꝑ ꝓsequẽs int̃ ꝓncipia generalia artis. Nã bonitas ⁊ magnitudo ⁊ sic de ceteris eq̃les sũt in rõe formali quiditatiua: in generalitate: vniuersalitate ⁊ ceter⁊ cõditionib⁹ q̃ ꝓme intẽtioni queniũt. Nõ ergo vnũ ꝓncipiũ maiꝰẽ q̃ aliud: rõe cui⁹ ꝑ demõstrationẽ equiparãtie ꝓcretiue demõstrant̃ per tertiũ ⁊ q̃rtũ discursus ꝓme figure ar.ge. circularit̃ sic arguẽdo: bonũ ẽ vnũ ⁊ vnũ est ens: ergo bonũ est ens: vel bonũ habet reale esse creabile repꝛesentat omnes creaturas creabiles: sic homo repꝛsentat omnes homines singulares et predicatur de ipsis sicut exemplar ꝺ exẽplato essentialit̃: sed prima intelligentia non predicatur de illis quibus est exemplar. ⁊: metha.

ꝓclu: bone.

¶ De ente ⁊ homine non potest fieri predicatio essentialis ⁊ numeralis: sed soluz repꝛesentatiua ⁊ exẽplaris: vt ens est omnia entia: homo est omnes homines repꝛsentatiue ⁊ exemplariter. Igitur domus in anima: et domus extra animam sunt idem exemplariter ⁊ repꝛsentatiue. ⁊: metha. phi.

ꝓclu: bone.

¶ In homine simpliciter quidico non includuntur formalit̃

omnes realitates singularium: sed solum eminenter ⁊ exẽplariter: ⁊ sic de alijs vsq; ad ens simpliciter: ⁊ sic non est inconueniens vniuersalia plurificari ꝗ admodos. .7: methaphi:

esse positiue: magnũ est bonũ: ergo magnũ habet realle esse positiue: aut bonitas est realis positiua: magnitudo est bona: ergo magnitudo est realis positiue: vel sic: oẽ bonũ est vez realiter: ꝫ omne magnũ est bonũ realiter: ergo oẽ magnũ ẽ vez: p istos ſylogismos demõstratiuos ⁊ p se notos, phat ⁊ demõstrat deũ esse: q; deus est: nõ est ppositio p se nota: deus est vn9: deus ẽ trinus in methaphisica: licet sit p se nota in theologia. ergo oẽs articuli sũt demõstrabiles ⁊ phabiles p ꝓncipia methaphisicalia artis generalis: ⁊ nõ sũt phabiles nec demõstrabiles p ꝓncipia theologalia: eo quia sũt articuli fidei positiui ⁊ credibiles tm̃. Nã nulla sciẽtia p sua ꝓncipia phari põt: eo q; essent principia ⁊ nõ ꝓncipia: ꝙ est ꝓtra ꝓmũ ꝓncipiũ. ¶ Probat ergo q̃libet sciẽcia ⁊ demonstrat p ꝓncipia artis generalis sic arguendo: oẽ ens habet esse positiue realiter p bonitatẽ: sed deus est ens realiter positiue: ergo deus habet esse realiter positiue per bonitatẽ: ergo deus est: cũ sit ens bonũ: ergo deũ eẽ est phabile. Secũdo omne ens est vnũ in sua ratione formali realiter per vnitatẽ: sed deus est ens: ergo deus est vnus in sua rõe formali realiter per vnitatẽ: ergo deũ esse vnũ est phabile. Tertio omne ens est trinũ inordinato esse ⁊ relato realiter correlatiue ⁊ operatiue: sed deus est ens: ergo de9 est trin9 inordinato esse correlatiue ⁊ operatiue generando ⁊ spirãdo: ergo deũ esse trinũ per demonstrationes equiperantie est demõstrabile ⁊ phabile ⁊ per ꝗd methaphisice rõe equalitatis ⁊ nature ꝓpositatis ꝓcludit ergo ꝙ articuli fidei sũt phabiles ⁊ demõstrabiles: nõ tm̃ p quid phisice nec logice: licet sint nõnulli sẽsuales asserẽtes ꝙ articuli fidei nõ sũt phabiles nec demonstrabiles: ⁊ vez dicũt: ꝫ vez dicere nesciũt: ignorãtes dr̃az inter ꝓncipia theologalia et methaphisicalia vt

ꝓclu: bone.

¶ Per conceptũ obiectiuum entis intelligitur ens reale: et per conceptum hois homo realis: ⁊ p conceptum entis realis intelligitur deus: et per cõceptum hominis realis intelligũtur omnes homines singulares. 7: methaphisices.

ꝓclu: bone.

¶ Conceptus specifi9 est omnino in plurificabilis in plures

confirmat sanctus doctor in primo ⁊ in quolibetis di cens: q̄ fides potest probari nō per rationes theolo gales creditiuas: nec per quid phisice vel logice: sed per rationes methaphisicales ostensiuas ipsor̄ arti culorū ⁊ necessarias: per quas fides defenditur ⁊ cor roboratur. Non autem perditur nec diminuitur: vt aliqui sensuales putarunt: dicentes cum gregorio fi des non habet meritum: cui humana ratio prebet ex perimentū: hoc quidem fm quid continet veritatem: ait gregorius: Si diuina operatio: generatio ⁊ spira tio ratione humana sensualiter comprehēdatur: quia de rebus spiritualibus non est experimentū sensua le: sed de corporalibus tantū: ratione cuius christus ostendit thome fixuram clauorum: latus ⁊ manus: vt habito experimento de natura corporali acciden tali sensualiter credendo: intelligeret suppositum de um ⁊ hominem: dicendo ego credo q̄ tu es dominus meus ⁊ deus meus: Non enim credebat nec intelli gebat id quod sensualiter videbat: quia q̄ videtur non creditur: nec intelligitur: ergo intelligentia ⁊ fi des non sunt de rebus apparentibus: sed de absenti bus: vt vult regula. b. Quapropter est equalitas ob iectiua inter deum ⁊ creaturas in ratione formali et cōmuni: nō aūt in ratione propria modali: quia inter finitū ⁊ infinitū nulla est eq̄litas: ⁊ inter substāciā ⁊ ac cidēs: ⁊ inter accidēs ⁊ accidēs: ⁊ inter accidens mo rale ⁊ accidēs naturale ⁊ accidēs artificiale: ⁊ inf̄ spi ritū ⁊ corpus: solem ⁊ lunā: ignē ⁊ aquā: bouē ⁊ leonē hominē et angelum: ⁊ sic de alijs descendendo per na ture arborem: ⁊ equalitatis scalam: vsq̄ ad specierū indiuidua: que sunt equalia vniuoce sub sua propria specie: vt extensius diximus in comento. Igitur il luc recurre: si inde amplius vis informari.

conceptus specificos quoniam omnes ho mies singlares clau duntur formaliter ⁊ quiditatiue in homi ne reali specifico: et sic cōcipiendo hoiez in vniuersali omnes hoies reales repsen tātur intellectui rea lr in esse q̄ditatiuo ⁊ vniuersali: q̄ de vni uersalibus est scien tia ⁊ sic est scia de ho mine. 7ᵐ metha.

Scluſ bone.

¶ Corruptibilitas ⁊ incorruptibilitas nō insūt simul sicut pas siones enti substātia li: sed insunt successi ue simultoti per acci dens: ⁊ sic corrupti bilitas est possibili tas separationis ab existentia accidenta li corruptibili: sic incorruptibilitas ē im possibilitas separa tionis quiditatis ab existentia substanci alis. 6ᵐ metha.

¶ De tertio angulo tertij trianguli qui est de minoritate per .k. significato. Capitulum .xxxiij.

¶ Corruptibilitas et incorruptibilitas respectu diuersorū sūt passiones entis: sed incorruptibilitas est in prima intelligentia sicut quiditas in substantia ad cuius similitudinem creatura sic creat incorruptibiles. 6: metha.

Sclu: bone.

¶ Corruptibile ē id quod totaliter anichilatur: et incorruptibile est id quod nō potest desinere esse ens reale positiuum nec potest esse omnino nō ens. 6: metb.

Sclu: bone.

¶ Intelligentie et orbes sunt incorruptibiles: et solum corpora mixta ex qualitatibus elementorum sunt corruptibilia. .6: metha.

Sclu: bone.

TErtius angulus triāguli crocei est instrumentū artificiale intellectūm artiste: vt artificiose per scalam minoritatis possit attingere rez minoritates affirmatiue vel negatiue per nature arborem descendendo vsqz ad specierum indiuidua. Et quia minoritas est ens circa nihil: formalitates que abstrahuntur a sua perfectione: sunt in minoritate: quia tendunt circa nihil: non q̄ sint nihil: nec nihileitas cum sint quiditates et rationes positiue: sicut bonitas in primo discursu et in secundo prime figure est circa nihil: in quantū non est ens: nec magnitudo: nec entitas: nec bonum: sed solum est bonitas: ergo inter ens et nihil est dare aliquid: qō non est hoc vel illud: licet concretiue non sit ponere mediū: tamē abstractiue metbaphisice ponenda est medialitas: ex hoc concluditur q̄ falsa est illa propositio que dicit q̄ inter ens et non ens vel nihil non est dare medium: verum dicit: sed verum dicere nescit: quia licet sit verum in secundo circulo prime figure: non tamen est verum in primo et in tertio et primo modo dicendi per se: in quibus predicationes quiditatiue simpliciter substanciales fiunt: q̄ non posset fieri si talis propositio esset vera: ex eo q̄ non foxent rationes formales ydeales neqz exemplares in obiecto formali: nec in essencia diuina: ratione cuius deus non posset creare creaturas imediatas: ex eo q̄ non haberet rationes ydeales ad similitudinem quarum: crearet quod est impossibile per regulam .b. nam quod nulla res est omnino: nihil est:

vt augustin⁹ asserit: ergo sūt formalitates reales: q̄ nō sunt ens ꝑcretū: neq; formalitas eius abstracta: neq; nihil ꝑcretū: neq; nihileitas abstracta: psonantiā mi/ noritatis: que nō est ens cōcretū: neq; est nihil: sed circa nihil scz abstractū ꝑcreti: qō est bonitas ⁊ cetere formalitates in ꝑmo circulo prime figure. Ideo ait ꝓbi/ losophus q⁹ nulla res est que possit subterfugere rōez entis concreti vel abstracti psonantiā minoritatis: so/ nat ergo minoritas abstractionē in rebus. concludit ergo q⁹ abstracta a suis correlatiuis nō sunt entia cō/ pleta sicut sunt formalitates subiecti methaphisices in ꝑmo ⁊ secūdo discursu: nec etiā creature imediate nec formalitates cōposite simpliciter sūpte: sicut hu/ manitas: spiritualitas: corporeitas: empireitas: ignei tas ⁊c. que non pro forma cōpositiua sumunt: sed pro formalitate tm̄. ¶ In ente aūt infinito minoritas nul lā sonantiā habet: misi pro abstractiōe sumat. Negati ue aūt bene dicit in deo: in ente aūt finito est minori/ tas formalitas ꝓtitutiua ⁊ eius cōpositiua quiditati ue ⁊ essencialiter: ratione cuius creatura est minor suo ꝑditore: est ergo minoritas inter deū ⁊ creaturā: sub/ stanciā ⁊ accidens: spiritū ⁊ corp⁹: solē ⁊ lunā: spm̄ et spm̄: aiaz ⁊ aiaz virtutes ⁊ vitia: virtutes ⁊ vtutes: in diuiduū ⁊ indiuiduū: speciē ⁊ speciē: gen⁹ ⁊ gen⁹: na/ turā ⁊ naturā vt patet descēdēdo p scalā minoritatis ꝑ nature arboꝛē: vsq; ad speciez indiuidua: qz semp cō/ paratiue dicit ad maioritatē: nō si vna creatura ē mi/ nor per minoritatē formaliter alter vero est maior per maioritatem formaliter ratione cui⁹ est formalitas de fectiua: qz semp dicit abstractionē a rei pfectione. Et in quātū est creatura positiua: est ad similitudinē tri/ nitatis ⁊ vnitatis ydee creabilis creatura ⁊ est ad dis/ similitudinē quo ad nomē defectiuū rōe cuius boni/

ꝑclu: phi.

¶ Materia est res q̄ compositum genitū potest esse ⁊ non esse quia corruptibile et incorruptibile semp ad maleficiū machi/ nantur: quia corrup tibile habet materiā propriā tanq̄ partez sui corruptibilez: in corruptibile aūt nō habet materiam cor rūptibilez. 7⁰ metha phi. ⁊. 3⁰ phi.

ꝑclu: fran.

¶ Corruptibilitas ⁊ incorruptibilitas nō sunt differētie essen/ tiales entis substan tialis in recta linea: quia si forent differē tie diuisiue sūc tunc nihil esset corrupti/ bile ⁊ incorruptibile extra genus substan tie: quod est impossi bile. Igitur non so/ lum in genere substā

cie sunt entia realia incorruptibilia: sed nouē genera predicamentalia sunt incorruptibilia in recta linea vt philosophi tenent. 6. methaphi.

tas creata minorificat appropriate: sicut maiorificat ratione maioritatis: quapropter oēs q̄stiones artisti huius artis facte de minoritate in nature arbore applicabiles sūt: et reducibiles ad angulū minoritatis: et scalam eius: vt de maioritate actū est: sicut i cōmēto supra artem explendius tractauimus cui remittitur: quia solutio ibi implicatur.

¶ De tertia figura huius artis generalis que descendit a prima et secūda p essencialē origi nationē et cōpositionē sicut riuus a fonte. Cap. xxxv.

pclu: bone.

¶ Idemptitas et diuersitas sunt respectus oppositi relatiue vel contrarie: et non contradictorie nec p̄ uatiue: et sūt vno modo respectus fundamentalis: quia p̄se insunt cui insunt: et aliomodo sunt respectus formales et insūt per accidens illi cui insunt. 6. metha.

GErtia figura est instrumentū artificiose artiste et intellectui eius ad agē dū sonantiā et mixtionē p̄ncipioꝝ artis generalis absolutoꝝ et respectiuoꝝ et ad formādū ppositiōes et sylogismos: et ad inueniendū media: q̄stiones formādo: et nouē signa q̄ in ea ponūt: valent nouē signa p̄me figure: et nouē signa secūde figure: rōe cuius. b. significat absolute bonitatē et respectiue dīaz: et. c. magnitudinē et durationē: et sic de aliis. Hec quidē figura est triāgularis: vt valeat artista i ea triginta sex cameras formare: et in eaꝝ q̄libet bina signa situare: vt diuersa et multa habeat significata per duo cū p vnū tm̄: vt in alphabeto cuidēti⁹ ostensū est. Ea propter prima camera est. b. c. et secūda. b. d. vsq; ad. b. k. et duobus signis constituta: ad significandū subiectū et predicatū: inter que artista mediū inuenit naturale amborum vnitiuū per naturalem coniunctionē: cū quo quidem ipsa coniungunt naturaliter in prima intentione: artificialiter aūt et intētionaliter in secūda: vt bonitas et in agendo et huiusmodi que per naturalem concordantiā et equalitatē coniungunt in camera. b c. per tertiū discursū prime figure; cū quo

¶ Inquolibet individuo cuiuslibz predicamēti est aliquid quod est omnino incorruptibile ic̄o: rupribilitate opposita simpliciter nihilo vl

quippe naturali medio artista concludit ꝓpositionez declarando procedendo primo theorice per signa: secundo vero practice per eorū significata discurrendo per descensum: ascensū ⁊ transuersaliter: ratiōe cuius in ea tres fiunt discursus: quorū primus est descensiuus: secūdus vero ascensiuus. tertius eni transuersalis: vt ostendit sensualiter in figura inferius depicta: sicut in cōmēto supra ar. ge. largius tractamus.

bc	cd	de	ef	fg	gh	hi	ik
bd	ce	df	eg	fh	gi	hk	
be	cf	dg	eh	fi	gk		
bf	cg	dh	ei	fk			
bg	ch	di	ek				
bh	ci	dk					
bi	ck						
bk							

¶ De practica huius figure tertie. Capitulum. xxxvj.

In qua quidem triāgulari figura artista quadrupliciter ꝓcedit primo quodlibet principiū cuilibet attribuit ꝓncipio ꝓsonantiā ⁊ mixtionē denoiatiuaz: seu ꝓnotatiuā in quarto mō dicendi per se ⁊ in secūdo ꝑ quartū discursum prime figure vt in omnibus principijs intellectus cognoscat quodlibet principium et ecōuerso ⁊ ad eandē q̄stionē multas inducere valeat

non enti: sicut quiditas entis: ⁊ quiditates incluse: per seitate primi modi in posteriorib⁹: nā illud quod omnino corruptibile est: corruptibile est corruptibilitate oppositaquiditati icorruptibili sicut esse statuale adiacēs individuo accidētali. ꝯ: metha.

ꝑclu: bone.

¶ Omnia presuppo nunt ens ⁊ includūt ipsum quiditatiue ⁊ necessario: quia nichil est quod possit subterfugere.

ꝑ: petri hyspani.

¶ Versus: seci simpliciter: conuertitur cua ꝑ acci: astro per contra: ⁊ sic fit cōuersio tota.

ꝑclu: docto.

¶ Propositio ē oro i dicatiua congrua et perfecta exterminis

constituta veritatez vel falsitatem significans: z est in prima intentione ens reale methaphisice. z in secunda intētione est mentalis aut vocalis vel scripta: et dicitur propositio: quia pro alio ponitur: et dicitur annunciatio quia conceptum annūciat intellectui discibilē. in lo. maio.

pclu: docto.

¶ Propositio vera ē illa cuius subiectuz z predicatum simpliciter se habent ad veritatem: z sic significat esse sicut est: z nō esse sicut nō est: quia abco q res est vel nō est, ppositio vera vel falsa dicitur: z propositio falsa econuerso se habet. in logica maiori.

pclu: docto.

¶ Propositio cathegorica est termin⁹cō plexus z oratio constituta ex subiecto cōnōes in vnū propositum. secūdo vero abstrahit a ālz camera. xij. ppositiōes cathegoricas seu p̄dicatiuas tertio enim ab eadez prescindit. xij. media naturalia ad pcludendū et formādū. xij. vere recte z debite syllogismos. quarto autē eandem euacuat. xriij. questiones vt sit facūdius generalius et vniuersalius in mō dicendi arguēdi interrogandi soluendi z glosandi et respondendi: sic procedendo subiectum de vno p̄ncipio agendo de alijs vero predicatum per. iij. prime figure discursum ideo bonitas est magna: durans: potens: scibilis: amabilis: virtuosa: vera: gloriosa: differēs: concordās: cōtrarians: p̄ncipians: medians finiens: maiorificās: equalificans: minorificans: quequidem propositiones sūt de simplici subiecto z de composito predicato z de tertio adiacēte z cathegorice: eo quia est subiectum predicatum z copula: que sufficiunt ad propositionē cathegoricā: veram z necessariaz vel cōtingētem aut possibilē vel impossibilē affirmatiuā vel negatiuā: cōtrariam vel concradictoriaz aut sub cōtrariam vel subalternam z sicut fit de bonitate sic fieri potest de alijs p̄ncipijs: ratione cuius intellectus artiste est mirūimmodū generalis z vniuersalis sciētiaz de p̄ncipijs realibus agendo realez in prima intentione z intēcionalem in secūda intētione. Secūdo vero abstrahit aqualibet camera ipsam euacuando. xij. propositiones applicādo significata ipsius ad propositum faciendo se applicatiuum inuestigatiuuz z inuētiuum sciētie: sic practicando: bonitas est magna: bonitas est differens: bonitas est cōcordans: magnitudo est bona: magnitudo est differens: magnitudo est concordās: differētia est bona: differētia est magna: differentia est concordās: cōcordātia est bona: cōcordantia est magna: concordantia est differens: z sic

intellectus artiste inuẽtiu⁹agit sciencią mutãdo subiectũ in p̃dicatũ ꝙuertibiliter:ꝛ sic ecõuerso est simplex ꝛ methaphisicalis:qꝫ fit de ꝓpositiõib⁹ indiffinitis:q̃ quidẽ ꝙuersio est mutatio subiecti in p̃dicatũ ꝛ ecõuerso:rõe cui⁹ fiunt binę ꝙuersiones:vna simplex: ꝛ alia per accidẽs. Simplex ꝙuersio est mutatio subiecti in p̃dicatũ: ꝛ p̃dicati in subiectũ remanentib⁹ in vtraqꝫ ꝓpositione:eadẽ quãtitate ꝛ qualitate:ꝙuertit sic nulla bonitas substãcialis ẽ accidẽs:ergo nullũ accidẽs est bonitas substãcialis:a simili quedã bonitas ẽ magnitudo:ergo quedã magnitudo est bonitas:rõe cui⁹ simplr vniuersalis affirmatiua ꝛ particularis affirmatiua ꝙuertunt. ¶Per accidẽs vo ꝙuersio est mutatio p̃dicati in subiectũ ꝛ subiecti in p̃dicatũ remanẽte i vtraqꝫ eadẽ q̃litas:variata tñ quãtitate:vt oẽ intelligibile est indifferẽs:ergo qdã indifferẽs est intelligibile:a simili. ¶Nullũ ens est subiectũ methaphisices: ergo aliqꝺ ens nõ est subiectũ methaphisices:gr̃a cuius vlis affirmatiua ꝛ vlis negatiua et particularis affirmatiua indiffinita ꝛ singularis sm suũ modũ cõuertunt. ¶Particularis enĩ negatiua nõ ꝙuertit ꝓpter eo qꝫ ꝓpositio vera in falsã ꝙuerti posset: vt qdã aial nõ est bõ:ergo qdã bõ nõ est aial:qdã ens nõ ẽ spũs ergo quidã spũs nõ est ens qꝺ est falsũ. Et sic descẽdendo p̃ nature ordinẽ vsqꝫ ad indiuidua specieꝫ formãt ꝓpositiões duodecim in camera q̃libet hui⁹ figure:et etiam plures:vt dicetur ab artista legente: vt clarius dixim⁹ i cometo. Tertio q̃ppe a qualibet camera huius figure abstrahat artista duodecim media naturalia que inter subiectum consistunt ꝛ predicatum cũ quibus quiditate vel genere aut specie ambo conueniunt:cum quibus intellectus artiste facit se disputatiuũ ꝛ determinatiuum questiones soluendo proprie pũla ꝛ predicato in tertio adiacente: ꝛ i secundo de subiecto ꝛ predicato tantum: ꝛ sic est exponibilis in logica maiori.

ꝙclu:docto.

¶Propositio vniuersalis est cuius ſb iectum est terminus cõmuis cõiunctus signo vniuersali affirmatiuo vel negatiuo in logi.maiori.

ꝙclu:docto.

¶Propositio particularis est cuius ſb iectum est terminus cõmunis additus signo particulari affirmatiuo vl negatiuo: vt quedã entitas est vera:nequis homo ẽ bon⁹.in logi.ma.

ꝙclu:docto.

¶Propositio idiffinita est cuius subiectuꝫ est terminus cõmunis sine signo: vt bonitas est potens. in logica maiori.

Pclu:docto.

¶ Propositio singularis est cuius subiectum est terminus discretus vel cōmunis contūctus pronomini demōstratiuo: vt iesus est deꝰ: hic homo est verus. in logica maiori.

Pclu:docto.

¶ Propositio affirmatiua est cuius predicatum subiecto attribuitur: vt ens est obiectum formale intellectus: & ppositio negatiua est cuius p̄dicatum a subiecto remouetur: vt deus non est ens. in logica maiori.

Pclū:docto.

¶ Propositio ē qualis & quanta: vnde versus que. ca. vel ip qualis. ne. vel aff. v. quanta. par. in. fin. inlogi. maiori.

& simpliciter per nature arborem descendēdo & ascēdendo vsq; ad speciērū indiuidua ab obiecto formali incipiendo sic: oē id quod magnificatur: a magnitudine est magnum: sed bonitas est id quod magnificat a magnitudine: ergo bonitas est magna: vel sic omne bonū est bonū per bonitatem formaliter: sz magnitudo est bona: ergo est bona formaliter: per bonitatē: et omne bonū est ens: sz omne magnū est bonum: ergo oñe magnū est bonum: & oñe animal est substātia: sz omnis homo est animal: ergo oñis homo est substantia: et ois substātia est ens: sed quidā angelus est substancia: ergo quidam angelus est substancia: & sic de aliis medijs: que euacuādo cameram pullulant propositiones & syllogismos demonstratiuos de ipsis agēdo et scientiam per nature arborem speculando.

¶ Quarto nempe a qualibet camera artista abstrahit ipsam euacuando vigintiquatuor questiones: ex eo quia in qualibet propositione hinc sunt questiones incluse simpliciter implicite: sicut in ista: bonitas est magna: implicantur vtrum bonitas sit magna: quid est bonitas magna: bonitas est differens: vtrum bonitas sit differens: quid est bonitas differens: bonitas est concordans: vtrum bonitas sit concordans: quid est bonitas concordans: magnitudo est bona: vtrum magnitudo sit bona: quid est magnitudo bona: magnitudo est differens: vtrum magnitudo sit differens: quid est magnitudo differens: magnitudo est concordans: vtrum magnitudo sit concordans: quid est magnitudo concordans: differentia est bona vtrum differentia sit bona: quid est differentia bona: differentia est magna: vtrum differentia sit magna: quid est differentia magna: differentia est concordās: vtrum differentia sit concordans: quid est differentia

concordans:concordantia est bona:vtrum concordã/tia sit bona:quid est concordantia bona: concordãtia est magna:vtrũ concordantia sit magna: quid est concordantia magna:concordantia est differens: vtrum concordantia sit differens:quid est cõcordantia differens. ¶ Conditio huius figure est q vna camera nõ sit cõtra aliam:sed se adiuuent simul in cõclusione cõcordando:z q.b.c. nõ sit aduersus.b.d.z sic de ceteris:vt quelibet camera remaneat illesa alioquin artista foret contra artem verã z necessariam.

¶ De quarta figura que est de inuentione medij z cõpositõe sylogismoꝝ z multiplicatiõe rationꝝ ad vnã cõclusionẽ z de theorica eiꝰ. Ca.xxxvj.

Quarta figura artis generalis est instrumentũ artificiale in secũda intẽtione:z naturale in prima artiste ad inuẽniendũ media naturalia in nature arbore ad formandũ ppositiones maiores equales minores cõclusiones z ex ipsis sylogismos: z ad multiplicandũ rationes ad vnã conclusionẽ: habens tres circulos:duos mobiles:z vnũ imobilem circulus quidẽ superior imobilis est: circulus vero mediocris z circulus inferior mobiles sunt:vt in ipsa per talem mobilitatẽ z imobilitatẽ multiplicentur camere:et p cõsequens propositiones media.sylogismi demonstratiui rationes necessarie z q̃stiones. ¶ Propterea theorice ꝓcedendo circulus medius sub circulo imobili superiori voluitur ponendo.c.sub.b.imediate: circulus aũt inferior sub circulo medio voluit: ponendo d.sub.c.immediate:ratione cuius nouem formantur camere consequutiue:z.b.c.d.est prima camera:z.c.d.e.secunda:z.d.e.f.tertia:z sic de ceteris.Exinde.e.

ꝯclu:docto.

¶ Propositio de distũcto extremo est in cuius subiecto vel p̃dicato ponitur coniunctio disiunctiua vel aut:z propositio de copłato extremo est in cuius subiecto vel predicato ponit̃ coniunctio copulatiua vt bonitas z magnitudo sunt quiditates:z bonitas vel magnitudo est perse magna vel homo est animal vel lapis: et aliquãdo est de vtro q extremo: z aliquã do de vno disiuncto et de alio copulato. in logi.maio.

ꝯclu:docto.

¶ Propositio ypotetica est terminus cõplexus constitutus ex duab⁹ propositionibus cathegoricis per coniunctionẽ copulatiuam vel disiũctiuam.in logi.ma.

ꝯclu:docto.

¶ Propositio composita ex duabus est

vt bõitas est magna ꝛ magnitudo est bona: ꝛ sumitur sex modis: scilicet copulatiue disiũctiue: cõdicionaliter: rationaliter: tempaliter ꝛ loqualiter. in logi. ma.

ꝓclũ: docto.

¶ Propositio copulatiua est in qua coniunguntur bine cathegorice per copulatiuam coiunctionem: vt bonitas est differens ꝛ magnitudo est bona Et disiũctiua est in qua coniunguntꝫ due cathegorice per coniũctionem disiũctiuam: vt bonitas est ꝓcordãs vel ꝓcordãtia est differẽs. Et cõditiõalis est in qua sunt bine

circuli minoris sub. c. circuli mediocris ponit ꝛ tunc alie noue camere formantur: ꝛ. b. c. c. est prima: et. c. d. e. secunda. ꝛ sic de alijs. Quãdo vero omnia signa circuli inferioris fuerint discursa cum. b. circuli superioris: ꝛ cũ. c. circuli mediocris. c. tũc est mediũ inter b. ꝛ. d. in quantũ participant ad inuicẽ per significata ꝛ sic discurrendo per omnes cameras est medium in earũ qualibet naturale participatiuũ extremorũ ꝛ cõnectiuũ: ratione cuiꝰ per talia media necessarias artista agit ꝓclusiones illas in cameris inueniendo. Rursus enĩ discurrunt signa circuli inferioris cum. b. circuli superioris: ꝛ cum. d. circuli mediocris: quousqꝫ sint discursa omnia signa circuli inferioris per. b. d. deinde ponatur. d. circuli mediocris sub. b. circuli superioris: ꝛ sic discurratur totus circulus medius per quodlibet signum articuli superioris: ꝛ circulus inferior discurratur totus per quodlibet signum circuli mediocris: ꝛ semper ad dexteram partem quousqꝫ cum. b. et circuli maioris perueniatur ad. i. circuli mediocris ꝛ ad. k. circuli inferioris: tali quidem modo formantur. cclij. camere: vt sensualiter ostenditur in figura circulari inferius depicta. Et dicitur habere binos circulos mobiles: vt melius intellectus multiplicet rationes argumenta ad defendendum veritatem fidei catholice cõtra sophistas nominales tantum in nomine persistentes accidentali et ens reale negantes vt in comento largius agitur.

¶ De practica huius figure quarte. Capi. xxxvij.

categorice vnite p hanc coniūctionem si: vt si bōitas est differens: concordātia est bona. Et temporalis est i qua vniū t due categorice per hoc aduerbium quā do: vt bonitas est cō cordans: quando cō cordātia est differēs Et localis est in qua vniuntur due categorice per aduerbiū locale: vt bonitas est differens: vbi cōcordantia est bona. in logi. maiori.

ꝓclu: docto.

¶ Quando copulatiua est vera: ambe categorice eius sūt vere t quādo est falsa aliqua categoricaruz est falsa: vt homo est animal: t homo est nichil: quia p vna parte falsa tota est falsa logice. in logica maiori.

ESta quidē figura generalior ē q̄b t̄na: rōe cuius i q̄libz camra bz t̄ia signa t t̄ia figura nō nisi duo: igit intellect⁹ artiste generalior ē p q̄rtā figurā q̄b p tertiā. Cuius ꝺditio ē q intellect⁹ artiste signa ad ꝓpositū applicet respiciēdo significata signoꝝ t ꝓcordātiā naturalē existētē inᵗ subiectū t ꝓdicatū p medīū naturale i nature arbore: euitādo simplr incōueniētia t impossibilia: q̄ semp ꝓtradictionē afferūt: t cū tali ꝺditōe intellect⁹ artiste p q̄rtā figurā sciētiā pagit babēdo multas rōes ad eādē ꝓclusionē: ipsā multiplicādo figurā dicēdo q ꝑma camera eius ē. b. c. d. cui⁹. b. significādo vnā ꝺditionē bz cū. c. t aliā cū. d. eo q bonitas cū magnitudine ē magna t cū ꝓcordātia ē ꝓcordās t cū duratiōe ē durās: t cū ꝓtrarietate ē ꝓtrarias: t. c. vnā cōditionē bz cū. b. t aliā cū. d. t. d. vnā ꝺditionē bz cū. b t aliā cū. c. rōe cui⁹ ex ꝺditiōes sūt in ea: cū quib⁹ itellect⁹ artiste se ꝺdictionat t disponit speculādo ad iuestigādū iueniēdū obijciēdū ꝓbādū t determinādū affirmādo vl negādo de q̄stione. ¶ Rursus aūt itellect⁹ artiste suū speculari augmētando alias acquirit sex ꝺditiōes circulū voluēdo minorē suū. c. ponēdo sb. c. circuli mediocris sub quo erat suū. d. rōe cui⁹ camera mutat: igit t ei⁹ ꝺditiōes mutāt: gra cui⁹ intellect⁹ artiste se habituat de. xij. ꝺditiōib⁹: t sic de camera in camerā tēdendo multiplicat ꝺditiōes ꝓstituēdo i tabula colūnas: q̄ q̄dē ꝺditiōes q̄s intellect⁹ multiplicat difficiles sūt ad numerādū: ex eo q intellect⁹ ex q̄libet camera huius figure pōt ipsā euacuādo abstrahere. xxx. ꝓpositiōes. t. xc. q̄stiōes: sicut de camera. v. c. xij. propositiones t. xxiiij. q̄stiōes: sic practicādo. b. est. c. b. ē. d: b. est. t b: b. est. t c: b. est. t d: c. est. b: c. est. d: c. est. t b: c. est t c; c. est. t d; d. est. c; d. est. b; d. ē. t d; d. est. t c; d. ē. t b; t b.

est.b:t b.ê.d: t b.ê.t c:t b.ê.t d:t c.est.b:t c.est.c:t c.ê d t c.est.t b:t c.est.t d:t d.est.b:t d.est.c:t d.ê.d:t d.ê.t b: t d.est.t c:¶Tali quidē mō formāt.xxx.ppositiões categoricē i camera.b cd.q̄ ê pma i hac q̄rta figura:t in tabula mltiplicādo ipsā t implēdo illā:t sic formāt in pma sic formāt i scōa t ceteris.t sic fit mltiplicatio ppositionū categoricaꝝ vsq; quo caꝝ enumeratio ōfi cit arismetrice:t in hoc apparet facūdia argumētādi soluēdi t interrogādi t rīndendi huiꝰ artis generaľ doctoris nr̄i ignoti. Mā vbi logica deficit et ciꝰ modꝰ argumētādi ars generaľ itellectui humano defectū artis logicaľ suplet.¶Exinde enī artista ex eadē camera abstrahit nonaginta q̄stiões sic formādo: vtrū.b.sit c.vtrū.b.sit.d.vtrū.b.sit.t b.vtꝝ.b.sit.t c.vtꝝ.b.sit.t d Quid ê.b c.q̄d est.b d.q̄d ê.b t b.q̄d ê.b t c.q̄d ê.b t d. De quo est.b c.de quo est.b d.de quo ê.b t b. de quo ê b t c.de quo est.b t d.Et sicut formate sūt hāc mltiplicādo figurā: cā cuacuādo t tabulā ꝓstituēdo t eiꝰ colūnas.xv.q̄stiones de ipso.b.pme figure: sic formant alie.xv.de ipso.b.scōe figure.Et sic de.c.t.d. t sicut i camera.b cd.formāt.xxx.ppositiões.t.lxxxx. q̄stiões sic formāt totidē i camera.c d e.et sic de alijs: rōe cuiꝰ intellectꝰ artiste cognoscit se generalissimū et valde artificiatū:et supra aliū itellectū istā ignorātē artē generalē suppmitatē et vniuersalitatē bīe et ipsū ad mlta deducēdo incōueniēcia in disputatiōe et iposibilia: p regulā.b.gīa cuiꝰ sophista nō poterit corā tali intellectu sic artificiato vniuersali et generali ꝓsistere:t rō ê Mā itellectꝰ huiꝰ artis artiste ê semp i ꝓditōibꝰ ꝓncipioꝝ generaliū ꝓmitiuis suppmis realibꝰ vniuersalibꝰ necessarijs vniuocis naturalibꝰ et p se notis.¶Sophista aūt in secūdis ê intētiōibꝰ extra naturas ꝓncipioꝝ et reꝝ realiū ꝓsideratis.Ygit artista ê in ente rea-

ꝓclu:docto.

¶Quando disiūcti ua est vera sufficit q̄ aliqua pars eius sit vera: vt bonitas est ens: vel magnitudo est nichil: ideo disiūctiua dicit̄ provna p te vera tota vera: sed ad falsitatem eius ê necessariuꝫ q̄ ambe categorice sint false logice vt homo ê irrationalis vel leo est angelus. inlo. maio.

ꝓclu:docto.

¶Quando cōdicionalis est vera antecedens nequit stare sine consequēti: vt tu es homo: ergo tu es ens:t quia omnis propositio est necessaria aut possibilis vel impossibilis aut cōtingens: sed necessaria est sic vera: q̄ nullo modo potest esse falsa vt deus est ens bonus magnus t eternꝰ: homo est ens animal ꝛc. et possibilis

est que potest esse vel nō esse: vt homo erit lulista : homo non erit thomista: sed ḡn do est actualiter con uertīt incontingens impossibilis est: que nullomodo potest es se: vt bonitas est ni hilcitas: bonitas nō est ens. in logi. ma.

pclu: docto.

¶ Quicq; sunt predi cabilia. scilicet gen⁹ species: differentia: proprium: t accidēs

¶ Genus est ens fi nitum predicabile ō plurib⁹ specieb⁹ dif ferentibus in eo qō quid in prima inten tione: et vocaliter vl mentaliter in secun da intentione.

¶ Species est ens fi nitum predicabile ō plurib⁹ numero dif ferentibus in eo qō quid. ¶ Differentia est ens predicabile p quod quedam entia abalijs differunt in eo quodquale.

¶ Proprium est illō precabile quod pre li quod est extra intellectum in rebus. Sophista vero in ente intentionali intra intellectū: ratione cuius nō audet in artiste presentia propter verecundiam: quā habet de falsitate t ente rationis simpliciter vel scōm quid instare.

¶ De tabula huius artis gene

ralis que est subiectum intellectus artiste cū quo se contrahit ad omnia intelligenda : et primo de eius theorica. ¶ Capitulū. xxxviij.

TAbula est subiectum intelle ctus artiste t instrumentum artificiale in quo t cū quo se vniuersalē peragit t gene ralem ad speculādū t intelligēdū oia spe culabilia ac intelligibilia: scz transcendentia t deter mīata methaphīce: theologice: phīsice: logice tc. eo qz colligit ab ipsa abstrahendo multa vtiq; ojum par ticularia materiaz methaphīsicā: theologiā phīsicā logicā t ceteras sciencias agendo: t per eas practicā do p principia generalia t vīa discurrēdo principia p ticularia obiectiue: t p regl'as subiectiue: cuilibet ap plicādo qstioni. xx. rōes ipsā declarādo a qlibet came ra: colūne vnā abstrahēdo rōez. Et si vult pōt. xxx. rō nes abstrahere si sibi necessariū fuerit: vt largiꝰ in co mēto tractem⁹. Que q̄dē tabula septē bz colūnas cō stitutas ex euacuatiōe quarte figure vel secūde incipi endo a camera. b c d. ratiōe cuiꝰ in circulo minori nō possūt formari nisi septē camere: iō nō nisi septem for mant colūne. Mā qlibet camera suā in tabula cōstitu it colūnā. Et quia sex sunt signa a. d. vsq; ad. k. in cir culo inferiori septem formantur columne in quibus octuaginta quatuor implicantur columne explicate in arte magna sicut in comento diximus.

¶ In qua quidem tabula. t. significat q̄ signa situata ante. t. p̄me sūt figure: z q̄ sunt post. t. secūde: vt artista cognoscat p̄ncipia absoluta z respectiua p angulum differētie: p ipsam quidē intellect⁹ artiste ē ascēsiu⁹ et descēsiu⁹ p nature: mediātib⁹ p̄incipijs absolutis z respectiuis: i cōtū p nature arborē ad p̄ora z generaliora ascēdit: z ad posteriora z pticularia ōscēdit: copulādo colūnā cū colūna: sicut colūnā. b c d. cū colūna. c d e. z sic ō alijs: vt oñdit sēsualit̄ i tabula inferi⁹ depicta: sic in cōmēto supra artē generali⁹ z vniuersali⁹ tractam⁹ vt mel⁹ veritas z generalitas ac vniuersalitas artis cognoscatur ab intellectu speculatiuo z nō ab alio.

De quarta parte hui⁹ artificij que est de tabula.

b c d c d e d e f e f g f g b g b i b i k
b c t b c d t c d e t d e f t e f g t f g b t g b i t b
b c t c c d t d d e t e e f t f f g t g g b t b b i t i
b c t d c d t e d e t f e f t g f g t b g b t i b i t k
b d t b c e t c d f t d e g t e f b t f g i t g b k t b
b d t c c e t d d f t e e g t f f b t g g i t b b k t i
b d t d c e t e d f t f e g t g f b t b g i t i b k t k
b t b c c t c d d t d e e t e f f t f g g t g b b t b i
b t b d c t c e d t d f e t e g f t f b g t g i b t b k
b t c d c t d e d t e f e t f g f t g b g t b i b t i k
c d t b d e t c e f t d f g t e g b t f b i t g i k t b
c d t c d e t d e f t e f g t f g b t g b i t b i k t i
c d t d d e t e e f t f f g t g g b t b b i t i i k t k
c t b c d t c d e t d e f t e f g t f g b t g b i t b i
c t b d d t c e e t d f f t e g g t f b b t g i i t b k
c t c d d t d e e t e f f t f g g t g b b t b i i t i k
d t b c e t c d f t d e g t e f b t f g i t g b k t b i
d t b d e t c e f t d f g t e g b t f b i t g i k t b k
d t c d e t d e f t e f g t f g b t g b i t b i t i k
t b c d t c d e t d e f t e f g t f g b t g b i t b i k

dicatur in eo quodquale: et conuenit vni z alteri non z cō uertitur cūm p̄opo ub iecto concretiue

¶ Accidens est ens noiale z predicatur in eo quodquale accidentale. in lo. ma.

p̄clu: docto.

¶ Decem sunt p̄dicamenta: scilicet substantia: quantitas: qualitas: relatio: actio: passio: situs: quā do: vbi: z habitus. in logi. maiori

p̄clu: docto.

¶ Substantiaꝝ alia transcendens. Alia infinita. Alia finita. Et finita alia spiritualis: z alia corporalis. Corporaliū alia substantialis alia elementalis: alia vegetalis: alia sensualis: alia imaginabilis: z alia humana z est substantia ens p se existens incorruptibiliter habens actionem passionem z

connexionē substantialiter per secūdam .c.t.d.t substātia est alia pma vt vniuersalis ordine nature: t alia secūda vt singularis t existens: p quā vniuersalius sbīcitur accidentibus: sed singularis immediate eis substat incorruptibiliter: licet accidentia substentata in ipsa corrūpātur. in lo. maio.

¶ De primo probandi modo veritatem per rationes necessarias per artem generalē: t practica huius tabule. Capi. xxxix.

De applicatioue. xx. rationum ad vnam q̄stionem per quālibet colūnam abstrahēdo a qualibet camera vnam rationem: q̄stionem defendendo affirmatiue vel negatiue: quia de quolibet est esse vel non esse t de nullo simul ambo per regulā. b. sic practicādo q̄stio vtrum mūdus sit eternus. Solutō. b c d. si mūd⁹ est eternus sua bonitas est rō ab eterno producēs eternū bonum: t magnitudo illam rōnem ab eterno magnificat. Et eternitas ipam ab eterno t in eterno durare facit: ratione cuius nullū malū est in mūdo rōe cōtrarietatis: sed quia in mūdo est peccatū originale etiam mortale vt experientia nos docet. Concludit ergo q mūdus nō est etern⁹: imo est eternus q ad q̄dicuz esse: successiuus vo tēporalis t p̄teribilis quo ad tēpus: et motū exterius: q gñatio vni⁹ rei sine corruptione alteri⁹ esse non valet: ergo mūdus nō est eternus. ¶ B c t b. si mūdus est etern⁹ due sūt et̄nitates in infinitū distantes t essentialr distincte t nūero: rōe cui⁹ inter sensuale t sensuale: sensuale t intellectuale: intellectuale t intellectuale est distantia in infinitū p tres eternitates q est impossibile p regulā. b. Cū sit malū cōtra bonū: t paruuz cōtra magnū: t preteribile cōtra et̄num q est impossibile: t magnū incōueniēs: cū solus deus sit etern⁹: cetera vo finita t noua: ergo mūd⁹ nō ē eternus. ¶ B c t c. si mūd⁹ ē etern⁹ p cordātia ignata ei⁹ est et̄na p totā scalā ei⁹: rōe cui⁹ sūt tres eternitates p rōes ei⁹ alternate generales magnitudines bonitatis et et̄nitatis: cū duratiōe interminabili ipsaz (q ē ipos-

¶ De p̄clu: docto.

¶ Quantitas est id quo entia mensurantur continue inessentia per primam. f. et discrete in correlatiuis. Primum enim continuum constituitur ex indiuisibilibus in genere substātie substantialiter: t in genere quantitatis accidentaliter: et scōm continuum cō stituitur ex indiuisibilibus t diuisibilibus: t tertium continuuz ex diuisibilib⁹ tantum: t sic quanti

sibile) eo q; tūc tres eēnt ꝓtrarietates eis oppolite sub alternate cū magnitudine malicie: qō ē magnū incō/ ueniēs i regula. b. ergo mūd⁹ nō est etern⁹ imo finit⁹ ⁊ nou⁹: ⁊ sic de ceteris vsq; ad camerā. ⁊ b i k. vt lati⁹ tractamus in comēto supra artem gene.

¶ De secūdo mō probādi per media naturalia syllogistice arguēdo p nature arborē: et pri/mo de prima figura. Capitulū. xl.

Syllogismus est argumētū ex trib⁹ veris ⁊ necessarijs ꝓpositiōib⁹ ꝓsti/tuta: argumētū vo pōt eē vez vl falsū: rōe cui⁹ medij in camera. b c d. ꝓsistit in circulo medio ⁊ in tabula in signo medio: est ergo i ꝑma camera. c. me diū int. b. et. d. ꝓiūgendo subiectū ⁊ ꝑdicatū p nature arborē ascēdendo vsq; ad ꝓncipia artis explicita logi caliter arguēdo. Mā oia q̄ sūt iter bonitatē cutis ⁊ bo/nitatē hois sūt media naturalia cōnectia subiecti ⁊ ꝑ/dicati dicēdo: oē. c. est. b. ꝫ oē. d. est. c. ergo oē. d. est. b. rōe cui⁹ p necessarias ꝓpecturas ⁊ rōnes ē necessariū sic argumētari: in ꝓma figura sic logice: omnis ma/gnitudo est bona: sed omnis duratio est magna: er/go omnis duratio est bona. Omne magnū est bonū: sed oē durans est magnū: ergo omne durās est bonū. Oē aial est substācia: ꝫ ois hō est aial: ergo ois hō est substācia. Nullus mūdus est etern⁹: ꝫ oē ens infinitū est eternū: ergo nullū eternū est mūdus. Oē magnū ē bonū: ens eternū est bonū: ergo ens eternū dūtaxat ē magnū infinite. Nullū magnū eternū est bonū finitū: ꝫ mūdus est bonū finitū: ergo mūdus nō est bonū fi/nitū ⁊ eternū. Oē. c. est. b. ꝫ oē. d. est. c. ergo qōdā. d. nō est. b. Nullū. c. est. b. sed oē. d. est. c. ergo nullū. d. ē b. Oē. c. est. b. ꝫ qōdā. d. est. c. ergo qōdā. d. est. b. Oē tas est cuius partes copulantur ad vnuz terminum cōmunez Quantitas enim cō tinua est cōtinuitas absoluta rei: ⁊ quan titas discreta est nu/merus ternarius: ra tione cuius bonitas est linea substantia/lis habens pūcta sb/stantialia ⁊ est punct⁹ sbalis inquātum linea cōstituit sub/stantialem. Iglr quā titas alia est virtut⁹ ⁊ alia molis: sicut li/nea alia est etherogenea in compositione ⁊ resolutione in ꝓpo ra: ⁊ alia est indiuisi one homogenea i po sterioza: ⁊ talis est di uisibilis vsq; ad mi/nimū. in logi. ma.

ꝓ: docto. ⁊ pbi.

¶ Abodus est debi/ta ordiatio ꝓpositio nuz in quantitate et qualitate sicut volūt iste vocales: scilicz. a e. i. o: a. est vniuersa/lis affirmatiua: et. e.

vniuersalis negatiua .i. particularis affirmatia z.o. particularis negatiua: qz versus. asserit. a. negat .e. vniuersl te amb: versus asserit .i. negat. o. particulariter ambo. in logica maiori.

¶ In secunda figura arguit sic in eadē camera. b c d. dicēdo nullū. c. est. b. sed omne. d. ē. c. ergo nullū. d. ē b. ¶ Omne. c. ē. b. sed nullū. d. ē. c. ergo nullū. d. ē. b. ¶ Nullū. c. ē. b. sed quoddam. d ē c. ergo quoddam. d non ē b. ¶ Oñe. c ē b. sed quoddam. d. non est. c. ergo quoddam d. non est. b.

¶ In tertia figura arguit sic z in eadez camera. b c d. dicēdo oē. c ē b. sz oñe. d ē c. ergo qdāz. d ē b. ¶ Nullū. c ē b. sz oñe. d ē c. ergo quoddā. d. nō ē. b. ¶ Qdā c. ē. b. sed oñe. d est c. ergo qdam. d est b. ¶ Oñe. c ē b. sed quoddā. d ē c. ergo quoddā. d ē b. ¶ Qdam. c. non est b. sz oñe. d ē c. ergo qdāz. d. non est. b. ¶ Nullū. c ē b. sed qdā. d ē c. ergo quoddā. d nō est b: vnde versus oib⁹ figuris mediū est sub. pre. ꝑma. pre. bisq secūda: tertia. sub bis.

¶ Concluditur ergo q in figuris ex puris pticularibus indiffinitis z singularibus vel discretis propositionibus non valet fieri verus syllogismus recte concludendo logice. Contra quidem hanc regulaz generalem datur instantia dicendo quidā homo est aial: sz quoddā risibile est homo: ergo quoddam risibile est aial. ¶ Contra hunc syllogismum datur instantia dicendo: quoddā animal est asinus: sed quidam homo est aial: ergo quidam hō est asinus: q est falsum in camera. b. c. d. z in alijs cameris columpnarū tabule et quarte figure: vt largius in commento diximus.

ꝓ: docto. z phi.

¶ Modi prime figure directe concludētes sūt quattuor: scilicet barbara celarent darij ferio. Et modi indirecte concludētes sunt quiq: scilicet baralipton. celantes. dabitis. fapesmo. frisesomorum et sic concludit in ea omne genus propositionū. in logi. ma.

ꝓclu: docto.

¶ Conditiones prime figure sunt due. Prima est quod in ipsa cōcluditur oñe genus propositionū affirmatiue negatie:

¶ De tertio modo probandi p cōsequētias vitatē fidei catholice. Capi. xl.

¶ Onsequentia est cōstituta ex antecedente z consequente que sunt principia eius z vnū aliud de necessitate ostendit. Et nota ipsius ꝓsequentie sunt igitur

ergo ꝛ similia: ipa ꝓnugēdo: ex q̄b⁹ trib⁹ resultat cōplēta ꝓsequētia in camera. b. c. d. p nature arborē ascēdēdo affirmatiue arguēdo: ꝛ descēdēdo negatiue dicēdo oē. c. ē. b. ergo oē. d. ē. b. nullū. c. ē. d. ergo nullū. b. ē. d

¶ De quarto mō probādi inductiue entimeumatice ꝛ exēplarit̄ i camera. b. c. d. ¶ a. xliij.

INductio est argumentatio a singularib⁹ sufficiēter numeratis ad suā imediatā vniuersalē dicendo. c. est. b. ꝛ sic de singulis: ergo oē. c. est. b. Entimeuma ē argumētatio ab vna sola p̄missa ad ꝓclusionē imediatā: vt omne. c. est. b. ergo. d. est. b. sicut omnis hō est aial: ergo petrus est aial. ꝛ sic de alijs. Exēplū est argumētatio ab vna particulari ad aliud p quandā sil̄itudinē in eis inuentā in camera. b. c. d. dicendo bonū est q. c. sit. b. ergo bonū est. q. d. sit. b. sicut: petrū seruire deo bonū est: igit̄ martinū seruire deo bonū est: et p hoc simile bonū et amabile dicit̄ magnitudo est amabilis: igit̄ duratio est amabilis. bonitas est trāscēdēs ergo magnitudo est transcendens. tenet argumentū p simile ꝛ per demonstrationē equiperantie.

¶ De quinto modo probādi in camera. b c d. per loca. ¶ a. xliij.

LOcus a maiori est argumētū ad min⁹ ifallibile i camera. b c d. dicēdo. b. pōt cē trāscēdēs: ergo pōt cē infinitū ꝛ etnū: sic de⁹ pōt creaturas imediatas ad sil̄itudinē idee cāre: ergo pōt ipas ꝓseruare ꝛ cōponere ꝛ rex regū pōt habere xp̄ianos: ergo pōt habere sarracenos in ecclesia christi congregatos affirmatiue: sed negatiue dicit̄ur. b. non potest predicari de. c. ergo nec de. d. sicut rex gallie non potest expugnare regem hyspanie: vniuersaliter ꝛ particulariter: ꝛ secunda est quod medium sit in maiori subiectum et in minori predicatum ꝛ quod non ingrediatur ꝓclusionē ꝛ q̄ conclusio fiat ex maiori extremitate: ꝛ ex minori seu ex p̄dicato maioris et ex subiecto minoris. in logica maiori.

ꝓclu: docto. ꝛ p̄bi.

¶ Modi secunde figure sunt quattuor: scilicet cesare: camestres: festino: baroco cuius ꝓdiciones sūt q̄ medius sit in vtra q̄ predicatum: et q̄ maior sit vniuersalis in quocunq̄ modo. in logica maiori.

ꝓclu: docto. ꝛ p̄bi.

¶ Modi tertie figure sunt sex: scilicz darapti: felapton: disamis: datisi: bocardo ferison: cuius condiciones sūt q̄ medius i vtraq̄ sit sb̄m: ꝛ mi-

nor affirmatiua ꝛ cõ
clusio particularis i
camera.b c d.in qua
omnia hec continen
tur arguendo cuꝫ si-
gnis vniuersalibus
ꝛ particularibusvel
sine ipsis vt omne.c.
est.b.sed omne.d.est
c.ergo omne.d.est.b
vel nullum.c. est .b.
sed omne.d.est.c.er-
go nullũ .d.est.b. in
logica maiori.

ꝑclũ:docto.

¶ Signa vniuersa-
lia sunt vt oñis:qui
libet:vterqꝫ: quicun
qꝫ:vbicunqꝫ: semper
Et signavniuersalia
negatiua sunt null9
nemo:neuter:nunqꝫ
nusqꝫ.ꝛc.Et signa p-
ticularia affirmati-
ua sunt: vt aliquis:
quidam : quispiam:
alter:aliquando: ali
cubi. ꝛc. Et negatia
sũt neqs.ꝛc.et sũt ẽ-
mini sincathegreu-
matici:ꝛ nunqꝫ sunt
subiectuꝫ nec predi
catuꝫ:nec copula.in
logi maiori.

nec rex neapolis:ꝛ ignis nõ potest cõburere lignũ:er
go nec acr:cuius ꝓditio est ꝙ magis ꝛ minus per an-
gulũ ꝓcordantie ꝛ diffinitionẽ eius ꝓcordent: ideo nõ
valet corporeitas nõ potest bonificare magnitudinẽ
ergo nec bonitas:hõ nõ potest facere poma:ergo nec
pomarius angulũ ꝓtrarietatis. ¶ Locus ab equali
ad equale est argumentũ in camerã.b c d.dicendo.c.
est.b d.ergo.d.est.b c.sicut hõ quiditatiue ẽ cõpositꝫ
ex aia ꝛ corpore substãciali in ꝓsistentia extrema:ergo
factura dei intellectualis ꝛ sensualis est cõpositaqui-
ditatiue in ꝓsistentia extrema ex aia ꝛ corpore:cuiꝫcõ
ditio est ꝙ res equales ꝓcordent ꝑangulũ ꝓcordãtie
ꝛ equalitatis:ratiõe cuius nõ valet:raymũdus ẽ me-
dicus:ergo iohãnes est medicꝫ: qꝛ licet sint equales
in specie non tñ in ꝓtingentia. ¶ Locus a minori ad
maius est argumentũ dicendo.c.est.b. ergo.d.est.b.
sicut episcopus põt excõmunicare omnes sacerdotes
sui episcopatus:ergo ꝛ archiepiscopꝫ:ergo ꝛ cardina
lis:igit ꝛ sũmus pontifex affirmatiue:sed econuerso di
cendũ negatiue:vt papa nõ potest excõmunicare an-
gelos:ergo nec cardinalis ꝛc.cuius ꝓditio est ꝙ ma-
ius ꝛ minus ꝓcordent in angulo ꝓcordantie ꝛ equali
tatis:rõe cuius nõ valet:aquila põt volare:igit ꝛ bo-
mo:quia talis contingentia est scalam cõtrarietatis
ꝛ eius diffinitionem.

¶ De serto modo probandi in came
ra.b c d.ẽ põmõstrationẽ ꝙd:qꝛ ꝛ eꝙparãtiã.La.xliij

Demonstratio est manifesta-
tio alicuius ignoti ꝑ aliqꝺ notũ vel minus
noti ꝑ magis notũ:cuius ꝓbatio est argu
mentũ in quo veritas est apparens ꝓmo
per rationẽ necessariã;scõdo per demonstrationẽ: ter-

tio p auctoritatē vt ait augustinus: rōc pbamus auctoritate credimus. Demōstratio eni fit per quid. per qz z p equiperantiā. Demonstratio p quid demonstrat effectū p causam: posterius p prius: inferius p superius. Demonstratio p quia demōstrat causaz p effectū: vel prius per posterius: z superius per inferius. Demonstratio p equiperantiā demonstrat equale ignotū vel minus notū per equale notū vel magis notū: ratione cuius est necessaria magis q̄z prime: nā p ipsaz altiora demonstrant in camera. b c d. demonstratiue arguendo: omne. c. est. b. sed oē. d. est. c. ergo omne. d. est. b. sicut omne aial est substācia: sz ois homo est aial ergo omnis hō est substācia: maior ostendit p demonstrationē quid: aial eni cōpositū est quiditatiue ex cā formali z materiali cū sit elemētatū vegetatū sēsatū et imaginatū: z oia hec sūt cōposita ex substācia materiali: ergo aial est substācia cū sit superior ipso z ipm inferius illa: ergo inferi⁹ ex superioꝝ⁹ principijs generalibus scz causa formali z materiali: ergo p demōstrationē quid aial est substancia. minor per eandē demonstrationē pbaī. Nā homo cōpositus est essentialiter z quiditatiue ex cā formali z materiali z ostendit qñ dicit quid est hō aial rationale: ergo homo includit aial tanq̄ causā materialē z rationalē tanq̄ causā formalē: ergo aial est prius hoīe z superius: ergo hō per inclusionē partū physice est animal: ergo minor est pbata p demonstrationē quid: et qz ex p̄missis veris i camera. b c d. in prima figura z in primo eius modo sequit̄ p̄clusio vera: probatū est ergo p demonstrationē quid: q⁹ hō est substācia z meli⁹ substāciat⁹: vt asserit regula. b. affirmatiuā tenēdo. Per demōstrationē qz in camera. b c d. per dictos syllogismos rursus probaī: maior quidē pbaī sic: corpus substāciale bois cō-

p̄clu: docto.

¶ Terminus cathegreumaticus est dictio substātiua largiēs suppositum verbo et dictio participatiua designata in ans z i ens z termiata in or z in trix. in lo. maio.

p̄clu: docto.

¶ Terminus vniuocus vniuocans incōplerus significat per se per primaz. c. z. c. suuz significatū proprie predicando sub vno nomie z vna diffinitione de pluribꝰ essentialiter distinctis vt sunt principia artis explicita et implicita de deo z effectibus eius. in logica maiori.

p̄clu: docto.

¶ Secundus terminus vniuocꝰ vniuocans z vniuocatus predicatur secundū

idem nomen ⁊ eandem rationem ⁊ eundem modum essendi vt quod est de spiritu ⁊ corpore ꝑmo substantiali. in logi. ma.

ꝑclu: docto.

¶ Tertius termin⁹ vniuocus vniuocās ⁊ vniuocatus predicatur scōm idem nomen: ⁊ eandez rationem: ⁊ eundem modum essendi ⁊ eūdez modum predicandi vt genere subalterna de suis speciebus. in logica maiori.

ꝑclu: docto.

¶ Quart⁹ termin⁹ vniuoc⁹ vniuocās et vniuocatus predicat scōz idē nomē: et eandē rōnē: ⁊ eundē modum essendi: ⁊ eundem modum predicandi: ⁊ eundem ordinem essendi: ⁊ eandē perfectionē: vt sūt omnes species specialissime ⁊ sic ꝑ philosophū latent equiuocationes ingenerib⁹ ⁊ etiā intranscendētibus in logica ma.

positū est physice in matrice mulieris ex elemētatiua vegetatiua sensitiua ⁊ imagiatiua substātia liter ⁊ accidentaliter ex accidentibus elemētoꝝ cui in vltima ta dispositione rōnalis aīa aduenit ex quibus est homo: rōc cuius embrio transit in homis humanā speciem ipsam cōponēdo: in qua est hō cum oībus suis coessentialibus partibus: ergo hō est substātia cuz sit imaginatus: ⁊ imaginatus sensatus ⁊ sensatus vegetatus ⁊ vegetatus elementatus ⁊ elementatus corporificatus corporificat⁹ ⁊ substātiatus: ergo homo est substantia et melius substantiatus: ⁊ idem de minori dicendum est per quia naturaliter.

¶ Per demonstrationez equiperantie idē sylogism⁹ in camera. b c d. probatur sic: rōnalis anima vt naturalis forma ⁊ causa formalis partes habet essentiales eāles intellectum videlicet volūtatem: memoriā spūalitatē: bonitatē: ⁊c. Et per cōsequēs animal imagiatum: scilicet elementatiuā: vegetatiuā: sensitiuam: et imaginatiuā: q̄ sunt ei⁹ principia substātialia cāliter ꝺ angulū. i. Est ergo homo [illegible] eq̄liter compositus ex predictis ꝓncipijs substantialib⁹ per vnionem anime rationalis cum corpore substātiali: cui est naturaliter coniūcta per ei⁹ diffinitionē. Nā anima rationalis est substantia spiritualis corpori cōiuncta per actualem informationē vel coniungibilis Concluditur ergo q̄ homo est substātia cū sit animal rōnale quiditatiue: ⁊ aīal rationale sit substātia equaliter per equiperantiam: ꝓbatum est ergo physice per tres demōstrationes: q̄ homo est substātia. sed q̄ demōstratio ꝓpter quid ⁊ per equiperātiam potissimas facit conclusiones q̄ demonstratio per quia: ⁊ sic intellectus artiste facit scientiaz de entibus in nature arboze consideratis maiorem probādo ⁊ minorem per

artem generalē in camera. b c d. cū qua ad oēs dispō
situs est ꝯclusiones in quacūq; scientia. Et sic pōt pba
ri q; deus est vnus ⁊ trinꝰ creator ⁊ factor incarnatus
redēptor resuscitatꝰ mortuus ⁊ sepultus ascēsus ad ce
los. Et vēturus iudicare viuos ⁊ mortuos mediante
fide per equiparantiā ⁊c. vt in comēto largi⁹ ⁊ extēsi⁹
ꝑdictos articulos ꝓbamꝰ fide ꝑhabēte catholica sine
q̄ nemo hoiuꝫ pōt saluari nec fides probari.

¶ De septimo mō probādi per diuer sitatē medij ⁊ cognoscēdi paralogismos. Cap. xlv.

DIuersitas medij est fallatia rū genus rōe cuius. f. debet in circulo me dio stare: qō quidē significat mediū: et qñ diuersificat paralogismus causat: qui est argumētū indicās eē vex qō est falsū ⁊ ecōuerso: ⁊ est quasi apparēs syllogismꝰ. Et fit in dictiōe ⁊ extra dictionē. In dictione vero fit sex modis. Et sic sunt sex fallatie in dictiōe: eo q; ī dictione ⁊ per dictionē fit deceptio: q̄ sunt: equiuocatio: amphibologia: cōpositio: diuisio: accēꝰ: figure dictiōis: p q̄s sophistice arguit ꝓtra realē veritatē: ꝓuiales: sensuales ī scōa itētiōe.

De fallatia equiuocatiōis. Ca. xlvj.

FAllatia equiuocationis est deceptio ꝓueniens ex dictione diuersimode plura significāte: sicut hec dictio canis significās canē latrabilē: piscē marinū: ⁊ celi stellā. Et sic de arietc sagittario leone ⁊c. ¶ Et paralogismꝰ format sic ois canis est latrabilis: celeste sidꝰ est canis: ergo celeste sidus ē latrabile. Et oē risibile ē hō: ꝫ pratus est risibilis: ergo pratꝰ est hō. Et q̄cquid ridet hz os: ꝫ pratus ridet: herbe ⁊ arbores: ergo hūt

ꝓclu: docto.

¶ Terminꝰ equiuocus imcomplexus significat suuꝫ significatum: ⁊ predicatur sub eodem nomine: ⁊ diuersa ratione vt sunt nouē signa celi et nomina habentia plura significata: vt canis virgo thaurus arics leo cancer scorpius sagittariꝰ libra piscis. ⁊c. in lo. ma.

ꝓclu. tho.

¶ Terminus anologus imcomplexus significat suum significatuꝫ ⁊ predicatur prius de vno quidditatiue q̄ de alio: denominatiue: ⁊ prius de nobiliori ⁊ perfectiori q̄ de alio: ⁊ prius de infinito q̄ de finito: ⁊ de substantie q̄ de accidente: ⁊ de spū q̄ de corpore: et de homine q̄ de leone. in logi. ma.

os trãsitiue ⁊ methaphisice. Et q̃cũq; surgat stat: sed sedẽs surgebat: ergo sedẽs stat. et est tñ ꝑm tñs numerũ ⁊ gen⁹: rõe cui⁹ surgere est in fieri ⁊ sedere in facto ẽ: rõe cui⁹ ꝑm⁹ paralogism⁹ soluit ꝑ camerã. b f c. secũdus ꝙ ⁊ tertius ꝑ camerã. b f i. sicut vult doctor i ar. mag. q̃ equiuocatio est vnius ⁊ eiusdẽ nois seu termini diuersa significatio: vt in cometo extensius exemplificabimus supra artem.

¶ De fallatia ambibologie. Ca. xlvij

Fallatia ambibologie est deceptio cãta ex eo q̃ cadẽ oño seu ꝓpositõ penitus plura significat. ⁊ formal sic paralogismus: quicq̃d est iesu xp̃i possidet ab eo: ꝙ textus euãgelic⁹ est iesu xp̃i: ergo possidet ab eo. et sic sũt duo sẽsus in textu: prim⁹ ẽ q̃ sit ordinat⁹ a xp̃o secũdus ꝙ q̃ sit possessus ab eo. ⁊ soluit paralogism⁹ ꝑ camerã. d f b. scõ vero q̃cquid videt aliq̃s hic videt ꝙ colũnã videt aliq̃s: ergo colũna videt: ⁊ causat ꝑ cõstructionẽ trãsitiuã vl intrãsitiuã. ⁊ soluit per camerã e f g. tertio vero sic quãdocũq; lit⁹arat terra scindit: ꝙ qñ indocilis docet lit⁹arat: ergo qñ idocilis docet terra scindit: nõ valet q⁹ vn⁹actus eiꝰ vtilitate caret vegetatiue ⁊ alio intellectiue: cuiꝰ solutio ẽ ꝑ camerã. g f b. vt largius in comento supra artẽ declarauimus.

¶ De fallatia cõpositiõis. Ca. xlviij.

Fallatia cõpositionis est deceptio causata ex potentiali multiplicate alicui⁹ ꝓpositionis vel oratiõis cui⁹ dictiões diuersimode ad inuicẽ cõponi possũt: ⁊ in sensu cõposito sũt false: ⁊ in sensu diuiso sũt vere: sicut hec ꝓpositio q̃cq̃d viuit semp est. hec dictio semp cau-

ꝙ cla: docto.

¶ Terminus denominatiuus ẽ connotatiuus significat sb iectũ cũ qualitate ꝓpria substantiali vel appropriata substantiali: aut appropriata accidentali: ⁊ sic denominatiua sunt quecũq; solo casu differunt in quarto modo: ⁊ secũdum illum habẽt appellationem sbaliter vel accidentaliter: sed in secũdo modo sũt eiusdem casus. inlo. ma.

ꝙ cla: docto.

¶ Denomiatiua seu cõnotatiua ⁊ vniuoca: sicut ratiõale vniuoce ꝓdicatur ⁊ denomiatiue de hominis supposito: ⁊ bonus de deo ⁊ spiritu ⁊ ens de magnus verus ⁊c. in logi. ma.

ꝙ cla: docto.

sat paralogismū: nā si vniat cū viuit ē vera: si vero cū est: est falsa: a simili q̄cquid existit vbiq̄ est: rōe cui⁹ formāt paralogism⁹ sic: qō cūq̄ est possibile est albū: possibile est qō ipsū sit albū: sz nigrū possibile est eē albū: ergo nigrū est albū: cui⁹ solutio applicat ad camerā. d f c. et. g f h. Et qui cūq̄ numer⁹ qui cōponit ex duob⁹ z trib⁹ est duo z tria: sz quicq̄ nō sunt duo nec tria: ergo quicq̄ nō cōponit ex duob⁹ z tribus: cui⁹ solutio applicabilis est ad camerā. b f k. Et qui cunq̄ viunt semper erit: sed asinus semper viuit: ergo semp erit: cui⁹ solutio applicabilis est ad camerā. g f b. vt diximus facundius in comento supra artem.

Terminus rectus significat suum significatum: vt nomen, pronomen z participiū in nominatiuo: z verbum presentis indicatiui: z ēminus obliquus ecōuerso: sic habet. in logi. maio.

¶ De fallatia diuisionis. Capi. xlix.

Fallatia diuisionis est deceptio causata ex potētiali multiplicitate alicuius ppositionis cui⁹ dictiones ad vnā possunt in diuersos sensus diuidi: ratione cuius in sensu diuiso ē falsus paralogism⁹: in sensu vero cōposito nō: sicut hēt ppositio ois creatura est sensualis vel intellectualis: habet binos sensus: rōe cui⁹ causat falsitas eius z formāt sic paralogism⁹: omne aial est rationale aut irrationale: sed nō omne aial est rationale: ergo omne aial est irrationale: cuius solutio applicat ad camerā. c f g. Et quodcūq̄ possibile est esse albū possibile est per ipsū vt sit albū: sed nigrū possibile est esse albū: ergo possibile est nigrū esse albū: cuius solutio applicabilis est ad camerā. b f g. Et vnū solū quod potest ferre potest plura ferre: sed qō potest soluz ferre vnū non potest nisi vnum ferre: ergo non potest nisi vnum ferre potest plura ferre: cuius solutio applicabilis est ad cameram. c f g. vt largius in comento supra artem declarauimus.

Terminus absolut⁹ significat suum esse quidditum sine respectu: vt entitas bonitas ens bonum deus substātia animal spiritus homo. ꝛc. in logica maiori.

ꝑclu: docto.

Terminus respectiuus significat semp respectum rationis vel respectum realez vt titates z bilitates in primo actu essendi principiorum z are in secūdo actu essendi in primaintētione realiter z in secunda intencionaliter. in logica maio.

Ars breuissima seu artificium

¶ De fallatia accentus. Capitu. I.

Fallatia accentus causat ex eo q̄ aliqua dictio diuersimode p̄nūciata diuersa significat significata: sic hec dictio occidit: q̄n in penultima sylaba est longa significat interficere: q̄n vero est breuis significat cadere: z formak sic paralogism⁹: ois populus est arbor: sz aliqua gens est pp̄lus: ergo aliq̄ gens est arbor: huius solutio applicabilis est ad camerā. b. f. c. Et q: accēt⁹ est tripler: scz grauis: acut⁹: z circūflex⁹ diuersimode formank paralogismi vt quēcunq; iustū est penitere: iustū est pati penā: cui⁹ solutio applicabilis est ad camerā. g f h. Et q̄cq̄d amak bamo capik: sz vinū amak ergo vinū bamo capik: cui⁹ solutio applicak ad camerā. c f h. et tu es qui es: sed quies ē requies: ergo tu es requies: cui⁹ solutio applicak ad camerā. e. f. g.

¶ Termin⁹ relatiu⁹ significat respectum realem vt sunt tiuuz z bile cum are realit in prima intentione z in secunda intētionaliter. in lo. maio.

p̄clu: docto.

¶ Terminus correlatiuus significat cū correlatiōe: vt pater z filius contractiuū z contrabibile p̄riuſ z posterius superi⁹ z inferius: genus et species indiuiduum z species. in lo. ma.

p̄clu: docto.

¶ Terminus confusus significat indeterminate z confuse sine distinctiōe vt ens et cum negatione: vt tu es non animal et lapis est non homo: quia nō est termin⁹ infinitus in logica z non exprimit suum significatum. in logica maiori.

¶ De fallatia figure dictionis. Ca. ij

Fallatia figure dictionis est deceptio causata ex eo q̄ aliqua dictio similis est alteri dictioni: z videk habere eūdez modū significādi: z nō habet: z formak sic paralogism⁹: q̄cq̄d beri vidisti bodie vides: sz beri albū vidisti: ergo bodie albū vides: cui⁹ solutio ad camerā. b. f. k. applicak: scōo ois aq̄ est frigida: sz mare est aq̄: ergo mare est frigida: cui⁹ solutio applicak ad camerā. c f g. q: mutak q̄d in q̄le: tertio peccat in genere dicēdo q̄cūq; colorak albedine est alba: sz corp⁹ xp̄i colorak albedine exteri⁹: ergo corp⁹ xp̄i est alba. Et v̄go maria ē aial: z aial est neutri⁹ generis: ergo v̄go maria est neutri⁹ generis: cui⁹ solutio applicak ad camerā. b f g. Et paulus est alter ab boie: sz ipse est bō: ergo ipse

est alter a seipo: cuius solutio applicat ad cameram. c f g. quia semp mutat qd in qle vel aliqd in qlequid vt extensius tractauimus supra artem in comento.

¶ De fallacijs extra dictionē et fiūt ō sophistice ppositiōib⁹: et cā apparēs ē expte rei: et sūt septē: scz accidētis ꝑm qd ad simplr: ignorātia elenchi: petitiōis ꝓncipij: ꝓsequēs: nō cā e vt cā. et ꝑm plures interrogatiuis: et primo de fallatia accidētis.

FAllatia accidētis est deceptio cāta ex eo q aliqd significat simplr inē vtq eoz q aliqliť p accidēs vnū sūt: et formak sic paralogism⁹. Cognosco xp̄ianū: sz xp̄s ē veniēs: ergo cognosco veniētē: cui⁹ solutio applicat ad cameram. b f c. et. g f b. nō valet: qz xp̄s et veniēs sūt idē p accidēs et nō p se: igit qcqd ē vez de vno nō est vez de alio. Secūdus paralogism⁹ formak sic: hō ē aial: sz aial ē gen⁹: ergo hō ē gen⁹: nō valet: qz supi⁹ et iferi⁹ sūt vnū p accidēs et nō simplr: cui⁹ solutio applicat ad cameram. b f c. Nā mutak ꝑma ītētio i scōaz ītētionē p variationē medij. Tertius paralogism⁹ formak sic: ois hō ē risibiľ: sz oē risibile ē ppriū: ergo ois hō ē ppriū: sec⁹ hō ē spēs: sz hō ē risibile: ergo risibile ē spēs. nō valet qz hō et risibile sūt idē p accidēs et nō simplr: rōe cui⁹ solutio applicat ad cameram. b fc. Quart⁹ paralogism⁹ formak sic ois sba ē nakalis: turris ē sba: ergo turris ē naturalis cui⁹ solutio applicat ad cameram. c f d. eo qz scōm quid ē naturalis: et per accidens artificialis per contiguationē: vt largius diximus in comento.

¶ De fallatia secūdū quid ad simpliciter. Capitulū. lnj.

FAllatia secūdū quid ad simpliciť ē deceptio cāta ex eo q dictū ꝑm qd su-

ꝓclu: docto.

¶ Termin⁹ finitus exprimit et determinat suū significatuz vt homo est aial bomificans: et deus est ens deificans. in logica maiori.

ꝓclu: docto.

¶ Terminus positiuus significat positionem essendi: vt qditas et ꝓuatiu⁹ significat aliquid remouere ab ēe reali vt mors corruptio destructio preteribilitas mortalitas malicia parūitas nil nichil peccatū viciū non ens surditas cecitas corruptibilitas. in lo. ma.

ꝓclu: docto.

¶ Termin⁹ affirmatiu⁹ significat quiditatez affirmatiue: vt sunt signa vniuersalia et particularia positiua: et negatiuuť significat negatiue eādem qditatē: vt sunt signa vniuersalia et particularia negatiua. in logi. maio.

ꝓclu:docto.

Terminus positiuꝰ significat abstractiue vt bõitas magnitudo quiditas ꝛc. et concretiue vt ens bonum deus angelus vsq; ad hominem. in logica maiori.

ꝓclu:docto.

¶Terminus priuatiuus significat aliquid remoueri ab ẽ reali licet non remouear vt distinctio diuersitas priuatio separabilitas corruptio mors destructio preteribilitas mortalitas malicia parũitas nil nichil peccatum vitium nõ ens surditas cecitas. in logica maiori.

¶Terminꝰ affirmatiuus significat aliquid affirmatiue: vt sũt signa positiavniuersalia ꝛ particularia. in logica maio.

mik tãq; si eẽt dictũ simplr ꝛ formak sic palogismꝰ: oĩs hõ cui iest albedo ẽ albꝰ: sz corpi statuali petri inẽ albedo: ergo corpꝰ petri ethiopis est albũ: a sili adã est hõ mortuꝰ: ergo adã ẽ hõ: nõ valet: qz arguit ad scõm q̃d in q̃stũ ad simplr ꝓclusũ: cuiꝰ solutio applicak ad camerã. c f i. ꝛ. g f h. Scõus paralogismꝰ formak p actũ aie q̃ eẽ põt circa entia realia: ꝛ circa entia intẽtionalia dicẽdo: chimera ẽ aial oppinabile: ergo chimera ẽ aial: ꝛ cesar est in memoria boiz: ergo cesar ẽ ẽpsens: et tu habes felicitatẽ in volũtate: ergo habes felicitatẽ: cuiꝰ solutio applicak ad camerã. b f c. Tertius paralogismꝰ formak sic ouũ potẽtialiter ẽ aial: ergo ouũ ẽ aial: nõ valet: qz potẽtia diminuit de rõe illiꝰ cuiꝰ est eẽ simpliciter: rõe cuius soluik p camerã. e f b. Quartꝰ paralogismꝰ formak sic: ethiops est albus dẽte: ergo ethiopꝫ est albꝰ: nõ valet: qz eẽ ẽm q̃d diminuit de rõe illiꝰ cuiꝰ eẽ est simplr: gra cuiꝰ soluik p camerã. e f g. Quiꝰ paralogismꝰ formak sic: fur vult furari bonã pecumã: ergo fur vult furari bonum: non valet: quia arguitur ab antecedente diminuto ẽm quid: ad consequens cõpletum simpliciter: ratione cuius soluitur per cameram. e f g. vt clarius diximus in cometo.

De fallacia elenchi ignoratie. Ca. liiij

Fallacia ignoratie elenchi ẽ deceptio causata: ex eo qnõ obseruãt ea q̃ requirũt ad diffinitionẽ elenchi: ex ꝓtradictionis ptc p̃cipue: nã elenchꝰ cõtradictionis est syllogismꝰ. ꝛ qñq; est vnus: ꝛ qñq; duo: qñ vero est vnus formak sic: aliq̃ aial est incorruptibile: arguit sic: oẽ cõpositũ ex ꝓtrarijs est corruptibile: sz oẽ aial est huiusmodi: ergo oẽ aial est corruptibile: cuiꝰ ꝓclusio est ꝓtradictoria ꝓpositõis dicẽs i corruptionẽ:

ꝛ ꝯclusio corruptionē:a simili:hō est in eccl'ia: ꝛ nō est in mari:ergo est ꝛ nō est simul. q̄ est cōtradictio: duo quidē formant sic ex duob⁹ quidē syllogismis ꝓtradictorijs formak sic elenchꝰ:qñ ex ipsis ꝓtradictorie cōcludit sic. Nullū beatū est corruptibile:aliqđ aial ē beatū:ergo aliqđ aial est incorruptibile:rōe cui⁹ ꝓtradicit priori syllogismo: igit causat elenchus:qui de rōe ei⁹ est syllogism⁹ ꝛ ꝓtradictio;ꝓpterea ex ipsis paralogism⁹ sic formak:duo sūt duplū ad vnū:sed duo nō sūt duplū ad tria:ergo duo sūt duplū ꝛ nō duplū: nō valet:qñ amissio idem nō est ꝓtradictio:rōe cuius solui tur per camerā.b f c.et.d f e. Secūdus paralogismus formatur sic:celū mouetur circulariter ꝛ nō sursū nec deorsum:ergo celum mouetur ꝛ non mouetur:nō valet:quoniā omissio huius particule contradictionez expellit cuius solutio est per camerā.b f i. Quartus paralogismus formatur sic ecclesia est clausa in tempore interdicti ꝛ non in alio: ergo ecclesia est clausa et non clausa non valet:quia temporis diuersitas contradictionē excludit per cameram.b f i.vt longius diximus in comento.

¶ Terminus negatiuus significat aliqđ negatiue vt sunt signa ꝓuatiua vniuersalia et particularia in logica maio.

ꝯclu:docto.

¶ Particulare significat quādam particularitatem de qua nichil predicari pōt. in logica maio.

¶ Vniuersale significat quandaz cōmunitatem generalem ꝛ vniuersalem predicabilē de suis posterioꝛib⁹ in logi.ma.

¶ De fallacia petitionis principij. Capitulum.lv.

Fallacia petitiōis principij est deceptio causata ex eo q̄ idez sumitur ad sui ipsius ꝓbationē sub alio termino dicēdo animal rationale legit: ergo homo legit: ꝛ formatur sic paralogismus:omne animal rationale currit: sed homo est aial rationale: ergo homo currit: cuius solutio est per cameram .c f b.et.g f i. petit quippe principium:quando aliquis petit principale propositum sibi concedi; sicut firmiter asserit

ꝯclu:docto.

¶ Signa vniuersalia affirmatiua vl' negatiua agunt suppone nata cōmūes affirmatiue vel negatiue pro suis singularibus distributiue singulariter aut

materialiter aut personaliter aut suppositalit aut idiuiduaiter aut statualiter aut modaliter. in logica maiori.

Pclū: docto.

¶ Natura sine signo suponit cōfuse tantum vt quiditas bonitas ens substātia homo ⁊ cetere nature cōes. in logi. ma.

Pclu: docto.

¶ Suppositio cōfusa est sine signo p natura suponens confuse sine distributione. in logica ma.

Pclu: docto.

¶ Suppositio distributiua est cuz signo vniuersali vel particulari: suponens distributiue p suis singularibus personaliter vel materialiter: vt omnis bonitas ē magna ⁊ cetera affir

philosophus dicēs: qui vult probare diffinitū p diffinitionē p̄ncipiū petit: igit qñ diffinitū ad diffinitiōis probationē sumit fallatia petitiōis p̄ncipij semp causat p nature arborē ascendēdo vsq; ad artis p̄ncipia generalis dicēdo: ois hō ē substācia aiata sensibilis: sz aial rōnale est hō: ergo aial rōnale est substā aiata ⁊ sensibilis nō valet: q; p̄sistencia extrema nō est p̄sistēcia finalis: igit peccat p camerā. b f c. Secūdus paralogism⁹ format ab vniuersali ad particulare oiuz ꝓtrariorū vl' disparatorū eadē est disciplina: sz vniuersalia ⁊ particularia sūt ꝓtraria seu disparata: ergo eadē est ipsorū disparatorū disciplina: nō valet: q; arguit affirmatiue a priori ad posteriꝰ seu a supiori ad inferiꝰ: igit peccat p camerā. b f c. Tertiꝰ paralogismꝰ format a particularib⁹ ad vniuersalia sic: oiuz oppositorū eadē ē disciplina: ergo oiuz p̄uatiue oppositorū eadē est disciplina: nō valet: nō soluit p camerā. b f c. A simili medicina ē sciētia sani ⁊ est scia egri: ergo medicina est scia sani ⁊ egri: nō valet cuiꝰ solutio est p camerā. b c g. Quartus paralogismus format sic: qñ vnū relatiuorū sumit ad probationez alterius: supponat q; paulus sit pater iobānis: ⁊ arguatur sic. iobannes est filius pauli: ergo paulus est pater iobannis: ⁊ sic petit id qō sub alijs verbis debet probari: cuius solutio ostenditur per camerā. b f c. sicut vberius supra artem diximus in comento.

¶ De fallatia cōsequentis. Ca. lvj.

Fallatia consequentis est deceptio causata ex eo q; ꝓsequens estimat omnino idem esse antecedēti: fallatia enī antecedentis est in vno ⁊ ꝓsequentis est i pluribꝰ ꝓsequencijs ⁊ antecedencijs ⁊ format sic paralogismus: si leo est: animal est: sed tu es aial: ergo tu es

leo:ꝛ si est homo: est aial:ergo si est aial est hō: nō vaꝫ let ꝯsequentia cū nō sit ꝙuertibilis:igit applicat eius solutio ad camerā.b.f.d.et.d.f.e.Et simili mel est croceū:ſz fel est croceū:ergo fel ē mel. Et rursus:si aliqs est fur errat de nocte:sed tu erras de nocte:ergo tu es fur. Secūdus paralogiſmꝰ format sic:omne genitū habet ꝓncipiū in tpe:ergo filiꝰ deꝰ habet ꝓncipiū i tpe cū sit genitus. Et rursus iustū est bonū:ergo si est iniustū est malū:et iterū:si est homo est animal: ergo si ē nō animal est nō hō:qꝛ ad oppositū ꝯsequentis sequit oppositū antecedentis solutio quoꝫ implicat in camera.b.f.c.et.d.f.g.per nature arborem ascendendo et scalas trianguli viridis.

¶ De fallatia secundū nō causam vt causam. Capitulum.lvij.

Fallatia secundū non causam vt causam est deceptio causata:quādo inter p̄missas ex quibus sequitur conclusio aliqua ponit propositio que nihil ad conclusionē operat:ratione cuius dicit nō causa:qꝛ causa est in quantū infert ꝯclusionē: gratia cuius p̄missę sunt ꝯclusiones causę:ideo formal sic paralogiſmus: anima ꝛ vita sunt idem:mors ꝛ vita sunt ꝓtraria: generatio ꝛ corruptio sūt ꝓtraria:sed mors est corruptio ergo vita est generatio:ergo viuere est generari:qꝫ est impossibile:cū aia ꝛ vita sint realiter idem: ꝛ mors et vita nō sint contraria sed opposita:sicut priuatio ꝛ habitus:peccat aūt ꝓtra rationē causę ꝛ causate:cuiꝰ soluto applicat ad camerā.b.f.c.et.d.f.e.vt largiꝰ tractauimus in comento supra artem.

¶ De fallatia secundū plures interrogationes. Capitulū.lviij.

matiue vel negatiue vt nulla bonitas est magna.in logi.ma.

ꝯclu:docto.

¶ Predicatum in ꝓpositiōe supponit cōfuse ꝓ natura cōmuni in consistentia extrema :ꝛ subiectum supponit distributiue in consistentia finali pro suis singularibus personaliter seu modaliter vl' materialiter:vt homo ē animal rationale petrus est homo omne ens est bonū in materia naturali:sed in materia contingēti: alia legem habēt: nā ambo supponūt pro personis ꝛ suppositis rōne cuius talis suppositio est falsa oīs homo currit: ꝛ nullus homo currit cōtrarie.in logi.ma.

ꝯnominalium sensualium.

¶ Signuꝫ vniuersale p̄cedit terminum

cõmunẽ supponit cõfuse ⁊ distributiue ꝑ suis significatis copulatiue omnib⁹: vt ois homo est homis canis: ⁊ intelligit sic ꝙ terminus cõmunis supponat confuse tñ ⁊ terminus vniuersalis ꝑ singularibus distributiue: vt ois hõ currit. i sua logi.

¶ Prima ꝓpositio ẽ equinoca: vt canis ẽ animal ⁊ nõ animal maria est virgo ⁊ nõ virgo virgo est anial ⁊ nõ animal.

¶ Scõa est mutatio subiecti vel predicati: vt vinũ est prohibitũ: et nõ ẽ prohibitũ ⁊ ꝑmito tibi florenũ: ⁊ non tibi ꝓmito florenum.

¶ Tertia est de toto ⁊ parte: vt oculꝰ hominis est albus ⁊ nõ albus: ethiops ẽ niger ⁊ non est niger.

¶ Quarta est de potẽtia ⁊ actu: vt ignis ꝓburit ⁊ nõ cõburit.

¶ Quinta ẽ de relatiuis: vt ꝛps est pat ⁊ nõ est pater paulꝰ

Fallacia scõm plures ĩterrogatiões

est deceptio causata ex eo ꝙ ad interrogationẽ q̃ est plures: datur tantũ vna respõsio: ⁊ formatur sic paralogismꝰ: mel et fel sunt dulcia: ergo mel non ẽ dulce: vel ergo fel ẽ dulce: Et rursus: putasne vt homo ⁊ asinus sint animal rationale dicendo: homo ⁊ asinus non sunt anial rõnale: ergo homo non est aial rationale: ad cuius solutionem assignatur camera. b. f. c. et. d. f. g.

¶ De fallacia cõtradictiõis nouiter inuẽta ꝑm artẽ doctoris. Capi. lix.

Fallacia contradictiõis est deceptio dependens ab octo propositionibus concludentibus contradictionez primo sensu et non concludunt: et formarur sic paralogismus: omnis aries est commestibilis sed quidam aries non est commestibilis: ergo aries est cõmestibilis ⁊ non commestibilis. Et rursus: nullus homo est visibilis: sed quidam homo est visibilis: ergo quidam homo est visibilis ⁊ non visibilis: ad cuius solutionem assignatur camera. b. f. c. ⁊. g. f. b. Secundus paralogismus formatur sic: omnis homo est imaginabilis: sed quidam homo non est imaginabilis: ergo quidam homo est imaginabilis ⁊ non imaginabilis: cuius solutio est per regulam. b. Tertius paralogismus: omne mel est dulce: sed quoddam mel non est dulce: ergo est dulce et non dulce: cuius solucio per regulam. c. significatur. Quartus paralogismus formaꝫ per actum ⁊ potentiam si c: intellectus est verus: sed quidã intellectꝰ non est verꝰ: ergo quidã intellectꝰ est verus ⁊ nõ verus: cuius solutio est in ca

mera.c.f.g.a simili vinū est prohibitum ꝛ non prohi/
bitum ꝛ propheta est verus et non verus: maria est
virgo ꝛ non virgo:ꝛ sic de alijs disparatis:que viden/
tur includere contradictionem ꝛ non includunt nec
respectu finis contradictoria dici possunt: vt nullus
homo est homo: sortes est homo: ergo sortes non est
homo: Nullus hō est hō: sed quidā homo est homo:
ergo quidā hō est hō ꝛ nō homo. Nullū aial est substā
cia quiditatiue:qōdam animal est substancia quidita
tiue:ergo quoddā animal est substancia ꝛ nō substan/
cia q̄ videtur impossibile ignorantibus hanc falla/
ciam nouam.

¶ De fallacia impossibilitatis et pos/ sibilitatis contingentie ꝛ necessitatis nouiter inuenta scōm artem a doctore illuminato. Capitulū.lx.

Fallacia ipossibilitatis et pos/
sibilitatis ꝓtingentie ꝛ necessitatis est de/
ceptio causata ex duabus vel tribus pro/
positionibus quarū vna est possibilis re/
liqua vero impossibilis: ꝛ alia necessaria altera vero
contingens et formatur sic paralogismus omnis
homo est mendax: sed christus est homo: ergo chri/
stus est mendax. Omnis virgo est corrupta per pec/
catum originale: mater christi est virgo: ergo mater
christi est corrupta et in peccato originali concepta.
Omne agens exterius agit accidentaliter: sed de/
us est in creando agens et in faciendo exterius: er/
go deus agit exterius accidentaliter. Omne gem/
tum est corruptibile: sed deus homo et homo deus
est genitus: ergo deus homo et homo deus est cor/
ruptibilis. Omnis effectus per generationem est cor
ruptibilis ꝛ simpliciter ꝑteribilis:ꝫ humana species
est discipulus ibu: ꝛ
nō est discipul⁹ ibu.
¶ Sexta ē de loco vt
xp̄s est viator ꝛ non
viator.
¶ Septia hitu: vt x̄o
go est intelligēs oia
ꝛ nō est itelligēs oia
aia xp̄i intelligit oia
ꝛ nō intelligit oia.
¶ Octaua ē de tēpo/
re: vt xp̄s rex iudeoꝝ
nazaren⁹ vēit hodie
ꝛ xp̄s rex iudeꝝ non
venit hodie

ꝓclu:docto.

¶ Termin⁹ cōis i sbo
supponit ꝑ sistētia fi
nali sbali ꝛ ñ accidē/
tali: ꝛ t̄min⁹ cōis in
predicato supponit ꝑ
consistētia extrema
simplr sine signo sic
scōus doctor tenet in
tertia pte dicēs q̄ hō
in p̄dicato ē natura
cōis:ꝛ in sbo ē suppo
sitū ꝛ psona:ergo sig
na ñ supponūt vt sen
suales tenēt:ꝫ soluz
nā supponit:ꝫ sint cā
sine q̄ nō. Igit̄ null⁹
nō supponit ꝑ mascu
lio tm̄:nec ois ꝑ ma/
sculino ꝛ feminino
cum non sint de esse

natura ꝛ homo est effectus per generationē cōpositi-
onē ꝛ factionē: ergo humana natura ꝛ species ac hō
est corruptibilis ꝛ simpliciter preteribilis. Omne pec
cans faciendo nichil simpliciter anichilatur: sed pec
catores scilicet demones ꝛ homines peccatores pec-
cādo faciūt simpliciter nichil: ergo demones ꝛ homi
nes peccando simpliciter anichilātur: ꝛ per ꝯsequēs
corrūpunt. Omnes isti paralogismi peccāt per impos-
sibilitatem: possibilitatē cōtingētiaz ꝛ necessitatē: qa
si vna propositio est possibilis: alia est impossibilis: et
si vna est necessaria: alia est ꝓtingens: ꝛ si vna est cōue
niens alia est inconueniēs. Igitur ꝛ fallacia applica
bilis est ad cameram. b. f. c. et. d. f. g. inquibus soluun
tur: qz semp peccant p formā aut per materiā in qbus
cōclusio semp est impossibilis: ꝛ aliqua p̄missaz impos
sibilis: altera vero possibilis: vl ambe possibiles ꝛ cō
clusio impossibilis: aut coclusio possibilis ꝛ premisse
impossibiles per angulū cōtrarietatis ꝛ minoritatis.

qditatiuo hominis nec de esse modali intrinseco ꝛ substātiali eius: nec posteriꝰ suponit: p ꝓri: nec prius cōfuse pro posteriori: sz tantum distributiue. inlo. ma.

ꝯclu: docto.

¶ Entitas est essentia entis ꝛ causa rōcūꝰ ens causat ens: ꝛ est terminꝰ implicitus in arte generali ꝛ diffinitur sicut p̄ncipia artis. Ideo artista applicet diffinitionez entitatis ꝛ aliarum quiditatum ad diffinitionem bonitatis: nā sicut bōitas est causa quare bonum agit bonum sic entitas est causa quare ens agit ens: ꝛ sicut bonitas ē causa quare entitas est bona: sic entitas est causa quare bonitaꝰ est ens quod est concretuz eius per secūdam speciem. c. d. e. in ar. ge. c: de enti.

¶ De quīta parte huius artificij:

que est de formis implicatis in p̄ncipijs artis applicabilibus ad p̄ncipia explicita sciam agendo p applicationē de nouē subiectis seu de applicatiōe p̄ncipioz implicitoz ad artē. Capi. lx.

Applicatio ad artez est principiū ip̄licitū p p̄ncipiū explicitū declaratio ꝛ veritatis manifestatio; ꝛ fit tribꝰ modis quoz primꝰ est applicare p̄ncipiū implicitū ad p̄cipiū explicitū. Secūdus vero est applicare abstractū ad cōcretū ꝛ diffinitū ad diffinitionē p metha. designationē ꝛ ꝓtractionē. Tertiꝰ vero est applicare oia p̄ncipia explicita ꝛ implicita ad loca huius artis seu artificij: et primo ad primam figuram

absolute ꝛ respectiue. Secūdo vo ad secūdā figurā respectiue simplr. Tertio aūt ad tertiā figurā cōplexiue. Quarto enī ad quartā figurā syllogistice ꝛ demōstratiue. Quinto q̄dē ad diffinitiones p̄ncipioꝝ obiectiue. Sexto aūt ad regl'as subiectiue. Septimo q̄dē ad tabulā ipsā euacuādo. Octauo ad euacuationē tertie figure. Nono ad multiplicationē q̄rte figure. Decimo ad mixtionē p̄ncipioꝝ ꝛ regulaꝝ Undecimo ad nouē subiecta. Duodecimo ad formas statuales ꝛ passiones appropriatas entis ꝛ principioꝝ artis. In quibus locis respōsio ꝛ solutio cuiuslibet q̄stionis affirmatiue vel negatiue originē hz. Et p̄mo applicam? eis formas vniuersales ꝛ particulares: scō vero q̄stiones vniuersales ꝛ particulares absolutas ꝛ designatas: vt vnū per aliud cognoscatur.

¶ De formis applicabilibus ad principia explicita generalis artis vt cū ipsis ꝛ eaꝝ diffinitionib? subiectū artis extendat qō est respōdere ꝛ interrogare de oib? q̄stionibus postq̄ superius habet quid per nomen dicitur ꝛ significatur. Capitulū.lxij.

Quiditas est radix essendi naturalitatis q̄ cū inclinatiōe ꝛ abilitate nomē alienū sumit p̄ methaphȳsicalē ꝓtractionē. ¶ Naturalitas ē fūdamētalitas essēcie ꝛ inclinatio seu abilitas naturalis ipsi? quiditatis ad essenciā que cū fecūditate essencia est quiditatiue. ¶ Essencia est fūdamētū emanationis ꝛ habitudinis tiui bilis ꝛ are. ¶ Natura est fecunditas essencie: et fundamētū aptitudinis naturātis ꝛ cū aptitudine est principiū quo naturatiuū ꝛ subiectū vl' suppositū: aut bonū cōe ipsis: que cū actu naturantis est p̄ncipiū q̄ō naturificās, p̄ducens ꝛ principiās ꝛ est existens inter

ꝓclu: docto.

¶ Essentia est forma abesse abstracta ꝛ in eo sustentata entitas enim ꝛ essentia conuertuntur sicut esse ꝛ ens sed differūt ex natura rei ꝛ formaliter in. proprie: quia differentia est essentia ꝛ sua correlatiua sunt in ratiōe altitudinis abstrahendo: ꝛ sua concreta designata sunt in ratiōe infinitatis contrahēdo per.c.d.e. in arte ge.c: de essentia.

ꝓclū: docto.

¶ Natura est forma inter essentiaz: ꝛ esse considerata ꝛ est includens correlatiua naturalia in principijs artis cuius concretum naturale applicabile ad cōcreta nalia per secūdam spēz .c.d.f. p̄ncipioꝝ artis ꝛ per p̄mam.e. in ar.g.c: de. natu.

essentiam et esse: sicut inter bonitatem ⁊ bonum.

¶ Substantia est perfectio nature ⁊ fundamētū pro-
prietatum: ipsius: ratione cuius est subsistens in tri-
bus subsistētijs ⁊ fundamētum totius ordinati esse et
interioris operationis.

¶ Esse absolutū est abstractū ab esse ordiato p secūdaz
c. includēs naturā talitatē ⁊ tantitatē sint q̄ditatez: in-
clinationez: essentiam ⁊ substantiā abstractiue.

¶ Esse ordinatū in p̄mo actu nature est aptitudo ⁊ po
tentia obiue actiue: ⁊ dispositio seu ob̄m p̄mariū: ⁊ ob-
iectū secūdariū exteri⁹ volēdo: ⁊ memoria secūda in-
teri⁹ ⁊ p̄ncipiuz quo intelligendi ⁊ volendi: ⁊ trinitas
cōicabilis abstracta ab actu suppositali ⁊ psonali con
stituta ex trib⁹ subsistentijs in vnidēptitate formali: ⁊
sic est p̄ncipium intellectiuū ⁊ intelligibile.

¶ Entitas est essentia ⁊ ens est suum concretum om-
nia habens ⁊ extra ens non est aliquid: quia est cen-
trum commune omnium rerum: cum nichil sit ma-
gis commune q̄ ens.

¶ Singl'are est cuius proprietas est q̄ nō sit subiectū
metha. nec theologie: q̄ nec designatum est infinita-
te: nec abstractum est a modis interioribus.

¶ Unitas est entis passionalitas addens solum ei
passionem.

¶ Pluralitas est forma tres vnitates seu discretiones
dicēs er quibus nūerus q̄ditatiue cōsistit interius cō
stitutus ⁊ exteri⁹ aggregat⁹ indiuersitate essentiaꝝ.

¶ Vita est forma substantialis entis ⁊ passio eius rōe
cuius substātial'r ⁊ q̄ditatiue est viuēs interius impre
teribiliter et exterius accidentaliter ⁊ in finali consi-
stētia ⁊ vltimata preteribiliter.

¶ Simplicitas est forma a cōpositiōe distās ⁊ est pas-
sio entis rōe cui⁹ p̄ncipia artis sūt simpl'r simplicia.

p̄clu: docto.

¶ Unitas est forma per quā p̄ncipia gña
lia essenti aliter sunt
vnita: cuius concre-
tum est implicatum
in cōcreto cuiuslibet
p̄ncipij ⁊ est applica
bile ad concreta coz
per secundā speciē. c
d. f. ⁊ per p̄mam. e. et
addit enti passionez
per p̄b̄m. in arte ge-
nerali. c: de vni.

p̄clu: docto.

¶ Pluralitas est for-
ma: rōe cui⁹ sūt plu
ra correlatiua in p̄n
cipijs artis ⁊ plures
formalitatef in eadē
essentia cuius cōcre-
tum est implicatum
inconcretis p̄ncipio
rū per secūdā speciē
c. d. f. g. inar. genera.
ca: de plu.

p̄clu: docto.

¶ Simplicitas ē for-
ma: ratiōe cuius ar-

¶ Intensitas est forma et passio entis nobilitatem p/fectionis intensiue designans.

¶ Extensitas est forma et passio entis designans en/tis generalitatem.

¶ Totalitas est forma et entis passio per quam forma liter est totum.

¶ Ens infinitū ē suba interminabilis in quo et quē.

¶ Idea est forma exēplaris in obiecto secūdario: et in pmario est deꝰ infinitꝰ et eternꝰ: rōe cuius est creabilis creatura et creans seu nō creabilis sine ꝓtradictione.

¶ Idea creata ē in creatis et creabilis in obiecto: rōe cuiꝰ creatiuꝰ refert ad creabilē ideā et nō ad creationē passiuā seu creabilitatē cū sit in creatiōe tm̄ creata et nō in idea creabili cū eternaliter sit creatiuus et possit eē sine ipsa: et creatio sit ꝓtingens et creabilitas.

¶ Predestinatio in diuina sapientia est idea eterna: et in creatione est creatura: ratione cuius prescien/cia et eius sciencia rerum predestinabilium non po/nit in creaturis necessitatem: cum sint ambe infinite et eterne absolute. In creaturis autem predestinatio est cum libero arbitrio contingens: noua et infinita p quā in articulo mortis diffinitiue sententiantur: rati one cuius predestinati saluantur et reprobi damnant eternaliter predestinantur in obiecto predestinabiles et prescibiles et in se nouiter.

¶ Creatio in obiecto ē idea creabilis: in eternitate vō est idea infinita: in obiecto autē finito est nouitate mē surata: ratione cuius actus creatiuꝰ nō refert ad cre/aturā creatā: sed ad ideā creabilē: quia intꝛ deū et crea turā nō ē dīa realis: sz simplr intensionalis.

¶ Actꝰ est ꝓnexio potētie et obiecti interiꝰ sōaliter et exteriꝰ accidētaliter: rōe cuiꝰ obiectū et potētia iteriꝰ sūt eusdē essēcie: exteriꝰ vō essencialiter distinguūt. In pmo tis principia sūt simpliciter simplicia in obiecto formali et su me simplicia in obiecto infinito: et simplicia in obiecto finito in arte generali. c: de simplici.

ꝓclū: docto.

¶ Indiuiduitas est formalitas: ratione cuius ens distat a genere magis cz per aliam formalitatez solās indiuisibilitatē a se et diuisibilitatez a quolibet alio: cuiꝰ concretum implicatum est inconcretis ꝓncipiorūz artis per secūdam. c. d. f. et sicut bonitas est ratio bono: vt ꝓducat bonum: sic indiuiduitas est ratio indiuiduo qꝰ producat indiuiduuz: et sicut indiuiduitas est bona per bonitatez: sic bonitas est indiuidua per indiuiduitatem ratione cuius est ap

plicabilis cuius concretum est individuum. in arte generali c: de individuo.

Nota: vocto.

¶ Proprietas est forma statualis in principijs cum qua agēs specifice agit cui⁹ cōcretum est proprium implicatum in concretis principiorum ad que est applicabile per secundam speciem. c. d. f. & regulas g. in arte generali. c: de propri.

Nota: vocto.

¶ Immobilitas est ens nullus appetitū habens admodum: sicut motus est naturale instrumentum: cū quo mouens mouet motum. in arte generali. c: de mo.

Nota: vocto.

¶ Instinctus naturalis est similitudo & regula naturalis innata a principijs naturalibus ad naturalē operationem. in arge. c: de instin.

eniz actu nature actus ei⁹ est absolut⁹ de genere qualitatis refulgentialis imanens fluxiuus & refluxiuus & sine ꝓductione cōis: sicut velle & intelligere. In scōo enī actu nature est act⁹ eius ꝓductiu⁹ intellificatiu⁹: & volificatiu⁹: & de genere actionis intellificātis & volificātis: vt intellificare volificare gñare ꝓducere & spirare & est actus transitiu⁹: qz transit ꝺ ꝓducēte in productū & de ꝓncipiāte ad ꝓncipiatū: de generāte ingenitum: & de potēta in obm noticiam ꝓducēdo de ipo.

¶ Potentia est forma statualis in ꝓncipijs absolutis rōe ptātis & est passio entis appropriata obiectiua: in qua sunt creature creabiles cum q̄ intelligēs obiectū attingit intelligibile: & intellificans producit noticiaz de ipso genitam: et talis noticia est filia dicentis immediata: & obm immediate genitū: ē filius intellificātis generātis naturalis. Ideo potentia obiua est obz creabile & potētia subiectiua est memoria fecūda & prīcipiūquo in actu productiuo interi⁹ vbi obiectū & potētia sūt eiusdem nature essentie & substantie. Exterius vero essentialit⁹ distinguūtur ꝑ angulū. b. sicut sūt idez interius per angulum. c.

¶ Obiectum est subiectū finis inquo ꝓncipium intelligens & volēs quiescit: nā ꝓncipiū productiuū in ꝓncipio ꝓducibili & ꝓncipiū producēs in ꝓncipio producto per finem quiescit: eo qz obiectū est finis potentie: inquātum hēt in productiōe ei⁹ terminū adequatuz finalē: qz res producta causa finalis est rei producēt⁹: sicut res producens est causa causatiua rei ꝓducte ꝑ ꝓncipiare & ꝓncipiari. Obiectū enī aliud ꝓmarium: & aliud secundariū: & aliud formale scibile: & aliud est materiale motiuū: & aliud intrinsecū: & aliud extrinsecum et peregrinum.

¶ Existentia est forma statualis in essentia absoluta:

ꝛ passio entis appropriata per potestatē: in esse vero ordinato est modus intrinsecus substancialis in consistentia finali: ratiōe cuius tres subsistētie sunt existentes ꝛ totū est existēs in numero ternario substantialit' ꝛ impreteribiliter in vna sola existentia ꝛ in simul toto. In vltimato esse est modus extrinsecus accidentalis mortalis ꝛ corruptibilis ꝛ statualis ꝛ mixtus de contrarijs compositus incōmunicabiliter: quia vsq; ad statuā psone humane est cōicabilis.

¶ Agentia est forma statualis in primis ꝓncipijs: ratione ptātis: ꝛ est passio entis excitans existentē ad finem pfectionis: ꝛ sic est aptitudo naturalis ꝛ ꝓncipiū quo naturale ꝓductiuū ꝛ lumē naturale ad operāduz interius exteriusq; ꝛ in creaturis naturalis habitus ꝛ concreatus: ratione cui⁹ ꝓncipium quod ꝓducit cui est rō naturalis ꝓductiua et excitatiua: cuius concretum est agens agibile ꝛ agere per secūdam. c.

¶ Immēsitas est forma excludēs oēm mensurā t'minabilem a pte ante ꝛ a parte post: rōe cui⁹ deus est immēsus absolute ꝛ sic est dignitas indiuina essentia.

¶ In psonis vero diuinis modus intrinsec⁹ absq; correlatiuis: vt nō sit multiplicatio in ente infinito personarum. Igitur non sunt tres immēsi: sed vnus immēsus per Athanasium in fide catholica.

¶ Eternitas est dignitas indiuina essentia tria bñs respectiua ꝛ relatiua: in obo vero formali ē duratio idealis cōicabilis. In psonis vero diuinis est mod⁹ intrīsecus ꝛ mēsura ītminabilis: sicut boetius quinto de tri. ait. Eternitas est int'minabilis vita tota simul pfecta possessio sine termino quo ꝛ quem.

¶ Deitas est dignitas inessētia dīa bñs tria relatiua. In psonis vō est mod⁹ intrinsecus: rōe cui⁹ p athanasiū nō sunt tres dij: sz vn⁹ de⁹ p deitatē formaliter.

L

ꝑclu: docto.

¶ Appetit⁹ naturalis est similitudo voluntatis ꝛ habit⁹ naturalis cū quo agēs appetit finem perfectionis per angulū .g. ꝛ secūdam speciem. c. in arte generali. c: de appe.

ꝑclu: docto.

¶ Attractio ē forma cum qua atrahēs attrahit attractum: sicut receptio ē forma cum qua recipiēs recipit receptū habēs instinctū ꝛ appetitū recipiendi. in ar. ge. .ca: de attrac.

ꝑclu: docto.

¶ Fantasima est silitudo abstracta a rebus realibus p imaginationem.

¶ Plenitudo est forma a vacuitate remota.

¶ Diffusio est forma cum qua diffundēs diffūdit diffusibile.

¶ Digestio ē forma p quā digerēs digerit digestibilia.

¶Expulsio ē forma cū q̄ nata expellit ea q̄ nō cōpetunt sbo.

¶Significatio ē reuelatio secretoꝝ cuz signo demōstratoꝝ.

¶Pulchritudo ē q̄dā forma speciosa recepta a visu vel auditu vel imaginatione vel ꝓceptu vl delectatione.

¶Nouitas ē forma rōe cuius subiectuz bituat nouis bitib⁹

¶Idea in deo est deus: idea aūt in creatione est creatura.

¶Methaphisica est forma cū qua intellect⁹ hūanus denudat sbam ab accidētib⁹.

¶Ens in pō existēs ē forma insbo existēs absq; motu q̄ntitate q̄litate ⁊ huiusmōi.

¶Pūctuitas ē esse ētia pūcti nālis existētis minoris partis corporis.

¶Interioritas est forma statualis in ꝓncipijs explicitis et passio entis: ratiōe cui⁹ includūt rōnes formales et esse absolutū et ordinatū interi⁹ substancialiter principia artis vsq; ad hominē inclusiue.

¶Exterioritas est forma statualis in ꝓncipijs generalib⁹ et passio entis: rōe cui⁹ obiectū in ꝓma intētiōe se ostēdit exteri⁹ potētie habēs ꝓcernētiā exteriorē: sicut interi⁹ interiorē: q; ꝓcernit et ambit omnia.

¶Primitiuitas est passio entis et forma statualis in ꝓncipijs artis: rōe cui⁹ ꝓncipia rez sūt ꝓmitiua in positiōe essendi: a q̄b⁹ ꝓncipia designata originē habent.

¶Suppremitas est entis passio et forma statualis in artis principijs: per quā sunt suprema in ordine nature methaphisicali.

¶Deriuatio est entis passio et forma statualis ī artis principijs: rōe cuius bonitas deriuat de suis correlatiuis ordinate et correlatiua ab ipsa fundamētaliter: quia conceptus posterior a priori deriuat ordine naturali methaphisicali vsq; ad hominē inclusiue.

¶Proprietas est passio entis ⁊ forma statualis in artis ꝓncipijs: rōe cui⁹ q̄libet res habet ꝓpria respectiua et relatiua et correlatiua et ꝓpriū actū et passionē ꝓpriā et appropriatā p regulā. g. vsq; ad hominē.

¶Indiuiduitas est passio entis et formalitas in artis ꝓncipijs: rōe cui⁹ est vnū indiuiduū cōe inesse respectiuo et tria indiuidua finalia inesse relatiuo: rōe cui⁹ est dignitas inesse absoluto: tria habēs respectiua in eadem essencia. In relatiuis vero est modus intrinsec⁹ vsq; ad hominē ꝓsonalē in statua vero ei⁹ ē modus extrinsec⁹ accidētalis: rōe cui⁹ sunt indiuiduū cōe: indiuiduū singulare personale: et indiuiduū accidentale in prioritate nature: ipreteribile: et indiuiduū accidentale preteribile; ratione cuius in hominem sunt

tria indiuidua. In christo vero quattuor et vna perso/na et vnum suppositum.

¶ Personalitas est entis passio et formalitas statua lis in artis principijs: rõe cui⁹ habitudo cũ essencia cõ stituit aptitudinẽ et dispositionẽ seu tiuũ et bile respe/ctiue: et cũ aptitudine et dispositione et actu pducẽdi pstituit pducentẽ et pductũ: rõe cuius est psona pdu/cens et pducta q̃ est substãcia indiuidua inexistencia et singularitate incõicabili: qz psona ppria et simplr ẽ incõmunicabilis in vltimata existencia tñ.

¶ Suppositiuitas est passio entis et forma statualis in artis principijs: z put est dignitas habet respecti/ua cõiter indeterminata: rõe cui⁹ dicit doctor q ẽ sup positũ cõmune insuppositiuitate sicut est deus in de/itate: relatiue vero tria sunt suppositia: sicut tres psone z tria ꝓncipia indiuidua: rõe cuius est in correlatiuis incõmunicabile: licet in respectiuo sit cõmunicabile et productiuo vsq; ad suppositũ humanũ.

¶ Origo est passio entis et forma in principijs expli/citis artis per quã oriunt respectiua in essencia abso/luta: sicut per originationẽ originantur: z per pullu/lationem pullulant: z per exitum exeunt: z per ema/nationem emanant vsq; ad hominẽ inclusiue.

¶ Tiuitas est passio entis z forma statualis in prin/cipijs artis z primo est respectus rationis z habitu/do fundamentalis: secundo vero est aptitudo et prin/cipium productiuũ z producibile cõmunicabile: z bi/litas est passio entis z formalitas statualis in princi/pijs artis designatiua passionis: sicut tiuitas actio/nis. Ire autem est formalitas neutra et passio entis designans in primis principijs neutralitatem absolu te: z actionẽ z passionẽ interius substancialiter respe/ctiue z exterius accidẽtaliter; misi sit in ente infinito.

¶ Linea ẽ lõgitudo constituta ex pluri-b⁹ pũctis continuis cui⁹ extremitates sũt duo pũcta.

¶ Triãgul⁹ ẽ figura hñs tres angl'os acu tos trib⁹ lineis ꝓtos.

¶ Quadrãgul⁹ ẽ figu-ra hñs q̃ttuor angu-los directos..

¶ Circulus est figu-ra linea circulari cõ tenta.

¶ Corp⁹ ẽ ſba ex pũ-ctis lineis et angulis plena.

¶ Figura ẽ accidẽs constitutum ex situ z habitu.

¶ Sñales rectitudi-nes sunt sex: q̃b⁹ co: pus est centrum per lineas diametrales.

¶ Abstruositas est deuiatio mot⁹ nate.

¶ Deriuatio est ſbz matiale pq̃s pticula re descẽdit ab vli.

¶ Umbra ẽ hitus ꝓ uationis lucis.

¶Speculū est corp⁹ diaphanum dispositum ad recipiendū omnes figuras ei p̄sentatas.

¶Color est habitus p figurā cōtentus.

¶Proportio est forma cui proprie cōpetit ꝓportionare.

¶Dispositio est forma cui ꝓprie cōpetit disponere.

¶Creatio in eternitate est idea in tēpore aūt creatura est.

¶Predestinatio in sapia dei est idea in creatione autem est creatura.

¶Edificatio in eternitate est idea: in p̄destinato autem est creatura.

¶Necessitas aūt est forma q̄ aliter non se pōt habere.

¶Necessitas vero ē ens cōtinēs illā.

¶Fortūa est accis in herens sbō: ꝫ fortunatus est hō dispositus ad illā.

¶Infinitas ē forma ⁊ dignitas ī essencia diuina: actū hīs infinitū ab omni finito remoto. In correlatiuis vero psonalibus est modus intrinsecus ⁊ interminabilis mensura cū eternitate cōuertibilis: ⁊ nō ꝓuenit nisi deo. Igit ens ifinitū modos habet itrinsecos substāciales p̄ camerā. b. c. d. quāq̄ relatiōes respect⁹ p⁹prietates psonales nationes ⁊ correlatiōes abstrahāt formaliter ab ipsa ⁊ est applicabilis ad. b. c. d. e. f. g.

¶Indepēdentia est forma ꝓpria entis infiniti ⁊ dignitas in essencia ⁊ modus intrinsecus in correlatiuis p̄sonalibus: ratione cuius pater est indepēdens filius ⁊ spir⁹sanctus: ergo pater nō dependet ab alio ⁊ sic de filio: spiritu sancto: q⁊ indepēdentia soli deo cōpetit: nā oēs creature dependentiā habēt vsq̄ ad boiez.

¶Necessitas est forma ⁊ entis passio: rōe cui⁹ens aliter se habere nō valet: ⁊ est dignitas in diuina essencia habens actū infinitū ⁊ inuariabilē. In correlatiuis vero est modus intrinsecus: rōe cuius quodlibet ens necessitat naturaliter ad suā ꝓpriā operationē: gra cui⁹ applicat ad secūdā speciē. e. ⁊ ad triangulū rubeū.

¶Ordo seu ordinatio naturalis essencialis ⁊ originis est passio entis et forma statualis in artis principijs: ordinans essencialiter ꝓceptus quidicos: rōe cuius ē ordo essencialis in prioritate nature: ⁊ ordinans relatiua: ratione cuius est ordo originis in prioritate emanationis ⁊ pullulationis: ⁊ est applicabilis ad principia artis obiectiue ⁊ ad regulas subiectiue.

¶Lumen naturale est passio entis ⁊ forma statualis in artis principijs ⁊ dignitas in diuina essencia: rōe cuius tiuū cū actiōe est naturaliter agens ⁊ petr⁹inest p̄ se ⁊ ꝓducere naturaliter lumē naturale: ⁊ sic ē lumē de lumine: sicut est deus verus de deo vero: ergo in lumine ꝓducto videbim⁹ lumē in ꝓductū: q⁊ correlatiua

sunt simul natura scz simul naturali intelligẽtia. Ygit tiuũ per bile cognoscit: ꝛ per tiuũ bile: quia tiuũ ꝛ bile sunt lumen intellectus naturale ad cognoscendũ lu/ men naturale ꝛ lumen supnaturale in patria sine me dio ꝛ inuia cũ medio ꝛ applicat ad camerã. e. f. g.

¶ Declaratio est entis passio ꝛ est forma statualis in artis principijs ꝛ est dignitas in essencia: habens tria correlatiua per quã obiectũ primariũ ꝛ secundarium declaratũ se ostendit potentie: ꝛ intellectus ipsũ decla rat esse id qõ est: distinguendo ꝛ declarãdo obiectũ eẽ sue potentie intellificatũ: id qõ prius erat intelligibi/ le: esse verbum productũ distinctũ a se realiter perso/ naliter ꝛ suppositaliter: ꝛ applicatur ad camerã. c. d. e. et ad angulum differencie ꝛ principij ꝛ finis.

¶ Cõtractio formalis quidica est passio entis ꝛ forma litas statualis in artis ꝓncipijs: rõe cui⁹ ꝓtractio me thaphisicalis priorẽ ꝓceptũ ad posteriorẽ est attractio cũ sit rõnis formalis prioris reduplicatio supra poste riorẽ ꝓceptũ: per quã ꝓtrahit ens et designat in ente infinito ꝛ finito: per suos ꝓcept⁹ quidicos ad modos intrinsecos: ꝛ per ipsos ad modos extrinsecos: rõe cu ius ꝓ camerã. c. d. e. applicabilis ẽ ad artis ꝓncipia.

¶ Abstractio ẽ passio entis ꝛ formalitas statualis in artis ꝓncipijs: rõe cui⁹ abstractio est cũ reduplicatiõe formali ad sui esse quidicũ attractio: qz reduplicat rõ formalis ꝓcept⁹ posteriorꝭ supra ꝓceptũ priorẽ: ꝛ sic abstrahit prius a posteriori: sicut ꝓtrahit ad ipsum in prima inuentione realiter positiue: ꝛ in secũda intẽcio naliter: ꝛ est applicabilis ad camerã. b. c. d. e.

¶ Impossibilitas ẽ entis passio appropriata ꝛ forma litas in artis ꝓncipijs statualis: rõe cui⁹ est impossibi le q ꝓncipia rer̃ ꝛ artis nõ habeãt suas rõnes forma les ꝛ correlatiua realia ꝛ esse reale in se ꝛ in nouẽ sub/

¶ Ordinatio est forma cui proprie com petit ordinare.

¶ Ordiatus aũt est suũ ꝓprium ibm.

¶ Consilium est du b tabilis propositio ꝛ ꝓsul⁹ ẽ sua quies.

¶ Gratia est forma ꝑmitiua in gratiato posita sine gratianti merito.

¶ Perfectio est for ma: cui proprie com petit pficere in subie cto perfecto.

¶ Declaratio est for ma inqua intellect⁹ quiescit distinguẽdo

¶ Declaratus aũt ẽ suũ ibm inquo decla ratio est habitus.

¶ Transubstãtiatio ẽ actus nate in tran sbstantiato: denuda ta forma antiqua et induit nouã forma.

¶ Alteratio ẽ forma nata in alterato.

¶ Infinitas est for ma habens actuz in finitum ab oĩ finito remota.

¶Deceptio est hit⁹ positiu⁹ decipiētis: t est hitus ꝑuatiu⁹ decepti p angulū.d.

¶Honor est hit⁹ actiu⁹ in honorante: t passiu⁹ in honorato

¶Adoratio latria ē seruit⁹ soli deo pertinēs: q̄ adorat de⁹ abstract⁹ ab oi alio ente t ſuppositū de⁹ hō t oia sibi inūcta incōcreto cōsiderata p angulū cōcordātie.

¶Adoratio yperdulia ē fuitus t honor ptinēs ꝑprie hoi xp̄o abstracto a diuinitate p angulū.b.t virgini ei⁹ matri tñ: qua adorat homo mater t homo filij⁹ in angulo.b.quia in angulo c.augustinus asserit q̄ periculum mortis incurrit q̄ nō adorat regē cuz diademate: ſz diadema ſine rege nōest adorādū ſic q̄ſi ē in regis capite. inli bro ſup pſal. cāta.

iectis: vſq; ad hominē incluſiue p̄r nature arborem t est applicabilis ad camerā.b.c.d.t.e.f.g.

¶Concretū est concernēs plura abſolutū t reſpectiuum: prius t posteriꝰ: formale t materiale: rōc cuius abſtractiōis est fundamētum: t formalitas ſtatualis in correlatiuis p̄ncipioꝝ: t passio entis appropriata t est applicabile ad cameram.c.d.e.f.

¶Substractum est passio entis t reſiduū abſtractionis t est priuatio cōcretionis: t forma ſtatualis in p̄ncipijs: t est applicabile ad cameram.b.c.d.

¶Possibilitas est entis passio appropata t formalitas ſtatualis in artis p̄incipijs: rōe cuiꝰ p̄ncipia poſſūt esse realiter t habere tria correlatiua in esse ideali t cū deſignatōe: t est applicabilis ad camerā.b.c.d.

¶Priorītas nature est p̄ſuppoſitio conceptus poſterioris ad conceptum priorem: et p̄ritas originis est ēe a ſe t non ab alio: et posterioritas originis est esse ab alio et non a ſe: et est passio entis appropriata: et formalitas ſtatualis in principijs rerum: et est applicabilis ad cameram.b.c.e.

¶Similitudo est passio entis et forma in p̄ncipijs rerum ſtatualis: cū qua aſſimilans ſibi ſuum aſſimilatum ſimilatum: ratione cuius bile est aſſimilatum tuo: qz ſimilitudo ſimpliciter est quando ſimilans et ſimilatus ſunt eiuſdem eſſentie et nature: et ſimilitudo ſcōz quid vel in propa est qñ ſunt diuerſarum eſſentiarum et est applicabilis ad cameram.b.c.i.

¶Diſſimilitudo est ſimilitudo inqua est eodo originis t eſſentialis: t ſic ē passio entis appropriata p.g. et formalitas ſtatualis i correlatiuis p̄ncipioꝝ: ratione cuius plura correlatiua ſunt diſſimilia in eadem eſſentia: ſubſtātia et natura: et plures ſpecies in vno gñe: t plura indiuidua in vna ſpecie; t plura entia in eodem

ente: ꝛ est applicabilis ad cameram. b. i. k.

¶ Diffusio est passio entis appropriata ꝛ formalitas statualis in artis principijs: ratione cuius principia sunt diffusibilia per creationē ꝛ factionē: ꝛ est applicabilis ad cameram. b. c. c. g.

¶ Apprehensio est finitatis similitudo: ratione cuius intellectus apprehendit obiectum scibile de quo aliqualem noticiam habet: licet non omnimodā per demonstrationē equiparantie: quid ꝛ qz per quas apprehēdit articulos fidei ꝛ mediante fide lumine vigoratur: ꝛ per talē apphensionē rationes facit necessarias ostensiuas ꝛ demōstratiuas: probando per obiectum formale obiectū ifinitū eē trinū ꝛ vnū ifidelib⁹ demōstrando veritatem fidei per euacuationem tertie figure ꝛ multiplicationem quarte: et est applicabilis ad cameram. b. c. d. e. f. g.

¶ Honor est habit⁹ actiuus in honorante ꝛ passiu⁹ in honorato: rōe cuius philosophus dicit eē in actiuo ꝙ in passiuo p actū reflexiuū imanentē ꝛ refulgencialē: quia honorans honorādo remanet virtuosus iustus: prudēs: fortis: temperatus ꝛc. ratione cuius sūt tres honores: scilicet latera adoratio: hyperdulia et dulia. Latera vero est seruitus qua deo seruit ꝛ adoratur ex totis viribus per primū legis preceptum ꝛ non pertinet nisi enti infinito ꝛ eterno ꝛ supposito homini deo in angulo concordantie: non tamen in angulo differentie: quoniam ibi sine distinctione: essenciali: numerali non potest fieri adoratio. Igitur hiperdulia adōratione adoratur in scala ipsius natura humana abstracta a diuino supposito: ꝛ gloriosa immaculata virgo maria mater eius: quia cum sint eiusdem speciei eadē adorant adoratiōe et honorant honore: ſz qz per diffinitionē concordantie et scalā eiꝰ bō xp̄s vnit⁹

¶ Adoratio dulia ē seruit⁹ ptinēs sctis ꝛ angelis ꝛ hoib⁹ virtuosis ac etiā hūitib⁹ inclinationē ad ꝟtutes q̄ adorāt ꝛ honorantur demonibus ꝛ pctoribus obstinatis nullus honor ptinet qz per angulū cōtrarietatis ꝛ minoritatis ꝛ finē ꝙuationis sūt cōtra suū cōditorez. Igit sunt expellendi ab omni honore sic sūt abstracti ab oi ꝟtute ꝛ inclinatōe ei⁹.

¶ Capacitas est forma: cū qua capax tātum potest recipere ꝛ retinere: quantum potest ei cuenire.

¶ Incapacitas ē forma cuz qua incapax non valet recipere: nec retinere tantum q̄ntum potest ei cuenire a sibi largiente.

¶Existentia est forma: cū qua existens existit idquodest.

¶Agentia est forma ꝓductiua mouēs existentē agentez ad terminū ad quem.

¶Comꝓhensio est similitudo infinitatis ⁊ apꝓhensio finitatis.

¶Inuētio est forma cū qua intellectus inuenit inuēta.

¶Similitudo ē forma: cū qua assimilās assimilat sibi suū similatum.

¶Dissimilitudo est forma cum qua dissimilat sibi suum dissimilatum.

¶Antecedēs est forma causans cōsequētem: et consequens ē subiectū inquo antecedens quiescit.

¶Potētia est forma cum qua intellectus attingit obm: ⁊ obm est subiectū in quo intellectus quiescit: et actus amborum ē cōnexio ipsorum.

est verbo diuino vnione suppositali ⁊ personali: ⁊ corpus organizatū accidētale vnitū est hoi assūpto: sicut ꝓsistencia finalis extreme honorant eodē honore. Et qz vt ait sanctꝰ doctor imꝓperia sicut crux claui: corona ⁊c. ꝓ contactū vniunt statue naturali honorāt eodem honore: sed si in angulo differēcie ꝓsiderent duo adorant ⁊ honorant: q̄ quidē ē id quo hoies virtuosi: plati: nobiles ⁊ ceteri honorant: et etiā inclinati ad virtutes licet actualiter nō sint virtuosi: qz ꝑm ꝓpositū: vt ait apl'us vocant scī: ideo ait sapiens. Sepcies ī die cadit iustꝰ: ⁊ ꝓpheta sepcies ī die laudē dixi tibi.

¶Capacitas est forma cū qua capax tantū pōt recipere ⁊ ptinere quātū ei pōt euenire: rōe cuiꝰbile ē capax ad recipiendū naturā ⁊ essenciā tiui: igit filius dei est deus sicut pater: spūs sanctꝰ est deus: sicut pater ⁊ filiꝰ ⁊ petrus est homo sicut pater eius: ⁊ amphora est plena nectare ⁊c.

¶Incapacitas est formalitas: rōe cuiꝰ creature īmediate nō potuerūt recipere silitudinē infiniti ⁊ eterni entis: iō sūt finite ⁊ noue ꝓpterea ait doctor ⁊ scotus ī tertio q̄ creature repugnāt creatori: in q̄tū repugnat eis recipere infinitatē ⁊ deitatē: ⁊ cōmunicari in vltiꝰmata existencia in qua natura dicit qd̄: sicut humana natura in ꝓsistēcia finali dicit ꝓncipiū qd̄ incōmuniꝰcabile. Ygit repugnat ei cōmunicari: ⁊ a vbo assumi: qz singulare humanū ꝓsona ⁊ suppositū est incōmunicabiliter ꝑ camerā. b c e. ⁊ per triangulū croceū: licet in cōsistencia extrema sit assumibilis: vt principium quo: vt largius in comento diximus.

¶Proportio est forma statualis in principijs explicitis: cui ꝓprie competit ꝓportionare vt ait scotus qd̄libeto primo: rōe cuiꝰ plures formalitates ꝓportionāt in eodē ente: ⁊ plura correlatiua ī eadē essencia: ⁊ plus

ra indiuidua in eadē specie: ⁊ plures species in eodē genere: ⁊ vnū vniuersale in mītis pticularib⁹: ⁊ potentia obiectū in actu: ⁊ ens infinitū ⁊ ens finitū in vita: bonitate ⁊ ceteris per angulum. c. et. i.

¶ Dispositio est formalitas statualis in principijs explicitis: rōe cui⁹ tiuū se respicit esse dispositū ad ꝓducendū bile interius exteriusq⁹. Ygit ait doctor in arge. q⁹ deus se intelligit dispositū esse ad creandū ⁊ faciendū atq⁹ causandū creaturas: rōe cui⁹ sunt dispositę ꝓ dispositionē ad agendū ⁊ paciendū: vt patet de forma ⁊ materia in quibus tanta est dispositio paciētis: quāta est aptitudo agentis per angulū. i. et diffinitionē equalitatis in operatione exteriori in creaturis sumit ex parte recipientis: aliquociens vero ex parte agentis.

¶ Aptitudo est illud rōe cuius agens ⁊ paciens agēdi ⁊ operādi sine qua potestatē nō haberet ꝓducendi actualiter: ex qua sequit actus generādi: sicut riuus a fonte generātis ⁊ geniti: ⁊ spirātis ⁊ spirati: rōe cuius tiuū ē potēcia subiectiua ad ꝓducēdū bile cū fecūdita te ⁊ habitudine ꝓstitutiua tiui ⁊ bilis: rōe cui⁹ habitudo est id rōe cui⁹ tiuū ⁊ bile sūt ꝓstituta: vt sint aptitudo ad actū ꝓducēdi actiue et passiue ī.ō actus ꝓducēt⁊ et ꝓducti dicit aptitudinē agentis et dispositionē agibilis per cameram. c f g.

¶ Plenitudo est formalitas statualis in ꝓncipijs explicitis abstracta ⁊ remota ab oi vacuitate: rōe cuius bonitas est plena sui ipsius in semetipsa p̄cisa ab omni alia formalitate: quiditate naturalitate essencia natura et eē sicut ostendit ꝓ eis diffinitionē in ꝓma. c. et ꝓ camerā. c d e. et triangulū rubeū ꝓ nature arborē descendendo vsq⁹ ad specierū indiuidua.

¶ Pulchritudo est entis passio et formalitas statua/

¶ Generatio in creaturis est forma cum qua agens causat in embriōe formas nouas.

¶ Corruptio est forma cuz qua corrumpens ꝓuat in embrione formas antiq̄s.

¶ Priuatio ē forma cū qua priuans priuat a matia formas existēs in medio corruptionis ⁊ generationis.

¶ Causa causatiua est ratio natalis motiua causantꝫ ad causandum.

¶ Causa causās causat actualr causatū.

¶ Causa occasionalis est instrumentuz cause efficientis ⁊ effectus eius.

¶ Causa efficiens est effectus faciens ex causa formali et materiali.

¶ Causa formalis ē id ex quo tertium cō positum formaliter consistit.

¶Causa materialis est id ex quo tertiuz compositum materialiter consistit.

¶Causa finalis è prima intentio agentis et vltia executio ciusz tertiuz compositū ex predictis causis z omnes remanent realiter et finaliter in ipso compositū.

¶Effectus est factꝰ causam efficientem ex causa formali et materiali mediante causa finali. Igit effectus nō è creatus immediate cuz sit factus: sz mediate.

¶Vacuitas è forma a finibus puata: cuius concretuz est vacuū: quod est impossibil' absentia locati.

¶Participatio è formalitas in pncipijs statualis z passio entis ratione cuiꝰ principia participant vno ente z deus z creatura vsqz ad indiuidua specierum.

lis in pricipijs explicitis: ratione cuius principia ostendendo se potentie cum suis diffinitionibus in prima intentione pulchra obiecta dicunt in ratione formali: que cū designatione est infinita z eterna z per actum creatiuū ad similitudinem inesse existentie posita est: cuius similitudo apparet in statuis: per accidens in diuiduoꝝ specierū in quibus est forma speciosa recepta per visum per auditū per cameram .b i k.z.e f g. ideo est alia substācialis: altera vero accidētalis: alia transcendens: alia infinita: altera vero finita per nature arborem descendendo z per scalam differentie z concordantie.

¶Significatio est secretoꝝ quiditatum principioruz realium reuelatio: cū signo demonstrationis rei realis veritatis: z est formalitas statualis in principijs explicitis artis generalis: ratione cuius eius principia reuelant significando omnia secreta nouē subiecto: cū per nature arborem descendendo per triangulū viridem rubeum z croceum.

¶Comprehensio est infinitatis similitudo: ratione cuius deus cōprehendit obiectū primariū z secundariū z omnes ideas infinitas z creaturas creabiles: quas sapientia intelligit z voluntas vult eternaliter z infinite: z nunqz erunt creabiles nec create: quia diuina voluntas vult ipsas increabiles esse ratione infinitatis: z potestas potest infinite conseruare abstractas a creabilitate: z licet alia christi appbendat obiectū primariū z secundariū z omnia que verbū cōprehēdit infinite: nō tamē cōprehendit infinite qz creatura est: sed finite: quia cōprehendere competit enti infinito per suā propriā virtutē z potestatē z apprehendere cōpetit creature per virtutē sibi cōmunicatā a suo conditore z est applicabilis ad camerā .b.c.d.e.

¶Gratia est forma primitiua statualis in artis prin/cipijs ⁊ passio entis et cōmunicatur creaturis per a/ctum creatiuū:ratione cuius primo dicitur gratia es/sendi in qua omnes creature sunt create: secundo di/citur gratia gratis data sine meritis rationali creatu re post esse:vt operet bonū.tertio dicitur gratia coope rās.quarto gratia gratū faciēs deo per cōtritionē at/tritionē cōfessionē ⁊ satisfactionē mediante consciēn/cia.quinto dicitur gratia finalis ⁊ cōsumate quia in fi ne terminationis ⁊ perfectionis est habens illam et est applicabilis ad cameram.b.i.k.et.c.f.g.

¶Prima intentio est entis passio ⁊ formalitas statu/alis realiter in artis principijs ⁊ est obiectabilis gene ralis realis ⁊ vniuersalis repsentans obiectū scibile potentie:ratione cuius dicit prima intentio est rei ob iectalis potentie representatio ⁊ nunq̄ est intra potē/tiā:sed semp est in obiecto reali extra ipsū:⁊ dicit quid nominis:⁊ nō quid rei : ⁊ est applicabilis ad secundā speciem regule.c.⁊ ad angulū.g.p cameram.b.c.d.

¶Secūda intētio est cōceptus mentalis intra aiam simpliciter vel scōm quid:que potētia habet de prima intentiōe:⁊ cessante actu itelligēdi reuertit in nihilū nā ens intentionale seu ens rōnis dū fit est:dū non fit nō est:cū nō possit esse sine fabricatione potentie intra seipsam:econuerso se habet prima intētio:que est ens reale extra itellectū:ergo p̄ma intētio ē extra itellectū realiter in reb⁹:⁊ secūda intētio est intētionaliter intra intellectū:⁊ est applicabilis ad camerā.e.f.g.

¶Compositio ē forma ⁊ passio entis appropriata cū ꝓtractuitate:rōe cuius physice cōponēs et cōponibi/le:tertiū ex pluribus essencijs substancialiter et qui/ditatiue componunt in consistencia extrema in finali vo ex accidētib⁹ fit cōpositio de forma ⁊ materia ⁊ est

¶Gen⁹ est ens cōfu sum ꝑdicabile de plu rib⁹ spē differētib⁹.

¶Species est ens p̄/dicabile de pluribus nūero differētib⁹.

¶Dfia ē ens p̄dica/bile ō plurib⁹ specie ⁊ nūero differētib⁹.

¶Propium ē ens de plurib⁹ predicabile specie ⁊ numero dif/ferentibus.

¶Individuū ē ens distans magis a gñe q̄ specie.

¶Accidēs ē ens no/minale p̄dicabile de plurib⁹ gñe specie et nūero differētib⁹: et est aliō inseparabile vt nouē predicamēta ⁊ accidētia oiz vniuer salium:⁊ aliud sepa/rabile vt sūt accidētia genitoꝝ ⁊ corpoꝝ sta tualiū mixtoꝝ:⁊ oēs medij colores ⁊ figu/re visibiles.

applicabilis ad camerã.b.i.k.r.e.f.g.p.b.

¶ Forma est passio entis r essentia statualis in ꝑncipijs explicitis: rõe cuiꝰ simplicit tiuũ totiꝰ rei est forma: r tota bonitas scõm quid est forma exqua tertiũ cõponitur Igitur forma prio sumit metha. transcẽdẽter r talis ꝑdicatur õ infinito r finito: secũdo sumitur finite r phisice r sic forma cũ materia cõponit cõpositũ: r sic est forma exqua r altera pars compositi r applicatur ad cameram.b.c.d.e.

¶ Materia est natura simpliciter passiua r sumitur primo pro materia totius in qua patiens patitur simpliciter. Secundo est materia scõm quid r talis est pars compositi phisice r est applicabilis ad cameraz e.f.g.r.b.i.k.

¶ Resultatio est partium in tertium numeꝝ trãslatio de consistẽtia extrema in finalẽ: r ꝓsupponit naturaliter cõpositionẽ: r cõpositio vnionẽ: r vnio informationẽ: r informatio appropinq̃tionẽ: r appropiquatio totalitatum abilitationẽ scõm ordinẽ naturalem forme r materie incomponendo cõpositum: r est applicabilis ad cameram.e.f.g.r.b.c.d.

¶ Corruptio est forma cum qua corrũpens formas ꝓ uat in embrione antiq̃s: in quo agẽs naꝰale corrũpit vnam formam accidentalem cum corruptiua et aliã generat cum generatiua: embrionem organizando: quam sequitur immediate generatio: r est applicabilis ad cameram.b.c.d.

¶ Generatio est passio entis r forma statualis in ꝑncipijs nature cuius concretũ est gñatiuũ r generabile ꝑ secundã.c.d.f. rõne cuius bonificãs est generans: r bonificatus genitus r bonificatio generatio: ratione cuiꝰ est cõmuis r cõmunicabilis exemplaris et creabilis: qꝛ deus ad similtudinem generationis idealis

ꝑclu: ysaie.

¶ Ego omnibus generationẽ tribuo: et ego sterilis ero. Joc:

¶ Quantitas ẽ ens ratione cuius subiectum est quãtum: et cum ea ipsum agit quantum.

¶ Qualitas est ens ratione cuius principia sunt qualia absolute vel respective substantialiter r accidentaliter exterius.

¶ Relatio est forma respectiua ad multa diuersa: sine quibus esse non potest: et est alia rationis: alia realis: alia substãtialis: alia accidentalis: alia de ineſſe: alia secũdum dici: alia binaꝛ r alia ternalis.

¶ Actio est forma inherẽs passo: et ẽ alia substãtialis interior r alia accidẽtalis exterior vsq; ad hominẽ ꝑ naturę arborẽ.

oĩbus generationẽ cõicat effectibus sub lune globo ꝛ est applicabilis ad camerã. b. c. d. et. e. f. g.

¶ Priuatio est existens in earũ medio: que qñ forma in materia introducitur priuatio abijcitur: eo quia in genito nõ remanent nisi duo principia substancialia scilicet principium formale ꝛ materiale ex quibus essencialiter componitur res genita.

¶ Pluuia est aqua ex vaporibus calidis ꝛ humidis cõposita descẽdẽs de aere ad terrã rõe põderositatis.

¶ Nubes sunt composite ex vaporibus elementorũ: ꝛ ex dissolutione illarum fit pluuia.

¶ Ventus generatur ex vaporibus calidis ꝛ siccis ꝑ influentiam iouis.

¶ Nix ex vaporibus generatur frigidis ꝛ humidis: et est aqua congelata.

¶ Grando est lapis ex niue condensatus.

¶ Vapores calidi ꝛ sicci ascendunt sursum frigidi et humidi descendunt deorsum.

¶ Ros generat ex vapore calido ꝛ humido sed ꝑ aerẽ frigidũ in hyeme conuertit in pruinã vel gelu.

¶ Glacies generatur ex vapore frigido ꝛ sicco ꝛ grando similiter.

¶ Mare est salsum calidũ ꝛ siccũ ex quibus vapores exeũt calidi ꝛ humidi a frigiditate ꝛ humiditate aque frigientis ꝛ quia motus est causa caloris et calor causa salsedinis.

¶ Fõtes q̃ in sũmitatib⁹ mõtiũ sũt pullulãt ex vaporibus maxime ex mari alcioni venientib⁹ ꝛ distillant in cauernis terre ꝛ conuertunt de salsedine in dulcedinẽ sicut vinũ in aquam vite albam.

¶ Aqua fontiũ que est in cauernis ꝛ ꝓcuratib⁹ valliũ est ex reuolutione vaporũ fontiũ sumitatũ mõtiũ: ꝛ est magis frigida q̃ aqua pluuie: quã sol cũ igne in

¶ Passio est ens inherens actioni ꝛ est alia substantialis interior: ꝛ alia accidentalis exterior agens lineã ꝑdicamentalẽ.

¶ Habit⁹ est forma qua subiectũ eius indueẽ: ꝛ est alius sbalis interior ꝛ cõcreatus: ꝛ alius exterior accidentalis agens lineam predicamentalem sicut substantia.

¶ Situs est positio partiuz recte ꝛ debite in sbo in quo sunt ordinatarũ: ꝛ est alius sbalis interminor ꝛ alius accidentalis exterior agens lineã predicamentalem sicut substantia.

¶ Temp⁹ est ens in quo entia creata sũt incepta ꝛ mota de nõ esse finito adesse finitum ꝛ nouum: ꝛ tale tempus est euiternũ cuius formale est prima nouitas ꝛ mate-

aere calefacit ptriangulū rubeū ⁊ croceū.

¶ Fulmen ē genitū calide ⁊ sicce cōplexionis in ignis sphera: in subiecto comburens quidquid durum et frigidum inuenit per triangulū viridem.

¶ Fulgur igneum est egressum ex ventorū obuiatione ⁊ ex vaporibus calidis ⁊ siccis sicut ignis de lapide exiens.

¶ Fulmē subiectū hīs p.f. cōtinuū deorsū descēdit ad terrā hīs flammā cōtinuā pp̄maz.f. ⁊ discretaz p secundā eiusdem: ⁊ si obliquā oblice: ⁊ si amplam ample ⁊ si exstrictā exstricte descendit: ⁊ si rectā recte.

¶ Fulmē homines arbores ⁊ turres scidit: ⁊ terremotū trāsfundit ⁊ domos irruit ⁊ generat in aeris sphera p vapor bollicionē quos comburit: aeris motꝰ fit ⁊ tronitui generat: ⁊ sic fit terremotus propt aquarū obuiationez ⁊ aeris in cauernis terre inclusi ⁊ maxie fit in terris cum mari pticipantibus: qz aer inclusus non potest aque resistere tumescit ⁊ terra mouetur: et solebat antiquitus magis fieri: quia cauerne erāt vacue: et nunc sunt terra plene: ⁊ si fulmen se mouet per primam.f. per lineam rectam vel obliquam tonitruum sequitur ipsum:

¶ Tonitruum est bullitionis aque brugitus: quā fulmen comburit cum in sphera incenditur sua: ⁊ est alius tonitruus qui est brugitus ex elementor obuiatione exiens per nubium fractionem per angulū.d.

¶ Caliditas est naturalis ⁊ accidentalis formalitas cum qua calefaciens calefacit:

¶ Frigiditas est accidentalis naturalitas cuz qua infrigidans infrigidat.

¶ Humiditas est accidentalis naturalis cum qua naturaliter humefaciens humefacit et siccitas est naturalis forma accidentalis cum qua desiccans desiccat

riale est permanētia ⁊ pseuerantia eiꝰ: cuius abstractū est eui ternitas q̄ est mensura interminabilis tota sil' sine parte post ptez ⁊ t̄minabilis a pte ante impteribiliter ⁊ incorruptibilit ⁊ entia tali mensura mēsurata sūt imortalia, pp̄e vt sūt.x.gīa.

¶ Tēpus est ens successiuū ex m'tis nūc ⁊ instātibꝰ cōstitutū secūduz ante ⁊ post: cuius formale est fluxibilitas rei mote respiciēs pmū motuū ⁊ eius materiale est successio illiꝰ rei mote de non esse ad esse genitum ⁊ sic habet mutatum esse. Et tēpus cuiternū est predicamētale ⁊ agit linea suam: ⁊ tempus successiuum est motus rerum ⁊ causatū ab eo: ratione cuius mēsurat ab eo sic mēsurat motum ⁊ tale non ponitur in p̄dicamento.

sed caliditas ⁊ frigiditas sunt qualitates: actiue: ⁊ humiditas ⁊ siccitas passiue.

¶ Vapor est aggregatio corpor accidētaliū subtiliū.

¶ Duricio est accidentalitas per quā mixta sunt dura: sed causatur ex frigiditate et siccitate: sicut metalla et lapides: et si causatur ex caliditate siccitate sicut tegula ⁊ ferrum.

¶ Mollicies est accidentalitas naturalis: per quam mixta sunt mollia: vt oleum mel vinū caro pomū: et causatur ex caliditate et humiditate: ratione cuius ignis cum calore ferrum mollificat contra frigiditatem: et aer cum humiditate contra siccitatem: et terra et aqua contra caliditatem duriciem eius multiplicant.

¶ Dulcedo causatur ex caliditate ⁊ humiditate: ratione cuius corpora mixta sunt dulcia.

¶ Amaritudo causatur ex frigiditate ⁊ siccitate: ratione cuius corpora mixta sunt amara.

¶ Influentia est passio entis ⁊ formalitas in artis principijs statualis in correlatiuis sonans: ratione cuius tiuū influit bili essenciam cōmunē naturam ⁊ substanciam per mediū et bile refluit tiuo id idem per idem medium similans influit similitudinē suam similato ipsum producendo in essencia sua vel extra substancialiter vel accidentaliter.

¶ Refluencia est entis passio ⁊ formalitas in explicitis principijs statualis per quā bile refluit tiuo quidditatem essenciam naturam ⁊ substanciā cōmunem et non sibi relatam per medij diffinitionem interius substancialiter ⁊ exterius accidentaliter si sit ens finitū ⁊ si infinitum semper substancialiter refluit gratiā gloriam ⁊ beatitudinem: ⁊ est applicabilis ad cameram b.i.k. et triangulum rubeum.

¶ Locus est accidēs per quod entia sunt locata ⁊ facit lineam predicamentalem: ⁊ est alius locus qui ē superficies rei ambiens ⁊ continens immediate partes itraneas corporis mixti accidentalis ⁊ statualis: ⁊ talis locꝰ non est predicamentalis cum sit sensualis: et predicamenta nō sūt sensibilia neqꝫ imaginabilia: sed solum intelligibilia: qz vniuersalium est intellectus ⁊ sensibiliū singularium est sensus ⁊ imaginabiliū imaginatio.

¶ Theologia est scientia inquantum est ens scibile de deo loquens probans ⁊ demonstrans veritatē articulorum fidei qz est scientia speculatiua intellectiua ⁊ argumentatiua.

¶Theologia positiua est sapia ꝛ fides: positiua supponens articlos fidei esse veros ꝛ qz ipsos non p bat nec defendit: sed solum supponit non est scia: sz credulitas seu fides positiua p quaz saluãtur docti ꝛ indocti.

¶Phia est scia per quã intellect⁹ se contrahit ad omnes alias scias ꝛ diuiditur in methaphisicam ꝛ phisicã naturalem ꝛ phiam moralẽ.

¶Methaphisica absoluta est intelligentia de sbo metha.

¶Methaphisica ꝓncipioz artꝫ ẽ itellect⁹.

¶Methaphisica obiecti formalis ẽ scia respectiua realis et vlis cõis ꝛ gsialis enti infinito ꝛ finito.

¶Geometria ẽ ars iuenta ad mẽsurãdũ lineas ꝓtinuas sba-

¶Cõceptio est passio entis ꝛ formalitas statualis in primis principijs: rõe cuius tiuũ in primo actu essendi ꝓcipit bile obiectũ eẽ primariũ ꝓducibile vt ꝓncipiũ ꝓductiuũ ꝛ ꝓceptiuũ ꝓceptibile ꝛ intelligibile ꝑ actũ essencialẽ influxũ ꝛ refluxũ ꝑ respectũ rationis absolute: rõe cuius ꝓcipiẽs nõ valet declarare ꝓductionẽ ꝑ respectus rõnis vel actũ: sz in secũdo actu essendi declarat ꝓducendo ꝓductũ: ꝛ nõ solũ intellect⁹ diuinus ꝓcipit in obiecto primario verbũ ꝓducibile infinite et eterne: sed etiã cõcipit virginẽ mariã sine macula ab eterno creabilẽ ꝛ producibilẽ in obiecto secũdario: et intellect⁹ humanus abstract⁹ a sensualitate ꝛ imaginatione ꝛ puersa opinione sophistica ipsã imaculatã sine sorde ꝛ peccati ꝓtagione intelligit amat recolit ꝛ amatiuolis fortius ipsã defendit cũ veritate cognita in formali obiecto de quo hz speciẽ intellectã in intellectu possibili cum intellectu agente: ꝛ est applicabilis ad cameram .b.i.k.et.e.f.g.

¶Operatiuitas est entis passio ꝛ formalitas in explicitis statualis principijs: rõe cuius operãs operat operatũ ꝑ operari: ꝛ sic hz operationẽ in ꝓmo actu essendi fluxiuũ ꝛ refluxiuũ sine ꝓductiõe: qz intelligere operatio est ímanens ꝛ refulgẽcialis: ꝛ i secũdo actu essẽdi operãs rõe operatiuntatis habet operationẽ cũ ꝓductione reali: qz intellificare est operatio trãsiens ab agente ad actũ ꝑ realẽ respectũ ꝛ actũ: ꝛ est applicabilis ad camerã.b.c.d.et.e.f.g.et.h.i.k.

¶Inseparabilitas est entis passio ꝛ statualis formalitas in primitiuis ꝓncipijs: rõe cuius vnũ ꝓncipiũ substanciale ab alio separari nõ põt nec vna quiditas ab alia: nec vnũ correlatiuũ ab alio: nec pater a filio: nec ambo a spiritu sancto: nec ens ab ente determinato: nec qõ est a spũ ꝛ corpore: nec vniuersale a suis singu-

laribus: nec forma substancialis a materia substãcia li: q; vnitas ⁊ inseparabilitas substãcialiter ꝓseruant totã arborẽ nature vsq; ad humanã personã inclusiue inpreteribiliter ⁊ incorruptibiliter: ⁊ est applicabilis ad cameram. b. c. d. et. e. f. g.

¶ Separabilitas est passio entis ⁊ formalitas statualis in principijs: ratione cuius abstrahitur vnus conceptus ab alio: et prius a posterior: et superius ab inferiori: ⁊ infinitum a finito: ⁊ substancia ab accidente et perpetuũ a corruptibili: ⁊ inpreteribile a preteribili: et immortale a mortali: et intelligibile a sensuali: et est applicabilis ad cameram. b. c. d. et. e. f. g. et b. i. k.

¶ Masculinitas est formalitas in principijs statualis explicitis ⁊ passio entis in tiuis per secundã. c. sonans substancialiter interius vsq; ad hominẽ inclusiue et accidentaliter exterius in statua persone hominis in finali consistencia: ⁊ est applicabilis ad tiuitates artis principiorũ per camerã. c. e. d. f. g.

¶ Femminitas est entis passio et statualis formalitas in primitiuis principijs sonans in bilibus principiorũ vsq; ad hominẽ personalẽ substancialiter inclusiue in finali consistẽcia interius: ⁊ exterius in corpore statuali accidentaliter: ⁊ est applicabilis ad bilitates principiorũ per cameram. b c d. et. e f g.

¶ Perfeitas est entis passio ⁊ statualis formalitas in principijs artis vsq; ad hominẽ inclusiue ⁊ est applicabilis ad cameram. b c d.

¶ Peralitas est entis passio ⁊ formalitas in principijs statualis vsq; ad hominẽ inclusiue: ⁊ est applicabilis ad primã speciem regule. e.

¶ Numerositas est passio entis et forma in prĩcipijs sonans in correlatiuis vsq; ad hominem: ⁊ est applicabilis interi⁹ ⁊ accidentales exteri⁹ ꝑ primas. f. ⁊ angulos ⁊ figuras triangli ⁊ q̃drãguli.

Astronomia est ars cũ qua astronomus cognoscit virtutes ⁊ mot⁹ celoꝝ quos effectiue celum hẽt in ista inferiora.

¶ Mathematica est ars cũ q̃ mathematic⁹ cõsiderat lineas ⁊ q̃ditates abstractas ⁊ sepatas a q̃ntitate ⁊ materia.

¶ Arismetica est ars inuẽta ad numerandũ multas vnitates discretas ⁊ q̃ntitatem ꝑ secũdã speciẽ. f.

¶ Musica est ars inuẽta ad ordinãdum plures voces in vno cantu ꝓcordãtes per angulum. c. g. ⁊. i.

¶ Rethorica est ars inuẽta cũ qua rethoricus aornat a mene ⁊ colorat suaverba ꝑ angulũ. g.

Logica est ars cuꝫ q̃ logic⁹ naturalẽ inuenit ꝓiunctionẽ inter ibꝫ ⁊ ꝑdicatũ ꝑ quar

tū discursuz ꝑme figure: ⁊ est alia realis in ꝑma intētione in reb⁹ extra intellectū ībiue ⁊ obiue: ⁊ alia intencionalis intra intellectū tm̄ obiue pactū collectiuū ci⁹.

ꝓclu: bone.

¶ Quis quiditas vniuoca in suis vniuocatis ex nata rei existit: nā vniuocata realit existūt extra intellectū ⁊ q̄ditas illoz realiter extra potētiaz existit. g: metha.

ꝓclu: fran.

¶ Vniuersale ē vnū in multis de q̄bus p̄dicatur: vt vna q̄ditas vniuersalis eadē in ipsis. j: sen.

ꝓclu: sco.

¶ Quiditas p̄dicabilis vniuoce de pluribus est vniuersale reale ⁊ aſi rem: eo q̄ vniuersalia realiter existūt extra aiaz: vt obm̄ formale scibile ⁊ ꝑncipia eius. ꝑmo sen. ⁊. j: metha.

cabilis ad secundā. c. d. f.

¶ Cōuertibilitas est entis passio ⁊ formalitas in ꝑncipijs artis vsq̄ ad hoiez inclusiue ⁊ est applicabilis ad angulū. c. ⁊. i. et ad primā figuram.

¶ Realitas est entis passio ⁊ formalitas in ꝑncipijs artis ge. rōe cuiꝰ sūt ꝑncipia realia in ꝑma intētione subiectiue ⁊ obiectiue ꝑ regulā. c. d. e. ⁊ est dignitas in essencia: rōe cuiꝰ est ens reale ⁊ modus intrinsecꝰ cor relatiuis ꝑ quē sūt respect⁹ reales ⁊ res realiter distincte in eadē essencia ⁊ natura: ⁊ q̄ relacio alia ē rōnis: ⁊ alia realis: sic ⁊ realitas: alia ē rōnis natural: ⁊ alia est relacionis realis: gra cuiꝰ ē res realis absoluta ꝓcisa a reali ꝓductiōe: nō tm̄ a rōnali habitudine ⁊ pullulatione: rōe cuiꝰ est res realis respectiue vna ⁊ nō plures cōis: ⁊ relatiue sūt tres res ꝓcretiue in eadē re fundamētali. Igit̄ sunt tres res reales numerales: sicut tres vnitates ⁊ discrecciones: ⁊ vna res: sicut vna vnitas absoluta: q̄ trinitas realis est triū realiū vnitas realis positiue: ⁊ nō intēcionalis. Est ergo ens reale id q̄ō pōt cē absq̄ fabricatione intellect⁹: ⁊ est ens intencionale id q̄ō nō pōt esse sine fabricatiōe itellect⁹. Sumit̄ ergo realitas ꝑmo ꝓpositione essendi rei quidice: ⁊ sic est ens reale quiditas: essencia: natura: substancia: bonitas: ens: bonū: verum: deus ⁊ essencia diuina: spiritus: corpus: homo ⁊c̄. Secundo sumitur realitas pro respectu reali ⁊ relatione: ⁊ sic relatiua interioza sunt entia realia ⁊ correlatiua in genere substancie sunt entia realia: ⁊ sic est applicabilis ad artē per cameram. b. i. k. et. e. f. g.

¶ Vniuersalitas est entis passio ⁊ formalitas in ꝑncipijs artis statualis ⁊ substācialis: rōe cuiꝰ sunt vniuersalia ad oia sicut ꝑ generalitatē sūt generalia deo ⁊ creaturis: ⁊ sumit̄ ꝑmo in ꝑma intētione obiectiue sub-

stantialiter ⁊ realiter ⁊ ante rem designatã ⁊ determinatã ꝑ cameram. b. c. d. ⁊ sic principia artis sunt vniuersalia ante rẽ. ens. bonũ. vnũ. in se subiectiue: ⁊ in respectu ad potentiã obiue: rõe cuius interioꝝ natura est cõis ⁊ vniuersalis tribus proprietatibus respectiuis ⁊ tribus relatiuis in ꝓmo actu essendi: nõ tñ in secundo subiectiue ⁊ obiectiue ¶ Substancia vero ẽ vniuersale reale ante rem in causando cõmunicando contrahendo versando ⁊ predicando. ¶ Transcendentia autem solum sunt vniuersalia realia ante rez methaphisice in prima intentione exterius versando et predicando. ¶ Deus enim exterius est vniuersale reale in causando faciendo ⁊ componendo conseruando et gubernãdo proprie ⁊ simpliciter per cameram. c. e. g et non in predicando neqꝫ incontrahendo: ratione cuius non predicatur de creaturis: ⁊ est vniuersale reale ante rem creatam nature priozitate tantum in alteritate nature. ¶ Corpus vero primum vegetatiua sẽsitiua imaginatiua ⁊ elemẽtatiua vniuersalia sunt realia et ante rem: et fiunt particularia quando per cõpositionem aut per generationem tanqꝫ totuz homogeneuz diuiduntur in partes subiectiuas: sicut linea homogenea in puncta homogenea per contractionẽ et versationem. ¶ Spiritus aũt homo et ens sũt vniuersalia realia et ante rẽ: sz non diuidunt vt totuz homogeneũ in ptes homogeneas: eo qꝫ totũ ens ẽ inquolibet ente: ⁊ totꝰ homo inquolibet hoie: ⁊ totꝰ spiritus in suo ꝓprio supposito: sicut tota consistentia extrema est in sua propria consistentia finali: et tota species est in suo proprio indiuiduo: et tota ratio quidica in suo ꝓprio eẽ modali: nã cõsistentia extrema ẽ vlis: ⁊ ꝓsistẽtia finalis est indiuiduũ eius. ¶ Elementatuz quippe vegetatum: sensatũ: ⁊ imaginatum: nõ solum sũt vlia

ꝑ: lobe. ⁊ cano.

¶ Uniuersalia separata siue abstracta sũt necessaria ad sciam: qm̃ de particularibꝰ nõ bẽtur scia: cũ sint semp in cõtinuo fluxu ⁊ mutabilitate. g solũ de vniuersalibꝰ ẽ scia: ⁊ qꝫqꝫ de singularibus sit scia: nõ tñ de ꝑse: sz ꝓ vle eis cõnexũ. ⁊: metha.

ꝑclu: bone.

¶ In separatis a materia seu abstractꝫ id qõ intelligit ⁊ id qõ intelligit sũt idez: qa res inse et res in intellectu eundem modum habẽt essendi ⁊ vtrũqꝫ ẽ vniuersale. ⁊: methaphi.

ꝑclu: fran.

¶ Ulia i suis ꝓprijs existunt realr singularibꝰ vt entia realia extra intellectum: vt ens: sba: corpus: animal hõ. tẽ. q ꝑcindũt ab vltimata existẽtia. ⁊: sen. t. ⁊: metha.

ꝑ:lobe.ꝛ vagũi.

¶ Vniuersalia realia sunt contrabibilia methaphisice vt phisice in prima intentione ꝛ vniuersalia logicalia in secũda intentione logice .i:methaphi.

ꝓclu:plato.

¶ Vniuersale r ca est q̃dam q̃ditas indiuisa stãs cũ pluribus differẽtijs individualiꝫ vel specificis:rõe cuius tota q̃ditas vniuersal' stat inquolibꝫ singulari ꝛ ineo saluatur sicut ens totum est in deo ꝛ totum increaturis ꝛ homo totus est in xp̃o ꝛ totꝰ est in maria matre eiꝰ.g:methaphisices.

ꝓcu:plato.

¶ Vniuersale ẽ pse q̃daꝫ suppositũ ꝑ se exñs perfectate tertij modi.g:metha.

ꝓclu:pbi.

¶ Vniuersale reale est ꝑ se abstractũ ab exñtia:ꝛ ẽ exñs in suis singularibus semper.g:metha.

ꝓclu:bone.

¶ Vniuersalia realia sũt inclusa in suis singula in ꝓsistẽcia extrema:ſz in finali:nõ solũ a versando:ſz a ꝓtrahendo specificando ꝛ p̃dicando:ꝛ nõ diuidunt in partes homogeneas:sicut substãcie mũdi diuidũt ſz tota rõ tam quidica q̃ modalis est in quolibet cõposito ꝛ genito ex ipsis:alioquin hõ nõ esset imaginatꝰ: sensatus:vegetatus:ꝛ elemẽtatus secundũ totũ:ſz secundũ partẽ tm̃:sicut non est imaginatiua nisi secundum partem:ꝛ sic de vegetatiua:sensitiua:ꝛ elemẽtatiua:qõ est impossibile.in.b.per camerã.c d e.ꝛ triangulũ viridem ꝛ rubeũ.¶ Cõcludit ergo.b.qõ vniuersale reale ante rem est id qõ potest esse in se de se per se ꝓpter se et sui in sua ratione quiditatiua absq̃ fabrica tione intellectus absolute subiectiue ꝛ respectiue obiectiue per camerã.c.d.e.ꝛ.e.f.g.

¶ Vniuersalitas intentionalis ꝛ accidẽtalis est cõceptus mentalis in intellectu quẽ abstrahit nõ solum a rebus singularibus ꝛ particularibus:verũ etiã a rebus vniuersalibus realibus per nomina secũde intẽtionis abstrahendo vnitatẽ a multitudine rerũ ꝛ colligendo per angulũ ꝓcordantie:ꝛ sicut vniuersale reale est per contractionẽ designationẽ ꝛ determinationẽ vniuersalitatis realis ad sua singularia per angulum differencie sic vniuersale intentionale econuerso modo est per abstractionẽ vniuersalitatis a suis singularibus intencionaliter per angulũ concordantie:ratione cuiꝰ dicit vniuersale post rem est id quod fit simpliciter per actum collectiuuꝫ intellectus post esse reale rerum:ꝛ sic est vniuersale post rem:quia primo est res ante q̃ intellectus in secũda intentione abstrahat talem vnitatẽ:quia vniuersale logicale aut nihil est aut posterius est:ratione cuius nuncupaꝫ vniuersale post rem in secunda intentione:quia sicut grãmaticus p̃supponit entia realia vt eis nomina imponat a pro

prietate rei: sic logicus presupponit entia realia vt abstrahat vnitates vniuersales intentionales in secūda intentione: q; tota logica seu dialetica est ens rationis de secunda intentione intra intellectū. Concludit ergo. b. q; solum methaphisicus considerat entia realia ⁊ vniuersalia ante rem extra intellectum quia sola methaphisica est sciencia realis subiectiue in se ⁊ obiectiue in respectū extra potenciā: ⁊ solus logicus seu dialeticus considerat entia intentionalia vniuersalia esse post rem intra intellectū in secunda intentione per cōceptum mentalē et actum collectiuū eius. Concludit ergo. b. q; dialeticus habet vniuersalia intentionalia post rem colligendo per scalam concordantie: ⁊ methaphisicus habet vniuersalia realia per scalam differentie ante rem designando ipsa per nature arborem vsq; ad vltimatā existenciā: propterea omnia illa que sunt entia realia in prima intentione extra potenciaz in methaphisica ⁊ in prima intentione sunt in logica entia intencionalia intra potenciam in secunda intentione: ⁊ est applicabilis ad artem per cameram. b c. d. et triangulum viridem.

¶ Cognitio est passio entis ⁊ formalitas in artis principijs statualis: ratione cuius naturaliter cognoscūt a potētia cognitiua. Natura enī primo cognoscit ordine naturali noticia distincta constituentia q̄; cōstitutū ⁊ partes q̄; totū: ⁊ noticia cōfusa seu intuitiua primo cognoscit constitutū q̄; constituentia ⁊ totum q̄; partes. Potētia aūt intellectiua ꝓmo cognoscit cōcretū noticia ꝓfusa ⁊ intuitiua q̄; ꝓstituentia noticia distincta ⁊ abstractiua ⁊ totū q̄; partes. Igit vniuersalia in quātū sūt quedā tota sūt posteriꝰ nobis nota ⁊ nature noticia distincta ⁊ sūt priꝰnota noticia ꝓfusa nobis et nature: ⁊ in quātū sūt ptes essenciales suoꝝ totoꝝ sūt

ribus. g: metha.

ꝓ: bone. ⁊ ꝓmēta.

¶ Vniuersale intentiōale est vīe post rē: ⁊ tale vniuersale est logicale in aia ⁊ non extra aiaz: q; vniuersale logicale aut nichil est aut posteriꝰ est: ⁊ vniuersale methaphisicale aut nihil est aut ꝑus est. .g: methaphi.

ꝓclu: lo. ⁊ bone.

¶ Vniuersalia ꝓtinenter extra intellectū existunt: ⁊ intra aiam abstrahunt ab vtroq;. 9: metha.

ꝓclu: bone.

¶ Ulia subalterna suis existūt propꝝis existētijs ⁊ suoꝝ existētijs singularium. .g: methaphi.

ꝓclu: ꝑbi.

¶ Ulia realia sūt sēper ⁊ vbiq;. 7: metb:

ꝓclu: plato.

¶ Vniuersalia sunt nusq;: q; neq; in mūdo neq; extra mūdū sūt. g: metha.

pclu:pbi.

¶ Uniuersalia p se existũt insuis siglari b⁹ z eadẽ vlia sine differẽtijs existũt idiui dualib⁹.9:metb.

¶ Grãmatica est ars inuẽta ad iueniẽdũ modũ recte loquẽdi z debite scribẽdi z rite pronunciãdi.

¶ Moralitas est bi⁹ ad agẽdũ bonũ vl malũ pactũ electiuũ volũtatis spõtanez z productiuum.

¶ Politica ẽ ars cũ qua ciues z burgenses ꝓcurãt publicaz ciuitatis vtilitatẽ.

¶ Jus est act⁹ regla tus in hoie de iustitia bituato z est aliõ natale:aliud diuinũ aliõ positiuũ:aliõ gẽtiũ:aliud ciuile z aliud crimiale z aliud canonicum.

¶ Medicina est ars iuuatiua nature elementoruz z vegetatiue cũ q̃ medic⁹ sanitatẽ ꝓcurat pacienti b⁹ amissaz recuperãdo z pñtez ꝓseruãdo.

prius nota nature noticia distincta z posterius nobis noticia distincta:ergo nõ eũdẽ modũ cognoscendi bẽ m⁹ nos z nata ſz inq̃ntũ pucularia sũt ptes hõgenee suoꝝ vl'ium sũt ꝓius nota nobis z posteri⁹ nature noticia ꝓfusa z intuitiua z est applicabilis ad artẽ p triangulũ viridẽ z camerã.b.i.k.z angulũ finis.

¶ Instrumẽtalitas substãtialis ẽ passio entis z forma statualis in principijs: a qua originem habet instrumentalitas accidentalis in substantie compositione: a qua ortuz habet instrumẽtalitas mechanica per naturc arborem vsq; ad suppositum humanum: et est applicabilis ad cameram.b.i.k.

¶ Mẽbrositas est forma statualis ĩ ꝓncipijs z passiontis sonãs in correlatiuis eoꝝ.z descẽdit vsq; ad suppositũ p nate arborẽ a q̃ pullulat mẽbrositas accidentalis statualis in mixto corpore hũanc ꝓsone:et est applicabilis ad triãgulum rubeũ z viridez.

¶ Leuitas est ignis accidẽtalitas sicut terre est ponderositas:rõe cuius cõtrariantur p graue z leue sicut p nigredinẽ z luciditatẽ z aqua z terra cõtrariant p albedinem z nigredinem sicut aer et terra per leue diaphanũ nigrum z põderosum sic aqua z ignis per calidum et frigidum leue z ponderosum albũ et lucidũ et aer et terra per siccum et humidum sicut aqua et aer per leue et põderose. Luciditas color est ignis sicut diaphanitas aeris et albedo aque z nigredo terre simplices:sed rubedo palledo liuor viredo sũt colores cõpositi:rõe cuius sũt medij colores z non colores simplices causati p mixtionẽ accidentiũ elemẽtoꝝ z sũt applicabiles ad triãgulos secũde figure et ad mixtionẽ tertie fig.z ad multiplicationẽ q̃rte fig. in nomine sanctissime trinitatis trinissime infinite z etne et vnitatis vnissime ĩmense independẽtis et necessarie sim

pliciter cuiꝰ custodie ꝓmendat ad laudē icsu xp̄i ꝛ vir
gis eius marie matris ꝛ oim angelorꝫ ꝛ sanctorꝫ hoiz
ad defensionem veritatis huius omnes implorameꝰ:
ꝛ sicut in ꝓncipio egimus et in medio: sic et in fine ter
minationis et pfectionis submittimuꝰ ipm totū cozre/
ctioni sacro scē matris ecclesie: vt purget elucidet et
enucleet vsqꝫ ad vltimum quadrante: quia purgatio
et collectio zizaniarum bona vera et sancta est in fide
catholica et ecclesia sancta.

¶ De huius artis methaphisicalis naꝯalis ordis arboris naꝯe opaꝯōe et ꝓfirmaꝯōe acta p reuerēdū dñm in sacra theologia magistrū Jaco bū comi canonicū sedis valentiñ. et vicariū gñalez reuerēdissimi cardinalis valētinēsis dioceſis archi epiſcopi et cancellariuz vniuersitatis gñalis studij inclite vrbis valentie. Et p reuerēduz in sacra theo/ logia magistrū Jobannē alfageri canonicuz ꝛ vna vicariū generalē eiusdē reuerēdissimi cardinalis cū ꝓlibato: cum sibi collegis reuerendo in sacra the/ ologia magistro Jobanne Bayari: et reuerendo in sacra theologia magistro Jobāne bor.

HEc ars methaphisicalis natu ralis ordinis arboris nature edita p reue rēduz in sacra theologia, pfessorē magīm Jacobū ianuarij fuerat ipressori tradita p ingenuū virū Bartholomeū gētil mercatorē: vt impꝰ meret: ꝛ qꝫ eiꝰ bonitas vitasqꝫ oibꝰ charitate cōicaret vt indocti edocerētur ꝛ ne sciētes scirēt abscōdita sci bilū in fidei ortbodoxe defensione ꝛ ostēsione: ſz qz oē bonū et verꝫ bēt ꝓtrariū. Et p magnificos iuratos no bilissime vrb motos ab aliqbꝰ forsan bono zelo ex cō/ motꝰ vel iuidia maliciaqꝫ nescio qd: fuit aliqualit̄ im pedita: vt nō impmeretur: ꝛ omnibꝰ cupiētibꝰ scire

¶ Regimē ē forma ꝛ ars cū q̄ ꝓnceps suū regit popm iusticiā et ministrando.

ꝙclu: docto.

¶ Abilicia est hituꝰ cū quo miles ꝓncipē iuuat: vt iusticiaz re cte in ꝓpo cōseruare possit sine impedimē to maloꝝ hominum in arte generali.

ꝙclu: docto.

¶ Mercatura est hiꝰ cū q̄ mercatoꝝ scit emere et vendere. in arte generali.

ꝙclū: docto.

¶ Nauigatio est ars cū q̄ naute per mare nauigare sciunt per q̄tuoꝝ mūdi partes: ꝛ vētos principales in arte generali.

ꝙclu: docto.

¶ Cōscientia est forma naturalr a ꝓcipijs nature orta cū q̄ intellectꝰ aiam de cō missis afflgit. i ar. g.

ꝯclu:docto.

¶ Predicatio est forma in principijs: cum qua ꝑdicator popl'm informat: ad habenduz bonos mores: et ad cuitandū malos: ⁊ est vnū de donis naturc. in ar. genera.

ꝯclu:docto.

¶ Deuotio ē forma cu q̄ deuotꝰ pie ⁊ humillime se hēt in oratione. Iuxta vita ꝯtēplatiua ē speculari simplicit: ⁊ vita actiua ē ꝑdicare populo speculationes per ꝯtemplationē acqsitas.

ꝯclu:bone.

¶ Uniuersale nō tñ existit, ppria existentia: sz ⁊ existentia oium suoꝝ singularium. g: metha.

ꝯclo. ⁊ bo. ⁊ pbi.

¶ Uniuersalia sepata ⁊ abstracta ab existētia ꝑdicanꝫ ꝑdicatiōe ꝑmi modi de suis singularibꝰ: ⁊ magis vniuersalia ō mi

veritatē oium scienciaꝝ nō cōmunicarēt: ⁊ obstaculo posito per magnificos ciuitatis inclite cōsules requisitione nolentiū bom ⁊ veri cōmunicationē: ⁊ quia est malū contra bonū: ⁊ falsum contra verū: ⁊ paruū cōtra magnū: ⁊ cū omne bonū sit cōicabile remota paruitate falsitateq;. ¶ Consurgēs in auxiliū veritatis hu⁹ artis quidam magnificus miles sūmopere doctissimus in arte raymundi et generali in omnib⁹ artibus particularib⁹: nomine iobānes de natara veritatē artis generalis totis viribus optans cōtra mali uolos inuidiosoſq; defendere nolētes bona cōicari indigētib⁹: occurrit atq; recursū ꝑ uldubio ad reuerendos vicarios generales habuit discipulus cōponēs ⁊ signāter ad reuerēdū dñm magistrū iacobū coml vicariū generalē ⁊ cācellariū vniuersitatis generalis studij inclite vrbis valēcie: ⁊ ipse est bō iust⁹ ⁊ timoratus virtuteq; omni preditꝰ oibus sciencijs ⁊ artib⁹ imbutus atq; in oi facultate perit⁹ ⁊ in arte raymūdina aliqualiter introduct⁹: rōe cui⁹ fuit iudex ⁊ cōmissarius ꝑ cōsimili cā cōdite vrbi rome per sūmū pōtificē innocentiū primo anno pōtificat⁹ sui laudans ⁊ approbans libellū reuerēdi magistri petri dagui esse bonū ⁊ vex ⁊ veritate nō carentē cōspiciens hāc consimilē causā requisitiōe ꝑdicti doctissimi militis voluit videre ꝑdictā artē metbapbisicalē: examinare ⁊ adbibitis secū reuerēdis ꝓlibatis magistris quāq; solus si vellet potuisset q: sufficiēs ad subtiliora ꝓspicienda ⁊ determinānda: sz boc fecit vt eius ꝓsciēcia i veritate fidei melius pausaret. Igit rigoroso ꝑcunte examine ꝯcorditer nemine discrepāte dictā artē metbapbisicalem naturalis ordinis arboris nature laudauerūt: simul approbauerūt: ⁊ ei⁹ veritatē ꝓfirmauerūt: asserētes ꝙ suū magisterū q; i tali arte nibil erat ꝓtra fidē catbo⁹

licã: imo multa sũt in ipsa arte cũ q̃bus põt fides xp̃iana defendi: corroborari: pbari: demõstrari ꝛ infidelib⁹ ondi: ꝓtra dialeticos sophistas. Et cognita veritate ꝛ vtilitate atq; visa p̃dicte artis reuerẽd⁹ cãcellari⁹ ꝛ vicari⁹ generalis mgr̃ iacob⁹ comil canonic⁹ pariter cũ reuerẽdo vicario generali mgr̃o iobãne alphageri canonico elargit⁹ẽ: atq; ꝓcessit licẽciã p̃libato militi impartiẽdi dictã artẽ: sibi p̃cipiẽdo q; ex tẽplo impsso: cã traderet: vt q̃ primũ oĩ impedimento remoto ipi⁹ merek: ꝛ vtas ei⁹ oĩb⁹ ondere: i defensiõe fidei catholice: ꝛ vt optãtes scire citi⁹ sciãt: q; p talẽ modũ addiscẽdi iuuenes atq; senes leui⁹ ad optatũ modico tpe peruenire valẽt: sicut ordo ꝓcedẽdi p̃ma facie ondit habẽtib⁹ intellectũ ꝛ eo fruẽtib⁹ q; alijs ipossibile ẽ vtatẽ ei⁹ondere. ¶ Preterea q; reuerẽdus mgr̃ iacob⁹ giner perit⁹ nõ solũ in rey mũdina arte generali quã hz p lapide angulari: rez etiã i oĩb⁹ alijs artib⁹ ꝛ doctoribus a sũmo põtifice ꝓuilegiũ hz ꝛ licẽciã cathedrãdi: legẽdi: cõponẽdi: discernẽdi: iterp̃tãdi: glosãdi ꝛ auctoritatẽ sentenciãdi sacrã scripturã: ꝛ q̃libet ꝛclusionẽ. ¶ Insup p̃dict⁹ reuerẽdus iacob⁹ ianer a serenissimo illustrissimo xp̃ianissimo atq; obseruãdissimo Ferdinãdo hyspanie rege ꝛ insulaꝝ ꝓuilegiũ hz ꝛ licẽciã p oia regna ei⁹ legẽdi ꝛ cõponẽdi artẽ generalẽ illuminati doctoris mgr̃i raymũdi lull ꝛ specialit̃ in regno valẽcie in quo ẽ mltitudo infideliũ: ꝛ signãter q; legat in hac vrbe inclyta valẽtina: vt optãtes artẽ generalẽ diui doctoris raymũdi scire ipsã statim addiscãt: vt cũ ea fidẽ catholicã defendat ꝓtra hereticos ꝛ infidelib⁹ sarracenis eã ondant: vt absc̃dita illi⁹ artis secreta i lucẽ veniãt: ei⁹ veritatẽ enucleãdo ꝛ tenebras atq; vmbras sophistaꝝ dialeticoꝝ euitãdo: tãq; impedimẽtũ addiscẽdi: ꝛ vtatẽ cognoscẽdi, ꝓpterea facta ꝛclusiõe

n⁹ vlib⁹: sicut homo simplr̃ per se exns sine ofia indiuiduali est q̃quidest cuiuscũq; hois singularis ꝛ sba quidica ꝛ diffinitio. ℔: metha.

ꝛclu: frã. ꝛ sco.

¶ Uniuersalia abstracta nõ sũt sensibilia nec visibilia: nec tãgibilia: nec imaginabilia: sz simplr̃ intelligibilia: q; sensus ꝛ imagiatio nõ sunt vniuersaliuꝫ sz solũ pticulariũ. ℔: metb.

ꝛclu: bone. ꝛ lo.

¶ Quiditas vniuersali p̃scidit ab exns accñtali: rõe cui⁹ nõ ẽ sensibilis neq; imagiabilis: sz solũ intelligibilis. ℔: metha.

ꝛ: bone. sco ꝛ tho.

¶ De vniuersalib⁹ ẽ diffinitio ꝛ scia: de pticularib⁹ nõ ẽ diffinitio nec scia: ℔ vniuersalia neccia sũt ad

sciam p suas diffinitiones Jgit de singularib⁹ nō pōt eē scia cū nō bēant diffinitionē: z etiā essēt tot scie quot sunt singularia quod ē impossibile. 7: metba.

ꝯclu: pbi.

¶ Uniuersalia finita sunt ꝯposita ex forma z materia q̄ditatiue: z singlaria coꝝ ex hac forma z ex hac matia nō q̄ditatiue: sed modaliter: sic hō ex forma et matia q̄ditatiue ꝯponit: z h homo ex hac forma z ex hac mā. 7. metb.

ꝯclu: bone.

¶ homo p se simplr est pfectior quolibet boie: immo z oibus hoibus statualibus Jgit hō nō est plurificabilis i plures humanitates simplicit nā q̄quidest homis prescindit ab oi posteriori z ab oīni exīstētia: z sic homo nō est plurificabilis: q: z habita licēcia imprimēdi p̄libatā artē p̄dict⁹ magnificus miles z ingenuus vir bartholome⁹ gētil cū seba stiano de cetina canonico z rectore almenare eā tradiderūt leonardo butz impssori z facta ꝯuenientia incepit z tandem opus perfecit deo opitulante.

¶ Reuerēdus i sacra theologia mgr iacob⁹ conil canonic⁹ valētinēsis sedis: z vicari⁹ generalꝭ reuerēdissimi cardinalis archiep̄i valētinēsis diocesis z cācellari⁹ vniuersitatꝭ studij generalis inclyte vrbis valētine

¶ Reuerēdus in sacra theologia magister iohannes alphageri canonic⁹ z vicari⁹ generalis reuerēdissimi cardinalis archiepiscopi inclyte vrbis valentie.

¶ Reuerendus in sacra theologia magister iohānes bayari cathedrā in generali studio z in sede regens.

¶ Reuerendus in sacra theologia magister iohānes box cathedram sacre theologie regens.

¶ De fine huius artis metbaphisicalis naturalis ordinis arboris nature.

¶ Intelligēdū amandū et recolendū ens z sūmū ens vnū z trinū: z ad laudē z honorē eiꝺē nr̄i iesu xp̄i virginisq̄ matris ei⁹ sctōrq̄ angelorꝝ hominūq̄ z ad defensionē veritatisq̄ ostēsionē fidei catholice articulorꝝq̄ ei⁹ ꝓtra infideles sophistas ꝓtra ipsorꝝ veritatē z realitatē ipugnātes finuit hāc artē metbaphisicalē generalē naturalis ordinis arboris nature ia⁹cob⁹ giner monach⁹ cisterciēsis ordinis terraconēsis diocesis in vrbe inclyta valētina scōa februarij in die purificatiōis sacratissime v̄ginis marie ab oi macula imunis. Anno a natiuitatis dn̄i nr̄i iesu xp̄i. Mdlesimo quigēte simo sexto. in cui⁹ custodia cōmendet z sācti ssime fnitatis vnitatisq̄ z puriſſime sue mr̄is gr̄as deo: pax viuis z reqes defūctis p oia scla scl'orꝝ amē.

¶ De priuilegio elargito reuerendo ꝛ in sacra theologia pfessori mgro iacobo ianer monacho p serenissimū illustrissimū xpianissimū ꝛ obseruādissimū regē hyspanie ferdinādū neapolis ꝛ insulaꝝ legendi artē generalē illuminati doctoris p oia regna eiꝰ ꝛ signāter in regno valēcie ꝛ discipulis eius.

FErdinādus dei gratia rex castelle aragonū: legionis sicilie: granate: toleti: valētie: galicie: maioricaꝝ: hispalis: sardinie: cordube: corsice: murcie: giennis: algezire: gubaltaris: ac insulaꝝ canarie: comes barchinone dūs biscaye ꝛ aiolme: dux athenaꝝ ꝛ neopatrie: comes rossilionis ꝛ ceritanie: marchio oristani ꝛ bociani. Magnifico dilecto pfiliario ꝛ camarlenco ludouico de cabanyelles militi gerēti vices nr̄i generalis gubernatoris in p̄dicto nr̄o valentie regno et seu eiꝰ in officio locūtenēti ꝛ surrogato salutē ꝛ dilectionē. Expositione magestati nr̄e nō sine graui ḡrela facta p parte dilecti nr̄i iacobi ianuarij monachi cisterciēsis ordinis monesterij sanctaꝝ crucū mgr̄i in sacra pagina ꝛ in artib⁹ intellexim⁹ q̄ cū ipse sit valde peritus ꝛ in arte ꝛ sciētia edoct⁹ laudabilis mgr̄i raymūdi lulli. Quę quidē ars ꝛ sciētia vt pacta publica ꝛ autentica dicit apparere cē approbata p frācoꝝ regē: ꝛ p cancellariū vniuersitatis studij generalis parisiēsis: ꝛ p legatū sūmi p̄tificis: ꝛ p pontificē innocētiū ꝛ p generalē sacri ordinis fratrū minoꝝ: ꝛ p officialē curie parisiēsis: ꝛ etiā p serenissimū regē alfonsū patruū nostrū diue memorie: qui oēs suis cū litteris patētib⁹ et priuilegijs dictā laudabilē ꝛ valde vtilē verā artē ꝛ bonā sciētiā tanq̄ catholicā multoꝝ in sacra theologia

generatio et corruptio sunt singularia ꝛ nō vniuersalia rōne cui⁹ q̄ditates entis simplr̄ sūt incorruptibiles ꝛ oino i hoie imortales. 8: metb.

pclu: bo. ꝛ fran.

¶ Separatio vel abstractio mathamatica tribus fit modis: p̄mo ē separatio magnitudinis singlar̄ a sbo. secundo ē sepatio vlis magnitudis a singularib⁹. tertio ē abstractio vniuersalis magnitudinis ab oñi sbo ꝛ a quolibet ordine: ꝛ quomodocūq̄ intelligi pōt separatio seu abstractio prioꝝ a posterioribus. 8: metba.

pclu: lo. ꝛ bone.

¶ Separatio seu abstractio possibilis ē: qñ intellect⁹ abstrahere pōt magnitudinē particularem ab

magistroꝝ testimonio approbarũt laudarũt dogmatizarũt voluerũtq; ⁊ mandarũ illã verã artẽ in oĩb⁹ regnis ⁊ terris suis legi ⁊ publicari: ac oĩbus ⁊ singulis dictã verã artem audire ⁊ scire volentib⁹ edoceri ⁊ ꝑcipue serenissimi reges aragonũ patrui nostri petrus et martinus recolende memorie suis cũ opportunis priuilegijs coꝝ nobis in autentica forma exhibitis: voluerũt ⁊ ꝑcipuerunt q; huiusmodi ars vera et sciẽtia in ipso nostro valentie regno legerẽt ⁊ diuulgarẽtur et per omnia regna nostra prout in eisdem priuilegijs ad que nos referimus latius cõtinetur velitq; monachus ipse et eius discipuli dictã verã artẽ ⁊ boñã scientiam per oĩa regna nr̃a et maxime in ciuitate ipsa valentie legere docere et manifestare omnibus illã verã artem et scientiã audire et scire volentibus: vt premissum sicut premittitur est: factis tamen sibi obstaculo impedimento et contradictione per nõnullos dicte ciuitatis qui proprijs magis q̃ publicũ forsan appetunt cõmodũ ipsam veram artẽ et boñã sciẽtiã legere et docere nequid quod in eius atq; dicte artis scientieq; graue damnũ et per iudiciũ cedere dicitur: maxime quia in ciuitate ipsa valentina vti dicitur quidam artis istius modi et scientie valde deuotus domũ quandam et reddit⁹ in suo vltimo testamento legauit: quã quidem domũ et illius reddit⁹ artis huius et sciẽtie peritus hactenꝰ vti asseritur peregit: ꝙ tñ iste nũc illam petere ⁊ habere si iuris ⁊ iusticie fuerit intẽdit ⁊ vult qua ex re hic ꝓdicti monachi magistri Jacobi ianuarij ꝑte ad serenitatẽ nr̃az recursum fuit eidẽ humiliter supplicatũ: vt sup bis ac etiaz supradicte domus recuperationẽ ⁊ illi⁹ redditũ sic vt ꝓmittit legatoꝝ anime salubri ⁊ decẽti iusticie remedio sibi ꝓuidere dignaremur. Nos vero supplicatiõe

oĩñi sbo obiuc: eo qa quãtitas vel magnitudo cognosci põt sine sbo inquo esse cognituz capit: ⁊ sic abstrahere priorem cõceptũ aposteriori nil aliud est q̃ cõsiderare ꝓus sine posteriori: ⁊ taliũ abstrahens sũ nõ est mendaciũ ꝑ ꝓbm. 3: phi. Considerant ergo mathematici q̃ntitates corꝑ seu magnitudines sine materia vel sine exñia. 8. metb.

ꝓclu: sco. ⁊ fran.

¶ Abstractio vniuersaliuz a singularibus possibilis est in eẽ cognito i terminis mathematicis: cum sit possibilis incõceptibus naturalibus: et est necessaria in oĩñi scia: cũ scia tñ sit de vniuersalibus q̃uis de quib⁹ est vera abstractio in prima intentione. 8: metha.

istius modi intellecta attendentes premissa ꝛ etiaz cõ
siderãtes ꝙ in ciuitatib⁹ nr̃is maiorica ꝛ barchino
ne sũt dom⁹ in q̃bus sũt cathedre constructe ꝛ dedica
te cũ redditibus ad artẽ ꝛ sciam istã legendã docẽdaz
ꝛ manifestandã ꝛ ꝙ in ciuitate ista valẽtia sit dom⁹ et
cathedra vt dicit cũ redditib⁹ ꝑ testatorẽ illuz legata
illi⁹ supplicationẽ illi⁹ benigne admisimus vobisq̃:
propterea dicim⁹ ꝛ mãdam⁹ scienter ꝛ expresse ac pro
p̃ma ꝛ secũda iussionib⁹ subire ꝛ indignatiõis nostre
incursu penaq̃ florenorũ auri aragonũ mille nostris
ferendorũ erarijs q̃tenus postq̃ dictus reuerendus
magister Jacob⁹ ianuari⁹ est doctissim⁹ in dicta arte
gñali ꝛ scia magistri Raymũdi lulli: ꝛ sufficiẽs ad le/
gendũ ꝛ docendũ eaz illico visis p̃sentibus nec sit mo
ra eundẽ reuerendũ magistrũ Jacobum ianer legere
docere ꝛ manifestare dictã verã artem ꝛ bonã scientiã
omnibus ꝛ q̃busuis illam audire ꝛ scire volẽtib⁹ sina
tis ꝛ p̃mitatis absq̃ alicuius impedimẽto obstaculo
ꝛ contradictione quin potius cõsilium auxiliũ et fa/
uorẽ ei cõtra quoscũq̃ dctis prestetis faciatis q̃ñ vbi
ꝛ quotiẽs oportuerit ꝛ necesse fuerit omni siquidez cõ
sulta ꝛ alijs quibusuis obstaculis cessantibus ꝛ peni
tus reiect⁹ cũ sic productoꝝ ꝑuilegioꝝ obseruatione ꝛ
rei publice dicte ciuitat⁹ cõmodo: ac ꝑ huiusmõi artis
ꝛ scie obsequio fieri velim⁹ ꝛ iubem⁹ quibusuis capi/
tulis ordinationib⁹ ꝛ statutis in cõtrariũ fonsan fctis
nõ obstãtib⁹ vllo modo q̃ñ ad habũdãtiorem cautelã
sub eisdẽ iussionib⁹ ꝛ penis: mãdam⁹ iusticie iuratis
ꝛ alijs q̃busuis officialib⁹ ꝛ subditis nr̃is ciuitate ꝛ re
gno. Valẽcie ꝓstitutis auctorũq̃ officialiũ locũtenẽ/
tib⁹ p̃sentibus ꝛ futur⁹. Et p̃cipue rectori studij nuper
in dicta ciuitate Valẽcie ꝓstructi magistrisq̃ bacalla
rijs studẽtib⁹ clegẽtib⁹ in dicto studio ꝛ alijs ad quos

ꝓ:sco. ꝛ bone.
ꝛ franciſci.

¶Corpus est in eg
nere substancie sine
solidutate superficie
linea ꝛ punctis pre
ter singlaria sue qui
dtat⁹ ꝛ sic de subtã
tia ꝛ ente ꝛ in tali ab
stractione nõ est mẽ
datum. Jgitur ẽ da
re simpliciter pmitiuum vt sunt pun
cipia rerum. Jgitur
magnitudo non est
separabilis a subiec
to vniuersali: ꝫ tan
tuz a particulari: qa
sicut qualitaſ symbo
la trãsit de corrupto
ad genitum: sic q̃nti
tas ꝛ quãdo ex viuo
fit mortuum eadem
remanẽt accidentia
predicamẽtalia Jgit
quãtitas nõ est sepa
rabilis simpliciter ꝛ
vniuersaliter a subie
cto et ab oñi sbiecto
simꝫ sed a sbiecto tñ
singulari singulari
tate accidentali. ꝙ:
metbapisices.

spectet ꝗtinꝰillico postꝙ dictꝰmgr̃ Jacobꝰ ianuarij ẽ sufficiẽs ad dictã artẽ ꝛ sciaꝫ legẽdũ sinant atqꝫ pmittãt eidẽ legere docere ꝛ oñdere dictã artẽ ꝛ sciaꝫ oĩbus illã audire volẽtibꝰ nullũqꝫ sibi obstaculũ ponant aliq̃ rõe siue causa si p̃ter ire ꝛ indignatiõis nr̃e incursũ p̃ appositã penã cupiunt nõ subire. Postmodũ aũt ꝙdquẽdo volũtatẽ dicti testatoris iuxta illi⁹testamẽti dispositionẽ oĩbꝰ iusticie remedijs quibꝰ decet cõpellatis quoscũqꝫ detẽtores p̃dictoꝝ domꝰ ꝛ reddituũ ad dandũ realiter ꝛ restituẽdũ memorato supplicãti seu suo pcuratori oĩa ꝛ q̃cũqꝫ bona sibi rõe p̃dicta legitime pertinẽtia pmitã ꝛ expeditã iusticiã illi ministrãdo ꝛ faciendo seruatis semp foris ilꝰnr̃i valencie regni ac alijs seruãdis, pcedẽdo in p̃dictis breuiter simpl'r sumarie ꝛ de plano sine exstrepitu forma ꝛ figura indicij sola facti v̄itate ꝛ negocij q̃litate attenta malicijs ꝛ diffugijs q̃busuis se motis ꝛ sine psonaꝝ exceptiõe ac taliter et vt p̃fidimꝰ in his vos habẽdo ꝙ nullus iuste q̃rele locus q̃ nobis cẽt valde molesta eidẽ supplicãti relinq̃t neqꝫ ad nos ac de cã itexꝫ recurrere cogat qm̃ nos vobis officiũ vestrũ si quatinus opus sit excitantes in ꝛ supp̃missis ꝛ illoꝝ singulis cũ incidentibꝰ dependentibus ꝛ emergentibꝰ ex eisdem locũ voces ꝛ vices nr̃as ac sufficientẽ potestatẽ plenarie cõmittimꝰ p̃sentes. Datũ in ciuitate Hispali. xxvij. die mensis Januarij Anno a natiuitate dñi millesimo quingẽtesimo.

yo el rey.

¶ Vidit malferitus.

¶ Vidit albanel: regens.

¶ Vidit generalis thesaurarius.

¶ In diuersoꝝ valencie. ix. folio. lxxix.

¶ Vidit sanctangelus cõservator generalis

pclus: sco. fran. tho. bone. lobe. ꝛ antho. an.

¶ Ꝓria philosophia est methaphisica: et habet ministrare sb iecta secũde philosophie: immo et omni sciẽtie posteriori cuz additamẽto: mistrat ergo methaphisica subiecta oĩbus alijs sciẽtijs sub ea cõtentis: qm̃ subiectuz methaphisice per se est inclusum in oĩ subiecto scibili: ergo ens ministrando sbiecta theologie ꝛ alijs scientijs oportz ꝙ descendat per concept⁹ quiditatiuos: et differentias essentiales per quos contrahitur ꝛ determinat methaphisi. vsqꝫ ad vltimatam existentiam per nature arborem vsqꝫ ad hoiez descendendo inclusiue. ℣: metha:

¶ Alphonſus de proaza ad lectorem.

¶Si iuuat occultas rerum cognoſcere cauſas:
Quid natura potens:quid ſuus auctor agat.
Scilicet excelſi que ſit natura tonantis
Quũ gignit:ſpirat:quũ creat:atq; regit.
Corporis vtq; expers natura duplice conſtet
Angelus eterno dignus adeſſe ioui.
Vtq; ſuo mouean celeſtia corpora nutu:
Juſſibus ⁊ cogant inferiora ſuis.
Quattuor inter ſe vt rerum primordia pugnent:
Vnde reluctando federa pacis amant.
Illa magiſtra ſagax:que plantas gignit ⁊ herbas:
Que ſit:⁊ vnde nouo germine cuncta nouet.
Quaue fuit natus cõmunis origine ſenſus:
Aut quibus hic videat:audiat ille modis.
Fingimus vnde nouas:aut qua virtute chymeras:
Altaq; comentet ſomnia vana quies.
Suppoſitoq; vno coeat ſubſtantia duplex
Mens noua cum ſocio corpore iuncta nouo.
Quid vitiũ:atq; nefas quid deinde bonũq; piũq;:
Quomodo crimen adeſt:quomodo virtus abeſt.
Jnuida quod ſubeat diſcrimen cura regentũ:
Curue magiſtratus gens creat ante nouos.
Quiq; regat petri iuſto moderamine cimbam:
Ne male ſecuras experiatur aquas.
Quaſue luant fontes rhadamanto iudice penas:
Rurſus ⁊ inſontes gloria quanta manet.
Siue vt ſit ſuperi ⁊ genitrix ⁊ ſponſa tonantis
Fomite primigeno criminis alma carens.
Siue ioui vt placuit mortalem aſſumere formã
Vt nihil eſſe tamen:quod fuit ante:ſinat.

ꝯclu:tho.

¶Intellect⁹ humanus nat⁹ ẽ rep̃ q̃dita tẽ cõprehendere:inq̃ b⁹ cognoſcẽdis nãliter ꝓcedit ꝑ p̃ncipia nãlia:ſicut in cognoſcẽdis ꝯcluſionibus ꝯplexis:inſũt nobis naturaliť quedã p̃ncipia p̃ma ꝯplexa ab omnibus ꝑnota ex quibus rõ naturaliſ nãliter ꝓcedit ad cognoſcẽduz inactu cõcluſiones contẽte et incluſe potẽtialiť in p̃ncipijs cõibus per inuẽcionẽ ꝓpam: vl̃ ꝑ doctrinã alienã aut ꝑ reuelationẽ diuinã cũ q̃bus homo iuuatur ex p̃ncipijs naturaliter cognitis ad cognoſcẽduz deũ ⁊ creaturas ſic q̃ ipſa p̃ncipia prima cognita ſufficiũt ad cognitionez acquirendam omnium rerũz ad miniculantibus ſenſu et imaginatione. Jdeo intellectui ſunt nobis natu-

raliter quedam con
ceptiones ab om
nibus note: vt sunt
entis: vnius: boni:
magni: veri: & huius
modi a quibus pro
cedit intellectus na
turaliter ad cognos
cendum quiditatez
vniuscuiusq; rei: et
sic procedit a prin
cipijs per senotz ad co
gnoscendas conclu
siones: sicut quando
per sensibiles propē
tates quiditatem rei
concipimus: vel per
ea que ex reuelatio
ne habentur conci
pimus charitatis q̄
ditatem intelli gen
tes charitatem esse
bonum dei quo affe
ctus deo vnitur: pre
cognoscentes tamen
quid sit bonum: et
quid affectꝰ: et quid
vnio. De quibus
quid sint scire non

Demiqz quicquid vbiqz est tiuo vt constet: & are:
Atqz bili: referat quod: paciatur: agat.
Huc ades o lector: requiesce sub arboris vmbra
Istius auricome dulcia poma legens.
Hac tibi multiplices carpes ex arbore fructus
Quot celū & tellus: pontus: & orcus habet.
Quicquid vbiqz sapit ramis decerpitur huius:
Quicquid vbiqz nutrit: quicquid vbiqz iuuat.
Hec est quā vidit rector Babilonius olim
Orbe sitam medio tangere vtrosqz polos.
Culmine que superum: & stygiū radicibus orbem:
Multiuagaqz coma contigit omne solum.
Quid mirum? si illam summis e montibus Ide
Transposuit medio iupiter ipse solo.
Ista paradisicis quondam florebat in ortis
Tesbite refouens membra sopita viri.
Heu tamen illa diu nullo possessa colenti
Funditus inculta degenerasset humo:
Ni vigil excoleret Gineri cura Jacobi:
Atqz illā veteri restituisset agro.
Multū ergo huic debes giner qui tersit ad vnguem
Atqz Leonardo qui bene pressit opus.

¶ Eiusdez alphonsi de proaza in laudem artis magnum illuminati doctoris magistri ray mūdi lull indecasyllabum carmen.

¶ Astra qui condit: nitidumqz celum:
Quiqz naturam generat parentem
Curat vt nullum latitet creato
Orbe secretum.
¶ Unde diuina speculi nitentis
Arte conflari voluit figuram:
Qua creaturas simul z creantem
Inspiciamus.
¶ Qui tamen tantū subeat laborem:
Non erat toto generatus orbe:
Tum nouus summi bonitate patris
Signitur auctor.
¶ Quem creatoris fide luminatum:
Lumen vt terris fidei ministret:
Una prediues tulit insularum
Gymnesiarum.
¶ Ille diuino radiatus igne
Aliger cel[illegible] volat ad secundū:
Hoc vbi dijs speculum caminis
Conflat aenum.
¶ Tunc opus magna fabricatus arte
Lucidum magnam vocitauit artem
Magna que nobis retegit secreta
Que latitabant.
¶ O solum felix nimiū Remondis
Lull tibi vere sophie Remondus
Donat: et munus fidei Remondus
Montecatenus.

possumus: nisi resolucēdo per abstractionem vsqz ad pncipia generalia per se notā z sic quousqz peruenimus vsqz ad primas conceptiōes humani intellectus oibus naturaliter per se note. Igit nālis cognitio p pncipia naturalia generalia cōmunia z per se nota ē quedam similitudo diuine veritatis mēti nostre impressa: q: per prophetaz signatum est super nos lumen vultus tui dñe z per augustinū. io: de tri. dicitur q habitus in pma veritate cognoscuntur naturaliter. Cōceptio enim charitatis quā intellect⁹ formar nō solum est similitudo charitat⁹: sic spēs rex insensū vel imaginatione: qui nunqz pertingunt ad cognoscēdum naturam rei: sz solum accidentia q circunstant rem: qa nūqz quiditatem ei⁹

ingrediant. Ergo species insensu ⁊ imgiatione nō rēpsentant naturā ⁊ q̄ditatē rei ſz accidēria ei⁹ tm̄: ſicut statua hois ſbalis repzesentat hoiez accidētalē tm̄ p accidentia figurata ⁊ colozata: ſz intellectus nō intelligit hois statuam: cū ſit obm̄ sensus ⁊ imaginationis ſz cognoscit q̄ditatez naturā ⁊ ſbam rei p speciē intelligibilē q̄ ē ſimilitudo essentie rei: ⁊ est obm̄ intelligibile: ⁊ est quiditas ⁊ natura rei ſcōm eē ītelligibile: ⁊ nō ſcōz esse naturale q⁹ obm̄ nō venit ad potentiā ſed ſimilitudo eius: nec potēcia vadit ad obiectum: ergo per principia naturalia que ſunt ens bonuz: vnum: magnum: verus ⁊ huiusmodi cognoscit intellect⁹ naturaliter omnia de quibus formar naturales cōcluſiones ad probandum ⁊ demōſtrandum a priori articulos fidei. quodlibeto. 8: ar. 4:

¶ Jnſula e multis vocitata maior
Jnſitis ponto merito fuisti:
Hanc eras magnam genitura prolem
Posteritati.
¶ Ergo iam tanto resonans alumno
Vendica primū tibi laticlauum
Verberent certis iuuenes nouelli
Aera fundis.

¶ Finis.

¶ Officium glorioſiſſimi et beatiſſimi martyris magiſtri raymundi lulli qui paſſus eſt pro chriſti nomine in Tunici ciuitate: ⁊ lapidibus corruit: ⁊ ſic lapidatus eſt a ſarracenis: ⁊ translatus poſt mortem maioricis ⁊ ibi quieſcit in pace eccleſie in monaſterio fratrum minorū in quadā tumba marmorea honorabiliter ⁊ ibi multa miracula fecit: ratione cuius meretur ab eccleſia canonizari: quia teſtimonia ſue ſanctitatis ſatis ſufficiunt ad canonizandū ipſum doctorem ⁊ martyrē.

¶ Ad veſpas reſpōſorii ⁊ antiphona ad magnificat.

RAymundus preciose laudabundus:
doctor profundus regnat ſine fine iocundus ⁊ collaudabunt multi ſapientiā eius
Et vſq; in ſeculū non delebit nomē eius.

Verſus. ¶ Ora pro nobis beate raymūde: Vt digni efficiamur promiſſionibus chriſti.

Oratio ſeu cōmemoratio oremus.

DEus qui pro mundi huius tenebris illuſtrandis beatū raymundū martyrem tuū doctrina mirabili tue ſapientie illuſtraſti: ꝓſta eccl'ie tue vt ei⁹ illuſtrata doctrinis p pulſis erroribꝰ ⁊ tenebris vitioꝝ per viā virtutū inces-

dat: ꝛ ad te memorandū intelligendū ꝛ amandū con/ ualescat ꝛ pro nobis sit intelligentie: sapientie: scien/ tie atq; eloquentie perpetuus intercessor. ℙer dom/ nū nostrū ihesum christū filium tuū qui tecum viuit et regnat per omnia secula seculorū. Amen.

Hec ars methaphisicalis naturalis or dinis arboris nature fuit tradita impres/ sori per ingenuū virum Bartholomeū gē til mercatorem: cuius expensis fuit im/ pressa in inclyta vrbe valencia per discre/ tum virum Leonardū hutz germanice natiōis. Anno salutis xp̄iane millesimo quīgētesimo sexto. vltimo calēdas marti.

Deo gratias.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Fr. D. à Cicó

LABORATORIO RESTAURO
A. Lombardi
VIA VALSOLDA N. 169
TEL. 8925038
1970

Digitized by Google